

**A CELUI ÎNTRU
SFINȚI PĂRINTELUI NOSTRU ISIDOR
PILUSIOTUL, EPISTOLII, CĂTRE MULTE FELURI DE FEȚE
SCRISE.**

CARTEA ÎNTÂI

Lui Nil monahului. 1.

Sfinții adică verhovnicii și povățuitorii monahiceștii filosofii, din pătimirile și nevoințele-le pre care le-au săvârșit, și pre numiri potrivite lucrurilor, spre sfătuirea și învățătura noastră le-au pus. Lepădare pre depărtarea de materie, și supunere pre buna plecăciune numind. Și aceia adică singură pre fire o au avut dascăl: iar noi și pre lucrarea acelora scrisă avându-o, puțin de lucrare ne grijim. Deci, se cuvine, ca lepădarea adică uitare să fie de socoteala cea mai dinainte apucată, și lepădare de obicei. Iar ascultarea, omorâre și stricare a mădulărilor celor de pre pământ, după cum este scris.

Lui Dorotei monahului: cărbuni sau ațâțat. 2.

Cărbuni sau ațâțat de la Dânsul, de la Dumnezeu adică, sfinții. Că de vreme ce Dumnezeu nostru foc este ce mistuiește, cei ce pre Dumnezeu văd prin curățenie, cărbuni după cuviință se numesc, cu unirea cea spre Dânsul înfocându-se, și luminători fiecare arătându-se.

Lui Nilamvon scolasticul: pentru cea lucrătoare. 3.

Foarte arătat de la cei vechi învățându-te cum că nu a ți se părea că ești ceva, a fi ceva este. Lucrează mai vârtos, și nu grăi numai.

Lui Timotei cetetului. 4.

Pentru nevoințele pre care le unelțești, o minunatu-le, nădăjduiește cum că loc de nevoie ne stă nouă înainte nevăzut aceste de acum. Întru care nu cu fiare simțite,

ci gândite cu patimile ne luptăm: Care dacă vor birui pre puterea cea dintru noi, nu până la trup vor aduce primejdia, ci la însuși sufletul pre moarte o aduc. Iar dacă se vor birui și se vor goni, cununi și laude mari vom dobândi: și aicea adică de multe ori, iar după aceștia negreșit. Fiindcă celincirile veacului ce va să fie sunt încredințate, precum și acestuia nevoiește-le.

Lui Nil monahului: pentru hrana Mergătorului Înainte și pentru pustnicie. 5.

Din dumnezeieștile evanghelii însemnează adevărul, apoi de prisosit este cercarea cea iscoditoare la cei ce cu luare aminte pre acestea le cetesc, deci dacă și mâncările și înbrăcămintea ale celei după Dumnezeu desăvârșit nevoiești întru Ioan Botezătorul ne-am învățat, cu păr*¹ adică, de ar fi cu puțință, către acopărământ. Iar cu vlastări de ierburi și de frunze spre puțină hrană și putere și de ne prisosință ne vom îndestula. Iar dacă acestea pentru neputință sunt mai mari. Apoi chip al toatei nevoiești, și al dietei și al săvârșirii fie-ne nouă cercarea și porunca proistosului.

Lui Varsanufie că paharul este în mâna Domnului. 6.

Paharul este în mâna Domnului cu vin neamestecat plin de amestecătură. Dumnezeiasca proorocie pre dreapta însemnează răsplătire, care este amestecat cu iubirea de oameni,² spre munca (:și dreapta judecată:) ceia ce este îndatorată greșelilor. Dar ca nu noi trândavii desăvârșit să ne nălucim ca să uităm osânda, sau adaos. Însă drojdiile lui nu sau deșertat. Că cei ce desăvârșit vor defăima mântuirea, mai pre urmă de muncă nu se vor tăinui. Că bea-vor zice toți păcătoșii pământului, adică paharul judecății după cuviință.

Lui Timotei: Pentru Născătoarea de Dumnezeu. 7.

Sfînțita adică carte a evangheliilor întru Iosif pre numărarea de neam trecându-o care din David își trage rudenia, sau îndestulat prin el, arătând și pre Fecioara de o seminție cu David. Fiindcă dumnezeiasca lege împreunărilor de o seminție poruncește să se facă. Iar tâlcuitoriul dogmelor celor cerești marele apostol Pavel, mai luminat descoperă adevărul mărturisind că din Iuda Domnul au răsărit. Deci acestea cu deadinsul știindu-le, nu furișa întrebarea că nu te tăinuiești vânând prostimea.

¹ peri

² Spre pocăința celor ce se bucură cu păcatele: că sau abătut din ceasta în ceasta, adică din iubirea de oameni,

A aceluiași: cum că măsurată se cuvine a fi osteneala pusniciei. 8.

Precum trupul cel ce este prea sănătos are trebuință de trudă ca ceia ce potolește umflările patimilor: așa și sufletul cel ce bolește și este căzut în pătimire rea are trebuință de ajutor. Ca și cu dumnezeieștile porunci să se prea strălucească. Deci de amândouă se cade să te îngrijești. Că una lipsind cu greu va urma săvârșirea.

A aceluiași: petru nălucirile cele de noapte. 9.

Nălucirile cele de noapte, precum a-i scris o prea iubitoru-le de învățătură, nu numai ale întâlnirilor celor de ziua și ale vorbirilor sunt răsunările, ci și ale obiceiului celui trândav nașterile. Căci când cu mahmuria beției mintea prinsă este, liman se face al patimilor. Iar când se trezește cu deșteptare, și pre Domnul închisă îl așteaptă, nici de pânțece, nici de patimile aceluia nu se biruiește. Că nimic alt este a să încingerea decât cu tăria mijlocului a să legarea.

Lui Evsevie preotului: Cum că nimic nu este mai mare decât dragostea: Întru care și dovezi are pre frățeștile înjugări. 10.

Nimic așa de iubit lui Dumnezeu nu este ca dragostea, pentru care și om sau făcut, și până la moarte ascultător. Că pentru aceasta și întâia chemare a ucenicilor Lui, frați doi au fost. Arătând prin începuturi îndată Prea Înțeleptu-l Mântuitor, cum că toți ucenicii lui frățește a se împreuna voiește. Deci decât dragostea nimic mai cinstit să nu socotim, care pre toate împreună le lasă, și întru o unire care folosește le păzește.

Lui Ofilie gramaticului: cum că întru a suferi nedreptate, sau ocară multă este filosofia. 11.

Dacă Socrat puitorul de lege al dogmelor Atticești, și bătut fiind n-au izbândit, tu numai ocărăț fiind ce te mârșești, precum mi-ai scris; Că de ai fi filosofat (:că adică de ai fi răbdat:) tu adică pre slava lui Socrat o ai fi luat, măcar deși mai puțin decât Socrat ai fi fost defăimat. Iar potrivit, ca de o săgeată de mărimea de suflet a ta se va răni, sau și uneori din socoteala cea iubitoare de păcat și limba se va schimba, și ție ca unui pricinuator al schimbării îți va mulțami.

Lui Amonie.12.

Deși ascunzi biruirea, dar te arăți îngâmfwându-te, mai presus și de neam, și de putere, și de vrednicia ta mândrindu-te. Deci sau smerit îți câștigă ție înțelegerea, sau fii de toți rându-te.

Lui Lambetie monahului. 13.

Când la muntele pretrecerii celei înalte te sui-ai, și haina ți-o spăl-ai și simțirea, și către auzirea dumnezeieștilor dogme pre inimă ți-o găte-ai, cu totul pre lucrurile cele pământești a le uita ai voit, ca și către vârful faptelor bune ajungând, și pre Dumnezeu să-l auzi vorbind, și pre table trupești legea cea vie scriindu-o, tablă să te faci de Dumnezeu pecetluită. Iar acum cele pentru tine, pre la toți, să cântă, vestesc cum că tu cu osârdie adică de plugul mântuirii te-ai fost apucat, dar răcindu-te iarăși înapoi te-ai înturnat. Deci dacă nu te înfricoșează pre tine pilda lui Simon, că după ce sau botezat, și slujitorilor lui Hristos au urmat, și către materie iarăși sau întors, pentru care și dintru înălțime au căzut ticălosul către moartea cea mult vestită, ca dintru una căderea aceluia să să arate, de ce fel de predeapsă sunt vrednici, cei ce pre drumul cel ceresc îl fac mincinos: ține-te de înainte punerea lui Simon. Iar dacă tot care de minte și de cuvântare sau împărțășit, pre această osândă numai vrăjmașilor o ai fi poftit; îplineșteți făgăduințele cele către Domnul, și pre viia Lui cu osârdie lucrează-o. Căci plata Lui cu El este, pre care fiecare după a sa osteneală o va lua.

Lui Patrim monahului pentru cea lucrătoare. 14.

Ai adică istețime, precum mam înștiințat, a învăța cu osârdie, și a grăi cu obraznicie. Însă calea duhovniceștii pretreceri, cu lucrarea mai vârtos decât cu grăirea se sporește. Deci dacă îți pasă ție de plățile cel nesticăcioase, pre a grăi bine și frumos, lângă cel rău punându-o, pre a lucra bine gonește-o. (câștigă-o, lucrează-o)

Lui Petru pentru înalta cugetare și mândria și smerita cugetare. 15.

Cine nu te va prihăni pre tine pentru neorânduiala, căci și bogăția, și neamul și pre cinstea aceasta ei ca o umbră, o ai defăimat, și multora cale de smerenie te-ai făcut, iar acum de mândrie prins fiind, ca un uitător făcându-te de dumnezeiasca lege,

ceia ce poruncește a se smeri, cel ce voiește a se înălța; Deci de nu cu totul cufundat în valurile mândriei te-ai făcut, trezește-te către făgăduință, că nu sau uitat de tine aceasta, cum că smerenia împreună cu faptele bune crescând, următori, ai lui Dumnezeu pre cei ce în acest chip viețuiesc îi lucrează. Iar înalta cugetare, nu numai pre cele de acum știe ale surpa, ci și dintru însăși cerurile surpă pre cel înalt cu cerbicea, care lucru luceafărul cel răsare dimineața l-au pătimit.

Lui Evanghelo: 16.

A patra împărăție, ce înseamnă aceia, că Elisei cu sare au prefăcut de demult apele Iordanului cele neroditoare.

Cu sare Elisei apele Iordanului cele neroditoare le-au vindecat, evanghelicește către vindecare pornit fiind, cele ce era să fie mai înainte văzându-le. Că chip purta, apele adică, a toatei omeniri ceia ce către ne nașterea faptelor bune, și către nerodirea blagocestiei stârpie. Iar sarea al felurimei și al puterii ceia ce pre toate către învățătura Domnului le umezia. Precum Însuși către Apostoli săi zice: Voi sunteți sarea pământului. Iar Elisei, al însuși Ziditorului și Stăpânului. Că cei ce pre chip curat l-au păzit Făcătorului, dar de la Dânsul au luat, de a face și minuni împreună cu Dânsul.

Lui Pavel. La aceia adică, vulpile au vizuini, și păsările cerului cuiburi. 17.

Vulpile au vizuini, și păsări cerului cuiburi, Domnul către cel ce l-au rugat ca să-i urmeze, au răspuns: Cunoscător de inimi fiind, ca Acela ce au zidit îndeosebi inimile oamenilor. Iar deosebi sau zis, că neavând trebuință de alt ajutor le-au făcut. Și văzând pre om de gânduri viclene ținut fiind și de duhuri viclene locuit, și cum că a se întoarce înapoi de la răutate nu poate: și pentru aceasta de la a sa împreunare pre dânsul l-au delungat, ca nu statornicia răutății aceluia, pricină de sminteală să se facă celor ce cred, căutând ei către acela, și pre stăpâneasca putere prihănuindu-o de neputincioasă, ca ceia ce pre ucenicul a-l schimba către fapta bună n-au putut.

Lui Ermii comitul, la cea zisă pentru Născătoarea de Dumnezeu: Și nu o au cunoscut pre Dânsa, și celelalte. 18.

De vreme ce sminteală ai zis că se socotește Iudeilor, cuvântul cel întru dumnezeieștile Evanghelii zis: Și nu o au cunoscut pre Dânsa până când au născut pre Fiul ei, ca și cum după acestea, zice, împreunare să fi avut logodnicul cu Fecioara: Cunoască hulitorul și ne mulțămitorul norod, că aceia, **că aceia, până**, de multe ori și în loc de **dea pururi** întru dumnezeiasca Scriptură îl aflăm zicând. Până ce voi pune pre vrăjmașii tăi așternut picioarelor Tale. Și este în loc de dea pururi. Și nu sau întors porumbița către Noe, până când sau uscat pământul: Și în loc de nicidecum nu sau întors să ia. Și până ce veți îmbătrâni, Eu Sunt, zice Dumnezeu. Și este dea pururi. Și altele de acest feliu multe: întru dumnezeiasca Scriptură se află. Iar dumnezeiasca minte o Iudeilor pre reaua înțelegere a voastră îndreptându-o, carii din curvie și ați socotit și ați zis că sau născut Domnul, nepipăită pre închinată nașterea a o arăta sau sânguit, cum că fără de toată pofta și împreunarea sau făcut: Și cum că și cu dumnezeiască cuviință au fost și neprinsă (:de înțelegerea omenească:). Pentru că a nu se împreuna între sine-și nici după acestea, cei clevețiți pentru curvie, și fața îngerului o au oprit, care au zis că din Duhul Sfânt este Cel întrupat în Fecioară: și mărirea minunilor nașterii, fecioria cea după aceasta, slavoslovia îngerilor, aducerea de daruri a magilor, strălucirea stelei, povățuirea cea la Egipt, robirea idolilor, și dreptatea a însăși acelora cea de dumnezeiasca Scriptură mărturisită, nu o lasă. O arată încă și așezământul cel de pre urmă al Domnului, care lui Ioan junelui pre Născătoarea de Dumnezeu o au dat, și pre fecioriile amândurora le-au împreunat, când pre Cruce fiind pre moartea cea făcătoare de viață o au răbdat. Dacă acestea nu pleacă pre cârtitorul și iubitorul de răutate norod, a căruia preluptarea de Dumnezeu în fire de aceia o au așezat, apoi pre petri semeni, și pre ape scrii, și încetează în zadar ostenindu-te.

Lui Iraclid episcopului. Pentru ce nu sau osândit împreună cu cei dimprejurul Ananiei Daniil în cuptor; 19.

Pentru ce, ai zis, împreună cu cei trei coconi întru aprinderea focului nu sau osândit marele Daniil de babiloneanul la un cuget împreună cu dâșii fiind, și de un neam, și de o hrană, și mai vârtos dascăl al blagocestiei; zic: de vreme ce după dumnezeiasca purtare de grijă sau iconomisit aceasta, ca nu deasupra numelui dumnezeului babilonesc, pre potolirea cea de tot a văpăii necredincioșii să o scrie. Că Baltazar pre el, întru cinstea tâlcuirii celor nedomirite, îl numea. Și dogma aceasta la dâșii stăpânește, cum că și numai numindu-se, face minuni dumnezeul lor. Deci ca pre această părere să o surpe, întru judecata aceasta pre Daniil l-au deosbit, și sau aflat de sine-și de sine-și goală înfrânarea tinerilor, și ajutorul lui Dumnezeu, stingând cuptorul cel ce ca tunetul răsuna.

Lui Craci prea strălucitului: Împotriva macedonianilor adică, a luptătorilor de Duh. 20.

Dacă ereticul care cu tine precum ai scris, au făcut disputație, primește pre Fiul lui Dumnezeu dogmatisitori vrednic de credință, însăși pre ființa unirii închinatului Duh o învață, un nume al dumnezeieștii Troiță propovăduind (:și:) o unire a uneii ființă însemnând. Iar dacă aceluia care pre adevărul rudeniei duhului, și pre cele mai presus de mintea omenească le învață nu crede, apoi de prisosit este adevărul cuvintelor noastre. Fiindcă cortul cel pământesc de abia află pre cele de lângă picioare: Iar tainele cele din cer, și care pre simțirea noastră o covârșește, însuși Cel ce locuiește cerul, și le știe, și le descoperă.

Lui Amonie scolasticului: Pentru cetire, împotriva elinilor, pentru darul de Dumnezeu insufletelor Scripturi, și pentru folosul cel din Dânsule. 21.

Facerile adică de dumnezei ale elinilor, și pre acele care nașteri de dumnezei le numesc ei, și Orfeu, și Homer, și Isiod, și câți ca aceia, au învățat, multe și cărți și socoteli alcătuind. Iar pre a noastră credință două cărți o învață, pre care ți le-am trimis, dintru care una adică mai Bătrână,*³ iar cealaltă, Noul Așezământ se numește. Și dacă acestea adevărte mai mult decât acelea, și cu numele și cu lucrurile, nădăjduiesc că însăși tu vei fi aflat, și ce este mai bun vei fi făcut.

Lui Zosima: 22.

Oarecarii, zic cum că poftesti tu preoția, lucrul care multora le este cu neputință, iar mai ales ție cu totul. Deci sau viața ta îndreptează-o, sau de pofta bisericilor care sunt ție neapropiate, depărtează-te.

Lui Teofil: la aceia, toată partea bărbătească, ce deschide pântecul. Și împotriva theopashiților, și a celor ce zic că o fire este în duh. 23.

Cuvântul cel zis întru dumnezeiasca Scriptură, că tot întâiul născut ce deschide pântecul sfânt Domnului se va chema, nu pentru tot întâiul născut sau zis: nu în acest chip cei neînvațați să socotească: ci pentru Unul acela și Singurul, care când sau Născut au deschis pântecul. Și pre tot pântecul amestecarea și împreunarea îl deschide, iar pre Acela ce au născut pre Domnul nostru Iisus Hristos, însuși după

³ Vechiul Testament

ce sau zămislit fără de sămânță ieșind l-au deschis, și, iarăși pecetluit l-au lăsat. Că adevărat adică om făcându-se, și cu adevărat și Dumnezeu fiind, și unul dintru amândouă firile închinându-se.

Lui Crispu: cum că nu prost, ci cu multă iubire de osteneală se cuvine dumnezeieștile Scripturi a le tâlcui. 24.

Cu știință și cu pricepere dumnezeiasca Scriptură dator ești a o tâlcui, și puterile ei cu înțelepciune ale urma, și nu prost a îndrăzni asupra tainelor celor ne ajunse și ne prinse mâinilor celor nevrednice a le lăsa pre acestea. Că așa prea îndrăznețul Ozia îndrăznind a-și pune mâinile pre cele ne date lui în mână, pentru îndrăzneala sa, lepră și-au adus asupra, și fără de voie lepădându-se de la biserică, fiindcă și legea celor ce cu lepra era vătămați pre intrarea cea înăuntru acestora le-o încuia. Și sau scris acestea către sfătuirea noastră, ca și de îndrăzniri să fugim, și ca muncile să nu le pătimim.

Lui Chiril: căci cu neputință este în mijlocul gâlcevilor pre fapta bună a o isprăvi. 25.

Ce folos îți este ție de depărtarea lui Ioan cea către pustie, pre care de demult cu sânguință o ai râvnit, iar acum pre acela neurmându-l, și către ale tale griji iarăși întorcându-te, și în pustie tulburându-te, și în singurătate în calabalâc amestecându-te; Că a te liniști cu chipul, și a te amesteca și cumintea întru învățirile și turburările cele (:lumești:) și de întunecare pre simțire o umple, și pre cele acum cu osteneală lucrate le înnegrește, și patimilor pre biruință le-o sporește. Și pre înarmatul ostaș de pre calcan aruncat îl face.⁴ Că nimeni oștindu-se se împleticește cu neguțătoriile lumii ca voievodului să-i placă, ci purtător de armă cu totul să se facă către nevoița ceia ce place voievodului tăbărându-se.

Lui Evsevie episcopului. Pentru luarea de daruri. Cum că înfricoșat lucru este prea cu covârșire sau afară, (:de covârșire:) adică a vinde preoția. 26.

Mulți te prihănesc, cum că banilor, iar nu duhului hirotonisirile învățaturii cei de taină le dai. Și dacă adică te clevetesc, asupra loru-și și-au tras osânda, fiindcă pierde Domnul pre toți cei ce grăiesc minciună.⁵ Iar dacă grăiesc adevărul, cunoaște la ce sfârșit ajunge răul, că prea puțin câștig pre a ocări împotriva lui Dumnezeu ai

⁴ aruncător de pavăză

⁵ Psal: 5: 6

schimbat. Și cine se va ruga pentru tine; fiindcă nici pentru Ofni și Finees carii împotriva lui Dumnezeu și a preoției lui au greșit sau aflat cineva să se roage.⁶ Ci întru cea mai desăvârșită pierzanie sau dat, ca cei ce pre vrednicia preoției o au crâșmărit.

Lui Farăzman famenului palatului. 27.

Aud cum că tu întru dumnezeieștile cărți faci cugetare, și cum că mărturiile lor le unelțești potrivit către toți, dar și cum că ești lacom și cum că spre avuțiile cele străine te înnebunești, și foarte a mă minuna îmi vine, căci dintru cetirea cea deasă nu te-au pătruns pre tine dumnezeiescul dor, schimbare a voinii făcându-ți, care oprește nu numai cele străine a îndrăgi, ci și pre ale sale ale răsipi sfătuiește. Deci sau cetind cunoaște, sau dacă nu cunoști nu ceti.

Lui Evsevie episcopul: cum că înfricoșat lucru este și greu de ajuns preoția. 28.

A multor lucruri dorul întru mulți se face, dar nu se împlinește după voințele lor ca cela ce este cu neputință, că nici împărăția tot cel ce voiește, o dobândește. Nici avuția, nici soție pre care o voiește. Deci dacă precum zic, și Zosim, cu nerușinare se silește a se băga pre sine-și la tainele lui Dumnezeu, învață-să prin sârguința ta, cum că leproșilor biserica lui Dumnezeu li se închide, până ce de rana patimii se vor curăța.

Lui Luchie arhidiaconului Pilusiului: către cei ce bolesc cu iubirea de argint. 29.

Dacă ochi a episcopului sunt diaconii cinstului jertfelnic, și tu după slobozirea lui Dumnezeu ești începător acelora, tot ochi dator ești a fi ca Heruvimii cei cu ochi mulți. Fiindcă cu apropierea cea către Dumnezeu acelora urmezi, iar nu cu viața, precum m-am înștiințat, ci cu singură liturghia. Și să nu întuneci cu faptele cele rele și pre cinstita aceia adunare și ceată. Și pre episcopul cel ce se supune ție fără de socoteală, și să nu spurci dumnezeiescul jertfelnic cu lăcomia, și câștiguri ție din prețul hirotonisirilor să-ți aduni, că pre cei ce vindea porumbi iau scos din biserică bătându-i cu bici Domnul. Deci ca nu și tu împreună cu aceia să te împingi afară, încetează în acest chip îmbogățindu-te și materie focului celui ce va să fie gătindu-ți.

⁶ Împărați: 9: 13. ...?

Lui Evsevie episcopului: pentru preoție. 30.

Pândar te-ai dat pre tine, zice dumnezeiasca Scriptură. Și vei vedea sabia venind și vei vesti: Și dacă adică se vor trezi deșteptându-se și către fapta bună supuși se vor trezvi deșteptându-se, și către fapta bună supuși vor priveghea, și ție, și acelora dobândă de mântuire se va face. Iar dacă urechile își vor astupa ca niște aspide, tu cât au fost despre partea ta ai săvârșit. Deci, caută, ca nu numai cu glasul să te arăți că cârmuiești, iar cu lucrurile (:necercat:) și să te biruiești, dând frâiele începătoriei celor dimprejurul tău, și să vinzi darul păgânește. Că nici pre aur se cuvine a da hirotonia: nici a nu ști viața celor ce se aduc (:la hirotonie:) nici pre alții înainte ai pune pricinuitori ai păcatului, înaintea nemitarnicului și înfricoșatului Judecător. Că nici pre Adam răspunderea și pricinuirea cea pentru femeie de prihănire și de osândă l-au slobozit, care răspundea cum că din pricina Evei sau împărtășit din cele oprite.

Lui Diofand boierului către boieri. 31.

Scurtă nu numai pre boierie, ci și pre însăși viața o ai. Deci ce păcătuiești fără de sfârșit, întru puține ceasuri pre veșnica muncă gătindu-ți; ci învățându-te toată necredința cea mult întoartă, și mult prefăcută a lucrurilor, mai vârtos din bune isprăvi a fi cunoscut sârguiește-te, căroră și aicea le urmează laudele, și plățile cele ce vor să fie nu pier.

Lui Dositei, înseamnă cum că Filie preotul se cuvine a fi. 32.

Aprinde făclie Dumnezeu pre preot, și îl pune deasupra sfeșnicului scaunului Său celui purtător de lumină, ca să strălucească Bisericii lumina dogmelor și a lucrurilor celor izbăvite de întuneric, ca văzând noroadele razele strălucirii cei de viață, către acelea să se îndrepteze și pre Părintele Luminilor să-L slăvească. Ai pre dezlegare în scurt a celor ce ai întrebat.

Lui Prunihie pentru ce mai mare între cei născuți din femei decât Ioan nu sau sculat: Și ce mai mult este întru dânsul. 33.

Pentru ce mai mare întru cei născuți din femei ai zis că este Ioan. (:și de este proroc Ioan:) ce era întru dânsul mai mult decât proorocul, fiindcă aceasta o zice Domnul. Deci auzi pre multe întru puține, mai mare între cei născuți din femei este Ioan, fiindcă din însuși pântecul maicii au proorocit, și întru întuneric ascuns fiind,

lumina venind nu o au necunoscut: Iar mai mult decât proorocii, căci pre Însuși Cel proorocit în trup l-au văzut, pre care toți patriarhii și proorocii prin visuri adică și prin vedenii L-au nălucit, iar al vedea în față nu au dobândit.

Aceluia-și: Pentru întrebarea Mergătorului Înainte, Tu ești Acela ce vii; 34.

Tu ești acela ce vii, sau pre altul să așteptăm; Ioan Domnului au arătat, pentru adevăr vrând a fi tăiat, și pre ucenicii săi către dânsul ai aduce sârguindu-se, carii se îndoia către mărturia lui, de este mai mare Domnul decât Ioan (:pentru cea adevărată pretrecere a lui Ioan:) și aceasta pre cele ce îndată au lucrat Domnul au arătat cu cele multe faceri de minuni adevărind mărturia lui Ioan, și vederii pre cei ce nu credea ca să-și încredințeze auzul trimițându-l.

Lui Teodosie împăratul: 35.

Dacă împărăția lui Hristos ai câștigat, pre care nestricăcioasa statornicie o încununează. Și plată a celei stricăcioase celor ce bine o ocârmuiesc pre dânsa, au dat Dumnezeu. Cu blândeța amestecă pre stăpânire, și cu risipirea cuviincioasă ușurează greutatea bogăției. Că nici împăratul se mântuiește prin multa putere, nici scapă de păgânătatea slujirii de idoli, cei ce cruță bogăția cea ce curge.

Lui Andioh famenului palatului: 36.

Se cuvine tu, cel ce tâlcuiești sfințitele cărți, și întru cetirea lor precum zic te îndeletnicești, istoria cea pentru minunatul Daniil să știi, că în mijlocul furtunii înșelăciunii stând, nici o patimă de om robit nu au pătimit, nici până la împărțășirea bucatelor celor de obște care nu spurca pre cei ce să împărțășesc pentru primejdia, și de vreme ce nu numai slujitor al împărăției ești, ci și o porți pre dânsa precum voiești. Sârguiește-te a întări dreptatea care este căzută către neputință sau mai vârtos către însăși moartea fiind, ca pre dreptul Județ*⁷ blând să-l afli, deși acum pomenirea lui de multe ori ție nu-ți vine, pentru nălucirea cea peste fire, uimindu-te.

A lui Evsevie Episcopului: 37.

⁷ Scaunul de Judecată a Lui Dumnezeu

Zidești precum zic, biserică în Pilusiu, strălucită adică cu meșteșugirile, dar cu rele sânguințe, cu prețuri de hirotonisiri, și cu nedreptăți, și cu ocări, și cu strânsori ale săracilor, și cu sărăcești cheltuieli, Care nimic alta nu este, decât a zidi Sionul în sânghiuri, și Ierusalimul într-o nedreptăți.⁸ Dar Dumnezeu nu are trebuință de jertfa cea din averile cele străine,⁹ ci de aceasta ca de un câine jertfit se îngrețoșază. Încetează drept aceia, zidind și nedreptățind, ca nu spre muștrare ție de la Dumnezeu biserica aceia să se afle: înainte adică stând, și strigând asupra ta veșnic, din ce fel de răutăți sau zidit, și cerând plățile cele de tine răpitate, și răsplătirea celor păgubiți căutând.

Lui Maron, către preoții cei ce viețuiesc rău și cum că prin fapta cea rea a acestora se batjocorește iconomia lui Hristos: și se hulește dumnezeiasca credință. 38.

Străină oarecare și ciudată fiară: toți te comodisesc pre tine că ești, care nici cu masa nu te împlânzești, nici cu legăturile dragostei nu te ții, nici obicinuinței tiranului nu te supui, și o ocară ca aceasta jertfelnicului aduci. Deci, ori leapădă ne împlânzirea și în loc de fiară arată-te om, ori încetează de prihănirea cea asupra Bisericii, oprindu-te pre sine-ți de înfricoșata liturghie.

Lui Teodosie monahului: 39.

Ce te minunezi, că numai pentru păcatul unuia, toată cetatea se osândește;¹⁰ Care lucru și la David făcându-se ai cunoscut, căci când cu îndestularea lucrurilor, cel mai mare sar mândri, spre mahniciunea și osânda lui eparhia cea supusă lui se micșorează, nu cu nedreptate predepsindu-se, ci fiecare darurile faptei sale luându-și, și Dumnezeuiască îndelungă răbdare necâștigându-o, pentru alegerile stăpânitorului. Deci, nu ajuta răutăților lui Evsevie celui ce se pare că este episcop, că pentru acela și altarul de slujitori, și cetatea de locuitori văduvește. Că cei ce fără de socoteală pre cel nevrednic înainte l-au pus, cu dreptate este și ostenele roadelor lor să le mănânce,¹¹ carii pre fapta bună au necinstit-o, și pre răutate așa de arătat o au făcut.

Lui Tuva ostașului. 40:

⁸ Mihia: 3: 10?

⁹ Is: 77?: 3.

¹⁰ 2: Împăr: 24: 15.

¹¹ Psalm: 147?? :2.

Nu se cade armă a purta în vreme de pace, nu se cade chip de război prin mijlocul târgului a purta. Nu se cade cu șpagă a pretrece în cetate, ci și pre frică, și pre o iscusință ca aceasta în război împotriva luptătorilor a o iscusii. Deci dacă cu chip războiesc te bucuri și strigări crăinicești și stâlpi a dobândi poștești, la tabăra cea ce se luptă cu barbarii pogoară-te, și nu cu bani răscumpărând pre fuga cea de acolo, și acasă pretrecând aicea joci pre războiul cel de acolo.

Lui Filip monahului: Pentru călugărul cel ce are viață neastâmpărată. 41.

Iepurile jivina cea prea fricoasă, și cu firea temătoare, aceia zic, că pătimește, a schimba culcuș din culcuș, de toată mișcarea și strigarea turburându-se. Dar nu monahul, cel ce spre Domnul a nădăjdui, și ca pre muntele Sionului a pași dator este. Deci pentru ce lăsând de a te răzima cu întărirea spre Domnul, și Cruce a avea adică pre pustnicia cea următoare, loc schimbi din loc, mai vârtos precum se pare, masă mai desfătă, dar nu învățatură mai mare căutând. Și se va întâmpla ție, precum mi se pare, toate cetățile lui Israil, și toate marginile pământului, cu acest fel de pantece, și de socoteală înconjurând, să fii oarecare evripos, de tot mirosul de bucate purtându-te și ne statornicindu-te.

Lui Arhhondie monahului: tâlcuire la Dumnezeiescul cărbune. 42.

Cu cleștele au luat, prea văzătorul Isaia, pre cărbunele cel din Altar, adică pre înnomenirea Domnului nostru prea strălucit văzându-o. Cărbune dumnezeiasca ființă să vede, iar clește, trupul cel din noi unit cu Dânsa fără de păcat. Și sau atins de buzele Isaiei, și au curățit păcatele lui, pre ale toatei firii omenești adică. Fiindcă unirea cea negrăită a Cuvîntului către înomenire, au rădicat cu dumnezeiască cuviință păcatele a toată lumea.

Lui Ermie comitului, ce înțelegere are, pune mâna ta sub coapsa mea. 43.

Pune mâna ta sub coapsa mea, și te voi jura pre tine pre Dumnezeuul cerului și a pământului,¹² Avraam săvârșindu-se au poruncit robului său, pre Dumnezeuul cerului și al pământului, pre Domnul nostru și stăpânul Hristos, pre cel ce din

¹² Facerea: 4: 2:

coapsele lui vrea să se întrupreze,¹³ cu curăția minții văzând că vrea de seminția lui Avraam, să se apuce, ca un proroc ce era vedea pre cele mai dinainte.

Lui Monsi episcopului, către preoții cei ce pentru iconomia săracilor se află cu nebăgare de seamă. 44.

Nu se cade hrana săracilor, fără de cercare a împărți, ci pre aceia a o încredința celui ce este rânduit pre acestea a le iconomisi. Că dacă ceva mai mult decât trebuința să împărțește, să face pre sine-și vinovat păcatului furării de cele sfinte.

Lui Martirii episcopului, cum că înfricoșată este și neaunsă preoția. 45.

În treacăt faci cetirea, dumnezeiștilor legi, sau și pre însuși cetirea nu o cunoști, căci când Aaron și cei dintrânsul în dumnezeiasca Biserică intra să slujească, toate hainele cele de lână lepădându-le, cu îmbrăcămînți de in să îmbrăca,¹⁴ care avea și pre taina cea negrăită, pre uitarea turburărilor celor dinafară însemnând. Că cel ce să apropie lui Dumnezeu să slujască, nici un lucru străin și sarcină de materie a purta nu poate. Deci dacă după niște semne ca acestea îndrăznești a sili adevărul, turburării și deșertăciunii, în Biserică, căroră toată tăcerea le este îndatorată, vorbiri necuvioasă, și hirotonisiri fărădelege băgând. Fii încredințat, că întru cea mai de pre urmă primejdie a osândirii pre sine-ți te împingi.

Lui Mina scolasticului pentru lucrări. 46.

Lucrurile de cuvinte nu au trebuință, că însăși ele sunt arătate, ci mai vârtos cuvintele de a se face lucruri au trebuință, și dacă și acestea de cuvioșie se țin. Deci dacă voiești întru amândouă a te arăta dea pururi lăudat, și lucrează cuvântător și grăiește lucrător.

Lui Nemesie stăpânitorului către boieri. 47.

Stăpânirea începătoriei, dacă nu se amestecă cu blândeța și să înflorească ei bunătatea ceia ce slujește lui Dumnezeu, nebunie este mai vârtos și sălbăticie, iar

¹³ Evr: 2: 16?

¹⁴ Ieșire: 28:

când cu blândeța sar amesteca, și cu aceasta îndreaptă pre dreptate potrivire este și bunătate și cale a bunei tocmiri și alinare a lucrurilor.

Lui Spagatu preotului, pentru ce sau scris Domnul în pântece, și mai pre urmă, și chinson au plătit. 48.

Sau scris Domnul în pântece, purtându-se, și chinson au plătit cezaului, **stăpânirii legiind să ne supunem, când nu ne vatămă nimic către blagocestie**, deci cele ce însuși Dumnezeu nostru, după iconomie oarecând au învățat, cu mulțămită și noi să le urmăm, și nu cu pricină de sărăci să ne lepădăm de dajdie.

Lui Pavel Arhimandritului, cum se cuvine de nelucrare a se întoarce, și mărturiile a le pune înainte. 49.

Multă mulțime de frați precum m-am înștiințat ai adunat, bine adică a viețui obișnuindu-se, dar deșarte mâini având. Și aceasta nici de la Hristos ai aflat săvârșindu-se, nici de la Pavel prea înțeleptul dascăl păzindu-se, că acela adică și zis și lucrare, și plată pentru dânsa au făgăduit.¹⁵ Iar aceasta a lucra cu mâinile și de nimic a avea trebuință au învățat. Deci dacă lui Hristos Dumnezeu te supui, și pre Pavel prea înțeleptul îl urmezi,¹⁶ sau a lucra învață, sau pricina arată-o, dintru care și se vor hrăni, și odihnă vor avea, și de gânduri rele se vor curăța. Cei ce nici lui Hristos se pleacă, nici lui Pavel îi urmează.

Lui Strtighiu cetetului, ce înseamnă toiagul cel de nuc al Ieremieii. 50.

Toiag de nuc au avut Ieremia¹⁷ cel mult între prooroci primejdut, pricina preoției a căreia unele adică arătate și descoperite, și ca și cum ar zice cineva începături străpizitoare și aspre sunt, și părtaşă de usturime, iar altele ascunse și mai din lăuntru statornice și tari și care pot să întărească. Deci se cuvine și pre cele dureroase ale preoției ale suferi cu vitejie, și plățile acesteia a le aștepta cu osârdie.

Lui Teopomv tribunului, pentru smochinul cel blestemat. 51.

¹⁵ Mat: 2: 1

¹⁶ Tesal: 4: 11:

¹⁷ Ier: 1: 11.

Smochinul nu prost Domnul L-au blestemat,¹⁸ nu socoti aceasta o de cele dumnezeiești nesățiosule, ci ca să arate nemulțămitorilor jidovi, cum că are putere care și către muncă este îndestulată. Că de vreme ce întru toate minunile l-au văzut pre Dânsul, că nici un lucru de mâhniciune n-au dat cuiva, ci numai a face bine pre Dânsul l-au socotit că poate, ne având stăpânire a face rău celor răi. Deci, din neînsuflețită ființă pleacă pre norodul cel nemulțămitor, că și a izbândi poate, și ca un Bun nu voiește. Deci sau uscat lemnul, ca să înfricoșeze pre oameni. Împreună cu aceasta și un cuvânt oarecare negrăit se împleticește, care de la bătrânii înțelepți la noi au venit: Cum că lemnul acesta al călcării de poruncă este, pre ale căruia și frunză spre acopărământ cei ce au călcat porunca au uneltit. Și sau blestemat de la Hristos cu iubire de oameni ca să nu mai aducă rod pricină de păcat. Fiindcă a doua venire a lui Dumnezeu nu este adică către în omenire, ci către munca celor ce sau lucrat de fiecare.

Lui Lamprenitie monahului, împotriva maniheilor. 52:

Multe pricini sunt ale depărtării de bucate, și obiceiul și firea, și socoteli care pentru înfrânare se săvârșesc, că obiceiul adică de multe ori se preface în lege. Și una adică din urâciune să întâmplă și patimă, iar alta iarăși, spre iscusința celor mai mari isprăvi, și dacă ale acestei mai de pre urmă ești, neprihănit este postul, iar dacă al părții celei urâte al maniheului, și al marchionului ești, nimeni din turma noastră să va împrieteni cu tine, ca cel ce pre legea lui Hristos o strici, și ca pre niște rele pre cele bune le treci cu vederea.

Lui Teodul la cuvântul cel zis de Amos fugi-va cel gol în ziua aceia. 53.

Cel gol fugi-va în ziua aceia, zice proorocul, cu lesnire adică pre cele ce în vremea patimii Domnului sau întâmplat mai înainte văzându-le, și pre cel ce au fugit gol arătându-l, care cu giulgiu îmbrăcat fiind peste pielea goală, de cercarea ucigașilor Domnului au fugit, lăsându-le lor giulgiul. Iar mintea cea ascunsă și acoperită a acestuia, înseamnă pre cel slab la trup și fără de prisosință, și de greutatea trupului neîmpărțășit. Care nici o oprire către suirea cea de aicea nu are. Ci ușor și bine slobozit de tina cea muritoare se suie, și către viața cea nesticăcioasă ca o pasăre zboară.

Lui Teolog scolasticului împotriva nestorienilor. 54.

¹⁸ Mar: 11: 13:

Oarece mai mult, sau străin de credința noastră ai zis că slăvesc, elinii cei mult amăgiți, și cu mulți dumnezei, maică de dumnezei în cărțile lor scriu când și noi pre Mama lui Dumnezeu o credem. Deci ascultă în scurt, pre care voiesc a te învăța tu cu adevărat. Elinii adică, din necurăție, și din negrăite patimi, pre mama dumnezeului lor și a ipaților și că au zămislit, și că au născut o au cunoscut, că nici un chip de desfrânare nu l-au lăsat, sau să nu-l cunoască, sau să nu-l lucreze, ca o maică a unora ca acestora. Iar pre care mărturisim noi, că sau făcut Maică a Dumnezeului nostru Celui ce sau întrupat, de un neam și de un chip zămislire primind, toate neamurile oamenilor întru adevăr o au cunoscut, nici sămânță fiind, nici stricăciune mijlocind. Iar de nu crezi celor zise, din puterea Celui ce sau Născut vei ști mai adevărat. Că orbilor ochi au dăruit, pre leproși de bube și de patimi i-au curățit, întru muți și întru gângavi și întru surzi pre armonia cea auzitoare, și glăsuitoare o au pus. Pre spatele mării au călătorit, umflăturile și năpădirile cele fără de rânduială ale valurilor și ale duhurilor le-au domolit, cetele și taberile dracilor, nu numai cu cuvântul le-au gonit, pre mulți morți cu graiul iarăși la viață i-au chemat. Pre aceste dumnezeiești semne însuși văzătorii lor nouă ni le au dat, carii atâta de amăgire și de hatâr ne împărtășită pre mărturie o au păzit, cât și întâmplările Lui cele de ocară le-au scris, gonirile ocările împrășcările cu pietri, scuișările, palmuirile, bățile cele cu palma, Crucea, cuiele, și moartea, pre care Învierea o au primit după puțin, și pre Acela ce au pătimit Dumnezeu întrupat îl însemnează, și pre Ceia ce L-au născut Maică Dumnezeului celui ce sau întrupat, o propovăduiește. Dacă lucrurile sunt asemenea, nevoie este și numele să se primească asemenea.

Lui Iraclie prea strălucitului, pentru facerea de minuni a moaștelor celor mucenicești. 55.

Dacă te smintești de pravul muceniceștilor trupuri care de la noi este cinstit, pentru dragostea și statornicia cea spre Dumnezeul lor, întreabă pre cei ce au luat vindecări de la dânsule, și învață-te la câte patimi tămăduiri dăruiesc. Și nu numai nu vei batjocori ceia ce să face, ci și vei râvni pre ceia ce să isprăvește. Iar dacă însuți te lepezi a te atinge de oase moarte, precum ai scris, de trupurile oamenilor celor răi și pentru răutate vestiți îngrețozază-te, pre care în capiștea în Fisianii Artemidei le-au îngropat elinii cinstind pre cele de rușine, și mormânt și prafuri de piezanie făcătoare, de oameni răi cu dumnezeiască cinste cinstindu-se.

Lui Nil pentru Iuda vânzătorul. 56.

Nu că mai înainte au spus Domnul, o minunatu-le, voința Iudei, acela la vânzare sau alunecat, ci căci chinuia vrăjmășia pierzătorul, văzând cele ascunse mișcări ale inimii lui, pre cele ce va să fie ca pre cele de față mai înainte le-au grăit.

Lui Chir, la cea zisă, nici pun vin nou în foi vechi. 57.

Pre cei putreziți cu vechimea, și de darul cel nou sau lepădat. Foi vechi Domnul i-au numit, ca pre niște rupti și carii pre cuvântul cel nou al împărăției îl varsă. Unul ca acesta Caiafa fu muștrat. Că auzind de la Domnul, că Fiul lui Dumnezeu sunt, și-au rupt hainele. Iar Petru pre legea duhului vieții primindu-o, nu numai învățându-se nu sau lepădat, ci și numai întreat fiind au mărturisit, însăși sădită arătând, pre știința adevărului.

Lui Patrim monahului, către cei ce trimit înapoi cele străine. 58.

Cu verdețuri pre noi ne-ai primit, cu înțelepciune pre ne iscodirea dietei arătând și izvoarele Domnului izvorând, și cum că ești lucrător de pământ al raiului, dintru însăși darurile arătând.

Lui Gorgonie, cum se cuvine a înțelege pre cea scrisă, care va zice cuvânt împotriva Fiului Omului se va lăsa lui. 59.

Mult puternică, și mult vestită cerere ai cerut, de mulți adică cercată, dar numai celor de Dumnezeu însuflați înțelesă. Care ar zice cuvânt împotriva Fiului Omului se va lăsa lui, iar care ar zice împotriva Duhului Sfânt nu se va lăsa lui, nici în veacul acesta nici în cel ce va să fie,¹⁹ și pentru ce, că Una fiind ființa dumnezeieștei Troițe, hula cea împotriva Fiului ai zis că nu se izbândește ci numai cea împotriva Duhului. Deci ascultă, care ar zice împotriva Fiului Omului cuvânt de hulă, nu se judecă au zis Domnul, fiindcă celor urduroși la ochiul minții cu greu de înțeles, și cu greu de privit este, Dumnezeu cel unit, negrăit, cu prostimea trupului celui văzut, necunoscută fiind dumnezeirea cea ascunsă. Iar celor curați la minte, căroră sau arătat dumnezeirea ceia ce sau întrupat, cu totul întru necredință nu sau făcut, nici răsplătirea judecății li să îngrozește, iar hula cea împotriva Duhului Sfânt, pentru aceasta este neiertată, fiindcă însuși lucrurile cele văzute pre cei hulitori și necunoscători și nemulțămitori, îi muștră. Că patimile tăindu-se, și dracii gonindu-se, cu puterea dumnezeirii, cu belzebul aceste dumnezeiești semne

¹⁹ Mat: 12: 19:

cum că se fac cârtitorii jidovi le-au clevetit. Deci această hula care este luminat împotriva dumnezeieștii ființe, cum că este neiertată Domnul au hotărât.

A aceluiași: la aceiași. 60

Cum că adică ai zis, hula cea împotriva Sfântului Duh, arătat este, din însuși glasul Domnului celui ce zice. Care ar zice, împotriva Sfântului Duh, nu se va lăsa lui.²⁰ Și cum că hula cea împotriva Sfântului Duh se izbândește, arătat este. Iar cum că este Duhul Sfânt din dumnezeiasca ființă, tu pre aceasta în scris ai cerut să ți se descopere. Se cuvine ție celui isteț, și puțin mai înainte mergând de glasurile cele din mâna Domnului, și pre dezlegare a o afla. Dacă Eu zice, cu belzebul scot dracii, fii voștri cu cine vor scoate;²¹ iar dacă cu Duhul lui Dumnezeu scot pre aceștia, apoi au ajuns peste voi împărăția lui Dumnezeu. Întru altă Evanghelie mai arătat zicând evanghelistul, iar eu dacă cu degetul lui Dumnezeu scot dracii.²² Degetul lui Dumnezeu pre Duhul zicând cel Sfânt. Iar deget ca într-o pildă de la noi, a ființei trupului este. Deci pre ipostasul cel nedespărțit și de un neam a dumnezeieștii ființă a Duhului Sfânt, cu nume de deget o au arătat.

Lui Zosima, uneltire către Zosima cel ce purta oarecare epistolie a sfântului Vasile. 61.

Cu dulceață te-aș fi întrebat în scris pre tine eteopol cu mintea. Oare cunoști ce cetești;²³ Că precum oarecarii zic, graiuri pomenești oarecare ale de Dumnezeu insuflatului părintelui nostru Vasile, ale căruia lucruri întru nimic le pomenești. Iar dacă ești adevărat îndreptător al bărbatului, cu lucrurile pre cuvintele aceluia arăta-le, prin care pre obiceiuri cu regulă de filosofie le-au pus la bună rânduială. Că dacă pre cuvântul cel asupra celor ce să îmbată (:făcut:) al bărbatului l-ai fi uneltit, pre sine-ți te-ai fi aflat acolo, nenumărate mulțime de rușini răbdând.

Lui Teopomv monahului: 62.

Cuvântul către folosul celor ce aud făcându-se, cuvânt este înputernicit; cu adevărat cuvânt numindu-se, și care are după Dumnezeu urmare. Iar cel ce spre veselie și sunet se săvârșăște, huet de aramă, cu mari sunete pre auz răsunând. Deci sau cu cinstirea pre cuvântul tău pune-l la rânduială, mai nainte cinstind pre

²⁰ Mat: 12: 32.

²¹ Mat: 12: 27?

²² Luc; 8: 30.

²³ Fap: 8: 30:

smerenie decât pre mândrie, sau cunoaște că ești un chimval trebuincios, cortului priveliștilor.

Lui Talaleu monahului. Căci cu totul străin este pusnicului a ceti scripturi elinești. 63:

Cine nu te va comodisi; cine nu te va milui pre tine; acela ce întru alinarea filosofiei ucenicilor Domnului șezi, și dea tulburarea și fierberea scripturilor și a poeților elinești te tragi: Că ce, spune-mi mie; este la aceia mai cinstit decât ale noastre, și ce nu este plin de minciună și de răs, la care aceia se sânguesc; au nu dumnezirile lor din patimi; au nu vitejiile pentru patimi; au nu nevoințele lor pentru patimi; Deci fugi de cetirea cea păgânească, căci cumplit știe iarăși a deschide bubele cele vindecate ale rănilor: Ca nu cândva să se întoarcă duhul vicleniei mai cumplit, și mai rea ție,²⁴ pre biruire decât cea mai dinainte ne cunoștință sau trândăvie să-ți lucreze.

Lui Evlampie, la cea zisă de Ioan noroadelor. Acum și securea lângă pom zace. 64.

Voirea cea neroditoare a jidovilor văzându-o Ioan, cu pomii cei roditori pre dânșii i-au asemănat, cum că lângă rădăcina lor zace securea, adică despărțirea cea iute și grabnică a Evangheliei, de care tot pomul ce nu face rod bun să taie, nu se sapă, fiindcă odrăslirea rădăcinilor, legea adică se părăsește, peste care norodul cel nou se altoiește.

A aceluiiași. Ce este a căruia lopata în Mâna Lui. 65:

A te învăța voind ai însemnat, ce este lucrarea lopoții, pre care o uneltește spre curățirea ariei sale Domnul. Deci aceasta este precum mi se pare noima, arie, pre Biserica cea de prin toată lumea o numește, întru care tot secerișul omenirii îl adună. Iar lopata, pre dreapta judecată o cheamă, care fiecăruia pre potrivita rânduială i-o hotărăște, pre cei adică păcătoși și trândavi și care de tot vântul păcatului se vântură, spre ardere îi dă. Iar pre cei ce cu curăția lucrurilor și cu roadele pocăinței sau îndreptat, în ființa care se cuvine celor credincioși, și vrednici ai lui lucrători și plugari a se aduna zice dreptul judecător, pre care și locaș de mântuire statornic o numește. Că acolo fac locașul cel adevărat. Că viața ceasta de acum, colibă este proastă, potrivite având cu înfingerea și pre risipire.

²⁴ Luca: 11: 26.

Lui Cesar comitului la cea zisă de Domnul lasă acum. 66.

Cuviința fiecăreia vremi împărțindu-o dreptul Judecător, lasă acum lui Ioan zice celui ce se lepăda de botez.*²⁵ Fiindcă acela ca unui Stăpân cinstea dându-i, a se atinge de dumnezeiescul cap nu îndrăznește, lasă acum, au auzit. Acum, zic este vremea sărăciei, și a împreunei pogorâri legea, pentru care am luat asupra-Mi pre om, să iau și botezul, (:ca:) pre acela de călcarea poruncii să-l curăț. Nu este trebuință acum de dumnezeiasca stăpânire, ci de a robului prostime. Lasă acum să se împlinescă milostivirea, ca să nu se împiedice a oamenilor mântuirea. Că așa se cuvine nouă a împlini toată dreptatea. Că dreptatea este păcatele oamenilor primindu-le fără de patimă pentru dânșii și botezul a-l primi, dezlegător de păcatul lor și semnul nestrăicării lor celei întru Mine.

Lui Timotei cetățului, la Botezul Domnului. 67.

Te arăți mie, că foarte voiești a te pleca Domnului, și Scripturile ale cerca. Deci nevoie este, și a răspunde către întrebările tale. Acesta este Fiul Meu cel iubit, Dumnezeu și Tatăl din ceruri peste Fiul cel ce să boteza au strigat, ca și pre adevăratul și firescul Fiul să-l arate, care între cei ce cu punere și cu vrednicia era fii nu era desăvârșit crezut, și pre dumnezeiasca și închinata Treimea a dumnezeirii să o arate, întru osebitele ipostasuri fiind cunoscut: Și lui Muntano și lui Savelie să le închie afară pre păgânătatea cea cu rea minte. Că Fiul botezându-se Tatăl au mărturisit, și Duhul Sfânt zburând deasupra, de o ființă cu sine-și și cu Tatăl arăta pre Cel ce se boteza.

A aceluiași, ce este cea zisă pentru Ioan. Iar cel mai mic întru Împărăția Cerurilor, și celelalte. 68.

Nu fără de grijă, ci și foarte de cercare având trebuință, problemă ne-ai pus înainte nouă, o prea bună între cei iubitori de ostenele. Cel mai mic întru împărăția cerurilor, mai mare este decât Ioan. Cel desăvârșit în lege, în ce fel era Ioan, cu adevărat mai mic era decât cel botezat întru moartea lui Hristos. Că aceasta este împărăția cerurilor a se îngropa împreună cu Hristos, Cel ce sau pogorât să prade pre moarte. Și a se scula împreună cu Dânsul, care pre stăpânirea cea împotriva aceia, o dăruiește. Deci de vreme ce mai mare adică decât toți cei născuți din femei era Ioan, dar mai înainte de a se da Împărăția cerurilor sau tăiat, după adică

²⁵ De a boteza pe Domnul

dreptate el din lege se făcuse fără prihană, iar de cei cu duhul vieții celei întru Hristos săvârșiți, era rămas înapoi fiindcă sau dus mai înainte, precum am scris. Deci tot cel mai mic întru împărăția cerurilor adică, întru cea după Hristos a doua naștere, mai mare este precum sau zis, decât cel îndreptat în lege, fiindcă legea nimic n-au săvârșit.

Lui Maron, pentru îndrăcirea pântecelui și cum că este maică a necuvântătoarelor patimi, și cum că prin post și curățire pre pământ se cuvine a munci pre trup. 69.

Mă ispitesc multe chipuri de sfătuirii a urma, prin care nu numai voiesc, ci și mă rog a te scoate pre tine din beție. Deci, deci spune-mi o tu, pentru însuși adevărul lui Dumnezeu, au nu lăcomia de pânțec pre oamenii cei dintâi din desfătare i-au scos afară; au nu sațiul pre Isav și de întâile nașteri și de slobozenie l-au golit; au nu mâncarea cea de prisosit a boilor și a oilor pre Saul și din împărăție și din viață l-au izgonit; Au nu pofta de cărnuri și de căldări pre Israil cel ce locuia în pustie cu nenumărată mulțime de gloate de munci și de ispite l-au chinuit; Au nu pre Ofni și Finees pânțecelul acela ce se îndrăcea, și răpirea cărnurilor, și beția, și îndrăcirea de femei, de preoție și de chivot și de stăpânirea sementiilor, și de slavă, și de cinste despărțindu-i, lucru vrăjmașilor și sabiilor iau lucrat; Au nu mâncarea de cărnuri pre preoții cei de rușine, pre vremea lui Ilie de săbii vrednici i-au hotărât; Au nu pofta pântecelui, și pofta mâncărilor, și pre slujitorii lui Bil, i-au dat la pierzanie, de cenușe fiind vădiți; Au nu postul iarăși, și lepădarea de împreunare, pre Noe, și pre cei dintru dânsul, de furtuna mării cei minunate, l-au mântuit, carii semințe mânca, neîmpreunându-se cu soțiile lor cu împreunare truprească; Că auzi Scriptura lui Noe poruncindu-i, intră în chivot tu, și fii tăi, și femeia ta, și femeile fiilor tăi. Deosebiți-vă, zice, bărbați deosebi, și femeile deosebi. Curvia, și neînfrânarea să se înțelepțească prin aducerea asuprași a apelor. Dar voi nici de patul cel ne întinat să nu vă atingeți. Iar cum că aceasta era așa, iarăși ieșind ei din chivot, acestea zise, ieși din chivot tu, și femeia ta, și fii tăi, și femeile fiilor tăi, au pierit neamul cel păcătos, voi iarăși între sine-vă sunteți, și cresc iarăși neamul cel de Dumnezeu cinstitor. Au nu postul viață Ninivitenilor au dăruit, carii grabnică hotărâre a morții luase; au nu postul pre minunatul Daniil și pre cei de o minte cu el mai înalți și decât tiranul și decât focul cel ce ca tunetul răsuna, i-au arătat; au nu postul, și curățenia vieții pre Ioan, Botezător al lui Dumnezeu celui ce sau întrupat l-au săvârșit, care vrednică curățenie, de atâta de mare învățătură de taină au câștigat; au nu postul, și golăteala, și culcarea pre jos, și topirea trupului, al negrăitelor taine celor din rai auzitor au făcut pre Pavel; Drept aceia, pentru ce pre acestea lăsându-le de ale urma pre cele mai rele cu rău sfat le iubești; Deci, dacă nu cu totul ți-ai

ieșit din sine-ți, și de nu cu totul ai uitat pre Dumnezeu, întoarce-te la firea cea ce are pre toate întru sine-și cele ce slujesc lui Dumnezeu, și cunoaște pre Ziditorul, Cel ce te-au răscumpărat pre tine cu cinstit sângele Său, și a nu face pre Mântuitorul și Făcătorul, de bine judecător, și potrivit, făcându-te rob trupului.

A aceluiași: 70.

Dacă de pânțele, precum ai zis, nu te biruiești, fiindcă bătrânețele pre aceasta o opresc, apoi de unde patimile cele mai tinere ale pânțecelui întru tine se izbucnesc, pentru că a stăpâni cu totul pânțele, este a stăpâni patimi.

Lui Ilion monahului, la acelea șapte zile: 71.

Cea zisă în lege, nu este proastă, ci are oarecare înțelegere îndoite celor groși (:la minte:) acoperită, iar celor subțiri goală și descoperită. Ziua, zice cea a șaptea chemată sfântă va fi vouă. Tot lucrul de slujbă nu veți face întru dânsa afară de câte se face la tot sufletul. Slujirea aici, pre slujba cea de rob o numește. Deci nimic zice, din cele ce să cuvin robilor, și ca și cum vă robesc pre voi de la îndeletnicirea cea spre Dumnezeu, să lucrați în Sâmbătă, care vă însărcinează pre voi cu greutatea păcatelor: Că a slobozeniei și a lăsării este ziua: Și nu se cuvine cu legături de răutăți, pre vrednicia aceștia a o ocări: Iar cea, câte se va face, la tot sufletul, că se cuvine a lucra, câte aduc câștig sufletului, acestea a le împlini au poruncit. Rugăciunea, cereri, liniște, sfătuirea, facerea de bine, întreagă înțelepciune, înfrânare, adevărul, curățenia, și câte acestora asemenea sau zis, care la omul cel dinăuntru trecând, îl sloboade de smintelile și primejdiile cele dinafară, biruind cel mai mare.

A aceluiași. Cum în sâmbete preoții în Biserică: spurcă Sâmbăta 72:

Preoții în Biserică spurcă Sâmbăta, și neprihăniți sunt, fiindcă tot lucrul cel făcut de mână, în Sâmbete oprit fiind, ei taie lemne, și foc aprind, și jertfele cele de carne le împărțesc. Care ca niște lucruri adică de obște, ale împlini în Sâmbete nu dau voie, iar ca pre niște jertfă alesă nu se opresc, ci și de la însăși legea se poruncesc. Și se întâmplă a se spurca Sâmbăta cu lucrarea. Dar neprihăniți sunt preoții cu osebirea lucrării.

Lui Caliopie preotului, pentru ce în vremea de îngrozire, nu cruță Dumnezeu pre Bisericile Sale. 73:

Ai zis că te minunezi, cum Dumnezeu nu cruță pre Bisericile Sale, când frică pre pământ sloboade. Și ai întru dumnezeieștile cărți pre cea cu deadinsul descoperire a acestora. Și nu te scârbi pentru cele ce acum făcându-se ai văzut. Că dacă pre sfântul chivot nu l-au cruțat, ci l-au dat pre dânsul celor de altă seminție și împreună cu însuși preoții cei fără de lege, și cetatea sfințeniei, și heruvimul slavei, și podoaba, și proorocia, și ungerea, și arătarea, și călcarea și pângărirea l-au dat neamurilor, nici acum pre Prea Curatele Taine nu le cruță, ca pre curțile Sale necruțându-le, întru fiică pre cei ce greșesc să-i plece, ca mai cumplită muncă să aștepte pentru cele ce lucrează. Că tânguiască bradul că au căzut cedrul. Cei mai tari căzând, cele mai slabe pedepsească-se.

Lui Craton monahului, pentru cei ce poartă haine moi. 74.

Cum că moliciunea, și subțirătatea, și buna vopseală a hainelor nu păzește pre canonul postniciei celei după Dumnezeu, întreabă pre Ioan de Dumnezeu Cuvântătorul pre cel ce au zugrăvit cu scrisoare pre haina Domnului: Și îți va tâlcui ție: și era cămașa Lui necusută, de sus țesută peste tot. Și cine nu știe pre prostimea hainei aceia, pre care o metaherisesc săracii galileanii, la carii mai ales o haină ca aceasta se obișnuia să se facă, care cu meșteșug oarecare, ca pieptarele, peste tot este țesută. Învață-te încă și de la dumnezeiescul Matei, care pre Ioan Botezătorul, îl vestește, și va spune ție: că însuși Ioan avea înbrăcămintea lui de peri de cămilă. Vezi-l și pre marele la minte, și de Dumnezeu purtătorul Luca, care pre mândria lui Irod o istorisește, și pre haina cu care se îmbracă o defaimă, că și pre cei ce poartă cele moi, în casele împăraților zice că pretrec. Însă nu sunt vrednice de cămara cea de gând hainele cele ce strălucesc. Deci dacă pre aceasta o poștești, pre haina cea proastă a lui Iisus Dumnezeului nostru urmează-o. Că gingășimea a moliciunei celei de aicea este, iar nu a purtării de lumină celei de sus.

Lui Ioan pusnicul la ispita Domnului. 75.

Dacă Hristos, în pustie sau adus să se ispitească, Dumnezeu fiind și întrupându-se pentru noi, ce te minunezi, dacă însu-ți în pustie petrecând, cu ispitele precum zici te lupți; Deci ia aminte numai la biruința lui Hristos, ceia ce sau făcut după lege: Că mărirea deșartă sau stăpânit, mândria sau stins, iubirea de argint sau răsipit, și cel potrivnic sau răsturnat, nici una din săgețile sale a-l pătrunde putând. Și prea cu

cuviință te vei îmbărbăta și pre săgețile cele ce pătrund sufletul le vei birui, câștigând stare împotriva pre nepătimire. Îngerii după luptă îți vor sluji ție, nu ca niște robi slujindu-ți, fiindcă aceasta numai lui Dumnezeu sunt datori, ci cu biruință te vor încununa pre tine, că această plată are, cel ce se îmbărbătează vitejește către nevoița aceasta de acum.

Aceluiași, pentru ce pietrile nu le-au făcut Domnul pâini; 76.

Pietrile pâini nu sau făcut de Hristos, o prea bunule, nu căci ceasul minunilor nu sosise, precum cei ce se îndeletnicesc rău ritorisesc, ci căci cerere deșartă era, și celui ce o cerea cuviincioasă, că Dumnezeu pre toate cu cumpănă și cu măsură și cu trebuință le dăruiește. Iar unde de prisosit este ceia ce se cere, și a face minuni cu adevărat nu este în bună vreme.

Lui Dioscor, cum căci cu neputință este în mijlocul gâlcevilor fapta bună a o isprăvi. 77.

Atâta de trebuință este către mântuire, depărtarea de gâlcevile cele cetățenești, că cetățile lăsându-le Fiul lui Dumnezeu, pre vârful munților șezând pre cei ce viețuiesc curat i-au fericit. Arătând că prin care lucra învăța, căci cu neputință este cel ce nu sau dezlipit de lucrurile cele robitoare de cele de jos, și către vârful faptelor bune nu sau suit, a se ferici de Dumnezeu, sau a dobândi bunătățile cele ce vor să fie. Că cel ce cugetă cele de sus, acolo locuiește, unde este Hristos: dea dreapta lui Dumnezeu șezând.

Lui Isaiia ostașului, către ostașul cel fără de rânduială. 78:

Dacă ascuțișurile armelor, și coiful, și platoșa, întemeiere către buna viețuire se socotește ție, celui ce jefuiești și celui ce de lefi ești lipsit: să știi cum că mulți întrarmați mai greu decât a ta și mai jalnică moarte au suferit: Carii adică la noi sunt scriși, Oriv și Zevee și Salmana, Abimileh, și Goliat, și Avisalom, și câți ca aceia. Iar la cei dinafară, Hector*²⁶ și Cant, și însăși Lachedemonii cei ce să mândrea mai mult decât toți pentru puterea, fiindcă nu au avut pre dreptate deopotrivă cu puterea. Deci dacă nu voiești a fi deșert purtător de arme, îndată către războiul cel gânditor mută-te, și mai vârtos cu neorânduiala ta bate război.

²⁶ Ector

Lui Timotei cetetului, la cea zisă de nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor. Și cum că aceasta, nu se împotrivese aceleia. Vai vouă cărturarilor. 79.

Noi o prea bunule aceleiași judecați cu cărturarii și cu fariseii, suntem vinovați. Că precum aceștia prin cugetarea legii, li să părea că lucrează, cu nebăgare de seamă socotind că destul este lor vestirea Scripturii spre lucrarea lucrului. Așa noi, cu însăși a ne atinge de jertfelnicile lui Dumnezeu, ne nălucim că de Dumnezeu ne apropiem: Ci, pre această părere a noastră Domnul tăcând-o, zice, de nu va prisosi dreptate voastră mai mult decât a cărturarilor și a fariseilor, nu veți putea a intra întru împărăția cerurilor. Aceasta zicându-o cu dumnezeiasca cuviință, dacă nu pre părere, faptă o veți lucra: Cei ce socotiți căci cu fățarnicia vă îndestulați spre slujba lui Dumnezeu, Împărăția lui Dumnezeu vouă nu se va deschide. Că de vreme ce adevărată este Împărăția celor ce cu adevăr o caută pre dânsa li se deschide. Iar prisosința dreptății legii înălțimea Evangheliei este. Că aceia adică prea faptă o muncește, iar aceasta și pre punerea înainte cea subțire, până la adâncul înțelegerilor, prea cu dinadinsirea judecătoare arătându-o.

Lui Nil monahului, pentru, fii împăcându-te cu pârâțul. 80:

Fiindcă împreună cu căderea noastră umblăm, și în mijlocul curselor pretrecem. Mai înainte văzător Domnul pre noi făcându-ne au hotărât să ne luăm aminte despre aluatul și despre sminteli, și a ne împăca și cu pârâșul degrabă, până când suntem pre cale cu dânsul, pârâș pre pofta trupului, împotriva duhului cu dumnezeiască cuviință hotărând. Cale adică pre viață numindu-o, care de neamul nostru cu nestatornicie să călătorește, iar dragoste pre împreuna simțirea a sculării asupra lui numindu-o, care degrabă de noi a se privi dragoste este, ca nu numai poruncilor ei supunându-ne, și lucruri nevrednice de chemarea cea de sus lucrând, să fim dați de dânsle Judecătorului, când va veni să adune lucrurile noastre și cuvintele, și să răsplătească fiecăruia după lucrul său.

Lui Apelie preotului, la cea zisă, să nu fie împreună cu tine scaunul fărădelegii, cel ce zidește osteneală peste poruncă. 81:

Să nu fie împreună cu tine scaunul fărădelegii cel ce zidește osteneală peste poruncă. Rugăciunea este a sfințelilor suflete celor ce pentru mărturia cea de acolo se nevoiesc, care către Dânsul întru rugăciune strigă, să nu se înalță scaunul celor fără de lege înaintea ta Doamne, împotriva poruncii Tale osteneală nouă dându-ne

în ce fel era Vaviloneanul cuvioșilor Tăi cuconi tiran, sau sfinților mucenici pierzătorii, și a idolilor apărătorii.

Lui Aravian Episcopului a Paturilor, cum că, pentru curvia celor din Gava după voia lui Dumnezeu, tăbărându-se la război cu nedreptate prinzându-se sau stricat. 82:

Cei ce sau suit în Gava să muncească pre curvia lui Veniamin, după voia lui Dumnezeu de război apucându-se, nu cu nedreptate precum socotești, pre biruință nu o au dobândit. Ci de vreme ce, la dreptul Judecător nu este din cei nedrepti tabără, cu dreptate pre lucrul cel ce sau făcut cu îndrăzneală l-au izbândit. Că cei ce avea mai rele lucruri, și cu mult mai mari decât ceia ce să făcuse atunci, ca niște nevinovați către uciderea fraților unindu-se sau suit. Ci sau învățat cu iscusul, fățarnice scoate mai întâi bârna din ochiul tău, și atunci vei vedea a scoate așapocul din ochiul fratelui tău. Deci cei prea curvari, fiindcă a nu preacurvi propovăduia, de lucruri mustrați fiind, însăși adică vrednica muncă cu războiul o au luat. Iar cei neîpărtășiți de greșelile curviei, carii nici un idol ca acesta întu dânșii nu avea, luminos pre biruință o au lucrat.

Lui Leontie Episcopului, cum se cuvine a înțelege. Dacă ochiul tău sau mâna ta te smintește pre tine. 83:

Ochi și mână dreaptă prea bunul Hristos, pre apropierea rudeniilor, și a celor adevărați prieteni ai noștri i-au numit, pre cei iubiți nouă, spre adevărata ajutorare, cu acele nume de mădulări iau chemat, prin care noi cele ce plac lui Dumnezeu lucrăm. Deci când cineva dintru dânșii pricină de sminteală sar face, și în vreun păcat sar tăvăli, care nouă ocară ne-ar aduce, iar lui necinste iar pricinui al tăia se cuvine pre unul ca acesta, ca nu pierzaniei urmând, să se întindă peste întregimea trupului și să aducă asupra pre boala lui mădulărilor celor sănătoase despre niște patimi ca acestea.

A aceluiași, la aceia, să nu știe stânga ta. 84.

Nu este, o iubite cap, în taină, și întru ascuns pusă legea Domnului, care poruncește să nu știe stânga ta ce face dreapta ta. Ci albă și prea arătată, și celor ce iau aminte vederoasă, că de vreme ce, lui a face bine, mărire deșartă și arătare îi urmează, nimic zice bun să se facă de tine cu patimă, nici vreun cuget înalt să urmeze

isprăvii. Ci dacă bine faci, nearătat și nemândru să fii, pre sunetele cele de aicea nevăzându-le, ci pre cele ce vor să fie cununi așteptându-le.

Lui Ursanufie, la aceia, Tatăl nostru care ești în ceruri. 85.

Învățătura Domnului, întru rugăciune, împreună cu toate celelalte lui Dumnezeu încuviințate învățături, și facă-se voia Ta precum în cer și pre pământ poruncește a ne ruga, pre pacea puterilor celor de sus, cea ne NU ÎNȚELEG 20r Pen3 zicându-o, pre care și nouă, a o dăruii celor de pre pământ învrednicește-ne. Ca precum întru aceste toate voile Tale se isprăvesc așa și întru noi cele plăcute Ție să se facă. Deci, acestea și mai înainte știindu-le, și acum de la noi învățându-te, apucă-te și te ține nedezlipit de pace, care este cerească și de Dumnezeu se apropie.

Lui Ofelie gramaticului, cum că nimic este mai înalt decât fapta bună. 86.

Neamul seminției, și mândria sângelui, o prea bunule, nu este faptă bună a poeticilor, ci fără de voie oarecare diadohie care din trupuri se trage și care curge. Iar fapta bună, priceprere este, dreptate, și bărbăție, și întreaga înțelepciune. Deci care sar ținea de acestea, și prea frumos, și prea vestit este și de nici un lucru către buna viețuire lipsit.

Călugărițelor, Alexandrenilor, și Sandalareicilor. 87.

Nu știe firea lepădare. Nu are iertare neamul femeiesc. Că poate cu vitejie a se scula împotriva trândăviei, și a goni cu tărie măiestriile poftelor. Și învățătorii acestui lucru, este Sosana cea prea lăudată, și fiica lui Ieftae, și minunata Iudit, că aceia adică pre desfrânarea bătrânilor biruind întru tinerețe, iar cealaltă și moartea cu bărbăție alegându-și, și cu fecioria împreună sau dus dea pururi pomenita. Iar aceia plată întregei înțelepciuni putere de la Dumnezeu luând, ucigătoare de tiran a se face. Și capul biruințelor femeiești, și ale surpărilor, este prea lăudata Tecla, stâlp veșnic de curăție stând, ca o făclie în mijlocul furtunii patimilor aprinzându-se, și către limanul cel ne învăluit au ajuns. Deci dacă așa vestită a fi poștești, făcliile nestinse păziți-le, ca Mirele îndată va veni: Și nici un somn pre voi de dulcea pătimire, să nu vă adoarmă, care afară de urma cămării pre cele somnoroase, și trândave le ține.

Lui Arsenie, cum că mai ales, cei ce nici bine n-au lucrat, nu sunt datori a se mândri. 88:

Dacă fariseul lucrând acelea cu care sau mândrit, tu ce te fălești bârfind prost, și nelucrând frumos, și mai rău pre sine-ți vinovat de muncă făcându-te, pre care fariseul o au suferit, care nimic vrednic de prihănire nu au lucrat. Ci numai pentru părerea facerii de bine fiind prihănit.

Lui Isidor episcopului: 89.

De toate adică de este cu puțință, vorbele femeiești a te abate se cuvine, ca cele ce au oarecare lesnire spre trândăvire. Iar dacă aceasta cu neputință este, pentru încunjurarea trebuințelor, sau pentru purtarea de grijă a săracilor, jos căutând se cade a vorbi. Că la cei mai mulți, sau mai la toți cei ce sau biruit de frumusețea femeilor, prin ferestre moartea sau suit, care și pre împăratul și marele proroc, l-au stăpănit, când către baia aceia purtătoare de moarte au căutat.

Aceluiași, cum că Apostolesc lucru este a cânta în Biserică femeile, și pentru pusnicie. 90:

Deșertăciunile cele de prin Biserici vrând a le înceta Apostolii Domnului, și așazământului nostru învățători, întru aceste a cânta femeile le-au slobozit cu pricepere. Ci precum toate învățăturile cele de Dumnezeu purtătoare, împotriva sau întors, și aceasta întru slobozenie, și pricină de păcate celor mai mulți sau făcut. Și umilință adică din Dumnezeieștile cântări nu au primit, iar pre dulceața viersuiri, spre zădărârea patimilor uneltindu-o nimic nu socotesc cum că aceia are ceva mai mult decât cântările cele din cort. Deci se cade dacă am voi să cugetăm ceia ce place lui Dumnezeu, și folosul obștei a face, a înceta acestea, și din cântarea cea din Biserică, și din Mănăstirea cea din cetate, ca cele ce pre Hristos îl crâșmăresc, și pre dumneziescul dar plată de pierzanie îl lucrează.

Lui Ilie monahului, cum că nu este până la shimă, cinul monahului. 91.

Mă bucur de mărturiile cele pentru tine, care întru multă întindere de înfrânare te aduc, și mă rog ca să te ții tu până în sfârșit, de sfințita anghiră, și să gonești cu înțelepciune pre furtuna înșelăciunii, ca în limanul cel neînvăluit al alinării să ajungi, ne înfurtunat, nici de suflările ispitelor netemându-te, care năpădesc asupra

ta, nici înalt să cugeți pentru valurile cele rămase, pre care mai ales să cuvine a le stăpâni tu, care cu lesnire te împing spre păcat.

Lui Toma monahului, pentru că se cuvine totdeauna a se trezvi. 92.

Filosofia se întoarce înapoi de tulburare, și iscusința călugărească afară de tulburare se isprăvește, ca pre acea scară a înaltei smerenii să o uneltească, îndeletnicirea cea deosebi și de lucrurile cele supărăcioasă, și de graiurile cel necuviincioase, cu sânguință și desăvârșit, uitare făcând: Iar dacă rasa, și barba, și bastonul socotit că din destul ne este nouă spre săvârșirea îngereștii pretreceri, și în mijlocul noroadelor, și a privirilor, și auzurilor cetățenești ne frământăm, cu uneltele biruinței numai împodobindu-ne și fudulindu-ne, iar de luptă și de război abătându-ne, dintru care biruința se face, iar mai vârtos și pricinile luptei întru înșine aprinzându-le, uităm că suntem câini, și către borâtură ne întoarcem, sau porc în tina obișnuinței celei vechi tăvălindu-ne.

Mănăstirii celei din Tavenesiot, pentru a nu fi mulți dascăli. 93:

Fraților nu vă faceți mulți dascăli, dreptul Iacob scrie: monahilor nu vă faceți mulți dascăli, eu Isidor cel prea mic, scriu: Deși nu sunt iscusit monah, dar al lui Iacob ascultător. Dacă sunteți drepți, deși pre prostimea ascultătorului nu o băgați în seamă, încai, cucerniciți-vă de hotărârea cea dreaptă, a dreptului celui înțelept.

Lui Pansofie diaconului, la aceia, toate goale și descoperite, ochilor Lui; 94.

Cele goale și descoperite, din prefacerea lânii celor ce să aduc la jertfă, de prea înțeleptul Pavel sau scris, că precum acelea de piei se făcuse, de toată îmbrăcămintea ceia ce se vede se golesc, și pre așezământul celor asunse înăuntru îl arată; și îl descoperă, spre cercare a tot osul și mădularul, spre a se curăța toate, pentru curățenia lucrului care se aduce. Așa și la ziua cea mare a Domnului, descoperirea faptelor noastre a celor nearătate și nedescoperite, cu goliciunea și cu descoperirea asemănându-se se va arăta, nici un lucru a se tăinui putând, ci toate la arătare aducându-se.

Lui Aftonie diaconului: 95.

De vreme ce a blestemului era, cu care pământul sau osândit, după călcarea noastră de poruncă, holda cea de spini, și pre toată a o vindeca întru sine-și Domnul au venit. Pentru aceasta cu spini ca un purtător de biruință sau încununat precum fac cei iscusiți din biruitori, pre însăși arma sau unealta în public arătându-o. Prin care biruința o au lucrat: „Îndrăzniți zicând, Eu am biruit lumea.” Că Cel ce sau făcut în firea oamenilor, iar întru greșalele lor nu sau făcut, și neamului pre frumusețea cea de demult o au dat, și pre stăpânirea blestemului, întru însuși firea o au stricat.

Lui Maxim filosofului elinului, împotriva elinilor. 96.

Te mândrești cu filosofia, vrăjmașa adevăratei înțelepciuni, și de însuși numele lucrului lepădându-te. Că nimic alta nu este filosofia, decât a iubi cu adevărat înțelepciunea, deci dacă cu adevărat voiești a fi îndrăgitor de înțelepciune, iubește pre adevărata înțelepciune, care nu numai pre cuvânt, ci și pre viață o împodobeste, și pre adevărata credință o învață. Că pre care acum însuți o mărturisești, și acum este vrednică de răs, care dumnezeiri pre izvoarele spurcăciuni le numește, și întru veacul ce va să fie muncă neiertată gătește, unde ție pre vaiete-le, și arderi-le de foc, Platon ți le-au îngrozit.

Lui Imitie, împotriva machedonilor, adică a lupătorilor de Duh. 97.

Ca să arate pre unirea cea către Sine-și, și către Tatăl, a Prea Sfântul Duh, Domnul nostru și Stăpânul, au zis ucenicilor, după ce sau sculat din morți luați Duh Sfânt: Dacă veți lăsa păcatele cuiva, se vor lăsa. Cu stăpânirea Duhului pre care l-ați luat, care poate dumnezeiește a ierta păcatele.

Lui Frontin monahului, pentru cel ce au luat palmă peste față. 98.

Dacă de cuvinte te-ai rănit, și către mânie neoprit te-ai pornit, cum poți a te face lucrător viei celei Stăpânești; că cel ce peste falcă se bate, și pre cealaltă poate să o întoarcă, acela se hotărăște că este, cel ce poartă greutatea, și arșița zilei, ca cel ce toată lucrarea poruncii Domnului o au împlinit. Deci dacă poștești de marele acelea plăți, către ostenelele cele mai mici nu te mâhni, ci te obișnuiește pre cele mai mari a iubi, ca cel ce nu întru alt fel dinarul îl vei lua, dacă nu prin săvârșirea ostenelelor vei fi mărturisit.

Lui Ghelasie duxului, pentru mândrie, și neputință și nimicnicie. 99.

Obicei este oamenilor, deși străin este de dumnezeieștile legi, însă pentru multe, sau pentru neam, sau pentru pricepere, sau pentru bogăție, sau pentru frumusețe, sau pentru vrednicie să se mândrească. Măcar că nimic nu-i folosește spre mândrie pre cei ce sunt din pământ, și iarăși către dânsul se întorc. Dintru acestea cum că nimic nu ai nicidecum nici tu nu te-ai fi lepădat. Deci dacă de toate acelea care te îngâmăfă către înălțare ești lipsit, de rău neam fiind și prost NU ÎNȚELEGE 023r și greu la minte, și prost, și foarte grozav, ce te mândrești prin cetate, ca un mai slăvit decât toți, și de multe turburări te faci ei începător. Deci sau cunoaște-te pre sine-ți, și măsurat îți câștigă năravul nimicniciei tale, sau către dureri și primejdii gătește-te, cu care ție cei ce sunt întru vrednicii îți vor răsplăti. Că de aur ești lipsit care împlânzește de multe ori asprimile primejdiilor și ale bătailor.

Lui Sir cetetului, împotriva navatienilor. 100.

Zi ucenicului sprâncenii lui Navat ce te mândrești ca un curat nebuindu-te; ce te batjocorești pre sine-ți că ești fără de păcat; Ce te lepezi de înpărtășirea firii; Isaiia necurat pre sine-și se vestește: David pre tot omul mincinos îl știe, și pre toți în păcate și zămislindu-se și născându-se și însuși Dumnezeu pre oameni cu totul și tot că sunt lipiți de răutate îi cunoaște, și au trebuință de singură mila iubirii de oameni, și tu te fudulești cu mândria curățeniei. Deci sau încetează mințind, sau te vei arăta din cei ce lucrezi răsându-te, sau mai vârtos tare rușinându-te.

Lui Teognost monahului celui de curând înfipt. Pentru că se cuvine totdeauna a se trezvi. 101.

Bine te-ai apucat de hârleț, și degrab, bine de materia ca de ceia ce împreună cufundă, fugi, bine către pretrecerea cea înaltă ai zburat. Deci stai priveghind ca un înarmat. Ca nu oarecare somn intrând înlăuntru, să te moleșească pre tine, și lepădător de pavăză, care să nu fie, să te arate. Că nu înțelegerile vicleanului nu le știm.

Lui Timotei cetetului, împotriva celor ce zic că Dumnezeu este pățimaș. Și celor ce zic, că o fire este la Hristos. 102:

Precum corăbierii cu mâncarea pre undiță o ascund, și peștii nevăzut îi vânează: așa viclenii ajutători ai eresurilor, cu buna cuvântare pre relele socoteli acoperindu-le vânează pre cei mai proști către moarte. Deci cu toată păzirea păzește pre inima ta, ca nu cumva părere, pre firea lui Hristos, după întrupare să o primești, că unia din două este surprare, în voirea cea pentru una dintru acestea: sau cea dumnezeiască să fi schimbată, sau a noastră se va micșora, că această prăpastie a lui Manas este, prin care, pre toți în gheena ai trage sau sângeit.

Aceluiași, pentru ce după Înviere Domnul de trei ori pre Petru pentru dragoste l-au întrebat. 103:

Întreita a Domnului cea către Petru pentru dragoste întrebare nu este socoteală a neștiinței Stăpânului, nu așa cineva să să mintă: Ci pre întreita lepădare, cu întreita mărturisire bunul doctor o au gonit.

**Lui Leontie pentru a se atinge cu nevrednicie de hirotonisirea episcopului:
104.**

Nu este a fiecăroră a îndrăgi episcopia, o minunatu-le, ci a aceloră care viața din legile lui Pavel se îndreaptă: Deci, dacă pre aceia cu dinadinsire întru sine-ți o privești, dute cu bucurie către suirea a atâtei de mari înălțimi, iar dacă nu este la tine aceasta, până nu o vei dobândi, să nu te atingi de cele neatinse. Ia aminte să nu apropii materia de focul cel ce mistuiește.

**Lui Eftonie diaconului, pentru ce Ioan, pre jidovi pui de viperă i-au numit:
105.**

Ioan pui de viperă, pre Iudei i-au numit, ca cei ce sunt a părinților celor răi, nașteri mai rele. Că zice cum că aceste fiare mănâncă pânțelele cel de maică când se naște. Deci de vreme, ce pre Dumnezeu cel ce i-au născut pre dânșii l-au părăsit, și pre tot darul cel dat lor l-au stins deșert arătându-l, cu cuviință îi asemănă pre dânșii cu acele fiare veninoase, cu nemulțumirea pre facerile de bine pierzându-le, sau mai vârtos a zice, de tot mâncându-le.

Lui Timotei cetetului, la aceia, nu faceți casa Părintelui Meu, casă de negustorie. 106.

Tie celui ce cu pricepere întrebi, nevoie este ați răspunde, că, grăiește, zice în urechile ascultătorilor. Și cel ce are urechi de auzit audă. Nu faceți casa Părintelui Meu, casă de negustorie, celor ce vindea porumbei Domnul le-au zis, pre preoții cei ce vând darurile Duhului Sfânt însămânându-i: Fiindcă în chip de porumb Dumnezeiescul Duh sau arătat, ocărând pre cei ce crâșmăresc pre Dumnezeu. Iar aceia, luați pre acestea de aicea, nu este zice trebuință de sânziuri: Eu fără de sânge ietare păcatelor dăruiesc: De acum pre singur duhul voiesc al îmblânzi, legea cea trupească se împlini, cea a duhului stăpânească și mântuirea încapă-o.

Aceluiași pentru unirea așezământurilor: 107.

Nici o înnoire de dogme, o iubitu-le, peste lege și peste prooroci, Fiul lui Dumnezeu nau adus, ci celor proorocite de demult pentru Dânsul margine leau pus. Și tu cu adevărat cu priceprere pre cea Veche tâlcuind, pre toate ale Celei Noi propovăduite întru dânsa le vei afla. Deci, celor ce să reazimă pre lege, și străină cale pre cea evanghelicească o socotesc, din graiurile legii, pre adevărul dogmelor darului îl descoperă. Și în acest chip vor vedea pre unirea celor două așezământuri înăuntru cuprinsă.

Lui Proeresie scolasticului. Pentru Cuvântul cel viu: 108.

Adunare de cuvinte ai, precum m-am înștiințat, pre auz adică veselindu-l, iar pre suflet nehrânindu-l, însă de cuvântul cel viu tu ai trebuință, de care cel ce văduvește chimval ce răsună este. Deci, dacă pre acela l-ai mai fi luat, organ vei fi dulce răsunător și lui Dumnezeu și oamenilor bine potrivit.

Lui Maratonie monahului, împotriva machedonilor adică a luptătorilor de Duh: 109.

Dacă Dumnezeu și Mântuitorul nostru Cel ce sau întrupat au dat împlinitor să fie dumnezeieștii Troiți pre Prea Sfântul Duh, și întru chemarea sfântului Botez împreună cu Tatăl și cu Fiul ca cel ce este slobozitor de păcate numărându-se, și la masa cea de taină pre pâinea cea de obște, trup înființat al întrupării Lui hotărându-l: tu cum înveți, trăsmitule, cum că făptură, sau zidire, sau a firii celei roabe este iar

nu a celei Stăpânești, și a ziditoarei și a ființei celei împărătești rudenie și de o ființă Duhul cel Sfânt; Că dacă rob, să nu se numere cu Stăpânul, și dacă zidire, să nu șadă împreună cu Ziditorul. Dar sau unit și împreună sau numărat. Fiindcă dogmatisitorulu-i, celui cu deadinsul a unora ca acestora lui Hristos, se cuvine a se pleca, și cu întemeiere cele pentru ființa cea adevărată învățată, deși ție ți se pare, celui mai înțelept și care te mândrești că știi pre cele cerești mai mult decât Dumnezeu, sau mai vârtos cu obrăznicie ritoricești împotriva lui Dumnezeu.

Lui Caramon monahului, cum că cel ce se făgăduiește pusniciei, pre toate cele dureroase ale ei cu osârdie este dator a le îmbrățișa: 110.

Cel ce voiește a pustnici, și mântuirea o pofteste, pre toate cele ale ei dureroase, în ce fel, și câte ar fi fost, cu sârguință le îmbrățișează iar care socotește afară de vrednicie a lucra, întru pustnicie, sau întru slujbele ei, cu mândria cea dinafară sau îmbrăcat. Pre care a o lepăda cu neputință este, de nu va avea pomenirea trupului, de unde sau ipostăsuat și unde iarăși să risiprește.

Lui Zosima preotului, pentru cel hirotonisit pre bani. 111.

Ai luat preoția cu ne sfințire ne sfințitu-le, cu bani furând lucru ceresc. Al doilea Caiafă: Cu argint luând pre cele negrăite, ci este nădejde a te schimba tu către bunătate. Că împotrivă ceva a zice ție nu voiesc.

Lui Evsevie episcopului, cum că noi preoții dacă zicem datori suntem a face. 112.

Înveți în Biserici vesălitari, ci o de ar fi fost mai vârtos de bine lucrători. Că te asemenea unuia ce aruncă dintru înălțime pietre, iconomisind pre îndreptarea căderii lui, și pre aceasta către sine-și chemându-o. Că mustrarea păcatelor, dacă sar vedea întru noi, prin lucruri de cuvinte lepădându-se, nu numai pre ascultători de a lucra rău îi vom opri, ci și de răs vom fi vrednici, altele învățând și altele lucrând.

Aceluia-și, cum și că cu bani au vândut preoția. 113.

Cu netrebnice pietre pre Biserică o zidești. Cu nelegiuite sau mai vârtos cu păgâneștile tale câștiguri. Că ai luat prețul de preoție, ca cel ce vinzi preoție. Și o ai dat pre aceasta lui Zosima. În acest chip se povestește prin toată țara cuvântul acesta, cât pre amândouă urechile a tot celui ce aude pre acestea le răsună.

Lui Timotei cetetului, pentru cele trei zile și trei nopți ale îngropării Domnului. 114:

A acelor trei zile și trei nopți ale îngropării Domnului aceasta este tâlcuirea. Că scris este, pre cum era Iona în pântecul chitului trei zile și trei nopți: În acest chip, și Fiul Omului va fi în inima pământului trei zile și trei nopți. Deci Cel ce au făgăduit să împlinească pre chipul lui Iona, cu deadinsul pre dînsul știindu-l. Fiindcă și de față era cu Iona și aruncându-se, întru adânc: și afară aruncându-se dintru adânc: pre aceasta o au împlinit cu adevărat, atît în mormânt pretrecând cât și Iona în chit. Iar dacă și pre a doua o ceri, aceasta este: Întru al șaselea ceas al Vinerii sau răstignit Domnul, de la aceasta până la al nouălea întuneric sau făcut, aceasta o noapte mie îmi socotește. Iarăși de la al nouălea ceas lumină, aceasta iarăși o zi: Iarăși noaptea Vineri, Sâmbătă iarăși. Noaptea Sâmbetei și dimineața Duminicii, după evanghelistul acela ce zice: Care se lumina întru una din Sâmbete. Iar dacă și a treia ceri a te învăța, în acest chip este: Vineri și-au dat Domnul Duhul, aceasta o zi. Sâmbătă noapte o au făcut în mormânt. Apoi noaptea acesteia. Duminica care se luminează de ziuă au înviat din mormânt, și aceasta o zi. Fiindcă din parte, precum știi, totul se cunoaște. În acest chip adică și noi, pomenirile celor ce să săvârșesc ne-am obișnuit a le săvârși.²⁷ Că în care ceas al zilei sar săvârși cineva pre singură cea de aceiași înainte o trecem, și în ceialaltă pre a treia zi a lui a o săvârși sau obișnuit. Ai, precum mi se pare pre dezlegarea nedumeririi celei cerute. Iar dacă pre cele trei zile și nopți desăvârșit le ceru rău luptătorii răspunde-le cum că și un împărat dacă solirea și rugăciunea acelor ce sunt în fiare și în temniță trimițându-o, după a treia zi sar fi făgăduit să le dea lor iertare, și apucând mai înainte de hotărâre izbăvirea le-ar fi dat, și mai vârtos cu grăbnicia au adevărit. Iar Stăpânul mai degrabă înviind decât sau făgăduit, de la toți după cuviință va fi închinat.

Lui Ilie monahului: 115.

Ce ție și căii Egiptului, ca să bei apă din gheon: către norodul cel răzvrătit proorocul au zis, sau mai vârtos Dumnezeu prin acela. Ce ție și tulburării de care

²⁷ POMENIREA MORȚILOR

te-ai izbăvit cu mâna lui Dumnezeu cea tare, și brațul cel Înalt. Pentru ce apucându-te de fapta bună, și din vârful filosofiei gustând, spre răutate iarăși te întorci, ne având pre cea scrisă în minte, că pre cel ce se întoarce de la dreptate spre păcat, îl va găti Domnul spre sabie. Fugi de furtună, și fugi de valuri, au certat Hristos vântul, nici o cercare de furtună nu te va apuca pre tine, dacă pre limanul Hristos îl vei ține.

Lui Afionie corictorului. 116.

Înțeleaptă având pre aflarea adevărului. Pre meșteșugirea cea în multe chipuri a muncilor, pre frică uneltindu-o la judecată. Fiindcă frică pre tine celor răi dumnezeiasca lege te-au hotărât.

Lui Atanasie arhimandritului, la aceia, pentru ziua și ceasul acela nimeni nu știe: 117.

Pentru ce asupra locului, pre judecata Domnului hulitorii o trag; pentru ce, pre focul ghenei luptătorii de Dumnezeu îl aprind asupra-și; nu au cunoscut Domnul, zic ei pre ziua sfârșitului: Nu au necunoscut, să nu fie, El se lepăda de a descoperi întrebările cel nefolositoare. De vreme ce, cum nu putea a ști ceasul, sau ziua Făcătorul veacurilor; Întru care toate comorile înțelepciunii sunt. Nu era a celui ce nu știe, a semnelor și lucrurilor celor înfricoșate ale sfârșitului, ale spune mai înainte, și ca și cum ar fi fost de față, pre dânsa cu cele adevărate semne a le zugrăvi. Ci aceia ce mai înainte am zis, hotărârea deșartei întrebări nu o au arătat. Că ce folos este, spune-mi mie, a ști ziua sfârșitului; Căci mai de folos este a nu o ști pre aceasta, ca socotind noi cum că toată ziua aceia este, gata să fim către aceasta priveghind și pre Domnul nostru așteptând.

Lui Zosima și lui Maron. Pentru preoții carii nu umblă după porunca lui Dumnezeu: 118.

Destul erai și tu adică nerușinatule Zosima, a vătăma pre dumnezeiasca preoție, și cu toată ocara pre dânsa a o mânji, dar ai și tovarăș de asemenea, și perechi de boi vați înjugat potrivită, pre pământul cel roditor de spini patimilor lucrându-l: Deci, stați, o ticăloșilor, de îndrăcirea cea necuviincioasă. Încetați prea îndrăzneților de a spurca curtea cea Împărătească. De întinăciuni pre sine-vă curățiți-vă, de spurcăciuni pre jerfelnic izbăviți-l. Pre noi de lacrimi ușurați-ne. Pre cei ce vă privesc de sminteli sloboziți-i. Pre cei ce vă comodisec a tăcea iertații. De judecata lui Dumnezeu aduceți-vă aminte, pre sufletul și trupul vostru cruțați-l.

Lui Evsevie episcopului, cum că înfricoșat lucru este cu covârșire a vinde preoția, sau a o cumpăra. 119:

Bine pre stihul cel al Psalmilor l-ai cugetat, și pre cei de un cuget în Biserica Domnului i-ai adunat. Cu Zosima înjugând și pre Maron: toată sânguința precum mi să pare punând, nimic ceva din cele rele afară de jertfelnic să nu stea. Deci, să știi cum că ai înmulțit pre simoniani cei ce socotesc că și cu bani se dobândește Duhul lui Dumnezeu, de obște pungă cu vânzătorul ți-ai câștigat. Întu fiare de amărăciune și întru legătură de nedreptate tăvălindu-te, și cârșmărind cu îndrăzneală pre cele ce și însăși îngerilor sunt dorite.

Lui Evsevie preotul, pentru episcopul Evsevie și Zosima: 120.

Să nu te minunezi de îndrăzneala lui Evsevie, și de obrăznicia lui Zosima, ci de îndelungă răbdarea a lui Dumnezeu, care atâta ne așteaptă pre noi întru pocăință, și din necurată mână primește tămâie. Că dacă cineva este hrănit cu păcate-le, și înpiestrit cu toate spurcăciunile și greșeli-le, de jertfelnicul lui Dumnezeu se apucă, și ia în mâini cu necurăție cele sfinte, el însuși se va supune sub osândă, iar dumnezeiescul jertfelnic, cu faptele acelea nu se spurcă.

Lui Timotei cetetului, la aceia, nu Sunt trimis fără numai la oile cele pierdute ale casei lui Israil. 121:

Nu sunt trimis zice, Domnul hananiencii, fără numai la oile cele pierdute ale casei lui Israel, pre făgăduința cea către Avraam voind să o îplinească, care și de sămânța lui apucându-se, și maică de acolo alegându-și, și întru dânsa și dintru dânsa întrupându-se, și om adevăr asemenea cu noi întru toate, afară de păcat făcându-se, și pricina Iudeilor toată surpându-o. Că de vreme ce precum am zis pieriților pre mântuire o au făgăduit, și sămânța lor a o înmulți ca stelele cerului, către dânșii și dintru dânșii au venit: Și deocamdată pre cei din neamuri nu i-au primit, păzind pre mai naintea intrarea acelora. Dar de vreme ce a acelora adică au văzut pre neschimbarea, iar acestora pre buna întoarcere o au aflat, și cum că aceia adică moarte și Cruce Lui au lucrat. Iar aceia închinăciune și bogoslovie, au rodit, înviind din morți poruncă ucenicilor au dat, să învețe pre toate neamurile, de necunoștința și nemulțumirea jidovilor lepădându-se El: Pentru care către neamuri întorcându-se întru toată lumea pre raza dumnezeieștii propovăduiri o au strălucit.

Lui Dorotei comitului, tâlcuire la vozglaštenia preotească. 122.

Pace preotul dintru înălțimea scaunului Bisericii vestește: Urmând pre Domnul care și-au luat scaunul, pacea Sa ucenicilor Săi lăsându-o și dându-o. Iar aceia și cu duhul tău de la norod răspunzându-se, aceasta arată. Pace nouă adică ne-ai dat Doamne, pre unirea cea întru noi. Și pace dă-ne nouă pre unirea cea către Tine nedespărțită, ca și cu Duhul Tău împăcându-ne, pre care dintru începutul zidirii întru noi l-ai pus, ca nedespărțiți de dragostea Ta să fim.

Aceluia-și descoperire a taine cei bisericesti. 123:

Giułgiul cel curat, care să întinde întru slujba dumnezeieștilor daruri, este slujba lui Iosif celui din Arimateea, că precum acela trupul Domnului, cu giułgiul înfășurându-l, în mormânt lau pus, prin care tot neamul nostru pre învierea au dăruit. În acest chip și noi, pâinea punerii înainte în giułgiu sfințindu-o, Trup al lui Hristos fără de îndoire îl aflăm, pre acea nesticăciune nouă izvorându-ne, pre care Cel ce de Iosif adică au fost îngropat, dar înviind din morți Iisus Mântuitorul o au dăruit.

Aceluia-și, asupra theopasiților și a celor ce zic că o fire la Hristos este: 124.

Patimă a lui Dumnezeu nu se zice: Că patima a lui Hristos au fost a Dumnezeului adică celui ce sau întrupat, și cu luarea trupului, patima au răbdat. Că dumnezeirea goală nu numai a pătimi nu poate, ci nici a să ținea, nici a să vedea, de nu sar fi unit cu firea omenească pentru iubirea de oameni.

Lui Grigorie episcopului, pentru Îngerul cel ce sau întâmpinat cu Moise și au căutat să-l ucidă pre el: 125.

De lungime adică cât scrisoarea au ajuns mă rușinez: iar pre mândrie nu o am suferit întrebat fiind de tine. Însă de vreme ce și părinții de iscusințele copiilor se bucură deși goale ar fi copilăriile, în scurt zic, îngerul care au întâmpinat pre Moise când să pogora în Egipt, și au voit să-l ucidă pre dânsul, nu uciderea izbândind pre carea de demult râvnind o au lucrat, sabia împotriva lui o au întins, ci pentru călcarea de poruncă a legii imputându-i pre care se ducea să o împlinească. Că

punător de lege de la Dumnezeu fiind pus și a păzi legea cu deadinsul dator fiind el dintru început pre aceasta o călca, pre fii lui netăiați împrejur în Egiptet ducându-i, și pre cea procească surpându-o, care singură pre jidovi de cei de altă seminție îi despărțea. Dar de vreme ce Semfora luând cuțitul pre fiul său împrejur l-au tăiat, întru simțirea greșalelor făcându-se, și la picioarele îngerului au căzut, el îndată sau dus. Aceia arătând că este pricina a mâniei celei drepte a lui Dumnezeu, pre care credința femeii o au priceput. Că sau obișnuit întru nevoi femeia mai sârguitoare meșteșuguri decât bărbații a unelti, **LIPSĂ MARGINE028v** de surparea cea către Dumnezeu mai cu adevărat a se apuca. Deci aceia au făcut, carea acum se întâmplă să o zicem întru grabnice primejdii ale nevoilor. Cu răutățile ne-am încunjurat, degrabă pruncii să-i botezăm. Poate să va îndupleca îngerul de taină. Că în loc de botez tăierea împrejur jidovii unelteau.

**Lui Ermin comitului la cea scrisă, înțelepți ca șerprii și proști ca porumbeii:
126.**

Domnul, ca șarpele înțelepți a fi noi poruncește, întru toată ispita păzind capul nostru, care este credința noastră o prea învățatu-le.²⁸ Că ori cu câte primejdii și răni, șarpele ar fi ținut, capul său nevătămat îl păzește. Și iarăși cu înțelepciune de vechime se dezbracă, prin strâmtă oarecare trecere necăjindu-se, și bătrâneți-le lepădându-le. Deci, voiește, și noi prin calea cea strâmtă și necăjită de omul cel vechi a ne dezbrăca, și pre cel nou în loc al îmbrăca, pre cel ce după chipul Lui este înnoit.

**Lui Simvlichie, cum că, și câștigarea a multor cărți celor ce le uneltesc
folositoare este: Iar celor ce socotesc căci cu singură câștigarea acestora se
îmbogățesc de munca cea mai de pre urmă pricinuitoare se face: 127.**

Pre multe cărți ai câștigat, precum m-am înștiințat, cu părerea te îmbogățești, neștiind cetirea, de asemenea făcând cu cei ce țin grâul, și pre gărgărițe le hrănesc. Că și acestea, maici și hrănitore moliilor se fac, cât sunt legate. Deci, sau uneltește câștigarea sau nu vătămă învățătura, multă de aicea comodisire adunând, purtător de cărți, sau mormânt de cărți și de moliu hrănitor numindu-te: și înaintea lui Dumnezeu defăimare adunându-ți, ca acela ce mare talant de folos ai ascuns, care altora adică sau încredințat, și cu înțelepciune sau lucrat, iar de tine cu îndrăzneală sau îngropat.

²⁸ AVIZ ECUMENISMULUI

Lui Zosima pentru mărirea deșartă. 128.

Cu cuviință este adică tu cel învățat, deopotrivă a avea pre nerușinarea ne învățaturii. Dar de vreme ce către acestea, precum m-am înștiințat, și cuget mândru pre tine te îngâmfă, cunoaște-te pre sine-ți. Din cuvintele tale ai aproape de tine pre mustrare. Caută cât răs pornești grăind bărbărește. Vezi pre cei ce aud și rād prin ascuns de greșali-le în cuvinte, adică nu vorbești drept după meșteșugul gramaticii. Și ori încetează grăind vrednice de rās, sau cugetă sărăcește după cuvintele tale.

Lui Pahomie monahului: 129.

Împărăția lui Dumnezeu, pretrecere monahicească este. Care nici unii patimi nu se supune, ci înalte cugetă, și cerești lucruri isprăvește. De aceasta ținându-te, ia aminte să nu te robească pre tine vreun păcat, și din casele cele împărătești pre furiș să te tragă. Că greu este celor ce cad întoarcerea către aceia, iar Dumnezeu cel ce ușa au deschis și care ușa pre Sine-și se numește, prin care este intrarea mântuirii, să-ți ajute și să-ți dea ție și minte nerăspândită și cuvânt neprihănit, îndulcit cu darul. Prin care și viața aceasta de acum lesnicioasă se va afla, și veacul ce va să fie blând și de mântuire.

Lui Ioan monahului, pentu post și priveghere, și îndrăcirea pântecelui: 130.

Nu știe sațiul să privegheze. Nu știe mândria să se liniștească de priveghere are trebuință și de blândețe pustnicia. Deci dacă de aceasta te ții pre acelea surpă-le. Iar dacă pânțele-le nu-l înfrânezi, ce și locul mai deșertezi și pre cei ce se nevoieșc îi slăbănogeshi.

Lui Timotei cetetului, pentru amuțirea Zahariei: 131.

Amuțirea Zahariei nu din spaimă sau făcut, precum ai socotit o prea mintosu-le. Că întru obișnuința arătării de Dumnezeu și a vederii îngerești era Arhiereul, care curat tainelor slujea. Ci cu chipul tăcerii aceluia, tăcerea legii se arăta. Iar din tăcere și din sterpicione și din bătrânețe să se nască glasul, aceasta mi se pare că arată, cum că din Scriptura legii cea Veche și îmbătrânită și stearpă cu nescultarea celor primite, mai înainte zicerile cele pentru Hristos au ieșit, și cum că maica lui dintru aceasta împreună au venit.

Aceluia-ș, ce sunt acridile, și mierea cea sălbatecă cu care Ioan Botezătorul se hrănea: 132.

Acridele, cu care Ioan să hrănea, nu sunt jivini care se par că-s gândaci, precum oarecarii socotesc prostește să nu fie, ci vlăstar de ierburi sau saduri. Și nici oarecare, pajiște este iarăși mierea cea sălbatecă. Ci miere de munte care se face de albinele cele sălbatece, care foarte amară este și toate-i gustări împotrivică. Prin carea pre necăjirea cea prea covârșitoare Ioan o arata. Nu cu singură sărăcia, ci și cu asprime pre toată pofta trupului amărându-o.

Lui Strighie duxului, către boieri: 133.

Ai adică suflet stăpânitor, urând pre răutate din pruncie. Ai luat acum încă de la împăratul și ighemonie care dă putere, pre carea voirea ta o au cerut. Deci de vreme ce ale lui Dumnezeu sunt amândouă darurile uneltește-le pre acestea întru slujba Lui câtu-ți este puterea. Ca și mai și mai mare stăpânire să-ți dea, dacă pre aceasta o va vedea că și curat se ocârmuiește. Că știe și pre păstorie mare la suflet să o facă împărăție mult puternică.

Lui Zosima, pentru nesimțire: 134.

Dacă împărăția pre tine nu te îndeamnă, nici gheena nu te înfricoșează, apoi ne înșelăm. Unei fiare nedomesticite descântându-i, și cu un drac viclean în chip de om luptându-ne.

Aceluia-și asemenea: 135.

Dacă și pre puterea trupului, și pre a însăși a duhului o surpă și o lipsește neînfrânarea, și lesnicios face către batjocură și răs pre cel ce este prins de dânsa, precum ne învață Samson orbit fiind, apoi pentru ce îți tragi asupra-ți robie de bună voie, și nu-ți păzești pre fireasca putere nevătămată ci lucrul al patimilor de bună voie te faci, și pre Dumnezeu îl scârbești, care nu are loc unde să-și plece capul în fața ta, și cu noi bați război, cei ce ne rugăm ca să te mântuiești tu, și pre sine-ți te nedreptățești, de doctoriile sănătății lepădându-te.

Lui Ermin comitului, pentru rânduiala episcopului, și al cui chip poartă: 136.

Pre cât tu ești nesățios spre învățătură, pre atâta eu sunt osârdnic către arătare, numai dacă Dumnezeu va da de sus prin rugăciunile tale aflarea: Giulgiul cu care slujesc diaconii întru cele sfinte, pre smerenia Domnului o aduc aminte, Care au spălat picioarele ucenicilor, și le-au șters. Iar omoforul episcopului, care este de lână, iar nu de in, pre pielea oii o înseamnă, carea rătăcită fiind căutându-o Domnul, pre umeri-le Sale o au luat. Că episcopul în chipul lui Hristos fiind, pre lucrul Aceluia îl împlinește, și arată tuturor prin formă cum că următor este al Bunului și Marelui Păstor, care este pus a purta neputințele turmei. Și ia aminte cu deadinsul. Căci când însăși adevăratul Păstor vine, prin tâlcuirea închinatelor evanghelii, și se scoală, și leapădă shima urmării episcopul, pre însuși Domnul arătându-L că este de față, pre ighemonul lucrului păstoriei, și Dumnezeu și Stăpânul.

Lui Nil, la cea zisă de Domnul, a ședea dea dreapta și dea stânga nu este al Meu lucru a da: 137.

Cererea maicii fiilor lui Zevedei, nu ca și cum cu neputință îi era Lui, se leapădă Domnul: Că ceia ce voiește o poate. Ci ca pre un lucru necuvios l-au lepădat, că zi, zice ca cei doi fii ai mei să șadă, unul dea dreapta Ta și unul dea stânga Ta întru împărăția Ta. Iar Dreptul dătător de plată, cu oarecare judecată binecuvântată înțelepțește pre cererea necuvioasă. Nu este al Meu a da prost celor ce cer, ci a da plată celor ce se ostenesc: Că nu este lucru al Dreptului Judecător a trece cu vederea sudorile, și celor trândavi a da. Deci dacă scaun poftesc știu nevoițele, pentru care nevoițe, celenici al celor ce se nevoiesc după lege, sau gătit.

Lui Chintirie satelianului: la aceia, Eu și Tatăl una suntem: 138.

Nu poți cum ai scris a vedea lumina cea ascunsă în Scriptură, prin care ai arătat, ci mai vârtos te orbești de raza care dintru dânsa strălucește. Că a zice un ipostas care să vede întru dânsa a Tatălui și al Fiului, mare este nebunia, iar mai vârtos trăsniire. Că dacă vei lua aminte cu deadinsul la întemeierea celor scrise, vei afla pre nerătăcirea tainei. Eu, și Tatăl una suntem, sau zis, nu, Eu, și Tatăl una sunt. Deci acel cuvânt adică una, a unii ființă este arătător: Iar, suntem acelor două ipostasuri este însemnător.

Lui Teon, la aceia, nu răpire au socotit a fi deopotrivă cu Dumnezeu: 139.

Nu răpire au socotit a fi deopotrivă cu Dumnezeu. Filipenilor scrie dumnezeiescul Apostol, oamenilor și celor disidemoni, și apărătorilor și păzitorilor dogmelor elinești, și carii din îndeletnicirea cea către acelea, cu neprimire se afla către propovăduirea Evangheliei că de vreme ce elini fiind sau învățat, cum că Dumnezeu lor care au fost mai mare scopind pre tatăl lui de organele cele născătoare are trebuință de ființa altor fii, și de moștenitori ai împărăției, și răpiri de dumnezeire, și învrăjbiri, și războaie multe pentru aceasta nu crede cum că Fiul lui Dumnezeu aicea pogorându-se sau întrupat, lăsând cele cerești, și netemându-se de oarecare mutare a stăpânirii. Deci pre această necunoștință a lor, iar mai vârtos nebunie dumnezeiescul om și a celor negrăite dascâl, îndreptându-o lor, zice, aceasta să se înțeleagă întru voi, care și în Hristos Iisus, care în chipul lui Dumnezeu fiind nu răpire au socotit a fi deopotrivă cu Dumnezeu, ci pre Sine-și sau deșertat când au luat chip de rob adică, nu au răpit dumnezeirea și împărăția, ci sădită întru Sine o are mai înainte de veci, nici au socotit că se va lipsi, ci Stăpân fiind, și a celor cerești și a celor de pre pământ și a celor de dedesubt, nici pre cele de sus le-au lăsat, și către noi au venit, căci și în iad sau pogorât, ca prin toate făcându-se de pretutindenea pre toți să-i mântuiască, pre pământ adică, pre cei vii, și pre cei ce vor fi vii să-i înnoiască, iar pre cei ce sunt ținuți sub pământ din tirania morții să-i răpească.

Lui Zosima, către Zosima care îmbătrânise și întru răutăți petrecea: 140.

Smerite Zosima, ceasul cel mai de pre urmă este, pentru ce ca și cum ai avea începuturi de a viețui te trândăvești, secerișul au stătut ție de față. Albă este țarina, către seceriș, pentru ce ca un mai înainte de a semăna te lenevești, pierii, sfârșitul pre tine înveță-te, pentru ce vremea cea lungă nu te-au pedepsit pre tine ca să-ți vezi sfârșitul. Judecătorul înfricoșat vine, pentru ce nu-ți gătești lucrurile tale către înblânzire. Încetează îmbătându-te, trezeștete măcar târziu. Nuți râde de dumnezeiasca îndelungă răbdare, mâncând, și bând cu cei ce să îmbată, nu zăbovește a veni Domnul tău, precum socotești tu, ci atunci vine, când tu nu știi. Și săecuvine ție de aceia a te trezvi, măcar cu acea frică înțelepțindu-te.

Lui Adamantie, către jidovi: pentru dumnezeiasca zămislire: 141.

Zi jidovului, celui ce se pricește cu tine, pentru dumnezeiasca întrupare, și zice, cum că și cu neputință este firii omenești, fără de împreunare și fără de sămânță a naște. Cum că nimic străin nu este, deși pre aceasta nu o cunoști împreună cu toate

tainele legii, și dogmele, că cel ce îndată începuturile legii a le învăța nu poți, care sunt prea arătate și luminate, cum poți întru adâncul cel ascuns al ei a străbate, sau a te cufunda; că scris este, cum că au pus Dumnezeu uimire peste Adam, și au adormit, și au luat una din coastele lui, și iar au împlinit trupul în locul ei, și au zidit coasta pre care o au luat de la Adam, întru femeie mai întâi zidind din țărână pre Adam. Deci iată bărbatul din pământ, și femeia din bărbat, și amândoi fără de împreunare. Deci de vreme ce datoare era femeia datorie bărbatului, din coasta lui fără de sămânță ipostesuită fiind. Aceasta au plătit și **Maica Domnului**. Carea fără de sămânță pre Dânsul l-au dat întrupat. Deci nu este firii cu neputință, ci ceia ce la cei întâi zidiți atunci sau făcut, întru stăpânească iconomie sau săvârșit. Deși lucruri prea slăvite datoare era nașterii acesteia. Deci cetește ca să cunoști, iar dacă a cunoaște nu voiești, nu ceti, ca să nu te osândești, ca cel ce nu cunoști cele ce cetești.

Lui Iron scolasticului, pentru robul cel ce au greșit ca să ia iertare. 142

Un tânăr oarecare au venit la pustia în carea locuim, și vorbind cu cel ce păzește ușa, îl ruga ca să vie către mine. Și ca ceia ce este gata obișnuința noastră pre toți, în casă a-i primi și dreapta a le da, de vorbire și de odihnă, sau chemat înăuntru, și căzând cu sârguință pre fața sa la pământ nimic zicând mai înainte până ce nu au plâns mult: Iar de vreme ce eu, și cu mâna l-am sprijinit și m-am făgăduit la cele după putință a-i ajuta, și după ce cine este, și ce are trebuință, l-am întrebat, a zis cum că este rob al vostru, și cum că din neștiință în oarecare greșală precum socotea el mai mare decât iertarea, au căzut, și dintâi adică m-am spăimântat de dânsul, că nu socoteam că are rob iubitorul de Hristos Iron, care știe cum că darul pre toți i-au slobozit, iar al doilea m-am mâhnit, de vreme ce tot păcatul de la cei ce se lucrează și îndoindu-se a lăsa unul altuia de la Hristos ni sau poruncit, și care au învățat și au făcut așa, au învățat adică, dacă nu veți lăsa greșalile oamenilor, nici vouă nu va lăsa Tatăl vostru cel ceresc, păcatele voastre. Și au făcut, când pre curva, și pre Matei vameșul, și pre Samarineanca, și pre slăbănogul, și pre însuși Pretru verhovniocul cetei ucenicilor, nu numai de cele trupești, ci și de cele sufletești păcate și boli i-au slobozit. Deci dacă pre Hristos voiești să-l urmezi, păcatele cele mari iartă celor ce greșesc, că cele mici și ca și cum de obște și cei mai mulți le trec cu vederea, și cu mângâiere le dăruiesc, iar pre cele mari, numai cei ce au știință mare către Dumnezeu, și carii mari plăți de la Dânsul pentru faptele cele strălucite așteaptă.

Lui Talaleu: 143.

Bine și cu pricepere iai aminte la cetirea dumnezeieștii învățături, pre corăbieria nefolositoarei aceia și sărate-i cetiri afară încuindu-o, și pre poruncile lui Hristos cu iubire de Dumnezeu primindu-le. Deci, nu dați pre cea sfântă câinilor, jidovilor celor ce de multe ori pre dumnezeiescul Cuvânt lau primit, și iarăși către a sa borătură sau întors: Sau celor ce din eresuri către cuvântul cel adevărat vin, și iarăși se întorc către reaua minte cea mai dintâi. Și mărgăritarii să nu-i aruncăm înaintea porcilor ni sau poruncit, acelor ce cu patimile sunt frământați, și porcească viață viețuiesc, ca nu cumva îi vor călca pre dânșii întru relele lor izvodiri, hulind pre dumnezeiescul nume, și întorcându-se vă vor rupe pre voi. Că împărtășirea tainelor cea către unii ca aceștia: rupere este nevindecată, celor ce cu defăimare le dau.

Lui Atanasie: 144.

Pentru ce după ce ai ales pre cea strâmtă și făgăduințele pentru aceia lui Dumnezeu le-ai dat, pre calea cea lată călătorești care duce către moarte, căci cruțarea cea de aici pre munca cea de acolo o aduce, iar necăjirea cea de aicea, și strâmtorarea poftelor, pre câștigarea bunătăților celor ce va să fie o gătește.

Lui Maron, cum că înfricoșat lucru este preoția. 145.

Deși cu năvălire, și cu grămadă de bani pre preoție o ai răpit, tăinuindu-te de oamenii ca de unii ce nu privesc către adevăr, dar nu și de răsplătirea ceia ce va să fie să socotești că în acest chip te vei tăinui. Că nici facerile de minuni care se fac întru numele lui Hristos, de la oarecarii, nici certarea dracilor, nici lucrarea puterilor celor multe, a scote din văpaia cea înfricoșată pre cei vinovați îi va putea. Iar de ar zice cineva. Dar pentru ce slobozea Dumnezeu celor nevrednici minuni-le; Eu aş zice, cum că pentru mărirea numelui Său, împlinea dumnezeiești-le semne Domnul, și vrăjmășuiri-le dracilor oprindu-le, și cale netezând Evangheliei fără de împiedicare care amândouă mai mare osândă o vor aduce celor necunoscători, căci atâta putere de la Dumnezeu dobândind, pre Dătătorul bunătăților de bună voie nu l-au cunoscut, pre draci adică gonindu-i, și patimile cu chemare lui Hristos vindecându-le, însă nemulțămitori de dânșii sunt muștrați. Că dracii cei răi și prea cumpliți, lesne plecați lor sau făcut și temându-se de numele Domnului și cu multă grăbnicie goniți fiind. Drept aceia, nescăpată muncă se îngrozește lor, că depărtați-vă de la Mine, nu vă știu pre voi lucrătorii fără de legii vor auzi.

**Lui Timotei cetetului. Pentru ce darul a-l aduce leprosul i sau poruncit.
Care legea au poruncit. 146:**

Bine iscodești Scripturile, neguțatoru-le al mărgăritarelor celor scumpe. Și în scurt zic, aceia care o ceri: pentru aceasta darul al aduce leprosul i sau poruncit, care legea au poruncit, ca să arate unirea celor două așezământu-ri, și cum că cel ce au lucrat acum vindecarea, acesta este și cel ce legea o au pus.

Aceluiași, la aceia, pentru Avraam, și Isaac, și Iacob. 147.

Râvnind Domnul pre norodul cel nemulțămitor al jidovilor, care sta împotriva propovăduirii Evangheliei, mulți zice vor veni de la răsărit și de la apus, și cu Avraam și cu Isaac și cu Iacob strămoșii lor întru împărăția cerurilor vor șede, pre temelia legii pietrile darului zidindu-le, și cu patriarhii împreunând pre dumnezeiescu-l norod, și arătând pre unirea legii cea către Evanghelie, și pre cei ce întru amândouă bine au sporit, că vor dobândi laudă, iar cei ce cu părerea neamului se mândresc, și de fapta bună adică văduvesc, iar fii cum că sunt ai împărăției se fudulesc, întru munca cea mai de pre urmă se vor aluneca.

Lui Conon boierului. În ce chip se cuvine să fie episcopul: 148.

Începătoriile lucrurilor și a neamurilor, și înălțimile scaunelor și asprimile divanurilor, dacă cu socoteli iubitoare de bine se înjugă, cu adevărat începătorii sunt, care pre rânduiala cea de sus urmează. Iar dacă întru rele voiri vor cădea, tirăni mai vârtos sunt care stăpânesc pre cei ce nu se supun de bună voie, și în loc de supuneri vrăjebă, și sculări împotriva pricinuiesc. Deci, pentru ce pre cele dintâi lăsând cu acela de adoua oară împreună pătimești. Că nu pre supuși îi îngreoezi, ci pre sine-ți mai înainte de aceia te muncești, că obrăznicia norodului, de stăpânitori lovindu-se, multă este oarecare și cu greu de înfrânat, iar întru mulțime împărțindu-se mică și cu greu de aflat se face.

Lui Tribuniano, episcopului. Cum că primejdios lucru este episcopia, și nu numai episcopul cel ce au sărit peste aceasta, ci și cei ce aleg pre cel nevrednic vinovați sun certătilor celor nescăpate. 149.

Episcopul din însăși numele, pre iconomia sa dator este a o ști. Că a cerca pre năvălirile fiarelor celor nevăzute și ne arătate se cuvine, și pre trândăviile Bisericii, nebăgări-le de seamă ale călugărilor, asuprelele nedreptilor, relele norociri ale văduvelor, lipsele sărmanilor. Prepusurile jertfelnicului, răutățile diaconilor, relele lucrări ale tinerilor, ale bătrânilor rele sfătuiri, și tot să fie ochi, care vede pre toate, și nimic trece cu vederea. Din care dacă de ceva sar lenevi, nu numai el singur se muncește, ci de multe ori și toată Biserica împreună cu acela. Acela adică, pentru acelea, căci în acest fel fiind sau apucat să slujască lui Dumnezeu, și atâta lucru de mare, sau fără de voie l-au primit sau îndrăcindu-se l-au cumpărat. Iar aceia, că unuia ca acestuia preoția cu nevrednicie o a dat.

Mănăstirii Pilusiotului, pentru primirea de străini. 150.

Precum din cuvinte mișcările inimii se cunosc, în acest chip din proistos starea casei să arată. Deci de vreme ce oarecarii vorbind cu mine mi-au vestit cum că în amizăzi și în zăduful zilei, de arșiță și de sete ținute fiind, sub acopărământu-l casei voastre au scăpat, și mai vârtos la un câine sau la un lup urător de au căzut la cel ce de la voi primirea de străini i sau încredințat, care pre dânșii i-au gonit bătându-i tare, și dacă oarecarii neștiind pre îngerii i-au primit, dar voi nu neștiind ci cunoscând goniți pre îngerii.

Lui Evsevie episcopului, cum că de mare suflet are trebuință episcopia, și de milioane de primejdii este plin lucrul. 151.

Preotul lui Dumnezeu, de vreme ce se apropie la Dumnezeu, ca serafimii cei cu ochi mulți tot ochi a fi este dator, ca aceia nimic necunoscând, ci pre toate privindu-le: Deci de vreme ce nu cunoști, învață-te cu blândețe, și nu batjocori pre mult luminoasa preoție, pre care o necinstești, și cu trândăvie, și cu vânzarea pre toți îi crâșmărești.

Lui Simah, pentru Sfântul Ioan Gură de Aur. 152.

Întrebi falnica povestire cea pentru dumnezeiescul Ioan. Ci a o tâlcui pre aceasta nu mă dumiresc. Că biruiește pre minte lucrul. Însă puține oarecare învățăm. Vechiul Egipt după obișnuință au nelegiuit, pre Moisi lepădându-l și pre faraon al său făcându-l, pre cei smeriți bătându-i, pre cei osteniți necăjindu-i, cetăți zidind, și de plăți pre lucrători lipsindu-i, și până acum întru acestea cugetând. Că pre Teofil cel

îndrăcit de pietre, și slujitor de aur, punându-l înaintea, cu patru ajutători sau mai vârtos cu zurbagii îngrădindu-l, carii omului celui de Dumnezeu iubitor și de Dumnezeu grăitor de tot iau dat război, pre urâciunea și vrăjmășia cea către cel de un nume cu mine, liman de scăpare al răutății sale aflându-le. Însă, casa lui David se întărește, iar a lui Saul să alăbănogeste, precum vezi. Deși peste furtuna vieții au trecut omul și către liniștea cea de sus sau mutat.

Lui Iraclid preotului, la aceia, ce este cea zisă Apostolilor, în calea neamurilor să nu vă duceți. 153.

A nu se duce în calea neamurilor este, a nu se împreună învoi cu dânșii la înțelegere. În acest chip și în cetatea samarinenilor să nu intre, este, nu ca de împreună locuința să oprească ci ca de păgânătate și de viclenie să nu se atingă.

Pilusiotenilor în chinovie: 154.

Fiind că multe strigări pentru voi ne răsună, multe mângâieri fiecare zi vă scoatem vouă. Bărbații Niniviteni se vor scula la judecată cu neamul acesta și îl vor osândi pre dânsul, au zis Domnul că neauzitori ai legii fiind, de îngrozirea proorocului sau spăimântat, și de chipul, și umbra îngropării cei Stăpânești auzind sau temut de prea slăvirea lucrului celui ce sau întâmplat. Iar noi pre însăși Cel proorocit și văzându-l, și pipăindu-l, nemulțămitori rămânem către Dânsul, și neînduplecați către pocăință. Deci să nu ne arătăm fraților mai necredincioși decât neamurile, și de care pieire aceia au scăpat, noi să o tragem asupra-ne.

Lui Teofil corăbierului, pentru a nu se fura. 155.

Dacă din cireada noastră ești, și de păstorul cel bun te orânduiești, de firea fiarelor și de asemănare leapădă-te, și glasului lui urmează-i care nicicum să nu te juri poruncește. Iar a nu te jura, nici a cere jurământ este. Că dacă nu voiești a jura nici de la alții jurământ cere, pentru aceste două pricini, sau că adeverează cel întrebat, sau împotriva, căci minte, că dacă adeverează după obicei omul, și mai înainte de jurământ negreșit adevereze, iar dacă mincinos este, și jurând minte: Deci, nu se cuvine jurământ a cere pentru amândouă pricinile.

Lui Efimatie pentru preoție. 156.

Eu adică cartea pre care o ai cerut o trimese-i, și roadă dintru dânsa prin tine aștept, care de la toți după obicei se cere. Că nu este cu adevărat nu este inimă peste care au venit cetirea aceștia, și către dorul cel dumnezeiesc pre dânsa nu o au răpit: Care cinstit adică pre preoție și cu greu de apropiat o au arătat, și fără de prihană, pre dânsa a o unelți au învățat, că Ioan înțeleptul tâlcuitorul tainelor celor negrăite ale lui Dumnezeu, și ochiul a toatei Biserici cei din Bizantia, în acest chip pre dânsa cu deamănunul și des o au cu dinadinsit, cât toți cei ce preoțesc după voia lui Dumnezeu, și cei ce cu lenevire preoția o uneltesc, întru aceasta pre ale sale isprăvi și poticniri vor afla.

Lui Pansofie arhidiaconului, pentru preoții carii bolesc cu iubirea de argint: 157.

Dacă jertfelnicului lui Hristos slujești, după legile lui uneltește slujba ta, blând, și smerit cu inima ta arătându-te, că nu oarecare ighemonie politicească uneltești, carea cu mândria și cu înălțarea se umflă, ci slujbă pașnică și netulburată. Iar dacă bogăția cea cu nedreptate adunată te înalță pre tine, aceasta adică degrabă se va vărsa, curgătoare având pre fire și nestatornică. Iar tu cu mult răs vei fi îndatorat, de cele ce trec ca de cele ce stau lipindu-te.

Lui Prisc capadocianului: 158.

Cumplit te zic pre tine oarecarii și mândru, și care covârșești firea oamenilor cu răutatea, iar eu multe răutăți pentru tine vestindu-se, nu am putut să mă plec, neștiindu-te pre tine cu totul însă o împreună voire către jalnicile povestiri însemnez cum că ești o arătare străină a patriei. Și mă tem nu cumva să fii din cealaltă parte a capadocenilor care cu toate prihămirile este împiestrită. Fiind că este iarăși și altă parte a capadocenilor prea bună, dintru care aceia sau făcut, carii pretutindeni cu lumina pretrecerii lor, și cu sfătuirile marginile pământului au luminat. Deci de vreme ce și pre preoție vânzare ție o ai făcut, teme-te de purtătorii de Dumnezeu aceia oameni, și ori pre voirea acelora urmează-o, sau pre liturghia lor nu o ocărî. Că dacă se va întâmpla ție a fi muștrat de dâșșii, nici de la Hristos a fi osândit nu îți va lipsi.

Lui Leontie episcopului, pentru preoție: 159.

Nici o împiedicare Evangheliei Domnului să nu se facă, nici o îngrijare învățaturii celei duhovnicești să-i urmeze, nici o tulburare vorbirii cei de folos să-i mijlocească, că nici Hristos, căutat fiind de **Maica Sa** și de frați pre chemarea lor o au primit, când au început dogmele, și mântuirea ascultătorilor lucra, arătând cum că se cuvine decât cele trupești cele duhovnicești mai cinstite să fie: În acest chip și ucenicii Lui, sau lepădat de slujbele meselor, adică de cercetarea ceia ce este de nevoie pentru săraci.

Lui Marasie isaurului, pentru că se cuvine totdeauna a se trezvi: 160.

Mai înalt decât neamul, și decât patria toți pre tine te zic, și bun cu obiceiurile te vestesc, pre asprimea munților neștiindu-o, ci pre năravul și pre lăcașul întâie-i muceniței Teclei iubindu-l, și fericit ești dacă din suflet sărăcești, că acesta lucru al credincioșilor este lăudat: Și mă rog ca să rămâi tu neschimbat. Fiindcă nimic mai întemeiat avem, ci ca de niște vânturi de strigări ușoare ne spulberăm.

Lui Toma comitului: 161:

Și scrii strălucit, și trimiți îndestulat, și pretreci luminat. Cel ce ești tuturor bun.

Lui Ierachie prea strălucitului, pentru nevoie: 162

Nu este din destul, mâncarea și băutura, și așternutul lui Ioan, către marginea nevoiei, celor ce pre acestea le caută, o prea bunule. Ci trebuință este și socoteala lui Ioan către săvârșire. Deci dacă pre subțirătatea mâncării noastre o lauzi, isprăvește blândețea noastră, care de toată obrăznicia se abate.

Lui Chir. 163.

Filosofești cu adevărat, și scriind, și frumusețe de nume izvodești, însă se cuvine și pricini să dai întru dânsule pentru folosul lucrurilor. Că bine a vorbi cu chimvalul se aseamănă, iar bine a lucra cu îngerii are fire a fi. Căroră și cea, cu frică și cu osârdie ascultare le mărturisește că fac voile lui Dumnezeu.

Lui Martirie, pentru mândrie: 164.

Dumnezeu mândrilor le stă împotriva de vreme ce și stăpânitorului lor dintru început i-au stătut împotriva. Deci vezi cât lucru de mare este a avea pre Dumnezeu împotriva luptător, și pre vechiul zorbagiu împreună părtaș.

Lui Afionie. 165.

Mulți adică începătorii de la stăpânitori pre altele schimbă din cele mai mici poate la cele mai mari: Cei ce bine pre acestea le ocârmuiesc. Iar unii nu numai din cele mai mari pre cele mai mici leau schimbat, ci și cu jale au pierit, căroră nu era ajutorul, sau chivernisirea. Iar pre tine din scaunele buneii începătorii rânduiești-le cele cerești te vor primi, căroră pre sine-ți te-ai făcut iubit. Și de săracii cei iubitori de Dumnezeu grijindu-te. Și în urma dreptății pre toate punându-le.

Lui Martinian. 166.

Pre împărăteasa adică a austrului auzirea înțelepciunii de la marginile pământului o au îndemnat a veni către Solomon. Iar pre tine Domnul în fiecare zi strigând, trezește-te și caută către cea de folos, nu te-au plecat. Deci ia aminte, ca nu cumva de aceia să te osândești, că pre aceia adică veștile și cuvintele o au întraripat, iar pre tine și vederea și fapta lucrărilor lui Hristos, nicidecum nu te-au îmbunătățit.

Lui Isaia ostașului. 167.

Pre cel ce să bucură de lupte, și de tulburări se veselește, și care mai ales a fi urât de toți să sârguiește, cum cineva potrivit l-ar fi numit, decât un drac rău, care de voie pre fire o au schimbat. Deci de vreme ce și mai înainte de vreme muncește Hristos aicea pre draci, și acolo împreună cu tatăl lor pre focul cel veșnic lor l-au făgăduit: sau încetează viață iubitoare de tulburare uneltind, sau cunoaște că de aicea bățăilor ești supus, și acolo de muncă nu vei scăpa.

Lui Zoil preotului. 168.

De vreme ce vie pre Sine-și Domnul sau numit, pre propovăduirea cea dulce și care veselește inima dăruindu-o, vin cu adevărat numește dumnezeiasca Scriptură pre Cuvântul cel adevărat al dumnezeieștii cunoștință. Cu aceasta și înțelepciunea din

pahar adapă. Pahar pre coasta Domnului numindu-o. Dintru care nouă veselie de viață ne-au izvorât.

Aceluia-și, la cea zisă, crâșmarii tăi: 169.

Venirea dumnezeiescului Duh primindu-o Apostolii Domnului, de must cum că sunt plini au fost socotiți, și la toate neamurile pre adevărata și ne turburata băutură, a tainelor o au dus. Deci pre cei ce strică pre dumnezeiasca învățătură, și carii cu neadevărate și cu stricate porunci pre învățăturile cele cerești le tulbură, pre manihei, și simonieni, și montanieni, și navatieni și pre ariani și machedoneni, și fotinieni și pre cei de un cuget cu aceștia, crâșmari după cuviință îi numește, carii amestecă pre vin cu apă, carii asupra adevăratei înțelepciuni a dumnezeieștilor cuvinte pre ale sale ticăloase hule le aduc.

Lui Hrimon, pentru cei ce cu nevrednicie se împărtășesc de Taine: 170.

Zic oarecarii că tu pre toate adică cele oprite, încă și oarecare nelegiuiri lucrezi, și la dumnezeieștile Taine mâinile îți întinzi adeseori, și cu obrăznicie te împărtășești adeseori din cele neapropiate ție, și mie foarte mi-au venit să mă minunez de nerușinarea ta, că de mesile dracilor până la saț te împreunezi, și de masa Domnului a te împărtăși nu te temi. Deci vezi ca nu cumva vreo oarecare cursă să te prindă pre tine ca pre Iuda, care pentru obrăznicia lui sau deznădăjduit. Și vânzarea o lucra, și împărtășirea o cerea.

Fiilor lui Nil. 171.

Pentru ce vă lepădați de fire, au nu știți chemarea, că aceia adică dintr-un pânțec pre voi v-au scos, iar aceasta pentru o nădejde v-au născut. Deci, sau de nașterea cea mai dinainte rușinați-vă, sau de a doua naștere temeți-vă, și împăcați-vă întru unirea, ori a firii, ori a chemării.

Lui Arhondie, la cea zisă de Avraam către bogatul, cum că între noi și între voi prăpastie mare sau întărit: 172.

Prăpastie mare sau întărit între sine și între bogatul care se muncea Avraam au răspuns, pre a dreptilor de cei păcătoși deosebirea arătându-o. Că acela adică

iubitor de străini era și iubitor de săraci, pre cei ce nemernicea de departe primindu-i. Iar acesta despre cel de lângă ușă rănit, cu nemilostivire întorcându-se. Deci precum potrivnice sunt voirile, în acest chip neamestecată este mutarea: aceia adică pre slobozenie, iar aceștia pre muncă primindu-o.

Lui Marco monahului. Pentru monahul carele din loc în loc se schimbă. 173.

Pre cei ne întăriți și care-s asemenea ție, o nestatornice, praf cel scutură vântul de pre fața pământului proorocul i-au numit. Că dacă după ce sădit ai fost de fericitul Amonie, și după ce te-ai adăpat cu iubire de Dumnezeu și cu întemeiere te-ai întărit, și după ce roade ai adus precum ni se părea, multe case încunjuri, nu pentru învățatură, ci pentru mai desfătăta hrană, cine pre tine după vrednicie nu te va jeli, care și pre sine-ți te pierzi și pre mulți îi netrebnicești, căroră tinereța pre lesnirea că le este folositoare le-o preface.

Lui Chirinei ighemonului. 174.

Carte tipărită cetești nouă ne-au trimis, pentru ușile Bisericii, precum au zis, mai înainte de a veni în cetate, care pre toți de răspunsuri îi golește: și de scăparea cea bisericească. Care nu numai cruzime este, ci și prepus de păgânătate are, că dacă și răspunsuri nu dai, nici pre scăparea cea către Dumnezeu o slobozi, nici gurile clevetitorilor le astupi, și nedreptățile le înmulțești. Apoi cum vei afla dreptatea; Cum vei mântui pre cel nedreptățit; Care ca să nu se facă de jaf celui silnic lipsit fiind de ajutorul cel ce izbândește, către lăcașul cel nebiruit au alergat. Iar dacă pricina este, hotărârea vânzării judecătorului, supune-te cruzimei și lesnicoasă pre neguțatorie vei avea-o.

Aceluiași: 175.

Și măsurile noastre le știm, și a muștra pre cei răi ne-am pus. Iar dacă de tâlcuirea celor ce lucrezi fugi, încetează de lucrare și nu va fi grăirea. Că ceia ce a face cineva nu se rușinează, aceasta să nu se scârbească numindu-se. Iar dacă și singură numirea deprindere a ocării este, apoi lucrarea aceștia cum nu va fi de ocară.

Pilusiotenilor: 176.

Bunul Chirinei iarăși împodobește pre neguțătorie, că nu am zice divan, fără numai a banului celui lămurit și neamestecat, care pentru furțișaguri i se aduce. Deci lucrați pre cele mai bune, lui adică dobânzi neaducându-i, iar vouă curse neîmpletindu-vă. Că norocirea voastră fie lui rea norocire.

Lui Evsevie Episcopului: 177.

Acum rău se află lucrurile Pilusiotenilor, când ocârmuirea celor politicești cu asemenea boală acelor bisericicești, sau îmbrăcat. De vreme ce și minunatul Chirinei îmbrăcându-se cu stăpânirea au zburat la noi. Și prea vestitului Evsevie, păstoria i s-au încredințat și Maron iconomisește, și Pansofie arhidiaconește. Acela adică judecăți-le vânzându-le, iar acesta hirotonii-le pre bani dându-le, iar aceia slujitori fiind și osârduitori. Și fericit este care nu se va sminti întru voi. Deci cruțați-vă nebăgătorilor de seamă, nu sloboziți de pricină pre judecătorul cel dinafară care caută la voi, și câștigurile nu le cruță.

Lui Rufin: 178.

Ori păcatele Pilusioteanilor, ori lucrurile cele mari ale grecilor pre care le ocârmuiești cu blândețe au făcut a se tăinui de tine prea îndestulatul făcător de bine. În ce chip Chirinei începătoria au luat și lucrează iarăși cumplit pre cele de aicea. Că vânzările cumplite, sărăciile multe, nedreptățile dese, Biserica nu poate ajuta, sau dus dreptatea legea nu se cunoaște: Frica este acelor ce nu dau bani, lungimea acelor care lucrează armă are. Deci sau încetează-l pre dânsul de silnicie, sau să știi că veți lua împreună cu dânsul osândă înaintea lui Dumnezeu și a judecății.

LICHENIEI. 179.

Dacă întru văduvie aștepți, nu lucra pre cele tinerești. Iar dacă și cu podoabă te înfumuri, și nume de plâns ai, nu se potrivesc lucrurile. Deci, sau pre una lasă-o, sau pre sfială nu o ocări.

Lui Teofronie. Cum că prin lucrare se cunosc faptele cele bune decât prin cuvânt. 180.

Nu a grăirilor vestirea, ci a lucrurilor slujirea, pre râvnitorul dumnezeieștii învățături îl arată. Că nici vechiul zurbagiu, de vreme ce dumnezeieștile Scripturi le-au pomenit ispitind pre Domnul, lăudat era pentru știința acestora, ci lepădat și urât, căci cunoștința avându-o, de faptă se lepădă. Deci, dacă voiești să nu te arăți ușor, și pre limbă numai având pre învățatură, cu lucrul pre aceasta arată-o. Că nici Goliat de întrarmarea cea dinafară cu ajutorințele cele dinăuntru slab fiind, sau folosit ceva.

Lui Orion monahului. Cum că nu cruzime era mânia Apostolului pentru cea asupra Ananiei și Sapfirei, ci trebuincioasă începăturii propovăduirii. 181.

Nu cruzime este, o prea cuvântărețu-le, uciderea cea asupra celor ce au greșit a prea înțeleptului Petru, ci învățatură mai înainte cunosătoare, care vindeca păcatele cele multe ale oamenilor. Că atunci apucând a arunca sămânța Evangheliei: Și îndată văzând cum că au răsărit neghinile, cu înțelepciune îndată pre acelea le-au smuls, ca nu cu grâul împreună crescând, focului ce va să fie spre ardere să se păzească. În acest chip și Dumnezeiescul Moise legea dintru începuturi văzându-o că se calcă, deși pentru un mic păcat, a să munci cel ce au adunat lemne Sâmbăta au poruncit. Fiindcă pre aceasta Dumnezeu în scris o au hotărât. Că pentru mic și pentru mare păcat, călcarea de poruncă se judecă. Precum și strămoșii cei dintâi ai neamului cu gustarea lemnului, cu moartea și cu viața cea mult dureroasă sau osândit.

Lui Iraclid episcopului. Pentru ce se zice Domnul, mărgăritare, și pentru ce cu negustorul cel ce caută bune mărgăritare Împărăția cerurilor sau asemănat. 182.

Cel ce pre mărgăritarul cel de mult preț l-au căutat, și cu dânsul pre toate cele de aproape l-au cumpănit, norodul cel nou al Domnului este, care pre averea cea părintească și credința o au defăimat, și pre Domnul slavei l-au căutat, iar mărgăritar se numește, de vreme ce cu adâncul dumnezeirii sau unit, și numai pescarilor și tâlcuitorilor lui sau cunoscut.

Acluia-și: 183.

Cei ce se pogoară la mare în corăbii, făcându-și lucrarea lor în ape multe, purtătorii de Dumnezeu Apostolii Domnului sunt, și dintru întâia meșteșugire și din lucrarea pescătorească cea din viață, aceasta fiind. Că de vreme ce ca o sculare de valuri se umflă și se domolesc lucrurile oamenilor, cu cuviință mare pre ne lesnirea acestora dumnezeieștile prorocii o numesc. Iar cei ce au alinat pre aceasta, în ape multe sau zis că fac lucrarea lor.

Lui Zosima. 184.

Dacă și pre suferirea lui Dumnezeu și îndelunga răbdare o ticălosule o defăimezi, măcar de ceste de aicea rușinează-te. Că mulți la cele ce vor să fie ne căutând, de comodisirile aceste de aicea se abat. Iar dacă și pre acestea și pre acelea le defăimezi, aicea vei fi de răs și acolo de plâns.

Lui Evsevie episcopului. 185.

Pute-ai să aperi pre cei ce au trebuință de ajutor, dacă pre sine-ți nu te-ai fi stricat cu pângărite câștiguri și întrebări. Că cei ce te văd pre tine biruindute de Pansofie, de omul care nu numai pre dumnezeiasca cunună o au ocărât, pre a căruia slavă fără de judecată o au primit, ci și pre toată fapta bună din ceata cea cinstită a o batjocori sau sânguit. De care cinste pre tine tear fi învrednicit; Iar dacă și pre aceasta l-ai fi oprit, și pre sine-ți te-ai fi îndreptat, și acestea de aicea cu adevărat sar fi arătat ție bune, și cele de acolo negreșit ușoare.

Lui Serenie tribunului: 186.

Nu iscodi cu cuvântul darurile, ci adu-le numai. Căci nici cel ce au adus mai înainte ție ceva, iscodește, unde și cum l-ai fi uneltit pre acesta: Că destul este numai a da, și ție cinste, și lui-și îndrăzneală să dăruiască.

Acluia-și: 187.

Deși lui Dumnezeu vinovați sunt preoții precum ai zis cei ce rău uneltesc pre cele sfințite, dar tu pre aceasta nu o știi: Nu cumva pre voirea dăruiri o ocărăști, pre chipul cheltuielii aceștia cercându-l, ca și cum pentru aceasta ai fi dat ca pre semnele aceștia să le ceri, și pre aceia de darea de seamă ce va să fie să-i izbăvești.

Că precum cei ce fac bine la arătare, cu laudele: ceste de aicea de răsplătirea cea de acolo se păgubesc: În acest chip cei ce sunt datori celor de acolo cu osândă, aicea mai înainte cercetându-se de prihănirea și munca cea de acolo se slobozesc.

Lui Asclipii, pentru cei ce se lenevesc de ziua cea înfricoșată: 188.

Dacă cerul ca o carte se strânge, și stelele cad, și orionul, și pământul, și cele dintru dânsul se ard. Și toate goale și descoperite, în ziua cea mare a venirii Domnului se gătesc, tu pentru ce te lenevești, și ca unul ce nu ești supus vinovăției nu te gătești, ci ca un nevinovat uitându-te, întârziezi pocăința. Deci, vezi ca nu cumva să-ți vie ție asuprați căința când singură de față va fi deznădăjduirea.

Lui Sirinie: 189.

Bun lucru este a cinsti pre mărturisorii blagocestiei cu daruri, care lucru însuși l-ai făcut, dar mai bine este ale sluji cu isprăvile care le-au făcut ei. Deci căroră le-ai adus podoaba, dăruiește-le lor și năravul.

Lui Paladie: 190.

Copilul cel ce au fugit, care despre tine prin lesnirea auzului cu cuvinte rele sau stricat, vine la tine pentru buna plecare, dragoste de la noi învățându-se. Deci primește-l cu dragoste, nouă și ție bucurie și mulțămită, nouă pentru dragoste, iar ție pentru trebuința pricinuind.

Lui Calopie, cum că bun lucru este a fugi de politii și către boieri. 191.

Noi de cetăți ca de niște tulburătoare am fugit, și tulburări în pustie am aflat. Că povățuitorii politiei carii sunt datori să facă cetățile a se liniști, acum pustiile le fac cetăți, pre cei cele locuiesc pre dânsle schimbându-i în fugari, și pre noi de lăcrămoase glasuri umplându-ne. Și cum că dumnezeiesc lucru este milostivirea, bine știu și eu. Iar cum că slăbiciunea către izbândă adăogire este ranei, și aceasta nu nu o știu. Deci, tu ca acela ce ai putere, și ești îndestulat către izbândă, și încetează pre ne dreptate, și întărește politia, și dă-ne nouă liniștea, oprind plânsurile pustiei.

Lui Lambetie, pentru ce Iacob când sau născut de călcâiul lui Isav s-au apucat. 192.

De călcâiul lui Isav Iacob sau apucat, când sau născut, aceasta însemnând prin chip, cum că mintea ceia ce vede pre Dumnezeu prin curățenie: Că acesta Israil se tâlcuiește: amăgește pre patimile cele lacome de pânțece: Care lucru în vremea însăși acelora sau săvârșit, când pre acea nesuferită tulburare Edomul o au arătat, și pre cinstea întâiei nașteri roabă mâncării o au făcut.

Aceluiași, ce au însemnat peile iezilor Iacob înfășurându-se: 93.

Ascuțit cugeți întru gânduri, și iute vânezi pre ghiciturile cele ascunse: Cu pielicelile iezilor Iacob înfășurându-se, și blagoslovenia părintelui său dobândindu-o, pre Domnul nostru și Mântuitorul au însemnat, care pre firea noastră cea păcătoasă fără de păcat o au primit, și patimile ei întru Sine-și le-au omorât: Că aceasta arată înfășurarea pieilor celor moarte: De vreme ce nimic căpresc de aceia în fire au lăsat vrednic, a stării celei dea stânga și a judecății. Ci omorând pre mădulările ei cele pământeste, și mâncare iubită Părintelui o au adus, Care de mântuirea noastră dea pururi flămânzea, și nouă întru Sine-și pre blagoslovenia nejefuită o au izvorât.

Lui Orion monahului, pentru pilda neghinilor. 194.

De unde, ai zis, gândurile cele rele, din inimă ies, și spurcă pre om; Dintru aceia căci a dormi lucrătorii carii sunt datori a priveghea, și a păzi rodul seminței celei bune când odrăsleşte. Că dacă sașiiului, și beției pre păzirea noastră nu o am fi dat, pre dumnezeiescul chip întinându-l, adică pre sămânța cea bună rea făcându-o, semănătorul neghinilor, nu ar fi aflat intrare pe ascuns și neghini vrednice de foc întru noi nu ar fi lucrat.

Aceluia-și, la aceia: 195.

Voiești ducându-ne să culegem neghinile, puterile îngerești zic, care a sluji dea pururi dumnezeieștii voiri cu dragoste poftesc, de vreme ce și pre nebăgarea de seamă a noastră, și prea multa îndelunga răbdare a lui Dumnezeu o văd. Ci a lucra pre aceasta se opresc, ca nu împreună să se taie cu neghinile și grâul, ca nu cumva

păcătosul să se răpească care către îndreptare caută, ca nu părinții răi fiind, fii cei nevinovați împreună să se taie, care încă de multe ori adică în coapsele părintești sunt, iar lui Dumnezeu îi sunt de față ca Celui ce vede pre cele ascunse. Pentru că rânduielele îngerilor ca niște robi ai firii pre cele ce încă nu sunt de față nu le știu. Iar Domnul și le pricepe și de multe ori le-au făcut. Nu au secerat pre Isav fără de fii care păcătuia, ca nu împreună să smulgă pre Iov, care dintru acela sau făcut. Nu au omorât pre Matei când era vameș, ca să nu oprească Evanghelia: Nu au omorât pre curvele cele neînfrânate, ca nu chipurile pocăinței să le facă deșarte: Nu au izbândit pre lepădarea lui Pretru, de vreme ce pre lacrima cea fierbinte mai înainte o vedea: Nu au tăiat cu moarte pre Pavel gonitorul, ca să nu se lipsească marginile lumii de mântuire. Deci câte neghine pre seceriș așteaptă, și către rodul pocăinții nu se întorc, focului celui mare se gătesc, ca cele ce cu nerodirea cea desăvârșit bolesc.

Lui Sirenie. Epistolei a ieșirei: Cereți fiecare de la cel de aproape, vase de argint, și de aur și celelalte. 196.

Nu este lucru al judecății cei nedrepte precum ți se pare, aceia adică a porunci ca cei ce mult sau ostenit și cetăți cu osteneală au zidit, ca să prade pre Egipteni și vase de aur să ia sau de argint de la aceia, căroră pre ostenealele sale le-au lăsat. Ci și foarte a ne mitarnicului Judecător, care au zis cum că vrednic este lucrătorul de hrană. Că dacă cineva dintru noi duh cunoscător ar fi dobândit, ar fi aflat prea multe păcate, și în acest chip dată, pentru facerea de cărămidă cea dureroasă, și pentru zidirea cea cu mult suspin părut. Carea lor dreptul Judecător și darul spre trebuință l-au adaos.

Lui Chir: 197.

Pompa, și mândria, și mărirea deșartă, nu se împreună alcătuiesc cu strălucirea cea de sus. Ci nărav bun, și viață cinstită, și împărțășirea cea către cei ce au trebuință ne arătată. Căci cu laudele acestea de aicea și răsplătirea facerii de bine se răsplătește. Iar dacă cineva pre răsplătirea cea de acolo o caută, și acum ia părți, și acolo cinste bogată primește.

Aceluia-și, cum că deopotrivă osândă egiptenii au luat în marea roșie pentruuciderea părții bărbătești a lui Israil. 198.

De vreme ce ai zis cum că prea bune cele mai de înainte ți sau arătat ție, primește și altă înțelegere nu nevrednică de aceia. Pre uciderea părții bărbățești a jidovilor, cu asemenea izbândire Dumnezeu o au răsplătit, în Marea Roșie pre toată partea bărbătească înnecându-o, ca și cu trupurile munca să o aibă asemenea. Deci ia aminte cu întărire, și nu prihăni cu obrăznicie.

Lui Didim, la cea zisă, asemenea este împărăția cerurilor cu grăunțul de muștar. 199.

Cu grăunțul de muștar împărăția cerurilor o aseamnă Domnul, pentru prea multe chipuri: Pentru prostimea sărăciei cei întru pogorârea Sa, dintru care nouă umbră și răsuflare de toate cele dureroase în viață sau făcut. Pentru înpuținarea turmei celei dintru începutul Evangheliei, pentru iuțea cea sădită în sămânță, de care neguțătorul căii celei strâmte are trebuință, pentru căci nu se taie, ci pre ipostaul nedespărțit îl păzește. Că cel ce sau unit cu Dumnezeu, și întru un om desăvârșit sau alcătuit, dator este, ne despărțită și netăiată pre împreunare a o păzi, către dânsul, care cu nici o patimă nu se desparte, ci pre toate unite lui o are.

Lui Iron diaconului. Pentru lacrimile pocăinței. La cea scrisă întru Amos: Hainele lui lepădându-le, făcea acoperământuri. 200:

Înțelegerea graiurilor celor proorocești în acest fel are tâlcuirea: Acoperit-au cu lacrimi jertfelnicul Meu, zice Dumnezeu, cu lacrimile nedreptăților: ²⁹ Pentru aceasta și spre mustrare le pune, pre acestea prihănind, și acestea pricini, ale greutăților celor ce sau întâmplat hotărând că sunt. Că lacrimile pocăinței, nu numai neprihănite, ci și dulci sunt lui Dumnezeu ca tămâia. Iar hainele cele legate, și care pre jertfelnic îl acoperea, pre așezământul cel defăimător al lor cel împrejurul lui Dumnezeu îl arată. Că legea din curate și cinstite materii, pre împodobirea cea împrejurul dumnezeieștii Biserici rânduind, ei spurcându-o, și necurate haine împrejurul Sfintei Sfintelor legând ocăra bisericile: Nu numai întru cel curat și necurat deosebind ci și între Dumnezeu și între cele necurate ne deosăbind, care și izvoarele atâtor răutăți le-au destupat lor.

Lui Didim. Cum sau asemănat împărăția cerurilor aluatului. 201.

²⁹ Ale jăfuților, ale clevețiților.

Aluatului împărăția cerurilor se aseamănă, adică întrupării celei fără de păcat a Domnului și Mântuitorului nostru, care au dospit pre toată lumea, și ipostasului al unui trup, care din ființa noastră și din **Născătoarea de Dumnezeu Maria** sau luat, pre omenirea cea din veac întru a doua nașterea înnoindu-o.

Lui Macarie episcopului. 202.

Nădăjduiesc cum că bine adică duci pre cei tineri slujitori Bisericii: dar rău pre aceștia îi lauzi. Ia aminte ca nu cu laudele să se îngenuncheze și cu dulceața de puteri să se jefuiască cu mândria de întindere să se păgubească.

Lui Zinodot. 203.

Dacă și Noe de lucrarea de pământ sau fost ispitit, neștiind ceia ce au pățimit din vin: și Lot întru nebunie sau supus din vin, și tată la bătrânețe fără de voie sau făcut: și Irod batjocură a beției făcându-se, cu sângele marelui Ioan pre masa sa și inima o au roșit: și toate greșelile cele dobitocești ale oamenilor, izvoare ale vinului sunt. Pentru ce pre nebunie de bună voie o atragi, și nu pre înțeleapta măsurare o îmbrățișezi;

Lui Didim. 204.

Precum năvodul cel ce se aruncă în mare, în multe chipuri are pre adunarea neamurilor de pești. În acest chip veșnica împărăție a lui Hristos, pre mulțimea cea din tot neamul oamenilor primindu-o, deopotrivă credinței pre mântuire o hotărăște, care nu vredniciei celei de credință a neamului (:nu cinstitei cuvântări a vredniciei:) nu preoției nu împărăției celei nevrednice de chemare, pre desfătare o întărește, ci năravului și vieții care spre curățenie caută, și spre vânarea vânătorilor celor adevărați se pornește.

Acluia-ș. 205.

Cele bune se adună în vase, și cele rele afară de năvod se scot, certată fiind zic Biserica Domnului, fiindcă toți cu numele lui Hristos sau precetluit, și întru o unire sau unit. Și se adună adică în vase, adică în lăcașurile cele veșinice: cele ce întru

cugetările cele adevărate au pretrecut. Iar afară din împărăție se scot, cele eretice și credinței celei drepte potrivnice.

Lui Eftonie, pentru statirul care l-au luat Petru. 206.

Statirul pre care Petru din adânc a-l lua i sau poruncit, cel ascuns în pește, pre chipul nostru cel acoperit cu patimile îl arăta. Pre care întru Sine-și către chipul cel dintâi îl cheamă Domnul. Și au poruncit pentru Dânsul acesta să se dea, ca acela ce sau făcut om, și nouă tuturor supus: nici împăratului celui ce cu nevătămare poruncește a ne împotrivi iertând, și a dumnezeieștii puteri lucrările arătându-le.

Lui Martirie, cum se cuvine a înțelege, dacă nu vă veți întoarce și nu vă veți face ca pruncii. 207.

Nu a vârstei întoarcere pre cea către prunci asemănare, Domnul o cere, pre care tu o socotești ca Nicodim, ci pre a răutății lepădare ca o pruncească prostime întru noi să fie. Și aceasta prin cele ce au zis o arată, că nu zice, dacă nu vă veți face prunci, ci ca pruncii, cu adăogirea, lui ca, pre asemănarea lucrului arătându-o.

Lui Donat pentru blândeță. 208.

Pre stăpânia cea după lege, cu obiceiurile cele nepotrivite nu o varvarisi, ci cu lucrurile cele ce se cunosc ei împodobeste-o, din blândețe pre cei mârniți, și din potrivire pre cei mai mici către cei mai mari împărtășindu-i, și atunci strălucit pre focul buneii ocârmuiri îl vei aprinde. Că aprindere este dreptatea luminătorului, al buneii stăpâniri.

Lui Teognost. Ce este: cele ale lui Cesar, Cesarului, și cele ale lui Dumnezeu lui Dumnezeu: 209.

Dacă vre-un lucru al materiei, dacă vreo merinde a amăgirii, dacă vreun idol al înșelăciunii, trândăvia cea de casă întru noi ar vârî, pre acest lucru ziditorul și făcătorului răutății a se arunca de la noi Domnul voiește. Iar dacă vreun semn de faptă bună, dacă vreo cunoștință de cinstire, dacă vreo negustorie de trezvie și de întemeiere, aceasta a lui Dumnezeu, și să-l socotim și să-l credem cum că este dar,

și vrednică laudă Lui să-i aducem. Aceasta este care zice dați cele ale cesarului cesarului și cele ale lui Dumnezeu lui Dumnezeu.

Lui Hristodor, ce este atunci cei din Iudeia să fugă la munți. 210.

Semnele nevoii celei mai de pre urmă a anilor pre care Domnul spre știința noastră le-au descoperit a se tâlcui ție prin scrisoare rugându-te, degrab pre puterea acestora învață-o. Cei din Iudeia fugă la munți, cei ce sunt întăriți în blagocestie: Că aceasta Iudeia se tâlcuiește, spre scăparea cea înainte privească, de a sa mărturisire fiind păziți, iar cel de pre casă să nu se pogare să-și ia ceva din casa sa, cel ce pre casa cea de acum o au defăimat, și pre toată amăgirea acestă de aici o au călcat, și înalt cu viața sau făcut, și pre patimile cele casnice le-au gonit, nimic dintru acestea să nu tragă, nu frică, nu trândăvire, nu slavă deșartă, nu poftă de bogăție, care de la înălțime este pogorâre. Cel din țarină, să nu se întoarcă să-și ia haina sa, cel ce de omul cel vechi sau dezbrăcat, și de cele truprești sau lepădat, pre cel nou poarte-l, care pre dânsul spre cunoștința lui Dumnezeu l-au înnoit, și de tină l-au curățit, ca întru acestea va avea pre nebântuirea cea spre răutatea cea mare.

Acluia-și. 211.

Vai celor ce vor avea în pânțec și celor ce vor apleca în zilele acelea, sufletelor zic celor ce vor avea în pânțec pre dumnezeiescul dor, și nu vor îndrăzni cu solobozenie de cuvânt, și să nască pre mărturisirea și starea cea împotrivă pentru Dumnezeu, și celor ce pruncesc și nesăvârșită cunoștință împrejurul dumnezeieștii îndelungi răbdări vor avea, și la nădejdea răsplătirilor nu vor lua aminte, ci de îngroziri, sau de năpădiri se vor moleși, și de cele ce vor să fie bunătați se vor goli.

Lui Zosima preotului, către pustnici. 212.

Ai întru dumnezeiasca Scriptură crescând acelea a căroră le semeni roduri, vezi pre ale bunelor tale lupte biruințele. Pentru sărăcia adică cea de bună voie, însutite (:ție:) și aicea, și acolo făgăduindu-ți bunătați, bunul Păstor și Mântuitor: Iar pentru nevoințele și ostenelele cele către patimi, pre cununa cea nesticăcioasă, ție împletindu-ți Pavel cel viteaz luptător și de biruință purtător al acestora.

Lui Sosandru. 213.

Ai avut adică legătură pre însurare, dar o au dezlegat pre aceasta Domnul în bună vreme, și cu folosire de suflet, că nici unul din lucrurile Lui nu este fără de câștig. Deci de vreme ce însurarea grijă lumească are, iar nu dumnezeiască, te-ai dezlegat de femeie, nu căuta femeie, ca nu cumva veninul femeii pre tine să te otrăvească amăgindu-te către altă împreunare de dulce pătimire, și trupești amăgeli, și griji nefolositoare și socoteli învățându-te, ci mântuind mântuieșteți sufletul tău către muntele nostru.

Lui Dometie, cum că de toată îndrăznirea de cindea este a dogmatisi cei ce cu nevrednicia credinței viețuiesc. 214.

Nu la tot este slobod o tu a dogmatisi, de vreme ce nici toți poartă porfiră. Deci dacă pre acelea nu toți le metaherisesc, și mai ales cei săraci, ca cei ce împotriva stăpânirii ocărăsc, și către prostime pre covârșirea vredniciei o trag, ferește-te de cuvintele cele necuvioase bisericii, care nici un folos ascultătorilor nu aduc, ci spre ocară pre dogmele credinței le trag, și pre vrăjamașii noștri eretici, carii nu spre tine și spre defăimarea cea asupra ta îi pleacă, ci spre ocară blagocestiei îi zădăresc. Că nu la învățătura ta privesc, ci de neputința aceia își bat joc.

Lui Evsevie episcopului, pentru preoții cei ce bolesc cu iubirea de argint. 215.

Precum unui iubitor de podoabă buna cuviință a hainelor, în acest chip ție stihul cel al psalmilor ți se potrivește, „rușinează-se toți cei ce fac fărădelegea în deșert.” Că uși și chipuri de câștiguri deschizând. Tu adică pentru acelea munci îți gătești, iar altora dobânzi învistierești, căroră mai multe munci și lor și ție îți grămădește. Deci dacă voiești, și pre aceia și pre sine-ți de foc a vă izbăvi, mulți lazari pre tine te înconjură, la aceștia pre văpaia banilor scutură-o, și cu dânșii acolo odihnă vei moșteni.

Lui Zinon preotului. 216.

Am primit haina, și cămașa am primit, și ție foarte am mulțumit, celui ce ai cerut pre un acopărământ al nostru, căci legea Botezătorului am împlinit, două haine neavând, și dacă adică o ai fi dat celui ce are trebuință amândoi am lucrat bine, eu cu cea nouă încălzindu-mă, și acela cu cea de păr pre goliciune cinstindu-o. Iar dacă și pre aceasta voiești, ca pre ale oarecăroră din sfinți a o păzi, pre mine adică

întru deznădăjduire mă vei împinge, muștrătoare pre conștiința mea avându-o, și tu iarăși trimițând, iar vei cere, dar noi nu-ți vom da.

Aceluia-și. 217.

Dacă cu nădejdea ceia ce pre toate ține, către lucru ai privit, și cu credință ai îndrăznit la cele ce ne covârșesc pre noi, îndulceștete de voirea ta, de multe ori pre noi înbrăcându-ne, și cu cele trebuincioase nouă împărțându-ne cu îndestulare, și vei afla milă la Domnul în ziua aceia.

Lui Timotei cetețului, pentru vedenia a celor patru fiare. 218.

A dumnezeiescului Daniil vestita vedenie, pre împărăția asirienilor și a midenilor și a macedonenilor, ca ceia ce fiecare este alcătuit de un chip și dintr-un neam, și cu o fiară o au asemănat. Pre aceia adică cu ursoaică, iar pre aceia cu leoaică, iar pre cealaltă cu pardosul. Iar a patra vedenie, fiară înfricoșată care mai mult spaimă avea, cu dinți de fier îngrădită, și cu unghii de aramă înarmată, mâncând și zdrumicând, și călcând, nici unii fiare asemănată pre a romanilor arătat o au însemnat, care din toate neamurile și semențiile era alcătuit. Și pre toată puterea și mărirea întru sine-și avându-o. Că nici cu un nume să o arate o au văzut, pre stăpânirea ceia ce peste toți jugul stăpânirii și-au întins, și întru nemărginită împărăție, în vremea întrupării Domnului înainte au sporit.

Lui Nil, pentru ce coaptă cu foc carnea mielului a le mânca Au poruncit: 219.

Coaptă cu foc carnea mielului a le mânca evreii, cu închipuire pre taina cea mare a dumnezeieștii iconomii umbrit zugrăvinduo prin mâncare, și pre Mielul lui Dumnezeu mai înainte învățându-l, care focul dumnezeieștii ființe cu trup negrăit lau împletecit, care acum de noi se mănâncă și pre lăsarea păcatelor o lucrează.

Călugărilor celor din Pilusiu. 220.

Nu este fraților adevărarea pustniciei, arătarea rasei și a barbei. Nu este pofta depărtării, amestecarea cea în cetăți și în tulburări. Nimeni pre brazda lui Hristos o taie, pre ivirea de pătimirea cea aducătoare de spini sărutându-o, nu poate să isprăvească filosofia, cel ce se îndeletnicește întru luptări de cuvinte. Nu suferă să

să curățască prin înfrânare cel ce caută frumusețã și îndulcire de mâncãri. Deci dacã dupã lege voim sã ne nevoim și prin chip smerit, și prin îndeletnicire singuratecã, și prin fapta bunã a nepãtimirii, și prin pãzirea liniștii, și prin subțirãtatea hranei, cu nevoința cea bunã ne vom nevoi.

Lui Isidor preotului. Ce este, dacã cu totul cei morți nu se scoalã, pentru ce și se boteazã pentru cei morți. 221.

Dacã cu totul cei morți nu se scoalã, pentru ce se și boteazã pentru dãnșii dumnezeiescul Apostol au zis, pre firea trupurilor, care așã de bine este unitã cu nesticãciunea sufletului, cã acesta adicã fãrã de sfârșit și fãrã de moarte este, iar acela sub stricãciune și sub schimbare este supus. Deci ne botezãm pentru cei morți cu firea trupurilor, crezând cã întru nesticãciune acestea se schimbã. Și pre aceastã tâlcuire o are cea zisã. Deci dacã nicidecum trupurile noastre nu se scoalã, pentru ce și când ne botezãm, întru nesticãciune credem cã se schimbã acestea.

Aceluia-și, cum va sã judece pre cei vii și pre cei morți Domnul. Cãtre Timotei. 222.

A se judeca cei vii și cei morți aceasta este, adicã și sufletul, și trupul la judecatã a veni, și nici unul de altul despãrțindus-se, ci precum aicea de obște și împreunare o au fãcut, în acest chip și sub osãnda aceia de acolo cu unirea se vor supune. Iar dacã și întru altfel ceri, în acest chip judecã cu descurcare, pre cei vii, adicã pre cei ce viațã deã pururi vie și de Dumnezeu iubitoare au viețuit, și lor rãsplãtiri fãrã de sfârșit a le da, iar pre cei morți cu pãcate și carii pre talantul cel dat lor, ca unii ce l-au îngropat în mormânt cu lenevirea lor, ai judeca și cu muncã ai munci pre dãnșii. Iar dacã și întru alt fel, ceri, în acest chip, a judeca, pre cei ce atunci vii sau lãsat și pre cei ce acum înaintea lor au adormit.

Lui Zosima, Eustaie și Maron. 223.

Dacã nici de veșnica pretrecere cea împreunã cu Hristos doriți, nici de osãnda vãpãii cei veșnice vã temeți, ori cu defãimãtorii draci vã întãriți, ori chipuri de oameni ne însuflețite sunteți, și de cuvântare nepãrtașe, și din fricã nesimțitoare.

Lui Chindian monahului. 224.

Mie din socoteli mai înainte îmi purcedea neputința, câte puțin din furtună pre mine pre furiș scoțându-mă. Dar de vreme ce Dumnezeu iarăși înăuntru valurilor a rămânea au poruncit, ajută către înnotare cu rugăciunile ca nu cumva străin ceva de alinare să pătimim.

Lui Simvlichie. 225.

Împreună ne bucurăm cu cetatea de stăpânirea ta, și ne bucurăm văzând dreptatea acum prin mijloc umblând, și daruri dăruind, pentru care pre Dumnezeu și ajutor îl vei avea și apărător, pre cei răi arătându-ții, și pre cei buni ție descoperindu-ții.

Divanului celui din Pilusiu. 226.

Încă se grijește Dumnezeu de Pilusiu. Căci sămânța cinstirii de Dumnezeu întru dânsa este. Că se grijesc apărătorii mucenici de ticăloasa, vine minunatul Simvlichie, pre frâiele începătoriei metaherisindu-le, altă viață vouă vă vestesc. Cu dragoste pre bărbatul primiți-l. Toate greutățile cu jale vestiți-i-le lui, că are și minte înțeleaptă, și socoteală iubitoare de balgocestie, și va da durerilor schimbare, că poate de la Dumnezeu de la care multora a lucra binele se dă.

Lui Florentie. Pentru mărirea deșartă, și înfrânarea limbii. 227.

Nu bine lauzi pre Atina, și pre stoiceni, și pre preripaticeni, și pre aticeasca fantezie, lângă care pentru învățătura cea bârfitoare de demult o așteptai. Cel ce ai defăimat pre cele pământești, și nimic să ai din aceste de aicea ți sau poruncit. Deci dacă împreună cu Hristos te-ai sculat, cele de sus cugetă-le unde este El. Că cei ce pre haina ta cea proastă o văd, și pre filosofie numai în singur chipul la tine fiind, și pre ușurătatea minții, și pre mândria limbii: împotriva prea dumnezeieștei credințe hulesc.

Lui Soarano comitului, pentru sfânta împărtășire. 228.

Împărtășanie*³⁰ cuminecătura dumnezeieștilor Taine sau numit, pentru căci ne dăruiește nouă pre unire cea cu Hristos, și căci părtași împărăției Sale pre noi ne face.

Lui Erminie comitului. 229.

Ai scris să ți se arate ție, pentru care pricină oarecare venind să facă bine săracilor, grea primejdie au suferit, și nu lau scos pre dânsul din întâmplările acelea voirea. Că de vreme ce Dumnezeu zic eu nu se bucură, de jertfe nedrepte, și nu primește daruri spurcate. Că nu tot cel ce voiește bine face, ci cel ce după vrednicia lui Dumnezeu și o au câștigat și au făgăduit jertfa.

Acluia-și. 230.

De vreme ce dovadă a răspunsului ai cerut din Scriptură, se știe cum și că Cain și daruri, și părțile roadelor daruri le-au adus, ci Dumnezeu la răutatea socotelii luând aminte, spre dânsul adică nu au căutat, și darurile lui nu le-au primit, măcar că din voire au fost aduse.

Lui Cerchirie. 231.

Socotelelor celor prea îndrăznețe și dârze, primejdii și frică totdeauna le urmează, iar celor blânde și line, laude. Și cinstiri și bune îndrăzniri. Deci dacă nu pre dreapta judecată a lucrurilor, cu nebunie o ai vătămat, al părții celei mai bune fă-te, de cea prea rea lăsându-te.

Lui Sinesie episcopului. 232.

Bun lucru este ați încinge mijlocul înaintea primejdiilor, și lui Dumnezeu a sluji, și prin credință a surpa pre taberile cele potrivnice, dar nu trândăvindu-ne și vrăjmașilor și potrivnicilor spatele a da, de vreme ce la aceasta din nesfățuire am venit, cât nici vreme a avea de a sluji lui Dumnezeu, când ne înconjură relele, și nu ne dă voie ca să ne atingem de organele cele de muncă. De vreme ce și Finees pre suliță o au uneltit, când Dumnezeu sau mâniat.

³⁰ împărtășire

Lui Anastasie pentru mândrie. 233.

Cum că urăște Hristos pre bărbații sânghiurilor, nu numai singuri pre dânșii zic, ci și pre toți cei ce locuiesc împreună cu dânșii, ca cei ce nu muncesc pre lucrurie cele rele ale lor, arată întru Irod. Că după uciderea Botezătorului lăsându-și împărăția sau dus. Deci dacă nu voiești ca și tu însuți și mulți cei din cetate sfârșitul lui Irod a-l dobândi, cu carii și casa ta și copii se vor pierde, încetează de nebunia cea nefolositoare. Pentru ce în deșert te silești rău a pieri.

Lui Amazonie. 234.

Pentru ce și în deșert porți cărți, și pre cetirea cărora o faci o răstorni; că Domnul și pre însăși vederea cea iscoditoare osândindu-o, tu nu numai cu frumusețile te îndulcești, ci și viață precum am cunoscut răzvrătită ai ivit, curvă împreună locuitoare luând și veșnica necinste iubind, trebuință fiind să vezi pre cea scrisă. Cinstită este nunta întru toate, și patul neîntinat. Iar pre curvari și pre prea curvari Dumnezeu îi va judeca, și pre aceia adică a o râvni, iar pre aceasta a o urî. Înfricoșat este a cădea în mâinile lui Dumnezeu. Cel ce ia aminte nu se îndulcește de acestea, ci se împotrivește.

Lui Serinie. Pentru întrebarea Domnului, cine Mă zic oamenii că sunt. 235.

Nu neștiind pre cea cu multe nume părere a oamenilor cea pentru Dânsul Hristos cel ce cearcă inimile, întreba pre ai Săi ucenici, cine-Mi zic oamenii că Sunt; Ci pre întemeiata mărturisire a-i învăța pre toți voind, pre carea insuflat fiind Petru de Dânsul ca o temelie și temei o au pus, peste care pre Biserica Sa Domnul o au zidit.

Aceluia-și, pentru răspunderea lui Petru, tu ești Hristos Fiul lui Dumnezeu celui viu. 236.

Acea adică Tu ești Hristos Fiul lui Dumnezeu, pre unirea acelor două firi o însemnează, pre carea întru sine-și Fiul lui Dumnezeu spre mântuirea noastră cu dumnezeiasca cuviință o au lucrat.

Lui Irmochian. 237.

Nu știi pre răsplătire, ca cel ce nu cauți spre cele ce va să fie, și nu numai în divanul ce va să fie, ci și în viața aceasta de acum pre osândecele cele vrednice clevetitorii le iau. Și pleacă-te pre tine Izabel a lui Ahab, care sau îndrăcit asupra viei lui Navute, și acum adică mâncare câinilor făcându-se, iar după acestea veșnicului foc păzindu-se.

Lui Serinie la cea zisă de Mântuitorul pentru Biserică cum că ușile iadului. 238.

Uși ale iadului dumnezeiescul Cuvânt au numit pre muncile celor fără de Dumnezeu, pre hulele ereticilor, căroră tuturor Biserica lui Dumnezeu împotrivindu-se, pre acelea adică le biruiește, iar de acestea nu se stăpânește.

Lui Alfie preotului. 239.

Schimbarea la față cea din munte a Stăpânului nostru și Mântuitorului, pre învierea cea din morți a noastră mai înainte o arăta, pre care și să o păzească întru sine-și văzătorii de Dumnezeu li sau poruncit, până la învierea Lui, ca ceia ce atunci credincioasă se va arăta, în ce chip cu lucrul au fost văzută. Iar venirea lui Moise și a lui Ilie, pre stăpânia viilor și a morților Lui o au mărturisit.

Lui Chirinei, cum că nu este pricinuitor al relelor Dumnezeu. 240.

Dacă pricinuitor al relelor este Dumnezeu, cum peste tine plouă, și soarele răsare, și până la bătrânețe te-au prea lungit pre tine aicea, care de multe morți adică erai vrednic, și mai înainte de mai multă vreme: Iar pentru milostivirea Lui ai fost păzit până la această vârstă, către pocăință și trezvie.

Lui Sinesie, pentru arieni, și evnomieni. 241.

Ceia ce voiești a te învăța scurtă este, dar însă întemeiată, dacă dea pururi în acest chip este Dumnezeu, dacă nimic lângă Sine nu-și câștigă nici odată. Dea pururi este și Tată. Iar dacă dea pururi este Tată, dea pururi au avut pre Fiul. Apoi împreună este veșnic Fiul cu Tatăl.

Lui Erminie comitului, pentru Mondan. 242.

Deși ție neauzită au fost până acum, precum ai scris, hula lui Mondan: dar veche este și lungă, care multă putreziciune au lucrat (:și:) vătămare și stricăciune. Dar se cuvine cu grabnică alergare să fugim de dânsa și să ne depărtăm. Care atâta vătămare au putut să nască sufletului, câtă însuși meșterul amăgirii o au aflat. Căci cu vrăji și cu ucideri de copii, și cu prea curvii, și cu închinări de idoli se alcătuieste. Și de draci cumpliți se adună. De carea cel ce să împărtașește îndată și de acelea se umple.

Acluia-și, pentru acestea. 243.

De multă lungă vorbire, are trebuință adică descoperirea păgânătății. Însă căci în scurt o tâlcuiesc, a scoate din mijloc pre Prea Sfântul Duh se silesc, carii zic cum că în ziua a cincizecea n-au venit Acesta peste Sfinții Apostoli, ci cum că mai pre urmă după lungă vreme, Mondan slujind sau dat, omul care nimic adică greu n-au lucrat, precum aceștia zic, dar prea curvar arătat prins au fost. Și isprăvii aceștia arătarea de Dumnezeu zice că i sau încredințat.

Acluia-și, pentru acestea. 244.

Nimic folosește postul, pre cei ce nu iau aminte la hotărârile cele sănătoase: Căci cu cât sufletul, decât trupul este mai întâi, cu atâta de cât viața dogmele blagocestiei se protimisesc.

Acluia-și. Pentru acesta-ș. 245.

Trebuința celor mai rele, pre aflarea celor mai bune o fac pentru ca și de această hula să ne abatem, și pre aceia să o vedem și de aceia să fugim, și dintru aceasta alta pre cea nescăpată să o luăm. Deci precum pre Mondan îl urâm, așa și de Maniheu cel de o minte cu el ne îngrețoșăm. Că răul cel îngemănat este al gheenei mijlocitor.

Acluia-și pentru arieni, și evnomieni. 246.

Lui Arie și lui Evnomie nu sau făcut deosebire spre mai îmbunătățare, ci amândoi unul pre altul cu sârguința hule a se covârși sau întrecut. Că acela adică făptură pre Fiul lui Dumnezeu cu obrăznicie să-L zică au îndrăznit. Iar acesta și rob păgânește l-au numit. Deci cu toată puterea (:de amândoi:) se cuvine să fugim, carii de stricăciunea cea mai depre urmă pre ucenici iau umplut.

Aceluia-ș asupra savelienilor. 247.

Altă scăpare grea de vestit, care întru adâncul iadului cufundă pre cei ce sau prins, reaua minte a lui Savelie este care din Libia au venit, și întru mulți au sporit. Că pre închinata și fericita Troiță un ipostas oarecare cu trei fețe o au bârfit, care este mai vârtos surpări acelor trei. Că una este dumnezeirea, și trei sunt ipostasurile. Pre acestea păzește-le, așa crede. Ca nu cineva pre tine împuținare de ipostas, ca unirea ființei să te învețe.

Lui Draondie preotului. La aceia, cale faceți celui ce sau suit peste apusuri. 248.

Cum că Răsărit pre nume are Dumnezeu, ai zis, și cum că lumină este neapropiată, apoi cum peste apusuri sau suit; Răsărit numele Lui este, dumnezeirea cea fără de început, carea este lumină pururi vecuitoare. Iar suirea cea peste apusuri, împărtășirea omenirii celei sărace care este apus, și nopții asemănată, dacă o vei asemăna cu strălucirea cea de sus. Că neasemădate au fost lucrurile mai nainte de ale uni pre dânsule întru Sine-și meșterul.

Lui Epictit: 249.

Potirul căderii, și paharul mâniei, pre muncile celor ce greșesc îngrozește Dumnezeu spre îndreptare, uneori adică babilonenilor, iar alte ori asirienilor dându-le. Care băute fiind de evrei, ei adică sau îmbătat, iar de viață mai bună nu sau învrednicit. Iar Hristos un pahar pre lemn bând, și pre amărăciune o au vindecat, și pre veselie o au adus.

Lui Evsevie episcopului: 250.

Nemulțămitorul nostru și răul așezământ, pre tot darul lui Dumnezeu cu nevrednicie l-au primit. Duh Sfânt am luat, și cu faptele cele rele pre Dânsul l-am împins. Dar de minuni am primit, și cu necredința pre Dânsul l-am alungat. Cu învățatură și cu înțelepciune Dătătorul unora ca acestora ne-au însuflat, și cu hulele pre dânsle le-am gonit. Preoția cea cerească ni sau încredințat, și cu judecată greșită pre dânsa o am stricat. Cutarele cu sila pre episcopie o au luat, și cu neamul însărcinează lucrurile. Cutarele iconomisește, și cu robi supără pre jertfelnic. Acesta cu acela să înprietenește, și pre cele ale săracilor le răpește. Acela cu acesta se împacă, și scopiți și femeietici robi lesne cumpărați în biserici aduce, ah cu câte spurcăciuni dumnezeiescul jertfelnic se spurcă!

Lui Evagrie diaconului, pentru haina cea de batjocură. 251.

Haina cea de batjocură, pre toată stăpânirea cea pământescă cum că este batjocură o au înpublicat, ci împrejurul Domnului fiind înbrăcată, pre putere și pre întărire o au câștigat, întru ne moștenită stăpânire sporind, că se cuvinea ea numai atingându-se de Hristos, și margine a Lui făcându-se, întemeiată și adevărată să se facă.

Lui Alfie preotului, pentru ce sau despicas catapiteasma Bisericii. 252.

Calea sfintelor cea ascunsă în Biserică, și cu catapiteasma oprită, arăta, cum că încă nu sa dat sfințirea ca ceia ce era păzită venirii Domnului nostru. Când rupând catapiteasma, și golind neamurilor pre tainele cele negrite ale sfintelor, care era acoperit Iudeilor, ca unor nemulțămitori, cale nouă către rudenia cea de sus ne-au făcut.

Acluia-și, pentru ce în vremea patimii Stăpânului cele neînsuflețite se muncea. 253.

Acru îmi ceri înțelegerile, și cine te va îndestula pre tine cel ce nu de nu Dumnezeu va da cuvânt și putere ca să ajute scopului tău; pierrile în vremea patimii celei Stăpânești sau despicas, și mormânturile către ieșirea trupurilor s-au cutremurat, pre Stăpânul celor pământești și acelor de sub pământ pironit însemnându-l.

Acluia-și. 254.

Pentru ce ai zis că cele neînsuflețite se muncea; ca să defaime, zic, pre nesimțirea Iudeilor. Că acelea adică cu frică sau zdrobit. Iar aceștia în firea pietrilor sau mutat, și către frică nesimțitori, și către facerea de bine fiind nemulțumitori.

Aceluia-și, pentru cei doi tâlhari: 255.

Cei doi tâlhari pre cele două noroade le însemna, dintru care unul adică până la sfârșit pre nemulțumire arătându-o, și nici sub robia cea mai de pre urmă pre care de la romani o au răbdat, spre izbânda defăimărilor celor împotriva lui Hristos, mărturisind, că sau supus. Iar acela, lângă însăși sfârșitul nu sau deznădăjduit de iertare, ci întru dânsul pre mulțimea răutăților prin cuvântarea de Dumnezeu o au îndreptat.

Aceluia-și, pentru aceiași: 256.

Pentru că a suferi în mijlocul a a doi tâlhari să se răstignească Domnul, pre venirea cea de bună voie a Sa către cele două noroade o au descoperit, către carii de bună voie au venit, pre amândouă prin întruparea Sa voind să le înnoiască. Deși cel mai dintâi ca unul din tâlhari sau lepădat: nu avem zicând, împărat fără numai pre cesarul. Și pre Sângele cel nevinovat peste capul său cerându-l, și ca și cu o dreaptă ucidere fălindu-se. Dintru care și aceștia și acela din împărăție au căzut.

Lui Evloghie, pentru amuțirea Zahariei: 257.

Răsărind lumina, zorile dau loc. Soarele răsărind strălucit, danțurile stelelor se înnegresc. Când ziua înseninată o arată, umbririle răsăritului se împuținează. Când înțelepciunea Evangheliei au strălucit, pedagogia legii au încetat. Așa amuțește Zaharia care pre bunele vestiri: închinării celei noi și prea slăvite le-au auzit.

Lui Petru arhimandritului: 258.

Pre cei de nou înfiți din monahi*³¹ nici ai însărcina se cuvine cu jugul canonului, ca nu îndată întru început să obosească: nici iarăși ne supuși și fără de osteneală a-i

³¹ monași

lăsa, ca nu în trândăvie să cadă. Ci câte puțin ale crește suirea lor, ca pre cum Isaac mai mari sporind să se facă. Că ceia ce osteneala face când covârșăște, acesta și multa lenevire o împlinește: aceia adică surpând, iar aceasta slăbănogind.

Lui Gigandie. 259.

Tu adică de toată hula fugi: iar pre dezlegarea privirilor dumnezeieștii Scripturi cu meșteșug de la noi cere-o. Mi se pare cum că toată lumea nu va încăpea pre cărțile cele scrisă a dumnezeieștilor semne ale Domnului evanghelistul au hotărât. De vreme ce lume mică este omul, care din toate LIPSĂ 52v stihiile cele împlinitoare de lume să împărtășește. Deci cele ce omul nevrednic fiind, ca pre niște minuni multe nu le încape, ca cele ce sunt mai presus de fire și dumnezeiești, și de cât cei ce au ajuns vreodinioară mai înalte și mai bine încuviințate, pre acestea cum că nu le încape lumea au socotit.

Lui Luca monahului, pentru supunere. 260.

Sub greu jug te-ai supus neispitit de jug fiind. Și frică este ca nu către coarnele plugului celui dumnezeiesc să obosești, și aceluia care zidește pîrg, și nu-și vede mai înainte puterile, ajutor să te arăți. Deci dacă voiești iscusit monah să te faci, pre plăcerea cea de sine sfătuitoare și de un fel nu o unelti, ci pleacă-ți socoteala ta celor ce cu viața și cu vremea și cu osteneala acum pre dumnezeiasca vie o au săpat și o au butușit: De la carii cu lesnire pre lucrare o vei învăța. Că de răs și de batjocură este a înconjura adică pretutindeni pre învățătorii meșteșugului celui făuresc, iar pre dumnezeiasca filsofie ca pre un lucru oarecare prost nouă înșine să o încredințăm.

Lui Evul pentru răutate. 261.

Cum că și cu totul ne folositor lucru este răutatea, și cu răutățile aceste de acum împreună locuitoare, și către cele ce va să fie tare muștrătoare, mulți îți vor zice ție. Deci pentru ce pre dânsa o înbrățișezi și o grijești, rău sfătuitoarele, mai vârtos decât bun sfătuitoarele, de care fugind ca de o vrăjmașă a tuturor celor bune, și lui Dumnezeu și oamenilor dea pururi pomenit te vei arăta.

Lui Leontie episcopului. Cum că nu se cade Episcopia a aduna în Mănăstiri pre cei neiscusiți. 262.

Pre toate bine, bunul Evsevie așezându-le, și acest lucru eparhiei Pilusiului l-au dat, unor văcari, și unor căprari, și unor robi fugari încredințând lupte monahicești să înfigă, carii la nici unul din cei ce au uneltit, sau măcar au iubit pre viața cea monahicească au fost ucenci, nici măcar de filsofia aceasta au auzit, sau până la chip sau învățat. Aceasta făcând, pre cum dacă oarecare războiul stând înprejur, și săgeți foarte aruncându-se el celor fără de arme și neiscusiți la război ar fi încredințat tabăra cea către acelea, și pre biruință de bună voie asupra sa o ar fi vândut.

Lui Ierachie diaconului. 263.

Cuviincioasă și potrivită, toți câți văd pre schimbarea ta îți cântă ție pre cântarea cea de Dumnezeu țesută, aceia, „trecut-am și iată nu era, și căutatu-l-am pre dânsul și nu sau aflat locul lui.” Că cei ce putere de la Domnul iau, și pre acesta nu spre răsplătirea bunătăților o uneltesc, ci spre izbânda altora, și întru a nu putea nimic stau, și pre muncile puterii facerii de rău le vor plăti.

Lui Orion: 264.

De obște este adică al tuturor vrăjmașul. Și războaie de obște are spre cei ce nu slujesc dulceților lui, și prin iubirea de bani rădăcina răutăților nu se închină lui. Dintru carii unul fiind și tu înainte stătător, ține-te de a toată întrarmarea duhului.

Lui Simah : 265.

Dacă cu înălțimea trupului că ești mai mare decât oameni te-ai nălucit, Nevrod uriașul cu mult te-au covârșit pre tine, și uriașii lui Astarot, și Goliat cel de alt neam, și Saul cel ce pre tot Israilul cu umerile l-au covârșit. Ci nimic pre dâșii lungimea i-au folosit, carii mai înalt decât dumnezeiasca blândețe au cugetat.

Lui Cratin, pentru supunere. 266.

Întrebarea pre carea tu mie o ai adus, și altul oarecare Domnului: Acela adică zicând: „Ce voi face ca viața vecinică să moștenesc;” iar tu scriind: În ce chip pre

cea monahicească o voi isprăvi; ci acela adică către lege ca un prunc sau trimis iar eu pre tine ca pre cel ce poștești pre cele desăvârșit spre înălțimea suirii te povățuiesc. Lepădă-te de sine-ți, și de ridică-ți Crucea și fugi ca și eu.

Lui Chirinei: 267.

Tu adică ai întrebat ce așezare are sufletul acolo, sau cu ce chip se ține: Iar eu îți zic ție, cum că cel ce au viețuit adică bine întru învierea vieții se va duce: Iar cel ce au trăit rău, în focul cel veșnic va merge. De care temându-te, poartă grijă ca ne osândit și ne muncit să te afli.

Lui Pavel, pentru puterea dumnezeieștii propovăduiri. 268.

Cu însăși vina care o socotești cea fără de mândrie și fără învățatura cărții a sfințiților Ucenici ai Domnului, puterea dumnezeieștii Evanghelii covârșește, care prin acelea au biruit, prin care alții sau biruit.

Lui Maron preotului. Către preoți, pentru purtarea de grijă a săracilor. 269.

Deși necuvântător ești și neînvățat. Dar măcar din auzire ai, cum că de de mult ucenicii dumnezeieștilor Apostoli: pre averile cele de casă ale sale vânzându-le, Bisericii pentru săraci se aducea. Iar tu pre tot lucrul împotriva făcând, pre averile Bisericii și ale săracilor păgânește le aduni. Deci încetează de păgânătate. Că iconom sau zis de la a împărți pre ale sale săracilor, că și cu cuviință cele bisericești, ale lor sunt.

Lui Agatodemon, asupra elinilor. 270.

Se cuvine ție a ști, o bunule, din cele ce sau întâmplat pre cele mai mari. Că elinismul cu mulți oameni, cu vremi, și cu osteneli și cu venituri și cu arme și cu cuvinte întărit fiind sau prăpădit. Iar credința noastră moșicilor și necărturarilor și săracilor și proștilor încredințându-se, în scurtă vreme ca un fulger au străbătut pretutindeni, nu numai pre vederi ci și pre minți luminându-le: Că acela adică cu basme mincinoase, se întemeia: iar aceasta cu dogme cerești se alcătuia.

Lui Leandru. Pentru de sine stăpînirea. 271.

Firea cea omenească, o minunatule, nici neprimitoare de rău este, nici firește pre cele rele are, ci socoteala pre acestea primindu-le, pre căderea cea din cele bune o suferă.

Aceluia-ș, 272.

Aceia care o ai scris, și omul cel dintâi o au pățimit, dar cel al doilea, pre chipul cel mai dintâi iarăși i l-au dat lui întru acela negrăit făcînduse, și pre acesta cu dumnezeiască cuviință îndreptîndu-l.

Lui Eftonie. Mări-voi pre Domnul, și celelalte. 273.

„Mări-voi pre Domnul întru laudă și va plăcea Lui mai mult decît vițelul tînăr,” cânta David, pre căderea Iudeilor însemnînd, și pre înprietenirea neamurilor. Că de vreme ce zice, norodul cel ce i sau încredințat jertfele sau lepădat, și Dumnezeu de sîngiuri nu se bucură, eu pre slujba cea întru duhul o aduc care decît aceia mai vrednică lui i se va arăta.

Lui Teon. 274.

Cu frumuseța și cu bogăția te înalți, precum se pare, și pre alții îi defaimi, la carii acestea nu sunt: ne știind căci cu iarbă ce degrab să veștejește te împodobesti. Și ca o apă ții banii carii după NU ÎNȚELEGE 054v rînd4. alții de la alți îi umezește, și iarăși către alții izvorăște. Deci sau ca la o umbră și fum, și vânturi la necredincioase-le acestea averi ia aminte, sau să știi că la umbră și fum te nădăjduiești și la vânturi.

Celor de prin prejurul cetății. 275.

Bune își ia plățile pentru creștere de la Aspian Pilusiul. Cu bune plăți pre ceia ce l-au hrănit o răsplătește. Că șoptind la auzul cel nelesne auzitor al stăpînitorului pre clevetire, au luat de la dînsul pre strîngerea de bani înpărătești acestora de aici, și întru iscusul atâtor răutăți pre cei de o seminție i-au așezat, întru al câtor și furul cel de casă. Deci rugați-vă fierbinte, ca să nu mai poată vreodată Pilusiotenii cele ce

voiesc. Că mai bine le este lor să fie săraci și împilați, decât puțin căutând în sus, și putere de umbră putând: Nașteri de viperi să se arate pre pânțelele cel ce l-au născut pre dânsele mâncându-l.

Lui Herimon, către cei ce socotesc mari pre acestea de aici. 276.

Necredincios fiind și neîntemeiat, și neavând pre minte către cele ce vor să fie, după cuviință de ceste ne întemeiate de aicea și necredincioase te-ai topit de bogăție zic și de slavă deșartă. Deci sau defăimează-le pre acestea, ca pre niște pământești, sau iscusește-te către răbdare, ca să ai-bi răbdare când vor fugi.

Lui Peonie: 277.

Băutura cea de mai multe, mai vârtos este cădere și cu chipurile și cu lucrurile, care și pre minte o turbură mai vârtos și pre trup îl îngreioiază. Deci depărtează-te de ne înfrânare, și uneltește pre măsurare, care și a sănătății este maică, și a trezvirii pricină.

LUI PETRU. 278.

Pustnicia, o iubite, a tuturor poruncilor Domnului este urmare și încăpere, ne mândioasă, ne mândră, ne îngânfată, ne iubitoare de argint, ne iubitoare de sine-și, ascultătoare, slujitoare la toți, înstrăinare cu totul de trup, locaș a singur duhului, limbă mulțămitoare avînd, rugăciune trebuincioasă, spre ocară ne pornită, cu supunere pre toate lucrându-le, (:și:) voei povățuitorului pre care și vremea și osteneala și dumnezeiasca hotărâre peste cârmele proistoșiei l-au pus, pre năvălirile duhurilor și cunoscându-le și abătându-le.

Lui Clearh. 279.

De atâtea răutăți, este beția pricinuitoare, o tu, că auzitorul tainelor celor negrăite din rai, afară de împărăția cerurilor pre aceasta o au pus. Deci să nu o trecem cu vederea ca pre o mică pre boala cea mare.

Lui Hrisant. Pentru pomenirea de rău și mânie. 280.

Ca pre un pomenitor de rău mulți pre tine te comodisesc care pre mânia cea rea izbânditoare o unelțești, pre care Cel ce o au zidit ajutor sufletului aproape o au așezat ca pre înpuținările și moliciunile trupului să le întărească. Deci dacă adeverează cuvintele mele, arătat ești că tu nu știi pre scoposul Celui ce o au făcut, și pre fier spre ucidere îl unelțești. Și spre amăgire pre frumusețe și pre limbă spre hulă, și pricinuitor al relelor pre Dătătorul bunătăților îl faci. Deci degrabă pre mânia înfrânează-o, ca nu în pierzania prăpăstiilor pre tine să te împingă.

Lui Didim. 281.

Dacă cei de altă seminție din capadoceni sau tras, apoi și strămoșii capadocenilor sunt cei de altă seminție, încă din cei de altă seminție și gavaonitenii sunt. Deci capadocienii arătat este că gavaonitenii sunt. Deci având pre răutatea acelora însemnată, ce te minunezi de Gigandie. Că viclean cu totul și rău cu neamul este, care de pace adică nu se veselește iar de vrajbă se hrănește, și un izvor are de amar și de dulce. Întru întâlnire bine vorbește, întru depărtare osândește, înșelătorul, obraznicul, dârzul, fricosul, batjocoritorul, ne slobodul, vicleanul, urătorul de om, defăimătorul, întru bunele norociri ale prietenilor mâhniciosul, întru rele norociri nesățiosul, care în chip de evlavie pre femei le robește, întru îndrăcirea de aur pre babiloneanul îl covârșăște. Spre minciună iute, spre jurământ grabnic. Și în ce chip ai pre prea răul și urâciosul Gigandie, în acest chip pre toți capadocienii și socotești-i și cunoaște-i.

Lui Serin, ce este, „unde va fi stârvul, acolo și vulturii se vor aduna.” 272.

De vreme ce loc de bună viețuire pre locuința cea din Edem Ziditoriul și Stăpânul nouă ne-o au dat. Iar pentru ușurătatea socotelii, și pentru răutatea înșelătorului, dintru aceasta afară ne-am împins, și pre pământ dureros, și întru nemernicie necăjicioasă ne-am lepădat, pre cei ce dintru noi iarăși sau întraripat, și pre viața cea râvnitoare de cele de jos o au lăsat, și către înălțimea pretrecerii cerești sau apropiat, întru acel loc a-i aduna bunul Hristos Sau fâgăduit. Și aceasta este ceia ce ai întrebat, „unde va fi stârvul acolo și vulturii să vor aduna:” Unde, zice, biruirea pentru neînfrânata gustare sau făcut, acolo și biruința prin postire și înfrânare pre care o au lucrat, se isprăvește.

Lui Petru arhimandritului, la aceia, întru această noapte vor fi două măcinând. 283.

Din rânduieli-le îngerești, și din ceata Apostolilor, voirile oamenilor se judecă. Că dintru aceia adică întâi stătorul, iar dintru aceștia vânzătorul sau deosebit. Dar pre însăși acesta și acum o vei afla săvârșindu-se: unii adică la întinderea rugăciunii și la priveghere luând aminte, iar unii cu trândăvirea și cu lenevirea moleșindu-se. Dintru aceștia, uni adică se vor lua: Iar alții se vor lăsa, când Domnul întru slava Lui va veni.

Lui Siandie, pentru înviere. 284.

Dacă din ceia ce nu este puternic este Dumnezeu a înființa câte voiește, cu cât mai vârtos din ceia ce este înființată, va înnoi pre trupurile cele ce acum sau făcut, și în pământ sau întors; Iar cum că va fi, și cum va fi învierea, și taina celor semănate te va învăța pre tine, și mișcarea tuturor sadurilor, iarna săvârșindu-se, și vara crescând.

Luzi Petru, pentru cele două ce vor măcina. 285.

De vreme ce, și a te învăța noima cea unită cu cea mai dintâi ai cerut, vor fi, zice, două măcinând în moară. Una se va lua, și una se va lăsa, moară înțelege-o, pre învățarea vieții aceștia, carea cu nestatornicie pre noi ne învărtește, și pre cât este grăbnicia morii, pre atâta schimbă lucrurile. Iar două măcinând, ca pre niște osebiri ale vieților, întru un lucru sau întru , o rânduială: Întru pustnicie poate sau întru feciorie, sau întru înfrânare, sau întru întreaga înțelepciune, sau întru iubirea de străini, sau întru credință, carea de mulți adică se sfârșește, dar nu de toți cu o socoteală. Că unii adică pentru răsplătirea ceia ce va să fie pre faptele bune le isprăvesc, iar alții spre arătarea pre dânsule le săvârșesc, și cu laudele aceste de aicea, de plată se lipsesc, și în moară se lasă, iar alții se iau.

Lui Eftonie diaconului pentru cele zece de fecioare. 286.

Pilda cea pentru cele zece fecioare, pre deosebirea chipurilor și a vieților o arată. Că toate adică fecioria, dar nu toate asemenea și de celelalte fapte bune se grijea, ci cu singură aceasta a se îndestula spre intrarea împărăției au socotit. Dar au arătat judecata cea dreaptă, cum că nici un folos de feciorie este, milostivirea ne fiind. Și

toată mărirea fetei împăratului împodobită fiind, că se cuvine să se împodobească, zice, cu chipuri strălucitor cu aur ai tuturor faptelor bune, că dacă feciorește cineva, și pentru aceasta se fălește, de mai mare ispravă a smereniei se păgubește. Că nu cel ce feciorește, scris este, ci cel ce se va smeri pre sine se va înălța.

Lui Ermie comitului, pentru cel ce i sau încredințat cei cinci talanți. 287.

Firea pre toate darurile întru sine le are, luându-le de la Dumnezeu, și întru toate simțirile ei izvorând pre socoteala celor bune. Deci care ar lucra bine, și va învăța cu lucrurile, pre cei cinci talanți i-au îndoit, și cinci cetăți i se poruncește să stăpânească, lăcașuri ale lui Dumnezeu și corturi, nu numai corturi. Că unul adică peste unul, iar altul peste multe se va pune. Fiecare după lucrarea sa.

Aceluia-și, la aceia, și va pune oile dea dreapta Lui, iar caprele dea stânga Lui. 288.

Pre oaia cea blândă și lină cea ajutătoare și acopremântului și înbrăcămintei, dea dreapta lui Dumnezeu o va pune, dumnezeiescul Cuvânt zice. Iar pre capra cea aspră și a tot mâncătoare, și sălbatecă dea stânga se va arunca. Pre aceleași vieți arătându-le, care lor potrivită așezare își moștenesc. Deci pre aceia urându-o de ceastalaltă tare să ne ținem.

Lui Evloghie, pentru lepădarea de pahar. 289.

Om după adevăr Cuvântul lui Dumnezeu făcându-se, pre toate cu adevărat cele ale oamenilor le-au împlinit, în acest chip și în vremea patimii de pahar se leapădă: arătând cum că nu să cade aproape în primejdii a ne aduce, iar intrând să primim cu răbdare. Căci cugetată fiind Crucea se lepăda. Iar după ce sau hotărât, pre umeri ca un purtător de biruință luându-o de bună voie se ducea.

Lui Petru. Pentru boieri. 290.

Stăpânirea stăpânitorilor prietenie este a lui Dumnezeu. Deci cel ce stăpânește tare, prieten este lui Dumnezeu. „Că mie cinstiți îmi sunt prietenii tăi Dumnezeule, și sau întărit stăpâniile lor,” precum este scris. Deci dacă prieten lui Dumnezeu

voiești să te faci, stăpânește tare. Nici darurilor, nici prieteniei, ci vredniciei pe dreptate dându-o.

Lui Titian, ce înseamnă aceia, că cu tăiat Petru urechea slugii arhiereului. 291.

Cel ce cu Iisus pretrece, și următoare pre minte lui Iisus o are, izbândește pentru Dascălul cel hulit, precum Petru, care de vreme ce Iudeii cu neascultare bolea, și nici la lege lua aminte ceia ce învăța să asculte întru toate acelea câte Hristos va grăi, pre urechea robului o au tăiat, celui ce să deosebea de preot, arătând cum că rob este al nesupunerii legii preotul, și are trebuință de sabie spre tăierea împotriva-i grăiri.

Aceluiaș. Pentru slobozirea lui Baraba. 292.

Nici un lucru minunat, dacă cetatea sângiurilor, și feciorii ucigașilor, au slobzit pre Baraba ucigașul cel împreună îndrăzneț al lor, și l-au lăsat nevinovat, deci puțin de ucideri grijind, ca cei ce în obiceiul uciderilor era, uneori adică pricinuitorilor uciderilor iertări le dăruia, iar alte ori, vistierului vieții și al nesticăciunii, Cruce și mormânt îi aducea asupra, pre a căroro amândurora muncă întru o vreme o au plătit.

Lui Orion. 293.

Vinului pre propovăduirea cea evanghelicească, dumnezeiasca Evanghelie cu gâcitură o seamănă, care uneori din coasta cea Stăpânească izvorăște, iar alte ori pre ucenici ca și cu un must ascuțându-i la gură, a căruia veselie Iudeii ne nimerindu-o, și a întuneca pre adevăr cu minciuna întrecându-se, oțet Dascălului înțelpciunii au adus, amestecându-l Lui cu amărăciune. Că a căror gură de blestem și de amărăciune este plină în acest chip le sunt și băuturile, săditorului viei vieții cu oțet răsplătindu-i, și pre Cel ce i-au îndulcit cu cuvinte dumnezeiești, și cu legi ca și cu o miere, cu amărăciune de fiere primindu-L.

Lui Gherontie: 294.

Dacă voiești pre vrăjmași să biruiești, povățuiește pre oaste cu frica lui Dumnezeu. Că dreptatea pre vitejie o aduce. Iar nedreptatea noastră, ajutătoare celor potrivnici este.

Lui Proeresie: 295.

Hotar în fire Ziditorul au pus, și legea pre frică celor rău îndeletnicitori o au îngrozit. Deci câți în hotară rămân, pre fire o au cinstit, iar câți pre lege o au defăimat pre frică o au primit.

Aceluia-ș: 296.

Firea are pre amestecarea cea după lege. Iar curvia au aflat pre vrăjmașa turbare. Deci cei fără de lege asupra hotarelor firii sau turbat, cu frica legii a se înțelepți sau pedepsit.

Lui Evlampie. Pentru ucigașul: 297.

Pentru ce umbli mândru prin cetate; pentru ce pre viața cea lină o tulburi; pentru ce pre blândeță o luști, nici de Dumnezeu temându-te, nici de fapta bună rușinându-te; pentru că și cum că ai ucis om bun multe limbi pre tine te comodisesc: Iar cum că și ca pre unul din cei răi ucigându-l te fălești cu uciderea, mai mulți pre tine iarăși te te tragodisesc. Deci înțelege o nepriceputule, dacă și ca Moise ai ucis, dacă și ca Finees ai râvnit, dacă și ca Samuil ai izbândit pentru Dumnezeu, dacă și ca Ilie ai izbândit atunci și înalt cugetă pentru cele ce ai îndrăznit. Iar dacă nici oarecare lege pre tine te-au hirotonisit, nici rânduiala războiului te-au înarmat, nici dumnezeiasca Scriptură te-au slobozit spre sângele cel de o seminție cu tine, și care cu însăși vrăjmașii au poruncit dragoste să ai, mai bine îți este ție acum ați desângera mâinile dându-ți sângele tău spre vărsare decât a ținea în suflet greșala, și osândelor celor de acolo spre muncă veșnică a te păzi.

Lui Luca arhimandritul. 298.

Strigat-au prepelița: adunat-au pre cele ce nu le-au născut, făcându-și ei bogăție nu după judecată, Ieremia cel dintre prooroci prea mult pătimitor au zis, pre voievodul cel nedrept însemnându-l, care împotriva adevărului în vremile cele mai de pre

urmă vrea să se întrarneze, și pre toți cei ce cu socoteală fără de judecată, și nu spre folos voevozesc. Deci dacă acestea în acest chip sunt, pentru ce cete și taberi împodobești, nu de monahi*³² ci mai vârtos de luptători;*³³ Căci cu dreptate ar fi fost să știi, cum că deșertarea gloatei în nerânduiala cugetelor cade. Deci sau a lucra învață-i, sau pre mulțime micșorează-o, ca nu osteneală de rugăciune ție să se facă, și de arme să ai trebuință, când pre dânși beția cu îndeletnicirea către cele noi izvodiri îi va zădări.

Lui Isidor eparhului. Pentru a ierta pre cei vinovați. 299.

Dacă de Dumnezeu ne spânzurăm, și iertare de la Dânsul cerem, să iertăm și noi greșelele celor vinovați, ca pentru aceasta, pre a nu fi noi datori nimic să o isprăvim. Vonos nafclirul au zis că greu republicii au rămas dator, pre care vânturile și furtunile și viforele în mare l-au împărțit. Deci sau pre valul mării certați-l, cu dreptate chivernisind lucrurile, sau până când am păcătui, iertați greșelile.

Lui Sozomen domestnicul eparhului. 300.

Vunos acesta care îți dă ție scrisorile, de ostenelele mării, și de vânturi adică înalte, și de valuri aspre sau ispitit, și de grâul cel republicesc sau lipsit. Deci de vreme ce cu socoteala nu este adică nafclir, iar cu credința pravoslavnic; iar cu limba nu ca un corăbier, ci întru toate ție plăcut, dezleagă-l pre dânsul de mâhnire, ca pre tine Hristos cu cununi de nesticăciune în ziua cea mare să te încununeze.

Lui Teognost. La aceia, „toiagul Tău și varga Ta.” 301.

„Toiagul Tău și varga Ta, acestea pre mine m-au mângâiat.” Aceasta mi se pare mie că este. De vreme ce trândăvindu-mă spre păcat m-am alunecat, cu toiag adică pre mine spre trezviere m-ai predepsit. Dar de vreme ce bătut fiind întru înpuținarea de suflet m-am răsturnat, cu varga ceia ce înputernicează m-ai întărit.

Lui Chindian monahului. 302.

³² monași

³³ luptași

Hotar de filosofie fie-ți ție iscusința nevoitorilor cu carii te-ai orânduit. Și pre cele ce acum întru aceia le vezi, și râvnește-le și împlinește-le, ca cele ce sunt pline de multă înțelpciune, și multe cununi îpletește celor ce se luptă.

Lui Leandru. Pentru de sine-și stăpânirea. 303.

Firea cea omenească o minunatule, nici neprimitoare de rău este, nici firește are pre cele rele. Ci cu socoteala și cu trândăviea pre căderea din cele bune o rabdă. Care și omul cel dintâi o au pățimit, și din hotarele mântuirii au căzut, pre care omul cel al doilea iarăși dintru sine-și lui i o au dat, care pre firea noastră cea adevărată întru Sine-și o au primit. Că Dumnezeu fiind cu adevărat sau făcut Om cu adevărat: Din doauă firi, Unul fiind Fiu al lui Dumnezeu, neschimbându-se din ceia ce era, când S-a făcut ceia ce suntem.

Lui Herimon: 304.

Și de cel ce scrie de multe ori mă rușinez, și de cel ce nu lucrează bine mă întorc, și nu mă dumiresc ce ție să-ți răspund. Nu ca cel ce sunt lipsit de tâlcuire, ci cruțând pre auzul tău ca pre un nevrednic. Că a nu da câinilor pre cele sfinte ni sau poruncit. Iar dacă ai încetat de tulburare, și voi zice pre cele cerute, și voi arăta pre cea ne încrezută că este fără de îndoială. Că nici ochiul urduros fiind la discul soarelui a căuta nu poate, și căutând în deșert se îndeletnicește: nici mintea cea întinată, a vâna ceva din cele sfinte spre folos nu poate.

Lui Eftonie cum se cuvine a înțelege, „lipitu-sau de pământ sufletul meu.” 305.

„Lipitu-sau de pământ sufletul meu,” Psalmistul zicând, mai întâi adică pre împărtășirea sufletului cea către trup o arată care din țărâna pământului este: apoi și pre smerenia cea de bună voie a lui pre care pentru cele ce au greșit o au arătat: îngăduind a vieții prin trânsa, după cuvântul lui Dumnezeu, care pre cel ce se smerește pre sine-și îl înalță.

Lui Teodosie scolasticului. Pentru rob. 306.

Cînd năravul pre îndreptare o mărturisește robului, nu este prihănire a robului întru dânsul. Ci deși un noroc silnic i-au adus asupra pre LIPSĂ 60r robie, însă socoteala

cea vitează l-au slobozit. Dar ca nici să ți se pară că acestea sunt aflări, am pre Pavel auzitorul celor negrăite, pre plata ce va să fie, pentru dragostea această de aicea robilor făgăduind, și nimic între robi și între stăpâni, când socoteala este neprihănită, deosebire făcând.

L ui Leontie episcopului. Către preoții cei iscusii. 307.

Cel ce au scos din morți pre Păstorul cel mare al oilor și pre tine următorul al Aceluia care ești păzitor oilor Sale, și sufletul pentru dânsule ți-ai pus din însăși porțile iadului te-au scos, ca prin lungi încunjurări de a păzit fiind, și turmei să fii întemeiere, și Arhipăstorului plăcere, și nădejdei noastre întărire, și lumii luminător, și fiarelor păgânătății David, ucigând și pre leu și pre urs cu toiagul Crucii, prin care și cu care cu bună iscusință păstorești.

Lui Avramie. Pentru trezvie. 308.

Bucură-te de la noi, Avramie, și te trezește priveghind în război: Că război și socotește și crede, pre locul cel de nevoință al pustniciei, care decât sabiile cele simțite cu mai cumplite săgeți cele gândite este încunjurat, pre care și înfocate le numește cel ce pre iscusul cu deadinsul îl știe.

Lui Casian monahului: 309.

Aud cum că tu de viața cea stricăcioasă ai fugit, și către locul cel de nevoință al monahilor*³⁴ ai alergat, și limbă îndrăzneată ai, și grăiești în deșert. Care lucru nimic alt nu este, decât a zidi zid tare neapropiat vrăjmașilor, și ușa deschisă a o lăsa spre intrarea lor. Iar dacă și zidul fără de primejdie al păzi voiești, și celor împotrivnici tare a se arăta, pre limbă ține-o cu toată puterea, de la care și iuți și mari căderi se întâmplă.

Lui Chiril al Alexandriei. 310.

Înpățimirea adică nu vede asuțit, iar urâciunea cu totul nu vede. Deci dacă de urdorile amândurora voiești să te curățești nu silnice hotărâri scoate, ci judecății celei drepte pricinile dă-le. De vreme ce și Dumnezeu cel ce știe pre toate mai

³⁴ monașilor

înainte de facere, a Se pogorî și a vedea strigarea Sodomienilor cu iubire de oameni au binevoit, pre noi pricina cercării cu deadinsul învățându-ne. Că mulți pre tine te comodisesc din cei ce au fost adunați la Efes, ca pre cel ce vrajba ta o izbândești, iar pre ale lui Hrisos cu pravoslavie nu le cauți. Nepot de soră este zic al lui Teofil, și pre socoteala aceuia o urmează că precum acela îndrăcire arătată au vărsat asupra de Dumnezeu Cuvântătorului și de Dumnezeu iubitorului Ioan, în acest chip poștește să se fălească și acesta, deși multă este deosebirea celor ce se judecă.

Lui Teodosie Împăratului pentru a face întemeiere Soborului. 311.

Dacă adică însuți vei lua vreme să fii de față la cele ce se judecă în Efes, bine știu că va fi lângă acestea neprihănirea. Iar dacă urâciunii celei turburătoare pre hotărâri le vei da, cine va izbăvi pre Sobor din împiedicări; și vei da acestora vindecare, dacă vei înceta pre slujitorii tăi de dogmatisire carii cu mare prăpastie se despart ca să se sânguiască a sluji împăratului și lui Dumnezeu: Ca nu cumva cu stăpânirea pre val să-l aducă asuprași de piatra Bisericii să izbească pre măiestriile relei credinței lor. Că acesta este întărită și nici de porțile iadului se stăpânește, precum Dumnezeu Cel ce o au lucra pre dânsa au făgăduit.

Lui Evloghie. La aceia, smochin avea oareare-le în via sa. 312.

Smochinul cel evanghelic omenirea este, Stăpânul cel de casă, Dumnezeu și Tatăl este, vier Fiul lui Dumnezeu, care a Se osteni și a curăți via noastră au venit, căruia să-l taie i sau poruncit de la Stăpânul casei ca pre un neroditor. Dar El lasă-l pre dânsul zice, și în acest an. Dacă prin lege și prin prooroci nu sau făcut mai bun, și roduri de pocăință n-au adus: și cu dogmele Mele și cu patimile ca să se adape, doară va face rod de bună plecăciune.*³⁵ Iar de nu, în cel ce va să fie îl vei tăia pre dânsul, în celălat veac nemărginit, din partea dreptilor Tăi tăindu-i pre dânsii.

Lui Zosima: 313.

Nu ocări pre dumnezeiasca liturghie, nu necinsti pre blagoslovenia rodurilor. Cu sațiul pre băutură, nu o lăcomi, cu nemăsurarea pre măsurare nu o înrăutăți. Bând pre minte nu o sorbi: ci aducându-ți aminte că sânge a lui Hristos pre pânga acestuia dumnezeiescul Duh o lucrează, în acest chip pre acesta unelțește-l, ca un neputincios și ca cel ce ai trebuință de dânsul spre ajutor, dar nu ca un vrăjmaș,

³⁵ A apleca = a alăpta copilul

armă pre vin împotriva tuturor, iar mai vârtos asupra ta uneltindu-l, de dânsul putrezindu-te.

Lui Pelaghie monnahului, pentru monahii carii loc din loc schimbă: 314.

Lui Efraim i-au înflorit căruntețele, dar nu au cunoscut, întinerind cu patimile. Și pre tine multă mulțime de ani te-au încunjurat, dar încă ne încovoiată ai pre minte, din Mănăstire în Mănăstire mutându-te, și pre mesele tuturor cercându-le. Deci dacă de mirosul cărnii îți este grijă ție și de mizilicurile fripturilor, pre cei din stăpâniri mai vârtos momestei, și pre oțetul NU ÎNȚELEGE 61v cetăților iscodește-le. Că oameni pustnici a te primi pre tine cu prietenie nu sunt putincioși.

Lui Leontie episcopului: 315.

Dacă adică fără de voie te-ai suit către proistoșia Bisericii: și hotărârile și noroadele și mâinile pre tine silindu-te, vei avea pre Dumnezeu ajutor, pre toate sporindu-le înaintea feței tale câte către așezământul cel de sus folosesc. Iar dacă cu bani, precum se sună, pre comoara cea nevândută o ai uneltit, și ca Simon a dobândi Arhieria ai dorit, nu este ție parte nici soartă întru aceasta. Că cele de aceia înainte cruțări le voi lăsa, una aceasta privind, cum căci cârja pre arhierie o au cumpărat când împotriva lui Hristos pre aceasta o au înarmat. Deci tot cel ce pre arhierie o cumpără, Caiafă ucigător de Hristos se află. Că cele ce prin lucruri a se încredința nu poate, acestea cu dogme păgânești se câștigă.

Lui Calimah comitului: 316.

Precum prin nașterea de fii se va mântui perechea părinților dacă de viața fiilor se vor griji: așa și de cele împotriva se vor ispiti, dacă de păzirea acelora se vor lenevi. Că de râs ar fi fost, asinii adică îndată din tinerețe de multă grijă, și pentru umblet, și pentru mâncare, și pentru băutură, și pentru toată îndreptarea a se învrednici: a căroră și prețul este lesne cumpărat, și trebuința măsurată, și stricăciunea scurtă. Iar pre oameni, pre carii Dumnezeu i-au zidit, și cu chipul Său i-au cinstit, și iarăși întru Sine-și de a doua oară i-au înnoit, a-i lăsa nepredepsiți, și cum sar LIPSĂ RÂNDUL PRIM 62r ce voiesc, și tinerețea cea lesne alunecoasă nu înțelege. Dacă acestea ți să par ție folositoare, cu toată păzirea cuvioșiei întemeiază pre fii tăi.

Lui Ermin comituluui: 317.

Bine pre Domnul cinstești, nouă roadele pârgilor dându-le, și zeciind*³⁶ pre belșugul pământului tău celui ce îl dă. Pre care în multe vremi îl vei avea: acum adică păzind pre îndestularea celor de trebuință, iar după acetă pre veselia cea veșnică dăruindu-ți.

Lui Luca arhimandritului: 318.

Un monah oarecare, către pustia noastră au venit, chip al cinstitei drepte tale purtând, și cu care însuți știi pre ucenicii tăi a-i pecetlui. Și pentru ce au venit l-am întrebat. Iar el, rugăciune avea, ca să se roage de noi dragostea ta să-l ierți pre dânsul pentru o mică greșeală, pre care din neștiință o au pățimit. Deci dacă nu în obiceiul greșelilor sau făcut, de multe ori ocărând împotriva pocăinței, și a fugi pentru lesniciunea pântecelui, sau a socotelii sau învățat, dă-i lui pentru noi iertare. Iar dacă în acest chip este în ce fel nimic din iertare a se îmbunătăți, nici din scrisorile noastre să se folosească, ci afară din alinarea fraților să șadă, ca nu umflări de valuri, și vârtejuri celor ce se liniștesc cu obiceiurile lor el să ridice. Că această și legea nouă cu pildă poruncește, afară de tabără pre cei lepoși primindu-i.

Lui Dorotei preotului. Pentru răs. 319.

Dacă chip preotul al turmei, și lumină a Bisericii sau numit, și este, nevoie este ca și cu obiceiurile lui, pre turma cea ascultătoare ca și cu o pecete pre ceară să o închipuiască. Deci dacă voiești lumină să fii, urăște șaga, și pornirea răsului, ca nu pre mulți a face nerânduială să-i înveți. Că preotul înger al Domnului Atot țiitorului este, și îngerul răsuri nu știe, cu frică lui Dumnezeu slujind.

Lui Talasie monahului. La aceia, nu cineva curvar sau spurcat ca Isav. 320:

Cu deadinsul știind, cum că sașiul naște pre patimi, și îndrăcirea pântecelui trage către neînfrânări, de prisosit socotesc că este ceia ce m-ai întrebat, „ca nu cineva curvar sau pângărit ca Isav,” ce dezlegare are, de vreme ce Scriptura vânzător îl muștră al întâietăților*³⁷ mitrasului, pentru sașiul pântecelui. Că arătându-l pre dânsul îndrăcit cu pânțele, sau îndestulat să-l arate și curvar și pângărit.

³⁶ zeciind

³⁷ întâicinelor

Lui Paladie episcopului. La aceia, în dimineți am ucis pre toți păcătoșii pământului: 322.

„În dimineți am ucis pre toți păcătoșii pământului,” zice Psalmistul, pre adevărea și ne rătăcirea, și trezvia judecării o pune de față, că nici mânia, nici beția pre ucidere o au pricinuit. Că aceia deși în ziua de ieri l-au turburat, ci prin lungimea nopții sau muiat: Iar aceasta deși prin târzierea multă la dânsul sau făcut, prin somn din destul sau subțiat. Deci și cu mâna curată și cu socoteală împotriva celor ce păcătuiesc înaintea lui Dumnezeu m-am înarmat.

Lui Timotei cetetului. Cum că nu se cade cu cei neînvățați a face luptare în cuvinte. 322.

Precum nu este lucru întemeiat, cu omul luptător a călători loc nelocuit, așa nu este cu lesnire către cel ne învățat cuvinte de învățătură a porni. Că acela adică pre toată puterea în pustie o va unelti, dacă ceva din cele ce nu sunt iubite lui, sar fi zis sau sau s-ar fi lucrat. Iar aceasta dacă nu toate după LIPSĂ 63r PRIM RÂND după neînvățătura lui se grăiesc, pre toți îi scoate din lume. Și pre cuvintele cele înțelepte, și pre bărbații cei îmbunătățiți. Că se obișnuiește de multe ori, necuvântarea a se îmbărbata, și acum pre dânsa pretutindeni proistoșind o vei afla. Că nici Biserica fără de dânsa, nici politia, nici însăși împărăția, afară de aceasta ocârmuindu-se o vei vedea, dintru care și relele le înmulțește, și cuviincioasa robie de pretutindeni pre stăpânie o au încins. Deci suferă pre cel necuvântător vitejește: De vreme ce cu dulceață suferi pre cei ne înțelepți înțelept fiind întru Domnul.

Lui Chiril Arhiepiscopului: 323.

Multe adică mărturii ale Sripturii, și multe priviri lucrătoare pre Cuvântul cel adevărat al întrupării Domnului, îl arată cu întemeiere, deși decît mintea noastră și limba mai înaltă este Taina. Iar cum că adevăratul Dumnezeu și care este peste toate, om sau făcut cu adevărat, nici din ceia ce era schimbându-se, și ceia ce nu era au luat la Sine, din două firi, Unul fiind Fiul, fără început, și nemărginit, proaspăt și de-a pururi vechi, nici însuși tu te-ai fi lepădat, având prea multe socoteli, ale Sfântului Marelui Părintelui nostru Atanasie pentru acestea, omul cel ce pre cele dumnezeiești mai presus de fire le-au străbătut.

Aceluia-ș. 324.

Se cuvine ție o minunatule, neschimbat a rămânea dea pururi, nici de frică dând în jaf pre cel cerești, nici vieții potrivit arătându-te. Că dacă pre cele scrise acum de tine cu cele mai dinainte le-ai fi alăturat, sau momelei vinovat te-ai fi arătat, sau lesnirii slujitor, sau de mărirea deșartă biruindu-te, și pre nevoițele Sfinților nevoitori celor mari ne urmând, carii pre toată viața în străinătate rău a o pătimi au suferit, de cât pre mintea cea rău credincioasă măcar până la urechi a o primi.

Lui Chir tânărului monah. Pentru înfrânarea limbii. 325.

Lege a filosofiei celei întemeiate, hotarul curățeniei cel cu deadinsul de purtătorul de Dumnezeu Pavel sau hotărât, a LIPSĂ 63v ne omorî toate mădulările cele de pre pământ. Deci dacă voiești a urma dogmelor lui, (:și va fi cu adevărat dacă a te nevoi voiești:) înfrânează-ți limba degrabă. Că mai mare decât toate mădulările cele de pre pământ limba este ca ceia ce este greu de domolit.

Lui Ioan ostașului: 326.

Încetează de acum Ioane de prea îndrăzneala: Caută către marea și cea cu greu de dezvăluit răutate a lucrurilor tale, sau ca un înarmat după lege, și ostaș regulat, către luptele barbarilor orânduindu-te. Sau ca unul din norod cu bună orânduială în cetate arătându-te, și cu cuviință pretrecând.

Aceluia-și: 327.

Asupra chilioarelor monahilor precum am cunoscut năvălești, și snopii lucrătorilor le răpești, prădându-i pre aceștia: Și dogmă rea răsunând, și pre aceasta tare apărându-o. Deci caută, ca nu de vreun val oarecare să te ispitești, și sub oborârea cea dreaptă să te supui, aicea adică cu orbirea predepsindu-te, iar acolo focului păzindu-te.

Lui Anatolie: 328.

Atâta de cât hula strigarea și mânia și iuțimea au covârșit, că mai întâi pre aceia decât pre aceasta marele și pre înțeleptul Pavel o au pus. Iar cum că hulitor este cel ce ocărăște împotriva lui Dumnezeu, și sau zis și sau înțeles, nimenea nu nu o au știut vreodată. Deci dacă pre iuțimea cea mai rea decât hula o ai, prin care toate cele rele în viață intră, sau pre aceasta părăsește-o, sau hulitor numindu-te, nu te îngreioia.

Aceluia-și: 329.

Oarecarii, cum că ai limbă ne înfrânată pre tine te comodisesc, și cum că râu al izvoarelor ocărării ești, pre curgerile acelea cu îndestulare și primindu-le și izbucnindu-le, care în marea muncii te aruncă, de care dacă voiești a scăpa, pre puțul apelor celor vii mai vârtos iscodește-l, care dăruiește și pre a nu mai înseta, și limbii pază îi dă, ca nu spre cuvinte de vicleșug să se abată.

Lui Didim, la aceia, nu sau ascuns ochiul meu. 330.

Pre pricina călcării de poruncă a strămoșului, marele David în Psaltire cântându-o, și spre iertarea ei pre Stăpânul milostivindu-L, și pre cunoștința cea neajunsă a lui Dumnezeu o au însemnat, și pre mulțumirea cea după căderea lui Adam o au arătat, „nu sau ascuns” zice „osul meu de la Tine, pre care L-ai făcut întru ascuns.” Nu sau tănuț de Tine zice alunecarea femeii mele, pre care din osul meu în taină o ai făcut, cu somn greu adormindu-mă pre mine. Ci ai cunoscut pre cele ascunse ale noastre, Cel ce pre aceia în taină o ai înființat.

Aceluia-ș. Ce este, pre cel nelucrat al meu l-au văzut ochii Tăi: 331.

Isteț la minte fiind, și cu priceprere iscodind, nimic poți a nu ști: Că pre toate bine adunându-le în tinerețe, la bătrânețe ai odihnă. Pre cel ne lucrat al meu L-au văzut Ochii Tăi, pre cel ce încă nu sau lucrat de mine, zice Adam, ca și cum acum sar fi săvârșit Îl vezi. Și pre cei ce încă nu sau născut ca și cum acum sau născut Îi știi. Se poate încă să se înțeleagă și îndoit: pre nerăutatea și ne viclenirea și nelucrarea mea. (:Că lucru mândria se obișnuiește a se zice:) Le-au văzut ochii Tăi, și în cartea Ta toți se vor scrie, și nu este zice lucru care să nu pricepi, sau să se tănuțască de Tine, ci și pre cele ce vor să fie le cunoști, și pre nerăutatea mea o știi, cum că prin neștiință m-am înșelat, și întru neuitarea pomenirii Tale, toate gândurile mele se însemnează.

Lui Efstatie. Pentru Evsevie episcopul. 332.

Destul este zilei răutatea ei, Stăpânul Hristos au zis: de vreme ce și răutate de o zi uitare de multă veselie face. Că destul era (:și:) singur prin sine bunul între episcopi Evsevie pre toată Biserica de tulburare a o umple. Dar de vreme ce și pre voirea de cele rele a ta o au dobândit, pre toată buna rânduială cea lumească a o tulbura mai mult poate. Deci de rugăciune este trebuință tuturor celor sfințiți și norodului celui de obște, și robilor lui Dumnezeu, carii prin Mănăstiri se nevoiesc, sau să se dejuge răutatea ta de viclenia aceluia, sau să se schimbe amândouă întru bunătate și întru pretrecere de obște, sau să-și schimbe pre îndelunga răbdare întru asprime, și cu vrednice predepsiri vouă să vă răsplătească, și pentru cele ce ați lucrat, și pentru cele ce voiți, și pentru cele ce păgânește între sine-vă vă învoiți.

Lui Zosima preotului. 333.

A judeca și pre mărimile ocărilor și pre ale muncilor, oamenii cu mulțimea celor ce știu sau obișnuit. Că însăși ocările și muncile, care înaintea multora se fac, nu atâta de prea grele grele se socotesc. Deci dacă acestea în acest chip sunt, vezi cum ne vom afla înaintea a toatei omeniri, și a toate-i mulțimei a îngerilor, vrând a ne supune osândelor, când mai ales și toată nerușinarea loc nu va avea, păcatele ca umbrele urmându-ne nouă.

Lui Ermin comitului: 334.

Aceia, plângi pentru mort, că sau lipsit de lumină, nu pre toți cei ce au murit zice ca să-i plângă. Ci pre cel ce cu lucrurile au murit, și care pretrecere vie n-au uneltit, a-l plânge voiește, ca cel ce pre lumina ce va să fie nu o au dobândit.

Lui Eftonie diaconului: 335.

Pre cel ce au voit a face bine, dar n-au putut a ajuta, nu din neînplinire să-l prihănești, ci din voire să-l cinstești, că și cu firea sau pornit la cele ce se cuvinea să le lucreze deși cu puterea sau oprit, neputând a le lucra.

Lui Chinighie. Pentru îndrăcirea pânteceului: 336.

Nici Pavel cel prea cu deadinsul cunoscător al celor cerești, învață ca tu să surpi pre pântece, și pre neplăcerile acestuia, hotărând, ci tot ești împrejurul mesei sfeșnic, și pre singura băătură luminat momindu-o, și Dumnezeu socotind pre pântece. Deci dacă cu viața aceasta de acum pre toate le socotești că împreună se risipesc, bine te nevoiești strâmtorându-te cu bucatele: iar dacă și după aceasta crezi că va fi ceva, gătește-ți lucrurile tale spre ieșire.

Lui Isidor diaconului. Ce este până la apiuforu adică până la târgul lui Apie, și până la Trion taverinion adică și până la trei cârcime. 337:

Aceia zice până la Apiuforu, adică până la târgul lui Apie, și până la trion tavernon, adică până la trei cârme zisă de Luca în faptele Apostolilor, locuri oarecare mai înainte de Roma însemnează, unul adică, care avea pre un chip oarecare a lui Apie, precum cu cuviință, și care târg al aceluia se numea. Precum până acum chipurile împăraților târguri ale aceluia se numesc, iar acelea, trebuința oarecărora gazde sau cârme o însemnează, cu limba romanilor într-acest chip numindu-se.

Lui Agelid navatianului, împotriva navatienilor. 338.

Bârfire împletești dând răspuns, prihănire de noroc vrednic de mult plâns alcătuind, zicând că dumnezeiasca hotărâre care preoților sau dat, nu poate să lase păcatele oamenilor. Și dacă aceasta este neîntărită, apoi negreșit toată credința noastră neîntemeiată este, și în deșert nădăjduim, precum tu ai dogmatisit.

Aceluia-ș, pentru aceiași. 339.

Dacă adică atâta mai înainte cunoștință ai, cât să știe pre cele ce se păzesc judecății, după cuviință osândești mai înainte de judecată cunoscător de inimi oarecare din părere făcându-te. Iar dacă și tu ca un om parte oarecare a firii celei iubitoare de păcat ești, și către cercare negreșit să aștepti că vei veni, dând răspuns pentru cele ce ai lucrat, nu răpi pre mai înainte judecata lui Dumnezeu, spre pocăință mai vârtos chemând, dar nu spre deznădăjduire pre cei ce păcătuiesc împingându-i.

Lui Achila: 340.

Socoteli-le cele neînduplecate, și muncilor acestora, spre înțeleptirea noastră sau scris, ca de urmarea acelora să fugim și pre iscusul acestora să nu-l luăm. Deci dacă pre bogăție o iubim, și pre a face bine trecem cu vederea, am cunosc din dumnezeiasca Evanghelie pre unul ca acesta cu focul cel veșnic prefăcându-se.

Lui Evsevie episcopului. La aceia, „să fie mijloacele voastre încinse.” 341.

Cu întemeiere pre dogmele cele evenghelice primește-le, care să fie mijloacele voastre încinse poruncește, și făcliile aprinse: Care pre înpățimiriile poftelor a le lega, și pre minți a le aprinde către priveghere voiesc: tu poftind și prea mâniindu-te, și zavistuind, și cu necuvioșie îndrăgind, și pre toate mai vârtos făcându-le, ca pretrecerea ta, potrivit legii lui Dumnezeu să o săvârșești. Și ia aminte prea îndrăznețule, ca nu de Mâna cea Înaltă să te ispitești, mai înainte de munca cea de acolo, și aicea, și acolo, pentru covârșirea răutății muncindu-te.

Lui Selevchie. Pentru smerita cugetare. 342.

Smerit cugetă mai vârtos, și nu smerit vorbi, ca nu aproape de graiuri să aibi pre lucruri defăimare, ci mai vârtos pre lucruri prin graiuri să le arăți, lucruri pre cuvinte avându-le, dar nu cu lucrul răsturnând pre cuvinte.

Lui Siluan. Pentru dumnezeiasca bunătate. 343.

Puterea Dumnezeieștii dogme se tăinuiește de tine mai vârtos voinde, care nu nu cunoști adevărul. Că Dumnezeu cum că și a îngerilor este Ziditor proorocul au zis, cu bogoslovie zicând pentru dânsul Dumnezeu, ale căruia și mâini pre totă oastea cerului o au zidit. Iar cum că și al apelor și al norilor David în cântări strigă, și apa cea mai presus de ceruri să laude numele Domnului, că El au zis și sau făcut. Și însăși Dumnezeu prin furtună lui Iov, „Eu am pus negură mării de înbrăcăminte.” Iar cum că și Bunul Făcătorul Domnul zice, „răsare soarele și peste cei răi și peste cei buni, și ploaie peste cei dreți și peste cei nedreți,” care este dovadă de prea mare bunătate.

Acluia-și. 344.

Pre îndreptarea păcatelor, care Dumnezeu spre îmbunătățirea noastră o face, nici urgie se cuvine a o numi, nici mânie, ci mai vârtos dojenire, iar dacă și urgie

oarecarii pre dânsa o socotesc, și cu aceasta pre iubirea Lui de oameni o vestesc, socotesc că în patimi Dumnezeu se pogoară, pentru oamni pentru carii și om Sau făcut.

Lui Efstatie. Pentru îndrăcirea pântecelui. 345.

Multă lesnire de momeli și mie este o prea bunule, care poci a te ferici cu înșelăciune și pre cărarea picioarelor tale a o tulbura cu lesnire, care este a te prăvăli pre tine și a te pleca spre trândăvire, care ești dator a sta cu tărie, și pre Dumnezeu pentru milă și îndurări a-l ruga. De nu mă lasă pre mine Dumnezeu cel ce au grăit prin David, care sau făgăduit, ca pre cel ce și-au pus partea cu prea curvarii ca pre unul ce păcătuiește, să-l mustre. Deci dacă pre momelile cele mincinoase le iubești, suferă pre cei ce te înșeală pre tine. Iar dacă către Dumnezeu a te duce nădăjduiești, pleacă-te mie celui ce te sfătuiesc pre tine, și stinge pre turbata îndrăcire de pântece, vestejind pre arderile dulceților a căroră covârșiri către văpăile cele de acolo te trimit.

Lui Chelsie. Pentru orbirea lui Pavel. Și pentru ce din cer Dumnezeu lui îi vorbește. 347.

Precum lâna către primirea vopselei porfirii, cu asprime mai vârtos se înăsprește pentru cinstirea hainei. În acest chip pre înțeleptul Pavel de necuvântarea cea Iudaicească tădindu-se trei zile cu orbirea mai înainte sau înăsprit, porfiră a lui Dumnezeu și făcându-se, și pre toți oamenii a se face îndemnându-i.

Lui Martinian și lui Zosima pentru nesimțire. 348.

Dacă nici pre dumnezeiasca învățătură care spre sfătuire vouă se face o simțiți, nici pomenirile nostre spre pocăință le primiți, prăpastie oarecare sunteți, care iadului și pierzării se aseamănă, care pre toate cele date spre pierzanie le înghite, a căreia puternicul tuturor Hristos îi va astupa gura, ca să păziți dumnezeieștile porunci, și măcar târziu cândva pre cântarea cea împotriva să cântați.

Lui Siluan. Că pre episcopul lor l-au înfășurat cu rele. 349.

Aceasta și Iudeii de demult o au făcut, împrejurul jertfelor cu îndestulare aflându-se, și pre dascălii și făcătorii legii cu pietre înproșcându-i, care și voi pre aceia râvnindu-i ați lucrat, cu afierosiri*³⁸ adică înpodobind pre dumnezeiasca Biserică, iar pre păstorul aceștia înbrăcându-l cu rele. Deci nu din dragostea cea către Dumnezeu aducerea darurilor voastre sau făcut, ci din mărire deșartă, care aicea luarea plății sale o are.

Acluia-ș. Pentru preotul. 350.

Dacă cu adevărat voiești daruri a aduce lui Dumnezeu, pre mijlocitorul darurilor nu-l necinsti, a căruia mâini slujitoare Dumnezeu cu iubire de oameni au învrednicit să le uneltească. Că preotul, deși în viață oarecare trândavă se tăvăleşte precum ziceți, însuși adică se va supune osândelor, însă înger al Domnului al Tot Țiitorului este, cu săvârșirea dumnezeieștii leturghii, și cu slujba cea spre mântuirea multora.

Lui Lampetie: 351.

De nu ai fi cetit pilda întru care grâul se desparte de paie, și acelea adică focului, iar acestea ființii sunt păzite nici așa pre neștiința răspundere nu o ai fi avut, fiindcă firea are întru sine-și cunoștința tuturor celor prea bune, că cele ce a pătimi nu voim, pre acestea și a nu le face ne învățăm, iar dacă și înăuntrul nostru pre știința celor prea bune o avem, și cu legea cea dumnezeiască pre aceasta arătat o învățăm, pentru ce cu vânturile cele de dulce pătimire te vânturi, ca niște paie către dânsule spulberându-te; Deci caută, că focul pre sfârșit ne întemeiat îl are, sau curățind, sau până în sfârșit arzând.

Lui Amon. Pentru capadoceni. 352.

Ce este ție și neamului celui cu chip de fiară; ce este ție și neamului celui de altă seminție; pentru ce cu vrăjmașii te amesteci; pentru ce cu capadoceni te prigonești; pentru ce pre uriași împreună uriași asupra ta îi întrarmezii; pentru ce pre câinii cei turbați îi sălbăticești a căroră mușcări este moarte; pentru ce pre limbile cele ocărătoare le ascuți; pentru ce pre laudele tale le spurci acelora potrivit-te, pre care și robi, oarecare mintos nu ar fi voit să-i uneltească.

³⁸ afirosiri

Aceluia-și: 353.

Nevrednic adică precum ai zis, ale Sfinților Părinți celor de de mult sunt obiceiurile capadocenilor celor ce acum se povestesc pretutindeni și să nu socotești că aceia dintru aceștia sau făcut, ci eu capadoceni pre Sfinții aceia împreună zic că au fost. Și această mai vârtos cunoștință a minții celei rele a acestora este. Că dacă nu dintru aceștia aceia ar fi strălucit, ar fi avut răspundere neamul cel rău îndeletnicitor, pre răutatea cea de obște, ca pre o în sine sădită, și pricinuitor de răutate pre Ziditorul cineva l-ar fi făcut. Ci întru acei purtători de Dumnezeu bărbați strălucind firea, întru aceștia arătat socoteala se cunoaște.

Lui Simfor la cea scrisă. Nu poate Fiul a face de la Sine nimic: 354.

Acea „nu poate Fiul de la Sine a face nimic, de nu va vedea pre Tatăl făcând ceva.” Nu este semn de neputință, ci de căci nu este cu puțință, alta voirea a Tatălui și alta a Fiului să fie. Iar dacă cele ce face Tatăl le vede Fiul, și face Tatăl voind, apoi vede Fiul și pre însăși voirile Tatălui: De vreme ce facere a lui Dumnezeu însăși voirea este. Iar dacă îl vede voind, și se împărtășește de voire adică și de fire. Apoi una este ființa Tatălui și a Fiului, precum și voirea.

Lui Serenie. Pentru vrăjitorul pre care Pavel cu hotărârea sa l-au orbit: 355.

Nu este potrivnică dumnezeieștii legi, o prea înțeleptule, care poruncește a iubi pre vrăjmași. Ceia ce sau făcut de Apostolul la vrăjitor. Ci de vreme ce pre căile propovăduirii le răzbătea, și pre Antipatul de credință îl depărta, prin care tot neamul cu lesnire despre mântuire era să se strice. Din iconomia sa înțelepțește Pavel pre hulitorul, orbire aducându-i asupra spre dojenirea aceia carea și pre el l-au povățuit către ucenicie. Că sau învățat cu acea doctorie pre necredință a o vindeca, cu care și însăși sau vindecat de împotrivirea cea din lege. Iar aceia, până la o vreme, hotar socotelii dându-i ca întru dânsa să aibă luarea înapoi a luminii, carea pre nărav îl schimbă către cel mai bun.

Lui Lisimah. Ce înseamnă aceia, curățește-i pre dânsii astăzi și mâine, și spele-și hainele lor și să fie gata în ziua a treia. 356.

„Spele-și hainele lor astăzi, și mâine, și să fie gata în ziua a treia,” zice Scriptura, aceasta arătând: Cei ce întru cele două Testamenturi și întru mințile lor pre curățirea pretrecerii o au câștigat, și pre curățenia credinței o au aflat, către Învierea cea de-a treia zi a Domnului se povățuiesc: Care și împărăția cerurilor se numește.

Că astăzi pre așezământul legii adică îl zice: iar mâine, pre adevărul cel evanghelicesc îl însemnează, ca cela ce de lege sau vestit, și după aceia sau arătat.

Lui Evsevie. Pentru lepădarea lui Petru. 357.

De trei ori exarhul Apostolilor de Domnul lepădându-se, pre păcatul tuturor oamenilor pre taină l-au arătat, care de trei ori sau lepădat de Cel ce i-au zidit, întru darea întâiei porunci, întru punerea legii celei scrise, întru întruparea Cuvântului, și Dumnezeului nostru, pre care iarăși cu întreita pocăință o au vindecat, potrivită ranei câștigându-și și pre doctorie, și arătând că vindecare tuturor relelor venirea Domnului sau făcut.

Aceluia-și pentru aceiași. 358.

Mai nainte de a cânta cocoșul este mai înainte de a să arăta ziua Învierii. Căci cântările păsărilor acestora, când se apropie adică zorile, dar încă umbră fiind, se fac. Deci apropiindu-se răsăritul cel purtător de lumină, glasul păsării pârâș al lepădării sau făcut, arătând și pre a noptii blestemului dezlegarea, și pre a luminii vieții strălucirea.

Aceluia-ș pentru aceiaș: 359.

Cum că întreită sau făcut lepădarea oamenilor și însăși Domnul au arătat, de trei ori zicând că am venit către smochin, și rod întru dânsul nu am găsit: Pre a căruia răutate toată întru sine-și o au vindecat, și au hotărât ca nu încă rod pre călcarea de poruncă să o mai aducă.

Aceluiaș, pentru aceiaș: 360.

Întâia lepădare călcarea poruncii este, carea din lemnul cel din mijlocul raiului porunca să nu guste, a doua păgânătatea cea din lege, este dragostea evreilor cea către vițel. Iar a treia păgânătate este lepădarea cea din dar, carii zicea nu avem împărat, fără numai pre cesarul, și de Domnul Slavei se lepăda.

Lui Teon. La cea scrisă. „Eu sunt pâinea vieții.” 361.

Pâine Domnul se numește, însuși pre Sine-și cu numele acesta numindu-se, după înțelegerea adică cea mai lesnicioasă, ca Acela ce tuturor hrană de mântuire sau

făcut. Iar după negrăita înțelegere, pre aluatul frământăturii omenești cu Sine-și unindu-l și curățindu-l, și ca și cum cocându-l cu focul dumnezeirii Sale, și o față cu dânsa și un ipostas făcându-se.

Lui Efstatie. Pentru îndrăcirea pântecelui: 362.

Defăimează mizilicurile, ca cele ce după puțin nu sunt, ci de o vreme având cu înghițirea pre scumpete: Că împărtășirile cele mai presus de trebuință, acum adică bolilor sunt maice, iar în cel viitor pre osândeale judecăților le aduc asupra.

Lui Leonid. Pentru blagoslovenia patriarhului Iacob cea către fii: 363.

Blagoslovenia patriarhului, pre care fiilor lui Iosif rugându-se o au dat, nu numai la singuri aceia sau împlinit ci și chip al lucrurilor celor mai mari sau făcut. Că schimbarea mâinilor pre mântuitoarea Cruce mai nainte o arăta: Și apropierea celui mai mic, pre norodul cel nou îl arăta pre taină, numai cât nu striga prin chip, că Crucea întru blagoslovenie se va arăta, atunci norodul cel mic se va mări, și cel ce se smerește pre sine-și se va înălța.

Lui Serin. La cea zisă de Elisabet, și de unde mie aceasta ca să: 364.

Nimic să nu te turbure proorocia Elisabetei, care „de unde mie aceasta ca să vie **Maica Domnului** la mine, zicea:” Că Cel ce au pus întru dânsa pre plăsmuirea Botezătorului, și mai înainte de a ieși din pânțele spre proorocie au sfințit pre Mergătorul Înainte, înăuntru i-au dat lui și pre arătarea tainei. Dar de vreme ce vârsta cea crudă n-au dat pruncilor ca să vorbească, Botezătorului celui ce se sârguia, să propovăduiască pre Izbăvitorul i-au împrumutat maica pre organul gurii.

Lui Pomasie, cum se cuvine a înțelege, „Lăudați pre Dânsul în glas de trâmbiță,” pentru muzică care Scriptura pomenește. 365.

Lăudați pre Dânsul în timpan, și horă, și în organe, și în strune, zice Psalmistul, nu aramei ce sună, și organelor celor îndulcitoare pre dumnezeieștile cântări dându-le, ci ca noi timpan pre trupul nostru să-l gătim poruncind. Ca nici o pornire de patimă să nu aibă, ci mort cu mădulările cele de pre pământ să fie. Iar horă pre împreună glăsuirea cea potrivită a Bisericii o cere: Și strune pre simțirile cele dintru noi le arată, de care lovitorul limbii se atinge. Și organ, tot omul să afle lui Dumnezeu bine plăcut, și oamenilor bine potrivit.

Lui Leonid. Pentru ce săvârșindu-se Iacob și pre fii blagoslovindu-i, pre cele ce vor să se întâmple lor le zice. 366.

Pre cele ce vor să fie, ale zice lor Iacob făgăduindu-se, și pre cele ce ca și cum au trecut fiilor tâlcuindu-le, nu în urma făgăduinței au călătorit. Ci cu degetul lui Dumnezeu sau pipăit la simțire, și tăcerea ceia ce este de folos i sau poruncit. Că punându-se să le spuie lor pre întruparea dumnezeieștii iconomii ceia ce era să fie dintru dânșii, uitarea acelor ce voia au pățimit, schimbând cu cele ce au trecut pre cele ce încă nu sau făcut. Pentru că tu adică zice, vrednica socoteală atâtei de mari taine câștigându-o, după cuviință și sau încredințat și știința ei, iar aceia nu vor avea potrivită Tatălui pre blagocestie.

Aceluia-ș: 367.

Dacă și mărturii ceri a celor din Scriptură scrise. Isaia cel ce este între prooroci prea arătat, pre nedumerirea lui Iacob și pre tăierea voirii pre care o au pățimit tâlcuindu-o, care altele adică au voit, și altele i sau poruncit, așa zice, să nu spui Iacobe, și pentru ce ai grăit Israile, sau ascuns calea mea de la Domnul, și Dumnezeul meu au luat judecata, și sau depărtat de la mine, că nimic pre Iacob nu l-au lipsit Dumnezeu cel ce l-au iubit pre dânsul, fără numai de făgăduința fiilor, precum am zis, pentru cea mai înainte văzută a lor lepădare de blagocestie.

Monahilor celor ce merg în cetate adeseori: 368.

Dacă nici de sfiala firii, și de însăși nevoința vă grijiți, nici de moliciune vă înfricoșați, pre care cetățile și vederii și auzului o fac, nici de îngrozirea ce va să fie, pentru acestea vă temeți, bine adeseori către cetate călătoriți. Iar dacă de aceia vă țineți, iar de acelea a fi ispitite nu voiți, fugiți de războiul turburărilor, care cu cumplitele săgeți pre pustnicie o săgeată.

Lui Seviru. Pentru mândrie: 369.

Precum cu leoaica împreună a paște oaia firea n-au dat, așa mândria cu viața monahicească împreună a locui nici de cum nu se poate. Că aceia adică sălbatecă este și neînblânzită: Iar aceasta, pre toate cele bune cu bună supunere le primește, și

pre cele mândricioase cu răbdare mai vârtos le ia. Deci dacă către aceasta a te iscusi te-ai dezbrăcat, de aceia depărtează-te, ca nu ceva greu printr-aceasta pre tine să te lucreze, cel ce și-au ridicat grumajii împotriva Domnului, și pre toți următorii mândriei și căderii sale se sârguiește să-i aibă.

Lui Chir. Cum că nimic decât cele ce sunt așezate și canonisite cărți se cade mai mult a cinsti întru cetire. 370.

Toată Scriptura adică care către blagocestie caută prea bună și lăudată și de laudă vrednică. Iar sfințitele cărți ale celor mărturisite dumnezeieștii Scripturi, scări ale suirii celei către Dumnezeu sunt. Deci pre toate cele ce sunt aduse în Biserica lui Dumnezeu ca niște aur lămurit primește-le, care sunt lămurite cu dumnezeiescul Duh al adevărului. Iar pre cele ce se poartă afară de aceasta, deși oarecare bun au către cinstire, celor ce sunt afară de nevoițele tale ale căuta și ale păzi lasă-le, carii frumusețea zicerii mai vârtos o iubesc, deși oarecare basme de eresuri plăsmuiesc.

Lui Chiril al Alexandriei. Pentru prigonire. 371.

Mă înfricoșază pre mine pildele dumnezeieștii Scripturi și a-ți scrie pre cele de trebuință silit sunt. Că ori de-ți sunt părinte precum însuți ai zis, mă tem de osânda lui Ili, căci pre fii săi cei ce păcătuia nu i-au înțelepțit, ori fiul tău de sunt, precum mai vârtos știu, ca acela ce pre marele acela Marco îl închipuiești, mă tem de certarea lui Ionatan, că pre tatăl cel ce căuta vrăjitoare din pânțece nu l-au oprit, și mai întâi decât cel ce au păcătuit cel ce putea să-l oprească în război au murit. Deci ca nu și eu să mă osândesc, și însuți de la Dumnezeu osândă să ai-bi, încetează prigonirile, ca nu pre izbânda ocării tale, care de la cei muritori îți este îndatorată în Biserica cea vie să tragi, și veșnică prigonire ei în chip de blagocestie să-i gătești.

Lui Pansofie: 372.

Dacă ajutorul hulii lui Marchion, adică cea numită la acea evanghelie se întinde, luându-o cetește-o, și vei afla îndată și întru începuturi pre necuvioșie. Că pre însăși aceia care trage către Hristos de la David și de la Avraam pre numărarea neamurilor, o au ciuntit: și puțin mai pre urmă pășind mai înainte altă înțelegere vei vedea, că schimbând pre glasul Domnului, care zice, „nu am venit, să stric legea sau proorocii.” Ei au făcut, vi se pare că am venit să împlinesc legea sau proorocii;

am venit să stric, dar nu să împlinesc. Și dintru acestea vei ști, că vrajbă celor două așezământuri alcătuiesc, și cum că străin este Hristos de lege închipuiesc.

Lui Iosif: 373.

Bine adică ai început a te îmbărbăta, dar nu și acum, precum ne-am înștiințat. Ci asemenea ești celor pre piatră semănate, care îndată și au răsărit, iar în vremea rodurilor au obosit. Însă se cade cel ce pofteste nevoița monahilor, ca la o zidire de pîrg la supunerea acesteia să vină, ca nu cumva cu osârdie începând, și către asemenea buna mireasmă ne întinzându-se dracilor adică de răs, iar îngerilor pricinuitori de mîhnire, și oamenilor pricinuire de lacrimi să se facă.

Lui Paladie ipodiatonului, pentru a suferi pre toată ispita cu vitejie: 374.

Dacă porțile iadului asupra credinței celei fără de prihană și drepte nu pot, care sunt săgețile toate cele înfocate ale vicleanului, și primejdie, și goliciune, și moarte de Hristos pre noi a ne despărți nu poate: Pentru ce mici năvăliri care pentru Hristos ție se fac te tragi înapoi de a le răbda o minunatu-le; Deci stai întemeiat, și ispitele cele ce năpădesc se vor stinge. Iar cele cugetate mai înainte de cercare se vor duce. Că neplecarea socotelei nelucrătoare pre măestrii le va arăta.

Lui Orion. Pentru mărirea deșartă: 375.

Momitoarea mândrie, uscata și ne însuflețita înălțare, deșarta și pământeasca slavă ridică-se de la noi. Că al bunătăților și Dătătorul și Vistierul pildă nouă lăsându-ne, zice, slavă de la oameni nu caut. Că a lui Dumnezeu dare este slava, deși făcătorii numelor umbrii cestei de aicea pre numirea aceia o au pus.

Lui Chir pentru sărăcie. 376.

Dacă mîhnește sărăcia, se defăimează dumnezeiasca punere de lege care fericiți, zice, cei săraci cu duhul, că a lor este împărăția cerurilor. Deci dacă de aceasta nu ne ținem, arătat este că nici pre aceia nu o poftim, iar dacă pre aceia cu mulțămîntă o primim, și poruncilor acesteia ne supunem.

Aceluia-ș, pentru sărăcie: 377.

Lipsirea pâini, nu este foamete, și ne averea hainelor nu este goliciune. Că Botezătorul cel purtător de haină de păr, și portarul bogatului, cel cu foamea și cu goliciunea topit, întru împărăția cea neîncetată și nemărginită petrec și se încălzesc, iar cel bogat întru veselia bucatelor, și înbrăcăminte de vison, pre gheena și pre focul ei înbrăcăminte îl are.

Lui Olimpie comitului la nașterea lui Hristos. 378.

Celei peste fire și negrăite-i nașteri, toate mai presus de fire i-au urmat, slujba îngerului, slujirea lui Ioan cea mai înainte de naștere, ne semănată zămislire, nesticată naștere, acestora asemenea și pre slujba stelei o au avut către povățuirea magilor, carea nu obișnuită cale călătorea, ci prea slăvit drum nou izvodit prin care și pre înțelepții magi știutori a unora ca acestora i-au spăimântat, către lungă cale plecându-i să călătorească.

Aceluia-ș. Pentru steaua care au povățuit pre magi. 379.

Cea zisă în dumnezeiasca Evanghelie pentru stea, venind au stătut deasupra unde era pruncul, mai arătat îți va arăta ție, că nu călătoria cea obișnuită a stelelor și-au făcut steaua cea vestitoare a dumnezeieștii nașteri. Că nici depărtarea înălțimei, lesnicioasă le făcea pre aflarea celui căutat, ci pre altă oarecare mai nouă decât aceia, ca și cu un deget, cu neobișnuitul drum și pre sfânta peșteră, și pre ieslea cea dintru dânsa, cea de Domnul purtătoare și cinstită vestindu-le.

Lui Maron: 380.

Dacă adică a turmei cei dumnezeiești ești, dumnezeiasca Scriptură predepească-te pre tine, cum că nu ne judecate sunt cele de aicea lucrate, ci în ziua cea înfricoșată a cercării păzit. Iar dacă din partea Iudeilor, Isaia cel prea mare la minte învețe-te pre tine, că va veni Domnul ca un foc, și ca un vifor carăle Lui, ca să dea izbândă întru mânie, și izgonire în para focului. Iar dacă din adunarea cea elinească sau îndrăgitor al credinței lor ești, și cu înpățimirea pre făgăduința cea adevărată o treci cu vederea. Platon pre tine și chiotile*³⁹ aceluia și cei cu foc arși, și valurile cele urlătoare, ale râurilor celor de foc suflătoare înțeleptească-te.

³⁹ chiotile

Lui Kleovul comitului. La aceia, „iată se lasă casa voastră pustie:” 381.

Întinderea păcatelor silește oarecum pre dumnezeiasca și nepătimașa fire, din bunătatea cea după fire întru urgia cea afară de fire să vie, prea înțelepte: Ei adică fără de voie, iar nouă și așa poate să ne fie de folos. Aceasta Domnul și Iudeilor o zice, de câte ori am voit a vă aduna pre voi, și nu ați voit. Iată se lasă casa voastră pustie, că de vreme ce, zice nu primiți pre iubirea de oameni, veți cunoaște pre stăpânire prin muncă.

Lui Martinian: 382.

Prea bun lucru este a nu păcătui, și care către Dumnezeu are apropiere: bun lucru încă și cel ce păcătuiește să se căiască și degrabă să se ridice din cădere. Deci de vreme ce prin cel mai dintâi ca pre un neputincios cu adevărat nu l-ai înnemerit de cel de al doilea, ca de un putincios și lesnicios grijește, ca nu cumva pre tine tirana deznădăjduire să te robească.

Aceluia-și, și lui Zosima: 383.

Dacă adică aș fi băgat întru voi păcatele, cel ce opresc pre cele multe păcate, o ne înblânziților, și nesimțiților: cu cuviință vați fi întors de vorbirile*⁴⁰ mele cele către voi, rudenie mai vârtos spre pofta celor bune avându-o, dintru care, orece osebit Dumnezeu întru noi au suflat, iar dacă mustrare sunt ale faptelor voastre celor nu bune, ca o oglindă grozavului, și ca un doctor bolnavului mă aflu. Că acela adică căci îi aduce aminte lui de prea răul chip, fuge de oglindă, iar acesta căci îi taie sau îi arde patima, pre doctor nu-l iubește. Deci sau schimbați-vă grozăvia, și chemați înapoi pre sănătate, sau până totdeauna oglindă și doctor vouă voi fi.

Lui Falagrie. Pentru îndrăcirea pântecelui: 384.

De prisosita împărtășire, nu mâncare, ci înbuibare și este și se numește. Iar sațiul tată al ocării, iar ocară al patimilor, precum în pustie de demult se istorisește că sau făcut. Că sau săturat, zice, și sau sculat să joace. Deci ca să nu ne jucăm cu desfrânarea, prin carea și uitare de Dumnezeu se pricinuieste, pre sațiul pricinuatorul acestora să-l înfrânăm, la mâncarea cea de nevoie și cu măsură luând

⁴⁰ vorvirile

aminte. Prin care și puterea lângă nume va fi, și tărie războiul beției celei lacome nu va avea.

Aceluia-și: 385.

Îndrăcire de pântece se numește, o iubite, prisosița. Iar îndrăcirea de pântece este, turbarea cea spre pântece, de vreme ce margos*⁴¹ să zice cel ce își iasă din minte. Deci pentru aceasta pre cea măsurată și mulțămitoare împărțășire a darurilor lui Dumnezeu lăsându-o; înprejurul plăcintelor și al bucătăreștilor deșartelor meșteșugiri ne sârguim a ne îndrăci, care nu spre hrană ajută, ci spre patimi zădărașc.

Lui Lisiamh: 386.

Celui ce este neputincios cu stomacul puțin vin a i se da înțeleptul Pavel au învățat, ca nu pentru covârșirea, de altă băutură de apă să aibă trebuință nemăsurarea: Iar celui sănătos și care este fierbinte cu vârsta, și mai vârtos monahului, mi se pare că nu este bine, a turna vinul cel dintre cele umezicioase prea fierbinte, ca și cu niște foc aprinzând pre foc. Dintru care și porniri sălbatece și pofta fierbinți se aprind: și obrăznicia cea fierbinte cu greu de supus pre nevoitorii blândeți îi săvârșesc.

Scolasticului pentru rugăciune: 387.

Rugăciunea nu cu graiuri goale, ci cu lucruri mai vîrtos bune se îndreptează. Că vezi pre prea dumnezeiescul David care după nerăutatea sa cerea să fie judecat, și pre blagocestivul Iezechia, pre a sa cucernicie aducându-o rugătoare și LIPSĂ 73r pre mâinile care în Iopia pre isprăvile celei moarte rugătoare le-au metaherisit. Dacă în acest chip pre rugăciunea ta o vei împlini-o, drept către Dumnezeu vei călători, și vei scoate ca o lumină dreptatea ta, și judecata ta ca amiază zi.

Aceluia-și: 388.

Decă și de mai luminată tâlcuire ai zis că are trebuință, mai luminată iarăși se va zice ție. Cauți să-ți fie ție Dumnezeu ajutor; vezi dacă celui ce are trebuință putând i-ai ajutat. Ceri bogăție să ți se adaoge ție de la dânsul; vezi de ai iconomisit bine pre avere. Voiești a ți se arăta ție Judecătorul blând; Nepomenitor de rău fii vrăjmașilor. Voiești iubire de oameni a dobândi; Iartă și tu celor vinovați. Că bun

⁴¹ Adică îndrăcire, și minte turbată

lucru este prin răsplătire și datorie a dobândi mântuire, iar nu totdeauna în dar, care lucru al celui nemulțămător este.

Lui Capitolin: 389.

Deși doicul nou vremea cea de tot lucrul aducătoare te-au odrăslit: Dar ca să te faci tu Saul ucigător de preoți, nu mă rog. Că preotul neprihănită pre potrivirea cea către toți dator este să o aibă, ca un slujitor al lui Dumnezeu celui ce tuturor este bun. Deci încetează de a te mânia asupra bătrânului care două lucruri strălucite au isprăvit, și pre tine de a nelegiui oprindu-te, și pre omul care se primejduia mântuindu-l.

Lui Tirachie, pentru preoți: 390.

Cu dulceață te-aș fi întrebat pre tine cel iubitor de batjocoriri, și amarul judecătorul nostru, dacă un împărat te-ar fi pus, la ipalxuri, și al pirgului cetății strejar: și s-ar fi săpat pre dedesubt acesta și sar fi clătit, cât călcată să se facă cetatea de vrăjmașii lui, au nu pre toate izbândeale care ai fi avut gătite, și care ai fi avut lipsă de ale afla ai fi uneltit, oprind, și aruncând, și pre gătirea lor răsturnându-o, și cetății și ție însuși neprimejduire făcându-ți, și împăratului pre plăcere păzindu-o. Iar asupra noastră te mării, pre carii Dumnezeu ai Bisericii Sale dascăli ne-au așezat, căci cu Arie ne luptăm, care nu numai că se luptă cu turma blagocestiei; ci acum și pre mulți au ucis. Deci de mine adică toată primejdia ce pentru aceasta sau defăimat, pre toate mai vârtos a le lucra aș fi încetat, decât pre acela, cu toată puterea de a-l bate.

Lui Chintiniano: 391.

Niște auzuri aspre m-au tulburat, care grele oarecare îmi vestesc. Zic oarecarii cum că tu atâta te-ai înebunit, și din minte ți-ai ieșit, cât voiești pre pruncul acela care de toată învățătura cea de la Dumnezeu sau făcut primitor la arme să-l duci, și la oaste lesne cumpărată și cu totul de scuipat,^{*42} și carea este jucărie^{*43} morții. Deci de nu cu totul pagubă a gândurilor ai pățimit, depărtează-te de sfatul cel fără de judecată. Să nu stingi făclia, carea bine a arde se sânguește. Ci lângă cuvinte cuvântărețului a aștepta dăruiește-i: Iar pre acea vrednicie, sau mai vârtos muncă, altora oarecărora încungiurători pricinuieste-o, cu carii necuvântarea cea de obște sau însoțit.

⁴² scuipit

⁴³ jucăreae

Lui Dometie doftorului. 392.

Nume de meșteșug înțelept porți, iar socoteală metaherisești rău îndeletnicitoare, mici răni tămăduind, și cu mari zgâibi*⁴⁴ bolind. Deci dacă doctor voiești cu lucrul a te arăta, pre năravul tău (:mai întâi:) tămăduiește-l. Că rece și de răs și greșos lucru este, a te ispiti să vindeci pre alții, și pre sine-ți bolnav fiind să te trecei cu vederea.

Lui Dositei arhimandritului, pentru monahii cei slujitori: 393.

Slujbele mâncărilor multora pricină de lăcomia pântecelui le-au fost. Că nu toți cu trezvie se apropie de nevoie. Deci pre fratele Amvrosie de la slujba străinilor depărtează-l, ca nu prin aceia pre dânsul de sine-ți să-l înstrăinezi.

Lui Chiril: 394.

Facerea întâiei minuni, proastă nu sau făcut de Domnul. Pentru că deși nunții trebuința i-au dat, însă și lipsa legii o au împlinit. Că de vreme ce aceia în apă numai boteza, El cu sângele Său o au împlinit. Amestecându-le într-o Sine-și pre amândouă, și unind pre lege cu darul.

Lui Ecdicu: 395.

Boii ne dormind mai cu osârdie pre seceriș îl lucrează: Iar de ostenele a se împărtăși opriți fiind, se trândăvesc: Și de ostenele se întorcu. Și dascălii prin nesupunere ne ocărându-se, cu bucurie ostenele le sufăr, iar roada a ostenelelor nevăzând, se lenevesc a mai învăța fără de folos Deci dacă voiești cele ce acum iarăși ai întrebat a te învăța, arată cu lucrul pre cele ce mai întâi le-ai învățat. Iar dacă te vei arăta cum că pre acelea nu le știi, pentru ce folos și pre acestea să le mai descoperim.

Lui Afsonie corrictorului: 396.

⁴⁴ zgâibi

Cu icoană de aramă pre împăratul ți-au răsplătit ție, cu aur luminat făcându-ți celencil spre strălucire. Că nici un celencil mai strălucit de cât acesta pentru ostenele cele bune, ați dăruit ție n-au primit. Iar câte pre stricăciunea cea de aicea o au covârșit, Hristos acolo ți le păzește ție, viața cea nestricăcioasă, desfătarea cea nesfârșită, și slavă pururi vecuitoare, căroră nu le este schimbare.

Lui Teodosie scolasticului: 397.

Pre Avraamie fiul lui Avraam eu ție pre acesta de la mine ți-l laud, deși mai bun este decât mine. Că și suferă bărbatul ocărându-se pentru dragostea cu mine potrivindu-se. Aibil pre acesta, și îl cinstește. Că are meșteșug de la Dumnezeu, care și pre focul tinereții al veșteji știe, și învățătură vie asupra celei moarte a aduce.

Lui Zachei: 398.

Dacă minuni era cele ce se povestea, și cu nădejdea cea spre Dumnezeu se isprăvia, ar fi rămas până dea pururi ne schimbate. Iar dacă arătări numai cu vrăjitorii făcute, nici să stea, nici să poată. Că toate cele din istețimea omenească de nou izvodite, grabnic au risipirea, când cu dumnezeiescul dar nu se păzesc.

Aceluia-și: 399.

Oarecarii cu cuvinte noi pre oamenii i-au amăgit: pre Apolonie Tieneanul în mijloc aducând, care pre multe locuri multe (:lucruri:) au săvârșit, pentru întemeierea precum zic a locuinței.*⁴⁵ Dar nici unul nu pot să arate că sau făcut de acela. Că dacă și cuvinte goale asupra bărbatului nu ar fi scris, și pre toate cele pentru dînsul le-ar LIPSĂ 075v fi adevărit, faptele cele vestite n-ar fi încetat. Însă ai pre Filostrat cu diadinsul pre ale aceluia la lumină dându-le, și învață-te cum că arătată clevetire de vrăjitorii, vrăjmașii bărbatului, după cum este cu cuviință, au alcătuit.

Lui Candid. Cum căci câștigarea a multor cărți celor ce adică le metaherisesc este folositoare: Iar celor ce numai cu singură câștigarea acestora socotesc să se îmbogățescă, de munca cea mai de pre urmă este pricinuitoare. 400.

⁴⁵ locuinței

Oare care grâu (:mult:) făcând l-au încuiat, și nedându-l cetățenilor celor ce avea trebuință, cu pietri înproșcat fiind, și cu foc ars, au pierit. Dacă acela munca sa încuindu-o, ca pre o de obște țiindu-o au pierit: Tu cel ce nici învățatură adică osebită a ta n-ai, iar cărți ale multor înțelepți ai cumpărat, și nici tu nu te împărtășești de folosul lor, nici le dai celor ce le voiesc pre acestea, pentru ce nu te pleci cum că și aicea ești defăimat, și de la Dumnezeu muncit, căci comoară ne folositoare și ție netrebnică ai câștigat.

Lui Paladie diaconului. La aceia, adică robit-ai robime. 401:

Aceia adică, robit-ai robime, mie mi se pare că în acest fel este: pre carii prin înșelăciune vrăjmașul i-au robit, pre aceștia Hristos dintru tirănia lui iarăși înapoi i-au robit.

Lui Veniamin evreului: 402.

Nouă și străină aducerea de pâine a Bisericii ai zis că sau izvodit de minte, de vreme ce pâinei pre sfințire o au încredințat, cu sânziuri pre jertfe legea hotărându-le. Și cum nu privești, tu cel ce în lege te fălești, și pre lege nu o cunoști, că sânziurile, și șfoarale jertfelor, în curtea și întru cele denaintea cortului sfințirii legea au poruncit să se facă; iar pâinile trapeza cea dinăuntru le primea, care nevăzută era norodului celui vechi, dintru carii unul ești și tu, care pre adevărul ce în lege era ascuns, și acum arătat nu îl cunoști.

Lui Tamvasie. Cum căci cu neputință este în mijlocul gălcevilor fapta bună a isprăvi: 403.

Mie pre știința cea măsurată depărtarea cea deosebi mi-au adaos. Că cel ce în mijlocul gălcevilor se învârtește, și a cunoaște pre cele cerești voiește. Au uitat că sămânța cea în spini semănată, de aceia sau înecat. Și cel ce nu se îndeletnicește, pre Dumnezeu a-l cunoaște nu poate.

Lui Isidor diaconului. 404.

Și zugravii și țesătorii, cei ce lucrează pre țesăturile cele de mătăsuri, cu multe vopseli și torturi pre meșteșugurile lor le înpistresc, întru săvârșirea icoanei, sau

întru împlinirea hainei. Și sporirea cea după Dumnezeu nu este de un chip. Că de toate faptele cele bune are trebuință spre săvârșire. Deci nimic postirea cea de bucate folosește pre cei ce cu toate simțirile nu postesc, că cel ce se nevoiește de toate se înfrânează.

Lui Teodosie diaconului pentru Învierea Domnului. 405.

Precum feciorind firea nașterea Domnului sau făcut, și întrupării curățeniei micșorare nu i-au făcut, în acest chip cetluit fiind mormântul, învierea sau făcut. Că a lui Dumnezeu Celui ce sau înomenit sunt amândouă.

Aceluia-ș, pentru aceia-și. 406.

Nu se cade firești dovezi, ale celor mai presus de fire a căuta că deși trup adevărat Cuvântul sau făcut dar nu om gol este Hristos. Ci după ce Sau înomenit mai vârtos este Dumnezeu, întru amândouă firile unul este Fiul lui Dumnezeu.

Aceluia-și, pentru aceiași. 407.

Pre piatra mormântului, după învierea Domnului îngerul o au răsturnat. Și să nu socotești că după aceia sau făcut învierea iar dacă vei zice dar ce trebuință era de venirea îngerului, aș zice eu, că pre cei ce-L căuta i-au adevărit că s-au sculat, dar nu s-au furat Domnul, îngerului aceasta fiindu-i încredințat și la aceasta slujind, că singur lui Dumnezeu îi slujesc îngerii.

Lui Paladie, cum că nu către lege întorcându-se Pavel, ci cu iconomie pre cele ale legii le-au făcut. 408.

Cel ce voia pentru Israiliteni să fie anatema, și de împărăția lui Hristos, pentru aceia străin, sub ce nu sar fi supus, și nu ar fi lucrat, ca să dobândească mântuire aceia; Deci nici tăind înprejur pre Timotei, nici tunzându-se în vremea azimilor nici pentru dânșii căci zicea că este înfășurat cu lanț, către lege sau întors. Ci pre aceia o au lăsat ca un desăvârșit, care mai vârtos pruncilor se potrivea, și cu iconomie pentru aceia o au primit, ca să se facă aceia desăvârșit.

Lui Atanasie, pentru pocăință. 409.

Bună adică și laudată este pocăința, dar la puțini se face puternică. Deci Dumnezeu cel ce voiește pre viața noastră întru întoarcere, va scoate apă din inima ta, carea a doua scaldătoare ție ți se va face, și de bună voie colimvitră, curățindu-ți pre știința întinăciunilor tale, ca să faci bucurie îngerilor, pre carii i-ai scârbit păcătuind.

Lui Leontie diaconului: 410.

Cele mai presus de fire și dumnezeiești învățături, învățând Domnul pre Pavel, din cer cu dânsul vorbește, arătându-i că cerească este, propovăduirea ceia ce vrea lui să i se încredințeze.

Lui Leontie epicopului: 411.

Nu te lenevi de darul cel dintru tine, nu trece cu vederea greșelele supușilor, ca nu cele ce se fac de aceia, și de tine iertându-se, ale tale să se facă mai vârtos, ca cel ce poți adică dar nu voiești pre acestea să le vindeci.

Lui Chirichie: 412.

Ai bogăție cu dreptate, dar o ții pre aceasta cu nedreptate. Fă-o pre aceasta de obște, ca în acest chip să se facă a ta. Izbăvire ție și curățire în vremea nevoii făcânduți-se.

Lui Nicanor. scolasticului. 413.

Cuvintele povățuitoare sunt obiceiurilor, ca pre toate cele ce sunt așezate întru noi cu cuvântare să le povățuiască. Iar dacă pre acestea în vrăjbi și în lupte le îndeletnicim, dându-le pre dânsule celor ce nu știu, ca să iscusească mai nebunește pre vrăjbi, mare samă^{*46} lui Dumnezeu Cuvântul vom da, carii nici de chemarea Lui nu ne cucernicim, și de cinste pre cuvinte nu le împărtășim, ci întru judecăți și lupte, precum se pare ne deprindem.

Lui Serin tribunului, la aceia, vremea scurtată este de aceia: 414.

⁴⁶ mari sămi

Nici un lucru din legile cele Apostolești nu este necinstit, nici unul dintrânsele de folos nu este lipsit, precum maniheii cei cu rea minte clevetesc, cei ce cu mult pre diavolul întru păgânătăți îl covârșesc. Că vremea scurtă este de aceia au scris, ca și cei ce au ca cum n-ar avea să fie, nu pre legiuita împreunare oprindu-o, ci pre cea fără de rânduială dulcea pătimire oprindu-o, împreună încă și pre împlinirea vremii înemnându-o. Dacă degrabă, zice, viața trece, nu se cade cu dânsa ca și cu o statornică a ne împătimi.

Lui Paladi diaconului. La aceia, ostenele rodurilor tale vei mânca. 415.

Ostenele rodurilor tale vei mânca, Psalmică cântare este, la toată viața trebuincioasă. Și cei ce se grijesc de curățenie, zice, veți mânca rodurile ei, cu cununi nestricăcioase de la Dumnezeu încununându-vă: și cei neînfrânați adică și nedrepti pre răsplătirile faptelor celor rele luându-le.

Lui Timotei cetetului, la cea scrisă, trei sunt cu neputință mie a le înțelege, și pre a patra nu o cunosc. 416.

Nu sunt afară de greutate cele ce le-ai cerut, ci mai vârtos și înțeleaptă minte chinuiesc să nască. Căci cunoștința lui Dumnezeu cea adâncă pre prea înțeleptul Solomon înțelepțindu-l multe pricini ale dumnezeieștii înomeniri întru dânsul au semănat de adică lui nu au fost necunoscute nu știu, iar nouă foarte potrivite, dintru care sunt și cele patru de care Solomon adică nu sau mirat ca cele ce-s cu neputință de înțeles, iar tu le cauți să le înveți ca pre niște lesnicioase. Dar eu nu ți le voi spune celui ce ești putincios de a le afla, dacă nu vei fugi de a te osteni.

Aceluia-ș, la aceia-și. 417.

Ai și tu talantul, și nu judeca, cu însăși cele ce vei fi judecat, trei sunt cu neputință mie de a le înțelege, și pre a patra nu o cunosc, au zis Solomon. Urmele vulturului ce zboară. Aceasta este dumnezeiasca fire a Fiului, care de toată mintea cea omenească este neajunsă. „Și urmele Tale nu se vor cunoaște,” zice dumnezeiescul Duh în Psalmi. L-au văzut pre Dânsul vultur și Moisi care cu aripile pre norod în pustie îl acoperea. Și calea șarpelui pre piatră, căile cele strâmbe ale șarpelui celui ce au șoptit nouă pre călcarea de poruncă, care sunt păcatele, calea cea pre piatră nu o au aflat, iar piatră Hrisos este, care neschimbat au rămas când sau întrupat: Că păcat nu au făcut, nici sau aflat vicleșug în gura Lui. Căile corăbiei ce umblă pre

mare: a dumnezeieștii iconomii, carea ca și cu o corabie pre toți i-au mântuit, și pre adâncul morți călătorindu-l, pre neamul nostru adică înapoi l-au chemat, iar ei-i cale de omorâre în locul iadului nu sau aflat. Și căile bărbatului întru tinerețe, tinerețe înțelegea aicea, pre învierea cea din morți, stricăciunea schimbându-se, și firea întru nesticăciune întinerind. Pre acea așezare caută-o. Ce fel, zice, după ce ne vom scula din morți vom fi; pre carea arătându-o Domnul au zis, cei dreپți în viața cea veșnică, iar cei păcătoși în munca cea veșnică se vor duce.

Aceluia-și, ce este, așa calea curvii și celelalte. 418.

Și foarte se potrivesc cu acele ce au trecut, ceia ce au rămas, care întru foarte întocmită încheiere îndată și cuvântului se va potrivi. În acest chip calea femeii celei curve, cele ce se țin de acestea. Care după ce va lucra se va cura, nimic necuvios zice că n-au lucrat: Ca niște nearătate, zice sunt cele pricinuite, unele adică ca cele ce nu-s făcute, iar altele singur lui Dumnezeu văzute. Așa vor fi păcatele norodului celui nou, care cu baia botezului se curăță pre care spălare desăvârșit a zbârciturilor o numește și pierzanie, a mânjiturilor acelora, (adică a păcatelor) pre care cu credință primindu-o Biserica lui Hristos, încredințează că nimic necuvios nu au lucrat, prin baie pre nepomenirea celor mai nainte dobândindu-o. Iar cum căci curvă Domnul pre toată socoteala cea necredincioasă, și poruncilor Lui împotrivoare o numește, în multe locuri ale dumnezeieștilor Scripturi vei afla precum aceasta, au prea curvit cu lemnul și cu piatra, și neamul viclean, și prea curvar, semn cere.

Lui Sinesie, la cea scrisă la Ioil, cel blând fie luptător. 419.

Pre cel blând războinic Scriptura îl lucrează, când după Dumnezeu uneltirea se face. Așa pre Moisi asupra celor de o seminție l-au ridicat: Așa pre Finees care pre cei ce făcea fărădelege i-au însulițat. Așa pre David care împotriva celor de altă seminție sau tăbărât. Așa pre Petru care au râvnit, și sabia o au uneltit, când Domnul păcii de Iudei cu război gonit era.

Lui Ermoghen episcopului. 420.

Toiagul cel de trestie, temelia cea ne întărită, socoteala cea mult clătită este, aceia toiag se socotește, și săgeată se află. Că nici poate să se înfigă, ci și de tot vântul subțire se vântură, și cu chedrii se bizuiește să se întreacă. Egiptul iarăși să

faraonește, nu încă nemernicilor fii alui Iacob pre ostenealele cetăților orânduindu-le, ci de la toți cei tari, biruri de eresuri cerându-le. Vedeți ca nu cineva pre voi să vă amăgească ci ca o tare temelie stați. Că Dumnezeu înomenindu-se nu sau schimbat, nici sau amestecat, nici sau despărțit. Ci Unul este Cel fără de început și dea pururi veșnic Fiul, și mai nainte de întrupare, și după întrupare, așa de noi este închinat.

Lui Chirichie: 121.

Nu pre tine numai Scripturile cele pentru bogăție cu mustrare scrisă te-au mâhnit, ci și pre altul mai înainte de tine, care dela însăși Domnul au auzit, „Vinde-ți averile tale, și le dă săracilor, și vei avea comoară în ceruri, și vino de-Mi urmează Mie.” Deci dacă Aceluia voiești să-I urmezi, și neînpărțășită pre avere o păzești, ai și pre altul mai strălucit, care cu vison și cu porfiră se înbrăca, iar de relele pătimiri ale săracilor nu se grijea. De a căruia urmare abate-te, ca nu pre tine acolo împreună părtaș să te ia.

Aceluia-ș: 422.

Nu sunt ale osândirii cele scrise, ci ale mai nainte spunerii acelor ce negreșit vor să fie, fiindcă și Hristos mai nainte au zis, ca cercarea să nu o luăm. Deci dacă ne înfricoșează pre noi cele îngrozite, facă-să cele poruncite.

Lui Iron scolasticului, pentru arieni și evnomieni. 423.

Lucrul cel mai mare și cel mai mic, la cele de o ființă se caută și se judecă, precum omul de cât omul este mai mare, și boul decât boul, și calul decât calul, și, în scurt canonul potrivirii la cele de un neam se potrivește. Deci dacă cel ce pre ale lui Dumnezeu cu obrăznicie le iscodește, și mai mare pre Tatăl decât Fiul îl zice, pre potrivire ca unor de o ființă o primește, pentru cel mai mare în scurt îi răspundem lui. Că cele de altă ființă între sine-și a se potrivi nu se pot. Nici se zice mai mare omul decât boul, sau mai mare calul decât cămila, sau mai mare asinul decât peștele.

Lui Maron, pentru îndrăcirea de pântece. 424.

Vezi ca nu cu mâncarea multă întru strechiere să cazii, și de LIPSĂ 79v ne învățați să te afli răpindu-te și întru prăpastia pierzării să te prăpăstuiască.

Lui Toma, pentru potrivire. 425.

Înțeleptul monah, se cade iscusit cumpănit să fie, nici unei părți a cumpenelor să atârne iertând, nici cu nemâncarea spre slăbănogire, nici cu multa mâncare spre desfrânare.

Lui Evsevie episcopului. 426.

Pereche Iraclicească, precum m-am înștiințat, ai împreunat. Porcului sălbatec, și leului celui dârz pre iconomia săracilor o ai încredințat. Și dacă adică cu bani ai dat însoțirii celei minunate pre lucruri. Aceasta și Iuda o au făcut, pre Domnul vânzându-l pre bani. Iar dacă de luare curat este păcatul, rușinează-se cei ce fac fărădelege în deșert.

Lui Isidor diaconului, la cea zisă către șarpe vrajbă voi pune între tine. 427.

Sămânța femeii care Dumnezeu poruncește să vrăjmășuiască șarpelui, Domnul nostru Iisus este, că singur sămânța femeii sau făcut dintru dânsa, fiindcă nici sămânță de vrajbă au mijlocit, și pre curățenie nu o au micșorat.

Lui Nil monahului. 428.

Brâele cele de piei numai la cei ce și-au omorât trupul cu bărbăție, se află încinse, ca cele ce sunt semne de omorâre. Iar dacă cineva cu patimile adică trăiește, și pre ale celuia ce au omorât pre acestea arme i le poartă, se aseamănă celor ce joacă în cort forme streine, de carii privitorii râd, ca de cei ce au lepădat pre lucrurile formelor.

Lui Chir. Cum dumnezeiasca putere întru neputințe se săvârșește. 429.

Dumnezeiasca putere întru neputință se săvârșește, precum vasul alegerii au zis, de vreme ce, necărturarii biruiesc pre ritori, și vameșii bine vestesc necăștigarea. Încă

și însuși Domnul nu stăpânire împărătească, ci prostime robească către iconomia cea negrăită uneltind, pre schimbarea lucrurilor către pretrecerea cea cerească o au mutat.

Lui Serin tribunului, cum pre înțelepciunea lumii acesteia Dumnezeu o au nebunit. 430.

Atuncea Dumnezeu pre înțelepciunea lumii acesteia, pre cea stricăcioasă și de cele de jos râvnitoare, o au nebunit, când înțelepciunea cea ipostatnică, care veacurile au făcut, aicea venind celor ce grăia bărbărește și proștilor pre dogmele cele cerești a le propovădui le-au încredințat. Și aceia adică în prăpăstiile munților sau cufundat, iar aceasta în tot pământul au ieșit, și la marginile lumii au strălucit.

Lui Ilie, pentru Capadoceni. 431.

Eu foarte de ușurătatea voastră mă minunez, că un vânt mic și înpuținat al stăpânirii capadoceanului atâta pre voi pre toți ca pre o trestie v-au clătit, și faptelor lui celor păgânești slujiți, cu frică de a nu pătimi cele asemenea cu cei ce acum au pătitit. Deci dacă împreună cu dânsul care va înceta a conteni voi, și împreună a vă duce voiți, cu cuviință pre patrie jefuiți-o: Iar dacă aceia adică va înceta și se va duce: Iar voi întru cele ce suntei veți rămânea, de cele înpotrivă depărtați-vă, și de ale voastre țineți-vă.

Lui Paladie, cum că în fire semănat este binele. 432.

Cum că firește este întru noi blagocestia, și știința lucrurilor celor mai pre urmă multor vremi păzite spre împlinire, arătată era celor ce au bine plăcut lui Dumnezeu, și Enoh învețe-te pre tine, care de sine-și fiind învățat, pre Dumnezeu au cunoscut: Și Enoh nu numai bine plăcut ci și către viața cea mai înaltă mutându-se, și încă întru cei vii fiind, și Melchisedec cu pâine și cu vin preoțind, pre care pre chipul tainelor celor dumnezeiești îl însemna.

Lui Celsie. 433.

Plugarii pre neghinele cele ce răsar împreună cu grâul, din rădăcină le smulg, ca și curat rodul la seceriș să ajungă. Deci se cade și tu pre răutățile cele ce turbură pre

mente a le tăia, ca sănătoasă știința și de toată patima nepărtașă, pre mâncarea care rămâne în viața veșnică să o lucreze.

Lui Solomon: 434.

Dacă se îndrăcește și se turbează asupra ta pofta trupului și arșița trândăvirii pre dânsul l-au înfierbântat, adu-i aminte lui de focul ce va să fie și se va stinge. Că înfocarea ceastă de aicea a curviei către cuptorul cel de acolo caută.

Lui Crisp: 435.

Deși te-ai prins cu veninul iubirii de argint, care și a tot răul este rădăcină, și către slujirea de idoli te înebunește pre tine, pre toată simțirea ta către sine-și mutându-o: Ci răspunde-i lui pre glasul cel de Dumnezeu învățat, „Domnului Dumnezeului meu mă voi închina, și Lui Unuia voi sluji.” Și acela adică se va duce, iar tu te vei trezvi către îndestularea cea de nevoie.

Lui Agatodemon. 436.

Te-ai năspřit iscodi pre viața monahilor și a preoților, pre nepăcătuire căutând întru dânsa, care lucru singur a lui Dumnezeu este, și aceasta între oameni cel ce îl isprăvește nu este. Iar dacă pre cele ce se cuvin firii voiești a căuta, a nu se atinge de nici una din nedreptățile cele de voie, care este a omului blagocestiv, și a nu cădea în multe de cele fără de voie, care este a însăși celor ce voiesc a se apropia de Dumnezeu. Și cel mai mic adică al acelora, iar cel mai ușor multora, adică a nu rămânea multă vreme întru păcate.

Lui Zosima, pentru dumnezeiasca venire. 437.

Arătarea cea în trup a Fiului lui Dumnezeu, care pentru păcatele cele omenești sau făcut vindecătoare, pre toți adică i-au înfricoșat, și pre oameni și pre draci. Pre aceia adică plecându-i ași cruța firea, ca ceia ce sau unit cu Dumnezeu. Iar pre aceștia a se depărta de vrăjmășuirea cea asupra ei, ca ceia ce fără de păcat de aceia sau făcut i-au silit. Iar pre tine nici una dintru acestea nu te-au muiat, nici a te teme te-au făcut, nici a te înțelepți te-au povățuit. Deci de iești om, cu cea mai dintâi predepsește-te. Iar de ești drac, cu cea de a doua învață-te, a nu unelti rău pre firea

cea prea bună spre patimi. Că vei veni la judecată sub osândeale acestora tuturor supunându-te, și a nesimțirii celei lungi, lungă seamă cerându-ți-se.

Lui Orivasie doftorului: 438.

Meșteșugul cel doftoresc adică după Dimocrit, boale trupești vindecă, iar înțelepciunea pre suflet de patimi îl izbăvește. Deci de vreme ce dintru amândouă te-ai împărțășit, și pre una o unelțești către alții, patimi truprești vindecând: Cu ceasta laltă pre sine-ți vindecă-te, pre sănătatea ceia ceți lipsește câștigându-o, fără de care nici doctor prea bun nici înțelept vei fi cu lucrul.

Lui Timotei cetetului. A preoției. Pentru ce legea au poruncit să aducă două turturele, și doi pui de porumbel de pruncii cei de curând născuți. 439.

Două turturele, și doi pui de porumbei ca să aducă pruncii cei de curând născuți parte bărbătească a evreilor darurile arătării celei către Dumnezeu legea porunca, cu chipurile păsărilor celor iubitoare de fapte bune și fără de răutate, pre prostimea și moliciunea tinerilor însemnându-o, și cu cele asemenea pre cele asemenea învățându-i să se curățască: Pre carii și miei îi numește aiurea. Că pre cei ce se înstrăinează, și se leapădă, și cu nerânduiala pre fire o ocărăsc, cu caprele i-au asemănat.

Lui Teon. Întâia împărăție. Cum se cade a înțelege, Mă căiesc căci am uns pre Saul împărat: 440.

Mintea cea rău îndeletnicitoare și rău zăbăvitoare a celor fără de Dumnezeu, nimic din cele dumnezeiești ne ocărăț n-au lăsat. Deci de vreme ce și cele puse înainte acum de tine, ale nerodiri lor este lucrarea de pământ, pre acelea trecându-le cu vederea, învață-te cele adevărate. Aceia adică, Mă căiesc căci am uns pre Saul împăratul, nu este a dumnezeieștii mai înainte cunoștință clevetirea; (:nici a neștiinței ei:) să nu fie. Ci a milostivirii și a iubirii de oameni covârșirea. De vreme ce vrednici adică era, evreii, împărat cerând, și de Mine lepădându-se să se predepsească, încă nu așa precum le-au făcut lor împărățind Saul, i se face milă și de aceia ca de cei ce au pățimit grele ispite, și de acestea ca de cel ce cumplit li sau făcut lor. Deci a vuirii acelora este pricina, dar nu a iubirii de oameni Aceluia ce le-au dat cererea.

Lui Isidor diaconului: 441.

Precum pruncii cei ce se formăluiesc cu slovele cele dintâi, la dascăl caută, spre oricare ar potrivi scrisoarea, cu dragoste și cu bună supunere pre chipuri le primesc: Așa și ucenicii celor dumnezeiști se cade a urma dascalilor acestora, pruncească prostime, și fără de îndoială învoire având. Că au ascuns, zice, pre acestea Domnul, de la cei înțelepți și pricepuți și le-au descoperit pruncilor.

Aceluia-ș. Pentru ucenici. 442.

Deși desăvârșiți pre noi dumnezeiasca lege ne voiește să fim, o tizule, dar după suire și sporire către săvârșire ajungând: mai întâi cu laptele adăpându-ne, ca niște prunci de curând născuți, și cu dânsul spre mântuire crescând.

Aceluiaș. Ce este, prunci fiți cu mințile. 443.

Și aceia carea o ai zis, ajutătoare o aflu acelor mai dinainte scrise ție, nu fiți prunci cu mintea, ci cu răutatea a prunci, iar cu mintea să fiți desăvârșit, Pavel prea înțeleptul scriind. Că nu este nu este, cu puțință nespălând răutatea, și pruncind cu curățenia, sau cu minatea a fi desăvârșiți, sau la bărbat desăvârșit lucrător nerușinat a se sui.

Aceluiaș, când eram prunc, cugetam. 444.

Cea zisă de Pavel de Dumnezeu cugetătorul, ca un prunc grăiam, ca un prunc cugetam, pentru pretrecerea cea după lege de dânsul sau scris, după care, ca un prunc grăind, păzea legea cea dată pruncilor, ca un prunc cugetând, gonia Cuvântul, ajutând celor ale legei, iar când m-am făcut, zice bărbat pre cele ale pruncului le-am surpat, nici legea ne întărind, și pre învățătura Cuvântului răsunând.

Aceluia-și: 445.

Însuși marele Apostol, cel ce mai mult de cât toți sau ostenit și pre lege cu deadinsul o au păzit, învețe-te pre tine, că pruncească era întru dânsul cunoștința a

dumnezeieştii învăţători. Că ceia ce în umbră era acoperit, și umbrat văzută hotărând cum că legea umbră a bunătăţilor celor ce vor să fie avea iar nu pre însăşi icoana lucrurilor, carea evangheliei sau încredinţat către care chipurile căuta.

Aceluiaş, cum și pre cine adapă cu laptele Pavel ca pre nişte prunci. 446.

Cum, ai zis, dacă legea pruncească era ca cea dată pruncilor, și învățătura cea după Hristos, iarăși pruncească este, fiindcă Apostolul zice: Cu lapte pre voi v-am adăpat, și nu cu mâncare, că încă nu puteați. Deci ascultă: prunci din lege cuvântul cel evenghelicesc primindu-i, și de cunoștința cea adevărată și desăvârșită ai împărtăși pre dânșii, și de năprasnă pre adevărul cel arătat prin Dânsul al tainelor celor mai presus de minte neputând să-l arate, adică pre dumnezeiasca față care întru o unime este, însă întru o unime fiind, la cei ce un ipostas a lui Dumnezeu precum și ființa nălucea: Iarăși pre lege o uneltește către alcătuirea și plecarea celor ce de dânsa sau învățat, dintru dânsa pre mărturiile dogmelor celor desăvârșit aducându-le. Așa cu lapte adapă Pavel pre norodul cel de curând născut al Domnului, cu înțelepciune pre dânsul prin pruncia legii învățându-l săvârșirea.

Lui Paladie, pentru dosedirea. 447.

Dacă postești de mâncări, pentru ce mănânci ca pre niște carne pre dosădiri; că mai bine este de aceia a te sătura, decât cu acestea a te spurca. Iar dacă de aceia adică te depărtezi, iar cu acestea te spurci, te-ai asemănat unuia care mici lucruri întru rugăciune cere, și prea multe hulește.

Lui Andioh, cum că nu Apostolul Filip, ci unul din cei ce cu Ștefan sau ales este, care și pre famenul l-au botezat, și pre Simon chemat l-au făcut. Și cum că se cuvina bărbații cei sfințiți a dezlega întrebările cele întrebate și îndoirile. 448.

Se cuvinea adică ca toți cei sfințiți Domnului Dumnezeului nostru și slujbei Bisericii orânduinduți, pre cele dintru dânșii prigoniri și nebunești îndoiri să le dezlege, dar nu ei de aiurea să-și adune ajutorințele sale. Ci de vreme ce către singure veniturile caută, și prea aceia mai sfântă Biserică o socotesc, de la carea mai îndestulate primesc, carii pre pântece Dumnezeu îl socotesc. Pentru carii și dumnezeiescul și cinstitul nume se hulește: Iar de cele mai bune se lenevesc, și nici o purtare de grijă, cum sar fi întâmplat nu fac, să știi o minunatule, că cea zisă de

înbunătățitul Ieron, adevărată este. Și dumnezeiasca Sriptură (:pre dovadă o are:) că nu Apostolul Filip cel între cei doisprezece ales, ci cel ce întru cei șapte cu Ștefan viteazul și voievodul bunilor biruitori mucenici spre iconomia văduvelor sau ales, acesta este care și pre famenul l-au botezat, și pre Simon l-au făcut chemat.

Aceluia-ș, pentru aceia-și: 449.

De vreme ce și mărturii a lucrului din Scriptură ceri auzi pre prea bunul Luca în fapte scriind, că după ce sau ucis Ștefan, goană mare asupra Bisericii cei din Ierusalim sau făcut, și toți sau înprăștiat prin laturile Iudeilor, și ale Samariei, afară de Apostoli, întrucât arătat este cum că Apostolul Filip, împreună cu ceilalți Apostoli în Ierusalim au rămas.

Aceluia-ș, pentru aceia-și: 450.

De ai fi cerut cu iubire de învățătură, pre cele scrise, ai fi aflat acolo și alte mărturii, care luminează pre cea poftită de tine. Apostolii în Ierusalim rămânând; și toți ceilalți ucenici, unul întru o parte altul întru alta împărțindu-se, întru cei înprăștiați era și acest Filip, care și pre Simon l-au făcut chemat în Samaria, și pre famenul după dumnezeiasca înștiințare l-au botezat, răpit fiind de Duhul Domnului, în Azot adică sau aflat, și către Cesaria ceia ce l-au crescut pre dânsul sau pornit. Pentru că de mâhniciunea cea pentru Ștefan ispitiit fiind, și poate temându-se ca nu de cele asemenea să se împărțășească, acasă sau întors.

Aceluiaș pentru aceia-și: 451.

De vreme ce multe dovezi iubești, iată și alta, Filip adică au botezat pre cei ce au fost învățați în Samaria, iar Petru și Ioan Apostolii pogorându-se de la Ierusalim către dâșii pre darul Duhului Sfânt îl da. Și de ar fi fost cel ce au botezat unul din Apostoli, ar fi avut pre stăpânirea dării Sfântului Duh, însă botează adică singur ca un ucenic, și săvâșesc pre dar Apostolii, cărora stăpânire a acestei fel de dări li sau dat.

Lui Leontie episcopului, pentru bărăbăție: 452.

Nu se cade o minunatule, dea pururi vânturilor a te supune. Ci se poate câte odată și potrivnic luptător viforelor a le sta înpotrivă, și pre izbăvirile vânturilor a le

sprijini, ca nu cumva mărimdu-se viforele, și de la cârmă pre noi să ne scuture, și împărțire corăbiei în multe părși împărțită să lucreze. Deci împotrivește-te furtunii cea ce te tulbură acum de și cu blândeța cea cu rea meșteșugire, ca și către un liman pre mintea cea rea a ei o cheamă, ca nu cumva ca un stăpân corăbiei și poverii tale să se facă, și în rău liman să te împingă, dintru care prădătorii pre înecarea de corabie pre furiș o pricinuiesc.

Aceluia-și, la cea zisă de Iezechia, fie pace în zilele mele: 453:

Fie pace în zilele mele, prea iubitorul de Dumnezeu Iezechia zicea ne dându-se războaelor, nici depărtându-se de rugăciune, ci pre aceia adică lui Dumnezeu rugătoare o aducea, iar acestora pre biruință de acolo le o cerea, cu însăși isprăvile arătând, ca pre o prietenă câștigând pre pace, până dea pururea a o avea pre dânsa se ruga. Drept aceia cu mâna îngerului pre biruință o au lucrat, la săgeți adică nu alergând, nici iureș^{*47} făcând, ci întru rugăciunile și litaniile cele către Dumnezeu priveghind.

Lui Teodosie, când sau luptat Iacob ce i-au zis numele lui cel ce se lupta. 454.

Dumnezeiasca fire adică cu totul nenumită este, însă numele cerea Iacob al celui ce se lupta, și a-l întări pre dânsul împotriva patimilor, prin pipăirea vinei coapsei îl învăța. Dar pentru ce întrebi numele Meu; aude, că nu este a legii, nici a celor mai înainte de lege care pre acesta a-l ști învăța: dar după multă vreme, când va veni împlinirea vremilor, și se vor înmulți greșalele oamenilor, Iisus după ce mă voi înomeni mă voi chema, care Mântuitor se tâlcuiește, că pentru mântuirea celor ce păcătuiesc pre iconomia aceia o voi face-o.

Lui Timotei cetățului: 455.

Nu numai ne mincinoasă nu este prihănirea, o vasule al lui Dumnezeu, ci și foarte adevărată. Dacă numai asupra tatălui sar fi făcut, pierzare ucigașului de tată ar fi născut, precum lui Ham, cea a lui Noe, de carea după ce sau curățit Sim și Iafet, și tu împreună cu aceia nevoitorule și împreună moștenitorule, și pre mahmureala cea din beție acoperindu-o, de una și de asemenea blagoslovenie după cuviință vă veți învrednici.

⁴⁷ irușu

Lui Simah; pentru necâştigare: 456.

Câte se câştigă cu anevoie, ca nişte scumpe, şi cu greu se păzesc ca cele ce sunt vrăjmăşuite, şi aceiaşi pre trebuinţă au cu cele proaste LIPSĂ 84v şi lesne cumpărate, acestea creştinilor nu numai de câştigare ci şi de vedere se cuvine să fie străine, ca cele ce pre facerile de bine adică cele către săraci le vatămă, iar celor ce le au le zavistuiesc mântuirea.

Lui Paladie diaconul, la aceia nu cu benchetuiri şi beţii. 457.

Cântare de foc este, o iubite, fluierul cel înbătător. Care zăbovind vinul înăuntru, zădărăşte pre dulcea împătımire, şi privesc necuvioasă pre ospăţ îl face, cu chimvale oarecare şi cu organe de amăgire îndulcind pre ospătători. Care cum că va pune afară de împărăţie pre cei ce uneltesc pre dânsul scris este, precum ştii.

Aceluia-ş, cum se cuvine a înţelege, Lăudaţi pre Dânsul în glas de trâmbiţă. Pentru cântarea cea muzicală de care Scriptura pomeneşte: 458.

Dacă pre tâlcuirea cântării cei muzicală a Scripturii o ceri, aşa se cade a o înţelege: Lăudaţi pre Dânsul în glas de trâmbiţă, întru pomenirea învierii, care cu trâmbiţă se va face, precum este scris: Lăudaţi pre Dânsul în Psaltire şi în alăută, cu limba noastră şi cu gura ca şi cu un arcuş oarecare cu duhul lovindu-ne: Lăudaţi pre Dânsul în timpane şi în organe, cu inima şi cu toate măruntaele cele dinăuntru, şi cu vinele care organ sau numit. Lăudaţi pre Dânsul în chimvale bine răsunătoare, cu buzele, prin care viersurile potrivite cântării se împlinesc.

Lui Teofil, cum că nu împotriva legiurii celei vechi este învăţătura cea evanghelicească. 459.

Nu afară de cale, nici străină de porunca legerii punerea de lege cea evanghelicească au dat, pentru că aceia adică pre împlinirea şi pre lucrarea păcatului o pedepsea, aceasta pre începutul răului adică pre poftă o au oprit, ca pre ceia ce este lesne căzătoare către faptă, care ucigându-se, nu are loc facerea.

Lui Tirasie, la cea zisă, Fericit care cu limba nu sau alunecat, nici sau umilit în scârbă de păcat: 460:

Întrebarea dragostei tale, în acest chip este, fericit care nu sau alunecat cu limba sa, fericit, zice, care nici cu grozăvie de graiuri pre limbă nu o au pângărit, nici pricină de sminteală prin ocară oarecărora sau făcut. Aceia nu sau umilit cu scârbă de păcat, adică nu sau căit pentru cele ce cu necuvioșie și urât le-au grăit, sau căci nu au scârbit pre cineva cu ocările, și să aibă trebuință pentru dânsule de umilință. Că alunecarea de pământ, mai bună este decât din limbă, că mulți adică căzând, zice sau sculat, iar vorbind au pierit.

Lui Martian, pentru judecată: 461.

Epicuros adică păstorul turmei tale, cum că de sine-și toate sau făcut, și după acestea, ca cele ce nu ar fi fost înființate vor fi, păgânește au hotărât. Dar Hristos făcătorul tuturor și Tatăl și Dumnezeu, și Mântuitor, cum că va veni cu slavă sau făgăduit, și a da fiecăruia precum au lucrat. Deci dacă mai vrednic de credință este Acesta mai vârtos decât acela, a inimii tale celei cu greu de umilit este a ști, ca nu cumva să te ajungă sfârșitul defăimând, și atuncea a te căi vei căuta, când loc de căință nu este.

Lui Teano. 462.

Iubirea de podoabă, și înflorirea pietrilor, și amestecarea aurului cea cu acestea, și împletirile cele învărtite, și zugrăvirile ochilor, și închipuirea frumuseții, și relele meșteșugiri cele de prinprejurul acestora, de care cum că tu te grijești toți te vestesc, pre cinstirea trebuinței adică o ocărăsc, iar pre turbarea patimilor o însemnează. Deci dacă pre făgăduințe le-ai uitat, către aducerea aminte îți scrise-i. Iar dacă te-ai răsturnat ca un om, ci îndată trezește-te: Că a nu făgădui dar lui Dumnezeu, este neprimejdios, iar a făgădui și a se lepăda osâditor.

Lui Serenie tribunului: 463.

Ai adică pre Dumnezeu care dea pururi sfaturile tale le sporește. Și acum către Tracia ducându-te, și către vârful tulburărilor, ai trebuință de dăruirea cesarului, pre care lui încă o grijește cu îndestulare Androghin. Și tu adică nedumerindu-te ca cel ce în mijlocul leilor vei să te arunci, ai-bi pre rugăciune ajutor, și nu va dormi, știu

Cel ce te păzește pre tine, și măsele-le vicleniei le va zdrobi, și pre tine cu mântuire în pământul moștenirii tale te va întoarce.

Lui Dionisie tânărului. 464.

Scârbă am mare, auzind cum că tu pre întreaga înțelepciune cea părintească nu o râvnești, ci străină rușine meșteșugești, despodobind fața de floarea fireștii cinsti și către cea femeiască mai vârtos închipuindu-te. Care lucru nimic alt nu este de cât pre Făcătorul al prihăni.⁴⁸ Că dacă pre cinstirea cea de o vreme a săvârșirii te lepezi, nesăvâșit mai vârtos a fi te sârguiești, între bărbați nevoind a fi, ci cu îndoială oarecare socotit și a fi și a te arăta.

Lui Salutie: 465.

Deosebire adică să pare că are dacă cu sârguință vei cerca, NU ÎNȚELEG 86r de prea curvie curvia. Și mai mare este îndrăcirea, când cineva asupra celei de sub jug se va îndrăci. Și cercată fiind deosebi curvia, de multe ori se află prea curvie, fiindcă ceia ce deasupra acopărământului curvește, uneori sub jug este, (:ci și mai rele sau întâmplat oarecărora îndrăciți la curvie:).Că de multe ori, frații cei de un tată cu cei vitregi înpeună sau amestecat, și alții și cu fetele sale care din curvie lor li sau născut, și li sau făcut lor beția cea iubitoare de dulceață, prăpastie a persanei peiri.

Lui Zosima: 466.

Zic oarecarii cum că tu întru atâta îndrăcire de pânțece ai venit, cât rămășițele mesei tale ale altei mese mezelicuri sunt: Și mai ales benchetuirilor pre ospăț îl împărțești. Pentru care fierbinte îmi vine mie a lăcrima, căci alătura către Dumnezeu umblând, și potrivit legilor Lui arătându-te, îl vei avea pre Dânsul cu mânie piezișă*⁴⁹ către tine venind.

Lui Serinie tribunului: 467.

⁴⁸ idem Scimbarea de sex.

⁴⁹ piezișată

Precum prăpăstiile izvoarelor sleindu-se mai cu îndestulare izvorăsc, mai mult decât cea dintâi măsură izbucnind: și țâțele cele ce se sug nu întarcă, până când către hrana cea tare, se va îmbărbăta cel aplecat, așa și bogăția împărțindu-se sub înpuținare nu se supune. Nici țâța facerii de bine care hrănește pre cei ce pentru Dumnezeu pruncesc, deșertare sau lipsire suferă, până când către cea cu adevărat săvârșire se va trimite.

Lui Isidor diaconului. 468.

Pre toate pildele muncilor, dumnezeiasca și nesticăcioasa fire cele cu dreptate aduse asupra greșalelor, spre îndreptarea noastră scrise le-au pus, ca și cu frica muncii celei întocmai, să fugim de împărțirea faptei. Deci dacă se teme de certări se va păzi cinstea dogmelor.

Lui Orion monahului. Pentru petrecerea monahilor. 469.

Nu este din destul către fapta bună a se nevoi, ci trebuie și a se smeri, pre lângă a se nevoi. Că dacă pre nevoița blândeții uneltindu-o, cu socoteală trebuincioasă pre aceasta o tăiem, nimic alt nu este decât a voi adică mântuire să dobândim dar a nu voi de a face cele ce către dânsa folosesc.

Lui Ierachie, care bunătăți ale pământului zice proorocul. 470.

Bunătăți ale pământului pre cele bune de aicea le zice Scriptura, care după împărțirea celor ce vor să fie cu un nume se numesc, Dumnezeu prea cu înțelepciune, învățând pre neputința noastră și prin cele simțite povățuindu-o către cele gândite.

Lui Teodor scolasticului. 471.

Tu adică de ocară socotești pre toată lucrarea cea de mână care și de viață folositoare este, și către a vieții trebuincioasă. Dar Pitac Mitileanul măcar deși împărat era moară însuși și-au lucrat, și la lucru iscusându-se, și hrană lucrându-și.

Lui Chinighie, pentru robi. 472.

Pre robi se cuvine a-i unelti ca pre înșine, că oameni sunt ca noi, că apucarea mai înainte, sau întâmplarea războiului, sau tirănia armelor, pre aceștia avuții i-au făcut. Dar toți una suntem, și firii, și credinței, și judecății ce va să fie.

Lui Teon. Cum că mai mare muncă vor avea decât cei ce au păcătit de demult, cei ce după dar pre Dumnezeu îl mânîe. 473.

Cum că nici cei ce mai nainte de lege carii pre cunoștința lui Dumnezeu o au împins de la sine-și răspuns vor avea, ca cei ce pre aceasta de lege nu sau învățat, înțeleptul Pavel te învață pre tine, zicând, că cele nevăzute ale lui Dumnezeu de la zidirea lumii prin fapte înțelese fiind se văd. Iar dacă aceia ne iertați sunt, ce iertare vor avea cei ce acum lui Dumnezeu greșesc.

Lui Paladie diaconului, la aceia, și am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia Născut. 474.

Dacă semn de micșorare a Fiului lui Dumnezeu cei rău îndeletnicitori socotesc, pre cea zisă de evanghelistul pentru Dânsul, slavă ca a Unuia Născut de la Tatăl că sau micșorat și Dumnezeu întru bunătate socotească, fiindcă David: zice, cât este de bun lui Israil, Dumnezeu; Iar dacă aicea după întindere aceia, cât de bun, sau zis, și acolo aceia, cât a Unuia Născut, după adevărire și asemănare sau scris.

Monahilor celor mai tineri pentru mândrie. 475.

Dacă după lege vă nevoiți, postind nu vă mândriți: Iar dacă pentru aceasta vă fâliți mai bine carne mâncați.

Lui Pavel diaconului, pentru milostenie: 476.

Pre Simeon iubitul meu, hararul cu care se înbrăca gol l-au arătat. Și de vreme ce se duce către Egipt de acoperemânt are trebuință. Deci eu pre acesta ție ți-l sisticesc: iar legea Botezătorului, haină de la tine îi cere: Căea zice, cel ce are două haine să dea una celui ce nu are. Iar de să cade și a schimba pentru prisosință pre hotărâre, cel ce are douăsprezece haine să dea celui ce nu are una.

Lui Atanasie preotului, pentru credință. 477.

Aceia cum, la Dumnezeu loc nu se poate a avea, a căruia și singură voirea lucru prea slăvit este.

Lui Eftonie diaconului, la aceia, cei ce sunt în trup, lui Dumnezeu a plăcea nu pot. 478.

Numele trupului, îndoit întru dumnezeiasca Scriptură sau zis: uneori după fire al cunoaște pre dânsul, iar alte ori după înțelegere și stricăciune. Și al aceluia dovadă (:aceasta este:) „Duhul trup și oase nu are, precum pre Mine mă vedeți având.” Iar a acestora, cum că trup și sânge împărăția lui Dumnezeu a moșteni nu pot. Deci cel ce voiește, pre stricăciune și înțelegere ale pedagogisi își veștejște înfierbântările trupului, și place lui Dumnezeu încă cu trupul țiindu-să, și moștenește împărăția lui cu trupul ca un fără de trup.

Lui Isidor. 479.

Cum că din seminția lui David pre nașterea cea după trup Domnul o au avut, și Matei, și Pavel, și David, dumnezeieștii, arătat hotărăsc. Acela adică scriind, cartea nașterii Lui Iisus Hristos Fiul lui David: Iar acesta arătat este, cum că din Iuda au răsărit Domnul nostru după trup: Iar David, „odată m-am jurat întru cel sfânt al Mieu, de voi minți lui David seminția lui în veac rămâne, și scaunul lui ca soarele înaintea Mea, și martorul în cer este credincios.” Pre înălțarea cea cu trup a Domnului în cer prin acestea însemnându-o, care dea pururi veșnic va fi, ca ceia ce nedespărțit de aceia cu Dumnezeu Cuvântul unit este.

Lui Chirichie.480.

Precum vinul mai presus de saț înăuntru vârandu-se, pre toate ale simțirii, și porurile, și venele,⁵⁰ și cămășile creirilor le umple, și pre minte către nebunie o răstoarnă. Așa și mânia afară de rânduiala sa sărind, lucru de beție pre minte o hotărăște, îndrăcită pre minte făcându-o, și cu mahmuria pre rânduiala trezvirii

⁵⁰ țevișoarele

dezlegându-o. Deci de amândouă să ne depărtăm, nici cu băutura nici cu mânia încunjurând pre întărirea minții.

Lui Candian. 481.

Ce te sârguiești a nedreptăți, pre care se cădea mai vârtos a-l iubi, care pre socoteala tuturor cea pentru tine ție și-o au arătat, că deosebiri de multe ori pre cei isteți i-au îndreptat, care pre cele lucrute cu ocară a le vindeca i-au făcut. Deci dacă ocară socotești pre cele ce le-ai auzit, cu fapta pre sine-ți fără de ocară păzește-te. Că dacă lucrurile tale, sar fi fost mai îmbunătățit, și prihămirile sar fi dus.

Lui Ieron: 482.

Dacă ceva cetirea cărții te-au folosit, arată-o în fapte. Iar dacă rămâi întru acelea care aceia le prihănește, te arăți prihănindu-o pre dânsa. Și negreșit pentru acestea noi nici vom grăi ceva către tine prin scrisoare, nici carte cerând nu-ți vom da, dacă nu și pre rodul celei mai dinainte îl vom vedea.

Lui Isaia: 483:

Oarecarii zic cum că tu în pustie norod ai adunat, și în mijlocul norodului arme porți, și lui David și se nălucește că te asemenei, cu însăși aceasta tuturor cu îndrăcire pre toți prihănindu-i. Dar să știi ticălosule și trăsmitule, cum că marele David, cu iconomia lui Dumnezeu fiind acoperit de vrăjmășia lui Saul fugea el făcându-i bine LIPSĂ 88v dar gonit fiind, și ca un zid vecinilor lui și arătându-se și făcându-se, precum robii lui Nabal mărturisia. Iar tu nu numai vecinilor vrăjmaș ești, și fără de omenie, ci și celor de departe a le vrăjmașui te sârguiești. Deci caută ca nu vreun bici de Dumnezeu lăsat pre tine să te îndrepteze: Dacă nu te vei schimba din reaua și prea reaua ta socoteală.

Lui Sinesie, pentru capadoceni: 484.

Iarși capadoceanul în oaste, precum ne-am înștiințat, pre stăpânia cea ticăloasă lui și-o logodește, că geamăn rău să ne stea nouă asupra capadoceanul, lângă urâciunea de oameni cea întru sine-și sălășluită, și pre reaua silnicie adăogând. Dar sunt unii mai vârtos carii cele bune ne vestesc, cum că peste ai săi cei de o seminție să

stăpânească se duce. Căruia o de i-ar fi vestit Dumnezeu, ca plățile cele cuviincioasă aplecătoarei să le răsplătească, pentru laptele care l-au subț, cu venin pre dânsa adăpându-o, pre care poate împreună cu laptele l-au subț.

Lui Selefchie: 485.

Capadocianul stricătorul cetățenilor noștri, acum în oaste, iarăși pre stăpânie lui își o măiestrește. Deci al tău lucru este celui ce ai de la Dumnezeu putere pre acesta al opri. Și pre ale răutății cei mai dinainte vini de la dânsul a le scoate, și întru cea mai de pre urmă a lui patrie pre dânsul al vântura, ca să se învețe cei de o seminție ai robului, întru dâșii pre răutate să o mistuiască, și nu peste hotarele lor să se întindă, ca pre simțirile cele sănătoase, și țările, cu obiceiurile cele pierzătoare ale lor să le strice.

Lui Isidor, pentru acea-și: 486.

Pre Carhidonenii cei mai de jos răi, legea îi oprește de a ocârmui stăpânia, iar pre Capadoceii cei mai răi nu-i oprește legea de stăpânire. Deci de vreme ce și voiești tuturor a le face bine, și împreună alergătoare ai cu voirea pre putere, ori pre lege schimbă-o mai vârtos pre Capadoceni decât pre Carhidoneni oprindu-i, ori împreună-i și pre aceștia cu aceia. Iar dacă, precum este cu cuviință, cu bani începătoriile se cumpără, pre care și un barbar oarecare cumpărându-le nu se oprește numai dacă banii ar fi dat, dar măcar așa, stăpânească pre singuri capadoceni carii vrednici sunt cu lanțurile sale să se lege.

Lui Florentie pentru aceia-și: 487.

Ai aici pre Gigantie, stăpâne, care socotește cum că sau uitat cele mai dinainte, și iarăși a-și pune împrejurul său pre stăpânie voiește. Deci de vreme ce întru cercarea a multor rele pre cele de aicea le-au pus, pentru care de curățenia ta au trebuință spre îndreptare, însă de cuvinte lungi spre cunoștința celor pentru dânsul nu este trebuință, ca cei ce cu multe griji sunt încunjurați. capadocean este, au stăpânit ca un capadocean. Decât un capadocean la voi nimic mai mult să nu se numească.

Lui Arhondie, pentru aceia-și: 488.

Răul credincios Gigantie, care clewetire bine cuvântată au pus asupra ticăloșilor lucrători de pământ, adică furare de oarecare biruiri și dăjdi, și cu iscălitura lui Avgust îngreindu-i, măcar că prea grea lor le era: De demult plecând pre stăpânitorul să ia aminte la dânsul ca la unul ce spune adevărate, și pricinuiitor de primejdii sătenilor făcându-se, în Tracia vine iarăși cu începătoria a se înbrăca căutând. Și știi pre câți în jug i-au înprăștiat iscălind, câți pre părinteasca slobozenie, cu a-și ținea sapa și dichelul au schimbat. Și grijește-te, ca să nu ia iarăși ighemonia, și pre toți să-i facă capadoceni, cărora viața nu de aiurea fără decât din slujbă și din lucrare de pământ se ține.

Lui Teodor scolasticului pentru ucenici: 489.

Fiecare și săditorul de saduri, și lucrătorul de pământ, cu nădejdea celor mai bune suferă ostenele, furișând pre ostenele așteptarea rodurilor, în acest chip și noi învățând ne-am ostenit. Arată însuși pre lucrarea de pământ că odrăsește.

Lui Rufin eparhul divanului, pentru aceia-și: 490.

Pre egipteni adică pentru asprime legea îi oprește de stăpânire, dar pre capadoceni cei mai răi decât aceia nu încă. Deci de vreme ce noi adică stăpânitori capadoceni metaherisind, multă ispitire de la neamul cel diavolesc am avut, iar voi pre socoteala împăratului încotro voiți LIPSĂ 89r o aveți, uniți cu egiptenii și pre aceștia, ca nu cumva și pre altă țară să stăpânească capadoceanul decât pre singură a sa, fiindcă se cade unii de alții cu amărăciunea cea strămoșească pre sine-și să se adape.

Lui Catilian: 491.

Te-ai împărtășit adică și tu, o sfințite cap, de defăimarea capadoceanului, când locuia ceatatea. Și n-ai uitat pre deșartele și înfricoșatele jurămături ale gurei celei necurate, cu cea cu miere curgătoare și cu deasă, mă închin ție: Pre grăirile de rău cele către fiecare deosebi asupra tuturor, furțișagurile*⁵¹ cele cu rău nărav și de cele sfinte, pre iscălitura cea nouă, pre câștigătoarea sânguință cea împotriva lui Dumnezeu și a săracilor, pre vrăjmășuirile nunților, pre săpăturile mormânturilor, pre legăturile cu care sau legat, pre închisorile cele răsplătitoare, pre care în oaste fiind tras le-au locuit, pre munca cea de acolo și goliciunea pre care de la

⁵¹ furtușagurile

Dumnezeu spre îndreptare o au suferit. Ci, de vreme ce pre toate acelea uitându-le, iarăși a stăpâni pofteste, precum ne înștiințăm, nu te îndupleca oprindu-l cu câtu-ți este puterea. Că și, ție însuși și cetății, și însuși aceluia vei pricinui folos, ție însuși mărirea, cetății liniștea, aceluia, ca nu mai multe să păcătuiască, și mai multe iarăși să pătimească.

Lui Eftonie diaconului, pentru titlul cel pus deasupra Crucii Stăpânului: 492.

Scrisoarea tablei, pre care, Pilat deasupra dumnezeiescului cap o au înfipt, pre glasul Domnului îl plinea, „când Mă voi înălța zicând, pre toți îi voi trage către Mine.” Deci arăta, cum că cetirea cea de acolo, nu pentru singură Iudeia, ci și pentru tot neamul elinesc și barbar, se face mântuitoarea patimă.

Lui Evsevie episcopului: 493.

Să știi o minunatul, că judecata nemilostivă este celui ce nu face milă, nu numai din străine daruri, de care tu pre săraci îi lipsești, ci și dintru ale sale, pre a cărora împărtășirea a o face de bună voe ești dator.

Lui Chirinei: 494.

Pentru ce se mândrește pământul și cenușa; Pentru ce se îndârjește stricăciunea; pentru ce înalt cugetă și se prea înalță umbra; pentru ce pre tine te îngâmă visul stăpânirii; cum nu vezi pre cei ce sau sfârșit cu rușine; cum nu râvnești celor ce au pretrecut bine; ci pre cea scurtă ighemonie ca pre o fără de sfârșit o socotești stăpânie, pentru care înconjurarea anului întorcându-se ție îți slujește, către sfârșit împingând pre stăpânia ta, și sfârșit punând peste fierbirea ta.

Lui Timotei cetetului. Din Fapte. Pentru limbile cele de foc. 495.

În ce chip începăturile legii de frică avea trebuință, către păzirea poruncilor întorcând pre cei ce auzea, și din mijlocul focului Dumnezeu grăia: așa și după învierea Stăpânului și Mântuitorului nostru, în foc Duhul Sfânt Apostolilor se da, silnică suflare povățuind înainte. Ca un Dumnezeu întru amândouă testamentele să se cunoască, deși multă este deosebirea celui de al doilea către cel mai dinainte. Că

acela adică porunci închipuitoare metaherisea, iar acesta cu adevărate lucruri și dogme au strălucit.

Lui Sindonie, pentru vin și beție: 496.

Vinul veselește inima omului, cel ce cu măsură îl bea spre trebuința trupului. Iar cel mai mult decât acesta: curvar și ocărător și înverșunat se numește, că înverșunător lucru este vinul, și ocărător lucru este beția. „Și nu vă îmbătați de vin întru care este curvia,” zice dumnezeiasca Scriptură. Încă și însăși firea supărată fiind cu ne măsurarea, dascăl se face al înverșunării.

Lui Constantin: 497.

Nu este, o tu nu este, râvna ta după cunoștință, nici precum zici, că pentru Domnul izbândești pre legile Lui, pre oarecarii din Biserică gonindu-i. Că Acela adică pre cei ce crâșmărea pre Dumnezeu îi gonea, ca pre cei ce prăvălie pre Biserică o au arătat. Iar tu pre cei ce se roagă lui Dumnezeu cu blagocestie nebunește îi gonești, turburare oarecare, și amestecare, și schimbarea cea în trup a lui Dumnezeu Cuvântului învățând, sau schimbând pre dumnezeiasca fire în trup și în oase, sau pre adevărul trupului lepădându-l. Deci nu pre Domnul îl urmezi, ci pre voievodul Bisericii care pre Apostoli îi gonea, și de a propovădui blagocestia îi oprea.

Lui Chiril la aceia. Piatra care nu o au socotit ziditorii: 497.

În ce chip oarecare piatră în ungi legătură a două ziduri se află, către nedespărțita unire pre amândoaă legându-le: așa pre cele două noroade ale lumii, iconomia Stăpânului nostru cea în trup unindu-le, și întru un trup, și întru un duh încheindu-le, în capul unghiului sau făcut, neclătită pre unire prin a eii mijlocire păzindu-le.

Lui Teon. Pentru călugărul ce se împodobește: 498:

Pre prostimea lui Elisei râvnește-o, care cu foișor și cu lihnar se îndestula: Care pre cea înaltă și luminată a bărbatului faptă o însemna: Dar nu cu mari zidiri ca faraon moloșindu-te, și moloșind cu dânsule pre monahii, pre lucrarea cea adevărată să o dezlegi.

Lui Arhie, împotriva machidonilor, adică a luptătorilor de Duh: 499.

Dacă pre făgăduința sa Domnul o au împlinit, nu după multe zile ale Înălțării Sale, cu puterea cea de sus încingând pre ucenici, și legea Duhului vieții întru Hristos Iisus pre noi din legea păcatului și a morții ne-au slobozit, apoi, deșartă este reaua minte a lui satana Mondan, care spre atâta adevăr au mijit, și mai mare oarece decât săvârșirea aceasta celor ce se pleacă lui că le va fi au băsnuit.

Aceluia-ș. Împotriva machidonilor, adică a luptătorilor de Duh: 500:

Dumnezeiescul și închinatul Duh, întru a zecea a Înălțării, iar a cincizeci-a zi a Învierii, peste sfințiții ucenici sau pogorât, precum Domnul S-au făgăduit, cum că nu după multe zile pre aceasta o va face, în vremea suirii la ceruri făgăduindu-Se și dumnezeiescul Luca împlinită o au scris, care cu multe vremi mai pre urmă rău credinciosul Mondan cum că nu sau făcut au mințit. Și pre Domnul clevetindu-l cum că nu adeverează, și pre ucenici că sau amăgit de făgăduință și cum că alții oarecarii în locul acelora făgăduința o au luat cu nedreptate. Dacă alții în primejdii nevoindu-se, alții darurile le-au luat, apoi cu care Duh minunile lucra, sau pre neamuri blagoestia le învăța;

SFÂRȘITUL CĂRȚII ÎNTÂI.

A EPISTOLIILOR SFÂNTULUI ISIDOR PILUSIOTUL.

CARTEA A DOUA.

Lui Teognost preotului. Ce este aceia, preoți grăiți în mijlocul Ierusalimului.

1.

Tâlcuitorii, pre viața ceia ce se cuvine dascălilor urmându-o, nu numai de prihănire mai presus pre sine păzească-se, ci și cu dumnezeiești sporiri pre sine îmbogățească-se. Că aceia adică și a fiecăruia este, iar aceasta a celor de săvârșit întru fapta bună. (:carii:) măcar nimic de nu ar vorbi, prin tăcere mai luminată decât glasul pre ucenici îi învață, nu pre auzurile lor veselindu-le, ci pre suflete luminându-le, Că cei ce socotesc cum că nimic mai mult decât cuvinte nu trebuiesc întru dascăl, și pre auzuri le supără, (:și de râsuri sunt vrednici:) iar cei ce cu lucrurile strălucesc, măcar întru tăcere de să vor nevoi, pre sufletele privitorilor le învață. Și aceasta este poate care o ai cerut să te înveți, preoți grăiți în inima Ierusalimului: Că mulți sunt adică carii prin cuvinte supără, dar puțini carii prin lucruri învață, căroră și a preoți mai ales li se cuvine.

Lui Efstatie preotului. 2.

Dacă de demult avea firea oamenilor pre semințe spre bunătate, (:fiindcă și unii adică lucrându-le pre dânsule au strălucit, iar alții omorându-le:) sau osândit, acum când mai bine sau înpodobit și cu mii de daruri sau încununat, și bine povățuită către fapta bună sau făcut: au nu socotești cum că și acelea au rămas întru dânsa întregi, și cum că au trebuință de cei ce să le metaherisească pre dânsule; că nu cu adevărat după ce pre altă bună norocire am mai luat la sine-și, atuncea, de bunătățile cele mai dinainte se cade a scoti cum că ea sau lipsit. Că mai vârtos cu cuviință este, de la darul acesta de acum și acelea a se da care mai dinainte era departe, decât acum a se lua cele ce mai dinainte era. Ci aceiaș o socotesc cum că mulți o pătimesc cu corăbiarii cei trândavi, carii fiind vremea de față să dobândească vânt îndemânatic, ei în limanuri rămânând, și în crâșme tăvălindu-se, ar prihăni vremea, ca și cum nu după trebuință le dă vânturile. Către carii cu dreptate cineva ar fi zis, prea leneșilor decât corăbierii, aceia adică își păzea așezământul ei, iar voi nu ați metaherisit vremile. Și este adică a dumnezeieștii pronii a ajuta celor ce înoată. Iar lucrurile de la sineși cineva ceră-le. Deci și noi știind cum că de la dumnezeiasca dreaptă sau dat firii ajutorul cel pentru fapta bună să suferim ostenele, că în acest chip cuvios va urma și sfârșitul.

Lui Timotei cetetului. Cum înțelepciunea și-au dres paharul său. 3.

Pahar de cuvinte, înțelepciunea lui Dumnezeu, o prea iubitorule de învățătură, pre dumnezeieștile Scripturi le-au amestecat, pahar nu de miere, nu de lapte, nu de vin, ci de învățătură și de filosofie plin, și cu daruri dumnezeiești încununat. Care pre cei ce-l uneltesc spre fapta bună și blagocestie îi îndeamnă, de cele pământești adică făcându-i a se lenevi, și înăuntru celor cerești a intra. Pahar, care nu de meșteșuguri nici de sofizmata, nici de fiziologii întregi și ne mărginit este cuprinzător, ci de lucruri de bărbați prea numiți și prea slăviți, cărora cele asemenea și lucrându-le și zicându-le podoabă de faptă bună vei avea. Dar nici pre viețile și muncile păcătoșilor le-au tăcut, ca învățându-te, pre cele bune adică să le ai, dacă voiești să le râvnești: Iar de cele rele să fugi. Deci cât este de trebuință la filosofia noastră din învățatura cea dinafară ca o albină culegându-le: Că multe, de se cuvine adevărul a zice, pentru fapta bună au filosofit, pre toată cealaltă, să se bucure lase-o, mai vârtos văzându-i pre dânșii unii asupra altora, arătat război pornind. Că Aristotel sau sculat asupra lui Platon, iar stoicii înpotriva acestuia sau pus. Iar tu dumnezeieștilor Evanghelii prin toată viața dă-te pre sine-ți, că așa și dintru acelea și dintru acestea folosindu-te, mare odor și ție-ț și tuturor vei fi. Și de vreme ce voiești să știi, ce este, au dres înțelepciunea vinul ei, și pentru care pricină ne amestecat pre el l-au pus înainte, învață prin puține multe. Dumnezeieștile și cele mai presus de fire învățături, cu cuvinte și cu pilde trupești le-au amestecat, că nu era cu putință noi întru alt fel a înțelege. Deci pre unirea dumnezeieștilor noimi, și a cuvintelor celor pământești, amestecare nu cu necuviință o au numit.

Aceluia-ș. Către Corinteni: 2: Cum se cade a înțelege aceia, avem pre comoara aceasta în vase de lut: 4.

Multe ași fi avut să scriu la cea zisă de Apostolul, de nu ai fi trimis laude care mai mari decât mine sunt, care puțin era de nu m-au făcut să cinstesc pre tăcere. Deci încetează în acest chip laudând. Că pre cei fără de minte îi răstorni: Iar pre cei cu minte a se rușina îi faci. Însă din destul dojenindu-te, puține pentru graiul cel Apostolesc voi zice. Deci aceia, „avem pre comoara aceasta în vase de lut,” îndoită înțelegere mi se pare că are: ori căci avem pre comoara aceasta, adică pre bogăția cea cerească și pre darurile cele mai presus de fire, și mai mari decât vrednicia noastră a muritorul acesta trup, care cu dreptate de lut se numește, de vreme ce din pământ sau făcut. Ori căci avem pre bogăția dumnezeieștii înțelepciuni întru sfintele Scripturi, care cu proaste și mojicești ziceri și pilde este cuprinsă. Căci cum că pre aceasta o arată, au adus și pricina, ca și covârșirea a puterii lui Dumnezeu să

fie și nu dintru noi. Că cei ce văd pre propovăduitorii*⁵² cuvântului, ne învățați adică fiind și proști și neputincioși că se bătea și se gonea de pretutindenți, dar covârșind și biruind pre Dumnezeu slăvia. Că puterea lui Dumnezeu întru neputința Apostolilor se arăta mai mult și strălucea, căci neputincioși fiind pre cei tari îi biruia și săraci fiind pre cei bogăți îi stăpânea, și proști fiind pre cei înțelepți îi covârșea.

Aceluia-ș, la aceia-și: 5.

Te pari că pre așezământul Bisericii cel din vremile cele mai dinainte nu-l știi. Că de ai fi cunoscut pentru acestea nu te-ai fi nedumerit. Însă eu fierbinte lăcrimând, căci având sicriile bogăției, pre însași bogăția pentru trândăvia cât despre partea mea zic o am pierdut, spre a tâlcui cele arătate de tine viu. Apostolii trup având muritor, și decât toată tina mai neputincios, alungați fiind și goniți, pre morți îi învia, pre slăbănogi îi întărea, pre bolnavi îi vindeca, pre draci îi scotea: Mai nainte cele ce vor să fie proorocia, pre venirea Duhului Sfânt o pricinuia. Sau n-ai auzit pre Simon zicându-le lor, dați-mi și mie pre stăpânia aceasta, ca peste cine voi pune mâinile să ia Duhul Sfânt. Ce este bogăției aceștia deopotrivă; și ce este mai cinstit; eu, dacă cineva adunând pre împărțiile a tot pământul, pre a asirienilor zic, și pre a perșilor, și pre a macedonilor, și pre a romanilor, una cu cuvântul o ar fi făcut, și pre lângă bogăția aceasta o ar fi alăturat, ca pre un prunc fără de minte și care nu știe să descurce firea lucrurilor îl voi defăima. Iar dacă și pre cele de cât acestea mai mari le-ai fi gândit, mai mare pre bogăție o vei vedea: împreună ospătători și împreună meseni ai Stăpânului tuturor sau făcut, de dumnezeiasca vorbire s-au învrednicit, înăuntrul învățaturii celei mai presus de fire, și a punerii de fii și a prieteniei sau făcut. Ca niște eparhi oarecarii era împrejurul Împăratului. Ca niște stele cu soarele dreptății împreună pretrecând, și primind cu table de elefant, care poate cinstea omenească le năștea, ci vrednicie, în ce fel nici împărații pământului nu au, că sau zis lor, „câte veți lega pre pământ vor fi legate și în ceruri, și câte veți dezlega vor fi dezlegate.” Iar dacă și pre bunătățile cele făgăduite lor de acolo le-ai fi gândit, mai mult te-ai fi spăimântat. Iar dacă cineva și nu crede celor ce va să fie, din aceste de aicea pre dovadă iași. Că cel ce stăpânește pământul și marea, se duce la mormântul pescarului, și oasele îi cuprinde și le înbrățișează. Văzut-ai pre nesticăcioasa bogăție în vase de lut zăcând; Vezi și pre dumnezeiasca înțelepciune cu simple*⁵³ cuvinte și pilde amestecată. Că dacă numai spre vrednicia Sa ar fi luat aminte Dumnezeu, și nu spre folosul celor ce vor ceti, cerești și dumnezeiești cuvinte, și pilde ar fi metaherit. Dar de vreme ce oamenilor carii era

⁵² propovăduitorii

⁵³ prostești

neputincioși, și de omeneștile cuvinte avea trebuință le pune lege. Că în acest chip cu lesnire pre cele mai presus de fire le-ar fi putut să le înțeleagă, cu simple*⁵⁴ ziceri pre dumnezeieștile învățături le-au amestecat, ca și femeie, și copil, și cel prea decât toți oamenii mai neînvățat, și din însăși auzirea ceva să dobândească folos. Fiindcă pre mântuirea multora și de acelor mai proști și a văcarilor grijindu-se Cuvântul, cu atâta luminare pentru iubirea de oameni a Puitorului de lege amestecându-o, nici pre unul de folosul cel după putere nu îl lipsește. Dar nici de cei mai înțelepți sau lenevit, că întru atâta luminare, atâta nedumerite cuvinte, ca niște comori oarecare locuesc, cât și cei prea înțelți, și prea cuvântăreți din oameni către adâncimea noimilor să se întunece la minte, și să dea loc de multe ori necuprinzătoarei înțelepciuni.

Lui Efstatie preotului, pentru răbdare: 6.

Se cade cel ce voiește cu biruință strălucită a se încununa, nu numai ocărât fiind și nedreptățit să sufere vitejește, ci și mai multe să dăruiască celui ce-l nedreptățește decât acelea care acela voiește să ia, și pre hotarele a relei poftă aceluia cu îndestularea osârdiei sale să o covârșească. Iar dacă ție străine ți se par că sunt acestea, de la ceruri pre hotărâre o vom aduce, și pre legea aceasta de acolo vom ceti-o. Că nici Mântuitorul au zis, dacă cineva pre tine te va palmui peste falca dreaptă, sufere vitejește și liniște-te: Că au săvârșit aceasta și fără de fâgăduințe oarecarii ce întru filosofie au strălucit, și cu legea cea sădită înăuntru au pretrecut: ci au adaos aceia, și pre cealaltă celui ce te bate gata spre lovire a o da. Că aceasta este strălucita biruință. Că aceia adică filosofească, iar aceasta mai presus de fire și cerească este.

Lui Atanasie, pentru întreaga înțelepciune: 7.

Oricare pre vederoasa și pre buna frumusețe a întregii înțelepciuni văzându-o, nu se supune de dragoste, acesta ne îndrăgitor de cele frumoase de mine judecătorul socotească-se.

Lui Iunie pentru fecioare. 8.

⁵⁴ proaste

Nu numai întru curățenia trupului, o înțelepte, ci și întru neiscodire pre feciorie dumnezeiescul Pavel o hotărăște.

Lui Iosif preotului, pentru fapta bună. 9.

Cu toată puterea o prea bunule. Se cade pre fapta bună a o goni, dar nu a socoti cum că din destul este a ți se părea că te nevoiești.

Lui Herimon, Anatolie, Gottie, Maron. Către pustnici: 9.

Fiindcă Sfinților viața voastră de lacrimi ne încetate pricină sau făcut, carii socotesc pentru carea pricină, Hristiani zicând voi că sunteți, viață epicurească căutați, nici un lucru de desfrânare lăsându-l ne lucrat, nici cuvânt urât negrăit, am scris dojenindu-vă, ca pocăindu-vă, pre sine-vă adică de rușine și de defăimări, și de ne înblânzita judecată ce va să fie, iar pre sfinți de mâhnirea cea pentru sine-vă, iar pre Biserica de spurcăciunea cea cu greu de spălat să izbăviți.

Lui Stratighie episcopului, care de curând se așezase: 11.

Să știi o prea cinstite, cum că întru toată viața, iar mai ales acum când ai pășit pre hotarele ceia ce să pare adică, că este începătorie dar este slujire, cu dreptate ar fi fost să muncești pre poftele tale, ca de nici una din relele cele de la supuși să nu se biruiască. Că de rușine lucru este dacă cel ce voiește să poruncească celor supuși, s-ar afla că nici pre sine-și nu poate să se stăpânească.

Lui Gaie: 12.

Cum că răutatea pre Maron o are veselie, iar fapta bună pre durere și pre buna iscusință, o prea lăudatu-le știi: Căci cu sudori buna iscusință cu dulceață se adapă. Deci se cade de aceia adică a fugi iar de aceasta cu deadinsul a te apuca.

Lui Eftonie diaconului. 13.

Pre atâta cei ce locuiesc cu fapta bună, pre cei ne împărtășiți de dânsa îi covârșesc, pre cât oamenii adică pre fiare, și îngerii pre oameni. Fiindcă merg prin târg, ca niște luminători de năprasnă întru întuneric arătându-se. Și fețele celorlalți către sine-și întorcându-le. Deci unul dintru dânșii fiind și tu ține-te de avuție.

Lui Ierei: 14.

Cei adevărați îndrăgitori ai faptei bune, și trăind în trup, îndreptează pre cetăți, și lepădându-l pre acesta ne lasă boldul doririi. Fiindcă vestite sunt mormânturile lor, și întru cinste neamurile, și pururealnică pomenirea. Și cu dreptate. Că pre fapta bună o au câștigat, de care nu poate sfârșitul să se atingă. Iar dacă de un cuget ești cu noi întru socoteala cea pentru Dumnezeu, pre slava ce va să fie pomenindu-o, apoi te-am înaripat pre tine mai mult către dorul faptei bune.

Lui Serapion corrictorului. 15.

Nici un lucru așa și la oameni prea slăvit și la Dumnezeu laudat știe a face, precum a putea adică pre cele ce voiește a le face, însă de-a pururi cu iubire de oameni și a voi și a le lucra. Deci de vreme ce a putea întru stăpânie este de față iubirea de oameni cu aceasta amestece-se, ca și după stăpânie dea pururi pomenit să fii. Iar dacă mâniei vei face hatâr, și pre stăpânie rău o vei unelti-o, îți vei stinge adică pre lauda ta, și prepus de sălbăticie îți vei aduce. Că a învrednici adică de iertare pre cei ce greșesc, dumnezeiesc lucru este: Iar a munci îndată și cu ne iertare, cuviincios fiarei și șerpesc. Deci cine fiind cu puțință a urma pre cel dumnezeiesc, celor ce se târăsc pre jos a se asemana ar fi voit; nimeni. Afară de nu cineva, și pre dumnezeiasca frică, și pre a oamenilor socoteală o ar fi defăimat.

Lui Maron: 16.

Hipocrat doctorul adică au sfătuit, a nu se apuca de cei în boli ne vindecate căzuți. Căruia oarecarii plecându-se, din cei ce te-au oprit pre tine ca cela ce foarte te-ai bolnăvit, iar mai vârtos ai murit, și pre noi, carii spre pocăință te îndemnăm ne comodisesc, ca cei ce pre arap a-l spăla ne-am apucat, iar eu multe schimbări întru oameni, și că sau făcut auzind, și că se fac văzând, și că vor fi așteptând, cu dreptate am socotit a te deștepta pre tine și a te îndrepta, cu nădejdi bune hrânindu-mă. Iar dacă și, care să nu fie, aș greși, încai a mă prihăni pre mine voi câștiga, și

nu voi fi de cât cei ce în noapte marea mai aspru, carii când văd pre cineva că au căzut din corabii, pânzele aruncându-le se ispitesc pre dânsul la margine să-l scoată. Iar dacă nu ar fi voit acela să se mântuiască, nimeni pre dânsii ca cei ce nu ar fi voit să-l mântuiască, i-ar prihăni. Deci caută în sus dintru adâncul răutății, încetează de desfrânare, gândește de stricăciunea vieții acesteia, și de munca cea ne iertată de acolo. Pentru ce în deșert, iar mai vârtos pentru rău îți cheltuiești vremea. Adu-ți aminte, că un suflet având, cu toate patimile cele urâte pre dânsul l-ai întinat. Izbăvește-te pre sine-ți de răutate și de rușine și de comodisiri, și de muncă, și pre Biserică de întincăciune, și pre jertfelnic de spurcăciune, și pre cel ce te-au hirotonisit de prihăniri, și pre noi de mâhnire, și pre sfinți de neîncetate lacrimi.

Lui Pamprepie diaconului: 17.

Nădejdea cea spre Dumnezeu, turn este nerăsturnat, care nu numai pre dezlegarea celor grele făgăduiește, ci nici din însăși cele de față a se tulbura iartă. Că cel ce sau izbăvit de cele omenești, și de nădejdea cea de sus pre sine-și sau atârnat, nu numai pre grabnica schimbare acelor grele o aduce asupra. Ci nici pentru însăși cele ce sunt de față se gâlcevește și se tulbură, cu așteptarea sfințitei acelei anghiri îndreptându-se. Deci unelțește-o pre aceasta, și decât toate cele mâhnitoare mai presus vei fi.

Lui Isidor preotului. 18.

Coroninde a pune peste lucrul prea blagocestivului Isihie sârguiește-te, ca tu adică dea pururi pomenit să fii, și eu adică să mă bucur, și același iară să propovăduiască pre toate ale tale, că bărbat este care știe să mulțumească.

Lui Eftonie diaconului: 19.

Cum că adică mărturisit, că a nu avea trebuință de multe prea mare lucru bun este, arătat este. Dar cum că și a fi mai înalt și mai mare de cât trebuința celor ce sunt cu mult mai mare decât buna norocire va fi, și aceasta împreună sau mărturisit. Deci să ne grijim adică de suflet mai ales, iar de trup cât este nevoia, iar de cele dinafară nici atâta. Că în acest chip și aicea către fericirea cea nemărginită vom ajunge, care și pre împărăția cerurilor ne naște. Iar dacă unora ce aud li se pare cum că acestea nu sunt adevărate, dar mie mi se pare. Că nu atâta ca să li se pară celor ce aud cum

că adevărate sunt cele ce zic, mă sârguiesc, de nu va fi deșartă, ci ca mie să mi se pară.

Lui Maron: 20.

Te pari cum că nu știi câtă veselie are neiscoditoarea viață și poate, nu numai tu singur, ci și cei ce și-au ridicat asupra-și aceiași cu tine viață, ca cei ce nici odată pre aceasta curat o au gustat. Deci încetează nu numai mult a iscodi și a cleveti, ci și pre cei ce clevetesc a-i aduna. Că te primejduiești întru nesimțire căzând, pre răutate adică grijindu-o iar pre fapta bună crâșmărindu-o.

Lui Ermoghen episcopului. 21.

Grea prihănire pre cum m-am înștiințat blagocestivia ta înaintea oarecărora prieteni au făcut, cât se cădea prin scrisori mai aspre să vie. Fiindcă bunele sfătuiri n-au putut nimic, care putea să îndrepteze pre Evsevie Episcopul și nevrând. Deci să știi o sfințite cap: că se cuvine a răspunde: cum că pre toată calea doftoriei, și pre cea mai netedă și pre cea mai aspră pre cât era cu puțință o am pornit. Și nimic n-am lăsat din cele ce putea să-i răstoarne boala, și n-am putut, fiindcă patima mai mare decît ajutorințele sau aflat, și întru nesimțire au căzut. Deci a arăta adică nu se cade pre cele vrednice de uitare și de adâncă tăcere. Dar însă puține din cele ce i-am trimis lui cu îndrăzneală cuprinzător arăt, ca să știi cum că și pre această parte o au defăimat, și să încetezi pre noi prihănindu-ne. Că i-am scris lui adică multe cele ce se cuvine, dar lăcrimând puțin scriu: Că scurtez pre cele prea multe, păzindu-mă să nu se pară că lungesc cuvântul. Toată cetatea pre lucrurile tale cele vestite povestindu-le, zice, pentru care pricină, vinzi pre hirotonii; Pentru ce dai cu bani pre preoție; pentru ce crâșmărești pre Dumnezeu; pentru care pricină spurci Bisericile; Pentru ce răpind pre averile săracilor te înbogățești; Pentru ce la bătrânețe atâta întinerești cu nedreptățile; Pentru ce nu a-i rămas stăpânind, ci stăpânit de răutate te-ai aflat; Deci să știi cum că mai mare osândă vei a lua, căci însuși ai lucrat pre acelea de care a opri pre alții te-ai orânduit.

Lui Maron: 22.

Pentru carea pricină neiertat ție și nesuferit război către fapta bună îți este, cu dulceață te-aș fi întrebat eu. Că dacă pre Epicur îl lauzi, și către același căutând pre viața ta și-o zugrăvești, pentru ce te fățarnicești că ești creștin; că dacă voiești creștin să fii, pentru carea pricină pre viața cea epicurească o viețuiești;

Lui Eftonie diaconului: 23.

Slobozenia adică cea adevărată și cu deadinsul este, ca de nimic a avea trebuință cu totul, care lucru mai presus fiind decât firea omenească, fie lucru dumnezeiesc. Iar cea după aceia, de puține a avea trebuință, care lucru, putincios și lesnicios oamenilor este. Deci de aceasta să ne grijim fiindcă cea mai dintâi deocmadată nouă neajunsă este.

Lui Olimbie diconului, la cea zisă, „În lume necazuri veți avea.” 24.

Cum că pre negrăita și ne încetata veselie, osteneli-le și nevoințele o nasc, și cum că nimic nu sunt trudele pre lângă mărimea laudei ceia ce din fapta bună se naște, știi. Deci cum pre acestea știindu-le, aceia ai căutat să te înveți, „necaz veți avea în lumea aceasta.” că arătat este cum că a nevoințelor adică și a pătimirilor stadion*⁵⁵ este viața aceasta de acum, iar a cununilor și a celenicirilor este ceia ce va să fie.

Lui Afsonie corictorului: 25.

Auzind eu cum că de toată cetatea măria ta ai fost rugat, necuvios lucru am socotit a nu mă împărtași de acest fel de rugăciune, cel ce întâi și singur eram dator poate să mă grijesc pentru dânsa ca să o săvârșesc. Deci pentru căci târziu la aceasta am venit: Că să cade a răspunde pentru dânsa: pricină este voirea stăpânilor celor ce nu cu lesnire se pleacă ei. Că pentru povățuitorii cei ce cu cruzime, și cu neomenie, și carii nu amestecă cu curățenie pre iubirea de oameni, și cetatea sau stânzinit de aceia a aduce adese ori rugăciune. Celor ce nu după priceprerea ta cu lege și cu iubire de oameni stăpânesc, și nu cu bună voire fac bine. Și acestea adică întru atâta. Iar pre rugăciunea noroadelor întru lucruri a o aduce învrednicește-o. Că precum știm cum că cel ce este ținut de lucruri grele pentru mare cuviința ta, așa știm că poți lui ai face bine dacă de ajutorul tău se va ține, și îl va dobândi.

Lui Orion diaconul. 26.

Se cade ucenicii, și ca pre niște părinți a iubi pre cei ce cu adevărat le sunt dascăli, și ca de niște stăpânilor a se teme, și nici pentru dragoste a dezlega pre frică, nici pentru frică a înnegri pre dragoste.

⁵⁵ stadiu

Lui Paladie diaconul. 27.

Dacă pre mântuire o îndrăgești, pre toate cele ce aduc spre dânsa fă-le. Că acelui ce pofteste, ceva a i se face, nu a opri este de a i se face, ci a lucra pre toate ca să i se facă.

Lui Zosima preotului, Anatolie, și Maron diaconilor: 28.

Dacă celor iubitori de fapte bune a se smeri li se cade: Fiindcă aceasta și pre celelalte daruri le împodobește și le strălucește: apoi păcătoșilor a se smeri arătat lucru că de folos le este. Că pentru ce înalte ar fi cugetat, aicea adică răsuri și rușine suferind, iar acolo osândă și muncă așteptând; Că dreptii adică și pricini au pre isprăvi către a se făli: Iar păcătoșii din care fapte sar fi înălțat cândva; Deci care din cele lucrute de voi, nu este din destul a smeri și a supăra cugetul; Că atâtea greșeli asupra voastră sunt precum zic cât nici unul din însăși cei mulți nu nu le știe. Întru acest chip NU ÎNȚELEG 98v se comodisesc prin toată cetatea și vestite sunt. Iar dacă atâtea lucrând, și înalt cugetați, și asupra celor ce se sârguiesc vă întrarmați, a le curma lor pre drumul faptei bune măestrindu-vă, vedeți unde sfârșește răul. Că dacă pre fariseul cel ce se înbogătea cu fapta bună, nu ca și cum ar fi mințit el ci ca pre un mândru îl prihănește Scriptura, înalt a cugeta pentru isprăvi l-au vătămat, pre voi care nici ca vameșul, ci cu mult mai răi de cât acela precum zic sunteți, cum nu vă va vătămă înalta cugetare pentru greșeli, și în peirea cea mai de pre urmă vă va pogorî; Deci treziți-vă dintru acest fel de beție, și mai ales sârguiți-vă a nu greși, că întru acest fel și întru a isprăvi pre cale sporind înainte veți veni. Iar dacă întru păcate, care lucru nu cred, până la sfârșit a vă tăvăli ați judecat, nu cu rău pre rău îl vindecați, întrarmându-vă adică asupra căroră nu este cu putință, și înălțându-vă asupra căroră nici decum nu se cade.

A acelora. 29.

Cei ce nici de judecată se tem, nici pre împărăție o îndrăgesc, ci întru cruzime și neomenie pre sine-și se ascut: Ai căroră verhovnicii oarecarii pre voi vă orânduiesc, dintru care arătat le lucrați pre această hotărâre purtându-o: Pre acelea a le socoti cu dreptate a fi fost, care și bine cuvântate și următoare sunt, pre cum pre sine-mi mă încredințez. Dar judece-se și cu hotărârea celor ce cetesc, cum că dacă nu pentru Dumnezeu ar fi voit ceva să pătimească, de nevoie este lui și întru alt fel să rabde. Iar dacă pentru Dumnezeu se vor săvârși, nemuritori și

nesticăcioși vor fi. Nici dacă pre bani pentru dânsul nu ar fi dat celor ce au trebuință, avându-i pre dâșii acolo îi vor duce. Pre aceștia îi ceară de la dâșii aicea: pre care și ne cerându-i, ne greșit îi vor lăsa pentru căci muritori și stricăcioși sunt. Acestea voiește ca ei să se facă cu socoteală, care și de nevoie se cade ei să le facă, Deci atâta ar fi cerut să se adaoge numai pentru dânsul să se facă. Deci se cade cei înțelepți, pre cele ce negreșit nevoie este să le pătimească, să voiască pentru dânsul să le pătimească. Că aceasta de s-ar fi adaos adică, din destul va avea pre supunere, și va covârși pre osteneli cu răsplătirile.

Lui Atanasie. 30.

Dacă împărăția iubești, pentru ce banii cu vederea nu-i treci; Iar dacă și de dumnezeiasca răsplătire te ții, pentru ce pre cea omenească vânzându-o nu încetezi;

Lui Apolonie episcopului. 31.

Acum cu lucrurile aceste de aicea, ca și cu niște începături pre dor îl ospătam, care saltă adică de dumnezeiasca veselie, și către privire se silește, dar nu poate către vremea ceia ce va să fie să se liniștească, de nu oarecare odihnă din aceasta epistolie câștigând, de aicea adică nădejde întemeiată, i s-ar fi părut că pune, pre așteptarea praznicului ce va să fie zic. Deci cât de în grabă silește-te, ca praznic nouă prin venirea ta să ne naște.

Lui Iraclie episcopului: 32:

Cu cât mai mari și mai vrednice de cuvânt lucruri te-ai hirotonisit să le iconomisești, cu atâta mai vârtos ne dormitor și prea privitor se cade tu să fii. Ca nu din dumnezeieștile daruri cele ce ți sau încredințat alunecându-te, mai mare prihănire să-ți aduci asupra-ți. Că nevoie este, atâta prihănire să-i fie celui ce păcătuiește din cele prea mari, cât și răsplătirea celui ce neprihănită pre leturghie o au păzit.

Lui Isihirion preotului: 33.

Foarte am lăudat pre blagocestia ta, carea au cinstit pre socoteala părintelui, și celui ce este ales cu soartă să povățuiască, pentru căci au socotit cele prea bune pre hotărâre i-au dat-o.

Lui Dionisie pentru uitare. 34.

Nu afară de patima omenească uitarea să întâmplă: dar însă se întâmplă precum și celelalte boale. Că vine peste suflete de la carii pomenirea sau deosebit. Ci atuncea fuge și se duce, când cineva-și pre dânsa cu armele pomenirii o ar fi biruit. Deci de vreme ce când adică erai cu noi, pomenire neuitată de fapta bună aveai: Iar după ce te-ai dus, uitării, precum ne-am înștiințat, pre sine-ți te-ai dat, de nevoie am socotit pre aceasta cu scrisori a o săgeta, ca pre pomenirea cea pierdută, să o întoarcem înapoi. Deci ducă-se uitarea peste prăpăstii, ca să strălucească iarăși darul pomenirii.

Lui Macarie episcopului. 35.

Fiecare din cei rău norociți tânguindu-și întâmplările sale, de milă și de îndurare vrednic este. Iar dacă către a cleveti pre alții și a-i supăra se abate, și pre mila cea pentru relele norociri, precum știi o pierde. Că nu încă de milă, ci de urâciune vrednic a fi se judecă, că întru iubirea de iscodire pre întâmplare o unelțește. Deci de vreme ce, se cade pre simțirile semințele iubirii de iscodire începându-se a le tăia mai înainte de a crește, și grele de înduplecate a se face, și primejdie a naște însăși celui ce o au început. Că cel ce este clevetit de toți pentru buna obișnuință se laudă. Sârguiește-te de a întoarce înapoi pre cel îmbătat de primejdie, și îl pleacă să se depărteze de bărbatul cel dea pururi pomenit.

Lui Petru. 36.

De vreme ce a-i scris ce este aceia, tăia-și-vor sabiile lor în fiare de plug: socotesc, dar mai vârtos mă încredințez, cum că arătat pre aceasta l-au proorocit, că plug al păcii, zic adică dumnezeiasca propovăduire cea pentru Hristos, pre cetățile cele iubitoare de război le va înblânzi, ale căror armele izbânditoare a răutății, în organe de viață folositoare a lucrării de pământ se vor preface.

Lui Ermin comitului: 37.

De vreme ce smintindu-te, pre cum ai scris, de viața lui Zosim preotului, cum că cei ce sunt botezați de dânsul, întru mari și prea de nevoie sau vătămat socotești, ați trimite înapoi pre grabnica scrisoare cu dreptate am socotit, cum că cel ce se luminează nimic se vatămă la semnele cele de mântuire, dacă preotul nu bine ar viețui, ci acela adică negreșit, că se cuvine a adeveri, va dobândi dumnezeieștile acelea și mai presus de cuvânt faceri de bine. Iar preotul, pentru viața sa sub mai grea samă se va supune, și atâta adăogire de muncă lui i se va face, pre cât și cinstea lui i-au fost. Că cel ce nici cu a se cinsti cu preoția sau făcut bun, de mai mare muncă cu cuviință vrednic ar fi fost. Deci nimenea din cei învățați de dumnezeiasca aceia săvârșire, care cererile celor învățați le deschide, să nu se grijească, ca și cum de aceasta sar vătămă la semnele mântuirii, nici când ar greși să nu socotească cum că pricină bine cuvântată de răspundere are pre viața preotului. Iar acestea le zic, nu ca și cum toți preoții acest fel ar fi, să nu fie. Că dacă și către oarecarii sunt aceste prihăniri, de la oarecarii sau depărtat. Și dacă nu întru oarecarii sunt isprăvi, nici de la toți sau depărtat. Ci a arăta voind, cum că măcar toți de ar fi fost în acest chip nimic se vatămă cel luminat. Iar dacă socotești cum că și cugete omenești acestea sunt. De la dumnezeieștile cuvinte pre tine a te încredința mă voi ispiti. Că ce decât Valaam au fost mai pângărit; dar însă pre limba lui întru blagoslovenii o au uneltit Dumnezeu. Ce decât Caiafa; dar însă au proorocit. Și darul adică de limbă i sau atins, dar de socoteală nu i sau atins. Iar dacă și mai slăvit ceva voiești a te învăța, prin corb necurată pasăre pre Ilie călătorul la cer l-au hrănit. Deci nu te îndoii, dacă prin preoți oarecarii păcătoși, că nici pentru toți se cade a hotărî, că nici cu dreptate este, dumnezeieștile și cele mai presus de fire daruri se dau.

Lui Zosima: 38.

Foarte mă minunez, cum nici de pildă silindu-te, nici având pre cel ce urmează: Că să nu dea Dumnezeu să fie cineva întru atâta prăpastie să cadă. Ci facă-se și pre tine să te scoată din pierzătoria aceasta beție: Pre preoții cei ce se înbogățesc cu fapte bune, și cu isprăvi duhovnicești izvorăsc îi grăiești de rău, socotind cum că tu răspundere ai de lucrurile tale pre prihănirea altora. Ci nu este aceasta o prea bunule nu este, ci și cu răsuri omenești ești dator, și cu prihănire, și de la Dumnezeu multe munci vei răbda. Căci pre răutate o ai înbrățișat, și căci pre fapta bună o ai necinstit, și căci pre hrănitorii aceștia, i-ai grăit de rău, și căci întru preoție înbătându-te i-ai ocărât. Cât cei prea mulți din oameni, ca să nu zic pre toți, smintindu-se de tine au socotit cum că sau vătămat la semnele mântuirii. Deci ca de toate acestea răutăți să te izbăvești, că mă rog cunoaște-te pre sine-ți.

Lui Aravian episcopului, pentru în ce fel ar fi prea bun preotul. 39.

Nu numai de prihănire mai înalt, socotește că se cade tu a fi, ci și de laude plin. Că aceia adică a fiecăroră este, iar aceasta a celor desăvârșit întru fapta bună.

Lui Evdemon diaconului, pentru îndestulare. 40.

De vreme ce prea multe nevoi firea noastră având, prea mare o are pre cea a pântecelui: Că multe nouă poruncindu-ne, nicidecum cuvântări a se pleca nu voiește. Cu cugetul pre tirănia acestuia să o tăiem, și pre cel cu greu de plecat a-l supune să ne măestrim. Iar aceasta va fi dacă cu trebuință pre nevoie vom vindeca-o, și cu îndestularea pre ne măsurare vom munci-o.

Lui Zosima pentru judecată. 41.

Nu întru aceia adică că nu te osândești o prea bunule, se va pune înprejurul tău ne osândirea nicidecum,ci mai greu a te osândi, dacă nu te vei pocăi, și pre toate biruirile nu le vei dezbirui.

Lui Ofelie grammaticului. 42.

Nu zic că sau înspăimântat alții: Că mic lucru poate celor mulți este acesta: Ci pre însăși Libanie cel vestit de toți pentru buna limbuție, de limba dea pururi pomenitului Ioan, și de frumusețea noimelor, și de desimea tâlcuirilor, semn este epistolia, întru carea nu numai pre dânsul îl laudă care așa poate a zice ci și pre cei lăudați, și mai vârtos împărați fiind: Căci pre un lăudător ca acesta au dobândit. Și este aceasta. Libanie lui Ioan. Primind cuvântul tău cel mult și bun, l-am cetit și însăși bărbaților celor ce sunt ziditori de cuvinte, dintru carii nici unul era, care nu sărea, și striga, și pre toate le lucra cele ale celor înspăimântați Deci m-am bucurat, căci a arăta meșteșugul în dicastirii ți-ai adaos pre dovezi, și te fericesc pre tine care așa poți a lăuda, și pre cei ce au dobândit un lăudător ca acesta, și pre părintele care au dat și pre fii carii au luat împărăția. Și acestea adică Libanie le-au scris. Iar lui Plutarh i se pare cum că, luminarea, și netezirea, adevărat aticizmos este: Căci așa, zice, au grăit ritorii. Iar Gorgia Leondeanul, întâi pre boala aceasta, întru cuvintele cele politicești o au băgat, pre înălțime și pre tipicon înbrățișând, și pre

descoperire vătămându-o. Dar sau stins boala aceasta, zice, și de minunatul Platon. Deci de se cade, apoi se cade întru aceasta lui Plutarh a ne supune. Căci covârșăște pre toi ceilalți dea pururi pomenitul Ioan: Și după glas aticisind, și pre descoperire, cât nu știu de altul oarecare uneltindu-o.

Lui Eustatie preotului, pentru înviere. Uneltire a lui Filon, ori filosofească. 43.

Cuvântul învierii trupurilor ai zis, cum că, și ca un neputincios, se ia în răs de elini. Drept aceia se cade fiindcă sfințitele Scripturi se leapădă, din gânduri și din rânduială doveditoare, silitor a găti cuvânt care ne face pre noi să știm descoperirea. Deci de ar fi fost adică înțelepți, socotească cele ce zic cei înțelepți. Că aceia cum că din patru stihii ființa trupului sau amestecat zicând, schimbătoare pre dânsa o socotesc, fiindcă și cu lesnire stihiiile unele printre altele trec, că îngroșându-se adică focul, și jos căzând, aer se face: Iar aerul, apă: Iar apa, pământ. Și întru alt chip, subțiindu-se pământul, apă se face: Iar apa aer: Iar aerul foc. Deci ce lucru necredincios zicem, dacă trupul acesta care este părtaș pământului, prea mult subțiindu-se, aerăsc zicem că se face și duhovnicesc; Că se scoală zicem el nu în acest chip, ci cu mai mare vrednicie înpodobit fiind, și pre toată stricăciunea și patimile, ca întru o topitoare lepădându-le. Deci de ar fi fost înțelepți cei ce socotesc acestea, înceteze de necredință. Iar dacă și de cuvinte nepărtași, și de iscusința dialecticească necercați fiind. Ar fi întrebat ce este aceasta; sau acest fel, prin pildă călătorește cuvântul, arătând și celor proști pre adevărul. Că zicem: Ca și mai groasă pildă spre descoperirea celui zis să uneltim: Că precum pământul cel de aur adică luând apă, tină se face, iar cu focul, împărțându-se aur: Nu și încă pătimește cele ce mai dinainte au pătit: În acest chip și trupul, împreunându-se cu nemurirea, și cu nesticăciunea, ne robit și neapropiat patimilor va fi, de care acum lesne robit este. Iar dacă și pre puterea celuia ce dintru ce n-au fost pre dânsul l-au făcut, cu bună mulțămintă vor socoti, nici de acest fel de gânduri vor avea trebuință, că Cel ce au făcut pre cel ce n-au fost, cu mult mai vărtos pre cel făcut îl va învia.

Lui Zosima preotului. 44.

De ar fi fost cu puțință ca banii după moarte să-i duci cu tine, mai ales adică nici așa ar fi fost cinstiți de cele de acolo prea cinstite întunecându-se. Însă, cu toate acestea, ți se pare cum că umbră oarecare de mângâiere ție îți aduce. Iar dacă aceasta adică cu neputință este, dar cu puțință este pre aceștia ai răsplăti întru milostenie cheltuindu-i. Și mai ales că nici pricină bine cuvântată care se pare că este a pruncilor la tine nu este, ca mai bun decât voirea să te faci, care de nevoie

este. Iar dacă nu voiești să-i dai, pentru ce și pre ai săracilor răpindu-i nu te rușinezi;

Lui Alexandru. Către pustnicii cei ce foarte postesc. 45.

Măsuratică fie, osteneala faptei bune, ca nu nemăsuratec să se facă chipul schimbării.

Lui Atanasie preotului, împotriva elinilor. 46.

Zi celui ce se pricește cu tine, și pre ale elinilor le diafentfește, și zice, cum că nouă oarecare pretrecere, și afară de obiceiul cel vechi, Evanghelia au tâlcuit, că în prepus ești că nu știi, o pre înțeleptule, cum că pre obiceiul cel rău singură înnoimea a-l înceta poate. Pentru aceia, și aicea au venit Stăpânul Evangheliei, și pre petrecerea ceia ce se cuvine cerului o au tâlcuit. Deci de ar fi sfătuit să rămână întru cele ce era, nici era trebuință a înnoi: Iar dacă la cei ce nu bine se afla au venit dojenindu-i, de mai noi lucruri era trebuință, spre a se risipi răutatea ceia ce stăpânise. Că nu era cu putință, însăși nepodoaba stăpânind să se facă îndreptarea, ci nevoie era ca cel ce voiește să pornească și să piardă pre cele rele, și pre cele încă ne legiuite în locul celor ce mai dinainte spre vătămare stăpânise să le așeze. Cât înprotivă a ne minuna cu cuviință era, dacă pentru schimbarea lucrurilor, aicea venind nimic nou în legi nu ar fi dat. Că se cade a avea trebuință și puitorul de lege, și semnul, care se arată că pre cele de folos le tâlcuieste, nicidecum prepuindu-se cum că ceva de înnoire este întru socoteli. Că precum cel ce învață pre cele ce nu sunt de folos vrednic este de a-l urî, măcar deși sar părea că obiceiurilor urmează, așa pre cel ce cu prea bune sfătuiri au venit aicea cu dreptate este a-l lăuda, măcar afară de cele ce era așezate ar sfătui. Deci dovezi adică că este vătămare întru Evanghelii, arată, și pre trebuință ție îți vom da-o. Iar dacă aceasta neputând a zice, ca ceia ce de uitare oarecare obicei se ține, nu te tăinuiești cu buna cuviință acelor legiuite de folos lepădându-te. Că nu este lucru greu a înnoi, dacă partea celui de folos întru cel nou ar fi. Că nu cu vremea se judecă cele vătămătoare și cele ce nu, ci de sar afla adică întru cele mai bătrâne din lucruri răutatea, și întru cele mai noi sar afla fapta bună. Și te asemeni tu socotind celuia ce din tânără vârstă în curvăsării se tăvălește, și nu i se cade pre cuvântul cel pentru întreaga înțelepciune a i-l semăna, nici celui ucigător de bărbat pre cel pentru dragoste. Că dacă fiecare dintru aceia pre obișnuință mai mult de cât ceia ce se cuvine, ar fi protimisit cu milioane de rele pre sine-și sar fi pătruns.

Lui Timotei cetetului: Care întâi nașteri au dat lui Iacob Isav. 47.

Nu prost a se numi întâi născut, o prea iubitule precum socotești lui Iacob Isav au dat, ci pre patriarhasca vrednicie, care faptei bune mai ales, și nu întâiei nașteri era datoare. Că de vreme ce, celui întâi născut, sau celui prea bătrân, și împărăția și preoția, și patriarhala vrednicie (:i se cădea:) și legea cea a întâiei nașteri la început pre dânsul l-au chemat, și fiindcă pustiul era acesta de faptă bună, întru acest fel de nevoie l-au așezat întrucât și de bună voie a vinde, pre ceia ce și ne vrând cu dreptate era a se lipsi.

Aceluia-ș. Pentru ce Ruvim întâi născut fiind, nici de preoție, nici de împărăție sau învrednicit. 48.

Și însăși aceasta, care o ai zis, o tu, întărește că adevărat este, ceia ce mai dinainte ție de mine ți sau scris. Că de vreme ce Ruvim spre patul părintesc sau îndrăcit, pentru aceasta, nici de împărăție, nici de preoție sau învrednicit, măcar că întâi născut era: Dar Levi al treilea fiind, nu numai căci i-au făgăduit tatăl să-i afierosească zecimea, că de jos numărându-se al zecelea era, iar de sus de sar fi numărat, unul din slujnice sar fi aflat: Ci și pentru cuvioșie, și căci de sânghiurile cele cu care se înrudea*⁵⁶ pentru cinstea cea către Dumnezeu, mâinile și-au umplut, de preoție sau învrednicit. Pre care lăudându-l Moisi întru blagoslovenii zicea: Cel ce zice tatălui sau maicii, nu te-am văzut pre tine, și pre frații săi nu i-au cunoscut. Au păzit cuvintele Domnului. Iar Iuda al patrulea fiind, pentru nemincinoasa judecată, și pentru dreapta hotărâre de împărăție sau învrednicit. Că de vreme ce mulți pre greșalile sale ascunzându-le, pre alții judecă. Iar acesta asupra lui adică și-au hotărât, și pre ceia ce sau socotit că au curvit de muncă o au izbăvit, pentru aceasta cu cuviință de împărăție sau învrednicit. Că preoția cei din Levi, și împărăția cei din Iuda, nu după soartă, ci pre cinstea cea pentru fapta bună luându-o. Deci când oarecarii în pustie din Ruvim trăgându-se, și socotind cum că vrednici sunt de preoție, pentru că sunt strănepoți celui întâi născut, asupra celor sfințiți sau îndrăcit, socotind pre Moise că în dar fratelui și nepoților pre preoție o au dat, atunci, cu trăsnete și cu tunete din cer i-au săgetat, izbânda nu întâiei nașteri, ci faptei bune pre cinstea preoției adevărându-o.

Aceluia-ș. 49.

⁵⁶ rudinești

Nici Iosif, o prea bunule, în dar de împărăție sau învrednicit. Căci cu multe fapte bune și încă holtei fiind se împodobește. Pentru aceasta și tatăl pre dânsul îl iubea mai mult decât pre ceilalți fii ai săi: Și de vreme ce îl vedea pre dânsul zavistuit, vindecând pre zavistia aceluia, pre pricina dragostei zicea, cum că nu din fapta bună a copilului sau născut, ci din nașterea cea mai de pre urmă: Iar cum că aceasta o pricină era a tatălui celui ce voia să stingă pre zavistia cea aprinsă asupra lui. Că dintru aceasta aprinzându-se, și prihană vicleană au cusut asupra lui: Arătat este de acolo. Că dacă pentru aceasta lar fi iubit, căci mai pre urmă născut era, cel mai de pre urmă născut, cu dreptate mai vârtos era să se iubească, și era acesta Veniamin. Ci precum am zis pre prea înțeleapta pricină a tatălui Moise o au tâlcuit. Căci cu alese fapte bune și încă holtei fiind să împodobește, au arătat și tinerețea și toată altă vârstă, carea nu pre faptele cele bune dintru început le-au pierdut, ci și le-au crescut, și împreună a odrăsli le-au făcut. Căci cu carea faptă bună nu sau împodobit; sau vândut de două ori, dar nu și-au pierdut blagorodia: Sau iubit de la stăpânul pentru podoaba năravurilor: și nu l-au ridicat aceasta pre dânsul spre mândrie, sau iubit de stăpână-sa, și nu și-au dat în jaf pre întreaga înțelepciune. Sau clevetit și au suferit vitejește. Legat au fost, și n-au căzut cu cugetul. Pentru înțelepciune sau propovăduit: Că tâlcuirea visurilor în lucru au venit: Și trecându-se cu vederea de robii cei împărătești, nu se îngreioia. Au împărățit și cu smerenie au suferit. Celeia ce l-au clevetit ne izbândindu-i. Pre frați în mână i-au avut, și nu numai nu i-au muncit ca pre niște vrăjmași, măcar că nu-l știa, ci și ca unor făcători de bine le-au răsplătit. Stăpânia cea egipteană o ocârmuia. Și pentru înțelepciune și iubirea de oameni se propovăduia, și prin toate vârstele biruințe cu biruințe împreună. Deci nimeni din cei din primejdii să nu se înpuțineze, ci sădească pre sămânța bunei obișnuințe, și negreșit sau aicea, sau acolo va străluci.

Lui Ioan diaconului: 50.

Din cei ce se fălesc cum că robi și ucenici a blândului stăpânului și înțeleptului dascăl sunt, și căci și-au luat cu soartă slujba preoției se mândresc, unii adică întru tiranie pre lucru rău l-au uneltit. Iar unii întru bogăție, și unii întru desfătare, iar alții întru aceia, și pre sine-și, și pre prieteni a nu-i ști, iar alții întru a munci pre vrăjmași. Dar sunt adică cei ce pre cei ce cu împodobire viețuiesc îi gonesc iar pre cei ce sunt biruiți de cele prea grozave, și de mai mare treaptă îi învrednicesc. Iar dacă Evsevie precum ai scris, pre neputințele tuturor deodată ștergându-le, și alegând adică pre care nu se cade, încă înbogățindu-se și desfătându-se, și pre sine-și, și pre prieteni neștiindu-i pre vrăjmași muncindu-i, și întru tiranie pre preoție rău uneltindu-o nici cu un dar sau împodobit, (:că cei ce lucrează pre cele zise și cu isprăvi oarecare negreșit sunt încununați:) să nu te minunezi. Căci nici de la sine-și

pre lucrul cel de trebuință a vedea, nici cel ce sfătuiește al suferi, întru această răutate au întins, care și pre cei ce se înbogățesc cu toată fapta bună, și după viața cea apostolească viețuiesc, și pre chipul ucenicilor Mântuitorului cu deadinsul îl păzesc. (:Că sunt sunt, măcar de milioane de ori oarecarii se înnebunesc, pre toți de a cădea întru răutate întărindu-i:) nu numai nu-i primește, nici îi râvnește, ci și răi îi face, și-i izgonește că muștrare a vieții sale pre pretrecere acelora socotindu-o, pentru căci pre aceia îi prihănește, pre răutatea sa a o acoperi socotește. Deci nu te înpuțina: Că potrivite greșalelor pre muncă o va lua.

Lui Ermoghen episcopului. 51.

De prieteni adevărați, și carii pentru fapta bună cea desăvârșită pre prietenii le înbrățișează pustiu nu ești (:până când vei fi:) în acest chip precum ești. Că iscusit vânător al lucrului ești în loc de mreje pre năravuri avându-le. Deci unelțește-le pre dânsule: Și toți, căroră le este grijă de fapta bună, te vor avea pre tine prieten.

Lui Teodosie episcopului: 52.

Dumnezeiesc odor adică este preoția, și decât toate cele ce sunt prea cinstit. Dar ocărăsc înpotriva ei mai ales decât toți cei ce rău pre dânsa o uneltesc carii a preoții cu totul nu se cădea, ca nu cei fără de minte pre greșelile celor ce rău o uneltesc pre dânsa, înpotriva ei a le întoarce să îndrăznească. Că de cei ce o ocărăsc pre dânsa lăsându-se, înpotriva ei întorc pricinile, care se cădea și izbândă să dobândească, ca ceia ce este batjocorită de bărbați pângăriți, și căroră nu este cu puțință a se atinge de dânsa. Că dacă la stăpâniile cele lumești, altul adică este lucru, și altul cel ce nu după cuviință pre dânsul îl metaherisește. Și a stăpâni care pre a sa rânduială și vrednicie o are, cel ce au ocărât înpotriva eii, pre osânda cea mai de urmă o ia, pentru carea pricină întru preoție amestecă pre lucruri și pre păcatele celor ce nu după cuviință pre dânsa o metaherisesc înpotriva ei a le aduce se ispitesc; Deci înceteze cei ce pentru Evsevie și Zosim, și Paladie, și Maron pre preoție o netrebnicesc, și nu înpotriva loru-și pre sabia izbândeii să o ascuțe. Ci pre aceia adică, dacă a filosofi nu sufăr, prihănească-i ca pre niște pierzători, și ai blagocestiei și ai faptei bune vrăjmași: Iar pre aceasta laude-o și încununeze-o, ca ceia ce dăruiește tuturor pre cele ce se cuvin. Că prin trânsa și de a doua oară ne naștem, și de dumnezeieștile taine ne împărtășim, fără de care de cinstele cele cerești a ne împărtăși nu este cu puțință, după nemincinoasele Adevărului cuvinte, Care uneori adică zicea, „Dacă cineva nu se va naște din apă și din Duh, nu va intra întru împărăția cerurilor.” Iar alte ori, „Dacă nu va mânca cineva Trupul Meu, și nu

va bea sângele Meu, nu are parte cu Mine.” Deci dacă fără de acestea nu este cu putință de dumnezeiasca odihnă a ne învrednici, iar acestea prin nimic alt de cât prin preoție se săvârșesc, cum este cu putință cineva pre dânsa prihănindu-o să nu o ocărăscă împotriva celor dumnezeiești; și pre sufletul său să-l defaime; Deci ca să nu se facă aceasta, pre aceia adică să o cinstim, iar pre cei ce cu nevrednicie pre dânsa o uneltesc să-i plângem, și nici pre greșelile acestora ceia ce i se cade a i se face izbândă să le scriem.

Lui Ierachie preotului: Pentru podoaba femeilor: 53.

Din femei unele adică nesuferind să-și ascunze pre bolile cele femeiești, dacă adică frumoasă ar fi, și bogate cu străluciri de pietre prea cinstite înpleticite cu aur se fălesc. Iar dacă și grozave și sărace, cu unsori și cu închipuiri de ochi pre ne fireasca frumusețe își izvodesc. Iar cele ce voiesc slavă și cinste a avea, cu frumusețea cea firească*⁵⁷ se îndestulează, iar a o iscusi pre dânsa către cel mai bun nu se leapădă: Iar cele cu adevărat înțelepte pentru grija sufletului, pre toată sânguința avându-o a-l griji adică cu măsură pre trup ca pre un organ al sufletului nu se leapădă: Iar al înpodobi pre dânsul și al mândri, nu se învrednicesc, ca nu cu firea rob fiind, asupra sufletului celuia ce-i încredințat ighemonia să se dârjască, ci îl predepsesc pre dânsul ca pre a sa rânduială să-și cunoască, nici aprindere și pricină de desfrânare pre dânsul, ca pre o amăgire înainte îl pun. Ci și pre materiile focului acestuia, pre cât se poate, le înpuținează. Deci am auzit dela oarecare bărbat iubitor de adevăr, povestire vrednică de cuvânt și de pomenire, care și femeii tale a o arăta cu dreptate am socotit. Cum că un tânăr oarecând iubitor de cele de jos,*⁵⁸ și robit de femeie văzând pre o fecioară prea frumoasă, și cu totul robindu-se și pre toată măestria pornindu-o ca să-și dobândească pofta, aceia adică la început l-au oprit. Că era și de bun neam, și înțeleaptă, și care nepipăit și pre suflet și pre trup al păzi lui Hristos sau făgăduit. Iar dacă l-au auzit pre dânsul îndrăcindu-se și turbându-se, au aflat măestrie, prin carea și pre sine-și întreagă a se păzi, și pre focul aceluia să-l stingă. Că tunzându-se, iar mai vârtos pre toată buna podoabă a părului răzându-o, și cenușe cu apă amestecată fața ungându-și, au poruncit ca să intre acela la dânsa. Apoi celui ce au intrat au zis: Pre această nepodoabă o îndrăgești; Iar acela ca dintru o nebunie deșteptându-se, nu numai pre focul poftii l-au stins, ci și a întregei înțelpciuni fierbinte îndrăgitor sau făcut. Deci se sfătuiește și el, (:că mai bun lucru este pre întoarcerea acestor răutăților celor ce va să fie să o afle, decât pre osânda celor ce acum se făcu să o ia:) nu podoaba de afară adusă să

⁵⁷ fireșă

⁵⁸ gios

o uneltească: nici focului celui fireș pre materia cea din podoabă să o adauge, ca nu de greșali înspăimate pricinuitor să se facă.

Lui Apolonie, cum că fericit este cel ce pentru Hristos se ocărăște: 54.

Precum Apostolii cu bărbăția și cu mărimea de suflet fiind îngrădiți, și cu dumnezeiescul ajutor împlătoși, cu atâtea războaie izbîndu-se din destul mîngâiere pre pricina nevoițelor o avea: Că nu pentru a sa, ci pentru slava cea Stăpânească, pătinea cele ce pătinea: Pentru aceia nici zavistia care dea pururi chinuiește pentru cele bune pre dînșii i-au nedreptățit: Așa și noi când nu pentru răutatea noastră, ci pentru blagocestie și dreptate am pătimi a ne mîhni nu ni se cade. Că ne ajunge nouă către mîntuire și mai înainte de cununile cele ce vor să fie pricina nevoițelor.

Lui Ofelie gramaticului, pentru iubirea de oameni. 55.

Se cade o iubite, și cu vrăjmașii cei ce se roagă a te împăca. Că cel ce nu se împacă, ci pre oamenii cei rugători carii slobod glasuri de umilință, și nu încă deopotrivă se luptă îi muncește, și nici cu mila izbîndind pre mînie, nici la rudenia și prietenia firii apropiindu-se, și pre bunătatea biruinței o va strica-o, și de la toți ca o fiară ne înblînzită se va prihăni, și de dumnezeiasca osîndă nu va scăpa.

Lui Alfie ipodiaconului. Pentru ce au zis Pavel: Acum cunosc din parte. 56.

Acum cunosc din parte sfințitul Apostol au zis, cunoscînd cum că Dumnezeu și aici pre bogăția înțelepciunii Sale o ar fi arătat: Dacă cel ce ar fi primit vrednic ar fi fost să primească pre cunoștința cea acum adică neîncăpută, dar încăpută va fi pre cât se va putea în veacul cel viitor.

Lui Paladie, pentru îndestularea bucatelor. 57.

Trupul o prea bunule de hrană are trebuință dar, nu de desfătare, de puțină mîncare dar nu de înbuibare, de îndestulare, dar nu de multă cheltuială. Că acelea și pre suflet și pre trup îl folosesc, sănătate și putere și tărie născîndu-i: Iar acestea pre amîndouă le vatămă, nu numai pre sănătate, stricîndu-o, ci și boli prea grele

născând. Iar dovadă arătată este că pustnicii cei puțin mâncători decât cei ce și-au ales pre viața cea desfătă, și mai pricepuți și mai înțelepți și mai sănătoși sunt.

Lui Ishirion: 58.

Te asemeni cum că din smerită și rea înțelegere, nici pre mărimea cea decât toată minunea mai înaltă, nici pre Apostolescul dor cel nou și prea slăvit, și care pre toate ceririle le covârșește îl primești. Că dacă și acum întemeiată ți se pare ție că este cea zisă, bine știu, căci când pre dânsa mai arătat voi tâlcui-o, atunci iarăși necredinciosă se va părea ție că este, cea mai dinainte întemeiată, pentru că așa rău te afli. Că acela adică cu dragoste zicea, de ar fi fost cu puțință să se înstrăineze de Hristos, pentru ca însăși Hristos de toți să se slăvească. Iar tu întru atâta smerenie îndrăznești pre covârșirea cea Apostolească a o pogorî, ca cel ce altele tălmăcești, pre care și ale pomeni mă rușinez. Că nu odor pre cum zici se ruga să fie, că cine și din cei foarte trândavi nu s-ar fi rugat pentru aceasta; Nici pre moartea cea trupească mai înainte o chema, acela ce fiecare zi murea. Nici atâtea ar fi adevărit, ca cel ce vrea să nu se creadă, dacă proastă și rea, era, cea gândită de dânsul. Dar fiindcă mai mare era decât toată puterea și tăria, multe mărturii au pus de față, că nu minte nici se mândrește „că adevărul zic” zice, „în Hristos nu mint, că îmi mărturisește mie știința întru Duhul Sfânt.” Deci dacă și pre adevăr, și pre Hristos, și pre aceia că nu minte, și pre știință, și pre Duhul Sfânt, mărturii acelor ce vor să se zică au pus de față, cine ar fi crezut cum că smerit ceva gândind și de nimic, întru atâta covârșire a adevărității au sporit; Iar dacă încă nici cugeți și pre pământ târându-te, nimic mare și vitejesc a gândi nu voiești, trăgând NU ÎNȚELEG 106v pre Moisi cel de Dumnezeu iubitor, care sau rugat să fie șters din cartea vieții, decât cei ce era sub dânsul pierzării să se dea: Că mai mare este cea a Apostolului. Că acela adică împreună a pieri: Iar acesta a pieri, ca alții să se mântuiască sau rugat. Deci femeie vitează, dacă cineva pre cel mic cu cel mare l-ar fi potrivit pre acesta a o arăta mă voi ispiti. Râvna Apostolească mărime de suflet precum cineva ar fi zis având, au voit sub blestem să fie, ca și copilul blagoslovenie să moștenească, și pre bunătăți adică aceluia i le da. Că nu era cu puțință, cu acela să se blagoslovească, iar pre cele rele însăși singură se gătea să le rabde, și așa cu osârdie își gătea lucrarea, cât și cu zăbava se mână, și cu grăbnicia se bucura. Și pre copil îl silea: Și mai ales primejdie prea mare stând de față. Că lăsând a zice, că tatăl tău întru adânci bătrânețe au ajuns, și de lumina simțirii sau lipsit, și nu va afla viclenia. Pre toate acestea scurtându-le, au zis copilul celui ce se îndoia și se temea, „asupra mea blestemul tău fiule,” numai să nu strici lucrarea cea gătită de mine, nici să pierzi vânatul cel prea iute, nici să dai în jaf visteria. Deci dacă o femeie carea nici bărbăție femeiască nici mărime de suflet nu avea, au primit să fie

blestemată, ca altul să se blagoslovească, Apostolul cel atâta și în acest fel de mare nu s-ar fi rugat în acest chip ceva să pătimească, ca Iudeii să creadă, și să nu li se pară că se hulește Dumnezeu. Ca și cum altora adică ar fi făgăduit, și pre alții la atâta vrednicie i-ar fi suit; Prea cu adevărat adică acestea ar fi zis, că nu cu adevărat făgăduința au rămas jos: Că au zis, că nu au rămas cuvântul lui Dumnezeu jos, care către părinți cu adevărat sau făcut: Că au ieșit făgăduința întru cei ce au crezut dintrânșii, și întru cei asemenea lui Isaac prin botez din neamuri sau născut. Și aceasta poruncește, și pentru verhovnicul, Apostolilor, zicând, pre această făgăduință o au împlinit Dumnezeu fiilor lor, nouă înviindu-ne pre Hristos. Deci nu că nu au rămas făgăduința jos aceasta au zis, ci ca să arate, pre dorul cel nebiruit al său către Hristos, și dacă cu deadinsul vei trece locul cel Apostolesc, aceasta pre dânsul gătindu-o îl vei vâna.

Lui Zosima preotului: 59.

Am auzit cum că fiți sănătoși zicând celor ce te sfătuiesc cele prea bune, și pre toate legăturile sfiei rupându-le, te duci purtându-te către cea cu greu de lăudat și cu greu de numit răutate. Ași fi voit cu adevărat să nu fie acestea adevărate, iar de sunt, sârguiește-te a ieși până a nu te birui foarte de acest fel de beție, ca nu și aicea rușine să ai, și acolo sub osândă să fii.

Lui Paladie și Maron. 60.

Mult cuvânt curge, și prin fețe vrednice de crezut se întărește, căci prea cu deadinsul știind din multe semne cel ce au luat cu soartă să vă povățuiască pe voi pentru folosul său, nu pentru folosul vostru iubindu-vă, nu căci obștimei Bisericii va aduce folos socotind, ajutător lăcomiei sale pre voi v-au hirotonisit. Deci dacă acestea în acest chip se află, încetați de a întinde arcurile la cer și a bate război cu puitorul de lege al necăștigării, prin care (:pre:) primejdiile cele străine le neguțitoriți.

Lui Afrodisie monahului. 61.

Cum că despre înșine adică am pierit, iar prin Hrisos ne-am mântuit arătat este tuturor. Căci cu osândă fiind noi datori, prin botez ne-am îndreptat, și cu cerești daruri ne-am înpodobit. Iar cum că dacă și cele dela noi nu sar fi urmat, nimic dintru acest fel de neguțitorie și de dar am fi dobândit, ci și mai mult ne vom

osândi, ca cei ce nici cu atâta faceri de bine nu ne-am îmbunătățit, și aceasta arătat este.

Lui Pavel preotului. 62.

Eu adică, blagocestiv lucru socotesc, a crede dumnezeiștilor Scripturi, și acestora a urma cu osârdie, și nu pre cea proastă sânguință mai mult decât stăpâneasca întemeiere, să o aleagă. Iar dacă cineva lui-și atâta întreagă înțelepciune șar fi mărturisit, cât și adesori privind nicidecum să se vatăme, învețe-se neputința firii omenești; și pre întemeierea dumnezeieștilor Scripturi. Deci pre cei ce adică sau prins, ca să nu mă par că-i supăr, îi voi lăsa, că toate sfințitele Scripturi, și cele dinafară tragodii, și cele în fiecare zi comedii, de aceste paradigme sunt pline: Iar pre cei ce au metaherisit oarecare purtare de grijă, și au biruit patima, că nu este cu putință a isprăvi cu lenevire pre întreaga înțelepciune, pre aceștia în mijloc a-i aduce mă voi ispiti. Deci dacă adică pre oarecarii din cei afară de credință ce au isprăvit pre însăși acest lucru cu oarecare pronie și întemeiere, și cum că nu pre sine-și sau aruncat peste foc ia-ș fi arătat, poate iar fi prihănit pre dâșii ca și cum nici un lucru mare ar fi săvârșit. Iar dacă și pre dumnezeiescul Pavel martor îl voi chema, care zice, îmi ostenesc trupul meu, și îl robesc, ca nu altora propovăduind, însu-mi neiscusit să fiu, toată răspunderea lor li sau încuiat afară. Și poate de sar fi supus, și de a sa întemeiere purtare de grijă vor face. Că se cuvine să se îndestuleze, cu Apostoleasca mărturie. Dar de vreme ce și cele isprăvite de cei dinafară, ajută la întreaga înțelepciune, nici pre aceștia îi voi uita. Deci știu cetind, cum că un împărat pre o preoteasă efeseană ce era cu covârșire de frumoasă văzând, îndată sau pornit din Efes, temându-se ca nu afară de socoteală să fie silit a lucra ceva din cele necuvioase. Încă și Ciros persul, nici a vedea pre Pantia au îndrăznit, care minunată orecare și necovârșită frumusețe se mărturisea că are. Deci dacă și lucrurile și cei din afara mântuitoarei Scripturi mărturisesc, cum că drept și cu întemeiere se află: că privirea cea deasă cale este care spre faptă duce: Că deși în lucru nu ar fi căzut, dar spurcă pre gând și prea curvar pre cel prins îl arată. Apoi cine atâta de îndrăzneț este care cu străine frumuseți adeseori ospătându-se ar zice cum că nici decum se vatămă; Iar dacă acest lucru este greu, se cade mai ales adică de deseale întâlniri ale femeilor a fugi. Iar dacă ar fi nevoie, se cade a înfrâna ochii.

Lui Timotei cetetului: 63.

Dumnezeiasca și nestricăcioasa putere, izvorul înțelepciunii începutul priceprerii și a toatei faptei bune pricina și rădăcină, voind pre zicerile cele mai dinainte a celor

ce vor să fie, cu Scripturile cele mai de demult să le țesă, arătat, și mai presus de cuvânt și de laudă, pre lucru l-au uneltit. Deci dacă vreun lucru sar fi supus putând pre chip de bunătațile cele ce vor să fie să-l despartă: întru dânsul pre unele adică umbrat le zugrăvea, iar pre altele prin vopsele le arăta, și strălucit și viu pre chipul icoanei îl arăta. Că două dintru acesta se întâmpla prea mari, și a nu înstrăina pre cei de demult, și a nu batjocori pre cele zise: Că să poate dobândi oarecare folos din cele zise, și a vâna pre întemeierea proorociei și cei ce vor fi. Pentru aceia se cuvine dumnezeiescul dar a fi închinat și lăudat, că pre atâta greutate a lucrului cu lesnire o au uneltit. Deci se cade cei ce tâlcuiesc, dacă adică fără de silă ar fi fost cu puțință prin toate a trece, (:cu osârdie pre acesta al face iar de nu, a nu sili pre cele ce nu se cuvîn:.) ca nu și celor ce aud părere de neadeverire să le nască, și Iudeilor adică, și Elinilor, și ereticilor pricini să le dea: Iar la Hristos smerite oarecare și mai mici de cât vrednicia Lui să aducă: Ci pre cele smerite adică ale trece, sau că se cuvîn omenirii a le socoti, dacă cu cuviință pre chip l-ar fi primit, iar pre cele înalte că pentru singură vrednicia a se zice sau iertat. Iar dacă ceva pentru cele ce sau făcut atunci sau zis, pre acesta al ierta că pentru acela sau zis, și nu spre cel necuvios al sili.

Lui Teofil. 64.

Aceia sunt carii mărturisesc, că știu pre Dumnezeu, iar cu lucrurile se leapădă, carii pentru frumusețea dogmelor se fălesc: Iar prin a arăta pretrecerea care nu se unește cu credința, cât este despre partea lor, pre Dumnezeu îl necinstesc. Că, și căci, defaimă pre cele poruncite de dânsul, și, căci fac pre alții al huli pre acesta pre care, și al binecuvânta nu a tuturor este, ci acelor desăvârșiți în fapta bună, de acestea ne adevărați pre sine-și se muștră.

Lui Zosima preotului. 65.

Nu sufăr pre strigarea carea să face dela toți pentru viața ta că zic despre tine ca și cum ar fi întins pre cuvânt la scop NU ÎNȚELEG 108v Cum pre alții sfințești cel spurcat; Cum curățești tu cel necurat; Cum fii lui Dumnezeu gătești tu cel cu chip de rob; a te curăța ești dator, și în acest chip să cureți, a nu fura cele sfinte, și atunci a sfinți. Acestea auzindu-le, pățimesc durere la suflet, și căci acestea pentru tine le zic ei, și căci, și întru învățăturile cele de taină cum că se vatămă cei ce se apropie cu dumnezeiască credință socotesc. Deci stăi de a cufunda nu numai pre sufletul tău, ci și pre altele mult pentru care Hrisos au murit. Că socotește unde se întinde

răul, când pre carii însuși i-au răsturnat, nu aur, ci cinstitul Său Sânge dând, tu prin viața ta să-i pierzi.

Lui Epifanie diaconului. 66.

De vreme ce ai scris, ce este cea scrisă în Psalmul: 73: Tu ai uscat râurile Itamului, care în cântările cele vechi se află zicând, în oarecare din cele noi*⁵⁹ ca o neînțeleasă poate nu sau scris: pentru aceia oarecarii socotesc cum că de prisosit unele și ne adevărate în Scripturi sau scris: Înapoi ați scrie cu dreptate am socotit. Un loc era în Palestina cu râuri prea adăpat, și cu pomi și cu roduri înpodobit, și mulțime de jivini, și de pești buni de vânat. Deci fiind el plin de apă, și plin de copaci, și bun de vânat, l-au uscat dumnezeiasca voie, pentru păgânătatea a locuitorilor ceia ce se poezisă: Și pre aceasta cu alte minuni o propovăduia cântătorul. Dar fiindcă nu se cuvine a hotărî, ci mărturii a da, pre Iosif îl aducem: Care scrie în sfinetele scripturi cele de demult. Și era un loc. De două funii de la Ierusalim, care se numește Itam, cu grădini și cu curgeri de izvoare prea veselitor, și bogat, întru care Solomon adeseori ieșea, și ca să se iscusească și ca să vâneze. Deci căci era adică locul în acest chip, și pre Iosif, și pre cântătorul de Psalmi, care sau minunat că sau uscat, voi scoate martor, că nu întru minuni lar fi numărat pre el căci sau uscat, dacă nu foarte îndestulat de ape ar fi fost. Iar căci sau uscat pre însuși cântătorul de Psalmi îl arăt. Căci ca pre o școală oarecare poftindu-o evreilor, și prin zidirea cea văzută străbătând cu cuvântul, și întru acest loc au ajuns, că acolo cânta, de la care au văzut, pre puterea cea nebiruită a lui Dumnezeu tâlcuindu-o.

Lui Teofil. 67.

Cum că adică a izbândi nedreptate nu este, împreună mă voi învoi. Iar cum că nici filosofesc lucru este, cu dreptate ar fi fost și tu să te învoiești. Dar însă dacă adică cu lesnire sar fi făcut, și fără de multă obraznicie, răspuns ar fi avut cuvântul tău. Iar dacă mai nainte de a te munci în veacul cel viitor, cel ce izbândește lui-și, cu nenumărate primejdii se pătrunde, apoi mai bine este după ce te-ai nedreptățit, și cu alte rele să nu te ispitești. Iar dacă gâcitură ți se pare ție că este cea zisă, mai arătată pre dânsa a o face mă voi ispiti. Căci caută, dacă ar fi voit cineva a izbândi, câte lucruri grele suferă; mai întâi se umple de mânie, a doua se rupre de iuțime. Că mai întâi ca un abur se ridică în sus patima, apoi se mărește, și poștește izbândă. A treia nenumărate valuri pornește. A patra pre nenunmărate căi de gânduri umblă. A

⁵⁹ nouă

cincea temere îi vine și cutremur și grijă, mânia rupându-l, frica clătinându-l, cum să dobândească, cum să muncească. Oare nu ți se pare ție cum că unul ca acesta mai înainte de a se munci în veacul cel viitor, se muncește; Iar cel ce filosofește, sau izbăvit. Și prea cu cuviință. Că al aceștia domn este, și pre totul l-au săvârșit. Iar acela nicidecum, ci și de vreme are trebuință și de loc, și de vicleșug, (:și de facerea de rău, de arme și de măestrii, și de momire:) și de robie, și de fățarnicie. Vezi cum de greu lucru adică este răutatea, iar lesnicios fapta bună; Cum aceia adică de turburări se umple, iar aceia fără de turburări este; Că precum cel rău atâtea de multe pătimește, așa cel iubitor de fapta bună de alinare se îndulcește. Și acela adică izbândind nemărginită face pre vrăjmășie, iar acesta filosofînd prea grabnic aduce asupra pre săvârșire. Pentru aceia și pre cel cu totul fără de minte îl înblânzește, și spre prietenie îl cheamă.

Lui Timotei cetățului: 68.

Prea mare și ție ai fi dat darul și mie, dacă mai bun de cât sine-ți te-ai fi făcut, și la însuși vârful faptei bune ai fi alergat. De la cele ce curg, iar mai vârtos de la cele ce nici sunt bunătați spre cele ce sunt și rămân trecând.

Lui Atanasie. 69.

Știu pre oarecare din egumeni, poate încă și voi, carii neînfrânați fiind și desfătați, căci mai mari munci hotărăsc celor ce greșesc, înțelepțind spre supuși. Iar pre alții, muncită adică și înțeleaptă diată având. Însă de patimile acelea care ei le stăpânesc umplând pre cei stăpâniți, pentru căci nu-i certă, ci blândețe mai presus de măsură arată. Cât să greșescă cei ce sunt mai răi decât legile lor. Iar pre alții, mai răi lucrând pre supuși. Că îi învață pre dânșii să lucreze, pre acele care ei ale lucra nu se învrednicesc. Și a se desfăta ei, de desfătare departe stând. Și a lucra pre primejdiile cele străine, pre acelea care ei le îndreptează. Deci se cade pre aceia adică a-i sfătui, a rămânea întru cuvintele sale, și nu pre cele înpotrivă ale lucra, iar pre aceștia prin a nu ierta tuturor pre acele care voiesc, să-i oprească de greșeli. Că se cuvine iertare adică a da celor ce prin bunătațe se folosesc, iar a certa pre cei ce prin trânsa se vatămă.

Lui Epimah cetățului: 70.

Socotesc cum că nu prost darurile se dau, ci spre înainte gătirea a minții celor ce le primesc. Și de se pare cele pentru Moisi țesătorul de cele sfinte să le privim. Că acela căci pre egipteanul cel ce făcea nedreptate l-au muncit, iar pre cei de o seminție carii se sfădea întru prietenie i-au împăcat, sau hirotonisit de la Dumnezeu, al egiptenilor adică muncitor, iar al celor de o seminție legiuitor.

Lui Lambetie episcopului: 71.

De vreme ce ai scris cum că Evsevie Episcopul, nu cu a se depărta de greșalele cele mai mari decât iertarea se pocăiește, ci cu a i se părea că răspunde, să ne rușineze zicând. De care fiind lipsit vindeam hirotoniile; Că de care sar fi rugat fiecare-le, de acestea și mai presus de rugăciune, mă îndulcesc adică și de slavă și de cinste. Fiind de față oarecare din prietenii cei pentru urâciunea răutății vestiți, au zis. Cum că slujba adică a episcopiei, pre carea fără de vrednicie o au dobândit, hotar este tuturor celor pofite de oameni, știu și împreună zic. Dar celor ce spre răutate se pleacă, și de luare se biruiesc, nimic le este din destul. Nici ar fi fost oarecarii din ighemoni răi și făcători de rele, dacă cu cele ce sunt de față sar fi îndestulat, și pre bunele norociri ale potrivii ar fi știut. Însă mi se pare că de multe ori se fac mai mulți dintru aceștia mai răi de cât cei mai de jos. Căci cu cât și mai înalți decât alții sunt, și cu mândria se îngâmfă, și decât cei mulți mai mult a cugeta poftesc, și a se sfătui ocară socotesc. Cu atâta și obrăznicie, și poftă de mai multe, și îndrăzneală ca și cum nu se vor munci, întru ei intră. Deci pocăiască-se, și să nu i se pară că răspunde adevărat. Că nu se slobozește de prihăniri, ce mai de răs se mai îndatorește.

Lui Stratighie monahului. 72.

Mai ales adică nici firea, nici ființa ființei, ci felirimea felirimei. Care după cuvântul filosofilor are fire și a se întâmpla și a se desîntâmpla. Pentru că și cum căci căruță este ființa felurimei o hotărăsc, care nefiind, neînființată zic că este felurimea. Au alăturat Scriptura ceia ce zice, „De-și va schimba arapul pielea lui, și răsul peșterii lui, și cum voi veți putea bine a face, după ce vați învățat cele rele,” însă ca nici pentru acestea cu deadinsul să grăim, pre însăși acea zicere, pre care o aduc, răsturnătoare fiind a celor de dânșii gătite, a arăta mă voi ispiti. Pentru căci cu a zice după ce ne-am învățat cele rele, dogma pre care socotesc că este împotriva grăitoare, o răstoarnă. Căci cum, dacă din fire avea pre a ști cele rele, ar fi zis. După ce ne-am învățat cele rele; Iar dacă sau învățat, și a se desvâța vor putea. În acest chip și pre celelalte toate care se par că celor nepedepsiți le ajută, se vor

răsturna. Că deși sufletescul om nu poate a primi pre cele ale duhului, însă va putea. (:și deși pomul rău nu poate a face rod bun, însă va putea:) Că nu este același lucru, că nu poate, cu acela că nu va putea. Ci aceia adică pre vremea cea de acum o vestește, întru carea cel trândav, este trândav, iar aceasta pre cea viitoare, întru carea se poate, cel mai înainte rău, sârguitor să se facă. Și strigă adică pre aceasta lucrurile, care în fiecare zi se schimbă. Întăresc încă și Scripturile. Căci cum cântătorul de Psalmi căzând sau sculat; Și cum Pavel gonitor fiind împotriva sau întors; și propovăduitor Acelui gonit sau făcut; și cum Petru lepădându-se, sau șters de spurcăciune; Și cum măslinul cel sălbatec în măslinul cel domnesc sau altoit; Cum Ninivitenii sau mântuit; și cum tâlharul în rai sau trimis. Deci învățându-te că ajutorul cel de sus înainte povățuind, cel ce voiește și se ostenește și toate le mișcă, (:Că nu ajunge numai goala voire:) și se învață, și rodește, și se mântuiește. Pre toate cele de la sine-ți fă-le, care privesc spre îndreptarea celor ce greșesc.

Lui Pavel preotului. 73.

Cetirea Sfintelor Scripturi, merinde a mântuirii o socotește, care cu pilde strălucite pre osârdia și bărbăția celor ce ascultă cu sârguință o hrănește.

Lui Eraclid episcopului: 74.

Când Iezechia împărățind, barbarul pre toată Persia adunându-o, au năvălit asupra Ierusalimului, și tropeon de biruință au pus minunat, și dumnezeiesc, și decât cele de oarecând făcute mai vestit. Deci atunci lui Iezechia celui ce sau îngâmfat, și de bucurie mai mult de cât ca un om au cugetat, i-au pus frâul bolii, pre cugetul lui înfrânându-l, și pre omeneasca fire muștrându-o, și pre cea din bucurie întâia și plată sufletului lui boală vindecându-o. Căci cum că din bucurie mai vârtos se înalță sufletele, au arătat Iudeii. Că după ce sau izbăvit de egipteni, și adâncul mormânt lor l-au văzut, atunci la slujirea de idoli sau abătut. Că după ce au trecut marea, și nici o primejdie au pățimit, venind la pământ sau înecat. Pre care lucru Epaminonda voievodul Tiveilor prea bine știindu-l, pre lacedemoni biruindu-i, și tropeon de biruință asupra lor punând, a doua zi sau arătat prietenilor mâhnit și trist. Iar ei întrebându-l nu cumva ceva de scârbă i sau întâmplat. Nu zice: ci ieri m-am bucurat pre sine-mi, mai mult decât se cădea cugetând. Pentru aceia astăzi muncesc pre nemăsurarea bucuriei celei de ieri. Deci nici tu nu te scârbi, dacă cu bunătățile sufletului înbogățindu-te, cu boalile trupului te împilezi. Ci socotește că ție aceasta, ori cununi îți naște, ori cugetul ți-l înfrânează.

Lui Zosima preotului: 75.

Mari sunt adică precum zic greșelele tinereților tale. Căci cum nu; iar cele ale bătrâneții covârșire nu au. Căci a acoperirea întru bătrânețe pre tinerii cei vestiți pentru desfrânare, pre toată nerânduiala o covârșăște. Și arătat ești căci cu cele ale lui Epicur boleşti, și pre socoteală a o ținea nu poți. Ci prin lucruri dogmele a acelora le adeverezi. Oprește-te drept aceia oprește-te pre sine-ți de dumnezeiescul jertfelnic, ca nu cumva vreun trăsnet asupra capului tău să se sloboază.

Lui Pamprepie diaconului, la aceia, privegheați și vă rugați ca să nu intrați în ispită. 76.

Nu este cu putință, o iubite cap, a afla măiestrie, prin care ar fi putut cineva de primejdii să se facă slobod. Ci îndată și este cu putință cineva întru un prea mare vifor fără de ocârmuitor și fără de cârmaci să se mântuiască, decât de furtuna vieții acesteia să scape, în ispită necăzând. Că dacă casă de ispitire este viața omului pre pământ, cum este cu putință în casă de ispitire fiind să nu ne ispitim; pentru că cea de la Mântuitorul zisă, „Privegheați, și vă rugați ca să nu intrați în ispită,” a nu se înghiți de dânsa au însemnat. Că dacă aceasta, pre carea alții o socotesc, o ar fi zis Mântuitorul, ca nici de cum în ispită să nu cădem, nu ar fi avut cuvânt și proorocii, și apostolii, și cei mai slăviți bărbați, carii în multe și prea mari ispite au căzut. Ci a nu cădea adică, poate cu neputință este, iar a nu ne birui, este cu putință. Deci cei mai mulți adică din oameni căci sunt cufundați întru ne învățatura către primejdii au pre suflete nemângâiate, iar cei ce cu gând înțelept se ocârmuiesc le împing pre acestea, nu numai căci a răbda cu vitejie, ci și prin căci a nădăjdui câștigare de cununi.

Lui Evloghie cetetului. 77.

Din cele ce pre lângă moartea lui Ahab împăratului sau întâmplat se cade a te minuna, cum de datorie nici după ce mai înainte o au vestit este cu putință a scăpa. Că se vără în sufletele omenești oarecare negură carea cu nădejdi bune le mângâie, și le aduce pre dânsle acolo unde pre dânsle cu deadinsul le va stăpâni și le va birui.

Lui Hris prea strălucitului. 78.

Deși spre rudeniile tale facerea de bine aceasta o au arătat mărimea minții tale, era adică, dar nu atâta de mică laudă, fiindcă bunătățile tale cu aceia ce sunt neam cu tine de obște le aveți. Însă poate iar fi lipsit ceva din iubirea de cinste, părerea căci nevoia din fire este pricinuită. Iar acum pricina cea de acolo tăindu-se, (fiindcă fii celui mort carii și făcându-li-se bine, nu ți-ar fi mulțămît ție, de nu primejdiile pre dânsii iar fi strâmtorat:) socoteala curat strălucește.

Lui Lambetie episcopului. 79.

Te prihănesc pre tine prihană de mândrie, căci Zosima preotul cum mă înștiințez întâlnindu-te, nu-i sleiești*⁶⁰ patimile lui, ci lui Ipocrat plecându-te, ca unui ținut de boală nu-i dai mână de ajutor. Că deși la trupuri aceasta li sau părut oarecărora că este adevărată, măcar că de multe ori au fost muștrată. Că dând mâna de ajutor mulți din doftori celor ce era ținute de boli au isprăvit. Dar cu toate acestea la suflete mai mult se muștră. Că știm pre oarecarii cum că dintru adâncul răutății la însăși vârful faptei bune sau suit. Că trupurile adică cu nevoia firii legate sunt. Iar sufletele cu stăpânirea bunei voiri cinstite. Deci cu cât mai lesnicios lucru este buna voire decât firea, cu atâta mai lesnicios lucru este a ridica pre suflet. Deci nimic deznădăjduindu-te, silește-te al îndrepta pre dânsul. Că nu puțină va fi ție laudă înaintea lui Dumnezeu, ori vei săvârși, ori și nu, că despre partea ta pre totul îl vei împlini. Deci ca acela ce negreșit vei fi sporit, dacă îl vei îndemna pre dânsul să se întoarcă, în acest fel află-te, și nici noaptea, nici în fiecare zi această grijă de la tine să nu lipsească. Poate și el cândva sar fi mântuit, și cei smintiți sar fi îndreptat, și cei ce-l batjocoresc pre dânsul ar fi amuțit, și tu fără de moarte laudă ai fi câștigat.

Lui Zosima preotului pentru judecată. 80.

Mai nainte adică am scris nădăjduind că de răutate pre tine te voi izbăvi, și către curata sănătate vei alerga. Iar acum mă tem, a face cuvântul, pentru ca nu și alții întru adâncul răutății de tine să se afunde. Deci dacă nu voiești să te mântuiești pre sine-ți, pentru ce și pre alții îi vatâmi; pentru ce și pre ale altora munci le tragi asupra ticălosului tău cap; pre poftele cele ce nechează netrăgându-le de nas ca și cu un lanț, până ce gurile lor le-ai fi sângerat. Ci slobozenie lor dându-le a se porni încotro voiesc. Deci trage-le ca și cu un lanț de nas pre dânsule, ca nu pre cele împotriva Ninivitenilor să le pătimești. Că precum aceia temându-se de graiuri, nu

⁶⁰ zleești

au suferit munca cea din lucruri. Așa și tu pre frica cea din graiuri defăimându-o, muncii celei din lucruri te vei supune.

Lui Atanasie preotului. 81.

De vreme ce pre cei ce arată privirile Scripturii, și pre slovă la duh o abat, nu știu cum prihănindu-i, măcar că de multe ori folositoare oarecare celor ce aud le grăiesc, pre însăși lucrurile ale tâlcui ție cu deadinsul ne-ai rugat, și ai pus înainte pentru care pricină leprosul și înpuroișatul, și cei ce pre alte boli fără de voie le pățimesc, sau oprit de ogrăzile cele sfinite; voiam adică ca să tac. Că nici lesnicios lucru este, nici deși lesnicios ar fi fost, nu se cuvine pre tainele firii ale înpública. Dar de vreme ce și cu îndoite scrisori m-ai silit pre mine, după cât îmi este cu putință, în scurt voi tâlcui. Că de vreme ce sau poruncit, și pentru cuvioșia bărbaților și pentru cinstea femeilor, și pentru însăși lucrul, că un lucru ca acesta cuviincios suflă, și către femeia întru curățirea necurăției ei nu vei intra: Și mulți cu femeile care întru curățirea sângelui fiind, și curățindu-se, sau și însărcinate⁶¹ fiind, pentru învierșunare și neînfrânarea, iar mai vârtos pentru îndrăcirea cea împreună, și acelea nu știu cum sufăr: măcar că dobitoacele cele necuvântătoare după zămislire întru împreunare nu se mai întâlnesc. Pentru aceia și mai înmuierită zic oarecarii că se numește muierea, după covârșirea părții celei femeiești, a dobitoacelor, fiindcă acestea adică pentru diadohisirea neamului primesc împărțășirea: Iar femeilor poate, pentru înverșunare și neînfrânare, măcar că atunci stinsă le este pofta femeiască. Pentru că firea, sau pre lângă plăsmuirea jivinii se îndeletnicește, sau împrejurul curățirii. Dar sau întâmplat de multe ori sămânța bărbatului cu sângele cele necurat al femeii amestecându-se, de sau plăsmuit trup nu curat, nici bine amestecat: Ci cu multe feluri de patimi cuprins. Pre aceste rele voinde Puitorul de lege să le oprească, pre cei născuți dintru acestea împreunări, i-au înstrăinat aicea, și de sfintele Soboare i-au despărțit, ca nicidecum să îndrăznească unele ca acestea a lucra. Iar cum că acesta este pricina, arătat este din cele scrise în Iezechil. Că acolo pre cel drept adică cu laude l-au propovăduit Dumnezeu, iar pre cel păcătos cu defăimări l-au lepădat, acela adică, au zis că „de femeia ceia ce este întru curgerea sângelui să nu se apropie,” iar celălalt cum că sau apropiat. Iar de ai zice că celor ce lucrează se cadea pre muncă să o hotărască, aș fi zis și care muncă este mai cumplită decât acesta; Căci și când ar fi văzut pre cei dintru dânșii născuți, pre carii sar fi rugat cu mult mai iscusiți decât sine-și să-i vadă, nici de rugăciuni, nici de praznice, nici de ceteți, nici de sfînțitele soboare împărțășindu-se, socotește sub câtă muncă se vor supune. Că pentru acesta, precum socotesc, și aceia sau legiuit, și va fi tot sufletul, care nu se va tăia împrejur în ziua a opta, se va pierde

⁶¹ îngreuiate

din norodul său. Pre care oarecarii din cei ce la tăierea împrejur a sufletului pre cea zisă o au mutat ca pre o fără de socoteală rău o au socotit. Că se cădea au zis, să se zică, cel ce nu-și taie pruncul lui împrejur să se prăpădească, dar nu pruncul cel fără de vreme. Iar eu, deși către suflet caută chiar cuvântul, nici pre slovă rău o socotesc. Că și aicea această înțelegere se va păzi. Că părinților mai grea le este munca, când pruncii sar fi prăpădit. Că aceia adică poate, deși mai înainte de vârsta cea cunoscătoare a celor bune, și a celor ce nu în acest chip sar fi săvârșit, nici că au fost în muncă vor ști. Iar deși ar fi venit întru vârsta cea cunoscătoare, nu prea cu greu ar fi suferit lucru obișnuința pre muncă ușurându-o. Și mai ales, când nici de bună voie este prihănirea. Iar părinții nesuferită muncă sufăr. Deci dacă sau înțeles de tine cea zisă pentru patimile cele fără de voie, că pentru cele de bună voie socotesc că nu ai fi cerut tu, că știi cum că Ozia la treapta preoției fără de cale sărind, măcar deși împărat era, sau leproșat, lui Dumnezeu mulțumește. Iar de nu, de primire ar fi fost vrednic la cei ce au minte, căci cu cuviință și cinstea mai mult decât tâlcuiască-se aicea am protimisit, pre tainele firii ne împublicându-le.

Lui Ioan scolasticului. 82.

Nimeni, precum eu socotesc, bărbătesc cuget având, și de numirea de bărbat vrednic fiind, cu privirea de bărbați femeiatrică să vâneze. Cari pre viața omenească o batjocorec, și atunci mai vârtos se slăvesc, când mai ales prea se aprind.

Lui Emilian și lui Pelaghie diaconilor. 83.

Cum că și cuvânt adică blând și prea înțelept, ca un ajutor poate a stinge mânia care în mijlocul inimii arde, prea deadinsul știu. Iar dacă și întru cuvintele noastre este cu puțință vreo doctorie a afla, care poate să o adoarmă, aceasta nu prea arătat știu. Ci dacă adică voi săvârși ceva, m-aș fi întărit. Iar dacă nu aș fi nimerit, mai vârtos adică maș fi scârbit. Dar nicidecum pre sine-mi nu maș fi prihănit. Deci de vreme ce prigonirea voastră întinsă până la cer, precum zic făcându-se, nu numai pre voi, ci și pre mulți alții de moarte i-ați rănit, aș fi voit aceasta a se stinge și a se prăpădi (:și întru prietenie iarăși a se întoarce:). Iar dacă aceasta, precum zic oarecarii, nu este cu puțință măcar cu tăcerea a slăbănogi pre nemăsurata pricire, și nu cu grăite și cu negrăite graiuri pre aceasta a o crește, că dacă veți înceta pre acelea care nu este cu puțință împotirva voastră grăindu-le, cu liniște și câte puțin stingându-se prigonirea și căzând, pre prietenie a se ațâța o va face. Că precum cei ce bolesc a nu le fi mai rău, început sar fi făcut a le fi mai bine. Că aceia mintea

întru cele prea iuți boli, întoarcerea spre mai bine cu cuviință sau socotit. În acest chip și la voi care prea boliți. (:Că să nu socotiți cum că sunteți sănătoși unele ca acestea între sine-vă intrând:.) a nu crește patima, început ar fi fost de îndreptare. Deci ori de sar fi părut vouă desăvârși a pierde pre vrăjmășie, ori ca nu mai mult să se întindă, nu mă voi lipsi pre sine-mi de bună nădejde, și de a fi vrednic de cuvânt, ca pentru cuvinte să fiu vestit.

Lui Teon episcopului. 84.

Dacă adică mie te-ai fi plecat, nicidecum. Iar dacă ție, nu prea foarte întru nevoie pre vrăjmași tăi să-i încui. Ca nu cumva sfătuitoare întru nedumeriri luând pre nevoie. (:Că aceasta este cumplită nebunie când deznădăjduirea pre dânsa o zădărește,:.) Unele ca acestea vor lucra ție, în ce fel cugeți că lucrează ei. Că osânda cea privitoare a celor ce se lucrează, de multe ori pentru nesațiul celor ce biruiesc, împotriva pre lucruri le învârtesc.

Lui Evloghie preotului. 85.

Socotesc, cum că nici omului sfânt dracul va putea să stea împotriva. Și arătat este adică dintru acele care Apostolii pre draci îi izgonea. Arătat este încă și dintru acele ce Pavel pre dracul cel gâlcevitor, care pre mințile elinilor sus și jos le amesteca, cu cuvântul l-au gonit: Încă și în Biserici dracul cel ce șade peste trupurile sfinților, pre aceștia îi muncește. Deci dacă acestea în acest chip sunt, precum cercarea lucrurilor arată, cum ar fi putut să stea împotriva; Ci socotesc, că nu mă întrec, ci socoteala îmi arăt, că de vreme ce după Moise fiecăruia neam înger sau împărțit. Căci când împărțea, zice, Cel Prea Înalt neamuri, când au semănat pre fiii lui Adam, au pus hotar neamurilor după numărul îngerilor lui Dumnezeu. Iar dacă ai fi zis, dar cum nu lăsa loc unul altuia; aș fi zis, cum că mai ales adică au lăsat, însă amândoi cu legea lui Dumnezeu se întărea. Că acela adică porunca cea dumnezeiască punea înainte, care porunca să izbăvească de robie: și nevrând Iudeii nici pocăindu-se. Iar celălalt cu faptele Iudeilor întărindu-se, să rămână încă ei în străinătate, zicea că este cu drptate. Că Dumnezeu blagocestivilor și lucrătorilor de dreptate făgăduind întoarcere zicea că se cade a ținea porunca, nepocăiți fiind, și nici la rugăciune ne îndemnându-se. Căci cum că și pre urătorul de rău îl laudă Dumnezeu, înseamnă cele făcute de Finees. Că două ucideri lucrând el, întru o clipeală de vreme, cu preoția sau cinstit. Nu ar fi făcut aceasta, dacă numai pre singură bunătatea o ar fi legiuit, că de vreme ce și legea, hotăra cel ce de evrei este robit întru al șaptelea an să se slobozească. Iar dacă nu ar fi voit, să se aducă înaintea ușei cortului, și să găurească urecheal lui, și să rămână rob

veșnic. Și vremea slobozeniei sosind, nici o grijă ei de aceasta făcea. Poate locuind între barbari, și pre păgânătatea acelora și petrecera râvnindu-o. Îngerul perșilor se întărea cum că nicidecum nu li se cădea lor slobozenie. Fiindcă legea pre cei ce voiesc adică îi sloboade. Iar asupra celor ce voiesc să fie robi, întărește hotărârea stăpânirii, nu de ne omenie biruindu-se, ci dreptatea arătându-o. Iar celălalt Înger pre bunătate înaintea dreptului punându-o, Dumnezeiescul dar socotea că se cade a birui, care și nevrednici fiind ei a-i slobozi mai înainte voiesc. Aceia amândoi cu dumnezeiasca lege împreună se nevoia, acela adică urător de rău fiind, iar acesta bun. Că pre amândouă le laudă Dumnezeu. Însă au biruit darul, bunătatea pre dreptate dându-o în lături. Că deșert este tot cuvântul după dumnezeiasca hotărâre. Că de multe ori și ostașii pricindu-se între sine-și, și fiecare parte pre dreptate punându-o înainte, hotărârea împăratului dezleagă pre prigonire. Acestea și sau zis și sau făcut spre folos, ca Daniil adică să cunoască (:cum că sau auzit:). Iar norodul auzind, cum că și nevrednic fiind el îi mântuiește, și pentru a sa făgăduință, și pentru solirea dreptului, mai înțelept să se facă, și să poftească întoarcerea, ca cel ce prea mari bunătăți va dobândi dacă de patrie iarăși se va învrednici.

Lui Evdemo scolasticului. 86.

De vreme ce ai scris pentru care pricină mulți de multe ori aceleași păcătuind, nu aceiași muncă au luat. Zic, de vreme ce multă este cu dinadinsarea a judecătorului. Că întru greșeli nu numai felul păcatului se caută, ci și socoteala celui ce păcătuiește, și vrednicia, și vremea, și locul, și neamul, și după păcat de sau scârbit, de sau bucurat, de fără de durere au fost, de au păcătuțit în multă vreme, de sau căit, dacă din întâmplare, dacă din dragoste, dacă din cugetare. Și multe altele sunt, prin care munca aceasta trece. Și deosebirea vremii se cercetează, și așezarea petrecerii. Că nu cel ce mai înainte de lege, și după lege, și după dar pre același păcat păcătuind, sub aceiași muncă se va supune. Ci acela adică sub mai blândă, (:iar celălalt sub mai cu deadinsul:) iar acela sub cea netrecută. Că acestea toate prea arătat în fiecare Scripturi sau propovăduit.

Lui Pist diaconului. 87.

Cine ca acestea și grăiește, și lucrează prin care și ai fi fost, și te-ai fi socotit, nu numai prea blagocestiv, ci și prea drept.

Lui Asclapie episcopului. 88.

De vreme ce ai scris că te minunezi cum Hristos ucenicilor le-au astupat gura gura carii au certat pre aceia ce nu sau lepădat a vărsa mirul cel de mult preț, măcar că părându-li-se că pentru săraci poartă grijă. Zic, cum că cel ce în sus și în jos pentru milostenie vorbea, și pre aceasta mai mult decât jertfele o protimisea, acum pre aceasta precum socotești, nu o ar fi lepădat. Că Cel ce zicea, milă voiesc, și nu jertfă. Și, fericiți cei milostovi, că aceia se vor milui. Și întrucât ați făcut vreunua dintru aceștia frați ai mei cei prea mici, Mie mi-ați făcut. Nu împotriva săr fi abătut. Ci de vreme ce femeia apropiindu-se au apucat de au vărsat untul de lemn. Prea necuviincios lucru ar fi socotit dumnezeiasca înțelepciune să-i ciuntească credința ei. Pentru aceia i-au și ajutat ei, și au zis. Că lucru bun au făcut. Vezi pre negrăita înțelepciune. Nu au zis bun lucru au fost, ci au făcut. Pentru că nu pre însăși lucrul deosebi îl cercetează, ci împreună cu fața femeii, ca și cum zicând, de vreme ce acum au făcut, de primire este vrednică. Deci să nu cerem de la dânsa pre cu dinadinsarea. Ci dintru acelea care este cu puțință, cunună ei să-i împletim. Iar dacă nu cu aceasta minte o ar fi primit pre femeie, se cădea să legiuească tuturor ca să o urmeze pre dânsa. Iar dacă nimic în acest fel zis, n-au arătat, că pentru pogorământul pre aceia o au primit. Că dacă adică zicând El ar fi făcut, lege fie. Iar dacă făcând, nu o au băgat întru nedumerire, nu în loc de lege aduc ei pre pogorământ. Că dacă Cel ce întru cea de demult prea vârtos le-au iertat mai pre urmă le-au oprit, cum aicea nedându-le voie ar fi legiuit. Că precum dacă mai înainte de a vărsa s-ar fi întrebat, ar fi poruncit să se vândă, și să se dea săracilor. În acest chip după ce sau vărsat necuviincios lucru era prin certare, să stingă credința femeii. În acest chip și acum fac cei iscușiți din cei sfințiți. Că dacă adică cineva ar fi zis, voiesc a afierosi ceva, poruncesc pre dânsul al da săracilor. Iar dacă ar fi apucat acela să facă, nu numai nu se ceartă, ci și cu liniște îl primesc. Nu aceasta decât aceia protimisind. Că nici pentru aceasta au venit Hristos, ca de aur și de argint pre Biserici să le umple. Ci ca nu pre cel ce au afierosit să-l facă să nu se dumirească.

Lui Alexandru postelnicului: 89.

Al faptei bune deopotrivă nici un lucru nu este, nu numai căci și cu necovârșita covârșire pre altele toate le-au covârșit, ci căci și pre cele colțuroase lucruri le netezește, și pre cele nepotrivate le potrivește. Că nici în sărăcie se smerește, nici în robie pre slujbile cele fără de slobozenie le pătimește, nici întru ne slavă se stinge. Ci nici întru bogăție ocărăște, nici întru începătorii se înalță. Ci pre toate acelea arătându-și știința sa, le pune la regulă pre dânsule și bine le potrivește. Nu acelora urmând, ci pre acelea cu meșteșugul ei a urma plecându-le. Că de se cade a adeveri pre stihul cel Homeric. Pre care adeseori poate către frumusețea trupească

însăpăimântându-te în gură precum zic îl porți. Și frumoasă, și mare, și strălucită, și care lucruri știe, mai vârtos pentru fapta bună se va părea că sau zis, decât pentru aceia care a zice. Că ce este mai frumos; Și cine decât acesta mai strălucite lucruri știe, care și pre ne lesnirile lucrurilor prin înțelepciunea ei le netezește, și întocmai pre cuget întru lucrurile cele nepotrivate î-l păzește, și dea pururi pomenită pretutindeni ei-și își gătește laudă; Și pre cei ce cad adică în primejdie îi mângâie. Iar pre cei ce din buna norocire ocărăsc, îi înțelepțește; Deci către aceasta întindeți ochiul sufletului tău, și pre frumusețea aceștia caută-o, ca îndrăgitor al ei mai înfocat făcându-te să te lauzi de toți și să te propovăduiești.

Lui Apolonie episcopului. 90.

Și la elini adică, măcar că sub mâna lui pre dânșii avându-i și ducându-i și purtându-i pre dânșii precum voia. Și la Iudei. Măcar că și spre slujirea de idoli pre dânșii înnebunindu-i, și spre uciderea de bărbați turbându-i. Multe eresuri au născut diavolul. Iar dacă și la creștini cu mult mai multe, nimeni să nu se minuneze. Că mai înainte adică de venirea lui Hristos cea în trup, văzând pre toți de răutate îmbătându-se, și nici pre unul precum cu urmare este a zice curat trezvindu-se, puține semințe de sânguință au pus. Iar după ce au venit din cer Cuvântul cel Mântuitor, aducând nouă adică dogmele petrecerii celei cerești, iar diavolului prin care pre cei ce păcătuia îi îngrozea mai înainte vestindu-i munca ceia ce-l aștepta pre dânșii: Că zicea, „duceți-vă în focul cel gătit diavolului și îngerilor lui.” Deci atunci vrăjmașul cel de obște al tuturor văzând și pre neamul nostru încâtenel, și câte puțin pre răutate adică scuturându-o, iar pre fapta bună primindu-o, și pre păgânătate adică izgonindu-o, iar pre blagocestie îmbrățișându-o. Auzind încă și pre hotarul hotărârei ceia asupra lui, mai cumplit au suflat asupra noastră și pre eresuri le-au născut. Blagocestiei adică a sta împotriva nicidecum putând, cu numele ei spre păgânătate pre mulți a-i povățui se sânguiește. Și cu fățarnicia de evlavie, pre adevăr al răsturna se ispitește, și pre cei ce cu viață prea bună de multe ori strălucesc, cu dogme stricate îi umple. Pentru că un lucru îi este lui și o sânguință, pre toți împreună ori prin silă ori prin dogme neadevărate în noianul pierzaniei împreună cu sine-și a-i cufunda. Deci aceste luându-le în minte, înceteze adică povățuitorii eresurilor pre semințele cele împotriva Adevărului semănându-le, luând în minte că ei mai vârtos decât toți în prea mare primejdie se aruncă. Înceteze încă și ascultătorii acestora, singurei luării în minte slujind, și împotriva adevărului îndârjindu-se, ca nu pre cea mare care și cuvântul și mintea covârșește isprava Mântuitorului, cât despre dânșii, deșarte să o arate. Înceteze încă și cei ce cu dogmele adică cele drepte se fudulesc, iar prin trândăvia vieții se muștră, acestea lucrând, cele ce ne adevărați pre dânșii ucenici ai blagocestiei îi dovedesc, și

împreună cu credința cea dreaptă pre petrecerea cea prea bună amestece-o, ca toți să auzim glasul cel Împărătesc pre noi propovăduindu-ne.

Lui Teodosie preotului. 91.

De vreme ce ai scris, pentru ce Ariospagos se numea, divanul din Atena, întru care Pavel au făcut cuvânt în norod. Îți scriu înapoi, cum că Aris, precum zic, acolo și-au luat pedeapsa. Pagos se numește și locul cel înalt. Că întrun loc oarecare înalt era divanul acela. De unde și pagarhi se numesc de la oarecarii, boierii satelor sau al oarecărora locuri.

Aceluia-și: 92.

De vreme ce și în oarecare lucruri prins fiind Aris, munca și-au luat, ai voit a te învăța, mă rușinez adică ați tâlcui, dar însă zic. Că muștrare va fi a elinilor arătată cele zise. Căci când pre aceia carii zic cum că a tuturor lucrurilor sunt îndreptători și păzitori, nici întreaga înțelepciune nici pre a judeca drept având sar fi arătat cum că nu NU ÎNȚELEAG 118r cinstiții. Deci pre ceilalți adică, ca să nu lungesc cuvântul, îi voi trece, măcar că pentru mulți având ascuns, însă pre unul singur numai voi pomeni, care pre cea căutată de tine o arătă. De Agravli fiica lui Cecropos zic cum că atâta sau biruit Aris, cât nefiind încă vârsta ei putiincioasă a suferi pre nunțile cele dezlegătoare de feciorie, fierbinte fiind și neînfrânat îndrăgitor, pre bobocul firii care încă mijea, fără de vreme l-au silit. Și era adică precum zic copila, crudă încă pre floarea vârstei avându-o. Iar el rugându-o să i se închine, firește cămară de nuntă aceștia face pre pardoseală, nu cu plecare pre voire arătând copilei, nefiind stăpânitorii carii să no fi dat cu nuntă, cu sila și cu dârjie, prăzile nunților le-au jefuit. Deci împreună viețuind cu ea la multă vreme, dintru aceasta scoate pre Alchipa pre care o au avut Alirotie, fiul lui Posidon. Ci îngreunându-se Aris pentru ocara fiicei sale, îl ucide pre acesta, însuși pre sineș tăinuindu-se, că au silit pre fiica lui Cecropos. Și cum că adică împotriva ceia ce au suferit pre silă pentru nuntă o au clătit nici de mică prihănire pre sine-și vrednic a fi socotindu-se. Iar de vreme ce Alirotie nici pre vârsta cea fără de vreme au ocărât, nici pre silă decât supunerea au protimisit, ci făcea ca să învoiască copila cu patima, dacă nu rușinea goliciunii, pre voie o ar fi oprit. Atâta vrednic a fi de munca cea de la dânsul sau judecat, cât și izbânditor și judecător și muncitor lui sau făcut. Pentru care în Areopag de Posidon prihănindu-se. El adică și-au luat pedeapsa, iar locului spre a se defăima rușinea numele i-au rămas.

Lui Teodosie scolasticului: 93.

De multe ori m-am mirat de cei ce pentru credință adică și pentru prea buna petrecere nici o grijă nu fac, iar pre acelea mult le iscodesc și le cearcă, pre care nici a le afla nu pot, și căutându-le pre Dumnezeu întărâtă. Căci când pre acelea care nu au voit ale ști noi, pre acestea ne silim ale învăța, nici le vom ști. (:că și cum, Dumnezeu ne voinde;) și numai a ne primejdu-i dintru ale căuta ne va fi nouă. Deci lăsând, pre cercarea cea pentru acestea ca pre o mai presus de fire și de nicăiri prinse, și către limanul dreptei credințe și petrecerii celei prea bune scăpând, de acolo înșine nouă pre întemeiere să ne dobândim.

Lui Isidor preotului: 94.

Și a nu se pocăi cel ce greșește, de pierzanie lucru este. Și a se deznădăjdui mai de pierzanie. Aceia adică din trândăvie, iar aceasta din ne durere răsare. Și cu atâta ne durerea decât trândăvia mai cumplită este, cu cât deznădăjduirea decât trândăvia mai grea. Că aceia adică netămăduit rău este. Iar aceasta spre vindecare va călători. Fiindcă aceia adică este a judecății celei stricate. Iar aceasta a mincinosului gând și a înșelăciunei. Deci pentru ce ne imputezi ca cei ce ne lenevim și nu scriem către ticălosul Zosima scrisori, acela întru două prea grele rele cufundându-se, și în trândăvie și în nesimțire; Nu ne-am lenevit o prea bunule, ci de la mulți pentru aceasta de multe ori pornindu-ne ne-am ostenit, și cu cuvântul, și cu îndemnarea, și cu groaza, și cu făgăduința, și cu munca sfătuind pre neîmblânzita aceia fiară. Și precum se pare ne-am amăgit arapul spălând, și demonul în chip de om spre îmblânzire al sili sârguindu-ne. Deci știind, cum că dintru acelea ce se cuvine nouă nimic nici sau lăsat, nici se va lăsa, pre rugăciunile tale dăruiește-i lui. Poate cândva îl vor scoate dintru atâta nebunie.

Aceluia-și: 95.

Iertare adică acelora ar fi cu dreptate a se da, căroră nu prin bunătate întru mai mari greșeli petrec. Iar munca datoare este a urma celor ce de bunătate nu se folosesc. Și acestea adică întru atâta. Iar de vreme ce ai scris cum că voiești adică pentru oarecare graiuri proorocești a întreba, dar nu îndrăznești, îți scriu înapoi. Cum că m-aș fi îngreoiat asupra ta, dacă te-am fi simțit tăcând pre cele ce ai fi voit ale întreba.

Lui Timotei cetetului. 96.

Te asemeni că te încrezi dumnezeiescului Pavel, și la cetire ai pre minte. Pentru aceia dar și eu ați tâlcui pre cea pusă înainte de tine mă voi ispiti. Că ai zis, cum dacă întru aceiași noapte au murit Baltazar împăratul, au zis Scriptura. Și au zis Baltazar, și au îmbrăcat pre Daniil cu porfiră, și pre gherdanul cel de aur l-au pus împrejurul grumazului lui. Și au propovăduit pentru dânsul, ca să fie el boier al treilea întru împărăția lui. Deci socotesc cum că de vreme ce dumnezeiasca adică hotărâre întuneric acum fiind pre zid sau scris. Că aceasta arată aceia în preajma făcliei. Iar împăratul sau tulburat foarte și sau slăbănogit de frică. Iar împărăteasa tulburându-se de gânduri pentru slăbănogirea împăratului, trecându-și cu vederea obișnuita și cuviincioasa ei bună podoabă, au sărit în ospăț încă noapte fiind, ca dumnezeiasca proorocie să se tâlcuiască de la prea înțeleptul Daniil. Și cu porfiră adică și cu gherdan îndată să se cinstească, stând de față toată oastea și cei dintru vredniciei. Că arătat este că sta înainte celencirile înțelepciunii. Și propovăduirea să se facă înaintea celor ce sunt de față, cum că al treilea va fi întru împărăție, adică, după dânsul și după împărăteasa. Iar dacă ar fi zis cineva plin târgul trebuia să se facă, și nu în palaturi cele făcute, și pretutindeni se întărește. Fiindcă dumnezeiasca hotărâre cea înăuntru întărită, pretutindeni a stăpâni are fire. Și poate mai vârtos cu cuviință este și în scrisori a se tipări. Iar cea în palaturi făcute, ca ceia ce nu încă și înaintea tuturor era să fie, iar mai vârtos și împlinite prin judecata celui ce au poruncit, ca ceia ce sau făcut în istoric o au pus. Deci pentru aceia și Darie mideanul, cel ce pre tiranul l-au diadohisit, nici una din cele făcute nu au știut, de cinstea cea prea înaltă pre dânsul l-au învrednicit.

Lui Alipie: 97.

Poate nu știi, cum că niciodată nedumerirea cu nedumerire nu se dezleagă. Ci din cele mărturisite a o lua ne-am obișnuit.

Lui Leontie episcopului. 98.

Mulți din oameni poftesc adică fapta bună, iar pre calea ceia ce duce spre dânsa se lenevesc a călători, iar alții nici că este faptă bună socotesc. Deci se cuvine aceia adică să se supună a lepăda lenevirea. Iar aceștia a se învăța, cum căci cu adevărat faptă bună este fapta bună.

Lui Afrodisie preotului. 99.

De vreme ce, precum ai scris, oarecare Iudeu de nepedepsire plin, ca pre o covârșire prihănind asupra dumnezeiescului evanghelist cel ce au zis. Nici însăși lumea toată socotesc că nu ar fi încăput cărțile cele ce sar fi scris, supărare ție ți-au dat. De nevoie este din Testamentul cel Vechi, pre care și el îl judecă și dumnezeiesc îl socotește, cele cu covârșire zise în mijloc a le aduce, ca să vadă acela, cum că și evanghelistul Scripturii acelei Vechi urmând au scris pre acelea care au scris. Deci ce au scris; să ne învățăm. Pentru cetățile hananeilor, cetăți zidite sunt până la cer. Iar pentru pământul lor sau zis, pământ care curge lapte și miere. Iar pentru cei ce înoată, se suie până la ceruri, și se pogoară până la adâncuri. Deci tâlcuiască acela moșicul înțelept, ne scăpând la alegorie, nici de năravuri a cuvânta ispitindu-se, ci pre însăși lucrurile tâlcuind. Iar dacă nu poate, că nevoie este el să zică ori căci cu covârșire sau zis, ori că de tâlcuire are trebuință, pentru ce arătarea de ne învățătura cea de pre urmă asupra sa aducând i sau părut să se apuce de evanghelistul, care și de sau părut că metaherisește covârșirea dar o au muncit pre dânsa prin aceia ce au zis, socotesc. Că acolo adică nemăsurată este covârșirea, iar aicea și amestecată. Că nu o au lăsat pre dânsa prost, ci o au făcut-o măsurată. Iar cel ce pre covârșiri le face măsurate, două face, și pre dorirea sa o arată, și de adevăr se atinge. Dar cu cuviință zice nici cu covârșire să se zică. Că nu sau zis, multe și alte semne au făcut Iisus în lumea aceasta. Ci cu ne hotărâre, au făcut. Și sunt ale Lui altele, lucruri cele mai bătrâne decât lumea, care nici Scripturii, nici în cărțile lor este cu puțință să se dea, nu numai pentru mulțimea și mărimea, ci și pentru căci mai presus de cuvânt și de minte sunt. Că cine va putea să povestească pre fire mulțimilor celor cerești, pre rânduială, pre buna podoabă, pre întocmire, pre potrivire, pre dragoste, pre pace, și pre celelalte toate care nu este cu puțință ale număra. Iar dacă și întru mărimea și înălțimea dogmelor cineva ar fi înțeles pre cea zisă, nu ar fi greșit din adevăr. Deci Apostolii adică pentru acele care au încăput le-au scris, precum Petru verhovnicul cetei Apostolilor în faptele sale arătat au hotărât, pre acelea ca le-am încăput, le-am scris, iar lumea nici pre cele scrise le-au încăput. Că cel iubitor de bani nu au încăput pre cuvântul cel pentru necăștigare, nici cel neînfrânat, pre cuvântul cel pentru întreaga înțelepciune. Nici cel lacom, pre cel pentru dreptate. Nici cel crud, pre cel pentru iubirea de oameni. Nici cel mânios, pre cel pentru blândețe. Deci dacă pre acelea care Apostolii poate le-au încăput, lumea nu le-au încăput. Și strigă Hristos adică, cum că și cuvântul Meu nu încape întru voi. Iar Pavel, încăpeți-ne pre noi. Pre acelea care nici Apostolii poate nu le-au încăput, cum lumea le-ar fi încăput; Iar lume numește pre norodul cel împrejurul celor lumești și pământești lucruri uimit. Pentru care sau zis, și lumea pre Dânsul nu l-au cunoscut. Și nu încape lumea cea

zisă: Nu a locurilor, ci a năravurilor. Nu pentru mulțimea scrisorilor, ci pentru mărimea lucrurilor.

Lui Pavel. 100.

Pentru ce cele pentru sine-ți necunoscându-le, o omule, pre cele mai presus de sine-ți le ceri; Și ce zic cele pentru sine-ți, un lucru de cele în mâinile tale tâlcuiește-mi mie, și atunci cele mai presus de sine-ți iscodindu-le nu te voi prihăni. Focul, de la care izvorăsc meșteșugurile, nu numai din fier și din aramă și din pietre, ci și din ape și din lemne, a sări are fire. Deci povestește mie minunea. Oare în lemn zace; și cum nu-l cheltuiește pre acesta; Dar nu zace, Apoi cum dintru dânsul se naște; Deci dacă focul, fără de care mai nimic vrednic de cuvânt oamenii nu măiestresc. Că apărător este răcelii, iar întunericului doctorie, și ajutător întru tot meșteșugul și știința fiind. Nimeni nu poate să tâlcuiască cum se încuibeză în materii, și nu le cheltuiește pre acestea. Iar când în partea cea dinafară va sări, cheltuitor se face celor ce-l nasc. Încete-ze iscodindu-le pre acelea, care nici ajunse sunt, nici deși ajunse ar fi fost. Oarecare lucru mare a săvârși către fapta bună nu ar fi putut. Că ce către fapta bună folosesc, a iscodi drumul soarelui, și înconjurarea lunii, punerea stelelor, și forma pământului și lungimea, și câte altele cei cu petrecerea filosofiei iscodind, de adevărata și cea cu adevărat înțelepciune au greșit, și în deșert pre viață au cheltuit.

Lui Ermoghen episcopului, către preoții cei înbunătățiți: 101.

Întru buna stăpânirea ta, o prea cuvioase, nici cel bogat spre peirea altora are pre putere banilor, nici cel ce cu sărăcie viețuiește, pentru sărăcie se lipsește de întocmai slobozenie a grăirii. Ci cel ce cu bogăția adică din cele drepte este întărit, pre comoara adevărului se socotește că o are. Iar cel ce de acestea este lipsit, măcar și pre comorile lui Cris de le-ar avea, sărac se socotește că este. Și nici puterea cuvântului pre nestricata înțelepciune o trage de la dreapta judecată. Nici greutatea ritorului întunecă pre adevăr, ci neplecat au stănut sufletul tău, curată pre dreptate celor ce se judecă dăruindu-le însă întru acest chip fiind întru hotărâri, cu iubirea de oameni mai mult pre sine-ți te-ai biruit, decât pre cât cu dreptate pre alții i-ai covârșit. Pentru aceia și se tânguiesc pre sine-și cetățile cele tiranizate, dintru care una este cea a Pilusiotenilor. Că de cele împtrivă ispitite fiind, pre cei ce sunt sub tine adică îi fericesc, iar pre sine-și se ticăloșesc. Că cel de nenumărate munci vrednic, dacă ar fi avut bani vederos este la aceea și iubit. Iar cel ce cu fapta bună este împodobit de ar fi fost sărac, nu numai întru necinste este ci și se

vrăjmășuiește. Iar întru judecăți oriunde aurul atârână, acolo și hotărârea se pleacă. Dreptatea adică se nedreptățește, iar nedreptatea stăpânește și ocărăște. Deci roagă-te ori niște pierzători ca aceștia să se pocăiască, ori supușii să se slobozească.

Lui Amonie: 102.

De vreme ce nu afară de prepus se pare că este prietenia cea rea, amestece-se cu dumnezeiasca frică, ca amândouă să izvorască întru noi și frica lui Dumnezeu, și dorirea prietenilor. Aceia adică pre prepusurile cele rele izgonindu-le. Iar aceasta pre dragoste, maica tuturor bunătăților născându-o. Căci și când amestecată cu frica lui Dumnezeu pre dorire vom avea-o, toate întru noi vor odrăsli bunătățile.

Lui Theodor scolasticului, cum căci credința fără de lucruri nu mântuiește pre om: 103.

Nu cel ce cu iscusința și puterea cuvintelor, o înțelepte, adevărul îl întunecă, de laudă este vrednic. Ci cel ce luminat pre dânsul îl tâlcuiește. Pentru aceia dar și eu arătat aceia pre care voiești să o înveți, voi zice-o, lesnicioase sau făcut după dumnezeiasca venire luptele, ca luptându-ne să biruim, iar nu ca pre mărirea darului spre pricină de trândăvie să o uneltem rău.

Lui Serin pentru mândrie. 104.

Nu căci pre vrăjmașul l-ai biruit, spre mândrie pre tine să te învețe. Că multora celor ce de mândrie se înnebunesc, ca și cum în toată vremea ar birui, și se fălesc pentru acestea, și nu socotesc că vor fi mai jos, nici nădăjduiesc că se vor prinde vreodată, buna norocire cea părută prea arătat spre mai rău le-au sporit.

Acluia-ș. 105.

Multora dobânzile cele din început de rele nepovestite sau făcut pricinuitoare. Că o biruință oare unde sau și două afară de vrednicie punând, fiindcă le-au sporit lor, spre nădejde îndrăzneala cu nenădăjduita buna norocire, și întru prea mari fapte pre sine-și aruncându-se, și pentru isprăvile cele din început, sau primejduit cu primejdia cea mai de pre urmă. Pentru aceia trebuiește mai omenește a ne sfătui, și isprăvind adică spre ticăloșie a căuta, și pre schimbările cele deopotrivă a le gândi,

și nu mai presus de măsură și a cugeta și a zice. Și greșind a ne învăța neputința omenească, și nu ca lui Dumnezeu a le înfinge lucrurile noastre fără de moarte a ne ruga.

Lui Pavel: 106.

Nu pre cele ce de abia, o prea bunule, și cu nenumărate sudori și cu nevoințe să vâneze din alergare socotește că le vânezi, ci din osteneli și rugăciuni începând spre vâizarea noimelor sfințitei Scripturi du-te, celor ce pre înțelegerea noastră spre mai multă ascuțime o ascut.

Lui Ethonie diaconului. 107.

Se cade mintea ca un împărat însuși stăpânitor gânduri înfricoșate și de pretutindeni cu arme îngrădite la ușile simțirilor a le trimite, care înainte vor întâmpina, și vor pândi, și vor opri pre războinici. Și nu mai întâi să le sloboadă pre intrare, mai pre urmă îndoită luptă să primească. Care de multe ori, și întru altă parte plecată se va face, celor ce împotriva se amestecă pre biruință dăruind. Că pentru aceasta și Mântuitorul Cuvânt pre cei ce cu desfrânare caută, a munci l-au îngrozit. Când ceilalți legiuitori pre faptă numai o muncește, ca nu cu greu de supus și nebiruit război să facă, ci lesnicios și ușor.

Lui Zosima preotului. 108.

Mulți, iar mai vârtos toți, precum cu urmare este a zice oameni, și covârșituri au și micșurătăți, și cu acelea adică se mândresc, iar cu acestea se rușinează. Iar tu, precum zic unii, de micșurătăți plin fiind, de isprăvi pustiu ești și gol. Deci aceia adică căci de pânțece te biruiești: Cu patimile cele după pântec te strici, nici un lucru minunat nu este. Că acestea aceluia cea mai de multe ori îi urmează. Că cel ce pre pânțece l-au stăpânit, și pre împreunare a o stăpâni va putea. Fiindcă zic, cum că celelalte micșurătăți întru tine dănțuiesc, și comoară pre tine te numesc de răutate, și vistierie de rușinare, aceasta se pare că este minunat lucru, și pre toată spaima o covârșește. Că sunt oarecarii cruzi adică, însă întregi înțelepți, au rău cștigători adică, dar măsurăți, au neînfrânați adică, dar blânzi. Iar pre tine cum că prin toate sporești te comodisesc. Că zic cum că pre limbă adică o întrarmezii asupra celor iubitori de fapte bune, și întru urâte câștiguri te tăvălești, și te mândrești. Și pre toți cei oarecând întru desfrânare vestiți i-ai covârșit, și te

mândrești. Și jos pre sprânceană dator fiind să o ai, pentru fapte, pre care nici a le grăi este cu puțință, sus pre însăși sprânceana o ridici. Și în scurt să zic, tot mădularul trupului pre trândăvia sufletului o arată și pre nebunie. Măcar că una alteia este împotrivică, ci se întăresc ei cum că întru tine sau împreunat. Deci zic adevărul, pocăiește-te aicea, ca nu acolo fără de folos aceasta să o lucrezi.

Lui Marc. 109.

Pentru ce, ai zis, vinul cum că pre toți cei ce îl primesc, nu întru un chip îi face. Ci pre unii adică domoli îi face, iar pre alții mânioși. Și pre unii adică iubitori, iar pre alții luptători. Și pre unii adică blânzi, iar pre alți sălbateci. Deci socotesc, de vreme ce și a grăi pentru fire pre noi ne silești, cum că acestea se întâmplă, ori din așezământul trupului, căci ori se cresc, ori se micșorează din vin pricinile unor întâmplări ca acestora, ori din mișcările sufletului, care de cei mulți se tănuiesc. Că de vreme ce din singure cele umede numai vinul este de obicei făcător, se amestecă în oarecare chip cu năravurile celor ce-l uneltesc. Căci către care nărav s-ar fi adus, întru acest fel și pre patimi le arată. Nu nefiind ele făcându-le, ci ascunse fiind golindu-le. Că pre năravul cel plăsmuit dezbrăcându-l arată pre cele tănuite. Drept aceia și întru pămînt între unul ca acesta, fiindcă zic mulți, în vin este adevărul. Că cei ce adică se par cu părere de cuvioșie că se mândresc, grăitori de cele negrăite de multe ori i-au arătat, și ceia ce mai bine era să fie negrăită, a o spune i-au făcut, iar pre cei ce din reaua urâciune de multe ori spre mânie sau răsturnat, domoli și blânzi i-au arătat că sunt. Acelora adică pre părerea cea pentru cuvioșie. Iar acestora, pre pricina cea pentru mânie pierzându-o. Pentru că nu pre cele ce nu sunt le face, ci pre cele ce sunt adică, dar se tănuiesc le arată.

Lui Eustatie diaconului, pentru cei ce pre ale sale greșeli lăsându-le, pre cele străine le iscodesc. 110.

Foarte mă mir, cum boală tinerească, și neîmblânzită, de dulceață adică neîmpărățindu-se, și pre muncă născând, au stăpânit adică pre toată vârsta. Și au robit pre toată vrednicia, și au vătămat pre toată buna podoabă. Că fiecare pre greșelile sale trecându-le prea mari fiind, și decât iertarea de multe ori mai mari, pre cele ale celor de aproape mai mici fiind, de multe ori încă și de iertare vrednice, le iscodește, și se scârbește adică pentru cele ale sale gândind, dar se bucură pentru cele străine vorbind, și întru a iscodi pre cele ale celorlalți și a le osândi își cheltuiește vremea sa. Și lui adică și pre răspunsurile cele ce nu sunt și le dobândește, iar al acelora de aproape amar și netrecut șade judecător, măcar deși

sar părea căci cu răspunsuri binecuvântate se îmbogățește. Deci se cade ca cei ce voiesc vindecare ași afla unei boli ca aceștia, ași întoarce ochiul sufletului de la cele străine spre ale sale greșeli, și pre limbă ași obșnui nu asupra celor de aproape, ci asupra celor ale sale, cu acrima să grăiască. Că acest lucru adică dreptate naște. Că spune-ți păcatele tale mai întâi, ca să te îndrepti. Iar acela mai mare osândă naște. Că greu lucru este, și decât toată necuvioșia mai dea cindea, ca cei ce pre cele mari greșeli, pre cei ce nimic decât mici oarecare greșesc să-i certe.

Lui Zinon diaconului pentru nevoiță. 111.

Nu cu aceia o iubite, pre sine-ți te potrive, cu carii cu bucurie adică pre dumnezeiasca propovăduire o primesc, dar nu întru adâncul minții trimit pre sămânță. Că în fața pământului sădiți și în epifania pământului înrădăcinați fiind, mai degrabă decât cuvântul sau uscat, rod adică copt ne aducând, iar ispitelor lucru făcându-se. Ci cu aceia ce sunt adânc înrădăcinați și mult înrădăcinați și mult încopilați, și mult roditori, a căroră spicele, încărcate fiind, și de rod îmbelșugându-se se îngreunează și se pleacă. De vreme ce către seceriș numai cât nu către sine-și chemând ei pre seceră secerătorilor. Că bine știu, cum că pre unii ca aceștia Hristos în locașurile cele cerești a-i aduce îngerilor au poruncit, ca împreună să prăznuiască și împreună să împărătească, și de nesfârșită dulceață să se împărtășească.

Lui Ethonie diaconului. 112.

De vreme ce ochiul pre tot trupul chivernisește, și strălucește și împodobeste fața, și luminător este a tuturor mădularelor. pentru aceasta ca într-un loc împărătesc pus este, pre locul cel de sus luându-l, și înaintea altor simțiri șezând. Că în ce chip este soarele în lume, așa și ochiul în trup. Și precum acela dacă de cuvântul sar fi stins, pre toate le-ar fi tulburat, întru acest chip și ochiul dacă sar fi stins, și picioarele netrebnice și mâinile ar fi fost, și în scurt tot trupul. Deci pentru ce acestea am zis; Căci și dascălul ochi este al trupului Bisericii. Deci dacă acesta luminos ar fi, adică, cu razele faptelor bune luminându-se, tot trupul luminos va fi, de acela ocârmuindu-se, și de cuviincioasa grijire învrednicindu-se. Iar dacă întunecat, adică, pre cele vrednice de întuneric lucrându-le, în scurt tot trupul se întunecă. Că de ar și fi fost oarecarii din cei din rânduiala mădulărilor sănătoși fiind, și pre cele cuviincioase lor săvârșindu-le și nimic de răutatea dascălului vătămându-se, dar nimic atâta se întăresc, vătămarea și răutatea pre cele prea de nevoie părți pascându-le, și pre ceilalți spre râvna povățuitorului zădărându-i, și pre cei ce sunt sănătoși de rău grăindu-i, și în tot chipul cum și pre dânșii întru a boli i-ar fi aruncat

silindu-se. Pentru aceasta sau zis, deci dacă lumina cea întru tine, întuneric este, întunericul cu cât; Adică, dacă cineva ar fi zis Bisericii care are povăţuitori cu tirăneşti poftă; adică, dacă cel ce a folosi şi a lumina este dator, nici a se lumina suferă, ci şi pre cei ce al folosi voiesc îi izgoneşte apoi cei ce sunt sub stăpânirea lui, ce nu ar fi lucrat;

Lui Zosima preotului, pentru necâştigare. 113.

Deşi de nebunia celor mulţi şi ne săturarea întru a fi cu neputinţă se pare că stă isprava necâştigării, şi nici este crezut la tine cineva că o isprăveşte. Că sunt adică şi ştiu pre oarecarii. Iar dacă tu nu cunoşti, nici un lucru minunat nu este. Că de iubirea de bani îmbătându-te, cu dreptate nu cunoşti pre cei ce curat se trezvesc. Însă râvneşte pre cei ce pre îndestulare uneltesc, pre cei ce din drepte osteneli trăiesc, pre cei ce cu ale sale osteneli se îndestulează. Au nici pre aceştia nu-i vezi strălucind, şi ca nişte luminători fulgerând; Râvneşte pre aceştia deocamdată, şi înceteze asupra avuţiilor celor străine şi a banilor pângărite mâinile tale şi nesăţioase aruncând. Şi așa vei putea şi pre aceia a-i vedea. Că acum adică auzind, nici te vei pleca, ci şi îi vei bârfi pre dânşii, şi îi vei comodisi, ca acela ce cu nebunie netămăduită boleşti. Iar după ce întru măsuratică sănătate ai fi venit, cu lesnire şi pre cei ce cu adevărat sunt sănătoşi îi vei vedea. Uneori încă şi povăţuitori şi ocârmuitori pre dânşii îi vei avea ai acestei căi prea bune.

Lui Carp preotului, pentru cei ce urăsc pre cei îmbunătăţiţi: 114.

Prea rău şi prea pierzător mi se pare că este, nu cel ce pre cel ce au nedreptăţit şi au ocărât. Că iartăciune unuia ca acestuia de multe ori îi urmează: Ci cel ce pre cel ce este mai bun, şi de toţi laudat îl urăşte şi-l comodiseşte. Că acela adică deşi nu întru vârful filosofiei sau suit, dar cu toate acestea se pare că are a urâciunii binecuvântată pricină. Iar acesta nici o pricină supus fiind, nu atâta cu om, cât cu fapta bună se luptă, şi pre toate cele bune din adânc a le smulge se ispiteşte. Şi Eustatie dacă aceasta lucrează, ori se cade al înceta pre dânsul de urâciune, ori se cade al izgoni ca pre un necurat. Că una este fapta bună a fugi de cel necuvios dea pururi, şi mai vârtos când nimic socoteşte, decât a fi întreg înţelept.

Lui Dorotei, pentru tăierea împrejur. 115.

Cine pre minte cea nesticăcioasă cum că întru ne nimerirea cuviinței sau făcut o hotărăște; Cine atâta decât toată îndrăzneala mai dea cindea a trece ar fi îndrăznit, cât pre înțelepciunea că au greșit să o prihănească; Că aceasta cu cuviință sar fi crezut, dacă pre celelalte jivini nu afară de cuviință le ar fi zidit, ci numai pre om. Măcar că împărat și voievod pre dânsul a tuturor celor pământești al hirotonisi voinđ. Cu prisosită sarcină a se îngreuia l-au făcut, pre care mai pre urmă prin tăierea împrejur a o lepăda i-au poruncit. Iar dacă aceasta nu se poate a o zice (:că cine așa de nebun și de înțelegerile cele după fire ar fi lipsit, cât pre dumnezeiasca știință nemeșteșugoasă să o prihănească;) cuviincioasa formă și acestora o au păzit. Iar dacă cu cuviință l-au zidit, și arată și făcătorii de andrianti, și scobitorii de pietre, și plăsmuitorii de scritorii cei vechi urmând, și pre cuviința celui ce mai pre urmă pentru oarecare pricină sau încredințat protimisindu-o, caute cei ce pre tăierea împrejur mai presus de măsură o laudă, pre trebuința aceștia. Și dacă adică pre tăierea împrejur cea întru ascuns o vestește, întindă minunea, și atunci laude cei ce fără tăierea împrejur, pre poftle le taie împrejur. Iar dacă semn lor sau dat către a nu se amesteca cu neamurile, ca unor cai nesupuși și dârji, frâu și pecete, să nu cugete înalt pentru aceasta, care pre nepedepsirea lor o vădește. Că dacă și Abel, și Enoh, și Noe, și Avraam, mai înainte de a se arăta sau a se zice tăierea împrejur sau strălucit, nu pricina strălucirii este, fără numai cu adevărat pecetea strălucirii. Deci cel ce are bogăția faptei bune, ai-bă și pecetea. Iar cel ce de sărăcia cea mai de pre urmă se tânguiește de răs este vrednic, pecetea adică turnându-o asuprași, iar de bogăție lipsit fiind. Audă încă și aceasta cel ce pentru aceasta înalt cugetă. Dacă adică a ta este isprava, cugetă precum cugeți, nu ne vom teme. Iar dacă întru fără de vreme vârstă sau făcut, (:pentru aceasta și noi mulțumim, de nefolostoare osteneală izbăvindu-ne:) pentru care pricină pentru cele străine te fălești; Că fiecare dintru ale sale osteneli a se mândri cu dreptate este, nu din semnele care alții le pun asupra.

Lui Pavel, pentru praznice. 116.

Pre faptele bune cinstește-le, nu pre bunele norociri le griji. Că acelea adică fără de moarte lucru sunt, iar acestea cu lesnire se sting. Și acestea adică întru atâta. Însă nu nu știi cum că Dumnezeu cu praznicile, și de demult, și acum pre pomenirile facerilor de bine împreună le-au legat, ca cei ce prăznuiesc necurmată pre pomenirea acestora avându-o, nu la beție, ci la mulțumire și la fapta bună să se abată.

Lui Teofil: 117.

Mai ales adică dacă cineva sar fi întrebat de la oarecare care a i le vesti au îndrăznit pre adevăr, toate-s cu putință lui Dumnezeu, și răspunde, așa, apoi acela ar fi adus asupra, apoi și cele rele. De râsul ne învățaturii cu dreptate ar fi fost să fie vrednic, nu cel ce au răspuns, ci mai vârtos cel ce au întrebat. Că nu întru toate cele ce lui Dumnezeu sunt cu putință să le numere cele rele. Că unde Dumnezeu se numește, acolo bunul cu întemeiere urmează. Și nici cineva din cei ce sunt sănătoși la minte ar fi socotit, cum că lui Dumnezeu cele rele îi sunt cu putință, nici cineva neputință ar fi numit pre a nu putea pre cele rele ale lucra. Că lucrarea celor rele este chiar neputință. Pentru aceia cel ce pre acestea mai ales cu deadinsul le știa Pavel, neputințe pre păcate le numea zicând. Că dacă Hristos fiind noi neputincioși, în vreme pentru cei necredincioși au murit. Încă și cuvântul cântătorului de Psalmi, aceasta întărește. Că înmulțitu-sau zice, neputințele lor, adică păcatele. Dar nici pre aceia cineva aducându-o asupra celui ce zice toate lui Dumnezeu sunt cu putință, că are minte se va socoti. Deci care este aceasta; Că sau obișnuit a bârfi și a zice, apoi dar și pre cea făcută a o face să nu fie, lui Dumnezeu este cu putință; Că netrebnic iarăși este un lucru ca acesta. Și nici vreun lucru netrebnic la dumnezeiasca putere nu se ia. Deci de prisosit adică și sunt, și sau dovedit clevetirile cele împotriva unui cuvânt ca acestuia, dar însă ca nici pre acestea a le porni să poată, și pre auzul ascultătorilor să le vatăme, dacă n-ar fi întrebat, dacă toate lui Dumnezeu sunt cu putință i-am răspunde, cele cuviincioase lui, și toată întrebarea cea fără de folos se dezleagă. Că poate adică pre toate, dar voiește pre cele bune.

Lui Teofil, pentru nemulțumire. 118.

Nu pre cel ce sau părut că au făcut ceva lucru înțelept prihănesc ci pre cel ce nici cu atâta blândețe nu sau înțelepțit. Că acela adică socotind cum că cel ce la arătare va fi prins spre nerușinare se va răsturna, de bună voie i-au dat stăpânire a se tăinui. Iar celălalt pre înțelepciune socotindu-o nebunie, căci n-au socotit că va fi prins, pre nerușinare o au prihănit, cu ocări făcătorului de bine răsplătindu-i.

Lui Ofelie gramaticului, pentru firea jivinilor. 119.

De vreme ce te-am văzut pre tine însetând de mai nouă auzire, și cum că nu te vei depărta până ce nu te vei învăța, voi tâlcui în scurt, deși mai presus de hotarele minții celei omenești se pare că este cea de la tine cerută. Din jivini, cele ce adică rumegă și mestecă pre hrană jivini naște. Iar cele ce o înghit ouă. Și acelea adică cu întâile nașteri se îndestulează ca cele ce sunt desăvârșit. Iar celelalte și pre a doua le

pornesc, când vremea ar fi chemat pre schimbarea ouălor cea în jivini, după ce le-au clocit în hotărâte zile putere oarecare firească slobozind întru dânsese, întrucât pre acelea care mai întâi le-au născut neînsuflețite, să se însuflețească. Fiindcă pricinile cele semănatoare, care de la Ziditorul din început în fire sau pus. Umflându-se dacă sar fi ațâșat de scânteii în materie după creșterile vremilor se obișnuiesc a se aprinde. Întrucât se cuvine adică a lăuda pre cele făcute, și la prea înțeleptul Ziditor a aduce minunea. Că acestea nu pre purtarea de grijă a jivinilor celei întru a sa statornicie o arată. Că nălucitoare este a lor firea, nu cuvântătoare. Ci a firei celei ce pre toate le ocârmuiește. Că acelea adică nimic lucrează cu mintea. Iar aceasta a multor feluri de neamuri fiind ziditoare, pre pornirile fiecăruia le dă spre împlinirea celor ce se săvârșesc.

Lui Afsonie corictorului, către stăpânitori. 120.

Către rugăciuni-le adică celor ce de sărăcie sau de silnicie sunt înconjurați, deschise și prea întinse, o minunatul ai-bi auzurile, prin blândete. Și pre cei ce mai zăbavnic grăiesc povățuindu-i spre calea grăirii. Iar către facerea de cuvinte a grăitorilor de rău și a clevetitorilor, încuiate pre acestea și neumbrate păzește-le, prin sălbateca căutătură oprind pre pornirea lor despre a grăi pre cele mai rele.

Lui Teon episcopului pentru preoți. 121.

Nu pre Zosima și pre Paladie, și pre Maron și pre Eustatie, și pre ceilalți, pre carii i-ai numărat, atâta eu i-aș fi prihănit, pre cei ce așa au batjocorit pre blagocestie, și pre preoție au ocărât, cât pre Evsevie, care acestora tuturor pricină au dat. Că de nu el lor ar fi vândut, precum zici, pre preoție, nu aceia întru atâta răutate s-ar fi alunecat. Că deși prea răi era mai înainte de hirotonie, ci nu același lucru este, mireanul a păcătui și preotul. Și arătat este din lege. Că atâta jertfă poruncește a se aduce pentru un preot ce păcătuiește, cât pentru tot norodul. Iar dacă nu ar fost deopotrivă păcatul, nu pre aceiași jertfă a se aduce ar fi poruncit. Însă mai mare este, nu cu firea, ci cu vrednicia celui ce-l lucrează. Că cel ce pre alții îi pune la bună rânduială dacă va fi greșit, mai mare decât vrednicia hotărâște greșeala. Deci dacă cel ce au dat sămânța pricinuitor este al sadurilor, cu cuviință și Evsevie mai mult decât aceia cu dreptate ar fi fost să fie tânguit.

Lui Lambetie episcopului, pentru cei ce rău pre preoție o metaherisesc. 122.

Primesc adică pre dumnezeiasca ta râvnă, căci pre preoție ocărându-se de Evsevie, care după împotrivă tâlcuire a blagocestiei într-acest chip pre sine-și sau numit, văzându-o te îngreunezi. Că dintru acelea care de preoție nevrednic fiind, nu știe cum întru aceasta rău au intrat, dintru acestea și celor ce o poftesc pre dânsa le împărțește, lesne cumpărat și călcat lucru pre dumnezeiasca Liturghie socotindu-o. Dar de vreme ce dumnezeiescului și nemitarnicului județ acestea se cuvin, Celui ce acum adică îndelung rabdă, ca spre pocăință pre cei ce greșesc să-i aducă, iar mai pre urmă nu va suferi pre cele făcute, ci nesuferite va hotărî pre munci. De sine-și grijindu-ne întru liniște să petrecem. Că de ar fi fost adică vreun folos pentru aceasta dintru a îndrăzni, nimănui nu aş fi dat loc, măcar că de multe ori vrăjmășuit am fost. Dar de vreme ce de tăcere este vreme, să așteptăm pre Judecătorul.

Lui Maron. 123.

Nu prin a aștepta să dobândești iertare, dea pururia greși, ci prin a nu greși pre întemeiere câștigă-o. Că mulți cu așteptarea iertății multe lucrând, de iertare sau greșit, nici pocăindu-se, nici iertându-se.

Lui Martinian, lui Zosima, lui Maron, lui Eustatie, către preoți. 124.

De vreme ce dumnezeiescul Pavel, vasul alegerii, a iconomilor lui Hristos vistiernicul, acela ce pământul și marea l-au pus la rânduială, acela ce pre barbari a filosofa i-au plecat, decât elinii mai răi au hotărât că sunt cei ce pre cei de aproape îi defaimă, zicând, iar dacă cineva de ai săi, și mai ales de rudeniile sale nu poartă grijă, de credință sau lepădat, și este decât un necredincios mai rău. Pentru aceasta și eu spre a scrie vouă am venit. Că ce socotești că arată purtarea de grijă aicea; Oare pre darea hranei; Că eu adică socotesc pre purtarea de grijă a sufletului. Iar dacă împotrivă ați fi zis, și așa aceia ce am zis, mai vârtos se va întări. Că dacă pentru trup aceasta este, zice, și cel ce nu dă pre hrana de nevoie au zis că este decât elini mai crud, cel ce pre cea mai mare și mai de nevoie, zic drept aceia pre purtarea de grijă a sufletului o trece cu vederea, unde se va afla; Deci plecați-vă și întorceți-vă, unde se va afla; Deci plecați-vă și întoarceți-vă de la nebunie.

Lui Teodosie preotului. Către cei ce prihănesc pentru a fugi de preoție: 125.

Al Episcopiei adică și numele și lucrul dumnezeiesc fiind, și decât toată petrecerea și vrednicia mai înalt, la puțini oarecarii se cade, celor ce părintescă purtare de

grijă, dar nu tirănesc de sine stăpânire socotesc că este acest lucru. Dar de vreme ce întru începătorie iar mai vârtos, de se cade cu îndrăzneală a zice, întru tiranie acest lucru l-au mutat oarecarii, să știi, cum că vederoasa și poftita stăpânie, acum, dacă cândva, este dor al ei întru oameni punând, și cu lesnire pre sine-și celor ce o doresc dându-se, puțină purtare de grijă ar fi fost de dânsa tuturor celor ce drept cugetă. Că muncă acelor ce o dau, nu cinste acelor ce o iau pre aceasta o socotesc că este. Că precum de multe ori pre unii adică îi stăpânesc, iar altora le slujesc. Și unora adică le poruncesc, iar altora le ministresc. Și unora adică rău le fac, iar altora le dăruiesc, unora adică le stau aspru, iar altora se supun. Și se tem adică de aceia, și se urăsc de aceștia. Deci nimic nu te minuna, dacă și Ierax preotul având minte, au fugit de lucru, ca de o boală prea grea.

Lui Timotei cetetului pentru a nu sminti. 126.

Teme-te prea foarte o iubite, a sminti pre cineva. Că se îmbracă oarecum întru oameni lucrul cel bun. Și de nimic clătindu-se de abia stă.

Lui Chiril episcopului. 127.

Cum că nu se cade a se lenevi de sfătuiri, sau a se deznădăjdui de cineva, și cum că, dacă vreunii sfătuindu-se rămân neîndreptați, aceasta nu a celor ce sfătuiesc, ci a vuirii lor este prihana. Și mai ales când aceia nimic n-ar fi lăsat. A priceperii tale este, o decât toți prea bunule, și a stăpânirii, ca și cu curățenia puterii și cu sânguință să înnoiești pre Biserica Pilusiului care este obosită și stricată de răutățile stăpânitorilor. Că pre toată adică nedreptatea care o au răbdat și defăimarea, jefuită fiind și ocărâtă de răi și de rele făcători oameni căroro nici turma de necuvântătoare dobitoace le-ar fi încredințat cineva, necum de oameni cuvântători, pentru carii aicea au venit, și cinstitul Său sânge și l-au vărsat Hristos, nu a vremei acesteia de acum este a tâlcui, iar mai vârtos nici a unei vremi. Că dacă și vremea ar fi cerut pre tot cuvântul cele de aicea rău lucrate le-ar fi covârșit. Însă puține în vremea de acum de nevoie ar fi fost a le spune, care pre acelea nici celor ce voiesc a tăcea fără de muncă este. Dar de vreme ce te semuiești o minunatule, cum că acum ceri povestirea. Pentru aceia dar și eu începuturile încetându-le spre lucru cu cuvântul voi călători. Atâta zicând, nu cu cuvintele a măsura pre cele făcute. Că nu aș fi aflat cuvinte deopotrivă cu cele lucrate, biruită fiind toată limba de adevărul lucrurilor. Ci cu neadormiții ochi ai minții ca să privesc pre cele ce rău sau lucrat. Deci cum că adică sau hulit Dumnezeu, și cum că sau prăpădit cetatea, și cum că sau vândut preoția, și cum că sau tiranizat Biserica, cei îmbunătățiți adică izgonindu-se, iar cei

ce nici a păși pre treptele ei vrednici fiind, alegându-se, și dumnezeieștile și negrăite-le taine ale ei încredințându-li-se. Că nu socoteau cum că suflete lor li sau încredințat, ci tiranie părintească au luat. Și cum că pentru săraci adică nici o grijă nu le era lor, și pre averile cele bisericesti le jefuia, și întru ale sale le cheltuia iubiri de slavă. Și cum că cei ce măcar a deschide gura pentru fapta bună ar fi îndrăznit, până la sânge se muncea. Și câte ca acestea, le voi lăsa, numai aceasta arătând, fiindcă fără de voie întru aceste cuvinte m-am alunecat. Iar ceia ce acum rău sau lucrat de vreme ce nici celui ce voiește nu-i tăcerea fără de primejdie, pre cât ar fi fost cu puțință prin scurte cuvinte umbros, pentru că nu aș fi putut zice arătat, o voi povesti. Martinian, care spre vătămarea prea dumnezeieștei credințe preot sau hirotonisit, de se cade și preot al numi pre cel ce numele preoției întru a putea pre cele prea mari și decât iertarea mai presus rău a le lucra l-au uneltit, nu pot să spun din ce părinți trăgându-se, sau din ce cetate pornindu-se. Pentru căci cum că rob el fiind, și cum că din întâia vârstă nu cu blagoslovenie viețuind, au fugit, deși adevărat lucru fiind îl voi lăsa. Că nu viu de rău pre dânsul să-l grăiesc, ci că au nedreptățit Biserica să arăt. Deci acesta venind în părțile Pilusiului cu sărăcia cea mai de pre urmă viețuind, și de la mulți ajutorându-se, și cu shima monahicească îmbrăcându-se, și cu înțelepciune că viețuiește fățărnicindu-se, pre slujba ceia ce este a clericului adică, dar stăpânire părută o vâna. Iar după ce dea pururi pomenitul, și de dumnezeiasca înțelepciune plinul Ammonie episcopul aceștia, cu ochii cei ai înainte văzători a-i minții pre pre fățărnicie o au înțeles, nici o nădejde lui de lucru nu i-au lăsat. Deci socotind cum că în zadar acolo cheltuiește vremea, înțelept foarte fiind povățuitorul, la alții mrejiile acestea a le împleti au socotit. Iar după ce și acolo sau aflat, sau greșit de nădejde, mai pre urmă înțelegând că prea înțeleptul acela adică au adormit, și cum că înăuntru laturilor celor crești sau făcut, și cum că Evsevie sau hirotonisit, au zburat iarăși la cetatea Pilusiului, cu lesnire pre istețimea sa, ca să nu zic pre nebunie, a o metaherisi socotind. Că nu se cade multe a zice. Iar cum că cel ce pre sămânță o dă al sadurilor pricinuitor este, nimeni cu adevărat nu nu știe. Deci dobândind hirotonie, și de sfințitele Taine cu necurate mâini atingându-se, și pre boala care de demult o chinuia o au născut. Că socotind căci că ne viețuită îi va fi lui viața, dacă nu și pre banii săracilor lui și i-ar fi osebit, făgăduind cum că pre toate câte le-ar fi câștigat, Bisericii le ve lăsa, și cu aceste nădejdi amăgind îl pleacă ca și iconom pre dânsul să-l pună. Deci luând om spurcat, și cel ce nici cu slobozenie crescut, pre iconomia Bisericii, într-acest chip pre dânsa o au așezat, cât nici un război bărbăresc, pre toate semnele cele ce spre fapta bună privesc nu le-ar fi vătămat, pre podoaba ei pierzându-o. Că viclesuguri și măiestrii și viclenii și jurământuri strâmbe întru metaherisirea lucrurilor uneltind, cu prostime adică nimic nici cu dreptate n-au lucrat, iar pre tâlhăresc meșteșug cu mândrii hotărându-l, asupra celor ce cu slobozenie și cu cucernicie a viețui au ales se puneau. Tâmpi adică pre cei iubitori de adevăr numindu-i, iar pricepuți pre cei ce

cu tâlhărie metaherisesc lucrurile, și pre cei ce adică filosofesc fără de minte. Iar pre cei ce ca niște crâșmari viețuiesc, isteți. Și nu zicea adică acestea, și nu le făcea numai, ci și cu lucrurile pre cuvinte le acoperea. Pre banii adică cei bisericești a-i săi făcându-i, iar pre hirotonii vânzându-le, și pre cei iubitori de fapte bune adică scoțându-i, iar pre cei ce aceleași împreună cu el le lucra adunându-i. Că socotea cum că nu într-un alt fel va avea întemeierea cea de aicea, fiindcă de judecată lui nici o grijă nu-i era, fără numai pre tot felul de faptă bună să-l izgonească. Și acestea le lucra, sub mâna lui pre episcopul nu știu cum făcându-l, că atâta de dânsul sau rob. Că zică-să adevărul cu îndrăzneală. Fiindcă într-un alt fel nu aș fi putut. Cât ca un prost și cu bani cumpărat rob pentru aceasta hirotonisit, ca cele ce Martinian ar fi poruncit el să le facă. Că într-un atâta nebunie pre dânsul l-au înebunit. Că se va zice și a însuși relelor vârful, și a povestirii cu jale capul. Cu făgăduințele acelea amăgindu-l pre care acum arătat le strigă episcopul pre a sa nebunie înpublicând, ori silind, ori încredințând. Că nu știu cum să zic pentru covârșirea necuvioșiei, cât și să se iscălească în socotelile cele bisericești, și să îndatoreze pre Biserica cea nedreptățită. Pentru că într-un alt fel nu socotea că ar fi fost cu întemeiere, cele ce nu cu cuviință le-au câștigat, dacă nu și pre Biserica datoare o ar fi arătat, nădăjduind adică nu ca să ceară el pre cele ce le-au jefuit, ci pre a nu fi cerute de dânsa vânând. Iar după ce ticăloasa cetate au simțit cum că acestea măiestrește. Că nu era nearătate. Fiindcă cum că și într-un vrăjitorii el, din covârșirea celor lucrute, sau prihănit, și cum că pentru urâte, și mai presus de hotare greșeli au fost prins, nu voi zice. Sau pornit adică de multe ori și al ucide pre dânsul, dar însă au ținut pornirea. Și imputat fiind de la toți și prihănit fiind el la toți adică pre episcopul, episcopului iar pre toți îi clevea. Pre acela adică întrarmându-l asupra celor iubitori de fapte bune, ca pre îndrăzneala să o stingă tuturor. Iar pre aceștia învățându-i, cum că el însuși este cel ce pre hirotonii le vinde, și celor întregi înțelepți le vrăjmașuiește, și pre cele ale Bisericii lui-și le osebește, că aur luând, sub socotelile cele bisericești îl iscălește. Iar acestea le zicea, prin aceste măiestrii, pre mânia oamenilor cea pentru acelea care le lucra a o stinge socotind. Iar după ce oarecarii și însuși Episcopului pre acestea le-au vestit nimic mai mult au săvârșit. Ca și cum cu adevărat zicând el. Cum că fără de pârâși nimic nu pot să lucreze. Iar după ce și pârâșii care socotea cum că el adeverează, sau arătat, și mulți vrednici de credință, și carii putea să dovedească, nici așa n-au isprăvit. Deci după ce toată socoteala au rămas nelucrătoare, cât de aceia părtaș celor lucrute de toți cu cuviință se socotește că este, pentru că mai ales adică nici dacă de nenumărate ori din urâte câștiguri acela sar fi făgăduit cum că pre toate cele câștigate Bisericii le va aduce, trebuia pre toate pricinile cele bisericești lui să le dea, și nu nenumărate suflete, din cel lucrute să smintească. Iar dacă și cu făgăduințe-le sau înșelat, fără de dare de seamă nu trebuia al lăsa. Iar dacă a-i lua seama se cădea, cu deadinsul trebuia, iscotind cu deadinsul împreună cu oarecarii pricepuți și iscușiți pricinile. Că el și de acestea,

precum că adevărat și de alte bunătăți, ne iscusit zice că este. Iar dacă în taină, și nimănui împărtășind socoteli-le sau iscălit, arătat este că au fost amăgit, precum arătat strigă, de prihănire pentru aceasta a se spăla socotind. Ci pre cele bisericesti tâlhărindu-le, și pre toată Biserica acelora vânzându-o. Precum cumpărându-o, și fărădelege cumpărându-o, mai fărădelege cele câștigate a le unelti au cunoscut, cu rău pre rău a vindeca sârguindu-se. Că pre toți banii cei bisericesti băgându-i în sân, sau, precum el au zis, împărțindu-i cu acela ce i-au dat lui pre iconomie, și atâte-i povestiri cu jale pricina i-au dat. Mai întâi adică în Alexandria aur au trimis, episcopie, cel ce nici însuși al său a-și fi epitrop au putut vânnând. Care lucru înștiințându-l sfinția Ta, datoare fiind pre dânsul să-l facă argos, prin scrisori l-au îngrozit, și l-au adeverit, dacă de acestea iarăși sar fi apucat, argos pre cel ce cu atâta ne slavă pre prea dumnezeiasca credință o au mânjit întru toată laturea egiptului îl va face. Iar acum și pre scrisori și pre îngroziri defăimându-le, în Alexandria precum m-am înștiințat sau pornit, ca lui-și adică episcopie să-și logodească, iar pre a ta slavă să o vatăme, dacă pre bani l-ar fi hirotonisit. Deci a mărimii tale de minte este lucrul, o ce numindu-te pre tine după vrednicie ți-aș fi zis, că pre cea cu deadinsul adică a greșelilor lui osândă nemitarnicului divan să o păzească. Că nici este cu puțință el aicea pre cea după vrednicie muncă să-și ia. Și să se pocăiască, și mai întâi adică Bisericii ceia ce sau legiuit să-i izbândească, iar al doilea slavei tale să-i ajuți, prin a aduce în lucru pre îngroziri, și pre acesta argos să-l faci. Că dacă, care lucru nu-l cred, lângă nimic de acest fel a pătimi, și l-ai fi hirotonit, taina cea împublicată că este adevărată se va afla. Apoi împreună cu oarecarii episcopi cucernici, căroră câștigul războinic le este, aicea să-l trimiți ca sama de veniturile cele bisericesti să-și dea, și pre acelea care este dator să le dea înapoi. Și de au dat ceva episcopului. Că zice cum că nu au primit adică, ci sau înșelat:) să-l mustre, căci cum că și înainte stătătorului adică a lucrării, celui ce ori sau furat, ori fără de socoteală sau iscălit, neumblată pre episcopie i-o vei face, adică iertând epitrop a-i fi hirotonisit, pre acela care nu-i va da lui voie ca mai mari decât iertarea să greșească. Iar cum că fățarnicului pre înțeleapta viclenie nebulie arătându-i-o, ne întărite ai fi făcut, pre acelea care zice că-i este datoare lui, că de unde este atâta bogăție celui ce cu sărăcia cea mai de pre urmă au bolit, și celui ce din veniturile Bisericii sau îmbogățit, nu este lucru cu îndoială.

Lui Atanasie preotului pentru momire. 128.

Aud cum că momitorii sunt atârnați de limba ta, carii jură adică cum că decât toți ai fi prea bun, dacă și ceva din relele cele prea necuvioase ai fi ales să lauzi. Și netrebnic cât de în grabă, dacă și pre însuși fapta bună tu o ai netrebnici. Deci dacă nu voiești nouă să te pleci, însă măcar lui Isocrat, care au sfătuit, a urî pre

momitori, ca pre niște înșelători. Că amândoi crezuți fiind, pre cei ce i-au crezut, îi nedreptățesc.

Lui Pavel, pentru Iuda vânzătorul. 129.

Se pare că te minunezi, cum pre vânzătorul nu l-au plecat Hristos, ca bine să socotească pre fapta bună, măcar că de multe ori pentru fapta bună, iar mai vârtos nu este cândva când pentru aceasta întru adunări să nu fi auzit. Iar eu mă minunez, cum pre hotarul a de sine-și stăpâniri știindu-l, pentru aceasta te-ai minunat. Că nu cu sila și cu tiranie, ci cu plecăciune și cu blândețe mântuirea oamenilor se face. Pentru aceia și întărire are fiecare a mântuirii sale. Că și cei ce se încununează, și cei ce se muncesc, după dreptate să rabde aceia pre care și-au ales.

Lui Pamprepie diaconului, pentru milostivire. 130.

Milostiv, o iubite, trebuie să ai pre suflet. Că cel ce pre un izvor ca acesta are, pre toate bunătățile le va izvorî, măcar bani de ar avea, îi va revărsa, măcar în primejdie de ar vedea pre cineva, va plânge. Măcar celui ce se întâmplă să cadă în ispită, mână de ajutor îi va tinde, și nimic nu va lăsa din cele ce se cuvin lui.

Lui Antioh. Potrivirea faptei bune și a răutății: 131.

Răutatea și de la Dumnezeu pre oameni i-au depărtat, și pre unii de alții i-au despărțit. Deci de aceasta în sărita a fugi trebuie, și a goni pre fapta bună, care și la Dumnezeu aduce, și pre unii cu alții îi împreună. Iar hotar al faptei bune și a filosofiei este prostimea cea cu pricepere.

Lui Evtonie diaconului. 132.

Deși Zosima cel ce se pare că este preot, foarte cu tirania cea asupra ta îmbătându-se te ocărăște, dar tu pre cele asupra Stăpânului lucrute de la Iudei cugetând, când și însuși pământul se clătea și se cutremura, loc de fugă căutând, ca să nu vadă lucrarea cea asupra lui Dumnezeu adică îndrăznită, și de trup atinsă, suferă vitejește.

Lui Timotei cetetului. 133.

Aceia, ochi pentru ochi, și dinte pentru dinte, socotesc că sau legiuit Iudeilor de la prea blânda fire, nu ca ne iertători să fie, și amăreala celor ce nedreptățesc, precum socotesc maniheii, carii batjocoresc pre Testamentul cel Vechi, ci ca prin frica a pătimi pre acelea care le lucrează, să se depărteze de a le face. Dacă și cu dreptate și cu binecuvântată urmare este. Ci dumnezeiasca alinare la blândețe căutând, și la bunătate, privind, și pre oameni spre aceasta ascuțindu-i prin a porunci ca să izbândească celui ce lucrează, cu frica muncii mai înainte i-au oprit de greșeli. Că ne fiind cel ce lucrează cu frica muncii mai înainte i-au oprit de greșeli. Că nefiind cel ce lucrează, nici cel ce izbândește nu va fi. Deci socotească pre adâncul, înțelepciunii a Puitorului de lege, și nu dintru întâia dată cu lesnire, ca pre un crud fără de omenie să-l prihănească. Că cea în Evanghelii zisă, „dacă cineva te va pălmu peste fața ta cea dreaptă, întoarce-i lui și cealaltă,” nu este lucru împotriva ci mai mare, și mai înalt și a celei prea din vârf filosofiei hotar. Că acelea pentru a nu lucra nicidecum, sau legiuit căci cu dragoste a pătimi nu încă au zis oamenii cei ce însetează de sânghiuri. Iar acestea și pentru a pătimi cu osârdie sau filosofit. Iar chipul cel covârșitor nu întru rânduiala cea potrivnică împinge pre cele ce covârșesc. Ci întru însăși adică covârșirea își arată și micșorarea. Că bine este adică a nu lucra ceva rău, dar mai bine este și cu osârdie a pătimi. Bună este nunta, dar mai bună este fecioria. Bună este luna, dar mai bun este soarele. Deci precum adică al lunei celei ce este bună, și al soarelui celui prea bun, Unul este Ziditorul. Întru acest chip și al Testamentului celui Vechi și al celui Nou Unul este puitorul de lege, Cel ce cu înțelepciune și cu folos, și cu potrivirea vremurilor le-au pus lege.

Aceluiaș. 134.

Fapta bună adică, nu rușinează pre deopotriva cinste a năravurilor. Însă se cade tu cele neputincioase a nu le pofti. Ci de acelea lăsându-te, pre cele ce se cuvin să le rogi. Fiindcă și Moise țesetorul de cele sfințite, și Pavel dumnezeiescul, întru unele lucruri, nu au dobândit pre acelea care le-au cerut, ci cum că nu bine au cerut, sau învățat.

Lui Nemesie, la aceia, omul în cinste fiind n-au priceput. 135.

Aceia, „omul în cinste fiind n-au priceput, alăturatu-sau cu dobitoacele cele fără de minte, și sau asemănat lor,” nu cu iute pornire asupra oamenilor sfințita Scriptură ritoricind, și pre neamul cel cuvântător batjocorindu-l, au zis. Ci și foarte cu

cruțare. Că dacă pre cu deadinsul am fi cercat, nu numai cu dobitoacele, ci și cu fiarele cele nedomestnice se primejduiește să se asemene. Iar mai vârtos și le covârșește pre acestea, îndrăgitoru-l patimilor celor urâte. Și lucrul cel minunat și prea slăvit acesta este, cum că fiecare adică din fiară unei micșurătăți slujește. Iar cel ce se pare că este om, pre toate întru sine-și împreună adunându-le mai departe de necuvântarea acelora călătorește. Și ca nu ale covârșirii să socotești că sunt graiurile, pre însăși lucrurile fără de hatâr cu deadinsul să le iscodim. Căci când cineva saltă adică ca un taur, și azvârle cu piciorul ca un asin, și nechează spre femei, ca un cal nebun spre femei, și se îndrăcește cu pânțele ca un urs, și își îngrașă trupul ca un măgar. Și ține minte răul ca și cămila, și se mânie ca un leu, și răpește ca lupul, și rănește ca scorpia, și viclean este ca șarpele, iar venin al răutății păzește ca vipera, și bani, iar mai vârtos păcate, adună ca gândacul gunoiul. Cum va putea cineva împreună cu oamenii pre cel cu mintea de fiară acesta al număra, nevăzând întru dânsul pre chipurile firei celei blânde, ci de câine oarecare, și de himeră și de idră, după basmele cele dinafară, împuticiune privind; Iar dacă ai fi zis, dar ce se cade a face; Aș fi zis, cum că pre oglinda cea duhovnicească adeseori se cade a o metaherisi. Zic pre dumnezeieștile Scripturi, întru care și a bărbaților celor buni este istoria, și legi mântuitoare cele de la Dumnezeu puse. Că oglinda aceasta, nu numai pre grozăvie o arată, ci și mută de vom voi, spre podoba neasemănată.

Lui Timotei prea strălucitului, către boieri. 136.

Decât blagocestia nimic, o prea bunule, nu este mai folositor. Că aceasta păzește și purătorilor de biruință împărți pre supunere. Deci către aceasta căutând, ispitește ați îndrepta luntrea stăpânirii, ca neînvinorați, cât despre a ta parte, cei stăpâniți să petreacă. Iar dacă ostneală are lucrul are și mângâieri. Iar dacă ai fi zis, nu deodată și întu aceiași vreme, aș fi zis, că nu se poate. Că de vreme ce cei ce dau război a se împăca nu sufăr, prin cei de frunte sau împăunat, pentru că la NU ÎNȚELEG 133v ostneală vin, îi urmează mai pre urmă și mângâierile.

Lui Ermin comitului. 137.

A fi bine norocit cel rău, și a cădea întru cele desăvârșit cumplite cel blând, și de laudele cele ce vin la săvârșire plin, cu greu de învăluit este cu adevărat și cu greu de ajuns, și decât măsurile omenești mai dea cindea și pre departe. Că dumnezeieștilor judecăți de nevoie este a da loc. Și dacă voim a cugeta drept, numai minții celei nesticăcioase pre cunoștința iconomieii lăsându-i, spre cele din

mâini vom călători, care și de abia se obișnuiește a se afla de noi. Iar de vreme ce și se pare că se cade după putere a izbândi cu cuvântul, am izbândit pre cât am putut, întru cuvântul cel scris de noi împotriva elinilor, întru care cetind vei ști pre dezlegarea problemei.

Lui Afrodisie preotul, la aceia. Făcutu-m-am Iudeilor un Iudeu. Și ce este, nefiind fărădelege fărădelege lui Dumnezeu, ci legiuit lui Hristos. 138.

Dacă cu deadinsul m-aș fi încredințat, cum că pre lipsirea limbei noastre priceperea o au împlint. Nu mi s-ar fi părut mie mie, slovele acestea a le însemna. Deci ce este aceia care ai voit a te învăța; Pentru care pricină Apostolul au zis. „Făcutu-m-am Iudeilor ca un Iudeu, ca pre Iudei săți dobândesc.” „Celor fărădelege ca un fărădelege.” Nefiind nelegiuit a lui Dumnezeu, ci legiuit a lui Hristos, ca să câștig pre cei fărădelege. Iar acestea mai ales de ispitire cu deadinsul au trebuință, până ce adevărul cel ascuns întru dânsule, luminat se va arăta. Însă în scurt se va zice. Sau făcut Iudeilor ca un Iudeu, când în Biserică sau curățit, și au jerfit, și tăind împrejur pre Timotei, Iudeilor l-au trimis dascăl, prin tăierea împrejur pre tăirea împrejur surpând. Pentru aceia n-au zis, Iudeu, ci ca un Iudeu, celor fărădelege ca un fărădelege, când Atenienilor dimigorisind, nu din prooroci, nici din lege au vorbit, ci din pricina capiștii pre sfățuire o au făcut, dintru a lor dogme pre dâșii i-au supus. Pentru aceia n-au zis, nelegiuit, ci ca un nelegiuit. Iar aceia, ne fiind nelegiuit lui Dumnezeu, ci legiuit a lui Hristos, ori ca și cum fără deosebire sau zis. Fiindcă întru o ființă nu este deosebire. Că aceasta aiurea a o arăta voind au zis, întrucât și cel ce mănâncă, Domnului mănâncă, și mulțumește lui Dumnezeu. Ori dacă aceasta silită o socotești, mi se pare că aceasta o vestește, cum că nu numai după lege au petrecut, ceia ce tatălui de oarecarii scrisă este, care și pentru deprinderea celor ce învață, nu pentru vrednicia puitorului de lege pruncilor mai vârtos potrivită, și orânduită, ci și după legea lui Hristos cea cerească și desăvârșită. Adică nu nelegiuit după legea cea veche, ci și legiuit după Evanghelie. Nu afară de lege, ci și înăuntrul darului. Nu neiscusit de lapte, ci și iscusit de hrana cea tare. Nu necercat de luptă, ci și întru cele olimpice lupte strălucind. Nu am curvit pentru legea, ci nici am văzut cu desfrânare femeie pentru Evanghelie. Nu am ucis pentru frică, ci și pre mânie am oprit pentru dorirea. Pentru că cel ce adică pre cea veche o au păzit nu era fărădelege lui Dumnezeu, așa și cel ce pre cea nouă, este legiuit a lui Hristos. Iar acestea le zice ne împărțind cu soartă Tatălui adică pre lege, iar Fiului pre Evanghelie. Ci la părerea a multora, și socoteala căutând. Pentru că toate cele ale Tatălui ale Fiului sunt, și cele ale Fiului ale Tatălui.

Lui Ermoghen episcopului. La cea scrisă, ce folos este întru sângele meu. 139.

Dragostea, ca pre toate amară către tine să le grăiesc, pierde, lucru prea cinstit și mare, și strălucit, și pentru care ceata cea proorocească mai înainte au vestit, iar Mântuitorul aicea au venit, și Apostolii au propovăduit. Cu sângele Său pre cele grăite pecetluindu-le. Deci noi pre cele ale noastre numai căutându-le, pre vrăjmașul cel de obște lăsându-l, unii împotriva altora ne înarmăm. Și se primjduiește cel ce de tot este biruit, prin zurbalâcul nostru întărindu-se iarăși să ne lupte și să ne biruiască. Că au căzut adică, deși fără de socoteală se sfârșește. Iar trândăvia noastră și războiul cel dintru noi tărie celui căzut, și putere sau făcut. Cât se primejduiește pre cât despre partea celor trândavi, isprava cea făcută de Mântuitorul (: că deși îndrăzneț lucru este a zice, dar adevărat fiind se va zice:) să se prăpădească. Pentru aceia și poate aceasta care ai cerut să te înveți, prin cântătorul de Psalmi mai înainte o au vestit. „Ce folos este întru sângele meu, când mă pogor întru stricăciune;” Adică, întru mult stricăcioasa fire a oamenilor. Că deși alte oarecare vestește. Fiindcă mai năvălnic adică la David, dar mai firească la Adam se înțelege. Dar și către acest scop multor sfinți li sau părut că privește. Că eu ade, zice, atâta m-am pogorât. Cât și necrezut am fost de la mulți pentru multa pogorâre, și pre tiranul am biruit, și strigă văzătorul serafimilor zicând. „Dreptate vă învățați a face cei ce locuiți pre pământ, că au încetat necredinciosul.” Iar voi pre isprava cea decât toată nădejdea mai înaltă, și cea mai presus de fire, și pre biruința cea decât toată minunea mai dea cindea prin a voastră trândăvie o ați dat. Deci ce răspuns vouă va rămânea; Care iertare; ce milă, când pre viața aceasta vă va cere, care numai în sfințitele Scripturi zăcând o văzu, iar aiurea și în lucruri nicăieri.

Lui Maron preotului. Către cei ce nu după vrednicia preoției viețuiesc. 140.

Foarte se miră toți, cum slobod fiind întru greșeli, și nici frâului plecându-te, nici de muștrare înțeleptindu-te, pre Zosima ticălosul îl comodisești, pre care mai ales îl urmezi. Că dacă adică nu pre aceleași ca dânsul a-i fi lucrat, a-l îndrepta se cădea, dar nu a-l comodisi. Iar dacă decât zugravii mai cu deadinsul următor la aceasta te-ai făcut, pre cele ne urmate urmându-le, pentru ce socotind că pre aceluia numai îi împublicezi nesimțirea, și pre a ta o dai în vileag; Că cei ce aud, amândoi a fi împroșcați cu pietre cu dreptate socotesc că este, acela adică ca un mai mare meșter al răutăților, iar tu ca un adevărat ucenic. Deci din două una cu dreptate este a face tu, ori să încetezi de a păcătui, ori pre cel ce pre acestea le lucrează împreună cu tine a nu-l comodisi. Că acest lucru este decât cele grele mai greu.

Lui Teodosie preotului; asemenea. 141.

Dacă cu cuviință este a zice. Cu cuviință este și a nu minți pentru adevăr nevoindute, primejdie este dumnezeiasca propovăduire de însăși ei cei ce par că-i ajută ei să se răstoarne. Că potrivnice acelora pre care le grăiesc lucrând, pre mulți, ca la niște basme, la cele zise a lua aminte i-au plecat. Deci se cade ca să înțeleagă ei, că primejdia îi privește pre dânșii, și pre toate să le lucreze, ca de aceasta necercați să rămână.

Lui Pavel. Pentru dogme, pentru Sfânta Troiță. 142.

Nimic adică se cade pre firea dumnezeirii a o scurta Iudaicește, numai întru un Dumnezeu și Tatăl, de o ființă se întinde, ci până la Sfânta Troiță. Că prin a fețelor felurimea, și prin a ipostasurilor, deosebirea despărțind, întru unul iarăși Dumnezeu o strângem, pentru aceiași-mea a ființei.

Aceluiași pentru aceia. 143.

Laud adevărul, care pre sufletele celor pricepuți întru aceia ca și cu mai înainte luarea în minte a dogmelor sale să se lupte au așezat. Că așa de luminată și de strălucită celor ce voiesc a privi pre înțelegerea cea pentru Sfânta Troiță o au avut. Că cel ce zice că Unul este Dumnezeu, nu către numărul unimei au alergat, ci către taina Troiței. A căreia și în Testamentul cel Vechi semănată învățătura. Cât și Filon, măcar că deși Iudeu este și râvnitor, prin scrisorile care au lăsat sau luptat cu a sa credință. Că iscodind cu deadinsul pre cea zisă de la Dumnezeu, în chipul lui Dumnezeu au făcut pre om. Nevoit au fost de adevăr și silit, și pre Cuvântul lui Dumnezeu al bogoslovi. Că ce; dacă pre al doilea cel împreună Veșnic cu Tatăl, și decât numărul și decât vremile că este mai înalt îl numește, adevierirea neajungându-o, însă înțelegere au avut și a altei fețe. Și nu numai aicea aceasta au pățimit, ci și pre aceia, Dumnezeu și Domn, al tâlcui ispitindu-se, pre a prea împărțitoarei Troiță, cea adică decât cele cu totul, despărțite mai unatecă, și decât cele cu adevărat unatece mai îndestulată. Și așa cu totul au biruit pre sufletul lui, cât silit au fost pre aceasta luminat și a o zice, și în scrisori a o lăsa. Că două au zis că sunt cele cu adevărat puteri, din care aceia adică făcătoare și de bine făcătoare, zice, se numește Dumnezeu. Iar aceia împărțitoare și muncitoare Domn. Nu departe pășind de cel ce au zis, Hristos este Puterea lui Dumnezeu, și Înțelepciunea lui Dumnezeu. Putere nu ne ipostatnică ci înipostatnică, și atotputernică, și a ipostasurilor ziditoare, și deopotrivă puternică cu acela, a căruia este puterea. Și iarăși Filon pentru vederea care o au văzut Moise tâlcuind, zice, vedere prea

însăpăimântătoare vede. Apoi după puține, în mijlocul văpăii oarecare închipuire era prea frumoasă cu nici una din cele văzute asemenea, prea cu dumnezeiască închipuire agalma, lumină cu chip mai strălucitoare decât focul strălucind, pre care cineva o ar fi închipuit că este icoană a Celui Ce Este. Iar dacă cineva părută icoană cu deadinsul voiește a se învăța, audă pre Pavel tâlcuind pentru Hristos. Care este chipul lui Dumnezeu celui nevăzut. Drept aceia și acela de blogoslovie pravoslavnică se apucă, că să nu-mi cauți pre cu dinadinsarea de la cel ce poate cu adevărat pentru priceperea cea curată, și să privească pre adevăr, și cu a sa credință să se lupte. Ci pre aceia înțelege-o, că întru o față nu au încuiat pre bogoslovie, precum ne pedepsiții dascăli a-i Iudeilor, de oarecare mai înainte apucare în minte ținuți fiind dogmatiseasc. Și nu dintru acestea numai care prea însăpăimântătoare sunt întru atâta au ieșit, precum socotesc, înțelegerea, ci și dintru aceia, „să facem om după chipul și după asemănarea noastră.” Și dintru aceia, „au plouat Domnul de la Domnul.” Și dintru aceia, „au chemat Domnul întru numele Domnului.” Și dintru aceia, „zisau Domnul Domnului meu, șezi dea dreapta mea,” și dintru aceia, „întru Tine Dumnezeule,” și „Tu Ești Dumnezeu.” Că pre cei ce zic, cum că de numărate ori este Sfânt Dumnezeu, și aceia, „Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot,” îndrăznind rău a tîlcui, strălucit îi muștră aceia, „căutat-am fața Ta, fața Ta Doamne voi căuta.” „Să nu-ți întorci fața Ta de la mine.” Că de nu Prea Sfânta Troiță ar fi propovăduit cel ce au tîlcuit, a de prisosit cuvântării cu dreptate ar fi fost să-și ia osânda. Și nu numai întru aceasta, că se cuvine mi se pare spre mai arătată zicere a mă porni. Ci și dintru aceasta, „jertfește lui Dumnezeu jertfă de laudă, și dă celui Prea Înalt rugăciunile tale, și mă cheamă pre Mine în ziua necazului, și te voi scoate, și Mă vei proslăvi.” Că dacă nu Treimea aicea arătat ar fi propovăduit, trebuia să zică, jertfește lui Dumnezeu jertfa de laudă, și îi dă Lui rugăciunile tale, și cheamă-l pre Dânsul în ziua necazului tău, și te va scoate, și-L vei proslăvi pre Dânsul. Ci așa adică nu au zis. Ci sau zis precum sau zis. Că arătat și prin acestea, și prin altele multe, care ca nu lung să fac cuvântul, acum voi lăsa celor ce pot a auzi. Propovăduiește Testamentul cel Vechi, cum că nu a unei fețe propovăduiește pre stăpânire, ci a trei adică ipostasuri, iar a unei ființe, ca și a Iudeilor să mustre nesănătoasa înțelegere cea ca pentru o față. Căroră și Sabelie le-au urmat, poate din potrivirea cea foarte a Fiului către Tatăl, întru ca pre un ipostas să dogmatisească întărit fiind. Și a elinilor să izgonească pre multa dumnezeire, a-i căroră Arie și Evnomie prinși au fost că sunt ucenici, pre deosebirea ipostasurilor, întru o ființă fără de socoteală trăgându-o. Iar dacă cineva ar fi zis, că pentru ce nu arătat și luminat din început acestea sau propovăduit; Aș fi zis cum că foarte prea foarte adică celor ce cu pricepere aud, strălucită este aceasta și dovadă, și învățătură, cât și înțeleptului Filon i sau părut. Iar dacă și umbros sau zis, aceia se cuvine a o socoti, că Iudeilor celor ce întru multa dumnezeire plecați era legiuind nu sau ispitit deosebire a fețelor să aducă înăuntru. Ca nu și fire de multe feluri în ipostasuri

dogmatisind că este, întru slujirea de idoli să se prăvălească. Ci pre învățătura a monarhiei din început învățându-o, câte puțin pre dogma ipostasurilor să o învețe, care iarăși la unimea firei înapoi aleargă. Cât sunt cele ce adică cu număr de unul zisă a aceiașimei firei aproape stătătoare. Iar cele ce covârșesc pre numărul cel de unul, a deosebirei ipostasurilor cei întru o ființă adunată. Că a supune adică firii de multe feluri, elinesc este. Iar o față, adică un ipostas, Iudaicesc. Iar a aduna întru o ființă pre numărul cel ce tinde întru Sfânta Troiță pre ipostasuri prea drepată este și prea adevărată dogmă.

Lui Evtonie diaconului, la cea scrisă, unul adică: 100: Iar unul 60. Iar unul: 30. 144.

„Acea, unul adică o sută, iar altul șasezeci, iar altul treizeci,” poate adică pre feciorie și pre înfrânare, și pre cinstita nuntă, poate încă și pre învățătura sufletului, iar a trupului pre slujbă, iar a banilor pre dare poate că o arată. Că mai mult poate să mântuiască pre suflet, decât prin trup pre slujbă să împlinescă. Precum și însuși darea a banilor. Ca aceia adică cu sudori și cu osteneală se face. Iar aceasta din veniturile cele dinafară se împlinește.

Lui Paladie diaconului: 145.

Nu prin lepădare pre părerea că nu sau greșit de tine vânându-o întru altă greșeală să cazii. Că nimeni cu rău pre rău nu tămăduiește. Căci covârșire a necuvioșiei aceasta, și de cei din afară sau judecat că este. Ci prin pocăință pre greșeală tămăduindu-o, întru a nu mai păcătui așeză-te pre sine-ți.

Lui Casie scolasticului. Pentru iubirea de argint. Și pentru cei mai mulți carii sau nevoit de demult. 146.

Tu adică precum te vezi că poștești bani, și pentru căci cu nevindecată boală stăpânit ești, și răspuns a unei greșeli ca aceștia vânezi, pre Demosten cel ce au zis: Că este trebuință de bani, și fără de aceia nimic nu poate a se face din cele de trebuință, l-ai înarmat asupra noastră, cât a răspunde împotriva să nu îndrăznim nebiruitului ritor. Însă eu fiindcă ... adică întru cuvintele cele multe NU ÎNȚELEG 137v ... mic după cuviință iar al ritorului mult, ca cel ce întru amar și greu, și împătimitor, și în nevoie, și care multă schimbare întru înțelegeri are, îi întru ziceri pre toți covârșindu-i, cu dulceață te-aș fi întrebat, pre care din doi, pre ritorul acesta ca pre un greu nouă l-ai fi pus pe dinainte, și ca cel ce poate cu meșteșug pre

adevăr să-l silească sau pre Socrat ca pre un martor vrednic de credință. Că dacă adică pre ritorul ca pre un greu și care poate pre urâciunea patimilor tale să o împodobească, nu i-am fi dat loc lui, deși ne cucernicim de bărbatul, ci pre adevăr mai mult decât pre dânsul l-aș fi cinstit. Iar dacă ca pre un martor vrednic de credință, noi adică nimic greu zicem. Că alții poate pre dânsul l-ar fi prihănit, ca cel ce cu meșteșugul cuvintelor pre adevăr al întuneca sau ispitit, și pentru aceasta, nici întru mărturie al aduce cu dreptate este. Iar pre cei ce cele împotriva lui și le-au grăit și le-au lucrat împotriva ostășindu-i, judecății celor ce cetesc vom da pre hotărâre. Atâta de obrăznicie cum că departe suntem încredințăm. Deci de vreme ce și cum că elin era, și cum că cele elinești le deijeundensă, NU ÎNȚELEG 138r se cade dintru cele ale tale pre tine a te birui, se cade a pune împotriva nebiruitului ritor, pre a lui Isocrat prea adevărata și prea înțeleapta sfătuire, care zice, iar bogăția a răutății mai vârtos decât a bunătății slujitoare este, care pre stăpânire adică trădăviei o gătește, iar spre dulceți pre tineri îi îndeamnă. Că aceasta întru judecata mea mai slăvit este decât acela, nu cu iscusința, că întru aceasta acela stăpânește: Ci la cel ce cercetează pre adevăr. Că aceasta pretutindeni decât iscusința la cei pricepuți la minte mai cinstit este. Iar dacă deopotrivă alergători oarecarii sar fi părut că sunt, nu se cade a ne prigoni ci a arăta, cum că toți oamenii cei slăviți cu Isocrat se unesc, și mai întâi pre obiceiul cel vechi înainte al aduce. Că obicei era de demult după ospăț, a se apuca de luptă și a cânta. De ai fi perit o bogăție și nici în pământ nici în mare să te arăți. Iar dacă și de alt martor vei avea trebuință, va mărturisi și Aristid cel drept. Care acesta măcar că deși putea să se îmbogățească, pre sărăcie o au îmbrățișat, cât cetatea Atenienilor pre dânsul adică după ce sau săvârșit l-au îngropat. Iar pre fetele lui înzestrându-le le-au măritat. Iar dacă și de al treilea, se hotărăște Epaminoida tibeul, voievodul cel cât toți voievozii cei de acolo mai vestit, care în adunare chemându-l sau lepădat a veni întru acea zi, fiindcă sau întâmplat de-și spăla-se haina lui, și cu alta să se îmbrace nu avea. Iar dacă și de al patrulea, se hotărăște și Cratis, cel ce pre toată avuția sa divanului cetății sale dându-o, și zicând, Cratis pre Crat tibeul îl slobozește. Iar dacă și de al cincilea, se hotărăște și Fochie, că după ce Alexandru macedoneanul o sută de talanți de aur lui i-au trimis, au întrebat pre cei ce i-au adus, pentru ce mulți Ateneieni fiind, lui singur Alexandru i-au trimis. Și zicând ei, fiindcă te socotește pre tine bun și drept. Au răspuns, deci lasă-mă pre mine și a fi și a mă părea întru acest chip și acestea celor ce i-au adus zicându-le, banii adică i-au trimis înapoi, iar lui Alexandru au scris, de ar fi voit să-i dăruiască lui, să lobozească pre cei robiți în Sardea, care lucru acela l-au făcut. Vezi că este cu putință cele ce sunt de trebuință a se face fără de bani. Iar dacă și de al șase-lea, se hotărăște: Că aduc aspură de aceia pre vârful lor, și Platon, pre care nici veți putea să-l prihăniți, atâta oarecare de mare pre el îl socotiți și minunat, care oprea aur și argint să nu aibă. Și Licurg încă legiuitorul lachedemonilor. Că nici vom fi lipsiți de a șaptea hotărâre. Pre cel

ce au adus înăuntru în pământul lachedemoniei un ban, cu moarte a-i răsplăti au legiuit. Dar de se cade de hotărâri lăsându-ne, pre însăși firea lucrului de o vom iscodi, nici un lucru nu se va afla în viață greu, care să nu se facă pentru dorul banilor. Pentru aceasta vrăjmășiile, și luptele și războaiele. Pentru aceasta uciderile și tâlhăriile și clevetirile, pentru aceasta nu cetăți numai, ci și pustiiile, și lumea, și cea nelocuită de sângiuri și de ucideri împruțată este. Și nici de mare sau depărtat răul acesta, ci și acolo cu multă nebunie înăuntru au năvălit, prădători pre dânsa înconjurându-o și oarecare mai nou chip de tâlhărie izvodind. Pentru aceasta și legile rudeniei sau răsturnat, și așezământurile firii sau strămutat, și dreptățile a însăși ființei sau stricat. Pentru că vicleanul acesta și pângăritul dor; nu împotriva celor vii numai, ci și împotriva celor ce sau săvârșit, dreptele săpătorilor de mormânturi le-au înarmat, care nici pre cel ce sau izbăvit de viața cea de aicea, de a lor vrăjmășie nu se lasă să se izbăvească. Și oricâte rele ar fi putut cineva să afle, ori în sfaturi, ori în divanuri, ori în case, ori în cetăți, dintru această rădăcină odrăslind le va vedea. Dar ce mă ostenesc; Că pre toată răutatea boalei aceștia, nici toți împreună adunându-se a o tâlcui nu vor putea. Iar de ți se pare cum că cel ce o au dobândit greu deprins este, și pentru aceasta nebiruită este bogăția, eu împotriva a dovedi mă voi ispiti. Că de cine nu se teme bogatul; Au nu de tâlhari; au nu de clevetititori; au nu de silnici; cât și pre însuși robi îi prepune. Și ce zic că se pare că trăiește; că nu trăiește cel de de o boală ca aceasta este ținut. Ci nici mort, de tâlhăritul*⁶² tâlharilor a se izbăvi nu este cu puțință, nici moartea poate întru întemeiere pre dânsul să-l păzească, ci și mort fiind și îngropat îl jefuiesc, cei ce unele ca acestea a le tâlhări se obișnuiesc. Atâta de cu greșeală lucru este bogăția. Că nu numai casele să sape pe dedesubt, ci și scriile și mormânturile. Deci ce lucru mai ticălos și mai jalnic decât acesta ar fi putut să se facă, când nici moartea lui pre întemeiere nu-i dăruiește, ci și ticălosul trup acela, nici după ce sau lipsit de viață a se izbăvi este cu puțință de primejdiile cele din viață, a celor ce unele ca acestea a le tâlhări se obișnuiesc, cei ce împotriva unei țărâne și pământ se silesc a da război, și cu mult mai greu decât când trăia; Că atunci adică, dacă sar fi întâmplat să intre în cămară, sicriile deșertându-le, de trup sar fi depărtat, și nu atâtea ar fi luat, cât și pre însuși trupul să-l golească. Iar acum nici de acesta se depărtează pângăritele mâini ale săpătorilor de mormânturi, ci și îl mișcă pre dânsul adeseori, și-l întorc, și cu multă cruzime îl ocărăsc. Că după ce sau dat pământului, gol, și de cea de acolo, și de îmbrăcăminte hainelor făcându-l, așa dezbrăcat sau aruncat. Deci ce vrăjmaș este atâta de crud ca bogăția; Care și pre sufletul celor vii îl pierde, încă și pre trupul celor morți îl ocărăște, și nici cu pământ a se acoperi îl iartă. Care de obște și celor osândiți este, și celor întru urâte lucruri prinși. Că de la aceia pre osânda morții cerându-o legiuitorii, mai mult nimic nu iscodesc. Iar de la aceștia bogăția și după moarte prea grea osândă le cere.

⁶² tâlhărișugul

Goli punându-i înaintea și neîngropați, privire jalnică și grea. Întrucât de prisosit este cuvântul cel ce se sârguiește a arăta, că grea de biruit este bogăția. Când nici după săvârșire dobândesc întemeiere cei ce pre aceasta o au câștigat. Măcar că cine de cel mort nu-i milă, măcar barbar de ar fi, măcar fiară, măcar drac pierzător; Fiindcă vederea cea grea pre cel foarte fără de omenie poate să-l înfrângă. Pentru aceasta, când cineva vreun mort ar vedea, măcar vrăjmaș mortul de ar fi, măcar neîmpăcat războinic, împreună cu prietenii lăcrimează. Până întru atâta toți de firea cea de obște se cucernicesc, și de legile cele de la dânsa înăuntru aduse. Iar aurul nici pre acesta dobândindu-l lasă pre muncă celor ce l-au grijit pre dânsul. Ci și pre cei ce nimic nu sau nedreptățit, ai mortului vrăjmaș îi fac. Fiindcă a goli mort trup, a celor prea foarte vrăjmași și războnici lucru este, și firea adică și pre vrăjmași lui îi împacă atunci. Iar bogăția și pre cei ce nu pot nimic să-i prihănească îi luptă, și cu ocară multă pre trup îl muncesc. Măcar că multe sunt acolo cele ce pot al trage spre milă. Și care sunt acestea; Căci însuși mort este, căci nemișcat, căci către pământ călătorește și cenușă, căci nimeni care să-i ajute nu este de față. Ci nimic nu pleacă pre pângăriții și pierzătorii aceia pentru tirănia cea din reaua aceasta poftă. Că greul și nesățiosul dor al iubirii de bani, ca oarecare tiran aspru și pierzător au stătut lângă dânsii, poruncind cele crude și fără de omenie poruncile acelea, și fiare pre dânsii făcându-i, așa spre mormânt îi aduce. Deci dacă, (:se cade la prochimen a întoarce cuvântul:) mulți și slăviți sunt, cei ce pre bogăție o opresc, și ca cei ce vrăjmașului și războinicului faptei bune nu sau supus și pre boala a iubirii de bani toată o au arătat pricină a relelor. Și cei ce o au câștigat nu sunt cu greu de biruit, nici cu greu deprinși, ci și lesne supuși tuturor nu numai trăind, ci și murind i-au hotărât. Încetează cu această cumplită boală biruindu-te, și pre ritor ca pre un zid pe dinaintea noastră punându-l. Dacă adică ar fi fost a socotelei tale hotărârea, nici o girjă nu ne-ar fi fi fost nouă. Căci ca ceia ce bolește cu nevindecata aceasta boală, degrabă o am fi defăimat. Iar de vreme ce pre ritor împotriva noastră l-ai înarmat, cum aș fi putut zice cu cuviință, ne-ai silit pre noi, măcar că și cucernicindu-ne de bărbatul, pre mulți împotriva lui a înarma, pre cei ce arătat pre socoteala aceia o răstoarnă. Și acestea adică până întru atâta. Iar de vreme ce a adevărului bogăția este multă, vino drept aceia și pre ritorul acesta să-l dovedim cinstindu-se și fălindu-se, că mai presus de urâtele agoniseli este. Deci ce au zis; Și nimeni nu ar fi putut întru lucrurile care eu petrec și grăiesc să arate luare lipită și ațânată. Atâta și el se împodobește cu mărimea de suflet aceasta. Iar dacă ai fi zis, dar ce i-au părut ritorului, de atâta de cu lesnire muștrată socoteală au hotărât; Aș fi răspuns, că prea foarte adică nu eu, ci însuși vinovat ești cel ce pre acesta l-ai pus înaintea prin răspunderea cea pentru dânsul. Iar dacă se cade și a răspunde. Însă se cade, precum socotesc, ca să nu ne părem oarecărora cum că nefiind de față războinicul ne luptăm, iar mai vârtos și fiind de față am biruit, și în alt fel, fiindcă și iubesc pre adevăr, și mă cuceresc de bărbatul, acesta, pre cât aș fi

putut voi face. Deci zic, cum că ceilalți toți pre însăși firea lucrului învățându-o, cu cuviință au lepădat pre bogăție, ca ceia ce a faptei bune este războinică. Iar ritorul nu pre însuși lucrul deosebit privindu-l, ci spre trebuința războiului cutând, aceasta au zis. Că în alt fel nu era lui cu puțință armă să făurească, și corăbii triere să facă, și ostașilor zaharea să dea, și altele de care se bucură războiul, și de care se veselește, fără de bani a se face. Și cum că aceasta este adevărat, întru alt loc zice, de nici un lucru din toate atâtea, ca de bani, este trebuință cetății către lucrurile cele ce acum îi vin asupra. Deci dacă pre Atenieni, ori bine, ori nu bine, că las aceasta, cei ce da război i-au sfătuit, tu ca pre o cuprinzătoare și de obște socoteală să nu o aduci înainte, nici să o primești, nici să râvnești pre cei ce se îmbogățesc, nici răspundere celor fără de răspuns să-ți câștigi, nici voind a lăuda pre ritorul să-l prihănești ca pre un fără de minte, și care este ușor la minte. Că dacă cineva ar fi voit asupra greului acestuia ritor să năvălească. Că se va zice și aceasta după răspunderea cea pentru dânsul. Că foarte precum am zis îndrăgesc adevărul. Va zice, cum că, o decât ritorii prea bunele, mă minunez, cum spre cea împotriva de multe ori răsturnându-ți socotelile, și decât a supune pre ascultători nimic alt protimisind. Și izvor, și începătură, și hotar a toate-i iscusința oamenilor celor după tine făcându-te. Nu ai putut vedea aceasta ce voiesc a o zice. Că trebuia ca să-ți întemeiezi socoteala, și să zici, iar de bani este trebuință, că fără de aceștia nimic nu se poate a se face din cele ce sunt de trebuință ca să se facă război. Dar poate ar fi răspuns, dacă ar fi fost de prisosit, cum că pricina cuvântului, și toată tâlcuirea, aceasta arată. Ci o înțelepte, iarăși ar fi zis către dânsul, bine adică zici. Că aceasta și cel ce pre nevoința aceasta o au primit mai înainte de răspunderea ta au zis. Așa nimic către Filonichie căutând ar fi grăit. Și mă plec, și tu să adeverezi și acela. Dar de vreme ce oarecarii nepedepsiți, precum și acesta, cel ce pre nevoința aceasta o au alcătuit nici pricinile bine învățându-le, nici pre tâlcuire bine vestindu-o, pre acele deosebit, voiesc din cele ce povățuiesc înainte sau din cele ce urmează, pre urmări trăgându-le, și pre sine-și și pre alții îi amăgesc. Se cădea tu ați întemeia cuvântul. Că cel ce zice așa, pre cei lesnicioși și neînvățați, spre iubire de bani îi ascute, și de nenumărate rele îi umple, iar pre cei pedepsiți, și înțelepți spre împotriva cuvântare și ne-vrând îi ridică. Că ce pot să zic; Ce zici o Demostene; Nimic nu este cu puțință din cele ce sunt de trebuință fără de bani a se face; nu întreaga înțelepciune a arăta; nu bărbăție; nu dreptate; nu pricină; nu folos; nu bunătați; că acestea și cuvioase și de trebuință sunt, dacă cineva chiar le-ar fi numit. Așa, zice, dar ce este aceia care ai zis; din cele ce sunt de trebuință a se face, am zis, în război. Dar ce aceasta, ai fi zis către dânsul, au nu ai rânduie arătat întru cuvântul tău; au nu știi trândăvia celor mulți; că cele ce voiesc, acestea și le întăresc, iar mai vârtos tu aceasta pre noi ne-ai învățat apoftegmă. Că ceia ce voiește, aceasta fiecare și o socotește. Iar lucrurile de multe ori nu așa au fire să fie. Deci ce lipsa această mică adăogire; și ce nu folosea, de vreme ce și pre tine de

prihănire și pre alții toți de amestecare tulburare i-ai fi izbăvit, dacă aceasta ar fi zis către dânsul, și le-ar fi mulțumit socotesc el pentru îndreptare (:că priceput era bărbatul:) și ar fi îndreptat cuvântul. Că întru acest chip nimeni din cei fără de minte nu ar fi îndrăznit pre a sa nepedepsire din pedepsirea cea demostenicească a și-o întări.

Lui Evtonie diaconului: 147.

Și de aicea o prea bunule, cei prea buni și prea împărătești. Că așa cu cuviință este a numi pre cei ce cu fapte bune sunt împodobiiți. Mai vârtos trăiesc decât cei prea robiți. Că așa cu dreptate este a numi pre cei ce dulceților celor necuvioase sunt robiți. Că cei adică îmbunătățiți decât toate sunt mai înalți, nu numai decât mahniciunea, ci și decât frica și primejdia, și decât toată schimbarea stând mai înalți. Nu că nimic nu pătimesc: Ci aceia care cu mult mai mare este, și dumnezeiască pre o viață cu aceasta o arată, căci defaimă și pre cele ce vin asupra lor. Iar cei ce întru păcate se tăvălesc, nicicum că trăiesc mi se pare, pentru mahniciuni-le cele dintru dânsule, și frica, și primejdii-le, și mulțimea cea nenumărată a patimilor că ori moartea de sar aștepta, mor și mai înainte de moarte cu frica. Ori boală, ori ocară, ori sărăcie, ori altceva din cele ne nădăjduite, și mai înainte de cercare pier. Deci dacă acestea întra-cest chip sunt, (:că va fi măcar deși nu voim:) pre cei ce și aicea și acolo cu bună laudă viețuiesc să-i râvnim.

Acluia-ș: 148.

Cuvântul adică a celor ce bine viețuiesc, o minunatule, cel decât jurământul mai credincios cu hotărâre tuturor celor ce aud se încununează. Iar a voi a fi foarte iubiți, dintru foarte a iubi se naște. Deci dacă a fi crezuți voim, bine să viețuim. Iar dacă iubiți, să iubim.

Lui Casie scolasticului. 149.

Foarte minunându-te de epistolia cea dintâi scrisă de mine către tine pentru fapta bună și pentru a nu iubi banii, ce mi-ai arătat de a te încrede cum că oarece bine se află, și de nu zice ca să se plece acestora. Că precum de acelea pre care le prihănim, fugim, dacă suntem întregi înțelepți. Așa pre acelea care le laudăm, le alegem. Deci nevoiește-te spre acestea, că laudă fără de moarte îți nasc.

Lui Epimah, ce este aceia, își măresc advarile lor. 150.

De vreme ce ce este aceia își măresc advarile lor, a te învăța voind ai scris, să știi cum că slove era oarecare mici, care ca întru o copie pre lege o cuprindea, pre care le purta povățuitorii Iudeilor, precum acum femeile pre evangheliile cele mici. Că de vreme ce legiuitorul adică la lucru pre dâșii ca să-i bage, și pre uitare să o izgonească au poruncit, vei lega dreptățile la mâna ta, adică vei atârna, vei spânzura. Iar ei de lucru nici o grijă nu făcea, iar pentru curelile cărțuliilor multă sânguință făcea, de prihănire sau învrednicit.

Lui Teofil cetetului. Cuvânt de îngropare către cel ce întru fel de fel de faptă bună au viețuit. 151.

Fericitul Timotei fratele tău, din oameni sau înălțat, tot lucrul adică cât îl avea muritor, pre pământ lăsându-l, și cu sufletul pre cer umblând, și cu dumnezeieștile și mai presus de lume puteri, precum cred, împreună dânduind. Pentru aceia și noi, pre scârbă, care măcar că prea mare era, și după putere oprindu-o, după ce mai ne biruise o am defăimat, înțelegând, pentru că încetarea celor de aicea, începătură a bunătăților celor prea mari lui acolo sau făcut. Pentru că nu precum sau întâmplat bărbatul pre viața cea de aicea o au pătimit. Ci cu bărbăție, și cu vitejie, și de la toți pentru nevoița propovăduit fiind, decât toată lauda mai înalt fiind, iar cu laudele cele după putere încununat. Căci cu adevărat era palat a întregii înțelepciuni, și casă a priceperii, și cetate înaltă a bărbăției, și mitropolie a dreptății, și comoară adică a iubirii de oameni, și Biserică a blândeței. Și în scurt să zic, a tuturor faptelor bune vistierie. Că așa pre fiecare o au câștigat, precum altul pre una oarecare a o câștiga de mult preț lucrul ar fi socotit. Că a celor mai presus de lume îndrăgitor făcându-se sărea către eter cu gândul pre cele cerești le iscodea, și de cele pământești nu se grijea. Că dulcețea prea adevărată, și creștinilor cuviincioasă, pre întreaga înțelepciune cu cuviință lăsând, pre pantece, și pre cele după pantece patimi cu tiranie le-au stăpânit, aceluia adică pre îndestulare legiuindu-o, iar acelora nici a se întraripa iertându-le. De aicea pretutindeni îi propovăduia vestea pre slavă, și în gurile tuturor era, și toți nădăjduia că el mai strălucite, dacă sar fi apucat de vreo începătorie bisericască, să-și trimită pre razele faptei bune. Ci ca un bun nevoitor, încă poftind privitorii la curțile cele cerești ca să fie încununat au zburat, lăsând aicea ca pre o slavă de îngropare și pre pomenire, și pre lauda cea de la toți. Deci cine pre unul ca acesta a-l lăuda voind, măcar deși cât de puțin de vrednicie sar fi atins; Cine voind a lăuda nu înapoi de pricină rămânând pre sine-și nu sar fi prihănit, ca acela ce de un lucru cu neputință sau apucat; Cine pre blândeță și pre alinare, și pre cea către toți adică, dar mai vârtos către cei îmbunătățiți sfială,

cu cuvinte apucându-se să zugrăvească, nu pre sine-și sar fi prihănit, nimic aflând a zice care să fie deopotrivă adevărului. Că atâta pre aceia cu carii împreună petrecea îi ridica, pre cât este întru legea prieteniei ca lui să-i împărțească protiile. Că înalt era cu fapta bună, dar smerit cu cugetul, și blând întru vorbiri, dar ascuțit întru înțelegeri. Și mult întru faceri de bine, dar grabnic întru mângâieri. Aicea pre mine a înceta cuvântul voind nu mă lasă, aceasta se cuvine a o mai zice, că pre milostenie cu covârșire iubindu-o, pre tănuire fiind iubitor de oameni o vâna. Bine știind, că aceasta mai ales este milostenia. Că dacă sar împărțăși de arătare, cei ce o fac pre aceasta, nu mi se pare că sunt milostivi, ci a tragodisi primejdiile celor ce iau milostenie. Și pre lucrul cel dumnezeiesc cu prea grea boală a-l vătăma. Că iubitori de oameni și făcătorii de bine dorind a se numi, pre relele norociri ale altora a le împublica nu se leapădă. Iar dea pururi pomenitul acela. Pentru că nu se cuvine a tăcea, și cei ce grăiesc de nevoie este a fi muștrați, dacă pre vrednicie nu o păzesc lui. Nu numai dăruind, ci și pre taină pre aceasta lucrându-o, pre cei ce în cuptorul sărăciei sunt îi răcorea. Dar ce mă ostenesc, noian de bunătăți, cu prost cuvânt al lăuda ispitindu-mă; Pentru aceia dar eu adică aicea voi înceta cuvântul. Iar tu de scârba cea pentru dânsul încetând, cinstește pre prea bunul acela cu cinstea faptei bune.

Lui Ermoghen episcopului. Către proiestoși. 152.

Prin toată cu dinadinsirea răzbată vindecarea rănilor celor sufletești. Că semnele cele ascunse, precum mai de multe ori, a se depărta se obișnuiesc.

Lui Martinian, lui Zosima, lui Maron, lui Eustatie. 153.

Întâlnindu-mă pre mine oarecine din bărbații cei vrednici de cuvânt și de pomenire, și cu blagorodie, și cu năravuri împodobiți cu lacrimi mi-au vestit, că adunându-se oarecarii deosebi, căroră nu puțină grijă le este de fapta bună, unele ca acestea pentru voi au grăit. Ce din cele ascunse, și urâte patimi se lenevesc aceștia a le lucra pre taină, cei ce la arătare într-acest chip grozăvindu-se nu se rușinează; Și ce rău nu ar fi făcut din cele nearătate răutăți, cei ce pentru cele prea arătate și se mândresc; Și cum cu covârșire sar fi înțelepțit, cei ce și pre cei întregi înțelepți îi iau în răs; Și cum muștrându-se ar fi încetat, cei ce pre cei ce îi muștră îi batjocoresc; Și cum din dumnezeieștile Scripturi sar fi cucernicit, cei ce și basme pre acestea le socotesc; Și cum de judecată sar fi înfricoșat, cei ce cum că nici este aceasta prin lucruri o propovăduiesc; Și cum lui Hristos se vor pleca, cei ce pre Epicur, prin cele ce lucrează îl propovăduiesc; Deci eu adică acestea auzindu-le,

foarte m-am rănit cu sufletul. Iar voi cu dreptate ar fi fost să socotiți, cum că de această comodisire v-ați fi spălat, și vă veți spăla dacă vă veți căi. Și vă veți căi, dacă vă veți supune cum că sunt adevărate sfințitele Scripturi. Și vă veți supune, dacă adeseori de acestea vă veți îndulci. Și vă veți îndulci, dacă pre mintea lor o veți învăța-o. Și veți învăța-o, dacă la cei înțelepți după Dumnezeu veți stărui. Și veți stărui, dacă de răutate veți fugi. Și veți fugi, dacă de muncile cele spânzurate de dânsa vă veți ține. Și vă veți teme, dacă pre Dumnezeu cum că este îl veți crede. Și veți crede, dacă dintru atâta nebunie vă veți scoate. Și veți ieși, dacă pre cei ce scot îi veți râvni. Și veți râvni, dacă de fapta bună vă veți ține. Și vă veți ține, dacă pre împărăție o veți îndrăgi-o. Și veți îndrăgi-o, dacă pre cele ce se văd cum că sunt vremelnice le veți socoti. Și le veți socoti, dacă pre nimicnicia lor veți învăța-o. Și veți învăța-o, dacă pre stricăciunea lor veți privi-o, și veți privi-o, dacă cu nemitarnici ochi veți vedea-o. Și veți vedea-o dacă de cele cerești vă veți ține. Și vă veți ține, dacă pre ochiul sufletului mai vederos îl veți face. Și îl veți face, dacă către Dumnezeu adeseori a căuta vă veți obișnui.

Lui Ofelie scolasticului: 154.

Noima cea luminată cu cea cinstită amestecându-se, nu ne luminată a ascultătorului, pre cea zisă o face.

Lui Teognost prezviterului. 155.

Dea pururi pomenitul, și de toată lauda vrednicul Timotei cetățul atâta de drept au viețuit, cât nimic se poate a zice, că se lăuda, dar nu se ivia, pentru aceia adică căci îndrăgea pre fapta bună. Iar aceia, căci de cele mai îngreunătoare fugea, deopotrivă aduna rod: Care și pentru împodobirea socotelei, decât cei de o vârstă adică mai bătrân, iar celor mai bătrâni vârstnic se părea că este. Pre aceia adică ai sfătui pre cât este cu puțință, iar acelora nici o pricină de ale sale nu da pentru ca să o îndreptează.

Lui Isihie prea strălucitului: 156.

Casă adică luminată, și decât minunea mai înaltă zic oarecarii cum că tu îți gătești, iar de suflet că nu te grijești, ca de oarecare lucru pre rău și de nimic. Deci să știi că nu bine sfătuindu-te. Pentru căci casa adică a lăcomiei tale și întru vremile cele

după acestea propovăduitoare și tăcând se va face. Iar sufletul înfricoșatelor munci se va supune.

Lui Martinian, lui Zosima, lui Maron, lui Eustatie. 157.

Care proorocie, o prea bunilor, sau care cuvânt al Mântuitorului spre lucru nu au ieșit, ca și pre cel ce pentru judecată să-l prihăniți; Că dacă adică acelea au greșit, nici acesta să nu se creadă. Iar dacă toate cu lucrul sau împlinit, pentru ce pricină acestuia a crede nu socotiți vrednic; Pentru că cele făcute, pre împlinirea acelor ce vor să fie o făgăduiește. Că dacă voiți în scurt și pre oarecare din prorociei: Că pre toate nu este cu puțință nici cu lesnire: în mijloc a le aduce noi, nici aceasta a o face nu ne vom lepăda. Au zis că se va robi Ierusalimul, și sau robit. Au zis că se va surpa cea mult vestită Biserica aceia, și sau făcut. Au zis că va stăpâni Apostoleasca propovăduire, și au stăpânit. Au zis că va fi acela, și fiilor decât părinții mai cinstit, și părinților decât fii mai dulce, și femeilor decât bărbații mai dorit, și lucrul au urmat. Au zis că se vor răspândi Iudeii, și ca niște fugari oarecarii și biciuiți pretutindeni sau risipit. Au zis că va fi luptată Biserica, dar nu se va birui: și luminată și strălucită pre pământ și pre mare sunt biruințele. Au zis că va face prea arătat lucru care au făcut femeia ceia ce au vărsat mirul pre picioarele Lui. Și de nici unul nu sau tănuit ceia ce sau făcut. Au zis că pre cât pământ soarele îl vede, pre atâta și propovăduirea îl va cuprinde, și l-au cuprins. Pentru că nu este limbă nici margine neascultătoare aceștia. Au zis că va face pre pescari de pește pescari de oameni, și până acum mreaja vânează, Au spus mai înainte Crucea, și moartea, și sau împlinit. Au spus Învierea. Și Înălțarea, și sau făcut. Ci dacă pre toate proorociile în mijloc ale aduce mă voi ispiti, nici de așa fi voit aceasta, așa fi putut. Deci Cel ce pre toate acestea le-au zis, și la sfârșit le-au adus, Acesta pentru prea arătat Lui a Doua Venire și nemitarnica judecată zicând, nu se crede; Și cine va suferi din cei ce de minte și de pricepere nu sunt ne împărtășiți; Pentru că dacă adică proorociile acelea la lucru nu au ieșit, nici aceasta de credință învrednicească-se. Iar dacă toate sfârșitul aduceți cel cuviincios, pentru care pricină aceasta singură nu se crede; Însă nici aceasta nu se va lăsa ca acela ce nu mic este, ci la mine judecător prea mare, că dacă întru lucrurile acelea care sau unit cu Dânsul, pentru care pricină nu se crede; Pentru că adică dumnezeiasca fire întru lucrurile noastre că sau pogorât, și că atâta purtare de grijă au lucrat, și niște semne ca acestea au înnoit, și patimile prin patimă au tămăduit, și moartea prin moarte o au omorât, necreuzut fiind prin lucruri prin dovadă o au luat. Că de ar fi fost om gol, după moarte nu ar fi supus pre toți: și mulțimi de nenumărați dumnezei din lume i-au izgonit, și capiștile cele vestite le-au astupat, și pre pescari vânători ai celor de sub soare i-au hirotonisit, și pre cele neîmblânzite și fără omenie seminții le-au

domesticit. Iar cum că va fi judecată mai înainte spunând lucru mărturisit la cei mai mulți și prea slăviți din cei înțelepți, și drept fiind și adevărat, și celor cuvântători cuviincios, și dumnezeieștii pronii potrivit, și pentru lucrurile cele părute aicea multora cu nelesnire că se fac răspunzând, nu știu cum nu se crede. Că dacă cele necrezute sau împlinit, cu care măiestrie lucru cel crezut nu se va împlini; Că dacă întru lucrurile acelea care sau filonicisit, nu sau rușinat; întru lucrul acela care sau întocmit, de credință vrednic cu adevărat ar fi fost. Că dacă cele ce covârșesc pre cuvântătoarea cerere, sau făcut, cea după rânduială cu mult mai vârtos se va face, că acelor mai presus de cuvânt făcute, buna cuviință și urmare se va întâmpla.

**Acelora-și. A Epistolei lui Iacob. La cea zisă, limba este foc, lumea nedreptății.
158.**

Nu se unește, o prea bunilor, ci și foarte se depărtează de cea gândită de voi dumnezeiescul cuvânt al Scripturii. Că voi ați zis cum că de noroc limba se pornește și se tulbură. Iar sfințitul cuvânt, altminteri*⁶³ zice, cum că de limbă se tulbură anul vieții noastre. Pentru că în chipul roții anul întru sine-și înconjurându-se: și nimic mai de folos nu ar fi fost decât a auzi pre însăși Scriptura. Că ce zice; limba șade întru mădularele noastre arzând pre tot trupul, și spurcând pre roata vieții noastre. Că nu au zis, că roata spurcă pre limbă, ci limba pre roată, pre vremea adică cea în chipul roții. Că pre voire o prihnănește, și pre obrăznicie o oprește. De la care viață noastră se înăsprește, și sub nenumărate nelesniri se supune. Pentru aceia și au adaos, și arzându-se de gheena. Nu ar fi adaos aceasta, dacă fără de voie limba sar fi mișcat. Iar cum că roată pre an l-au numit, pentru schema cea în chipul roții și rotundă. Pentru că întru sine-și se învelește. Făgăduiește cântătorul de Psalmi, cunună pre el numindu-l, și zicând către Dumnezeu, blagoslovive-i cununa anului bunătății Tale. Că și de aicea din schema cea rătunjitoare cunună cu cuviință anul sau numit. Deci dacă voiți de răs să nu fiți vrednici, nu împotrivic pre cuvânt ca pre un unit voilor voastre să-l goniți: ci cu necurmăte zăbale pre limbă strângeți-o.

Lui Orion monahului: 159.

Ori mai mult, ori nu mai puțin decât prietenii tăi ne-am bucurat, cum că înțelepciunea ta celor lumești să se bucure zicându-le spre nevoița dumnezeieștii

⁶³ aminterea

înțelepciuni sau dezbrăcat. Și credem, că dumnezeiescul ajutor împreună lucrând, și laude, și cununii va dobândi.

Lui Nil. 160.

De multe ori m-am mirat de ce pre îndelunga răbdare a lui Dumnezeu merinde a răutății o fac. Că fiind trebuință atâta bunătate politicindu-se, pre răutate a nu o crește, ci milă și iertare dobândind, de facerea de bine cucernicindu-se, de răutate să se depărteze, iar pre fapta bună să o îmbrățișeze. Iar ei îndrăznesc cele ne îndrăznite. Deci știi că nu vor scăpa de osândă. Fiindcă dumnezeiescul cuvânt strigă că El va răsplăti fiecăruia după lucrurile lui.

Lui Afrasie preotului. 161.

Deși nu ne este nouă lupta către sânge și către trup, dar însă dacă cei ce se luptă către sânge și către trup, se cade a învăța pre legile cele luptătoare. Deci precum aceia nu numai dezbrăcându-se: că început de a se nevoi este a se dezbrăca: ci și tunzându-și părul, și ungându-se cu untdelemn; ca nici de peri să fie prinși, ci și să alunece fac prin untdelemn mâinile celui împotriva luptător: Așa la luptă se duc. Așa și noi, dacă încununăm a fi dorim, dezbrăcându-ne de omul cel vechi împreună cu faptele lui, și pre cel dinafară tunzându-l, și întru milostenii tot cheltuindu-l, goli de toată grija, și fără de haine la materia faptei bune să ne suim, luptele cele olimpice ale sufletului luptându-ne. Iar dacă noi nimic dintru acestea ne lucrând, socotim că ne și luptăm, și ne fălim pentru aceasta, mai întâi adică și de aicea de la cei înțelepți ne vom lua în răs. Iar apoi și acolo cu deadinsul vom ști, că pre înșine ne-am înșelat, când nu numai neîncununăm, ci și ca să pătimim munci vom fi duși.

Lui Atanasie preotului. 162.

De vreme ce ai scris că te minunezi, cum greu fiind a preoți Zosima cel ce se pare că este preot, nu greu se pare că este celui ce fărădelege pre dânsul l-au hirotonit, aș fi zis, cum că tu adică din năravul cel urător de rău și iubitor de bine cu dreptate te mâinii. Că nimeni către aceasta nu grăiește împotriva. Iar eu pre tine și aceia a te sfătui cu dreptate am socotit, ca și curată de grăirea de rău pre limbă să o păzești. Că dacă și acela de nenumărate morți, precum ai scris este vrednic, nici de vrednicie îmbunătățindu-se, ci arma răutății pre preoție uneltindu-o, și îndrăznind cele ne îndrăznite. Pentru aceia și de la nemitarnicul Judecător, de nu se va pocăi,

prea cumplită osândă va lua. Că nu nedrept este Dumnezeu: Dar însă pre a ta gură a o pângări nu ar fi fost cu dreptate, pre pângăritele aceluia fapte comodisindu-le.

Lui Ioan scolasticului, pentru filosofie. 163.

Dacă te zădărește pre tine spre luptă potrivnicul tău, mai bine este adică a nu răspunde. Iar dacă aceasta, precum ai zis, cu neputință îți este ție, nevoind a filosofa desăvârșit, amestecă cu filosofia pre mustrare, zicând cuvintele ritorului către dânsul, mă tem ca nu cele cuviincioase pentru tine zicându-le, întru cuvintele cele ce nu mi se cad mie să cad. Că așa și vei filosofa cu măsură și pre acela îl vei munci.

Lui Iraclid preotului, cum că dintru a noastră trândăvie diavolul are pre pricinile tăriei: 164.

Tu ai zis că te minunezi foarte, cum diavolul pre cei mai mulți din oameni și după ce sau slăbit el îi biruiește. Iar eu de aceasta nu mă minuez, dacă priveghind pângăritul acela, și nici o vreme, nici un ceas lăsând, pre noi cei ne trândavim și dormităm ne biruiește. Că a pierde adică împreună cu sine pre cei biruiți va putea, iar a împărăți pre împărăția cea mai dinainte care de dumnezeiasca putere sau răsturnat, nu va putea. Că împotriva ar fi fost lucru minuat. Dacă nici un lucru noi făcând, dintru acelea care se cuvine purtătorilor de biruință, pre toate împotriva noastră pornindu-le îl biruim. Că a se ostăși mulți din oameni împreună cu vrăjmașul asupra fraților, și pentru aceasta arătat biruirea se întâmplă, măcar că lucru adevărat fiind, îl voi trece, ca nu foarte amar să se arate celor ce lucrează pre acesta. Căci când și întru a noastră trândăvie cădem, și dintru căci măestrește acela pre toate cel ce se cuvin să fie pentru noi asupra noastră, ne împiedicăm, și dintru căci se ostășesc frații noștri împreună cu acela adică, dar asupra noastră se înarmează, ne smintim, pentru care pricină te minunezi dacă ne biruim; Iar dacă ai fi zis, dar ce se cade a face; Voi răspunde, cum că de vreme ce, deși au căzut diavolul, dar însă fără de rușine se îndârjește, se cade a priveghea, și a ne osteni, (:și a ne primejdui, și pre dumnezeiescul ajutor, al chema:), și pre toate a le lucra, ca și pre însuși voievodul, și pre cei împreună ostășiți să-i biruim. Iar dacă nici un lucru dintru acestea ne voinde a lucra, și pre cele isprăvite de Hristos le-am vinde, pre înșine a ne prihăni datori suntem, și nu pre puterea aceluia, pre care Mântuitorul adică o au stins, iar a noastră trândăvie o au crescut.

Lui Evdem cetetului. 165.

Umbră, și vis, și fum o prea bunule, și ce cu adevărat din cele ce degrab zboară, viața oamenilor după cuviință sar fi numit. Pentru aceia nici se cade de dânsa a ne lipi, nici pre desfătarea a o socoti desfătare. Pentru că pre cea mai multă parte întru nesimțire o are. Că vârsta cea mai dintâi de multă nebulie este plină, iar după ce către bătrânețe călătorește, pre toată simțirea cea dintru noi cu totul o vestejște. Și puțin este mijlocul care poate cu simțire de desfătare să se îndulcească. Iar mai vârtos nici acela cu adevărat de dânsa nu se împărtășește. Nenumărate griji, și osteneli, și scârbe vătămându-l pre dânsul. Iar dacă și cu adevărat sar fi împărtășit, care lucru cu neputință este, nu mijlocul domn sau căzut a fi marginilor, ci împreună amândouă a stăpâni mijlocul. Iar când și mijlocul cu nenumărate furtuni, și griji, și primejdii, și bântuieli, și osteneală, și cu altele, pre care acum le voi lăsa, se tulbură, unde spune-mi mie: desfătare îmi vei arăta-o;

Lui Amonie scolasticului. Pentru ce la Cruce mergând Hristos pre femeile cele ce se tânguia le-au certat. 166.

Te vezi, o ce pre tine numindu-te după vrednicie ți-aș fi zis, că a înțelegerilor celor de obște nu urmezi. Pentru că ceia ce sau scris pentru care pricină pre femeile cele ce împreună pătimea nu le-a primit Hristos, ci și le-a certat, semn este prea mare că înțelegerile cele de obște nu se păzesc la tine. Pentru că ocară era aceluia milostivirea, căruia patima fără de voie nu-i este. Pentru că cei ce adică fără de voie pătimesc, cu cuviință este, să fie tânguți: Iar cei ce de bunăvoie pătimesc se fericesc. Că nu cele făcute, ci sosoteli-le celor ce pătimesc cercându-se, ori pre aceasta ori pre aceia o trag. Pentru că și tâlharii, și mucenicii pre acelea-și a le pătimi, nici dintru un început se pornesc, nici la un sfârșit privesc.

Lui Teofil cum că prea mare folos pricinuiesc povestirile cele pentru fapta bună. Și aceia. Adeseori să ne aducem aminte de cei ce au strălucit întru dânsa. 167.

Cum că povestirile cele prea bune pre pornirile cele sădite întru noi zic adică pre cele ce spre fapta bună privesc, a le deștepta sau obișnuit, prea bine știi. Deci dacă acestea întru acest chip sunt, nimic de îngreunare, nici să zicem, nici să lucrăm.

Lui Iraclie doctorului, pentru sărăcie. 168.

Căci cel ce în norod prin comodisire sprânceană tragică au aruncat, și au strâns pre greutatea și mâhniciunea ei, și sau părut ție cum că este prea bun sfătuitor, ca cel ce au scris pre acelea care cu multă cinste are fire a strânge pre ascultători, auzi-l pre el zicând, pre sărăcie lucru de ocară să nu o socotești, pre taina filosofiei și a toată știința și meșteșugul.

Lui Isidor diaconului, 169.

A birui dintru a face rău, a satanicelor legi este, pentru aceasta întru nevoințele cele olimpice care se săvârșesc întru acela, în acest chip se încununează cei ce se nevoiesc: Iar întru stadia lui Hristos împotriva este legea cununilor. Pentru că cel ce se rănește, nu cel ce rănește a se încununa sau legiuit, ca nu numai cu biruința, ci și cu năravul biruinței minunea să se facă mai mare. Căci când lucrurile cele ce sunt ale biruinței la oameni, pre acestea a le biruirii făcătoare sau hotărât, atunci dumnezeiasca putere, atunci cereasca stadie, atunci îngereasca privesc după cuviință cum că este se crede.

Lui Eustatie preotului. 170.

Strălucită laudă de la toți cu dreptate ție ridicându-se, a priveghia tu cu cale ar fi fost, ca pre aceasta întru lucrurile cele lucrate după acestea să o întărești.

Lui Martinian, lui Zosima, lui Maron, lui Eustatie. 171.

De ar fi fost adică cineva, o ce numindu-vă pre voi pre nesimțirea voastră o voi atinge, cel ce ar fi vrut să se facă chezaș, și să facă arătat, cum că nici unul din voi nu va fi care unele ca acestea încă să mai îndrăznească a le lucra, în ce fel ați lucrat, cu dragoste m-aș fi liniștit, și fărădelegilor celor trecute aș fi dăruit pre tănuire. Iar de vreme ce nimeni nu este chezaș vrednic de credință, de nevoie mi sau părut mie că este sfătuirea cea prin scrisorile acestea. Că dacă var fi aflat pre voi pre această boală bolindu-o, poate va lucra pre doctoria ei: Iar dacă ieșiți din nebunie, care lucru mă rog să fi fost. Fiindcă și doftorilor celor prea buni căroră pentru străinile primejdii ale sale pre mâhniri le socotesc. Pentru că mulți din-trânși pentru câștig numai pre meșteșug îl metaherisesc: de rugăciune lucru este ca după ce se vor găti doftoriile, nici spre trebuința lor să vie cel ce bolește. Și eu însumi mă rog ca nici unuia din voi trebuință de această sfătuire să nu fie. Iar dacă poate ar fi fost, care

lucru să nu fie de a doua înotare voi să nu aveți trebuință. Deci ce de nevoie am socotit să vă sfătuiesc; voi zice. Că mă silesc ca să zic, care lucru arătat al zice nu voiesc: Căci întru labirintul răutății nu știu cum căzând, nu numai pre cele dumnezeiești, ci și pre însăși ale firei celei legiuite, după cuviință și unii asupra altora vă turbați. Că nu se oprește cu lesnire pofta, care pre frâul dumnezeieștii frici nu-l are, ci ca un cal ce nu se supune frâului, sau ca o, ca mai chiar să zic, peire, pre toată vârsta o paște, și pre tot neamul, și pre toată vrednicia o vatămă. Deci al cintiților bărbați adică pre auz al supăra nu bine este. Iar pre cei ce fără de temere lucrează, pre acelea care a lucra nu se cuvine, ai certa prea bun lucru este. Că al ne bărbăției celei multe ar fi fost. Voind ceva rău a dezrădăcina, nici glas a se apuca să arunce, ca și cum tăcerea însăși de sine să vindece pre răutate. Dar însă și așa pre cât ne-au fost cu puțință, umbros v-am trimis, ca înțelepțindu-vă să încetați și de cele ce se par că-s după fire, și de cele mai presus de hotare greșeli, ca nu pre osândile cele mai presus de hotare să le luați. Căci cu adevărat și negreșit se întrece cu mărimea greșelilor chipul muncii, cu pilda pre patimile sodomenilor cum că sunt jucării hotărându-le.

Acelora-și. 172.

Neamestecată este, precum mi se pare, judecata. Și se amestecă după felurimea și cătățimea și suma, păcatelor. Pentru că spre acest scop mai ales privește, cea zisă de cântătorul de Psalmi, că „paharul este în mâna Domnului, cu vin neamestecat plin de amestecătură, bea-vor din-trânsul toți păcătoșii pământului.” Iar cum că spre muncă este paharul aicea, și de Ieremia sau zis: Ia paharul mâniei, și vei adăpa toate neamurile, și mai întâi pre Ierusalim. Pentru că pre cei ce zic cum că pentru paharul cel te taină cântătorul de Psalmi au proorocit îi muștră și iudeii și elinii, și câți de acesta neîmpărtășiți sunt. Îi muștră încă nu mai puțin și însuși cântătorul de cele sfinte, mai înainte de acestea ziceri grăind, că „Dumnezeu Judecător este, pre acesta smerește, și pre acesta înalță.”

Lui Teodosie preotului, pentru ce pentru Lazăr au lăcrimat Domnul. 173.

Au lăcrimat, o al înțelepciunei agalmă, Hristos pentru Lazăr, mai ales adică și întru aceasta precum și întru ceilalți canoane nouă și hotare înfingând, ca să nu ne biruim de scârbă. Deci cei ce l-au văzut au zis, vezi cum îl iubea pre dânsul. Iar de vreme ce ai zis, nu se cădea celui ce știa mai înainte că va învia, a lăcrima. Că lăcrimăm toți pentru cei morți, nu cum că îndată și mai vârtos vor învia așteptând. Vezi de va putea cuvântul a se atinge de adevăr. Prieten era al Mântuitorului. Însă dacă

prieten al lui, apoi cu adevărat drept era. Că nu sar fi iubit de la prea curata dreptate de nu ar fi fost drept. Că nu în dar a iubi, ci cu judecată. Ci drept fiind, și ieșind cu strălucire din stadia vieții acestei de aicea, cu adevărat într-o odihnă era și cinste. Deci vrând pre dânsul pentru a Sa slavă să-l învie au lăcrimat, numai nu zicând, pre cel ce în mijlocul limanului au intrat, iarăși spre întreitele valuri îl chem, pre cel ce acum sau încununat, iarăși spre nevoiță îl aduc.

Aceluia-și. 174.

Multe cuvinte făcându-se puțin de nu în fiecare adunare pentru fapta bună, puțin adică pentru dânsa la cei mulți este grija, iar multă la cei puțini. Însă toți nu numai îndrăgitorii ei, ci și vrăjmașii pre dânsa o propovăduiesc. Atâta este frumusețea ei. Iar pre răutate și vrăjmașii și îndrăgitorii o defaimă, atâta îi este grozăvia ei. Dar nu îndată dulceață întrarmându-se, sporește la cei mulți, măcar deși cu chip de fiară fiind, căci cu dumnezeiasca podoabă strălucește. Deci se cuvine a ști, că deși îndată aceia dulceață mai mult se pare că poate cât folosul ce se va aduce mai pre urmă, dar spre pierzător sfârșit se răstoarnă. Deci mai bine este din osteneală spre odihnă a merge, decât din dulceață spre muncă.

Lui Martinian preotului. La cea scrisă, fiți înțelepți ca șerpii și proști ca porumbeii. 175.

Înțelepciunea cu prostimea amestecându-se, dumnezeiesc oarece lucru este, și zic adică și pre cea prea desăvârșit faptă bună o săvârșește. Iar dacă una de alta sar fi despărțit, aceasta adică, în viclenie cade: Iar aceia, în nebunie se săvârșește. Că aceasta ah întru a face rău, iar aceia întru a se amăgi este îndemânatecă. Și pentru aceasta dumnezeiasca Scriptură printr-o icoană pre aceasta nu o au pus de față. Că nu este întru jivinile cele necuvântătoare înțelepciune cu prostime, ci unele adică pre răutate, iar altele pre prostime o gonesc. Însă au zis, fiți înțelepți ca șerpii, și proști ca porumbeii. Nu ca pre aruncarea de venin și mușcarea șarpelui să o urmăm. Că se prihănesc Iudeii, ca niște șerpi, și nașteri de viperi. Nici ca pre vicleșugul și viclenia. Că nu întru toate asemănarea se ia, ci din parte, că nu ar fi fost asemănare, ci aceiașime. Ci ca pre omul cel vechi, adică pre răutate, ca pre o piele veche de șarpe să-l dezbrăcăm. Și pre credință adică, ca acela pre cap, să o păzim, iar de trup, puțin să ne grijim. Iar celelalte să le lăsăm, și să amestecăm cu acestea pre prostimea porumbelului, nu ca pre neînțelegera lui întru noi să o tipărim. Că se prihănește Efraim ca un porumbel neîțelegător care nu are inimă. Ci pre prostime și pre nerăutate. Iar dacă voiești, și prin altă asemănare va călători cuvântul. Leu sau

numit nu numai Hristos, ci și dreptul, și diavolul, dar nu duple aceiașime: Că precum mai sus am zis, nu la toate se ia asemănarea, ci numai la aceia parte care este trebuincioasă celor zise, și pre cealaltă să se bucure o lasă. Hristos adică, după vrednicia Împărătească și nebiruita putere. Căci culcându-se au adormit ca un leu. Iar dreptul, după netemere și ne frică. Că dreptul ca un leu au nădăjduit. Iar diavolul, după năravul cel în chip de fiară și de sânge mîncător. Căci ca un leu umblă căutând pre cine să înghită. Deci dacă dintru o jivină multe feluri de chipuri Scriptura au pus de față, și nu tulburăm privirile, ci fecăreia pre cuviință i-o împărțim. Ce te minunezi dacă pre chipul tinei au luat Pavel, nu ca pre de sine-și stăpânirea să o vatăme, pre care pretutindenii o încununează, ci ca nu numai pre cu deadinsul supunere și ascultare să o arate, pre care cu dreptate ar fi fost să o aibă omul către Dumnezeu, ci și pre tulburarea să o vindece a celor ce îndrăznesc pre nesticăcioasa și cât tot cuvântul și mintea mai dea cîndea știință să o prihănească.

Lui Isidor diaconului. 176.

Dacă jertfă și sânghiuri au suferit Dumnezeu pentru cea de atunci a oamenilor pruncie, ce te minunezi dacă și pre cântare muzicală prin alăută și Psaltire săvârșindu-se, care precum zic oarecarii pre patimile cele sufletești le vindecă, și pre mîhnire o domolește, iar pre mînie o îmblânzește, și plînsuri-le prin lacrimi le ușurează; că mulți, precum zic ei, a lăcrima îngăduind și întârziind, în multe feluri de boli au căzut.

Lui Teodot preotului, ce este irul la Daniil. 177.

De vreme ce ai zis, ce este irul prin singrimă, unul este cuvântul, și grai al sfinților întrebarea: Că aceasta lăsat este de Daniil întru a sa tâlcuire. Să știi cum că de vreme ce de cea desăvârșit stăpânire, și de a i se părea cum că nebiruită are pre împărăție barbarul, întru mândrie au căzut, cât afară adică de hotarele cele omenești, pre sine sau socotit că este. (:și întru dumnezeiasca soartă sau măsurat:) și vrea să fie tăiat: Că aceasta tăierea copacului celui văzut mărturisea. Nu numai cu frica celor arătate, ci și cu închipuirea mai înțelept pre el a-l face void, ca și cum și întru un divan împărătesc formăluiește pre povestire, împăratul adică hotărîndu-o, iar voievodul tâlcuindu-o, adică vestind pre hotărâre. Că pre singrimă tâlcuire o zice. Iar ostașii la lucrul acesta adunându-se că unul adică pre acela care pre propovăduirea hotărârii o au făcut l-au zis ca pre un Arhanghel. Că unul se tâlcuiește privighetor, și sfinților Îngeri ca să se taie lemnul poruncindu-le. Că de vreme ce pre hotărâre a o opri nu este cu puțință. Căci cu sârguință și strigare se

scotea. Și nădejde oarecare de mântuire se hotăra. Rădăcinile rămânând, întreabă, adică se roagă, ca pre vremea cea hotărâtă a o învăța. Iar el nu numai aceasta, ci și pricina îi învață pre dânșii, căci ca să cunoască, zic ei cei vii, că domnește Cel Înalt împărăția cerurilor.

Lui Ermoghen episcopului, 178.

Știu cum că nu iscusința cuvintelor arătându-o, nici pre slava cea dintrânsa vânându-o, spre a dojeni pre Zosima și pre Paladie și pre Maron, ci din dragoste și părintească iubire te-ai pornit. Iar dacă ei de la toți comodisiți fiind, ca și cum numai de la tine socotind că sau comodisit, cu greu se află către tine, să nu te temi. Că ai pre dumnezeiescul ajutor, care pre tine te apără, iar pre aceia îi muncește.

Lui Stratighie scolasticului. 179.

Îndrăzneala dreptilor cea dintru dreptatea lor, nu din mare grăire, o minunatul, sau născut, ci din nevoie. Că aceasta pentru ca să nu se pară cum că ei după dreptate o pătimesc, întru aceasta a veni ei au fost siliți. Că nimeni dintru dânșii întru odihnă fiind, pre aceste feluri de glasuri ar fi izbucnit. Ci unul adică pământ, iar altul cenușă, iar altul vierme pre sine-și sau numit. Iar întru grele ispite lăsați fiind, pre a sa siliți au fost a o spune viață. Ca să nu se pară că pentru rele lucruri pătimesc. Că temându-se ca nu cumva pre reaua la cei mulți neînțelegători, dintru acelea care pătimea, să câștige părere, iar mai vârtos și ocărăți fiind, ca pentru păcat pătimind, întru acestea siliți au fost, precum am zis, să vie graiuri. Că cei ce de minte și de înțelegere sunt împărțășiți, din primejdiile cele ce întru această viață se întâmplă, și viața a o prihani sau obișnuit. Care lucru și prietenii viteazului Iov zicea, nu cu vrednice munci de care ai păcătuit te muncești. Încă și sfântul Pavel, ucigător de oameni oarecare, și lucrător de rău îl socotea că este, barbarii cei ce pre vipera spânzurată de mâna lui o au văzut. Pentru acei și zicea, cu adevărat ucigaș este omul acesta, care mântuindu-se din mare osânda a trăi nu l-au lăsat. Și Șemei încă acela cu limba fără de ușă ucigaș de bărabat pre cântătorul de Psalmi î-l numea, când se gonia de fiul său, din primejdie, pre hotărârea aceasta rea pentru dânșul purtându-o. Deci nu nici tu asupra tuturor celor din primejdii hotărî. Ci pre orearii socotești, că și pentru cununi rabdă. Iar dacă te minunezi și nu te dumirești, pre hotărârea ta aceasta din cer voi aduce-o. De ce au zis cel ce pre stăpânirea tuturor ocârmuiește ucenicilor Săi; „În lume scârbă veți avea.” Și lui Iov încă au zis, mă socotești pre mine că întru alt fel vorbesc cu tine; decât ca să te arăți drept; căci cu adevărat pre care îl iubește Domnul îl pedepsește, și bate pre tot fiul care îl primește. Și nici un lucru necuvios. Că prietenii împăraților, aceștia mai ales se

primejduiesc în războaie. Și răni au, și în ducere depărtată se trimit. Și acestea sunt mai ales care îi fac pre dânșii ca să aibă îndrăzneală către împăratul, și ca pre un de o cinste de aceia cu cel suit în vrednicia împărătească îl uneltesc. Că au rănila de pre trupuri, amaneturi a prieteniei. Iar de ai fi zis; dar ce către cei ce se împiedică pentru acestea; aș fi zis, cum că aceasta de la nebunia lor se face, și nu de la firea lucrului. Că nu aicea este răsplătirea ostnelilor. Ci cele de aicea pătimiri, iar cele după acestea sunt celenciri. Deci să nu caute în vremea nevoițelor pre odihnă, nici să tulbure vremile. Dar mai neputincios, poate ai fi zis, că sunt. Ci și de tine au purtat grijă Dumnezeu și pre mulți i-au muncit aicea din cei răi, și oarecărora din cei dreți le-au răsplătit. Drept aceia dacă te smintesc pre tine cei ce sunt întru necazul celor dreți, zidească-te pre tine cei ce sunt întru odihnă și cinste. Și dacă te împiedică pre tine cei ce sunt întru buna norocire a celor răi, îndreptează-te pre tine cei ce sunt în muncă și în cazne.

Lui Paladie. 180.

Cum că nicăieri oriunde pentru dumnezeiasca credință a zice au fost trebuință, ne-am biruit, nici că ne facem de rușine ni sau părut. Ci pre toți îi stăpânim și îi biruim cu cuvântul, fiecărui arătat este. Iar cum că toți, nu la cele ce zicem, ci la cele ce lucrăm iau aminte, și dintru acestea aduc pre hotărâre, și de nu arătat, însă în minte cu stăpânire hotărâsc. Și aceasta se cuvine a o ști. Drept aceia se cuvine împreună alergătoare cu cuvântul a avea pre viață, și priceperea cu dogma potrivitându-se, ca nu cu cuvintele biruind, cu lucrurile să ne biruim.

Lui Didim preotului. 181.

Te vezi că ai uitat poruncile mele. Iar eu nu am uitat așezământul cel către tine. Însă voi uita, dacă cu deadinsul mă voi învăța, că din purtarea de grijă și sânguința ta, dar nu din amăgirea și întâmplare spre prietenii te-ai întărâtat.

Acluia-și. 182.

Dacă adică adevărate sunt cele vestite, socotesc cum că ție răspundere dreaptă nu ți-au rămas. Că vei căuta adică poate, dar nu vei afla. Iar dacă mincinoase vestește, ca întru nevoia răspunderii pre cei ce ne-au vestit să-i punem, și răspunzând adică să-i primim. Iar aceasta nefăcându-o, și din împreunarea noastră să-i izgonim.

Lui Atanasie preotului. 183.

Prin cuvinte adică a filosofi, lesnicios lucru este: Iar prin lucruri greu. Pentru aceia și aceia adică pre ascultători nu-i ajunge. Iar aceasta îi atinge. Că aceia adică râs pornește, iar aceasta pre trândăvie o oprește. Și aceia adică întru defăimări. Iar aceasta întru laude se săvârșește. Și aceia adică supără, iar aceasta rușinează pre ascultători. Deci, nu se cuvine a grăi cele ce se cuvin a le lucra numai, ci și a le lucra, dacă nu nii voia și ocară să nu avem și sub vini să nu ne supunem.

Lui Teon episcopului 184.

Are adică fapta bună nu numai plată, precum ai zis, ci și cunună și laudă dea pururi pomenită. Iar tu nu ar fi fost cu dreptate pentru fiecare fel al ei a iscodi de are plată. Că mai mare îi va fi plata, celui ce nu pentru plată o face. Că dacă cu adevărat ai fi fost iubitor de faptă bună, ai fi știut cum că și fără de răsplătire, însăși fapta bună plată este și cunună și podoabă, întru sine-și pre răsplătire avându-o. Dar de vreme ce ca un cu adevărat năimit, cu deadinsul grăiești pentru plată, prepus dai celor ce te aud, că dacă, ca să zic așa, nu ar fi fost plată, nu te-ai fi nevoit la fapta bună. Însă ca să te îndrepti, iscusește-o pre aceasta, ceia ce aicea strălucești, și acolo mai strălucești pre îndrăgitorii săi arate.

Lui Zosima preotului. 185.

Te arăți că te faci mai vârtos, decât te sârguiești. Însă ca să te îndrepti, se va zice de la mine cele adevărate, și nu se vor ascunde de vreme ce totdeauna întrebi, dar ce se cade a face; Eu te voi întreba pre tine, dar ce se cade a zice; Că dacă nici de trândăvie, nici de desfătare nu te-ai fi depărtat, nici de lucrurile cele de obște nu te-ai fi delungat, nici de a te îmbogăți nu ai fi stătut departe nici de a lucra relele întâmplări cele străine, și averile săracilor a le răpi, nu am ce să zic. Iar dacă cu adevărat întrebi a te învăța voinde, pre acestea nu le face, care acum le faci, și cu lesnire și prea degrabă de răutate te-ai fi dezbrăcat.

Lui Isidor diaconului, pentru necuprinderea. 186.

Pre Dumnezeu măcar că prea arătat fiind, și decât soarele cu mult mai strălucit, a-l vedea cu neputință este. Că ochilor celor muritori nici este încăput, iar al înțelege

nu cu putință. Că minții mai ales celei curate pre ale sale raze prin purtarea de grijă îi trimite. Iar al înțelege prea cu greu. Că decât tot lucrul cel ce se înțelege mai mare este și mai înalt. Iar pre dragoste și pre buna mulțumire a o avea cu lesnire este că pre fapta bună o îmbrățișează și o iubește. Deci dacă voim pre Cel tuturor neîncăput a-l încăpea, și a ne învrednici lucrului celui ce pre toată covârșăște vrednicia. Cu întreaga înțelepciune și cu dreptatea și cu priceperea și cu bărbăția, și cu celelalte fapte bune pre înșine să ne împodobim. Că sufletului celui curat loc mai deosebit și mai cuviincios nu altul hotărăște. Pentru aceia și au zis, „voi locui întru dâșii și voi umbla.”

Lui Paladie diaconului. 187.

Deși cumplită este rana, și pre moarte o naște cea fără de moarte. Dar dacă ai fi chemat pre dumnezeiescul ajutor care și pre patimi și pre toată răutatea o biruiește, nici urmă va rămâne de rană.

Lui Isidor diaconului: 188.

Și pentru cele ce se vor zice, o priceperii casă, ai fi putut a cunoaște cu deadinsul și deosebirea dumnezeieștilor și omeneștilor legi. Că sfințitele Scripturi pre cele ce sunt de trebuință și cuviincioase legiunidu-le, întru început și întru vârsta cea dintâi pre dascăli îi pune preste fapta bună, oprind pre răutate să nu năvălească înăuntru. Că aceasta este chipul cel prea bun al învățaturii, ca nu dând voie mai întâi să stăpânească răutatea mai pre urmă se măestrească în ce chip ar fi gonit-o. Ci întru începuturi pre toate să le facă și să le negustorească, ca ne umblate să fie ei firea omenească. Iar legiuitorii cei dinafară atunci o pun la rânduială pre dânsa, când sar întâmpla să se răzvrătească. Că nu bărbaților celor cu vârsta desăvârșită le era trebuință munci să le îngrozească, ci copii fiind să-i pună la rânduială și să-i plăsmuiască, și poate nu ar fi avut trebuință de îngrozirile cele după acestea. Iar acum aceiași se face, în ce fel dacă cineva celui ce va detâlhări să seucidă, să nu-i ajute adică, nici să-i spună, cum sar fi izbăvit de dâșii, ci când jumătate mort sau făcut iar fi muncit. Sau precum dacă oarecare doctor nici celui sănătos ajutorul cel mai înainte păzitor nu i lar fi dat, nici celui ce începe a se îmbolnăvi să-i zică bolnavului, nici să-i lucreze acelea prin care se va izbăvi de boală. Iar după ce sau stricat și cu nevindecată boală se află, nenumărate iar fi legiuit. Iar dacă mulți mai vârtos de aceste legi decât de acelea se tem, nici un lucru minunat. Că acele adică cu grăbnicia mai vârtos pre muncă a aduce asupra pre cei mai groși îi înfricoșează. Iar acestea căci mai de puține ori adică aicea, iar acolo negreșit îi muncesc se

defaimă. Că cea viitoare la puțin oarecarii cei mai înainte văzătoare au pre minte, și pre firea lucrurilor cu deadinsul o văd, este mai lesne văzută. Că cei mai mulți, deși cu cuvintele mărturisesc, cu lucrurile se leapădă. Că prin acelea care lucrează, pre acelea le gândesc le propovăduiesc. Cei ce nu numai pre trup adică prea se grijesc, iar de suflet se lenevesc. Ci și oamenii adică privind se rușinează de a păcătui. Iar Dumnezeu nu numai privind, ci și pre toate cuprinzându-le, ei nu numai nu se rușinează, ci și fără de frică păcătuiesc. Și nu numai aceasta pre tulburarea celor mulți o arată, ci și ceia ce se va zice. Că mulți asupra lui Dumnezeu jurându-se, fac jurământ strâmb. Iar asupra capului copiilor nici a se jura nu îndrăznesc. Deci ce muncă acestora deopotrivă în viața aceasta sar fi izvodit; nu este nici una. Pentru aceia cu cuviință acolo judecata sau îngrozit și sau atârnat.

Lui Amonie. Soarele să nu apună întru mânia voastră. 189.

De vreme ce când mânia pre frâile gândului celui hățuitor le-ar rupe, afară de hotarele firii duce de multe ori cugetul omului vindecare a atâtei de mari greșeli nu numai prea bună, ci și prea grabnică izvodind Pavel au zis. „Soarele să nu apună întru mânia voastră,” adică, mai înainte de a merge soarele la apus, cunoașteți-vă firea, stăpâniți mânia, împilați cugetul, îmbrățișați pre rudenia care și pre fiare le stăpânește, ca nu mijlocind noaptea, nevindecată să lucreze pre patimă. Că atunci aflând vreme îndemânatecă diavolul, aprinde adică mai mult pre cele făcute, și întărită spre izbândă, și zădăraște pre vrăjmășie, și ridică spre prihăniri, și face pomenire de rău, și nenumărate naște de aicea rele. Iar cum că pre acestea tăindu-le dumnezeiescul Pavel, au poruncit prea grabnică să se facă împăcarea, au adaos, nici dați loc, diavolului celui ce pre cele mici patimi, mari pre taină le face, și pre cele lesne de vindecat greu de vindecat, sau și nevindecate le face.

Lui Isaiia ostașului. 190.

Nu buna norocire, o prea bunule, ceia ce din dumnezeiasca îndelungă răbdare ție este iertată, că să-ți ieși din cuviință să te faci pre tine, nici încă din hotarele firii arunce-te, ci mai vârtos întru înțelegerea lor adună-te, și înăuntrul lor încuie-te, ca nu mai presus de hotare greșind, mai presus de hotare să-ți ei și osânda.

Acluia-și. 191.

Nu cugeta mare, nici mai presus de fire te năluci, ca nu cu mai mare istețime să te comodisești, căzând și din măsură-ți.

Lui Lampadie episcopului. La cea zisă, mare este taina blagocestiei. 192.

„Mare este cu adevărat taina blagocestiei,” precum și învățătorul de taine au scris Pavel, nu ca și cum neștiută fiind cu totul, ci ca o nimănui ajunsă. Că decât tot cuvântul și mintea mai de cindea este. Că dacă rodul nunții este copilul, cum Fecioara rod al nunții au arătat, cum sau unit cel stricăcios cu Cel nesticăcios; Cum întru cel scris împrejur se înțelege Cel nescris împrejur; nici dumnezeiasca și nesticăcioasa fire micșorându-se, și cel muritor cu negrăit oarecare cuvânt, și decât tâlcuirea mai înalt pre cinste primindu-o; Cum Cel ce au pățimit l-au mântuit, și Cel ce au murit l-au sculat, și Cel ce sau ocărât l-au cinstit cu cinstea cea mai înaltă, și Cel ce sau răstignit din blestem l-au răpit, iar mai vârtos pre păcat și pre moarte le-au răstignit.

Lui Teodor. Cum că cei îmbunătățiți, și întru vreun prepus rău a veni, foarte nesuferit lucru este. 193.

A veni în vreun prepus pentru acelea care nu se cuvin, la cei ce adică întru vârful faptei bune au ajuns, prea mare primejdie are. Iar și a se judeca, celor mai cinștiți este. Iar a se prinde, și la cei ce cu nesimțire se află este.

Lui Alexandru, pentru nemulțumire. 194.

Cei ce pentru acelea care sunt datori a mulțumi, pentru acestea impută, pre toate hotarele nemulțumirii le covârșesc. Că fiind trebuință, deși cu lucrurile nu ar fi fost cu puțință, cu cuvinte mulțumitoare a răsplăti, ei prihăniri împlinesc.

Acluia-și. 195.

Cei ce pre tot Așezământul cel Vechi la Hristos a-l muta se ispitesc, nu afară de pricinuire sunt, fiindcă și elinilor, și ereticilor celor ce nu o potrivesc pre dânsa să se întărească întru lupta cea împotriva noastră le dă. Că pre cele ce nu sunt spre Dânsul zise silindu-le, și pre cele ne silit zise a fi în prepus le fac. Că prin acelea care aceia pre dânsii îi răstoarnă ca pre cei ce o răzvrătesc, prin acestea și întru cele zise arătat pentru dânsul a birui socotesc. Iar eu de nevoie zic cum că amândouă

sau făcut, aceia cum că nu toate sau zis pentru Dânsul, și aceasta nu cum că nu cu totul cele pentru Dânsul sau tăcut. Că aceasta era mai de folos, ca nici cu totul pentru Hristos să se zică la oameni, cei ce și pentru Dumnezeu și Tatăl se îndoiesc și zic fă-ne nouă dumnezei. Nici cu totul a tăcea, pentru muștrarea Iudeilor celor ce vor să nu creadă, și adevărata nădejde celor ce vor vrea să creadă.

Aceluia-și. 196.

Tocmeala, adică făgăduința, așezământ dumnezeiesc Scriptură o au numit, pentru adevăritarea și netrecerea. Că tocmelele de multe ori se răstoarnă, iar așezământuri-le cel după lege nicidecum.

Lui Isaia, pentru trândăvie. 197.

De vreme ce pre acelea care adică să fie la noi voim, și adevărate a fi le socotim: Iar acelor grele cu lesnire le izgonim pomenirea, nevoirii de a fi, pre cea mai multă parte dându-o. Pentru acea de cele ce se par bune a ne îndulci nădăjduind, de cele mai grele a fugi socotim. Și mai ales după ce buna norocire mângâie pre îngrozirea clor mahnicoase. Că trândăvia cu odihna întărindu-se aș uita oarecum și fîrea face, și afară de hotarele ei aruncă. Iar dacă cineva pre trândăvie o ar fi stins, îndată odrăslind va vedea pre gândurile cele drepte, care și pre dreptate și pre judecată le întărește.

Lui Apollonie episcopului, la cea zisă, asemenea este împărăția cerurilor cu grăunțul de muștar. 198.

Prea dumnezeiescul, o înțelepte, Cuvântul Tatălui, și pre dumnezeiasca Sa propovăduire împărăție o numește, ca ceia ce naște pre împărăția cerurilor. Că asemenea este împărăția cerurilor grăunțului de muștar, care mai mic este decât toate semintele, iar după ce se crește, mai mare decât verdețurile se face. Iar ceia ce o zice, întru acest fel este, că de la mic: că proaste sunt zicerile, atâta va crește, cât pre toată înțelepciunea elinească o va acoperi: Care lucru cu adevărat și sau făcut. Că înțelepciunea ce atiticea, și greu siloghismia adevărului celui ce cu prostime se grăia i-au dat loc.

Lui Ermoghen episcopului. 199.

Cu cuviință adică te îngreunezi, o locaș al urâciunii de rău, de vreme ce cel ce cu împotriva numire, precum zici, al păgânătății Evseviev pre sine-și sau numit: Că nici avea acest nume dintru început: Rău oarecare lucru și călcat pre preoție socotindu-o, și celor ce pre acestea ca dânsul le lucrează, pre aceasta a o împărți îndrăznește, pre cei adică de toată cinstea vrednici izgonindu-i, iar pre cei ce nici întru o rânduială mirenească a fi nu sunt vrednici la cinstitul jertfelnic suindu-i, îndoită pre aceasta, cât despre partea lui, ocărându-o, și cu de a opri pre cei vrednici, și cu a alege pre cei nevrednici. Dar să știi, că nu va suferi pre acestea până în sfârșit Ochiul cel Atotvăzător, Care acum pentru bunătate îndelung rabdă, iar mai pre urmă foarte pre acestea osânde de la Dânsul le va cere.

Acluia-și 200.

Mai adevărat epitrop al celor de pre pământ este, cel ce cu preoția este încununat, decât cel ce cu porfira este îmbrăcat. Că acela adică pre suflete, iar acela pre trupuri le povățuiește. Iar dacă neștiința pre a sa vrednicie, iar mai vârtos pre liturghie, de suflete adică nici o grijă face, ci poate de zidiri și de stâlpi sar fi grijit, și la desfățare aminte ar fi luat, și de bani pre sine-și ușor sar fi lipit, nu pre preoție ocărăște. Ci cei mulți din cei neînțelegători, fiind trebuință pre aceia adică cu dumnezeiasca cinste să o cinstească, iar pre acela să-l prihănească, ei pre toată prihânirea spre dânsa o întorc.

Lui Ofelie Scolasticului, pentru alegerea Apostolilor. 201.

Nici pre vânătorii de ziceri, nici pre ritori, nici pre dialectici, nici pre cei ce pentru iscusința cuvintelor se fălesc, înțelepți a-i chema se cuvine, ci pre cei ce întru lucrătoarea filosofie strălucesc. Iar dacă iar fi împodobit pre aceștia și logica, mai înțelepți se cuvine a-i numi. Iar dacă și teoretica, zic adică blagocestia, care singură chiar cum că este înțelepciune o hotărâm, prea înțelepți se cuvine a-i numi. Aceia adică cum căci ca o temelie și zidire este, iar aceia ca o podoabă, iar aceia ca o coroană. Deci precum temelie nefiind, nici zidire, nici cel ce împodobesc, nici cele ce încununează loc nu au. Întru acest chip și fapta bună nefiind, logica și teoretica loc nu vor avea.

Lui Evloghie. 202.

Vrednic lucru de rugăciune nu socoti pre a dobândi iertare, cel ce prin fapta bună cu dreptate ar fi fost a se străluci. Că aceia adică celor prea răi, iar aceia celor prea buni se potrivește. Aceia adică pentru milă se face, iar aceia pentru răsplătire se naște. Că acela adică pentru împruținare de suflet se miluiește, iar acela pentru mărirea de suflet se încununează.

Lui Isaiia ostașului. Cum că fără moarte este sufletul. 203.

Iertare nici ai, nici vei avea, dacă întru acestea vei rămâne: Iar dacă te vei schimba, și de nebunie și de turbare vei înceta, ai fi dobândit pre aceasta. Că pre adeverire dumnezeiasca bunătate o va birui: Iar dacă socotești că nu este judecată, auzi pre Platon zicând. Că dacă moartea de totul ne-ar fi izbăvit, de folos ar fi fost cu cei răi a muri, și de trup împreună și de răutatea lor împreună cu sufletul a ne izbăvi. Iar acum fiindcă nemuritor se vede că este, nici o scăpare alta lui nu iar fi fost de rele și mântuire, fără decât ca un prea bun și prea înțelept să se facă.

Lui Dionisie. 204.

Te vezi că nu știi, pre acelea care și copii cei de curând le cunosc. Că ai zis că te minunezi, cum cei ce zic pre cele ce veselesc, decât cei ce sfătuiesc pre cele de folos mai vârtos cu lesnire trag înapoi pre ascultători, neștiind, cum că dintru căci aceia adică fac hatâr poftelor, iar aceia le luptă: Pentru aceia aceia adică se întâmplă să fie lăudați, iar aceia se urăsc. Că se biruiește de dulceață folosul.

Lui Zosima preotului. 205.

Nu numai cel sfințit, ci și cel bine iscusit: Că atâta este dator a fi mijlocul între cel sfințit și între cel iscusit, cât este deosebirea cerului și a pământului. Nimic neînfrânat, nici copilăresc cu dreptate ar fi fost a lucra, ci înțeleaptă și pedepsită pretutindenii pre dietă a o arăta. Iar tu, precum zic unii, nici când erai tânăr împrejurul desfrânărilor te aflai măsuratic pentru sărăcie: nici după ce ai îmbătrânit pentru vârsta. Deci dacă acestea întru acest chip cunt, oprește-te pre sine-ți de la cinstitul jertfelnic.

Lui Lambetie episcopului. 206.

Cei ce la folos privesc, pre a se liniști cu dreptate socotesc că este, nu pre mărimea celor ce se isprăvesc, ca pre o pricină a neglăsuirii, o pun înainte, ci a lăuda se apucă pre adevăr, către care și cei prea puternici a zice pregetă a se dezbrăca. Că dacă și nu după vrednicie, dar din destul pre cele bune lăudându-le, semn al socotelilor lor ceia ce spre cele vrednice de pomenire spânzură, și oamenilor celor după acestea vor lăsa.

Lui Pavel. 207.

Acela precum eu socotesc, prea drept este judecător al celor ce se prigonesc, nu cel ce de vrednicii-le cele prea mari se înspăimântă ci care celor mai neputincioși pre lipsă din buna potrivire o dăruiește, și împărățește întru cinstiri fiecăruia pre cea după vrednicie, întru înțelegeri păzește pre potrivire tuturor, pre măsura cea dreaptă totdeauna uneltindu-o.

Lui Ermoghen episcopului, pentru aceia care sau poruncit îngerilor celor pierzători, și de la sfinții mici începeți: 208.

Dacă adică se poate să ne cetească nouă vreo Scriptură cei cu sfințenia preoției încununați, ca și cum nu se cade să se ostenească ei, și la faptele bune să se nevoiască, ci cu cuvântul a învăța numai, cugete precum cugetă. Că dacă pretutindeni scripturile propovăduiesc pre dascăli aceia care și cu cuvântul, și cu fapta învață, și prihănesc pre cei ce cu cuvântul numai a învăța se apucă. Pentru ce trecând alături pre cele prin dumnezeieștile legi propovăduite cu singură preoția ca și cu o tiranie se fălesc; Pentru că dumnezeieștile adică legi, cei ce pre preoție o au luat cu soartă mai ales decât toți întru osteneli și nevoiță a fi poruncesc. Ca cei stăpâniți, pre cei ce a porunci se cade, pre aceștia ostenindu-se văzându-i, spre bărăbăție de rușine să se întărâte. Că nu atâta cuvântul, cât năravul dascălilor, a ascuți are fire. Iar unii ca și cum a zice numai li sar fi încredințat, de a lucra se depărtează, pre carii și muștrându-i dumnezeiescul Apostol, au zis. Cel ce propovăduiește să nu fure, furi. Iar dumnezeiasca hotărâre în Iezechil, aceasta pre care a o învăța ai cerut, au poruncit îngerilor celor ce vrea pre muncă să o aducă asupra Ierusalimului, de la sfinții mici veți începe: Pre care și verhovnicul Apostolilor o au tâlcuit zicând, vreme este de a începe judecata din casa Domnului. Iar dacă mai întâi de la noi, ce va fi sfârșitul a celor ce nu se supun Evangheliei lui Dumnezeu; Căci cu dreptate este celui ce cu cinstea și cu vrednicia, covârșesc pre aceștia, dacă ar fi păcătuit, și cu muncile să-i covârșească.

Aceluia-și, către preoți. 209.

Când un fecior de curvă, și de preoție nevrednic, spre începătorie sar fi silit, atunci cu adevărat podoaba începătoriei întru ne împodobire se mută. Pentru că stăpânitorului are fire a se asemana și cel stăpânit. Care lucru cu adevărat și la Evsevie, precum ai scris, sau întâmplat. Că atâta și preoților celor de sub dânsul, și supușilor sau aprins dorul răutății, cât cei ce de aiurea au venit, pricină de lacrimi necurmate au, pre privirea atâtor rele.

Aceluia-și. 210.

Nesățios ești iubind, precum se pare, pre aceștia, întru cari strălucirea faptei bune strălucește. Cu neînfrânare drept aceia, precum aud, cânti cântarea aceia, a Psalmistului: „Iar mie foarte îmi sunt cinstiți prietenii Tăi Dumnezeuule.” Că atâta este întru tine pofta cea către dânsi, cât și pre aceia întru cari nici urmă de faptă bună nu este: (că nu suntem ca aceia, ci poate ne părem:) cu multe și de multe feluri de laude îi încununezi. Deci ție adică, deși noi nu suntem unii ca aceștia, se va găti plata. Iar noi dacă nici de niște laude ca acestea împărtășindu-ne, mai buni ne-am fi făcut, sub mai mare osândă ne vom supune. Deci ca nu sub aceasta să ne supunem, încetează cu covârșire a lăuda.

Lui Lambetie episcopului: 211.

Păzește, o prea bunule, de cei neînvățați taine, și de dumnezeieștile cuvinte nevrednici, carii și rîd de multe ori pre cele decât toată lauda mai înalte. Și grăiește celor ce se cuvine că nu câinilor, nici porcilor celor în chip de oameni, ci celor ce îngerească viețuiesc viață, se cuvine a le da pre cele sfinte, după dumnezeiescul Cuvânt.

Lui Teognost preotului, pentru cele trei zile și trei nopți, ale îngropării Domnului. 212.

Foarte mă minuez și mă înspăimânt de nebunia celor ce caută pentru care pricină Hristos mai înainte de trei zile au înviat. Că dacă adică zic ei cum că El nicidecum n-au înviat, pentru ce pentru vreme cu deadinsul grăiesc; Iar dacă cum că au înviat

adică, dar mai degrabă decât sau făgăduit, dintru aceia că au înviat, și aceia căci cu adevărat au adevărat El socotească că sau dovedit pentru că lucrul cel cu neputință și fiind și părându-se, pre cât despre neputința oamenilor, zic, isprăvindu-l, spre lucrul cel cu putință n-ar fi fost neputincios. Deși mai cu adevărat aceia adică căci târziu au înviat, a neputinței este, iar aceia căci mai degrabă, al puterii celei mari semn este. Că trebuia ei și dintru aceia căci pre nenumărate catastife*⁶⁴ a dumnezeilor elinești le-au pierdut, și căci pre toate idolile le-au surpat, și căci pre necuvioasele jertfelnice cele de sânziuri omenești roșite le-au stins, și căci pre diavolul l-au slăbănogit, iar pre draci i-au izgonit, și căci pre semențiile cele neîmblânzite le-au domnesticit, și căci pre Iudei cu prea mari primejdii i-au înfășurat, și căci pre cei ce au crezut Lui mai preus de cer i-au înălțat, ca să se închine dumnezeirii Lui și nebiruitei puteri, și nu pentru vremi să se prigonească. Pentru că cele mai mari și mai presus de cuvânt, de cele mici nu ar fi putut să se răstoarne. Dar cu toate acestea de vreme ce bogăția adevărului este multă, și întru însuși lucrul a intra mă voi ispiti. Deci pentru însăgetare se va zice către dânșii. Oare dacă oarecare datornic făgăduindu-se îndatoritorului său că după trei zile îi va împlini datoria, mai înainte de parolă plătind l-am fi văzut, ca pre un mincinos îl vom judeca, ori ca pre cel ce mai mult au adevărat îl vom lăuda; Eu adică socotesc pre acest lucru, cu adevărat încă și voi. Deci ce lucru necuvios este, dacă și Hristos au zis cum că a treia zi va învia, dar mai degrabă au înviat; Ca pre a Sa adică să-ți arate puterea, iar pre strejari să-i amortească, și pre iudei să-i amuțească. Pentru că și căci degrab au înviat, prihană nu avea. Iar mai târziu, de prepus plin era. Că trebuia când ședeau ei și păzeau lângă mormânt să se facă Învierea. Că dacă după ce sar fi trecut zilele, și sar fi dus străjerii sar fi făcut, în prepus lucru vrea să fie. Iar dacă nu au înviat, cum în numele Lui niște semne ca acestea ar fi săvârșit Apostolii; Și cum ar fi fost vrednici de credință martori, care prin nenumărate primejdii și morți pre adevărul învierii l-au încredințat, și nu cu cerneală, ci cu sângele Său pre mărturie pecetluindu-o; Iar dacă și întru însăși cu dinadinsarea se cădea a ne face, aceia aș fi zis. Cum că a treia zi au zis că va învia. Ai pre Vineri, și pre Sâmbătă, până la apusul soarelui, și după Sâmbătă au înviat, de amândouă adică căpătâile atingându-se, iar pre cea din mijloc împlinindu-o. Că în trei zile au zis că va învia, nu după trei zile. Că stricați, zice, Biserica aceasta, și în trei zile o voi ridica pre dânșii. Și proorocul încă proorocind, atuncea moartea va plânge au zis de mai tare moarte legându-se. Ne va sfinți pre noi după două zile, întru cea de a treia vom învia, și vom trăi întru Dânsul. Iar dacă pre trei zile și trei nopți ar fi pus înainte. Aș fi zis, căci cu a se atinge de dânșele, au împlinit făgăduința. Că o zi se zice lungimea celor douăzeci și patru de ceasuri. Și ori întru cea dintâi, ori întru cea de pre urmă dintru acestea cineva sar fi născut sau ar fi murit, aceasta lui zi se socotește. Adică, dacă vrând soarele să apună sar fi născut cineva, și ar fi fost ziua

⁶⁴ catastiște

aceia cea întâi a lunii, aceasta lui se socotește. Iar dacă după ce au apus altul sar fi născut, a doua. Deci cum una singură, poate și nici un ceas în mijloc fiind, acela adică se zice întru cea dintâi, iar acelălalt întru cea de a doua zi sau născut; Că tuturor arătat sau făcut și luminată, căci cu a se atinge numai unul adică de cea trecută, iar altul de cea viitoare, o zi și o noapte au împlinit, pre cea împlinită prin douăzeci și patru de ceasuri. Deci dacă și cea cu deadinsul înțelegere a vremilor acesta strigă, pentru ce în zadar se ostenesc pre sine-și cei ce se întăresc cum că Adevărul nu au adevărit.

Lui Petru, cum sau zis aceia, zicând cum că sunt înțelepți, sau înnebunit: 213.

Aceia, „zicând cum că sunt înșelepți, sau înnebunit.” Și pentru aceasta, o înțelepte, sau zis. De vreme ce la dânșii adică multă îngâmfare era de adevăr văduvind, iar la Scripturi adevărul de mândrie curat fiind. Deci atunci adică de bărbăție era trebuință și de pricepere multă, care pre toată adevăriciunea cea iscusit grăită, și cu grăbnicie pre minciună ca pre o adevărată pusă de față o golea. Iar acum și însuși celor proști înșelăciunea lor lesne prinsă sau făcut.

Lui Apolonie pentru milostenie. 214.

Milostenia se cade curată de ocară și de defăimare să fie. Că cei ce cu aceia pre acestea le amestecă, cu mir bine mirositor pre tina cea puturoasă o amestecă, și pre sufletele celor ce o primesc le rănește. Pentru că cele cu ocară date, măcar deși prea mari ar fi, nu sunt dulci celor ce le primesc, măcar deși pentru nevoia cu tăcere sufăr pre ocări. Iar când și prea mici ar fi și cu ocară se dau, nesuferită oarecare furtună sufletelor celor sărace le naște. Că pentru cei ce nici dau, ci și ocărăsc, nici se cade a aduce aminte. Că pre toată o covârșesc sălbăticia cea de fiară. Că pre cei ce către dânșii ca și către un liman năzuiesc îi cufundă, nici pre trebuința cea de nevoie împlinindu-o, ci și ocări adăogând. Deci se cade cu blândețe a răspunde celor ce au trebuință, și după putere a le da, și a ascunde pre milostenie ca pre oarecare slobodă și de bun neam și înțeleaptă fecioară, și nu tuturor pre dânsa a o împublica. Iar dacă nu ar avea cineva prin acelea care va mângâia pre slugă, răspundă-i lui cuvinte pașnice cu blândeță. Că iată cuvântul este mai presus decât darea cea bună, și amândouă la bărbatul cu dar dăruit.

Lui Evoptie episcopului: 215.

Tu adică socotelei celor mulți poate urmând mai cumplit ai zis că păcătuiește cel ce au silit pre fecioară decât cel ce au plecat-o. Iar eu însăși firea lucrului luând aminte, socotesc: Că dacă și prea slăvită se pare că este ceia ce se va zice, dar însă adevărat fiind se va zice. Că cel ce o au plecat decât cel ce o au silit mai pângărit este. Că aicea plecarea decât sila mai grea este, căci aceia adică pre muncă, iar aceasta pre iertare o dobândește. Pentru că acela adică trupul ocărând, pre socoteală curată o au păzit, iar celălalt pre suflet mai înainte stricându-l, așa spre ocară trupului au mers. Și acela adică nevinovată, iar celălalt vinovată osândeii o au făcut. Că aceia adică ocară până la trup au stătut: Iar acealaltă și la suflet au alergat. Și aceia adică silită fiind are răspundere, iar aceia plecându-se netrecută are osânda. Că aceia adică și cu osândă a munci poate pre ocărătorul, iar aceasta pre ași strica socoteala fără de răspuns fiind împreună se strică și cu munca. Că aceia de prihnire afară, iar aceasta înăuntru se așază. Și aceia adică se miluiește, iar aceasta se urăște după dreptate. Că a aceleia ocară de trup sau atins, iar de socoteală nu sau atins: iar a aceștia și trupul și sufletul sau pângărit. Iar dacă socotești că acestea sunt gânduri omenești, pre legea aceasta din ceruri îți vom ceti-o. Deci ce, zice, dacă cineva va sili pre fecioară în pustie, pre acela adică ucideți-l, iar pre aceia iertați-o. Că au strigat tânăra și nu era cel ce să-i ajute. Iar ceia ce în cetate aceasta o au pățimit, și nu au strigat, netrecută îi este munca. Și prea cu cuviință. Pentru că în pustie adică cel ce să-i ajute nu era și pentru aceasta ceia ce sau ocărât de iertare vrednică sau judecat că este: Iar cei ce în cetate aceasta au pățimit, și cu tăcearea învoindu-se, și nestrigând, nici chemând pre cei ce să-i oprească pre silă pot, cu moarte după cuviință se osândește. Drept aceia cu toată puterea se cade socoteala curată a o păzi și neîntinată. Cu nici o pornire, nici cu o învoire de acest fel pângărită, ca măcar, care lucru să nu fie, de sar fi făcut ceva întru acest chip curat să aibă răspunsul înaintea nemitaricului Judecător, care și inimile le iscodește, și de mărturii nu are trebuință.

Lui Dionisie, la aceia, că nu este stăpânire fără numai de la Dumnezeu: 216.

De vreme ce ai scris, ce este: „Că nu este stăpânire fără numai de la Dumnezeu,” și ai zis, ce dar, tot stăpânitorul de la Dumnezeu se hirotonisește; Aș fi zis, că te pari mie, (:și să nu te mâinii asupra mea. Că nimic bârfitor voi zice:) oricum că nu cetești apostoleștile ziceri, oricum că nu le înțelegi. Că Pavel nu au zis, că nu este stăpânitor fără numai de la Dumnezeu, ci pentru însuși lucrul vorbește zicând. Că nu este stăpânie, fără numai de la Dumnezeu. Pentru că a fi începători întru oameni, și unii adică a stăpâni, iar alții a se stăpâni, și nu prost, nici cu îndrăzneală pre toate a le purta, ca niște valuri aicea și acolo noroadele purtându-se, a înțelepciune-i lui Dumnezeu zice cum că este lucrul. Că de vreme ce deopotrivă

cinstea știe, de multe ori război a ridica, nu au lăsat să fie democrație, ci împărăție, apoi după aceasta multe au făcut începătorii. Care zice; acelu ce se stăpânește, și a celui ce se stăpânește, a bărbatului și a femeii, a tatălui și a copilului, a bătrânului și a tânărului, a stăpânului și a robului, a dascălului și a ucenicului. Încă și întru cele necuvântătoare dobitoace pre asemănare o ar fi putut vedea cineva. Și aceasta o adeverează albinele de împărat rânduindu-se, și cocoarele, și cirezile oilor celor sălbatice. Iar dacă și pre mare o ai fi privit, nici aceasta pustie de această bună rânduială se va afla. Că multe și acolo din neamuri sub unul din pești se rânduiesc și se ostășesc. Pentru aceia și în depărtate duceri se trimit. Pentru că și pretutindenii începătorii prea greu lucru este, și de tulburare și de nepodoabă pricinuitoare. Pentru aceia și unui trup unul fiind nu îi sunt toate deopotrivă, ci unele stăpânesc din mădulări, iar altele se stăpânesc. Deci însuși acest lucru, stăpânirea zic, adică începătorii, și împărăția cum că de Dumnezeu sau închipuit cu cuviință este să zic, ca nu podoaba întru nepodoabă să cadă. Iar dacă vreun pierzător fărădelege spre dânsa ar năvăli, nu zicem cu adevărat cum că acesta de la Dumnezeu sau hirotonisit: Ci cum că sau slobozit, ori spre aceia ca pre toată răutatea sa ca faraon să o borască și așa osânda să o ia cea mai de pre urmă, ori către a înțelepți pre cei ce au trebuință de cruzime, ca babiloneanul pre Iudei.

Lui Isaiia, pentru purtarea de grijă. 217.

Osânda, o ce pre tine numindu-te după vrednicie te voi zice, pre lucrurile celor muritori le privește, muncitoare a celor ce cu nedreptate le lucrează. Și nu sunt afară de ocârmuire acestea de aicea. Deci aceasta cunoscându-o, fugi de a nedreptăți, ca și de muncă să scapi.

Lui Ermoghen episcopului. 218.

De vreme ce ai scris, cum că eu bine fac în tot chipul ostenindu-te pre tine, și cum că de la limba mea spre ale tale auzuri, pre învățatură neuitată ca un pârau o abat. Îți trimit înapoi, cum că orice se trimite de noi de folos, aceasta a darului celui de sus socotește-o că este, care și pre cei proști îi înțelepțește.

Lui Ermin comitului. Către boieri. 219.

Acum mai vârtos când te-ai suit la stăpânire, dea pururi fericit te-ai fi făcut și râvnit, dacă pre cei ce te-au nedreptățit nu-i vei munci, ci și acum mai ales a tuturor

celor de scârbă uitarea vei face, când mai ales pre a putea tu pre dânșii a-i munci stăpânirea începătoriei ți-au dat.

Lui Iraclid episcopului. 220.

Cel ce prin cercare pre veste o covârșește, și mai înalt decât auzul spre privire vine, acesta după cuviință, și decât laudele mai înalt este, muștrând pre cuvinte, ca cele decât vrednicia sa mai lipsite. Dar de vreme ce deși se biruiesc cuvintele, se cuvine socoteala a birui, (:și a îndrăzni:) se cuvine și pre laudele cele ce sunt întru cei iubitori de fapte bune și a le spune și a le scrie. Că trei dintru acest lucru se întâmplă bune. Și căci cu adevărat se află către fapta bună. Că nici un rău pre cei îmbunătățiți a-i lăuda nu suferă, și căci de zavistie curați sunt, neascunzând pre sporirile celor mai presus de noi. Și căci cei răi ori se vor rușina, ori se vor înțelepți, dintru care amândouă lor le sunt de folos.

Lui Lambetie episcopului: 221.

Nu te îngreuna, o al urâciunii de rău prea vestită creștere, dacă Evsevie cel de păgânătate, precum ai scris, plin, neîmpăcat având și neînșprietenit război către cei ce viețuiesc în fapta bună, cu cei ce îmbrățișează pre răutate se împacă. Nici căci ori luptă pre cei ce au, dacă nu ar lua bani, ori ca să nu le dea război ia, câte dând război putea să-i jefuiască, ci pre dumnezeiasca hotărâre așteaptă-o.

Acluia-și: 222

De vreme ce mai multe dumnezeiasca pronie face pre cruțare celor ce păcătuiesc, decât câtă pre aceia îi vede pre sine-și necruțindu-se. Pentru aceasta pre împărăteasca și iubitoarea de oameni propovăduire a îndelungei răbdări uneltindu-o strigă. Pocăiți-vă, că sau apropiat împărăția cerurilor. Iar dacă cei ce păcătuiesc întru nimic socotind pre sfătuire, pre îndelunga răbdare, ca pre o nebăgare de seamă vor prihăni-o. Poate adică și acum, dar negreșit când vremea va sosi a osândeii, nu încă va cruța pre cei ce pre sine-și de cruțare nu sau învrednicit, ci munci prea cumplite va da celor ce pre îndelunga răbdare o au defăimat. Pentru aceia și acesta sau zis, care ai voit să te înveți, am tăcut, au doară și dea pururi voi tăcea, și voi suferi; și mă voi opri, și voi usca împreună. Căci cu cale este cei ce de atâta îndelungă răbdare nu sau folosit, ci merinde pre dânsa de mai mari păcate o au făcut, întru muncile osândeii a se prindă.

Lui Alipie episcopului: 223.

Dacă muncile cum că sunt prea mari după mulțimea științelor după cuviință le judecăm. (:Că cele tănuite mai ușoare oarecum au pre fire:) În ce fel după cuviință este să fie munca, când vor LIPSĂ MARGINEA PAGINII 161v fi de față noroadele cele cerești, și toată omenirea sar fi hotărât.

Lui Isidor episcopului, pentru zavistie: 224.

Nici întru altul adică întru nici unul, o tizule, din cele ce sunt sau se par bune nu este blândă zavistia, ci sălbatecă și grea: Iar întru fapta bună, care chiar pre firea celui bun o însortește, și cu totul nemângâiată. Deci a nu fi zavistuit adică, poate prea LIPSĂ 161v de scârbă ar fi, însă nu lăudat. Că a lucra după vrednicia zavistiei, nici mie cândva nici prietenilor mei să nu se întâmple. Însă se cade zavistuit fiind, cu gând înțelept pre relele obișnuințe ale zavistiei a le suferi.

Aceluia-și : Pentru dragostea cea către Dumnezeu. 225.

Eu zic că celor ce nimic nu le lipsește din cele ce sunt datoare a o lucra către fapta bună: Că mulți prea mare lucru bun, precum cu adevărat și este hotărând pre fapta bună, nu foarte se îngrijesc de dânsa. Aceștia, de nu puterii sale sar fi bizuit, ci ar fi adus către dumnezeiescul ajutor pre cele isprăvite, și patimile ar fi biruit, și la sfârșitul faptei bune negreșit ar fi ajuns. Că deși pre a birui împotrivă luptătorii dă lucrul cel mai bun decât puterea omenească, cât nici o piedică să nu fie osârdiei nevoitorului: Dar însă căruia Dumnezeu a fost arătat este că celui ce aduce pre biruință către Dânsul, acestuia nimic mai bun nu-i este, dacă împiedicare i se va face către biruință.

Aceluia-și. 226.

În scurt voi alcătui, ceia ce a o tâlcui arătat nu voiesc. De ar fi fost rău, cel ocărât de la bântuitori: și știi pre care zic, pre cei ce acum îi grăim de rău, nu iar fi avut desăvârșit prieteni.

Aceluia-și: 227.

Fiecare care sau împărtășit de bunătate, cu bucurie va primi pre fapta bună cea cinstită. Că precum dacă vreun legiuitor prea mari munci ale fărădelegilor ar fi rânduit, nu sar fi socotit că se gătește el să calce legile: Așa când cineva pre cele mai presus de fire răsplătiri ale faptei bune auzindu-le sar fi bucurat, către toată fapta bună sar fi părut că este. Și de bunătățile adică toate plin, iar de rău de nici unul. Că și a se lăuda și a se iubi fapta bună de la cei îmbunătățiți și nu cu necuviință este.

Lui Arpocrat scolasticului, pentru vrăjitorie. 228.

Cum că vrăjitorească bârfeală era la elini, și în deșert se vestea, sau arătat adică de mine în cuvântul cel către elini. Dar fiindcă pre Homer ca pre un pre înțelept martor îl pui înainte, pre același împotriva și-l pun și eu înainte. Pentru că cinstit este și cea de la vrăjmași mărturia. Căci când face pre Elenon care era vrăjitor, lui Alexandru fratelui poruncindu-i, de la lupte adică a zbura, și a se ruga Atenei împreună cu femeile în cetate fiind. Apoi pre acelea adică rugându-se, iar pre aceia neprimind rugăciunile. Și iarăși pre vrăjitorul adică care porunca la luptă ca să se cheme cel prea viteaz decât elinii, și acela alegându-se și venind, și biruindu-se și rănindu-se, și a muri vrând, oare nu este arătat și pruncilor celor de curând născuți, pre vrăjitorie ca peste obraz pălmuindu-o, ori și răsând de nebunia ei și de mândrie, ca ceia ce se îndârjea adică când porunca și nădejdi bune spunea, iar la marginile lumii mustreată fiind și greșită, la tot arătat este. Iar dacă pretutindenii vrăjitori zice, și prin jertfe sâmuitori, și văzători de vie, minunat lucru nimic. Că poetică este care pre băsnuire poftindu-o, materie are pre minciună, de dulceață fără de socoteală îndârjindu-se ocărăște și cu materie îndrăcește pre băsnuire și spectaculoasă⁶⁵ arătându-o. Că atâta ei nui pasă de adevăr, cât și pre copii lui Alonie adunându-i înăuntru carii se ostenea în deșert mai vârtos decât mare ceva lucra, să zică, pre Oca muntele peste Olimp sau sârguit să-l pună. Iar peste Oca pre Pilion inosifillon, ca cerul umblat să le fie, apoi crezându-i pre dânșii că vor stăpâni dacă la floarea vârstei ar fi venit, pre socoteală o hotărăște nepedepsită și neînțeleaptă, zicând ea, și poate ar fi săvârșit, dacă tinereții măsură nu iar fi venit. Că nu zic pre trei munți, ci nici dacă tot pământul sar cărămizi și sar înălța în chip de stâlp nu se va atinge de înălțimea cea cerească. Și mai ales după cei ce zic, cum că pământul este al cerului. Că chendru de periferie niciodată nici se va atinge.

⁶⁵ privescătoare

Lui Teodosie scolasticului pentru bunătate. 229.

Cel ce întru început din adevăr cade, negreșit se va prăvăli din ceia ce-i zace înainte, și întru urât sfârșit se va răsturna.

Lui Zosima, Lui Maron. 230.

Zic oarecarii, că nici Mitrodor epicurul, atâta prin lucruri au întărit a lui Epicur, celui ce de la toți cei înțelepți au fost lepădat, dogme, cât ticăloasa voastră însoțire. Deci dacă adevăresc, încetați de lăcomie, iar de nu, țineți-vă de întreaga înțelepciune.

Lui Teodosie episcopului. 231.

Preget adică să zic, ca să nu mă par că momesc. Că decât toate patimile cele subțiri pre cocoinție mai urâtă o socotesc: Însă voi zice, de adevăr silit fiind. Că nimeni, precum socotesc, iar mai vârtos mă încredințez, pre sporirile cele ce sunt la tine cu cuvântul să le ajungă ar fi putut, nici dacă zece adică limbi, și zece guri ar fi avut, și suflete cu limbile întocmai numărate.

Lui Dionisie preotului. 232.

Cel ce nimic întru sine-și, o înțelepte, neștiind bun, smerit grăiește, drept judecător, iar mai vârtos știutor, nu smerit cugetător este. Iar cel ce după multe isprăvi, smerit cugetă, acesta este chiar, care știe a se smeri.

Lui Martinian, petru iubirea de argint. 233.

Dragostea adică a trupurilor, ca ceia ce te NU ÎNȚELEG 163r... dar degrabă se stinge, pentru aceasta zugravii cu făclii și cu aripi o scriu, că uneori adică arde dedesubt patimile afumând, iar alte ori pentru săturarea zboară. Iar pre a banilor nimeni nici a o formăului, nici a o scrie n-au îndrăznit. Poate adică căci nici dragoste este, ci îndrăcire netămăduită. Poate și căci nici a se plăsmui, dar nici a se scrie ea este cu puțință. Că nici cincizeci ce capete numai are, ca hidra cea băsmuită, prin care nesățiosului pânțece pre hrană îi trimite. Nici după înesățioșata Cidesie se află, nici ca Vriarie cu o sută de mâini numai înarmată este. Dar nici aripi are. Că saț nu

știe, îndestulare nu cunoaște. Deci cum cineva acest fel de arătare ori a o plăsmui, ori a o scrie va putea, cu care și asemănarea schilii alăturându-se sar fi crezut, deși necrezută este; Dar de vreme ce cuvântul decât toată adică vopseaua mai luminat este, și decât toată ceara mai lesne formăluit, cât ar fi fost cu puțință, a zugrăvi pre aceasta se va ispiti. Pre cu dinadinsare adică a o ajunge neputând, iar pre cea în chip de fiară a ei și neveselitoare celor prinși văzând îndrăcire. Că mie mi se pare că nu cu copil se aseamănă. Că nu este dragoste, ci îndrăcire arătată, ci cu femeie. (:Că și aceasta a nebuniei ei și a răutății fie-i semnul:) În chip de fiară oarecare, și care foc suflă, nenumărate viperi în loc de păr peste cap având. Care totdeauna șuieră, și venin purtător de moarte izbucnesc: și nenumărate mâini cu unghii îmbelșugate. Prin care pre unii îi smulge iar pre alții îi însăgetează: și de la unii răpește bani, și nenumărate guri are. Că nu numai îngrozește, nici clevețește, ci și momeste, și cu chip de rob vorbește, și jură strâmb, și nenumărate izvodește pricinuri, de urâte câștiguri. Și ochi are care nu după fire privesc, nici se cucernicesc de cineva, nu de prieten, nu de frate, nu de rudenie, nu de făcători de bine, ci aspru, și este, și crud, și fără de omenie și înfocat vād. Că nu pre firea lucrurilor o vede, nici o pricep, că de multe ori nenumărate rele pornind, în mâinile vrăjmașilor banii i-au trimis. Pentru aceia cu nenumărate păcate au mânjit pre cel prins, și auzurile atâta astupate fiind, cât nici rugăciunile, nici suspinurile, nici tânguirile, nici grăirile de rău să nu le audă. Și atâta se depărtează de a avea aripi, care pre sațiu îi arată, că nici picioare ei cineva din cei întregi înțelepți nu iar fi dat. Că nici știe să umble, nici să se mute de la cel robit, ci asupra tuturor mâinile trimițându-le, decât tot fierul și plumbul mai grea fiind șade înăuntru, pre toate adică primindu-le, și pre toți jefuindu-i, niciodată săturându-se, ci pre mulțimea celor luate, materie de ardere avându-o, și pre sfârșitul celor luate începătură a celor ce se vor lua făcându-o. Deci cine cu acest fel de îndrăcire prea iute și nesățioasă, și nenumărate păcate și grăiri de rău, și neslavă și neînfrânare mânjit fiind sar fi prins. Cine ar fi voit aicea adică a viețui atâta de cu ticăloșie muncindu-se și noaptea și în fiecare zi, și odihnă neștiind, nici somn, și acolo început de munci să ia; Ce zic început; Că aicea adică muncește și căznește pre cei robiți, decât tot tiranul mai amar, săltând și de părțile cele de primejdie apucându-se, și nici cât de puțin a răsufla iertând, ci decât cei ce în mademuri pre cea prea cumplită aceia muncă o sufăr, mai amară osândă aducând asupra. Că acelora adică se cade după lucru somn a unelti și odihnă, iar acelora și pre limanul somnului îl înviforează, și noaptea poruncește pre cele crude și fără de omenie poruncile acelea. Că pre unii adică către tâlhării îi scoate, iar pre alții către uciderea de bărbați, și nici de însăși cuvioșia se cucerește, pre care și barbarii și demonii de cinste o învrednicesc: ci asupra trupurilor celor moarte pre dreptele cele pângărite a celor robiți le înarmează, nou și fărădelege chip de tâlhărie izvodind. Deci pre toate ale aceștia cele dureroase înțelegându-le, căci în chip de fiară este, și neveselitoare,

și foc suflând, și nesățioasă, și oarbă și neascultătoare, și urătoare de om, și grețoasă, și de Dumnezeu urâtă, și neîmpăcată și fără de omenie și neîmblânzită. Că nici momindu-se, nici slujindu-se nu se înduplecă, ci atunci mai vârtos se sălbăticește, când mai ales se slujește. Mai ales adică pre toate să le pornim, ca să nu ne robim. Căci cu lesnire este a nu ne robi, decât robindu-ne să scăpăm. Deși ne vom robi, sârguindu-ne pre sine-ne, și pre dumnezeiescul ajutor chemându-l. Că fără de acestea nu este cu putință de acest fel de robie a ne slobozi. Că se întâmplă de este la cei mulți robirea de chemarea înapoi neîmpărtășită. De adică a voi a câștiga să încetăm, iar pre cele adunate, sau deodată, sau câte puțin să le împărțim celor ce au trebuință. Că aceasta este singură a acestei fel de robie chemare înapoi.

Lui Arhiviu preotului. Aicea foarte cu îngrozire pentru cei ce rău pre preoție o metaherisesc. 234.

Multe fiind, precum ai zis, de minune vrednice, unul este, de care mai vârtos decât de toate eu mă minunez, și de a strica pre toate semn zic cum că este îndestulat. Pentru aceia dar de acelea lăsându-mă, acesta mai ales acum îl voi zice și îl voi mustra. Deci zi acestora, căroră mai ales le pasă de noroadă, iar mai vârtos acelora căroră adică se cădea, dar nu le pasă nicidecum, cum că voi printr-acelea care faceți mărturisiți că nu știți, ce este preoția, pentru ce pre alții îi supărați; Că dacă adică tiranie părintească ați fi moștenit, povățuiți pre aceia carii povățuiți, ca și decât acei vestiți tirani mai cruzi și mai tirani să vă arătați că mulți dintru aceia mai cu blândețe decât voi celor tiranisiți sau adus. Iar dacă părintească purtare de grijă vi sa încredințat, pentru ce pre cei tirani îi acoperiți cu cruzimea; Pentru ce pre cei cu dumnezeiescul Sânge răscumpărați, voi îi robiți; Pentru ce vă îmbogățiți cu primejdii străine; Pentru ce râdeți pre cei întregi înțelepți; Pentru ce vrăjmășuiți pre cei îmbunătățiți; Pentru ce pre ciocoi îi adunați; Pentru ce pre cei îndrăzneți îi izgoniți; Că dacă voi veți înceta de a lucra pre acelea care le lucrați, cu cuviință și faptele bune ale noroadelor cele ce acum au murit pentru voi, întru a doua naștere și de a doua oară înviere vor veni.

Lui Ermin comitului, cum că împreună cu drepată viață trebuință este preotului de puterea cuvintelor. 235.

Precum un pom de bun neam, când cu rodul sar încărcă, cu frunzele îmbelșugându-se, și pre lucrătorul de pământ îl veselește, și pre privitori îi bucură, și pre cei ce trec pre lângă dânsul îi odihnește: Întru acet chip și cel ce în scaunul cel dascălesc au șezut, când cu fapta bună sar împodobi, și cu cuvântul ar străluci, și pre

Dumnezeu îl veseleşte, și pre oameni îi foloseşte. Iar dacă de una pustiu ar fi, nu prea foloseşte pre ucenici. Că trebuință este adică de viață, pentru cei iubitori de pricini: trebuință încă este și de cuvânt, pentru muștrările cele asupra ereticilor. Că deși fără de cuvânt viața are fire a folosi pre cei mulți, dar când l-ar vedea pre dânsul biruindu-se în silogisme și în vorbiri, întru cele prea de primejdii de multe ori se vatămă, de neadevărate dogme furându-se. Că nu pre neiscușința dascălului, ci pre putrejunea dogmelor o va pricinui. Iar dacă cuvântul curgând desăvârșit, ucide pre cei potrivnici, de la răutatea vieții se întunecă biruința. Că nu vrednic de credință vor socoti pre dascălul cel ce nu lucrează cele cuviincioase. Drept aceia se cade și cuvântul și cu viața a străluci. Că cel ce face, zice, și învață, acesta mare se va chema întru Împărăția cerurilor. Iar dacă a face numai ar fi fost a învăța, precum socotesc oarecarii, nu ar fi adaos pre a doua.

Aceluia-și, la aceia, pentru Iosif și pentru egipteanca: 236.

Deși cu muștrări și cu meșteșug egipteanca pre jgheaburile poftei le-au întins, și cursă au înfipt vrând pre tânărul, și prin ochi adică a-l fermeca (:Că se împodoba ca un țap.) Iar prin auz îl îndulcea (:că pre toată cercarea o aducea și prin graiuri:) și prin miros adică îl zădăra, (:căci cu cuviință era mai înainte de a întinde mreșile, și desfătare să-i aducă, deși nu ca pre un îndrăgit dăruindu-l, ci ca pre un străin miluindu-l:) iar prin făgăduință îl întrarma. Căci ca pre un stăpân că-l va avea pre dânsul se făgăduia, dar nu au dobândit vânatul, și Iosif adică pre rodul întregii înțelepciuni îl secera: Nu fără de osteneală, precum socotesc oarecarii: Că nu numai împotriva aceleia, ci și împotriva vârstei tinerești care fierbea și sălta, și pre împreunarea femeiască o poftea îi era lui nevoie: Iar ea pre frunzele biruinței i se părea că le are. Însă i se părea că le are am zis, de vreme ce auzurilor celor curate și această muștrare era a neînfrânării femeiești. Pentru că ceia ce se temea să nu pătimească silă, nu ca să lipsească de hrană pre cel silit, sârguință este, ci a se izbăvi de silă, iubit și prea poftit. Ci ea de poftă îmbătându-se, semne ale desfrânării sale semne de întreagă înțelepciune le socotea că sunt. Pentru aceia, precum socotesc, și stăpânul pre prihănire adică o au primit, poate pentru ipolipsie al femeii. Că știa pre firea femeiască căci cu lesnire de patimă se aprinde, și mai ales când de frumusețe se zădărăște, care și pre putere de multe ori o robește. Și nici de cuvânt împărțășindu-l, care lucru oarecarii îl prihănesc, în temniță l-au aruncat, nu barbărească greșeală greșind, precum socotesc oarecarii. Că ori pre dânsul l-ar fi junghiat, ori legilor l-ar fi dat, pâra pre junghiere născându-o. Ci poate din cuviință înțelegând, că îndrăgindu-l și îndrăgindu-se asupra lui, și ne dobândind vânatul, pre pâra o au pus asupra-i. Și dacă ar fi dat voie tânărului să grăiască, nu numai l-ar fi slobozit de prihănire, ci și asupra celeia ce l-au prihănit ar

fi pus pre prihănire. Iar mai vârtos, care a o zice mai adevărat este, că Dătătorul întrege-i înțelepciuni, pre mânia bărbatului o au înblânzit, și stâlp de curătenie vieții l-au ridicat, și fraților celor flămânzi hrănitor l-au păzit, și egiptului stăpânitor l-au hirotonisit.

Aceluia-și: 237.

Nu te speria foarte, o minunatu-le, dacă adică cum că sunt oarecarii întru acest chip din cei ce li sau încredințat scaunul dăscălesc, greu fiind, dar nu greu a fi li se pare. Iar a slobozi vreun glas pentru îndrăzneală, prea greu a fi se pare, și decât iertarea mai mare. Că de vreme ce urma faptei bune întru puțini se află, iar răutatea la cei mai mulți fără dănțuire dănțuiește, carii se tem ca nu cumva să se arate cineva care va certa pre cele lucrate, și pre toate adică cele bune a le izgoni se sârguiesc, iar mai ales decât toate pre îndrăzneală, ca fără de frică să păcătuiască de aceia.

Aceluia-și: 238.

Când întru boală prea cumplită fiind, se pare că este sănătos, îndrăcire strălucită este și nevindecată. Căci cum unul ca acesta va căuta pre doctor, nici cei de însăși aceasta cum că bolește ne știind; Deci mai întâi se cade lui-și arătată pre simțirea patimii a o face, apoi pre doctorul aceștia a-l chema.

Lui Isidor diaconului: 239.

Aceia mâniați-vă, și nu greșiți, în multe feluri și în multe chipuri mi se pare mie că este. Că se poate a fi și hotărâtoare și sfătuitoare. Precum vă mâniați, și pentru ce vă mâniați. Drept aceia nu vă mâniați, ca să nu greșiți. Se poate încă și aceasta să vestească: De vreme ce iute este patimă este mânia și măiastră a fura pre suflet. (:Pentru că aleargă de multe ori înaintea gândului, și mai fără de voie se naște:) Prin gând sau prin socoteală îmblânziți-o pre aceasta, ca nu spre izbândă să vă porniți, ci spre blândețe să o săvârșiți. Se poate încă aceasta să se arate, că mâniați-vă asupra patimii ceia ce vă supără pre voi, și mai ales decât asupra tuturor asupra dulceții, și să nu greșiți. Că dacă var fi aflat pre voi neputincioși și slăbănogi, cu lesnire vă va birui. Iar dacă trezvindu-vă și mânindu-vă asupra ei, înadată se va duce. Iar de vreme ce dumnezeiasca Scriptură nu pre a se mânia prost, ci pre cea în zadar o au oprit. Că se poate uneori și bine a se mânia, când ori pentru slava lui Dumnezeu se face, ori pentru cei nedreptățiți, ori pentru îndreptarea celor de

aproape. Pentru că și prea blândul Moise sau mâniat asupra celor ce au făcut vițel, și pre toți au poruncit să-i ucidă pre dânșii, și Finees asupra celor ce au curvit, și cu sulița pre dânșii i-au ucis. Și Ilie asupra Iudeilor, și cu foamea pre dânșii i-au împliat. Pavel asupra lui Elima, și Petru asupra Ananiei și a Sapfirei: Și Tatăl asupra fiului și dascălul asupra ucenicului celui ce se trândăvește se mânie. Și nu ar fi putut zice cineva cum că mânie este aceasta, ci filosofie și purtare de grijă. Se poate și poruncitoare a fi. Că de vreme ce uneori adică nouă înșine ne izbândim și mai presus de măsură izbândim: Iar alte ori când pentru dumnezeiasca slavă cuvântul ar fi fost, ori pentru cei nedreptățiți, atunci cucernicie și liniște plăsmuim, și fără de glas suntem și neporniți, și decât pietrile nimic nu ne deosebim pentru aceasta, zice, mâniați-vă adică cu dreptate, ori când pentru slava lui Dumnezeu Cuvântul ar fi, ori când pentru îndreptarea aproapelui, ori când ar fi trebuință a izbândi asupra celor nedreptățiți. Și nu păcătuiți, ori pre cei ce păcătuiesc știindu-i, și ascunzându-i, ori întru a izbândi nouă înșine ajutor uneltind. Că pentru aceasta sau pus întru noi mânia. Nu ca și noi să păcătuim, ci ca pre cei ce păcătuiesc să-i oprim: Nici ca patima să se facă și boală, ci ca o doctorie patimilor. Iar noi pre ajutorul pierzător îl facem, când spre cele ce nu se cuvin pre dânsa o uneltim.

Lui Urtenufie cetetului: 240.

Fapta bună, precum eu socotesc, (:că nu hotărăsc, ci celor ce cetesc las pre hotărâre:) grea cum că este și sau puțin și se pare, nu pentru a sa fire, ci pentru însăși necovârșita trândăvie a celor ce nu voiesc să o uneltească pre dânsa. Că celui ce privește cu deadinsul mai lesnicioasă cu mult decât răutatea este iar dacă cineva nu crede să nu se tulbure, ci aștepte pre dovadă, de toată mai înainte luarea aminte și prigonirea curat pre sine-și păzindu-se. Deci cum că adică ea dumnezeiască este și prea încuviințată, și firii prea potrivită, și podoabă, și împodobire a celor ce se nevoiesc, ca pre o tuturor mărturisită o voi trece: Iar spre cea cu îndoială voi veni. Deci ce lucru este mai lesnicios, spune-mi mie; a vâna nenumărate comori, ori a se îndestula cu cele ce sunt; Noaptea și în fiecare zi urâte câștiguri și dobânzi ne slobode a număra, ori a îmbrățișa pre îndestulare, și a iubi a nedreptăți pre toți, ori pre cei ce au trebuință a-i ajuta; A se împreuna cu femeia cea după lege, că încă nu pre cea desăvârșită filosofie o pun, ci pre cea multora lesne prinsă: ori pre cele străine nunți a le săpa pre dedesubt; a bolii cu nevindecat dor a iubirii de bani, ori a fi afară de acest fel de îndrăcire; Viclesuguri a coace, ori fără de viclesug a se purta către aproapele; Pre divanuri a supăra, ori a se liniști; A răpi pre cele necuvioase, ori și pre ale sale a le împărți; În supărări și în prihăniri a se tăvăli, ori de supărări a se izbăvi și de frică; Pentru multe și cu greu de săvârșit griji a se griji, ori o grijă a avea, cum din fapta bună să nu cadă; Cu dragoste a iscodi, ori cu ne iscodire a trăi;

A nu lua sațiu, ori nici a îndrăgi pre cei ce ocărăsc pre sațiu; A înota pre mare și în stricări de corăbii a cădea, ori în liman a șede, și pre ale altora a privi spargerii de corăbii. Deci eu adică pre lesnirea am voit o arăta a faptei bune, și pre greutatea răutății: Iar cuvântul mergând înainte, mai mare ceva făcu, faptei bune adică și pre veselie, iar răutății și pre mahniciunea ce urmează dovedindu-o. Și trebuia întru acestea a înceta. Dar de vreme ce desfătarea și dulceața guralive fiind, se par că pre cei mulți îi amăgesc, ca și cum dulci ar fi ele și lesnicioase, de nevoie este și împotriva acestora a se dezbrăca. Deci zic, ca să trec acum osânda, cea de desfătare și de desfrânare spânzurată, care prin bogatul, și prin acela ce cu haine întinate se îmbrăca. Cu jale și foarte cu patimă sfințita Evanghelie o au tragodisit, că dacă adică desfătarea, nu nenumărate și rele, și cu greu de vindecate și nevindecate boli naște, numească-se desfătare: Iar dacă și a podalghiei, și a durerii de cap, și a greții și a amețelii, și a slăbănogirii, și a altora de acest fel patimi este pricină, de care și ea se întunecă iar mai vârtos se pierde, preget a o numi desfătare pre cea a atâtor rele maică și hărnitore. Că nici poate împreună cu bucatele a se pogori în pântece, ci din îndăși grumaz se prăpădește. Și a nu simți dulceață cel ce se desfătează de desime furându-se, voi trece, nu ca pre niște neputincioase, ci ca cele ce nu foarte pot a se atinge de cei mai groși. Deci acestea adică pentru desfătare zică-se. Iar pentru dulceață și acestea, și decât acestea mai multe se vor zice. Că dacă adică trec pre cheltuială și pre rușine: războaie neîmpăcate nu naște către cei împotriva îndrăgitori și răni, dintru care de multe ori și morți și primejdii se nasc, numească-se dulceață: Iar dacă și a rușinei, și a războielor celor neîmpăcate, și a primejdiilor, și a morților, și a prihănilor, și a altor nenumărate rele este rădăcină, nu știu de se cade aceasta a o numi dulceață, cea de atâtea dureri pricină și care din stâlpări se prăpădește. Pentru că nicicum că să arate ea, nici mai înainte de amestecare, nici întru aceasta, nici după aceasta, voi trece-o, nu ca pre o neputincioasă, ci ca ceia ce pre trândăvia celor desfrânați nu o atinge. Că dacă cineva cu deadinsul a cerca ar fi voit, nici mai înainte de amestecare, nici întru dânsa, nici după aceasta se arată: Ci mai înainte adică de dânsa, turbare este arătată, iar întru dânsa nebunie luminată și clătire neștiută: Iar după dânsa, de nebunie mai vârtos izbăvire, decât de dulceață împărătșit. Că cel ce își împlinește pofta, și pre dulceață o au stins: Iar cel ce întru dânsa este, nu este întru veselie, ci întru clătire, și în streche și turburare. Deci dacă acestea așa sunt, (:și sunt precum pre mine mă plec:) și mai lesnicioasă, și mai dulce, și firii mai vârtos potrivită, fără de îndoială sau hotărât fapta bună, cu tărie și cu osârdie să o cuprindem pre aceasta, ceia ce și aicea și acolo vestiți face pre îndrăgitori.

Lui Iraclid episcopului, pentru mărimea de suflet: 241.

La singuri creștinii cei cu adevărat de numire vrednici, (:că nu cineva de la nebunia celor mulți să judece pre credință:) se împreună cele mult despărțite unele de la altele. Că mărimea de suflet de toată obrăznicia curată este, și întru liniștit obicei pre istețime păzindu-o, cu blândețea se amestecă. Că al mândriei nimic pre urmă-și aducând, ci către blândețe amestecându-se, care lucru prea slăvit este a-l zice, se abate de la smerire: Prin aceia căci nu se înalță asupra celor de aproape smerit cugetând: Iar pre aceia căci nu se supune fricilor și primejdiilor, ci și pre cât cocoinția și robirea mai înaltă este, pre mărimea de suflet arătându-o. Că nu pre cel cu chip de rob și ciocoi, smerit cugetător îl hotărăște, nici pre cel obraznic și mândru, mare la suflet: Ci pre amândurora bunătați vânându-le, de cele grele se abate, ca de răutățile cele lângă ușile faptelor bune fugând, cu însăși fapta bună curat se încununează.

Aceluia-și. 142.

Spre sfințitul război cel împotriva patimilor trupului se cade a merge, nu nouă înșine bizuindu-ne, ci dumnezeiescului ajutor lăsând pre biruință. Că dacă așa ne vom porni, pre toată adică gătirea și tabăra, și ostenele și privegherile pornindu-le, și ajutorului celui de sus bizuindu-ne, cu lenire îl vom birui, și strălucite împotriva lor vom pune biruințele, cu biruințele cele din parte, pre bunele nădejdi crescându-le.

Lui Apolonie diaconului. 243.

Două sobornicești rele fiind, și cea înțeleasă, și cea lucrată, aceia adică prin lucruri, de demult prin lege sau muncit: Iar cea înțeleasă, prin Evanghelie sau oprit, care nu pre lucru după faptă îl muncește, ci ca nici început se ia răul mai înainte purtând grijă. Că atunci mâniei, iar acum sufletului sau legiuit.

Lui Amonie, pentru nesimțire. 244.

Precum cei ce cu nebunie nevindecată sau prins de covârșirea bolii, și pre simțirea celor ce le pătimesc o leapădă: Așa și cei ce întru nesimțire au căzut, (:dintru care unul este, precum ai scris, și Zosima) și în oarecare chip întru nesimțire sunt, nici de sunt întru răutăți nu știu ei.

Lui Eutonie diaconului. 245.

De vreme ce atunci cel ce se laudă slavă cinstită dobândește, când cel ce a zice sau apucat, și mai înainte de a zice va propovădui pre biruințe, pentru aceasta și însuși biruindu-mă de faptele bune a dea pururi pomenitului Eustatie voi tăcea.

Lui Teodosie episcopului. 246.

Învețe-se Evsevie proiestosul norodului celui ce în Pilusiu locuiește, ce este Biserica. Că prea necuvios lucru este și foarte greu, ca nici să i se pară lui că nu cunoaște că preoțește. **Pentru căci cum că adunarea sfinților cea din dreapta credință și petrecerea prea bună adunată Biserică este,** arătat este celor ce au gustat din înțelepciune. Iar cum că aceasta necunoscându-o acela, pre aceia adică cea cu adevărat Biserică (:adică adunare:) o surpă smintind pre mulți: Iar pre aceia eclesiastirion, (:adică Biserică de zid:) o zidește: și pre aceia adică o despodobește, pre cei îmbunătățiți izgonindu-i: Iar pre aceia (:adică eclesiastirion:) cu marmură de mult preț o împodobește, și aceasta tuturor este cunoscută. Iar dacă ar fi cunoscut cu deadinsul, că alt lucru este eclesia, (:adică adunarea:) și altul eclesiastirion. (Adică Biserică de zid:) Că aceia adică din fără prihană suflete se adună, iar aceia din pietre și din lemne se zidește. Socotesc că va înceta pre aceia adică surpându-o, iar pre aceia mai presus de trebuință împodobindu-o. Că nu pentru zidiri, ci pentru suflete aicea au venit Împăratul cerurilor. Iar dacă sar face că cea zisă nu o știe, dacă și prea foarte, și celor foarte zăbavnici este luminat, prin asemănări aceasta a o arăta mă voi ispiti. Că precum altul este jertfelnicul, și alt lucru este jertfa, și altul cadelnița, și altul tămâia, și altul casa cea de sfat, și altul sfatul. Că aceia adică locul întru care se adună îl vestește: Iar aceia pre bărbații cei ce se sfătuiesc, cărora și primejdia și mântuirea li se cuvinea: Așa și la eclesiastirion și la eclesia. Iar dacă nici așa ar fi zis că nu înțelege, învețe-se, că în vremea Apostolilor, când Biserica se împodobește cu daruri duhovnicești, și izvora cu petrecerea strălucit, eclesiastirii nu era: Iar în vremea noastră eclesiastirile mai mult decât trebuința se împodobesc, iar eclesia, că nimic nu voiesc greu a zice se comodisește. Că eu dacă alegere mie mi-ar fi stătut înainte, așa fi voit în vremile acelea a fi, întru care eclesiastirile așa de împodobite nu erau, iar eclesia cu dumnezeiești și cerești daruri încununată era, decât întru acestea întru care eclesiastirile cu multe feluri de marmură sau împodobit, iar eclesia de duhovniceștile daruri acelea pustie și goală este.

Acluia-și. 247.

Cu cale socotesc că este, întru prea mari pricini, măcar deși cel ce zice de vrednicie sar lipsi, să nu-l prihănească, pentru neputința cei ce aud, ci iertare să-i dea, la mărimea faptelor pre pricină aducându-o.

**Lui Ilie și lui Dorotei dregătorului, pentru alăturarea faptei bune și a răutății.
248.**

Eu prieten adică vouă cum că sunt mărturisesc, însă chemat fiind spre ajutor de la fiecare din voi, carii nu știu cum acum despărțiți sunteți și război dați unul altuia, nu voi veni. Nu de a face bine de altul fugând, ci temându-mă ca nu unuia dintru amândoi să-i fac rău. Iar dacă ceia ce se cade veți face-o, și lepădând pre neîmpăcatul război spre pace veți căuta, voi veni. Nu ajutând unuia asupra altuia, ci pre amândoi iarăși întru prietenie împreunându-vă.

Lui Paladie. 249.

Dumnezeieștilor Scripturi, nici împotriva a căuta nu se cade, nici împotriva a le grăi. Ci mai întâi de a auzi se cade a lucra, pre lucrare a o făgădui. Pentru căci cum că este Dumnezeu Cel ce poruncește, pre toată împotriva cuvântare o izgonește, și pre toată supunerea o zidește. Că cel ce pre folosul nostru prea bine îl știe, acesta și zicând și legiunid vrednic de credință ar fi fost.

Lui Zinon preotului. 250.

Nimic nu este atâta trupeasca rudenie, pre cât a năravurilor apropierea. Pentru aceia dacă te-aș fi numit pre tine al dea pururi pomenitului Ermoghen episcopului nepot de frate, nimic nu ți-aș fi dăruit: Iar dacă adevărat ucenic, nicidecum nu maș fi rușinat. Că așa celui mai bun te vei părea că-i urmezi, și acela viteaz pre cel ce i-au urmat l-au săvârșit.

Lui Petru. 251.

Două acestea socotesc, o ce pre tine numindu-te de vrednicie mă voi atinge, că pleacă pre oameni, la dumnezeiasca propovăduire cu dragoste să se apropie, și cuvântul vrednic de credință fiind, și năravul propovăduitorilor. Că unul altuia, vine și tărie era cuvântul adică vrednic de credință fiind, iar viața întărind pre

cuvânt. Că nu altele propovăduind, altele lucra. Că într-un alt fel de râs ar fi fost vrednice, precum oarecarii din cei de acum: Că nimic nu voiesc greu a zice, ci potrivit cuvântului pre viață arătându-o, îi supunea pre aceștia. Pentru aceia și Hristos știind, căci cuvântul adică văduvind de faptă, slab este și neputincios: Iar cel ce de la fapte se însuflește, însuflețit și grabnic și lucrător: Toată fapta bună pre dâșii și filosofia și prin lucruri învățându-i, și prin cuvinte pedepsindu-i, și împodobindu-i cu dumnezeiești daruri: Așa spre vânarea oamenilor i-au trimis. Că prea cu deadinsul Știa, că nu numai puțin decât semnele, năravul propovăduitorilor a-i atrage către dâșii pre oameni va putea. Că risipindu-se prin lume, ca niște întraripați lucrători de pământ, pre cuvântul blagocestiei semănându-l, și pre năravul după tâlcuirea dascălului punându-l la rânduială, și pre viață nu numai neprinsă, ci și minunată arătându-o, pre toată cea de sub cer o biruia. Și nici înțelepciune, nici stăpânire, nici bogăție, nici împărăție, nici tiranie, nici barbarească cruzime, nici tabăra dracilor, nici însuși diavolul, nici foametea, nici prăpastie, nici închisori, nici altceva din cele ce se par și sunt înfricoșate, pre dâșii îi biruia. Ci toți sau plecat și le-au dat loc. Și pre supunerea decât toată biruința și biruirile o socotea că este mai strălucită. Că mai bine decât rău a birui, bine a se supune socotind, cetățeni cerești sau făcut.

Lui Martinian, Lui Zosima, lui Maron, lui Eustatie: 252.

Vă păreți, precum aud, că îngrădită cu deznădăjduirea pre auz îl aveți, și cum că de demult afierosindu-vă pre sine-vă morții păcatului vă întărâtați împotriva sfătuitoarelor celor buni. Deci dacă acestea într-un acest fel se află, plângeri și tânguiri, nu sfătuire și dojenire, cu dreptate ar fi fost de aceia să dobândiți.

Acelora-și: 253.

Deși voi de petrecere prea bună neînvațați și nesăvârșiți fiind, cele cu cuvântul negrăite oamenilor celor ce ca voi petrec a vi se tâlcui prin cuvinte cerând, pre cugetul cel către lucruri îl tăinuți furându-l: Dar eu nu de îndrăzneală mă voi pune spre a face grăite vouă cele ce acum deocamdată vouă nu vi se cade să fie grăite, și sub cuvinte a aduce pre cele mai presus de ale voastre auzuri. Că nu este cu cuviință, nici celor nesfințiți cele sfințite a le auzi nici celor spurcați cele neumblate a le vedea. Că legea nu lasă, iar mai vârtos dumnezeiasca Scriptură nu dă voie, arătat strigând, nu dați câinilor cele sfinte. Pentru aceia și eu putând adică a vă zice, dar vouă a vă zice neputând, vă sfătuiesc mai vârtos să vă depărtați de răutate, și să vă țineți de fapta bună. Că dacă acestea veți face, de tâlcuirea celor care o ați scris nu ne auzitori veți fi.

Lui Isidor diaconului. 254.

Cei ce pre dumnezeieștile Scripturi le strică, și către a sa voie le silesc, decât iertarea mai mult greșesc. Că nici răspunsurile ce din înșelăciune și amăgire se pare că este, ajutor îl vor avea, căci din reaua lucrare, dar nu din prostime au greșit: Nici de liniștitul și blândul ochi nu se vor tăinui, împotriva căruia înnebunidu-se din răutate să dogmatisească cele împotriva au îndrăznit.

Lui Ofelie gramaticului. 255.

Mulți din sofiști slava cea mai înainte înființată pre biruințele cele ce se întâmplă se ispitesc să le acopere, ca cei ce mai înainte adică decât lucrurile sau făcut mai înalți, iar acum de acestea sau biruit.

Lui Olimbiador. Cum că și cu osteneală se isprăvește fapta bună. 256.

Mă minunez, cum pre Platon laudându-l, pre sfătuirile lui rele le socotești. Că acela zice cum că odrasla faptei bune cu osteneală și cu sudori se sădesc: Iar tu nu știi cum fără de osteneală viață ai luat asupra-ți.

Lui Evtonie diaconului. 257.

Din cei lacomi și nedrești, unii adică știu că pătuiesc, iar alții nici că pătuiesc nu știu, nesuferite. Că a nu simți boala, întru care sunt, întindere a nesimțirii este, și întru nesimțire desăvârșit și amorțire vin. Deci pre aceștia se cade mai vârtos a-i milui. Că rău a face de cât rău a pătimi este mai jalnic lucru. Că la aceia adică pentru cele mai de pre urmă primejdia se plătește: Iar la aceștia până la bani este paguba. Și întru alt fel încă și pre îndoita omorâre nu o simt. Că a nesăvârșite-i și a copilărește-i minți scot arătarea. Fiindcă și cei de curând prunci, de cele cu adevărat înfricoșate, nici o grijă nu au, ci și în foc de multe ori își bagă mâinile, iar fețe deșarte și obrazari văzând, se tem și se cutremură: Acestora se primejduiesc să se asemene, și îndrăgitorii lăcomiei, de sărăcie adică temându-se, care nu este înfricoșată, ci și a toatei întemeieri, și smeritei cugetări pricină. Iar pre bogăție nedreaptă în loc de mult socotindu-o: Care decât focul este mai înfricoșată. Că arde și cugetele și nădejde celor ce o au.

Aceluia-ș. Cum căci cu osteneală se isprăvește fapta bună. 258.

Prea cu deadinsul știu, că socotești cum că rodurile adică ale faptei bune mari sunt, măcar deși te primejduiești, dar te scârbești socotind căci cu muți ești rău norocit. Însă dacă nu prepusului celor mulți, și părerii, ci cercării celei cu deadinsul a gândurilor lucru ai fi lăsat, mâhnicunea deșartă se va duce: Iar mai vârtos de mângâiere pricinuitoare se va face. Că după asemănarea nevoițelor celor de aicea, și cununile faptei bune se împletesc.

Lui Teodosie preotului. 259.

La oameni adică deopotrivă se pare că este a nu răsplăti făcătorilor de bine, și vrăjmașilor a nu le izbândi: Iar la dumnezeiasca filosofie, a răsplăti adică făcătorilor de bine stăpânește: Iar a izbândi vrăjmașilor nu: Ci cu tot chipul adică a nu pomeni de rău, încă de este cu puțință, și a le face bine.

Lui Teon episcopului. 260.

Precum un împărat bărbat și iubitor de oameni cu legile pre arme amestecându-le, pre toată cugetarea ocării o răstoarnă pre partea cea supusă adică ascultării legilor, fără de muncă împăcându-o: Iar pre cea nesupusă, cu nevoia cea prin arme povățuindu-o, așa și blagocestivul și blândul preot cu legile pre frică amestecându-o și cu stăpânirea pre blândețe, împreună purtându-o, pre toată cugetarea răutății, pre cât este despre partea sa, o răstoarnă din supuși, pre câți se supun cuvintelor, cu cuvintele grijindu-i: Iar pre cei nesupuși cu întreaga înțelepciune cea prin legi, spre a nu mai păcătui povățuindu-i.

Lui Zosima preotului. Pentru judecată. 261.

Deși de oameni nu te rușinezi, nici de ipolipsis nu te știi, măcar de osânda ceia ce urmează de la Dumnezeu celor ce îndrăznesc unele ca acest fel teme-te. Că deși prea foarte îndelung rabdă, spre pocăință chemând, dar cu puțin mai pre urmă, mai amar va munci pre cei ce nici de atâta iubire de oameni nu sau cucernicit. Că mulți adică și aicea de nebiruita aceia Mână nu au scăpat, ci de acest fel de primejdii sau prins, cât acoperă cu mărimea pre tragodisiri. Mulți încă și aicea părănduli-se că au

scăpat de muncile cele de acolo mai amară sau împărțășit, osânda după dreptu lor măsurând pre osândă.

Lui Ermoghen episcopului. 262.

Prietenii, pentru acelea care ai scris, nici de sfătuire nu au trebuință, nici de îndemnare. Că se aseamănă cei ce nu au încetat niciodată de întrecerea cea spre cele mai bune, ci până în sfârșit, ca cei ce cu adevărat pre cinstile cele cerești cu sârguință le iubesc, pre îngrijirea cea pentru biruință vor avea-o.

Lui Isidor episcopului. La aceia pentru Iosif, și egipteanca. Și pentru a nu cleveti, și nici a prihăni. 263.

Când egipteanca, neastâmpărata aceia zic femeie, cea iute adică a se supune, iar a supune prea măiastră. (:Că întru acest fel lucru, precum mai de multe ori, se pare că este femeia:) asupra prea înțeleptului Iosif sau îndrăcit, și cu cuvintele a-l spune neputând, spre a sili pre tânărul l-au întors. Și acela, ca un nevoitor viteaz, de haină dezbrăcându-se, (:că se ținea de dânsa ea de patimă îmbătată fiind:) gol adică de haină, dar curat despre curvie ieșind, cu cununile întregei înțelepciuni sau încununat. Atunci cu adevărat atunci ședea aceia mâhnită, pricina cea adevărată era, că nu au nimerit pofta: Iar cea mincinoasă, pentru întreaga înțelepciune cea fățarnicită. Că venind bărbatul său, ori temându-se prihănire să nu sufere, ori a izbândi lui vrând, întru mânie neținută vine, și amestecând pre toate, pofta, scârba, frica, ocară, mânia, socotea cum pre dânsul să-l muncească: Și cu prihănire pre dânsul îl prihănește, cu care a se prihăni se cădea. Iar el nici de răspuns împărțășindu-l, în temniță l-au aruncat. Ci nemitarnicul ochi, Dătătorul întregei înțelepciuni și Legiuitorul, la scaunul l-au înălțat pre dânsul cel împărătesc. Deci și noi nici clevetire, nici prihănire, nici altceva din cele ce se par că sunt grele, greu lucru se socotim, ci pre singur păcatul numai. Și cu adevărat ori aicea, ori acolo, pre cele prea cinstite cununi vom dobândi.

Lui Lambetie piscopului: 264.

Fiecare din cei ce vor ceti întru această scrisoare, precum are părere pentru ceia ce se va zice, aibă. Iar eu pre hotarul adică al preoției a-l iscăli acum nevrând, ci pre calea ce spre aceasta aduce hotărându-o, zic, cum că cel ce adică spre acestă începătorie degrabă au venit, mai înainte de a suferi începătoria legilor, nu spre binele celor stăpâniți pre purtarea de grijă o unelțește: Iar cel ce întru rânduială de

supus întru faptele bune cele începătoare sau nevoit și sau iscusit, la purtarea de grijă a slujbei, prea mare lucru bun pre iscusință avându-o, vine. Că acela adică mai înainte de a se pune la rânduială, a rândui pre alții apucându-se, din adevăr grăiește: Iar acesta rânduit fiind mai întâi, și întru iscusința lucrului făcându-se, îndemânat spre a rândui pre alții se va afla. De vreme ce acela adică mai întâi de a se iscusi cu armele, voievod socotește s se hirotonisi; Iar acesta bine iscusit ostaș făcându-se, mai bine iscusit va fi și voievod. Și acela adică de treptele cele după orânduială neiscusit fiind, general*⁶⁶ cum că este se socotește: Iar cel ce sau iscusit întru niște nevoințe de acest fel, după regulă se hirotonisește.

Lui Maron. Cât de bună este ne iubirea de argin, și pentru îndestulare. 265.

Deși nenumărate căi dechizi ale bunului venit, nu zic pre sațiu, ci nici pre căile, pre care călătorește le vei afla. Că urăște pre cei ce cu nesațiu pre bani îi gonesc, și a se duce la dâșii nu suferă. Ci iubește mai ales decât toți pre cei ce cu puțină mâncare și cu îndestulare pre viața lor o împodobesc, cu dragoste la dâșii se duce.

Lui Stratighie monahului. 266.

Când buna sfătuire povățuind înainte toată puterea omului va sluji spre fapta bună, pre toată pricinuirea și zăbava departe gonindu-o: Atuncea dar atuncea Dumnezeu la sfârșit pre dânsa o aduce, care și pre cei ce nu voiesc pre dânsa a o alege, spre a o alege îi ascute. Că nu este al aceluiași lucru, pre cei ce adică fug de dânsa, spre dânsa a-i goni, iar celor ce de la sine-și o aleg, mână de ajutor a nu le tinde.

Lui Antioh. 267.

Pe semne nu cunoști, cum că cel ce adeseori pre patimile cele ce se turbează ale trupului le biruiește, de biruință bucurându-se, pre ostenele de veselie furându-se le uită.

Lui Orion monhului. 268.

⁶⁶ ghinărari

Aud, cum căci cu chipul a nevoinței, pre unul, iar cu cel adevărat, pre toți vrâstnicii i-ai covârșit. Că cel ce mai înainte de alții întru smerita cugetare ales este, și al doilea de tine însemnat, pre toți biruinți de tine i-au arătat.

Lui Apolonie episcopului. La cea scrisă în lege, pre săracul nu-l vei milui la judecată. 269.

Sărăcia, când pre rugăciune necinstindu-o spre prihănire sar răsturna, și pre primejdie spre iscodire rău o ar unelti, și de nedrept și de prihănitor în loc de rugător și de năzuitori chip ar primi asupra-și, a se milui nu ar fi fost cu dreptate. Pentru aceia și Izvorul dreptății au zis, nu vei milui pre sărac la judecată. Că a milui adică pre cel ce se roagă și se cucernicește se cade, iar pre cel ce impută și prihănește nu. Că nu cere dar, ci adeverează că nedreptățește.

Aceluia-și. Cum se cade a înțelege cea scrisă. Nu cumva cu ochii lor să vadă, și cu urechile să audă. 270.

Schimbarea fețelor, pre mintea celor zise luminat o împodobeste. Că dacă adică către tot norodul trebuia să se zică, așa sar fi zis. Mergând, zi norodului acestuia, cu auzul veți auzi, și nu veți înțelege, și văzând veți vedea, și nu veți vedea. Că sau îngroșat inima voastră, și cu urechile greu ați auzit, și cu ochii voștri ați mijit, ca nu cumva cu ochii să vedeți, și cu urechile să auziți, și cu inima să înțelegeți, și să vă întoarceți, și să vă vindec pre voi. Iar dacă așa adică nu sau zis, ci schimbare arătată a trei fețe cele zise, și de la care și către care și pentru care este cuvântul, acest fel de minte oarecare naște puterea celor puse înainte, mergând zi norodului acestuia, cu auzul veți auzi, și nu veți înțelege, și văzând veți vedea, și nu veți vedea. Apoi ca și cum proorocul întrebând pricina, sau ne întrebându-o adică, dar învățându-se au zis. Că sau îngroșat inima norodului acestuia, și cu urechile greu au auzit, și cu ochii au mijit. Deci dacă mântuirii lor, ca și cum ar fi zis cineva împotriva lucreze, pentru care pricină, și să le propovăduiesc eu poruncești; Poate cumva zice: Că aceasta aicea vestește aceia, nu cumva cu ochii să vadă, și cu urechile să audă, și cu inima să înțeleagă, și se vor întoarce, și îi voi vindeca pre dânșii. Că aceia nu cumva aicea, nu stricare pre auz, ci nădeje arată de ascultare. Și cum că și așa se ia, auzi pre noroadele cele iudaicești, ce zic pentru Mântuitorul: Au nu opre Acesta îl căuta fariseii să-L ucidă; Iată cu îndrăzneală grăiește, și nimic Lui nu-i zic, nu cumva cu adevărat au cunoscut, că Acesta este Hristos; Că obicei este celor înțelepți, dintru carii unul se pare că este și Filon, că aceia nu cumva; în loc de poate, sau uneori, se rânduiește. Că aceia nu cumva după cuviință în loc de poate,

cu cale orânduiesc. Iar dacă și de la un de Dumnezeu însuflețit bărbat voiești pre mărturia aceasta a o lua, auzi pre Pavel scriind: Că robul Domnului nu se cade să se lupte, ci blând să fie către toți, învățător, nepomenitor de rău, cu blândețe pedepsind pre cei ce se împotrivesc lui, nu cumva se le dea lor Dumnezeu cunoștință spre mântuire. Că aceia nu cumva, și aicea sau zis, în loc de uneori, poate, se întâmplă, doară, că nădejde de pocăință arată, nu stricare. Și întru alt loc încă scris este, muștră pre prietenul, nu cumva nu au făcut. Că dacă așa sar fi înțeleș locul cel proorocesc, și lui Dumnezeu cuviința sar fi păzit, celui ce voiește că lucreze pre ale sale. Că voiește să mântuiască în tot chipul pre cei ce întru răutate se tăvălesc, și trimite oameni ca să-i vindece, nu necunoscând adică că se vor strica de boală, ci pre răspunsul lor pre ascuns tăindu-l. Că deși aceia nu sau întors din nebunie, ci căci el pre ale sale le lucrează, dintru aceasta au biruit. Deci și lui Dumnezeu cuviința se va păzi, și proorocul nu se va părea că în zadar sau trimis, nici al ocării diacon se va socoti, ci al tămăduirii și al vindecării slujitor se va afla. Că sau trimis nu ca să ocărăscă prost, ci ca să impute adică celor ce păcătuiesc, și să le aducă înainte și să le arate greșelile, și să-i cheme spre pocăință, și de se vor întoarce vindecare bine să le vestească.

Lui Anisie. 271.

Cea zisă de la Puitorul de lege. Nu vei milui pre sărac la judecată. Nu de neomenie, precum socotești, ci de iubire de oameni și de toată dreptatea este plină. Că două isprăvește prea mari: Una adică, pre săraci a nu-i ascuți la iscodire: Iar alta, ca pre cei ce cu nedreptate judecă, și bogaților pre hotărârea biruinței le-o dă, din destul să se teamă. Că dacă celor ce se luptă cu nedomesticita și cu greu de îmblânzit fiara sărăciei, când în loc de a se ruga impută, nu se cade a le face hatâr, apoi cu mult mai vârtos celor din multa răsfățare asupra săracilor ocărăsc.

Lui Isidor diaconului, la aceia, acesta au greșit sau părinții lui. 272.

Apostolii ca niște ucenici ai înțelepciunii, și a adevărului fiind îndrăgitori, văzând pre Mântuitorul cu întindere luând aminte la cel orb, și numai nu spre întrebare pre dânsii chemându-i, două vestite dogme, și la oameni căutate lui îi aduc. Că de vreme ce elinii au zis cum că sufletul au greșit, și pentru aceasta în trup sau trimis ca să se muncească: Iar Iudeii socotea cum căci căderile strămoșilor spre nepoți trec, pentru căci scris este, păcatele părinților peste fii până la al treilea și la al patrulea neam, au zis Lui, ca Celui ce pre toate le știe mai înainte de facerea lor: Cine au greșit, acesta, precum zic elinii, sau părinții lui, cum zic Iudeii, ca orb să se

nască; iar Adevărul nu pieziș nici alături, nici de gâcitură plin pre răspuns l-au făcut, ci drept, și decât toată arătarea mai strălucit. Că amândouă le-au răsturnat, zicând, nici acesta n-au greșit. Pentru că și cum mai înainte de a se naște; Nici părinții lui, arătat este cum că nu, ca orb să se nască. Căci după întrebare au răspuns. Că poate adică ei să fi greșit, iar mai vârtos au greșit adică, dar nu acestuia pricinuitori de primejdie sunt. Dar pentru ce orb sau născut; Ca să se arate lucrurile lui Dumnezeu întru dânsul, adică, sau slobozit să șchiopăteze firea, ca să se propovăduiască Meșterul.

Lui Ofelie gramaticului. 273.

Cum că adică multe nearătate sunt nouă, și de gândul omenesc nu lesne vâdate, arătat este, iar căci acelea de noi scapă, și aceasta de trebuință este, cele ce nu ne folosesc nouă spre mântuire, și aceasta arătată este. Deci să vedem, ce nouă de folos ne este spre fericire, și ce nu: Și așa să cernem pre cele zise. A zice cum că ori sferă este cerul, ori imesferiu, și a iscodi, al soarelui adică pre prea iutele drum, iar a lunei și mișcările și creșterile, iar a stelelor punerea: Și a căuta pentru pământ, ori găvânat este ori în chipul lopeții, ori chendru al totului, și a ști lungimea aceluia ori acestuia, ce folosește spre mai buna petrecere, eu adică nu văd. Iar dacă cineva poate a zice, va zice adică poate, dar nu va pleca. Iar pre dreptate și pre bărbăție, și pre pricepere și pre întreaga înțelepciune, și orice vreo rudeniie dintru acestea, și a ști și a lucra, aceasta spre fericirea cea prea din vârf trimite pre știutori. Deci se cade adică de cele ce nu sunt nouă de folos să ne depărtăm, iar de cele ce ne sunt de folos să ne ținem.

Lui Got, pentru multa însurare a celor doi patriarhi, și a lui Avraam și a lui Iacob. 274.

Multa însurare a celor doi patriarhi. (:Că Isaac cu o femeie sau împreunat:) Nu din trândăvie sau din iubire de dulceță sau făcut, ci din cea a lucrurilor sau împletit precum ar zice cineva nevoie. Pentru aceia și sau iertat. Că vezi Scripturii urmând, cum sau făcut. Că Avraam adică de nu sar fi îndemnat de femeia ceia ce era datoare și să zavistuiască, să se apropie de slujnică, nu sar fi apropiat. Că nu dulce pătimind, (:și arată vremea cea trecută lungă fiind:) ci copii poftind pre cea prea frumoasă și prea cu bun chip, și care peste tot egiptul cu frumusețea l-au întraripat lăsându-o, pre alta și grozavă, și de rău neam silit era să samene holdă. Că atâta curat fiind de toată patima, cât și după ce au născut slujnica, și pre stăpâna ceia ce era împărăteasă poate o au necinstit, ca și cum domnia la cel ce dintru dânsa se va

naște se va pune împrejur, o au izgonit din casă, când și sau dus aceia în pustie povățuitor pre nevoie uneltind. Iar dacă și pre Hetura o au avut, ci după săvârșirea Agarii și a Sarii. Iar Iacob dacă pre aceia care o îndrăgea din început o ar fi dobândit, poate nici de altă femeie nu sar fi atins. Și cum că nu este socoteală de om cea zisă, dintru aceasta arătat este. Că scorul său adică pre cea mai bătrână care era grozavă, în locul celei mai tinere care neasemănată frumusețe avea lângă dânsul o au culcat. Iar el târziu oarecând cunoscând înșelăciunea, sau îngreuiat adică, dar nu o au scos afară, necuviincios lucru socotind pre ceia ce oricum cu dânsul sau împreunat, să o trimită de la sine-și. Apoi acela prihănit fiind ca un înșelător, însuși de sine îndemnat spre a da lui și pre cealaltă sau pornit, legiuit fiind cu adevărat un lucru ca acesta, și iertat fiind de obiceiul cel vechi, și el primind, cea mai bătrână adică, măcar deși nu-i era poftită lui, dar naștea: Iar aceia robindu-l pre dânsul cu dragostea, nici o nădejde de lucru nu avea: Care de scârbă cu totul cuprinsă fiind, îl îngrozea că se va ucide pre sine-și, de nu ar fi născut. Că dă-mi, zice, copii: Iar de nu, mă voi săvârși eu, adică, pre sine-mi mă voi ucide. Iar după ce sau deznădăjduit, l-au îndemnat pre dânsul de slujnica ei să se apropie, ca pre cei dintrânsa născuți, ai săi născuți să-i facă, și să i se pară că are oarecare mângâiere de acest fel de primejdie. Că se părea atunci că prea mare rău este nenașterea de fii. Iar el nu de patimă robit fiind. (:Că nu pre ceia ce negrăită avea frumusețe lăsându-o, slujnicii pre sine-și sar fi dat:.) Ci pre aceia de mahniciune a o izbăvi vrând, se plecă. Iar după ce au născut slujnica, iarăși cea mai mare zavistuindu-i, măcar deși copii mulți având, îl silea pre dânsul și către slujnica ei să intre. Iar el pricina zurbalii și a toate-i prigoniri a o scoate din casă vrând, se plecă. Și lanțul din cele întâmplate, din dragostea cea către Rahil lui sau împletit. Că dacă pre aceasta din început o ar fi luat, poate cu dânsa sar fi îndestulat: Dar de vreme ce amăgire au pățimit, nu cu dulce pătimire, ci de la însăși femeile cele ce era datoare să râvnească, uneori adică îndemnat fiind, iar alte ori silit, spre aceasta a veni silit au fost. Deci Isaac adică, precum mai sus am zis, întru acest fel de nevoie ne căzând, cu o femeie sau împreunat, și îndestulându-se cu aceasta, și pentru Avraam, și pentru Iacob au răspuns. Iar Apostolul și spre privire trage pre cele făcute, întru cele două așezământuri, pre Agar aducându-o și pre Sara. Deci nimeni din cei ce de desfrânare și de lăcomie se robesc, și pre femeile adică ale lor le lasă, și întru curvie se tăvălesc, și zurbală și prigoniri în casele lor bagă, pre micșurările a dea pururi pomeniților acelora, și cu toată altă faptă bună împodobiților, care pentru nevoia lucrurilor au urmat, le aduc înainte, răspuns să socotească că are a răutății lui, nici pre cei ce mai înainte de lege au petrecut cu cei ce după lege și după dar petrec a-i alătura să se apuce. Că dacă nescrisă fiind fapta bună cu dragoste îmbrățișându-o, dacă și prin scrisori o ar fi învățat, negreșit mai mult ar fi strălucit. Că cine pre fiul său unul născut și târziu născut, întru însăși floarea vârstei a-l junghia ar fi primit, precum Avraam; Cine acest fel de biruință ar fi pus asupra firii;

Cine atâta iubitor de străini, care cu mulți robi înconjurat fiind, însăși pre slujbile robilor împreună cu soția sa ar fi voit să le lucreze; Cine atâta de credincios, care întru făgăduințe pre toată Palestina cuprinzându-o, dacă mormânt ar fi cumpărat, precum acela, nu sar fi îndoit; Cine atâta decât banii mai înalt, cât prăzile cele barbaricești, și jafurile cele persești le-au defăimat. Dar fiindcă nu știu cum m-am alunecat a ocări pre bărbatul, cu bărbații pre dânsul alăturându-l: Dar nimic nu voiesc greu a zice. Ci aceia numai zicându-o voi înceta, că dacă și pre sporirile lui avându-le, și pre micșurările: apoi prihănind pentru micșurări pre aceia în mijloc i-ar fi dus, mai ales adică nici așa dreaptă răspundere nu ar fi avut. Că nu același lucru este mai înainte de lege, și după lege și după dar să petreacă: Dar însă poate ar fi avut umbră de răspuns. Iar dacă de isprăvi vădovind, și de micșurările acelora ținându-se, de sporirile acelora lăsându-se pre micșurări le-ar fi grăit, de toată prihănirea sunt vrednici.

Lui Ieraci prea strălucitului. 275.

Viața fără de cuvânt mai vârtos a folosi are fire, decât cuvântul fără de viață. Că aceia adică și tăcând folosește, iar acela, și strigând supără. Iar dacă cuvântul și viața împreună ar fi alergat, pre agalma a toate-i filosofii covârșesc.

Lui Ermoghen episcopului. 276.

Cum că și Martinian și Zosima și Maron, cei vrednici ai lui Evsevie, precum a-i zis, ucenici, îl clevetesc pre dânsul tuturor, și lui pre toți, arătat este. Iar cum că nu până în sfârșit osânda suferă nici pre aceia, nici pre acesta, ci osândelor le va da vrednică de acelea care și au lucrat și lucrează, și aceasta arătat este. Că nimeni din cei nedrepti de osândă nu sau tănuit: ci unii adică aicea, iar alții acolo au luat osândă.

Aceluiași. 277.

Dacă sărăcia ceia ce se judecă a se milui nu este cu cuviință. Că nu este cu cale a se nedreptăți dreptatea. Cei ce cu bogăție pre hotărâre cu nedreptate o împărțesc, și luări de cumpăna dreptății o clătesc, care muncă după dreptate nu ar fi dobândit; Că dacă sărăcia ceia ce iscodește de iertarea cea de nevoie de multe ori nu sar fi învrednicit. Că trebuia să se roage, dar nu să impute. Cel ce dă celui ce de multa desfătare împotriva dreptății ocărăște pre hotărâre care iertare va dobândi.

Lui Nil: 278.

Nu același lucru este, o prea bunule, a vedea de năprasnă și a se răni, și acela ce cu sârguință pre frumusețile cele străine le vânează același lucru a pătimi. Că cel ce de năprasnă vede și se rănește, poate cu gând întreg înțelept și săgeata a o scoate și rana a o vindeca. Doftorie prea bună a unei patimi ca aceștia, este postul, și a nu mai vedea pre ceia ce l-au rănit: Iar dacă și nevoie ar fi fost, ochilor frâie să le pună, și în pământ pre dâșii să-i întoarcă, dintru care floarea aceia au înflorit, și întru care după puțin vestejindu-se se va risipi. Iar cel ce adeseori și cu sârguință privește, măcar deși nu cu trupul ar fi lucrat, dar cu sufletul pre păcat îl va săvârși. Că prin vedere hrănind pre patimă, prin învoire pre necurăție o împlinește. Că dacă nu ar fi muiat pre tăria sufletului lui pofta, nu sar fi sârguit a vedea, pre aceia de care a fugi în sărita trebuia. Pentru aceia și dumnezeiasca Scriptură, nu pre cei ce prost văd și se rănesc: Că se întâmplă de multe ori aceasta fără de voie a se face: Ci pre cei ce văd și lucru pre acesta îl socotesc prea curvari i-au hotărât că sunt, Zicând „tot cel ce caută spre femeie spre a o pofti, acum au preacurvit cu dânsa în inima lui.”

Lui Serin Tribunalului: 279.

Osânda, o înțelepte, ceia ce de la toți acolo osânde cere, și aicea de multe ori fură pre mințile celor ce se ispitesc să o fure pre dânsa, și pre cei ce se meșteșugesc pre dânsa să o abată, prin acelea care lucrează ei, întru ale sale mreji a cădea îi silește. Atâta este și de înțeleaptă și de puternică, și de neamăgit. Pentru că cea zisă de la Platon, cât despre fața lui Socrat, acolo mergând pre cea arătată vom ști-o, nu pentru judecată sau zis, ca și cum cu îndoială fiindu-i lui: nicidecum. Că adevărat și neîndoită la dânsul mai ales este această dogmă: Ci pentru că drept au filosofit Socrat, că pomenind pre oarecarii din cei ce desăvârșit poate au filosofit, ca să nu se pară că este îngreunător mărturisind lui-și, au zis, dintru carii și eu după cât ne-au fost cu putință, nimic n-am lăsat în viață, ci în tot chipul m-am osârduit să fiu. Iar dacă drept m-am osârduit, și ceva am săvârșit, acolo mergând pre cea arătată vom ști-o. Asemănat oarecum zicând cu Pavel cel ce au zis, nimic pre mine nu mă știu, ci nu dintru acestea m-am îndreptat. Iar cel ce mă judecă Domnul este.

Lui Teodosie scolasticului. 280.

Mai înalt cineva se face decât ispitele, nu trecându-le pre dânsese, ci a suferi pre cele ce se întâmplă pre sine-și învățându-se. Că ispitele nedezlegate fiind, precum a-i zis, se dezleagă prin răbdare și bărbăția ceor ce a suferi pre cele ce se întâmplă știu. Că vindecare prea bună a lucrurilor celor ce sunt întru noi este filosofia cea întru noi, și dezlegarea celor de nevoie, care precum a-i zis, sunt nedezlegate, bărbăția întru cele grele, iar smerenia întru cele adică vitejești. Iar dacă și dumnezeiescul ajutor ar fi întins mâna, cu lesnire pre cele ce se întâmplă le vom suferi. Care lucru prea bine știindu-l, tâlcuitorul cel prea bun al Scripturilor lui Hristos, au zis, va face împreună cu ispita și pre împlinirea ca să putem a o suferi.

Aceluiași, la Tatăl nostru. 281.

Rugăciunea, cu care Domnul au învățat pre ucenici Săi, nimic pământesc nu are, ci pre toate cerești, și care la folosul sufletului caută. Că nici stăpânire, nici bogăție, nici frumusețe, nici putere, nici altceva nimic din cele ce cu lesnire se vestejesc a cere învață. Că dacă și de acelea care sunt de față a ne depărta ni se poruncește, pre a acestora departe fiind să le cerem îndulcirea, de prisosit lucru este. Și însuși ceia ce se pare că este mică și simțită, mai ales adică pentru dumnezeiescul cuvânt sau părut bărbăților celor înțelepți că sau zis, care hrănește pre sufletul cel fără de trup, și întru ființa lui în tot chipul se amestecă și merge. Pentru aceia și pâine de toate zilele sau zis, care nume al ființei sufletului mai vârtos, decât trupului se potrivește. Iar dacă și pentru pâinea cea din fiecare zi se cade a o cere, a duhovniceștii ar fi fost și strălucite-i și filosofeștei minți. Deci pre acestea să le cerem care ne-am învățat, și nu cele ce cu lesnire se sting. Că al ticăloșiei ar fi fost și a multei nebunii acestea a le cere, pre care ni sau poruncit și avându-le să le lepădăm.

Lui Evtonie diaconului. 282.

Dacă pre toate făcându-le noi, și pre toată pricina smintelii care prea înrădăcinată este smulgându-o, oarecarii de voie făcând rău ne grăiesc de rău, deși scârbicios lucru este, dar nu de toată grija vrednic. Că știința mărturisindu-ne, și judecătorul știind, și bărbății cei buni propovăduind, este nădejde, și grăirea de rău a celor răi a se stinge.

Aproape lângă bărbații cei răi nu merge, ci dă-te puțin, când nimic nu vatămă pre fapta bună lucrul ce se face, și degrabă bântuiala lor se va stinge.

Lui Paladie episcopului. 284.

Fugi, o prea bunule, pre cât se poate, de întâlnirile femeilor. Că cei sfințiți mai sfinți se cade să fie și mai curați decât cei ce sau dus în munți. De vreme ce aceia adică și de sine-și și de noroadă, iar aceia de sine-și numai se grijesc. Și aceia adică în vârful acestei fel de cinste sunt puși, și toți pre a lor o cearcă viață și o iscodesc: Iar aceia în peșteră șed, pre ale lor ori vindecând răni, ori acoperind prihămirile: Sunt încă unii care și cununi loru-și își împletesc. Iar dacă silit ai fi a te întâlni, foc pre ochi aibe-i, și învață-le pre acelea cum se cade a căuta. Că nu se cade a învăța numai cum se cade a căuta, ci și a căuta precum se cade, și puține zicând cele ce a strânge și a lumina pot, degrabă depărtează-te: Ca nu cumva zăbovirea să moaie pre puterea ta, și mai slabă să o facă. Și ca pre un leu sălbatec și mândru luându-l, îi tunde adică părul, care pre leu cu adevărat leu îl face, și pre vrednicia cea împărătească lui îi o păzește, și îi scoate dinții și îi dezrădăcinează unghiile, prin care și pre cele mai mari fiare le biruiește. Apoi urât făcându-l și cu totul de răs, îl va da și copiilor să-l batjocorească pre cel înfricoșat și nesuferit, care și prin răcnire numai munții îi clătește. Iar dacă a fi cinstit voiești de la femei, mai ales adică necuvios lucru este aceasta la bărbatul cel duhovnicesc. Însă nimic să nu-ți fie ție către femei, și atunci slava cea de la dânsule vei dobândi-o. Că aceasta mai ales aceasta va fi de față, când mai ales de la noi nu se caută. Că se obișnuiește omul pre cei ce adică îi grijesc a-i defăima: Iar pre cei ce nu-l momesc a-i cinsti. Iar patima aceasta mai ales firea femeiască o pătimește NU ÎNȚELEG LIPSĂ MARGINEA DE JOS 178r adeseori, și nimic nu te vatămi, eu adică poate mă voi pleca, însă voiesc ca și toți să se plece cei ce zic: Pe pietre le tocește apele: și, găurește pre piatră picătura de apă necurmată. Că ceia ce grăiesc și a o zice voiesc întru acest fel este. Ce este și decât piatra mai vârtos; Sau ce decât apa mai moale, și mai ales decât picătura; dar însă necurmarea și pre fire o biruiește. Iar dacă firea cea cu greu de mișcat se pornește, și pătimește aceia care a o pătimi nu este datoare; Apoi voirea ceia ce cu lesnire se pornește, cu care măiestrie de obișnuință nu sar fi prins și nu sar fi răsturnat;

Lui Teodosie preotului: 285.

Dacă nici pre cel vârtos luptător, care întru lupte se pogoară și se prăfuieste și se bate, nu se cade a-l plânge, că în cununi ostenele lui se săvârșesc. Nici pre cel

viteaz care în război iasă, și răni, și junghieri vrând a pătimi, nu se cade a-l tângui, că purtător de biruință se va întoarce, și stâlpi și laudă va dobândi: Ci pre aceia se cade a-i plânge, pre care spre tâlhărie și ucidere de bărbați aleargă, mai ales adică, când vor face rău, apoi încă și când se vor munci. Cum a-i cerut a te învăța pentru care pricină, pre femeile cele ce se plângea, când spre Cruce, ca un purtător de biruință, se ducea Hristos, nu numai nu le-au primit, ci și le-au certat; Că arătat este, cum că celui ce fără de voie adică pătimește, milostivirea mângâiere: Iar celui ce de voie ocară îi aduce. Pentru că ocară Aceluia milostivirea îi era, Căruia patima n-ai era fără de voie. Deci de vreme ce și El de voie spre patimă venea, și pre moarte vrând să o stingă, și pre diavolul să-l slăbănogescă: Și plângea acelea pre Cel ce cu dreptate era a se lăuda și a se cinsti. Pentru aceasta, și precum socotesc oarecarii, le-au blestemat: Iar precum adevărul este, mai înainte au vestit pre cele ce vrea lor să se întâmple rele. Că a se plânge este cu cuviință nu cel ce au biruit păcatul, și sau sârguit spre a omorî și pre moarte, și pre diavol a-l lega: Ci cei ce de acestea toate sau prins.

Lui Filoxen magistrului. Cum că nici un lucru decât fapta bună nu este mai înalt. 286.

Nici o icoană de aramă cu aur strălucită fiind, nici cu vopsele luminată, nici cunună olimpică, nu bogăție, nu frumusețe, nu tărie, nu începătorie, nu împărăție, nu alt nimic din cele ce se par că sunt mari, mare este și de sârguință vrednic, că vremii se supune, și se vestejește, și lucru a-l uitării se face. Iar singură fapta bună dea pururi pomenită și fără de moarte are lauda, nici vremii supunându-se, nici uitării dând loc, nici veștejire știind, ci tânără și înflorită și îmbobocită pre vrednicie avându-o: Pre care cu toată puterea cei ce bine cugetăm cu dreptate este să o câștige.

Lui Teodot preotului, la cea dea pururi pomenită moartea Mântuitorului nostru: 287.

Materie adică socotește cum că este păcatul, iar foc moartea. Deci unde adică pre a sa o afla hrană, se păștea: Iar întru Hristos neaflând, după cuviință, sau stins, iar mai vârtos au murit.

Lui Teodosie scolasticului. 288.

Legea adică, o înțelepte, mai bună este învățatură a îndreptării, nu pre cei ce drept călătoresc îndreptându-i, ci pre pornirile acelora fără de rânduială mai înainte oprindu-le. Pentru aceia și Pavel au zis, dreptului lege nu se pune. Iar Evanghelia a filosofiei este îndemnarea, nu cu frica atâta, pre cât cu făgăduințele întraripând pre dorul cel iubitor de fapte bune. Deci cei ce se pleacă aceștia, nu cu frica legii, ci cu protimisirea celui mai bun de fapta bună cu tărie se țin.

Lui Isidor scolasticului. 289.

Din voință, o prea bunule, lucrurile se judecă. Pentru aceasta cel ce au rănit adică de voie, dar nu au ucis, decât cel ce ucide adică, dar nu au voit aceasta, mai spurcat sau judecat că este. Pentru căci cel ce de bună voie au rănit, negreșit se muncește: Iar cel ce fără de voie ucide se iartă. Pentru că precum dacă o sabie cineva luând, pre căi le-ar înconjura împrejur, vrând a ucide pre cineva: Dar neaflându-l sar fi întors nelucrător, nu ar fi scăpat de a fi ucigător de bărbat: Pentru că din apucare, nu din săvârșire întru acest fel se judecă că este. Așa și femeia foarte împodobită, și pentru aceasta în târg intrând, sau prin ferestre ivindu-se, ca pre tineri să-i vâneze: Măcar deși n-ar fi dobândit vânatul, ca ceia ce au vânat se osândește. Că despre dânsa pre totul l-au făcut, otrava amestecându-o, și mrejiile întinzându-le, și pre cursă cu toată cu dinadinsarea punându-o. Iar deși vreun bărbat pentru aceasta sar fi împodobit mai desfrânat decât ca un bărat, și aceasta sub netrecută se va supune osândă, măcar deși nu sar fi aflat, ceia ce se bea paharul, iar dacă femeia adică cu cinste și cu întreagă înțelepciune și cu cucernicie ar umbla, și văzându-o cineva sar răni, nici o vină este celei văzute, ci celui ce sau rănit. Iar dacă vreun bărbat adică din cuvincioasă cinste și cu potrivire ar umbla, și văzându-l vreuna sar fi rănit, nici o vină nu este bărbatului, ci celeia ce sau rănit. Iar dacă ar fi zis cineva cum că acestea nu sunt așa: de tulburare pre toate le va umplea: Și pre Sarra și pre Iosif, și pre Susana va prihăni: Pentru că alții văzând sau rănit. Că aceia adică pre faraon, iar acela pre stăpâna sa, iar aceia pre doimea a neînfrânașilor acelora o au robit. Iar dacă aceia în trecere de năprasnă rânindu-se, nu numai de prihănire afară sunt, ci și decât toată lauda mai înalți sunt, cu care aceia se slobozesc de prihănire, cu acestea și prihănirea cea împotriva celor ce nu vânează adică, dar rănesc, se șterge.

Lui Teodosie preotului. Cum că se cade preoții cu fel de fel de fapte bune să se împodobească, și bărbați să fie întru primiejdiile cele pentru balgocestie: 290.

Cei ce cu a preoției prea cinstită cunună sunt încununăți, cu faptele bune mai vârtos decât cu banii cu dreptate este a se împodobi, și dulceață cuviincioasă a socoti pre

întreaga înțelepciune, nici pântecelui, nici patimilor celor după pântece supunându-se. Că nu dătătoare pre stăpânire a poftelor se cade a o socoti, ci pre răbdare stăpânire a o socoti. Iar dacă și pentru fapta bună sau pentru blagocestie primejdia înainte sar pune, a nu fugi de moarte. Că dacă temându-se de râs ar fi fost vrednici, dacă nu cu dragoste acolo ar fi mers, unde celor ce ajung le este nădejdea, ca pre acel lucru pre care prin toată viața îl doria să-l dobândească, și dorea de dumnezeiasca împreunare.

Lui Serin tribunului și notarului. 291.

Blagorodia cea adevărată din năravuri bune să se alcătuiască are fire, și vrednicia cea tare din fapte bune se pricinuieste. Iar dacă cineva nici din strămoși străluciți odrăslit fiind, nici din năravuri bune împodobit, vrednicie lui și-ar cumpăra, aceia ce scopiți având, și mâini de împărați poate nici de bun neam le dăruiesc: Acesta nu ar fi fost cu dreptate a se făli. Iar dacă nu numai sar fi îngâmfat, ci și pre cei ce au vrednicia cea strălucită a faptei bune îi batjocorește: acesta nu numai pre sine-și, ci și pre strămoși ca pre niște proști nearătați îi fac a fi comodisiți. Drept aceia ca nici un lucru întru acest fel să pătimești, cunoaște-te pre sineți.

Lui Isaia ostașului. 292.

Nu zic că se cădea cei ce, ca tine, din nevestiți și proști părinți, ci nici cei ce, din străluciți și vestiți odrăslesc, la atâta mândrie să vie, și pre hotarele firii să le covârșească. Deci ca nu peste hotare greșind, mai presus de hotare să-ți ei osânde-le, cu frâile smeritei cugetări pre îndrăcirea mândriei sârguiește-te a o opri, și pune-te la rânduială pre sine-ți către shima cea cuviincioasă bărbatului celui blând, și nici prin ochi, nici prin sprâncene, nici prin limbă, nici prin mergere urmă a acestei fel de boali să nu se arate.

Lui Teognost preotului. Învățați-vă bine a face. 293.

De vreme ce mulți cu cuvintele filosofind, cu lucrurile se mustră: Că pre dumnezeieștile Scripturi în mijloc cântându-le, pre taină pre cele ce nu se cuvin le lucrează: Pentru aceasta sau zis, învățați-vă bine a face. Pentru că bine a grăi nefiind de față bine a lucra, nu numai în deșert ceva se arată și în zadar, ci și râs naște celor cintiți.

Lui Eutonie diaconului. Pentru schimbarea și întoarcerea la starea cea dintâi a lu Nabuhodonosor. 294.

Dacă babiloneanu-lui, care atâtea au greșit, și hotarele firii le-au covârșit, și deopotriva dumnezeire fără de socoteală o au nălucit, hotar au fost al primejdiei cunoștința celui mai înalt. (:Că după ce au cunoscut pre a sa fire, și neasemănarea împăratului cerurilor o au mărturisit, și-au dobândit a sa stăpânire.) Cum tu socotești cum că așa prost, și nu pentru oarecare folos ni se aduc asupra nouă muncile.

Lui Martinian, lui Maron, lui Zosima, lui Eustatie. 295.

Pregetă condeiu a-mi scrie, cele ce nici a le învăța am voit. Iar de vreme ce se cade și pre cei ce întru cea prea din vârf răutate au ajuns a-i chema înapoi, scriu, ca să încetați de acelea care eu adică nu așa fi putut zice, pentru ca să nu-mi întin limba: Iar voi nu știu cum îndrăzniți a le lucra.

Lui Eustatie preotului. 296.

Deși nenădăjduita buna norocire ocărător l-au făcut pre Zosima precum ai scris, preotul, (:că se obișnuiesc oamenii, peste carii nenădăjduita mai ales buna norocire cade, spre ocară să sporească.) Ci tu filosofește. Că întru acest fel și aceluia ai izbândi vei putea. Că nimic așa nu muncește pre ocărători, precum nepomenirea de rău a celor ocărăți. Și pre buna hotărâre la toți vei duce, și pre cele zise mincinoase le vei arăta. Că a te mânia și a te îngreoa, de a fi adevărate ocările. Iar a-ți râde de dânsule, de a nu ști nici un rău, dovadă este prea arătată.

Aceluiași 296.

M-am înștiințat de la oarecarii bărbați, că răura minciuna le este războinică, iar adevărul în limbă locuiește, cum că ocărător fiind de la Zoima, rabzi adică într-aceiași dată, iar după acestea pre dânsul îl publici la toți clevetindu-l, ca acela ce este rob și din robi sădit, și pre cei ce cu evlavie și cu blagorodie împodobiți îi ocărăște. Apoi cum că și pomenești pre acelea care de la cei dedemult pentru acest fel sunt zise. Că nesuferit este robul bine norocind, și cum că buna norocire cea afară de vrednicie, pricină de a cugeta rău celor neînțelegători se face. Și foarte mă

minunez, cum când văpaia mâniei se vîrfuiește, stăpânești pre mânie: Iar după ce se pare că încetează, te biruiești. Că a se mânia adică din început cel ce nu prea foarte se sârguiește a filosofi, nu necuviincios lucru este: Iar după ce au încetat sau și sau stins văpaia, a-și aprinde lui-și cuptorul, necuviincios este. Iar dacă pomenirea celor zise aprinde pre foc, a filosofi tu mai vîrtos veselească-te, și întru liniște păzească-te. Că nu ce acelaia se cade a auzi, ci ce ție se cade a zice, a socoti cu dreptate ar fi fost. Deci nu cu acela prigonindu-te, pre sineți te ocări, numai pre viața acelaia comodisindu-o, limba ta a se pângări să o faci, ci până în sfârșit filosofește. Că acest lucru ție nenumărată slavă îți va naște.

Lui Zosima preotului. 298.

Foarte mă doare la suflet, cum că iute către cele rele căutând; orbești către fapta bună, și căci a celor mai presus de hotare greșeli îndrăgitor fiind, încă a celor mai noi nedreptăți te-ai arătat aflător. Deci dacă și pre mine de scârbă, și pre sine-ți de osândă a te slobozi voiești, degrabă schimbă-te, bine știind, cum că și care neînvățat și prost de fapta bună de aicea sar duce, în foc va zăcea: Iar cel desăvârșit și curat acolo ajungând, cu dumnezeieștile puteri va dănuți.

Lui Teodosie scolasticului. Cum că puterea dumnezeieștilor Scripturi, și celor ce stau și celor ce cad, și tuturor în scurt este folostoare, fiecăruia tâlcuind. 299.

Sfințitele Scripturi, nu pre alături și cu îndoială, ci dreaptă și strălucită, și încheiată, și neclătită, socotesc că se cade a fi în toți oamenii credința cea pentru Dumnezeu. Se sârguiesc adică bună nădejde făgăduind, iar bine norocesc îndrăzneală dăruind: Și rău norocesc adică mângâiere tâlcuind, (:iar greșesc pre frică întin LIPSĂ 181v du-o:) Deci ca nu numai până la nume gândind, pre toată înțelegerea bună să o tâmpească, ci cum că făcător și Stăpân, și privitor și mai înainte grijitor, și purtător de grijă: Care răsplătește celor buni, iar pre cei răi îi muncește credem că este. (:Pentru că acesta prea adevărat și prea slăvit este cuvântul pentru Dumnezeu:) Fug adică de răutate, și se prind de fapta bună. Iar cercarea cea pentru ființa Lui, nici de nevoie este, nici ajunsă oamenilor. Pentru că a ști se cuvine și a crede că este Dumnezeu, dar nu ce este a iscodi. Deci lăsându-ne de cuvântul cel pentru ființă ca un neajuns, și nicidecum prins ci pre toată cercarea covârșindu-o, pre viața noastră și năravul să-l punem la rînduală, ca cei ce cuvânt negreșit vom să dăm.

Aceluiași. A Epistolei lui Ioan, la cea scrisă, vedeți să nu pierdeți cele ce lucrați. 300.

Tot lucrul strălucește cu cugetarea grijit fiind. Că cel ce nu-i de cugetare adunată, cu lesnire se stinge: Iar mai ales fapta bună, în fiecare zi cu nevoiță a se griji datoare este. Că nelucrată fiind, ca frunza curge, și rodul îi pierе. Și aceasta este poate, ceia ce ai voit a te învăța, „vedeți să nu pierdeți cele ce lucrați.” Pentru că trândăvia adică pre ostenelele cele mai înainte făcute, măcar deși strălucite ar fi fost, le va stinge: Iar sârguința și pre trândăvia cea mai înainte făcută o va pierde.

A EPISTOLELOR SFÂNTULUI ISIDOR PELUSIOTULUI.

CARTEA 3-a.

Lui Zosima preotului. 1.

Dacă nici de gheena, nici de împărăție, nici o grijă nu-ți este ție, dar încai de comodisirile cele ce sunt de față, cu dreptate ar fi fost să te ștergi.

Lui Maron. 2.

Nu cu îndoială, ci preaslăvit fiind, și cunoscut, și adevărat, și de la toți cei înțelepți, și de la sfințitele Scripturi mărturisit, și care negreșit va fi cuvânt al Judecării, în inimă cu dreptate ar fi fost să-l ai-bi, și să încetezi de acelea care lucrezi socotind cum că nu este Judecată: Ca și pre sineți de muncă, și pre cei ce văd de sminteală, și pre noi de scârbă, și pre trândavi de deznădăjduire să-i izbăvești.

Lui Amonie. La aceia, cel ce nu este împotriva noastră, pentru noi este. 3.

În vremea războiului nu numai cei ce împreună săgeată, ci și cel ce împreună cu cei potrivnic adică se pare că sau rânduit, dar nu săgeată, prieten în oarecare chip se cade a-l socoti. Pentru aceia și dumnezeiasca Scriptură strigă, cel ce nu este împotriva voastră, pentru voi este.

Lui Eunomie diaconului. Și au căzut pre pământ de stele, și de putere. 4.

Fiindcă dacă și de cei ce prea mult iau seama la cetire înțelegerea aceasta sau tănuit, nu te-aș fi prihănit pre tine, ca pre acela ce n-ai cetit: Ci însă în scurt voi zice, precum Apostolul stele numește pre cei ce prin prea buna petrecere pre cei ce văd îi luminează, scriind, întru care sunteți ca niște luminători în lume: Așa și Daniil stele numește pre cei străluciți adică pentru blagocestie, dar prea buni pentru petrecerea. Că zice, „și au căzut pre pământ de stele și și de putere.” Nu ca și cum stelele căzând, precum au socotit oarecarii: nicidecum. Ci cum că Antioh Epifanul: Că pentru dânsul era îngerului cuvântul: Care de Macabei strălucit sau biruit, și din stăpânirea cea iudeiască au căzut. Că nu au zis, stelele au căzut, ci acela de stelele care strălucit sau nevoit au căzut, adică sau biruit. Iar dacă cineva aceia (:adică:) au căzut, ar fi înțeles l-au ucis: Că și așa de multe ori se zice, precum aceia au căzut în loc de l-au ucis, și mâinile lui l-au vindecat, a doua silogismă cu Diftoig*⁶⁷ scrisă fiind, se poate să zică, că au ucis pre cei șapte frați, și pre maica lor, și pre Eleazar preotul, carii strălucită și fulgerată petrecere au arătat, și ca niște stele pre pământ sau arătat. Că Macabei se tâlcuiește, ca și cum la perși, domn, adică stăpân. Deci în vremile acelea, întru care tragodisirea cea împotriva acelor prea străluciți bărbați sau îndrăznit de Antioh, Macabeii împotriva stând, l-au izgonit pre acela din țară. Pentru aceia și celor ce sau muncit nume de biruință le-au rămas. Că Macabei sau chemat aceia pentru căci și în vremile cele macabeicești pre patimile cele nebiruite le-au răbdat și căci de legile părintești nu sau lepădat.

Aceluiași. La cea zisă de la Mântuitorul pentru Biserică, cum că porțile iadului nu o vor birui. 5.

Necum că nimeni nu-i va da război, și a o stinge nu se va apuca, ci cum că îi vor sta împotriva adică mulți, dar se vor birui desăvârșit, sau zis, și porțile iadului nu o vor birui pre dânsa, adică pre Biserică. Că așa și sau făcut. Că i sau dat război, dar nu s-au biruit. Ci când însuși cei ce a o stinge sau apucat mai strălucită sau arătat. Deci

⁶⁷ Poate cu Ozie

ce te minunezi, dacă și sfinților aicea li se dă război, că din războaie mai strălucite se arate biruințele, și mai cinstite prăzile.

Lui Iron scolasticului. 6.

Când Dumnezeu vorbește sau făgăduiește, și gânduri și silogisme și adevăriri ale graiurilor, departe ducă-se. Că acestea toate nimic nu sunt, alăturându-se pre lângă vrednicia Acelui ce zice.

Lui Antioh scolasticului. 7.

A sufletului celui viteaz adică nu este lucru, a pomeni de rău, ci a celui ticălos și rău. Dar fiindcă nu toți pentru același lucruri pre aceiași hotărâre o aduc, ci unii adică a se vindeca degrabă cel ocărât de cele ce se știe: Iar alții, de a nu ști pre cele zise semn fac. Se cade cel mincinos celor mai înțelepți mai vârtos a urma, și pre hotărârea acelora adevărată a o socoti. Și este aceasta, că prea grabnică primește vindecare. Că mincinoasa ocară nu mai înainte decât auzirea ajunge. Iar de vreme ce ai scris, dar ce dacă nu se satură ocărătorul, ce se tot freacă de filosofia celui ocărât; Aș fi zis, că mai ales adică necrezut este lucrul acesta, însă de unul ca acesta ca de o fiară nedomesticită se cade a fugi. Pentru că cea scrisă de la oarecare, cum că și întâlnesc și filosofesc: Că mai mare mie laudă îmi gătește: A marelui adică bărbat este, că se cade adevărul a zice, dacă cu lucrurile ar filosofi, însă nu a celui ce pre fapta bună a sfinților bărbați o au covârșit. Că sfinții de la noi nu pre ale sale cununi din cele străine primejdii voiesc să și le îndeplinească, ci din cele ce pentru sine-și de multe ori se lenevesc, ca pre cele ale celor de aproape să le îndrepte. Că nu ca lor mai mare să-și gătească laudă, pre alții în prăpastie îi răstoarnă: Ci dacă adică a folosi ar fi putut, sfătuiesc: Iar de nu, fug, ca nu aceia întru mai mare prăpastie să se alunece. Că nu fălindu-se, ci de mântuirea oamenilor grijindu-se, lucreze acelea care lucrează.

Lui Afrodisie preotului. 8.

Fiindcă oarecare mângâiere celui de scârbă afundat povestirea celor de scârbă, și mai ales când către cei adevărați se face. Că tăcerea îngreuiază primejdiile, că mulți răbdând, și tăcerii acestea dându-le, întru cumplite au căzut patimi. Se cade cei ce voiesc pre ale sale primejdi a le povesti, cu blândețe să le primească, și după ce li se va ușura prin cuvinte patima, atunci pre cea primită înăuntru vindecare a le o

aduce. Că dacă din început lor le vom astupa gura, și pre prepusul acelor nemilostivi vom dobândi-o, și pre ajutor neputincios îl vom arăta, cumpăna bolii împingându-l pre dânsul: Iar dacă după ce se va ușura durerea punem doctoria, două dobândim, și milostivi a fi, și a nu greși de vindecare.

Lui Avsonie Dionisie corictorului. 9

Se cade judecătorii lucrurilor, prea ascuțiți să fie spre înțelegere, ca și pre sicusința celor ce zic, și pre adevierea celor zise străbtându-le, întru însuși adâncul înțelegerilor să poată a intra, și de acolo văzând să scoată adevărul.

Lui Iraclid episcopului. Ce înseamnă engolpion cel pre pieptul preotului. 10.

Cuvințelul acesta loghion, o prea cuvântărețu-le, nu tot aceiași vestește: Ci când adică întâia silabă se ozinește, proorocie arată: Iar când a doua pre cea poruncită pre pieptul arhiereului să se pună, adică sfințirea cuvântului, ori casă, ori Biserică. Iar de vreme ce zici, și pentru ce pre pieptul arhiereului se pune; Zic, cum că mai întâi adică se cădea peste partea cea mânioasă și poftitoare gândul, ca un hățuitor să se poarte. După aceia cum că celui sfințit se cuvine adevărul, și luminarea bodoabă să-i fie. Pentru că pre engolpiu zice arătarea și adevărul. Aceia adică pre luminare, iar acesta pre adeviere arătându-l. Iar dacă și întru alt fel voiești a înțelege: Fiindcă cuvântului adică celui dinăuntru în minte i se cade adevărul: Iar celui grăit prin gură luminarea. Dar poate fiindcă și oarecare strălucire se făcea, precum zic, în pietrile acelea, când întru cele neumblate intra ca să slujească cele sfințite, și arăta cu adevărat pre cele zise, cu aceste nume le-au numit.

Lui Teoctist. 11.

Cearcă cu deadinsul, o prea bunule, și-l vei afla pre dânsul plin de dreptate. Că nu au zis, cel ce așa prost și din oarecare în treacăt au văzut și au poftit, ca un prea curvar se va munci: Căci deși nesăvârșit ar fi fost lucrul, și necuvântătoare groaza: Ci cel ce caută femeie spre a pofti, adică, cel ce din mai înainte pomenirea pre patimă o au tras asupra-și, cel ce acesta lucru o au socotit, cel ce adeseori pândește, și cu necurmata și cu neîncetata vedere hrănește pre patimă, acum au preacurvit în inima sa. Că aceia (:adică:) acum, celor ce nu prea scurtă au pre minte, arată cum că pentru cei ce se apucă de cele cu neputință sau zis. Că ce dacă și măritată ar fi fost aceia și înțelepată, și de mulți sar fi păzit, cum îndrăgitorului lesne prinsă ar fi

fost; Drept aceia după cuviință sau zis, acum au preacurvit, că cel ce de lucrare nu sar fi depărtat, de iar fi fost cu puțință, dacă nu toată puterea sufletului poftei iar fi fost dat loc, nu și trupul sar fi supus adeseori a merge, și cu neastâmpărați ochi a ospăta pre patimă. Unde mulți și îndrăgind, se rușinează spre acelea a căuta. Iar dacă dorul slavei pre ochi î-i înfrânează, și pre dorul cel trupesc îl stinge, cu mult mai vârtos dumnezeiasca frică aceasta va face. Iar dacă ar fi zis cineva, ce dar, dacă puternică fiind lucrarea sar fi depărtat; Aș fi zis, că mare lucru este cu adevărat și dumnezeiesc, și a fecioriei cu adevărat dovada. Și unul ca acesta deși au văzut, și sau rănit din treacăt, nu adeseori sar fi sârguit să mai vadă: ci și departe pre sine-și se va sălășlui, ca nu vederea cea adeseori pre materie focului să o dea. Iar dacă se sârguiește ca să caute, se mustră pre sine-și prin acelea care se vede pre patimă. Iar dacă și văzând adeseori, zice cum că nimic greu nu pătimește, se va muștra de la cel decât toată lauda mai înalt Iov, care zice, așezământ am pus ochilor mei, și nu voi căuta spre fecioară. Iar dacă mic lucru lui-și socotește către întrecere pre cel ce pre tăria diavolului o au tăiat, mai ales adică și pentru însăși aceasta, a nu fi crezut cu dreptate ar fi fost, zicând, cum că vede adică adeseori dar nu pătimește. Iar dacă și am fi dat ca el să adevereze, se mustră pre dumnezeiasca Scriptură rău tâlcuindu-o. Că nu au zis caută adică, dar nu pofti, sau poștește adică, dar rabdă. Iar dacă și așa nu sar fi rușinat, dator este să se rușineze de cel ce au zis, însă trăiesc nu încă eu, ci trăiește întru mine Hristos. Că celce aceste graiuri mai înalte decât toată filosofia le-au zis, cel ce pre bogăția darurilor ca întru o vistierie de lut o purta, îngrijorat era către războiul acesta privind, și zicea: „Îmi trudesce trupu meu și îl robesc, ca nu cumva altora propovăduind, însumi neiscusit să mă fac.” Deci dacă cel atâta de mare bărbat pre tulburarea trupului o oprea, sârguiască-se fiecare, prin a nu căuta întemeiere lui-și să-și dobândească, ca nu cumva apropiindu-se materia de foc să aprindă pre văpaie.

Aceluia-și. 12.

Foarte mă mir de prostimea ta, care au lăudat adică pre tâlcuirea evanghelicescului cuvânt: Și înapoi ai scris, că ce-i pasă celei văzute dacă cel ce o au văzut sau rănit; Că trebuia a înțelege, că ceia ce cu înțelepciune și cu podoabă umblă, și nu vânează pre cei ce-i întâlnește, nimic: Iar ceia ce se gingășește, și mreșile dulceții le întinde, și pre otravă o amestecă, și mai mult se muncește. Iar acestea le zic, fiindcă ai socotit că numai părților celor bărbătești cuvântul acesta sau zis, neștiind că și femeilor sau zis. Că de obște sunt fiecărui neam legile, afară numai de singure acelea care deosebit fiecărui neam sunt poruncite. Că dacă adică nu îndrăgesc, nu către dânsle este cuvântul, dar fiindcă și ele cu această patimă se prind, și către dânsle caută. Că precum aceia, „fericit bărbatul care n-au umblat în sfatul

necredincioșilor.” Și, „fericit bărbatul care se teme de Domnul,” și câte ca acestea. Nu pentru bărbați numai sau zis, ci și pentru femei, prin jivina cea mai stăpânitoare, și celei stăpânite este zisă. Așa și aceia a nu pofti prin vederea cea adeseori, fiecărui neam sau legiuit. Că nu ceia ce se apucă oarecarii să o formăluiscă la aceia, moartea este odihnă bărbatului, ispitindu-se să arate cum că celor viteji numai și bărbați odihnă le este moartea, nu și celorlalți ce se zic oameni, aceasta și aicea se cade a o socoti. Că mai ales adică și aceia deșartă se arată. Că dacă și cu adevărat odihnă este celor bărbați și viteji moartea, sfârșit adică fiind al nevoițelor, iar început al plăților. Pentru aceia și pentru femeiasca bărbăție sau zis, femeie bărbată cine va afla; Și ca nu cineva pentru lucrul cel cu neputință să socotească că sau zis aceasta, sau zis și aiurea, femeia bărbată, cunună este bărbatului ei. Și numele bărbatului pre bărbăție de multe ori o vestește: Dar însă nu pentru viteji era dea pururi pomenitului Iov aicea cuvântul, ci prost pentru tot omul, care se pătrunde cu primejdii nesuferite. Iar dacă cineva nu crede, din tâlcuire cu lesnire va cunoaște că cuprinde, că pentru ce se dă celor întru amărăciune lumină, și viață sufletelor celor întru dureri, carii poftesc moartea, și nu o dobândesc. Și biruitori ar fi fost, dacă o ar fi dobândit. Că moartea odihnă este bărbatului, că au încuiat Dumnezeu asupra lui, când, zice, de pretutendeni ispitele până la cer de lungi și nestrăjuite sunt, precum și aiurea au zis: Și zid de întărire a ei asupra mea au înălțat: Când moartea îndrăgită și dorită este. Iar dacă pentru că sau zis, bărbatului, nu primesc pre această tâlcuire, cu puțință ar fi fost adică pre dâșii să-i muștrăm că nu numai la partea bărbătească numele bărbatului sau zis, ci și la cea femeiască. Că ucigători de bărbați se zice nu numai celor ce pre bărbat, și cel ce pre femeie ucide. Și andriand nu numai cel al bărbatului, ci și cel al femeii este. Însă acestea trecându-le ca cele ce nu foarte sunt lucrătoare, din dumnezeiștile cuvinte pre dâșii să fac socotesc mă voi ispiti. Deci ce ar fi zis dacă vor auzi, „bărbatul fărădelege va umbla pre căi nu bune;” Dar ce când zice, „bărbatul nebun nu va cunoaște;” Și ce când, „asemănase-va bărbatului nebun,” că dacă acolo bărbatul nu pre om, ci pre cel viteaz și bărbat îl vestește: Cum aicea cel fărădelege și nebun și ieșit din minte bărbat se zice; Însă de aceștia lăsându-se, spre ceia ce-mi zace înainte voi veni. Deci de vreme ce și poruncile legii, și cuvintele cele evanghelicești, acelea adică pre păcate orpindu-le, iar acestea pre cei fericiți iscălindu-i, și bărbaților sau zis și femeilor, păzească-le pre ele, și înfrâneză-și ochii, ca nu prin vederea cea neînfrânată, sub muncile celor prea curve să se supună: Că dacă și pofta împreunării cum că deopotrivă este sar fi socotit: Că unii adică cea a bărbatului, iar alții cea a femeii, mai tirană zic cum că este. Dar cu toate acestea, acela adică seamănă, iar aceia se seamănă, Acela adică naște, iar aceia prășește: Acela adică locul lucrătorului de pământ îl ține, iar aceia al pământului. Deci întru însuși acestea, întru care nici bărbatul nu poate să facă pre cele ale femeii, nici femeia pre cele ale bărbatului, deosebite sau rânduit legi. Iar celelalte

toate, de obște tuturor sunt și nedeosebite. Că precum sau legiut, nu vei preacurvi. Și nu numai bărbatul, dacă sar prinde, pentru aceasta va lua osândă, ci și femeia. Deci așa și aicea, mai ales fiindcă sau zis, „tot cel ce caută spre femeie spre a o pofti, acum au preacurvit în inima sa.” Arătat este tuturor, că toată femeia cea ce caută pre bărbat spre a-l pofti, acum sau preacurvit de dânsul în inima ei.

Aceluiași. Pentru ce, oarecare adică ale legii de obște și bărbaților și femeilor sau legiuit. Iar oarecare și deosebit. 13.

A ceti Scripturile dator ești, și nu pentru toate a întreba. Că dacă ai fi cetit, ai fi cunoscut, că acelaia adică bărbatului pentru scurgerea cea a seminței oarecare deosebit sau legiuit: Iar femeii pentru curgerea sângelui celui de pre luni. Și acelaia adică, pentru ca să nu răstoarne așezământurile firii, și asupra părții celei bărbătești să se înnebunească, și asupra celor neroditoare să se turbeze: Iar aceia pentru apa a muștrării dacă sar fi prepus că sau preacurvit. Și pre acela adică căci sau visat, iar pre aceia căci se curățește, și născând zice că este necurată, și afară de sfințitele ogrăzi stă, până sar fi curățit. Și alte oarecare deosebit sau legiuit, care nu este de nevoie în vremea de acum a le zice, putând tu din ceia ce se va zice a cunoaște, că întru acelea singure, întru care nici femeii nu este cu puțință să facă ale bărbatului, nici bărbatului cele ale femeii, deosebite sau pus legi. Iar altele toate de obște sunt fiecăruia neam. Precum aceia, „vei iubi pre Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta, și pre aproapele tău ca însuși pre sine-ți.” Aceia, nu vei ucide, nu vei prea curvi, nu vei fura, nu vei minți mărturii mincinoase. Cinstește pre tatăl tău și pre mama ta. Nu vei jura strâmb. Nu vei pofti câte ale celor de aproape ai tăi sunt, și câte sunt asemenea acestora. Iar dacă și spre cuvintele cele evanghelicești vei veni, iarăși pre cea deopotrivă vei afla-o. Pentru că fericiți cei săraci cu duhul, cei blânzi, cei milostivi, cei ce flămânzesc și însetoșează de dreptate, cei curați cu inima, cei făcători de pace, și câte ca acestea. Încă și cea pentru neînsurare și curățenie zisă, fiecăruia neam sau zis, măcar deși asupra chipului părții celei bărbătești sau zis, pentru că așa se cade cuvintelor Evangheliei și pentru că mai stăpânitoare este jivina. Că cel ce poate încăpea să încapă. Și arătat este de aicea, căci multe și au încăput și au isprăvit.

Aceluiași 14.

Pentru aceasta legea, și pre scurgerile cele firești și fără de voie de curățenii le-au învrednicit, ca de cele de voie și afară de fire, cu multă grăbnicie să fugim. Că Acela ca celor ce pre cele ce se par adică, dar nu sunt păcate le rabdă, le-au încuiat

pre cea în Biserisă intrare, până ce sar fi curățit, celor ce de voie păcătuiesc, mai mare adică le gătește pre frică și mai cumplită le îngrozește muncă. Că dacă cea fără de voie nu prea sau iertat, cea de voie adică neiertată va fi, dacă nu cu pocăință curat sar fi vindecat.

Lui Elisei monahului. 15.

A greși cel ce între supuși petrece, greu lucru este, iar cel sfințit mai greu: Iar cel ce pre arhierie o au luat cu soartă a greși, prea foarte greu. Căci cu cât cu cinstile covârșesc, cu atâta și cu păcatul. Că deși tot aceiași greșală este, mai grea se face, nu cu firea, ci cu vrednicia celui ce lucrează măsurându-se. Și pentru ce cu supusul alătur pre povățuitor, când au zis că este deopotrivă cu a tot norodului greșala arhierelui legiuitorul, și atâta au legiuit să aducă jertfă, cât tot norodul, dacă ar fi greșit, să aducă au rânduit. Iar dacă nu întocmai ar fi fost nici deopotrivă rana, nu deopotrivă ar fi hotărât vindecarea.

Aceluia-și: 16.

Legea aceasta și așezământul pentru dumnezeiasca fire au biruit, după vrednicia adică ei cinstile de la neamul cel născut să nu se poată da (:că nicicum nu este cu puțință:) ci după puterea celor ce săvârșesc pre blagocestie se măsoară. Deci nimeni din cei ce se luptă cu sărăcia să nu se mârșească, ci mai vârtos să se veselească. Că ceia ce numai dumnezeiasca fire, acesta este fapta bună, care mai ales tuturor va fi cu puțință a o aduce.

Lui Teodosie episcopului. 17.

Căci adică întru lucrurile cele pământești tăvălindu-se se îngrozește Evsevie, povățuitorul necâștigării, și al dogmelor celor cerești măestru tâlcuitorul, i se pare că nu este lucru greu, nu știu cu ce chip: Iar cea vestită acum de la tine, dar de la mulți vrednici de credință bărbați mărturisită, însă necrezută poate celor după noi se va arăta, covârșire nu are. Că cine va voi cu lesnire să creadă, cum că pre cei ce adică întru necâștigare se nevoiesc, și întru cealaltă filosofie strălucesc, căci a-l folosi pre el către adunarea banilor nu pot, netrebnici socotindu-i, îi necinstește, și de preoție nu-i învrednicește: Iar pre cei bogați, pentru căci li se cere bogăția lor, la preoție îi înalță, măcar deși de toată răutatea ar fi fost plini. Nu faptei bune, ci bogăției socotind că este datoare preoția; Deci se cade adică, precum ai zis, cei ce

cu aceste patimi nu sau prins pre cea cuviincioasă vindecare să le-o izvodească. Dar de vreme ce puțini fiind ei foarte cu mulțimea se acopăr, și de vrăjmășia celor mulți temându-se, lăcărmează adică, iar viteaz nimic, nici bărbătesc arată. Pentru aceasta pre aceleași cu aceia să prepun că bolesc. Că să nu socotești, o al urâciunii de rău locaș, cum că toți acest fel sunt carii pre chipurile poruncilor celor apostolești le păzesc, dintru carii unul și tu însuți ești, pentru carii încă hotărârea cea asupra celor ce greșesc nu sau scos.

Lui Agaton preotului. 18

Prea dumnezeiescul tatălui, o prea înțelepte, și hotarul și cuvântul. Că fără de înainte cuvântare spre tâlcuire voi merge. Că chinuiesc pre cea cugetată să o zic, dacă este mai pre urmă, precum zic, nu dea pururi vecuitor este: Iar dacă dea pururi vecuitor, precum zicem, nu mai pre urmă. Că nimic așa deosebit și închipuitor a dumnezeieștii firi este, precum dea pururi vecuirea. Pentru că strălucirea adică, prea dea pururi vecuire o arată: Iar chipul ipostasului, pre ipostesuire: Iar cuvântul, pre nepățimire și pre fără de trup: Iar fii pre deosebire, și pre de o înființare. Că din fiecare pre cea trebuincioasă culegându-o, cealalt să se bucure să o lăsăm, câte dumnezeiești firi nu se cuvine. Că la cei născuți adică, mai înainte și după, aibă loc: Iar la cinstita și prea împărăteasă Troiță, cea întâi și a doua loc nu are, că și decât numărul și vremile, Dumnezeu mai înalt este.

Lui Atanasie preotului. 19.

Dacă nimic ai mult decât slova socotește cum că legiuitorul au zis Iudeul cel ce cu tine, precum a-i zis, sau pricit, zi către dânsul, cum că muștră pre nepedepsirea voastră cei doi bărbați carii după venirea lui Hristos scriitori au fost la voi: Filon prea văzătorul, și Iosif cel prea istornic. Acela adică ai pre toată scriptura cea veche, întru alegorie schimbându-o: Iar celălalt arătat scriind: Fiindcă legiuitorul adică pre unele le-au însemnat cu istețime, iar pre altele le-au aligorisit cu cinste, iar câte drept și descoperit era de folos să se zică, pre acestea luminat le-au arătat. Că dacă adică aducem înainte pre zicerile cele proorocești care întăresc pre aceasta, ei rău ale tîlcui și a le răzvrăti nu se lenevesc: Ia dacă pre hotărârile cele apostolești, și dovezile, și pre tâlcuiri, ei, ale lepăda îndrăznesc păgânește. Cu toate acestea pre mărturiile celor ce se par la dânsii înțelepți, nu este cu dreptate a le lepăda.

Lui Ermoghen episcopului. 20.

Între dumnezeiasca și omeneasca fire preoția ca o mijlocitoare sau așezat, ca pre aceia adică să o cinstească și să o slujească, iar aceia schimbare să-i lucreze mai înaltă. Deci dacă cineva decât aceasta mai mare cugetă, mie mi se pare că pricepere nu are.

Aceluia-și. 21.

Sfinți, o prea înțelepte, pre covârșirile cele pentru fapta bună ale primejdiilor, merinde de mai mare sporire le au.

Lui Isidor diaconului. 22.

Precum, ca și mai luminată pildă să uneltesc, Ierusalimul, când cu dumnezeiescul ajutor era înarmat, drept stând fără de osteneală și fără de sânge pre biruințe le punea: Iar când de acesta pentru căci se înnebunea asupra lui, se lipsea, foc războinic pre dânsul cu lesnire îi supunea: Așa și sufletul, când adică cu ajutorul cel de sus pentru buna statornicia năravurilor sar fi îngrădit, cu lesnire pre războinoci îi va birui: Iar când va păcătui, aicea adică de focul patimilor se va cheltui, iar acolo cu al judecății se va munci.

Lui Asclapie sofistului. 23.

Dacă Xerx, o înțelepte. Că dintru ale tale ție voi vorbi: Pre Elispond ajungându-l, înțelegerea Atenienilor nu au putut să o înjuge cu jugul robiei, ci pre toate adică le pornea, și pre legea cea rânduită stihiiilor de nou o izvodea. Iar pre aceia din rânduelile lor nu-i muta: Tu din sfātuire goală ai socotit cum că vei muta înțelegerea noastră, și în cocoinicie îi răsturna-o: Și cum nu necuvios lucru ar fi fost; Deci încetează de unele ca acestea oarecare sfātuindu-ne pre noi: Iar de nu, din ceata prietenilor pre tine te vom despărți.

Lui Maririe anagnostului. 24.

Greul și prea îndrăznețul dor al iubirii de bani, sațiu neștiind. Către cea mai de pre urmă din răutăți pre sufletul cel prins îl gonește. Deci mai ales întru începuturi pre dânsul să-l izgonim. Că stăpânindu-ne el, nebiruit va fi.

Lui Sirion. 25.

Viteazul Pavel cel prea bun ostaș; Cel ce pre hirotonia împăratului nu o au necinstit, cel ce pre ale sale le-au trecut cu vederea, ca pre ale celorlalți să le îndrepte, ca și cum nimic mai mult nu ar fi privit decât pre folosul Bisericii, striga că trebuie toate spre zidirea Bisericii să se facă: Iar noi pre folosul cel ce ni se pare nouă, căci către slava noastră căutăm, pre folosul nostru decât cel al Bisericii îl protimisim. Măcar că lauda Bisericii, negreșit și la noi aleargă. Iar slava noastră, nu totdeauna la cea de obște trece. Că dacă ca pre sine-ne să ne părem că ne alcătuim, pre zidirea celor de aproape o am fi defăimat, cum nu mai mare va fi decât câștigul paguba.

Lui Casie preotului. Asupra celor ce zic, cum că este întâmplare adică noroc, sau ceia ce se zice tihi. 26.

Nu este greu lucru, o prea bunule, ca cei ce rele au lucrat, rele să și pătimească: Ci cei ce nimic greu n-au lucrat, rele să pătimească, cu totul prea greu. Deci cum celor ce ne impută pentru aceasta am fi răspuns; Mi se pare nicidecum întru alt fel, fără decât pentru cei adică dintâi zicând, cum că după dreptate: Iar pentru cei de al doilea cum că după iscusință. Că dreapta judecată acelora adică le izbândește, iar celorlalți materie de cununi le-au pricinuit. Că cei ce pre noroc îl hotărăsc pentru amândouă nu se vor dumiri să răspundă. Pentru că nu este cu dreptate, nici cel ce sau silit să lucreze grele, nici cel ce nimic greu nu au lucrat, grele să pătimească. Iar noi cei ce cum că este purtare de grijă întărim, și suntem cu bună gură și blagocestivim, și pricine bine cuvântate zicem.

Lui Agato. Pentru Sfânta Troiță. 27.

Cele ce adică pre numărul cel unul îl covârșesc în Sfânta Scriptură, a deosebirii ipostasrilor sunt arătătoare: Iar cele ce cu număr de unul se grăiesc, ale aceiași-mei firii. Că acelea adică sau zis, ca Sabelie și Iudeii să-și astupe gurile: Iar acelea ca Arie și Evnomie, și elinii să se înfrunte. Că cei ce lungesc adică întru Sfânta Troiță pre numărul deosebirilor, și îl scurtează întru o ființă, prea cu dreptate dogmatisească, și învățătorilor cereștilor Scripturi urmează, nici întru multa dumnezeire pentru deosebirea firii căzând, nici întru socoteala iudeiască, pentru alcătuirea a unei ființe fugă alunecându-se.

Lui Aftonie episcopului. 28.

Din cele mărturisite cele cu îndoială se cade a se judeca, nu din cele cu îndoială cele mărturisite. Adică ce zic: Când de la babilonean visul chipului au zburat, și căuta să se învețe nu numai tâlcuirea celui arătat, ci și pre însăși vederea, și toți nu sau dumirit. Atunci Daniil nu mai întâi pre cele cerute au zis, mai înainte de a face tâlcuire pentru cele arătate. Că cele din mintea lui sfătuite tâlcuindu-le, vrednic de credință pre sine și fără de prepus pentru cele cu îndoială sau așezat. Că tâlcuirea cea pentru cele mărturisite, pre prihănirea cea de a plăsmui pre cele zise o ridica.

Lui Ermoghen episcopului. 29.

Dacă arătare luminată a năravurilor fiecăruia din cei ce împreună sunt le este viața, nu te minuna dacă Evsevie pre Martinian și pre Zosima și pre Maron, și pre ceilalți carii sunt de un nărav cu dânșii, la cinste îi are. Că precum dacă îndrăgitor al faptei bune ar fi fost, nu pre alții afară din cei îmbunătățiți iar fi mai mult cinstit. Așa de vreme ce tovarăș și prieten pre răutate o are, pre cei de un nărav îi uneltește.

Lui Arhondie preotului. 30.

Cel ce nu pentru neputința celor împotriva luotători biruiește, ci pentru mărimea vârstei sale, pre cei tari cu tărie i-au covârșit, dea pururi pomenit este, și de laudă vrednic. Deci nu te făli, dacă pre unul și pre doi ai biruit. Că dacă pre cei desăvârșit întru fapta bună i-ai fi biruit, cu adevărat purtător de biruință te-ai fi propovăduit.

Lui Ofelie gramaticului. Cum sau zis aceia, întâi născut a toată firea. 31.

Pre cele de obște și bătătorite trecându-le, arătat să zic pre cea cugetată, deși m-aș părea oarecărora cum că mai nouă cale a tâlcuirii tai. Prototocos, (:adică întâi născut:) dacă adică a doua silabă sar oxeni, pre cel născut întâi: Iar dacă cea mai de pre urmă pre cel ce întâi naște îl vestește. Și aceasta cu deadinsul o știți mai ales voi cei ce omirisiți. Că prototocos, ceia ce întâi naște de acela sau zis. Deci cu cuviniță, iar mai vârtos de nevoie este a înțelege, că și aicea acest fel de înțelegere oarecare dumnezeiescul Pavel o au metahirisit, nu mai întâi de zidire cum că sau zidit el dogmatisind, nicidecum: Care strălucire a slavei, și chip al ipostasului celui

Părintesc pre dânsul îl numește: Ci cum că Întâi Născut, ”nu întâi făcut nu întâi ziditor întâi zidit” (adică au făcut pre zidire, ca să fi a căreia slavă celei oxinite, întâi născut, nu întâi făcut. Întâi Ziditor, nu întâi zidit) Iar dacă nașterea aicea în locul zidirii sau luat, minunează-se nimeni, fiindcă și întru alt loc sau zis pre Dumnezeu cele ce te-au născut pre tine l-ai părăsit: Și fii am născut și i-am înălțat. Și eu am zis, dumnezei sunteți și fii celui Prea Înalt toți, că de vreme ce și născând Dumnezeu fără patimă au născut, și zidind fără de patimă și cu dumnezeiască cuviință și fără osteneală zidește, pre acestea nume le-au uneltit Scriptura, nu ca pre nașterea zidire, și pre zidire naștere să o înțelegem, precum ereticii rău făcând li se pare că adeverează: ei ca lesnicioasă, și pre nepățimirea lui Dumnezeu să o arate. Iar dacă cineva singurei luării în minte slujind, și nu adevărul căutând împotriva ar fi zis, nici eu pre hotărârea mea o voi pune-o, nici acela pre a lui ar fi fost cu dreptate. Deci să lăsăm lucrul la nemitarnicii judecători, și fie judecători ascultători. Deci dacă acela poate să arate, arate: Iar dacă de la mine cere pre dovadă, eu însuși pre cel ce acesta au zis, îl voi aduce înainte martor. Că după ce au zis Întâi Născut a toată zidirea, au adaos. Că întru Dânsul sau zidit toate, cele din cer, și cele de pre pământ. Deci dacă ar fi zis, după Dânsul sau zidit, hotărâți prihănitorului. Iar dacă întru dânsul: Că întru Ziditorul este zidirea tuturor și statornicia. Pre care și arătându-o întru alt loc au zis, că întru Dânsul trăim și ne mișcăm și suntem: nu împotriva zisă, precum mi se pare, este biruința noastră. Iar dacă și pre cele de aceia înainte le-aș fi zis, mai arătat este biruința. Că zice, și El este mai înainte de toate. Nu au zis, El sau făcut mai înainte de toate, ci este mai înainte de toate și toate întru Dânsul stau. Nu au zis cu Dânsul, nici după Dânsul sau zidit. Și pentru ce leapădă pre cei ce zic, Unul Născut adică după dumnezeire, iar Întâi Născut al zidirii celei noi după omenire; Că dacă nici așa sar fi înțelels, însă nici întâi zidit sar fi numit, aceia Întâi Născut, dacă adică cu cel unul făcut sar fi împreunat, se poate blagorodia să se arate: Că poate cineva să fie și întâi născut, și unul născut fiu. Iar dacă cu zidirile, loc nu are. Că ori unul zidit, ori întâi făcut. Că una alteia surpătoare este. Și ce oare l-ar fi oprit pre el să zică arătat; Întâi zidit a toatei zidiri. Și cum dacă întâi zidit se înțelege, unul născut este; Că aceia adică unul, pre altul nu primește: Iar aceia întâiul, pre unul îl leapădă. Și ce deosebire este de zidiri după însuși aceasta, dacă și însuși sau zidit; Și cum nu se rușinează, zidirii închinându-se, și cu hotărârile lor luptându-se; Oprind, și de a se închina zidiri, ca un lucru elinesc: ei aceasta lucrând pre sine-și se amăgesc. Însă se cade și aceasta a o ști, că nu aceleași nume totdeauna și pre aceleași lucruri le vestește: Nici de numirea pre împreună numirea din tot chipul o arată: Că la fiul adică chiar se zice nașterea: Iar la zidiri cu neadeverire: La acela pentru adevărul și de o ființarea: Iar la acestea pentru cinstea și punerea de fii. Că vrând ne-au născut pre noi cu cuvântul adevărului. Deci nu de o nu de o numire pre întocmai cinstirea aicea să o nască, nici pre cele cu ne adevere zise chiar cum că sau zis să le

socotească. Fiindcă și mânia, și iuțimea, și celelalte toate care dumnezeieștii firi nu se cuvin nu cu ne adevărate zise cineva din cei ce bine cugetă chiar nu ar fi grăit cum că sau zis. Că arătat este că fiecăruia loc, și fiecăreia zicere cea cuviincioasă și potrivită tâlcuire adunându-se pre adevăr îl naște.

Lui Isaia ostașului. 32.

Foarte mă înspăimânt cum prea cu deadinsul știind pre dumnezeiasca putere cum că este nebiruită, și dea pururi întru aceeași și tot așa se află, iar acelor omenești adevărat nimic, nici întemeiat, ci măcar deși foarte cu puțință sar fi părut că este, cu îndoială este. Că mărturisită are pre schimbarea cea împotriva: Când nu pre ajutorul cel de sus ar avea, și cădere de spaimă chinuiește să nască, nu-ți măsoari cugetul tău, ci mai presus de fire umflându-te pre cea împotriva schimbare mai înainte o chemi.

Lui Pavel. Ce înseamnă aceia, pre măsură de plumb proorocul Zaharia au văzut șezând păcatul. 33.

De vreme ce ai zis pentru care pricină pre măsură de plumb șezând păcatul l-au văzut Zaharia, zic, cum că plumbul adică arată pre greutatea păcatului. Că nimic nu este mai împovărat nici mai însărcinat decât păcatul, care în fundul iadului afundă pre cei prinși. Iar măsura, pre sfârșitul îl vestește a-l îndelungei răbdări celei împrejurul celor ce păcătuiesc, și pre începutul muncii. Că nu fără de măsură, nici dea pururi a păcătui se vor lăsa: Ci pre cât nu încă sub prea amare osândă se vor supune.

Lui Evtonie. 34.

Greu fiind și lucrător dorul iubiri de cinste, și cumplit stăpânind neamul omenesc, Mântuitorul cuvânt și cu înțelepciune, și cu știință oprindu-l, și către cel mai bun abătându-l, zice, „luați aminte milostenia voastră să nu o faceți înaintea oamenilor spre a fi văzuți de dânșii: Iar de nu plată nu aveți de la Tatăl vostru cel din cer.” Că de vreme ce știa ca Unul ce este Făcător și Ziditor, pre cele ce bine din început sau sădit întru oameni semințele iubirii de cinste, nu prost, nici în zadar, ci ca înfocați îndrăgitori ai cinstei fiind spre cel mai bun să sporească, prea bun având păzitori, spre a nu sluji păcatelor celor ne slobode, pre dorul slavei. Iar noi abătând către cea împotriva pre darul cel sădit întru noi, și către cinstea cea pământească

răsturnându-l, prin uitarea celui ceresc, iarăși ca un prea bun lucrător de pământ grijindu-se de suflet, pre vlăstările adică cele către cel mai rău le taie, și pre acelor prea răi către omeneasca iubire de slavă cea cumplită împrejurul materiei îndrăcită pornire o oprește: Iar cât parte a eii este blândă și roditoare către aducerea de rod cea a cinstirilor celor mai presus de lume, nu numai o lipsește, ci și o ațâță, și mai roditoare o face, pre arătare adică, pre care cei ce pre slava cea omenească o poftesc o fac, cu rădăcină cu totul smulgându-o, iar pre aceia ce caută numai către Dumnezeu, după cuviință cu toată osârdia a o căuta dând voie.

Lui Ierachie preotului. 35.

Ori mai mult, ori nu mai puțin decât marea mintea ta ne-am grijit, cât despre partea noastră, ca și Herimon și Zosima și Maron să se pocăiască, și mai bună cunoștință luând, să se izbăvească de rușine: Iar de vreme ce precum se pare întru împotrivă nebiruită răutate căzând, niciodată a ieși n-au voit, pentru aceia și de la unii adică, ca dintru aceasta deșteptându-se și în sus ridicându-se să se plângă, iar de la alții sau oprit, ca cei ce întru nesimțire sau alunecat : Dar cu toate acelea iarăși nimic va lipsi din cele ce se cuvin nouă, doară măcar târziu oarecând pocăindu-se, se vor împăca cu fapta bună, căreia neîmpăcat război a-i da nu se rușinează. Acesta lucru știind, iar pre celelalte socotindu-le că sunt deșarte.

Lui Herimon, lui Zosima, lui Maron, lui Eustatie. 36.

Dacă judecată ne așteptând, lucrați, cele ce lucrați, însă aceasta sunteți datori să o ști-i, că răutatea, și fără de altă muncă, muncă este: Iar fapta bună, și fără de cununi, cunună este. Că mai ales adică și dintru cei ce aicea sau muncit, cuvântul cel pentru judecata ceia ce va să fie vrednic de credință este și adevărat, și de toți mărturisit. Iar dacă întru atâta vătămare de minte pre voi răutatea v-au înebunit, cât pre aceasta din socoteala voastră să-l scoateți: Dar cu toate acelea ca să trec aceia cum că mulți și aicea iau osândă, nu mică muncă să socotiți că este, aceia aicea de la toți a fi comodisiți și urâți, nici mică cunună, cu bun chip și cu cinste, și cu laude pre viața cea de aicea a o săvârși.

Lui Arpocra sofistului. 37.

Prea necuvios lucru mi se pare că este, căci pentru acelea adică întru care sau împerechiat și înțelepții cei dinafară și sfințitele Scripturi mult cuvânt fac: Iar întru care sau unit puțin. Căci cuvântul adică al judecății și bine cuvântat fiind și drept, și

celor cuvântători cuvios și de la noi și de la aceia mărturisit fiind, pre puțini oarecarii îi trage spre a lucra pre cele cuviincioase. Că cei mulți: și să nu socotească cineva că a mâniei este ceia ce se zice: Ca și cum n-ar fi nici judecată, nici purtare de grijă care stă de față și privește pre cele lucrute, ca întru o noapte fără de lună lucrează pre acelea care le lucrează: Iar cuvântul cel prigonitor măcar deși neadevărat este pre cei mulți îi strică. Că pre petrecerea adică cea cu deadinsul o defaimă, iar pre limbă mai presus de trebuință o ascut. Și pentru întreaga înțelepciune nici o grijă lor nu este, iar pentru materie nenăscută, și pentru alte oarecare, bârfesc, care nici cunoscute fiind mare ceva spre mântuire săvârșesc: Nici neștiindu-se vatămă pre cei ce nu sunt pedepsiți întru ele. Deci învețe-se mai întâi pre cuvântul judecății cel și de la noi și de la dânșii mărturisit a-l porni, și de viață dreaptă a se ținea. Că prea necuvios lucru este ca întru care sau unit, să tacă: Iar pre acelea întru care sau împerechiat, sus și jos să le bîrfească.

Lui Serin. 38.

Dacă întru cele de obște și nesuferite rele moștenire nu are milostivirea. Că toți pentru ale sale patimi suspinând, îndeletnicire nu au pre cei de aproape să-i miluiască.

Lui Herimon diaconului. 39.

Cel spurcat, nu zic pentru dogme, ci nici pentru altceva nu se cade a-și deschide gura, până ce prin curată pocăință s-ar curăța. Că dacă „păcătosului au zis Dumnezeu, pentru ce tu povestești dreptățile mele;” Cu mult mai vârtos mult celui ce întru acest chip se află, și dogmele a le iscodi îndrăznește i-au astupat gura. Că atâta dogmele decât dreptățile sunt mai înalte, cât cerul de pământ, și sufletul de trup. Deci încetează cu viața adică biruindu-te, iar pentru dogme întrecându-te: Ca nu și dogmei biruire să-i pricinuiești. Că se obișnuiesc mulți din părerea celor ce zic, la cele zise să aducă hotărâre.

Lui Teodor scolasticului. 40.

Fratele tău, o minunatule, pentru nărav se laudă: Iar tu pentru cuvânt. Acela pentru îndreptarea socotelii: Iar tu pentru iscusinșa limbii. Acela pentru măsurarea obiceiului: Iar tu pentru umflarea zicerii. Acela ca unul ce cu rodul este încărcat: Iar tu ca unul ce cu frunzele împodobit. Deci dacă aceasta întru acest chip este,

râvnește pre fratele tău, ca întru amândouă bine împodobit să fii. Că nu atâta acela de ale tale, pre de cât sporirile aceluia ai trebuință.

Aceluia-și. 41.

Minunându-se oarecarii de tine pentru ascuțimea minții, și pentru iscusința limbii, te prihănesc ca pre un prigonitor și cu anevoie de primit și greu. Că fiind trebuință cu cei mai de jos a te pogorî, nici celor mai înalți nu le dai loc. Drept aceia dacă acestea întru acest chip sunt, nu ocărî pre buna învățătură cu nepedepsirea socotelii, ci amestecă cu istețimea pre dragoste, și cu iscusința cuvintelor pre a năravurilor blândețe, ca despre amândouă părțile dea pururi pomenit să te faci.

Aceluia-și. 42.

Înțelept cu cuvântul eu aș fi hotărât, pre cel ce luminat poate să pună de față pre cea gândită, nu pre cel ce cu prea înțelepte și înalte ziceri, și pre cele luminate le întunecă. Că acela adică pre cea tăinuită la lumină o aduce: Iar celălalt și pre cea tuturor arătată întru întunerice o ascunde. Pentru aceia acela adică ca cel ce pre folosul ascultătorilor îl pofteste, mult lăudat este: Iar tu ca cel ce pre a ta slavă o poftești, nedăruit ești cu dar și necinstit.

Lui Pavel. 43.

Nici o minune nu este dacă cei ce cu zavistia se înfocaze, nici prin facerile de bine nu se fac mai buni. Căci pentru daruri mai mult se întărită, fiindcă se știu pre sine-și că au trebuință de bunătate.

Lui Serapion episcopului. 44.

De vreme ce a dovezilor lucrurilor celor nearătate începuturi îndoite sunt. (:Că ori din simțire, ori din înțelegere luminat toată dovada și credința se începe:) și mie de nevoie îmi este, ori pre una dintru acestea, ori pre amândouă să le uneltesc spre a adormi pre mânia ta, care din mijlocul inimii, precum ai scris fierbe. Dar fiindcă, judecățile cele prin cuvânt, nu la toți asemenea sunt lesne zburătoare, nici lesnicioase: De vreme ce și priceput se cade să fie cel ce voiește a vâna ceva din cele nearătate, și a se iscusi dintâia vârstă întru învățăturile cele ce ascut pre gând:

Mai bine este din cercare, și din cele întâmplare la Stăpânul Hristos a începe. Că acestora și cei neânvățați și cei foarte pricepuți ale urma pot. Deci pentru ce te întărați căci Evsevie cel ce se pare că este episcop, precum ai scris, se îmbată asupra a toată Biserica, și pre ocară nu numai asupra tuturor, ci și asupra ta cel ce de multe ori lui i-ai făcut bine o aduce; ci îndelung rabdă o prietene. Că lăsând eu din gânduri și din silogismuri ca să dovedesc aceasta, din patimile cele Stăpânești pre dovadă voi face-o. Că mai ales adică și cele de la peirzătorii Iudei asupra Lui făcute, nesuferite era, și decât toată iertarea mai mari, însă dea să fie suferite. Ci aș fi zis și pentru peirzătorul Iuda, care în dumnezeiasca aceia ceată au fost numărat, și în adunarea cea de prin prejurul Împăratului, și asupra dracilor, și asupra bolilor, și asupra morții stăpânire au luat, și strălucit atâta și vestit din neslăvit și nevestit sau făcut; Au nu au vândut pre Cel ce pricină sau făcut lui de atâtea bunătați; Că fiara aceia nedomesticita (:Că așa a numi cu cuviință este pre cei ce nici o facere de bine mai buni se fac:) de nepomenirea de rău a Mântuitorului săturându-se, asupra Lui pre sațiu l-au adus. Deci cu acestea descântece mă voi ispiti a împlânzi și a potoli focul mâniei. Că se supun celor pre acestea le descântă.

Lui Orion monahului. 45.

Canon al prieteniei prea drept zicându-te cineva nu ar fi greșit din adevăr. Că prost ești cu limba, și mai prost cu socoteala, și prea prost cu viața.

Lui Lambetie episcopului. Pentru ce legea ca cei leproși sau alții carii boli fără de voie bolesc afară să fie de sfințitele ogrăzi au poruncit. 46.

Pre ne înfrânarea părinților muncindu-o Legiuitorul, orea înțelepte: (:Că mulți cu femeile care încă se curățesc se împreună, care pentru singură dulceața, dar nu pentru facerea de copii socotesc că sau zidit femeia:) de sfințitele ogrăzi iau oprit pre cei ce din împreunări nu curate sunt născuți, că dacă nu de voie, măcar de nevoie să se înțeleptească, și cu cinste a viețui pre sine-și să se silească, după ce munca spre cei ce dintrânșii se vor naște va călători. Că ce ar fi fost părinților mai dureros decât să vadă pre fii săi pre carii se roagă mai îmbunătățiți și mai străluciți decât dânșii să fie, să-i vadă, nici de obștimi, nici de sfințitele adunări împărtășindu-se; Deci pre aceasta adică de nevoie lângă dânșii o au adus osândă, ca și cu frica muncii pre neînfrânare să o muncească trupurile cele din necurat sânge zidit, cu acest fel de boli lesne prinse sunt. Încă mulți și altă osândă și aicea au luat, unii adică arătat, iar alții tăinuit, și acolo încă negreșit vor lua. Că dacă Cel ce pre cei ce

au răsărit din trânșii iau necinstit pentru neînfrânarea părinților, nu ar fi lăsat și pre cei ce i-au greșit nemunciți.

Aceluia-și. 47.

Dacă nevoie este celor ce sunt împreună cu Evsevie, din două una să li se întâmple, ori să fie urâți ori să se împărtășească de neînfrânare. De vreme ce pre cei întregi înțelepți adică îi izgonește, iar pre cei ce știu a se schimosi, îi iubește: Te-aș fi sfătuit pre tine să fugi de petrecerea lor, ca nu de ciumată boală să te împărtășești.

Aceluia-și: 48.

Nu laud, o agalmă a smeritei cugetări însuși de sine cioplit, pre cel ce când este prost adică foarte smerit se arată, iar când stăpânește mai mult decât firea omenească se nălucește. Că a ne viteazului și a ne bărbatului și a sufletului celui prost cu adevărat aceasta socotesc cum că este semn: Ci prost fiind adică, înalt ar fi: Iar după ce stăpânitor sau hotărât, blând și smerit, și de bolile cele ce năpădesc asupra amândurora lucrurilor fuge, de a aceluia adică de smerenie, iar de a celuialalt de mândrie.

Lui Paladie: 49.

Când de răutate te-ai fi deprtat, atunci și pentru fapta bună a o socoti cu dreptate ar fi fost. Că dacă de aceia te-ai fi depărtat, atunci și pentru în care chip de fapta bună te-ai fi apucat, și sar fi cuvenit să socotești: Iar mai înainte de a pune început și temelie bună, de prisosit socotesc pentru săvârșitul și pentru Coronida a-ți povesti.

Lui Teodor augustaliului. 50.

Deși vreun împărat ar fi fost, și ar fi avut curgându-i împrejur bogăția, și de veselie plin ar fi fost, și nebiruită având puterea de la toți sar fi lăudat și sar fi fericit, ca cel ce cu toate cele ce se par bune este împodobit, pre cea mai înainte cu puțin, și după puțin a o gândi cu dreptate ar fi fost, și nu către ocară a se înălța. Iar dacă nefiind cu puțină acestea toate a se împreuna: Că nu bogăției cu adevărat și veselia este adăogată, de războie uneori vătămând pre odihnă, nici dacă îndulcirea și bogăția împreună ar fi alergat, întemeiere ar fi adăogată, vreunul din cei ce sunt întru

stăpânie tiranie cugetând. Că mai de multe ori înăuntru se odrăsleasc vrăjmășiile, ori dinafară se ridică războaie: Pentru care pricină dintru una din cele ce se par bune spre mândrie mergem, și asupra tuturor cugetăm;

Lui Pavel preotului: 51.

Aceia, cum voi cânta cântarea Domnului în pământ străin, îndoită mie mi se pare că are tâlcuire. Mai ales adică fiindcă nu se cădea afară de Ierusalim, nici pasha să o facă, nici pre celelalte praznice, pentru aceia și se prihănea oarecarii, ca unii ce cetea fără de lege: Iar după aceia fiindcă și se stinse-se îndrăzneala lor din robie, zicea, cum vom putea pre minunile cele în Egipt, și în pustie, și în Palestina făcute, și cele asupra etiopilor, și asupra asirienilor, când și o sută optzeci și cinci de mii fără de război și fără de luptă sau ucis, să le povestim, necrezuți fiind prin acelea care acum prinși în robie petrecem; Că de vreme ce lucrurile ridica pre îndrăzneala cuvintelor, că ocărăți era ca cei ce în deșert se fălea cu faceri de bine, iar cu cuvintele se mustra, numai nu zicea, ceia ce și coconii cei trei în cuptor. Nu ne este nouă a deschide gura. Adică nu putem a îndrăzni pentru laudele cele de demult și cinstile, rușine și ocară sau făcut robilor tăi. Că reaua întâmplare au stins pre îndrăzneală. Pentru aceia și ocărăți fiind, fără de glas rămânem. Că nu vom fi crezuți cătând adică pre biruință, și smeriți fiind și robind.

Lui Isaia ostașului. 52.

Nu de vreme ce, ca un râu se aduc ție lucrurile, întru mândrie să cazii, ca și cum nimic greu vei pătimi, ci cugetând, cum că se obișnuiesc a se schimba în cea împotriva lucrurile, smerit ai-biți cugetul: și nu ieși afară de hotarele omenirii. Că dreapta judecată vede pre cele lucrute, care pre cei ce se socotesc că vor fi mai înalți decât munca, prin acelea care au socotit că scapă, printracestea în muncă sau dus.

Lui Labetie episcopului. Către Efeseni. Ce este cea zisă, pre legea poruncilor în dogme încetându-o. 53.

Multă este a Evangheliei pre lângă lege covârșirea. Că legea adică la cei de o seminție numai le închie pre iubirea de oameni: Iar Evanghelia și la cei de altă seminție le-o întinde. Și aceia adică pre prieteni a-i iubi poruncește: Iar aceia și pre vrăjmași a-i iubi îndeamnă. Că aceia adică ca unor copii le legiuște: Iar aceasta ca

unor filosofi dogme mai preus de fire le povestește. Și aceasta este cea ce ai voit să te înveți, pre lege poruncilor în dogme încetându-o. O au încetat, nu răsturnându-o, ci întru mai mare filosofie cuprinzându-o. Căci cu a nu căuta cu desfrânare, și a nu preacurvi, mai ales se cuprinde. Și cu a nu se mânâia, și a nu ucide se cuprinde.

Lui Zosima preotului. 54.

Dacă nici la bătrânețe adâncă venind, pre cântarea împotriva nu o cânti, când te vei pocăi; cucernicește-te măcar de numele bătrânețe-i, cea ce sau zis de la a îndrăgi pământul. Deci ca cel ce trupul adică în pământ de aceia se va risipi, iar sufletul întru înviere împreună cu dânsul sub prea amară munci se va supune: Că însetează dreapta judecată de pedepsele cele asupra celor ce o au defăimat pre dânsa: pocăiește-te. Că deși vreme nu ai din destul ca pre atâtea răni să le vindeci, dar cu toate acestea nu mică ție și aceasta îți va pricinui întru acele grele munci mângâiere.

Lui Pavel. 55.

Socotesc cum că tu nu te-ai amăgit, ci din sine-ți a minți adevărul ai voit: Iar dacă cu adevărat amăgindu-te ai greșit din adevăr, după ce te-ai învățat pre cântarea împotriva cântă-o. Că fratele tău pricină binecuvântată spunând, dar nu pricinuire pricinuind, sau pocăit.

Copiilor lui Dorotei. 56.

Deși sau pornit asupra voastră potrivit, ca să vă răpească din năpădire și lui să vă supună: Însă prins fiind din biruință adică au greșit, iar a rugătorului formă au luat asupra-și: Ci voi cucernicindu-vă de legea cea asupra rugătorilor, ca mai adevărată vouă biruința, și lauda dea pururi pomenită să vi se facă.

Lui Isidor scolasticului. 57.

Scurtime adevărată cu luminarea, nu a dovezilor lăsarea, ci a celor ce nimic la prochimien folosesc, este lepădarea. Că precum cele dinafară de pricină de prisosit sunt a se pune: Așa de nevoie este nimic din cele din cele ce spre alcătuire a lăsa. Nu drept aceia nici tu, dacă luptător și doveditor cuvântul ar cădea în mijloc, pre

însăși lungimea, ci pre aceia socotește-o, că a arăta întru alt fel nu este cu puțință cea căutată, dacă nu multă înconjurare o ar fi uneltit. Că dacă adică a hotărî ar fi pus înainte, în scurt fie cuvântul: Iar dacă a dovedi, de nevoie este și spre lungime a se întinde, și de toată prisosința, și de însuși aceia-și cuvântare a fugi.

Lui Apolonie episcopului. Către Evrei. Tâlcuire la aceia, Care fiind strălucire a slavei, și chip al ipostasului. 58.

Dacă adică patimilor omenești, care lucru nici a-l spune nu este cu cuviință, întru toate ar fi urmat cel ce pre dumnezeiasca naștere întunecat o scrie, a auzi cu dreptate ar fi fost, că dacă patimă și se plăsmuiește ție împrejurul nașterii, și mie împrejurul zidirii. Că nu cel zidit, dacă neputința oamenilor aș fi urmat, fără patimă știu că este zidit. Iar dacă mai cu cuviință dumnezeiască, cele cuviincioase adică să le primească, iar cele nepotrivite să le treacă, a gândi dator este, că de vreme ce cel muritor cu patimă naște, iar cel nemuritor fără de patimă. Precum drept aceia și cel ce zidește acela adică cu osteneală, iar acela fără de osteneală zidește. Că acestea înțelegându-le și dumnezeiescul Pavel, și ca un uimit făcându-se, mai presus de toate paradigmele cele pământești zburând, strălucire a slavei, și chip al ipostasului celui Părintesc, pre Fiul l-au hotărât că este: Prin cea dintâi adică dea pururi vecuire: Iar prin cea de a doua paradigmă, pre înpostăsuire vestindu-o.

Lui Zosima preotului: 59.

Cu care ochi încă către prietenii tăi, de ai prieteni, vei căuta, omului celui făcător de bine și prieten vrăjmășuindu-i; Că acela adică mai fără de frică, precum am auzit, împreună era, fără de îndoială amanet socotind că are al a nu pătimi nimic din vrăjmășie, mărimea dragostei și a facerii de bine: Iar tu și pre însăși fiarele cu sălbăticia, și cu cruzimea le-ai biruit. Că sunt între dânsele care și facerilor de bine har îl știu: Și tu te mândrești pentru cel rău. Deci când vei sta de aceia afundând pre sufletul tu, de a se pogorî jos dea pururi nevoie asupra lui punând;

Lui Evtonie diaconului. 60.

Cel ce pre buna vreme a lucrurilor rău o cheltuiește, din vânarea celor bune va cădea. Că cine vreu plugar l-ar lăuda, fiind de față vremea a ara și a semăna, ca și cu bun spic să-și aibă holda, trândăvindu-se și lenevindu-se; Și cine pre vreun vier, fiind cu puțință să-și grijească via, ca și cu buni struguri pre dânsa să o aibă, și pre

îgheab abătându-se, la osteneli-le altora pândind; Și cine pre vreun corăbier, fiind trebuință în bună vreme a înota, ca pre negustoria să-și ocărască în limanuri petrecând, și în crâșme tăvălindu-se; Nimeni cu adevărat. Deci dacă acestea așa se află, cine ar fi lăudat pre vreun creștin, care în vremea nevoițelor pre cununi le caută; Că cele adică de aicea, a nevoițelor sunt și a cununilor pricină: Iar cele de acolo, a celencirilor și a cinstelor. Deci nu pre buna vreme a lucrurilor să o dăm în jaf, ca nu acolo fără de folos să ne pocăim.

Lui Maron, lui Paladie, lui Zosima, lui Eustatie. 61.

Mulți din elini carii de singură slava sau ținut, nimic poate așteptând după ducerea cea de aicea: Iar mai vârtos defăimând pre răutate, și cum că nimic nu sunt socotind pre lucrurile cele lumești, la fapta bună iscusindu-se, dea pururi pomeniți sau făcut, și în gurile tuturor se poartă. Iar voi pentru care pricină nici pentru slavă, nici pentru judecată, nici pentru ipolipsie, nici pentru răsplătire, nici pentru alt nimica, din cele ce silesc pre cei ce foarte fără de durere petrec spre a face ceva bun, nu vă îndemnați a vă depărta de la răutate, foarte m-am minunat.

Lui Atanasie preotului. 62.

Cânt pre cântarea ceia ce se cheamă împotrivă. Că am greșit din scop, sau mai adevărat să zic, din socoteală, neaflându-te pre tine întru acest fel în ce fel socotindu-te mă apucam să te laud. Iar aceasta nu mea, ci a schimbării tale ceia ce spre cele mai rele sau plecat este prihănirea. Că eu adică, fiindcă și cred celor ce laudă, și pre cei lăudați îi iubesc: Că am oarecare plecare către cel bun: Am crezut celor ce te-au lăudat pre tine: Că voiesc cu toți bine străluciți să fie: Iar tu schimbându-te pre sine-ți nu pre mine m-ai mustrat: Ci dacă adică maș fi deznădăjduit, nu acestea aș fi scris: Iar de vreme ce prea bună schimbare aștept, și-ți scriu, și te îndemn, ca spre fapta bună ce mai de demult pre sine-ți să te întorci.

Lui Teopemb, pentru arieni și evnomieni. 63.

Nimic a dumnezeieștii firi osebite este, precum dea pururi vecuirea. Deci cele zise mai pre urmă pre Fiul decât Tatăl, dintru care fără de început au strălucit, acesta pre însuși ceia ce închipuiește pre ființa cea nestricăcioasă, cât despre partea lui, o surpă. Pentru că și decât numărul și decât vremea este mai înaltă. Și pre mai înainte, și pre după, nu suferă, nici pre întâi, și pre de a doua primește. Că

neapropiat este precum la celelate la toate, și la aceste nume, prin care zidirile le închipuiesc.

Lui Pavel. 64.

Am auzit cum că tu adică cu înțelepciune făcând, de voie ai dat de a tăinui stăpânirea. Iar prea bunul Herimon de Amonie adică caterisit fiind: Iar de la Evsevie nu știu cum hirotonisit, părându-i-se că nu va fi aflat în furțișag nu sau rușinat: Ci și cu bârfele pre filosofia ta o au răsplătit. Deci nu te îngreioia, dacă omul cel ce nici de fapta bună nu se grijește, nici pre dumnezeiasca frică în inimă o are, asupra blândeței tale au înarmat pre limbă, ci așteaptă și pentru aceasta cunună.

Lui Nil diconului. 65.

Adevărul pre toate meșteșuguri-le și științele le împodobeste: Iar dacă acesta sar duce, nici o frumusețe de împodobire nu au. Că filosofia cea de la elini pre adevăr făgăduindu-se că îl caută, dintru acesta au căzut: Iar retorica de iscusință și de dulceață numai se grijește: Iar gramatica pre iscusința cuvintelor se fălește că o învață. Deci dacă acestea cu adevărul se împodobesc, dorite sunt datoare a fi celor mintoși: Iar dacă Asupra lui se înarmează a se necinsti cu dreptate sunt.

Aceluia-și, cum se cade a înțelege, dacă ochiul tău, sau mâna ta te smintește pre tine. 66.

Nu este necuvântător evanghelicul cuvânt ci de minte și de gând plin: Că decât a stăpâni pre poftă care și se pare și mare lucru este, mai mare este mai înainte a gândi cum că să nu se prindă cu boala. Că pre însăși aceasta gătindu-o Hristos au zis, tot cel ce caută spre femeie spre a o pofti, acum au preacurvit cu dânsa întru inima sa. Nu pre cel ce din treacăt și de năprasună au văzut, și sau rănit, și au tras pre săgeată, și pre rana o au vindecat, preacurvar hotărându-l. Că nu au zis, cel ce au văzut, ci cel ce privește, cel ce din mai înainte cugetare pre patimă o au tras asupra-și, și la sine-și hrănind și adeseori mergând către cea văzută, și iscodind frumusețe străină, și prin necurmata vedere în oarecare chip de dulceață îndulcindu-se. Deci tu adică cu întemeiere cele asupra ta iconomisindu-le după cuvântă te temi de cuvântul, și a ți se tâlcui te rogi, și nu crezi celor ce întru atâta nesimțire au căzut, cât zic că nimic vederea nu vatămă pre cel ce vede: Iar eu pre tine adică te laud cel ce te grijești de a ta mântuire: Iar pentru acela zic, că mai

bună este întemeiere decât osârdie greșită. Și pre dumnezeieștile Scripturi decât gândurile sale mai cinstite a le socoti, și blagocestiv este lucru, și prea drept. Iar dacă cineva nu se supune, audă măcar pre paremistul care mai înainte de evanghelicul cuvânt au zis. Să nu-ți pui ochiul tău către dânsa, ci sari departe, să nu zăbovești în locul acela. Și pre prea bunul scriitor, uneori adică zicând, întru frumusețea femeiască mulți sau rătăcit: Iar alte ori, nu vă învățați frumusețe străină. Nu au zis, să nu vezi: (:că se întâmplă din întâmplare de se face aceasta:) ci nu te învăța, pre luare aminte cea din cugetare, vederea cea iscoditoare, căutareacea cu poftă stricându-o. Că dragostea, zice, dintru aceasta ca un foc se aprinde. Adică, dor urât dintru aceasta se naște. Încă și la cei dinafară oameni, carii nu foarte de această cu dinadinsare se grijesc, aceasta și cu cuviință și cu adevărat sau părut că este. Și Socrate încă, că voi zice și pre ale acelora, fiindcă și către întreaga înțelepciune ajută, văzând pre oarecare sărutând pre un tânăr cu bun chip: Acesta, au zis, cu lesnire și în săbii se va lăsa, și în foc va sări, cel ce atâta adică au îndrăznit întru sine-și așa aprinde prin sărutare înfocarea. Iar Diogen văzând pre un tânăr mai cu desfrînare decât ca bărbații împodobindu-se, au zis, dacă adică către bărbați, nenorocit ești: Iar dacă către femei, nedreptățești. Cî vânează prin podoabă bărbații adică pre femei: Iar femeile și pre bărbați. Și Aghisilaos, pre un copil cu bun chip, pre care îl iubea, ce voia pre dânsul să-l sărute l-au oprit. Și Alexandru nici a vedea pre a lui Darie au suferit. Urât lucru socotind ca cel ce pre bărbați i-au supus de femeie să se biruiască. Iar dacă nu numai pre cele elinești, ci și pre cele bărbărești pilde se cade a le unelti, nici aceasta a o face nu mă voi lepăda. Că și Chir împăratul perșilor nici a vedea pre Pantia cea osebită lui, și nebiruită oarecare frumusețe cum că are mărturisită, au îndrăznit. Ci și pre cel ce o vedea adeseori și nimic zicea că nu pătimește greu, îl sfătuia, nu adeseori spre dânsa să caute. Că focul, zice, pre cei ce sunt aproape îi arde, iar frumusețea, și pre cei de departe stau. Și nu au mințit. Că acela care mai înalt, au zis, că este decât dulceața sau prins. Și fiindcă a o pleca nu putea: Că întreagă înțeleaptă era aceia, silă asupra ei că-i va aduce o au îngrozit, până când aceia lui Chir au vestit. Care cunoscând căci cu neluptată fiară împreună încuiat este, au pătimit ceia ce au pătimit, i-au arătat celui ce se fălea cum că nimic din vedere nu se vatămă, dacă adică pleci pre femeie, despre mine ești iertat: Iar dacă o silești, nu te iert. Deci dacă și evanghelicul cuvânt, și scriitorul parimiilor, cel ce au alcătuit înțelepciunea, și pre cele elinești și persești pilde întru aceasta le-au împreunat, se cade a le păzi cu toată puterea, și a înfrâna pre ochi, și a ne depărta de iscoditoare, și neînfrânata vedere, ca ceia ce de părțile cele prea de primejdie se atinge. Că prea mare răutate dintru aceasta în suflet curge: Că pre părțile cele prea de primejdie ale lui mai înainte apucându-le, și pre gând afară gonindu-l, pre dânsul tot al patimei îl face să fie.

Lui Zosima preotului: 67.

Înțelegând că fiind trebuință tu să alergi către pocăință, fiind trebuință să ceri iertare pentru cele greșite, te mai silești la cele mai dinainte, te dezbraci spre cele pângărite, dea pururi pre cele mai dintâi cu cale de a duoa ale acoperi sârguindu-te. Apoi lăcrimând am zis către sine-mi, o Isidore, pentru ce în deșert te ostenești, pre pietre semănând; Pentru ce a folosi te sârguiești pre cel ce nu voiește a se folosi; ce te ostenești, și ce priveghezi, când pentru care priveghere se face, căci nu face cele scrise, deșartă pre dânsa o hotărăște; Încetează în deșert otenindu-te și pre arap spălându-l, și în foc zgândărirind, și piatra scriind. Iar după ce saș am luat pre mine prihănindu-mă, bună iarăși nădejde au răsărit, care și fără de voie m-au silit, și pre acestea iarăși a-ți însemna scrisorile. Deci tu socotind la care din răutăți ai ajuns, spre pocăință iarăși a alerga sârguiește-te.

Lui Teognost preotului. 68.

Foarte mă minunez, cum cei ce nu-și strâng pre trândăvie, și pre umflarea cea pentru ca să se învrednicească de proistoșie la cei mulți, mai mare decât li se cade cugetă: Și nici pre aceasta de aceia nu voiesc să o lase, căci a se birui de dreptate ocară socotesc.

Lui Nil. 69.

Fiindcă mare a smeritei cugetări este înălțimea, și a mândriei, căderea. Te sfătuiesc pre tine pre aceia adică a o îmbrățișa, iar întru aceasta a nu cădea.

Lui Ofelie gramaticului. 70.

Nu numai scroburile (:adică cotloanele:) singure, precum Homer au zis, iar tu ai scris, strigă izbucnind marea spumă: Ci pământul și marea, pre fărădelegile cele de la Zosima de nou lucrate le tragodisește. Că atâta precum zic, întru nesimțire au căzut, cât adică pre dumnezeieștile Scripturi, deșarte faceri de cuvinte le socotește, și pre sfătuitoarii celor de trebuință că bârfesc îi prepune, și asupra toate-i deodată vârstei, și vredniciei cu obrăznicie au năvălit. Deci cine nu va lăcrima; Cine nu va plânge nu numai pre dânsul, ci și pre cel ce acestuia pre sfânta preoție a i-o încredința au îndrăznit. Că greu lucru este adică și între văcari și între nearătați oameni petrecând cineva cu atâtea rele a se pângări cu totul: Iar cel ce și întru

preoție cu sila au intrat, cu totul prea greu. Deci știm acestea, și adeseori auzind, ne tânguim, și sfătuind nu am încetat: Dar nici vom înceta până ce vom răsufli. Că nici cu adevărat ca pre niște neascultători a-i învăța să te sârguiești cele ce nici uitării nici tăcerii a se da nu pot. Că oarecarii adică ca pre un jumătate mort fiind, îl cheamă înapoi: Iar oarecarii ca pre un mort îl plâng. Ci nici aceia, nici aceștia nu săvârșesc nimic, ci de răs la dânsul se scootesc.

Lui Nilamon diaconului și doctorului. 71.

Cum că iubitor de oameni este Dumnezeu, foarte cu deadinsul știu: Iar cum că și de osânde prea iuți celor ce au defăimat pre iubirea de oameni, și sfințitele Scripturi scriu, și lucrurile mărturisesc. Că cine pre potop l-au adus asupra; Cine pre pământul sodomienilor împreună cu locuitorii l-au ars; Cine pre Ierusalim l-au muncit; Cine pre Iudei i-au robit, și pretutindeni pământului ca pre niște fugari și biruiți i-au adus; Deci nu iubirii de oameni singure bizuindu-ne să greșim: Ci și pre dreptate gândindu-o, să ne pocăim: Ca și acolo nouă să se arate iubitor de oameni. Că pocăința bunei voințe bine cuvântată gătește Judecătorului calea iubirii de oameni.

Lui Iraclie Episcopului. 72.

Stăpânitorii celor de voie supuși, aceștia mi se pare mie căci cu adevărat stăpânesc, și mai ales când vederoși vor fi pentru fapta bună cei stăpâniți, pentru carii și stăpânirea este nebiruită: Iar cei ce socotesc că stăpânesc, pre cei fără de voie supuși, aceștia mi se pare mie că sunt asemenea celor ce se muncesc mai vârtos, decât cei ce pre stăpânire ocârmuiesc.

Lui Paladie, cum căci credința fără de lucruri nu mântuiește pre om. 73.

Ți se pare, o ce pre tine chemându-te după vrednicie te voi numi, cum că nu cunoști pre cele și copiilor celor de curând prea arătate că să nu socotești, căci credinața, de se cade credința a o numi pre cea din lucrurile tale muștrată, va putea să te mântuiască pre tine căci credința ceia ce din început au îndreptat, fapta potrivită ei cere, fără de care a se mântui cineva nu este cu putință. Că cel ce cu darul sau prins, cu dreptate este și cu ale sale sporiri să se mândrească, dacă nu ar voi și de nemulțumire să se prindă.

Lui Teodosie Episcopului. 74.

Hotar al începătoriei, o iscoditoru-le prea cu deadinsul a începătorești-i ștință, acela este hotar care către folosul celor supuși toate le negustorește. Că cel ce pre buna podoabă a începătoriei întru tiranie și nepodoabă o au schimbat, și pre osteneli-le adică celor supuși le-au pricinuit: Iar pre dulcele lui-și le-au vânat, acesta nu pre hotarul începătoriei, ci pre cel al tiraniei prin lucruri îl zugrăvește.

Aceluia-și. La aceia, pune-ți trupurile voastre jertfă vie, bine primită înaintea lui Dumnezeu. 75.

Pre aceia, o minunatu-le, dumnezeiescul Pavel îi hotărăște preoți, carii nu cu jertfe pre blagocestie, ci cu goala fire o împlinesc, și numai singuri curat din trupurile lor din sine-și jertfesc. Că jertfă prea bună este, a avea pre socoteală blagocestivă, și trupul curat. Pentru aceia și aceasta o au zis, pre care a te învăța ai voit, pune-ți trupurile voastre jertfă vie, bine primită înaintea lui Dumnezeu, adică pre cuvântătoarea slujbă a voastră. Că nu numai preoților singuri scriind, precum socotești, au trimis acestea, ci la toată Biserica. Că fiecare întru această parte a sa preot a fi au poruncit. Iar dacă pre supuși curățenia preoți îi hirotonește, desfrânarea negreșit pre preoți îi deshirononește. Și aceasta adică legile poruncesc. Și se face aceasta nu prea foarte. Pentru care pricini nu este al meu cuvânt a zice. Iar cei ce cu dumnezeiasca preoție sunt încununați, și pre proistoșie după vrednicie o au dobândit, dacă și pre curățenia trupului o ar fi păzit, cu adevărat decât cei sfințiți sunt mai sfințiți. Că precum întru așezământul cel vechi a preoți nu era cu putință, fără numai preoților singuri: Iar în vremea pashei, toți în oarecare chip cu preoția se cinstea. (:Că fiecare oaia își jertfea:) Așa și întru cea nouă și ne diadohisită, au adică după alegere pre lucrarea cea sfințită a jertfei celei fără de sânge, căroră li se cade pre aceasta a o aduce: Dar fiecare al trupului său preot hirononit este, nu ca ne hirononit să sară la stăpânia supușilor, ci ca pre răutate stăpânindu-o, pre trup locaș sau Biserica al curăției să-l facă.

Lui Arhondie împublicatului, pentru ce carte de despărțire să se dea femeilor. Celor ce se urăsc de bărbați lor Legiutorul au dat voie. 76.

Te asemeni cum că pre a legiutorului Moise, nici înțelepciunea, pre care o au luat de la Dumnezeu, nu o ai încăput, nici pre înțelegere nu o ai vânat, ci cum că atâta de mărimea minții lui o ai rămas înapoi, pre cât de petrecere. Că nu ca și cum

trebuință era să le scoată pre dânsele, dacă nu împotriva legii nunților ar fi nelegiuit, ci pre cel mai mare și mai greu rău vrând a-l opri, pre cel mai mic nu l-au poruncit, ci l-au iertat. Că nu numai mai bună judecând pre nunta cea arătată, decât pre curvia cea întru ascuns de la dânșii îndrăznită. (:Că nu sar fi lenevit pre femeile unora altora a le unelti, ci pre mai bun lucru socotind să se scoată ele afară, decât să se junghie înăuntru. Că au despărțit pre cei ce a fi împreună nu putea. Că cei ce din sânghiurile proorocești proorocești au gustat, nu ar fi cruțat pre femeile cele urâte de dânși. Nici cei ce pre însuși Legiuitorul a-l ucide de multe ori la arătare sau apucat, nu sar fi depărtat de ori la arătare, ori cu vicleșug a le ucide, ori cu preacurvie a-le prihăni pre acelea. Deci pre cel mai mare rău mai înainte oprindu-l, pre cel mai mic l-au iertat mai vârtos, decât l-au poruncit. Și cum că nu prost socotesc pre mintea acelui prea înțelept, mai ales adică arătat este, și dintru aceia căci îi prihănește pre dânșii arătat proorocii ca pre unii ce de sânghiuri înseta, și pre nunțile cele străine le fura, nu mai puțin încă și din ceia ce se va zice. Că Hristos aicea venind, această întrebare Lui aducându-se nu numai nu au prihănit pre Moise, ci și pentru dânsul au dat răspuns, prihănirea către aceia întrecându-o, pentru carii silit au fost și acela cuviința firi a o trece cu vederea, și să ierte a slobozi pre cea împreună viețuitoare. Că au zis, Moise pentru învârtoșarea inimii voastre v-au dat voie vouă a lăsa pre femeile voastre, adică, pentru nesupunerea voastră și nepedepsirea: Iar din început, zice, nu era așa. Pre cele ce împotriva legii nunților adică au nelegiuit, și însuși el a le scoate au poruncit: Iar aceasta neîntâmplându-se, pre toate celelalte micșurătăți ale femeilor a le purta au poruncit, iar mai vârtos de nevoie au hotărât că este. Nu prost, nici în zadar. Că spre fiecare adică din cei ce sunt împreună cu legea nunții celelalte păcate nu caută: Iar preacurvia la tocmelile nunții caută, și pre blagorodia copiilor o ocărăște, și pre rudenii le desparte, și pre toată viața cea omenească o răstoarnă.

Lui Isidor diaconului. 77.

Cum că duhovnicești vor fi trupurile întru înviere, au zis dumnezeiescul Pavel, pentru două acestea: Și pentru ușurătate, și pentru căci de aer vor fi, și mai înalte decât toată patima și geutatea, vor fi, și pentru căci dumnezeiescului Duh numai de aceia se vor supune. Pentru că acum adică măcar deși ar fi de față, pre întărirea celor ce se lucrează o are sufletul: Iar atunci încăperi mai vârtos vor fi ale duhului. Că nu numai ele, ci și sufletul duhovnicesc va fi, pre toate după legile aceluia lucrându-le. Iar dacă pentru trupurile păcătoșilor va cere cineva, vom zice cum că ori după cea dintâi așteptare ușoare vor fi și de aer, ori cum că de foc se vor munci adică, dar nu se vor cheltui: Ori cum că măcar deși vor voi să greșească, nu vor putea.

Aceluia-și, ce este, împărat eram între monozoni. 78.

De vreme ce cea zisă de la dea pururi pomenitul Iov a o învăța ai voit, împărat eram între monozoni, (:adică sprinteni:) socotesc cum că de vreme ce monozonii, ori pre niște ostășești rândueli le vestesc, ori barbare cete, ori tâlhărești adunări, întru acest fel oarece că sau zis, ori ca pre niște ostași după lege îi împărțea, ori ca pre niște barbari cu bărbăție îi stăpânea, ori ca unor tâlhari frică le pricinuia, și îi oprea de a unelti năravurile lor. Iar dacă nu se supunea, în mreaja legilor îi încuia.

Lui Paladie. 79.

De vreme ce nu pentru ca să știi, ci pre slava cea dintru a ști a ta făcându-o, precum aud, și se pare că te ostenești, te voiesc pre tine, și pre aceasta să o îndrepti, mai vârtos pre adevăr, decât pre slavă a pofti: Iar dacă îmbătându-te acum cu patima iubirii de slavă te îngreunezi, bine știu că după ce te vei face întreg înțelept vei mulțumi.

Lui Zosima preotului. 80.

Zic oarecarii cum că vizitiu pre sine-și tuturor celor urâte și ne slobode patimi făcându-te, celor bune și slobode neumblat cu totul te păzești. Nu cu înșelăciune și zăpăciri, pre acelea adică îndrăgindu-le, de acestea depărtându-te: Ci cu judecată și cu voie, și cu aceia căci nimic drept n-ai voit să lucrezi. Pentru aceia și grea este ție pornirea cea spre cele bune. Că nu așa fi putut zice întoarcere. Că niciodată zic cum că tu drept nici te-ai sfătuit, nici ai lucrat. Deci gândind cum că întru adânc de aceia a-l bătrâneții venind, prea arătată ai pre moarte: Măcar întârzie vreme saț luând, de rele depărtează-te.

Aceluia-și: 81.

Nu mă minunez dacă întru celelate toate nepedepsit fiind, și întru aceasta pre ne învățătura ta o ai fi arătat. Ci atunci m-aș fi minunat, dacă întru celelalte greșind, întru aceasta nu ai fi păcătuit. Deci pre cele adică urâte patimi le știi dintru sine-ți, și nu mai este trebuință de cuvinte: Dar de vreme ce pre cele bune și iubitoare de oameni nu le cunoști, acestea le voi zice. Și sunt acestea mila, iubirea de oameni,

milostivirea, dragoste, și celelalte asemenea acestora. Iar dacă pre tine te tulbură căci și a acestea patimi se zic, eu și chezaș și martor acestui cuvânt vrednici de credință bărbați îți voi da. Măcar că știu adică că tu nu vei urma celor zise, ca cel ce a nepedepsirii ești creștere, dar însă cu toate acestea eu voi zice. Deci Demostene ritorul, capul Eladei, pentru pentru Filip zicând, când se ruga ca să ea pre olintienii cei robiți, au zis, cât și Filip să pătimească ceva, și să dea darul. Iar Iosif bărbat pentru pentru pedepsirea și știința cuvintelor prea vestit pentru zurbagii cei ce în robia Ierusalimului au fost scriind au zis, când nedomesticita și ne împlânzita fire pre iscusința cea spre cea ne împlânzită o ar mai lua, îndoit neumblat și neapropiată de milostivire se face, și de buna patimă și iubirea de oameni. Și nimic atâta pre patima cea bună o pierduse ca pre milă. Încă și Filon, om a lui Platon, ori împreună vorbitor, ori tâlcuitor oarecare socotindu-l că este, pentru înălțimea tâlcuirii: Că au zis pentru dânșii, ori Platon au filonisit, ori Filon au platonisit: Lăudând adică pre Moise, ca pre un urător de rău au zis. Și pătimind și de dreaptă mânie umplându-se, părăște pre oarecarii egipteni, adică pre pristavii lui Faraon. Că pătimește ceva sufletul, și ori spre milă, ori spre dragoste, ori spre bunătate, ori spre urâciunea de rău se pleacă. Că dacă nu sar fi înfrânt cineva, nu ar fi miluit pre robul: De nu sar fi plecat, spre cel ce se roagă nu sar fi milostivit: De nu ar fi pățimit ceva, nu ar fi făcut bine vrăjmașului: De nu ar fi socotit că sau nedreptățit dreptatea, nu spre urâciune de rău sar fi răsturnat. Iar pre schimbarea aceasta și patimă o numesc. Că precum cel ce de la cel mai bun spre cel mai rău se răstoarnă, pătimește: Așa și cel ce de la cel mai rău spre cel mai bun se abate, pătimește ceva. Că a schimbării patima este numele. Deci și tu, măcar târziu oarecând la vârsta bătrâneții de cele urâte patimi fugi, ca nu cumva să lauzi pre sfătuire, când de laude ție nici un folos nu-ți va fi.

Lui Amon. 82.

Cum că Timotei cel întru fericita pomenire dea pururi pomenit, pre ale nedomesticite-i fieri au dumestnicit pornirile, și pre asprime întru buna alcătuire o întocmea, nebunia ceia ce după săvârșirea aceluia au năvălit asupra pierzătorului, Evsevie luminat au arătat.

Lui Evtonie diaconului. 83.

Dacă frumusețea trupului nici de înspăimări nu se schimbă, ci o păzește pre dânsa măcar în lacrimi de ar fi: cu mult mai vârtos frumusețea sufletului de ispitele cele ce cad întrânsul a se schimba nu este dator, măcar în primejdie de ar fi.

Lui Agaton preotului, pentru ce au poruncit legea, in și lână și porfiră a nu se țese împreună. Iar în cea preotească pre lepra hainelor și a pietrilor o iscodește. 84.

De vreme ce ai scris ce vrând Moise au legiuit, in adică și lână a nu se țese împreună, iar întru hainele cele de in porfiră a nu împreună țese, iar pre lepra a hainelor și a pietrilor a o iscodi, putem adică și pre privirile lor a le vesti. Că au prea bune alegorii care potsă folosească, pre cei ce ne iscusită au către privire pre minte: Dar de vreme ce știu pre mulți care socotesc pre cei ce zic unele ca acestea, că prin neînvățatură pre nevoițe le dezleagă: Iar pre tine de lucruri, și de singură tâlcuirea celor scrise bucurându-te, drept pre răspuns ți-l voi face, de înconjurări izbăvit. Deci socotesc cum că spre filosofie pre supuși îndemnându-i, și cu singură trebuința a se îndestula vrând, pre toată trândăvia o au izgonit, prin aceia adică a nu împreună țese in și lână, pre pestriciune izgonindu-o: Iar prin aceia porfiră a nu împreună țese în haină de in, pre scumpete și podoabă: Iar prin aceia că lepra hainelor și a pietrilor o iscodea, pre prisosița trebuinței de a o avea, și a o înviesteri depărtându-o. Că hainelor celor vechi și caselor aceasta sau obișnuit a li se întâmpla. Căci cu cea de trebuință îndestulează-te, zice, nimic de prisosit, nici câștigând, nici învistiind, ci nici împodobindu-te, ci pre toată grija și sânguința spre purtare de grijă a sufletului mută-o. Iar dacă ai fi voit, și de la cei din afară a te folosi. Că zic cum că pre smochinii cei domestnici care le pică roadele, prin smochinii cei sălbateci îi strâng: Aș fi zis, că și Isocrat, când lui Dimonic pre cuvintele cele sfătuitoare i le trimetea, îl sfătuia, fii împrejurul hainei grijitor, dar nu împodobitor. Că a grijitorului adică este marea cuviință, iar a împodobitorului iscodirea. Și cum că aceasta adevărat este, prin acelea care Diogen au zis, luminat se arată. Că văzând pre oarecare tânăr mai cu desfrânare decât ca bărbații împodobindu-se au zis lui, dacă adică către bărbați, nenorocit ești: Iar dacă către femei, nedreptățești. Deci dacă cei dianafară de cuviință sau grijit, cum nu ar fi vrut sfîntitul acela și iubitorul de Dumnezeu bărbat la filosofie îndemnând, pe toată pistriciunea și trândăvia, și podoaba de la supuși să o izgonească; Iar pre împodobirea și cinstea să o legiuească, prin acelea care prea buna viață se isprăvește.

Lui Martinian preotului. 85.

Nesățios zic oarecarii cum că tu precupeț de grâu ești, și fără durere, și pândind pre vremi, și neguțătorind pre lipse, și pre primejdii lucrându-le. Dar să știi cum că

acelora adică pre ale tale măruntaie, NU ÎNȚELEGEȚI iar ție pre cele dumnezeiești ți le încui. Deci înțelegând, cum că nu atâta alții de tine au trebuință, cât tu de Dumnezeu: de rudenie cucernicește-te.

Lui Zosima purtătorului de cărți. 86.

Șiragul cărților pre care l-am scris ție, prietenului tău arată-l cu deadinsul, ca nu trăgându-se vreo uitare ție adică pagubă, iar lui hotărâre de nemulțumire să-i aducă asupra.

Lui Leontie Episcopului. 87.

Al prieteniei începutul, și al dragostei stăpânia, și cel ce pre amândoi ne-au rănit, și pre mine și pre bunul Evtonie, spre dorul cel către alții, este obiceiul cel urător de rău. Că de vreme ce l-am văzut pre dânsul nu numai pentru fapta bună, ci și pentru cei iubitori de fapte bune cu dulceață primejduindu-se de la acesta, și pre cealaltă filosofie a bărbatului urmându-o, m-am robit spre dragoste. Iar de vreme ce oarecarii și înșindu-se cu înțelepciune, pre dogmele blagocestiei a le vătăma se măiestrea, aicea îngrădindu-ne cu armele acelora, și cu silogismurile bătându-i, nu mai întâi ne-am întors, până ce desăvârșit i-am răsturnat, și cu biruința curat ne-am încununat. Aceasta nu încă ne este nouă scânteie a doua a dragostei, ci acum flacăra prea arătată sau aprins, și au rămas. Că întru acest chip este a dumnezeiescului dor legea. Că dorul adică cel trupesc, ca cel ce de cele de jos este râvnitor, de vreme ce din curgătoare trupuri se alcătuieste, va curge, și ca niște flori se vestejește. Că nici foc rămâne după ce materia ceia ce dă pre pricină văpăii sau chletuit, ci împreună cu dânsa se duce: Nici dorul stă după ce se vestejește arderea. Iar acela după Dumnezeu și întreg înțelept este, fiindcă a lucrului celui stăpânitor este, pentru aceasta și întărit este. Și cu cât podoaba a faptei bune lui se nălucește, cu atâta lui-și și pre unii cu alții împreună leagă pre îndrăgitorii lor.

Aceluia-și. 88.

Deși sunt oarecarii, precum a-i zis, din cei ce cu proistoșia noroadelor sau încununat, de la pricina adică a săracilor începând, și întru deosebită câștigare de bani săvârșind: dar însă tu nu la cei ce se îneacă cu corăbiile lua aminte, ci la cei ce cărnele cu întemeiere le metaherisesc, și cu alinare înoată.

Lui Isidor diaconului, săptămânile lui Daniil cum le tâlcuiește. 89.

De vreme ce iubitor de osteneală fiind și iubitor de învățătură, ai voit a te învăța cum sau împlinit cele de Daniil scrise șase zeci și nouă săptămâni de ani, care de la zidirea Ierusalimului se numără, și întru luarea lui se săvârșesc. Să știi, că nu în vremea lui Cir sau zidit, ci întru al douăzeci-lea de ani a împărăției lui Mână lungă. Că atunci, precum Ezdra povestește, Neemia venind, pre cetate o au zidit. Deci cum, ai zis, șapte zeci de săptămâni împreună sau tăiat peste norodul tău, și peste cetatea cea sfântă; Că întru al șasezeci-lea și nouă, adică întru a patra sută și șase zeci și trei de ani, început au avut războiul: Iar întru săptămâna cea de aceia înainte de ani au luat sfârșitul, împreună săvârșindu-se și lucrurile cele Iudaicești. Iar dacă zici, cum; Se cuvine a ști, cupă douăzeci de ani a lui Mână lungă până ce se va sfârși împărăția cea persească, ani sau făcut o sută treisprezece, după care cea Macedonenii au stăpânit până la anii două sute nouă zeci și patru: Apoi cea romană, August adică împărățind, ani patruzeci și trei: Iar Tiberiu, douăzeci și doi: Gaie, patru: Claudiu, șapte. Că întru al optulea an al lui, sau început pornirea lucrărilor Iudeilor, de la care războiul cel către romani lor sau aprins, care pre luare o au născut. Că în vremea lui Nero care au diadohisit pre Claudiu, strălucit și desăvârșit dându-li-se război de Vespasian, cel ce au fost voevod în vremea aceia lui Nero, iar mai pre urmă au împărățit, sau luat.

Lui Zosim preotului. 90.

Aud cum că, pentru cele ce adică se par că sunt de ocară, foarte te scârbești: Iar pentru cele ce cu adevărat sunt de ocară, nu numai nu te îngropi de rușine, ci și te mândrești. Căci adică că din tată rob te-ai născut, care lucru nu este a voirii ocară, nici în socoteală se pune, dar atâta defaimi pre cei ce spre fapta bună te îndeamnă, pre cât se cădea asupra celor ce spre trândăvie aduc a o hotărî. Și dacă adică între cei supuși ai fi fost, mai ales adică nici așa a defăima nu se cădea, ci cu sfătuiri și cu dojeniiri a te trage pre tine din adâncul răutății, și cu cale era și prea cuviincios: Dar însă nu atâta pagubă Bisericii și rușine vrea să fie. Dar de vreme ce între preoți te pari că ești, iar cum că ești o trec. Că nu a te răni pre tine, ci a te vindeca am voit: Nici pre cei ce voia a se liniști și a se alina îi ierți. Că mulți elini și iudei asupra Bisericii răsar ocărându-o, și pre a ta viață aducându-o înainte, și prin aceasta pre dogmă socotind să o vatăme. Deci dacă de judecată nu te temi, măcar de slava aceasta de acum ține-te: Dacă împărăție nu îndrăgești, măcar prepusul cel bun îndrăgește-l: Dacă cununi nu poștești, măcar de ocări izbăvește-te: Dacă de laudă nu te grijești, măcar de a nu fi comodisit ține-te: Dacă de osânda cea

neadormită nu te înfricoșezi, măcar de legile oamenilor teme-te, ca nu cumva întru însuși lucru prins fiind, pre munca cea mai de pre urmă să o rabzi.

Lui Teofil ipodiatonului. 91.

Timotei cel ce pre odihna cea prea izvorătoare a tuturor bunătăților, adică ceia ce împărăție a cerurilor se numește, acum o moștenește, atâta folos din fapta bună celor ce îl vedea le zidea, cât și din pomenire numai înțelepția pre cei ce l-au pomenit. Că din destul era și numai venind întru gândire, cucernicie să trimită înăuntru, și de necuvioasele patmi prea curați pre cei ce l-au pomenit să-i facă.

Lui Ofelie gramaticului. 92.

La voi gramaticii, omonimon (:adică de o numirea:) aceiași este cu sinonimon (:adică cu împreună numirea:) Iar la filosofi, nu. Ci omonima se zice, a căroră numele numai le este de obște, iar cuvântul cel din nume a ființei este altul. Iar sinonima, câte și cu lucrul și cu chipul și cu numele se împreună. Dar de vreme ce neîmpărțit fiind de acest fel de învățături, și neiscusită având pre minte, te-ai rugat ca pre ale zicerilor celor scripturistice înțelegerile acestea să ți se întocmească, cât îmi va fi cu puțință mă voi ispiti strălucit ție a-ți deschide ușa înțelegerilor. Cercarea în sfințitele Scripturi se zice și la Dumnezeu, și la oameni: Însă la Dumnezeu adică pre cu dinadinsarea cunoștinței o vestește: Iar la oameni, pentru căci cu osteneală și cu strădanie se află cea căutată. Deci unde numele acesta zace, și la Dumnezeu, și la om se omonime-sește, nu se sinonime-sește. Precum aceia, cercați Scripturile, cu cea pentru Dumnezeu zisă, însă Cel ce cercă inimile știe ce este voia duhului, se omonime-sește adică, dar nu se sinonime-sește. Iar aceia, cel ce cercă inimile, cu aceia, iar duhul toate le cercă și adâncurile lui Dumnezeu, se sinonime-sește, căci și la Tatăl, și la Sfântul Duh, pre prea cu dinadinsata socoteală o arată. Deci socotesc adică că ți sau luminat ție înțelegerea. Iar dacă și la alt nume aceasta a ți se descurca voiești, și aceasta voi face-o. Bunul se zice adică la Dumnezeu și la oameni, dar pre omonime-a o arată. Că aceia omul, cu, cât este de bun lui Israil se omonime-sește. Iar aceia, „cât este de bun Dumnezeul lui Israil,” cu „Duhul Tău cel bun mă va povățui la pământ drept,” se sinonime-sește. Că nu a numelui este aicea împărțășirea, ci a lucrului. Încă și mânia la Dumnezeu zicându-se, și la noi, nu se sinonime-sește, ci se omonime-sește. Că la Dumnezeu adică vestește pedeapsa ceia ce fără de patimă se trimite asupra celor păcătoși: Iar la noi, pre pătimașa pornire, și pre a gândurilor tulburare. Și aceia, „adaoge fărădelege peste fărădelegea lor,” se omonime-sește. Că ceia ce zice,

aceasta este, pune asupra pedepse peste păcatul lor. Și aceia, „dacă cineva pre Biserica lui Dumnezeu o strică, strica-l-va pre dânsul Dumnezeu,” se omonimește, că ceia ce se zice întru acest fel este, dacă cineva spurcă Biserica lui Dumnezeu, se va munci de Dânsul.

Aceluia-și: 93.

Pre bunătate Dumnezeu adică o are după fire, nu fără de voie, ci voitoare, nici de silă, ci de bună voie. Iar noi după nevoie și procopseală o luăm asupra, nu nejezuită avându-o pre aceasta, precum dumnezeiasca fire, ci căzută, dacă dorul trândăviei fără de dănțuire ar fi dănțuit.

Aceluia-și. La cea zisă, proroc va ridica vouă Domnul Dumnezeu. 94.

Spune Iudeului celui ce cu tine sau pricit, și nimic adică viteaz, nici bărbătesc au tâlcuit, ci bârfitoare faceri de cuvinte au borât: Și au zis că pentru fiul lui Navi sau zis, aceia, „prooroc vouă va ridica Dumnezeu dintre frații voștri ca pre mine.” Că foarte greșește, nu sănătos înțelegând, și fugând de a te învăța, și ascunzând pre cele mai mari decât ca Moise. Că sau zis, „pre dânsul ve-ți asculta întru toate, câte va porunci vouă.” „Și va fi sufletul acela, care nu va asculta pre proorocul acela, se va pierde din nordul lui.” Că întâi adică după hirotonia aceluia, pre acestea Moise uimit făcându-se le-au proorocit. A doua, că, dacă adică fiul lui Navi ar fi covârșit pre Moise, de crezut poate ar fi fost cea zisă, dar nu adevărată. Iar dacă cu mult decât dânsul mai jos era, neputincioasă această înțelegere se arată. A treia, că nici au adaos ceva la lege, ci întru ale aceluia petrecea rânduiei. A patra, se cădea, dacă pentru dânsul ar fi fost cuvântul, să zică, nu se va scula, ci sau sculat. A cincea, că se cădea să zică. Și va fi tot sufletul, care nu va asculta pre proorocul acesta. Iar prin aceia căci au zis, pre acela, pre acesta alături l-au trecut. A șasea, cum către Ioan care după multe neamuri sau născut au trimis, întrebându-l, de ești Tu proorocul, și Acela au zis, nu sunt; Că proroc adică era, dar proorocul nu era. A șaptea, cum Mântuitorul aicea venind, cei ce pre minuni le vedea zicea, „Acesta este cu adevărat proorocul.” Deci vadă câtelui se împotrivesc, și Celui adevărat, și mai înainte cunoscător și Împărat închină-se.

Lui Isidor diaconului. La aceia, după chip și după asemănare. 95.

De vreme ce tu prea înțelpt și prea iscusit la minte mult vestita problemă a ți se tâlcui ție în scurt și luminat, și nu prin înconjurări oarecare, te-ai rugat, și una altea stă împotriva: Că luminarea adică, de multe cuvinte are trebuință: Iar scurtimea, de puține: Cât îmi va fi cu puțință, amestecând pre lumina cu scurtimea, îți trimit. Mai bun lucru adică fac cei ce cu cea mai bună parte a omului, pre cea mai înaltă o alătură. Iar dacă ne luminată se pare că este cea zisă, mai luminată se va zice: Mai bun lucru adică fac, cei ce cu cea mai bună parte a omului, adică cu cuvântătorul suflet, pre Dumnezeu închipuiesc. Că cei ce pre Acela în chip omenesc îl socotesc, prea cu totul nebuni sunt. De vreme ce cu cele cu pogorământ zise se încurcă. Și nimic mai dumnezeiesc a înțelege nu sufăr. Căci cum sau zis, „întru acoperământul aripilor Tale mă vei acoperi.” Și, șapte-s ochii Domnului carii caută peste tot pământul, omul nici aripi, nici șapte ochi având; Și cum Pavel au hotărât, cum că nici al gândirii omului Dumnezeu este asemenea; Și cum Isaia au zis: Dacă toate neamurile sunt ca o picătură din cadă, și ca o flegmă sau socotit. Iar Libanul nu este din destul spre ardere, și toate cele cu patru picioare nu sunt din destul spre jertfă; „Cui ve-ți asemena pre Domnul;” Și cum Moise, pre a căruia zicere rău a o tâlcui se ispitesc, au zis: „Și vă păziți foarte cu sufletele voastre. Că nu ați văzut nici o asemănare în ziua aceia întru care Au grăit către voi.” Însă nici aceia cea cu deadinsul, precum socotesc, nu o dogmatisc. Că al începătoriei și al împărăției chip este omul, dar nu al ființei. Iar dacă bine va lucra, și al faptei bune. Că dacă și fără de moarte hotărât cum că este sufletul cel de gând, dar nu al prea dumnezeieștii aceleia și cei fără de început firi de o ființă, ci atâta sau depărtat, pre cât cu cuviință este zidirea de Cel ce o au zidit. Că dacă sufletul este după chip, cu adevărat și cel al femeii. Și pentru ce au zis Pavel. Că bărbatul adică nu este dator ca să-și acopere capul, chip, și slavă a lui Dumnezeu fiind. Iar femeia slavă a bărbatului este. Că sufletul cel femeiesc fără de moarte, și nesticăcios fiind, precum și cel al bărbatului, pentru ce cu hotărâre oarecare aceasta o au zis Pavel; Iar dacă împotriva acestora împotriva ar fi adus, împotriva întrarmând pre Moise asupra lui Pavel, aceia, să facem om după chipul nostru, și după asemănare. Prea adică cu puțință ar fi fost să zicem, căci cu număr de unul este cea zisă, și nu pentru amândoi sau zis, însă nu vom zice-o. Iar dacă pre cea de aceia înainte o ar fi adus înainte, aceia, și să stăpânească, nouă de la noi se va zice. Că se arată strălucit cea după chip, întru stăpânire închipuindu-se. Iar dacă ar fi zis, dar cum Pavel, pre acela adică, icoană dumnezeiască: Iar pre aceia a bărbatului o au hotărât: Vom zice, că din început adică de o cinste era femeia, și de aceiași stăpânire se învrednicea: Iar de vreme ce au greșit, sau micșorat, și sau ciuntit stăpânirea ei, și sub bărbat sau făcut. Nu ai suferit, zice, pre întocmai cinstea, primește pre micșorare. Către bărbatul tău va fi întoarcerea ta, și el te va stăpâni pre tine. Întrucât facerea adică a lumii pre începătorie cea mai înainte de păcatul femeii o arată. Iar apostolescul cuvânt, pre supunerea cea după cădere. Iar cum că prin aceia că sau hirotonisit

stăpân omul al tuturor celor de pre pământ, cea după chip se păzește: Ascultă pre cântătorul de Psalmi, care pre dumnezeieștile Scripturi, și împărătești-le silabe le tâlcuiește, și zice, „cu mărire și cu cinste l-ai încununat pre el, și l-ai pus pre el peste toate lucrurile mâinilor Tale.” Că precum Dumnezeu, peste toți, așa și omul peste cele de pre pământ împărătește. Deci are adică pre stăpânire care păzește pre chipul cel împărătesc. Că cea după asemănare, de nu sar fi părut oarecărora deopotrivă să zică. Precum aceia, „iar eu m-am culcat și am adormit.” Și aceia, „fericit este cel ce pricepe spre săracul și mișelul.” Întru acest chip se cade a le tâlcui, că pre începătorie lui o au încredințat Dumnezeu, ca să arate pre fapta bună, și să păzească pre asemănare. Ai primit, zice, pre cinste, arată pre fapta bună. Că aceia adică zidirii, iar aceia voinii Ziditorului să se socotească. Și poate aceasta arată, căci din început adică au zis, să facem om după chipul nostru, și după asemănare: Iar mai pre urmă, și au făcut Dumnezeu pre om, după chipul lui Dumnezeu l-au făcut pre el, neadăogându-se, cea după asemănare: Ori fiindcă pre aceia-și arată zicerea, precum mai sus am zis, spânzurată fiind fapta bună, ca să fie întru acest fel cea zisă, să facem om după chipul nostru, ca din voire să se facă după asemănare. Pentru aceia mai înainte de zidire adică amândouă le-au zis: Iar după zidire, pre una. Că Unul Născut Dumnezeu venind aicea, zice, „faceți-vă asemenea Tatălui vostru celui din ceruri,” fiindcă zidirea adică adică cea după chip o păzește: Iar voinia cea după asemănare. Iar dacă ar fi zis, dar cum dacă pre începătorie a tuturor celor de pre pământ o au luat de fiară se teme; Trecând pre acea dare de răspuns, măcar deși adevărată ar fi, măcar de nu, pre care oarecarii o au zis, că în dumnezeieștile Scripturi, stăpânirea fiarelor nu zicea: Ci mai pre urmă de la oarecarii sau adaos: Drept pre darea de răspuns o voi face. Că din început adică când i-au strălucit chipul, toate se supunea lui (:pentru aceia numele lor le-au pus:) Iar de vreme ce n-au ascultat, sau ciuntit după cuviință stăpânirea lui. Și din toată adică nu sau scos, (:ca nu deșert darul să se afle:) însă sau ciuntit. Că nu era cu dreptate cel ce sau biruit să se încununeze, ci cu frica fiarelor să se înțeleptească. Iar cum că aceasta este adevărată, când Noe pre chipul acesta de a doua oară l-au curățit, pentru căci iubea dreptatea. Au venit către dânsul toate fiarele, pre cea veche robie mărturisindu-o, și numai nu pre cel ce din început au păcătuit, și partea a stăpânirii o au pierdut prihăninu-l. Încă de Daniil leii sau cucernicit, și focul pre cei trei coconi. Și vipera pre Pavel nimic nu l-au vătămat. Deci prin carii înnoindu-se stăpânirea cea părintească, arată că și acela o au luat adică întreagă, și din parte o au pierdut. Și acestea adică de la noi. Iar dacă cineva ar fi putut mai bine să zică, și zică, și asculte.

Lui Pavel: 96.

Toate adică meșteșugurile, cu cugetările se întăresc, și mai mari se fac: Iar cu deșertările pier. Iar mai ales puterea cuvintelor. Că grijindu-se adică și adăpându-se, prea mari se face. Iar negrijindu-se, cu lesnire se duce și zboară. Și pentru ce acestea le zic, poate nu ne știi, tu cel ce pre dumnezeiasca înțelepciune și pre a faptei bune lucrarea dator ești cu adăogirile a o crește, și mai mare a o face.

Lui Zosima: 97.

Zic oarecarii că bătrân fiind tu cu vârsta, și numindu-te, pentru hirotonie, întinerești cu năravurile, și toate întinerind le acoperi, lucrându-le, pre care eu cu cuvântul adică mă sfîesc a le spune, iar tu nu știi cum a le lucra nu te rușinezi. Deci dacă adevereză, prea bună măcar la bătrânețe arată schimbare, ca și aceia încetând de comodisiri, iarăși pre înapoia cântare să o cânte.

Lui Stratighie monahului. 98.

M-am bucurat peste fire auzind de a ta sporire cea spre lucrul cel mai bun, și pre prieteni împreună a se bucura i-am făcut, pre prea poftita lor și prea dorită auzire bine vestindu-le-o. Deci dacă voiești ca noi adică mai mult să prăznuim. (:Că mai cu dulceață pre ale tale sporiri le prăznuim:) Iar ție laudă lungă până la cer ați găti, să nu încetezi, acestea vânzându-le, care și la Dumnezeu bine plăcute, și la oameni dea pururi pomenit pre tine te va face.

Lui Ermoghen epsicopului. 99.

Cei ce la canon pre cei ce nu sunt canoane îi aduc, și pentru aceasta pre cel ce cu dreptate este și pre ceilalți a-i canonisi îl cearcă, nu mi se par că pre judecata lucrurilor o au dreaptă. Că de vreme ce au ticăloșit pre partea cea cuvântătoare a sufletului prin boala cea de bună voie, greșesc de aceia și întru judecata lucrurilor. Că asupra dreptului, și viteazului, și a celor ce greșesc înfricoșatului, mândrie și fudulie vestește: Prin aceasta, tuturor îndrăgitorilor faptei bune, pre drumul cel către dânsa a-l tăia măiestrindu-se. Pentru că răutății vecină pre fapta bună a o numi îndrăznesc. Deci prihănească unii ca aceștia și pre leul, că posomorât și împărătește, și nu ca maimuța caută, și pre măscărici măscăriciunilor laude-i că răs pornesc necuvios.

Lui Maron preotului. 100.

Nu asupra celor nedreptățiți, o prea bunule, ci asupra celor ce nedreptătesc se spânzură primejdia toată: Cari și a se îngrijora și a tremura cu dreptate este. Iar dacă acestea întru acest chip sunt, nu a fi nedreptățit este rău, ci a nedreptăți, și a nu ști a suferi nedreptățit fiind.

Acluia-și. 101.

Sau zis bine de oarecare din cei dinafară, nu a fi sărac este de ocară, ci a nu suferi cu vitejie pre sărăcie. Deci dacă și acluia aceasta bine și frumos i sau părut, pentru sărăcie să nu ne rușinăm, încă nici defăimare pre aceasta să o socotim, ci spre răutate să mutăm această frică.

Lui Teodor scolasticului. 102.

De vreme ce pre mulți din bărbații cei buni lăudându-i, și norocul îl pomenești, cu dulceață te-aș fi întrebat, cum este cu puțință amândouă a se împreuna. Pentru că lauda adică către voire privește: Iar norocul a se lăuda adică cel bun nu dă voie: Iar a se ferici, nu oprește. Pentru că prea mult, și la voi cei ce părținiți pre cele ale elinilor, fericirea de laudă se despărțește. Că aceia adică din noroc, iar aceia din voire se naște. Deci scrie-mi mie, o înțelepte, cum celui ce se laudă cuvântul norocului se potrivește: Sau cum celui ce de la noroc întru acest chip, precum ziceți, sau făcut laudă i se cuvine. Că una cu alta se luptă: Pentru că dacă adică nevrând unul ca acesta este, să nu se laude. Iar dacă vrând, norocul loc nu aibă. Dacă biruință au pus, și propovăduiască: Iar dacă norocul pre aceasta o au isprăvit, nu se împărțășească de laude. Dacă sau nevoit, încununează-se: Iar dacă nu sau nevoit, nu se laude.

Lui Ermoghen episcopului. 103.

Dacă adică, cam cu sila oprind pre ocară și pre înverșunarea, a lui Zosima și a lui Heremon și a lui Maron, a te întâmpina cu dâșii ai ales, de multă și gătire ție este trebuință, și de ajutorul cel de sus. Iar dacă ca și cum dintru întâia strigare ai fi biruit, pre sine-ți înșelându-te te tăinuiești. Pentru că atâta ajutor lor-uși aduc între sine-și, când oarecăruia bun bărbat ar fi voit să-i izbândească, câtă pornesc între sine-și întrecere, când pentru lăcomia celor rele se prigonesc. Pentru că întru cele

de obște unindu-se, între sine-și se împerechează și nebiruită arătând putere întru a stinge pre fapta bună, despre partea lor, întru întrecere cea pentru întâietate, neîmpăcat între sine-și ridică război.

Lui Antioh: 104.

Precum întru cele ce se cade a se birui a birui urât lucru este, așa întru cele ce se cade a birui, a se birui mai urât pentru că nu întru toate biruința este bună, ci ceia ce adică pre pricină o are bună și vitează, este prea bună: Iar ceia ce și urâtă și rea, prea rea. Adică, ca din cei ce la elini sunt lăudați pre dovadă să o facă: războiul adică cel împotriva celor de altă seminție și după lege se pare că este și de nevoie: Iar cel împotriva celor de o seminție, și prea fărădelege, și nici de laude se împărtășește cel ce l-au pornit. Căci cu atâta mai mult decât alții se rușinează, cu cât mai mult ceva decât ceilalți ar fi lucrat. Că decât războiul cel dintru o seminție mai greu nu este nimic. Deci dacă unde a trupului este moartea, atâta este deosebirea: măcar deși una este firea: Apoi cei ce sub draci adică se pleacă, iar asupra fraților se înarmează; li sar fi părut că nesuferite fac; Eu nu socotesc, măcar că aicea, nu a trupului moarte urmează, că mai mic era răul: Ci a sufletului pierzanie, că nu întru neștiință trimitând pre cei ce se smintesc, ci decât toată moartea făcându-i mai cumplită viață să viețuiască, încă și îndreptările rudeniei sunt și mai mari, și mai dumnezeiești. Pentru aceia și cerului cuviincioasă viață a petrece ni sau poruncit. Iar dacă ostașilor celor de pre pământ, celor ce pentru patrie iau asupra lor arme, și asupra barbarilor merg, împotriva ne-am fi prins făcând; Care nouă ne va fi nădejde de mântuire; Sau care ne va face a crede că se vor mântui cei ce lucrează acelea care în pierzanie arătat trimit.

Lui Maron preotului. 105.

M-am înștiințat că după ce tu ai dobândind milă, pre socoteala ta neîmpăcată o ai vădit: Nu cum ai pățimit bine smerindu-te, ci pre cel ce bine ți-au făcut urându-l, că au putut a lucra. Deci dacă acestea adevărate sunt, tuturor propovăduiești că de milă ești nevrednic. Că dacă nu întru mulțumire, ci întru pomenirea de rău, pre facerea de bine o răstorni, cine ar fi suferit bine a face celui ce și pre sălbăticia fiarelor o biruiește; Că sunt între acelea care și pre facerea de bine și o simt, și o pomenesc, și a răplăti pre cât se poate, se sârguiesc.

Lui Isidor diaconului. 107.

Auzind adică poate nu vei crede, iar înțelegând bine știu că nu numai nu te vei minuna, ci și în palme vei bate. Deci ce este ceia ce din început adică necrezută se va arăta: Iar după acestea, nu numai minunată, ci și vrednică de bătut în palme se va arăta; Vei zice în scurt în puține silabe, mai mari decât noianurile înțelegeri însemnând. Celor vechi Dumnezeu nu prin scrisori le vorbea, ci prin sine-și, curată aflând pre mintea lor, și de învățătura cea fără de mijlocire vrednică. Și aceasta arătată este dintru acelea care fără de scrisori vorbea, și lui Noe, și lui Avraam, și celor plăcuți nepoți ai aceluia, dintru carii unul era și acel pre din vârf care pre toată puterea diavolului o au tăiat, și pre săgețile lui le-au cheltuit, și tolba o au deșertat, dea pururi pomenitul, zic, Iov. Iar când către însuși adâncul răutăți sau pogorât ticălosul norod al iudeilor, atunci de aceia scrisorile de nevoie că sunt sau socotit, și aducerea aminte cea prin acestea. Iar dacă socotești că în cea veche numai aceasta sau făcut, iar în cea nouă nu sau întărit, aș fi zis, că mai ales decât toate aceasta și întru dânsa se arată. Că nici dumnezeieștilor Apostoli în scris ceva sau dat, ci în locul scrisorilor darul Prea Sfântului Duh li sau făgăduit. Că Acela vouă, Zice, va aduce aminte toate. Iar dacă socotești că cele scrise, decât legile cele nescrise mai adevărate sunt, auzi ce zice însuși Împăratul, voi așeza lor așezământ nou, dând legile Mele pre mintea lor, și pre inimile lor voi scrie pre dânsese: Și vor fi toți învățați ai lui Dumnezeu. De unde și Pavel decât Moise mai mare cum că i sau încredințat întărindu-se, zicea că au luat lege, nu în tablă de piatră scrisă, ci în trupești table ale inimii tipărită: Pre care cel ce o defaimă nu se va ucide cu pietre după legea cea veche, ci prea amare-i munci se dă. Iar de vreme ce vremea trecând, și ca un cal prea iute alergând, unii adică pentru dogme sau alunecat, iar alții pentru viață: De nevoie iarăși au avut trebuință de îndreptarea cea din scrisori. Că defăimându-se cele nescrise spre cele scrise după cuviință sau pornit, Cel ce în tot chipul pre supuși spre fapta bună a-i îndemna voia. Deci se cade a înțelege noi, câtă este prihănirea, că cei ce așa suntem dator a vieții curat, cât nici de scrisori să avem trebuință, ci în locul cărților să dăm pre suflete Sfântului Duh, fiindcă pre cinstea aceasta o am pierdut, și ne-am așezat în trebuința scrisorilor, nici pre al doilea ajutor să-l uneltem iarăși spre trebuință. Că dacă prihănire este a avea trebuință de scrisori, și a nu trage asupra pre învățătura Sfântului Duh prin curată viață dator a fi fost a socoti, câtă este răutatea, ca nici după atâta și acest fel de ajutor: Că legea, zice, spre ajutor o au dat, să voim a câștiga, ci în zadar și în deșert zicând lucrurile să le trecem cu vederea, și mai mare mai înainte să chemăm muncă.

Lui Evtonie diaconului. Pentru pilda seminței, și cum cuvântul se seamănă.

De vreme ce ai zis, cum zicând cuvântul că seamănă, întru începuturi au zis, acesta este cel lângă cale semănat, pre a căruia vicleanul îi răpește sămânța. Au zis încă și în pilda neghinelor, cum că buna sămânță sunt fiii împărăției. Zic că mai ales adică pre fiecare pildă către ceia ce ne zace înainte se cade a o zugrăvi, și nu pre toate întru toate se cade a le înțelege. Însă ca să nu mă par oarecărora cum că pricini izvodesc, pre cea mai nedumerită voi zice-o, zicând că și cuvântul sămânță este, și cel ce pre cuvânt l-au primit pentru cea către dânsul împreună ținere și ca și cum formoluire. Că prin aceasta se închipuește adică Hristos întru noi, și noi după Hristos ne închipuim. Că pentru aceasta și sămânța se seamănă, ca să asemene pre om către Sine-și.

Aceluia-și. Pentru ce pre cei ce fără de voie au ucis lângă Leviți i-au locuit legea. 108.

De vreme ce ai zis cum că nici de la altul nu te-ai învățat, nici însuși a afla nu ai putut pricina, pentru care pre cei ne sfințiți lângă cei sfințiți i-au locuit Puitorul de lege, ca cei ce fără de voie ucidere au făcut cu Leviții, și de întinăciunea cea părută să se șteargă. Apoi căci aceia adică, asupra sângelui rudeniilor și-au întrarmat dreptele, (:când cinstea cea dumnezeiască vițelului o au dat:) ca și cum ai lui Dumnezeu celui întărâtat făcându-se izbânditori. (:Pentru aceia și preoție au dobândit.) Iar aceștia în oarecare chip slujitori a-i osânde-i sau făcut, pre cei ce era cu dreptate negreșt să-și ia osânda, deși nevrând au ucis. Și aceasta o făgăduiește însuși Legiuitorul zicând, nu nevrând, ci Dumnezeu l-au dat pre el în mâinile lui. Deci dacă Dumnezeu l-au dat, ca să-și ia osânda, nu ar fi fost cu dreptate să se osândească cel ce fără de voie l-au ucis, al osândeii slujitor arătându-se. Că deși pre mână se pare că o are pângărită, ci pre socoteală o are curată. Deci pentru ce, zice, fugă asupra lui sau hotărât; Nu pentru lucrul cel făcut: Decât că afară de pământul făgăduinței negreșit pre dânsul l-ar fi despărțit: Ci pentru ca nu de rudeniile celui ucis fără de socoteală să se ucidă, biruind mânia pre gând, și iuțimea pre adevărire întunecându-o: Ci nu așa pre dânsul până în sfârșit l-au lăsat. Că hotar al fugii lui hotărăște, pre viața arhiereului: și după moartea aceluia, întoarcere lui îi dăruiește, și îl dă înapoi pre el patriei.

Aceluia-și. Pentru ce celui ce fără de voie au ucis hotar al fugii viața arhiereului este. 109.

Pentru aceasta mi se pare că viața arhierelui hotar al fugii acelui ce fără de voie au ucis au poruncit să fie, vestind cu curat semn, că dacă moartea cea fără de voie a arhierelui pre cei ce fără de voie au ucis patriei îi dau, și întorcere lor le dăruiește: Apoi moartea cea fără de voie a Marelui Arhieriu, care de Înviere sau stins, și pre cele fără de voie greșeli le va pierde, și va da pre toți cei ce cred Lui Ierusalimului celui de sus, pentru că Ierusalimul cel de sus, zice dumnezeiescul Pavel, slobod este, care este maica noastră.

Lui Isidor diaconului. Ce este aceia, în sâmbăta a două întâi. Și ce este sâmbăta sâmbetelor. 110.

Pre aceia în sâmbăta a doua întâi zisă în Evanghelii a se tâlcui ție ca o ne luminată te-ai rugat, auzi. A doua întâi sau zis, de vreme ce a doua adică era a pashei, iar întâi a azimelor. Că seara jertfind pre pashă, a doua zi pre praznicul azimelor îl pricinuia: Pre care și a doua întâi îl numea: Pentru aceia, precum am zis, că a doua adică este a pashei, iar întâi a azimelor. Și cum că aceasta este adevărată, arătat este dintru aceia că Apostolii se prihănea ca cei ce freca spicele, și le mânca. Că întru acea vreme singură se pârguiesc spicele, și se pleacă de rod, și de vremea cea spre seceriș, ca și cum pre seceră spre sine-și chemându-o. Că întru a treia zi a azimelor, și mănunchi-le se aduce. Așa și de la vreme, și de la cea făcută arătată este ceia ce se caută. Iar dacă în sâmbăta sau zis, să nu te minunezi. Că sâmbăta pre tot praznicul îl numesc. Și pentru aceasta sau zis sâmbăta sâmbetelor. De vreme ce uneori, ori începutul praznicului, ori sfârșitul se întâmpla în sâmbăta săptămânii, ca și cum am zice, și la noi de multe ori se întâmplă. Că precum când dumnezeieștile arătări, ori nașterea cea după trup a Mântuitorului în duminică sar fi întâmplat, face îndoit pre praznic, ca și cum praznic în praznic. Așa și la dânșii dacă și praznicul sâmbetei sar fi întâmplat, sâmbăta a sâmbetelor se numea.

Lui Casie preotului. 111.

Mulți grija săracilor luându-o asupra-și spre a sa avuție o săvârșesc, pre carii nu se cade a-i râvni, fără decât cu toată grăbnicia, ca de niște pierzători a fugi. Că necăjesc pre sărăcia acelora, pre care a o îngriji trebuia.

Lui Alipie. Pentru Sfânta Troiță. 112.

Cele adică cu număr de unul zise în sfințitele Scripturi ale dumnezeieștii firi sunt închipuitoare: Că de o ființă este Sfânta și Prea Împărăteasca Troiță. Iar cele mai presus de număr de unul scoase, ale deosebirii ipostasurilor sunt. Că se lățește dumnezeirea, în trei deosebiri, și se strânge iarăși într-o ființă. Că nici multa dumnezeire loc să aibă din deosebirea firelor: Nici iudeiasca socoteală dintr-o față. Că aceiașimea adică a firii, cu ipostasurile se desparte: Iar deosebirea ipostasurilor, într-o ființă se împreună. Și ca nu pre toate în mijloc aducându-le să lungim epistolia, una sau două metaherisind, și celorlalte cale de tâlcuire să le tăiem. Zice Dumnezeu, „Eu sunt întâi, și Eu după acestea.” Mai înainte de Mine nu au fost alt Dumnezeu, și după Mine nu va fi. Deci ce ar fi zis cei de altă credință; Cine oare este cel ce pre aceasta o au zis; Tatăl ori Fiul; deci dacă adică Tatăl, cum zice cum că nu este după Dânsul: Că după voi după Dânsul este Fiul. Iar dacă Fiul este Cel ce au zis, cum zice mai înainte de Mine nu au fost alt Dumnezeu; Că nu veți îndrăzni pre ipostasul unuia a-l ridica. Că pre întâi adică și pre al doilea l-ați dogmatisit. Iar cum că nu este unul, nici a gândi, precum mi se pare, nu ați fi suferit. Pentru că noi adică într-o ființă(:sfânta:) Troiță, și aceasta și pre unele ca acestea înțelegându-le blagocestivim. Iar voi cei ce o despărțiți cum veți tâlcui pre cea zisă; Deci acestea adică pentru acestea zică-se. Să venim încă și la cele ce pre numărul cel unul îl covârșesc. Să facem, zice, om: Și au făcut Dumnezeu omul. După chipul lui Dumnezeu l-au făcut pre el, și au plouat Domnul de la Domnul foc și pucioasă, și Domnul Dumnezeuul tău, Domn Unul este. Deci ce ar fi zis aicea Iudeii; Că nouă adică nu se împotrivesc nimic, carii trei ipostasuri o ființă o hotărâm: Iar pre a lor cu totul le astupă gurile. Deci arătat este dintr-acestea că fără de îndoială este cununa Bisericii.

Lui Zosima preotului. 113.

Dacă te primejduiești, precum zic oarecarii, dintr-aceia căci și pre mântuirea și pre ipolipsie foarte le defaimi, că gura adică neînfrânată, și ne ținută, și fără de ușă o ai, și cum că te porți asupra acelor care nu este cu cuviință: Poate și noi în deșert ne ostenim sfătuind pre neîmblânzita fiară.

Lui Lambetie. 114.

Fericit ești și minunat, aceasta fiind care te numești. Că putând a lucra pre acelea care voiești, care sfințitelor scripturi, și dumnezeieștilor legi plac, singure iale ești lucrându-le.

Lui Evdemon. Pentru ce pre ceilalți frați lăsându-i Iosif pre Simeon numai au poruncit să-l lege. 115.

De vreme ce ai scris pentru care pricină pre ceilalți frați lăsându-i Iosif, pre Simeon numai au poruncit să-l lege ca acela ce zălog al întoarcerii fraților vrea să fie: zic, căci al celor ce pre tragodia aceia asupra lui o au lucrat prea verhovnic era. Că dacă sar fi îngrădit împreună cu cel prea bătrân, carele pre socoteală prea bună o au adus înăuntru, poate și pre vrăjmășie o ar fi răsturnat. Că decât acela mai tânăr era, al doilea fiind cu vârsta, iar decât ceilalți mai bătrân. Și cu cuviință era și ceilalți ori înfricoșându-se, ori înduplecându-se de socoteala celor prea bătrâni, să stingă pre vrăjmășie, și mai ales și al patrulea întărâtându-se pentru cele făcute, și însăși lucrul având multă plecare spre a nu fi lucrate. Deci fiindcă nici a slobozi glas pentru dreptul nu au îndrăznit, au poruncit ca el să se lege, ca acela ce pentru frații lui au fost zălog: Nu muncindu-l pre dânsul atâta: Că nu după mult i-au făcut bine: pre cât pedepsindu-l ca nu încă de acelea să se mai apuce. Pentru că la nevoință pre dânsul întru acest chip punându-l, și întru înțelegerea aducându-l acelor ce nu cu trebuință se lucraser, mai pre urmă întreg tatălui său l-au trimis.

Lui Maron preotului. 116.

Nu se cade, o către cele adică prea slăvite lucruri prea netrebnicu-le, iar către cele prea de rușine prea lucrătorule, bune pre toate a socoti primejdiile cele pentru fie ce, ci pre cele ce adică pentru blagocestie și pentru fapta bună, și de laudele cele ce pentru fapta bună pre prietenii le-au îmbrățișat vrednice: Iar pre cele ce acestea toate le vatămă, și pre faptele cele mai înainte isprăvite le spurcă, urâte a le socoti, și în sărita a fugi, ca de niște pricini de ne slavă. Că nu pre primejdii atâta cât pre pricini a le cerca se obișnuiesc oamenii, nu pre cele ce răsar, ci pre semințe, nu pre ramuri, ci pre rădăcinile lucrurilor. Că mulți tâlhari și ucigători de bărbați pentru cei de un nărav nevoindu-se au murit, și nu cineva pre dânșii iar fi lăudat: Că pentru răutate sau nevoit. Mulți pentru patridă și pentru născători și pentru copii sau dat pre sine-și, și nu cineva pre dânșii iar fi prihănit, ci și iar fi lăudat: Că pentru dreptățile firii sau săvârșit. Pentru aceia pre aceia adică îi netrebnicesc, iar pre aceștia și de laude și de stâlpi îi învrednicesc.

Lui Ishirion. La aceia, deci dacă voi răi fiind. 117 .

Mare a lui Dumnezeu este bunătatea, și a oamenilor cruzimea. Că cel ce apestire au cerut, și iertare au luat, acesta apestire cerând, nu numai nu i-au dat, ci și în temniță au închis pre cel împreună rob: Și mai ales, nici atâta dator fiind, câte el au fost dator. Că acela adică zece mii de talanți avea, iar celălalt cincezeci de dinari. După cuviință drept aceia cu dumnezeiasca bunătatea oamenilor alăturându-o evanghelicul cuvânt, răutate pre dânsa o au numit, zicând. Deci dacă voi răi fiind, știți daruri bune a da fiilor voștri: nu răutatea a toatei firi prihănindu-o: nicidecum. Că scris este fă bine Domane celor buni: Și, bunul om scoate, din visteria lui cele bune: Ci pre lângă dumnezeiasca bunătate pre cea omenească alăturându-o, rea pre dânsa o au numit. Căci cu cât mai vârtos Tatăl vostru, zice, va da bune celor ce cer de la Dânsul.

Lui Isidor diaconului. 118.

Dumnezeiesc adică oarecare lucru este cuvântul: și mai dumnezeiesc fapta bună: și prea dumnezeiesc blagocestia. Deci cel ce adică și cu cuvântul și cu lucrul și cu credința este împodobit, necovârșit este, și dea pururi pomenit, și de cea prea din vârf fericire vrednic: Iar cel ce dintru fiecare acestea este lipsit, atâta se micșorează, pre cât potrivirea celui lipsit cere.

Lui Pavel. La aceia, toți câți au venit mai înainte de Mine furi sunt și tâlhari. 119.

Acea „toți câți au venit mai înainte de Mine, furi sunt și tâlhari,” nu pentru prooroci, și pentru lege sau zis, precum cei ce pre cea veche lepădându-o voiesc. Că printrânsa și la credința ne-am povățuit cei ce am crezut, auzind pre Hristos Scripturile sus și jos întinzându-le, ca cel ce au mărturisit pentru Dânsul, ci pentru proorocii cei mincinoși, pentru carii Însuși au zis, „nu-i trimite-am pre dânsii, și ei alerga.” Că nu au zis toți câți sau trimis, ci câți au venit. Pentru că proorocii adică sau trimis. Că Moise adică au auzit, „vino, să te trimit pre tine la Egipt.” Iar Isaia auzea pre Dumnezeu zicând, „pre cine voi trimite, și cine va merge către norodul acesta,” și zicea, „iată eu, trimite-mă pre mine.” Iar proorocii cei mincinoși, și care la boieri și la proiestoși alerga: În ce fel erau și cei de prin prejurul Teudei, și Iudei galilianului și egipteanului carii sicarilor le-au fost mai mare: Nu trimiși fiind, ci cu mândrie arătându-se, și de sine-și hirotonindu-se, și sârguitori cu fățarnicie fiind, de sine-și au venit. Iar cum că pentru însuși aceștia au zis, ceia ce urmează arată. Că furul, zice, nu vine, fără numai ca să junghie, și să fure, și să piardă. Că toți lor câți

sau supus, sau junghiat, și au pierit, a strica și a întuneca pre adevăr de cuviință apucându-se, și mai degrab decât cuvântul de tot stingându-se.

Lui Isidor diaconului. 120.

Aceia adică a face și a învăța, necovârșit lucru este: Iar a face adică, dar a nu învăța, mai mic este: că șchiopătează despre o parte. Pentru aceia și cuvântător este omul. Că dacă a face ar fi fost a învăța, nu sar fi zis, iar care va face și va învăța, acesta mare se va chema întru împărăția cerurilor. Că ce; poate atâta viața cea prea bună, când pentru dogme nevoița sar pune înainte, și cel ce ajută celor neadevărate, mult asupra dogmelor celor drepte se poartă; Iar a nu face adică, dar a învăța, deși frunze se pare că are, de rod se lipsește. Și de răs și de comodisire, și de osândire nu ne împărășit este.

Lui Eutonie diaconului. 121.

Precum adică ascuțit sau greu foarte a grăi este cu lesnire, iar pre mijloc a dobândi, a muzicii meșteșug este: Așa și pentru a îndrăzni, și nu, se cuvine a socoti. Că aceia adică nu a folosului, ci ai ocării sunt numai: Iar ceilalți ai cocoinției, și pre laudele cele ce nu sunt a le țese. Iar cei ce măsură prea bună uneltesc, nici ocărăsc, nici cocoincesc, ci amestecând cu îndrăzneala pre cucrenicie, și cu certarea pre blândețe, așa spre a vindeca pre cei ce pre sine-și nu se cunosc merg. Deci așa tu pre acesta povățuire uneltindu-o, vino spre vindecarea Isaiei, celui ce din mândria cea prea foarte, și pre a se socoti pre sine-și om o au pierdut.

Lui Pavel. La cea scrisă, că nimeni nu le răpește pre ele din mâna Lui. 122.

Fiindcă ai scris, dacă scris este, nimeni nu le răpește din mâna Tatălui Meu, cum mulți pier; zic, că ai răpi adică nimeni nu poate din ne luptata și nebiruita Dreaptă pre cei ce prin credință dreaptă, și prin petrecere prea bună pre sine-și prietenie ai Ei a fi sau făcut: Iar a-i amăgi va putea. Adică, cu sila adică și cu tiranie ai smulge nimeni nu va putea: Iar cu amăgeli și cu înșelăciuni ai răpi va putea. Dar nu de la nebiruita Dreaptă se face aceasta, ci de la trândăvia oamenilor celor de sine-și stăpânitori. Că nu din neputința Celui ce îi păzește, ci din ușurătatea celor ce se păzesc pierzarea se întâmplă.

Lui Petru. 123.

Mai bun decât cel ce rău adică au viețuit, dar a zice cu covârșire este puternic, este cel ce a zice adică nu este isteț, iar cu viața strălucit, și cu dreptatea și cu înfrânarea covârșește. Iar dacă cineva și cu viața ar străluci, aceasta nealăturat este, prin lucruri cum că este judecată mărturisind, și pre cei ce dintru aceia căci către împlinirea poruncilor sau slăbănogit pre cele ce negreșit vor să se întâmple cu covârșire socotesc cum că sau zis, lepădându-i.

Lui Pavel. 124.

Dacă nici pre cele urâte sânguințe, nici pre cei ce le uneltesc pre dânsule i-ai fi metaherisit, strălucită ție de la toți laudă îți va pune. Că ale unelti adică pre dânsule, neslobod lucru este: Iar a nu le unelti adică pre dânsule, dar pre cei ce le uneltesc a-i metaherisi, pre slavă o vatămă. Că se cade nici a gândi a face, pre acelea care a le face urât lucru este: Nici pre cei ce le lucrează pre dânsule prieteni a-i unelti. Că se cade a te teme de prihâniri măcar deși neadevărate vor fi, de vreme ce mulți pre adevărire neștiindu-o, către slavă caută: Și întru acest fel pre fiecare a fi îl judecă, în ce fel vor vedea pre cei ce sunt împreună cu dânsii, nu numai de la lucruri, ci și de la cei ce petrec împreună purtând pre hotărâre. Că dacă la fapta bună, zic, te nevoiești, ceți voiește ție unirea cu cei prea răi.

Lui Isidor diaconului, la cea scrisă, crâșmarii tăi pre vin îl amestecă cu apă. 125.

De multe ori m-am mirat de cei ce pre dumnezeieștile Scripturi rău le tâlcuiesc, și a sa voie mai vârtos, decât cea întrânsele așezată a o pune de față se ispitesc. Că pre voia cea neamestecată a lor și adevărată, și care pre suflet poate a-l veseli cu cea rea și întinată apă, a dogmelor sale amestecându-o, pre cele dumnezeiești a le crâșmări îndrăznesc. Și aceasta este, aceia crâșmarii tăi amestecă pre vin cu apă. Că deși se pare oarecărora că pentru cei ce crâșmăresc pre vinul cel ce cu lesnire gândit sau zis: Că necuvios lucru este și acela: Ci adevărul judecând, mai vârtos pentru cei ce crâșmăresc pre cuvintele cele dumnezeiești mi se pare că sau zis. Că nu sau zis crâșmarii tăi amestecă apă cu vin; Care lucru a-l face se obișnuiesc crâșmarii, ci pre vin cu apă. Că pre înțelegerile cele curate și adevărate a le sfințitei Scripturi cu dogmele cele întinate a le lor amestecându-le, fac neadevărată pre învățatură.

Lui Amonie. La cea zisă, celui ce te bate pre tine peste falca cea dreaptă, dă-i și cealaltă. 126.

Împăratul a celor mai presus de lume și a celor pământești au venit din cer, ale cereștii petreceri aducându-ne nouă chipurile, acelea care și pre nevoință o au înainte împotriva celei olimpice. Că acolo adică cel ce bate și biruiește se încununează: Iar aicea cel ce se bate și suferă, de laudă se învrednicește. Acolo cel ce împotriva lovește, iar aicea cel ce și cealaltă falcă o dă, în priveleștea îngerilor se propovăduiește. Că nu întru a izbândi ci întru a filosofi biruința se judecă. Că nouă este legea aceasta a cununilor. De vreme ce nou este și chipul luptelor.

Lui Teodosie episcopului. 127.

Cum că adică decât împărăția preoția cu mult mai înaltă este, și mai mari are osteneți, (:că a osteneții celei în cetate osteneală nouă iarăși îi răsare:) și pentru cele mai de nevoie este primejdia, (:că aceia adică cele dumnezeiești, iar aceștia cele muritoare i sau încredințat:), mi se pare că nimeni nu știe. Iar cum că mulți fără de rușine a fiecăruia om este a stăpâni ori pre suflete ori pre trupuri socotind, sau aruncat pre sine-și întru aceasta, și de nenumărate rele și pre sine-și și pre supuși umplându-i, mai pre urmă întru adâncul pierzării cu necinste sau pogorât, nici aceasta socotesc că nimeni nu o știe. Deci acestea întru acest chip fiind, foarte mă minunez cum oarecarii adică carii nici pre însăși aceasta adică ca pre ale lor bine să le rânduiască, ci de multe păcate plini fiind, și nici între supuși a se rândui nefiind vrednici: dintru carii unul este și Zosima preotul, de a căruia viață, precum ai zis, smintindu-te ai scris: asupra preoției celei atâta decât împărăția mai înaltă a sări au îndrăznit, și cu bani a cumpăra lucru, care nici cu mulți bani a-l primi nu se cădea unii ca aceștia fiind. Însă poate cele ale lor neștiindu-le, și nici ceia ce este bine zisă de la oarecarii din cei dinafară urmându-i, încă lui cunoaște-te pre sine-ți: neștiind încă și pre vrednicia preoției, că după înălțime și pre primejdie o are, socotind cum că este necercată, dar nu slujba îndatorată, sau apucat de lucru care se cuvenea să fie lor neumblat.

Lui Isidor diaconului. Pentru robia Iudeilor. 128.

Deși nu vrednică, acelor care împotriva Stăpânului Hristos le-au lucrat, și-au luat aicea osânda Iudeii, însă au luat cu adevărat. Că pre acelea care ca și cum fugând le-au lucrat, zicând, dacă îl vom lăsa pre Dânsul vor veni romanii, și vor ridica și

cetatea noastră și neamul: De acestea de vreme ce le-au lucrat, nu au scăpat. Că cetatea lor luându-se de romani, și Biserica spurcându-se, ei ca niște robiți oarecare și fugari, și necinstiți și rătăciți pretutindeni sau risipit. Dar vor lua și acolo pre cea vrednică, că necunoscând pre iubirea de oameni, vor ști pre stăpânire, a căreia și aicea puțină cercare au luat.

Aceluia-și. La aceia, lepădatu-sau a se mângâia sufletul meu. 129.

Pre sufletul cel în scârbă afundat nimic atâta al veseli poate, ca dumnezeiasca pomenire. Și aceasta este poate care ai voit a te învăța, „lepădatu-sau a se mângâia sufletul meu:” „Adusu-mi-am aminte de Dumnezeu, și m-am veselit.” Că precum cea nedeșertată, și cu greu de vindecat doftorilor, patima aceia cei curgea sânge, întru o cirtă de vreme sau izgonit. Că aceia adică sau atins, iar acela au suferit iar patima au fugit: Așa și scârba cea omenească pre mângâiere lepădându-o, ca ceia ce cu toată mângâierea este cu greu de vindecat, de singură dumnezeiasca pomenire nu mai cu lesnire se izgonește, și întru neființă se duce.

Lui Ermoghen episcopului. Dacă „frumos cu podoabă mai mult decât fii oamenilor,” Domnul în David se zice, cum zice iarăși Isaia, „l-am văzut pre Dânsul, și nu avea podoabă, nici chip.” 130.

Nu cele împotriva ei, o sfințite cap, dogmatisește dumnezeiasca Scriptură pentru Mântuitorul învățând, ci fiecăruia lucru pre a sa și cuviința îi o împărțește: Că unele adică către dumnezeire caută, iar altele către înomenire, iar altele către patimile cele de bună voie. Că Lumină adică pre Dânsul adevărată l-au zis, și strălucire a slavei, și chip al Părintescului ipostas: Aceia adică pentru strălucirea ființei, iar aceia pentru împreună dea pururi vecuirea, iar mai vârtos pentru împreună vecuirea: Iar aceia pentru ipostesuirea, și pentru cuviința cea întru adevăratele chipuri. Și ca nu strălucirea ne în ipostatnică să se socotească, chipul pre ipostas îl adeverează. Iar „frumos mai mult decât fii oamenilor,” și frumos întru îmbrăcăminte, pentru fapta bună cea dumnezeiască și ne căzută a înomenirii: Iar că „nu avea chip nici frumusețe,” pentru două pentru una adică, de vreme ce pre chipul cel Stăpânesc ascunzându-l, pre al robului îl arăta: Iar pentru alta, pentru căci în vremea patimii, care de bună voia o au răbdat, toată defăimarea sa pornit asupra Lui. Că se spânzura pre lemn, întru amiază zi, și în mitropolie, și în praznic prea mare, și întru care nimic nu se putea să rămână: Că unii adică îl comodisea, iar alții îl batjocorea: Unii adică îl ocăra, iar alții oțet îi aducea: Unii adică îl defăima, iar alții cu sulița coasta Lui îi o împungea. Și la tâlharii cei răstigniți, nimic întru

acest chip lucra, iar asupra Lui ocăra, acelea care nici asupra celor vinovați nu era cu cuviință a ocări.

Lui Lambetie episcopului. Cum se cade a înțelege cea scrisă de Ecclesiastul. Nu fi drept prea mult. 131.

Precum al podoabei celei trupești hotar este potrivirea mădularelor: Așa și a frumuseței celei sufletești hotarul cel mai de pre urmă, este potrivirea faptelor bune. Că dacă margini-le într-o răutate cad, precum oarecarii din cei înțelepți au hotărât, (:că vrând să fie cineva chivernisitor într-o scumpete cade, și vrând să fie mare la suflet într-o înverșunare. Pentru aceia și mijlocii cum că sunt faptele bune sau hotărât. Că a necredinței și a relei credințe mijlocie este buna credință:) cu cuviință și înțeleptul au sfătuit, „nu fi drept prea mult.” Iar dacă și aceasta o sfătuiește, într-o cele ce sunt greșite ție de la cei de aproape nu fi amar și cu deadinsul judecător, ci covârșește pre dreptate cu bunătatea, iertare dând celor ce mai mari decât iertarea ți-au greșit ție.

Aceluia-și. 132.

De vreme ce mintea noastră pre pricina laudelor prea bunului Ermoghen episcopului nu poate să o primească, nici pre bogăția isprăvilor socoteala nu o încapă, a-mi da mie nu te lepăda. Căci cu care nici din parte nu este cu lesnirea a mă mulțumi, cum peste toate a trece îmi va fi cu puțință.

Lui Petru scolasticului. 133.

Se cade, o prietene, numele lăsându-le ale celor buni, către lucruri a merge. Că împărăție adică și bogăție și slavă, sunt nume adică la cei dianafară, iar lucruri la creștini. Precum cu adevărat și altminteri, ne slavă și moarte și sărăcie, sunt nume adică la noi: Iar lucruri la aceia. Și de voiești, pre începătorie în mijloc aducându-o pre cea dorită tuturor și poftită, dintru aceasta și pre celelate toate le vom vădi, și nu zicând, că vrednică este nicicum că degrab se stinge: Că mulți din însăși începătoreștile scaune în mormânturi sau dus: Și plânsul pre glasurile propovăduitorilor le-au diadohisit: Că și pre aceia lăsându-o, că mulți și de strămoșești-le avuții sau lipsit, jefuirii supunându-se, când mai ales pre dânsa vom cerca-o, să nu luăm de pre fața curvei suleimeniri-le și împodobiri-le, ci împodobită pre aceia în mijloc să o aducem: Ca atunci să se vădească grozăvia ei. Deci să

aducem pre chipul, și pre purtătorii de toiege, și glasul propovidnicului, și pre ascultarea muncitorilor, și pre de toți a se vedea: și să cercăm, de nu sunt cele părute strălucite acestea și dorite, nu numai de prisosit, nici ipolipsie fără de folos, ci și de vătămare. Că ce dintru acestea, acela mai bun se face, ori cu trupul, ori cu sufletul; Că aceasta este om. Oare cu adevărat mai înalt, ori mai sănătos, ori mai grabnic, ori pre simțiri mai strălucite le va avea; Dar nu ar fi zis cineva. Deci să venim și la suflet. Oare cu adevărat mai înțelept, ori mai blând, ori mai priceput de la această nălucire se va face; Nu cu adevărat, ci și împotrivă cu totul. Că nu aceia care la trup, aceasta și la suflet a se întâmpla se obișnuiește. Că acela adică nimic la a sa faptă bună au mai luat: Iar acesta și pre răutate o au luat. Pentru că și cu nebunie, și cu mărire deșartă, și cu mândrie, și cu nenumărate greșeli din trânsa se mânjeșete. Iar dacă se bucură, și mare cugetă, și se umflă, și asupra tuturor se ridică, acesta mai ales este vârful răutății, că nici îl doare, nici simte, ci și se bucură când bolile cresc întru dânsul. Că nici cu totul a se bucura, este bun. Fiindcă și tâlharul se bucură după furțișag, și răpitorul după lăcomie, și prea curvarul după ce sapă dedesubt nunta celui de aproape, și ucigașul de bărbați după junghiere. Deci nu se zică acesta că se bucură, ci dacă pentru lucru trebuincios, arate, și mă voi bucura. Deci fiindcă este prea slobod, și prea stăpânitori: Că și decât însuși împărații mai împărățitor: cel ce de patimile acestea sau izbăvit, să îmbrățișăm pre fapta bună, și de reaua aceia robire să ne izbăvim pre înșine, nici pre începătorie, nici pre bogăție, nici pre altceva întru acest chip fericit socotind și poftit, ci ca de patimi să ne izbăvim numai.

Lui Zosima preotului. 134.

Ori încetează desfătându-te din primejdiile cele străine, adormită fiind deșteptându-o și zădărând pre ne înfrânare, ori acestea lucrându-le de cinstitul jertfelnic nu te apropia. Că pre mulți smintindu-i îi gonești a se apropia, ne răbdând a vedea atâta spurcăciune la ne pângăritul jertfelnic tvorind.

Lui Pavel. Asupra celor ce zic, cum că este naștere, ori noroc, ori ceia ce se zice striști, 135.

Dacă toate, precum ai zis, o înțelepte, după norocul se fac și se zic, spune cum acum prin noi pre sine-și se răstoarnă. Că dacă el toate le face, el ar fi fost carele acum prin noi propovăduiește cum că nu este naștere. Deci cum acesta, pre care îl ziceți că este, el, zicând că nu este, nu se crede de la voi.

Lui Orion. 136.

Nu prost purtând oarecare ziceri ale sfințitelor scripturi pre gurile sfâșia. (:că de râsul neînvățaturii și al nebuniei vei fi vrednic. Pentru aceia și oarecarii fug, pricină omului celui iubitor de luptă a-i da temându-se:) Ci pre pricini cu dianadinsul căutându-le, vei avea dezlegările. Că se orbesc tâlcuirile care de pricini văduvesc.

Lui Apolonie episcopului. 137.

Eu decât frica lingușirea mai puternică și mai grea că este o zic. Pentru căci câte nu poate nevoia, le poate momirea: și pre cei ce nu se biruiesc de frică, momirea de multe ori i-au robit. Deci se cade și împotriva fricii și împotriva momirii adică a ne îmbărbăta asupra amândurora și ne slobode patimi: Iar numai pre adevăr a-l cinsti.

Aceluia-și. 138.

Se cade cel îmbunătățit și iubitor de Dumnezeu să fie și iubitor de oameni, ca nici pentru înălțimea faptei bune, și pentru căci șade cu Dumnezeu pre oameni să-i defaime, nici pentru oameni de Dumnezeu să se lenevească. Că de dragostea cea către Dumnezeu, deși mai mare este cu mult, cu cea către oameni împletindu-se, mai strălucită se face.

Lui Nil pentru înțelepciunea lui Daniil, și a pruncilor celor trei. 139.

Nu pre învățatura cea la haldei iscoditoare o au învățat pruncii cei trei și Daniil: să nu socotești aceasta. Că cei ce atâta potrivire la Dumnezeu a blagocestiei au făcut, cât nici de bucatele împărătești să se împărtășească: Când ar fi suferit, deși și cu nenumărate morți sar fi îngrozit, la ne slobodă învățatură să se alunece; Iar cum că acestea așa sunt, martor vrednic de credință este Scriptura care zice: Le-au dat lor Dumnezeu pricepere și înțelepciune întru toată gramatica și înțelepciunea, adică, decât toată așteptarea mai ascuțită și decât nădejdea mai iute, primea pre învățatura cea în slove. Iar cum că aceasta este adevărată, arătat este și dintru aceia căci nu sau închinat chipului împrătesc: Arătat este încă și dintru aceia căci de acesta leii sau cucernicit, iar de aceia focul. Iar dacă ar fi zis cineva, din învățatura persană, răspundă, cum dar dintru cei ce întru prea mare vrednicie fiind ei, și întru toată

înțelepciunea lor învățați, pre unii adică leii mai înainte de a ajunge în fund, i-au oborât: Iar pre alții focul.

Lui Paladie episcopului. 140.

Nu defăima pre cei ce cu prost chip se apropie către tine: Ci minunează-te de răbdările, și îndură-te spre prefacere, socotind, cum că mulți de neam împărătesc fiind, pre rânduiala robilor o au luat. Iar dacă și ne arătați ar fi și din părinți ne arătați, nici așa nu te întoarce, ci întinde-le, cât îți este prin puțină mâna: socotind că și cea părută rea blagorodie fără de voie este, și nu prihănită: Că cea din naravuri, este spurcată: Iar dacă și răzvrătiți la naravuri ar fi, de hrana cea de nevoie îndulcească-se. Și pentru omeneasca, și pentru dumnezeiasca poruncă, care nu numai căci poruncește, la tot cel ce cere să-i dăm, ci căci și cea dată a noastră o facem.

Lui Aetie comitului. Asupra sabelienilor. 141.

Pre dumnezeiescul și negrăitul Fiul Tatălui, cel de la noi închinat, după cuviință Cuvânt se numește: Nu cum căci Cuvânt numai este, și al Tatălui tâlcuitor, precum oarecarii socotesc: Ci cum că și mai degrab decât cuvântul zidește, și fără de patimă s-au născut. Iar Cuvânt fiind ipostăsuire este, și pre a sa deosebire o are. Iar cum că nu este ne ipostăsuire, însuși Cuvântul, zice, că are cuvinte zicând, „cel ce aude cuvintele Mele și le face pre ele.” Deci dacă Cuvântul cuvinte are, nu este ne în ipostăsuire: Ci în ipostăsuire fiind, pentru aceia căci fără de patimă au ieșit, Cuvânt se numește.

**Lui Teodosie episcopului. La aceia, „lumineze lumina voastră.” Și cum că nu este aceasta împotriva aceia, „luați aminte la milostenia voastră,” și celelalte.
142.**

Decât slava bună care pretutindeni spânzură, și pre pământ și pre mare o înconjură, nimic, o minunatu-le, este mai bun, nici pre comorile lui Cris cineva cu dânsa le-ar fi potrivit. Pentru aceia paremistul au zis, nume bun este mai presus de bogăție multă, mai presus de argint și de aur, este darul bun. Iar Hristos porunca, „lumineze lumina voastră înaintea oamenilor.” Nu ca și cu iubirea de cinste să

trăim, nicidecum: Că pre aceasta pretutindeni o dezhădăcinează, poruncind, nici pre rugăciune, nici pre milostenie a o împubica, ci și de cealaltă mână a se tăinui ceia ce se face: Ci ca nimănu să nu dăm dreaptă pricină de sminteală. Că așa și nevrând noi lumina faptelor va străluci împrejur pre cei ce ne văd, și către dumnezeiasca slavoslovie îi va întoarce. Pentru căci cum că aceasta vestește, nu au zis, ca voi să vă slăviți, ci „ca să vadă lucrurile voastre cele bune, și să slăvească pre Tatăl vostru cel din cer.”

Lui Zosima preotului. 143.

Dacă frumuseță trupească ai fi văzut, gândește-te, că floarea aceasta strălucită, mâine praf se face, și ceia ce astăzi este foc, a doua zi în cenușă se va preface. Că tot ceia ce sfârșit are, și aceasta prea degrab, măcar deși se pare că este strălucită și îndrăgită, lesne defăimată se cade să fie, mai ales când și muncă naște.

Lui Paladie ipodiaconului. 144.

Nu este mic lucru cel ce se pare că este mic, aceia a nu adăoga păcat peste păcat, ci și prea mare. Căci cale este care duce spre cea prea bună schimbare. Căci dacă curgerea răutății, ceia ce spre pieire aleargă, ar fi încetat, început va lua pornirea cea spre fapta bună. Că precum starea cea întru stadii, și liniștirea pre pornirea cea împotriva o naște: Că de nu ar fi stătut, nu ar fi mers spre cea împotriva: Așa și la răutate, de nu ar fi încetat, loc faptei bune nu ar fi dat.

Lui Petru corictorului.145.

Potrivirea, este prietenie, o prea bunule: Că nepotrivirea pre prietenie a o vătăma are fire. Deci și tu nu unelti prieten bărbat, și momitor. Că nu va suferi cel ce întru cele deopotrivă și drepte pre prietenie o au înfîpt.

Lui Teognost preotului.146.

Multe având pentru dea pururi pomenitul Timotei a zice, pre una la care toate se întind, voi zice-o: Că adevărat al faptei bune fiind îndrăgitor, dea pururi împotriva laudei ceia ce îi era lui se nevoia, pre împătımirea cea pentru cele mai dinainte cu cele de a doua lucruri pierzându-o.

Lui Eutonie diaconului. 147.

Pre tirania prinderii mai înainte în minte, ceia ce stăpânește pre neamul omenesc tăindu-o Mântuitorul, și de la cele de jos râvnitoare lucruri către latura cea mai presus de lume pre dânsul a-l sui sârguindu-se, striga, „sculați-vă, să mergem de aicea.” Căci cu glasul pre a Sa putere amestecându-o, pre ale celor ce voiesc a zbura la cer le-au întărit puterile, cât cei ce au zis că mult se bucură de mai înainte prinderea în minte de călătoria cea de sus să se țină.

Acluia-și 148.

Cel ce pre tirania patimilor ceia ce la cei mulți cum că nesilită este se pare, tirănește o silește, și ca un viteaz a fi lăudat dator este, și ca un ucigător de tiran.

Acluia-și. Pentru Sfânta Troiță. 149.

Dea pururi vecuirea, ca o dea pururi viețuire este. Pentru aceia la singură firea cea fără de început, ceia ce dea pururi întru aceleași, și tot așa se află, a se lua sau obișnuit. Că nemurirea adică, și la cel făcut adică, dar nu moare, adică la înger și la suflet, a se grăi deasupra poate. Și nestricăciunea la cele făcute adică, dar mai presus decât stricăciunea sunt făcute: Iar dea pururi vecuirea chiar a dumnezeieștii ființe deosebire este. Pentru aceia la închinata, și prea împărăteasa Troiță numai are fire a se lua, ceia ce pre mai înainte, și pre după, nu suferă, nici pre întâi, și pre al doilea, și pre al treilea primește. Că decât numărul Dumnezeu mai presus este, și decât anii mai sus, și decât toată înțelegerea mai înalt. Că deși cu deosebirele se despărțește, dar cu vrednicia și cu ființa se împreună. Se despărțește adică, ca Iudeii și Sabelie să se mustre: Iar se împreună, ca Arie și Eunomie să se rușineze. Că lățindu-se în ipostasuri, se împreună după ființă, căreia și vrednicia negreșit îi urmează.

Lui Alfie episcopului. 150.

De vreme ce toți, aceia căroră pentru fapta bună, și mult, și puțin cuvânt le este, cred cum că din dumnezeiasca voie cinstea preoției și sau dat ție, cu dreptate ar fi fost tu toate a le face ca nu pre dumnezeiasca hirotonie cu cele după acestea lucrate

să o ocărăști. Că dacă pre sufletul tău cu așezământul preoției l-ai fi împodobit, și pre gândul adică cel drept însuși stăpânitor l-ai fi arătat, iar pre mânie lui slujitor o ai fi dat, și ai fi legiuit ei ca nimic să lucreze, dintru acelea care Împăratul nu voiește, și tot lucru cât prin dulceți și prin scârbe la răutate este dat l-ai fi izgonit din mintea ta, ai fi cinstit pre hotărârea cea de sus.

Aceluia-și. 151.

Ale slobodului suflet chipurile sunt, neviclenia blândețea, iubirea de oameni, bărbăția, dreptatea, înțelepciunea, pogorământul, liniștirea, plecaciunea la toți, aceia nu cu dar, ci cu judecată a ține și a hotărî, și celelalte asemenea acestora: iar a ne slobodului aceia a se birui de patimile cele împotriva, și toată buna înțelegere dintrânsul a se izgoni.

Lui Isidor diaconului. A Numerilor. Pentru ce Aaron și Mariam prihănind pre Moise, Mariam singură sau certat. 152.

Fiindcă ai scris, pentru care pricină Aaron și Mariam prihănind pre Moise, Mariam singură sau certat, lepră pre fața ei, unde limba vrăjmășuiește înflorind: Îți scriu adică și ceia ce am auzit de la oarecare înțelept, voi spune încă și pre cea de mine gândită, ca însuși să cerci pre cea mai adevărată. Deci au zis adică acela, că de vreme ce început al preoției era, nu au voit Dumnezeu să ocărăscă pre începătură, ca nu și sfârșitul să se facă de oacără. Iar eu nici a răsturna pre aceasta, nici întru cele chiar a o număra nu pot. Nu o răstorn de vreme ce nimic nici pre fapta bună nici pre blagocestie nu o vatămă. Iar întru cele chiar nu o număr, de vreme ce mai înainte de Aaron preoția era mai dumnezeiască și fără de sânge, cea a lui Melhisedec. Și cum că nu a a nemiternicului Judecător este, ca pentru vrednicia celui ce au greșit, pre dreptate să o treacă cu vederea: Ci pre aceia mai vârtos o zic: Cum că de vreme ce Scriptura întru prihănire pre Mariam mai înainte o au rânduit decât bărbatul și Arhiereul, socotesc că ia sămânța o au dat, și acela i-au urmat. Iar cel ce sămânță aruncă, a celor ce răsar pricinuitor este. Pentru aceia și mai din toți cei ce au făcut vițel în pustie, unii adică au luat osândă, poate cei ce au început greșeala: Iar unii sau iertat, cei ce după înșelăciune și amăgăre au urmat acelora. Că nu cea făcută atâta, cât socoteala, cu care se face, se muncește. Că intră Judecătorul și până la înțelegeri. Deci mi se pare cum că și mai înainte sau rânduit Mariam, și Arhiereul sau supus. Întru celelalte mai înainte rânduindu-se adică bărbatul, iar femeia supunându-se, nu după creșterea alături sau făcut, ci după pricinuirea. Că limbut, mai de multe ori, neamul femeiesc este și iscoditor. Pentru aceia și osândă

au luat: Fiindcă întru celelalte toate mai înainte rânduind pre Aaron, aicea pre dânsul nu l-ar fi supus, de nu ar fi voit pricina să o arate.

Lui Alfie. 153.

Deși precum ai scris, Zosima al cetei tâlhărești este verhovnic, și al mâncătorilor de norod exarh, și al celor ce cu trândăvie viețuiesc ajutor, și a celor ce drept petrec prihănit: Dar eu nu pre dânsul numai îl prihănesc, ci și pre Paladie și pre Maron, pre cei ce, precum zic, împreună îi ajută lui, și pre puterea lor asupra blândețe-i celor blânzi o înarmează. Că aceia sunt cei ce întăresc pre răutatea acestuia, și a o stinge nu o iartă, ci pre blestemata aceia răsplătire și o dau și o iau. Căci prin aceia căci întăresc pre cei răi, că se întăresc socotesc: Și prin aceia căci dau război celor îmbunătățiți, a-i birui nădăjduiesc: Ci nu va suferi pre acestea Dumnezeu, cel urător de rău și iubitor de bine.

Lui Arpocra sofistului. Asupra celor ce zic cum că este întâmplare, adică striști, ori ceia ce se zice noroc. 154.

Bine ai făcut, deși încă rămășișele bolii pre noi ne înprăștie, pre alăuta cea painfinită a o metaherisi silindu-ne, și viers a cânta, deși nu orgănos și răsunător, ci sitav și lin. Deci ascute-ți auzuri-le tale, și lucește-ți pre minte către buna simțire. Că încâtenel cântând, nu este cu lesnire a auzi. Deci de unde oare, de unde voi începe viersuirea; De aicea, de unde și se cade. Deci zic, că a oamenilor, precum socotesc, celor ce nici acum lucrează, nici, după acestea așteaptă, nimic bun nu este hotărârea cea pentru noroc. Și ca nu hotărâre să se pară că este cea zisă, prin dovediri luminate, și silitoare și nesilitoare cuvântul călătorească, cercând cu deadinsul pre lucruri, și cel adevărat la arătare aducându-l. Că vezi câtoră se împotrivesc, și câte bune din a lor voirea se sârguiesc a le izgoni, și înfricoșează-te de trăsirea lor. Pre Dumnezeu ori cum că nu este îl hotărâsc: Ori cum că este adică, dar cum că n-au făcut lumea: Ori cum că au făcut-o adică, dar nu că o grijește: Ori cum că o grijește adică, dar cum că se veselește de cei ce pre răutate o îmbrățișează: Ori cum că nu se veselește adică, dar dă altora stăpânirea: Ori cum că nu o dă adică, dar fără voie se lipsește: Ori cum că nu se lipsește adică, dar nu voiește a munci: Ori cum că voiește adică, dar nu poate: Ori cum că poate adică: dar pre trândăvie o protimisește: Ori cum că pre trândăvie adică nu o protimisește, dar se biruiește de pornirea stelelor: Ori cum că nu se biruiește adică, dar nelucrător, și ne ostenitor voiește să fie. Și pre altele multe, ca nu câte pre una zicându-le, întru lungime să întindem cuvîntelu-l, dintru care fiecare și pre

necuvîntare și pre păgânătatea cea mai de pre urmă o suflă. Și prin toate adică pre limbă o înarmează împotriva dumnezeieștei purtări de grijă, și la cer pre săgeți le trimite. Iar printr aceleași și pre bunătățile cele de pre pământ le izgonesc, pre filosofie, pre doctorie, și pre toate științele, și meșteșugurile, și învățăturile, și cinsti-le faptei bune, răsplătirile răutății. Că dacă întâmplarea stăpânește ceia ce de dumnezeii cei ce nu după cuviință sunt închinați de la dânșii. (:că pre stele nu știu cum dumnezeii le socotesc:) fără de dreptate se formăluiește, apoi nici se cade a filosofi, nici a legiui, nici a judeca, nici a tămădui, nici știință sau meșteșug a unelti, nici a învăța, nici de fapta bună a se apuca, nici de răutate a se depărta. Deci pre acestea toate, o fericite, cuvântul norocului cel vestit le va răsturna, și pre toate dintru adânc le va smulge cele bune. Și cine va suferi din cei ce de minte și de înțelegere sunt împărtașiți; Și cine de toate acestea pre sine-și pre taină depărtându-se va lăsa celui ce se zice noroc pre cele ale sale, a căruia pre osteneală a o arăta voind, cei ce și-l zugrăvesc și-l plăsmuiesc, nu numai cu chip de femeie sau îndestulat, măcar că și aceasta din destul era semn a necuvântării și al nebuniei, ci și cârmă i-au dat lui să o aibă în mâini, și sub picioare i-au supus temelie ca de sferă, și l-au lipsit și de ochi: prin toate acestea arătând pre necuviința și înspăimarea, și orbirea, și nestatornicia lui. Deci cine pre Dreapta ceia ce pre toate le ocârmuiește defăimându-o, se va încredința pre sine-și oarbeii, și nestatorniceii, și releii năluciri, Iar de vreme ce zic, dar cum unii fără de socoteală se îmbogățesc; Zic, și cum și cum unii și după socoteală; Iar dacă ar fi zis, cum unii fără de dreptate se muncesc; Zic, cum unii și după dreptate; Că ori nedreptatea întru toate țină-se, și creadă-se cuvântul cel fără de socoteală al lor: Ori cele după socoteală făcute, și mai presus decât cele fără de socoteală făcute desprinească-se. Că mai bine și cu mult mai cu cuviință și mai după dreptate este a zice, că cei prea răi deși de cele de aicea au scăpat, acolo negreșit vor lua osândă: Decât a zice cei îmbunătățiți sau nedreptățiți aicea muncindu-se, și nici o caznă le va fi după acestea. Că aceia adică și adevărată este și binecuvântată, și pre toate sufletele spre fapta bună și blagocestia le deșteaptă: Iar aceasta și ne cuvântată și păgână, și pre toată viața cea drepată o răstoarnă. Deci cei ce adică pre acestea le zic, nici alcătuită, nici muzicală chieme pre pornirea stelelor, ne muzicală, precum zic, și ne alcătuită, și nepotrivită viață, că oarece și cea și nu din cele necuvioase gătind: Și nici lucreze pământ, nici la divanuri apropie-se ajutor cerând, nici de doctorie împărtașească-se, nici pre filosofie laude-o, nici pre răutate prihănească-o, nici prin învățătură mai îmbunează-se, nici prin altă faptă bună a se împodobi pre sine sârguiescă-se: Ci încredințază-se pre sine norocului celui vestit de la dânșii, ca prin lucruri să cunoască neputința lui, că nu numai pre bogăție nu o va împărți, ci și ca niște pierzători și vrăjmași ai firii celei de obște să se izgonească de la toți face. Iar dacă acestea toate făcându-le, că se rușinează cu cei mai înainte arătat au folosul împotriva a-și ostăși pre limbă, întru ne nemeririle lucrurilor se îngruneze: Învețe-

se, că multora de multe ori spre rău sau făcut dobândirea cea întru multe. Că bogăția adică pre mulți i-au vătămat, și sabie împotriva lor ascuțind, în mâinile vrăjmașilor au sărit: Iar începătoria și împărăția, cea tuturor iubită, nu numai pre bine a trăi, ci și pre aceia a trăi de multe ori o au făcut. Deci nu pre aceasta numai socotească-o, dacă ne dobândire este la lucruri, ci deși nu de multe ori sărăcia decât bogăția mai trebuincioasă celor ce o au sau făcut, asupra purtării de grijă strige, nici loruși dea-și pre stăpânirea judecății, ci înțelepților celor la dâșii laudați. Că pentru care pricină Socrat adică cu otravă de moarte osândit fiind, nu au socotit că se nedreptățește; Iar Platon vândut fiind, nu socotea că au căzut din slobozenie; Iar Diogen în zdrențe trăind, decât împăratul perșilor se socotea pre sine mai bogat; Iar Antisten de spurcate și pângărite se bucura, și asupra celor ce se desfăta își întrarma pre limbă; Iar Fochie dus fiind la moarte cu oarecare prieteni, și oarecare din tranșii lăcrimând, și de tânguiri calea umplându-o, îi zicea, nu iubești împreună cu Fochie să mori; Deci dacă pre cei înțelepți nici moarte, nici robie, nici sărăcie nu i-au tulburat, ci și se împodobeau cu acestea. Că au știut că loc de nevoiță adică este viața aceasta de aicea, iar ceia ce va să fie pre cinstirile plăților născându-le, pentru care pricină aceștia desfătării și bogăției, și începătoriei pre fericire hotărându-o, de la cei ce rabdă pre cele împotriva, își înarmează asupra purtării de grijă pre limbă, ceia ce pre folos îl știe, și fiecăruia ori îi iartă, ori îi împărțește, ca și bogatul cu cercarea voinii sale să dea, și săracul, precum în foc aurul, cu sărăcia lămurindu-se să se încununeze; Iar dacă ar fi zis oarecarii, trebuia și prin bogăție și prin sărăcie toți să se cerce, vom zice, că mai ales adică mulți și așa sau cercat: Și întru bogăție adică mândri, iar întru sărăcie ne îmbărbătați sau arătat. Iar de nu toți, mai ales adică printraceștia și pentru ceilalți este cu puțință a răspunde. Însă nimic de acest fel nu zic, ci pre aceia mai vârtos o zic, că nimic nu se vatămă cei îmbunătățiții carii aicea se muncesc, acolo lor cununile gătindu-se, ci mai vârtos atunci se micșorează cununa a lor, când aicea răsplătirea oarecare și bună norocire ar dobândi. Deci nu pre toate aicea caute-le, ci gândească, că judecata nemitarnică va fi, pre care și scriitorii de cuvinte și poeții, și ritorii, și scriitorii o povestesc. Că deși pre cu dinadinsarea nu o au ajuns, ci cum că negreșit va fi au dogmatisit.

Lui Isaia ostașului. 155.

Nu învăța a se desfăta cel ce măsurată hrană a unelti este învățat, ca nu lacom și neînfrânat în loc de întreg înțelept zidindu-l întru adâncul răutăților să-l pogori, unde petrecând pre sine-ți poate te amăgești.

Lui Arhondie preotului. Cum că nu are mai înainte cunoștință diavolul, ci din pornirile cele dintru noi socotește pre cele pentru fiecare: 156.

Nu pre cele din minte le știe, o prea blândule, diavolul: Că a singurei dumnezeieștii purtări este acest lucru ales, și aceia ce au zidit deosebi pre inimile noastre. Ci din pornirile trupului pre sfătuirile sufletului le vânează. Adică au văzut pre cineva cu iscodire căutând, și ospătându-și ochii săi cu străine frumuseți; luând pre pornirea aceluia, îndată ori spre preacurvie, ori spre curvie pre unul ca acesta îl zădărește. Au văzut pre vreunul iușos sau mânios: îndată sabia i-o ascute, și spre ucidere îl pornește. Au au văzut pre vreunul urât câștigător; spre tâlhării îl îndeamnă și spre nedreptăți. Au văzut pre vreunul biruit de pânțece; îndată și pre patimile cele după pânțece lui i le zugrăvește, și materii dă către a merge spre lucru adică spre al său scop. Că pentru ce nu pre toți către aceleași patimi îi împinge; De vreme ce unul adică pre aceasta, iar altul pre aceia mai vârtos o alege: Și unuia adică aceasta, iar altuia aceia îi place. Deci din pricinile trupului, și pre putreziciunea sufletelor le semuiște: și așa împletește pre vicleșuguri.

Lui Casie magistratului, 157.

Mai bine este adică a avea frumusețea sufletului întregă și nepătimașă: Iar dacă aceasta a se păzi greu lucru este, apoi măcar în mici părți oarecare și lesne de vindecat, și nu întru cele prea de primejdie vătămarea. Că nu de vreme ce auzi că pocăință sau dat, fără de frică spre a păcătui să mergi, ca unul ce negreșit te vei vindeca, ci să știi, că mai întâi adică mulți, nici vreme de pocăință nu au avut, întru însăși păcatele osândă luându-și. Apoi încă cum că pocăința în multă vreme a tămădui sau obișnuit pre patimi. Că și de osteneli are trebuință, și de post și de priveghere, și de milostenie, și de rugăciuni, și de toate de acest fel, ca să se vindece rănilile ce au apucat mai înainte. A treia se cade a înțelege, că măcar deși se vor vindeca, semnul vădește pre patimă. Că nu același trup întreg este și cel tămăduit: nici aceiași hrană ne ruptă și cea ruptă, măcar deși sar părea că și cu un meșteșug oarecare au venit întru nu cu lesnire a fi arătat. Iar dacă și întru podoaba cea dintâi sar fi așezat, nu prost, precum am zis, se așază, ci cu nenumărate osteneli și plânsuri, și munci, pre care lui-și le aduce sufletul cel ce au păcătuit.

Aceluia-și. Cum căci credința fără de fapte nu mântuiește pre om. 158.

Pre credință, o minunatule, lucrurile mai vârtos, decâ cuvintele a o propovădui datoare sunt. Și cum că aceasta este adevărată, că dacă cei ce adică din afară zic,

lucrurile vor arăta decât cuvintele mai luminat, iar Apostolul mai lucrător, pre Dumnezeu îl mărturisesc că-l știu, dar cu lucrurile se leapădă. Iar dumnezeiasca Scriptură strigă, „norodul acesta cu buzele, Mă cinstește, iar inima lor departe stă de la Mine:” și „în deșert mă cinstesc pre Mine.” Că din lucruri, dar nu din cuvinte cele tănuite sunt datoare a se vădi.

Lui Aetie. Și au stătut Finees, și l-au îmblânzit, și au încetat sfărâmarea. 159.

Când madiamitenii a întâmpina pre evrei carii de dumnezeiescul ajutor se povățuia au hotărât, atunci de un măiestru bărbat sfătuindu-se, și de arme și de măiestrii, și de tărie și de putere a nu se bucura zicându-le. Că au auzit cum că nici egiptenilor acestea nu le-au fost de folos, fecioare frumoase nu întrarmându-le, ci împodobindu-le le-au trimis la război. Că au știut cum că întru alt fel ajutorul cel de sus de la dâșii nu se va depărta, de nu în curvie, apoi de acolo întru slujirea de idoli iar fi alunecat. Că au fire cele prea mari din greșeli din mai mici a se naște. Iar ele ieșind, la luptă se împroșca cu dâșii, sabie adică ne aducând a sufletului, nici săgeți, ci pre frumusețe și pre podoabă în loc de tot războiul măiestrie punându-le înainte, și atâta pre dâșii i-au biruit, cât lepădând armele le-au dat acelora biruința. Iar după ce au văzut fiul arhiereului că nu numai cei proști, ci și cei întru vrednicii lepădători de paveze sau făcut, și spre curvie pornindu-se, și cum că dumnezeiescul ajutor pentru aceasta să zboare vrea, pătimind durere, și de dreaptă mânie umplându-se, sabie metaherisind, pre unul din cei întru vrednicii împreună cu femeia ceia ce se curvea i-au ucis. Și așa au încetat nu numai pre pașterea bolii ceia ce spre cele prea de primejdie se sârguia. Ci și pre dumnezeiasca mânie ceia ce pre cei ce au păcătuit îi păștea. Deci cu preoție sau cinstit, cel ce pre neîmpodobire o au tăiat, ca unul ce a ostășeștii bune-i podoabe cercare au dat. Și aceasta este ceia ce o cauți să te înveți: „Au stătut Finees, și l-au îmblânzit, și au încetat sfărâmarea, și i sau socotit lui întru dreptate.” Că au cinstit dumnezeiasca fire pre cel mai întâi decât Dânsa cu dreptate sau mâniat, și prin două junghieri pre fărădelege o au încetat.

Lui Agato preotului. Pentru răbdare pentru Sarra. 160.

Când de Dumnezeu iubitorul Avraam pentru dumnezeiasca vedenie de la Persia în Palestina: Iar pentru foamete în Egipt au venit, văzând cei ce era întru vrednicie pre soția lui și cu frumusețea femeiască și cu fapta bună strălucind, ca și cum un odor prea cinstit ar fi adus împăratului, îi vestesc pentru dânsa: Și acela îi ia femeia, ceia ce cu întreaga înțelepciune mai mult decât cu frumusețea strălucea. Iar după ce

bărbatul său de moarte temându-se frate cum că este al ei numindu-se, au dat adică pre femeie, iar asupra îndelungei răbdări nu au strigat. Atunci cu adevărat atunci dumnezeiescul ajutor, pre ale sale arme pornindu-le, iubitorului de Dumnezeu pre soția lui nepipăită, și întreagă i-o au dat înapoi. Că noaptea pre acela cu prea amare munci bătându-l, și pre dulceți cu durerile înduplecându-le, iar mai vârtos deșarte a se aduce făcându-le, așa dreptului pre cunună i o au adus. Drept aceia și noi dacă în ispite am fi căzut, nu asupra dumnezeieștii îndelungi răbdări să strigăm, ci să ne ținem mai vârtos de dânsa, ceia ce și câștiguri din necâștiguri, și putință din neputință află.

Lui Arhondie preotului. La aceia, încheietura mânei: 161.

De vreme ce ce este ai zis, încheietura mâinii, ascultă. Fiindcă barbarul îmbătându-se cu tirania, și îngâmfmându-se cu mândria, și cu vinul îngreunându-se, sfințitele vase nu numai bărbaților, ci și femeilor celor slujitoare dulceților lui le-au pus înaintea spre uneltire, sau arătat partea cea după cot a mânei, pre hotărârea cea supra lui zugrăvinduo. Că precum zugravii: ca și de la îndrăzneala acelor pre dovadă să o facă: carii trupuri fac pre cele fără de trupuri, pre singură mâna a o zugrăvi se apucă ceia ce încununează pre creștetul celor ce împărățesc pre pământ, ca să arate că din cer lor începătoria se dă. Așa și acolo cu pogorământ sau arătat, ca să arate, că Împăratul tuturor pre hotărârea cea împotriva tiranului o scoate, și pre istov î-l zugrăvește.

Lui Martirie preotului 162.

Regulă este și a blagocestiei și a dreptății, a ascunde adică isprăvile, pentru ne arătarea sfârșitului, și pentru căci supără pre cei ce aud: și căci îngâmfare este, și pentru lesne plecarea firii către păcat, și pentru credința cea prea gata și învoirea cea împrejurul răutăților acelor ce aud. Că puțini celor bune, dar mulți celor rele cred, nu numai din cele ale lor, și pre hotărârea cea pentru alții aducându-o: Ci și pre păcatele sale prin prihănirea altora a le acoperi socotind.

Aceluia-și. 163.

Al blagocestiei, o prea cuvântărețu-le, îndoit este chipul. Unul adică prea sfânt și prea dumnezeiesc este în suflet. Că jertfă aceasta este prea bună, și lui Dumnezeu prea iubită, adică a avea pre socoteală blagocestivă, și dumnezeiasca venire a o

năluci, și întărită și adevărată a o avea întru locașurile sufletului: Iar al doilea întru curățenia trupului. Că cel ce de acestea două chipuri văduvește, nici măcar cele ale pământului și ale mării prea cinstate odoare de le-ar aduce, nici dacă pre toate cele mai întâi legiuite dobitoace le-ar da să se jrtfească nu va mulțumi pre Dumnezeu.

Lui Teodor scolasticului. 164.

Așezământ este de demult bine întărit, și lege nescrisă care către iubirea de oameni caută ca stăpânitorii de armele slugilor să se biruiască, și cei ce cu război biruiesc să dea loc milostivirii. Iar tu, precum zic, nici de cele sădite în fire așezămături, nici de cele nescrise legi ne cucernicindu-te, pe cei ce pentru robii tăi pre ajutor l-au primit asupra i-ai necinstit. Deci să știi că după cuviință tu întru această formă vei cădea, pre care pre alții văzându-i că o au, nu ai pățimit ceva omenesc, ci fără de omenie arătându-te, și pre însăși firea, și pre milă o ai ocărât.

Lui Pavel ipodiatonului. La cea zisă de Apostolul: măcar înger din cer de va vesti vouă. 165.

Înfocatul învățător al cuvântului, Pavel zic, Apostolul, nu numai asupra sa și asupra celorlalți Apostoli aduce pre hotărâre, dacă ar fi îndrăznit cineva să izvodească vre-o nouă izvodire la propovăduire, ci și asupra îngerilor: Și nu prost asupra îngerilor, ci asupra celor din cer. Nu pre aceia, precum ai socotit, a-i ocărî vrând, carii nici au îndrăznit cândva, nici îndrăznesc, nici vor îndrăzni aceasta a o lucra, ci pierzătorilor draci încuind pre calea vredniciei de credință, nu numai pricină luând ca niște îngeri vor răsturna pre propovăduire. Că ce zice; „Măcar noi, sau înger din cer de va binevesti vouă afară de ceia ce am bine vestit vouă anatema să fie.” Că așa și îngerii se bucura cu întemeierea propovăduirii, ca și cel trimis către Corneliu i-au vestit pre dascălul, nu lui-și pre lucru și l-au lăsat.

Lui Arhondie preotului. La cea scrisă. Că va Fiul omenesc să vină întru slava Tatălui. 166.

Cum că va veni, o prea bunule, Hristos întru slava cea Părintească sau făgăduit, pre gurile ereticilor astupându-le, și pre turbarea lor stingându-o. Că nici au zis, întru acest fel de slavă, în ce fel și Tatăl (:ca nu iarăși oarecare schimbare cineva să prepună:) ci lucrul cel adevărat punându-l, întru însăși aceia zice că va veni, ca de nevoie cum că una este ea, să se socotească și aceiași. Iar a căroră una este slava,

cu mult mai vârtos și ființa. Iar dacă cineva nu crede, cerce cu diandinsul pre ceia ce se va zice. Că dacă unde nu este o ființă, deosebire a slavei se află. Că „alta este slava soarelui, și alta slava lunei, și alta slava stelelor: Că stea de stea se deosebește întru slavă.” Cum a căroră una este slava, ar fi putut să se despărtească întru ființă;

Lui Maron. 167.

În scurt fiecare adică din celelate patimi, și margine are, și încetare vede, și sați știe, și la sfârșit se silește: Iar dorul cel cumplit al iubirii de bani, nimic în fire sădit fiind, ci dinafară de oareunde năvălind asupra, încetare nu vede, pre saț îl ocărăște, veselie nu știe, sfârșit nu suferă: Ci dea pururi întinerind, iar mai vârtos pre tinerețe întinzându-o, mai tânără decât sine-și, și mai tiran se silește să fie. Că nu către celelalte patimi pre întrecere o face numai, ci și către sine-și, și pre sine-și a se birui sârguindu-se. Că mai degrab cineva pre cele neajunse le va prinde, decât acela pre sațiu îl va lua. Că pre adăogire împuținare, nu știu cum, și micșorarea cum că este socotindu-o, mai mult aprinde pre foc, care și din sufletul tău oarecarii zic să fi gustat. Deci stinge-l cât degrabă pre acesta. Iar de nu, și aicea neviețuită vei viețui viață, și acolo sub amară te vei supune osândă.

Lui Eutonie diaconului. 168.

Cel ce pre cuviință, o prea înțelepte, nu o dă în jaf, niciodată de dumnezeiescul ajutor nu se va da în jaf.

Lui Atanasie preotului. 169.

Deși cineva ar fi de patrie prea împărătească, și de neam prea vestit, și cu tot felul de bogăție ar fi îmbogățit, la vârful buneii limbuții ar fi ajuns, și toate scripturile a celor vechi prin gură le-ar fi purtat, și cu putere, și cu frumusețe, și cu slavă și cu începătorie sar fi mândrit, și de însăși împărăția sar fi învrednicit, și cu cunună și cu porfiră sar fi îmbrăcat, iar faptă bună nu ar avea, pre acesta eu între cei robi l-aș fi rânduit. Iar dacă cineva cu dreptate și cu întreaga înțelepciune, și cu bărbăție și cu pricepere înțelept ar fi, pre acesta întru cei prea împărați l-aș fi numărat. Iar dacă decât cel ce pre toate împreună acelea le are mai bun este iubitorul de fapte bune, decât ce ce nu pre toate le are împreună, că nici este cu puțință pre toate a le aduna, cu mult mai fericit va fi, și mai bine slăvit, căci acelea adică degrabă se sting, iar fapta bună fără de moarte este.

Lui Petru. La cea zisă, cine este credinciosul robul și înțelept. 170.

Cum că cel ce pre buna vreme a lucrurilor o dă în jaf, din vânarea celor bune va greși, arătat este: Iar cum că și toate bune sunt în vremea lor, eclesiastul ne-au învățat. Deci dacă acestea întru acest chip se află, ce te minunezi, dacă Mântuitorul au zis pentru înțeleptul și credinciosul iconom, căci va da hrana în vreme; Că lucrul cel fără de vreme pretutindeni este scârbicios, și facerea de bine ceia ce de vreme este neîmpărtășită, și pre nume îl pierde. Adică, aceiași pâine celui flămând adică este dulce și plăcută, iar celui sătul nu foarte: Și același pahar, celui însetat adică prea primit, iar celui beat prea greșos. Deci care este pricina, ceia ce pre acelea-și nu ale acelora-și cum că sunt le fac; Buna vreme adică, ceia ce și pre lucrul cel dat mai mare și mai plăcut îl zidește. Deci se cade nu numai a da, că mic lucru poate este acesta, ci și în bună vreme. Că aceasta măcar deși mică ar fi cea dată, mai mare o va face: Măcar deși mare, prea mare o va găti. Pentru aceasta și cântătorul de Psalmi pre dumnezeieștile faceri de bine înalt propovăduindu-le, și pre aceasta o au adaos, „toate către Tine așteaptă să le dai lor hrană în bună vreme.” Că nu numai le hrănește, ci și în bună vreme. Că acest lucru mai ales este, ca Cel ce pre toate le hrănește, adică să le dea în vreme bună. Și de voiești, și din rodirile cele ce din pământ se nasc, aceasta făcându-se, să o vezi: Vezi că nu întru o vreme grâu și vin și untul de lemn, și neamurile mugurilor și florile felurile florilor: Ci povățuiesc înainte livezile, și le urmează holdele, și le primește via, și trimite către maslin pre lucrătorul de pământ strugurul: Ca pre oarecare dănțuire prea bună vremi-le dănțuindu-o, și cu lungimea vremii pre lucrătorul de pământ odihnindu-l. Că dacă toate împreună întru al său sfârșit ar fi venit, sar fi strâmtorat meșteșugul lucrătorului de pământ de scurtimea vremii, și toate le-ar fi pierdut și sar fi stricat, neputând el deodată pre toate a le aduna.

Lui Arsenufie cetețului. 171.

Se cade adică și a cânta cu pricepere, și a te ruga cu trezvie: Și nu pre acelea ale cere care nouă bune se par că sunt, ci pre cele care Însuși Cel ce le dă ar ști că sunt de trebuință și de folos. Că mulți pentru bogăție adică viețuită au avut pre viață, și la sfârșit vrăjmașuiți fiind, și din aceasta de acum, și din ceia ce va să fie viață au căzut: Și pre începătorie logodindu-o ceia ce naște pre pricinile furțișagurilor, că nu aș fi zis a căștigurilor, și de care le avea sau lipsit: Și frumoasa femeie sârguindu-se a-și lua ca și cum pentru aceasta se vor veseli, pentru aceasta mai ales și în primejdii și în războaie au căzut: Și la vârful puterii și a sănătății a veni sârguindu-

se, împreună cu aceia că au viețuit viață sălbatecă, și pre blagorodia sufletului nu o au cunoscut, căci li sau întunecat lor prea bunele lucrări, și sfârșitul, și mâncare fiarelor sau făcut, fără de slavă și blestemat sfârșit răbdând. Deci pre toate acestea lăsându-le, pre acelea să le cerem de la Dumnezeu, pre care Însă-și ar ști că trebuincioase sunt.

Aceluia-și. 172.

Bună este bogăția la cel ce bine a o unelti și a o cârmui poate. Bună este și sărăcia la cel ce cu vitejie a suferi știe. Bună este și slava la cel ce spre apărarea celor osteniți pre dânsa o uneltește. Bună este și ne slava la cel ce a filosofi au ales. Bună este și începătoria la cel ce după dreptate stăpânește, și nimic din începătorie spre a nedreptăți pre cei mai de jos primește. Bună este și puterea la cel ce spre sprijinul celor mai neputincioși pre dânsa o uneltește. Deci nu pre lucrurile acelea să le prihănim, care organe ale faptei bune și ale răutății pot să ne fie nouă, ci pre a noastră voire, ceia ce pentru trândăvia ceia ce covârșește, și pre frumusețea armelor o ocărăște.

Aceluia-și. 173.

O parte a vremii adică au zburat, iar ceia ce se pare că este de față, se tăinuiește: Iar ceia ce va să fie încă așteptată fiind trece. Că precum o curgere repede a apei, pre simțirea cea cu deadinsul a ei nu o iartă să fie cunoscută, că trece alături cu iuțimea pre înțelegere, așa poate și mai mult, pornirea vremii la sfârșit silindu-se, cu lesnisre adică prin mijloc trece, și oamenilor luminat nimic, nici înfipt arătând, ca pre niște umbre a visurilor le lasă.

Lui Eutonie diaconului. 174.

Ai-bi o înțelepte, pre socoteală bine cunoscătoare, și pre suflet întărit, și toate întâmplante întru a ta întru sporire, și pre rușinea vărjmașilor o vor răsturna. Iar dacă te-ai fi împutinat, vei strica adică pre slava ta, și praznic celor împotrivnici, și scârbă prietenilor tăi vei pricinui.

Lui Dorotei prea strălucitului. 175.

Din oameni unii adică pentru zăbăvnicia minții nu ajung pre dreptate: Iar alții pentru ascuțimea minții lor o ajung, iar pentru iubirea de bani o crâșmăresc, cu aur, precupind pre hotărâre, și pre cumpăna dreptății cu luarea în altă parte atârându-o. Sunt încă și cei ce pentru sfială și pentru momire și pentru frică o strică pre aceasta. Deci se cade judecătorul și priceput să fie și nemitarnic, și decât banii și decât sfiala și decât momirea și decât frica mai înalt. Că dacă de oarecare din patimile acestea sar fi biruit, pre totul îl va strica. Deci dacă a afla adică pre dreptate, greu lucru este, iar a nu o strica cel ce o au aflat, mai greu, nu se cade cineva a se arunca pre sine-și întru a judeca. Iar dacă Zosima precum ai scris, și zăbavnic fiind, și al banilor, deși altul oarecare este, îndrăgitor, pre sine-și se aruncă, întru a judeca pre cei ce se sfădesc, măcar că întru a vinde pre dreptate aflat fiind, și de la însăși cei ce se sfădea cunoscut, și de la toți de multe ori vestit, să nu te minunezi. Că dacă adică pre celelalte patimi biruindu-le, de aceasta sar fi biruit, poate cineva după cuviință sar fi minunat: Iar dacă, precum zici, întru toate cele urâte patimi cu totul biruindu-se, și întru aceasta sau prins, nu se cade a te minuna.

Lui Isidor diaconului. La cea scrisă: Au doară nu avem stăpânire, pre o soră femeie a o purta. 176.

Fiecare din Apostoli, precum cu urmare este a zice, o țară luând, pre aceasta o au pus la rânduială. Iar Pavel ca un înaripat lucrător de pământ, mai pre toată lumea o au străbătut, și la însăși marginile pământului au ajuns, și pre cei ce l-au ascultat punându-i la rânduială, și întru neascultători semănând pre dumnezeiasca propovăduire. Pentru aceia acelora adică și femei le urma, nu pentru facerea de fii, nici pentru împreună viețuirea, ci dintru ale sale averi dând și hrănind pre propovăduitorii necăștigării. Iar acestuia a urma, nici le-au dat voie, nici au putut, care la însăși, precum am zis, marginile pământului alerga. Și ce lucru minunat este; dacă neamul femeiesc au rămas, când și Varnava, părtașul însoțirii, șchiopătând către nemărginitul acela drum și osteneală, au dat lui Pavel întâietate; Căci când împreună cu dânsul rânduit era, acestea au scris Pavel, au doară nu avem și noi stăpânire pre o soră femeie să o purtăm, ca și ceilalți Apostoli, și frații Domnului, și Chifa; sau numai eu și Varnava nu avem stăpânire a nu lucra; Nu cum că împreună cu femeia locuia sfătuitorii fecioriei, și propovăduitorii întregii înțelepciuni, și carii pre cetele fecioarelor le punea la orânduială. Că cine iar fi suferit pre dânsii pentru feciorie sfătuind, dacă ei întru dulceți tăvăliți fiind sar fi vânat; Deci nu aceasta zic. Că întru alt fel ar fi zis pre o soție femeie, precum scriitorii de tocmele în zestre scriu, și a o hrăni și a o îmbrăca, precum se cade femeii soției după putere: pre femeie adică rânduindu-o pentru firea, iar pre soție pentru împreuna viețuirea. Dar de vreme ce le urma lor, din averile lor ele hrănind

pre vestitorii necâștigării, soră adică o au numit, ca pre curăție să o arate, iar femeie, ca pre fire să o însemneze. Că femeie și fecioara se numește, măcar deși nepipăită ar fi: Femeie pentru chip, măcar deși mesticată ar fi: femeie pentru fire măcar deși de împreunarea bărbătească ne împărtășită ar fi. Iar cum că cum că aceasta nu afară de socoteală este, pentru căci trup sau născut Mântuitorul din sfânta Fecioară Maria, zicând însuși aceasta Pavel, pre a căruia zicere rău a o tâlcui oarecarii și cu vicleșug îndrăznesc, au zis, Cel născut din Femeie. Ce faci o Pavele, pre Fecioara femeie o numești; așa zice, femeie o numesc pentru fire, iar Fecioară o am în socoteală. Că femeie era Fecioara, măcar deși nepipăită era: Femeie pentru forma și zidirea: Fecioară pentru nesticăciunea curăția.

Lui Petru anagnostului. 177.

Deși doftoria, o prea bunule, de obște este, și ajutoarele tuturor sunt puse înainte, pentru aceasta vindecarea nu este de obște, de vreme ce de la voirea celor ce o uneltesc se face. Că unul adică metaherisind pre ajutor, și punându-se asupra răni, au dobândit tămăduirea, iar altul lenevindu-se, mai mare și mai grea au lucrat pre boală, și întru prea jalnic sfârșit viața și-au răsturnat. Deci să nu ne doară vindecându-ne, ci să suferim pre amarele meșteșuguri a une doftorii ca aceștia. Că mai dulce adică mai pre urmă naște pre rod. Că nevoie este ca cele ce pentru trândăvie greșite prin osteneli a se șterge, și prin biruiri cu multe primejdii a le dezbirui.

Lui Toma monahului. 178.

Se cădea adică cuvișia ta, o sfîntite locaș al urâciunii de rău, tăcerii a da pre cele vrednice de uitare și de adâncă tăcere. Dar de vreme ce pre păgânătatea cea a lui Evsevie celui după împotrivă numire numit, arătat o ai tragodisit, că pre Herimon, cel de la dea pururi pomenitul Amonie cel cu adevărat Episcop, pentru patru prea mari vini caterisit, și ca pre un ceteș l-au primit și diacon, nu știu cum l-au hirotonit, pre cel și după legile cele dianfară a lua osândă cu dreptate era, pre acesta la slujba sfîntitelor Taine fără de frică a merge făcându-l. Pentru aceasta nici a-l prihăni, măcar că vrînd, cu dreptate aș fi socotit. Că deși, precum ai zis, fiecare din prihâniri atîta de mare era, cât nu numai de caterisire vrednic să fie cel ce le-au lucrat, ci și pre munca cea prin sabie să o rabde. Dar însă negrăit fiind mai bine ar fi fost. Că a se zice cu cuviință este, câte vrednice de auzit, și spre dreptate și întreaga înțelepciune pre ascultători îi invită.

Lui Pimenie preotului. 179.

La vârful smeritei cugetări ne vom sui, că nu pogorâre, ci suire pre aceasta eu o aş fi hotărât, dacă pre pirezătoarea umflare a mândriei, şi pre aprinderea fuduliei cea ce în iad pogoară o am fi stins, şi prin toate am fi iscusit pre smerenie, şi nimic nu am fi trecut cu vederea, ca nu de la aceasta să se vatăme. Că celor lucrute a urma sau obişnuit sufletul, şi după acelea care meşteşugeşte şi a se închipui şi a se forma are fire. Drept aceia fie-ne nouă şi shima cinstită, şi căutătura blândă, şi sprânceana strânsă, şi umbletul nu mândru, şi hrana trebuincioasă, şi şederea smerită, şi hrana subţire, şi aşternutul nu mai preus de trebuinţă, şi vase către prostime iscusite, şi casă cuviincioasă creştinilor, încă şi cuvântul şi glasul, şi vorbirea cea către cei de aproape către smerenie mai vârtos, decât către umflare caute. Că aşa prin toate iscusind pre smerenie la vârful cel ceresc ne vom sui.

Lui Alipie. La cea zisă. Cine va vesti lui Avraam, că Sarra apleacă. 180.

De vreme ce ai zis, pentru care pricină Sarra târziu născătoare făcându-se, şi fiind de faţă Avraam născând, au zis, „cine va vesti lui Avraam că Sarra apleacă fiu;” Că trebuia a zice, că au născut: zic, că aceia adică cine va vesti lui Avraam, întru acest chip este, o Avraame, cine va vesti în Persia, că Sarra cea stearpă şi bătrână apleacă; Că nu zice cine va vesti lui Avraam, ci Avrame. Iar dacă silită cineva aceasta o socoteşte, poate oarecâruia de un nume cu Avraam i-au zis aceasta. Pentru aceia nici artru nu au adaos. Iar dacă atunci şi dus undeva era patriarhul, nu pot a grăi. Însă pre aceia mai vârtos o aş fi zis, că dacă pentru el socotesc oarecarii că sau zis, şi pentru cei ce sunt de faţă se zice, precum şi aceia, „cine va vesti Domnului meu; Însuşi Domnul, Însuşi va auzi.” Că a zice, cine va vesti celui desăvârşit, pre hrana cea cu lapte a celui nedesăvârşit; Mai mult decât cel adevărat pre iscodire o are. Şi pentru acestea adică atâta. Iar pentru aceasta nu au zis au născut, ca să nu se socotească că este neadevărat, ci, apleacă. Că izvoarele laptelui pre naştere o însemnează. Că a naşterii celei adevărate curgerea laptelui dovadă este prea luminată.

Lui Eutonie diaconului. 181.

Pre cei ce a filosofi când se ocărăsc nu voiesc, două acestea datoare sunt a-i îndemna spre a filosofii. Una aceia cum că nimic aşa nu scârbeşte pre ocărători, ca nepomenirea de rău a celor ocărăţi: Alta aceia că nu poate aşa ai munci pre dâşii,

ca cei ce la fapta bună se iscusesc. Iar dacă mie nu-mi crezi, ascultă ce oarecare din cei de demult pentru aceasta au hotărât. Că întrebat fiind, cum aş fi muncit pre vrăjmaşul, au zis, însuşi tu bun şi blând făcându-te. Deci dacă cel ce la fapta bună şi nepomenirea de rău se iscuseşte de moarte răni vrăjmaşilor dă, pentru care pricină acestea arme izbânditoare pentru mult nu le socotim; Iar dacă cineva şi iertare celor de zavistie însetaţi le-ar da, şi sar ruga ca să iasă ei din cest fel de nebunie, şi nu numai a-i munci nu ar fi voit, ci şi ar fi pătimit împreună cu cei de răutate biruiţi, acesta cu adevărat este cel ce curat a filosofi ştie.

Lui Lambetie episcopului. Cum dumnezeiasca putere întru neputinţă se săvârşeşte. 182.

Cum puterea întru neputinţe se săvârşea, în scurt îţi voi tâlcui. Că de vreme ce bătuti fiind Apostolii pre cei ce îi bătea îi biruia, şi goniţi fiind pre cei ce îi gonea îi stăpânea, şi murind pre cei ce trăia îi răsturna, pentru aceasta acestea au zis. Că nou era chipul biruinţei, pentru aceia căci prin cele împotrivă au biruit, iar a se birui adică niciodată: Şi ca cei ce era însuşi domni ai sfârşitului, așa către nevoințele acestea sau pornit, şi ca aceasta să te înveţi mai arătată, vezi pre pierzătorii Iudei, ca în nişte mreji pre dânşii avându-i, şi nedumerindu-se, şi zicând, ce vom face oamenilor acestora; Că lucrul cel cu adevărat minunat şi preaslăvit, şi carele pre toată înspăimântarea o covârşea, acesta era, că avându-i pre dânşii, şi legându-i, şi bătându-i întru nedumerire era, şi a celor ce se biruia au slobozit glasuri, printracestea biruiţi fiind, prin care li se părea că biruiesc. Că cele ce spre ne slavă a lor au măiestrit, acestea pentru buna slavă a lor le vedea făcându-se. Deci cu adevărat puterea lui Dumnezeu întru neputinţa Apostolilor mai mult strălucea. Că nu supărări pătimind, şi împotrivă ostăşindu-se, nici arme făurind, şi ostaşi adunând, ci pre socoteală gătindu-o spre a pătimi rău numai, așa biruințele pretutindeni le ridica.

Lui Pavel. Că decât a nu lucra şi a se trândăvi mai bine este aceia măcar pre cele de alţii scrise prin gură a le purta. 183.

Te pari, precum zic oarecarii, că şi cu străine osteneli te împodobeşti, pre sudorile altora dobândindu-le, dar însă aceia adică te prihănesc, iar eu cu linişte te laud. Că decât a nu lucra, şi a te trândăvi, şi a bârfi, cu mult mai bun este aceia măcar pre scrisorile altora în gură a le avea.

Lui Evloghie. La cea scrisă, care fiu este, pre carele nu-l pedepsește tatăl; și cum că mai lucrătoare sunt decât cele hotărâtoare cele după întrebare aduse. 184.

Dumnezeiescul Pavel pre a hotărî de multe ori trecându-o, după întrebare aduce, cum că hotărârea mai blândă și mai lucrătoare prin aceasta se face socotind. Că zicea celor ce întru ispite sunt și se îngreunează. Căci care fiu este, pre care nu-l pedepsește tatăl; Ca mai arătată prin întrebare pre dovadă să o hotărască. Așa și aiurea, cu cuviință este femeia descoperită lui Dumnezeu să se roage; Prin întrebare pre necuvioșie mai luminat a o arăta ispitindu-se. Că hotărârilor adică mulți și împotriva ale grăi îndrăznesc: Iar cele după întrebare aduse, și pleacă și astupă gura, și pre slava blândeții împrejurul celui ce o grăiește o pune.

Lui Teodosie scolasticului. 185.

Eu meșteșugirile, a căroră nu este sfârșitul folositor de viață, nicum că meșteșuguri sunt le hotărâsc, ci deșarte meșteșuguri, ori rele meșteșuguri. Că meșteșugărească este aceia care către trebuința și către folosul cel de obște caută.

Lui Teon episcopului. La cea zisă, cei ce cele pământești le cugetă. 186.

Apostolul, o prea înțelepte, pre cei ce adică cele pământești le cugetă prihănindu-i, au zis, iar a noastră petrecere în ceruri este, pre cei ce mici și rele lucra celor ce mari și viteze lucra împotriva rânduindu-i. Că aceia adică proști sunt și smeriți, iar aceia isteți și la cer zburători. Iar pre cei ce asupra fraților cugeta strângându-i și împilându-i zicea, nu pre cele înalte cugetând, ci cu cei smeriți împreună pogorându-vă: Nu ca pre cele mai presus de lume să nu le nălucească oprindu-i pre dâșii, ci pre trecerea cu vederea și pre multa lăudare tăindu-o. Că alt lucru este marea pricepere, adică mărimea de suflet, și alt lucru este, mândria, adică trufia. Că aceia adică pre toate cele ce se întâmplă, a doua le socotește de bărbăția sa: Iar aceia pre toți oamenii al doilea de prostimea sa: Aceia adică pre cele mai presus de lume le nălucește: Iar aceia pre cele pământești le visează: Aceia adică pre dumnezeiasca și dea pururi pomenita laudă o dorește: Iar aceia mărimea ceia ce se stinge o îndrăgește.

Acluia-și, 187.

Nu aceeași este fronima (:cugetarea:) și fronisis (:pricepere:) că aceia adică înălțare arată: Iar aceia pricepere: aceia adică mândrie: Iar aceia, întregă înțelepciune: Aceia adică, pre a se îngâmfă asupra celor de aproape: Iar aceia pre nimic din cele ce se cuvin ei a nu trece cu vederea: și aceia adică, pre cei de fapte bune împodobiți îi despodobește: Iar aceia, și pre cei biruiți îi împodobește. Pentru aceia și aceia adică se urăște: Iar aceia, se laudă: Aceia adică, se depropovăduiește: Iar aceia înalt se propovăduiește. Deci pre fronimă, adică cugetarea cea ce asupra celor de aproape se umflă, din însăși rădăcină a o smulge ispitește-te.

Aceluia-și. 188.

Eu adică din sufletul cel isteț și la cer zburător socotesc cum că se naște smerita cugetare, iar din cel prost și prea rău mândria. Și aceasta o încredințează și iubitorul de Dumnezeu Avraam, și fariseul. Că acela adică de dumnezeiasca vorbire îndulcindu-se, pământ și cenușă pre sine se numea: Iar acela nimeni îndemnându-l, se înălța și mare cugeta, și înaintea a toatei lumi pre sine a se pune se apuca.

Lui Zosima preotului. 189.

Cel ce a învăța se apucă, a lucra se cade, și așa a grăi: Iar cel ce nu lucrează, nici a grăi cu dreptate este. Că acela adică mai dintâi la cei prea din vârf sau rânduie: Iar cel de al doilea nu numai osândă acolo va lua, ci și aicea de răs va fi vrednic. Că de comodisire pricină ascultătorilor se va face. Deci se cade ori lucrând a grăi, ori nelucrând a se liniști, și pre limbă cu frânele bune cunoștințe a o strânge, care și pre pocăință o nasc.

Lui Zinon preotului. 190.

Liniștirea cea cu pricepere și alinarea năravului, a înaltei și a statornice socoteli, semn prea mare este, la mine judecătorul.

Lui Pavel, asupra celor ce zic, cum că este întâmplare, adică noroc, sau ceia ce se zice striști. 191.

Cei ce pre toate lucrurile împreună le amestecă, și pre toată leguma, după paremia cea de obște, o fac, nu mi se apre mie că sunt sănătoși la minte. Că dacă este Dumnezeu, nu întâmplare: Iar dacă este întâmplare: nu zic pre cea împotrivă. Că sar fi răsturnat hula la creștetele celor ce formăluiesc aceasta a se grăi. Iar dacă nimeni pre aceasta nu o ar fi zis, fără de îndoială este cununa Bisericii. Deci din destul era adică această biruință, precum socotesc, deși singură ar fi fost. Iar acum și pre altele multe ne răzămăm. Dacă este întâmplare, nu este lege: Iar dacă este lege, nu este întâmplare. Dacă este întâmplare, nu este sfătuire: Iar dacă este sfătuire, nu este întâmplare. Dacă este întâmplare, nu este judecată: Iar dacă este judecată, nu este întâmplare. Dacă este întâmplare, nu este rugăciune: Iar dacă este rugăciune, nu este întâmplare. Dacă este întâmplare, nu sunt învățături: Iar dacă sunt învățături, nu este întâmplare. Dacă este întâmplare, nu este filosofie: Iar dacă este filosofie, nu este întâmplare. Dacă este întâmplare, nu este doctorie: Iar dacă este doctorie, nu este întâmplare. Dacă este întâmplare, nu este lucrare de pământ: Iar dacă este lucrare de pământ, nu este întâmplare. Și multe putând a zice, acum le voi lăsa: Și iarăși voi silogizmi. Deci dacă adică unui lucru era către altul nevoița, poate cu îndoială ar fi fost cununa: Iar dacă a unuia către multe și de multe feluri lupta ar fi fost fără de îndoială, precum socotesc. Că măcar deși pre una sar părea că au biruit, de celelalte se va birui. Iar se va părea am zis, fiindcă nu tuturor a judeca lucrurile curat le este, ori pentru zăbăvnicia socotelii, ori pentru trândăvie, ori pentru răutatea năravurilor, ori pentru mai înainte prinderea în minte, vecina morții. Fiindcă celor ce au minte, și ne întunecată au pre judecata lucrurilor, arătat este adevărul.

Aceuia-și. 192.

Desfătarea, o prea bunule, nu numai izgonește pre cea mult poftită, și decât începătoria și bogăția mai cinstită sănătatea: Că aceasta nefiind, acelea nimic nu sunt: Ci și de multe feluri și nevindecate boli de nou le lucrează. Deci dacă nu-ți pasă ție pentru sănătate, nu-ți pese și de îndestulare. Că lipsa adică cum că maică este a sănătății, după cuviință doctorii o hotărăsc: Iar eu, de vreme ce către tine îmi este cuvântul, cel ce și pre saț cu umplerea îl ocărăști, pre îndestulare cum că maică se va face a sănătății celei mult dorite bine ți-o vestesc ție.

Lui Lambetie episcopului. 193.

Dacă adică ar fi fost cu puțință înțeleptindu-se Zosima și Maron, și Eustatie, cei pentru atâta și atâtea de multe rele prinși, să se întoarcă de unde au căzut, mai bine:

Iar de nu, taie-i, ca pre niște mădulări nevindecate care se sârguiesc a merge la cele de primejdii părți.

Lui Tavru eparhului. 194.

Răutatea adică cea cu rău nume numită, și rău slăvită, stăpânește, când tirania ar birui: Iar fapta bună biruiește, când împărăția ar împodobi pre lucruri. Că tirania adică către al său folos, iar împărăția către a celor supuși caută.

Lui Ermin comitului. Pentru darul sfântului botez. 195.

De vreme ce mărimea de minte a ta au scris vrând a te învăța pentru care pricină pruncii fără de păcat fiind se botează: De nevoie am socotit a-ți trimite înapoi. Oarecarii adică nu mic cuvântând zic, că pre spurcăciunea cea dată firii pentru călcarea de poruncă a lui Adam o spală: Iar eu și cum că aceasta adică se face o cred, însă nu numai, că nici ar fi fost atâta de mare lucru, ci și alte multe dăruiri care cu mult pre firea noastră o covârșește sau dat. Căci cu cât avea trebuință firea spre surparea păcatului au luat numai, ci și cu dumnezeiești daruri sau împodobit. Că nu numai de muncă sau izbăvit, și de toată răutatea sau dezbrăcat, ci și sau născut de sus (:dumnezeiasca de a doua naștere, și care pre cuvânt îl covârșește, ca din oarecare meșteșugire izvodindu-se:) și sau izbăvit, și sau sfințit, și la punerea de fii sau adus, și sau îndreptat, și sau făcut împreună moștenitoare a Unuia Născut Fiului și de un trup cu Dânsul prin împărtășirea sfințitelor Taine sau așezat, și în Trupul lui este: Și precum trupul cu capul, așa și cu Dânsul sa unit. Care dumnezeiescul Pavel socotindu-le, vistierul noimelor lui Hristos, uneori adică zicea, și pre Dânsul l-au dat peste toate, cap al Bisericii, adică peste celelate toate dăruiri, aceasta ei i-au dăruit, adică pre a fi Hristos cap al ei: Iar alte ori, cu mult mai vârtos cei ce pre prisosința darului, și a dăruirii, și a dreptății o iau, în viață împărățesc. Nu au zis dar, ci prisosință a darului, arătând, că nu doctorie am luat deopotrivă cu rana numai, precum socotesc oarecarii mic cuvântători, și de dumnezeiasca mare dăruire nesimțitori, ci și bună podoabă și cinste, și slavă, și vrednicii, care cu mult pre a noastră vrednicie o covârșesc. Deci nu, o prietene, socoti cum că al păcatelor numai ucigător este botezul. Ci și al punerii de fii și al dumnezeieștii rudenii și al altor nenumărate și celor zise, și celor rămase bunătăți făcător. Că Împăratul tuturor, nu numai nu au izbăvit pre firea cea robită, ci și la cea prea înaltă cinste o au înălțat.

Lui Isaia. 196.

Nu se cade necovârșita îndelunga răbdare a lui Dumnezeu, pricină de trândăvie a se face, ca nu mai mare decât iertarea întru amândouă păcătuind să ne prindem, și căci fără de socoteală ne-am trândăvit, și căci mai fără de socoteală pre bunătate o am defăimat.

Lui Teognost preotului. 197.

Cum că adică, de nu pre pornirile cele către cel bun ale dea pururi pomenitului Timotei pirzătorul Evsevie le-ar fi tăiat, a toată lumea vestit om l-ar fi făcut, mi se pare că pricepera ta nu sar fi îndoit. Iar cum că nici a ta de fără de slavă, pre viața sa o au sfârșit, ci de toți pentru cele prea bune lăudat fiind, aceasta de la noi învațate. Și de se cade ceva și minunat a zice, poate nu atâta sunt slăviți, cei ce către fapta bună se invită, și încununăți se fac, precum cei opriți adică, și nici ce este fapta bună a gândi iertându-se, necum ceva să lucreze, și îndrăgitori adevărați ai aceștia arătându-se. Că goală este această cercare a minții lor.

Lui Ierachie preotului. 198

Pre smerita cugetare ceia ce covârșește o părăște scrisoarea ta cea scrisă de tine către mine. Iar dacă te-ai fi lepădat, te va vădi pre tine și însăși zicerea, pre care a te învăța ceva de la mine vrând, o ai împletit. Că ai zis că cel mai de pre urmă decât toți ești, și ca o lepădătură, învață-mă și pre mine, pentru ce Dumnezeu prin Isaia, pre păcatele cele adică ca roșeala a celor ce se pocăiesc ca lâna au zis că le va albi: Iar pre cele ca mohărâciunea ca zăpada. Iar eu minunându-mă de smerita cugetare a ta, și cum că și cu cea prea mare sporire a lui Pavel, ca și cu o coroană te-ai încoronat. Că și acela lepădătură cum că este se zicea: Măcar că pre cele șterse de a doua oară le închipuia, și de a doua oară naștea pre cele ce nu au păzit pre dumnezeieștile chipuri, spre tâlcuire în scurt voi merge. Deci zic, că sau făgăduit, pre cele adică de la margine la mijloc, iar pre cele de mijloc desăvârșit le va vindeca.

Lui Petru monahului. 199.

Nu se cade, o fericite, spre toate a alerga cu fără de rușine și neînfrânați ochi, ci frâu lor a le pune pre rușine, ca nu osândă mai pre urmă să luăm a poftii celei rele,

care și aicea decât muncitorii mai cumplit strujește, și muncește pre minte, și pre limanul firii zic adică pre somn îl tulbură, și a se învălui dea pururi și a obosi îl fac. Pentru aceia și Mântuitorul de tulburări pre noi izbăvindu-ne, și de ostenele cele de prisosit, fără de care pre stadia întregei înțelpeciuni a o îndrepta noi vrând El, pre cei ce cu iscodire a privi se sârguiesc, cu grea muncă i-au îngrozit: Mai ales adică pre rădăcina patimii smulgându-o, apoi încă ca nu rânindu-ne cu săgeata cea din privire, boală cu greu de vindecat sau și nevindecată nouă înșine să ne gătim. Că nu numai mai curat, ci și mai cu lesnire, cel ce nu privește, va birui pre poftă.

Lui Lambetie episcopului, pentru cele pentru Zosima. 200.

Mă doare adică, și pre mine foarte pentru cele cu necuvioșie făcute, însă nu mă răstorn cu gândul.

Lui Teodosie. episcopului. 201.

Căci nu iau adică pre aceiași osândă aicea cei ce pre aceleași le-au lucrat, pre cuvântul judecății cele de obște îl adeverează: Iar căci nu toți acolo sau păzit, pre cei mai groși și mai trândavi îi deșteaptă, cum că negreșit acolo vor lua osândă, deși de cele de aicea ar fi scăpat. Că dacă nimeni acolo nu se va munci, pentru care pricină aicea oarecarii sau muncit; Iar pentru căci cei drepti, și carii cu toată fapta bună sunt împodobiți, multe aicea au răbdat grele, pre cununile cele gătite lor acolo le vestește. Iar pentru căci și oarecarii din trânșii aicea sau cinstit, pentru cei iubitori de păcate sau făcut: Că nu pre fapta bună pricină de răutăți socotindu-o că este, să fugă de dânsa cu toată slobozenia.

Lui Agaton preotului. Ce este aceia, preoți grăiți în inima Ierusalimului: 202.

De vreme ce cuvântul, când de faptă pustiu ar fi, nu mai departe decât auzul ajunge, iar cel de faptă însuflețit, ca acela ce cu adevărat este iute și lucrător, întru adânc merge, și de suflet se atinge: Pentru aceasta au poruncit Dumnezeu, ceia ce a te învăța ai voit, preoți grăiți în inima Ierusalimului. Că cei ce adică în auzuri vorbesc, mulți sunt adică, dar nevrednici de preoție: Iar cei ce în inimă, puțini adică, dar cu dreptate ar fi cu vrednicia preoției să se încununeze.

Lui Evtonie diaconului. 203.

Dacă adică întru cele și suferite și lesne de vindecat păcătuind, am pătimi ceva aicea greu, ștergem pre păcate: Iar dacă fără de omenie, și decât iertarea mai mari, dacă adică aicea am lua osândă, și acolo vom lua, dar mai ușoară: Iar dacă de cele de aicea am scăpa, sub neîncetată și nemângâiată ne vom supune acolo pedeapsă. Iar dacă hotărâri acestea socotești că sunt, te încredințeze pre tine dumnezeieștile scripturi. Că pentru cei ce adică lesne de vindecat păcătuiesc, au zis Apostolul, iar judecându-ne, de Domnul ne pedepsim, ca nu împreună cu lumea să ne osândim: Iar pentru cei ce nevindecate au greșit, și aicea adică au luat osândă, dar și acolo vor lua, însuși Judecătorul au zis, mai ușor va fi pământului Sodomei și Gomorii, ca cei ce și aicea adică au luat, și acolo vor lua adică, dar mai blândă. Iar pentru cei ce nemângâiată și neîncetată rabdă pre pedeapsă, Zice, mai ușor va fi pământului Sodomii și Gomorii, decât cetății aceleia, care pre dumnezeieștii propovăduitori adică i-au izgonit. Că pre cei ce aicea iau osândă cu cei ce nu au luat alăturându-i, și cum că mai blândă zicând că vor lua ei, ne iertată și prea grea au hotărât pre pedeapsa acelor ce aicea nu au luat osândă.

Lui Isidor diaconului. 204.

Se cade cei ce pre blagorodia cea omenească au ales să o păzească, pre schimbarea cea deopotrivă a firii să o cerceteze, și pre nemăsurarea bucuriei să o muncească, și nici scârbei celei peste măsură pre sine-și să se dea, nici bucuriei. Că aceia adică de nu se va amesteca cu gând bun, și nu se va înfrâna cu priceperea, la moarte povățuiește: Iar aceia, de nu se va da frânelor schimbării celei așteptate, îi va împila, și din cuviință a cădea îi va face.

Lui Nil gramaticului. 205.

În războaie când puțini foarte pentru patrie luptându-se către mulți ar fi întâmpinat, a birui adică ei pre cei ce au minte nu se roagă: Iar cu ne slavă dacă nu ar fi căzut îi laudă. Iar dacă și mai multe rele decât cuviința celor împotrivnici ar fi lucrat, cu eroii deopotrivă îi rânduiesc. Că pre lucrul acela adică viteaz îl socotesc, iar pre acesta mai pre sus de fire. Și nu căci aceasta cu neputință este, pre acela îl lasă: Ci pre acesta, ca pre un strălucit și dea pururi pomenit, îl cinstesc. Că sau biruit de mulțime siliți fiind, nu cu bărbăția stăpâniți. Și la judecători încă pre însăși aceasta o socotesc, cei ce pre meșteșug îl cearcă. Că pre adevăr cum că și cu greu de vânat este îl socotesc. Că zic, cum că dacă sar fi întâmplat ritorul ce cel desăvârșit împreună cu lucrurile cele ce se par că sunt mai neputincioase să se fi rânduit, nu-l

vom primi, dacă aproape unul ca acesta de biruință ar fi venit: Ci dacă nu și pre biruință ar fi ales-o, îl netrebniceam. Nici îl vom iubi, dacă va întuneca întru meșteșugul cuvântului pre partea cea foarte slabă a lucrurilor: Și ar fi dat oarecare tărie celor ce sunt rele: Și pre osteneală o ar fi crescut celor împotrivnici întru început. Nici din destul îl vom socoti dacă ar fi pus de față oarecare frică de hotărâre celor ce nădăjduiesc că din năvălire îl vor surpa, ci dacă nu pre toate le-ar fi răsturnat, prea tâmp îl vom zice și cum că necuvios lucru este; Că va zice ritorul, m-am împresurat, o prietene de lucruri: Însă de multe ori și eu pre cel împotrivnic rânindu-l, măcar că încredințat fiind că pre biruința o va avea fără de osteneală. Deci aceia adică biruința sar fi făcut cu nepotrivirea gătirii, iar aceia căci nu grabnică pre biruință de al meu meșteșug, ca prin osteneala cea fără nădejde să o biruiesc. Pentru ce acestea le-am povestit. Că cei ce se par că sunt înțelepți, nu din întâmplare, ci din voire pre lucruri le judecă. Și pre cei ce li se par adică că se biruiesc, de multe ori înalt propovăduiesc: Iar pre cei ce au biruit de laude nu-i învrednicesc. Că unii adică nimic nu au lăsat din cele ce sunt datori a le lucra, deși nimic din cele ce au voit nu au isprăvit: Iar alții spre răul capului lor, de multe ori au biruit. Deci și tu mai bine vei face, și mai cu omenie, dacă nu tulburare ai fi lucrat, ci ai fi despărțit pre acestea unele de la altele, și deosebi ai fi cercat pre fiecare, și pre voire și pre sfârșit, și nici pre cel ce cu nedreptate au biruit l-ai fi lăudat, nici pre cel ce sau nedreptățit din biruire, l-ai fi prihănit, încă nici pre buna norocire, faptă bună, nici pre reaua norocire răutate o ai fi hotărât. Că dacă adică de nevoie silită era biruința, cel ce îndrăznește adică, dar nu cel ce isprăvește, ar fi primit pre pricină. Iar dacă pre același l-ai fi aflat socoteală prea bună uneltind, iar sfârșit nu bun, nu-l prihăni pre acesta, cu care împreună a te mârni cu dreptate este. Ci acestea adică către tine sau zis, cel ce mai mult decât cele ce se văd nu știi nimic. Că noi cei ce cu ochii credinței pre viața ce va să fie cu deadinsul o privim, pre războaie adică și pre biruințe și pre slavele voastre, ca cele ce în viața aceasta de acum împreună se risipesc, după cuviință le defăimăm. Ci pre acel război îl batem, carele împotriva răilor draci și împotriva patimilor trupului este adunat: și cel ce pre acestea cu neadormit meșteșug le biruiește, purtător de biruință îl zicem că este, măcar deși fără de slavă sar părea că au ieșit din viața aceasta. Că ne slava cea de aicea, pre slava cea fără de moarte o chinuiește. Și sărăcia cea de bună voie, bogăție cerească naște. Că atunci se va arăta bunătățile, când se vor sfârși cele de scârbă.

Împărăția lui Dumnezeu, unora adică se pare că mai presus este și mai înaltă decât împărăția cerurilor, iar altora aceiași, uneori adică de la Dumnezeu Cel ce împărățește, iar alte ori de la cerurile adică cele ce se împărățesc, numindu-se. Deci carii din doi de adevăr sau atins. A înțelepciunii tale lucru va fi a judeca.

Lui Asclapie episcopului. 207.

Cea mai presus de lume soartă este cea de toate bunătățile izvorătoare, și de toate cele de întristare neumblată, a scârbei neroditoare, a toate-i mângâieri maică, cea ce pre limbă și pre auz, și pre minte o covârșește, celor ce după lege în viața aceasta de acum sau nevoit adică sau gătit, nici simțire iartă ca să aibă de cele de aicea scârbicioasă. Drept aceia verhovnicul lor striga, „nu sunt vrednice patimile vremii acesteia de acum către slava ce va să se descopere întru noi.” Că dacă biruiește cu multă îndestulare pre osteneli cu răsplătirea puitorul de nevoie, și atâta veselie bagă înăuntru, câtă cu cuviință să o aibă cei ce moștenesc soarta cea cerească, nu este lucru minunat, dacă întru nimic ei socotesc pre cele din lume de întristare.

Lui Petru monahului. 208.

Foarte mă minunez cum, fiarele cele ce după fire sunt sălbatică de meșteșug omenesc împărtășindu-se mai blânde de multe ori se fac: Iar omul cel ce pre sălbăticia cea după fire a acelora întru blândețea cea peste fire o pune la rânduială, pre a sa blândețe cea după fire întru sălbăticia cea afară de fire o scoate, pre cea adică sălbatică făcându-o blândă, iar pre sine-și cel blând sălbatec făcându-se. Că pre leu îl domesnicește, și supus îl face: Iar pre a sa mânie decât leul mai sălbatecă o face. Și acolo două sunt împiedicări prea mari, și pentru căci de gând este lipsit, și pentru căci decât toate jivinile este mai mânios: Dar însă cu îndestularea înțelepciunii celei de la Dumnezeu date bărbatului, și pre fire o biruiește. Deci cel ce la fiară pre fire o biruiește, pentru care pricină la sine-și împreună cu firea, și pre binele voinii îl dă în jaf: Că cel ce leului pre cele afară de fire i le dăruiește, lui-și nici cele după fire și le păzește, ci pre fiarele cele neîmblânzite întru omenească blagorodie sârguindu-se a le aduce, pre sine-și de la scaunul începătoriei se pogoară, și întru nebunia acelora se împinge. Acestea aceia pentru care ai scris, descântându-le să nu încetezi. Poate oarecum pre mânia cea nedomesticită îmblânzindu-o, se va împrieteni de aceia către turma cea prea blândă a celor îmbunătățiți.

Lui Herimon diaconului. 209.

Pentru aceasta dorul cel împrejurul lui Hristos mai neputincios este întru noi, de vreme ce cel împrejurul aurului mai puternic este, și toată puterea întru acesta ni se cheltuiește, adică întru cel crud, și tiran, și neînfrânat dor. Precum dacă pre acesta îl vom izgoni dintru sine-ne, acela ne va aprinde pre noi mai iute, și ne va uimi, și afară adică de toate cele lumești ne va goni, și în locul cel ceresc ne va așeza.

Lui Zosima preotului. 210.

De vreme ce asemenea oarece faci bolii celei nevindecate care stăpânire a luat ca pre nici una din cele ce pofteste se cruță, ci doctorilor fiți sănătoși le-au zis, iar din cele ce ridică peire pre sine-și se ospătează: Pentru aceasta grea ți se pare ție întoarcerea cea către întreaga înțelepciune. Iar dacă ai fi încetat de desfătarea ceia ce te întărește către strechiile cele poftitoare, că rădăcină a desfrânării aceasta, și maică este, se va stinge, materiile scoțându-se afară, și focul cel ce dintrânsele se crește, și se înalță adică se va stinge. Iar dacă tu pentru materii focului le dai, cum va lua sfârșit și va înceta; Dacă tu tăcând deștepți pre fiară, cine pre dânsa tulburându-se și înnebunindu-se o domestnicește; Deci acestea și cele asemenea acestora luându-le în minte, încetează de a te desfăta totdeauna.

Lui Eustatie preotului. 211.

Se cade pre vrajbă pre apă adică a o scrie, ca degrabă să se piardă: Iar pre dragoste pre aramă, ca totdeauna întemeiată și nemișcată să se păzească. Iar dacă cel ce zici că se sfădește cu tine împotriva face, aceasta pre tine nu te tulbure, ca și cum la cununi te-ar fi vătămat. (:Că nu a nu fi urâți:) Că aceasta nu este întru noi, poate încă și cu neputință. Că în tot chipul cei prea buni de la cei răi se urăsc. Pentru aceia și sfinții pre dânsa o au pătimit, ci a nu urî pre oameni, ci pre răutatea cea dintru dânșii ni sau poruncit.

Lui Pavel. 212.

Decât iertarea și decât munca mai mari de multe ori îndrăznesc oamenii pentru bani și pentru începătorie, și pentru a nu le lăsa nici unuia pre acestea. Că ale câștiga adică pre dânsule vrând, prin nenumărate răutăți le câștigă, și temându-se să mu le

piardă, cu mult de mai grele se apucă. Că socotind că a le pierde decât nici a le câștiga, mai greu lucru este, mai cumplite măiestresc: Deci se cade întru începuturi a birui pre patimi, ca nu săvârșindu-le nesuferite bolind să ne aflăm.

Lui Paladie diaconului. 213.

Se pare că omenirea, de multe ori, întru reaua norocire adică este întregă înțeleaptă, iar întru buna norocire defaimă. Și aceasta din cele ce evreii au pățimit prea arătat se arată. Că au trecut dică marea roșie, și nimic de primejdie nu au pățimit, iar venind la pământ, sau înecat cu corabia.

Lui Lambetie episcopului. 214.

Cu dumnezeiască cuviință, și mare istețime, iar mai vârtos mai presus de fire se cade mintea pentru dumnezeiasca ființă și stăpânie gândind, cu blagocestie și cu cuviință, și pre cât se poate pre cele cu greu de vânat și nu greu de tâlcuit, iar mai vârtos netâlcuite celor ce le aud prin limbă, dacă trebuința va chema, să le zică, încredințând din lucrurile purtării de grijă, că este, nu ce este iscodind. Că acel lucru adică este ajuns și prins, iar acela neajuns și nevânat.

Lui Iron episcopului. 215.

Cei ce cu meșteșugul cuvintelor pre adevăr îl întunecă, cu mult mi se pare mie că decât cei ce nu au ajuns pre acesta mai neputincioși sunt. Că aceia adică pentru zăbăvnicia socotelii rămânând de vânare, poate iertați vor fi: Iar aceia pentru ascuțimea cunoștinței adică acesta vânându-l, și cu vicleșug pre acesta întunecându-l, decât iertarea păcătuiesc mai mari.

Lui Paladie diaconului. Către Timotei 1. La aceia dacă cineva episcopie poștește. 216.

Cei ce nu pricep pre socoteala cea apostolească, nici pre adâncul înțelepciunii nu l-au văzut, rău a tâlcui pre prouncile cele apostolești fără de primejdie socotesc, se primejduiesc întru necuvântare să cadă. Că ce de iubirea de stăpânire îmbătându-se tâlcuiesc; Scris este, „dacă cineva episcopie poștește, bun lucru poștește.” Deci cum că scrisă este aceasta, nu m-aș fi lepădat, iar cum că așa se înțelege, precum aceștia

voiesc, aş fi prihănit. Că mai ales şi mai înainte de tâlcuire, grelele cele ce urmează celor zise, opresc pre mulţi de la acest fel de poftă. Că nu al tuturor lucrul este să poată de acest fel de începătorie să se apuce, care şi decât împărăţia este mai înaltă: Că aceia adică pre cele dumnezeieşti iar aceia pre cele omeneşti le povăţuieşte lucruri: Ci a puţini foarte, carii atâta cu dreptate ar fi fost cei stăpâniţi a se deosebi, pre cât păstorii de oi, ca nimic să zic mai mult. Ce dar zice; Deci se cade „episcopul neprihănit să fie, treaz, întreg înţelept, împodobit, iubitor de străini, învăţător, nepomenitor de rău, ne ocărător, ne jignitor, ci blând, ne sfăditor, ne iubitor de argint, pre a sa casă bine ocărmuindu-o, copii având întru supunere cu toată cinstea.” „Iar dacă cineva pre a sa casă a o cârmui nu ştie, cum de Biserica lui Dumnezeu se va griji;” „Nu de curând sădit, ca nu mândrindu-se în osânda diavolului să cadă.” Ce dintru acestea isprăvind cei mulţi, dintru carii unul şi tu eşti, poftesc lucru de dânşii neajuns; Neprihănit au viaţă; Ci atâta le este lor trezvia, cât neadormit au pre ochiul sufletului; Dar cu întreaga înţelepciune atâta au strălucit, cât nu numai întregi au pre cugete, ci şi pre cei străpunşi şi înebuniţi împrejurul necuratelor amestecări, şi tăcând îi înţelepţesc; Dar împodobirea atâta este la dânşii, cât şi din umblet, şi din căutătură, şi din glas pot a înspăimânta pre cei ce îi văd; Căci ca un chip a toatei filosofii, cei ce pre episcopie o au luat pretutindeni a se arăta se cade. Dar iubitori de străini atâta sunt, cât şi pre săracii cei necunoscuţi acasă îi cheamă ca să-i ospăteze; Dar pre cuvântul cel dăscălesc atâta din cugetare l-au isprăvit, cât şi darul cel de sus peste dânşii au venit, şi izvoare de cuvinte duhovniceşti în limbă li sau sălăşluit; Dar cu atâta blândeţe strălucesc, cât asupra nimănui niciodată sau întărâtat; Dar neiubitori de argint atâta sunt, cât şi pre averile cele drepte celor lipsiţi le împarte; Dar nepomenitori de rău atâta sunt, cât şi pre cei ce în zadar îi ocărăsc şi îi prihănesc îi suferă; Dar celelalte covârşiri la dânşii sunt, care pre păstorul cel prea bun zugrăvindul Pavel au zis; Ce lucru este acela care să-i ridice pre ei spre atâta nebunie să se întărâte; Că fiind trebuinţă a iubi, că în rânduiala supuşilor sunt. Că tac că din cele ce lucrează, dintru aceasta, dacă ceva de cele de trebuinţă sar fi făcut, cu dreptate ar fi fost să fie izgoniţi, ei pre cele neajunse le poftesc, şi dorul episcopiei întru sine-şi îl hrănesc, şi pre Apostolul cel ce pre patima cea pierzătoare a lor a o vindeca sau sârguit, ca unul ce ar fi ajutat bolii lor spre mărturie îl pun înainte. Eu adică vrând pre cuvânt asupra lor a-l porni, care cuvânt şi pre frâile a le lăsa chinuieşte, şi de lucruri în scurt a se apuca, şi a arăta că nici întru creştini a fi cu dreptate ar fi fost cei ce aşă asupra sfinţitelor scripturii ocărăsc, şi batjocoresc, întru cele nebatjocorite, cu multă nevoie adică l-am oprit, ca pre un cal ce la câmp se porneşte cu frâul strângându-l, iar la tâlcuirea celei zise a merge i-am dat voie. Deci ce au zis dumnezeiescul bărbat, mintea cea cu ochi mulţi, cel ce pre începătoria aceasta fără de prihană o au ocărmut; „dacă cineva episcopie pofteste.” Nu au zis, fiecare episcopie poftescă. Nu au rânduit, nu au poruncit, nu au legiuit. Ci de vreme ce

știa pre mulți carii cu iubirea se stăpânire se îmbată și fapta bună adică nu o poftesc, iar de începătorie se apucă, și pre și pre sudorile adică ale episcopiei nu le văd și pre osteneți și pre primejdii, și pre griji, și pre privegheri. Că asupra sa toate trebuințele supușilor se ridică. Și care sunt acestea; Ale celor sfințiți cercările, ale celor flămânzi hrana, ale celor însetați băutura, ale celor goli îmbrăcăminte, ale celor nedreptățiți folosul, ale celor ce pre sarmănie o tânguiesc purtare de grijă, a văduvelor sprijinul, ale celor ce nedreptătesc certările, ale celor ce fărădelege a stăpâni se ispitesc muștrările, ale celor bolnavi slujirile, ale celor ce se smintesc din orbire întorceri, ale celor din legături dezlegae, ale celor din primejdii mângâiere, ale celor ce greșesc înțeleptire. Deci fiindcă acestea toate, și cu mult mai multe decât acestea, care, ca nu pre toate înșirându-le să lungesc cuvântul, le-am lăsat, episcopia având pre osteneți, oarecarii începătorie și odihnă și desfătare cum că este o au socotit, și nici pre cele ale lor cercetându-le, nici pre mărimea începătoriei gândindu-o, au sărit asupra lucrului, oprind pre pornirea lor cea primejdioasă, și învățând nu de lucru așa prost să se apuce celor mulți neajunsă au zis. „Dacă cineva episcopie pofteste, bun lucru pofteste.” Nu au zis, fiecare poftescă. Că bine face, că aceasta o ar fi zis, dacă nu pre lucru, ci pre cel ce o pofteste a-l lauda ar fi voit, ci bun lucru. Pentru ca să trec, că pre lucrul cel greu și cu greu de îndreptat lucrare îl numesc, nu numai înțelepții cei din neamuri, ci și sfințitele scripturi, zicând, cum că bărbatul credincios lucru află, pre cea de la toți pândită voi zice-o. Lucrare este, o prea bunule, lucrul, nu odihnă, grijă, nu desfătare. Slujbă îndatoritoare, nu începătorie necercetată. Părintească purtare de grijă, nu tiranică de sine stăpânire. Iconomicească folosire, nu fără de răspuns stăpânire. Eu pre lucrul episcopiei mai presus de fire îl laud: Că dumnezeiesc este: Iar pre dorul cel pentru aceasta nu-l laud: Că greșit este: nu zic, bine face. Că nu se cade pre dorul acesta, nici cei prea îmbunătățiți în suflet să-l hrănească, ci cu toată puterea să-l împingă. Vezi pre Apostolul, iscusit fiind de nevoița aceasta, și nenumărate sudori despre toate părțile curgând, și cu bătași și cu răni, și cu bântuieli, și cu morți împreunându-se, ca nimeni din cei încredințați lui, despre partea lui să nu piară, cum înfricoșează și îngrozește pre cei ce iubesc să stăpânească, ca cei ce sunt neiscusiți de acestea nevoițe, și carii către singură cinstea privesc, și numai nu clătind cu capul strigă, dacă cineva episcopie pofteste, privească pre ostenețile, și socotească dacă către acestea ar putea să fie din destul. Privească pre primejdii, că asupra lui se grămădesc văzuții și nevăzuții de multe ori vrăjmași, și nu gândească numai pre cinste. Vadă pre morți, și nu pre defătare. Privească pre blântuieli și pre griji, și nu câte odihnă să se plece. Să știe că dacă cineva la acel scaun sar fi adus, se hirotonește ca după lege stăpânească, dar nu fără de primejdie să se desfete. Că cel ce pre singură cinstea o au dobândit, și pre celelalte toate dreptățile cele ce se cuvin episcopiei le-au trecut cu vederea, aicea adică întru nenumărate prihâniri se va arunca, uneori încă și se va surpa dintru acest fel de vrednicie, iar acolo va fi pârât

înaintea nemitarnicului acela Divan: Cei flămânzi adică strigând, că noi nici de hrana de nevoie nu ne-am împărtășit: Iar acesta desfătându-se și îmbogățindu-se pre celelalte întru ale sale iubiri de cinste le-au cheltuit. Iar cei goli zicând, că mai greu nouă acesta decât iarna sau făcut. Iar bolnavii, că decât boala nouă mai greu sau arătat. Și sărmanii, că nu ne-am împărtășit nici de un folos. Iar văduvele, că nu ne-au împrumutat nouă acesta cuvânt de mântuire. Iar legații, că nu ne-au picat nouă acesta lacrimi de milostivire. Iar cei din primejdii, că nu ne-au întins nouă acesta mână de grijire. Și în scurt să zic, toți, a cărora episcop se hirotonește, asupra lui strigând, ce socotești că nemitarnicul Judecător îi va face; Au nu-l va munci mai cumplit, pre cel ce nici cu cinstea mai bun sau făcut; La fiecare adică cu adevărat arătat este. Iar dacă cineva nu crede, și pre hotărâre lui îi voi ceti-o. Că îl va tăia în două, și partea lui cu cei necredincioși o va pune. Deci acestea gândindu-le să nu batjocorim asupra celor dumnezeiești. Că cei ce la a sa dare de răspuns deabia îndestulați am fi fost, când și pre atâtor noroade strigările asupra noastră vom găti înșine nouă, unde ne vom arăta.

Lui Serin diaconului. 217.

Cei ce adică pre suflet către fapta bună îl ascut, ca niște iposlne de sine-și sădite fiind a dumnezeieștii filosofii, pentru nevoie se grijesc de trup, și cu cele de nevoie îndestulându-se, pre calabalâcul iubirii de bani, ca pre un izvor a toatei răutăți, urându-l, de nenumărate rele se izbăvesc. Iar cei ce cum că numai trup este omul fără de socoteală socotesc, dintru carii unul cum că ești tu oarecarii se întăresc. Că eu nu cred, cu dorul cel nesățios al banilor bolind pentru căci niciodată saț nu iau se muncesc, și cu poftă nefolositoare îmboldindu-se, și dea pururi în sărăcie cum că sunt socotind, lucrează acelea care a le lucra nu este cu cuviință. Deci se cade ei socotind, cum că și bogăția prea mare, cât despre poftele cele fără de măsură, se află sărăcia și cât despre îndestularea firii, sărăcia bogăție este. Să înceteze de acest fel de nebuine.

Lui Zosima preotului. 218 .

Mulți adică pre tine greu foarte și nesuferit te comodisesc, și de toți se cred. Iar de mine grabnice și prea bine cuviincioase se vor zice, căci cu dreptate ar fi fost, măcar la cea mai de pre urmă măsură a vârstei să cunoști, că de nenumărate munci pricinuitoare sunt dulcețile cele împrejurul trupului.

Lui Ursenufie anagnostului. A Împăraților. Pentru Abesalom: și pentru mulțimea ceia ce sau săvârșit întru mînia foametei, când David: pre norodul său l-au numărat. 219.

Abesalom osândă de la dumnezeiasca judeactă au luat, pentru surparea a însă-și tatâne-său prefăcându-se că bun judecător este, și pre supuși prin această momire ai săi făcându-i. Că își logodea începătorie și ostași purtători de sulită aduna, și înaltă tiranie ridica. Iar aceia împreună alergând și numai nu gătind pre tiranie: Pentru căci căuta aceuia adică la început, ia celuilalt la sfârșit pre osândă, deși nu îndată, că sar fi scârbit David de supuși, iar mai vartos de vrednicia împărătească lipsindu-se, ci puțin mai pre urmă sau osândit. Că ciurma pre dânșii i-au lins, nu târându-se nici câte puțin mergând înainte, ci de năprasnă și pre toată vârsta și neamul pascându-l, că deși altă pricină au pus peste acest fel de junghiere, ci rădăcina muncii dintru acea greșeală au răsărit, și nu după multă vreme rod au adus, adică pre lucru au sporit, când și împăratul pentru căci afară de dumnezeiasca voie au numărat pre norod, se cădea să se osândească. Că aceia ucișii fiind, cu lucrul adică pentru al său, iar cu cuvântul pentru al împăratului păcat: Și el întru prea mare primejdie era, că voia cu slavă a muri decât fără de slavă să trăiască, de supuși lipsindu-se. Iar dacă cineva nu crede, audă pre el zicând, „facă-se peste mine Mâna Ta, și peste casa tatălui meu.” Că nu alții pentru altul sau muncit, precum ai socotit: Ci fiecăruia lucrul cel potrivit sau împărțit. Că aceia adică pentru păcatul cel cu puțin mai înainte făcut, iar acela pentru cel de curând sau osândit, nemitarnica hotărâre vreme aflând îndemânatecă, întru care și pre aceia și pre aceasta l-au osândit.

Lui Auxunie corictorului. 220.

Ori singur, ori mai ales împreună cu alții a te griji cu dreptate ar fi fost, cum, cât despre partea ta, se vor ușura cei ce în primejdii au căzut.

Lui Maron și lui Eustatie. 221.

Aud că voi pre toată covârșirea răutăților arătându-o, mai mică decât voirea socotiți pre faptă, și pre cele neîndrăznite îndrăznindu-le, ne îndrăzneți pre sine-vă și ne bărbați vă socotiți, cum că nu puteți pre toată voirea prin faptă să o arătați. Deci dacă adevărată este vestea, încetați de acest fel de voire, ca nu pierzători, sau draci în chip de oameni să vă socotiți.

Acelora-și. 222.

Smerit se cade a vă iscusi, o prea bunilor, cugetul, dar smerit zic, nu pre cel către cei mai mari momitor, ci pre cel către cei mai mici pogorător. Nu pre cel cu cuviință de rob, ci pre cel blând: Nu pre cel de fățarnicie plin, ci pre cel fără de vicleșug și slobod, și care crâșmărie nu știe.

Lui Ierachie preotului. 223.

Nu cu măsură te cânti prin cetate, o că toate mici către tine le grăiesc. Că nebiruita și prea dorita tuturor începătorie, acum, dacă cândva, pre iutele al ei dor întru oameni aruncându-l, și cu lesnire pre sine-și celor ce o poftesc dându-se, nu numai ca un vis o ai socotit, ci nici chemat fiind, nu te-ai supus, nici pusă fiind înainte-ți nu o ai răpit, socotind că începătorie prea mare este, și cuviincioasă bărbatului bun și îmbunătățit, ca să poată, a se stăpâni pre sine-și, pre gând asupra mâniei și asupra dulceților a pune. Iar după aceasta, bine și frumos ai privit, pre cea cu deadinsul slobozenie întru liniște, iar nu care întru vederosele acestea începătorii dăntuiește. Că de multă nevoie lucru ai socotit că este pre unele adică ale stăpâni, iar altora a le robi: și unora a le porunci, iar altora ascultare a le da, și pre unii adică ai nedreptăți, iar altora a le dărui: Și unora a te supune, iar altora asupră a le sta: și de unii a te teme, iar de alții a fi urât. Deci socotind că a celor ce se osândesc, nu a celor ce cinste primesc acestea sunt, pre aceia adică după cuviință o ai lepădat, iar împrejurul purtării de grijă a sufletului, pre sârguință o ai întors. Iar dacă oarecarii pre judecata lucrurilor neavându-o dreaptă, iar mai vârtos pre gând pierzându-l, te-ar prihăni pre tine, mai ales adică nici de cuvânt a se învrednici nu se cuvine pre omul prihănind, cel ce vrednic de cununi este. Iar de se cade a împroșca către dânșii, aceia zi-o: mi se pare că poate nu cunoașteți, că în tiranie vrednicia blândeții o au prefăcut. Că dacă adică puteți să arătați pre păstoria cea veche că și acum stăpânește, mai ales adică pre cel ce socotește că este mai mic decât lucrul, și au fugit, cu dreptate ar fi fost să-l lăudați: Iar dacă putând sar fi lepădat, nu numai slobozească de prihănire, ci și osândească: Iar dacă împotriva sau schimbat, nu se osândească. Că atunci adică pentru oi murea: Iar acum pre oi leucid păstorii, nu pre trupurile lor junghiindu-le: Că mai mic ar fi fost răul: Ci pre suflet smintindu-le. Și atunci adică cu posturi pre trup îl înțelepțea, iar acum cu desfătări a sta îl gătesc. Și atunci adică pre cele ale sale celor lipsiți le împărțea, iar acum pre cele ale săracilor le răpesc. Și atunci la fapta bună se iscusea, iar acum pre cei ce la fapta bună se iscusesc îi izgonesc. Și atunci adică pre curățenie o cinstea, iar acum, ci nimic nu voiesc greu să mai zic. Pentru că și acestea le-am zis comodisind pre

cei vinovați. Că nici pre toți îi voi prihăni, ci arătând pre mijlocimea slujbei celei vechi, și a tiraniei celei de acum, pentru care pricină nu vă încununăți, și nu înalt propovăduiți pre îndrăgitorii potrivirii.

Lui Zosima preotului. 124.

Un bărbat oarecare din cei ce pentru filosofie cinstiți vorbind cu noi, asupra ta grea pâră făcea, zicând că se minunează, cum nici din sânge slobod răsărind pre sprânceană o ridici, și grumazul îl înalți, și pre unghii mergi, și ca și cum te-ai purta prin văzduh socotești, și prin toate mădularele pre nepedepsire o arăți: Iar pre o femeie din cele vechi cu numele Arhedichi o lăuda și epitafion adică scrisoarea cea deasupra ei vestea zicând. Arhedichia având tată și bărbat, și frați împărați, și copii. Nu sau înălțat cu mintea întru mândrie. Iar eu drept am socotit pre însăși aceste stihuri să ți le vestesc, poate cumva măcar acum te-ai fi cunoscut:

Lui Stratighie monahului. 225.

Cei prea mulți adică din oamei a pătimi adică fără de voie rău, al nebărbăției: Iar de voie a alege a fi nedreptățit, al blândeții și al filosofiei semn îl socotesc că este prea mare. Iar cei ce știu pentru lucruri a judeca drept, iar mai vârtos cei ce sfințitelor Scripturi cred, și pre cel ce fără de voie adică se nedreptățește, și cu filosofie suferă, nici de plăți, nici de laude îl lipsesc, hotărând mai ales Pavel și zicând. „Și răpirea averilor voastre cu bucurie o ați primit, știind că aveți voi avuție mai mare în ceruri și care rămâne.” Iar dacă ai fi zis, că ce ar fi putut să facă, de cel mai puternic nedreptățindu-se; Aș fi zis asupra a-i striga, a-l grăi de rău, a-l blestema, a-l batjocori, a supăra divanurile. Deci cel ce acestea toate le poate, a le lucra adică, dar nu le lucrează, cu cel ce de bună voie au ales a fi nedreptățit cu cuvînță ar fi fost, dacă și nu împreună sar fi numărat, ci măcar dedesubt să se numere. Iar de se cade și pre iscusință a o unelti, și pre adevăr a-l zice, poate și l-ar fi covârșit pre acela. Pentru căci adică voiește a fi nedreptățit, prea mare aduce mângâiere. Că nu sar fi nedreptățit, de nu ar fi voit. Iar celui ce nu au voit adică, dar au răbdat, și nimic nu au făcut prin acelea care ar fi putut a izbândi celui ce au nedreptățit, ca a unuia ce pre cercare a filosofiei celei din vârf o au arătat, mai strălucită i se împletește cunună.

Lui Pamprepie diaconului. 226.

Semn, o minunatule, prea mare a crede cel ce au auzit, este lauda celor zise. Că nu este cu cuviință acelea care cineva socotește că bine se află, acestora să zică că nu crede. Că precum pre cât le netrebnicim, a fugi de dânsule ne sârguim, dacă am fi întregi înțelepți: Așa pre acelea care le lăudăm, negreșit le alegem. Deci pentru ce acestea le zic, poate nu nu știi, dator fiind pre sfătuirea care o ai lăudat la sfârșit a o aduce.

Lui Stratighie monahului. 227.

Nu nu știi, o prietene, că pricină este de fericită viață, omorârea patimilor, decât care nimic mai dorit, nici mai lăudat nu ar fi fost.

Acluia-și. 228.

Deși sar fi pus asupra ta vrăjmașul cel de obște al tuturor, ca unul ce cu un însuși iureșul te-ar fi biruit, și din năvălire pre toată petrecerea o ar fi luat, ci tu, precum am auzit, cu neadormită sârguință pre dumnezeiescul ajutor punându-l înainte, multe osteneli lui spre înconjurare i-ai pricinuit, dar nelucrătoare pre măiestriile lui, și pre uneltele cele de luarea cetăților le-ai arătat, și pre biruință asupra lui mai strălucită o ai pus. Deci bucurându-ne cu tine pentru biruință, și pre cele de biruință cântându-le te sfătuim a priveghea și a lua aminte de sine-ți. Că războinicul nici a se sfii nu cunoaște, nici a se rușina nu știe, nici deznădăjduiește până la moarte. Ci în loc de arme și de măiestrii îndestulându-se cu a sa fire, în toată vremea se pune asupra, nu a se birui gândind, ci a birui vrând. Deci cu toată păzirea păzește pre a ta inimă. Că nu întru un chip, căci cu lesnire sar fi prins, ci în multe feluri oarecare este și în multe chipuri, lupta cea către dânsul. Pentru căci când adică prin întreaga înțelepciune sar birui, prin iubirea de bani dă război. Iar dacă și de acolo sar răni, prin zavistie vrăjmășuiește. Iar dacă și pre acestea pre oarecare l-ar vedea biruindu-le, pre prieteni îi înarmează. Iar dacă și năpădirile acestora le-ar fi răbdat, pre robii îi ridică la luptă. Iar când nici de aceștia nu sar fi prins, trândăvie naște. Iar dacă pre aceasta o ar fi biruit, pomenire de rău bagă înăuntru. Și ce mă ispitesc pre toate săgețile vicleanului a le zice; Pentru aceia acestea adică le voi trece, iar cu aceia aș fi sfătuit pre bărbăția ta, despre toate părțile a se face cu ochi pre sine-și, fiindcă despre toate părțile războinicul te însăgetează, și la cele de primejdii mai ales te însulițează.

Lui Leontie magistrului. 229.

Nu te laud pre tine, căci spurcăciune a cetății, și întincăciune a Bisericii, și ocară a slobozeniei, și a celor ce sunt împreună cu el pierzătorul: și cu ce nume nu din cele de rușine, pre Zosima cel ce se pare preot, l-ai numit. Că deși el unul ca acesta este, ci limba ta, care și organ al adevărului este, nu se cade cu acestea cuvinte a se spurca. Deci încetează pre sine-ți ocărându-te. Că deși adevărate sunt cele zise, și nimeni ca pre un mincinos te-ar fi prihănit, ci tu împodobit fiind bărbat, și cu multe fapte bune îmbogățit, și cu împodobirea nepomenirii de rău cu dreptate ar fi fost să te fălești.

Lui Arfondie preotului. 230.

Cu potrivire cele scrise de la tine sau zis celor ce te ocărăsc pre tine, de nu ar fi mărturisit că au greșit. Iar mărturisind, fără de vreme este pomenirea acestora, de ajutorul cel de la vreme neîmpărtășită fiind.

Lui Antioh. La aceia, nu va cruța ochiul Meu. 231.

Pentru ce, ai zis, au zis Izvorul blândeții prin Iezechil pentru Iudei, „nu va cruța ochiul Meu, nici nu voi milui:” ascultă drept aceia. De vreme ce întru mulți ani era decât ieratarea păcătuind mai mari, și nici pre cuvintele proorocilor primindu-le, nici pre dumnezeieștile faceri de bine gândindu-le întru nevindecată răutate au căzut: Dar desăvârșit asupra lor sau scos hotărâre, ca să fie dați Babilonenilor, și lucru dreptei războinicilor să se facă, că știa pre a lor nepocăință: Nici o milă voi lua, zice pentru cei ce pătimesc, ceia ce cu adevărat la niniviteni Am făcut. Că acolo adică și plecarea lor cea spre mai bun și schimbarea vreme au dat, a se chema înapoi cei osândiți și a se schimba hotărârea: Dar aicea nimeni spre cel mai bun căutând, ci toți spre cele mai rele plecându-se, de nevoie hotărârea asupra tuturor se scoate.

Lui Pavel monahului. 232. Cum că decât toată îndrăzneala mai de cindea, este a dogmatisi cei ce viețuiesc urât. Și la cea scrisă a cunoaște căile Mele poftesc, ca un norod ce dreptate au făcut. 232.

Se cade cel ce va pentru Dumnezeu cuvânt a porni cu faptele bune cele de la petrecere a străluci. Că îndrăgitorului răutății, nici pentru dreptățile lui, nici pre limba lui a o mișca, nu-i dă voie, fiindcă se ocărăsc dumnezeieștile legi, când prin

pângărită limbă se grăiesc. Că păcătosului, zice, au zis Dumnezeu, pentru ce tu povestești dreptățile Mele: și ei așezământul Meu prin gura ta; și prin Isaia prihănind, pre cei ce de viață adică prea bună nu poartă grijă, iar pre iconomiile lui le prihănesc, zice, „a cunoaște căile Mele poftesc, ca un norod ce dreptăți au făcut, și judecata Dumnezeului lui nu o au părăsit.” Iar dacă cei ce căile Lui, adică iconomiile, le iscodesc, prea îndrăzneți ar fi fost, cum nu dea cindea decât toată îndrăzneala ar fi sporit, cei ce pentru însuși Dumnezeu cu pângărită limbă cuvânt pornesc, și mai ales când ce este iscodesc; Că se cade nu ce este a iscodi, ci cum că este a întări. Și tac, că la lachedemonieni, carii umbre ale faptelor cum că sunt cuvintele după cuviință le-au hotărât, cel ce rău au viețuit, nici este cu putință socoteală bună să hotărască. Deci dacă asupra ta celui ce drept crezi, și bine lucrezi răsar oarecarii supărări ție dându-ți, nu te tulbura, că întru acest fel este obiceiul celor răi. Că biruindu-se arătat cu viața, spre iscodirea lui Dumnezeu aleargă, ca și cum dintru aceasta supărări ar fi dat celor ce bine viețuiesc, și pre îndrăzneala lor o ar fi încuiat. Dar trebuia ei, gândind că cei ce împrejurul celui arătat greșesc, pentru cel ce se pare nearătat nu ar fi fost vrednici de credință zicând, mai întâi pre a lor viață să o pună la rânduială, și așa spre căutarea celor neajunse să treacă.

Aceluia-și. 233.

Se cade începăturile cuvintelor adevărate să fie și crezute. Că mincinoasă fiind pricina, de nevoie și împreună încheierea nestatornică se va afla.

Lui Lampetie episcopului. 234.

Să nu te îngreioiezi, o prea bunule, dacă voi slobozi pre limbă asupra celor iubitori de argint. Că lucru voi zice arătat și prost, și carele de mărturie nu are trebuință. Că atâta se robesc cu boala, cât nici boală cum că este nu o socotesc pre aceea. Că precum cetățenii cei cerești, monahii zic cei din munți, nici știu ce este lăcomia: Așa nici aceștia, dar nu asemenea, ci împotriva acelora. Că aceia adică pentru că sunt departe de patimă nu cunosc pre boală: Iar aceștia nici boală cum că este aceia nu o socotesc. Că atâta în laturi au împins pre fapta bună răutatea, și o tiranisește, și pre toate sus și jos le face, cât nici răutate cum că este să se socotească.

Lui Zosima preotului. Că fără de moarte este sufletul. 235.

A socoti tu cum că se strică împreună cu trupul sufletul, foarte de râs lucru este și nebun, și cu adevărat al unui trupesc om, și care voiește adică după viața aceasta de aicea nimic să fie, și adeverează pre cele de la toată vârsta pentru tine tragodisiri. Deci a te îndupleca adică pre tine datori sunt, și filosofii, și poeții, și ritorii, și scriitorii, câți pre nemurirea sufletului o au dogmatisit, de carii deși neiscusit ești, ca acela ce nepedepsit ești întru toate, dar încai de la cei pedepsiți a te învăța cu dreptate ar fi fost. Te va îndupleca încă și gândul cel ne împotriva grăit. Că cel ce de trup carele dea pururi curge și se strică se apucă, și pre cel muritor și curgător îl strânge, și pre cel căzut îl ridică, și dă celor ce adică curg hrană, iar celor ce se vestejesc de a doua oară odrăslire, nu cu adevărat care de sine-și este făcut va lipsi pre a sa putere, prin care și pre trup îl ținea, și îl păzea. Iar dacă nici de înțelepții cei dinafară nu te-ai fi înduplecat, nici acestui gând de nevoie nu te-ai fi plecat, ca acela ce în multă și decât iertarea mai mare răutate ești afundat: Un cuvânt ție dumnezeiesc îți voi ceti, prin care prea arătat nemurirea sufletului se propovăduiește. Deci ce acesta zice; „Nu vă temeți de cei ceucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă.” Deci nu din covășirea relor acelor care ai lucrat. Că nimic nelucrat, precum zic, n-ai lăsat, păgânești dogme ție să-ți dogmatisești. Ci crezând că fără de moarte este sufletul: Și cum că de multe ori și aicea, dar negrești acolo te vei osândi, ca acela ce nu te vei tăinui de osândă, izbăvește-te măcar târziu de răutate.

Lui Evloghie. 236.

Puține zicând, ceia ce voiesc voi zice-o. Pre Vioteni oarecare pentru nepedepsirea luându-i în râs au zis, o Vioteni, cât de foarte sunteți vioteni. Iar un bărbat drept oarecare rugat fiind de milisieni ca la un lucru nedrept să le ajute au zis, o milisieni cât de foarte sunteți milisieni. Iar Alexandru întrebat fiind, pentru ce foarte cinstește pre Andipatru, au zis, că în loc de tată îmi este mie. Iar eu voi zice, o Evloghie, cât de foarte ești Evlogie, care a mă lăuda pre mine ai ales.

Lui Iron monahului. La aceia, tot bărbatul se arată drept. 237.

Mulți din oameni, că preget să zic toți. Măcar că Scriptura se pare că zice aceasta, nu căci pre dreptate o îmbrățișează ci căci cu cei mai nedreți pre sine-și se alătură prin potrivirea acelor mai răi pre nălucirea dreptății o dobândesc, nu pre însăși dumnezeieștile porunci după cum sunt cercându-le, și după regula acestora punând la rânduială pre a sa viață, ci cu cei trândavi din cei de aproape măsurând pe petrecerea lor. Pentru aceia și aceasta sau zis, ceia ce a te învăța ai voit. „Tot

bărbatul se arată lui-și drept.” Căci către isprăvile adică a celor de apropae orbește, iar pre micșurături cu iuțime le privește. Că precum ghipii pre livezi de multe ori și pre grădini trecându-le alături, peste trupurile cele moarte zboară. Că au adaos, și îndreptează pre inimi Domnul: Ori a celor ce pre acest fel de nălucire adică o au izgonit, ori acelor ce către dumnezeieștile porunci pre viața lor o au pus la rânduială, ori a celor ce au covârșit pre ființa oamenilor, și la mai înaltă soartă și vrednicie, prin prea buna petrecere sau suit, după cea zisă, eu am zis, dumnezei sunteți, și fii Celui Înalt toți.

Lui Pampropie diaconului. Ce este aceia, preoți grăiți în inima Ierusalimului. 238.

Fiindcă și cu cuvintele adică a filosofi cu lesnire este, iar cu lucrurile greu, și aceia adică pre auzuri le veselește, iar aceia pre suflete le pedepsește. Pentru aceasta Dumnezeu, celor ce cu slujba preoției sunt încununăți strigă, aceasta care a te învăța ai voit: preoți grăiți în inima Ierusalimului. Că de vreme ce cei ce prin cuvinte filosofesc: numai nu supără pre cei ce ascultă, ci și prin acelea care pre cele potrivnice celor ce le zic le lucrează, fac a se comodisi pre sine-și: pentru aceasta pre fapta bună a lucrurilor de la aceștia o cere, ceia ce de sufletul ascultătorilor se apucă. Drept aceia se cade jertfă sfințită a fi cel sfințit. Că a preoți cel nesfințit nu este cu cuviință.

Lui Paladie diaconului. Că cumplit lucru este reaua slavă: și nefolositoare sunt ostenele celor ce se biruiesc de aceasta. 239.

Câștigă-ți de al doilea o prea bunule, pre al tău ipolipsis, nu care, bolit și sau stricat, și care întru neființă au sporit: Că mai mic poate ar fi fost răul: ci care întru reua credință NU ÎNȚELEG 249r sau întors.

Lui Lambetie episcopului. 240.

Știu adică o palat al curăției, că după cuviință te îngreoezi, căci și Zosima și Martinian, și Maron și Eustatie se par că preoțesc, oameni de toată fapta bună și neapropiați fiind și neumblați, iar toate-i răutăți bătătorită pre sine-și sau gătit și cale și loc. Dar bine a ști se cade, căci cu cât de mai mare sau învrednicit cinste, cu atâta și mai mare vor lua osânda, că nici cu facerea de bine mai buni sau făcut.

Aceluia-și. 241.

Tu adică poate gătire și de multe cuvinte și noime mă socotești pre mine că am, iar eu știu arătat, că nimic nu știu. Iar dacă ceva sar fi grăit iscusit, lui Dumnezeu pricina se cuvine a socoti, Celui ce și pre proști, pentru folosul acelor ce aud, de multe ori îi înțelepțește.

Lui Nilamon scolasticului. 242.

Deși tu pentru căci ești iscusit în cuvânt apucând mai înainte pre răspunsul meu l-ai batjocorit scriind, spune iarăși că pre dogmă nu o vatămă răutatea cea mai presus de fire a lui Martinian și a lui Zosima, și a lui Maron, și a lui Eustatie, a căroră viața de aceia se batjocorește, cu neslavă și comodisire pre sfințita credință mânjindu-o. Dar eu nu m-aș fi depărtat de adevăr, ci pre dânsul spre dare de răspuns l-aș fi uneltit. Că de vreme ce neavând oarece și să prihănești pre dumnezeiasca credință, spre oarecare din cei sfințiți ai întors pre prihănire lesne văzută răutatea ta sau făcut de toți cei ce de pricepere nu sunt neîmpărtașiți, carii adică pre dumnezeiasca petrecere înalt o au lăudat, iar pre prihănire asupra acelora o au întors. Iar dacă și tu de prihănire te-ai fi depărtat, ai fi adevărit pre cele zise. Că ce necuvios zicem, zicând, că încă și lucrul se cade a se cerca: și dacă adică bun sar afla se cuvine a-l îmbrățișa, măcar deși oarecarii din cei ce se par că pre dânsul îl uneltesc, întru însăși fundul răutății au căzut: Iar dacă urât, se cuvine a fugi de dânsul, măcar deși oarecarii din cei ce se par că de dânsul sau răzimat, la însuși vârful faptei bune sar părea că au ajuns; că se cade adică fapta bună îmbrățișată să fie, măcar deși toți vor prihăni pre cei ce pre judecata lucrurilor nu o au dreaptă: Iar pre răutate urâtă, măcar deși toți îndrăgitorii răutăților pre dânsa înalt o ar fi propovăduit. Că nu de la cei ce bolesc, ci de la cei ce sunt sănătoși se cade a lua pre hotărârile cele pentru lucruri. Că dacă celor ce bolesc vom urma, și pre filosofie vom prihăni-o.

Lui Evdemon. La aceia, aceasta se va chema femeie, că din bărbatul ei sau luat. 243.

Tu adică nu după socoteală ai zis că sau zis aceia, aceasta se va chema femeie, că din bărbatul ei sau luat. Dar eu nu numai nu după socoteală, ci și că minunat scrisă este aceia zic, și cum ascultă. Ghini, adică femeia de la rodire sau zis. Că aceasta se va chema femeie. Adică roditoare, că din bărbatul ce vrea pre dânsa roditoare să o

facă, sau luat. Căci cu fecioara bărbatul împreunându-se, femeie, adică roditoare o face. Pentru aceia și la Atenieni împreunarea cea după lege, pentru arătura copiilor se zicea că se face, și părinți cei ce nasc se numesc. Că cei ce zic de la ghia, adică de la mădulări, că sau zis, nici de cuvânt se cade să se învrednicească. Că de mădulări adică și de părți întregul și totul deopotrivă se desparte. Iar de femeie bărbatul, adică de lucrătorul cel ce seamănă și sapă pre țarina cea femeiască: (de la care și bărbat, precum mi se pare se zice. Că om de obște le este lor numele): Pământul cel semănat, și pentru aceasta roditor este. Că de numele cele relative, socotesc că și aceasta este. Căci îndată ce ai zis bărbat, și femeie în minte înăuntru intră: precum și tată zicându-se, fiu împreună se înțelege, și stăpân zicându-se, robul împreună se gândește.

Lui Dioscor. 244.

Se cade nu numai pentru acelea care ți sau făcut bine să mulțumești, ci și pentru acelea care te oprește a nedreptăți, pentru că și acest lucru deși străin ție se arată, al facerii de bine chip prea mare este.

Lui Teodosie episcopului. 245.

După cuviință, o minunatu-le, pre cetatea pilusiotenilor acum o plângi, măcar că mai înainte o ai fericit. Căci când adică, ca o maică pentru prea bunele nașteri de fii, cu proistoșia a dea pururi pomenitului Amonie celui cu adevărat episcop se mândrea, după cuviință se fericea, ca ceia ce cu adevărat și de dumnezeiești și de omenești bunătăți plină era: Iar când pângărita și străin și fiara cea în chip de om pre iconomia ei o au luat în mâini, și la cea mai de pre urmă pustiire sau pogorât, cu cuviință de tânguiri este vrednică. Că în vremea aceluia adică, precum albinele roiului pre matcă în flori bine rourate ale livezilor o pune și o înconjură. Așa toți pre dânsul îl înconjura, și împrejurul lui dănțuia. Căci cu adevărat era și la vorbă, și la glas cu miere curgător, și robitoare avea pre dragoste. Iar în vremea acestuia, ci nimic nu voiesc greu a zice: cei rămași pre chipul cel prăznuitor schimbându-l își plâng primejdiile sale. Iar pricina este, precum zic, adică, că în vremea aceluia adică dumnezeiescul jertfelnic cu preoția cea cuviincioasă era împodobit, preoți pre dânsul înconjurându-l blagocestivi, iar în vremea acestuia cei pângăriți adică se aleg, iar cei îmbunătățiți se izgonesc. Deci fiindcă cele de nevoie dacă sar nebăga în seamă, și celelalte toate sau stricat. Că cele neintrate de pângăriți oameni călcându-se, neumblată și cetatea după cuviință de cei mulți se face. Deci, o sfințite

cap, nu o plânge numai pre dânsa, ci și te roagă, ca la fapta bună cea de demult și buna norocire să se întoarcă.

Lui Petru. 246.

Pacea cu dreptatea amestecată fiind dumnezeiesc lucru este: Iar dacă fără de alta ar fi, vatămă pre podoaba faptei bune. Că este adică pace și tâlharilor între sine-și și lupilor: Acelora adică pentru vătămarea oamenilor, iar acelora pentru peirea oilor. Ci nu așa fi numit pre aceasta pace care cu dreptatea nu este împodobită. Iar dacă cu aceia sar fi împreunat, cu adevărat pace se va chema. Pentru aceia Hristos au zis, „nu am venit să arunc pace pre pământ, ci sabie.” Căci cum că nu pre toată pacea, ci pre cea cu răutatea înjugată o leapădă, aiurea zice, „pacea Mea dau vouă.” Că pace cu adevărat aceia este, cea cu dreptatea, și cu blagocestia cinstită.

Lui Evtonie diaconului. 247.

Nu te teme, o sfințit locaș al urâciunii de rău de cei ce a mustra adică sunt neputincioși, iar de a se mustra se leapădă, ci pre îndrăzneală de îndârjire adică izbăvită, iar cu blândețe amestecată arătându-o, așteaptă a săvârși pre cele cviincioase. Iar deși nu le-ai fi săvârșit precum ai scris, și Evsevie, și cei de la dânsul nu după cuviință hirotoniți. LIPSA 251r Că neadormitu-l și Atotvăzătorul Ochi cel urător de rău și iubitor de bine, ție adică îți va răsplăti, iar pre aceia îi va munci.

Lui Zosima preotului. 248.

Cuvânt nouă de curând pentru fapta bună și pentru răutate ni sau pornit, și mulți multe zicând, am zis eu, că socotesc cum că toți oamenii și scăderii au, și covârșiri: Și cei sporți și prea buni, mici adică au și proaste scăderile, iar isprăvile prea mari și mai presus de fire: Iar ceilalți ori deopotrivă scăderilor pre covârșiri, ori și covârșind, ori și covârșite fiind. Că sunt oameni, fără de omenie, dar întregi înțelepți: ori desfrânați, dar milostivi: ori prea aspri adică, dar cu lesnire schimbându-se: ori nedrepti adică, dar smeriți cugetători: ori răpitori adică, dar înfrânați: ori neînfrânați adică la limbă, dar înfrânați de dulceturi: ori neînfrânați adică de dulceturi, dar înfrânați la limbă: ori de pânțec adică biruiți, dar decât mânia mai înalți: și în scurt să zic, că nu cu lesnire așa fi crezut să fie om, care nici de micșurări să fie neîmpărtașit, nici de isprăvi pustiu. Și le aducem spre dovadă, pentru unii adică pre judecătorul nedreptății care nici de Dumnezeu nu se temea,

nici de om nu se rușina, care au făcut bine, pre văduva aceia ce adeseori îl ruga pre dânsul miluindu-o, și muncind pre cei ce o nedreptătea. Iar pentru alții pre, cine se va făli că are curată pre inimă, sau cine va îndrăzni să zică că și curat este de păcat. Iar după ce toți cei ce era de față lăuda, și bătaie în palme mai presus de toată nădejdea se făcea, eu adică m-am rușinat: Căci de laude mai vârtos am fire a mă rușina, decât a mă dârji. Iar unul din cei de față, și cu cuvântul și cu viața procopsit, că nu voi ascunde pre adevăr, deși a răsturna pre cele zise de la mine se ispitea, puțin tăcând, o prea bunule Zosime, și pre viața ta grăindu-o, a muștra pre cuvântul meu se ispitea: arătând că toate adică scăderile întru tine dăntuiesc, iar de isprăvi nici urmă nu este. Iar după ce nu credeam eu, toți cei ce era de față îi mărturisea lui ca unuia ce adeverează, și cum că se biruiește toată limba, spre a grăi cu deadinsul pre ale tale rele. Iar după ce auzind m-am liniștit: Că a mă prigoni necuvios lucru socoteam: au zis aceia, nu pre al tău cuvânt răsturnându-l, o prea înțelepte, acestea le zicem: Că adevărat este și decât toată lauda mai înalt: Ci căci acela este din neamul oamenilor lepădat, și ca pre o fiară în chip de om, ori drac pierzător, și vrăjmaș al firii hotărându-te. Și pre acestea adică mai toți ca dintru o gură le grăia. Iar oarecarii din trânșii necurmat mă ruga, pre însăși acestea a ți le vesti ție: Poate cumva te-ai fi pocăit. Iar eu din început adică m-am îndoit, iar mai pre urmă înduplecându-mă spre rugăciuni, ați scrie m-am făgăduit. Și al tău ar fi fost de aceia lucrul pre cele pentru sine-ți a le socoti, ca de comodisire și de râs, și de muncă să te izbăvești. **Iar dacă socotind că moartea întru neființă te trimite,** fără de frică păcătuiești, pre sine-ți înșelându-te te amăgești. Că moartea ceia ce se pare că pre sadul cel blagorodnic îl vestejește, nimic alt nu este fără numai despărțire și a sufletului și a trupului. Iar dacă nu crezi, auzi pre Platon zicând, venind moartea asupra omului, cel muritor adică, precum se pare, al lui moare: Iar cel fără de moarte, întreg și nesticat se duce, dând loc morții.

Lui Isidor diaconului. La aceia, se va prăpădi ungera și celelalte. 249.

Din preoție și din împărăție, o tizule, lucrurile sau alcătuit. Că deși cu mult unele de altele se deosebesc: Că aceia adică ca un suflet este, iar aceia ca un trup: dar la un sfârșit caută, la mântuirea supușilor. Pentru aceasta și când iudaicile lucruri început lua, preoția mai de nevoie sau legiuit, și la multă vreme au ținut: Iar de vreme ce mai trupești făcându-se și mai groși, și împărăție au cerut, și aceasta li sau dat, prea trebuincioasă fiind, și care oprea pre greșelile celor ce preoției nu se pleca. Deci de vreme ce acum uneori adică, pre preoție avându-o strălucea, iar alteori, pre împărăție câștigându-o se mântuia: Iar amândouă ridicându-se din mijloc, nici o pricină lor nu le-au rămas de mântuire: Vrând să arate proorocul Daniil pre surparea cea desăvârșită a lucrurilor celor iudaice după Cruce, și cum că nici o

rămășiță lor de bună nădejde nu le va rămânea, nici oarecare așteptare lor mai bună se va arăta, au zis, se va prăpădi ungerea, și judecată nu va fi întru dânsa. Prin ungere adică preoție vestindu-o, iar prin judecată, pre împărăție, și pre așezarea cea politică. Că mai ales adică prin surparea a preoției, și pre cea a împărăției, și a tuturor celorlalte împreună o arăta. Că lucrul cel mai cuprinzător și mai adevărat cu totul risipindu-se, nici altceva a se alcătui nu putea: Fiindcă și temelia împărăției, era blagocestia cea către Dumnezeu, care întru slujba cea către Dumnezeu se alegea. Dar însă și împărăția au zis că se va săvârși, desăvârșit mai înainte arătând pre surparea petrecerii celei iudaice. Și mărturisesc lucrurile, care spre mai bună cu mult și mai dumnezeiească credință sau întors.

Aceluia-și. La cea scrisă în Lege, pre sărac nu-l vei milui la judecată. 250.

De vreme ce cel lipsit adică, are trebuință de cel ce îi va da: Iar cel ce se pricește de judecătorul: pre sărăcie nu a iscodi o voiește, ci a se ruga. Iar dacă pre rugăciune lăsându-o, spre clevetirea sar răsturna, a se milui la judecată nu ar fi fost cu dreptate. Pentru aceasta au zis, nu vei milui pre sărac la judecată. Că a milui adică se cade, nu pre cel ce se judecă, ci pre cel ce se roagă. Iar dacă rugăciunea spre imputare sar răsturna, dreptatea înaintea milei se cade a o pune: Că nu este cu dreptate dreptatea a se strica.

Aceluia-și. 251.

Nu bogăție, nu tărie, nu buna limbuție, nu strălucita sau prea strălucita vrednicie, nu scaunul eparhilor, nu profiră, și coroană a cinsti pre cei ce le au are fire, precum fapta bună și filosofia. Deci pentru ce cei mulți din oameni împrejurul acelora adică se uimesc, iar de acestea mai puțin se îngrijesc; De vreme ce unii adică pre cele ce se par mai mult decât cele ce sunt le vânează, iar unii pre cea acum îndată-și decât ceia ce cu puțin mai pre urmă va fi o protimisesc: Iar unii pre judecata lucrurilor stricată o au: Iar unii nici cum că este ceva după această viață socotesc. Precum cei îmbunătățiți, și pre însăși deosebi fapta bună o cinstesc, și pre cununile cele ce vor să fie ca întru un vis nădăjduindu-le o uneltesc pre dânsa.

Lui Dorotei prea strălucitului. La cea zisă de Dumnezeu: Și în care zi ve-ți mânca dintrânsul. 252.

Foarte mă minunez și mă înspăimântez, cum cei iubitori de păcate dea pururi murind, niciodată socotesc cum că au murit. Pentru aceia și cererea, precum a-i

scris, în ce chip ar putea fi aceia care către cei întâi zidiți sau zis. În care zi veți mânca din lemn, cu moarte veți muri. Că tâlharul și ucigașul de bărbați, atunci chiar moare, când pre legi le calcă, și pre păcat îl lucrează, măcar deși se pare că trăiește. Că deși nu cu cercarea, dar cu hotărârea, și după dreptate au murit: Deși se pare că nu încă în mreșile legilor au căzut. Iar dacă și moarte a sufletului celui fără de moarte hotărăște pre depărtarea sfântului Duh: Că nu va locui în trup îndatorat păcatului: și așa înțeleagă-se: Că precum trupul viu este fiind de față sufletul, așa și sufletul fiind de față dumnezeiescul Duh. Și precum după ce sau dus sufletul mort rămâne trupul, așa și după ce sau depărtat Sfântul Duh va pierde sufletul pre fericita viață, nu întru ca să nu fie risipindu-se, ci decât toată moartea mai cumplită viețuind viață. Că lasă zice pre morți, să-și îngroape pre ai săi morți. Și fiul meu acesta mort era și au înviat. Că cea zisă de la oarecarii că mai înainte de împlinirea unei mii de ani au murit. Că scris este o zi a Domnului ca o mie de ani, nu neștindu-se că de crezut lucru este mie mi se pare, și celor mai proști mai vârtos bine primit.

Lui Ermin comitului. 253.

De vreme ce ai scris, cuvânt, iar mai vârtos de se cade să zic adevărul, căci cuvîntul de mine mai întâi sau scris pentru a nu fi noroc. De la oarecarii lăudat fiind, iar de la oarecarii și decât alte scrisori care la acesta de la oarecarii sau făcut mai mult ales, și mai rugat ca acesta să ți se trimită ție, deci l-am trimis pre dânsul să nu-l hotărăști din veste: ci cu deadinsul cercând ispitește-l. Și dacă adică bine se află, lui Dumnezeu mulțumește: Iar de și se pare ție căci cu lipsă sau scris, neputinței omenești, iartă-i, ceia ce nu poate precum voiește să zică.

Lui Pavel. La cea zisă, cel ce caută spre femeie. 254.

De vreme ce dintru a vedea a pofți se naște, pentru aceasta și Hristos pre cel ce cu desfrînare își ospătează pre vederi prea curvar l-au hotărât că este, nu pre faptă numai, ci și pre gândire mai înainte strângându-o, și la ucidere încă, legea adică pre ucigașul de bărbați, iar Hristos și pre cel ce se mânia îl muncește. Că acela adică sufletului, iar aceia mâniei legiuește: Și pentru căci nu iartă să răsără rădăcina, și pre ramuri mai înainte le oprește. Deci înfrânează-ți și pre oci și pre mânie: ca nu acela adică spre curvie, iar aceia spre ucidere să te povățuiască pre tine.

Lui Ermin comitului. 255.

Să nu te schimbe pre tine, o prea bunule, ca pre unul din cei mulți vreun vânt subțire al buneii norociri: Ci păzească pre întemeiere prietenilor tovarășa ta filosofie. Că aceia adică celor proști și mujici sau obișnuit a se întâmpla: Iar aceasta celor foarte înțelepți, întru al căror număr ești scris.

Lui Evdemon. 256.

Aș fi îndrăznit spre nevoița laudelor a iubitorului de Dumnezeu episcopului Teodosie să mă pogor, dacă nu m-aș fi temut ca nu cumva cu lipsă zicând, voi micșora pre slava bunătăților celor ce sunt întru dânsul. Dar de vreme ce toată puterea cuvântului dă loc mărimii pricinei, după cuviință și eu tăcere asupra mea am hotărât. Măcar căci cunosc, că dacă cel ce se laudă din adevăr pre mărturie o ar avea, nimic câștigarea faptei bune nu se vatămă de neputința celui ce zice. Că întru covârșiri cu cel biruit pre vrednicie nu o au rușinat, ci mai mult au strălucit, arătând pre sine că de mărimia lucrurilor sau acoperit.

Lui Pavel. La cea zisă, că pre cetate și pre sfințenie o va strica Dumnezeu împreună cu povățuitorul ce va să fie. 257.

Cea zisă de la înțger lui Daniil, că și pre cetate și pre sfințenie o va strica împreună cu povățuitorul ce va să vie, dacă adică pentru alt oarecare socotesc că sau zis, tâlcuiască cum voiesc, adevărul nimic vătămându-se. Iar dacă Hristos este cel ce zice că va să vie după scripturi: Că bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului. Și, Tu ești cel ce vii, sau pre altul să așteptăm; Întru acest fel este. Nu numai Tatăl pre toate ale Iudeilor cele cinstite și vestite nu le va răsturna, ci și Duhul cel de la dâșii ca un izbăvitor al lor așteptat. Că de vreme ce asupra a însăși Fiului Împăratului au ocărât, vrednice plăți vor pătimi. Că nu numai cetatea, ci și sfințenia se va strica, adică Biserica se va surpa. Și vezi pre cu dinadinsire. Nu au zis, se va strica împreună cu povățuitorul, precum socotesc oarecarii, ci va strica tatăl pre biserică și pre cetate, împreună lucrând povățuitorul cel ocărât, adică de la dâșii întru întâia arătare. Iar dacă ne arătată este, se va zice iarăși mai arătată. Dumnezeu și povățuitorul va strica pre cetate, și pre Biserică. Drept aceia deși de romani sau ațâțat lucrul: dar de la Dumnezeu trimisă era mânia, și martor este Iosif,⁶⁸ zicând, că nu face hatâr romanilor, că pre toți noi războiul cel către dâșii ne-au stricat. Că nu prin puterea acelora acestea sau întâmplat ci pricina cea mai înaltă făcută, este aceia ce se pare acelora că a birui le-au dat. Și care era pricina;

⁶⁸ Iosif Flaviu

Decât adică greșind Ierusalimul la cele asupra Mântutorului, lucrurile romanilor în genunchi le-au plecat, iar mai vârtos cu totul l-au pierdut. Iar dacă nu cred Iudeii, zică pentru care pricină robie acum pătimesc neîmpărtașită de chemare înapoi.

Lui Atanasie preotului. 258.

Deși Herimon cel ce se pare că este diacon, asemenea oarecum, ca și cum o boală nevindecată stăpânire ar fi luat ca pricini una din cele ce pofteste să cruțe, ci celor ce se făgăduiesc să-l vindece, zicându-le să fie sănătoși, din cel ce pre moarte o nasc pre sine-și se va ospăta. Dar eu nu pre dânsul atâta cât pre Evsevie acela ce dumnezeieștile Taine lui a i le încredința au îndrăznit pricinuitorul îl socotesc a atîtor rele. Că cel ce semințele le dă, cu adevărat al sadurilor este pricinuitor.

Lui Ermoghen Episcopului. 259.

Eu în dascăl două acestea le socotesc cu toată puterea că se cuvine să fie, și curățenia vieții, și vrednicia cuvântului, pre care umbră a lucrurilor dacă cineva o ar fi hotărât, mi se pare mie că nu ar fi greșit din adevăr, ca prin una adică să pună la rânduială pre ucenici, iar prin cealaltă să înțeleptească pre cel nesupus. Că precum scriitorii table luând cu multă podoabă slovele închipuiesc, și celor ce acum de curând se învață le dau, ca și cât ar fi putut să le urmeze: așa și povățuitorii se cade pre petrecerea lor icoană oarecare cu înțelepciune scrisă înaintea ucenicilor să le-o pună, ca și cât ar fi cu putință să o urmeze. Iar dacă aceia nu numai viață neprinsă, ci și minunată văzând, nu se povățuiesc spre fapta bună, aceasta nu încă a dascălului cineva o va hotărî prihană, celui ce nimic nu au lăsat din cele ce se cuvin să se lucreze, ci a trândăviei ucenicilor. Iar de vreme ce zic oarecarii, că pentru care pricină cu frica nu opresc pre ucenici de prihăniri; zicem, și care este frica cea de la dascălul, să-i certe; Aceasta de multe ori făcându-se nu au putut. Ai pleca cu toiagul; Ci nu se cade; a-i lepăda; și aceasta sau muștrat. Din cetate a-i scoate; ci nu atâtu lucrul este domn. A le făgădui împărăția cerurilor; ci basm cum că este se pare la cei mai trândavi; a-i îngrozi cu judecata; ci vor râde auzind. A-i izgoni din Biserică; prea lesnicios lucrul este adică, dar întoarcere nu are. Că dacă adică de la oarecare cu dreptate celui hotărât toată de aceia Biserică ar fi fost neumblată, și sar fi mâniat toți împreună cu cel ce pre această hotărâre o au pus, poate acela înțeleptindu-se sar fi pocăit. Iar acum îndată ce osândit au fost oarecare de acesta, și de la altul de multe ori se mângâie, și Biserică alta deschisă fiindu-i, și dăruiri și daruri, și se face celui lepădat pricină de îmbogățire mutarea. Apoi că osândit fiind adică sau lepădat, nu spune, ci ca unul ce de voie au fugit: Și aceasta o formăluiește. Deși l-ar întreba cineva, pentru ce; Pune pricini grele și cele

părute Bisericii aceleia ce l-au primit. Și luându-le pre acestea oarecarii cari nu drept viețuiesc, și ca un răspuns al greșelilor sale pre acesta socotindu-l a-l avea, îl măresc, umplu pre toate de graiuri, care se cuvin celor ce le-au gătit. Iar dintru aceștia cel ce adică au greșit nimic mai bun nu se face: Iar înțelepțitorului părerea că este spurcat îi aduce. Pentru acestea, o prea înțelepte, și cei sporți din dascăli, că puțini sunt aceștia, au amorțit a înțelepți pre cei ce păcătuiesc. De vreme ce cei ce cu necuviință la această începătorie a năvălit, și mulți sunt aceștia, pre sporirile celorlalți ale sale primejdii socotindu-le, pre hotărârile celor ce cu cuviință se mânia a le răsturna se apucă, ca să nu se stingă răutatea, ci și să se bătătoască. Pentru carii mai grele adică știu că voi zice. Poate oarecum îndreptare oarecare va urma. Că ce folos este pre cei ce au pierit a-i plânge, fiind de față, după cât este puterea noastră a-i mântui, când se cade. Că cei ce nici întru supuși nu este cu cuviință a se rândui, aceștia a sări asupra scaunului celui dascălesc îndrăznesc, și pre jertfelnic a-l stăpâni socotesc, cei ce nici pre sine-și nu sau stăpânit, și altora a fi povățuitori socotesc, cei ce nici peste sine-și a începători nu au putut, pentru carii sus și jos sau făcut lucrurile Bisericii.

Lui Zosima preotului. 260.

Un bărbat oarecare nu numaidecât urâte luări mai înalt, ci și pre ale sale celor ce au trebuință împărțindu-le, auzind că puțini pești luând tu de la oarecare ce strâmb au jurat, să-l slobozi pre el, cât despre partea ta, de păcat ai îndrăznit, suspinând tare, demostenicesul acela cuvânt au grăit, cât mie mi se pare: Că deși mai îngreunătoare se pare că este ceia ce se va zice, voi zice-o, și nu voi ascunde-o: că după însuși aceasta vrednic este el cu moarte să se păgubească, ca în locul iadului să pună păgânilor legea aceasta. Ci pre acestea adică acela durândul au zis: Iar mie mi sar fi părut și tuturor acestora de față că nimic necuviincios sau zis. Că nu a fi tu îmblânzit cu daruri, slobozește pre acela de prihănire, ci a-și lua pre ale sale cel ce sau nedreptățit, din jurământul strâmb. Deci nu pentru urât câștig strica și rău tâlcui pre dumnezeieștile cuvinte. Că nu a nedreptăți adică, și a aduce celor sfințiți poruncește: Ci celor nedreptățiți a da răspuns prin lucruri le legiuește. Că dacă veți lega, pentru cei ce păcătuiesc sau zis: Iar dacă veți dezlega, pentru cei ce se pocăiesc. Însă se sloboade de prihănire, nu cel ce pre preot îl momeste, ci cel ce îmblânzește pre cel nedreptățit. Că dacă celor sfințiți socotești că sau dat acest fel de stăpânire, acelor ce greșesc și nu se sîrguiesc a-și șterge greșelile tirnic adică cum că este se va părea cuvântul, și numai cum căci către câștigul cel sfințit caută: Iar de cei nedreptățiți nici o grijă făcând. Prea cruzi și prea fără de omenie ar fi fost cei ce cu slujba preoției sunt încununați, dacă nu pre toți iar fi slobozit de prihăniri. Dar nu sunt aceste, nu sunt. Să nu te amăgești pre sine-ți, iar mai vârtos nu pre

sine-ți ci și pre cei ce te ascultă pre tine, în fund să-i împingi, nici pre relele cărturarilor și ale fariseilor să le înoiești, carii mângâieri oarecare celor ce strâmb jură pentru urâțul câștig au izvodit, **și pre copii împotriva născătorilor i-au întrarmat**, și pre dumnezeieștile porunci rău le-au tâlcuit, și le-au răsturnat: Ci cu blagocestie și cu curățenie celor legiuite prin scripturi urmează-le: Căroră și sfințitul Apostol cu urmare zicea, că nu putem ceva împotriva adevărului, ci pentru adevăr. Ori dacă bogat ar fi cel ce strâmb au jurat, și ar aduce preotului, se slobozește: Iar dacă sărac și nu ar aduce se învinovățește. Ci acestea nu le zic a le lucra, ci nici a le gândi cu cuviință este. Că va zice ție Judecătorul, m-ai socotit pre mine că voi fi ție asemenea; Și cum este cu putință; că Cel ce au poruncit supușilor daruri pentru nevinovați să nu primească, nu cu adevărat cei sfințiți cu acestea urâte câștiguri să se spurce ar fi rânduit. Ci aceasta o au zis, ca după darea de răspuns a celor lipsiți împreună rugându-se, și împreună postindu-se cu cei ce au greșit, dezlegare lor din cer să le dobândească: Pre aceia nici în minte luându-o, veniți să moștenim noi jertfelnicul lui Dumnezeu. Că slujitori sunt, nu părtași: solitori nu judecători, mijlocitori, nu împărați. Că cei ce și pentru ale sale păcate, precum au zis Apostolul, jertfe aduc, nu cu adevărat cu stăpânire celor nepocăiți deși bogați ar fi, ar fi putut a le ierta păcate. Căci cum că celor sfințiți a crâșmări lucrurile nu le-au dat voie, nici către al său câștig a căuta au poruncit, ci către folosul celor supuși pre toate le-au legiuit casă a toatei curățenii și a nespurcăciunii ei să fie vrând, vestește adică și prin arătătorul de cele sfinte Moise, vestește încă și prin Sine-și. Prin legiuitorul adică zicând, că dacă cineva pre amanet l-ar fi furat, mai întâi adică să dea înapoi pre cele răpitate, apoi vie în Biserică, nu pre preot, ci pre Judecătorul îmblânzindu-l. Iar prin sine-și, luați luați Duh Sfânt: Căroră veți lăsa păcatele, lăsa-se-vor: și căroră veți ține, ține-se-vor. Deci dacă pentru Sfântul Duh pre această stăpânire o au luat: Cei ce prin acelea care păcătuiesc, pre acesta îl izgonesc, pre această stăpânire nu o au, ci aceia carii prin Sfântul Duh știu, unii adică sunt de iertare, iar alții de osândă vrednici: Că de vreme ce pre mintea omenească o covârșea lucrul acesta, Mângâietorul părtașul dumnezeieștii ființe și al slavei, Dascăl celor vrednici de primirea Lui se făcea, pre care mintea oemenască nu le ajunge.

Aceluia-și. 261.

Precum viperile pre moartea maică-sa, așa și păcatele peirea celor ce le nasc o moșesc.

Lui Iraclie Episcopului. 262.

Au venit către tine prietenul meu, ca să mijlocească pentru tatăl său, ca și pre acela să-l slobozi din temniță: Deci ajută-i lui, celui ce nu pentru bani, ci pentru blagocestie și slavă către această nevoie sau dezbrăcat.

Lui Avsonie corictorului. 263.

Bine, o prea cuvântărețu-le, ai fi îndreptat pre începătorie, dacă al dreptății adică păzitor neplecat te-ai fi făcut, și întocmai te-ai fi depărtat de vrajbă nedreaptă și de dar: Iar pre sabie nîtinată, pre cât se poate, o ai fi păzit, cu îngrozirile pre greșeli oporindu-le.

Acluia-și. 264.

Eu deși preaslăvită se pare că este ceia ce se va zice, dar nu mare cugetare cum că este priceperea cea cu socoteală, o hotărâsc. Că nu dacă cineva nu ar fi fost momitor, pre acesta mândru se cade a-l prihăni: Nici dacă cineva momitor ar fi fost și ne viteaz, pre acesta smerit cugetător se cade a-l socoti: Ci pre cel ce cele cuviincioase adică le lucrează, dar nu se îngâmă asupra celor de aproape, nici pre sine se pune mai presus decât toți, ci întru cuviincioasă rânduială ceia ce se cuvine slobozilor, pre sine-și se păzește. Că mare la suflet adică se cade să fie, nu mândru: viteaz, nu dârz: blând, nu cu cuviință de rob: măsurat cugetător, nu pre sărita cugetare fățarnicindu-o: slobod, nu rob. În ce fel era și iubitorul de Dumnezeu Avraam, care mai presus de prăzi adică ale perșilor cugeta și de jafurile barbarilor: Și primind străini, decât toți mai smerit era, pre cele ale robilor lucrându-le, și de dumnezeiasca vorbire învrednicindu-se, zicea, eu sunt pământ și cenușă: Acest lucru este cu adevărat a aduna întru una pre măsurata cugetare și pre smerenie, și pre înălțime, și aceasta este pre slobozenie a o arăta de mândrie izbăvită. Iar cei ce împrejurul celor rele pre numele faptelor bune le pun, și împrejurul faptelor bune pre cele ale celor rele, și pre toate lucrurile le amestecă, ca fapta bună cu greu de cunoscut să se facă, pre însăși fapta bună mi se pare mie că o izgonesc.

Lui Apolonie Episcopului. 265.

Întru nevoițele cele dinafară, altul este nevoitorul, și altul este propovăduitorul, cel ce pre cei ce biruiesc îi propovăduiește. Iar întru cele dumnezeiești pre încununatul, și propovăduitor l-au legiuit că este. Deci ca nu oarecarii din cei ce în scaunul cel dăscălesc au șezut ca o nevoie altora punând, de nevoie afară că sunt să se socotească, nici chitească că le este din destul lor a propovădui pre

biruitori, ci însăși ei și a cinstei și a toatei fapte bune nevoitori și încununăți fiind, și îndemne pre cei ce se nevoiesc, și propovăduiască pre cei ce au biruit. Iar dacă una cum că trebuie numai să fie întru dânșii socotind pre sine-și se amăgesc: Se vor comodisi adică de la toți, și se vor netrebnici ca niște ne viteji. Se vor mustra încă și de la Pavel ce zice, îmi trudesc trupul meu și îl robesc, ca nu cumva altora propovăduind, însu-mi neiscusit să mă fac. Iar ceia ce o zice, întru acest fel este. Nu numai întru punătorii de nevoie pre sine-mi m-am judecat, nici întru propovăduitori: Nici cu aceste nume mă cinstesc, ci vrednic biruitor întru petrecere arătându-mă și poftind a mă arăta începătoria aceasta de acum mi sau încredințat, și ca să nu opresc pre cele ce se cuvin nevoitorilor mă ostenesc. Nu prin părerea că m-am cinstit întru trândăvie plecându-mă, ci cu ostenele pre aceia că după cuviință m-am cinstit arătând, și pre dar îl păzesc întreg, și pre aceia că nu odihnelor, ci sudorilor pre sine-mi m-am dat.

Lui Evtonie diaconului. 266.

Întreaga înțelepciune cea despărțită de nebunie chiar sau zis NU ÎNȚELEG 258r adică de la întreagă a avea pre minte. Și pre aceasta nu numai înțelepții cei dinafară, ci și dumnezeiescul Pavel o știa. Că ighemonul zicându-i lui, te înnebunești Pavele, multa învățătură pre tine întru nebunie te răstoarnă: nu mă înnebunesc zice, o stăpânitorule, ci ale întregii înțelepciuni și ale adevărului graiuri grăiesc, de nebunie pre întreaga înțelepciune despărțindu-o. Și altora încă iarăși au scris, ori nebuni suntem, lui Dumnezeu, ori întregi înțelepți suntem, vouă: De ieșirea din minți, pre întregi ale avea pre dânsele și aicea despărțind. Deci întreaga înțelepciune este adică tot lucrul ce este fără de păcat. Dar îi împărțesc lui oarecarii ce bine fac pre numirea după covârșire, căci lucru al curățeniei prea covârșitor decât celelate este. Deci dacă adică de nebunie l-ar fi despărțit, pre statornicie o vestește: iar dacă de înverșunare, pre înfrânare și pre curățenie o arată.

Aceluia-și, la aceia, culcându-se au adormit ca un leu: 267.

Să știi o sfințite cap, că asemănările nu întru toate se înțeleg, și celor puse înainte se potrivesc, fiindcă nu ar fi fost asemănări, ci aceiași-me. Însă se cade pre lucrul cel trebuincios noi, și la care se alătură alegându-l, pre celălalt tot a se bucura să-l lăsăm. Și ca unul sau două punând înainte, și celorlalte cale de tâlcuire a le deschide, auzi ce zice patriarhul pentru Mântuitorul: Culcându-se au adormit ca un leu: Deci oare pre toate cele ce mai sunt întru fiară le vom potrivi lui Hristos; nicidecum: ci pre nebiruire și înfricoșare, și împărăție înțelegându-o, pre sălbăticie, și dacă altceva mai este întru leu bine făcând vom trece-o. Și când zice, voi

întâmpina pre dânșii ca o ursoaică lipsită, lucrul cel muncitor numai îl vom înțelege. Nu altceva din cele ce sunt întru ursoaică. Așa și întru celelalte asemănări se cade a face. Că dă pricină înțeleptului, și mai înțelept va fi.

Lui Isiodor diaconului. Că vârful faptelor bune este blagocestia. 268.

Împreună măsurarea a faptelor bune pre podoaba a dreptății o zidește, care pre toată mintea o covârșește și înțelepciunea, cât este între mână și între vopseli. Ci precum la trup partea cea mai tirană a bunei frumusețe frumusețea ochilor este, așa și la suflet partea cea prea din vârful frumuseții este blagocestia: Iar dacă și împreună măsurarea a faptelor bune împreună ar alerga, prea frumoasă se va face frumusețea.

Lui Pavel. Căci cumplit lucru este reaua slavă, și fără de folos sunt ostenele ale celor ce sunt stăpâniți de aceasta. 269.

De vreme ce cei ce rău au dogmatisit decât moartea mai mare muncă celor ce fără de rușine au crezut le-au născut, fie celor căzuți prea bună doftorie pocăința.

Lui Lambetie Episcopului. 270.

Te laud pre tine pentru dragostea cea spre cetate, dar aceia a te sfătui cu dreptate am socotit că este, nu cu plânsuri, ci cu rugăciuni pre dânșii de a doua oară să o câștigi. Că deși, precum ai scris, împreună cu Amonie cel ce au murit au murit cetatea, ci nădejde este, a dumnezeiescului ajutor care după cuviință îi va ajuta, ca iarăși să se ridice. Căci cu adevărat, ai zis, căci cu mulți bărbați mai întâi și cu bani era îmbelșugată și cu fapta bună împodobită, pentru rugăciunile a celui cea pururi pomenitului, acum întru atâta sărăcie sau pogorât, și a trupurilor, și a banilor, și a zidirilor, cât din cei ce au rămas unii adică au zburat din patrie, iar alții bătuți fiind în temniță au murit: Cel ce se părea că o povățuiește, nici o grijă făcând, ci desfătându-se adică întru acelea care nu se cuvin, pre hrana cea de nevoie a săracilor întru ale sale iubiri de cinste cheltuindu-le: și neguțătorindu-se cu străine primejdii, și nici de lacrimi sfiindu-se întru atâta nevoie a relelor, nici mână dând. Deci fiindcă pre unele ca acestea plângându-le ai scris, și ne-ai îndemnat ca noi lui să-i scriem, să știi că tot meșteșugul doctorilor se biruiește boala bărbatului. Că multe și mângâietoare și lucrătoare scrisori primind, nimic nu sau folosit. Pentru aceia și pre tăcerea de aceia cea către dânșii o am cinstit. Deci dacă ai fi putut prin

rugăciuni a isprăvi ceva ție și cetății, lăsând plânsul, roagă-te: poate oarecum cel ce și pre patimile cele nevindecate le tămăduiește, îl va face și pre dânsul dintru atâta nebunie a ieși, și pre cetatea ceia ce în genunchi zace, iar mai vârtos, precum ai zis, a murit a o scula.

Lui Afrodisie preotului. Pentru petrecere, cum că ne luătoare de fețe sunt dumnezeieștile daruri. 271.

De vreme ce ai scris, pentru care pricină nu peste toți dumnezeiescul dar zboară, să știi o minunatule, de vreme ce voirea cercându-o mai întâi, așa zboară. Că deși dar este, dar nu prost se varsă, ci măsurile de la cei ce îl primesc luându-le atâta se varsă asupra, pre cât ar fi aflat vas al credinței adus lui. Că dacă nu pre cele de la noi mai întâi le-ar cerca, peste toți ar fi zburat. Dar de vreme ce pre voire o cearcă, și așa vine, precum și la prea viteazul Pavel: Că vas zice al alegerii îmi este Mie acesta: Peste unii adică vine, și rămâne, iar de la alții se duce: iar la alții nici din început nu se pogoară.

Lui Chir monahului. 272.

Dacă pre a nu te înnebuni împreună cu dânsul nebunie o socotește și o numește Evsevie, precum ai scris episcopul, să nu te tulburi. Că mai bine este trezvindu-te, a te păre că te îmbeți, decât îmbătându-te, să te pari că te trezești. Că de vreme ce de răutate înnebunindu-se cu totul sau biruit, pre toți a fi nebuni voiește, ca de muștrările acelor ce fărădelege le lucrează să scape.

Lui Apolonie Episcopului. 273.

O de ai fi venit ca să te împărtășești de nevoiță, și pre cunună să o dobândești, și de laude să te împărtășești. Că pre prietenul ce iubește filosofia cea cerească, apoi puțin adormind cu sfătuire și cu îndemnare, dumnezeiescul ajutor după cuviință ajutând, l-am întors. Și acum prăznuind cântăm viersul cel de biruință, și pahar de cuvinte amestecând, și bucate cuvântătoare gătind, să ospătăm pre prieteni. Vino drept aceia și tu ca împreună cu noi să te ospătezi, și cu aceia să te bucuri, și împreună cu prietenii să te veselești, și cu fapta bună să salți, și pre răutate să o cerți, întru care atâta nerușinare este, cât și asupra celor ce fug de dânsa sare.

Lui Afrodisie preotului. A înțelepciunii lui Isus, la cea scrisă, nu căuta ca să te faci judecător. 274.

Foarte mă minunez cum și cele prea luminate, nearătate cum că sunt la mulți se par. Că aceia, nu căuta să te faci judecător, nimic felurit are, nici înțelept, ci arătat strigă. Fiindcă grea de cunoscut este dreptatea. (:că mulți pentru zăbăvnicia minții, nu o ajung pre aceasta: Și mulți pentru ascuțimea minții o ajung adică, dar pentru bani, ori pentru frică, ori pentru sfială, ori pentru prietenie, ori pentru vrajbă, o strică pre aceasta:) Tu pre sine nu te arunca întru acest fel de lucru, care greu este a-l înțelege: Iar după ce sau aflat a nu se strica, mai greu este.

Lui Martinian, lui Zosima, lui Maron, lui Eustatie. 275.

Cele mai de la toți oamenii cu un glas pentru voi vestite, o ce pre voi chemându-vă după vrednicie vă voi numi, nu mă slobod pre mine a mă liniști, măcar că voiesc: ci ca niște bolduri împung pre sufletul meu, și spre a vă scrie îl ridică. Deci cruțați-vă pre sine-vă, și vă pocăiți. Că vrednicia preoției la cei ce cu nevrednicie de cinstea ei voiesc a trăi, adăogire de muncă se face.

Lui Atonie. 276.

Dacă întru lucrurile cele lumești strălucit a te arăta dorești, pre alți sfătuitori caută-ți: Că eu te-aș fi și oprit: Că pre primejdii nu numai nefolositoare, ci și care spre moarte săvârșesc nasc. Iar dacă întru cele după Dumnezeu, eu, și nechemat, aș fi venit spre sfătuire, nu zic chemat fiind. Deci de ai fi voit a străluci, și te-ai fi plecat socotelii noastre, pre acelea te-ai fi arătat lucrându-le, care cu sfinții pre tine a te întrece te vor face. Că de cele de aici puțină grijă le era, dar de cele după ducerea cea de aicea multă. Și către acel scop privind, pre toate le lucra.

Lui Pavel preotului. La cea scrisă pentru stăpânitori, căci cu dreptate pre dreptate să o urmezi. 277.

Pre cei ce de la fapta bună adică încep, iar întru răutate sfârșesc, ne râvnitori și ticăloși se cuvine a-i socoti. Și aceștia sunt carii de la ocârmuirea a săracilor încep, și întru a lor strângere de bani sfârșesc. Pre carii oprindu-i dumnezeiescul cuvânt zice, cu dreptate să goniți pre dreptate. Că nu se cade cu dreapta grijă a săracilor

întrarmându-se, ei adică să lipsească de pre aceia pentru carii sau întrarmat pre sine-și, și să facă ale sale pre ale acelora.

Lui Ierachie preotului. Pentru ce, fariseul adică lăudându-se sau osândit, iar Iov mai multe și mai mari glăsuind sau lăudat.

Ai zis că te minunezi și te înspăimânți, cum fariseul adică mari grăind au greșit, iar Iov mai multe și mai mari zicând au bine plăcut. Auzi drept aceia în scurt: Că nici întru alt fel aș fi putut. Fariseul adică nimeni îndemnându-l, nici zădărându-l, mare grăind, și mai preus de toată lumea mare cugetând, după cuviință greșește, căci cu mândria boala. Iar cel ce când adică este bine strălucit ascunde pre ale sale sporiri, iar când se grăiește de rău, le zice spre a se slobozi de prihămirile cele aduse asupra-i, precum dea pururi pomenitul, și decât toată lauda mai înaltul Iov au făcut, afară de toată prihănirea pre sine-și sau pus, la cei ce nu după cuviință l-au grăit de rău, pricina înapoi alergând. Că rece lucruri adică și este și se pare a se lăuda pre sine-și: Și după cuviință se pare: nici o nevoie silindu-l. Iar dacă cineva auzind cele ce nu se cuvinea, întru acest fel de cuvinte fără de voie ar fi căzut, de cei ce pre nevoie o au gătit și pricina să lipește. Pentru aceia și dumnezeiasca hotărâre pre cel ce adică pre sine-și nimeni întrarmându-l sau îndreptat, și asupra tuturor celorlalți sau hotărât, și nici de vameșul ce era de față nu sau sfiit, nu l-au primit. Iar cel ce de nevoie la aceasta adus au fost (:că ce din cele ce pot să-l zădărască prieteni au lăsat:) cu prea mari laude l-au încununat.

Lui Petru. 279.

Precum cei mai știutori din doctori întru începuturile patimilor nu cu lesnire aduc ajutorințele, pentru aceia căci aducerea asupra a curgerii umezește pre doctoriile cele aduse: Ci înduplecându-se puțin ca să se domolească bolile, așa spre doftorie merg. Întru acest chip, nici scârba întinerind se cade a răni pre cel îmbătat de aceasta: Iar de nu, vom tăinui cuvântul, ca pre o doctorie netrebnică așezându-l: Ci împreună scârbindu-ne puțin și înduplecându-ne puțin a înceta patima: așa spre vindecare a călători. Deci pentru aceasta și noi mai cu zăbăvnicie spre vindecarea ta am venit. Deci deșteaptă-te, o prietene, din scârba cea neținută, înțelegând că nici singur, nici mai înăți aceasta o ai pățimit: Ci de obște este patimă, și pre cât nu încă și noi pre aceiași cale vom călători, seamă de cele lucrate vom da.

Lui Evtonie diaconului. 280.

Vrăjmași a nu avea cei îmbunătățiți, mi se pare căci cu neputință lucru este: Dar cu puțință este pre vărjmășie bine a o metaherisi. Că dacă adică nu grăiesc filosofind, pre sine-și adică se folosesc, iar pre aceia îi muncesc: Iar de greșesc se folosesc de la vrăjmași. Că de multe ori căzând asupra ocară, boală a sufletului ori neștiință fiind, ori negrijită o au vindecat. Că au trebuință cei sporiți, ori de adevărați prieteni, ori de înfocați vrăjmași. Că aceia adică sfătuind, iar aceia ocărând îi opresc de la greșeli. Iar de vrem ce acum prietenia amurgită la glas, iar mai vârtos multă este de a îndrăzni. Și slobozenia gurii ei adică și ciocoiniția, bârfitoare este și gureșă: Iar sfătuirea și certarea mută: și se cade a auzi de la vrăjmași pre adevăr, și a ne îndrepta.

Aceluia-și. 281.

Nimic decât ciocoi mi se pare că nu este mai greu, carii de limba bogăților sunt spânzurați, că se jură adică că decât toți este mai bun, dacă ceva ar voi aceia și din cele prea necuvioase să se laude, și netrebnicesc cât de în grabă; dacă și pre însăși fapta bună sar apuca să o facă netrebnică. Deci se cade cei mintoși să fugă și de a momi, și de a fi momiți. Că amândouă, ca să trec pre râsul oamenilor, și răutate nevindecată, și muncă nesuferită nasc.

Lui Arhondie dregătorului. 282.

Prea cu deadinsul știu, că dacă te-aș fi întrebat, care din doi eu pre pricepere mai bună o am, ori Pavel: pre însăși întrebarea întru mândrie vei pune-o. Deci cum ceia ce nu o au putut acela de la mine o cauți să ți se isprăvească; Că dacă acelui întraripat lucrător de pământ, ca pre cel unul câte unul săi las, pentru carii se înfoca, și neamul galatenilor sau zădărât cu război ca să se plece la Iudaism: Și cei din Asia nu lua aminte, și apostolii cei mincinoși cu luminată luptă îi da război, și nimeni pre dânsul nu-l prihănește: ci din socoteală îl încununează, pentru care pricină pre mine mă prihănește, acela ce, precum ai zis, pre mulți adică spre fapta bună i-am îndemnat și i-am plecat: și pre mulți din răutate i-am răpit: Iar Evsevie, și Martinian, și Zosima, și Maron, nu sau plecat sfătuirilor; ci vezi, ca nu părându-ți-se a mă prihăni pre mine, însuși să te faci vrednic de râsul nebuniei, ca acela ce pre hotarul de sine-și stăpâniri nu-l știi, și pricina acelor ce nu sau plecat spre cel ce nu i-au plecat o muți.

Lui Teodosie scolasticului. 283.

Când Iezechia împăratul evreilor au văzut pre semnul de biruință asupra perșilor ridicat, și decât minunea mai presus, și decât toată omeneasca putere, și nădejde mai înalt, atunci cu adevărat atunci în boală se aruncă, ca săltările sufletului cele ce sau învrednicit de frâu, nu afară de cuviință să-l silească pre dânsul să iasă, și pre pricina biruinței războiul mândriei să o primească. Deci dacă și minții tale celei mari, bună norocire decât nădejdea mai înaltă i-au sosit, nimic necuvios, nici grăi nici lucra. Ci și muncește pre nemăsurarea bucuriei. Că decât scârba aceasta mai mult are fire a vătâma de multe ori.

Lui Teopemt Episcopului. La aceia, de este cu puțință, cât despre partea voastră, cu toți oamenii să fiți în pace. 284.

Al tuturor adică bunătăților celor omenești pricină este și temelie unirea la gând, și se cade nimănui a nu-i da pricină de război și de luptă. **Iar dacă undeva blagocestia vătămându-se, sau pre cei neputincioși nedreptățindu-se i-ai fi văzut, nu cinsti mai întâi pre pace decât adevărul: ci stai cu vitejie, până la sânge împotriva păcatului luptându-te.** Că pentru aceasta sau zis de Apostolul aceasta care o ai voit a te învăța. De este cu puțință cât despre parte voastră, cu toți oamenii să fiți în pace. Că este uneori când nu este cu puțință, adică, când pentru blagocestie precum am zis mai sus, va fi cuvântul: Sau când pentru cei nedreptățiți este lupta. Și ce te minunezi, dacă la ceilalți oameni aceasta nu pretutindenii este cu puțință, când și la bărbat și la femeie cei ce sunt întru un trup, pre această nevoie o au dezlegat, zicând, iar dacă cel necredincios se desparte, despărțescă-se.

Aceluia-și. 285.

Eu nici nepăcătos nu sunt, nici nepăcătoși prieteni nu caut: Că nu voi afla: Ci pre cei ce multe adică și prea mari isprăvi au, dar puține mai mici scăderi îi aleg în ceată, iar pre cei ce împotriva celor zise se află nici îi număr, nici îi lepăd. Nu-i număr adică, ca nu clevetire să lucreze adunării. Că sau obișnuit toți de la cele ce sunt întru dâșii pre bărbați a-i judeca: Iar nu-i lepăd, nădejde lor bună lăsându-le. Că pre aceia adică și sfătuitori și prieteni îi uneltesc: Iar acelora nu le dau război adică, ci pre pacea cea după puțință le-o împart, pricina cea Apostolească a o păzi sânguindu-mă: De este cu puțință, cât despre partea voastră, cu toți oamenii să fiți în pace. Dar sfătuiesc a se depărta adică de răutate, și a se ține de fapta bună. Iar

dacă ei pre sfătuire pricină de vrăjmășie o vor face-o, scârbă mie nu mică îmi vor pricinui: nu căci mi-au dat război, ci căci nu sau folosit.

Lui Ilie. 286.

Când Soarele dreptății din cer pentru facerea de bine a oamenilor aicea sau arătat, atunci cu adevărat atunci ca întru o oarecare înapoi curgere a lucrurilor întru cuvioșie toate sau mutat. Căci cele ce de buna podoabă cea prăznuitoare era neîmpărtășite și cu nume de praznice adică se fălea, iar cu lucrările răutății se ocăra, întru dumnezeiscul și mai presus de lume praznic sau întors, învățându-se cu adevărat praznic să socotească pre blagocestie, când mai ales de fapta bună, ca de o blagocestivă sfințenie sar griji.

Ucenicilor celor ajutători preotului. 287.

Precum o femeie înțeleaptă pre față semnele curățeniei purtându-le, pre nădejdiile celor ce cu desfrânare o privesc le muncește: așa și sufletul înțelept pre simțiri purtând alcătuirile faptei bune, pre nădejdiile celor ce voiesc a strica frumusețea lui le taie. Că cine pre acest fel de ochi văzându-l, cu blândețe și cu slobozenie amestecat, a se apropia ar fi îndrăznit; Și cine pre limba ceia ce este locaș al curățeniei, nu neumblată lui de vorbire îi o va socoti; Și cine pre celelalte simțiri văzându-le, care sunt organe a faptelor bune, nu se va teme rău a sfătui; Deci, și voi, o odrasle de bun neam a prietenului Leon, neumbalți pre sine-vă de împreunăriile cele ce vă vatămă păziți-vă, ca și pre lauda voastră și pre cea părintească să o creșteți.

Lui Nilamon și lui Nilamon. 288.

Pre o numirea adică vouă părinții, iar pre împreună numirea năravurile v-au pus-o. Că pre aceia adică de la cei ce vau născut o ați avut, iar pre aceia de la cele lucrate o ați câștigat, Pre care dacă adică întru cele mai bune o ar fi văzut-o oamenii, m-aș fi bucurat: Iar de vreme ce întru cele împotrivă, foarte mă mâhnesc. Că ochi fără de rușine, și grumaz înalt, și mișcare necurmată a sprâncenilor, și umblet mândru, și aceia căci întru nimic din cele urâte nu vă rușinați semn este a sufletului celui prea urât, care pre chipurile cele nearătare ale patimilor sale le închipuiește în trup.

Lui Teodor prea strălucitului. Pentru Iisus, pentru marea minte a lui Moise, cum că pre niciunul din fii săi decât fapta bună a lui Iisus nu au protimisit. Și cum căci nu se cade copiilor împărăție sau altă începătorie a le da în mână, de nu năravul ar fi potrivit stăpânirii: 289.

Întru multe lucruri adică și altele laud pre iubitorul de Dumnezeu Moise: Iar întru acest lucru cu covârșire, că decât toată patima mai înalt fiind, și pre dragostea cea firească o au biruit. Că doi fii având născuți adică de la dânsul, iar ai părinteștii faptei bune nefăcându-se râvnitori, pre nici unul din trânșii moștenitori ai voievoziei lui n-au hirotonit, ci pre cel faptei bune mai vârtos decât neamului cuviincios: Pre fapta bună alegându-o mai întâi decât firea ceia ce către alegerea celui bun de multe ori este oarbă. Că cei ce din părinți socotesc căci cu dreptate este începătoriile spre fii a se pogori, orbesc către adevăr. Că îndatorată este cinstea, nu neamului, ci faptei bune. Că nici pre fil împăratului dacă nevrednic ar fi de lucru, întru vrednicie nu se cade a-l scrie, ci pre cel ce are suflet împărătesc, și carele pre știința începătoriei poate a o încăpea. Că acest lucru pre acela prea blândul strălucit l-au arătat, că nici pre fratele său pentru hatâr întru preoție l-au ridicat: Că cel ce pre cei din coapsele sale răsăriți nu i-au învrednicit de acest fel de cinste, ci au biruit pre tirania firii, nici pre fratele său pentru hatâr cu preoția l-ar fi încununat: ci după dumnezeieștile cuvinte. Pentru aceia și cei ce asupra lui sau turbat, și au socotit că nu cu dumnezeiască hotărâre, ci cu judecată a gândurilor sale au hirotonit pre cel de un sânge, osândă nesuferită au luat. Că pre unii pământul căscându-și gura i-au înghițit, iar alții focului eterului lucru sau făcut.

Lui Herimon diaconului. 290.

Deși Evsevie, precum ai scris, cu răutatea împăcându-se, faptei bune dă război, iute adică fiind din vrăjmășie spre bântuieli a se aduce, iar lesnicios prepusurilor celor necuvioase pre sine-și a se încredința: Și întru certările adică acelor ce au greșit ne iertător, iar întru răsplătirile acelor ce iau isprăvit, vreo faptă bună prea trândav: Dar însă tu nu ar fi fost cu dreptate pre acela a-l comodisi, cel ce pre aceleași ca el, precum zic, ca să nu zic mai grele, greșești. Că ori nu lucra pre unele ca acestea, ori nu comodisi pre cei ce le lucrează. Dar poate aceasta lui după vrednicie sau întâmplat, că pre tine unul ca acesta fiind hirotonindu-te, nu sau tănuț de osândă. Că cel ce gură încuiată dinafară de legile cele bisericesti nu după cuviință o au deschis, asupra sa, precum mi se pare, o au deschis: Și împotriva celor sporiți socotind fără de ușă a întrarma pre limbă, asupra sa o au întrarmat.

Lui Ghermano. 291.

Cel ce adică pre dulcelele cele ce se par la mulți că sunt nebiruite cu întreaga înțelepciune și cu înfrânare tiranic le silește, acesta slobod de toată urâta patimă are pre suflet, cu biruințe strălucite și cu multe a se veseli cu dreptate este. Iar cel ce de acelea cu totul este prins, și de patimile cele barbare ale trupului tiranizat, și cu barbare biruințe semândrește, acesta și tâmp la minte mi se pare mie că este, și rob. Că întemiere și în frică de mai mari rele (:deși preaslăvit lucru este și al zice și al auzi:) viteaz se pare că este. Că temîndu-se de robie ori a sa, ori a copiilor săi, dă război.

Lui Daniil preotului. 292.

Cel ce de strălucită pricină se apucă, și mintea sfințitelor scripturi a o tâlcui se ispitește, se cade pre limbă a o avea cinstită și slobodă, iar pre socoteală blagocestivă și curată, și să le urmeze lor, și să nu socotească, nici către a sa voie, pre mintea acestora să o silească. Că celor ce a le strica și rău a le tâlcui îndrăznesc, primejdie prea mare este spânzurată asupra-le care la însăși sufletul privește.

Lui Nilamon preotului. 293.

A fiziologi*⁶⁹ adică mie nu multă îmi este sânguință, iar ca nu pre tine să te scârbesc, scriu: Că pentru deosebirea amestecărilor, unii adică din cei ce se îmbată galbeni se fac și mânioși: Iar alții înfocați și sângerați, ori din înspăimântare, sângele întorcându-se întru adânc, și galbenă pre epifanie feței lăsându-o: sau pornirea pre fierbințeala cea întru adânc întru epifanie chemîndu-o înapoi. Însă ori așa cineva, ori întru acel fel ar fi amestecată, poate gândul, ca un hățuitori prea bun, ori a nu ierta cu totul a se porni patima, ori pornindu-se a o întocmi întru potrivire și blândețe.

Lui Petru 294.

Prea obraznicii Iudei carii niciodată nu au pățimit robie neîmpărtășită de a doua chemare, afară de aceasta adică cea după Cruce, nu știu cum, a se pocăi nu sufăr: Și mai ales și scripturile și lucrurile nouă adică mărturisindu-ne, iar aupra acelora hotărând. Și acestea adică întru atâta. Zi încă celor ce îndrăznesc pre sărmani a-i

⁶⁹ Adică a grăi pentru fire.

nedreptăți, că Împăratul a celor ce împărățesc, și Domnul a celor ce domnesc: Că robul meu adică Nabuhodonosor, zice, și zi robului meu David. Că pre acela adică din stăpânie numai îl numește așa: Iar pre acela și din petrecere: acesta tată a celor sârmani, și judecător a văduvelor numindu-se se bucură. Că la cei înalți adică, numele stăpâniei îi rânduiește: Iar la cei smeriți, cel al purtării de grijă. Acelora adică stăpân cum că este se adeverează: iar acestora părinte. Deci nimeni pre sârmanul să nu-l nedreptățească, pre părintele lor gândindu-l: nici pre văduvă să nu o necăjească, pre judecătorul nălucindu-l: Nici pre alt oarecarele să nu-l jefuiască, pre nemitarnicul Judecător ca în somn văzându-l. Iar dacă oarecarele de pricepere văduvind, și numai pre cele ce sunt de față privindu-le, iar împrejurul celor ce vor să fie oborând, câștiguri socotește că sunt rsplătirile, audă, că și aicea de multe ori primejdii nasc lăcomiile, și nu numai de averi lipsească, NU ÎNȚELEAG 265r ci și de însuși sufletul mai lipsesc. Că nu dacă ar fi vreo luare, și aceasta prea bună este, ci aceia numai, ceia ce cu cel bun este: Iar aceasta nefiind, pre cale merge spre primejdii. Că precum întru o vânătoare și a prinde bun lucru este, și a greși mai bun: dacă aceia adică fără de primejdii ar fi, iar aceia spre a pătimi ceva greu sar fi făcut: Așa și la câștiguri. Că pre lângă căci cu rușinea sunt datori, și primejdii moștenesc: Dacă să lăcomească, cu dreptate avuțiile ale avea putând, sar fi apucat. Iar dacă cineva ar fi zis, cine nu ar fi voit luând a fi bogat; Și cine ar fi voit câștigând a pierde; Aș fi zis. Că dacă dintru acelea care primejdia se întâmplă, a câștiga ar fi voit: nu câștiguri ale celor vâdate, ci ale neslavei și ale primejdiei sunt. Fiindcă din câștiguri unele adică urâtă au pre pricină, iar altele mai primejdioasă pre lăcomie. Deci ori pentru acestea de acum de față, ori pentru cele ce vor să fie, prea grea paguba pre câștigarea cea rea socotindu-o, că toată puterea de nedreptate fugă.

Lui Herimon, lui Zosima, lui Maron. Cum că fără de moarte este sufletul. 295.

Nu socotind, o prea bunilor, că împreună cu trupurile se sting și sufletele, fără de frică să greșiți, ca cei ce sub osândă nu vă veți supune: Ci de la judecători pre adevăr învățându-l, că și fără de moarte sunt și sub osândă se vor supune, pre înapoia cântare cântați-o. Că nu vă temeți, zice, de cei ce ucid trupul, iar sufletul nu pot a-l ucide, (:această mărturie a nemuririi sufletului este ne împotriva grăită:) temeți-vă mai vartos de Cel ce poate și sufletul și trupul a-l pierde în ghenă. Aceasta și a învierii și a muncii nemincinoasă dovadă este. Că pre hotărârea Ziditorului decât toată dovada mai tare se cade a o socoti. Iar cum că și întru așezământul cel vechi cei îmbunătățiți și străluciți au știut pre nemurire, auziți pre cei trei coconi în cuptor grăind, bine cuvântați duhuri, și sufletele dreptilor pre Domnul. Iar vrednici de credință cu adevărat sunt, căci de tiranul nu sau înfricoșat,

ci pre blagocestie o au arătat, și focul l-au înduplecat. Iar văzătorul serafimilor strigând, cine va vesti că foc arde; Ci alt decât pre gheena, și pre nemurirea sufletelor, și învierea trupurilor o propovăduiește. Deci nu basme să socotiți pre cuvintele cele descântate vouă de la scripturi: ci ridicați-vă. Că se poate până ce aicea suntem. Că nu voiește Dumnezeu moartea păcătosului, precum a se întorce el de la calea lui cea rea, și a trăi el viața cea dea pururi fericită. Că dacă să întâmpinăm Fața Lui întru mărturisire, adică, dacă mai înainte de doamna zilelor prin lucruri de dânsule ne vom desprihăni, la judecată vom fi miluiți. Că pre cea a Ziditorului, precum am zis hotărâre decât toată dovada mai tare se cade, a o socoti.

Lui Agaton preotului. Cum se cade a înțelege pre cea zisă lui Avraam, în mulți voi înmulți. 296.

Cu stelele cerului și cu nisipul mării a se asemăna pre sămânța lui Avraam sau făgăduit Dumnezeu, vestind că unii dinrânșii vor străluci, (: în ce fel erau proorocii și dreptii, și Apostolii și cei ce dintru dânsii au crezut, și prin lucruri au strălucit, căroră Mântuitorul adică au zis, strălucească lumina voastră înaintea oamenilor, iar Apostolul, întru carii vă veți arăta ca niște luminători în lume:) iar alții pre jos târători și de cele de jos râvnitori se vor prinde, și neadevărați și de tot vântul vânturându-se, carii și se vor netrebnici, și ca niște nisip de mare și neroditori se vor socoti.

Lui Pavel. 297.

Dacă adică ca să se împace prietenii cei ce mai înainte se sfădisse, mic este răul: Iar dacă ca neîmpăcați să petreacă, mai mare. Însă ori în ce chip sar fi aflat, sârguiește-te întru pace degrabă pre dânsii a-i schimba, ca nu cumva și vremea mai greu pre acest lucru să-l facă.

Aceluia-și, la cea scrisă în Lege, pre sărac nu-l vei milui la judecată. 298.

Cel ce pre sărăcie spre iubirea de iscodire o uneltește, nu numai milă a dobândi nu ar fi fost cu dreptate, ci și de urâciune vrednic este. Că fiind trebuință a se liniști și a se ruga, prihăniri coase. Pentru aceia dar și Izvorul dreptății, nu vrând a nu se milui adică el, ci a cleveti oprindu-l. Că dacă acela pre chipul rugătorului lăsându-l, pre a pârâșului asupra-și a lua ar fi îndrăznit, dreptatea stăpânească cea de la însăși cel ce o au hotărât. Că domn adică este cel ce sau prihănit și au biruit, după biruință

să miluiască pre cel ce sau biruit: și domnul hotărârii nu ar fi fost cu dreptate să vatăme pre dreptate.

Lui Teon Episcopului 299.

Deși însăși ea deosebit răutatea lui Zosima cercându-se, precum ai scris, grea este, și cu celelalte alăturându-se, mai grea se află, iar nici a ști el că bolește, prea grea pre dânsa o arată ce ne superi pre noi, ca și cum am putea pre netămăduita boală a o vindeca; Că acest lucru de Dumnezeu singur are trebuință, Cel ce și pre patimi și pre toată răutatea o biruiește.

Lui Petru. Pentru îndrăzneala cea în dimigorii, a lui Pavel. 300.

Foarte mă minunez de bărbăția a dea pururi pomenitului Pavel, cum și judecându-se dimigorișea (:adică grăia în norod:) și osânde luând învăța. Că a dascălului adică este a grăi cu stăpânire, iar a celui ce se judecă a măsura cu vremea pre cuvinte. Dar acesta împotriva mergea: Că avea întru sine pre Dătătorul înțelepciunii și Stăpânul.

Lui Arhondie dregătorului. 301.

Te pari că nu cunoști, că același grai, și același nume, și același cuvânt, nu cu același ton grăindu-se, uneori adică arată pre al gândului, iar alte ori arată pre a mâniei rodul.

Lui Alipie. 302.

Prietenul tău, ca să înceteze pre cei ce au ocărât pre însăși ceia ce către tine i sau făcut lui împuținare de suflet, acolo au venit: Că au venit pre primirea de străini cea de acum nu numai acoperindu-o, ci și stingând pre vrăjmășia ceia ce au apucat mai înainte: Deci primește-l pre dânsul cu mâini întinse și deschise.

Lui Agatodemon gramaticului. 303.

Deși oarecărora poate ce te momesc pre tine, li sau părut că al gândului este, nu al mâniei răspunsul, mie mi se pare că al dârjiei mai vârtos este decât al îndrăznelii rodul. Pentru aceia dar te sfătuiesc pre tine mai înainte de mânie a pune pre gând, și așa și a grăi și a scrie. Că dacă i-ai fi iertat ei a sări mai întâi decât gândul, pre toate sus și jos le va face.

Lui Teofil ipodiatonului. 304.

Cum că adică cu cercarea pre vreme o au covârșit fericitul Timotei, și mai înalt era decât auzul întru vedere venind, toți cei ce de îndulcita cu miere aceia împreunare sau învrednicit știu. Iar cum că și eu m-am rugat atâta să pot a grăi, cât și voiesc, nimeni, precum mi se pare, nu se îndoiește. Fiindcă a se ruga adică cineva cu lesnire este, iar a dobândi mai cu nedumerire, decât câte cu lesnire este a se ruga, eu adică le voi tăcea: Dar tu dintru acelea care cu deadinsul știi, pre laudă lui a i-o țese nu te lepezi.

Lui Petru anagnostul: 305.

Când pierzătorii iudei de îngerescul ajutor, pentru căci asupra Stăpânului prea îndrăznea acea turbare cu minune sau lucrat, sau golit: Atunci cu adevărat sabiei romanilor dați fiind, atâta adică sau prins, cât cei ce au văzut nu credea, de au pierit cineva: Și atâta cei ce au căzut sau aflat, cât toți nu se dumireau de sau robii cineva. Căci când adică împrejurul celor împreună robii nebunia se ascuțea, cu măsură se înțelepțea. Iar când asupra Stăpânului sau înebunit, ca unii ce mai presus decât iertarea au greșit, a toatei pirzări sau dat. Că unii adică al focului și al fierului, iar alții ai foametei lucru sau făcut: Iar alții prinși fiind pentru aceasta prin lume a se risipi sau slobozit, ca și pre primejdiile războiului cu jale să le povestească, și ca niște robiți cu bice bătuți pre lumea cea de sub soare înconjurându-o, să vadă pretutindeni înflorind cinstea celui ce sau răstignit.

Lui Chiril Episcopului. 307.

Precum un împărat de lege stăpânindu-se, însufățită este lege, așa și preotul de legi îndreptându-se, dreptar este fără de glas.

Lui Isaia ostașului. 307.

Precum cei adevărați și înfocați ai întregii înțelepciuni îndrăgitori dintru a sa curățenie, și pentru alții și pentru cei ce nu sunt întru acest chip de multe ori curate hotărâri aduc, și pre nici unul nu-l socotesc că este desfrânat: așa și cei ce cu strechea desfrânării se turbează, dintru carii unul și tu, precum zic ești, dintru a lor înverșunare, și pre cei ce nu sunt, întru acest chip cum că sunt îi hotărâsc. Că fiecare dintru cele ce sunt întru dânșii, și pre hotărârile cele pentru ceilalți le aduc.

Lui Amonie tribunului. 308.

Și vremea praznicului adevărindu-se pre sine-și cu buna norocire a firii sau împodobit. Căci ca să trec pre vara sufletului, ceia ce după iarna păcatelor au înflorit, nici cea a trupurilor afară de minune nu sau așezat. Că cea a doua vreme a grelei amestecări a iernii pornindu-se, decât supărarea verii mai întâi aleargă, ca să arate, că cel ce de iarna păcatelor sau izbăvit, de nu așezare de primăvară și întemeiere întru sine-și ar păzi, focului judecării se va da. Că precum după oarecare nevoie după vară secerișul, așa și după nepomenirea de rău judecata negreșit va veni.

Lui Martirie preotului. 309.

De voiești, o prea bunule, mari a arăta pre ale tale isprăvi, nu cugeta înalt, și atunci pre dânsele mai mari le arăți. Să nu socotești că le-ai făcut, și atunci mai strălucit vei fi. Că dacă cel păcătos socotind că este aceasta care este, drept se face. (:precum cu adevărat vameșul:) Apoi dreptul păcătos pre sine-și socotindu-se, cum nu mai cinstit ar fi, și mai lăudat; Dacă buna conștiință cunună păcătosului au adus. (:că nici smerit cugetând, ci adevărind zicea:) Smerita cugetare dreptului cum nu nenumărate cununi îi va împleti;

Lui Petru scolasticului. 310.

Mulți adică din oameni (:că pre toți ai prihăni nu este cuvios lucru:) pre cele adică rele și învățându-le le lucrează, iar pre cele bune nici învățați fiind nu le pricep: Ci pre cele ce adică muncă suflă de la sine-și le fac: Iar pre cele pricinuitoare de cununi, nici siliți fiind le lucrează: Și pre acelea adică nici asemănări având de multe ori le nasc: Iar pre acestea, și asemănări văzând le defaimă. Atâta stau

departe de a le urma. Deci pentru ce acestea le scriu, poate nu nu știi: Că pre viețile lui Zosima și ale lui Maron le-ai comodisit.

Lui Daniil preotului: 311.

Înțeleptul Eustatie preotul, cel ce de dumnezeiasca urâciune de rău, și pentru de o numirea a lui Eustatie celui pângărit, precum știi se îngreoaia, și a izbândi, pre a sa numire vrând sau dus. Că a zice că au murit, poate nu este cu cuviință. Că adormirea bărbaților celor îmbunătățiți, dintru carii unul și el, sfârșit adică le este a celor de scârbă, iar început a celor bune. Că sfârșitul nevoițelor, început al cununilor este.

Lui Paladie diaconului. 312.

Are sufletul meu oarece plecare, o prietene, spre a crede adică isprăvilor celor prea mari, iar a nu crede păcatelor celor mari. Pentru aceia și pre cei ce pre acelea adică le povestesc îi laud: Iar cei ce pre acestea, dacă adică aș fi putut, le astup gura: Iar de nu, cu aceia căci mă mâhnesc îi opresc. Deci deși vrăjmașului tău celui ce negrăite oarecare asupra ta au ritoricit i-am astupat gura, nu mie îmi mulțumi, ci lui Dumnezeu celui ce pre acest fel de voire mie mi-au dăruit. Și mă ispitesc pre acela, prin acelea care lucrezi, a-l muștra. Că așa eu voi fi mulțumit, de nu m-aș fi muștrat pentru tine, ci pentru adevăr cuvântul făcându-l.

Lui Lambetie diaconului, pentru dumnezeiasca venire: 313.

Să știi, o al înțelepciunei de sine sădită agalmă, că Împăratul cel bun biruitor al cerurilor, care pentru mântuirea oamenilor pre venirea aicea o au făcut, pre tot cel ce păcătuia, ca pre un barbar biruindu-l, ca pre al său după biruință l-au miluit.

Lui Petru scolasticului. 314.

Cel ce nu numai celor nedreptății nu le izbândește, ci și ca nimeni să nu nedreptățească poartă de grijă, acesta nu numai stăpân lucrător, ci și legiuitor înțelept cu dreptate ar fi fost să se numească: Pre aceia adică a începătoreștii puteri, iar pre aceia sufleteștei priceperi lucrându-o.

Lui Ausonie corictorului. 315.

Cel ce nici pentru dar, nici pentru vrăjmășie, nici pentru luarea de mită nu vatămă pre dreptate, acesta, și prea bun dreptar este al dreptății, și nemitarnic judecător al celor ce se sfădesc.

Lui Ierachie preotului. Dând înțelepciune celor înțelepți, și pricepere celor ce știu pricepere: 316.

Cea zisă de Daniil, dând înțelepciune celor înțelepți, și pricepere celor ce știu pricepere, mai ales adică pentru sine-și au zis. De vreme ce nu numai lui pre visul împăratului, pre care însuși cel ce l-au văzut nu-l știa, l-au descoperit Dumnezeu, ci și pricina, pentru care sau arătat vedenia aceia, și tâlcuirea. Iar pricina era, sfaturile împăratului. Că de vreme ce precum se pare, se mândrea cu biruințele, nu numai împotriva altora neamuri făcând vitejie, ci și împotriva Iudeilor, celor ce se fălea că multe și mari li sau făcut bine și în Egipt, și în pustie, și în Palestina (:au socotit precum i se părea:) văzând multe împărății stinse (:că era și cea asirienilor săvârșită:) dacă și lui schimbare oarecare i se va face. Deci după urmare a sfaturilor vedenia sau făcut. Iar proorocul pre cele sfătuite lui mai întâi i le-au povestit, ca din cele mărturisite, și cele tănuite vrednice de credință să se facă, și tâlcuirea lesne primită să fie. Deci așa și împăratul au primit pre cele zise. Că nu numai dintru acelea care pre cele în minte le-au zis, au socotit, că adevărate cele zise sunt, ci și au adus în minte poate pre cea arătată, și întru pomenire au venit din adevăratele celor zise. Și acestea adică până întru atâtă. Iar dacă și pentru alții aceasta o au zis, înțelepți mi se pare, că numește pre cei ce au câștigat pre dumnezeiasca frică. (:că începutul înțelepciunii, este frica Domnului:). Iar pre cei ce știu pricepere, cei ce sau pedepsit după lege. Că dacă de înșelăciunea idolilor sar fi depărtat, și vor urma cuvintelor celor cerești, vor lua pre cunoștința celor negrăite. Că dă înțelepciune celor înțelepți, adică pre dumnezeiescul dar celor ce se tem tinde-l: Iar pricepere celor ce știu pricepere, adică pre cunoștința celor ascunse celor ce cu pricepere către Cel ce poate pre unele ca acestea să le descopere aleargă: Sau iarăși, înțelepciune adică celor ce cu înțelepciune pre sine-și se povățuiesc: Iar pricepere, celor ce pricepere lucrează. Ca voirea pre dar să-l tragă, și să nu se pară că după moștenire se dăruiește. Că după gătiri, și darul zboară asupra. Sau iarăși, fiindcă mulți și din înțelepții cei dinafară și pricepuți apropiindu-se la dumnezeiasca propovăduire pre cea cu adevărat înțelepciune, și pre cea cu adevărat pricepere vrea să o secere. Aceasta au proorocit.

Lui Teon. 317.

Nu numai puterea, o minunatul a propovăduirii, ci și viața a celor ce propovăduia potrivit-se cu propovăduirea, pre oameni i-au adus spre credință. Că cine sar fi încredințat oamenilor, carii altele adică ar fi zis, și altele ar fi lucrat; Că dacă acum mulți înrădăcinați fiind în credință, din viața dascălilor, nu numai sau clătit, ci și cu rădăcină cu tot sau smuls; Cine la început nevăzând petrecerea celor zise potrivită sar fi supus; Și ai ales poruncindu-se de părințești dumnezei și obiceiuri a se depărta, și pre bogăție și pre defătare și pre dulceață a o urî, și a îmbrățișa pre necăștigare și pre post, și pre curățenie, și către moarte cea din fiecare zi a se găti.

Lui Isidor diaconului. 318.

Nimic mai puternic nu este decât fapta bună, o tizule, nici mai tiranic. Că aceasta muștrând pre prefacerile lucrurilor, de dânsule a se muștra nu suferă: Ci pre toate frânele cuviinței aruncându-le asupra-le, le hățuiește și le aduce către cea ce voiește.

Lui Asclapie Episcopului. 319 .

Deși la începătoria lui Evsevie, precum ai scris, că începătoria lui ne începătorie după cuviință o ai numit, mai înainte de prihăniri muncă povățuiește, și pedepsele pre muștrări le ajunge: Nu te minuna. Că a necuvântării creștere fiind, și de toată dreptatea neînvățat, a tulbura pre dreptate nu pregetă, dar nu se cade așa: ci împreună cu prihănirile judecata are fire să fie, și după muștrări credința să urmeze: Și pre hotărârea cea mai pre urmă să aducă, cea ce pre firea greșelei, măsură de osândă o hotărăște.

Aceluia-și. Cum se cade a înțelege cea scrisă de Eclisiastul. Nu fi drept mult. 320.

De vreme ce cum sau zis aceia, nu fi drept mult, ai voit a te învăța, mi se pare că îndoită tâlcuire are: ori nu fi cu deadinsul drept, ci covârșește pre aceasta cu bunătatea. Că drept lucru este adică a nu se nedreptăți: Iar filosof lucru este a suferi nedreptățit fiind. Ori pre calea cea de mijloc a faptei bune călătorește. Căci covârșirile și lipsurile de la calea cea dreaptă depărtând, întru păcate sfârșesc. Iar

cum că la aceasta caută sfătuirea cea prea înțeleaptă, cea de aicea înainte va adevări. Și nu fii înțelept, zice, de prisos, ca să nu te spăimântezi. Pre care ori furându-o oarecare, precum mi se pare, din înțeleptii cei șapte vestiți, ori căzând întru necunoștință: Că furțișagul adică este jefuirea a celor străine: Iar întâmplarea necăzută asemănare a lucrurilor: O au hotărât măsură prea bună. Iar altul pre aceasta mai tâlcuindu-o, nimic foarte au zis. Și nu numai la faptele bune, ci și la blagocestie aceasta stăpânind poate a o vedea. Că blagocestia, între păgânătate și între disidemonie în mijloc fiind pre amândouă le leapădă.

Aceluia-și: 321.

Fiindcă în ce chip și faptele bune mijlocitoare sunt, ai voit a te învăța, să știi, că priceperea adică mijlocitoare între prostime și între viclenie au stătut: Iar slobozenia, între neînfrânare și între scumpete: Iar mărimea de suflet, între fudulie și între smerenie: Iar bărbăția, între dârzenie și între frică. Deci se cade adică de cele din margini a fugi, iar pre cele din mijloc a le goni.

Lui Martinian preotului. 322.

Nu căuta bogăție, o prea bunule, pre tatăl mândriei, pre născătoarea trecerii cu vederea, pre dătătoarea dulceților, pre ziditoare a toate-i răutăți, pre ceia ce jefuiește de prietenia cea către Dumnezeu pre om: Ci fapta bună, pre ceia ce izbăvește de toate răutățile. Iar dacă sudori are și osteneli, nu pentru aceasta de dânsa să fugi, ci pentru aceasta mai ales să o îmbrățișezi, socotind, că și întru celelalte lucruri cea cu ostenelile și cu sudori câștigată, măcar deși mică ar fi, mai dorită este: Iar cea de sine-și căzută înainte, lesne de defăimat, măcar deși ar fi mare.

Lui Zosima preotului. 323.

Fiindcă sfătuirile nu au putut nimic, nebunia ta cea împrejurul răutății mai înaltă decât îndreptarea aflându-se, spre rugăciuni iarăși ne întoarcem. Deci de Dumnezeu a te depărta tu adică din nebunie, și întru minte înțeleaptă a-ți veni.

Lui Stratighie monahului. 324.

Cei ce îndrăgesc fapta bună și de înțelepciune sau prins, nesățioși cu pofta fiind, nu încetează pre dumnezeiescul acesta foc întru sine-și aprinzându-l. Pre acesta adică lucru, iar pre celelalte toate socotindu-le că sunt deșarte. Că mici lor cele ce altora se par că sunt mari se arată, și își râd de cele prea dorite, și calcă pre cele vederoase, și pre singure pre cele mai presus de lume le poftesc. Deci întru acest fel de ceată, și tu a fi alegând, neadormit cu dreptate ar fi fost pre ochiul sufletului a ți-l păzi.

Lui Serin: 325.

Foarte mă minunez cum mai înainte adică pre averile sale întru folosul cel de obște, ucenicii dumnezeiescului Cuvânt le-au pus înainte, iar acum oarecarii din dascălii Cuvântului, că nu este cu cuviință asupra tuturor a hotărî: pre cele de obște ale sale a le face îndrăznesc. Că au făcut dintru această necuvioșie, și pre cei ce aduc rod sau obișnuit a se stânjeni. Că fiind trebuință întru buna cunoștință a supușilor a se învistieri comorile Bisericii, acesta lucru iartă să se facă.

Aceluia-și: 326.

Dacă cei sfințiți, și aceia, pentru carii preoția se săvârșește întru aceleași lucruri sunt, cine va îmblânzi pre Dumnezeu; Deci se cade întru voile adică a celor stăpâniți să se învistierească comorile săracilor, iar cei sfințiți, la singură slujba preoției să se îndeletnicească, ca să poată blând pre Dumnezeu și lor, și celor supuși să-L facă. Iar dacă văzând noroadele pre cei ce cu soartă au luat pre slujba preoției, toate cele lumești metaherisindu-le, și-au tâmpit evlavia, nu se cade pre dânșii atâta a-i prihăni, cât pre aceia carii cu negustorii, și cu crâșmării, și pre toată calea nedreaptă a negustori o pornesc. Că dacă pre cele ale sale aceștia le vor îndrepta, nădejde este că și cele ale noroadelor vor urma.

Lui Stratighie scolasticului: 327.

Deși pre legea lui Moise rezezându-te, a izbândi ai socotit: Ci să știi că este cu puțință și peste măsură izbândind să nedreptățești. Căci când cineva mai mari decât greșelile ar aduce asupra pre munci, a doua nedreptate începe iarăși. Deci mai bine este a nu izbândi, ci a filosofii: Încă nu de crezut lucru este și că izbândește cu măsură cel ce a răbda nu știe. Că nemăsurarea întru rânduiala celui ce din început nedreptățește trimite pre ce ce izbândește. Și acestea adică până întru atâta. Dar nu

nu știi, o înțelepte, că legiuitorul Moise oprind mai înainte pre pornirea cea neținută a Iudeilor, ca și cu frica de a pătimi să nu lucreze, aceasta o au iertat mai ales decât o au poruncit.

Lui Aetie comitului: 328.

Cei ce celor din început le-au făcut bine întru toate a le urma se sârguiesc, măcar deși nu drepte aceia ar cere, mi se pare mie că greșesc: Măcar deși se par că împărtășindu-se nu din drept lucru, cu alt drept lucru acopăr pre prihănire prin căci răsplătesc celor ce bine au făcut. Ci se cade cel ce bine au pătimit împotriva bine a face întru cele bune răsplătind, nu întru cele rele ajutând. Că aceasta nu este răsplătire, ci nedreptate.

Lui Macariei preotului. La aceia, cântați Domnului cântare nouă. 329.

Când pirzătorii draci împreună cu voievodul lor diavolul, nimic nu au lăsat întru rânduială să rămână, ci de toată nedreptatea și lăcomia plini fiind, și sațiu de ocară neștiind în fundul cel mai de pre urmă a patimilor pre oamenii i-au împins: atunci cu adevărat atunci Împăratul tututurilor, Cuvântul cel Părintesc, pre tirania acelor urându-o, iar pre primejdiile acestora miluindu-le, sub firea omenească vărsându-se, în război au stătut. Deci biruință pre unele adică le punea, iar pre altele le ridica, iar altele era întru nădejdi. Și ceata adică cea barbară a dracilor împreună cu voievodul pre primejdii le tânguia: Iar firea omenească spre slobozenie alerga. Pentru aceia și cântătorul de Psalmi cântare nouă a cânta celor ce sau slobozit le porunca. Căci cu proorocești ochi privea pre ceia ce va să fie.

Lui Teodosie Episcopului: 330.

Prin milă și prin blândețe, o prea înțelepte, a îmblânzi ispitește-te pre primejdiile acelor ce întru ispite au căzut, și silește-i pre dânșii prin cuvânt lin spre mângâiere, și le slăbește pre rădăcinile mâhnirii. Că de ar fi cunoscut de la tine, că dacă adică cu dreptate sau adus asupra-le, ușurare de greșeli lucrează, iar dacă sau iertat a veni asupra celor ce nimic rău nu au lucrat, cununi pricinuiesc: Nu numai pre mâhniciune o vor izgoni, ci și de dulceață se vor umple.

Lui Daniil preotului: 331.

Cum că adică fericiul Eustatie preotul pre poftetele acelor urâte luări cu totul le-au biruit, iar orice lucru era osebit al vitejiei, la acesta se vedea că se pleacă, nici priceperea ta nu nu știe. Iar cum că după ce acesta în odihna cea de sus sau mutat, cei robiți adică: dintru carii este și pângăritul Eustatie diaconul, pentru a căruia de o numirea foarte acela, precum știi, se îngreioia: Căci au murit sau bucurat: Iar cei îmbunătățiți sau mâhnit de împreunarea lui lipsindu-se, aceasta de la mine învațate.

Lui Iron. Pentru schimbarea și așezarea la starea cea dintâi a lui Nabuhodonosor. 332.

Când împăratul babilonienilor mai presus de firea oemenească, și cugetând, și zicând, și lucrând sau aflat, sau izgonit adică din a fi împreună cu oamenii, și din cinste, și cu fiarele împreună ospătător și împreună locuitor sau făcut. Iar când pre înșelegerea cea cuviincioasă o au avut pentru Dumnezeu atunci și pre slava sa o au luat. Că hotar al primejdiei era cunoștința celui mai bun.

Lui Martinian, lui Zosima, lui Maron, lui Eustatie. 333.

Care oare pre care a nedreptăți au început și al nelegiui, nimeni nu poate cu lesnire să zică, întru acest chip împotriva luptătoare pre răutate pentru răul capului vostru o aveți. Deci precum nu cu lesnire este pre cel ce au început, și pre cel ce au urmat al ști, așa nici a înceta pre nebuina voastră cu lesnire, ci foarte cu greu socotesc că este: Căci fiecare pre celălalt întru răutate a-l covârși se sârguiește nu neștiind, ci poate, și sar fi iertat, ci știind adică, dar de vrajba cea ne împotriva biruită întru aceasta răsturnându-se.

Lui Iehirion preotului. La cea zisă de Domnul către Samarineancă: Noi ne închinăm Celuia ce știm.

Mai ales adică nici răspuns nu se cădea să dobândească cei ce lui Eunomie sau plecat, omului ce măestru adică cum că este i sau părut, și a zice au îndrăznit, cum că din cele ce se închină este fiul, și nu au putut a înțelege, ori, precum eu socotesc, nu au voit de mai înainte luarea în minte și de iubirea de stăpânie a zice aceasta care și adevărat este, și care și cei înțelepți și cei neînțelepți o înțeleg, cum că după socoteala Samarinencii, ceia ce ca unui iudeu îi vorbea, și pre cele ale sale

decât cele iudaice mai întâi le cinstea, pre răspunsul acesta l-au făcut, că noi ne închinăm Căruia știm: Că bine arătat este cum că din fețele cele închinete este. Însă ca să nu ne părem cu prihană de mândrie să fim prihăniți de la dânșii: azvârlind către dânșii zi căci cu nebunia cea mai de pre urmă boliți, plecându-vă omului ce au îndrăznit a dogmatisi, cum că nepotrivit este Tatăl, și au defăimat pre dumnezeiescul Pavel ce au zis. Nu răpire sau socotit de a fi întocmai cu Dumnezeu. Că aceia adică mai mare, care o grăiți către micșorarea Fiului, din potrivire sau zis, și nu din covârșirea cea nepotrivită. Deci dacă adică din cele ce nu sunt, precum ziceți, sau făcut, nici aceia adică mai mare stă la noi. Căci care potrivire este aceluia ce dea pururi este către cel ce din ce nu era sau făcut; Iar dacă fără de ani și fără de patimă, cum că sau făcut El din deosebirea cea Părintească îl veți mărturisi, măcar deși nu ați fi putut pre înțelegerea cea cu deadinsul să o ajungeți, pentru care sau zis, Tatăl Meu mai mare decât Mine este. Că nu pentru învățătura, ci pentru singură mângâiere aceasta sau zis Apostolilor celor ce mureau de frică; Ca acum îndată să se schimbe, ca să îndrăznească, căci către Cel ce li se părea lor mai mare, se duce El. Și dovada acesteia luminată este căci nu într-o altă vreme, ci într-o singură noaptea aceiași într-o vreme să se vândă, aceasta sau zis, într-o vreme și într-o atâta smerenie au formulat pre cele zise, cât auzind au vi se pare vouă că nu pot ca să rog pre Tatăl Meu, și Î-Mi va da Mie dousprezece legiuni de îngeri; Că ce trebuință era de atâtea, când unul în vremea lui Iezechia o sută optezi și cinci de mii au ucis, și pre puterea persană o au tuns; Ci precum am zis, după temerea lor și după părere o au grăit. Deci dacă pre această înțelegere, nu o ajungeți, dar a vă depărta de păgânătatea acelor fărădelege să voiți, ca să puteți zice, ceia ce o au zis oarecare către dânșii vorbind, că și aceia adică mai mare stă, ca un Născător, iar aceia, adică deopotrivă, ca un Dumnezeu și de o ființă.

Aceluia-și. 335.

Dacă cu cele duhovnicești pre cele duhovnicești adică graiuri și nume a le potrivi dumnezeiescul Pavel au legiuit, se cuvine și noi canonului acestuia plecându-ne, pre dumnezeieștile scripturi să le cercăm. Deci mai întâi, pre aceia căci nu poate, cum sau zis se cuvine a o socoti: Și așa spre dezlegarea celei căutate se cuvine a merge: Deci auzi mai întâi pre legiuitorul Moise. Căci cu dreptate este de la șezământul cel vechi adică a întemeia pre înțelegere: Iar dacă cel nou a o încununa. Ce zice norodului; Nu vei putea pasha a o face într-o nici una din cetățile tale, fără numai în locul pre care îl va alege Domnul Dumnezeuul tău. Pre nu vei putea, în loc de nu se cuvine, nici încape, nici se iartă, nici se poate, punându-o. Pentru că și cum că putea a face pasha și în alte cetăți, arătat este. Că și acum o fac adică, dar nelegiuind. Deci ce este nu vei putea; Nu ți se cade ție, nu vei adaoge, nu vei face.

Iar cum că și cu această înțelegere sau zis, auzi și pre Apostolul legiuitorului urmându-i și zicând: Noi nu putem pre acelea care le-am auzit și le-am văzut să nu le grăim. Ce dar, nu putea a tăcea; Prea cu adevărat adică putea. Dar ce a zice au voit; Nu se poate, nici se cuvine tăcerii a se da cele ce a se propovădui strălucit și luminat sunt datoare. Și Iudeii încă au zis: Că cinstită cu adevărat este și mărturia vrăjmașilor: Căci cum că și cunoscut semn sau făcut, arătat este, nu putem să ne lepădăm. Prin aceia căci nu se poate, pre a nu încăpea vestind. Și Apostolul încă zice pentru Dumnezeu și Tatăl, întru care cu neputință este să mintă Dumnezeu: Nu neputință oarecare prihănind asupra puterii celei Atotstăpânitoare, ci pre mare tărie; Că neprimitor este de minciună Tatăl Adevărului. Și aiurea încă pre această înțelegere întărindu-o au zis. De ne vom lepăda de Dânsul, acela credincios rămâne: Că a se lepăda de sine-și nu se poate. Că și aceasta nu a neputinței este dovada, ci a necovârșite-i puteri, că nu încape Dumnezeu fire de sine-și a se lepăda. Iar dacă și pre a însăși Mântuitorului, pre a căruia zicere cu vicleșug a o tâlcui se apucă ereticii, mărturia se cade a o aduce, auzi-l pre Dânsul zicând. Nu pot fii nunții să postească, până întrucât cu dânșii este Mirele. În loc de nu încape, nu se cade, nu se cuvine, nu se poate, nu se potrivește. Deci acestea întru acest chip zise fiind, scopul cel mântuitor arătat este. Că aceia, nu poate Fiul a face de la sine nimic, nu neputința Lui o prihănește, ci prea mare putere, că neprimitor este de a face împotriva ceva a Tatălui. Că de vreme ce se prepunea de la dânșii ca un potrivnic lui Dumnezeu, și slava străină a Sa făcându-o, aceasta au zis. Numai nu zicând, să nu mă socotiți pre Mine că afară de socoteala Tatălui ceva fac, nu se poate aceasta să se facă. Nu se poate Eu afară de scopul Lui a lucra ceva: Nu încape a Mă împotrivi Eu Tatălui. Și cum că pre aceasta o vestește, arătat este adică și din cele zise, arătat este încă și dintru aceia căci foarte cu smerenie au pus pre grai. Că ce au zis; Nu poate Fiul a face de la sine-și nimic; Că dacă adică ar fi zis, că pre unele adică de la Sine le face, iar pre altele nu de la Sine-și, poate nu cu cuviință ar fi fost a înțelege că pentru neputință pre aceasta o au zis. Iar dacă nimic au zis că nu poate a face, însuși aceasta silește și pre ceice nu voiesc înalt ceva a înțelege și viteaz, întru înțelegere a sări de Dumnezeu cuviinciosă și vrednică dumnezeieștii aceleia ființe, zicând ei nimic de la sine face; Și apoi însăși isprava cea prea mare, și capul a tuturor bunătăților, pre ceia ce patriarhii adică o au chinuit, și proorocii mai înainte o au zis, și norodele cele cerești sau înspăimântat, El au făcut. Și strigă vasul alegerii vistierul tainelor celor dumnezeiești, învățătorul de taine al propovăduiri, zicând: Carele închipul lui Dumnezeu fiind nu răpire sau socotit de a fi de o potrivă cu Dumnezeu, ci pre Sine-și sau deșertat chip de rob luând. Nimic de la Sine face; Și apoi El arătat strigă: Și Fiul, precare voiește, îi înviază. Nimic de la Sine face; Și apoi pre sutașul cel ce i-au mărturisit Lui puterea cea de Sine stăpânitoare și stăpânirea, l-au propovăduit, adevărind pre dogme, ca nu numai a scotelii sutașului, ci și a hotărâri a însuși Mântuitorului, să se

socotească cea zisă. Iar leprosului care pre puterea Lui adică strălucit o au mărturisit: Iar pentru voire pre rugăciune arătată o au făcut, și au zis, de voiești poți că să mă cureți, și desăvârșit lui stăpânire artatat dăruindu-o, au zis, întărind pre socoteală cu hotărârea, voiesc, curățește-te. Nimic de la Sine face; și hananiencii au zis, facă-se ție precum voiești, și pre vânt adică l-au certat și pre mare: Iar pre orb l-au făcut cu ochi, și pre adică slăbănogul l-au întărit: Iar pre Lazăr l-au sculat. Ci dacă pre toate cele ce pre stăpânirea Fiului o propovăduiesc în mijloc a le aduce ne-am fi ispitit, nici dacă a înceta am fi voit, poate nu am fi putut. Pentru aceia acestea trecându-le de la cele ale noastre vom silogismesi. Nimic de la Sine fac; și apoi noi, decât carii nimic mai prost nu ar fi fost, multe de la înși-ne lucrăm, și de răutate fugim, și pre fapta bună o gonim. Iar dacă nu de la înșine le-am fi lucrat, nici osândă păcătuind a lua nu ar fi fost cu dreptate, nici isprăvind ceva a dobândi cununi. Vezi că smerenia graiului, cu covârșire pusă fiind, și pre cei necunoscători îi pleacă ca și cu blagocestiv gând să primească pre înălțimea celor zise; Iar dacă și pre despărțire o ai fi cercat, vei afla-o pre dânsa întru acest chip zisă fiind, precum de la noi sau tâlcuit. Că nici au zis, nu poate Fiul a face de la Sine-și nimic, de nu ar lua pre a putea de la Tatăl. Că aceasta cu adevărat, de aceia că nu poate trebuia a se despărți, dacă neputința asupra Lui a prihăni ar fi voit cea zisă. Dar ce; de nu ceva ar vedea pre Tatăl făcând. Vezi cum pre deopotrivă cinstea și pre deopotrivă puterea, și pre o ființa îi o propovăduiește.

Lui Iron dregătorului. 336.

Celor din cort, o prea bunule, sânguință prea mare le este, nu ca să înțeleptească pre cei mulți cu deșertăciunile, precum ai zis, pre sine-ți, și pre cei ce te ascultă pre tine amăgindu-i, ci ca mulți să păcătuiască. Că întru răutatea privitorilor pre buna norocire o au, precum dacă aceia mai buni sar fi făcut, acestora le-ar fi pierit meșteșugul. Deci nici ar fi voit a îndrepta pre cei ce greșesc, și celor ce voiesc nu le este cu putință. Că le este lor spre a vătăma urmarea.

Lui Teodosie Episcopului. 337.

Precum un doctor prea bun cu meșteșug spre ajutorul firii celei bolnave înarmându-se, când multe chipuri de boli și multe feluri pre trup îl înconjură, împotriva celeia ce îl silește stând, că cel ce pre cel ce este cu putință a-l mântui, îl trece cu vederea, pricinuitor este al pierzării cu adevărat, pre cele ce întârziere și zăbăvnicie primesc le păzește mai pre urmă, ca nu pre acestea părându-i-se că le-au biruit, de aceia să se tănuiască biruindu-se care și pre biruința ceia ce sau părut că sau făcut întru

biruire o răstoarnă: așa și tu prin pricepere pre știința vindecării sufletelor amestecându-o, către ceia ce silește caută. Că aceia vindecându-se, nădejde este că și celelalte împreună se vor vindeca.

Lui Orion. 338.

Dulcețile adică ale trupului gureșe sunt, și măiestre a amăgi, și pre gând din atâpânie a-l scoate, și pre toate sus și jos a le face. Ci dacă mânia gândului ar ajuta, și ca un purtător de pavăză*⁷⁰ împăratului sar supune, cu lesnire acelea se vor birui. Că dreaptă mânie asupra lor pornindu-se nu vor suferi pre groază, ci deșarte se vor duce, pre a birui, gândului celui ce este dator a birui lăsând. Și aceasta este ceia ce cântătorul de Psalmi adică o au poruncit, iar tu a te învăța ai voit, mâniați-vă și nu greșiți.

Lui Nemesian scolasticului. 339.

Precum pre elini, și pre Iudei, și dacă oarecare pre cele ale acelora le-au râvnit, și păgâni și nebuni îi hotărăsc, carii hotărăsc cum că nimic pentru Mântuitorul proorociei n-au zis: așa pre cei ce se ispitesc ca pre toată legea cea veche la Dânsul să o mute, nu afară de prihănire îi pui, ca cei ce cu adevărat întru lupta cea asupra noastră ca unor potrivnici le ajută. Că prin aceia că se vădesc de la acelea care pentru Dânsul nu sunt zise și la Dânsul a le trage se silesc, a acestora și întru cele zise pentru Dânsul adevărat și arătat, prepusul nasc. Dar nu se cade așa, ci pre cele ce adică la Dânsul zise, arătat a le zice: Iar pre cele ce pentru alte lucruri a le lăsa pentru acelea să se zică, pentru care sau zis. Că acesta este și al adevărului și al dovezii hotarul. Iar cei ce pre cele ce nu se cuvin le grăiesc, și pre cele cuviincioase a le răsturna le fac.

Lui Zosima preotului. 340

Un bărbat cuvântăreț, și drept adică cu năravul, iar strălucit cu viața, căci cum că și cu vrednicie strălucită au fost el împodobit, o voi trece-o. Că umbră este aceasta și vie, vorbind cu noi ne-au vestit, că sau apropiat adică la cinstitul jertfelnic ca să se împărtășească de dumnezeieștile Taine: Și văzându-te pre tine stând înaintea lui, om bătrân adică cu vârsta, dar mai bătrân cu vrednicia, iar întinerind cu lăcomia, și pre toți cei vesitiți întru desfrânare covârșindu-i, înapoi sau dus, nesocotind vrednic

⁷⁰ pavăță

lucru să primească sfințitele Taine din mână pângărită. Dar eu în ce chip m-am rănit la suflet acestea auzindu-le, voi trece-o. Iar cele ce pre acela cu totul l-am prihănit le voi zice. Nimic, am zis, o prea înțelepte, nu se vatămă cel ce le primește, deși cel ce le dă nevrednic sar părea că este, nici prea curatele Taine nu se spurcă, dacă preotul și pre toți oamenii întru răutate iar covârși. Iar dacă nu crezi, ia în minte pre corb, jivina cea necurată și urătoare de fii, prin care la cer alergătorul și cerescul cetățean Ilie sau hrănit. Și altele încă multe i-am zis, pre care a ți le scrie ție pentru două pricini m-am lepădat. Și de nu lungime de prisosit epistoliei a adăuga, și de a nu mă părea că foarte ale tale rele le tragodisesc. Deci precum pre acela l-am prihănit, așa și pre tine te sfătuiesc, ori să te pocăiești, ori să te depărtezi de cinstitul jertfelnic, ca nu pre cei ce voiesc a se apropia către dânsul, prin faptele tale să-i izgonești.

Lui Pavel. La cea scrisă: Nu numai cu pâine va trăi omul: 341.

De vreme ce evreii patruzeci de ani cu mană hrănindu-se, care cu vrednică de credință pre cât despre socoteala omenească, către puterea trupurilor era, petrecea întru deopotrivă putere și tărie, poate încă și de mai mare putere și tărie se împărțasea, (:că nu hrana, ci dumnezeiescul hotar ținea și pre suflete și pre trupuri,) au zis legiuitorul, ceia ce a te învăța ai voit, nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot graiul ce iese prin gura lui Dumnezeu. Ceia ce și Hristos surpând pre măietria cea diavolească, o punea înainte, și au biruit pre puterea ispititorului.

Lui Teon. Pentru arieni și evnomieni. 342.

Se amăgesceretici prin acelea care le formulează,^{*71} printr-acestea vânându-se: și prin acelea care a birui socotesc, printr-acestea strălucit biruindu-se. Că dacă zidire este Fiul, nici aceia adică mai mare după socoteala lor stă. Că mai mare se zice din potrivire, și nu din covârșirea cea nepotrivită. Deci care potrivire are zidirea pre lângă Ziditorul; grăiască înțelepții.

Lui Petru. 343.

Nu mic lucru este priceputul ascultător, cel ce nu numai pre minune taie pre drumul cuvântului, ci și înțelege pre cele cu greu de privit, și de la sine-și ceva înăuntru a aduce poate. Iar cum că nu mic, împreună cu altele mari și alese pre care le-au

⁷¹ formăluiesc

îngrozit Dumnezeu că-i va lipsi de Ierusalim, și pre priceputul ascultător l-au rânduit: Nu aceasta ar fi zis, dacă nimic mare ar fi folosit. Pentru aceia și paremistul au zis, urechea ascultătorului, este poftă a înțeleptului. Că nu multe osteneli, nici sudori lui îi dă, ci pricini numai și semințe îi cere. Căci spre lucrarea de pământ, priceperea destulă este.

Lui Ierachie prea strălucitului. 344.

Să știi, o locaș al curățeniei, că te cânti prin toată cetatea că mai slăvit pre însăși lucrul l-ai făcut cu grăbnicia. Că era adică și însăși de sine-și mare, iar grăbnicia mai mare, iar mai vârtos prea mare pre dânsul l-au arătat, împodobind pre dar și mai cu haz făcându-l. Deci strălucește întru acest fel de isprăvi. Că se cade ție.

Lui Arpocra sofistului. Pentru puterea a propovăduirii celei dumnezeiești. 345.

Dacă istețimea omului mai mult decât știința scripturilor se protimisește, ce lucru minunat este dacă Apostolii proști fiind și necărturari de dumnezeiasca înțelepciune umplându-se, și pre filosofi și pre ritori i-au biruit; Că dacă cel ce cetește adică este cu puțință să nu știe pre tâlcuire, apoi cel ce nu cunoaște pre chipurile scrisorilor pre mintea celor scrise a o ști cu neputință este. Dar se poate de multe ori cel ce adică citește să nu știe pre minte, iar cel ce aude mai ascuțit fiind și cu pricepere covârșind să le știe, măcar deși pre chipurile slovelor nu le știe. Că celui ce cu neputință îi este înțelegerea slovelor celor alcătuite pentru necunoștința, acestuia priceperea îi întinerește de multe ori, alții cetind. Deci dacă istețimea pre știință o biruiește, cum nu dumnezeiasca înțelepciune, pre meșteșugul cuvintelor îl va birui.

Lui LambetieEpiscopului pentru capiște. 346.

De vreme ce neluptat și neîmpotrivă grăit este tot cuvântul cel de la cei împotrivnici este mărturisit, fiecăruia neam de la cele legiuite la dânsii se cuvine a vorbi. Care lucru și Pavel vistierul noimelor lui Hristos îl făcea, Iudeilor adică din Scripturi vorbindu-le, iar Ateneienilor de la capiște. Pentru aceia și au zis, făcutu-m-am celor fărădelege, ca un fărădelege. Căci ca și cum ar fi fost neascultător legii, de la capiște pre sfătuire o făcea, nu pre capiște mai vrednică de credință decât scripturile socotindu-o, ci pre cei ce nu credea lor, dintru ale sale dogme biruindu-i.

Lui Pavel tribunului. 347.

Vechiul cuvânt poruncește, și așezământul ce se pare că bine se află la toți oamenii, să nu te pui asupra celor ce au căzut, nici să jungii pre cei ce zac, ci să te cucernicești ca de niște robi, și mână să le întinzi celor prinși. Auzi încă și că fiarele, care se împărtășesc de oarecare mai mult înțelegere, pre acela ce adică le stă împotriva îl muncește: Iar de acela ce se trage în laturi se cucernicesc. Deci dacă și la oameni, și la fiare sunt hotare de vrăjmășie și de război, pre care nu se cade a le covârși: Nici tu nu te mânia asupra celor biruiți, nici asupra celor jos căzuți, ca unor potrivnici nu te pune.

Lui Isaia. 348.

Dacă adică de aceasta temându-te, să nu apuce a te prihăni cel ocărât de la tine, ai socotit apucând mai înainte să întuneci pricinile, și pre prihămirile cele asupra ta să le ciunțești, înțeleaptă cu adevărat, ca să nu zic tâlhărească, și această măiestrie este: Iar dacă cu adevărat așteptând să surpi, nebunesc oarece ai pățimit. Că nu te-ai fi prins întru acelea care acum te-ai prins după mărturia cea nemincinoasă a celor ce au scris.

Lui Teodosie Preotului. 349.

Să știi o prea minunatule, că nici vorbind, nici împărtășindu-se cu mine cel ce se pare că este prieten, că știa că nu-l voi suferi, nici îi voi ierta lui a dezlega pre prietenia, cea de multă vreme, au lucrat acelea care au lucrat. Pentru aceia și de la prietenia noastră sau lepădat.

Lui Ermie gramaticului. Pentru aceia, zicând că sunt înțelepți sau înebunit. 350.

Te pari că nu cunoști, că poeții cu covârșire înțelegere ale blagorodiei a străluci neputând, cu basme necredincioase se fălea.

Lui Antonie scolasticului. 351.

Lupta fecioriei, mare adică este și strălucită și dumnezeiască (:căci împotriva dulceții celei sădite în firea trupului este războiul:) Iar întru celelalte nevoițe ușurează pre osteneli. Căci cu lesnire pre iubirea de bani o va birui, de podoaba trupească, și de bărbat și de copii negrijindu-se, pentru care câștigul banilor de nevoie se pare că este la cei ne filosofi: și de plâns nerobit va fi. Că nu au odrăslit pre ramuri, împreună cu care odrălesc și grijile și plânsurile. Că trăind adică copii, siliți sunt a-i griji, iar murind a-i plânge. Și de dureri și de mâhniri afară sălășluită este, nici gândului bărbatului robind, nici cu chinurile nașterii cele aproape de moarte rupându-se. Nu zavistuieste covârșită fiind cu vrednicia, nu prepune iubită*⁷² fiind. Pre cel ce se întoarce despre dânsa nu-l momeste, pre cel ce o urăște nu-l cocoințește, de cel ce o ocărăște nu se întoarce, ci de toate acestea netămăduite rele izbăvită este lupta cea împotriva poftii celei în fire sădite, pre care biruindu-o, pre toate acelea supuse le are. Pentru aceia și cel ce cu deadinsul pre firea lucrurilor celor omenești o au cercat, au scris pentru cei ce pre toate cele grăite le rabdă, ca numai de turbarea cea din poftă să nu se biruiască necaz în trup vor avea unii ca aceștia. Iar eu pre voi vă cruț. Ci de vreme ce mulți adică pre sfătuirea cea apostolească, ca una ce prin lucruri este nearătată necinstindu-o, iar lucrul cel adevărat dulceții ajutând ei îl zic că necaz adică nu au cei ce pre nuntă o au îmbrățișat, ci și veselie și desfătare: Mulți încă pre iscusința uneltindu-o, cum că și mai viteaz pre sine-și decât cei ce sunt încununați cu curățenia se socotesc, nu după cuviință zic. Că a sufletului celui ne viteaz acest semn este. Că sfințeniilor ne nunții afierosindu-se pre sine-și, au încuiat nașterii ieșirile, de nunți neîmpărtașiți rămânând, și cu goliciunea celor de nevoie împotriva schimbărilor lucrurilor vetejindu-se asemenea oarece fac, ca și cum cineva fără de trup fiind sar mândri căci este nerănit. Pentru că și ei de năvălirile cele fără de cuvântare a celor fără de voie temându-se, pre așezământul nașterii de fii l-au necinstit. Cu ne nașterea pre sine-și împotriva schimbărilor întărindu-se și pre ne robire prin aceasta neguțitarindu-o. Iar noi plecării celor fără de socoteală ale schimbării dându-ne pre înși-ne, și cu rânduiala acelor goli împotriva ei rânduindu-ne, afară de tabără am stat, ci însăși săgeților lor supunându-ne petrecerea, și îndestulare dând la acelea care ar fi voit a răni, împotriva aceia ce-am îngădit, cât și străpunși fiind să nu ne rănim, și însăgetați, neîmpunși să fim săgetați, și întru cercarea celor grele pre dovadă adevărindu-o, ca o faptă bună nestăpânită de schimbare, pre cercarea cea cu deadinsul o aducem. Deci fiindcă unele ca acestea împletind ritoricesc, rușinați fiind adică pentru căci au rămas înapoi de nevoițele fecioriei, și bine potrivită dare de răspuns părându-li-se că pun înainte, vor ști adică prin lucruri întru lupte, câte femei adică bărbatul, și bărbatului femei, și a femeii și a copiilor grijile împiedicare le este spre mântuire: Dar se muștră și acum în fundul relelor pentru acestea împinși fiind, pentru carii și unii adică de desfătare și de odihnă a se îndulci, și alții

⁷² ivită

și de mai mare cununi a se învrednici au nădăjduit. Căci sub care patimă nu se supun; Și care crâșmărie nu metaherisesc; Și câte îngrețoșări răbdând, nu simt; Că ce din cele bune nu zboară de la dânșii; Și ce lucru se sălășluiește a dânșii vrednic de laudă; Și acestea, nu pre cei ce pre nunata cea cinstită o îmbrățișează lepădându-i zic, nicidecum, ci pre cei ce cu fără de ușă, și alunecoasă limbă îndrăznesc pre nuntă mai preus de feciorie a o pune comodisindu-i. Că pre cât soarele de pământ, și sufletul de trup se deosebește: Pre atâta fecioria mai presus de nuntă au covârșit. Că aceia adică întfietăți-le în tabără le are, și pre fruntea capului îi o împodobeste, și pre semnele cele strălucite de biruințe i le pune: Iar aceasta măsurată fiind, și celor mai neputincioși întărire dându-se, poate adică a-i mântui pre cei ce o păzesc: însă nu la vârful fecioriei îi vor sui: Pentru aceia și legea cea duhovnicească pre cei ce sau însurat și vii au sădit la războiul cel împotriva duhurilor viclesugului a ieși iau oprit. Deci să nu socotească cei ce cu acest fel de legătură sunt ținuti cu cei dezlegați a se întrece. Că nici este cu puțință. Nici cei ce câștigări de bani și podoabei trupești pre toată viața lor o au afierosit, să socotească că deopotrivă plăți vor lua cu cei ce sau sfântit pre sine-și și de ale Domnului sau grjit: Ci întru cuvincioasă rânduială pre sine-și păzindu-se, nu-și înarmeze pre limbă asupra celor ce la vârful cel ceresc sau suit. Că nu nunta este lucru rău, să nu fie: ci și bun legiuit și măsurat. Ci relele cele ce se trag după nuntă, din destul sunt și pre dulceața nunți să o tâmpească. Iar dacă și nimic dintru acestea nu o ar sili, nici așa cu fecioria a se alătura nu ar fi fost cu dreptate. Iar ceia ce pre mine și silit fiind a o trece nu mă lasă, pre aceasta se cade a o grăi, că fecioria adică și pre celelalte patimi le biruiește: Iar nunta și de celelalte patimi se robește. Că cine ca și copiilor să le dea hrană, nu pre toate le face cele ce nu se cuvin, și în primejdi pre sine se aruncă, și în noian, și spre mâncare fiarelor. Deci aceștia ca niște viteji și purtători de biruință vor să se fălească. Și cine va suferi; căci care vreme lor le va fi din destul spre a vindeca pre aceste răni; Și cine nu va pătimi durere împreună cu cei ce sunt străpunși de atâtea săgți; că atâtea rele pre dânșii îi cuprind pre câte nici a le gândi, nici a le grăi pentru mulțimea nu este cu puțință. Deci înceteze de acest fel de cuvinte, și asupra fecioriei să-și înarmeze pre limbă: Ci ca pre însăși împărăteasa cinstească-o, și sub dânsa rânduiască-se, ca să o aibă pre dânsa și sprijinindu-i și mijlocind pentru dânșii. Pentru că soarelui adică pre cei ce pre feciorie: Ca și pilde cerești să le uneltească: Iar lunii pre cei ce pre înfrânare, iar stelelor pre cei ce pre cinstita nuntă o au îmbrățișat, și o au păzit, cu cuviință este a-i alătura, mai ales când dumnezeiescul Pavel au hotărât, și au zis, alta este slava soarelui, și alta slava lunii, și alta slava stelelor.

Aceluai-și. 352.

Pre acela numai eu cum că trăiește chiar l-aș fi hotărât, pre cel ce este decât patimile cele trupești mai presus, și mai înalt. Că cel ce cu acelea pre sine sau înjugat, și cu totul de dînsele gonit fiind, nu numai în fundul cel mai de pre urmă ajunge: Ci nici a trăi aicea nu poate pentru scârbele cele dintru dânsule și frică, și primejdii, și mulțimea cea nenunărată a lor. Că dacă moartea sar aștepta, au murit și mai înainte de moarte de frică: Dacă boală, dacă ocară, dacă sărăcie, dacă altceva din cele ne nădăjduite, au pierit și din singură gândirea, și sau stricat. Dar nu este întru acest chip cel ce stăpânește pre patimi: ci și decât frica, și decât primejdiile, și decât toată schimbarea au stătut mai înalt, nu căci nimic nu pătimește, (:că acest lucru poate cu neputință este:) ci ceia și cu mult mai mare este, și preaslăvită se face pre biruință, căci și pre însăși cele ce îl năpădesc și îl împoașcă, și îl săgeată le defaimă.

Lui Timotei prea strălucitului. 353.

Deși Herimon, precum ai scris, sprijinitorul lui Evsevie din împreunarea cea cu dânsul ascuțit fiind, către toată răutatea cu strechea, și credința nu știe, ci întru nedreptate cu slobozenie au uneltit pre jurământuri, că se împacă, și rămâne neîmpăcat, tocmeli face și le dezleagă: se jură și merinde de viclenie are pre jurământuri, ci cel ce pre acesta îl întărește la mine judecător, acum adică dobândește pre pricina răutăților: Iar mai pre urmă și pre partea cea mai multă a osândelor o va dobândi.

Lui Pavel preotului. 354.

Celui sfințit bărbăție adică îi este podoaba faptei bune, iar dulceață întreaga înțelepciune, iar desfătare îndestularea, iar veselie sporirea supușilor către fapta bună: Iar dacă cineva împotriva acestora meșteșugind cu numele preoției se mândrește, acesta nesfințit este, și de începătorie nevrednic.

Lui Martirie preotului. Pentru arieni și eunomieni: 355.

Dacă adică patimilor celor omenești (:care lucru nici a-l zice este cu cuviință:) întru toate l-ar fi urmat cel ce pre dumnezeiasca naștere o zugrăvește, a auzi cu dreptate ar fi fost, că dacă ție patimă se plăsmuiește împrejurul nașterii, și mie împrejurul zidiri. Că nici cel zidit, (:dacă gândurilor celor neputincioase ale oamenilor aș fi urmat:) fără de patimă se zidește: Iar dacă cu dumnezeiască cuviință, pre cele adică

potrivite nestrucate-i ființe le-ar fi primit, iar pre cele neasemănate le-ar trece, a înțelege dator este, (:dacă pre gând întărit îl are:) că de vreme ce muritorul așa naște, nemuritorul nu așa: precum cu adevărat și cel ce zidește, acela adică cu osteneală, iar acesta fără de osteneală zidește. Că pre acestea înțelegându-le și mintea cea cu ochi mulți, și ca o îndumnezeită făcându-se, pre toate cele pământeti asemănări trecându-le, strălucire a slavei, și chip al ipostasului celui Părintesc, pre Fiul după cuviință l-au hotărât: Prin aceia adică pre împreună vecuirea, iar prin acela pre ipostăsuire arătându-o. Că de vreme ce cea întâi zisă, neipostăsuirea strălucire poate oarecărora ar fi născut, pre al doilea pre ipostasul cel făcător de ipostasuri l-au închipuit.

Aceluia-și. 356.

Te pari că nu cunoști pre cele până acum făcute, și pentru aceasta ai scris, pentru care pricină Darie mideanul trei rânduitori hirotonindu-i, (:dintru carii unul era și Daniil:) ca să stăpânească pre cei hirotoniți de la dânsul o sută douzeci de stăpânitori, alăturându-l pre dânsul Scriptura, fiind trebuință cu cei deopotrivă numai a-l alătura, și cu cei cu mult mai de jos l-au asemănat. Că din destul era, ai zis, covârșirea celor împreună rânduiți, și pre biruința cea asupra celor supuși a o arăta. Iar acum zice, și era Daniil peste cei rânduiți și peste stăpânitori: adică, mai înțelept sau arătat, și după ocârmuire mai îndemânatic, nu numaidecât dei doi ce covârșea, ci și decât cei după dânsii. Și dezlegarea celei căutate aceasta este. De vreme ce se putea ca judecata împăratului nu sănătoasă fiind, de multe ori pre cei mai mari răi la începătorie să-i aducă (:care lucru cu adevărat se obișnuiește să se facă, nu numai la împărați, ci și la Biserici. Că ce se cade a ne minuna, dacă cei ce lucruri lumești iau în mână unele ca acestea greșesc, când și la cele sfinte au intrat această necuvântare:) dar se întâmplă de sunt oarecarii întru mulțime cu pricepere mai presus decât aceștia covârșind, de nevoie pre covârșirea dreptului nu numai către cei doi singuri rânduitori o au făcut, adică, către povățuitorii rânduielilor celor ostășești, și carii rânduia pre aceștia oriunde se cade, ori în război, ori în pace, ci și către ceilalți toți: nu de la socoteala celui ce stăpânește, ceia ce de multe ori greșește, ci de la adevărul lucrurilor pre dânsul încununându-l. Căci covârșea nu numai pre cei ce sau părut împăratului că sunt pricepuți, ci și pre cei cu adevărat pricepuți. Pentru aceia și împăratul l-au pus pre dânsul peste toată împărăția, care din lucruri mai înalt decât ceilalți cu adevărat sau arătat: Iar ceilalți vicleșuguri și bântuieii socotea să coase. Că zavistia are fire împotriva bunelor norociri a se ostăși.

Lui Isaia. 357.

Vezi nu cumva mândria ta cea necovârșită să silească pre dumnezeiasca și prea blânda fire pre a Sa putere să și-o arate ceia ce și aicea la pirzanie pre tine să te dea, și acolo cu prea amară osândă să te muncească poate.

Aceluia-și. 358.

Cel ce este decât banii mai înalt, nici la cei cu bogăție îmbelșugați, nici la cei ce cu fiara cea cu greu de domestnicit, zic adică cu sărăcia se luptă, afară de lege ceva iubește a lucra. Că nici pre aceia îi nedreptăește răpindu-le banii, nici pre aceștia, cu luarea stricând pre dreptate.

Lui Ausonie corrictorului. 359

De vreme ce greu lucru este cocoiniția că nu numai pre a celor viteji, ci și pre ale celor înțelepți mintea le-o fură: pentru aceasta după cuviință decât frica pre dânsa o zic că mai puternică este. Că aceia adică fricii se rușinează mulți a io supune, iar de aceia cu dulceață se biruiesc, fără de judecată și fără de silă pre sine-și ei dându-se.

Lui Leontie. 360.

Nu te minuna, o prea bunule, nici afară de cuviință să iasă și să se azvârle cugetul tău, dacă încuiată fiind, precum ai scris, îndrăzneala lui Zosima, nu cu lacăte și cu porți oarecare, pre acre oarecarii și le-ar fi descuiat, ci cu atâtea și cu atâtea de multe prihăniri, încă și cu slobodă limbă grăiește. Că precum celor ce isprăvesc vreo faptă bună a se smeri după isprăvi obicei le este. Așa și celor ce păcătuiesc după greșeli de se înalță. Iar de voiești dovadă a acestui lucru a lua, vezi pre cei trei coconi aceia carii mai înalți decât focul pentru dreptate sau arătat, ce zic. Greșit-am, nelegiuit-am, făcut-am nedreptate. Iar Iudeii, cărora nici un păcat nelucrat, nici un cuvânt urât negrăit nu le era, zicea, păzit-am poruncile Tale, și dreptățile Tale. Și acum fericim pre cei străini. Nu drept aceia nici tu nu te tulbura, nici neasemănat ceva a grăi și nepotrivit, cunoscând că aceasta mai ales arătare este a nebuniei lui celei mai de pre urmă.

Lui Ierachie prea strălucitului. 361.

Nu chip de aramă cu aur strălucind, vrednic este de fapta ta, ci viața care sfârșit nu are. Că pre acela adică vremea îl pierde: iar pre aceia veacurile o încununează, care sfârșit nu știe.

Lui Ermoghen Episcopului. 362.

Precum cuvântul nelucrător nesăvârșit este, așa și fapta fără de cuvânt. Că dintru acestea amândouă, deși nu ar fi voit cei ce pre înțelepciunea cea cuvântăreață, rău oarecare și călcat lucru fără de socoteală o socotesc, viața cea dreaptă și strălucită a dascălilor se închipuiește. Căci care ar face și ar învăța, mare se va chema întru împărăția cerurilor: Iar de se cade potrivire a amândurora a face, mai bine este a lucra negrăind, decât a grăi nelucrând.

Lui Apolonie Episcopului. 363.

De vreme ce a sili și a trage către blagocestie pre cei ce de sine-și stăpânitori sau făcut, bine încuviințat lucru nici este, nici se pare: pre plecare unde este vreme potrivită uneltindu-o, luminează cu viața ta pre cei ce întru întuneric petrec.

Lui Nilamon dicaonului. 364.

Cei ce adică pătuiesc, și de sfințitele Taine a se apropia nu îndrăznesc, bine cunoscători sunt, și degrabă și întru a nu păcătui vor sta. Iar cei ce și păcătuiesc și de preacuratele Taine cu mâini pângărite îndrăznesc a se atinge, dintru carii unul, precum ai scris, este și Zosima, de nenumărate pedepse sunt vrednici. Că vinovați pre sine-și se hotărăsc, după nemincinosul glas a lui Pavel, de Trupul și de Sângele Domnului. Deci pentru aceia asupra celor mai dintâi adică nu foarte se pune diavolul, știind că deși greșesc, dar cu toate acelea cunoscând păzesc pre cinstea celor dumnezeiești: Iar asupra celor de al doilea carii și greșesc și nu cunosc, sau cunosc adică, dar defaimă, și de sfințitele Taine îndrăznesc a se atinge, el tot năvălește, semn este al nesințirii și al stricăciunei celei desăvârșit, socotind că după cuviință este aceasta. Care cu adevărat și la vânzătorul sau făcut. Că nu, precum socotești, defăimând pre Trupul cel Stăpânesc au intrat în trânsul, ci osândind pre răutatea lui, că de aceia cu nevindecate boalește: A-l vinde adică gândind, iar a se împărtăși ne lepădându-se, se purta ducându-l. Că dacă l-ar fi văzut pre dânsul cu evlavie aflându-se împrejurul dumnezeieștii Taine și lepădându-se, poate ca de

acela ce încă se trezește săr fi biruit. Dar fiindcă l-au văzut pe dânsul de iubirea de bani îmbătându-se, și numai având încă pe gândul cel drept, ci înnebunindu-se de nesățioasa beție. Și nu încă, ci și îndrăznind el a se atinge, de care a se atinge întru acest chip fiind nu i se cădea, pe nesimțirea lui defăimându-o, tot întru dânsul au intrat.

Lui Tavru eparhului. 365.

Atunci hotarul cel drept al judecății se păzește, o al începătoreștii fapte-i bune nemincinosule cercător, când pricinuirei adică judecata îi va urma, iar judecății vădirea, iar vădirii hotărârea, ceai ce după felurimea păcatului pe pedeapsă o hotărăște.

Lui Martinian, lui Zosima, lui Maron, lui Eustatie. 366.

Vă primejduiți, după cum aud, că îngrădite cu deznădăjdea pe auz îl aveți, și ca cei ce de demult vați afierosit pe înși-vă muncilor, vă întărâtați împotriva celor ce vă sfătuiesc cele prea bune. Iar eu mă rog ca să ieșiți voi din nebunie, nu căci sub vreo vătămare mă voi supune ne ieșind voi, afară de nu cineva ar fi zis pe mânăncunea cea mai înainte făcută mie dintru aceasta. Că la socoteala plății nimic nu mă voi vătămă. Ci de vreme ce mai dorită îmi este mie mântuirea voastră, decât dobândirea plăților. Iar dacă cineva nu crede, departe adică fiind de dprindere prietenească se va prinde. Iar dacă muștrat fiind întru rușine se va răsturna, și pe nimeni din oameni aceasta că o au isprăvit-o va zice, se va muștra și de la iubitorul de Dumnezeu Moise, și de la prea înțeleptul Pavel. Dintru carii unul adică a se șterge din cartea cea dumnezeiască sau rugat, de nu se vor ierta iudeii, iar acela din viață să cadă de nu toți vor crede. Iar dacă iarăși va zice. Dar cu acei bărbați te alături pe sine-ți; Aș fi zis că întru celelate sporiri mai decât toți oamenii micșorat sunt: nu zic cu aceștia doi numai: pe singur aceasta numai cu fierbinte osârdie o cuprind, că voiesc ca toți, despre partea mea, să se mântuiască.

Lui Ermoghen și lui Lampadie Episcopilor. 367.

De vreme ce, după cum ați scris, prea iscusit fiind Evsevie a certa pe alții, și a pricinui pe minciuni, și prihăniri necuvioase a plăsmui, el adică decât fiecare mai vârtos vinovat este cu acelea care prihănește, iar prin măiestria aceasta a se tăinui

socotește, învețe-se, că înțelepciunea lui, nebunie va fi. Și pre însăși aceasta mai ales nu o tănuiește, că a o tănui măestrindu-se, mai vârtos se prinde.

Lui Zosima preotului. 368.

Pre patimile trupului cele ce se înnebunesc și se turbează ale domesticnici și a le domoli și a le îmblânzi se cade. Iar dacă nu sar fi plecat, și a le munci, pre cât se poate. Iar tu, precum zic oarecarii, frâile lor dându-le: te aduc, oriunde acelea ar fi voit. Și voiesc întru peire și pierzanie a ajunge. Deci ca nu întru fundul răutăților să te afunzi, grijește-te de dânzele a le opri.

Lui Eustatie diaconului. 369.

Dacă adică sar fi necăjit partea cea cuvântătoare a sufletului tău îndată din naștere, ori pentru oarecare boli nevindecate, sar fi pierdut, poate ai fi dobândit oarecare iertare pentru cele lucrate: Iar dacă aceasta adică nu ai pățimit, dar din necovârșita trândăvie, o ai îngropat pre aceasta, iar mai vârtos o ai omorât, nici o iertare nu dobândești de la Privitorul. Că putând pre aceasta iarăși să o ațâți cu purtările de grijă cele cuviincioase, nu numai nu te grijești, ca aceasta să se facă, ci și ca niciodată să se facă meșteșugești. Că atâta răutatea pre fapta bună la tine o au covârșit, cât nici răutate că este să se socotească. Deci de voiești de comodisiri să te izbăvești, deșteaptă-te puțin, ca și cunoscând întru care răutăți ai ajuns, să te sârguiești a alerga înapoi.

Lui Ermin comitului. 370.

Mulți purtători de biruință bărbăție câștigând, prin iubirea de oameni pre supuși i-au mântuit. Și pre carii nevrând iau robii, pre aceștia vrând i-au biruit. Că bărbăția adică iscusită este a câștiga pre ceia ce nu este, iar blândețea pre însăși cea câștigată mai bună a o păzi. Iar cei ce se fălesc că a Blândului purtător de biruință sunt ucenici, și ai ceresului Împărat ostași, pre carii slujitorii cei din început prin blândețe vrând ei i-au biruit, pre aceștia prin mândrie nevrând ei îi gonesc. Că aceia pre cei ce voia la începătorie i-au pus, pre aceștia și nevrând ei prin tirania lor îi gonesc. Căci ca niște vătămători și pierzători, nu ca niște păstori supuși lor se aduc. Ce drept aceia se cuvine a face, ai zis; nimic alt fără decât la fapta bună nevoindu-se, să aștepte pre dumnezeiescul divan.

Lui Teodosie preotului. 371.

Cel ce adică pre cea prea înfrânată și cu fiecă îndestuată viață au ales-o, cu sufletul strălucit este și mare, iar cu viața prost. Că de multe vrednic fiind, cheltuiește puține. Iar cel ce pre viața cea prea desfătă o cinstește, și pre masa ceia ce învăpăiază o gonește, cu sufletul adică smerit este și mic, și de daruri pustiu, iar cu viața desfătat. Că de nimic vrednic fiind prea multe cheltuiește. Pentru aceia acela adică ca unul ce cu puține se îndestulează, prea bogat pre sine-și se socotește că este. Iar acela multe cheltuind, la avuțiile celor ce aproape pre pângăritele mâini le aruncă. Pentru aceia și prea sărac pre sine-și se socotește că este. Deci cine din cei ce au minte pre cel adică mai dintâi nu-l va râvni, și pre cel de a doua nu-l va urî.

Lui Teon preotului pentru Maron. 372.

Foarte m-am bucurat auzind că potrivnicul tău sau pornit adică asupra ta ca dintru un iureș să te biruiască. Dar sau răsturnat ca întru luptele cele olimpice de filosofia ta biruit fiind.

Lui Ermin, lui Dorotei, lui Ierachie prea strălucitului. 373.

Cel ce adică la fapta bună se nevoiește, cunună are strălucită: Iar cel ce o isprăvește adică, nesocotind că au isprăvit, și pentru aceia căci așa se află, cunună va avea mai strălucită, că deopotrivă cu iprăvile este, ca cel ce o isprăvește să nu socotească că o au isprăvit. Iar mai vârtos aceasta fiind de față adică și pre acelea le arată mari, iar nefiind și pre cele prea mari le micșorează. Deci cel ce voiește mari isprăvile sale să i se facă, nu le socotească pre dânsule că sunt mari, și atunci vor fi mari.

Lui Arhondie preotului. 374.

Fapta bună adică și pre buna norocire și pre reaua norocire sau obișnuit a o împodobi: Iar învățătura, aceia adică se pare podoabă a fi, iar aceia gherdan. Deci dacă adică pre amândouă ar fi cu puțință să le aibă cineva, bine este, iar dacă una lipsește, mai bine este a alege pre fapta bună. Că a fi, decât a se părea prea bun, de la mine judecătorul mai cinstit este.

Lui Ermin comitului. 375.

Minunate oarecare lucruri pentru tine cei ce de vederea ta sau îndulcit povestesc, că al blândeții fiind agalmă, și înflorită având în față pre cucernicie cu posomorârea ochilor, pre cei ce voiesc a greși mai înainte îi oprești: pre alinare adică celor ce bine viețuiesc, iar pre frică celor trândavi arătându-o. Că pre aceia adică celor nedreptățiți le-o întinzi, iar pre aceia asupra celor ce nedreptățesc o înarmezi. Uneltește drept aceia, o minunatu-le, totdeauna pre minunate acestea sporiri.

376.

Împreună cu celelalte numiri mari și minunate, și care pre marea cuviință a dumnezeieștii lui firi, pre cât se poate, o însemnează, și cuvânt a se chema învrenicind, nu urăște pre cuvinte, nici înțelepciunea pre înțelepciune o leapădă. Ci atunci și pre acelea, și pre aceasta afară de sfințitele ogrăzi le gonește când pre răutate o laudă, și pre slujirea de idoli o întăresc. Iar dacă nimic dintru acestea nu ar face, și le îmbrățișează și le primește, și împreună cu sfințitele adunări ospătătoare le face și de o seamă.

Lui Ghermano comitului. 377.

Nu cel ce pre barbarii cei dinafară îi biruiește, purtător de biruință după cuviință este să se numească: Ci cel ce pre cel dinăuntru război al dulceților îl biruiește. Mulți adică pre aceia biruindu-i, de acestea urât și cu ticăloșie sau prins.

Lui Epimah scolasticului. 378.

Prietenul tău întru prea mare furtună a lucrurilor prins fiind, și pre toată măiestria pornindu-o, ca și cârmacii, pre a căroră meșteșug furtuna l-au cufundat întru rugăciuni se învăluiește. Deci roagă-te și tu, ca mai preus de furtună să se facă.

Lui Teodor scolasticului. 379.

Nici mândru se cade să fii, nici ciocoi, ci pre ne măsura amândurora răutăților acestora muncindu-o, slobod să fii, nici întru dârzenie abătându-te, nici întru cuviință de rob căzând.

Lui Timotei scolasticului. 380.

Învăță-te, o prea înțeleptu-le, și prea ritoriosu-le, ceia ce te primejduiești, precum se pare să nu o cunoști, că dacă sar fi întâmplat prietenilor între sine-și să se sfădească, sau vrăjmașilor, nu asemenea se luptă: Ci aceia adică ca și cum să se împace se împerechează, ar aceia ca neîmpăcat să aibă pre război.

Lui Dorotei prea strălucitului. 381.

Eu și smerit cugetător numesc și mare cugetător, pre cel ce prea mari adică isprăvește, dar de la slava cea pentru căci mai lucrează nu se ține, ci cu tăcerea ascunzând pre sporiri, și asupra celor de aproape neridicându-se: Că prin aceia adică că au lucrat mari, mare au cugetat, iar prin aceia că le-au ascuns smerit Că celui mic cugetător cel mare cugetător se cade a-l pune împotriva, și nu celui smerit cugetător. Că mici cugetă cel ce pre cele pământești le nălucește. Iar mari cel ce pre cele mai presus de lume le caută. Pentru aceia dar și din marea adică și înalta minte se întâmplă de se naște smerita cugetare, iar din cea mică și rea, mândria. Însă bine cunoscător nu smerit cugetător se cade a numi, pre cel ce greșește adică, dar mărturisește și se pocăiește, în ce fel era vameșul, iar în deșert măreț, pre cel ce voiește pentru acelea care nu lucrează să se slăvească: Iar iubitor de slavă, pre cel ce pentru cele ce lucrează se fălește: Iar mândru, pre cel ce lucrează adică, dar se mândrește, și pre ceilalți îi ocărăște: Iar mare la suflet, pre cel ce și pre buna norocire cu măsură, și pre reaua norocire cu vitejie o suferă: Iar mic la suflet, pre cel ce pre cele împotriva celui mare la suflet și le lucrează și le pătimește.

Acluia-și 381.

Deși, precum ai scris, cuvântul pre laudă o au născut: Dar cu toate acelea și lauda pre cuvânt l-au întărit, întărire celui ce l-au născut arătându-se. Ci de vreme ce de multe ori lauda, pre cuvânt adică îl întărește, iar năravul celui ce grăiește îl vatămă, întru mândrie pre dânsul povătuindu-l, sfătuiesc pre priceperea ta, mai mult adică lui Dumnezeu să-i mulțumești, Celui ce și pre acest fel de dar l-au dăruit: Iar de voiești și a mă lauda (:că precum ai zis cu neputință este, nu cu bătăile în palme cuvântul să-l răsplătești:) pre cuvânt lăudându-l, precum voiești, nu mai presus de măsură țese asupra mea laudă, ca să nu mă mândrești pre mine.

Lui Diogen preotului. 383.

Asemenea tâlcuiesc mie mi se pare, și cei ce pentru cele prea mari isprăvi, prin tăcere leapădă pre adevăr (:căci cu zavistia se topesc, cu patima cea prea cumplită, și care de iertare la cei ce au minte este ne împărtășită:) și cei ce cu lesnire laudă pre cei pustii de toată lauda. Că pre reaua slavă a cocoilor o închipuiesc întru sineși, pre cei ce au trebuință de înțelepciune apucându-se să laude.

Lui Timotei prea strălucitului. 384.

Cum că adică pre blândețe nu lesne de defăimat o ai, nici pre bărbăție ne domoală (:că iubirea de oameni muncește pre cruzime:) toți știm. Iar cum că se cade tu și cu celelalte fapte bune să te încununezi, ca întru toate să strălucești, aceasta de la mine învață-te.

Lui Teodosie preotului. 385.

Nu prost se pune măiestrul ispititor asupra celor ce pre această mare care este plină de furtună o înoată, ci întâi cercând, și pre plecările și pre pornirile sufletului învățându-le, așa se apucă, și măiestrii le împletește. Că pentru ce în curvie nu au împins pre Iuda, ci spre vânzare; Că pre aceia parte adică o vedea întemeiată fiind: Iar împrejurul iubirii de argint cu greșală și slăbănog. Că din furarea pungii au nădăjduit că și întru vânzare pre dânsul cu lesnire îl va porni. Deci pre pornirile fiecăruia și pre plecările, și învoirile iscodindu-le, și pricini o vreme nici un ceas lăsând, așa pre materii dinafară i le dă, și spre ceia ce cu plecare îl simte că se află, spre aceia îl îmboldește. Deci se cade despre toate părțile a se întemeia cel bine iscusit. Că de multe ori pre petrecere ca pre o cetate cu ziduri nesurpate pârguite, prin partea cea slabă o au biruit, deșartă pre întărirea celorlalte ziduri arătându-o.

Lui Elisei monahului, pentru arieni și eunomieni: 386.

Dacă sfântul Daniil înger văzând, și veselindu-se de frumusețea celui ce i sau arătat, cu fața în jos au căzut, înspăimântat fiind de vederea cea prea slăvită: Care dare de răspuns vor avea, cei ce între Tatăl și între Fiul a mijloci îndrăznesc, și pre firea cea negrăită cu cuvinte a o cumpăni se apucă.

Lui Leontie Episcopului. 387.

Eu pre tine, o casă a curăției, nu din pricina preoției te laud: ci cum că după cuviință pre aceasta o ai dobândit. Că mulți asupra ei au năvălit nu cu blagocestie: Iar cei ce după cuviință au dobândit pre cinste, și totdeauna pre sine-și nu numai presus de prihănire, ci și ce minune vrednici se arată, aceștia de la toți înalt a fi lăudați cu dreptate ar fi fost. Dintru carii unul și tu fiind, cu nenumărați ochi pre cele ale tale împrejur caută-le: Nu cumva ceva trecut cu vederea făcându-se, pre atâta faptă bună să o vatăme.

Lui Ierachie preotului. Pentru cetire, asupra elinilor. Pentru darul Scripturilor celor de Dumnezeu însuflăte, și pentru folosul cel din trânsele. 388.

Dumnezeieștile și cereștile Scripturi celor ce adică întru îngrețoșare a lucrurilor celor bune sunt scrisori numai li se pare că sunt: Iar celor mai presus de lume și iubitori de priviri, livezi le sunt bine înflorite, ca dintru o cerească dulceață izvorând cu nesticăcioase-le flori. Că îndestuate sunt și numai grăite fiind spre înspăimântare și celor ce le iau aminte a se liniști nu le dau voie, ci îi fac ca pre toată simțirea cea gândită să o întoarcă spre sine-și, ca mai înainte de a vedea pre cea de față cu deadinsul, să poștească pre cea de aici înainte: Și aceia văzându-o, pre cea rămasă să o caute, și pre a treia văzându-o, să nu poată de altceva să se minunezi. Că înăuntrul slavei trimițând pre minte, de atâta minune se umplu, și de atâta dar se satură, cât nimic să nu mai poată să intre prin lucrurile cele pământești, nici dacă toate cele poftite împrejurul lor ar curge, uitarea pre acelea de care mai înainte se minuna biruindu-le.

Lui Diogen magistrului. La cea scrisă, de ai vedea pre dobitocul vrăjmașului tău căzut sub sarcină, să nu-l treci, ci să-l ridici. 389.

Și întru așezământul cel Vechi, o înțelepte, fiindcă dintru singur acesta nouă ne vorbești, pre cel Nou trecându-l, deși nu luminat nici arătat, ci umbros nouă ne-au legiuit Prea Blânda fire, să ne împăcăm cu vrăjmașul, zicând. De ai vedea pre dobitocul vrăjmașului tău căzut sub sarcină, să nu-l treci, ci să-l ridici pre el. Iar dacă nu ajungi să privești întru adâncul Scripturii, eu ție pre acesta a ți-l tâlcui, și pre voia legiuitorului a ți-o descoperi mă voi spiti. Că nu de dobitoc atâta grijindu-se, ci pentru însăși oameni mai ales aceasta o au poruncit. Că vrăjmașul venind spre

a ridica pre dobitocul cel căzut, negreșit va vorbi cu vrăjmașul său, și va zice, de acolo tu ridică, și eu dincoace. Iar vorba început este al împăcării, și cale care spre prietenie aduce. Deci trei bune sau sârguit a isprăvi dumnezeiasca liniștire, una adică, casă nu se strice dobitocul, iar alta, ca să nu se păgubească stăpânul. Iar a treia, ca să se împace vrăjmașii spre prietenie. Că cel ce pătimește bine, deși decât pietrile mai nesimțitor ar fi, se va sârgui a răsplăti făcătorului de bine: Iar cel ce pre făcătorul de bine îl scrie deasupra, nu cu adevărat vrăjmașul încă îl va mai hotărî. Vezi cum înțelepciunea ce negrăită spre bunătate și iubire de oameni privind legiuește.

Lui Lambetie diaconului. 390.

Deși cu covârșire vor socoti oarecarii că se zice ceia ce se va zice, (:că știu pre mulți fără de vitejie și fără de bărbăție aflându-se:) eu pre socoteala mea voi zice-o. Că mi se pare, că sunt oarecarii carii vor primi-o: Iar dacă și nimeni nu ar fi primit-o, adevărul mai înainte aleagă-se. Deci ce este ceia ce voiesc a o zice; În scurt se cuvine a grăi. Prea cu dulceață dacă tuturor făcându-le bine, ca și cum pre toți nedreptățindu-i, m-aș fi osândit, ori nedreptățind pre oarecarele, ca și cum tuturor făcându-le bine, m-aș fi încununat, și m-aș fi slăvit.

Aceluia-și. Adoua lege. La cea zisă pentru stele, pre care le-au împărțit Domnul Dumnezeuul tău neamurilor. 391.

Ce este, ai zis, cea pentru luminătorii cei cerești zisă, pre care le-au împărțit Domnul Dumnezeuul tău tuturor neamurilor. Auzi drept aceia, le-au împărțit spre învățătură, spre deprindere, spre cunoștință, ca din mărimea și din frumusețea zidurilor Făcătorul lor nevăzut fiind, să se vadă. Iar aceasta o au zis, de vreme ce evreilor împreună cu zidirea și învățătura legii li sau dat, care propovăduia pre Ziditorul și Meșterul. Iar dacă oarecarii socotesc că sau împărțit ca să se închine lor, luminat pre a sa ne pedepsire o vădesc, toată sfințita Scriptură prihănindu-i, și aspru defăimând pre cei ce au îndrăznit pre aceasta a o face.

Lui Ierachie prea strălucitului. 392.

Al faptei bune semn nu mic, o prea bunule, ci cât se poate și prea mare îl arăți, că ai ales a câștiga pre buna slavă mai vârtos decât bogăție multă a aduna. Drept aceia de

vei rămâne întru această socoteală, nu vei fi lipsit de cei ce te vor lăuda, și tuturor oamenilor pre priceperea ta vor povesti-o.

Lui Arpocra sofistului. 393.

Cei ce pre puterile cuvintelor le netrebnicesc, nu tăinuniesc pre defăimarea necuvântării sale, spre acestea a o muta îndrăznesc. Iar cei ce pre acestea le primesc adică, când cu adevărul sar lupta, însă netrebnicesc când răutății ar ajuta: acestea și pre blagorodia omenirii o știu, căci cu cuvântarea este cinstită, și pre răutatea violenței acelor ce nu drept pre cuvinte le uneltesc nu o știu.

Lui Dorotei prea strălucitului. 394.

A nu crede ție nu pot: dar te sfătuies să nu te smintești, ci a aștepta pre nemitarnica judecată. Că sfătuind unele ca acestea, și pre alt bărbat urător de rău l-am înfrânt, care acestea cu tine au tâlcuit și au ritorisit aceasta, și au zis: Apostolii adică, ca cei ce cu dumnezeiesc Duh erau înțelepțiți, și pre Biserică, ca pre o mireasă stăpânească, așa o au împodobit, ca nici un lucru din cele mai rele pre dânsa să nu o supere, nici să fie ceva mai bun, care lucru se cădea așezământului să se adaoge. Iar oarecarii din cei ce acum scaunul cel dăscălesc nu știu cum li sau încredințat, îndrăznesc a izvodi lucruri noi, și pre așezământul cel de la aceia cu podoabă și cu blagocestie întemeiat necinstindu-l, pre ale sale protimisesc, pre podoaba cea din început mai necinstită, prin acelea care le fac socotindu-o. Căci ca pre cel ce cu bani a cumpăra au nădăjduit pre vrednicia cea apostolească, *aceasta* LIPSĂ 288v stăpânindu-l și zicând, argintul tău fie cu tine întru pierzanie, că pre darul lui Dumnezeu ai socotit prin bani a-l câștiga, nu îți este ție parte nici moștenire *întru* LIPSĂ 288v cuvântul acesta: Aceștia acestora mai ales preoția le-au încredințat, căroro ca din târg pre dânsa o au cumpărat. Și nu aceasta oarecum este lucru greu, măcar că este greu ci și mai mare cugetă pentru aceasta decât alții pentru bunătate și necâștigare. Și când adică se par că de la oarecarii se defaimă, îndată pre vrednicia cea apostolească o pun înainte, (:că nu pre noi, zice, ci pre episcopie o au ocărât:.) Iar când a fi trebuință să lucreze ceva din cele cuviincioase, nu încă aceasta o pun înainte, că li se cade lor să se cinstească adică ca niște Apostoli, dar să nu lucreze ca niște Apostoli. Deci precum acela plecându-se sfătuirii noastre, și auzind că prea necuvios lucru este pre ale sale răutăți trecându-le, pre ae celorlalți să le iscodească, sau dus frâu punând limbii sale, și tăcere asupra sa hotărând: Așa și tu pleacă-te, și de la dascăli, către sine-ți întoarce pre iscodire.

Lui Petru scolasticului. 395.

Praznic eu chiar zic că este, cel ce de nici o amestecare urâtă nu se întină, ci cu curătenia și cu faptele bune se cinstește.

Lui Avsonie corrictorului. 396.

Priceperea, când pre dorul banilor îl va izgoni, lămuritoare este a dreptății prea nemincinoasă. Iar dacă pre aceasta l-ar primi, a crâșmări pre dreptate, și a face ne adevărată pre hotărâre nu sar fi lepădat.

Lui Teodosie Episcopului. 397.

Știu că de multe ori pre sine-mi sfătuind unele ca acestea oarecare: o Isidore, fiindcă cele mari lucruri cu mari primejdii se obișnuiesc a se isprăvi, unelțește pre cuviincioasa îndrăzneală: Poate cumva se vor rușina, cei ce nici a se rușina întru greșeli nu știu. Că poate adică ai fi isprăvit ceva. Iar dacă ceva și ai fi pățimit de mâhnire, împreună cu proorocii, și cu apostolii, și cu ceilalți sfinți vei pătimi, cu carii ție prea dorit îți este ca unul din cei mulți să fii, deși nu întru isprăvi, dar însă măcar întru patimi a fi numărat. Ci împotrivă mi-am răspuns mie zicând, că pre celelalte adică bine le zici, și ție gata sunt a mă pleca. Dar cum vom îndrăzni; oare ca neținută pre îndrăzneală să o uneltim, sau amestecându-o pre dânsa cu blândețea; Că știu pre oarecarii adică de aspra certare vindecându-se: iar pre oarecarii sfărâmându-se, și întru prea cumplită răutate petrecând: Iar pre alții de măsurata sfătuire și îndrăzneală răsărind, și nimic pre dânsa că este socotindu-o. Deci cum cineva atâtor patimi pre o doctorie o va aduce-o: și cum o va vindeca, pricinile din patimile cele potrivnice răsărind; Drept aceia am zis către sine-mi, ceia ce către tine acum o zic: Că dacă tu singur nu ai fi nimerit, se cădea să pregeți, deși Moise și Ilie și Ioan de Dumnezeu iubitori bărbați, și sfătuind, și îndrăznind nimic nu au folosit pre aceia: Însă nu pre cele ale sale mai rău le-au așezat, se cade cu îndrăzneală adică a amesteca pre blândețe: Iar dumnezeieștii drepte a lăsa pre vindecare: Că pre cele rele le știu toți oamenii mai de la sine-și: Iar pre cele bune nici de la alții auzindu-le, a le învăța nu voiesc.

Lui Alipie. Pentru cel ce i sau încredințat cei cincii talanți. 398.

Împărțire, o prea bunule, a argintului zice, pre învățătura dumnezeieștilor Scripturi: Iar dobândă de ascultare, pre arătarea lucrurilor. Că folos nimic nu este de ascultare, când arătarea cea prin lucruri nu se unește cu cele zise. Iar cum că aceasta este adevărată, muncă urmează celui ce învață adică și lucrează, de nu și ar tâlcui. Iar celui ce ascultă, de nu și ar lucra.

Lui Arhondie, la aceia, în fiecare zi mor: 399.

În fiecare zi mor, au zis Apostolul, căci spre aceasta a fi gata. Că cel ce este gata la ceva, deși nu prin cercare sub aceasta sar fi supus se supune cu așteptarea și cu voirea. Că din apucări, nu din săvârșiri lucrurile, precum de multe ori, se judecă: Din socoteală, nu din sfârșit cununa se împletește. Iar deși, că se primejduiesc cei ce drept se apucă de filosofie, sau tăinuit de mulți, căci lumii mor, prin aceia căci omor*⁷³ pre dulceți să o socotești. Că aceia adică mai adevărată este, iar aceasta mai amară.

Lui Casie preotului. 400.

A ști adică a se rușina de cele ce se cade, de rușine cu adevărat izbăvește: Iar a nu ști, cu rușine fără de moarte îmbracă.

Lui Zosima preotului. 401.

Dacă cei ce prin posturi și prin culcările pre jos și prin celelalte aspre pătimiri pre trup îl împilă, și cu aceasta pre stăpânirea cea necuvântătoare a patimilor o muncesc, iar odată de poftă biruindu-se, nu se vor ierta: apoi cei ce pre desfrânare, o zădărăsc, și prin desfătare pre aceasta o ridică, dintru carii unul zic cum că ești și tu, care iertare ar fi dobândit;

Lui Casian diaconului. A celei Noi, și a Evangheliilor. La aceia, întru început era Cuvântul. 402.

De Dumnezeu Cuvântătorul și de Dumnezeu iubitorul Ioan, fiul tunetului cu adevărat, cu limbă de Dumnezeu grăitoare (:că de Duhul Sfânt se mișca:) pre în ipostăsuirea a dumnezeiescului Cuvânt și deosebirea, și dea pururi vecuirea și

⁷³ umor

împărăția, nu câștigată, ci înființată că este o au propăvăduit. Și prin aceia căci de multe ori au zis era, pre ce dintru ce nu au fost o au izgonit.

Aceluia-și. 403.

A amesteca se cade, o prea înțelepte, cu îndreptarea dogmelor pre filosofia cea din petrecere, dacă adevărat lucru este, precum și adevărat, căci credința fără de faptă moartă este. Iar dacă amândouă sar amesteca, și în oarecare chip sar uni, atunci cu adevărat atunci, săvârșirea și cea prea din vârf sporire se arată, blagocestia și fapta bună împreună adunându-se.

Lui Maron. 404.

De vreme ce mici pricini mari de multe ori aprind războaie, te sfătuiesc pre tine ca nu pre scânteile prigonirilor să le arunci. Că zădărându-se luptele, pre toate cele bune din sufletul celor ce se sfădesc le dezrădăcinează.

Lui Paladie diaconului. La aceia, pentru voi se hulește numele Meu întru neamuri. 405.

De vreme ce ai scris ce este, că numele Meu pentru voi se hulește: zic, că de vreme ce Iudeii adică păcătuind, robiilor se da: iar cei ce îi robea, nu mâniei lui Dumnezeu, ci puterii idolilor săi pre biruință scriindu-o deasupra neputință asupra Dreptei celei Atotstăpânitoare hotăra. Pentru aceasta, aceasta au zis. Că pricinuitori se făceau a unei socoteli ca acesteia și hule păcătuind și în jaf dându-se. Poate încă de vreme ce și împotriva celor ce li se porunca să facă făcea, ceia ce și la noi acum se primejduiește să se întâmple. Că poruncindu-ni-se pre vrăjmași a-i iubi, nici pre prieteni nu-i iubim: și la necâștigare a ne nevoi, nu numai cu acelea care avem nu ne îndestulăm, ci și din primejdiile cele străine ne îmbogățim: Și a ne liniști poruncindu-ni-se, iscodind și pre cei ce se liniștesc îi supărăm. Și nu numai acestea le lucrăm, ci și a învăța pre alții ne apucăm, pre acelea care a le face nu voim: Că pre celelalte le trec: Că nimic nu voiesc greu a zice. Deci acestea auzindu-le oamenii, și văzându-le, altele adică noi a învăța apucându-ne, și altele lucrând, ca și cum că batjocorim și râdem întru cele ne batjocorite socotindu-ne pre noi asupra dumnezeieștii purtări de grijă își ascut limbile: Care și pre dânșii adică, iar pre noi mai mult ne va munci, cei ce suntem pricinuitori a acestei fel de hule.

Lui Zosima și lui Maron. 406.

Dacă adică cele de la noi ne lipsim, și cu toată sânguința sar face, atunci și pre dumnezeiescul ajutor se cuvine a-l chema spre ajutor. Că va veni în tot chipul pre trebuință împărțindu-o: Iar dacă nimic din cele cuviincioase de la noi nu sar face, de prisosit este și chemarea. Că luare în răs nu va suferi, nici va veni peste cei ce pre sine-și întru noianul cel nemărginit al pierzaniei cu dragoste se aruncă.

Lui Diogen diaconului. 407.

Decât iertarea mai mari, o prea bunule, păcătuiești, pre tirania lui Evsevie mai întâi decât dreptatea slujindu-o. Deci ori pricepând, simțire întru dânsul bagă a bolii celei nesuferite, ori depărtează-te, muncind pre răutatea lui.

Lui Zinon monahului. 408.

Cum că adică când întinerea Biserica, și încă nu era bolnavă, dumnezeieștile daruri împrejurul ei dănțuia, Duhul Sfânt povățuindu-o, și pre fiecare din proistoși pornindu-l, și cer pre Biserica făcându-o, tuturor arătată este. Iar cum că după ce sau bolnăvit și sau împerecheat, au zburat toate acelea, și au sărit, nu numi darurile (:că nu ar fi fost atâta de greu lucru dacă aceasta numai ar fi fost:) ci și viața și fapta bună, și acest lucru tuturor arătat este. Căci ca pre celelalte să le trec, dintru un lucru și pentru celelalte le voi însemna: Pentru că numele păcii adică, pretutideni este: Iar lucrul, nicăieri. Ci sau asemănat Biserica unei femei care din buna norocire cea mai dintâi au căzut, și pre semne numai le are. Că pre sicriile podoabelor adică le are și pre chivote: Iar de bogăție este lipsită, nu din nepurtarea de grijă a Celui ce din început o au împodobit, ci din răutatea acelor ce nu după cuviință lucrurile le metaherisesc. Că unii adică a o vinde, iar alții a cumpăra pre preoție îndrăznesc. Unii adică lucrează, pre acelea care nici se cuvine să îndrăznesc a le grăi: Iar alții zic, pre acelea care nici este cu cuviință a le gândi. Deci după cuviință au îngrozit unora ca acestora Stăpânul Bisericii și Mirele pre aceasta care a-i căuta-o să te înveți, că va veni Domnul robului aceleuia, și-l va tăia în două pre dânsul, și partea lui împreună cu cei necredincioși o va pune-o. Ci basm este lor groaza cea întru acest chip, și hotărârea, deșartă, facere de cuvinte se socotește: măcar că de aceia lumea la sfârșit se silește, și pre muncă o naște. Ci tu, o creștere a Bisericii prea vederoasă, nu la cei ce se îneacă cu corabia lua aminte, nici cu cei ce se trândăvesc te alătura pre sine-ți ci pre lumina cunoștinței mai strălucită fă-o,

adăpându-o pre dânsa din fapta bună a vieții: Și pre Mirele așteptă-l, care va intra împreună cu cele ce sunt fecioare și cu sufletele și cu trupurile: Iar va munci pre cei ce pre vrednicia fecioriei și a preoției, prin acelea care au lucrat o au ocărât.

Lui Lambetie Epsicopului. 409.

Ca să săvârșească pre cea de la tine poruncită cu dragoste au venit LIPSĂ 291v prietenul, bine știind că cele de la tine poruncite, către blagocestie și dreptate privesc. Dcei vrednic de laudă fiind LIPSĂ IDEM pentru osârdie, răsplătește-i cu dragostea.

Lui Martinian preotului. 410.

Eu nici negreșit nu sunt, nici negreșiți prieteni nu caut: Că nu voi afla: Ci pre cei ce prea multe adică au și mari isprăvi dar puține și proaste neajungeri (:că se cade negreșit om fiind să greșească:) între prieteni îi scriu. Că cei ce pentru mică neajungere, și pre cea prea mare covârșire o netrebnicesc, nici pre cele omenești le privesc, nici Apostolului Pavel nu se pleacă care sfătuiește unii altora sarcinile purtați-le, și așa veți plini legea lui Hristos. Că cel ce nu poartă pre neajungerea cea mică, nici pre împotriva cea prea mare nu o va dobândi, nici legea lui Hristos, adică dragostea nu o va împlini. Iar dacă ai fi zis, că întru cel Vechi șezământ nu de Dânsul sau zis, vei iubi pre aproapele tău, ca pre sine-ți: aș fi zis că mai ales adică și pre aceia El o au poruncit, iar după aceia întru venirea lui cea trupească, au adaos ceva mai mult, zicând, că poruncă nouă vă dau vouă, ca să vă iubiți unii pre alții, precum Eu v-am iubit pre voi. Că a iubi adică și întru cea Veche zace: Iar aceia precum Eu v-am iubit pre voi, au adaos. Pentru aceia și nouă poruncă pre dânsa o au numit. Că alt lucru este a iubi pre aproapele ca pre sine-ți: Altul și pre ale sale a le trece cu vederea, ca pre ale aproapelui să le întoarcă. Că precum el nu spre a sa înălțime, ci către folosul oamenilor au căutat, și smerindu-se pre Sine-și, chip de rob au învrednicit a lua, ca pre robi întru punerea de fii să-i aducă: așa și fiecăruia din noi au poruncit, nu către al său câștig a căuta, ci către folosul celor de aproape a privi: Iar dacă socotește careva că se vatămă împreună pogorându-se, învețe-se, că împreună pogorârea aceasta la însăși vârful cinstei pre dânsul îl înalță.

Lui Petru, pentru ce Legea pre leproși, sau pre alții carii cu boli fără de voie bolesc, afară de sfințite ogrăzi l-au poruncit să fie. 411.

Aceia adică cum că din reaua amestecare a părinților și cei ce se nasc rău amestecați sunt, și după cuviință este și arătat: Iar cea din neînfrânare, nearătată adică, dar după cuviință. Că aceia adică că din cei ce sunt bolnavi, și din oarecare patimi mai înainte prinși neputincios se naște, nu cu necuviință este: Iar cea din cei ce sunt sănătoși adică, dar la neînfrânare iau aminte, după cuviință adică, dar nearătat. Pentru aceia, precum mi se pare, și proorocul Iezechiel, împreună cu alte păcate au rânduit pre și căci către femeie în curgerea sângelui fiind au intrat păcătosul. Că mai ales adică aceasta o au zis, pre cuviința firii păzindu-o, și pre dânsa când se curăța a o supăra, prea necuvios lucru socotind că este: Și apoi ca nu și celor născuți pricinuitori de boli urâte să se facă. Că amestecându-se sămânța bărbatului cu sângele cel necurat al femeii, trupuri naște care sub fel de fel de boli se supun. Că vor tipări întru sine-și în oarecare chip pre neînfrânarea părinților. Deci dacă vă grijiți, zice, de buna amestecare a celor ce se nasc și de sănătatea lor, și nu voiți ca ei de adunarea cea cerească*⁷⁴ să se despartă, păziți-vă, și vreme a împreunării cunoașteți, ca nu și fii voștri pre semnele desfrânării voastre să le poarte împrejur.

Lui Martinian, și lui Maron. 412.

Deși felul beției acelor ce asupra vinului și asupra banilor se turbează este deosebit (:că acela adică din vin, iar acela de la bani se face:) dar patima asemenea este. Că amândoi asemenea de pofta necuvioasă sau robit. Pentru că și ubitorul de vin cu cât mai multe pahare ar bea, cu atâtea mai multe pofteste: și îndrăgitorul de bani, cu cât mai mult ar aduna, cu atâta mai vârtos aprind pre cuptorul poftei. Acestuia cu adevărat se aseamănă. Dar cu alt chip iarăși iubitorul de argint îl întrece. Că acela adică deși de toată prihănirea este vrednic, dar însă lucru pătimește după fire (:că vinul fierbinte fiind și arzător, și pre uscăciunea cea sădită în fire întinzându-o, pre cei bețivi îi face a înseta:) dar aceasta de unde dea pururi mai multe pofteste, nu pot să zic de unde. Că după ce mai mult se va îmbogăți, atunci mai ales este întru sărăcie. Că nesățioasă este boala aceasta, și cu gâcitura mai vârtos asemenea. Drept aceia dacă vindecându-se se sfarmă, și asupra doftoriei celei izvodite mai cumplită se face, să încetăm materie dând unui foc ca acesta, și pre cea mai dinainte strânsă ori deodată, ori câte puțin să o tragem pre furiș: ca nu nestins făcându-se aicea pre noi să ne ardă, și acolo focului celui nestins să ne trimită.

Lui Diogen preotului. 413.

⁷⁴ cear

Socotesc că fiecare din cele ce lucrează, și pentru cele ce va să fie o hotărâște. Că nimeni din cei ce drept și cu cinste au viețuit, și petrecerea prea bună au arătat, nu crede judecării. Iar cei ce sunt trândavi, și carii cu știința cea rea se sugrumă, nici judecată, nici răsplătire voiesc să fie, ceia ce voiesc și o dogmatisc, nu pre adevăr privindu-l, ci pre a sa voie întărindu-o. Deci fiindcă pre judecată și din poeți și din ritori și din scriitori și din filosofii cei prea slăviți o propovăduiesc. (:că aceia ce din parte aicea se face, pre cea cuprinzătoare o adeverează.) Nimeni fără de judecată judecării nu nu creadă: ci cel ce la fapta bună adică se nevoiește, cununi: iar cel ce pre răutate o lucrează, munci aștepte.

CARTEA -4-a. A EPISTOLELOR SFÂNTULUI ISIDOR, PENTRU ZIDIREA A TOTULUI.

Lui Isidor Episcopului. La cununa anului și a roatei facerii. 1.

De vreme ce înconjurătoare este forma anului, ziua adică de șapte ori înconjurându-se în săptămână: iar săptămâna în lună, iar lunile în an: Și iarăși întru acelea-și semne se întorc: Pentru aceasta uneori adică cunună a anului, ar alte ori roata facerii o au numit Scriptura. Că a rotunzimei și a cununii și a roții aceiași formă este a vremilor celor patru, a primăverii zic, și a verii, și a toamnei și a iernii, ca și cu niște mâini împreunând și pre an împrejur învelindu-l, prea bună dănțuire dănțuiesc. Că așa cu înțelepciune și cu bună potrivire de Prea Bunul Meșter Dumnezeu sau zidit, cât încâtenel sfârșitul fiecăreia cu începutul celeilalte amestecându-se pre taină și cu nesimțire și fără de vătămare în trupuri dănțuiește. Dar ca mai arătat să se facă cea zisă, prin însăși lucrul cuvântul cântărească. Partea cea prea din margini a verii nu îndată la marginea iernii le trimite, că apoi ar fi vătămat pre trupuri și pre semne și pre saduri, pre năvălirea schimbării celei de năprasnă nesuferindu-o: Ci aceia adică, dând loc toamnei încetează: Iar aceia, la începutul adică verii, iar la sfârșit încâtenel și câte puțin cu iarna asemănându-se, fără de vătămare iernii le trimite, apoi iarna primăverii dându-i loc, încetează: Iar aceia câte puțin pre taină amestecându-se le trimite verii.

Lui Zosima, la aceia, pătrunde de frica Ta cărnurile mele. 2.

De răs ești vrednic, o ce pre tine numindu-te pre a ta nesimțire o voi împunge-o, rugându-te, pătrunde cu frica Ta cărnurile mele. Că a celor ce adică pre cele de la sine-și le aduc, și postesc și pre ajunare o uneltesc, și pre săltările trupului le muncesc, este aceasta rugăciune, carii ajutor nevoinței lor să se trimită din cer se roagă. Iar celor ce, precum tu, cu nemăsurată beție își îngrașă pre trup, și cu defătare în multe feluri și în multe chipuri pre săltările lui le ridică, și cu sănătatea pre luptaci îi acopăr, nu este. Că acela-ș lucruri faci, ca și cum dacă și o curvă împleticindu-te și îndrăgindu-o pre dânsa, te-ai ruga să ei întreagă înțelepciune. Că a celor ce mai presus de mreșile aceia zăvoare este rugăciunea: nu a celor ce în lațurile ei se supun pre sine-și. Ori precum dacă dintru o corabie întru un noian nemărginit pre sine-ți aruncându-te, te-ai ruga să te mântuiești. Și cum va fi cu puțință; Că a celor ce pre toate cele de la sine-și le împlinesc, și apoi se roagă să nu se afunde meșteșugul său de furtună, este această cerere: nu a celor ce pre sine-și în noian și mai înainte de furtună se aruncă. Deci încetează desfătându-te. Că dacă pre pântece îl vei birui, și pre cele de sub pântece le vei ține, și de răs nu vei fi vrednic, precum când pre cele împotriva acelor care le lucrezi te-ai ruga să le ei.

Aceluia-și la aceiași. 3.

De vreme ce ai scris, ce este pătrunde cu frica Ta cărnurile mele (:că poate neștiind ai cerut aceia care nu ai voit să o ei:) auzi. Pironește-le pre ele, omoară-le, ne pornite fă-le către dulceață, în loc de piroane frica ta pironească-le pre dânsule, și omoară-le, și rstignească-le, și nemișcate și ne lucrătoare către păcat fă-le. Deci după ce ai cunoscut tâlcuirea cel ce te desfătezi, aceasta nu o cere: Ori cerându-o nu te desfăta: și mai ales că nici desfătarea din casa ta ție nu se face, ci asupra meselor străine fără de rușine sărind: Care lucru unul din cele urâte și ticăloase l-au hotărât Solomon că este: Pre trup nu după cuviință cu totul îl îngrași. Că nu trebuința o îplinește: ci pre saț îl ocărăști.

Aceluia-și, la aceia-și. 4.

Îndrăgitorul adică cel adevărat al faptei bune, și pre Dumnezeu spre a aduce pre cea dorită la margine cu dreptate ar fi fost a-l chmema. Iar vrăjmașul cel neîmpăcat, nici după ce l-ar chema ascultător va avea pre Dumnezeu. Deci pentru ce pre trupul

tău cu îmbuibări și cu beții îngrășându-l, și, foc peste foc punând, și pre toată calea dulceții izvodindu-o, și pre desfrânare și dormind deșteptându-o și zădărându-o, întru rugăciuni zici: pătrunde cu frica Ta cărnurile mele. Că celui ce cu posturi adică și cu culcări pre jos și cu privegheri de toată noaptea pre al său trup îl topește, și lesne hățuit*⁷⁵ pre dânsul duhului îl face, prea cuviincioasă îi este rugăciunea aceasta. Iar celui ce, precum tu, a sălta face pre trup și pre curveștile împreună ospătări, și pre îmbuibări le vânează dintru care dulcețile izvorăsc, nu numai necuvioasă le este rugăciunea aceasta, ci și de luarea în răs, iar mai vârtos de primejdie. Căci când de la mintea cea nesticăcioasă și dumnezeiască acestea le-ar cere, pre care a le face nu voiește, nu numai pre oameni ci și pre însăși Judecătorul voiește a-l împinge în laturi de la sine.

Lui Isidor diaconului. Ce este cea scrisă în cântări. 7. 14. Împărătese. 5.

Ai scris, ce este: șase zeci sunt împărătese: și celelalte. Deci auzi. Aibă Biserica cea fără prihană și fecioară, care dreaptă către Dumnezeu pre credință o are, întâietățile: Și aceasta numească-se porumbiță desăvârșit. (care covârșește pre vrednicia tuturor rânduelilor.) Iar dacă și la fapta aceia se cade a o înțelege, zică-se și acelea: Șasezeci de împărătese sunt, sufletele cele ce pentru împărăție lucrează: și optzeci țiitoare, sunt cele ce cu frica muncii se depărtează de rău: și tinerele, a căroră nu este număr, cele pentru oarecare pricini lumești sunt întregi înțelepte, și pre dreptate o gonesc, care nici cu dorul împărăției, nici cu frica muncii pre cuviință o lucrează: ci ca de bogăție, ori de slavă, ori de oarecare cinste să nu se lipsească. Una este porumbiță desăvârșit, ceia ce pre cel bun pentru însăși bunul îl lucrează, soborul a sfinților celor desăvârșit. Care nici pentru plată, nici pentru muncă, nici pentru pricină oarecare lumească, ci pentru dragostea lui Dumnezeu, lucrează pre cuviință. Ci arătat este că pre Dumnezeu avându-l și pre toate cele ale Sale le are. Și acelea adică a auzi vor putea: har fie împărăției și gheenii, ceia ce ne-au gătit pre noi să ne facă mai bune. Iar aceasta nimic întru acest chip nu va auzi, ci și de la toți se va ferici.

Lui Epimah anagnostului. La aceia, dacă se pare cineva că este înțelept, făcă-se nebun. 6.

Ai scris, ce este cea zisă de Pavel: Dacă cineva se pare în veacul acesta că este înțelept, făcă-se nebun, ca să fie înțelept. Deci auzi în scurt: Părerea a sporirii este împiedicare. Drept aceia se cade a se deșerta umflarea și îngâmfarea. (:că întru

⁷⁵ strunit

acest chip era înțelepciunea elinească, nimic având înrădăcinat, nici statornicit:) și așa a se umple de dumnezeiasca învățătură. Că de nu umflarea sar deșerta, hrana cea tare se va strica. Iar de voiești, și prin asemănare va merge cuvântul. Că în ce chip la trup, dacă vânt*⁷⁶ deșert înainte ar locui, vatămă pre mistuire: așa și mândria dacă ar încuia cuvântului pre intrare, vatămă pre sănătatea sufletului. Iar smerita cugetare prea mare pricină este de sănătate, pre care și firea noastră, de unde sau făcut, strigându-o învață, praf și cenușă fiind, și pre îngâmfarea acelor ce cu trufie bolesc prin însăși lucrurile strigându-o.

Lui Isidor Episcopul. La cea zisă de Apostolul. Iar ne rugăm lui Dumnezeu, ca să nu faceți voi nici un rău. 7.

Ai scris, ce este ceia ce o au zis Pavel: și ne rugăm lui Dumnezeu, ca să nu faceți voi nici un rău, nu ca noi străluciți să ne arătăm, ci voi pre cel bun să-l faceți, iar noi ca niște neslăviți să fim: Deci auzi în scurt. De vreme ce pedeapsa cea prin cuvânt născută asupra celor ce păcătuesc, precum cea asupra Ananiei și a Safirii, și cea asupra vrăjitorului celui ce sau orbit, pre cei ce adică păcătuia îi smerea, iar pre cei ce îi muncea străluciți și vestiți și înfricoșați îi arăta, aceasta zice, că nu voim dintru a voastră răutate străluciți să ne arătăm. Ci cu dulceață nevestiți pentru aceasta să fim, ca voi bine străluciți să fiți. Că cei ce voiesc ca arătarea faptei bune ai lor din primejdia acelor ce se muncesc să se nască, nu mi se pare mie că sunt părinți, ori dascăli, ci pierzători și vrăjmași și tirani.

Lui Isaia, pentru Cain și pentru Lameh. 8.

Pentru ce, ai zis, Cain și Lameh ucidere lucrând nu asemenea sau muncit; Că acela adică osândă au luat, iar acela sau iertat. De vreme ce acela adică și muștrat fiind de Dumnezeu sau lepădat: Iar acela nemuștrat fiind sau mărturisit. Că deși cele ale păcatului deopotrivă era, dar cele după păcat nu era deopotrivă. Că dumnezeiesc este cuvântul carele poruncește: spune-ți tu păcatele tale mai întâi ca să te îndreptezi. Deci să ne sârguim a nu greși: Iar deși vom greși, să nu facem prin lepădare mai cumplită pre osândă nouă înșine.

Lui Evdemonie diaconului. Pentru ce în cuptor coconii de obște tuturor le-au poruncit să binevuvinteze pre Dumnezeu iar lui Daniil deosebi. 9.

⁷⁶ îmbalonări, gaze.

Pentru ce ai zis coconii cei trei după ce tuturor oamenilor de obște le-au poruncit să binecuvinteze pre Dumnezeu, deosebi lui Daniil i-au poruncit. Deci zic, că de vreme ce aceia adică de purtare de grijă de obște, iar aceia și deosebită și aleasă apărare sau împărtășit: Și aceia adică pre cea sădită în fire o avea: Iar aceia și pre legea cea scrisă o au primit.

Lui Isidor Episcopului, pentru cea zisă a epistolei lui Iacob. 10. Limba este foc.

Îndoită mi se pare mie, pre una adică mai lesnicioasă, iar pre alta mai amară tâlcuire că are cea de la tine căutată. Limba este foc, lumea nedreptății: Mai ales adică de vreme ce lesne întoarsă fiind și lesnicioasă cu ușurătate multe rele vorbind. Că și prihănește, și de rău grăiește, și strâmb jură, și minte, și mărturisește minciuni, și pre mulți cu nedreptate în foc îi bagă, și la sabie, și în noian îi împinge. Iar lume știe a numi Scriptura, pre mulțime. Că lumea, zice, pre Dânsul nu l-au cunoscut, aceasta este mulțimea. Deci limba, zice, ori foc este, ceia ce pre mulțime cu nedreptate o arde, ori de mult foc nedrept încăpătoare. Iar de vreme ce mulți răutății ajutându-i, și pre nedreptate cinstindu-o, prea maeștri fiind a ritorisi pentru fapte rele și fărădelege, și cuvinte care au pre buna cuviință nelipsindu-se, se amăgesc asupra lor pre hotărâre punându-o, și arătare a voinii lor ceia ce spre cele rele se pleacă prin aceste cuvânt o scot, poate văzându-i pre dâșii aceasta o au zis: Limba este foc, lumea nedreptății: a și cum ar zice, că lumina buneii limbuții, când pre cei ce greșesc mari iar împodobi, podoabă se pare a adevărului. Deci se cade pre iscusință a o unelti nu spre a împodobi pre răutate, ci spre a cinsti pre fapta bună, cea și fără cuvinte prea strălucit.

Lui Teodor scolasticului. La aceia. Dacă flămânzește vrăjmașul tău, hrănește-l pre el. 11.

Nu cunoști, precum se pare, că filosofia cea nouă decât sfătuirea cea veche care au poruncit ca unor prunci, este mai înaltă. Că cea minunată de la tine: dacă flămânzește vrăjmașul tău, hrănește-l pre el, dacă însetează, adapă-l pre el, nu foarte mare și vitejesc, ci al rugăciunii lucru este. Că a cădea acela întru atâta nevoie cât să aibă trebuință și de la vrăjmaș să fie miluit, decât toată primejdia eu îl hotărăsc că este și decât toată munca mai cumplit lucru. Că așa cei mulți aceasta o socotesc, zicând: Să nu iau de la vrăjmașii mei vreun dar. Deci dacă celor ce adică LIPSĂ 296v o fac pentru rugăciune, iar celo ce pătimesc pentru munci se face, ce te minunezi; Și mai ales când nici proastă este facerea de bine, ci a mai mare-i munci făcătoare. Că aceasta făcând, cărbuni de foc vei grămădi peste capul lui. Deci

dacă însuși acest lucru de sine-și în loc de munci se face, și pricina pentru care se face, pentru alte munci se face. Că la cei ce zic, că vei înfierbânta pre partea cea stăpânitoare a lui, și-l vei face a se deștepts, nu foarte se cuvine a lua aminte. Căci dacă nu pre nevoia foameții o ar fi adaos, ci în toată vremea bine al unelti au poruncit. Nu laud eu pre cei ce fac aceasta, ci pre cei ce întru buna norocire sunt carii văd pre vrăjmași, și nu numai că nu se îngreoează, ci și îi laudă, și se roagă pentru dânșii, precum filosofia cea nouă poruncind zice: Iubiți pre vrăjmașii voștri: Bine faceți celor ce vă urăsc pre voi. Rugați-vă pentru cei ce vă supără pre voi și vă gonesc. Că acolo adică nevoia știe a-i înfrânge, iar aicea goală este cercarea înțelegerii. Iar deși Apostolul pre sfătuirea cea vehe o au uneltit, ci tuturor arătat este, căci către cei mai vechi o au uneltit, ci tuturor arătat este, căci către cei mai fără desăvârșire cuvântul îi era lui.

Lui Teodor diaconului. Pentru ce Pavel zicând: și vezi să nu te teme de stăpânire, după puțin, dați, zice celui ce-i trebuie frica, pre frică. 12.

Fără de mai înainte gătire și fără de dovadă cuvântul cel tâlcuit apostolesc a ți se trimite înapoi ție celui ce te-ai rugat nu se cădea, acela ce și cu mai înainte gătire și cu lungă perioadă*⁷⁷ deabia se luminează. Iar de vreme ce de dragoste tiranisindumă m-am silit, zic. (:Iar al tău ar fi fost să socotești, de pot în scurt să vând pre voia Apostolului care fuge:) Că ceia ce o zici aceasta este. Dacă rob fiind te-ai chemat în credință, nu te mâhni, nici te îngreoa, ca și cum cu aceasta te-ai fi vătămat. Căci cum că nimic nu este aceasta greu, te sfătuiesc pre tine, că deși ai putea să te faci slobod, mai vârtos să unelțești pre robie. Că mai puțină seamă întru vinuiri ți se va cere, ca acela ce nu numai însuși Domnului slujești, ci și stăpânului celui trupesc. Că cel ce sau chemat în credință, și sau slobozit din păcat, dacă rob ar fi, slobod fiind Domnului, căci sau slobozit adică de la Dânsul din robia păcatului: Iar nu aceia că este dator să se supună și stăpânului celui trupesc întru slujire, nu cu deadinsul dare de seamă i se va cere. Iar cel slobod, și care nimănui nu se supune, rob fiind a lui Hristos, întru toate Lui se va supune. Pentru care și mai cu deadinsul seamă i se va cere. Deci acestea adică la tâlcuirea celei zise zică-se. Iar de voiești mai pre larg și mai dovedită să o înveți, cetește epistolia cea către episcopul pentru aceasta mai înainte de mine scrisă și vei ști cu deadinsul.

Lui Siro la aceia, celor ce din punere sunt chemați. 13.

⁷⁷ Lung period

Toți oamenii acestora și a ajuta și a lua aminte voiesc, pre carii iar vedea nu dormind nici trândăvindu-se, ci sârguindu-se și rânduindu-se, și a lucra vrând, acelea care se cade. Cum tu nebiruitul ajutor, dormind și sforăind,*⁷⁸ și negrijindu-te de a ta mântuire, te rogi să zboare peste tine, și nedobândind te îngreunezi. Deci povățuiească înainte cele de la tine, și cele de la acela vor urma. Că nu cu cuvinte chemat fiind numai, ci și cu lucrurile rugat fiind, ca un de sine-și făgăduit va veni. Că Cel ce pre cei ce dorm îi deșteaptă, și pre cei ce nu voiesc îi îndeamnă, pre cei ce de la sine-și ar fi ales pre fapta bună, nu-i va părăsi, ci și le va ajuta, și la sfârșit cuviincios pre ispravă o va aduce.

Lui Ierachie preotului. La aceia, cel ce se pare că stă caute să nu cadă. 14.

Îngrozește adică Firea Ceia ce peste toate împărățește celor ce greșesc munci, ca întregă să aibă pre frumusețea sufletului: Iar celor ce cad dreaptă mântuitoare le întinde, și iertare celor ce se petrec le dă. Că unora adică le strigă: Cel ce se pare că stă, caute să nu cadă: Iar altora, cel ce cade au doară nu se scoală; Iar altora, iată te-ai făcut sănătos, să nu mai greșești.

Lui Epimah anagnostului. 15.

Au dezbrăcat adică vrăjmașul cel de obște al tuturor, ca cel ce cu tiranie bolește, neamul omenesc de vredniciile cele ce era întru dânsul sădite, și cu petrecerea cea împotriva faptei bune l-au îmbrăcat, pre puterea oamenilor supusă primindu-o. Că nu atâta socoteală rea ar fi avut întru sine-și, de nu de trândăvia celor amăgiți foarte sar fi întărit. Ci de vreme ce se cădea prin iubirea de oameni a Ziditorului să se îmbrace iarăși cu armele faptei bune, aicea au venit Dumnezeu Cuvântul, și țesându-ne nouă pre dragoste ca pre o îngerească îmbrăcăminte, pre toate întru dânsa le-au lucrat. Că pre cele după fel numărate isprăvi ale faptelor bune, o cuprinzătoare faptă bună, le-au cuprins, a căreia numele îi este dragostea.

Lui Iron scolasticului. La aceia, dați celor ce le trebuie cinste, cinstea. 16.

Se cuvine a da, o prea cuvântărețule, și celui vrednic de cinste cinste, cel ce nu cocoiniție arată, nici pre buna norocire a aceluia o vânează. (:că frică este pentru acestea ca nu în prostime să cadă, și întru oarecare momire bârfitoare deprinzându-

⁷⁸ forăind

se să se rușineze pre sine-și:) ci împreună cu podoabă cuviincioasă pre cuviință se cade a o împărți. Că este cu puțință ca după cuviință datoria să se dea.

Lui Isidor Episcopului. 17.

Din toate sfințitele scripturi a arăta putând, că lucrurile cele Iudeiești desăvârșit au pierit și pre de a doua facere nu vor avea-o, din însăși zicerea, dintru care întărindu-se iudeul cel ce cu tine sau pricit au socotit că le va ridica pre ele, pre pierzania cea desăvârșit a lor a o arăta mă voi ispiti. Deci care este aceasta, pentru care acela mare cugetă, și va fi, zice, slava casei cea mai de pre urmă, mai presus decât cea dintâi. Dar mai înainte dea intra în tâlcuire, nu știu ce voi lucra, care din două să prihănesc pre nepedepsirea lui, ori să urăsc pre viclenie. Că pre cel neînvățat adică se cade a-l învășa: Iar pre cel viclean a-l vădi: Iar mai vârtos de vreme ce tâlcuirea și învățatură va fi celor ce nu știu, și vădire celor vicleni, vino, pre însăși zicerea în mijloc să o aducem. Zic drept aceia, că după ce Solomon pre Biserică o au ridicat, babiloneanul pre dânsa o au surpat, și pre Iudei luându-i robi i-au dus. Deci fiindcă după întoarcere vrea să se ridice aceasta: și nici un venit de bani nu se arăta, întru bune nădejdi pre dânsii aducându-i Dumnezeu, ca să se apuce de lucru au zis: Al Meu este argintul, și al Meu este aurul. Și va fi slava casei acesteia cea mai de pre urmă mai presus decât cea dintâi: Aicea ia aminte cu mintea. Zorobabel sau apucat de a doua zidire, și prorocie sau zis pentru dânsul: mâinile lui Zorobabel au întemeiat pre casa aceasta, și mâinile lui o săvârșesc pre dânsa. Iar aceia o au întemeiat, arată adică și pre pustiirea cea desăvârșit cea după Babilon: Arată încă și pre cea de a doua zidire. Deci fiindcă sau ridicat Biserică, și întru bune cuviință cea mai strălucită decât cea dintâi sau adus: Iarăși greșind Iudeii, întru cele asupra lui Hristos, sau dat în mâna romanilor, care pre dânsa până asemenea cu pământul o au surpat. Deci dacă adică iar fi voit iarăși să se ridice, ar fi zis: va fi slava casei acesteia cea de a doua mai presus decât cea dintâi: Iar acei mai presus decât cea dintâi, pre a doua aceia mai de pre urmă o au arătat. Deci precum nu este decât cea mai dintâi mai dintâi, nici decât cea de pre urmă cea de pre urmă: Că dacă adică ar fi zis, cea de a doua mai presus decât cea dinainte, cu cuviință ar fi fost și pre a treia să o aștepte. Iar dacă pre cea de a doua cea mai de pre urmă o au numit, toată calea nerușinării li sau încuiat lor.

La aceia, pre scaunul lui Moise au șezut cărturarii: 18.

Tot cuvântul adică văduvind de lucruri mort este, și netrebnic: Iar mai ales cel de la cei ce cu prea sfânta preoție sunt cinstiți este grăit. Căci cu cât i se par căci prea cu

lesnire îl uneltesc pre dânsul, cu atâta mai vârtos cei ce la viața lor iau aminte nu-i cred lui. Deci multă pre prefacere, și mare pre schimbare se cuvine a arăta nevoindu-se, și liniștindu-se, și neîmbogățindu-se, dacă ar fi voit ca oarecarii la dâșii să ia aminte cu mintea. Că dacă acestea ar fi lucrat, nu numai cele ale supușilor bine se vor afla, ci și ei vor fi lăudați. Căci spre a nu rămâne nici o pricină supușilor, cea zisă, pre scanul lui Moise au șezut cărturarii și fariseii. Deci toate câte zic vouă să le faceți, faceți: spre a sa dare de răspuns, și spre a le astupa gurile celorlalți, grăiască-se. Că cea părută dare de răspuns, crește pre prihănire, nu numai netrecută muncă născând, ci și cu ocară de nebunie mânjindu-se. Că deși ucenicilor aceasta le este de folos a o auzi, dar dascălilor nu se cade a o grăi, care pre trândăvia lor o publică. Că sau zis: Iar după lucrurile lor nu face-ți. Că zic, și nu fac. Că Hristos adică, pre toată pricina vrând a o izgoni, au poruncit, nici la viața dascălilor a lua aminte, când pricină celor ce îi văd le-ar da, nici la cele deosebi lucrate, de nu cu cuvintele cele cerești sar uni, ci la singură învățătura numai, ceia ce în Biserici se face. Pentru aceia și pre scunul lui Moise l-au pomenit al legiuitorului. Că atunci nu pre ale Sale, ci pre ale Scripturilor le zic: Iar nu ar fi fost cu dreptate acestea să le grăiască, care pre toată răutatea lor o arată: Ci să se sârguiască, pre cât se poate, pre toată pricina a o tăia. Iar dacă cu strălucire petrecând nu folosesc pre oarecarii, nici o vină nu le este lor. Că precum cei ce rău petrec nu sunt împreună împărțitori cununilor celor gătite cu cei străluciți: nici cei ce luminat viețuiesc se împărtășesc de muncile celor ce greșesc. Că tu, zice, așază-ți pre cele pentru tine: pre viață zic și pre cuvânt: acestea la cei de la tine: și de cel ce folosește adică împreună mă voi bucura: Iar pre cel ce nu au folosit, nu-l voi necinsti, ci și îl voi încununa. Că fiecare pre a sa plată o va lua, după a sa osteneală, și după împlinirea osteneții. Deci acestea înțelegându-le și dascălii, și ucenicii, la fapta bună pre sine-și împreună gonească-se, pre toată pricina izgonindu-o.

Lui Dorotei. 19.

Te-ai dus adică de aici ca și cum prea degrab să te întorci, dar ai rămas acolo nu știi cum afară de făgăduințe, și poate ca să-i folosești pre cei de acolo, și să-i vânezi, și lui Hristos să-i aduci. Deci dacă adevărat este prepusul, arată, ca pre mâhnirea cea din rămânere cu așteptarea isprăvii să o izgonim. Că celor peste hotară cu lesnire le va da loc, socotelii celei stăpânești pre hotară cu lesnire lăsându-le.

Lui Didim preotului. 20.

Cei ce împrejurul lucrului celui mărturisit luminat greșesc, nu ar fi fost vrednici de credință pentru cel ce se pare cu îndoială să hotărască. Că dacă celor ce pre răutate o îmbrățișează, nici le este cu cale pentru dumnezeiștile dreptăți să pornească cuvânt. (:că păcătosului au zis Dumnezeu: pentru ce tu povestești dreptățile Mele:) Cum celor ce și pre însăși dreptățile prin acelea care lucrează le ocărăsc pentru dogme a vorbi le-ar fi cu cale. Deci dacă fapta bună pre blagocestie o adeverează, se cade a ne sârgui ca să o avem pre dânsa, pentru care blagocestia vrednică de credință se va arăta. Că celui ce nu bine viețuiește, nimeni nu i se va supune, răutatea și pre dogmele cele drepte ocărându-le, și a le primi nelăsându-le. Deci de fapta bună și de blagocestie se cuvine a ne ține: Că aceia adică temelie este, iar aceia cunună și podoabă.

Lui Teon la aceiași. 21.

Poate pre sine-ți te-ai uitat, că nu ai pre judecata lucrurilor dorită, ori cum că eu o am pre aceasta întărită. Deci dacă adică pre sine-ți te-ai uitat, metaherisește întru dascăl. Că dacă l-ai fi căutat, l-ai fi aflat: Și îl vei căuta, dacă ai socoti că nimic nu știi. Că a socoti că știi, pricină este de nici a afla. Iar dacă de mine sau tăinuit, arată prin lucruri pre judecată. Și o vei arăta, dacă împreună ar fi alergat viața cu cuvântul.

Lui Zinon. Către Filipeni. La aceia, unii pre alții socotind căci covârșesc pre sine-și: și ce este, aceasta înțeleagă-se întru voi, ceia ce întru Hristos Iisus. 22.

Prea arătat adică și prea luminat este cuvântul cel Apostolesc iar dacă ție adâncă și cu greu de ajuns se arată, în scurt pre dânsa a o lumina mă voi ispiti. Apostolul spre smerita cugetare îndemnând, și zicând, unii pre alții socotind căci covârșesc pre sine, au zis, aceasta înțeleagă-se întru voi, ceia ce și întru Hristos Iisus, carele în chipul lui Dumnezeu fiind, nu răpire au socotit pre a fi de întocmai cu Dumnezeu, ci pre Sine sau deșertat când au luat chip de rob. Deci dacă adică nu ar fi fost deopotrivă, prisosită ar fi fost asemănarea, dacă celui mai mare ce au poruncit supunându-se, au făcut aceia ce au făcut. Iar dacă deopotrivă, precum cu adevărat și deopotrivă este, bine potrivită este cea zisă, și către smerita cugetare privind. Dacă ca și cum după întâmplare câștigată ar fi socotit pre a fi deopotrivă, nu sar fi smerit pre sine-și, ca și cu prisosița alegere să facă vredniciei. Dar de vreme ce din fire deopotrivă era, și înființată avea pre blagorodie, și nu după dar dăruită, a se smeri pre sine-și nu sau lepădat. Că robul adică și care sau slobozit, și cu punerea de fii sau cinstit, ca o răpire ori aflare pre vrednicie socotindu-o, nu ar fi suferit să

săvârșească lucru de rob. Iar Fiul cel adevărat, care în fire sădită are și pre blagorodie, și pre vrednicie, nu sar fi lepădat de a săvârși ceva întru acest chip, tot prepusul departe ducându-se. Că acelaia adică robia cea ...**NU ÎNȚELEGE** 300v prepus de prostime îi naște: Iar acelaia blagorodia cea în fire sădită nici primește pre părerea ceia ce se naște. Că acela adică poate din punerea de fii să cadă: Iar acela din blagorodia cea sădită în fire și din vrednicie niciodată nu va cădea.

Lui Teon scolasticului. Cum Ahab, măcar că și mai înainte înștiințându-se de moartea lui, a se păzi nu au putut. 23.

Tu adică ai zis că foarte te minunezi, cum Ahab, măcar că și mai înainte înștiințându-se de moartea sa, a scăpa nu au putut. Dar eu nu mă minunez. Că nici este cu puțință a scăpa de osândă. Că furând pre mințile celor ce a o fura pre dânsa se ispitesc, pre cei ce voiesc de la dânsa a se abate, în mrejiile sale, prin acelea care măietresc ei, a cădea îi fac.

Lui Eutonie diaconului, la Tatăl nostru. 24.

Tu adică te arăți că te minunezi de scurta cuvântare a rugăciunii, iar eu o am lăudat dea pururi, și mă minunez de filosofia cea mai presus de fire care în scurte graiuri se cuprinde. Că deși lesnicioasă este vestirea cuvintelor, dar nu a glasurilor. Că nu numai auzitori de cuvânt, ci și împlinitori de lucruri se cade să fie. Deci decât toată îndrăneala mai dea cindea socotesc că se duce, cel ce nu lucrează adică pre cele Fiului celui strălucit cuviincioase. Dar să îndrăznească Tată a chema pre Stăpânul: Și cel ce lucrează adică, din cele ce se hulește numele cel dumnezeiesc: Dar se apucă să zică: sfințească-se numele Tău. Și cel ce al tiranului este ostaș prea vestit, să zică: vie împărăția Ta: Arată-te, adică, celor tiranisiți Împărat purtător de biruință, dând pre ajutorul cel nebiruit împotriva păcatului. Și încă nimic din cele ce voiește Dumnezeu lucrând, să se fățarnicească cu fapta bună, și să zică, facă-se voia Ta, precum în cer și pre pământ: Și desfătării și învierșunării dându-se pre sine-și: Și multe merinde mai înainte învistierind, nu numai spre hrană, ci și spre îmbuibarea pântecelui, să se roage: Pâinea noastră cea dea pururi, (:adică ori pre cea potrivită sufletului, ori pre cea îndestulată trupului.) dăne-o nouă astăzi. Că aceia astăzi, pre purtarea de grijă cea din fiecare zi o vestește. Că la filosofia cea prea din vârf aducând pre neamaterialitatea sufletului, și pre însăși vremea cererii o hotărăște. Apoi neâmpăcat fiind și crud, să zică, lasă-ne nouă datorile noastre: Și pomenind răul, și peste măsură izbândind, să zică: precum și noi lăsăm datornicilor noștri. Iar cel ce întru isipite pre sine se aruncă, și toată calea o taie care îl duce

spre primejdii, să zică: Nu ne duce pre noi întru ispită: și de răs lucru se pare că este, ori mai vârtos vrednic de toată urgia este. Iar cel ce și cu dragoste urmează vărjmașului, (:că nu cu sila, nici cu tiranie, ci cu amăgirea biruiește:) să zică: ci ne izbăvește pre noi de cel rău, pre toată luare în răs o covârșește. Iar să zică adică, că a Ta este împărăția, și puterea, și mărirea: Dar să defaime pre cel ce toată puterea și mărirea o izvorăște, decât iertarea mai mare este. Drept aceia singuri numai cu dreptate ar fi fost pre Tatăl nostru să-l zică, cari după minunatele cinuiri cele dintru dumnezeiescul botez, și după străina și prea slăvita lege a nașterilor, pre adeverirea fiilor o arată: și aceia, sfințească-se numele Tău, cei ce nimic pângărit nu lucrează: Și aceia vie împărăția Ta, cei ce fug de cele ce tiranului pre dulceață o nasc: și aceia: facă-se voia Ta, cei ce prin fapte pre acesta o arată. Și pâinea cea dea pururi dăne-o nouă astăzi, cei ce de desfătări și de înverșunări se depărtează: și aceia, lasă-ne nouă datoriile noastre, cei ce celor ce le greșesc lor le iartă: și aceia, nu ne duce pre noi întru ispite, cei ce nici pre sine-și, nici pre alții întru aceasta îi bagă: și aceia, izbăvește-ne pre noi de cel rău, cei ce către satana neîmpăcată luptă au. Și aceia, că a Ta este împărăția și puterea, și mărirea cei ce se cutremură de cuvintele Lui, și carii prin lucruri pre dânsule le arată. Că nu atâta are fire a le săvârși știința rugăciuni, pre cât năravul și viața celui ce se roagă.

Lui Atanasie preotului. La aceia, și ce vezi ațapocul cel din ochii fratelui tău, și bârna cea din ochiul tău nu o socotești. 25.

De obște adică patimă se pare că este, nu numai a orbi adică împrejurul celor ale sale, și ascuțit a vedea greșelile celor de aproape, ci și pre răspunsurile cele fără de voie a și-le câștiga adică loruși, iar a celor străine amari și netrecuți a ședea judecători. Iar cei ce cu adevărat de iubirea de sine sunt izbăviți, și dreptatea socotesc că se cade să stăpânească, pre însăși hotărârea o aduc asupra lor păcătuind, pre care și asupra celor de aproape o ar fi adus-o: Și mai mult pre sine-și prin pocăință se muncesc, pre ochiul cel desfrânat pierzător știindu-l. Că întru aceasta cercare cu deadinsul pre noi aruncându-ne Hristos, au zis: ce vezi pre ațapocul cel din ochiul fratelui tău: Iar bârna cea din ochiul tău nu o socotești; că nu se cade a-l celor străine să fim judecători cel ce pre ale sale le trece cu vederea.

Lui Isidor preotului. La cea zisă pentru Isav, loc de pocăință nu au aflat, măcar deși cu lacrimi o au căutat pre dânsa. 26.

Tu adică ai zis că te minunezi, cum Pavel pocăința pre care și el o propovăduia, și Dumnezeu o încununa, nimic cum că au putut la Isav, au adeverit, zicând. Că loc

de pocăință n-au aflat, măcar deși cu lacrimi o au căutat pre dânsa. Eu mă minunez, cum aceasta sau tăinuit de tine. Că nu ca și cum pre pocăință necinstindu-o Judecătorul, aceasta o au zis, ci ca pre plată, adică pre blagoslovenie, ceia ce faptei bune mai vârtos decât întâiei nașteri era îndatorată, celuia ce o au vândut pre dânsa ne dându-o. Că nu era cu dreptate, ca să zicem așa, că îndatorată îi era lui cinstea întâiei nașteri, dacă adică răpită era, se cădea să se dea înapoi: Iar dacă vândută, și sub stăpânirea celui ce o au cumpărat era, nu era cu dreptate a se da înapoi. Că plângând cu amar nu numai el, ci și tatăl său, dreptatea au biruit. Iar cum că este așa, auzi pre cele zise către dânsul: Nu cineva curvar, ori spurcat, precum Isav, care pentru o mâncare au vândut pre întâieciunile nașterii ale sale. Că știi, că și după aceia vrând să moștenească blagoslovenia, sau lepădat. Vezi, ca să trec acum pre aceia că au vândut întâieciunile, că nici la fapta bună nu se nevoia, ci pre întâiele nașteri pre care le-au vândut rezemându-se, pre blagoslovenia, ceia ce faptei bune, precum am zis, era îndatorată, vrea să o moștenească: Care lucru cu neputință era, deși împreună cu dragostea celui ce l-au născut și pre glasul întâilor nașteri îl avea, nu au dobândit dumnezeieștile blagoslovenii. Că fapta bună este aceia ce de la Dumnezeu se încununează. Iar de vreme ce și au vândut, după lege pre întâiele nașteri, fără de prigonire este biruința lui Iacob. Că dacă cineva țarină vânzând, și prețul luându-l, și întru stăpânirea averii pre cel ce o au cumpărat aducându-l, mai pre urmă fără de a se da înapoi prețul zic, (:măcar deși l-ar da adică nu iartă legile fără de voia celui ce o au cumpărat să se dea înapoi averea: dar însă zică-se:) fără de a se da înapoi prețul, dacă sar fi pricit pentru moșie, care lege, sau care judecător îi răspunde lui, măcar deși prea mult acela ar lăcrima, și jalnice cuvinte ar grăi; nici unul cu adevărat. Deci după cuviință nu o au luat. Mai întâi adică la fapta bună nevoindu-se, și blagoslovenia a o moșteni vrând, de care nevrednic pre sine-și sau hotărât: Al doilea încă și vânzând pre cinste. A treilea încuiat fiind afară după cuviință de vreme. Că dacă cu adevărat sar fi pocăit, și pre toate biruirile dezbiruindu-le, nu sar fi trecut cu vederea de la Dumnezeu. Că bogat fiind Dumnezeu, și îmbogățind cu alte cununi, putea să-l împodobească. Că deși blagosloveniile, pre care le vânduse, ale mai dobândi nu ar fi fost cu putință, dar însă măcar cu alte cununi sar fi împodobit: și mai întâi adică cu a avea pre Dumnezeu milostiv: Iar de vreme ce de fapta bună adică nu grijea, și de blagosloveniile de care se ținea care datoare sunt faptei bune, după cuviință sau scăpat.

Lui Olimpiodor. Că elinii, prin acelea care socotesc că micșorează pre cele ale creștinilor, prin acestea pre cele ale sale le răstoarnă. 27.

Mă minunez cum nu numai cei ce de învățătură ne împărtășiți din elini, ci și cei cu înțelepciune se laudă, și cei ce pentru buna limbuție să trufesc, și pentru logică se fălesc, și pre silogisme se reazemă, și pre împotrivirile adică ale gândurilor le văd, iar pre ale lucrurilor nu le văd, nu simt, pre acelea care pre propovăduirea cea dumnezeiască o însăgetează, că prin acestea mai vârtos pre sine-și se rușinează. Că aduce oarecare osârdie celor stăpâniți, covârșirea acelor ce au stăpânit. Și ei zic mort pre Iisus, ca și decât mortul să se arate mulțimea dumnezeilor lor mai neputincioasă. Comodisesc pre Cruce, ca să se comodisească mai cumplit, de necinstita Cruce surpându-se și biruindu-se. Iau în răs pre ne învățatura Apostolilor, ca mai strălucit înțelepții cei de la dânșii vestiți să se vădească, cu învățatura unor proști bărbați biruindu-se. Pre mormântul lui Hristos cel închinat îl batjocoresc, ca și capiștile cele săvite de la dânșii slăvite, de mai mare răs să fie vrednice, mormântului celui batjocorit dându-i loc de cinste. De toată propovăduirea ca de o proastă se apucă, ca cele la dânșii vădite mai mult să se arate mai de răs, firi celor proaste supunându-se.

Lui Asclapie sofistului, pentru aceiași. 28.

Se amăgesc elinii, prin acelea care grăiesc, pre sine-și răsturnându-se. Că netrebnicesc pre dumnezeiasca Scriptură, ca pre o cu cuvinte barbare alcătuită, și cu faceri de nume străină așezată, și de silogismurile cele ce nevoie lipsită, și cum căci cu punerea în mijloc a celor de prisosit pre mintea celor zise o tulbură. Ci dintru acestea învețe-se tăria adevărului. Căci cum au supus cea țărănească pre buna limbuție; zică înțelepții, cum ceia ce barbarisea și se poticnea desăvârșit au biruit pre înțelepciunea ceia ce aticea; Cum Platon adică, verhovnicul filosofilor celor dinafară, pre nici un tiran nu au biruit, iar aceasta și pământ și mare au tras la sine-și.

Lui Ermin comitului, pentru aceiași. 29.

Crucea, o prea bunule, ceia ce de slujitorii de idoli era comodisită, pre amăgirea cea cu mulți dumnezei o au răstignit: și patima pre pierzătorii draci i-au vădit: Și moartea pre moarte o au ucis: și omorârea trupului, pre nădejtile acelor ce l-au omorât le-au omorât: Și mormântul pre diavolul l-au îngropat, și tuturor izvor de viață le-au izvorât. Pentru aceia și dumnezeiescul propovăduitor strigă: Că nu mă rușinez de buna vestire. Că cele mai presus de rugăciune bine vestește nouă.

Lui Domatie comitului pentru aceiași. 30.

Însăși aceasta, care o socotești, o prea bunule, cum că dovadă este de a nu fi dumnezeiască propovăduirea, o arată pre dânsa dumnezeiască și mai presus de fire. Pentru ca să trec pre Platon ca acela ce covârșește pre auzul tău, care au zis, că de a filosofi nevrednică este buna limbuție, că a tinerilor celor ce joacă este sânguina: la care pre dascălul*⁷⁹ său l-au adus înăuntru care zicea: că nu se cade cu adevărat, o bărbați, vârstei acesteia a mea, ca unui tânăr, să formulez*⁸⁰ cuvinte, și la voi să intru. Ci pre Homer, pre care pre limbă îl ai, martor îl voi pune înainte, care zice, însuși de sine-mi învățat sunt: și Dumnezeu mie în minte multe feluri de pricini mi-au pus, adică mi-au dat dumnezeiești glasuri. Deci dacă poetul cel laudat de la tine, chezaș mai vârtos Homer cu adevărat fiind a celor zise la noi acum, au hotărât, că cei ce pre cele dumnezeiești le iau în răs, nici unor morți oameni, nu sunt ucenici, nici de acest fel de învățături cu dreptate ar fi fost să fie iscușiți. Pentru ce nu crezi, dacă prin proști și neînvățați bărbați carii cu negrăită înțelepciune au fost pedepsiți, cuvântul cel ce pentru dumnezeiasca propovăduire sau povestit. Ci, mi se pare, nu nu vei mai crede, că ceia ce o socoteai că este scădere, aceasta sau aflat covârșire.

Lui Asclapie sofistului, împotriva punere vrednică de auzit împotriva elinilor, pentru Învierea Mântuitorului. 31.

Știu că oarecând vorbind cu mine un elin iscusit, și la mulți pentru puterea cuvintelor prea mare slavă având, întru scurte cuvinte i-am astupat gura. Că aducând el în mijoc patimile și Crucea, și lat răs vărsând, i-am răspuns lui cu blândețe; și toți ascultătorii spăimântându-se, și gândind, ce oare vrând a formula aceasta am zis, au răspuns acela, ca unul ce cu adevărat vrea să ia asupra-și pre biruință fără de osteneală: întru evanghelii scris este. Căruia eu îndată i-am adus împotriva: apoi întru dânsele, că și Au înviat, și la cer S-au înălțat, scris este. Deci dacă adică crezi evangheliilor, și aceasta și aceia ce zic crede-le. Iar de nu, prea necuvios lucru faci, pre aceia adică alegându-o, iar pre aceia lepădându-o. Că nu cu adevărat întru ocări deschise și ascuțite să înveți pre auzuri, iar întru cele strălucite și dumnezeiești astupate, și mai ales că dumnezeii tăi cei numiți de tine de Cel ce sau răstignit sau biruit. Deci dacă adică sau răstignit, arătat este că și la cer sau suit. Iar dacă pre cele strălucite le prihănești, nici pre cele prea de ocară le grăi, că una de alta sau spânzurat, și a se dejuga nu suferă. Deci acestea zise fiind, atâta bătaie în palme sau făcut, cât și eu și acela ne-am rușinat: Eu adică, că mai presus de a

⁷⁹ Socrat

⁸⁰ formăluiesc

mea vrednicie lauda era: iar acela, căci cu ale sale glasuri sau legat. Acestea vestindu-le, mi se pare că luminat răspuns către cele de la priceperea ta trimise.

Lui Dorotei prea strălucitului, pentru slava cinstitei Cruci. 32.

Pre dea pururi pomenita Cruce cu dreptate este a o zice, nu numai a pământului, ci și a cerului și întărire și strălucire. Că pre toată zidirea o au ridicat și o au cinstit, celor adică mai presus de lume bucurie, iar celor pământești slobozenie dându-le, și pre cele despărțite împreunându-le.

Lui Teodor scolasticului pentru petrecere. 33.

Dacă cu bună cunoștință și cu înțelepciune a ceti ai fi voit sfințitele Scripturi, nu numai către dorul dumnezeieștii filosofii te-ai fi pornit, ci și către însăși pofta dogmelor, de la care petrecerea cea cuviincioasă cerului are pricină.

Lui Pavel pentru aceia-și. 34.

Precum pre filosof nu îmbrăcăminte și toiagul îl arată, ci îndrăznirea și viața: așa și pre creștin nu chipul și cuvântul, ci naravul și viața cuvântului celui drept asemenea.

Lui Iron scolasticului, pentru stricare de jivini, pre care legiuitorul o au pomenit. Și la aceia, depărtați-vă de la mine toți cei ce lucrați fărădelege. 35.

Precum împreunarea ceia ce se băsmuiește a celor de alte neamuri trupuri în multe feluri năștea, minotauri oarecare și centauri: dintru acrii acela adică pre copii cei atici îi mânca, iar aceia pre femeile cele străine le răpea: Întru acest chip și împreunarea bărbaților celor răi, în multe feluri și necuvioase osebiri naște, puțin de nu pre îndrăznirile centaurilor urmându-le. Pentru care și cântătorul de Psalmi pre aceștia îi izgonea pre departe zicând: Depărtați-vă de la mine toți cei ce lucrați fărădelege. Că nu mică vătămare împreunarea acestora naște, ci care și însuși sufletul caută, decât care nimic nu este mai cinstit. Deci dacă adică, precum zic oarecarii, lucruri sau făcut basmele: pentru care lucru și legiuitorul aceasta, care ai voit a te învăța, o au legiuit pre împreunarea cea cu jivini oprindu-o, și cu moarte

pre cei ce se împreună muncindu-i, ca nu ciudate trupuri să se nască, și tragedii*⁸¹ să odrăslească: laude-se purtarea de grijă a Legiuitorului. Iar dacă, precum zic oarecarii, și eu mai vârtos mă plec, amestecare a pestrițelor obiceiuri arată bamele: (:că nimic, zic, dincele din început făcute, nu au suferit a lăsa, și așa păzesc pre făptură:) arată adică și aceia, strică pre obiceiurile cele bune vorbirile rele. Arată încă și Amon cel mai mare, și Abesalom fiul cel mai mic a-i cântătorului de Psalmi, urât adică viețuind, și cu jale viața sfârșindu-și. Că adică acela pre sora cea de un tată îndrăgindu-o, și rușinându-se a se împreuna cu firea cea împreună odrăslită, au făcut arătată patima oarecării din cei ce se părea că sunt prieteni: Iar acela, nu numai nu au stins patima, nici l-au oprit de la pângărire: nici au zis, să nu aduci lucruri noi în viață, ci și lesnire i-au aflat lui, cum ar lucra pre pângărire. Deci lucrându-o, osândă au luat cea mai de pre urmă, fiindcă fratele cel de o maică a sorei celei ocărăte prin robi cu junghiere pre ocărătorul l-au omorât: deci așa de cu rușine și jale Amon pre viață o au săvârșit. Iar cel ce acestuia i-au izbândit: ori tiranie poftind, ori având pomenire de rău asupra tătăne-său, căci nu numai nu au izbândit oacara fiicei sale, ci și de cel ce o au izbândit se întorcea, și rugat fiind, nici așa nu-l primea în față, de nu mai pre urmă înțelepciunea voievodului aceasta o ar fi făcut: Se scoală asupra tătăne-său, și celui ce rău pre dânsul l-au sfătuit, și care pre așezământele firi să le răstoarne, și care legile amestecării să le ocărăscă sau plecat. Atâta este de rău lucru împreunarea celor prea răi. Dar nu au scăpat nici acesta, nici cel ce l-au sfătuit rău, de osânda cea neajunsă: ci osândă au luat. Deci ca nimic întru acest chip nici să lucrăm, nici să pătimim, să fugim de împreunarea celor pângăriți.

Lui Petru monahului. La aceia, de este cu putință cât despre partea voastră cu toți oamenii să fiți în pace. 36.

Este, o înțelepte, și război blagocestiv, și pace decât toată lupta neîmpăcată mai grea, după cuvântul acela: râvnit-am asupra celor fărădelege, pacea păcătoșilor văzând. Că tâlharii adică între sine-și se împacă asupra celor ce nimic nu-i nedreptățesc înarmându-se:*⁸² și lupii se înhăitează când de sânge însetează. Și prea curvarul se împacă cu ceia ce se preacurvește: și curvarul cu ceia ce se curvește. Drept aceia nu pretutindenii pacea socotește-o că este bună. Că este de multe ori decât tot războiul mai cumplită. Căci când cineva cu cei ce împotriva purtării de grijă se turbează se împacă, și cu cei netrebnici la viață care pre petrecerea cea de obște cu vicleșug o vrăjmășesc și o vatămă se învoiește, acesta de hotarele păcii departe oare unde se sălățluiește și îndelungat. Pentru care și Pavel

⁸¹ tragedii

⁸² întrarmându-se

zicea: de este cu putință cât despre partea voastră cu toți oamenii să fiți în pace. Că arătat știa, că este oareunde de nu este cu putință.

Lui Evtonie diaconului asemenea. 37.

Nu se cade cu cei ce nu se împacă a fi împăcat, ci mai vârtos a ne împăca, cât despre partea noastră, și cu cei neîmpăcați, dacă nimic blagocestia sar vătăma. Și aceasta este poate ceia ce dumnezeiescul Pavel o au poruncit, zicând: De este cu putință cât despre partea voastră cu toți oamenii să fiți în pace. Căci ca acela ce cu deadinsul știa firea lucrurilor, și știind, că mulți asupra celor îmbunătățiți prin luptă dea pururi a veni nu se leapădă, pre ceia ce se cuvine nouă o au cerut de la noi, dacă noi pre toate făcându-le, alții război neîmpăcat, ori împotriva blagocestiei ostășindu-se, ori împotriva faptei bune petrecând, ar fi luat asupra-și.

Lui Petru, la cea scrisă, cu sfat toate fă-le. 38.

Unii adică cu mânie mai mult ostășindu-se, întru cumplite, mai de multe ori, se răstoarnă sfârșit: Iar alți cu pricepere adică ostășindu-se, și pre trupuri organe ale acesteia socotindu-le, nu neîmpărtășiți de slava cea pentru cele prea bune sau făcut. Și aceasta este, ceia ce o au zis parimistul: cu sfătuire pre toate să le lucrezi. Că cea nechită este greșită.

Lui Nemesie. La aceia-și. 39.

Se cade cel ce voiește curată veselie să dobândească, mai întâi să se sfătuiască și așa să vie spre a zice și spre a lucra: Că de vreme ce nu este cu putință cele zise sau lucrate a se mai întoarce înapoi cu lesnire, se cuvine plecându-se parimistului, celui ce zice, cu sfat toate fă-le: cel ce nu voiește prin căință pre sine-și noaptea și în fiecare zi să se bată, pre sfătuire prin lucruri să o arate.

Aceluia-și. Pentru cele trei cărți ale lui Solomon, adică Paremi, pentru Eclesiastul. Pentru Cântări. 40.

De vreme ce pentru rînduiala celor trei cărți ale lui Solomon ai voit a te învăța, să știi, că aceia pre fapta bună cea năravnică o învață: Iar aceia arată pre deșarta osteneală a celor ce împrejurul celor lumești se uimesc: iar aceia pre dorul cel

împrejurul celor dumnezeiești al sufletului celui întru acestea învățat. Pentru aceasta aceia adică întâi, iar acela al doilea: Iar aceia a treia sau rânduit. Și cel ce au isprăvit pre cele năravnice, căci sau învățat de parimistul, nu sar fi alunecat întru dor trupesc și năvăș⁸³ împrejurul Cântării Cântărilor venind: ci împrejurul Mirelui celui Prea Curat și dumnezeiesc sar fi înaripat, care fericiți pre cei ce se rănesc de Dânsul îi arată. Deci sfătuiesc pre cei tineri, să nu se apuce de a treia carte, mai înainte de nu ar fi isprăvit pre cele întru cele două. Că necuvios lucru este, iar mai vârtos aruncător în primejdie, și afară de așezământe-le cele tainice, a năvăli asupra celor neumblate: cei ce nicei de cele înaintea ușilor vrednici. Că precum în Biserică cele adică dinafară tuturor era umblate iar cele dinăuntru sfinte, câte cu catapiteasma se cuprindea, deși umblate erau, dar celor mulți nesfințiți și întinați neumblate era: Iar cele dinăuntru celor sfinte, și sfintele sfintelor, care nici celor ce neîntinată avea pre viață, a păși nu le era cucuviință, ci arhiereului numai, celui ce pre sine-și cu adevărat sau sfințit, și pre toată spurcăciunea stricăcioasă o au scuturat de la sine-și. Așa și la cărțile acestea a se afla cei tineri se cade, mai întâi adică să se strălucească cu fapta bună a năravurilor, apoi să defaime pre nimicnicia lucrurilor celor lumești: Și așa să se apuce de cele celor mulți neajunse. Că cei ce afară de stropituri se cade să fie, dacă sar sârgui neînvățați fiind asupra dumnezeieștii jertfe cu primejdie se năvălesc, osândă vor lua cea mai de pre urmă.

Lui Petru. La aceia, să nu faci milostenie înaintea oamenilor. 41.

Mă mir de nebuina ta cea îndatorată. Că nu mi se pare că tu întru atâta nebuinie ai ajuns, cât să socotești, că cei ce miluiesc adică, dar se arată, decât cei ce nu miluiesc mai răi sunt. Iar eu precum mă aflu cu socoteala pentru acestea, îți voi tâlcui. Că milostiv adică este chiar acela, care face bine, dar nu publică pre primejdiile acelor ce pătimesc. Dacă pentru însuși binele cineva ar face milostenia, mai mare are plata, decât cel ce pentru plată face aceasta: Iar dacă pentru plată dumnezeiască, întru a doua rânduială se vor rândui: Iar dacă pentru laudă o fac, vor avea pre aceasta pentru care și o au făcut. Iar cel ce nicei pentru însuși binele,^{*84} nicei pentru dumnezeiasca plată, nicei pentru omenească laudă face ceia ce se cuvine, nicei om mi se pare mie că este, ci pierzător drac. Deci pentru care pricină tu pre cuvintele cele dumnezeiești auzindu-le poruncind, să nu faci milostenia înaintea oamenilor, nu pentru iubirea de slavă suferind ceva a face, pre cei ce pentru iubirea de cinste o fac prihănești; Căci cu cât mai înalt este cel pentru slava oamenilor la întreaga înțelepciune se nevoiește, decât cel ce nicei pentru aceasta se face întreg înțelept: pre atâta cel ce pentru iubirea de slavă o face, decât cel ce nicidecum nu o

⁸³ năravnic

⁸⁴ bunul

face mai bun este. Că acela adică de oameni, iar acela nici de oameni, nici de Dumnezeu sau cucernicit.

Lui Marc. Pentru ce pre bețivul și pre ocărătorul Apostolul împreună cu cei ce prea mari au greșit i-au rânduie. 42.

Ai zis că te minunezi cum pre bețivul și pre ocărătorul Apostolul împreună cu prea curvarii și cu curvarii i-au rânduie. Deci zic, că dacă aceiași osândă cu aceia ar fi zis că vor lua ei, dezlegare trebuia a căuta. Iar dacă din împărăție asemenea cu aceia au zis că vor cădea, pentru care pricină gâcitură și se pare ție cea zisă; Că alt lucru este a zice, că afară de toată cinstea și slava vor zăcea, și altul, a zice, pre aceiași osândă vor lua-o. Că nu au zis, pre cea deopotrivă osândă vor lua-o, precum și tu poate nepricepând pre cea zisă ai socotit că sau zis, ci pre împărăția lui Dumnezeu nu o vor moșteni. Că de slavă adică, zic, în tot chipul afară vor zăcea: Și după cățăimea și după felurimea și după numărul păcatelor se vor judeca. Că multă este cu dinadinsarea a divanului celui dumnezeiesc

Lui Ierachie prea strălucitului. Ce este înțelegerea aceia că prin corb sau hrănit Ilie. 43.

Să știi, o înțelepte, că Izvorul bunătății pre mânia cea drepată a proorocului asupra Iudeilor vrând să o șteargă: că foamete au adus asupra, că pre sațiul cel ce naștea pre ocărăre să-l înțeleptească: au meșteșugit ca el prin corb să se hrănească, pasărea cea urătoare de fii, care și îi naște adică, dar nu-i hrănește: Pentru aceia și cântătorul de Psalmi: măcar că toată zidirea după fireasca socoteală la Ziditorul caută: Că ochii tuturor, zice, spre Tine nădăjduiesc, și Tu le dai lor hrană în bună vreme, au pomenit. Pre corbi, zicând: Celui ce dă dobitoacelor hrană, și puilor corbilor ce-l cheamă pre El. Că mai ales adică pre toate dumnezeiasca purtare de grijă le hrănește, zice, dar cu deosebire pre puii corbilor, carii de la cei ce i-au născut sunt trecuți cu vederea. Că muște*⁸⁵ împrejurul corbilor zburând. Căci cu aceștia numai nu au sfătuit Dumnezeu pre Ilie, ca nu foamete pre mânia să o metaherisească, nici decât iubirea de oameni a pasării celei urătoare de fii mai fără de omenie să se arate. Că aceia adică pre tine pentru a Mea poruncă te hrănește: Iar tu tot făcându-te al mâniei pre dreptățile iubirii de oameni le-ai trecut cu vederea.

⁸⁵ muște

Lui Daniil preotului. Ce este aceia, părinții au mâncat aguridă, și dinții fiilor au strepezit. 44.

Să știi, o prea bunule, că nu a Scripturii este hotărârea, cea a Iudeilor celor ce au păgânătățit hotărâre a judecății, aceia, părinții au mâncat aguridă și dinții fiilor au strepezit. Că de vreme ce mai mari decât strămoșii greșind, socotea că pentru aceia osândă iau, aceasta o zicea: Iar Dumnezeu și nemitarnicul Judecător, arătând, că nu pentru alții, ci pentru sine-și au plătit osânda, zicea, viu Sunt Eu, zice Domnul, dacă încă se va mai zice pilda aceasta, pre care amăgindu-se pre sine-și și pre cei ce îi ascultă o au formulat. Că fiecare pentru păcatul său va muri. Că sufletul cel ce păcătuiește, el va muri.

Lui Daniil. Pentru întreaga înțeleaptă Susana. Lui Ierachie, și lui Dionisie preoții. 45.

Când neînfrânații aceia îndrăgitori afundați fiind în pofte, au venit către prea înțelepata Susana. (:Că neînfrânarea și beția i-au învățat pre dânșii să se întărate) atunci cu adevărat pre cei ce se părea dascăli ceia ce era întru cei ce se învață dumnezeiasca și nemitarnica judecată i-au învățat, dar fiindcă pofta pre ucidere o au meșteșugit, și patima pre cuvânt nu l-au primit, au strigat aceia, odorul întregi înțelepciuni întreg și nepipăit silindu-l a-l păzi. Iar după ce ea adică au săvârșit ceia ce voia, și aceia nu au nimerit, pre aceia care osândeii nu se cădea: atunci cu adevărat o au prihănit cu prihnă, cu care a se prihăni ei cu dreptate era, ci hotărârea cea fără de socoteală împotriva împrejur au pus pre prihănire asupra lor. Deci dacă și Evsevie, precum ați scris, cu vrednicia dascălească îngâmându-se, și îndrăznind acelea care nu este cu cuviință, nici sfat suferi, sus și jos pre cea a episcopiei, dar nu pre cea a faptei bune grăind vrednicie, nu vă îpuținați. Că vrednice de toate, ori aici, ori acolo cele lucrate amaneturi va lua.

Lui Dorotei anagnostului, la aceia, deși am cunoscut după trup pre Hristos. 46.

Poate de vreme ce frați au chemat Hristos pre cei ce îi fac voia cea Părintească, și au arătat pre rudenia cea după trup, fără de cea după duh zic: Și au zis Apostolul, deși am cunoscut după trup pre Hristos, dar acum nu încă îl mai cunoaștem: adică, deși ne laudăm mai întâi cei ce din Iudei am crezut cu rudenia cea după trup a Lui, acum nu cu aceasta ne fălim, ci cu rudenia cea după prietenia Lui, pre care prin fapta bună o dobândim. Pentru aceia și zicea, următori mie faceți-vă, precum și eu

lui Hristos: Ca și cum ar fi zis, cu urmarea mă fălesc mai vârtos decât cu rudenia cea după trup.

Lui Pavel, cum că se cade gândul celor ce greșesc și nu socoteasc că greșesc a-l surpa: Iar celor ce se pocăiesc iertare a le da. 47.

Să știi, o prea bunule, că nu se va tăinui nimeni de cel Prea luminat și neadormit Ochi, nici dacă întru ascuns ceva ar lucra. Că goale Lui sunt toate, măcar deși ascunse se par că sunt. Pentru aceia și pre cei ce păcătuiesc și nu se pocăiesc, rîuri oarecare dea pururi curgătoare îi vor primi, cu foc înfricoșat firbându-i, pre ale cărora curgeri văpăi spre muncă învăluindu-le. Deci să ne temem de Dumnezeu: că Înfricoșat este: și să-l cinstim, că Bun este: Și să cerem, pre acelea care se cuvin Lui a le da, și nouă de folos a le lua. Căci spre aceasta ascultător este: și să ne pocăim când greșim. Că și Făcător de bine este, și Primitor al celor ce curat se pocăiesc: și nicidecum să nu ne împuținăm: căci cu adevărat Puternic este și neamăgit: ci cu osârdie să-l iubim. Că celor ce îi doresc pre cuvintele Lui și Blând este.

Lui Ammonie. La aceia, sculați-vă, să mergem de aicea. 48.

Ca nu prin mai înainte prindere în minte, cu patimă pre grea, și care cu greu poate a se dezrădăcina, ținuți fiind în pământ, despre darurile cele cerești să ne oprim, au zis Mântuitorul: sculați-vă să mergem de aicea. Căci cu glasul cel trimis pre puterea Sa amestecându-o, pre cei adevărați Ucenici ai Lui de tiranicile patimi slobozindu-i, întru singlitul cel mai presus de lume i-au mutat.

Lui Orion. La aceia, de este vreo gustare în grăiri deșarte. 49.

Să știi, că de boala cea întărită, și care pre putere o luptă, și la sfârșit gonește ca pre suflet adică să-l desparți, iar pre trup să-l omoare, puțin grijindu-ne, pre cele scrise de la tine a le tâlcui ne-am sârguit acum: aceia, iar deși este vreo gustare în graiuri deșarte, mi se pare că două vestește. Ori că mincinoasa defăimare mai înăuntru auzului nu ajunge: Că nu se atinge de mintea celui ce o aude: ori că se cade cu măsurate săruri*⁸⁶ pre cuvânt a-l săra, ca și dulce să fie celor bine mulțumitori, și hrănitor, și să împungă pre mintea celor ce îl aud. Iar sare a cuvintelor celor sfătuitoare este mărturia dumnezeieștilor cuvinte, și frica judecății, și cuvântul

⁸⁶ serări

împărăției, mai tare și mai lucrătoare, și mai hrănitoare zicând pre sfătuire, și nu numai celor cu stomacul bun ci și celor cu stomacul rău folositoare, și împotriva hrană dându-le.

Lui Evtonie diaconului. La cea zisă de norod lui Irod: glas al lui Dumnezeu și al omului. 50.

Să știi, că cei ce te cunosc pre tine nu sau minunat, pentru acelea care înalt le propovăduiești: Iar cei ce nu te știau te-au cunoscut: și cei ce ești zavistua, încă mai mult de boală sau cheltuit, și osândă au luat, decât care mai mare nu ar fi putut de la dânșii să ia. Deci dacă voiești pre aceia adică iarăși de duceață să-i umpli, iar întru aceia mai adevărată cunoștință să pui, iar pre aceia să-i muncești. Lângă bunătatea ta mai adaoge. Și acestea adică până întru atâta. Iar de vreme ce ai scris, pentru care pricină alții mai presus de vrednicie momind pre Irod, și zicând, glas al lui Dumnezeu, și nu al omului, el au luat osândă. Zic, că n-au rănit acela, nici pre momirea ceia ce păgânătătea și înebunea o a oprit. Că prin aceia căci au primit, și întru mai mare păgânătate pre dânșii i-au învățat. Dar după cuviință este și aceia, deși nu îndată, ci mai pre urmă să ia osândă. Iar dacă și aicea au scăpat, de cele de acolo nu vor scăpa.

Lui Teon. La aceia, celor ce după voire sunt chemați. 51.

Dumnezeiescul dar cu omeneasca osrâdie amestecându-se, mântuiește pre om. Pentru aceia și cel ce avea pre Hristos întru sine-și grăind au zis: ajută celor ce după voire sunt chemați. Că nu chemarea numai (:că toți sau chemat adică, dar nu au ascultat:) ci și voirea celor chemați pre mântuire o au lucrat. Că nu angarisită sau făcut chmearea, nici silită, ci de bună voie.

Aceluia-și. Că păcatul decât moartea este mai cumplit: La aceia, că dacă merindele păcatului sunt moarte. Și, nu stăpânească întru voi păcatul: Și iarăși, iar boldul morții este păcatul. 52.

Păcatul cu mult decât moartea este mai cumplit, pentru aceia și Pavel, cel măestru mai mult decât toți pre unele ca aceasta a le socoti, pre acela adică împărat lau zis, iar pre aceia merinde, ca și cum pre aceasta sub acela rânduindu-o. Iar împărat, nu pentru vrednicie (:că nimic decât dânsul*⁸⁷ nu este mai urât lucru:) ci pentru ascultarea cea fierbinte a celor ce se prind de dânsul. Că dacă merindele păcatului

⁸⁷ păcatul

este moartea, (nu împărătească întru voi păcatul, care aduce moartea) NU ÎNTELEG310r la cei ce au minte este mai greu. Că dacă alegere ar zăcea înainte, și cu puțință ar fi fost, să aleg a muri nepăcătuiind, decât păcătuiind să nu mor. Așa acest lucru decât acela mai cumplit este, la mine judecătorul. Că moartea adică de înviere se va stinge. Drept aceia nimic nu câștigă cel ce păcătuieste adică, dar nu moare (:că după pricină zică-se) dacă și după înviere sub muncă se va supune. Și cu altă încă paradigmă luminată pre aceasta o au făcut arătată, zicând. Iar boldul morții este păcatul. Deci precum șarpele sau scorpia dinții sau bold neavând, prin acelea care pre venin îl vor trimite, nu sar fi înfricoșat cineva, așa și de moarte, dacă nu pentru păcat sar fi adus, fără de frică se cădea a se primi: Iar dacă și pentru fapta bună, mai cu dragoste. Nu socotești că aceasta nu este cu puțință; pre mucenici primește-i martri, carii ca un început de nemurire pre moarte o au îmbrățișat.

Lui Dionisie scolasticului. Câte voiți ca să vă facă vouă. 53.

Născuți adică sunt cei ce nu legea cea sădită în fire sau învățat, și pre cuviință o au făcut: Că are firea întru sine-și al faptelor bune cu deadinsul sat și nemitarnic divan, pre care și Hristos în loc de dojenire și de sfătuire l-au adus înăuntru. Zicând: toate câte voiți ca să vă facă vouă oamenii, și voi asemenea faceți-le lor. Apoi arătând, că dreptar este acesta și al blagocestiei și al iubirii de oameni, au zis: Că aceasta este legea și proorocii. Iar după ce au șchiopătat firea, și au înegrit chipurile faptei bune, sau dat și legea scrisă. Iar după ce și ea sau călcat, ceata proorocilor au luat în mână pre îndreptare. Iar după ce și aceasta au obosit, vindecat-am, zicând Babilonul, și nu sau tămăduit: aicea au venit Cel ce și în fire au pus pre semințele faptei bune, și prin lege învățând, și prin prooroci propovăduind. Deci după ce au venit Împăratul ceurilor, de nevoie și dogme care cerului se cuvin au poruncit, și petrecere îngerilor mai vârtos decât oamenilor potrivită, plăcută, ca întru niște împărătești porunci întru sfințitele Evanghelii au poruncit.

Lui Pavel ipodiatonului. La aceiași. 54.

Înțelepciunea cea negărită, ca să nu ne prigoniim, ce este fapta bună căutând, lucru prea desăvârșit pre voirea fiecăruia înfingându-o, au zis: Toate câte voiți ca să vă facă vouă oamenii, și voi faceți-le lor. Deci dacă întru sine-ți ai și pre regula faptelor bune, nu căuta de la alții aceasta, ci uneltește pre a ta comoară.

Lui Arpocra sofistului: Că din iubirea de stăpânire sau din mândrie răsareserurile. 55.

Iubirea de stăpânire a tuturor relelor este pricină, care și pre cele ce stau ale răsturna se ispitește, și grele războaie nu numai în vremea noastră, ci și în vremea celor de demult au făcut a năvăli asupra. Că cei ce adică la tăcerea lui Pitagora sau iscusit, pre cei ce mare cugeta pentru buna limbuție îi lepăda. Iar ucenicii lui Homer, pre cei ai lui Platon îi batjocorea: Iar cei ai lui Platon pre ai lui Homer cu păgânătatea îi prihănea. Și cei ai lui Aristotel împotriva celor ai lui Platon sau dezbrăcat: Iar cei ai stoicilor împotriva celor ai lui Aristotel sau întrarmat. Iar pre epicuri, carii la răutate a ajuta au îndrăznit, și a-i pomeni prea necuvios lucru este. Și întru cea doctorească pre aceiași o au urmat. Că logicii adică pre gerafi i-au împublicat: Iar gerafii împotriva logicilor sau întrarmat. Că aceia adică multe și de multe feluri de rădăcini ale patimilor au zis că sunt. Pentru aceia și feluri de feluri de ajutorări au uneltit, pre rădăcinile bolilor iscodindu-le. Și așa oprind pre izvoarele patimilor. Iar aceia două numai pricini au hotărât, uscăciune, și curgere: Pentru aceia și aceia, ori că se cuvina a se deșerta ori a curge, au dogmatisit. Iar cei iscușiți și pre aceștia și pre aceia îi batjocorea. Iar dacă și pre cele ale ritorilor, și pre cele ale poeților, și pre cele ale scriitorilor deosebiri unii împotriva altora aș fi voit a le zice, mult și cuvânt și vreme se va cheltui, și nici un lucru minunat. Căci când cei ce cu numele filosofiei se fălesc nu sau lenevit arătat asupra lor-uș război a porni, nicidecum ritorilor și poeților nu le-ar fi păsat pentru pace, carii și împotriva ucenicilor lui Socrat cei ce pre înfrânare și pre dreptate și pre întreaga înțelepciune o alegea se sfădea, pre carii Platon comodisindu-i în cuvinte, comodisit au fost de la cei câinești, dintru care unul au fost și Luchian, carele pre dialoguri mai asupra tuturor împreună și celor zise și celor rămase le-au așezat. Pre care ucenicii lui Platon adică, pentru că sau împublicat dumnezeii cei de a doua oară plăsmuiți de la poieți, l-au lepădat. Iar ucenicii poeților hulitori sau numit: Căci cu greu pre dumnezeii cei de la dânșii lăudați i-au comodisit. Deci cine va îndrăzni a zice pre cele ale elinilor carii apăra pre ale sale, că multe eresuri la creștini sau născut, atâtea văzând și la aceia pentru iubirea de stăpânire. (:că se cade adevărul a se zice:) născute; iar dacă aceasta sar fi izgonit din oameni, nădejde este bună, că toți la dumnezeiasca propovăduire cu un glas și cu pravoslavie împreună ar fi alergat.

Lui Petru scolasticului, pentru același lucru. 56.

Ori din iubirea de stăpânire, mi se pare, ori din mai înainte prinderea în minte, dintru amândouă acestea patimi cu greu de biruit, eresurile cum că sau născut. Că cei ce adică întru supuși nu au socotit lucru vrednic să fie, nici au primit, și pre sămânța de învățatură mai nouă au semănat, întru cele așezate a rămâne nesocotind lucru vrednic.

Lui Adamant. La aceia-și. 57.

Ce te minunezi, dacă după venirea cea trupească a Mântutorului multe ersuri sau născut, diavolul ca unul ce cu adevărat luminat și arătat au auzit, că toate judecății se vor supune, și osândă vor lua, pre acestea le-au semănat, ca să aibă pre mulți care se vor munci împreună cu dânsul; Când și mai înainte de venirea Lui nu puține era eresuri. Că din oameni unii adică nicicum că este Dumnezeu socotea: Iar alții cum că este adică, dar nu se grijește: Și unii adică cum că se grijește adică, dar numai pentru cele cerești: Iar alții nu numai pentru singure cele cerești, ci și pentru cele pământești dar nu pentru toate, ci pentru cele covârșitoare: adică pentru împărați și pentru boieri: Și unii adică pre desine-șime, iar alții noroc, iar alții cum că în zadar toate se poartă au hotărât. Și unii adică idolilor se închina blagocestiv lucru socotea: iar alții cu măsă a se însura. Și unii adică oameni a jertfi: Iar alții dobitoace a jertfi. Unii adică bou a jertfi, iar alții cămilă a junghia: și unii adică unii pre alții a se mânca. Ci dacă pre toate în mijloc le-aș aduce, poate necrezut voi fi adică, dar nu voi fi muștrat. Deci dacă dea pururi întru sine-și neamul se împerechea, și nu pre aceleași le socotea (:fiindcă după vreme oamenii cu noi năravuri făcându-se, sau și împerechindu-se, pre cele ce era așezate adică le mișca, și legiuia pre cele ce li se părea:) ce te minunezi, dacă și acum împrejurul lucrului celui dumnezeiesc și decât cuvântul mai înalt se fățarnicesc că nu se unesc de iubirea de stăpânire înnebunindu-se.

Lui Ioan diaconului. A Epistolei lui Iuda. Ce este, stele rătăcitoare, cărora negura întunericului în veac sau păzit. 58.

Dacă adică însuși tu singur ai trimis, ca să știi, pentru care pricină sau zis: stele rătăcitoare, cărora negura întunericului în veci sau păzit: poate prihăind pre a ta neînvățatură, și în scurt trimițând bărbaților nu stelelor, m-aș fi izbăvit. Iar de vreme ce mulți, și din cei ce se par că sunt înțelepți, aceasta o au căutat a se învăța, și multe pornind, mai pre urmă învățându-o sau minunat, nu te voi prihăni adică pre tine nicidecum, ci a ți-o tâlcui pre dânsa mai arătat, mă voi ispiti. Deci zic, că pentru oamenii carii decât iertarea mai presus greșesc îi era cuvântul celui ce au

trimis, nu pentru stele și pentru nori, și pentru valuri și pentru copaci: pre care cu adevărat paradigme le-au metaherisit: pre care o au acelea după fire, pre aceasta cum că o au pățimit oamenii după voire prihnindu-i. Că precum norii cei fără de apă, carii de vânturi se gonesc, și pomii cei neroditori, carii îndoit au zis cum că mor, nu se vor munci: ci nici valurile pre ale sale rușini le înspumă, necuvântătoare fiind și de simțire neîmpărtășite: așa și cele ce se zic stele rătăcite nu pre negură o moștenesc, ci oamenii, carii după voire păcătuiesc: pentru carii și pildele acestea sau luat, cât este întru acest chip cea zisă: oamenii aceștia, pentru carii este cuvântul, ca niște stele rătăcite sunt, carii din calea cea dreaptă se abat, și pre cea împotriva ei umblă: pentru aceia lor negura se păzește, nu stelelor, ci bărbaților. Că nu pentru stele sau pentru nori sau pentru valuri îi era lui, precum am zis mai sus, cuvântul, ci pentru oamenii carii întru sălbăticie și neastâmpărare și mândrie au căzut, și prin întâlnirea și pre cei ce se apropie de dânșii îi vatămă. Iar cum că acestea întru acest chip sunt, să cercăm, de se pare cuvântul. Deci cei adică întru acestea iscusii, nici cuvioase, nici adevărate le cei mulți le zic că sunt. Căci cu luminată mărturie și prin vederi se luptă. Dar însă zic, că cele rătăcite pre drumul său adică îl au, de la apus la răsărit: Și pre acesta se silesc a-l săvârși: Iar de pornirea cea potrivnică a celor nerătăcite și mai iute biruindu-se spre apus se poartă. Și pre acest fel de asemănare uneltesc. Precum o roată este purtându-se, o furinică pre pornirea ei cea împotriva mergând nimic atâta nu săvârșește: (:că se biruiește de pornirea cea prea iute a roții:) așa și cele rătăcite după pornirea celor nerătăcite se află. Deci pre eia ce adică îi muștră pre dânșii, că uneori adică ca pre niște dumnezei îi cinstesc, iar alte ori cu furnica îi aseamănă, numai însemându-o (:că la alta mă silesc:) acum voi trece-o, și spre cea căutată voi veni. Deci acestea adică aceia, iar eu scotesc, pentru că au uneltit și Scriptura pre acest nume, ori chiar grăind, ori rău uneltind, ori obișnuitei celor mulți urmând, că de vreme ce pre soare și pre lună, și pre celelalte cinci stele, care nu la mulți sunt cunoscute, și arătându-se și luminând, și lucind și ca focul făcându-se, și încă și purtătoare de lumină întru cele rătăcite le rânduiesc cei decât tine mai neînțelegători, și ale oarecărora din cei ce pre pământ au stăpânit și urât au viețuit, și cu slavă pre viață o au sfârșit, numiri le-au pus. Iar soarele întru lățimea cea despre an înconjură pre părțile cele de la amiazănoapte și cele de la amiazăzi: Iar luna după lună, de unde mi se pare și luna, nu pentru căci în chip de lună se face luna, precum zic oarecarii: ci și pentru căci după lună pre toată regula ei o împlinește. Că numele acesta minin luna se numește. Iar celelalte toate după asemănare înconjurărilor sale și drumul lor pre înconjurarea aceasta o săvârșesc: Pentru aceasta rătăcite ele sau numit. Însă ori aceasta, ori aceia adevărată de ar fi, pre știința Ziditorului înalt o propovăduiește, a Celui ce și le-au rânduit și le-au legiut, precum și însuși El adică zice: Eu stelelor am poruncit. Iar cântătorul de Psalmi arătând că pre pământ adică sau călcat dumnezeiasca poruncă, oamenii întru fărădelege de sine-și mergând: Iar în cer sau păzit, au zis, în veac,

Doamne, cuvântul Tău rămâne în cer. Iar dacă pentru căci sau zis, stelelor am poruncit, jivini cuvântătoare pre dânsule și de sine-și stăpânitoare le hotărăsc oarecarii: (:că știi pre oarecarii nu numai din cei afară de credință, ci și din cei ce au crezut pre aceasta dogmatindu-o:) de prisosit și nefolositoare căutarea aceasta cum că este socotindu-o: (:că mai mari decât tine, zice, nu căuta: și mai mari decât tine nu cerca. Acelea care sau poruncit ție, acestea gândește-le. Că nu îți este ție trebuință de cele ascunse:) Nu aș fi ales pre aceasta, nici aș fi hotărât-o: Iar pre aceia mai vârtos o aș fi zis-o, că pentru necuvântătoare și nesimțitoare, pre numele acesta l-au uneltit Scriptura, zicând: au poruncit Domnul arșitei: Și au poruncit Domnul norilor: Și au poruncit Domnul viermelui. Deci ori cuvântătoare sunt jivini, precum zic oarecarii, ori sfere înfocate, ori trupuri în chipul discului, din focul eterului aprinse, ori zburări de foc în chipul sferei, ori sfere înfocate: (:că oarecarii din filosofi aceasta o a dogmatit:) ori lucruri primitoare de lumină neamterilanică și mai preus de lume: Nu foarte m-aș fi întărit: Că nimic aceasta către prea buna petrecere nu socotesc că folosește: ci aceia aș fi zis, că nu numai pentru suflet, când sar răsturna din fapta bună, ci și la trup, când ar păcătui, nume al rătăcirii zace în Scripturi. Că au văzut, zice, un om pre Iosif rătăcind din cale. Și iarăși, rătăcitu-i-ai pre dânsii întru neumblată și nu în cale. Deci nici un lucru minunat, dacă și pre înconjurarea cea de la amiazănoapte și de la amiazăzi a celor șapte stele care în sus și în jos aleargă, rătăcire oarecarii o au numit fiindcă pre una și aceiași cale a celor ne rătăcite aleargă. Decei dacă cu întocmire și cu bună potrivire înconjură, pentru ce se osândesc; Că dacă adică, ceia ce nici este cu cuviință a o zice, nefăcute și mai presus de pricină că sunt le-ar fi zis elinii, mai ales adică din potrivirea lor și din buna rânduială se vor muștra. Că rânduiala pre rânduitorul îl propovăduiește. Iar dacă nu se vor pleca, audă pre Platon care zice, Duh este Ziditorul al totului acestuia NU ÎNTELEG SÂRȘIT PAGINĂ 314r iar dacă pricinuitor au și făcător, precum este adevărul, și elinilor li sau părut, și Iudeilor, și creștinilor, și tuturor celor ce de minte și de pricepere nu sunt împărțășiți, pre cel ce și pre pornire și pre buna alcătuire orânduiește, prin care și vremile anului, și nopțile și mari și mici se săvârșesc. Arătat este că nu este prihănită minunata lor și prea întocmita înconjurare. Iar dacă nu este prihănită, cum se osândesc; că deși cuvântătoare și voitorare jivini ar fi fost, ceia ce oarecarii o socotesc: (:că de aceasta după pricină, mai mare făcând pre muștrarea cea împotriva lor:) nici așa a se osândi cu dreptate nu ar fi fost. Dacă adică unde ar fi voit, ar fi mers, și acelea ce ar fi voit le-ar fi făcut, nu numai a acestora, ci și a celor ce zic, că ele sunt făcătoare de rele, pricină ar fi avut cuvântul: și cu cuviință datoare ar fi fost să se osândească. Iar dacă pre drumul cel poruncit lor din veac îl aleargă, nu se cuvine făcătoare ele de rele să se zică. Că păgânesc lucru este și fără de socoteală. Ci deși după pricină este, ceia ce oarecarii o zic: Că eu nu o aș fi zis: sar fi dat. (:că necuvios lucru este, a îndrăzni asupra celor nearătate:) însemnătoare

ele să fie, nici așa nu se vor osândi, că nici proorocii, pre relele cele ce vrea de la Iudei să se lucreze mai înainte vestindu-le. Că nu căci le-au vestit mai înainte, sau făcut: Ci căci vrea să se facă, mai înainte le-au vestit. Că rutatea iudeilor pricină de prorocie sau făcut, nu proorocia de răutate. Deci arătat, precum mi se pare, tuturor sau făcut, după ce departe toată împotriva grăire sau izgonit, că nu pentru stele, precum nici pentru valuri, sau pentru copaci sau pentru sau pentru nori era cuvântul celui ce trimitea: precum și mintea a toate epistoliei vestește: Ci pentru oamenii cei ce au păcătuit, cărora negura întunericii în veac sau păzit. Că începând din pilde, la aceia care îi era lui cuvântul, au sfârșit.

Lui Polihronie, a epistoliei celei către Romani: la cea scrisă: i-au dat pre dâșii Dumnezeu întru neiscusită minte, să facă, și celelalte. 59.

De vreme ce ai scris, pentru care pricină i-au dat pre dâșii Dumnezeu întru neiscusita minte, voi zice: Că dacă pre cea de aicea înainte vei ceti-o, și vei cunoaște, și te vei izbăvi de toată îndoiala, că zice, plini sunt de toată nedreptatea. Că după ce cuprinzător au numit pre toată răutatea, și după fel întru cele de aicea înainte trece. Deci dacă nu ca să se umple, ci plini fiind i-au dat, ce lucru necuvios ar fi făcut; Iar dacă nearătată socotești că este: măcar că arătată fiind: mai arătată pre dânsa a o tâlcui mă voi ispiti. Nu au zis, după ce sau dat, sau umplut, dar nici, sau dat ca să se umple, ci plini fiind i-au dat. Adică, i-au lăsat, golindu-i de ajutorul Său: precum un voevod neplecându-se ostașii poruncilor lui, ci cât despre partea lor ca să se biruiască, îi lasă, golindu-i de înțelepciunea sa. Ca pre cei din sine-și plini de toată răutatea, după cuviință i-au dat ca să se părăsească, nu împingându-i întru neiscusită minte, ci pre cei ce sau pornit la dânsa lăsându-i.

Lui Teologie diaconului. La cea zisă: nu numai pre aceleași le fac. 60.

De vreme ce iarăși pre apostoleștile comori a le urma pre noi făcându-ne. Că ai zis, ce esteacea, nu numai pre acelea le fac, ci și împreună bine voiesc cu cei ce le lucrează: și ai adaos, dacă decât a face a împreună binevoi mai greu lucru este, pentru acre pricină așa pre dânsa o au rânduit Pavel; Puțin aducând pre mintea ta, ca să vânează pre mintea cea apostolească fugând ea, auzi. Deci oarecarii adică neînțelegând pre cea zisă, ci precum tu nedumirindu-se, și cum că sunt stricate zicerile cele apostolești socotind, întru acest chip pre dânsa le-au tâlcuit: nu numia cei ce le fac pre acelea, ci și cei ce împreună binevoiesc cu cei ce le lucrează. Că așa era, au zis, pre scrierea cea de demult, ca mai mare să fie a face decât împreună bine a voi. Iar eu nicicum că sunt greșite întru aceasta zicând cărțile

cele Apostolești, nici defăimând pre cei ce nu au înțeles: (:că poate deși întru aceasta nu ajung, întru altele mă întrec, și pre oarecare le-au înțeles, dintru care eu nici întru o înțelegere am venit:) pre cea gândită zicându-o, cetitorilor voi lăsa pre hotărâre. Deci zic, că de vreme ce decât a greși a lăuda pre cei ce greșesc cu mult mai greu lucru este, și mai mare la pricina muncii, după cuviință sau zis: Nu numai re acelea le fac, ci și împreună binevoiesc cu cei ce la lucrează. Că cel ce adică după ce greșește defaimă pre păcat, va putea cu vreme cândva pre sine-și a se chema înapoi, prea mare ajutor având la a se pocăi pre prihănirea păcatului: Iar cel ce laudă pre răutate, de ajutorul cel din pocăință pre sine-și se lipsește. Deci de vreme ce a scotelii celei stricate, și a sufletului celui ce bolește cu nevindecate boli este hotărârea aceasta, cu cale decât cel ce greșește cel ce pre păcat îl laudă, cu mult mai fărădelege sau judecat că este. Că acela adică pre cea prea grabnică: Iar acela nicidecum nu se va depărta de păcat. Dacă și amândouă hotărârile vor stăpâni.

Lui Amonie. La aceia, slavă și cinste și pace la tot cel ce lucrează binele: 61.

Pentru ce au zis, ai zis, Pavel: Iar slavă și cinste și pace la tot cel ce lucrează binele Iudeului mai întâi, și elinului, și nicăieri pre creștin l-au pomenit; Deci să știi, că pentru cele mai înainte de venirea lui Hristos cea trupească îi era lui Pavel cuvântul. Că încă nu în vremile darului zăbovindu-se era. Iar elini aicea zice, nu pre slujitorii de idoli, ci pre cei blagocestivi, carii întru legea cea sădită în fire petrecea, pre cei ce afară de păzirile cele Iudaice pre toate cele ce către blagocestie căuta le păzea: în ce fel era, Melchisedec, Iov, Cornilie.

Lui Epimah anagnostului. La aceia, iar afară de lege păcatul mort este. 62.

De vreme ce, cum afară de lege păcatul mort este, ai voit a te învăța, zic: Că aceasta voiește a o zice Pavel, că încă nu era cunoscut. Că nu acestea le însemnează, că nu au știut păcătuind, fiindcă fără de socoteală sar fi aflat muncindu-se de lege, că unii adică al apei, iar alții al focului lucru sar fi făcut: ci cum că au știut adică, dar nu așa cu deadinsul. Pentru aceia se muncea adică, dar nu așa cumplit.

Lui Isihiron preotului. La aceia, nu sunt vrednice patimile vremii de acum. 63.

Pavel prea viteazul voievod, cel ce pre hotărârea dumnezeieștii hirotonii nu o au ocărât, cel ce pre viața întrecându-se cu darul o au arătat, și îndeamnă împreună pre cei ce pre războiul cel sfințit cu adevărat îl bat, și ne lăsându-i mare să cugete, ca unii ce se biruiesc de răsplătirea cununilor, mai cu voevozie striga: că socotesc, că nu sunt vrednice patimile vremii aceteia de acum către slava ceia ce va să se descopere la noi. Iar să se descoperă au zis arătând, fiindcă și acum este adică, dar se ascunde, pre ostenelele purtătorilo de biruință așteptându-le. Iar dacă întârzierea mânănește, aceasta veselească mai vârtos pre cei ce pre întăririle patimilor și ale dracilor le surpă. Căci cum că este prea mare, și pre cuvânt și pre minte și pre starea aceasta de acum cu multă îndestulare o covârșește, acolo sau învistierit. Că nici așa prost au zis: patmle vremii de acum: ci ca să arate pre dânsle că nu numai de felurime, ci și de cătățime sunt biruite. Acelea adică împreună cu viața aceasta de acum se sfârșesc, iar acelea împreună cu veacurile cele fără de moarte se întind. Pre care de vreme ce nici arătat, nici din parte a le spune de față cu cuvântul nu putea, din slava ceia ce mai ales se pare că este de noi îndrăgită, pre dânsle le-au numit. Că vârful faptelor bune aceasta se pare că este.

Lui Teodor diaconului. 64.

Dumnezeu Cuvântul a se în-omeni primind, și pre patimile cele omenești, care se învăluia mai întâi, domolindu-le, și pre trup liman al faptei bune hotărându-l, și pre taberile cele viclene sub picioarele Ucenicilor Săi supunându-le, și nevoițele mai mari decât cele de demult după cuviință hotărându-le, și plățile cerești și mai presus de lume gătindu-le: Cei ce se biruiesc pre sine cu dreptate ar fi putut fi să socotească pre biruire: Că biruința de aceia la noi fiind, ori neaflând pre cei ce știu să biruiască, întru puțin pre a sa putere arătându-o, celor ce nu voiesc prin ostenele să o câștige pre dânsa, adică pre pricina biruirii.

Aceluia-și. Pentru aceia. Căci credința fără de fapte nu mântuiește pre om. 65.

Aici venind Dumnezeu Cuvântul, credință cerând, cu darul o au îndreptat: Că nu era cu puțință din dreptate să se mântuiască cei ce de sine-și sau fost vândut. Și aceasta cântătorul de Psalmi și vasul alegerii o au hotărât: Acela adică adevărind: nu este drept nici unul: iar celălalt, toți au păcătuit, și se lipsesc de slava lui Dumnezeu întârind. Iar de la cei ce au crezut dreptatea cea prea din vârf cu cuviință o au cerut: Întru cât la început adică darul au îndreptat, iar cei ce sau îndreptat, de lucruri bune a se apuca au poruncit, fiindcă nu este cu puțință din credință numai să se

mântuiască. Că se cade cu credința să se amestece și faptele, și dintru acestea să se însuflețească ea. Că moartă ar fi fost fără de acestea.

Lui Ermin comitului. Pentru ce toate cele dumnezeiești cu numele focului se închipuiesc. 66.

Pentru ce, ai zis, mai toate cele dumnezeiești cu numele focului se închipuiesc; Că foc sau zis Dumnezeu: și îngerii foc arzând: Și sau arătat Apostolilor limbi ca de foc: și, cu duhul fierbând; Deci mi se pare că pentru îndestularea Lui și bogăția, că dintru o făclie nenumărate făclii aprinde, și nu se împuținează, ci iarăși altele atâtea și mai multe poate să aprindă. Și pre calea cea ce către trupuri duce El în sus se duce, căci focul din cele pământești pre cele de sus numai le gonește. Că acelea adică pre pământ, iar acela pre cer îl dorește: Și acelea adică pre pornirea cea în jos: Iar acela pre calea cea de sus o știe. Că precum piatra și apa pre calea cea de sus nu o știe, așa și focul pre cea de jos nu o suferă.

Lui Teognost diaconului pentru cetire asupra elinilor. Pentru darul Scripturilor celor de Dumnezeu insuflate, și pentru folosul cel dintru dânsle. 67.

De multe ori m-am mirat de cei ce dialoguri au alcătuit, și de cei ce au scris cuvinte lungi, că de slava sa adică foarte sau grijit, înalt și prea înțelept cuvânt uneltind: iar de folosul ascultătorilor sau lenevit, de care cu cuviință era ca mai multă purtare de grijă ei să facă. Că scriitorii adică atâta slavă luând, nimic mai mult folos nu sau făcut altora: Iar când ceilalți se folosesc, multă sar fi făcut sporirea faptei bune. Dar de vrme ce pre al său interes l-au văzut, pre al celoralți l-au trecut cu vederea. Pentru aceia și pre dumnezeiasca Scriptură o prihănesc, care nu de prisosit și împodobit cuvânt au uneltit, ci pre cel smerit și pe jos. Iar noi adică lor să le imputăm pentru iubirea de sine-și, că slavă poftind, de ceilalți nicidecum nu sau grijit: Iar pre dumnezeiasca cu adevărat Scriptură să o izbăvim de prihăniri, zicând: Că nu de a sa slavă, ci de mântuirea ascultătorilor sau grijit. Iar dacă înaltă tâlcuire ar fi poftit, învețe-se, că mai bine este de la prost adevărul, decât de la înțelept mincuina a o învăța. Că acela adică prost și în scurt tâlcuiește: Iar acela de multe ori cu ne luminare și pre frumusețea adevărului o întunecă, și pre minciună cu buna grăire împodobindu-o, cu aur pre otravă o au amestecat. Iar dacă adevărul cu buna grăire sar fi împreunat, poate adică pre cei învățați să-i folosească, dar tuturor celorlalți netrebnic va fi și nefolositor. Pentru care și Scriptura pre adevăr cu cuvânt pe jos l-au tâlcuit, ca și proștii și înțelepții și copii și femeile să-l învețe. Că dintru

aceasta înțelepții adică nimic nu se vatămă: Iar dintru aceia cea mai multă parte sau vătămat. Deci dacă de oarecarii trebuia să se grijească, apoi cu adevărat de cei mai mulți: Iar căci și de toți sau grijit, se arată luminat că dumnezeiască este și cerească.

Nescrise deasupra. 68.

Nu același lucru este, o prea bunule, a porunci și a da voie: Că aceia adică cum că în tot chipul datoare este să săvârșească se poruncește precum aceia, nu vei prea curvi, nu vei ucide, nu vei fura, și câte ca acestea: Iar aceia pentru oarecare iconomie se dă voie. Că aceia adică se poruncește: Iar aceia nu se oprește: Și aceasta din Scripturi o voi încredința. Apostolii nu propovăduia adică, nici legiuia tărierea împrejur: dar de voie, nu se cade să se facă, ci cum că de împreună pogorământ înțelept era trebuință. Că nu ar fi dat voie au ca și cum era trebuință să se păzească, întru început o păzea. Și pentru cei ce se ospăta le cei necredincioși au zis Pavel: Dacă cineva va chema pre voi din cei necredincioși, și voiți să mergeți, tot ce este pus înaintea vouă, mâncați. Nu poruncesc, zice, să vă duceți: iar dacă voiți, nu vă opresc. Că aceia adică a punerii de lege este: Iar aceia a iconomiei.

Nescrisă deasupra. Pentru ce la capiște sau scris deasupra necunoscutului Dumnezeu. 69.

Două pricini zic oarecarii că sunt a celei sceise deasupra de Atenieni la capiște: Necunoscutului Dumnezeu. Că unii adică zic, cum că pre Filipid l-au trimis Atenieni de olac*⁸⁸ pe jos către lachedemonieni pentru ajutor, când perșii sau ostășit asupra eladei: pentru aceia în muntele Partenesc nălucire de vedenie întâmplându-se, prihănea adică pre Atenieini ca unii ce nu poartă grijă de dânsul, și se făgăduia că le-ar fi ajutat. Deci după ce au biruit, capiște au zidit, și au scris deasupra: Necunoscutului dumnezeu. Iar alții zic, că foamete oarecând au căzut peste Atena, și până întru atâta pre dâșii i-au topit, cât nici pre fulgerile cele prea subțiri le suferea. Deci pre cei socotiți dumnezei ai lor cinstindu-i, nimic nu sau folosit. Deci gândind ei, că este poate vreun Dumnezeu, pre care ei l-au lăsat necinstit, care pre foamete o au trimis asupra lor, locaș zidind și jertfelnic scriindu-i deasupra necunoscutului dumnezeu, și jertfindu-i, îndată și sau tămăduit. Acestea luându-le Pavel dintru ale lor dogme, pre Atenienii cei ce mare pentru înțelepciune cugeta i-au biruit.

⁸⁸ sol

Lui Uresenufie anagnostului. 70.

Pentru aceasta lesne biruiți suntem, o prea bunule, și lesne prinși, că unii asupra altora ne întrarmămăm, voevod pre vrăjmașul cel de obște uneltindu-l. Că fiind trebuință unii cu alții împotriva aceluia a ne ostăși, unii împotriva altora împreună cu acela ne întrarmăm, voevod pre acela uneltind, care pre amândouă părțile a le pierde însetează. Ci a prihăni adică cu lesnire, și fiecăruia iar fi fost: Iar a zice, cum am fi încetat unii împotriva altora dând război, acest lucru a sfetnicului este. Deci zic, că de vreme ce și pre bogăție și pre slavă, și pre celelalte lumești, care ca iarba se vestejesc, mari le socotim că sunt. Că dacă pre acelea rele și proaste, precum cu adevărat și sunt, ne-am fi învățat pre sine-ne a le socoti, nu am fi ridicat pentru dânsule nedomolitele și neîmpăcate războaie asupra noastră, ci pre pace și pre dragoste o am fi îmbrățișat, pentru care tot războiul și lupta și împerecherea se duce.

Lui Casian că nu este pricinuitor de rele Dumnezeu. 71.

Mulți cu podoaba trupului strălucind, și cu sufletul au strălucit. Iar dacă nu crezi, vezi pre înțeleptul Iosif. Că bun la chip, și frumos la față foarte fiind, precum mărturisește pentru dânsul Scriptura, și egipteanca asupra lui tulburându-se: ci cu fapta bună a înfrânării mai mult au strălucit, și pre vâpăia cea din vârstă o au stins, (:că nici era de piatră:) și pre tirăniile cele din momire le-au călcat. Iar decât frica momirea, la mine judecătorul, mai puternică este. Dar se cuvine a socoti, că și stăpână era ceia ce îl momea, împodobindu-se, și pre haina dulceții zădărându-o, și femeie, iscusit ritor spre a amăgi pre cei ce nu iau aminte, și veche armă a diavolului, prin care armă pre mulți viteji i-au surpat. Dar însă decât toate acestea măiestrii mai înalt sau arătat. Iar dacă și pre frumuseșea femeiască ai fi voit a o vedea întru aceasta încununată, vezi pre prea de bun neam Susana, care în tânăr trup, și în netălmăcită frumusețe au muștrat pre înverșunarea bătrânilor, și pre odorul întregei înțelepciuni nu l-au pierdut. Iar dacă mulți batjocoresc pre cei frumoși și buni, să nu te minunezi. Că întâi adică pentru cei ce rău uneltesc pre frumusețe se par că-i batjocoresc: Iar al doilea, că mulți obișnuiți sunt a prihăni: al treilea, că mulți din oameni de vreme ce de însuși sufletul a se atinge nu au putut, pre podoaba cea dinafară pusă împrejurul lor, a o pătrunde se apucă. Și mărturisesc, (:că nici un lucru nu ne oporește iarăși pre aceleași pilde să le uneltim:) și însuși Iosif, cel ce de frații lui și de stăpâna sa au fost clevetit. Însăși și Susana, care de cei bătrâni sau osândit. Dar nemitnicul Judecător și pre acela și pre aceasta i-au

încununat. Deci nu pre frumusețe o prihăni, ci pre sufletul cel urât, carele întru pre frumos trup locuiește, și pre acesta îl ocărăște.

Lui Iron scolasticului. Pentru aceiași. 72.

Buna norocire adică cea necuvântătoare mai de multe ori spre ocară sporește: Iar cea cu socoteală, de multe ori bun sfârșit naște. Însă oarecarii și din cei ce fără de cuvântare au stăpânit pre liniștea bunei norociri cu smerenie suferindu-o, laude au dobândit: Și din cei ce de bună patrie și de strămoși străluciți întru ocară pre cinste o au răsturnat. Pentru aceia se cade pre voire mai vartos a o prihăni a celor ce peste măsură pre stăpîniri le uneltesc.

Lui Evsevie epsicopului. La chivot și le curățitorul, și la heruvimi, și la mană, și la toiagul lui Aaron. 73.

Chivotul adică și curățitorul, carele era coroană a chivotului, pre ale omului celui ce păzește pre dumnezeieștile cuvinte, și milostiv are pre Dumnezeu, și care se păzește de dumnezeieștile puteri: precum zice cântătorul de Psalmi: întru inima mea am ascuns cuvintele Tale: pentru aceia zicea: Întru acoperământul aripilor Tale mă vei acoperi pre mine: Precum din puterile cele cerești Heruvimii cu aripile și pre chivot îl păzea, și pre curățitorul: iar mai firește pre a lui Hristos Celui ce au împlinit legea, care curățire sau făcut pentru păcatele noastre noastre, arăta luminate chipurile: Care pre lege împlinindu-o, acesta va curăța păcatul lumii. Că l-au pus înainte pre Dânsul Dumnezeu, precum zice vistierul cuvintelor celor Stăpânești, curățire: ca întru Sângele Lui să arate pre a Sa dreptate. Că au adus în loc izbăvire pre Cel Unul Născut, ca să aibă pricină darul. Că o jertfă pentru toți, și mai presus de vrednicia tuturor primind, și pre vrajbă o au risipit, și pre osândă o au lăsat, și la punerea de fii au înălțat, și cu nenumărate bunătăți au împodobit. Iar heruvimii scaun fiind și căruță a lui Dumnezeu: (:că Cel ce șezi pre heruvimi arată-Te:) arăta pre Acela a căruia îi era gătită Biserica, că neîncăput este și neînchipuit. Iar semn al împărăției lui era puse acestea. Căci că nici un cuvânt de Biserică nu este, pre care nu o încununează agalma: Iar Stăpânul tuturor și Făcătorul mai de cindea decât toată firea este, și decât înțelegerea omenească, prin scaunul Stăpânului Împăratului a toate o au închipuit. Iar mana, și toiagul lui Aaron ce au odrăslit, vestește, aceia adică, că de dumnezeiască desfătare și de hrană păzitorul dumnezeieștilor legi sar fi împărțășit: Iar acela, că cei ce le calcă pre dânsule, și cei ce asupra preoției nu după cuviință sar nu se vor înțelepți.

Lui Mina diaconului, pentru robia Iudeilor. 74.

Cînd pre Biserica aceia mult lăudată, și pre mitropolia Iudeilor cea prea vestită, care și multe războaie fără de sânge au biruit, focul romanilor, pentru că sau fost îndrăznit întrînsa asupra lui Hristos cele neîndrăznite, o au surpat: atunci cu adevărat și ei pretutindeni prin lume în chip de robiți sau răspândit. Că neputînd pre dânșii să-i ucidă însuși Cel ocărât de dânșii, pentru multe pricini aceasta nu o au făcut: Întâi adică vreme lor de pocăință dându-le: Iar a doua ca și pre hotărârile Lui să le vadă în lucru împlinite: Ca una adică era: Iată se lasă casa voastră pustie: Iar alta: nu va rămîne piatră pe piatră, care nu se va surpa. A treia, ca pretutindeni slava Lui strălucit văzându-o, să se împungă, și gândind, că în vremea strămoșilor și slujind idolilor și copii ucigînd ei, și pre proorocii junghindu-i, nimic întru acest chip nu au pătimit, ci înțelepțindu-se, iarăși acasă sau întors: Iar acum robie rabdă neîmpărtaşită de chemarea înapoi: și pre adevăr să-l cunoască. Iar dacă nu din lucruri sar fi pedepsit, prin muncile cele de acolo și nevrînd vor mărturisi, când lor de pocăință nici un folos nu le va fi.

Lui Adamantion la aceiași. 75.

Dacă pre amaneturile pirzătorilor iudei, carii asupra lui Hristos sau turbat, a le ști voiești, cetește pre istoria lui Iosif, bărbatului Iudeu adică, dar iubitor de adevăr, pentru robie, ca să vezi pre istoria cea de Dumnezeu adusă asupra-le, ce fel de Istorie nici mai toată vremea nu au văzut, dintru care vreme cu adevărat și de cînd sunt oamenii. Căci pentru, ca nici unul dinrânșii primejdiilor celor necrezute și mai presus de cuvînt să nu creadă, nu pre cel de altă seminție oarecare: (:că apoi poate, iar mai vîrtos cu adevărat nu sar fi crezut:) ci pre însăși cel de o seminție și râvnitor l-au făcut adevărul ca pre patimile acelea străine să le tragodisească.

Lui Iron preotului. La cea zisă, asemenea este împărăția cerurilor grăuntelui de muștar. 76.

Iscusița cea întru tâlcuire cu dovediri mai luminate pune de față pre cea zisă. Pentru care și ascultătorii ca de o alăută se țin, și mai ales cînd nici pentru cele obișnuite este crecarea, ori nici pentru cele totdeauna grăite, ci pentru cele la mulți nearătate, și înțelepciunea celor ce le grăiesc, de la care și pofta acelor ce le ascultă este luminată: că trăgător lucru este cel nu foarte obișnuit: Iar acestea le-am zis, de vreme ce mi-ai vestit, ce este de se aseamănă împărăția cerului grăuntelui de

muștar; Mic adică este cuvântul dumnezeieștii propovăduiri ci se seamănă, și decât cele de oarecând zise de la dogme acelor ce se par înțelepți, și întru prea scurte graiuri se vestește, nu numai pentru scurtimea, ci și pentru zicerea cea proastă. Iar lucrându-se crește, și se lățește, și mai presus decât toate cuvintele cele de oarecând lăudate se află, ca unul ce pre adevăr îl naște, și nu pre minciună o împodobește. Că mai mare decât adevărul nimic nu este. Pentru aceia și cei ce cu numele filosofiei se fălesc, de ale sale dogme mult se bucură zicând, poftesc pre umbra lui Dumnezeu, și aleargă către dânsa. Căci câți Pitagorieni ai îngâmării și ai trecerii cu vederea arătându-se dascăli, ucenici sau făcut ai Cuvântului; Și câți Platonieni, pre mândria cea din buna grăire tregându-o asupra-și, sub umbra lui sau întemeiat; Câți Aristotelieni și stoici, pre înțelepciunea cea de la care sau cinstit necinstindu-o, au iubit întru cei supuși să se rânduiască;

Lui Eutonie diaconului, pentru fapta bună a lui Iosif. 77.

Egipteanca adică pre tânăr îl îndrăgea, iar tânărul pre întreaga înțelepciune. Pentru aceia și aceia adică vânându-l pre dânsul, nu au dobândit vânatul, măcar deși toate jgheburile vânării le-au întins: Iar acela au dobândit vânatul, peste toate mreșile aceleia purtându-se. Căci cu aceia adică vrăjmașul, iar cu acela Puitorul de lege al întregi înțelepciuni se nevoia.

Lui Arsenufie anagnostului, pentru fapta bună a lui Iosif. 78.

Foarte mă bucur, că te bucuri întru povestirile cele pentru Iosif. Că Cel ce pre cei întregi înțelepți îi propovăduiește, arătat este că al întregi înțelepciuni este îndrăgitor. Că pre acelea chipuri mai ales ale faptei bune a le lăuda ne obișnuim, împrejurul cărora curat mai ales ne aflăm. Iar tu împreună cu aceia că ești îndrăgitor al curăției, și pre aceia vezi-o, cum fapta bună lucru stăpânitor este, măcar deși nevoitorul aceștia în robie au căzut: Că stăpânea adică pre frații săi în casa cea părintească, prin aceia căci avea pre născătorul îndrăgitor al năravurilor lui. Stăpânea și în robia egipteană, măcar deși vândut au fost. Că avea pre dragostea acelu ce-l cumpărase pentru împodobirea năravurilor, pre care dumnezeiescul dar întru dânsul o vărsa. Au stăpînit: și pre stăpâna sa, iar mai vârtos pre dulceață, care pre mulți tineri împărătește i-au stăpînit. Au stăpînit și în temniță, măcar deși pentru preacurvie prihănit au fost. Că avea pre dragostea mai marelui temniței, care pre stăpânirea acelor închiși acolo i-o au dat lui, cărora și doctor al primejdiilor mi se pare că au fost trimis acolo. Căci cum cel crud și fără de omenie, și care primejdiile cele străine le negustorea: (că întru acest chip sunt

mai toți temnicerii:;) celui prea lin și prea blând temnița i-o da în mână, care nici un câștig adică nu-i pricinuia dintru aceasta, iar pre durerile acelor ori cu dreptate, ori cu nedreptate închiși, cu cuvânt bun și cu sfătuire dulce, le vindeca; Ci arătat este și de aicea dumnezeiescul dar, care pre fapta bună pretutindenii o încununează. Au stăpânit în curțile împărătești, când tiranul egiptului pre tiranie întru împărăție i-o au schimbat. Că toate lui i le-au dat în mână afară de nume. Au stăpânit și pre frații săi de a doua oară, când și necunoscut fiind că le este frate, i sau închinat ca unui împărat. Au stăpânit și pre Egipt. Că vrând să se strice, hrănitorul celorlalte țări, cu dumneiască purtare de grijă l-au hrănit. Sau stăpânit și însuși el pre sine-și cu prea mare stăpânire, întru cele smerite adică înalt arătându-se: iar întru cele înalte smerit: Și întru cele adică de rușine nerobit și slobod, iar întru cele cuviincioase pre osârdnic și prea ne lenevos. Că nici în casa părintească, nici întru cea Egipteană, sau ridicat întru mândrie, văzându-se pre sine-și de la toți iubindu-se, nici au vădit pre desfrânarea aceleia, avându-și frumusețea martor vrednic de credință a îndrăgirii aceia, iar pre dragostea stăpânului împreună nevoindu-se. Iar acela, când prihănirea junghiere chinuia să nască, nici bătându-l în temniță l-au băgat. Și dacă cineva socotește, că pentru căci n-au putut să-l muncească, au filosofit, să gândească și când sau făcut împărat, putea să-i izbândească ei. Deci nici clevetit fiind a au vădit, nici în temniță căzând, și stăpânirea acelor de acolo încredințându-i-se, mare au cugetat, și pre ceilalți i-au călcat: Ci și au ușurat pre greutatea scârbei lor, pre cât se poate, din cele pentru sine-și poate, pentru că și cu nedreptate sau aruncat acolo, și pentru aceia socotind. Că sau obișnuit toți din cele ale sale, și pentru alții hotărârile a le aduce: Iar mai ales acela, care pretutindenii iscusințele faptelor bune le-au dobândit, ca niște aur în foc lămurindu-se, și pre cunoștințele-le faptei bune ale sale arătându-le. Și ce zic, în temniță; unde, și celor foarte cu nesimțire se naște oarecare smerită cugetare și blândețe, sau din știință, sau din loc răsărind, când nici întru împărăție nu au fost muștrat: Ci și acolo pre însăși blândețea o au arătat, hrănind adică pre egipteni, și celor ce de pretutindenii venea mână de mântuire dându-le: Și pre frații săi nu numai ne muncindu-i, ci și făcându-le bine. O faptă bună, care și rob mare la cuget au arătat, și împărat smerit cugetător: O ceia ce de pretutindenii pre ale sale semne le-au însemnat: o cea nesmerită adică întru primejdii: și blândă întru covârșiri: O ceia ce nici de neastâmpărare nu sau biruit, nici pentru clevetire nu sau îngreoiat: O ceia ce pre toate adică împărătește, iar pre dulceață tirănește o au uneltit: O ceia ce și în nevoie căzând să povestească cele pentru sine-și, și să spună adevărul sau rușinat, ca să nu se pară căci cu cununa întregii înțelepciuni pre sine-și se încununează. Că nici pre vrăjmășia fraților o au vădit: nici pre dragostea egiptencei: ci au zis, cu furare m-am furat din pământul evreilor, și aicea nu am făcut nici un rău: ci m-au aruncat pre mine în locul gropii acesteia. Cu dreptate poate Legiutorul întregii înțelepciuni și

Stăpânul i-au dăruit lui cununa, vestit adică celor de demult, și dea pururi pomenit celor după acestea arătându-l.

Lui Arsenufie anagnostului. Pentru Apostolul: Că vas al alegerii Îmi este Mie acesta. 79.

Vas al alegerii Îmi este Mie acesta, pentru Pavel zicea Iisus Hristos, când propovăduirea cea Apostolească i o au dat lui în mână. Că pre Biserică pentru care cinstitul Său Sânge L-au vărsat, pre aceasta aducându-o nu ar fi dat dascălului dacă nu ar fi voit pre fapta bună deopotrivă darul să o aducă: Ci nici pre această mărturie o ar fi făcut, dacă ar fi văzut pre osârdia lui că nu se potrivește cu mărimea lucrului. Că voia să alerge propovăduirea pretutindeni, nu numai cu cuvântul, ci și cu năravul acelor ce propovăduia întărită fiind. Că semnele adică și prepus rău pot să primească: Iar viața adevărată și pre gura a însăși diavolului o astupă. Deci nu numai din semne să socotească că au stăpânit propovăduirea, cei ce nici o purtare de grijă nu voiesc să facă pentru viața cea dreaptă. Că ajuta celor făcute și celor zise și viața acelor ce o propovăduia, nici o pricină dându-le. Deci dacă și acum viața dascălilor sar fi întrecut cu petrecerea Apostolească, poate adică și semne sar fi făcut: Iar deși nu sar fi făcut, din destul ar fi fost spre luminarea acelor ce iar fi văzut.

Lui Nemesie mastrianului, la aceia, toate câte ar zice Domnul, le vom face, și le vom asulta. Și la aceia omul cel sufletesc nu primește pre cele ale duhului: Și la aceia, nu poate pomul rău roade bune să facă. 80.

Tu adică poate străin socotești că este glasul, ca acela ce de la Iudei cei ce nimic drept nici grăiesc nici lucrează, sau zis: Iar eu de vreme ce Legiutorul pre dânșii nu i-au prihănit, socotesc, că acelea care se cade învățându-ne să le lucrăm, pre acestea prin a le lucra ne învățăm, pentru aceasta bine sau zis: Toate câte au zis Domnul, vom face și le vom asulta. Că unii adică altceva învățându-se după cuviință aud, și atunci fac: Iar alții pre dumnezeieștile porunci în lucru a le aduce voind, din faptă se învață, nu din cuvânt atâta, pre cât din fapta ceia ce pre cunoștință o naște. Că nevoitorul cu adevărat al faptei bune prin însăși nevoința învață pre fapta bună, și în oarecare chip învață, că prea trebuincioasă și prea cuviincioasă, și prea păzitoare este, și de folos s-au legiuit. Și pentru aceasta adică destul. Iar aceia, nu poate pomul rău roade bune să facă, nu pre pocăință o prăpădește, ci pre zăbava cea întru petrecerea răutății o comodisește. Că cel ce este rău, nu poate roade bune să aducă: iar după ce se va preface în fapta bună, va aduce. Că dacă adică pentru pomi ar fi

fost cuvântul Mântuitorului, ție-se cuvântul tău, iar dacă pentru oameni, și pildă au uneltit: (:că aceia ce este la aceia firea, aceasta la noi voirea:) răstoarnă-se mândria ta. Că ce fel de pom ți se pare ție că este pentru; bun; și cum sau lăudat; rău; și cum tot pământul și marea nevoințele lui le cântă și biruințele; Și ce fel Iuda; rău; și cum de cinstea cea Apostolească sau învrednicit; bun; și cum au vândut (:pre Mântuitorul:) ci dacă pre toate schimbările cele ce sau făcut întru oameni în mijoc le-aș aduce, aș fi întunecat dacă pre mulțimea cuvintelor o aș fi adus asupra. Pentru aceia acelea ție lăsându-le să le culegi din Scripturi, spre tâlcuirea zicerei celei Apostolești voi merge. Omul cel sufletesc deși nu primește pre cele ale duhului, dar va primi, că nu au zis, nu va primi, ci nu primește. Și iarăși, nu poate să cunoască, și nu au zis, nu va putea. Că precum dacă cineva pre un fier înfocat l-ar vedea, și ar zice, nu poate rece să fie, dar va putea: așa și la cele zise: Că aceia adică a vremii celei de acum este: Iar aceia a celei viitoare.

**Lui Atanasie. Cum că nu ne era de folos, ca noi să avem cunoștința a tuturor.
81.**

Înțelept lucru eu și pre acesta îl socotesc că este, pre care tu l-ai zis că este fără de cuvântare. Că dacă adică toate ar fi fost arătate, unde pre pricepere o am fi uneltit, nefiind căutare; Iar dacă toate ar fi fost nearătate, și așa ne-am fi trândăvit, nefiind aflare. Iar acum prin cele arătate, și cele mearătate în oarecare chip se înțeleg. Iar dacă ar fi scăpat, și așa ne folosesc pre noi, pre îngâmfwarea noastră oprindu-o, și împilându-o.

Lui Evloghie, pentru necuprinderea. 82.

Cele ajunse adică cu lesnire să vâneze, ca cele ce nu au trebuință de multă iscodire: Iar cele cu anevoie de ajuns, deși mai grele sunt, dar însă prinse sunt: Iar cele neajunse, care nicidecum sunt prinse, osteneală pricinuiesc celor ce îndrăznesc spre vânare a ieși: Și ori în ce vreme pre lucrul cel mai înalt decât toată vânarea a-l vâna apucându-se, pre sfârșit nu-l nimeresc.

Lui Luchian. 83.

Rău lucru este a nedreptăți: dar mai rău este a hotărî cu nedreptate: Că acela adică nădejde de ajutor lasă celui nedreptătit: Iar acela și de aceasta îl lipsește, care

adeverează pre nedreptate. Deci nici să nedreptățim: nici dacă judecători ne-am fi aflat, cu nedreptate să hotărâm.

Lui Iron scolasticului: La aceia, pre Dumnezeu îl mărturisesc ce-l știu: iar cu lucrurile se leapădă. 84.

Te scocotești, o înțelepte, că nu cunoști, ceia ce toți o știu: Că ai scris, ce este, pre Dumnezeu îl mărturisesc că-l știu: Iar cu lucrurile se leapădă. Căci cum că toți aceasta o știu, nu numai ucenicii sfințitelor Scripturi, ci și cei ce nicidecum pre acestea le-au dobândit, mărturisește și Demosten zicând: Că tot cuvântul adică, dacă pre lucruri nu de față le-ar avea, zadarnic oarece lucru se arată și deșert. Încă și legiuitorii cei dinafară nu din graiuri, ci din lucruri pre cei judecați pentru luare de mită îi muncesc. Iar Hristos pre doi fii a unui tată punându-i înainte, unul adică auzind, că în vie să te duci, și să lucrezi, făgăduindu-se adică, dar fiindcă nu sau dus, l-au prihănit: Iar cellălalt ne făgăduindu-se, dar fiindcă au lucrat l-au lăudat. Că nu cu graiurile socotelile, ci cu cele lucrute mai bine se judecă. Adică, pre Dumnezeu îl mărturisești că este: Bine adică ai zis: că este. Dar mic este cuvântul, nefiind de față mărturia cea din lucruri. Că dacă pre Dumnezeu mărturisindu-l cum că este, lucrezi pre acelea care, dacă le-ar lucra cineva socotind cum că nu este Dumnezeu, cum nu lucrul vădești pre graiuri, și chipul prihănește pre cuvânt; Deci prin acelea care lucrezi, mărturisește cum că este Dumnezeu, ca și cuvântul și chipul pre aceasta să o propovăduiască, și cei ce aud să se plece. Iar dacă până la cuvânt ai sta, și întru a lucra cu viața te-ai lenevi, nu încap eu cuvântul, care cuvânt fără de a face tu pre acelea ce se cuvin, va putea pre cei ce îl aud să-i plece.

Lui Pavel. La aceia. Ochi pentru ochi. 85.

În prepus ești că nu știi, cum că și cele ce se par că sunt fără de omenie ale legii, blândețe suflă. Pentru că aceia că sau legiuit: ochi pentru ochi să se scoată, nu crud lucru este și fără de omenie, ci de dreptate plin este care dintru lesnire este luat: Iar înțeles fiind, și de iubire de oameni, precum am zis. Căci ca și cu frica de a pătimi cel ce va să lucreze răul să se înțeleptească, și să se oprească de la răutate, aceasta după cuviință o au poruncit.

Lui Panelinie. A Ieșirii. Cereți fiecare de la aproapele vase de argint și de aur. Și celelalte. 86.

Și aceasta, care o ai zis cum că ți-au pus înaintea cel ce sau prigonit cu tine, dreptate prea din vârf suflă. Că de vreme ce evreilor cărora multă vreme au robit egiptenii plata nu le-au dat-o, nevrând ei au meșteșugit Izvorul dreptății să li se plătească plata. Pentru aceasta au zis, împrumută-se fiecare de la vecinul său și de la cel împreună locuitor vase de argint și de aur. Că dacă adică nu ar fi robit aceasta o ar fi poruncit, poate ar fi socotit cineva că nedreptate aceasta este. Iar dacă celor ce de slobozenie lipsiți era cu bani a le izbândi ar fi poruncit, nu numai cum că nu i-au nedreptățit pre aceia, eu aș fi zis, ci nicicum că deopotrivă muncă au luat: Că unde deopotrivă este lipsirea banilor cu slobozenia, pentru care nu numai pre avuții nu le dau, ci și a muri cei ce au minte voiesc;

Lui Zoil preotului, pentru uitare. 87.

Și dumnezeiescul Pavel, măcar deși cu duhovnicești daruri era împodobit, la cetire nu puțină sânguință făcea. Pentru aceia ucenicului celui prea vestit îi scria: Ia aminte la cetire. Că greu lucru este celui ce au gustat din dumnezeiasca înțelepciune să se lipsească de aceasta, nu numai pomenirea necrescându-i-se ci și ceia ce este prin uitare pierzându-se. Că puterea aceasta mai ales, dacă nu în fiecare zi se grijește, are fire de a se duce de la dânsul, pre deșertare și pre trândăvie și pre pricinuire nesuferindu-o. Care lucru mulți neștiindu-l, iar mai vârtos pre a sa neînvățătură acoperindu-o, comodisesc pre cei iubitori de cuvinte și înțelepți. Neștiind că înțelepciunea de ucenicii cei înțelepți mai vârtos se bucură.

Lui Filtru. La cea scrisă în lege: pre sărac nu-l vei milui la judecată. 88.

Și pre nesățioșarea silniciei, și pre iubirea de iscodire a sărăciei muncindu-o Legiuitorul, au poruncit: Nu vei milui pre sărac la judecată: Nu pre neomenie învățându-o, ci pre răutate orpindu-o, ca nu pre sărăcie spre iscodire rău să o uneltească. Iar dacă pre săracul, acela ce cu fiara cea cu greu de domesticit adică cu sărăcia se luptă, l-au lepădat a-l milui, cu mult mai vârtos pre neasațiul*⁸⁹ bogaților o au muncit.

Lui Alipie, pentru cetire, împotriva elinilor: Pentru darul Scripturilor celor de Dumnezeu însuflăte, și pentru folosul cel dintru dânsle. 89.

⁸⁹ nesățioșarea

Și celor ce până la acestea de aicea hotărăsc că sunt lucrurile, mai măsuratec, mi se pare, că este sfrâșitul vieții decât neînvățătura cea din viață. Iar dacă acelora, cu mult mai vârtos nouă celor ce la veacul ce va să fie pre țintă o avem, și pre pricepere în fiecare zi a o ascuți din dumnezeieștile cuvinte datori suntem.

Lui Arpocra sofistului, pentru aceia-și. 90.

În multe chipuri sunt sârguințele oamenilor și poftelile împrejurul cuvintelor. Că unii adică iubesc pre attisirea cea de demult: iar alții pre grăirea arătat decât a atticizmosul mai întâi o aduc, zicând: Ce câștig este din attcisi, când cele zise ca întru un întuneric se ascund, și de alții au trebuință carii la lumină pre ele să leaducă; iar alții se bucură de facerea de stihuri: și unii adică de cetirea istoriei cu jale, iar alții de gura slobodă a comodisirii: și alții de dulceața retoricii. Ci nici aceștia nu se potrivesc. Că unii adică pre înălțimea lui Platon o primesc: iar alții pre greimea lui Tucidid: și unii adică pre subțirătatea lui Isocrat: iar alții pre iscusința lui Demosten. Că de toate meșteșugurile cuvintelor lor socotesc că sau săturat, și întru greutate și întru amărăciune pătimire și întru îngrijorare*⁹⁰ pre toți i-au covârșit. Și unii adică pre zicerea lui Lisie cea la toți arătată și obișnuită o iubesc: Iar alții a lui Ieci, pre cei mai ritoricește adică decât a lui Isocrat, și mai înaltă decât a lui Lisie: și unii adică pre luminarea a lui Eshin și albiciunea. Deci atâtea fiind cei ce se împerechea, cum cineva din scriitorii tuturor ar fi plăcut; nu pot să zic: Deci unii adică către slavă căutând, precum voiesc scrie: Iar sfințitele și cereștile Scripturi, fiindcă și către folosul a toată omenirea sau zis și sau scris cu luminarea sau amestecat. Că dintru aceasta adică cei ce de alte bunătăți ale cuvintelor se bucură: (:și puțini sunt aceștia:) nimic nu se vatămă, odată înțelegând pre cele uneltite: Iar cei ce la lucrări și la meșteșuguri și la alte îndeletniciri ale vieții se îndeletnicesc, toți se folosesc din luminare: și pre cuviință, și pre dreptate, și pre folosul întru o mică clipeală a vremii învățându-le. Că întru atâta scurtime dumnezeiasca învășătură sau scurtat, cât au hotărât că voia fiecăruia hotar este al faptei bune. Că toate zice, câte voiți ca să vă facă vouă oamenii, și voi faceți lor asemenea. Că acesta este legea și proorocii. Ce pot împotriva acestei fapte bune și scurtime și luminare dialogurile cele Platonice, ori tablele cele Homerice, ori condecele punătorilor de lege, ori cărțile lui Demosten, ori obrăznicia tragediei, ori pricina comodisirii; judece drept cei ce batjocoresc pre prostimea graiurilor, și pre hotărâre neamăgită vor ști-o. Câte dialoguri au scris prea cuvântărețul Platon, vrând să artate ce este dreptatea, și nimic luminat zicând, nici plecând⁹¹ pre cineva, ci și din însăși slobozenia căzând sau săvârșit; Câte au scris Aristotel împotrivindu-se

⁹⁰ îngrijare

⁹¹ convingând

lui Platon, și pre dogmele lui comodisindu-le; Ci nici el ceva au folosit, fără numai luptă de cuvinte în viață au născut. Câte stoicii împotriva lui Aristotel înarmându-se au scris; ci sau stins și dogmele acestora. Deci potrivească cu înțelepții cei ziși pre luminarea a dumnezeieștilor cuvinte, și înceteze bârfind, și pre dumnezeiasca zicere a cuvintelor laude-o, care nu către iubirea de cinste, ci către folosul ascultătorilor au privit.

Lui Petru. 91.

Nu te lupta cu umbra, o prietene, nici pentru cele fiecă-cum pricindu-te, întru cele prea mari și de primejdie pre sine-ți te vătăma: nici râvni pre cei ce înghit cămila, și strecor țânțarul.

Lui Daniil preotului. La aceia, fericiți sunteți, când vă vor ocări pre voi oamenii, și celelalte. 92.

Mai de multe ori adică toate ocările nu pentru Hristos se fac ci uneori și pentru noi înșine, carii ori nedreptăm ori altceva facem. Iar uneori și pentru Dânsul se fac: și adevărate sunt, și nu plăsmuite. Deci două caute hotarul cel prea din vârful al fericirii și al măririi, și ca să fie mincinoase ocările, și ca pentru Dânsul să se facă. Iar dacă una ar lipsi, alta nu se va pierde adică, nici va rămânea deșartă: că necuvios lucru este acesta: Dar la fericirea cea prea din vârful nu va ajunge. Că dacă adică pentru Hristos ne ocărăm, dar adevărate sunt ocările se împuținează plata. Iar dacă nu pentru Hristos adică dar mincinoase sunt, iarăși plata nu prea desăvârșit este. Că au fiecare adică plată, dar nu atâta, pre cât dacă sar împreună amândouă. Iar aceia, pentru mine, zicând, nu smerite pentru sine-și arată a înțelege, nici cu totul măsuratece, și care vrednicie a zidirii au: (:că defăimător lucru este întru toate unele ca acestea a nu pune înainte pre Dumnezeu ca pre un scop*⁹²:), ci pentru sine-și, ca pentru cei ce și prin nevoie prea mari, și prin primejdiile cele mai de pre urmă vrednici de sânguință a fi.

Lui Ilie diaconului. La aceia, ca nu mai înainte de vreme să judecați. 93.

Știu eu pre unii cu pofta altei desfrânări cugetând să se înțeleptească: Iar pre alții însuși din fire către plecarea acestui lucru pre gânduri plecându-le: Și pre unii adică pentru buna norocire rugându-se lui Dumnezeu: Iar pre alții pentru singură

⁹² scopos

blagocestia pre curăție metaherisindu-o: și pre unii adică la nedreptate privind, acoperământ al nedreptății pre dreptate luându-o asupra-și: Iar pre alții povățuitori ai pornirii celei spre dreptate pre socoteală avându-o. Deci dacă eu, om fiind prost, și spre pricepere zăbavnic, am putut să înțeleg, că mulți pre rădăcinile bunului nu din fapta bună le-au înfipt, ci către altceva privind, bunul l-au cinstit: Înțelepciunea cea negrăită, priceperea cea netălmăcită, ceia ce știe toate mai înainte de facere, va suferi din ramuri să se aducă hotărârile, rădăcina împotriva aflându-se; nu mi se pare mie, ci și pre rădăcini și pre pârgi și pre plecări și pre pronirile sufletului întru cercare cu deadinsul aducându-se, dintru a Sa judecată cea nemitarnică pre hotărâre va aduce-o. Mi se pare că sau luminat locul Apostolesc care sau pus înainte de la tine, ca nu mai înainte de vreme ceva să judecați. Arătat este încă, că ori pentru nearătate, și nu cu lesnire ajunse, ori pentru nedeosebitele bucate, pentru care și romanilor trimițându-le mult cuvânt au cheltuit. Că pentru cele arătate și judeca și să judece au poruncit, și au scos, și să scoată din Biserică au poruncit: Iar pentru cele nearătate să aștepte au poruncit, până ar veni Domnul. Că necuvios lucru este, a răpi vrednicia Judecătorului, și pre hotărâre fără de judecată a o aduce. Și a nu lăsa aceasta Îndreptătorului adevărului.

Lui Pavel preotului, la aceia: pentru ce nu mai vârtos vă nedreptățiți. 94.

Deși este oarecare, precum ai scris, care pre suflet prin pofta celor străine spre mândrie îl zădărește, nu numai a nedreptăți, ci și a dobândi au socotit. Scris este: pentru ce nu mai vârtos vă nedreptățiți; audă, dacă urechi are, și nu pre acestea iubirea de bani le-au astupat, că deși aceasta mie sau scris, ție nu sau scris să mă lipsești. Deci să nu se facă ție pricină de lăcomie sfătuirea cea apostolească: nici de vreme ce m-au sfătuit pre mine să fiu lipsit, ție loc să socotești că se dă de a nedreptăți: Că mie mântuire este de a fi nedreptătit: Iar ție muncă pentru nedreptate îți aduce.

Lui Martinian preotului, pentru Irod al patrulea stăpânitor, și pentru Botezătorul, și pentru Irodiada: 96.

Nu puține, nici mici, ci și multe și mari de al patrulea stăpânitor sau greșit. Că a unui leu crud era la cea de rău neam. Căci ca acela ce se temea să nu se socotească fiu neadevărat al taălui său, celui ce au ucis pruncii cei din Betleem, o trgodie ca aceasta au împletit, ca și cum mai sar fi întrecut cu cel ce l-au născut, și mi se pare că al patrulea stăpânitor și pentru aceasta se zice, nu numai pentru căci a patra parte a împărăției o avea, ci căci și de patru feluri cuprinzătoare ale răutății sau stăpânit:

Că mai întâi adică fărădelege ia pre irodiada: apoi muștrat fiind de la Botezătorul, fiind trebuință să se înțeleptească, în temință aruncă pre cel ce nu făcea fărădelege, ci pre fărădelege o muștra. Apoi, vrând să-l ucidă, se temea de norod, de nemitarnicul Ochi netemându-se. Apoi fără de rușine și fără de hotărâre se jură, fiicei aceleia ce pre lucrare o au alcătuit, și care vrednice pre darurile nunții au socotit să le facă tot ce ar cere, să-i dea: Iar drepte și cuviincioase să-i dea, nu au hotărât: Ci așa ne mai înainte sfătuit are pre gând, cât și jumătate de împărăție i-au făgăduit: nesocotind, că mai greu lucru este din dreptate a cădea decât din împărăție. Apoi cu fățarnicia a bunului jurământ pre tot jurământul strâmb îl covârșăște. Că mai bine este întru cele pângărite pre cele rău făgăduite bine să le dezlege, decât să i se pară că bine se jură rău să se jure: Iar mai vârtos aceasta era pricina a fricii: Că precum un rob rău temându-se de muștrarea cea stăpânească, așa și acesta se temea de Botezătorul. Că adevărat stăpân este, cel ce pre cele cuviincioase le lucrează, nu cel ce cu porfiră este îmbrăcat, și pre stăpânia armelor o are. Deci acoperământ al fricii pre jurământ punându-l înainte, și pricină aflând voirii pre primejdia cea dintru a se părea că se jură strâmb, spre ucidere sau pornit. Că nici chipul divanului în ce fel mulți au făcut, l-au pus înainte, nici pârâși au arătat, nici martori au numit: Că știa că muncește pre cel ce nu nedreptățește ci pre cel ce vădește pre nedreptate. Ci acela adică ca și cum ascunzând pre muștrare, fără de socoteală pre pângărire o au lucrat. Iar acela nu sau tăcut, ci mai strălucit se propovăduiește. Că în toată lumea cea de sub soare încă și acum strigă: Nu ți se cade ție să o ai pre femeia lui Filip fratelui tău: Iar de vreme ce pricina voiești să o înveți: Și în multe chipuri se zice că este: arătat este că unii adică zic, cum că legea lui Moise o au pângărit. Că pre femeia fratelui său celui ce avea sămânță o au luat. Care lucru nu i se cădea. Că fără de fii fiind au slobozit legea să o ia, până va scula sămânță celui ce sau săvârșit. Că de vreme ce nenașterea de fii prea mare rău să socotească este, fiindcă de tot se stinge pomenirea acelor morți. Iar cum că și fiica pre născătorul lăsându-l și împreună cu prea curvarul și prea curva era, și întru cuvântul cel făcut pentru cel ce o au născut se sânguia să-l ucidă; cădeasă, măsă cu pofta se îmbăta, cum și fiind împreună gătea pre lucrare; Iar alții, dintru carii este și Iosif, zic, că trăind bărbatul, și fiică având, au luat-o femeie: Că zice Iosif, întru istoria a optsprezecea carte a istoriei, că după nașterea Solomieii Irodiada spre turbaree legilor celor părintești cugetând, cu Irod se mărită; care se împerechea cu fratele său cel de un tată. Cărui lucru a întâmpina cineva poate, zicând, dar cum nu ca unui prea curvar, ci ca unui ce cu fărădelege sau însurat, i-au imputat Ioan; către care oarecare poate a întâmpina zicând: Poate că pentru moartea despărțirii se depărtase. Ci iarăși va întâmpina: dar cum ceia ce de lege sau iertat, fărădelege o numește Ioan; că încă nu era Scriptura Evangheliei dată, care pre o împreunare ca aceasta prea curvie o hotărăște. Iar alții zic, că după ce au ucis pre fratele său pentru pofta împărăției, și pre femeia lui (:că o îndrăgise pre dânsa de demult:) o au

luat. Căroră bine gătită muștrarea se va pune înainte: Deci cum pre ucidere lui nu i o au prihănit-o Botezătorul; că atâta de mai cumplită se părea că este, cu cât și uciderea de frate decât ucidere mai pângărită este. Deci ori pre cea dintâi, precum mie mi se pare, ori pre cea de a doua, ori pre cea de a treia pricină o avea muștrarea, tarele, și viteazul și muștrând și murind, ca acela ce dumnezeieștilor legi au ajutat, laude-se. Iar dacă cineva ar fi zis, dar pentru ce sau iertat aceasta să o pătimească; aș fi zis, cum că el adică nimic nu sau vătămat. Că dacă negreșit se cade din viață să iasă, cel ce cu strălucire au ieșit, mai fericit ar fi fost. Apoi cum că dumnezeiasca îndelungă răbdare dă vreme de pocăință, celor ce greșesc, iar dacă nici așa sar fi pocăit; mai cumplite munci îi hotărăște: Că dacă precum zic oarecarii, răutatea în lume împărățind stă împotriva către cel bun, nălucind că aduce slăvire: Pentru aceia cu cel prea bun bărbat cel rău dă război, ci cu lesnire se prinde. Pentru că și ca pre cele strălucite, ca prin unul toate să le vestesc, că asupra Împăratului dreptății care aicea au venit au dat război apărătorii nedreptății: Dar fiindcă atâta sau biruit și sau stins, cât Acela adică pretutindenii se laudă: Iar cei ce au socotit că viața nelucrătoare este, de toate hotărârile se biruiesc.

Lui Martinian preotului, pentru ce spre Cruce venind Hristos, pre femeile cele ce plângea le-au certat. 97.

De vreme ce ai scris, pentru care pricină Hristos spre Cruce venind, sau aducându-se, au certat pre femeile cele ce Îl plângea pre Dânsul: Că deși al necunoștinței lucru era, dar însă și a înțelegerii cunoștință avea: zic, că de vreme ce nu fără de voie nici nepoftită Îi era Lui patima, de ocară după cuviință sau părut Lui că este milostivirea. Că nu dulce, nici de primire vrednică este milostivirea, căruia nu fără de voie îi este patima.

Lui Nilamon monahului. Dacă se cădea să pătimească Hristos, pentru ce cei ce l-au răstignit sau osândit. 98.

De vreme ce ai scris, dacă se cădea Hristos să pătimească, pentru ce cei ce l-au răstignit au luat osândă: zic aceia cum că se cădea să pătimească, pre pronirea de bună voie cea spre patimă și pre dumnezeiasca iconomie o arată, nu dare de răspuns celor ce au lucrat pre acea fărădelege logodește. Că nu sau unit cu dumnezeiasca voie vrăjmășia pierzătorilor: ci aceasta pre acest lucru se sârguia să-l dezlege, care îl iconomisea Dumnezeu. Drept aceia pierzătorilor acela adică lucrarea păgânătate le era: Iar lui Dumnezeu înțeleaptă iconomie, și oamenilor

slobozenie: Căci și pre răutatea acelora spre facerea de bine a nemului o au întors, și au uneltit trupuri de viperi spre gătirea ajutorului doftoresc.

Lui Evdemon preotului. Pentru soborul cel din Niceia. 99.

De vreme ce din oameni, precum ai scris, unii adică nici cum că este Dumnezeu zic, carii pre biruințele cele pentru păgânătate le-au ridicat, iar alții cum că este adică, dar nu poartă grijă. Iar alții cum că poartă grijă adică, dar pentru cele cerești: Iar alții și pentru cele pământești adică, dar nu pentru toate, ci și pentru împărați, și pentru boieri: Iar alții pentru toate adică: (:că și până la furnici pre purtarea de grijă a lui Dumnezeu o aduce:) dar nu se închină Troiței Celei de o ființă: Și unii adică deșineșime: iar alții noroc cum că este hotrăsc: și unii adică socotesc cum că pre singur Moise numai au legiuit Dumnezeu: Iar alții împotrivică putere. Și unii adică cum că nu au venit Cuvântul cel ce din Dumnezeu au răsărit: Iar alții după nălcucire cum că au venit. Și unii adică tulburare și amestecare, și pierzare a ființelor au dogmatisit: Iar alții cum că sau făcut: și unii adică mai mic decât Tatăl: Iar alții zidire l-au hotărât: și unii adică pre dumnezeiescul Duh nu Dumnezeu îl mărturisesc: Iar alții slujitor și sfințitor îl numesc: nu se cade hotărârilor celor ce bolesc a urma: ci din judecata acelor ce sunt sănătoși a lua dovezile: Și sfântului Sobor celui adunat în Niceia a-i urma, nici adăogând, nici lipsind. Că acela de Dumnezeu insuflat fiind, pre cele adevărate au dogmatisit.

Lui Isidor diaconului, ce este, spre arătarea dreptății Lui. 100.

De vreme ce ai scris, ce este, spre arătarea dreptății Lui: zic, că de vreme ce când firea omenească sau înebunit, și nesuferită era tirania păcatelor, și vreme a hotărârii era, care cu desăvârșită pierzare osânda neamul. (:Că tot chipul de doftorie sau vădit, și nici lege, nici proorocescul cuvânt pre pieirea ceai ce au fost poezit a o izgoni nu au putut:) Atunci dar izbăvire pre Unul Născut l-au adus înăuntru, ca să aibă pricină darul: pentru aceasta au zis Apostolul, spre arătarea dreptății Lui. Că o sfințită jertfă sau adus pentru toți, și mai preus de cât vrednicia tuturor. Și atunci mânia sau dezlegat, și împăcarea sau făcut, și vrajba întru prietenie sau rânduit, și în loc de hotărâre, dăruirea cea mai preus de fire a punerii de fii sau dat, și nenumărate daruri au dăruit care împodobesc pre Biserică, ca împreună și dreptatea să se arate, și îndestularea bunătății să se cunoască.

Aceluia-ș, la aceia. Le-au dat lor Dumnezeu duh de umilință. 101.

De vreme ce aceia, adică le-au dat lor Dumnezeu duh de umilință, ochi ca să nu vadă, și urechi ca să nu audă, până în ziua de astăzi, a se lumina ție te-ai rugat, auzi-o, o edone adică lăudat,NU ÎNȚELEGE 330r .. și le-au predat după legea sfințitei Scripturi și după deosebiri, i-au lăsat să înțeleagă și i-au slobozit. Iar dacă nu primești, prin dovadă cuvântul va călători. Zice Pavel pentru cei ce pre Dumnezeu între idoli l-au lăudat: iau predanisit pre dânșii întru patimi de necinste: adică, i-au lăsat, i-au părăsit. Căci cum nu vrea și pre fire să nu o cunoască și întru greșeli prea mari să se pocăiască, cei ce zidirii mai vârtos decât Ziditorului sau închinat; Și iarăși: i-au predat pre dânșii întru neiscusită minte, să facă cele ce nu se cuvin: apoi pre sine-și tâlcuindu-se au zis, pre cei plini de toată nedreptatea, răutatea, lăcomia: Deci dacă plini era, cum i-au dat; vezi pre adevărea. Nu au zis: I-au dat ca să se umple, ci cum că plini fiind i-au lăsat: precum dacă vreun păstor bun pre oi care cu boală stricăcioasă sunt prinse, afară de turmă le-ar fi izgonit, și în oarecare chip lupilor le-ar fi dat, nu căci în gurile lupilor le-au aruncat, ci căci le-au golit de a sa grijire și apărare. Deci aceia adică, le-au dat, o înțelegere ca aceasta are. Iar duh de umilință, de rănire și de pătrundere: iar aceia a împunge, a pătrunde este și a răni. După aceia, au împuns coasta Lui Hristos cu sulița. Deci fiindcă rănire este împungerea, căci sau răstignit și sau împuns după cuviință sau zis. Apoi tâlcuind el pre aceia au împuns, că au rănit este, au zis: ochi ca să nu vadă, și urechi ca să nu audă. Că acest lucru sau obișnuit a se întâmpla la cei răniți. Că după ce mintea sau tulburat, simțirile de ale sale lucrări se leapădă. Iar cum că aceasta o vestește, auzi Scriptura zicând: Fericit este care nu sau împuns întru scârba păcatului: și apoi scârba cea după Dumnezeu pocăință spre mântuire necăită lucrează. Deci ce este ceia ce zice; că dacă adică am fi zis, precum socotesc oarecarii, că cel ce nicidecum au greșit se ferește aicea, poate nimeni de fericirea aceasta nu sar fi împărțășit. Că toți întru certări suntem. Că cine se va făli, că și curată inimă are; sau cine va îndrzni că este curat de păcat; iar dacă am fi zis, că ferește nu pre cel ce sau scârbit, ci pre cel ce nu sau rănit de scârbă, și și-au vândut pre a sa mântuire, în ce fel au pățimit Iuda, care cu spânzurare pre sine-și sau ucis. (:de care și dumnezeiescul Pavel temându-se nu cumva și cel ce au curvit la Corinteni să pătimească, au zis: să-l primească pre dânșii după ce sau pocăit, ca nu cumva cu mai de prisosită scârbă să se înghită unul ca acesta.) Poate oarecum de adevărul celei zise ne-am cam⁹³ atins. Iar dacă și pentru bine se face împungerea, nimeni să nu se minuneze. Că și acolo pre aceia cum că se rănește cu cele bune o tâlcuiește: precum și sufletul cel ce au îndrăgit pre dorirea cea dumnezeiască striga, că rănit sunt eu de dragoste. Și se cade a ști că nu totdeauna aceleași nume sau graiuri pre aceiași înțelegere arată. Fiindcă și David zicea: ca să-ți cânte Ție mărirea mea, și nu mă voi împunge: Nici mă voi schimba spre a nu te mai lăuda.

⁹³ can

Că au adaos: Doamne Dumnezeul meu în veac mă voi mărturisi Ție. Încă și cei de prin prejurul lui Simeon și Levi, după ce sau ocărât la însăși întreaga înțelepciune sora lor sau împuns, adică sau rănit, sau pătruns de râvnă: Și atâta întru neabătută mânie au căzut, cât și cu vicleșug, nu numai pre ocărătorul, ci și pre toată cetatea lui de la mic până la mare i-au junghiat.

Lui Filitrie. 102.

De vreme ce ai scris, dacă au sfătuit Pavel: și voiești să nu te temi de stăpânire, pre cel bun fă-l, și vei avea laudă dintru dânsa: Cum după puțin zice, dar dați celui ce-i trebuie frică, frica: mi se pare, că dacă nu pentru Dumnezeu oarecarii o socotesc aceasta că sau zis: (:că scris este, cinstește pre Domnul, și vei fi tare: și afară de Dânsul nu te teme de altul:) aceia adică, o au zis, căci de frica cea ce de sabie este spânzurată asupra celor ce păcătuiesc scapă cel îmbunătățit, și pre lauda cea de la stăpânitori o dobândește: Iar aceasta căci frica cea din întâlnire și din cucernicie și din cinstea cea îndatorată povățuitorilor este îndatorată. Că nici este nedesăvârșit de aceasta, care nimic pre dânsul nu-l vatămă, ci mai cinstit și mai strălucit îl arată. Că se cade a ne supune cu toată puterea, întru care nici blagocestia, nici fapta bună nu se vatămă, ci și mai împărătească și mai strălucită din blândețea acelor ce o uneltesc se arată.

Lui Epimah anagnostului. La aceia, voi sunteți trup al lui Hristos. 103.

De vreme ce ai scris, ce este: voi sunteți trup a lui Hristos, și mădulare din parte: mi se pare că de vreme ce aceia adică creștinii de pretutindeni prin Biserică cea de sub soare trup a lui Hristos sunt, iar Corinteni parte era a acestui trup, pentru aceasta au zis, din parte: adică, mădular este Biserica cea de la voi aceia de pretutindeni. Drept aceia cu dreptate ar fi fost să fiți nu numai între înși-vă: (:că se împerechea:) ci și cu toți cei de o credință prin lume una să cugetați, pre toată neunirea departe gonindu-o.

Lui Ierachie diaconului. La aceia, vouă v-au dăruit Dumnezeu, nu numai ca să credeți întru Dânsul, ci și ca să pătimiți pentru Dânsul. 104.

Cele mari isprăvi cu mari și prea mari osteneli au fire să se isprăvească. Deci nu mici și proaste lucrând, socoti că vei dobândi pre cele prea mari celenciri: nici pre viața cea fără de primejdie și umede alegând, nădăjdui că în fruntea taberei vei

străluci. Că a celui ce sau primejduit, și biruință au arătat este și a se propovădui. Iar dacă și sar fi săvârșit întru luptă, cu pomenirea ne săvârșit rămâne, și plățile mai mari va avea decât ca un om. Iar voievodul cel viteaz a lui Hristos, și patimile cele pentru dânsul cununi le socotește că sunt, zicând: Vouă v-au dăruit Dumnezeu, ca nu numai să credeți întru Dânsul, ci și să pătimiți pentru Dânsul. Căci ca să las, zice, pre bunătățile cele ce vor să fie, însă și patimile, prin care și cu Stăpânul ne împărtășim, prea mari celenciri sunt, și cununi prea bune.

Lui Ofelie gramaticului, pentru draci. 105.

De vreme ce ai zis că te minunezi, cum oarecarii din pierzătorii draci cerea ca drept să fie slujitorul lor: Iar alții răbda făcând să lucreze cele nedrepte. Socotesc, că drept cerea să fie slujitorul lor, pentru că dumnezei se fățarnicea că sunt: Iar slujea celor nedrepte, pentru că răi sau făcut din voire. Că de vreme ce au văzut pre mulți din oameni pre fapta bună cinstindu-o, pre cei îmbunătățiți ai iubi prefăcându-se, ca buni să se socotească că sunt nu după multă vreme întru pângăritele fapte mustra pre a lor minte cea plecată spre cele rele.

Lui Epimah anagnostului, pentru cel ce cei cinci talanți, și pentru cel ce doi i sau încredințat. 106.

De vreme ce ai zis, pentru ce cel ce pre cei cinci talanți au luat, și i-au îndoit, și cel ce pre cei doi, pre aceeași primire o au dobândit: zic, că după cuviință. Că de vreme ce nu trândăvia acestuia, nici sânghința aceluia, ci cătățimea amanet iau făcut, pre care după puterea acelor ce o au lucrat o au dat Stăpânul: Drept aceia după cuviință lauda aceeași este, deși nu venitul același.

Lui Teodosie. Pentru ce sau scris pentru pământ: nu se va pleca în veacul veacului. 107.

De vreme ce cea zisă pentru pământ: nu se va pleca în veacul veacului, alăturându-o cu aceia, Cel ce caută spre pământ, și-l face pre el de se cutremură, ai socotit că împotriva ceva vestește, să știi, că se va clăti adică, dar nu se va pleca. Se va clăti adică, ca să arate pre frică: dar nu se va pleca, ca să arate pre hotar. Prin cutremur adică pre robie o mărturisește: iar prin aceia că nu au ieșit dintru a sa stare, pre hotarul cel dumnezeisc îl vestește.

Lui Nilon. La aceia, dezgolind pre începătorii și pre stăpânii le-au vădit, împublicându-le întru dânsul. 108.

De vreme ce atunci pre luptătorul mai mare și mai meșter îl arată, când cu măietriile împotriva luptăroilor ținut fiind, dezbrăcându-i pre dâșii ar sări peste locul cel de luptă: Pentru aceasta și Hristos pre lupta cea prin Cruce împotriva dracilor o au primit, ca mai arătat pre dâșii prin biruințe să-i încununeze: și aceasta este ceia ce ai voit a te învăța: dezgolind pre începătorii și pre stăpânii le-au vădit cu îndrăzneală împublicându-i pre dâșii întru sine-și. Căci cu adevărat sau împublicat dracii, de un luptător pironit de mâini și de picioare biruiți fiind. Cu adevărat sau împublicat diavolul, de un trup spânzurat pre Cruce biruindu-se și fugând.

A Parimiilor. Lui Pist diaconului. Ce este cel ce au intrat la femeie cu bărbat, nu se va nevinovăți. 109.

De vreme ce ai scris, pentru care pricină după ce sau scris, cel ce au intrat către femeie măritată, nu se va nevinovăți: sau zis, nici tot cel ce se va atinge de dânsa: zic, că aceia adică au intrat o au înțeles pentru că sau împreunat, după cea zisă de Sarra către Avraam, intră către slujnica mea, și fă-mi fii dintrânsa. Iar aceia a se atinge, pentru ca să o sărute, sau să o îmbrățișeze. Că deși cele ce se alătură cu împreunarea, nu se par că sunt păcate, dar însă adevărul judecând păcate și acelea după cuviință pot fi. Că dacă vederea cea iscoditoare prea curvie sau judecată este, apoi pipăirea cu mult mai mult se va judeca. Că precum la icoane vopseala decât linia mai pornitoare este: așa și la trupuri pipăirea decât vederea mai pornitoare este. Deci dacă vederea mai subțire fiind sau judecată, pipăirea mai groasă fiind îndulcire, nu după necuviință sau oprit.

Lui Leontie Episcopului. Ce este: și vor fi în munți ca niște porumbițe cugetătoare. 110.

De vreme ce ai scris, ce este cea scrisă de la Iezechil: Și vor fi în munți ca niște porumbițe cugetătoare: zic, că de multă grăire are trebuință tâlcuirea: Însă, pre cât îmi este cu putință, scurtând voi zice. Pentru cei ce sau mântuit în vremea năpădirii babilonealului în munți, era proorcului cuvântul, că nici de li se vor părea că au scăpat de războinic, vor scăpa de osândă. Căci când cei ce în pustie sau dus afară

de greutate vor socoti că sunt, atunci și pre femei și pre copii și pre pierzarea celorlalți prieteni o plâng: Iar cu asemănarea porumbilor pre chinuirea sufetelor o au arătat: Că cei ce adică strigă și către cei de aproape patima spun, nu mică mângâiere a patimi iau. Că se ușurează în oarecare chip cu povestirea patimile: Iar cei ce de frică, sau de altă oarecare pricină cu tăcerea pre primejdii le ascund, și numai cu singur suspinul pre chinuire o arată, nesuferită au pre năpădirea răului, ca ceia ce nu caută adică la vindecare, dar la întindere privește. Deci vrând să arate mărimea pedepsei, încă și pre covârșirea fricii, fiindcă nici îndrăznim a striga, prepusul dea pururi pre năpădirea războinicilor ca în vis nălucindu-o, pre un chip ca acesta au uneltit.

Lui Lambetie diaconului: Dacă vei aduce darul tău la jertfelnic. 111.

Prea mare este lui Dumnezeu Cuvântului cuvântul cel pentru împăcările cele unii către alții. Că Cel ce au împăcat pre cele cerești cu cele pământești Acesta și pre învrăjbiri le dezleagă, ne iertându-le să răsară, și odrăslind din rădăcini pre dânsule smulgându-le. Zice adică, nu te mînia asupra fratelui Tău în zadar. Iar după ce Au văzut pre neputința omenească alunecându-se, și după ce sau făcut smulge pre rădăcini, și pre al său dar a rămâne nesăvârșit suferă, până ce între sine ne vom împăca. Deci are adică iubire de oameni prea din vîrf zisă: Dar nu neîmpărtașită este și de socoteală dreaptă. Că tu adică, zice, iubire de oameni cauți: dar cel nedreptățit izbândă. Tu adică chemi pre Cel Milostiv, iar acela pre cel Drept. Tu iertare ceri, dar acela neajutorându-se strigă asupra, domolește pre acela care cu dreptate strigă asupra, și nu nu te vei împărtași de a Mea dragoste: împacă cu tine pre cel nedreptățit, și atunci te roagă ca să Mă împac Eu cu tine. Nu vînd cu dar pre dreptatea izbândirii străine: nu fac neadevărată pre nemitarnica judecată: nu te împărtașesc pre tine cel ce ai nedreptățit de milostivire, până ce se tînguiește cel nedreptățit: Aceia îți dăruiesc ție, nu mică fiind, ci și foarte mare: întârziez pre cunoștință: nu scot îndată și hotărâre desăvârșit: îți dau ție vreme ca să dai răspuns celui nedreptățit.

Lui Orion. Pentru sintaxisul graiului celui Apostolesc, unde zice, oprind a se însura. 112.

De vreme ce, ce este cea zisă de Pavel: oprind a se însura, și a se depărta de bucate, ai voit a te învăța, să știi, că oarecarii adică prefăcându-se că nu cunosc, că dar de cunoștință și de înțelepciune au luat Pavel, și cum că Hermis sau socotit că este, zic, că nu și-au ținut Apostolul grăirea, ci împotriva sau alunecat, căci cuvîntul acela oprind a se însura, după cea de obște pus este cu să se depărtează, întru

rânduiala cea împotriva o au deosebit. Că nu oprea a se depărta. Că trebuia să zică, oprind a se însura, și poruncind a se depărta de bucate. Deci dacă adică și aiurea pre aceasta o ar fi pățimit minunatul acela bărbat, deasă și aceasta. Că nu se cade a ne prigoni. Însă vezi nu cumva împrejurul unei slove sau împrejurul unei cirte sau făcut greșeala: Oprind a se însura, a se ținea de bucate: sau oprind a se însura și a se depărta de bucate. Iar Biserica precum pre nuntă cinstită o socotește, așa și de bucate nu se îngreșoșează: ci nici a se ținea poruncește, ci loc mijlociu și nunții și bucatelor împărțește, că mai bun este adică este cel mai înalt decât împărțirea lor: iar cel ce cu măsură se împărțește, nu este prihănit. Iar cel ce le covârșește, afară de sfințitele ogrăzi sau sălășluit. Iar cum că de multe ori o slovă sau prescriindu-se în rând, sau lăsându-se, sau adăogându-se tulbură pre mintea acelor zise, arătat este din cea adusă în faptele Apostolilor: Iar dacă duh au vorbit lui, sau Înger, și cea în trimiterea către evrei: dacă adică cu adevărat săvârșire prin preoția cea Levitică era. Deci dacă adică este aceasta parte de cuvânt în loc de și se taie noima, și împotriva socotelii celei Apostolești se face; și aceia γυσβε ομοσυε adică adevărate soțule, în loc de γυγσια adică, adevărată soție să ia, slova aceasta iota sau adăogându-se sau împreună scriindu-se adică, dar ne împreună glăsuindu-se. Și cea în Parimii: mai pre urmă va umbla mai gol decât pilugul. vβεγov acesta (:adică pilug) de este nume: nu nu au zis gol sau prea gol precum pilugul, pre care, ori vβιγov adică pilug, ori vβεμωov adică foișor îl vestește. Se cădea să se zică, ci mai gol. Și cea zisă în Psalm va fi vânt subțire, adică în blândă și în stare de vară sau prefăcut, au stătut în vânt subțire. Și iarăși: Domnul potopul va locui, și va șede. Adică va îmblânzi, și se va îmblânzi potopul. Nu au zis aceia adică NU ÎNȚELEG GREACĂ 334v Precum oarecarii socotesc, ci ...NU ÎNȚELEG Adică va locui: precum aceia NU ÎNȚELEG.. adică va locui pre cea stearpă în casă: și aceia, Domnul face a locui în casă pre cei cu chip: și, tu Domane deosebi întru nădejde mai sălășluit: că alt lucru este aceia a locui. Iar oarecarii poate neînțelegând au scris, și va șede Domnul împărat în veac. Dar îi mustră pre dânsii acrostihiile (:adică scrierile pe la margine:) din aceia, Domnul care are începutul. Domnul este Împărat în veac: și Domnul tărie norodului său va da. Domnul va blagoslovi pre norodul său în pace. Și în Cântarea Cântărilor: juratu-v-am pre voi, fiice ale Ierusalimului, întru puterile și întru urmele țarinii, dacă veți scula și veți ridica pre dragoste până când va voi: În loc de să ierte dragostea pre aceia carii ar fi voit la înălțime să zboare: Iar aceia dacă neînțelegând că iertați este, o au prescriș, dacă veți scula și veți ridica pre dragoste. Că trebuia să se adaoge dacă veți scula, aceasta se va face, și nu spânzurat pre cuvânt să-l lasă. Ci ca numai mult decât trebuința să lungesc episolia, aceasta zicându-le care pre mintea Scripturilor nu numai nu o vatămă, ci și o întărește, și adevărată și întărită o hotărăște, și pre ceia ce se pare neluminat o dezleagă, voi înceta, pre cei ce vor ceti sfātuind, ca fără de prigonire să priceapă: și dacă adică drept sau zis, lui Dumnezeu să-i mulțumească:

Iar de nu, celui ce au scris iertare să-i dea, celui ce nu au hotărât, ci celor ce vor ceti au lăsat hotărârea.

Lui Uranie diaconului, la aceia, că diata pentru morți este întărită. 113.

De vreme ce ai scris socotind, că împotriva aceleia care mai înainte sau zis, am zis sau răsturnat Pavel, ce este, că diatã pentru morți este întărită. Fiindcă nicidecum nu poate când trăiește cel ce o așează: Îți trimit înapoi, ca aceia adică μ.. NU ÎNȚELEG 335r se înțelege atuncea, o cirtă la o slovă, de oarecarii poate cu prostime adăogându-se: Că așa am aflat și întru cele vechi pre scrieri. Că cel ce cu dumnezeiescul Duh împodobit, și Hermes socotindu-se că este, nu la cea împotriva sar fi răsturnat: Fiindcă nicidecum nu poate când trăiește cel ce o așează, fără numai moarte este adevărată. Iar dacă această părțică de cuvânt adică μ...NU ÎNȚELEG 335r ar fi zăcut, apoi la mi tocul se cade al trimite, iar acum la μ... se supune, ca să fie μ.... NU ÎNȚELEG 335r adică nicidecum.

La cea scrisă, precum nu sunt asemenea fețe cu fețe, așa nici inimile oamenilor. 114.

Deși toate faptele bune prea iubite sunt celor îndrăgitori de cele bune, dar însă la unele dintrânsele mai mult oarecarii au fost dați. Că unii adică pre întreaga înțelepciune: Iar alții pre dreptate: Iar alții pre pricepere: Iar alții pre bărbăție: Iar alții pre alte fapte bune mai mult le-au cinstit, nu de celelalte rămânând înapoi, ci din acestea mai cunoscuți făcându-se. Adică, (:ca pre unul dintrânșiii, sau pre al doilea sau pre al treilea în mijoc să-i aducem:) prea întreg înțelept se povestește că era Iosif, măcar deși pre multe alte fapte le-au avut. Iubitor de străini era și credincios Avraam, măcar deși întru alte multe bunătăți era împodobit. Viteaz era Iov, măcar deși pre toată fapta bună o au trecut: Că de la ceia ce mai mult au putut, au biruit întru fiecare numele: Iar cum că acestea întru acest chip sunt, pre canonul adevărului, zic adică pre dumnezeieștile Scripturi, să le privim. Deci ce zice; precum nu sunt asemenea fețe cu fețe, așa nici inimile oamenilor. O minune: același haractir este întru toți, și întru atâta mulțime deosebire a fețelor cu totul este, ca netulburat cunoștința să fie celor ce le văd. Că deși cândva întru oarecarii se pare că este asemănare, dar se va afla oarece care negreșit îl deosebește. Că deși buni la ochi sunt mulți, dar și întru aceștia este deosebire. Că unii adică veseli iar alții ca vinul făcuți, iar alții negri la ochi se află: Încă unii și albi. Ci și în peri deosebire este; Iar deși pleoștiți la nas sunt, dar nu toți asemenea: Ci unul adică pre acesta, iar altul pre mādularul acela prea bun îl are: Unul adică alb, iar altul negru

cu totul: și negreșit este ceia ce îl deosebește. Că nu este cu puțință în tot chipul a zice: Așa sunt și inimile oamenilor: Că nu tuturor aceleași sunt plăcute: ci unora adică acestea, iar la altora acelea. Încă și însăși îndrăgitorii lor asemenea către cele îndrăgite se află: Ci unii adică mai mari, iar alții măsuratice poftesc. Câți sunt întregi înțelepți; Dar nu asemenea. Că unii adică pre feciorie, iar alții pre înfrânare, iar alții pre nunta cea cinstită o au îmbrățișat câți milostivi; dar se deosebes între sine-și: Câți dreپți; ci se schimbă. Nu numai întru faptele bune, ci și întru cele rele pre aceiași este cu puțință a o vedea. Câți sunt prea răi, ci cu deosebire se cunosc: Câți lacomi; dar nu toți de aceleași sau prins. Iar dacă și de aceleași sar fi prins, dar nu toți asemenea se află: Ci unii adică de cele după fire, iar alții de dulcețile cele mai presus de hotar se veselesc: Unii adică împotriva firii celei legiuite ocărăsc: Iar alții și pre partea cea din dos a trupului o batjocoresc. Unii adică de sunet fricoși sunt: iar alții se aruncă în primejdii. Unii adică scumpi: Iar alții neînfrânați. Unii adică nici un cuvânt a auzi nu pot: iar alții nici de pedepse nu se înfricoșează. Unii adică cocoi sunt: iar alții a se cocoiniți voiesc. Unii adică de beție se bucură: iar alții de vederi. Unii adică de cântece, iar alții de plânsuri. Unii adică în pustii: iar alții în cetăți tâlhăresc. Unii adicăucid: Iar alții nici dobitoc necuvântător junghiindu-se al vedea nu sufăr. Unii adică fricoși sunt: iar alții dârji. Ci dacă pre toate păcatele a le număra m-aș fi apucat, nici dacă a înceta aș fi voit, nu aș fi putut. Pentru aceia lăudând pre sfințitele și dumnezeieștile Scripturi, voi înceta.

Lui Epifanie. La potrivirea cea scrisă, pentru prea curvie și pentru furt: dacă sar prinde cineva furând. 115.

Te pari că nu cunoști, cum că la cele de un neam, nu la cele de alt neam haractirul cel potrivit se ia, nu întru rânduiala cea potrivnică împingând afară pre cele potrivite: ci micșorare arătând și covârșire. Că precum întru greșeli una adică este rea, iar alta mai rea, iar alta prea rea: că rău adică este furtul: iar mai rea curvia: Iar prea rea precurvia: Așa și întru isprăvi, una adică este bună, iar alta mai bună, iar alta prea bună. Că bună adică este nunta: Iar mai bună înfrânarea, iar prea bună fecioria. Deci cea mai mică decât cea prea bună, nu în rânduiala cea potrivnică se va împinge afară, ci întru micșurătate adică, dar întru aceiași. Că nu dacă cineva întreg înțelepțind, cu curvia pre feciorie o ar fi alăturat-o, ci pre înfrânare, și pre nunta cea cinstită. Încă și Scriptura făcând potrivire a furtului și a prea curviei, au zis: Nu este lucru minunat dacă sar prinde cineva furând, că fură, ca să-și sature sufletul cel flămând. Iar dacă prea curvarul pentru lipsirea minții pierzare sufletului său își pricinuiește. Că nu iertare dând furului, și slobozindu-l pre dânsul de prihăniri, aceasta o au zis: Ci cu preacurvia, care este prea rea, pre furt alăturându-l,

mai blând pre dânsul l-au zis că este și mai ușor, și mai ales, când din sărăcie se naște.

Lui Evtonie diaconului. Pentru Lazăr și pentru bogatul. 116.

Te pari că te-ai tulburat, pentru că ai auzit, că de aici și Lazăr greșelile, și bogatul isprăvile și le-au luat: ci dacă vei fi luat aminte la cea zisă, nu ai fi pătimit. Pentru că aceia că nu au zis, adică a-i luat, ce ți-ai luat: (:că aceia adică dar vestește, iar aceia răsplătire:) pre toată înțelegerea o luminează și o adeverează, cea de la noi zisă. Iar cum că nu numai cei ce la vârful faptei bune au ajuns au vreo greșeală omenească: (:că singur Dumnezeu numai este fără de păcat:) ci și cei ce în fundul răutății au căzut, au vreo ispravă, sfințita Scriptură propovăduiește: Pentru aceia adică zicând: cine se va lăuda, căci curat are pre inimă; Sau cine va îndrăzni, căci curat este de păcate; Iar pentru aceștia, că judecătorul nedreptății, care nici de Dumnezeu nu se teme, nici de om nu se rușina, au făcut ceva bun, pre ceia ce adeseori se apropia miluindu-o, și muncind pre cei ce o nedreptătea. Deci dacă și întru cei prea răi este faptă bună, ce te minunezi, dacă de aicea dezlegându-se amândoi sau dus, acela adică gol de păcate, iar acela pustiu de isprăvi. Pentru aceia acela adică curată au cules pre veselie: iar acela nemângâiată pedeapsă au pătimit.

Lui Valendian preotului. Pentru ce legea pre leproși, sau pre alții carii cu boli fără de voie bolesc afară de sfințitele ogrăzi să fie au poruncit. 117.

Te pari că nu primești pre cei ce îndeamnă, pre cetitori spre priviri. Că mai înțelepți precum ai zis, decât Scripturile socotindu-se pre sine-și, la acelea care voiesc schimbând pre dumnezeieștile cuvinte, multe fac să greșească pre cei ce îi aud. Iar eu nici pre aceia i-aș fi prihănit, dacă înțelept ceva a afla se făgăduiesc, nici pre tine, nevrând, a aligorisi nu te-aș fi silit, ci drept răspunsul îl voi face. Că ai zis, pentru ce Legiuitorul pre leproși și carii cu alte boli fără de voie bolesc afară de sfințitele ogrăzi să fie au poruncit; Deci auzi în scurt, adunându-ți pre mintea ta. (:că nu este cu cuviință arătat pre tainele firii a le înpublica:) Că pre neînfrânări-le născătorilor oprindu-le, și asupra dulceților frâu punând, și măsuri hotărând împreunărilor, aceasta o au poruncit. Că de vreme ce mulți când nu se cade se împreună, și din împreunarea cea fără de vreme necurate și grozave trupuri se nasc, ca nu aceasta să se facă au grijit. Iar cum că nu celor ce se nasc mai vârtos prea mare muncă aduce, nimeni, precum mi se pare nu nu știe. Că unii adică nici muncă poate socotesc lucrul, obiceiul pre muncă slăbănogindu-o: iar alții nesuferită muncă pătimesc, pre aceia carii se ruga ca mai buni decât sine-și să fie, pre aceștia opriți

de sfințitele soboare văzându-i. Și acelora adică căci este fără de voie patima le mai ușurează primejdia: Iar părinților căci știu cum că a neînfrânării lor celei de bună voie este semnul, nesuferită chinuire le face.

Lui Alipie. La aceia, și un pahar de apă rece a da. 118.

Te vezi că și pre sine-ți te amăgești, și pre dumnezeieștile Scripturi rău le tâlcuiști. Că aceia a da un pahar de apă rece, către cei ce pre singură aceasta numai îl au privește, nu către cei ce cu bogăție sunt îndestulați, carii și haine pot celor ce de foame și de boală și de goliciune sunt înconjurați să le dea. Și nu te minuna, dacă cel ce apă dă, nu fără de plată aceasta o face. Că nu din dare, ci din voie milostenia se judecă: când și cuvântul de primire se învrednicește. Că iată, zice, cuvântul este mai presus decât darul bun. Ce deși sau zis, dar amândouă sunt la bărbatul cu dar dăruit: adică acestuia, căruia și a da îi este cu puțință. Că dacă atâta este cea dată, cât bogăția, și voirea aceluia ce o dă se caută. Că mulți adică din multe puține: Iar mulți din puține multe dau. Că nu măsură acelor date, ci bogăția acelor ce le dau una ca aceasta se judecă. Pentru aceia și aceia ce pre cei doi bani au adus, pre toți i-au covârșit carii multe au adus: Că aceia adică o parte au adus, iar aceia pre totată averea ei o au dat.

Lui Iron. A Epistolei lui Petru. Pentru ce poruncește ca bărbații ca unui vas mai neputincios femeii cinste să-i dea. 119.

Deși cinstită este nunta, și legiuit patul, dar nu dea pururi asupra lui se cade a sări: ci al oarecare vremi se cade a se îndeletnici, și a da loc firii, până ce curată ar rămânea, și îndemânatecă către facerea de copii sar face. Și aceasta adică legea au poruncit. Iar darul și pentru curățenie, și pentru rugăciunile cele adese aceasta a se face au sfătuit: și prin Pavel adică zicând: că se va îndeletnici la rugăciune: Iar prin pentru aceasta care a te învăța ai voit. Că trebuie au zis, ca bărbații ca un vas mai neputincios femeii să-i dea cinste.

Lui Isidor episcopului. La aceia, de este cu puțință, cât despre partea voastră. 120.

Deși cel ocărăț pre ocărătorul pentru îndrăzneala în divan pentru a sa cinste cu nici o prihană nu l-au prihanit: Că apoi l-ar fi arătat pre dânsul cum că osânde pentru acelea care au lucrat va să-și ia: Dar însă încă întru pomenire are pre ocări. Deci

fiindcă și cu dreptate este ca el să se vindece, alt doftor nu este al unor patimi ca acestea, asemenea ca însăși cel ce l-au rănit: Fă-l pre dânsul să dea răspuns bărbatului.

Lui Casian diaconului. 121.

Deși Lazăr care la vârful a toatei ticăloșii au venit cuvântul povestirii celei evanghlicești îl zugrăvește, dar pricină lui de bună norăcire prea mare și de adevăr sau făcut reaua întâmplare. Că de nu la atâta mărime a relei norociri ar fi ajuns, nu către atâta înălțime a slavei sar fi suit. Că ce lucru este mai de laudă: ca să trec pre răsplătirile cele de acolo: decât să se laude în Evangheliu, și pre Dumnezeu lăudător, și pre Avraam ajutor să-l aibă.

Lui Ilie diaconului. La aceia, tot cel ce caută spre femeie spre a o pofti, acum au preacurvit cu dânsa. 122.

Dacă adică de singure pragurile, și nu de întăriri sar fi atins spurcăciunea, poate lesne vindecată ar fi fost patima: Iar dacă de însăși sufletul se atinge, fiecare să nu se amăgească pre sine-și. Iar dacă ar fi zis cineva, pre oameni înșelându-i, nimeni nu se încununează, dacă nu după lege se va nevoi, legiuită luptă socotind că este vederea dacă de faptă s-ar depărta, învețe-se, că Puitorul de nevoie și Judecătorul a unor lupte ca acestea au zis. Cel ce caută spre femeie spre a o pofti, acum au preacurvit cu dânsa întru inima sa. Deci legiuită luptă este, nu cea de la trândăvia fiecăruia și mai înainte prinderea în minte, ci cea de la nemitarnicul Judecător legiuită.

Lui Isidor preotului. La aceia, iar el vrând pre sine-și să se îndrepteze, au zis, și cine este aproapele meu. 123.

Ce este ai zis, cea în Evanghelie zisă pentru legiuitorul: Iar el vrând pre sine-și să se îndrepteze, au zis, și cine este aproapele meu. Deci auzi. Legiuitorul socotea numai că aproapele este dreptul dreptului, înaltul înaltului, după fapta bună zic. Că nu cu ființa, care este une, pre aproapele îl judeca, ci sau cu vredniciile, sau cu faptele. Pentru aceia și vrând pre sine-și să se îndrepteze, adică drept să se arate, cum că înalt ar fi fost întru fapta bună, sau mare întru aceia că este dascăl, zice: și cine este aproapele meu; arată-mi mie pre cel atâta de mare. Iar Mântuitorul, ca un Făcător cu adevărat: (:Că pre mic și pre mare El au făcut:) nu cu faptele, nici cu

vrednicii-le, ci cu firea au hotărât pre aproapele. Numai nu zicând: încă nu îți zic ție deocamdată, că de nimeni din ceilalți nu te-ai deosebit, ca cei ce cu adevărat îmbunătățiți să socotească că sunt datori celor de aproape cu dragoste, dogmă pre a ta muștrare socotindu-o că este. Că deși așa este, cadese să fie așa, tu sârguiește-te aproape de cel ce are trebuință să fii, nu cu locul numai, ci și cu așezământul, și cu purtarea de grijă cea spre dânsul. Că pentru aceasta și pre samarineanul ți lau închipuit ție. Că aproapele cu firea se judecă, nu cu fapta bună: cu ființa, nu cu vrednicia: cu milostivirea, nu cu locul: cu chip de grijire, și nu cu apropierea locului. Pre acela mai ales socotește-l că este aproapele, pre cel ce are trebuință, și de sine-ți îndemnat spre ajutor mergi.

Lui Dighiptie preotului. Pentru suflet. 124.

Dumnezeiesc adică socotim pre suflet că este (:însă nu cu prea dumnezeiasca și prea împărăteasca fire de o ființă:) și fără de moarte (:dar nu a celei fără de început și făcătoare și dea pururi vecuitoare parte:) că dacă acelei negrăite ar fi fost parte nu ar fi păcătuit, nu sar fi osândit. Iar dacă acestea pătimește, acelei prea înalte ființă făptură cu dreptate sar fi putut crede, nu parte, ca nu pre sine-și dumnezeiasca fire să se afle judecându-se.

Lui Proeshie scolasticului doctorului, pentru aceiași. 125.

Pitagora adică, și Platon, și ceilalți slăviți înțelepți la elini, doveditoarelor nevoi urmând, mai stăpânitor pre suflet decât trupul după cuviință l-au hotărât: Și au numit pre acela adică meșter, iar pre acela organ: pre acela adică fără de trup: Iar pre acela în trei părți neînțelegătoare stătător: pre acela adică muritor și stricăcios, iar pre acesta fără de moarte și nesticăcios: Că deși întru altele oarecare au greșit din adevăr, întru aceasta la scop au nimerit. Iar Galinos: (:că nu sau tănuit de cei ce cu pricepere îl cetesc, alăută tocmită pre dânsul nu lăutar socotindu-l:) muritor l-au hotărât, că adăogând au zis, că amestecări trupului urmează puterile sufletului, întru căci au zis aceia cum că nici este suflet fără de trup și fără de moarte au săvârșit, pre amestecare suflet nu știu cum hotărându-o: cât se vădește el cum că în deșert adică pre numele sufletului îl vestește: Iar pentru ca să nu se pară că multor înțelepți le grăiește împotriva, aceasta o iartă, cu lucrul luptându-se, numele îl iartă. Ci nu se cade a lua aminte la dânsul întru aceasta. Că dogmei celei doftorești urmând, și pre al său meșteșug a-l întări vrând, de adevăr nu sau grijit. Că pentru vindecarea trupurilor, fiindcă meșter întru aceasta bărbatul se vestea, precum voiește: că nu-l voi lipsi pre dânsul de vrednicia cea pentru acestea: Iar pentru

suflet nu se întrecă cu cei mai înțelepți, nici să se pogoare la luptă, de care și neiscusit este și neînvățat, nici luptător fiind, pre cântarea cea muzicească să o judece: nici împrejurul trupurilor toată priceperea sa deșertându-o, pentru suflet să dogmatisească, nici să se creadă, când face pre întocmirea stihilor că este suflet. Că dacă aceasta după pricină sar fi dat să fie așa (:că nu ar cugeta cineva din cei pricepuți așa:) de vreme ce foarte adevărul așa este, cu dânsul, iar mai vârtos cu trupul se va stinge. Că dacă potrivirea, și pre urmă se alcătuiește, și mai întâi pierde: Că alăuta și coardele tocmită fiind adică, pre buna potrivire o nasc: Iar slăbănogite o vreme oarecare rămân, potrivirea mai înainte pierind. Că ce ar fi zis pre bunul acela pentru cele la poeți și la filosofi și la scriitorii de cuvinte filosofisite, ca cele ce cu adevărat și negreșit vor fi întru judecata muncilor; și care laudă celor ce viețuiesc aicea drept le va izvodii: Că celor ce așa petrec, precum cele multe, nevoițe de prea mari osteneli și de sudori pline, până la sfârșitul cel de aicea li sau pus înainte. Și unde pre muncă o va hotărî, celor ce pre toată răutatea adică o gonesc până la moarte, și de bogăție și de cinste se îndulcesc; Cum va tâlcui pre sfăuirea cea la Homer a părții celei cuvântătoare pre lângă cea mânioasă. (:inimă suferă pătimind:) și cum, (:și suflet rămâne, și la iad se pogoară; și cum este ceva ...LIPSĂ 340r iadului.) care nimic alt este decât, devărat LIPSĂ 340r este ceva și cum Evripid, pre care înțelept îl hotărâți că este, au zis. (:bine îți va fi ție și în casele iadului:) și cum, dacă potrivire ar fi fost, întru nepotrivire cade, și fără de dulceață și nepotrivit viers săvârșește; Că fapta bună întocmit oarecare lucru este și potrivit: Iar răutatea fără de dulceață și nepotrivit. Și cum socotește că se cade a lăuda pre cei ce pre științe le metherisesc, dacă din amestecare ar fi fost unii ca aceștia; Și cum va pricinui pre cei ce pre deșartele meșteșuguri le metaherisesc, dacă din fire la acestea sau învățat; Și cum va prihăni pre câștigul cel de la trupurile cele cu bun chip, dacă amestecarea au pricinuit aceasta; Și cum va răspunde pentru schimbările cele ce se fac în fiecare zi; că mulți adică neînfrânați întru lăcomie au căzut. Că dacă judecata ar fi căzut. Că tineri fiind oarecarii și desfrânați, întru însăși vârsta tinereții la cuvioșie sau întors: nu amestecare întru aceiași dată schimbându-se, ci voirea îndreptându-i. Ci ca nu pre toate schimbările cele făcute zicându-le să lungesc Epistolia, pre acestea lăsându-le, spre ceia ce se pare lui tare împotrivă grăire voi merge. Deci care este aceasta; Dacă fără de moarte este, zice, sufletul, precum Platon voiește, pentru ce se despărțește, răcindu-se foarte, sau prea osândindu-se, sau prea umezindu-se creierii; Deci către aceasta întrebare, trecând pre al mustra pre dânsul, că de multe ori din strângere, pre care poate potrivire o numește moarte oarecărora mai înainte spunând și viață altora făgăduind, au greșit, fiindcă aceia adică au trăit, iar aceia au murit: (:așa de meșteșugul care este socotitor adevărul fuge:) și trecând și pre aceia, că mulți cu otrăvuri purtătoare de moarte amăgindu-se sufletele nu sau depărtat de la dânsii: (:așa nu totdeauna răcindu-se creierii se desparte sufletu:) Aceia o așa fi zis, că dumnezeiască legătură

este care împreună leagă cele ce mult unele de altele se despărțesc, și împărtășire negrăită a sufletului celui fără de trup către trup, și milostivire nespusă a ființei celei fără de moarte către muritorul organ, precum și însuși lui Platon i se pare. Iar Galin aceasta nicicum că poate a o înțelege se fățărniceste. Și aceasta sau făcut, ca sufletul de mult preț să socotească că este grija cea de trup, nu ca și cu multa încărnoșare să se îngrașe, ci cât să fie sănătos, precum dacă aceasta nu o ar fi făcut, sar fi împărtășit de reaua amestecare după împreună pătimire, deși nu după cuviincioasă și osebită vătămare. Că reaua amestecare a trupului și beția și în suflet trimite patima: Iar acela, ca un cârmaci întru mult vifor, se tulbură, și pre a sa știință nu o arată afund fiind. Și ca un cufundat făcându-se, se aduce și se poartă de multe ori, unde umezeala ceia ce au lucrat pre vifor l-ar povățui. Că nu pre aceia că nu este sufletul fără de moarte aceasta o arată, ci pre aceia că se împiedică lucrările lui: De vreme ce nici un luptător prea bun, alăută fără de cântate dulce având, sau în vreun noian căzând, potrivit viers va săvârși. Și acestea adică din gânduri zicăse: Aducă-se încă asupra acum și hotărârea Ziditorului, care pecetluiește pre cea zisă: și zice: Nu vă temeți de cei de ucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă. Deci precum fără de moarte fiind sufletul, așa să și petrecem și să lucrăm.

Lui Isidor. La aceia, iar păcătosului au zis Dumnezeu, pentru ce tu. 126.

Eu socotesc cum că decât toată îndrăzneala mai de cindea es cei ce de viață adică prea bună nici o grijă nu fac, iar pentru dogme adeseori se luptă. Că încuiată fiind îndrăzneala lor nu cu uși și cu peceți, pre care cineva și le-ar fi clătit, ci cu dumnezeiești cuvinte ce strigă, iar păcătosului au zis Dumnezeu: Pentru ce tu povestești dreptățile Mele: și ei așezământul Meu prin gura ta; ci întru atâta îndrăzneală au sporit, cât nu numai pentru dreptăți, pentru care se jură, cu cuvântul judecă: (:că mai mic poate ar fi fost răul:) ci pentru negrăita și prea curata fire să împerecheze. Deci așa fi sfătuit pre unii ca aceștia, ca nu cu pângărită și spurcată gură cât despre partea lor să rupă în multe părți pre cele dumnezeiești, care și celor foarte prea iscușiți deabia sunt lesne de vânat: Ci către sine-și să întoarcă cercarea: poate oarecum pre spurcăciuni le vor șterge, care nu după cuviință de dâșii le-au mânjit.

Lui Nil diaconului. La aceia, sufletescul om nu primește pre cele ale duhului: ce este duhovnicesc, și sufletesc și trupesc. 127.

Duhovnicești numește, o înțelepte, Pavel pre cei ce cu dar duhovnicesc sunt împodobiți: Și nu numai decât firea mai sus sau suit, ci și pre urmarea cuvintelor

prin gânduri o au covârșit, dintru carii unul era și însăși Pavel, și aceia căroră le scria: Nu sunteți în trup, ci întru duhul, fiindcă Duhul lui Dumnezeu locuiește întru voi. Iar sufletești, pentru carii scris este: cei sufletești duh neavând: pre gânduri și pre silogisme și pre socoteli mai vârots rezemându-se, și pre drepatate și pre folos dintru acestea socotind că-l află: În ce fel sunt înțelepții cei la elini. Iar trupești pre cei ce de patimile trupului sau biruit, dintru patima aceia care mai mult era întru dânșii putincioasă pre dânșii numindu-i: În ce fel sunt toți cei spurcați, și necurați, și carii împrejurul împreunărilor se turbează. Că dacă trupescul trup are și suflet, și sufletescul are trup, și trupescul suflet, ci dintru aceia care îi stăpânește fiecare se numește. Că precum pământesc se zice trupul, măcar deși de celelalte stihiri se împărtășește, căci cea mai multă parte de pământ se împărtășește: așa și întru aceia dintru care îi stăpânește au biruit numele.

Lui Eustatie. La cea dea pururi pomenita moartea Mântuitorului nostru. 128.

De unde, ai zis, arătat este, că de bună voie spre moarte au venit Hristos, mai ales adică dintru aceia căci pre morți cu stăpânească Domnie i-au sculat. Că Cel ce morților viață le-au dăruit, nu cu adevărat fără de voie spre patimă sar fi adus. Iar dacă și pre dumnezeiasca stăpânire nu au vrut să o uneltească, dar putea dând răspuns să scape, dacă ar fi voit. Că avea și pre Pilat la aceasta ajutându-i, și zicând, uneori adică, nu aflu întru Dânsul nici o pricină de moarte, iar alteori nevinovat sunt din sângele Acestuia. Iar dacă nu au voit să de răspuns, putea să cheme ca Pavel.*⁹⁴ Că sub romani era. Că de aceia August autocratorul romanilor supunând pre toți, întru carii era și ei; au poruncit ca să se scrie toată lumea, mai înainte de ce sau născut Mântuitorul după trup: și stăpân al romanilor era la dânșii Pilat, ocârmuind lucrurile, și pre cei ce chema trimitându-i la Roma, și păzindu-le lor pre nejeftuire, precum cu adevărat și Fist, iar de voiești, miașul pre Pavel și l-au mântuit din adunarea cea ucigătoare, și la Roma către Cezarul l-au trimis. Ci nimic dintru acestea nu au făcut Hristos: că nici pre Stăpânire, nici pre darea de răspuns, nici pre chemare o au uneltit, ca luminat să arate, căci ca să omoare pre moarte aicea au venit.

Lui Stratighie monahului. La aceia, tot păcatul, care dacă l-ar face omul afară de trup este. 129.

Multe uși de noime, o fericite, a deschide celui ce voiește este cu putință la aceia: Tot păcatul, pre care dacă l-ar face omul, afară de trup este, iar cel ce curvește întru

⁹⁴ Să cheme judecata cezarului

al său trup păcătuiește: Și mai întâi adică pre acesta: nu au zis, prin trup păcătuiește, care lucru cei mulți socotindu-l supărări dau celor ce-l tâlcuiesc, ci întrânsul păcătuiește: Întrânsul greșește, pre dânsul îl spurcă: pre dânsul pângărit îl arată. Precum dacă cineva ar fi zis: Cutare-le pre sine-și se ocărăște, pârându-se că pre altul ocărăște. Că acum nu-i privește cuvântul Apostolului către munca ceia ce după acestea va urma păcatului: ci către ocara aceia ce în faptă se face trupului din înpleticire, adică, către spurcăciune. Că cel ce adică ucide, pre al altora ucide: Iar cel ce curvește, pre sine-și se ocărăște. Și cel ce pre celelalte greșeli le lucrează, la altul le lucrează: Iar cel ce este lacom, pre sine-și se rușinează: Pre sine-și se spurcă. De unde și se spală, dacă pre spurcăciune o ar gândi, și de necuvioșie sar îngrețoșă. Că celelalte greșeli adică și la cel ce se nedreptățește privesc: Iar aceasta la cel ce nedreptățește. Celealte afară de trupul celui ce le lucrează sunt: Iar aceasta pre cel ce o lucrează îl spurcă: Întru celelalte pre alții nedreptățește: Întru curvie pre sine-și. Iar dacă și a doua ușă voiești a ți se deschide ție, înțelege. Că de vreme ce de multe ori pre un om care nu decât iertarea mai mari păcate are sfătuindu-l îi zicem, frate, depărtează-te de la boala aceasta: Aceasta decât toate este mai rea: Nu de vreme ce pre toate le covârșește: ci nici și de la aceia voim ca să se izbăvească el nu cumva și Apostolul pentru curvie aceasta o au zis. Că pre cel ce au cruvit la Corinteni vrând să-l înțeleptească, pre acest glas l-au aruncat. Iar dacă și a treia, înțelege, că precum cel ce în mare grîu sau alceva aruncă în sămânță greșește, oprindu-o pre dânsa întru facere a veni, așa și cel ce în curvă aruncă sămânța, întru al său trup păcătuiește, aceia pre cel născut ucigându-l. Iar dacă și a patra: se cade a înțelege, că după cum lucrează, și pătimește. Că dacă nu ar fi pătit, nu ar fi curs: Iar dacă au curs, sau stricat: Iar dacă sau stricat, sau ocărât. Deci pentru nici una altă faptă, fără numai pentru singură împreunarea bărbatului cu femeia se zice cum că sau stricat fecioara și tânărul ispitindu-se. Iar și a cincea, înțelege, că celui ce se împreună cu curvă dacă i sar fi născut copil, în curvie se hrănește, și cel ce îl vede după acestea, va zice, cu adevărat pre sine-și sau nedreptățit: Că iată sămânța, iar mai vârtos trupul lui curvește. Iar dacă și a șasea să știi, că dacă cu o roabă cineva sar fi împreunat, rob va fi cel ce se naște: Cum drept aceia nu întru sine-și păcătuiește, cel ce rob se sârguiește să nască; Iar dacă și a șaptea, vezi, că și cel născut se nedreptățește, neadevărat numindu-se, și necinstit pretutindeni făcându-se, încă dacă și în sfat și în divan ar fi intrat, se scoate afară: prin care și cel ce l-au semănat se împărtășește de rușine. Că pomenire a lăcomiei sale au lăsat. Iar dacă și a opta, să cercăm și pre ceia ce se va zice: de vreme ce cel ce curvește, unul cu aceia ce se curvește se face, fiindcă pre ale sale mădulări le face mădulări ale curvei, întru sine-și cu adevărat păcătuiește. Că pentru că pre ucidere adică oarecarii bine o au uneltit: precum Moise și Finies: și pre mânie pentru Pavel: Iar pre curvie nimeni vreodată bine o au uneltit. Pentru aceia și pre cel ce o lucrează îl spurcă. Că tac, căci pre cei ce în războiucid și de stâlpi și de laude îi învrednicesc.

Iar dacă și a ne abate voiești spre calea alegoriei, a noua fie ceia ce va să se zică: De vreme ce un trup este Biserica, și cei fiecarii mădulare unii ale altora, iar cel ce curvește întru toți păcătuiește: Că aleargă greșeala lui către împlinirea Bisericii, de la care și a se tăia el au poruncit, până ce se va pocăi. Iar dacă și a zecea voiești, să se zică, că de vreme ce cei ce după legea nunții celei cinstite se împreună un trup se fac: Că vor fi, zice, cei doi întru un trup: Pentru aceia și femeia pre al său trup nu-l stăpânește, ci bărbatul: Nici bărbatul pre al său trup îl stăpânește, ci femeia. După cuviință bărbatul cel ce curvește adică, în soția sa, adică întru al său trup păcătuiește: Iar ceia ce se curvește, întru al său trup, adică în bărbatul, trup al ei fiind, păcătuiește. Pentru aceia celelalte păcate adică afară de trupul a însăși celui ce după lege sau împreunat întru una sunt. Că nici dacă ar jura strâmb, sau ar ucide, sau ar fura, sau altceva cumplit ar lucra bărbatul, la femeie nu ajunge păcatul: precum iarăși nici femeia dacă ar ucide, ori strâmb ar jura, la bărbat nu aleargă păcatul: Ci singură curvia de însoțire și de împreunare se atinge. Și unul pre altul nedreptățește, dacă pre aceasta o ar fi lucrat, și pre adevărea acelor ce i-ai născut a o împreune face, și pre toate din temeliile sale le clătește. Pentru aceia și Hristos pre toate micșurătățile cele ale femeii a le primi bărbatul de nevoie au zis că este: Că nu la dânsul privesc cele făcute: Iar pentru singură curvia a se scoate afară au poruncit, fiindcă nedreptatea aceasta la cel împreună înjugat aleargă.

Lui Ipatie. Ce de obște se dă pre sine-și, și ce deopotrivă: Și ce se pricește, și nu se prigonește: Și ce veselește: Și ce îndulcește. 130.

Mulți din oameni, nu numai din cei ce întru nevoințele cele din afară se întrec a tâlcui pre Scripturi, dacă nu asemenea ascultători se dau pre sine-și, de multe și de multe feluri de rele pricinuitori se fac: Că unii adică de adevăr negrijindu-se, spre hatârul celor ce le zic bat în palme, precum cei ce sunt îndrăgitori de vizitii sau de jucători: iar alții spre vrăjmășie șuieră: și mai ales de multe ori nici cu deadinsul ascultând pre cele zise, nici ceva înțelegând: Și dintru aceștia de multe ori oarecarii din cei nu înțelepți, nici carii bine le grăiesc: poate încă și rău le tâlcuiesc: nu pre dragostea acelor ce le aud, nu pre prietenia acelor către dânșii, nu pre vrajba a celor potrivnici, pentru care sau lăudat, înțelegându-o, nu numai de sunete întraripându-se, ci și de iubirea de sine îmbătându-se, ne însă ci și mai înainte prinderea în minte biruindu-se, dogmatisească de multe ori neadevărate oarecare și cu totul de răs dogme: apoi: Apoi fiind trebuință nici prin limbă să le grăiască, a le ținea se ispitesc. Deci se cade cei ce spre cuvintele acestea merg, să cunoască, că pentru suflet este primejdia și cum că decât adevărul nimic mai de nevoie: Și numai ci și înțelegând spre cele rele, cele din vrajba și din mai înainte prinderea în minte se nasc, de obște adică pre sine-și se dau ascultători celor ce le grăiesc, dar nu

deopotrivă: este încă nu același lucru, precum socotesc oarecarii. Că de obște adică se cade a asculta pre amândouă părțile: Însă a amândurora a le da potrivirea: Ci celui mai priceput adică mai mult: Iar celui mai neînvățat mai puțin: Și înțeleptului adică laude, iar nepedespitului, dacă adică de ocări ar fi fost cu puțință să se înțeleptească, ocări: Iar dacă nu, tăcere. Deci acestea adică pentru ascultători zică-se. Iar cei ce grăiesc, zic cum că mai cu cuviință este, a se întreba adică dar a nu se zădări. Că se întreabă adică de multe ori cu prietenii: dar se prigonesc vrăjmașii. Că prea bună și prea folositoare împreunarea și celor ce tâlcuiesc, și celor ce ascultă se va face. Că și cei ce grăiesc, mai ales întru ascultători întru acest chip străluciți ar fi fost adică, dar nu sar fi lăudat. Că străluciți adică este chiar a se învrednici de primire în sufletele acelor ce aud, care fără de înșelăciune cu ne cercare pre hotărâri le poartă. A fi lăudați în cuvânt carele de multe ori cocoinicie suflă, și nimic nu adevrează. Și cei ce aud ales sar fi veselit adică, dar nu sar fi îndulcit. Că a se veseli adică este, a se învăța ceva din cele prea bune, și pre pricepere spre lucrul cel mai bun a o ascuți: Iar a se îndulci, mâncând sau ceva întru acest chip lucrând prin trup. Acestea judece-se: acestea hotărăscă-se: acestea păzească-se: și multă sporire va fi nu numai întru sculătorii spre fapta bună, ci și celor ce se ispitesc a zice pre filosofie.

**Lui Pavel. Cum că nu era de folos ca să avem noi pre cunoștința a tuturor.
132.**

Pre mulțimea acelor multe puneri înainte în scurt a o dezlega mă voi ispiti. Deci zic, că vânarea a cunoștinței celor ce vor nouă în viața aceasta ori să se lucreze ori să se întâmple, măcar deși dacă, precum ai zis, ajunse și prinse, cu totul și nefolositoare și greșită este. Că dacă adică nu este cu puțință să se păzească, lipsește de la noi, pre fapta bună ceia ce este datoare către cele ce se întâmplă să se facă. Că decât cele ce se întâmplă nenădăjduit, nimic așa nu sau obișnuit pre veselie a ne-o aduce, ca iscusința faptei bune. Că cei ce pre toată nădejdea bună din sufletul lor o au izgonit, nimic din cele ce se cuvin a le lucra dintru căci mai înainte sau învățat se vor sârgui.

Lui Leontie episcopului. 133.

A pune la rânduială pre cetirea dumnezeieștilor Scripturi, și pre ale sale patimi fiecare mai înainte decât pre dumnezeieștile cuvinte a le judeca, de atâta tragedii*⁹⁵ pricină sau făcut. Că război neîmpăcat și nedomolit au căzut între mijlocitorii păcii:

⁹⁵ tragedii

Prea cu dulceață unii din alții, de ar fi putut ar fi gustat: Și de mult câștig ar fi socotit, pre cei ce trăiesc adică să-i ucidă: și pre cei îngropați să-i lepede: și casele să le rătoarne: și pre toată pomenirea să o piardă. Așa unii împotriva altora se înarmează, și măiestrii împletesc, cei ce sau învățat, că nu din semne Hristos, ci din dragoste pre ucenici Săi i-au închipuit. Deci pentru aceasta, mi se pare, și cele de la supuși nu urmează. Că nu încă ca niște ucenici către dascăli, ci ca niște judecători către osândiți se află, dare de răspuns a lor sale greșeli pre trândăvia dascălilor, cu mișelie*⁹⁶ adică și cu ticăloșie, dar însă socotesc că o au. Deci ce se cuvine a face; ai zis. Dacă adică este cu puțință, se cuvine a-i îndrepta: Iar de nu, a te liniști.

Lui Ierachie prea strălucitului. 134.

Cele legiuite și proorocești învățături mai înainte învățături sunt ale celei noi și Evangeliști filosofii. Că acelea adică mâniei: iar aceia sufletului pune lege. Și acelea adică pre faptă: Iar aceia pre minte o îndreptează și o cârmuiște: Că acelea adică grămăticului, iar acelea filosofului celui desăvârșit sau asemănat.

La aceia, cel ce primește pre prooroc în nume de prooroc, plata proorocului va lua. 135.

Aceia, cel ce primește pre prooroc în nume de prooroc, plata proorocului va lua, ca în scurt, întru acest chip este: Nu dacă cineva, o prea bunule, pentru altă oarecare trebuință sau pricină de cinste învrednicește bunul, acum și de slava bunului se va împărtăși: Ci acela împreună cu bunul se va proslăvi, el pre bun pentru însăși aceasta cinstindu-l. Că mulți pre prooroci sau pre drepți îi cinstesc, sau pentru slavă omenească, sau pentru câștig lumesc. Că sunt cei ce pre unele ca acestea le lucrează, și bani dând, carii nu ar fi putut zice cineva că plată de prooroc iau. Iar dacă cineva fără de unele ca acestea acoperiri nu gol suflet către bunul privind ar cinsti pre sfinți, unul ca acesta împreună cu sfinșii după cuviință se va proslăvi.

Lui Alipie, cum împărăția cerurilor se silește. 136.

Plăți-le mai mari fiind decât toată vrednicia omenească și cu multă îndestulare pre răsplătirea cea îndatorată ostenelelor covârșindu-o: (:că nu sunt vrednice patimile vremii cestei de acum către slava ceia ce va să se descopere la noi, au zis vasul alegerii:) și pre neputința firii o silesc: și silitorii o răpesc pre dânsa: Care silitorii;

⁹⁶ mișelitate

cei ce pre al său trup cu posturi și cu întreagă înțelepciune și cu celalaltă faptă bună îl silesc, și legilor duhului l-au supus, și bine ocârmuit și liman al faptei bune l-au arătat.

Lui Orion monahului. La cea scrisă, fiți înțelepți ca șerpui, și proști ca porumbeii. 137.

Asemănările nu toate se primesc: fiindcă nu ar fi fost asemănări, ci aceeașime. Că deși pre nerăutate și ne răul obicei al porumbiței, Au poruncit să urmăm, ci de la neînțelegere a ne abate se cade: Care lucru este a fugi către aceia, carii se sârguiesc a-i vâna. Că deși nu se cade a vătămă, dar nici la cele de primejdie se cuvine a ne vătămă: nici la aceia a alerga, a căroră câștig prea mare le este izbăvirea. Iar dacă și mărturie luminată voiești să iei pentru cele zise, auzi pre proorocul ce zice: Și era Efraim ca o porumbiță fără de minte, care nu are inimă. Iar dacă și pricina o cauți, îndată-și el aduce asupra: Egiptul chema: Și la Asirieni se ducea. Două, zice, din neamuri, care cu tiranie și cu urâciune, și cu veche lăcomie bolea, pre unul adică îl chmea spre ajutor, iar către celălalt fugând ca mântuire să dobândească. Deci cine, zice, decât acesta mai neînțelegător ar fi fost, care către aceia se pornea, carii adică pre robimea lui și pre robie ca în vis o nălucea.

Lui Alipie. La aceia, în lume necaz ve-ți avea. 138.

Cu nădejdea bunătăților celor ce vor să se dea celor ce biruințele le-au pus împotriva răutății strălucite întrarmându-te pre sine-ți, și îngrădindu-te bine despre toate părțile, și cu rugăciune pre zidul acesta tare făcându-l, gonește pre năpădirea mâhnirii. Căci cumplită este, și pre sufletul viteaz să biruiască, dacă nu totdeauna acela pre cununi ca în vis nălucindu-le, ar suferi pre cele de întristare*⁹⁷.

Lui Teognost. La aceia, și tu dacă vei prooroci celui fărădelege, și nu se va întoarce de la fărădelegea lui, cel fărădelege întru fărădelegea lui va muri, iar tu pre sufletul tău îl vei izbăvi. 139.

Pre certătorii celor rele cei răi, mai mulți fiind, și răsunând rău, a amorți de multe ori i-au făcut ca nu cu îndrăzneală să oprească greșelile. Deci se cade a amesteca pre îndrăzneală cu blândețea, și cu muștrare a amesteca pre dragoste, și așa a sfătui. Iar dacă nici așa nu se folosesc aceia, ci și cu rău ar fi oprit pre cei vrednici de prea

⁹⁷ scârbicioase

mari cununi, carii și negreșit și de la Dumnezeu se vor propovădui, cu vitejie suferi întregii înțelepțitori ai celor răi, și scârbicioase, nu pre cele ale sale gândindu-le, că nimic alt, decât cu părerea pângăriți sau făcut. Ci pentru răzvrătirea acelora și nebunia, căci cu nevindecate boli atâta bolesc cât și pre doftori de rău îi grăiesc.

Lui Arpocra sofistului. Pentru cetire, împotriva elinilor. Pentru darul Scripturilor celor de Dumnezeu insuflate, și pentru folosul cel dintrânsele. 140.

Din cei dinafară adică mulți multe au scris, care nici celor ce se supun folos, nici neascultătorilor pagubă nu le aduce: Iar dumnezeieștile Scripturi celor ce se supun prea mare câștig, iar celor ce nu se supun nu mică vătămare le nasc. Că aceia adică slavă vânând au scris: iar acelea către mântuirea celor ce aud privesc.

Lui Leontie. Pentru ce legea cei leproși, sau alții carii cu boli fără de voie bolesc afară de sfințitele ogrăzi să fie au poruncit. 141.

Reaua amestecare adică a trupurilor, și bolile cele grozave din neînfrânarea născătorilor la mulți după cuviință se întâmplă: Dar nu neînfrânarea cu adevărat din reaua amestecare: (:Că dacă adică lepros pre lepros naște, și malachiu pre malachiu, cu deadinsul nu pot să zic: Iar cum că podalgos pre podalgos naște toți împreună am fi zis) Deci legiutorului adică, precum mi se pare, (:că nu se cade a hotărî pentru nearătate, ci celor ce vor auzi a le lăsa judecata:) pentru neînfrânarea îi era cuvântul, ca nu întru toată vremea să se împreune, fiindcă vătămarea la cei născuți dintrânșii va trece: Iar cum că nu este aceasta afară de scop, semn este, că podalgoșii de sfințitele ogrăzi nu sau oprit. Că cei ce adică din început cu această patimă au bolit, nu din reaua amestecare, ci din reaua dietă, și din desfătare, și din trândăvie, și din nelucrare aceasta o au avut: Pentru care și prin trânsa sau muncit: Iar cei ce dintrânșii sau născut, nu sau oprit să se împărtășească de sfințitele soboare. Că a relei amestecări, iar nu a neînfrânării născătorilor sau făcut de nevoie moștenitori: Iar cei ce pre înfrânarea născătorilor în trupuri o au șters, nu sau muncit adică: (:că nu au poruncit ca ei să se ucidă cu pietre: că fără de voie le era patima:) dar sau necinstit, spre întreaga înțelepția celor ce i-au născut. Iar dacă cineva socotește, că aceasta nu cu cale sau legiuit, ci ar fi zis pentru moarte, că una păcătuind, (:zic adică Eva:) tot neamul cu moarte sau osândit; măcar că mulți fiind îmbunătățiți, și greșelilor celor strămoșești neurmând. Iar dacă acolo rădăcina murind de nevoie și ramurile, ca niște, moștenitoare a le hotărâre-i, sau îndulcit de patimă: Ce lucru minunat este, dacă și aicea pentru rădăcina ramura sau necinstit,

trimițând de nevoie și la rădăcină patima; Că necinstindu-se ramura rădăcini nu mai mică îi este durerea. Că ceia ce se roagă ca pre ramură prea bună să o vadă, când va simți, că dintru aceia-și neînfrânare patema la acela au trecut, aicea adică cu ale sale gânduri se va munci. Iar acolo și cu judecata. Iar dacă și mai înainte cunoscându-i pre dâșii Dumnezeu că răi vor fi i-au oprit mai înainte cu legăturile acestea, și i-au înfrânat cu patimile, cu deadinsul nu pot să zic: Iar cum că și cununi la mulți pricini sau făcut bolile acestea, cu îndrăzneală m-aș fi întărit. Iar dacă umbră avea legea a bunătăților celor ce vor să fie, și nu pre însăși chipul lucrurilor, mi se pare, că prin lepros adică cel pestriț și viclean, iar prin malchiul, curvarul și neînfrânatu-l: iar prin necurat pentru sufletul omului, adică pre cel ce se atinge de mort trup, cel ce sufletului celui ce păcătuiește ajută, și se învoiește: Iar prin cel ce plânge, cel ce pentru rele întâmplări ale sale pângăritor și jelitor, din sfințitul sobor a celor fără de prihană a se izgoni au poruncit.

Lui Ilie diaconului, la aceia, Întru început era Cuvântul. 141.

Pre cea fără de ani și dea pururi vecuitoare și nemijlocită, și decât tot cuvântul și mintea mai înaltă ieșirea lui Hristos din Tatăl, naștere o numesc Scripturile. Nu ca patimă să zugrăvească, ci ca pre deoființarea să o pună. Că de o ființă cu adevărat sunt cei născuți celor ce îi nasc. Dar ca nu mai tânăr să se înțeleagă, întru început era Cuvântul, zic. Apoi și pre ținerea o propovăduiesc cea către Tatăl: și Cuvântul era la Dumnezeu. Apoi și pre vrednicie. Și Dumnezeu era Cuvântul. Din Fiul adică pre cea de o ființă: Iar din Cuvântul pre nepățimirea: Iar dintru căci întru început era pre dea pururi vecuirea: Iar dintru căci la Dumnezeu era, pre rudenia cea cu Tatăl: Iar prin căci, la Dumnezeu era, pre vrednicia Lui învățându-o: Și din fiecare nume pre necuviincioasa pornire lepădându-o: Adică, de la Fiul pre mai tinerie, iar de la Cuvântul pre în ipostăsuire, pre Dumnezeu dea pururi vecuitor, de o ființă, fără de patimă, și fără de ani din Tatăl mai înainte ieșit și îl știm și îi ne închinăm.

Către Vasilie. 142.

Celor ce stăpânia le este legiuită, acetora cu adevărat și bine le va fi urmarea: Iar bine a lucra se va isprăvi, când va stăpâni blagocestia, lucrul cel prea din vârf a bunătăților, și al dumnezeieștilor porunci capul, pre care o alcătuiește socoteala cea drepată către Dumnezeu, și adevărata mărturisire, și frica lui Dumnezeu o arată și dragostea, și prietenia cea către cel de o seminție și milostivirea: întru care toată legea și proorocii se spânzură. Care și întru stăpânii este ceva mai presus de lume, mai covârșitor și mai stăpânitor. Iar aceia este sprijinire legiuită, și a tot supusului

către cea de folos purtare de grijă: precum cu adevărat din cea împotriva, tirănie este silnicia de sine-și legiuită, care spre al său folos numai pre tiranie o uneltește: Deci câți pre începătoria aceasta a o cârmui le va fi însortit, încoronându-se ca și cu o cunună de aur din pietre scumpe alcătuită, cu blagocestia, și cu dreptatea ca și cu o porfiră îmbrăcându-se, întru Dumnezeu și a începători, și a stăpâni dreaptă mai ales începătorie se vor sârgui: Că arată pentru sine-și acel sfințit prea adevărat cuvîntel, care zice: prin mine împărații împărătesc, și silnicii scriu dreptate. Că știu, că început bun al căii este a face dreptatea.

Nsecrisă deasupra. 143.

Pre cinstita poruncire a blagocestivului și de Dumnezeu înaintea noastră pusului marelui împărat, mai întâi adică prin împărătescul sol învățându-o, și pre sănătatea cea întru Domnul și mântuirea împărăției celei blagocestive a voastre, și de bucurie prea mare umplându-ne, slavă și mulțumită Dumnezeului nostru cu întinderea îi am trimis, și din boala noastră ne-am însănătoșit, și de osârdie multă ne-am umplut. Dar cetind cinstita poruncire, am aflat, cum cuvântul cel pentru pace au urmat întru cei ce au stăpânit mai întâi. Și noi adică acum și mai înainte de puțină vreme pentru aceasta din parte am auzit: dar întru nedumerire ne-am făcut de a ne învoi cu gândul, știind, că prea îndrăzneala, pre care nimeni din creștini nu o au meșteșugit, nici în minte acelor ce mai înainte au apucat au venit, au îndrăznit a o face: Și se arată nouă, ori din multă neiscușință și ne învățatură a dogmelor celor creștinești, ori din multă necredință și defăimare a poruncilor lui Dumnezeu sau făcut. Că dacă ascultători a dumnezeieștilor cuvinte sar fi făcut, cinstirea blagocestivei și fără de prihană-i credințe-i noastre o ar fi păzit, și pre păgânii și necuvântătorii de cele la noi sfinte și cinstite a se atinge nu i-ar fi lăsat: Nici ei de pângăriciuni-le și necurății-le păgânilor după jurământuri-le lor pre cei pângăriți și străini i-ar fi împărășit. Că ce este deosebirea, dacă ceștin și păgân și acelorași jurământuri și acelorași obiceiuri crezând unii pre alții se par că adeverează, pentru care știm că se îngreioiază și se mânie Dumnezeu; Că au poruncit Dumnezeul tuturor prin sfintele Lui Scripturi: „Nu vă abateți din cea scrisă, în dreapta, sau în stânga.”

Lui Teodosie episcopului. La aceia. Cine oare este credinciosul rob, și înțeleptul, pre care îl va pune. 145.

Pre nebunia, iar mai vârtos pre trufia, o fericite, acelor ce pre sine-și se aruncă în lucru cu neputință, sau cu lesnire pre dânsul îl primesc, comodisindu-o. Nu știu cum pre acela l-ai lăsat, care mai ales pre dânsa o arată. Dar ce este aceasta; Nu toți

oamenii cu aceleași boli sau prins: Nici toți aceiași vindecări se supun: ci multe fiind și pestrițe și de multe feluri patimile, ajutoririle mai multe se cade să fie și mai înipstrite. Iar dacă și te bucură pre tine cea zisă, puțin așteaptă, și tulburarea ceia ce acum pre tine te ține spre ca mai mult pre aceia ai ticăloși se va muta. Că multe și de multe feluri fiind bolile, mai întâi adică om fiind măestru a înțelege, apoi încă și învățându-te, pre a ști, care doftorie se potrivește. Că nu tuturor aceleași ajutorări se potrivesc, nici toți cu aceleași se tămăduiesc: Că aceia ce pre acesta l-au folosit, pre altul l-au vătămat: Și ce altuia potrivită, pre altul l-au ros: Și ca să nu mă par ție că preaslăvite oarecare grăiesc, voi dezlega pre cea zisă. Nu cei ce cu cuvântul se povățuiesc, și cu asemănare se înțeleptesc: Ci unul adică cu acesta, iar altul cu aceia, la mai bună așezare se aduc. Nici cei ce de bolduri au trebuință, aceștia și pre frâne le suferă: Ci cei adică leneși și cu greu de pornit spre cel bun, cu cuvântătoare rană se deșteaptă: Iar cei mai fierbinți decât trebuința și mai nesupuși, și ca niște mânzi departe de țintă pornindu-se, cu strângerea în frâu și cu oprirea se folosesc. Unii adică de laude, iar alții de prihâniri se înțeleptesc, dacă amândouă cu potrivire sar fi făcut: Iar împotrivă se va muta, dacă afară de vreme sar fi adus. Că unii adică mângâierii se supun: Iar alții certării. Unii adică în adunări muștrându-se: Iar alții întru ascuns sfătuindu-se li se tocesc greșelile: Că se obișnuiesc unii adică a defăima pre cele zise, cu de față certarea înțeleptindu-se: Iar alții către muștrările cele la iveală mai vârtos dezbrăcându-se și pre rușine să o lepede, cu tainica certare și cu milostivirea către buna supunere deprinzându-se. Pre aceia adică întru toate a-i pândi se cuvine, câți socotesc să se tainuiască, de vreme ce aceasta o meșteșugesc, cât mai înțelepți i-au umflat: Iar din datorii este cu puțință pre care și a le trece cu vederea, ca nu către nesimțire să se zădărescă, și mai pre urmă întru toate să se facă nesupuși, pre doftoria cea prea mare spre plecaciune adică pre sfială ștergându-o. Dar și a se mânia încă spre aceia ce se cade, nemâniindu-se, și a trece cu vederea netrecând cu vederea, și a deznădăjdui nedeznădăjduind: și pre alți adică cu blândețe a-i vindeca, iar pre alți cu despărțire: Și pre unii adică a-i birui, iar pre alții să se pară*⁹⁸ că se biruiesc, la câți aceasta le este de folos. Deci atâtea fiind și bolile și ajutorințele, și toți nu acelorași supunându-se, ci și împotrivă la mai rele greșeli zădărându-se: Cine nu cu dumnezeiescul Duh la suflet luminându-se, va putea să știe sau să fie îndestulat; Ci de vreme ce a stăpâni, deși pre stăpânire o socotesc potrivită lor, îndrăznesc, nici pre greutate luându-o în minte, nici glasul cel Stăpânesc auzindu-l, care atâta pre rărimă o arată, cât și nedumiritoare zicere să uneltească: cine oare este credinciosul rob și înțeleptul, pre care îl va pune Domnul peste casa lui, ca să le dea lor măsuri de grâu.

Lui Isidor episcopului, și va izbăvi pre aceștia. 146.

⁹⁸ Pae

Ce este a-i zis, și va izbăvi pre aceștia, câți cu frica morții prin toată viața vinovați erau robiei. Deci auzi. Nu moartea, o prea bunule, ci divanul cel după moarte, îi oprește de la păcate. Că necredincioșii scânteie socotind că este sufletul, care stingându-se, precum au zis, în țărână se va pogorî trupul, numai că moare socotind, dar nu se judecă. (:că acestea întru înțelepciunea cea deasupra scrisă a lui Solomon sau zis precum știi: Iar dacă nu cunoști, luând în mâini cartea, vei ști:.) Nimic nelucrat nu au lăsat. Căci ca unii ce nu mai sunt după moarte, pre toate a le lucra cele de rușine și de moarte și de muncă vrednice se apuca, zicând: Aceasta este partea noastră, și soarta aceasta. Deci au venit Mântuitorul, împreună cu celelalte, care Le-au isprăvit, și de socoteala aceasta izbăvind pre oameni. Că pre nemurirea sufletului hotărându-o, când au zis: Iar pre suflet nu pot să-l ucidă: și pre învierea trupurilor bine vestindu-o: Prin aceasta că au zis: În învierea morților nu se însoară nici se mărită, ci vor fi ca îngerii: și pre judecată vestind prin multe adică altele, dar și când au zis: Temeți-vă de Acela ce poate și pre suflet și pre trup să-l piardă în gheena: De toată socoteala aceia au slobozit pre toți: Iar mai vârtos ca mai adevărat să zic, de robia. Că pre dumnezeiescul divan în minte luându-l, și ca și către o țintă ochiul întinzându-și, și nici un rău a lucra nu ar fi îndrăznit. Deci mi se pare adică că sau luminat cea zisă. Iar dacă și a se mai tâlcui ea voiești, aș fi zis: de vreme ce ca unii ce vrea să moară au robit fără de cruțare păcatelor: (:că frica morții, sălbatecă la dâșii căutând, și pre înțelegera aceia cum că nu mai sunt născându-le-o, spre toată robia a păcatului pre dâșii i-au trimis:.) Pentru aceasta au venit Hristos, și de robia aceasta pre dâșii izbăvindu-i, și dacă nici așa sau înțeles, mai luminată se va zice: Că la mulți nu este prinsă înțelegerea cea Apostolească. Va izbăvi, zice, pre aceștia de frica morții care pre ne înființare lor le-o săvârșește, și să-i aducă întru înțelegerea a nemitarnicului Divan celui după sfârșitul cel de aicea. Că aceștia cu dragoste pre calea ceia ce duce către fapta bună aleargă, cu nădejdea cununilor întraripându-se, și de păcat scapa, cu frica muncilor celor ce vor să fie. Iar dacă și la altă înțelegere privește mintea cea Apostolească a priceperii tale este să judece. Că poate și ceva întru acest chip arată ea. De vreme ce mulți de moarte temându-se, ca ceia ce întru neființă trimite multe și afară de socoteală și a lucra și a pătimi lucruri urâte suferă, casă nu se muncească de la cei mai puternici. (:Că întrebând, și nedobândindu-și scopul, viclenii și vrăjmașii care nasc pre moarte făcea, precum arată cele pentru Iosif, și Istoria cea pentru Sosana.) Au venit ca să învețe pre oameni, că moartea mai primită este decât răutatea, și se cade mai vârtos aceasta a se primi, decât ceva din cele urâte și a lucra și a pătimi. Că aceia adică de înviere se va atinge: Iar acelea în munci vor înceta.

Lui Marchian. La cea scrisă. Că dacă pre dâșii Iisus i-au odihnit. 147.

Nu pentru odihna evreilor, ceia ce sau făcut în Palestina prin vovezia lui Iisus fiul lui Navi, dumnezeiescului Pavel îi era cuvântul: Că pentru aceia nici un cuvânt nu-i este lui: ci la cea așteptată că va fi privește, și asupra aceia scopul înțelegerilor se întinde. Iar cum că aceasta este adevărată, însuși el pre sine-și se tâlcuiește zicând: Că dacă pre dânșii Iisus: și arătat este că a lui Navi: I-au odihnit, nu pentru altă zi le vorbia după acestea. Deci rămâne sâmbătinea norodului lui Dumnezeu. Că dacă pre dânșii, zice, acela i-ar fi odihnit, nu David după multe neamuri pentru odihnă vorbind ar fi zis: Astăzi deee veți auzi glasul Lui, să nu vă învârtoșați inimile voastre, precum întru amărăciune. Drept aceia, zice, adevărata odihnă norodului lui Dumnezeu, adică, celor ce strălucit după credință au petrecut, este învistiertă, nu în Palestina, ci în Ierusalimul cel mai presus de lume gătită.

Lui Isidor diaconului. La aceia, și cel ce nedreptățește bine se cuvintează. 148.

Ce este ai zis aceia, și cel ce nedreptățește bine se cuvintează: Auzi drept aceia: de la aceia bine se grăiește aicea sau zis bine se cuvintează, adică se laudă, și se ferește de la cei ce îl momeste pre dânșul, și îi ascut pre răutatea lui, și nu sufăr simțire de boală prin tăcere să bage întru dânșul: Pentru aceia și nevindecat unul ca acesta se află. Pentru că prin căci nici simțire de patimă nu are, tămăduire nici caută, nici primește. Și acesta este lucrul cel decât toate prea cumplit, când răutatea se laduă, și nici că este răutate se socotește. Pentru aceia se cade mai ales adică, de este cu puțință a îndrepta pre unul ca acesta, iar de nu, nici a-l momi, nici a-i ascuți patima: Ci cu tăcerea simțire a răutății întru dânșul a băga. Iar dacă nici pre aceasta ar fi voit-o cineva să o facă, să fugă în sărita, ca nu părtaș al nedreptății prin momire arătându-se, părtaș cu dânșul și întru munci să se afle. Că precum cel ce la fapta cea bună se încununează, LIPSĂ 350r măcar deși nimic nu va săvârși: Că cea despre partea sa o au împlinit: Așa și cel ce la nedreptate invită^{*99} se muncește, măcar deși nimic nu va putea: că cea despre partea sa și aceasta o au făcut.

Lui Ilie diaconului. La aceia, odată au grăit Dumnezeu. În Psalmul 61. 149.

Vânatul, o prea bunule, pre care a-l vâna dorești, celor adică mai pricepuți este cu greu de vânat: Iar celor mai groși nevânat. Că ai zis, ce este, „odată au grăit Dumnezeu: două acestea am auzit.”^{*100} Deci mi se pare, (de vreme ce pre ușile înțelegerii se cade a le deschide, și celor mai pricepuți a lăsa ca să privească pre

⁹⁹ invitează

¹⁰⁰ Biblia 1914 / Pslam 61, 11.

cele cu ceputință a le zice zicerii:) cum că întru acest chip sau zis, precum dacă cineva ar fi zis: cutare-le odată adică cu mine au vorbit: Și pentru multe feluri de lucruri au vorbit. Deci aceasta adică este înțelegerea cea mai lesnicioasă. Iar cea mai adâncă și mai adevărată în toate Scripturile adică sau risipit: Însă pre una sau două metaherisind voi zice, deși spre multe înțelegeri este cu puțință a întoarce pre minte, care se țin de marea minte a cântătorului de Psalmi. De vreme ce au zis Dumnezeu lui Adam: pământ ești, și în pământ te vei duce: Dar nu au adaos, vei pieri, nici nu te vei întoarce înapoi: Eu prin căci acestea sau tăcut, pre învierea o am înțeles. Că nădejde de întoarcere celui izgonit i-au dat. Că hotărârea întru un chip părându-se că este, arată împărătească iubire de oameni, și de întoarcere nădejde naște. Și Ninivitenii încă oamenii cei barbari în scurt hotărâre curată primind, nimic barbar au pățimit, ci înțelegând aceia, încă trei zile, și Ninivi se va surpa, că arată dumnezeiască iubire de oameni: Că hotărârea cea ce de groază netrecută era plină, surpare tănuită avea cu întârzierea cea împreună înjugată ascunsă. Că nu cuprindea după trei zile: Ci întru acest fel ceva este: trei zile voi suferi pre voi: Și pocăindu-se pre pierzare adică o au izgonit de la sine-și: Iar mântuire o au dobândit. Că nu pre una oarecare se părea că are hotărârea: ci două, sau nepocăiților muncă, sau celor ce se pocăiesc mântuire. Care lucru cu adevărat și sfârșitul l-au arătat, tâlcuirii mai vârtos decât hotărârei urmând.

Lui Nilamon. Către Corinteni.1. Pentru ce au zis Pavel: că nu am judecat a ști ceva întru voi, fără numai pre Hristos, și pre Acesta răstignit. 150.

Pentru ce, ai zis, pre cinstitele acelea graiuri și strălucitele, care pentru Hristos le propovăduia Pavel lăsându-le, au scris Corintenilor: Nu am judecat a ști ceva întru voi, fără numai pre Iisus Hristos, și pre Acesta răstignit. Deci mi se pare, că și însăși cele de ocară și prea mare tărie și cinste izvora: Pentru aceasta au zis acestea, numai nu strigând: Legat în mijloc aduc pre pătimitorul, ca pre unul ce olimpic biruitor sau făcut mai iute propovăduindu-l, pre toată întrarmarea cea prea proastă și de ocară plină o pun asupra voievodului, ca să suspine mai des cel ce cu multa dumnezeire bolește, cu arme proaste biruit fiind.

Lui Nil. Ce este, oare Cel ce pre cele înalte le locuiește nu privește. 151.

Pre cea scrisă, oare Cel ce pre cele înalte le locuiește nu privește; a te învăța vrând ai scris. Deci auzi. Cel ce pre cele înalte locuiește: (:că aceasta este ...ωv, NU ÎNȚELEG 351r de la care și vεωç adică locaș. Că precum de la ou.v.. adică locașu adică de la lăcașu a locui:) Acesta privește pre toate, și

nimic de Dânsul nu scapă: Deci oare nu privește, zice, Cea ce pre cele înalte locuiește; în loc de, așa le privește. Ceia ce cântătorul de Psalmi mai luminat o au zis : Cel ce întru cele înalte locuiește, și pre cele smerite le privește. Iar coconii cei trei prea luminat: Bine Ești cuvântat, cel ce vezi adâncurile: Șezând pre Heruvimi: Că Cel ce șezi, zice, mai presus decât noroadele cele de sus, nu treci cu vederea pre a noastră prostime, ci și pre puterile cele nevăzute stăpânindu-le, cu amelițări prea blânde și pre cele întru adâncuri le ocârmuiești.

Lui Didim scolasticului. La aceia, bărbatul îndelung răbdător este mult întru pricepere. 152.

Cu adevărat bărbatul îndelung răbdător este mult întru pricepere. Că sau zici lung oarecare și mare suflet are, și de nimeni muștrându-se: ci și căci pre mânie, cea decât toate patimile mai ascuțită, care și pre înțelegeri le tăinuiește, și gândurilor le sare înainte, o înfrânează, și înăuntrul hotarelor sale o încuie: cu despărțirea aceluia mare la suflet și pre cel mic la suflet l-au rânduie, zicând: Iar cel puțin la suflet tare este nebun. Că cel ce de toate patimile pentru micșorarea de suflet se clătește, foarte este fără de minte.

Lui Isidor diaconului. La cea scrisă: Eu tuturor stelelor am poruncit: Și la aceia, iar stelele nu sunt curate înaintea Lui. Care este a lui Iov. 153.

Aceia, Eu stelelor am poruncit, împreunându-se cu: În veac Doamne cuvântul Tău rămâne în cer: Nici o prihănire sau trecere alături arată. Că dacă adică pentru Dumnezeu Cuvântul ar fi zis că sau zis, aceia în veac, Doamne, cuvântul Tău rămâne în cer, îi vom întreba pre dâșii, pentru ce nu pretutindeni s-au zis; Că El Însuși este Cel ce pre toate le ține și le adună. Iar dacă muștrați fiind vor zice, legea cea rânduie lor, cum se cade a o vedea, aicea se arată, de vreme ce în pământ sau călcat, zicem. Deci pentru ce aicea se trage aceia, iar stelele nu sunt curate înaintea Lui; că le arată cuvântului Lui urmând, și necălcând pre rânduială. Iar dacă acestea așa zise fiind și dovedite, ni sar cere de la noi, și ce este, stelele nu sunt curate înaintea Lui, am fi zis, că după firea lor adică stelele curate sunt, precum și sau făcut de la Ziditorul: Iar cu însăși Ziditorul alăturându-se atâta se depărtează, precum furnica de cer sau de soare, sau de altă din celelalte zidiri. Pentru care nici pierdut au zis, nu sunt curate: Că aceasta era cu puțință a le arăta pre dâșele că greșesc: ci au adaos, înaintea Lui. Și nu potrivire înțeleagă-se cea zisă după cea aiurea zisă, către Dânsul: Să nu intru la judecată cu robul Tău, că nu se va îndrepta

înaintea Ta tot cel viu. Că se va îndrepta adică tot dreptul de eluși judecându-se: Iar cu Dânsul alăturându-se, sau cu Dânsul judecându-se, nu.

Lui Anatolie diaconului. La aceia, dreptate vă învățați cei ce locuiți. 154.

Celor ce mare grăiesc adică la arătare și pre cele dumnezeiești le cinstesc, iar întrascuns pre cele împotriva le lucrează, ca și cum filosofesc în cuvinte, dar nu în lucruri, Isaia cel cu mare glas le strigă: Învățați-vă bine a face, cei ce locuiți pre pământ. Că au încetat necredinciosul. Că de vreme ce cu proorocești ochi pre venirea Mântuitorului cea decât tot cuvântul mai înaltă o au văzut, care nenumărate bunătăți adică și decât toată minunea mai ce cinea neamului oamenilor au isprăvit, și pre tiranul l-au slăbănogit, striga: „Învățați-vă dreptate a face.” că au încetat tiranul de a năvăli asupra a totulu-i și a toate-i: Și întru întemeiere toate sunt, afară de aceia, carii pre sine-și vrând se supun și se aruncă sub înșelăciunea aceluia. Că a înșelea, dar nu a sili poate.

Lui Orion monahului. La aceia, cei ce întrebă din pânțele lor, și se învață până la bătrânețe. 155.

Aceia, întrebând din pânțele, și învățându-se, se potrivește cu totdeauna învățând și niciodată întru cunoștința adevărului a veni putând ei. Că cei ce întrebă, adică, întrebând și auzind adică, dar cu ne învățătura împreună îmbătrânind: Nu căci prin toată viața iubitori de învățatură au fost (:că poate pre dânșii iar fi primit:) nu căci zăbavnici la învățatură: Că și aceasta a doua faptă bună este: Că mai bine este târziu învățați, decât neînvățați a fi: Ci căci dea pururi a se învăța fățarnicindu-se, iar pre dorul înțelepciunii împingându-l de la sine-și, ai nepedepsirei sau prins că sunt adevărate creșteri.

Lui Epictet. Ce este, paharul căderii, și paharul mâniei. 156.

Paharul căderii și paharul mâniei munci celor ce greșesc le îngrozește Dumnezeu spre îndreptare, uneori adică babilonenilor, iar alte ori asirienilor încredințându-le, care băute fiind de evrei, pre dânșii adică i-au îmbătat, iar de mai bună viață nu i-au învrednicit. Iar Hristos pre lemn un pahar bând și pre amărăciune o au vindecat, și pre veselie o au adus asupră.

Lui Anatolie diaconului. Ce este cea zisă, la tot sufletul ce sau săvârșit, nu vei intra. 157.

Aceia, la suflet ce sau săvârșit nu vei intra, vrând poate a te învăța ai scris. Deci auzi. Cu suflet ce au păcătuit să nu te împărtășești. Căci cum că aceia, nu vei intra, nu te vei împărtăși este, auzi ce zice Sarra lui Avraam: intră la slujnica mea, și fă copil dintrânsa: Iar cum că trup mort nu pângărește: (:că cele firești nepricinuite sunt:) învață-te de la însăși cel ce au legiuit zic adică Moise, care prin umbre și prin însemnări pre adevăr l-au zugrăvit. Că acela care acestea le-au rânduit, pre oasele lui Iosif le purta. Către care cu dreptate ar fi cineva să zică: Ce faci, o Moise; ce lucrezi, pre acelea care le oprești; Ce lucrezi, acelora pre acelea de la care pre alții îi oprești; iar mai vârtos, ce faci pre acelea care cu lege le-ai lepădat; Cu prihană pre tine cineva, precum se pare te-ar fi prihănit, ca pre acela ce mai întâi dezlegi legea. Nu dezleg, zice, ci prin aceasta arăt lucrul cel arătat prin Scriptură să se cerce. Că eu mort pre cel înțelept nu știu: eu mort pre cel ce au făcut bine celor ce l-au vrăjmășuit nu-l știu: trăiește întru Dumnezeu, măcar deși nouă deocamdată*¹⁰¹ mort se arată. Și pre voi încă vă sfătuiesc, nu numai de păcatul cel mort să fugiți ci nici cu cei ce păcătuiesc să vă împărtășiți. Că cele firești adică micșurătăți afară de pricinuire sau sălășluit: Iar cele din voire, de prihănire și de muncă sunt vrednice. Și dacă veți cerca zicerea aceasta veți afla-o. Că nu am zis: pentru om, sau pentru trup ce sau săvârșit, ci pentru suflet. Că sufletul ce păcătuiește, va muri. Că dacă trupul cel mort este spurcăciune, cum și Solomon: Că se cade și noi a adăoga la răspunsul lui Moise: zicea. Mai bine este a merge în casa plânsului: decât în casa râsului; Și cum îmbrăcăminte și purtare dobânda trupurile; Și cum casă se da, dacă nici pre lucrul ce face cuvioase pre trupuri cuvios îl socotea că este; Și cum trupul lui Elisei, mort fiind, mort au înviat.

Lui Nil. La aceia de șapte ori va cădea dreptul. 158.

Aceia, de șapte ori va cădea dreptul, sau zis nu prost, ci de vreme ce cel ce se luptă după lege, de nevoie și ca un luptător*¹⁰² cade. Iar acest lucru nu cu totul al biruirii este pricinuitor: Ci de multe ori și al biruințe-i. Că mulți căzând, pre puterea acelor ce se par că stau o au slăbănogit, prin picior pre tot trupul pre pământ aruncându-l, și pre biruință răpindu-o. Pentru aceia nu numai că va cădea au zis, ci și că se va scula au adaos, ca pre cunună să o vestească. Iar dacă și când va greși omul, îndată se va deștepta, ca un prea viteaz cunoaște-l.

¹⁰¹ deocadată

¹⁰² luptaci

Lui Evtonie diaconului. La aceia, strălucească lumina voastră: Și cum că nu este aceasta împotriva aceia, luați aminte milostenia voastră, și celelalte. 159.

Celor ce adică întru bune lucruri petrec, dacă casă fie arătați fac aceasta, în câștig sfârșește. Pentru aceia și Mântuitorul au zis: Strălucească lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă lucrurile voastre cele bune, și să slăvească pre Părintele vostru Cel din ceruri. Iar de vreme ce oarecarii către glasul cel Stăpânesc nu caută, ci către a lor sfătuire, luați aminte milostenia voastră, să nu o faceți înaintea oamenilor. Iar de nu, plată nu aveți: Prin cele mai dintâi adică pre blândețe, și pre iubirea de oameni arătându-o, care lucru nici vrând cei ce îl lucrează a se ascunde nu poate: Iar prin cele de a doua pre iubirea de slavă oprindu-o. Și prin acelea adică, pre răutate, iar prin acestea, pre arătare oprindu-o. Că nu împotriva este aceasta aceleia: Ci pre răutățile cele înfipte și întărite prin fapte bune le oprește. Că toată fapta bună fără de arătare făcându-se, faptă bună ar fi putut chiar să se cheme și să fie. Iar dacă și către iubirea de slavă sar fi tras, și pre a fi adevărată faptă bună o pierde. Pentru că tac, că cei ce la arătare miluiesc, nu pentru iubirea de bine aceasta o lucrează, ci pre primejdiile cele străine înpublicându-le. Că milostivi poftind să se cheme, pre relele norociri cele străine nu se leapadă a le povesti cu fală. Că aceia, strălucească lumina voastră, sau zis, nu ca noi să ne mândrim, ci ca lucrul cel bun a se tăcea nesuferind, măcar deși cei ce îl fac îl ascund. Că în ce chip făclia în noapte fără de lună arătându-se, din sine-și pre vederi le trage către sine-și. Așa și fapta bună și nevrând cei ce o au, pre toți are fire a-i lumina.

Lui Teodosie preotului. Ce este, și voi scoate dinrânșii inima cea de piatră, și le voi da lor inimă de carne. 160.

Aceia adică, voi scoate dinrânșii: (:și arătat este că din cei ce de bună voie se apropie la dumnezeiasca învățătură:) pre inima cea de piatră: pre deprinderea sufletului cea fără de simțire și fără de durere o vestește, care dumnezeieștilor legi se împotrivește: Iar aceia, și le voi da lor inimă de carne, pre cea lesne plecată și supusă, și duhovniceștilor legi ascultătoare: Dintru care și ceata cea mult numită a faptei bune are fire să se nască: Iar dacă și prin paradigme voiești aceasta să o înveți, auzi: Că precum gramaticii și înțelepții pre copii cei întinați primindu-i, curățindu-i îi trimit, nu pre limbi scoțându-le: Că nu este cu puțință: ci pre meșteșug întru dânșii punându-l: nici pre suflete schimbându-le, ci pre trândăvie socoțându-o: așa și dumnezeiasca înțelepciune pre răutate și pre necunoștință izgonindu-o, pricepere și știință pun întru dânșii.

Lui Artemidor preotului. La aceia, stătut-au lângă toată calea nu bună: și la aceia: Sufletul lui în viața lui se va blagoslovi. 161.

Aceia adică, stătut-au lângă toată calea nu bună, pentru bărbatul păcătos zisă, au ajutat este: au sprijinit: cu cuvântul au îndreptat. Că precum un ritor nebiruit celor ce judecă stându-le înaintea, pentru cei ce au trebuință de ajutor pre al său meșteșug îl pornește: așa și acela cu toată puterea răutății a-i ajuta nu sau lepădat. Iar aceia, sufletul lui în viața lui se va blagoslovi: Pentru prea rău bărbat iarăși zisă întru acest chip este: se va blagoslovi, în loc de se va lăuda de bine se ve grăi, se va ferici. Că blagoslovenia, de la bună grăirea pre laudă o vestește. Că de vreme ce mulți, căci judecata lucrurilor de dâșii sau stricat, laudă și fericesc pre aceia carii cu dreptate era a se tângui și a se plânge, pentru căci cu bogăție se îndestulează; și de desfătare se îndulcesc, și nenumărate rele le lucrează, neînțelegând pentru acelea care cu puțin pre urmă vor lua osânde, ci pre îndulcirea ceastă de acum privindu-o: pre judecata acestora cea stricată comodisindu-o cântătorul de Psalmi, și cum că nu numai nu-i ceartă pre cei ce păcătuiesc, nici numai îi momesc: ci de ar fi fost trebuință către hazul acelor și pre însăși fapta bună a o netrebniți LIPSĂ 354r au zis, că sufletul lui în viața lui se va blagoslovi: Iar dacă și aceia în viața sau zis: că după moarte se va munci: Că aceasta și pre cea de aicea înainte o vestește: Că va intra la neamul părinților săi. Iar cel ce va intra, nu la aceia ce nu este merge, precum socotesc oarecarii: ci în loc se va încuia, întru care cu adevărat până în veac nu va vedea lumină: Că întru întunericul cel nestins împreună cu cei ce l-au lăudat se va încuia, ca osânde pentru acelea care au lucrat să ia.

Lui Ofelie grammaticului. Cum se cade a înțelege aceia, mâncați-o pre dânsa cu sârguință. 162.

Cea poruncită, mâncați pasha cu sârguință: au socotit oarecarii, precum se pare, că sau zis, pentru că trebuia iute din Egipt a ieși. Deci înțeleagă-se adică și așa: (.că a mojiului este înțelepciune, a se prici pentru cele ce nici o vătămare a ascultătorilor aduc:) dar se pare că sârguința este faptă mai înainte de faptă. Pentru aceia și sârguitori se numesc cei îmbunătățiți: Și de cei răi împotriva se despart. Și pre aceasta o adeverează Isocrat, cel ce sus și jos de la tine este minunat, scriind către Dimonic: pre obișnuințele adică acelor răi o puțină vreme le-au risipit: Iar pre cele ale celor sârguitori, nici tot veacul nu le-ar fi șters. Deci sârguitor se cade să fii, adică iubitor de fapte bune, cel ce voiește să mănânce pre dumnezeiasca și adevărata pashă. Și o știu cei învățați taine pre cea zisă, după rânduiala cea duhovnicească a legiuitorului.

Lui Evloghie, împotriva lui Origen. 163.

Pre cuvântul cel pentru cădere, care adevărat adică, precum socotesc, nu este, dar adevărat se pare, multe adică și altele, însă două, după al meu gând, se pare că-l răstoarnă: una adică, că nu arătat sau propovăduit în Scripturi: Iar a doua uitarea cea neținută. Că ne privind, care sminteală vrea să se nască dintru căci arătat sau propovăduit: Căci cu lesnire spre așezarea cea din început, dintru care căzând sufletul iarăși va alerger după ce sar fi învățat aceasta. Care este neținuta aceasta și adâncă uitare, cât nimic pre dânsa din cele de acolo să o pomenească; măcar că dacă o ar fi pomenit, ar fi alergat prea degrabă, de unde au căzut, deși sub nenumărate trebuia să se supună ostenei. Că dacă fiul unui împărat din trândăvie din slava adică cea împărătească ar fi căzut, și cu tâlharii și cu ucigătorii de bărbați ar fi vrut să petreacă, pomenirea a bunei norociri celei mai dintâi va putea fără de osteneală prea degrabă să-l întoarcă către vrednicia cea părintescă. Iar dacă cu totul sar fi stins din sufletul lui pomenirea cea mai dintâi, nici grea va socoti pre petrecerea cea cu tâlharii: ci și prea cu dulceață împreună cu dânsii ar fi petrecut: Nici ceva ar fi lucrat din cele ce pot pre dânsul să-l întoarcă spre împărăția care nici o știe: și nelucrând pre cele ce îl aduc pre dânsul acolo, nu sar fi întors vreodată. Deci cuvântul pomenirii adică, dacă adevărată ar fi fost căderea, pre toți oamenii iar fi împins spre întoarcere: Iar dăscălia cea luminată a Scripturilor mai mult ar fi adevărat: și credem că și altele oarecare care sunt mai mari decât vrednicia noastră sunt ascunse: Ci aceasta, precum mi se pare, se arată prea folositoare, căci nici o socoteală nici alta sau făcut și sau hotărât, multe dogme în viața noastră au băgat. Că unii adică socotesc, cum că se stinge împreună cu trupul sufletul: Iar alții ca să se îndulcească numai de bunătățile cele din viața aceasta sau adus în viață: Și unii adică pre de sineșimea o au nălucit: Iar alții norocului și întâmplării și strîștiei pre cele ale sale le-au încredințat: Și unii adică cum că născută este lumea au hotărât: Iar alții cum că cerul adică de purtare de grijă sau învrednicit: Iar pământul nu: Și unii cum că din răutate trupul sau plăsmuit, și nu poate să fie organ al faptei bune: și alte nenumărate: pre care, ca să nu lungim cuvîntelu-l, le voi lăsa. Și acestea toate sar fi stins, dacă pomenirea stării celei mai dintâi ar fi fost în suflet, dacă adevărat ar fi fost cuvântul căderii, și dacă întru sfințitele Scripturi prea luminat sar fi propovăduit căderea lui, chemând spre întoarcere. Că prin cea mai dintâi adică și elinii și barbarii: Iar prin cea de a doua, și de Iudei și creștini și câți sfințitelor Scripturi se pleacă, au cunoscut care lucru de nevoie era să se cunoască: Și pre temnița încă o văd, nu opritoare, ci crescătoare de păcate. Căci cum se muncește, acela ce mai mare slobozenie au primit spre a păcătui; Și ce au păcătuit cu sufletul; oare mai mare decât uciderea, sau decât preacurvia, sau decât otrava; deci dacă

adică sar fi oprit sufletul, ca și nevrând să se înțeleptească, pricină avea un cuvânt ca acesta. Și sub care muncă se supune sufletul, pre trup desfătărilor și curviilor și celorlalte dulceți afară de fire dându-l; cel ce nici temniță încă a primi voiește; cel ce cere bătrânețe adânci: cel ce pre toate le face, ca nimic să nu oprească pre dulceață; cel ce și dormind îl deșteaptă de multe ori, și călătorie îi dă, și îl îndeamnă spre desfrânare; nimeni vrând a munci pre cel ce au păcătuit, pricini de mai mare neînfrânare lui îi dă. Pentru ce zice proorocul: Din pântecul maicii mele Dumnezeuul meu ești Tu: dacă și mai înainte de aceasta era; și cum înviere a trupurilor se vestește, și nu așezare a sufletelor întru neîntrupare; Și cum Avraam și Ana pre ne nașterea de fii o tânguia; și cum dacă în partea blagocestiei va fi aceia crește-ți și vă înmulțiți, și umpleți pământul; căci ca să ne nevoim ne-am adus, nu ca osânde pentru cele mai dinainte greșeli să luăm. Iar dacă întru nevoință pentru trândăvie vom cădea, și slobozenie vom căuta, atunci dar atunci după dreptate ne încununați ne facem. Dar însă de vreme ce cei ce pre răutate o au dogmatisit de fapta bună a ne ține au sfătuit: (:că pre aceasta o au socotit că este prea bun povățuitor către întorcere:) și Biserica, ceia ce cum că la nevoință oamenii sau rânduit se întărește, spre fapta bună ne îndeamnă: Că prin aceasta cei ce au biruit, în cer să se propovăduiască și să se încununeze se fâgăduiește: Deci lăsând a ne lupta pentru cele cu îndoială, la cea mărturisită pre înși-ne să ne împingem. Că dacă și aceia și noi cu toată puterea pre fapta bună o laudăm, ci pre aceasta necinstindu-o cea de amândouă părțile minunată din lucrul ce se pare că este nearătat pre înși-ne ne vădim. Că ori au căzut, precum aceia zic, trebuință de fapta bună este către întoarcere. Ori prin nevoință câștigată sau adus, precum noi zicem, prin fapta bună cununile se împletesc.

Lui Ioan diaconului. La aceia, că îngerilor Lui va porunci pentru tine. 164.

Aceia, îngerilor Lui va porunci pentru tine: pre mâini te vor ridica pre tine: Ca nu cândva să împiedice de piatră piciorul tău: Și la bărbatul drept zisă este, și rău de diavolul înțeleasă: Că ori a amăgi au voit înțelegându-o: ori rău o au înțeles: prea arătat și prea în scurt l-au mustrat Hristos, zicând scris este: nu vei ispiti pre Domnul Dumnezeuul tău. Că celui ce se primejduiește, nu celui ce ispitește Dumnezeu i-au fâgăduit ajutor: Celui ce întru trebuință stă: nu celui ce se arată și deșartă slavă vânează. Că încă nu zic, nu pentru mine, de care și îngerii au trebuință: ci pentru dreptul bărbat sau zis de cântătorul de Psalmi.

Lui Ierachie preotului. La aceia, nu toți încap cuvântul acesta. 165.

Aceia pentru feciorie zisă: Nu toți încap cuvântul acesta, ci căroră sau dat: sau zis, nu căci după oarecare însoțire oarecăroră sau dat: Că nu le-ar fi pus înainte lor pre împărăția cerurilor celenci: ci ca să arate, mai întâi adică cum că de dumnezeiescul ajutor au trebuință cei ce către nevoița aceasta mai presus de fire sau nevoit: Apoi cum că din cer sfătuirea aceasta sau pogorât, care nu cu lege poruncind: ci sfătuire uneltind. A treia, cum că sau dat celor mai înalți decât desfrânarea căroră pre ajutorul cel de sus îl cheamă, și cu posturi și cu privegheri păzesc pre odor, și nu pre sine-și fiare-i prin trândăvie și desfătare se dau. Că dacă adică după însoțire sar fi dat, de prisosit este lauda. Nu după dar sau dat, ci sau dat celor ce voiesc a lua. Că celor ce nu voiesc nimeni nu este cel ce le va da.

Lui Arhidie preotului. La aceia, întru Dânsul locuiește toată plinirea dumnezeirii trupește. 166.

Aceia, întru Dânsul locuiește toată plinirea dumnezeirii trupește, tu adică ai zis că nu înțelegi: Iar eu socotesc că sau zis în loc de cu înființare. Că nu lucrarea dumnezeierii, pre carea ființa o naște, pre locașul acel prea curat îl ocârmuia, ci ființa nenumărate lucrări având: Nu din parte dar având, ci este izvor al bunătăților. Înșuși, zice, Cel ce împreună cu Tatăl împărățește, și pre frânele acelor mai presus de lume le ține, și pre cele pământești le ocârmuiește, sau înomenit, și cu ostășești arme în tabără au stănut, ca și pre acelea să le împodobească și biruință neamului omenesc să isprăvească: Și pre pierzătorii draci să-i surpe, și pre voievodul lor care mult se îngâmfa să-l piardă, și de nenumărate daruri pre Biserică să o umple. Împăratul, zice, sau învoievozit, nu voievodul cu vrednicie împărătească sau împodobit: Împăratul în chipul robului au ascuns pre a Sa vrednicie în tabără. Nu ostaș pre vrednicia împăratului asupra sa o veste. Împărat era legiuind, nu ostaș a legiui apucându-se: Că aceia, iar Eu zic vouă, a Împăratului este. Că aceia voiesc, curățește-te, a Înșuși Stăpânitorului: aceia, facă-se ție precum voiești, acelui ce desăvârșit pre stăpânire o are: Aceia, taci, astupă-ți gura, a Stăpânului: și câte ca acestea, ca nu pre toate înșirându-le să lungesc cuvântul. Iar dacă patima pre tine te tulbură, cea îndrăznită adică asupra lui Dumnezeu, și de trup atinsă, auzi pre verhovnicul Apotolilor, zicând: Dar Hristos pătimind cu trupul. Deci dacă cel ce cheile cerurilor le-au luat în mână, pre trup chiar le-au hotărât că au pățimit, cel primitor de patimi. (:că fără de patimă este Dumnezeu:) Deși, ca pre moștenitorul ucigându-l, Iudeii au pățimit decât toată tragedia*¹⁰³ mai mari: nu te tulbure pre tine patima. Ci întru mărimea mulțumirii povățuiesc-te: Că Împăratul cel fără de patimă, care umbră a schimbării nu primește, pre al Său Trup l-au dat: Și multe ca unui om neputincios grăind, ca și cu voievozie să prindă pre vicleanul, și biruințe

¹⁰³ tragedia

strălucite punând, sau suit la ceruri, cu pârga firii noastre îmbrăcându-se. Iar dacă Om era, precum zic, gol, cu dumnezeiescul dar împodobit, pentru care pricină pre mulți bărbați sfinți ucigându-i Iudeii, nimic întru acest fel nu au pățimit: Iar pentru acesta toată povestirea cu jale sau biruit, alăturându-se cu patimile acestora; Ci arătat este cum că adică au fost sfinți: Iar aceasta Fiul Unul Născut care au învrednicit a se înomeni. Că aceia căci nu din aceiași vrednicie venea spre patimi, ci aceia adică căci robi era: Iar acela Stăpân, neiertată au născut Iudeilor pre osândă. Că Acesta, zice, este Moștenitorul: lucrătorii de vie pre Moștenitorul a-l ucide sau pornit, nu pre cel împreună rob, pre fiul al Stăpânului casei Cel adevărat, nu pre unul dintrânșii întru vrednicia punerii de fii adus. Căci cum după robi fii sau trimis, de care și a se rușina se cădea; și cum al doilea om din cer sau zis: Și cum Dumnezeu au venit, sau împreună, cu omul au lucrat; Și cum sau smerit pre Sineși, deopotrivă cu Dumnezeu fiind; Și cum Dumnezeu pre Fiul au trimis, cu asemănarea trupului păcatului; sau cum nu se netrebnicesc prea curatele Taine, trup și sânge de om pârându-se că sunt; Și cum au zis: Iar trupul mi-ai săvârșit; Și cum de nevoie este, să aibă ceva și acesta, pre care l-au adus; Și cum prin al Său Sânge pre cei robiți i-au izbăvit; Și cum pre Domnul Slavei au răstignit; Și cum Cuvântul Trup sau făcut; Și cum în multe părți și în multe chipuri Tatăl grăind întru prooroci, mai pre urmă au grăit prin Fiul; sau cum asemenea Fiul sau împărtășit de aceleași; Ci ca nu pre toate numărându-le calabalâc mult auzului tău să gătim, deci pre toate le voi zice: Aceia Dumnezeu fiind smerite a vorbi, și iconomicesc lucru este și trebuincios, și nimic prea curata vrednicie vătămându-o: Iar aceia om fiind dumnezeiești oarecare și mai preus de fire a zice, a îndrăznelii celei prea înalte este. Că împăratului adică se cade smerit a grăi și smerit a cugeta: Iar ostașului ori voievodului împărătești glasuri a slobozi, nu se cade. Deci dacă adică era Dumnezeu, precum și era, înomenindu-se, și cele smerite loc au: Iar dacă om era, cele înalte loc nu au.

Lui Nil. Pentru înțelepciunea lui Daniil și a coconilor. 167.

Pre babilonenii carii atunci se îngâmfa pentru sporirile cel în războaie, și se ridica pentru biruința, și se fălea pentru mai înainte grăirea, i-au înspăimântat Dumnezeu, pre niște coconi robiți nu mai înțelepți decât dânșii după potrivire, (: că la cei de un neam este potrivirea:) ci prea înțelepți arătându-i.

Lui Ioan diaconului. La aceia, lepădând cineva pre legea lui Moise, fără de milostiviri înaintea a doi sau a trei martori moare. 168.

Legea pre cei ce păcătuia decât iertarea mai mari netrecut muncindu-i, darul venind, și pre viața cea muritoare și pătimașă omorându-o prin botez, prin a doua naștere iarăși ca dintru o măiestrie în altă viață o au născut, și au poruncit, prin petrecerea prea bună pre patimile trupului să le vestejească, iar mai vârtos să le omoare: Iar pre cei ce au păcătuit, și nu sau pocăit, mai vârtos decât legea mai amar i-au muncit, și le-au îngrozit pedepsile. Că cei ce de atâta dar sau învrednicit, și întru cinste împărătească sau adus, și de dumnezeiești taine și dăruiri sau făcut părtași, apoi trândăvindu-se, de mai mare muncă ar fi fost vrednici. Și pre aceasta o adeverează Pavel zicând aceasta pre care ai voit a te învăța: Lepădând cineva pre legea lui Moise, fără de îndurări, în loc de fără de milă și fără de trecere și fără de iertare, înaintea a doi sau a trei martori moare, adică se împoașcă cu pietre: Cu cât socotești de mai rea muncă se va învrednici, cel ce pre cel ce l-au slobozit, zice, și l-au cinstit, prin acelea care lucrează, îl ocărăște:

Lui Isidor episcopului. La aceia, fericiți făcătorii de pace. 169.

Pre făcătorii de pace Mântuitorul i-au fericit, și fii sau făgăduit a-i lui Dumnezeu să-i facă: pre cei ce mai întâi adică între sine-și se împacă, și nu se împerechează, ci pre războiul cel dintre dânșii îl strică, căci pre trup duhului îl supun, și pleacă pre cel mai mic celui mai bun să slujească, slujbă decât toată slobozenia și împărăția mai bună: apoi și celorlalți, și celor ce între sine-și, și celor ce unii împotriva altora se împerechează pace le dau. Și nu ar fi fost cu puțin ceva alta să dea, ceia ce el nu o are. Drept aceia și laud pre ieftinătatea cea necovârșită a dumnezeieștii iubiri de oameni, că pre răsplătirile cele bune, nu numai ostenețelor și sudorilor, ci și bunelor pătimiri, în oarecare chip se făgăduiește a le da, fiindcă vârful acelor ce se veselesc pacea este, care nefiind de față, nimic din cele ce întru dulceață aduc va putea, războiul pre pace stingându-o: Însă bine și se socotește au zis, că fii ai lui Dumnezeu se vor chema cei făcători de pace: Și cum că pre palata aceia cu celencic aceasta o au luat-o. Că de vreme ce El adevărat Fiu fiind, au împăcat pre toate, pre trup adică liman al faptei bune hotărându-l, iar pre cele două neamuri, și pre cel din Iudei și pre cel din păgâni care au crezut zidindu-i întru un nou om: Și pre cele cerești cu cele pământești împreunându-le, după cuviință pre cei ce pre aceleași pre cât se poate le fac. De aceiași numire au zis că se vor învrednici, și întru vrednicia punerii de fii se vor face, care este hotarul cel prea din vârf a fericirii.

Lui Zosima preotului. A căror păcate lăsare da legea prin jertfe. 170.

Acelor ce se părea că era păcate, legea lăsare, sau prin jertfe, sau prin milostenie, sau prin curățiri, le da: Iar celor adevărate nu. Că pre cele decât iertarea mai mari, le osânda cu moarte. Cî să se piardă în tot chipul cei ce pre acestea le lucra au poruncit, ca nu pre aceleași să le lucreze: Și tănuuit piatră să arunce asupra celui prins: ci ca de greșelile cele neiertate curățindu-se, pre muncă asupra celor ce greșea să o aducă. Că prea necuvios lucru este și foarte greu, ca cei mulți carii mai mari greșesc adică, dar se tănuiesc, să se treacă cu vederea: și să se ucidă cu pietre cel ce mai puțin adică au greșit, dar sau aflat.

Lui Iron scolasticului. 171.

Nu numai întru cele ce nu sunt în puterea noastră, o înțelepte, precum socotești, ci și întru însăși acelea ce sunt în puterea noastră, de nu mult ajutor nouă de la dumnezeiasca purtare de grijă va veni, nu am fi putut pre dânsule la prea bun sfârșit a le aduce. Și va veni negreșit asupra celor ce pre toate cele de la sine-și fără de pricină le aduc înăuntru, și nimic nu lasă din cele ce la aceasta aduc. Că ceia ce pre cei ce nu voiesc îi îndeamnă, pre cei ce voiesc, și pre toate le fac, și le neguțioresc, negreșit, la însăși vârful isprăvilor îi va aduce.

Lui Emilian preotului. 172.

Nu mic din cele mari isprăvi este folosul povestirii. Că pre sufletele cele ce adică dorm le deșteaptă către fapta bună: Iar pre cele leneșe mai iuți le face: Iar pre cele ce îmbrățișează pre răutate a se rușina le învață, și către pocăință le povățuiește. Și pre aceasta înțeleptul parimist arătându-o au zis: fagure de miere sunt cuvintele bune. Bune zice, pre cele ce pentru blagocestie și pentru fapta bună se pornesc, nu pre cele ce pentru prisosința cea plăsmuită se fălesc, ci pre cele ce din sine-și aduc pre urmă pre frumusețea adevărului: Nu pre cele ce în căruță poetică*¹⁰⁴ și retorică*¹⁰⁵ se poartă, ci pre cele ce pre cea din fire și de Dumnezeu dăruită călătorie pre jos o fac: și ce este folosul cel de aicea; învață-te, o înțelepte. Iar dulceața lor este vindecare a sufletului. Deci fiindcă nu mic pre folos nasc vitejiile celor vechi, adeseori pre vitejile acestora în adunări și în vorbe în mijloc să le aducem. Cu multe sufletești boli, și tănuite, și arătate, vindecare potrivită își vor dobândi.

¹⁰⁴ poeticească

¹⁰⁵ ritoricească

Lui Ilie diaconului. La aceia: tocmi-și-va cuvintele sale la judecată. 173.

Nu se cade, o înțelepte, cei ce pentru dar laudă, și pentru vrăjmășie prihănesc, întru oameni a se număra: ci aceia, carii cu judecată și iubesc și muștră. Pentru aceia și cântătorul de Psalmi pre dreptate propovăduindu-o, împreună cu celelalte covârșiri și pre aceasta o au adaos: „tocmi-și-va cuvintele sale la judecată.” Că și cu judecata cea sănătoasă întocmai nimic nu este. Că cei ce ne împărtășiți de aceasta, și poftelor sale urmeze, și pre cei ce sunt datori să se mustre, îi momesc, iar pre cei ce sunt cu dreptate să se laude îi netrebnicesc: aceștia prea robi sunt, iar mai vârtos întru hotărârea celor necuvântătoare după dreptate cu firea sau rânduit.

Lui Maron episcopului la cea zisă: Iată cinstirea de Dumnezeu este înțelepciune. 174.

Nu mi se pare mie că dea pururi pomenitul Iov, hotărând pre înțelepciune și pre știință, să fi zis: Iată cinstirea de Dumnezeu este înțelepciune: Iar a se depărta de rele este știință. Căci cu adevărat înțelepciunea cea prea din vârf este socoteala cea dreaptă pentru Dumnezeu: Și știința cea prea dumnezeiască, prea bună faptă: aceia adică pre Dumnezeu drept îl slăvește: Iar aceia de rele se depărtează: aceia adică prin lucruri bogoslovește: Iar aceia prin fapte strălucește. Deci dacă iubitorul de Dumnezeu, și îndrăgitorul de Dumnezeu este știutor, și pre fapta bună cea privitoare o are, și pre cea lucrătoare, pre aceia adică ca pre un suflet, iar pre aceia ca pre un trup: Ce de prisosit socotim că filosofim, de petrecere adică prea bună lenevindu-ne, iar de singură buna limbuție grijindu-ne;

La aceia. Celui ce te bate pre tine peste falca dreaptă. 175.

Dacă, o înțelepte, a fi bătut, și a fi nedreptățit, ar fi fost biruire, și Hristos și Pavel, cele potrivnice*¹⁰⁶ n-ar fi zis. Că Stăpânul adică celui ce te bate peste falca cea dreaptă, și pre cealaltă a-i o da au poruncit. Iar Apostolul, pentru ce nu mai vârtos vă nedreptățiți; au sfătuit. Că nouă este legea aceasta a luptelor, de vreme ce și mai nou este chipul celencirilor, nu cunună de maslin împletită, și hrănire în palat. Nici chipuri de aramă cu aur strălucind: proaste și netrebnice sunt celencirile acestea: ci și împărăție a cerurilor, și viață care sfârșit nu știe. Deci nu, dacă te vei da în laturi și vei filosofi, socoti că te-ai biruit: ci gonește pre biruință care întru ceia ce se pare biruire zace. Iar dacă te minunezi de cea zisă, cu pildă, ceia ce o zic, voi face-o arătată. Se povestește că oarecare împărat vrând să facă război pre mare cu corabia

¹⁰⁶ potrivnice

cu potrivnicii, și văzând cu mult mai multe corăbiile vrăjmașilor, și dând loc războinicilor celor ce-i venea asupra-i, au zis: nu fug: ci și gonesc folosul care înapoi zace. Deci dacă și aicea întru ceia ce se pare biruire și dare în laturi folosul și biruința zace, nu aproape de cei ce ne bat sau ne nedreptățesc să mergem, ci să le dăm loc lor. Că aceasta este și a cereștilor celenciri legea.

Lui Evloghie. 176.

Nu așa prost istorie care poate să mângâie arătătorul de cele sfinte Moise au scris: ci de vreme ce a legiui vrea, pre Ziditorul, și Judecătorul totului îl pune înainte, și pre zidirea lumii, ca nu părților lumii pre cinste să o dea: apoi pre cinstile cuvioșilor, și pre muncile păcătoșilor adăogându-le, așa către a legiui sau pornit. Ca din cele făcute și pre cele ce vor să fie încredințându-le, spre blagocetie și dreptate pre supuși să-i îndemne.

Lui Filitrie. La aceia, se cădea ca tu să arunci argintul 177.

Atâta de departe de rușine au stătut, căci nu au putut să plece, cel ce pre cele prea bune și le lucrează și le zice, cât însăși Judecătorul au hotărât și au zis, celui ce nimic spre mântuirea celor de aproape nu au adus: se cădea să arunci argintul Meu la schimbători, și Eu venind l-aș fi cerut pre el: Ca și cum am zice se cădea să mărturisiți: se cădea viață neprinsă să arătați: că a aduce la sfârșit isprava, nu a celui ce zice, ci acelui ce aude cu adevărat este: precum nemitarnica hotărâre a Judecătorului au arătat.

Lui Dorotei scolasticului. La lauda lui Avraam, pentru junghierea lui Isaac. 178.

Nimic decât ceia ce zic mai strălucit este, și nimic deopotrivă poți să zici semn de biruință cu care au pus patriarhul Avraam: Că nu împotriva tiranilor, ci împotriva prea tiranei firi pre acesta l-au ridicat. Că toate gândurile nu cu vederile, ci cu împreună pătimirea cea în fire sădită întraripându-se, și acelea rănindu-l, el rămânea nerănit: Și era pre însăși firea adică a o vedea jos aruncată împreună cu armele și cu oastea: Iar pre dânsul stând, și pre mână întinzându-o, nu cunună având, ci sabie decât toată cununa mai strălucită. Pentru aceia și toate gândurile adică spăimântându-se de lucrul cel arătat a bărbatului, au stătut lui supunându-se, și tremurând mai vârtos decât de împăratul purtător de sulițe. Căci cu o căutătură

sălbatecă pre toate le-au împilat. Iar norodul îngerilor de sus se bucura, și Dumnezeu înalt îl propovăduia. Iar dacă voiești pre aceasta adevărată să o vezi, din lucrurile cele dinafară pre aceasta vei vedea-o. Că dacă un luptător biruind nu propovăduiește jos stând, ci sus șezând însuși împăratul sculându-se ar fi propovăduit pre biruitorul cel olimpic, au nu decât cununile aceasta lui i se va părea că este mai strălucită; arătat este tututror. Deci când nu împărat muritor, ci însăși cel dea pururi vecuitor, nu în priveliște omenească numai, ci și în priveliștea îngerilor și a arhanghelilor și a puterilor celor de sus îl propovăduiește, cu strălucit glas strigând din cer: Au nu pre toate le covârșește hotarul acesta al strălucirii; Foartr eu m-aș fi întărit. Drept aceia dacă și noi am fi voit să ne propovăduim înalt, și să ne încununăm, pre înșine să ne afierosim, și nici o patimă muritoare, nici lumească să dănțuiască întru noi: ci tuturor zicându-le să se bucure, cele vrednice de ceruri și să le zicem și să le lucrăm.

Lui Nil, la cea zisă de Domnul. La Mine căutați. 179.

Nimeni mi se pare cum că întru acest fel sau ocărăț, în ce fel Împăratul cerurilor, aicea venind, sau ocărăț de la aceia, pre carii au venit ca să-i mântuiască: Care nici decât tâlharul și ucigătorul de bărbați nu sau protimisit, ci și sau pălmuit: Iar dacă și cineva pre cele asemenea le-ar fi pățimit. (:cadese:)*¹⁰⁷ Ci căci nu din vrednicia cea întocmai sau pornit cei ce au pățimit, nepotrivite iarăși arată pre patimi. Că nu același lucru este, împăratul să se ocărăscă și prostul: Nici stăpânul și robul: Ci cele adică asupra împăratului, măcar deși munci ar fi, mari cu vrednicia celui ce au pățimit se judecă: Iar cele asupra prostului, măcar deși mari ar fi, împuțineze pre mânie, și spre iertare de multe ori privesc. Iar acestea le-am zis, de vreme ce ai scris, ce este cea de la Hristos zisă: La Mine priviți. Că cea ce o zice, în scurt întru acest fel este. Că de vreme ce prea îndrăzneții Iudei turbându-se au lucrat cea tragedie,*¹⁰⁸ asupra lui Dumnezeu adică îndrăznică, și de trup atinsă: (:că fără de patimă este Dumnezeu chiar:) Iar cei ce după acestea vrea să se ocărăscă, poate a se mânia vrea, ca și cum afară de vrednicie întru niște patimi ca acestea au căzut, au zis: La Mine căutați. Că mai ales adică, zice, și cele de la perzătorii Iudei îndrăznite, nesuferite era: Însă dese*¹⁰⁹ să fie suferite: ce ar fi putut zice cineva și pentru vânzătorul, care de a mea nepomenire de rău prea plin fiind, asupra mea pre saț l-au adus; Cu acestea descântece îmblânziți pre oarecarii și le domestniciți. Că se vor supune cu lesnire celor ce pre acestea le descântă.

¹⁰⁷ cădeasă

¹⁰⁸ tragedie

¹⁰⁹ dease

Lui Teodosie preotului. Pentru ce spre Cruce venind Hristos pre femeile cele ce Îl plângea le-au certat. 180.

Nici pre luptătorul cel harnic în luptă șezând, și prăfuindu-se, și bătându-se se cuvine a-l plânge: Că în cununi lui ostenele se săvârșesc: Nici pre cel prea viteaz în război ieșind, și răni, și junghieri vrând să pătimească, se cuvine a-l tângui: Că purtător de biruință se va întoarce, și stâlpi și laude va dobândi: ci pre aceia se cuvine a-i plânge, carii spre tâlhării și spre ucideri de bărbați merg, mai ales când tâlhăresc, apoi încă și când se muncesc. Deci cum ai căutat să te înveți, pentru care pricină pre femeile cele ce plângea, când spre Cruce ca un purtător de biruință mergea Hristos nu numai nu le-au primit, ci și le-au certat; Că arătat este cum că celui ce fără de voie pătimește milostivirea îi este mângâiere: Iar celui ce de voie, ocară aduce. Că ocară este aceluia milostivirea, căruia nu-i este patima fără de voie. Deci fiindcă și El de voie spre patimă venea, și ca pre moarte să o stingă, și pre diavolul să-l gonească: Și Îl plângea acelea pre Cel ce a se lăuda și a se slăvi cu dreptate era: Pentru aceasta și precum socotesc oarecarii, sau blestemat: Iar precum adevărul este, mai înainte au vestit pre relele cele ce vrea să li se întâmple lor. Că a se plânge nu este cu cuviință Cel ce au biruit pre păcat, și se sârguiește pentru ca și pre moarte să o omoare, și pre diavolul să-l lege, că și pre cei ce de acestea toate sau prins.

Lui Ierachie preotului. La aceia, nu dați pre cele sfinte câinilor, și celelalte. 181.

Cu adevărat vrednic de laudă este dumnezeiescul cuvânt, care a se tâlcui ție a-i poruncit. Că aceia, nu dați pre cele sfinte câinilor, nici aruncați pre mărgăritarele voastre înaintea porcilor, ca nu cumva să-i calce pre dânșii cu picioarele lor, și întorcându-se vă vor rupe pre voi, o minte ca aceasta oarecare naște. De vreme ce sfânt mărgăritar cu adevărat prea cinstit este dumnezeiescul cuvânt: Iar câini și porci sunt, nu numai cei ce împrejurul dogmelor, ci și cei ce împrejurul faptelor greșesc: Iar călcare este prigonirea cea pentru dânsele și lupta, unii adică pre îndreptarea dogmelor a o răsturna ispitindu-se: Iar alții pre petrecerea cea prea bună ocărându-o: Iar rupere a celor ce pre dumnezeiescul uvânt îl mijlocesc, și acelor ce prea bune sfătuiesc, este defăimarea acelor ce nu drept vieșuiesc și necinstea: Pentru aceasta au zis: Nu ca pre un lesne de cumpărat oarecare și lesne de câștigat, aruncați pre cuvânt, ca nu și el să se ocărăscă, și voi să vă comodisiți de la cei ce drept nimic nici zic, nici lucrează. Iar oarecarii zic nu afară de scop, că și preoția poruncește a nu se da celor desfrânți și necurați, ca nu și pre dânsa să o ocărăscă, și

asupra celor ce i-au hirotonit să se pornească, pre slava care o avea cinstită mai înainte de aceasta rupându-o, iar dacă și noroadelor celor ce păcătuiesc, să știi a nu da Tainele cele dumnezeiești. Iar dacă și celor ce se fățarnicesc că se apropie adică la credință, dar nu se depărtează de la meșteșugurile cele de față, oprește a li se da dumnezeiescul Botez, să știi.

Lui Isidor diaconului. A Psaltirii: Pentru scrierea deasupra a Psalmilor. 182.

Cînd adică făcătorul de viersuri cânta, se scria deasupra Psalmul, cântare lui David. Iar cînd el adică cânta, și altul făcea viersul, ori la dînsul viersul de la alții se cânta, ori la Hristos cel ce dintrînsul au ieșit după trup se aducea, Psalmul lui David. Că nu toți scriitorii de viersuri cânta: Nici toți cântăreții viersuri scria: Ci unii adică aceasta: Iar alții aceia: Iar alții și pre amîndouă le lucra, dumnezeiescul Duh fiecăruia pre potrivire dîndu-o.

Întru dumnezeiasca lucrare, această pîrticică de cuvînt cum, să nu aibă loc. 183.

Cînd dumnezeiasca putere ar lucra, această pîrticică de cuvînt, cum, să nu aibă loc. Că dacă multe mai presus de fire și mai presus de urmarea gândurilor, și sau făcut și se fac, însă nimic nu este mai preus de Dumnezeu, care cu lesnire și pre cele fără de nădejde le zidește.

Lui Martinian, lui Zosima, lui Maron. A celor trei Împărați. Că cel fărădelege nu va scăpa de osîndă, precum nici Ioab. 184.

Cum că cel fărădelege nu va scăpa de osîndă, ci ori aicea ori acolo se va păzi: Că mulți și aicea și acolo sau muncit, nu gândul nostru sfătuiește, ci și dumnezeieștile cuvinte. Deci pre cei mulți adică îi voi lăsa: Iar unul îl voi pomeni, care au socotit căci cu oarecare înțelepciune și măiestrie au făcut ca să scape de osîndă, și n-au putut. Ioab, voievodul lui David, cu socoteală adică voievodală, și cu tărie și cu suliță strălucind, și cu zavistie și cu vicleșug pre cei împreună voievozi ucigându-i, nu sau tăinuit la sfârșit de osîndă. Că socotind cu oarecare meșteșug și măiestrie să o gonească pre aceasta, de prietenul său Adonia cel ce poftea să împărătească nu sau întors: ci i-au ajutat la hirotonie, așteptînd, că nu numai va scăpa de muncă pentru uciderea care au lucrat, dacă mai înainte ar fi îmblînzit pre împăratul, ci și dar va lua: Care pentru aceasta mai vîrtos sau muncit. Că de care temându-se că sa

face au ajutat tiranului, pre aceasta gătirea i-au pricinuit lui. Și prin acelea care socotea să scape de blestemurile lui David, prin acestea pre dânsule în lucru le-au adus: Și meșteșugirea cursă se făcea. Și de care au fugit să nu o pătimească, fugând o au pățimit: Și lucrul cel împiedicător de cele scârbicoase, gătitor se afla al primejdiilor. Deci dacă nu poate a scăpa de osândă, cum, o cei cu toată cruzimea și sălbăticia la suflet întrarmați, cu vicelșuguri și cu măiestrii și cu voievozii socotiți pre acelea, pentru care ați greșit, să scăpați de munci;

Lui Petru scolasticului. La aceia, lăsați, și se va lăsa vouă. 185.

Cum că adică, dacă bani ai fi avut, i-ai fi dat celor ce au trebuință, bine știu: Iar cum că iertare cerânduți-se, te îngreoezi, mă minunez; măcar că ajutorul acesta necheltuitul, decât lucrul cel scump nu mai puțin sau obișnuit pre noi a ne folosi. Că întru blândețea noastră, și întru căci nu iertăm celor ce nouă greșesc, se primejduiesc cele de mântuire ale noastre. Că lăsați, și se va lăsa vouă, dumnezeiescul Cuvânt strigă.

Lui Olimpiodor. 186.

Unde este tabăra, acolo de nevoie este generalul: și unde este călărimea rânduită, acolo cel mai mare peste călărime. Și unde este corabia, arătat este că și meșterul: și unde sunt muzicale organe, arătat este că și cântărețul. Drept aceia se cade și în lume pre Cel nevăzut a-l vedea cu gândurile, nu cu ochii, cu mintea, nu cu căutătura.

Lui Isaia ostașului. Că mai mare osândă vor lua, decât cei ce au păcătuit de demult, cei ce după dar întărâtă pre Dumnezeu. 187.

Cu adevărat sunt din cele urâte, iar mai vârtos din cele prea de rușine, nu numai căci am omorât noi pre simțirile cele în fire sădite ale faptei bune, pre care din cei vechi mai cu îndestulare le-au lucrat, ci căci și pre ajutorul cel din venirea lui Hristos mai înalt decât cuvântul făcut l-am vândut.

Lui Luca Arhidiaconului Pilusiului. Pentru cei bolesc cu iubirea de argint. 188.

Ochii episcopului sunt diaconii cinstitului jertfelnic: Iar tu pre aceștia după slobozire a lui Dumnezeu îi stăpânești, tot ochi se cade să fii ca viețuitoarele cele cu ochi mulți: (:de vreme ce și cu apropierea cea către Dumnezeu pre acelea le urmezi, nu cu viața, precum mă înștiințez, ci cu singură liturghia:.) Și se cade să nu întuneci cu meșteșugurile cele rele și pre cinstita aceia adunare și ceată, și pre Episcopul care se pleacă ție fără de socoteală, și să spurci pre dumnezeiescul jertfelnic cu lăcomia, și avuții ție însuți din prețul hirotoniilor să-ți aduni. Că pre cei ce vindea porumbi i-au scos afară din Biserică biciuindu-i Domnul. Deci ca nu împreună cu aceia să te împingi, încetează așa îmbogățindu-te, și materie focului celui ce va să fie gătind.

Lui Apolonie episcopului. Cum fariseii sau apucat de Mântuitorul, ca de unul ce împreună cu vameșii și cu păcătoșii mânca. 189.

Fariseii sau apucat de Mântuitorul, ca de unul ce împreună cu vameșii și cu păcătoșii mânca: De vreme ce legea despărțea între cel sfânt și între cel spurcat: neștiind, că Hristos mai presus de judecata legii da pre darul cel iubitor de oameni că aceia adică tăia: iar Acesta prefăcea răul. Și mărturisească Zahei, și Matei, și câți au dezbiruit pre biruiri.

Lui Atanansie. La aceia, fericiți veți fi, când vă vor ocări pre voi: și celelalte. (:se cuvine a ști, că Epistoli-le acestea mai pre urmă sau aflat 190.

Stăpânul Hristos au fericit pre cei ce pentru Dânsul aud și zise și nezise, dacă mincinoși cei ce le zic sar fi aflat. Deci trebuie a ști, că amândouă se cade să fie la cel ce la fericirea cea prea din vârful au ajuns. Și aceia pentru Dânsul a pătimi: Și aceia a fi mincinoase cele zise: dintru care dacă nu amândouă ar fi, și cealaltă nu atâta folosește. Că folosește adică, dar nu atâta: Că ori pentru Dânsul pătimind, pre cele adevărate le-am auzi, nevoie este a ne rușina: că după o parte bine norocindu-ne, după alta ne muștrăm. Ori nu pentru Dânsul adică, dar mincinoase, a răbdării adică plată vom lua: Însă nu pre fericirea cea din vârful o am fi dobândit, pre care o am dobândi dacă amândouă împreună ar fi alergat.

Lui Atanasie preotului. 191.

Cel ce nu numai nu bolește cu boala cea prea grea, zic adică cu răutatea, ci nici a se izbăvi voiește: Iar pre lângă acestea încă și pre cei ce sau izbăvit îi tânguiește:

Decât toți mai mișel este și mai ticălos: măcar deși el pre sine-și pentru nevindecată trândăvie se ferește.

Lui Teodosie scolasticului. La aceia, cinstită este nunta. 192.

Nunta cea cinstită aibă-și laude-le sale, ca ceia ce și de Dumnezeu sau dat, și de oameni sau cinstit: Iar pre lângă feciorie nu se întărească, ci întru ale sale hotare rămâie. Că deși vrând pre dânsa mai presus de cuviință a o împodobi și a o lăuda, ai zis, că și cerul adică cu pământul prin ploii vorbește, și soarele pre lună o luminează, și pre râuri cu marea le amestecă, și pre neamurile cele de tot felul a le celor de pre pământ și zburătoare, și de pre marginile mării de acesta chivernisire spre diadohisiri se păzesc, ci se biruiește cu petrecerea îngerilor potrivindu-se căroră pre trebuința nunții de prisosit le este și neîndrăgită. Deci putem să arătăm că multe neamuri și pre pământ fără de împreunare se nasc. Însă aceasta nu voi face-o: Ci și trebuincioasă și de nevoie aceasta o hotărâsc, dacă către facerea de copii și nu către desfrânare privește. Dar aceia mai vârtos o aș fi zis, că și cu vrednicia cea cerească a se potrivi nu ar fi fost cu dreptate. Că întru pilde lumești adică nunta fălească-se: Dar covârșiri mai presus de lume nu uneltesc. Că lumești și sunt și se numesc cei ce pre aceasta o îmbrățișează. Iar ai fecioriei adevărați îndrăgitori întru vredniciile cele rânduite ale îngerilor sau scris. Că zice cântarea cea tainică, spaimă este întru dânsii ca acelor rânduite. Că nimic la aceia nu este fără de rânduială, și nepotrivit, ci toate cu rânduială și cu întocmire și cu potrivire sau împodobit. Deci precum cerul de pământ și sufletul de trup se deosebește. Așa și fecioria de nuntă. Că după curăție adică cu îngerii se aseamănă omul, iar după nuntă de fiare nimic nu sau deosebit, căroră împreunarea de nevoie le este, și se pare moștenirea neamului se meșteșugeste.

Lui Nil. Pentru ceia ce au aruncat pre cei doi bani. 193.

Întru lucrurile cele lumești adică nu cu totul celor ce voiesc le urmează aceia a putea: Că pre puterile cele deosebite le covârșesc marile lucrări: Iar întru cele duhovnicești urmează celor ce voiesc puterea. Că cea după putere isprăvită, la cer mergătoare se arată. Deci doi bani în sfințita vistierie aruncând, o femeie văduvă, ca una ce pre toți împărați și pre toate împărătesele i-au covârșit se laudă: Că nu pre cea pusă o judeca, ci pre voirea ei, care pre toată avuția o au afierosit, o au încununat Judecătorul.

**Lui Nilamon scolasticului. Pentru aceia, zicând că sunt înțelepți, sau înebunit.
194.**

Dintru acelea care oarecare cântăreț, precum zic, (:căci cu dreptate este dintru acelea care bârfesc, să se biruiască ei:) pre toată cântarea pornindu-o spre vânanare, pre o fecioară întregă înțeleaptă nu o au biruit, dintru acestea și cuvântul cel pentru cântare se zugrăvește. Că îndulcește poate adică, (:că se cade și a etimologisi:) pre cel ce voiește îl pleacă: Însă nu robește cugetul, nici silește: nici atâta putere are, cât pre cel ce nu voiește să-l biruiască. Iar de vreme ce și pentru zidire, precum ai zis, bârfesc, zi către dânșii: cum pre care îl ziceți că este vrăjitor, căruia și numele soarelui cu minciună i-l puneți, nu au cunoscut că întregă înțeleaptă este fecioara, și nu sar fi robit de dulceață; Că ori din vrăjitorie, ori dintru că este înțelept, și prea puternic decât cei ce pre acestea, precum ziceți, le fac, ori le însemnează, trebuia el să știe. Iar dacă prin toate cu necunoștință rău norocind sau aflat: încetați, o prea măiestrilor, prin acelea care zice-ți, pre înșivă muștrându-vă.

**Lui Timotei anagnostului. Că și cumplit lucru este, dacă patimile cele trupești
pre noi ne vor stăpâni: 195.**

De nevoințele acelea care unelțești, minunatul, încredințe-te cum că mendeau nevăzut ne sunt puse nouă înainte acestea de acum, întru care cu fiare nu simțiți, ci gândite cu patimile ne luptăm, care dacă pre tăria cea dintru noi o vor birui, nu până la trup vor înceta pre primejdie, ci însă sufletului pre moarte o aduc. Iar dacă se vor birui, sau se vor goni, cununi și laude mari vom dobândi, și aicea adică de multe ori: Dar după acestea negreșit, de vreme ce celencirile veacului ce va să fie sunt încredințate, precum acestuia luptele.

**Aceluia-și pentru înțelepciune, pentru nedreptate, și pentru ocară alăturare.
Dacă adică rău am grăit, mărturisește pentru rău, iar dacă bine, pentru ce Mă
bați. 196.**

Se poate o înțelepte, alții ocărându-te, să nu fii ocărât, și nedreptățindu-te, să nu fii nedreptățit. Iar dacă gâcitură*¹¹⁰ și se pare ție că este aceasta, degrabă pre dânsa a o dezlega mă voi ispiti. Că cel ce filosofește, și cu blândețe, pre ocările și nedreptățile cele de la vrăjmași le suferă, nici ocărându-l se ocărăște, nici nedreptățindu-l se nedreptățește. Ci de se cade adevărul a zice, aceia sunt cei ce se nedreptătesc și se ocărăsc, carii și de la oameni se prihănesc și se grăiesc de rău. Iar

¹¹⁰ gâcitură

cel ce este mai înalt și decât ocara și decât nedreptatea, și aicea cu laude de la toți se va încununa, nu numai pre vrăjmașul, ci și pre mânie biruindu-o, și acolo de la Dumnezeu prea mari va avea plățile. Iar dacă ai fi zis, cum că multă sudoare are și osteneală, aceia a suferi ocărât fiind, nici eu nu m-aș fi lepădat: ci aceia o aș fi zis, că ostenelele cele prea mari cunună nasc. Iar dacă și cu asemănare bine potrivită ați îmblânzi voiești pre văpaia sufletului, pre aceia ia-o în minte, că pângărita aceia mână, pre sfințita aceia Față pălmuindu-o, decât filosofia mai presus și mai înalte graiuri au grăit: Dacă adică rău am grăit, mărturisește pentru rău: Iar dacă bine, pentru ce Mă bați; Și cu descântecul acesta să nu încetezi pre suflet vindecându-l.

Lui Ilie pentru Capadoceni. 197.

Foarte mă minunez de ușurătatea voastră, că un mic vânt și defăimător al capadoceanului, atâta pre voi ca pre o trestie vau clătit, și pângăritelor lui meșteșugiri sluiți, cu frica de a nu pătimi cele asemenea cu cei ce acum au pătimit. Deci dacă împreună a înceta cu dânsul cel ce încetează și împreună a vă duce ați fi voit, după cuviință pre patrie o jefuiți. Iar dacă acela va înceta și se va duce, dar voi veți rămâne întru aceia care sunteți, de cele potrivnice depărtați-vă, și de ale voastre țineți-vă.

Lui Domitie diaconului. 198.

Am cetit oarecând o Istorie persească, care unele ca acestea oarecare cuprindea, că și copii învăța ca nimic adică mincinos nici să zică, nici să audă: nici pre folos dreptate, ci pre dreptate să o socotească folos. Și cum că decât a da a lua este de folos. Iar când vrea în vârstă de bărbați să vie, se jura jurământ, care puține adică foarte cuprindea, dar prea mare putere a graiurilor cuprindea, și mai presus decât toate filosofii elinilor. Că se jura fiecare, cum că eu voi defăima adică pre tot câștigul rău: Voi defăima pre dulceața trupului: Voi defăima mărirea deșartă, și voi râvni pre fapta bună, și voi cinsti pre Dumnezeu, și pre părinți: Adevărate grăind, bune lucrând: nici ceva dintru acestea voi trece știind nici vrând. Deci dacă tu pre fața filii a dumnezeieștilor Scripturi nesuferindu-o, precum cei ce îi dor ochii pre soare, nici tu nu cetești, nici pre fii tăi nu-i lași, măcar acestea și pre tine și pre fii tăi a le aduce întru pomenire obișnuiește-i. Că și cred, cum că vă vor porni pre voi și pre dumnezeieștile cuvinte a le ceti.

Nescrisă deasupra. 199.

Aicea adică, o prea bunule, nu este cu puțință a amândouă împreună a alerga, zic adică greutatea muncilor și statornicia. Că una alteia dă război, pentru că firea trupului stricăcioasă fiind nu suferă pre împreunarea lor. Iar acolo nestricăciunea silind și pre stricăciune gonindu-o, și risipirea luptei aceștia sar face cât covârșirea muncilor, nici pre suflet din trup nu-l va izgoni, nici pre trup întru neființă nu-l va trimite.

Lui Ofelie grammaticului. Pentru ce Moise pre cei ce sau întors de la război afară de tabără ca să se curțească i-au trimis. 200.

Dacă din ucideri cele ce adică întru alt fel se întâmplă, nu sunt curate, iar de la războaie pre spurcăciune o depărtează, pentru ce ai zis, Moise pre cei ce de la război sau întors afară de tabără ca să se curățească i-au trimis; Deci zic, că deși legiuite se par că sunt junghierile potrivnicilor în războaie, și stâlpi celor ce biruiesc se ridică carii le propovăduiesc isprăvile: Dar cu deadinsul rudenia cercându-se, nici acestea nevinovate nu sunt: Pentru aceia lor și curățiri și stropiri le-au poruncit să uneltească.

Lui Ermie: Pentru înviere. 201.

Dacă adică singur sufletul au isprăvit fapta bună, singur și încununează: Iar dacă și trupul au împărțit pre nevoițe, împreună cu dânsul și încununează-se. Căci cu dreptate și cu bine cuvântare și cu cale și prea cu cuviință acest lucru este.

Lui Ofelie. 202.

Prea dumnezeiescul Fiul Tatălui și Cuvântul, Ziditorul tuturor, și dea pururi veșnicul și negrăitul, aicea venind, pre neluminarea propovăduirii cu puterea Sa o au tâlcuit: Pentru aceia și de Dumnezeu învățați cum că vor fi toți proorocescul cuvîntel mai înainte au vestit. Deci toți cei ce de minte și de pricepere nu sunt neîmpărțășiți, ca unii ce de înțelepciunea cea prea de sus sau pedepsit, de toate cele lmești lăsându-se, și decât gândurile mai sus străbătând, pre cele mai presus de lume le nălucesc.

Aceluia-și. La aceia, mai înainte de soare rămâne numele Lui. 203.

Dumnezeiasca și nesticăcioasa minte, dacă cândva ceva din cele ce vor să fie mai înainte a vesti ar fi voit, nu așa prost arunca proorocia: (:că ar fi răs mult nepedepsiții Iudei, și carii către cele foarte arătate nu era pedepsiți:) ci amestecând cu aceste de acum pre cunoștința acelor ce vor să fie, așa pre proorocie o cinstea, ca și cei ce atunci asculta să se îndulcească de oarecare folos, și cei după acestea din îmbrăcăminte lucrurilor pre adevărire să o înțeleagă. Și ca nu pre toate proorociile înconjurându-le să mă par că lung grăiesc, pre un chip al proorociei alăturându-l, printraceasta și pre celelalte celor mai pricepuți le voi lumina. Că scris este un Psalm la Solomon, a căruia puține adică la Solomon privesc: dar cele mai multe și mai mari la Hristos. Că mintea adică cea mai lesnicioasă socotea că pre Solomon îl cântă: Iar cea mai curată și mai ascuțită pre cel cu adevărat păciitori: Și era și celor ce atncea era mângâiere prea mare, și celor ce vor să fie mângâiere prea bună. Că aceia, mai înainte de soare rămâne numele Lui, și mai înainte de luna neamului neamurilor, și celelalte toate cele mai presus de fire și de Dumnezeu încuviințate, și mai mari nu numai cât după om, ci și cât după puterile cele de sus, la Hristos se cânta. Iar aceia, și se vor ruga prentu dânsul totdeauna, pentru Solomon sau zis. Deci să nu socotim așa prost pre netricăcioasa înțelepciune că prin prooroci pre cunoștința ceia ce va să fie mai înainte o au vestit: Ci amestecând cu aceste din vremea de acum pre cele ce vor să fie, nici când ceva smerit vom auzi, și de dumnezeiasca venire a Mântuitorului străin, cu totul cum că la Dânsul sau zis să socotim. Ci nici mult încuviințatele, și singurei dumnezeieștii vrednicii cuviincioase, pentru Solomon că sau zis să socotim, care nici fără prihană au avut pre sfârșit: Nici să silim pre proorocii: nici pentru netezirea locurilor celor proorocești întru proaste faceri de cuvinte să cădem: Ci pre care cu pricepere și după Istorie sau zis să le luăm în minte, și pre cele după privire proorocite să le înțelegem, nici pre cele arătat istorisite sau a se privi sunt datoare la istorie silindule, ci amândurora potrivită și întocmită minte alcătuindu-le. Iar dacă o proorocie ca aceasta sar fi aflat, și pre istorie cu potrivire și pre privire fără silă se cade a o uneli pre dânsa întru amândouă.

Lui Isidor diaconului. La aceia, de nu va prisosi dreptatea voastră: și celelalte. 204.

Cînd omul cel întâi plăsmuit din însăși, precum ar fi zis cineva, linia dumnezeieștii porunci abătându-se pre înșelăciune o au protimisit acelu ce pre dânsul cu totul a-l pierde au meșteșugit, atunci și trupul lui sau făcut nu numai muritor, ci și pătimicios. Că multe micșurătăți au odrăslit, și greu și cu anevoie de înfrînat calul sau făcut. Deci fiindcă și la toți ne slava aceasta și decât toată paguba mai grea

moștenire sau trimis, și cu trândăviile voinii sau crescut avuția cea urâtă, aicea venind Hristos, mai ușor nouă pre trup prin botez l-au făcut, prin aripa Duhului sculându-l: pentru aceasta mai mari decât celor vechi nouă sau adaos și nevoințele și celencirile. Că nu de ucidere curați să fim nevoiește numai ci încă și de mânie, și de preacurvie și de curvie: ci și de neînfrânata vedere: Nici de jurământ strâmb, ci nici de bun jurământ. Și împreună cu prietenii și pre vrăjmași poruncește a-i iubi: Și întru celelalte încă toate mai lungi au făcut mendeaurile: și celor ce nu se pleacă foc nestins le-au îngrozit, arătând, că nu a iubirii de cinste acelor ce se nevoieșc sunt acestea, precum necâștigarea, și fecioria: Că acolo au dat voie: De voiești desăvârșit să fii: și, cel ce poate să încapă, încapă: ci negreșit acestea a se săvârși voiește. Că din cele de nevoie sunt. Pentru aceia și au zis aceasta, pre care a te învăța a-i voit: de nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor și a fariseilor, adică, dacă nu atâta veți covârși pre cei ce întru cea veche au fost străluciți: Că nu pentru cei ce vor lua osândă acum vorbesc, ci pentru cei sânguitori și sporiți: pre cât cerul de pământ sau deosebit: Nu veți intra întru împărăția cerurilor. Că nevoințelor și plățile după cuviință le urmeze. Că aceia adică măsurată petrecere petrecând, pământ și lungime de zile și-au avut răsplătirea. Că cinstește zice, pre tatăl și pre maica ta, ca bine să-ți fie, și vei avea lungi ani pre pământ, pre care Domnul Dumnezeuul tău ți lă dă ție. Iar nouă celor ce pre Evanghelie drumuri le alergăm, cer ne este gătit, și bunătățile cele dintrânsul.

Lui Olimpie preotului scolasticului. 205.

Cum că adică mai înainte de multe daruri și de prea mare laudă aș fi pus, pre aceia pentru acelea care și mai înainte am scris, nădăjduind că voi săvârși, nu m-aș fi lepădat, o prietene. Pentru aceasta înăuntrul prihănirii socoteam că sunt, dacă oarecarii pre cele prea bune auzindu-le, nu ar fi luat aminte la înțelegeri, și de folosul aceasta cel din cuvinte sar fi lipsit pre sine-și: ci nădăjduiam că prost așa fiecare ori către cei ce nu sau plecat pre prihănire o va aduce, ori nici pre mine, nici pre aceia nu-i va certa. Dar fiindcă întru atâta ai venit, cât pre mine mă prihănești: Însă eu că nimic nu pot să zic, ci și pre toate le laud: Însă pre una tare socotind că am, că n-am putut să plec: nevoie este pentru aceasta ați însemna ție scrisori, și nu cu tăcere pre prihănire să o sufăr. Că necuvios lucru este, tu adică să îndrăznești acelea care nu se cuvine a le scrie: Iar eu să-ți trimit împotriva pre cele drepte a mă lenevi. Că dacă adică ai fi zis, dar nu ai fi trimis, ma-ș fi liniștit: Iar de vreme ce ai vestit, pre acelea care nici eu nu le-am tăcut, și pre înțelepciunea ta căci se pare că după adevăr mai prihănit o biruiește. Deci aș fi voit adică nimic amar nici defăimător să pun întru dovezi: (:că nu altora viu ca rău să le grăiesc: ci cum că eu n-am greșit să dovedesc.) Iar dacă ceva de însăși nevoia a zice aș fi silit, firii

lucrurilor, nu socotelii celui ce scrie pre pricină se cuvine a o socoti. Și voi începe de la acelea care tu ai scris. Că dacă scriind de multe ori precum zic se cădea, în ce chip cu adevărat se cădea: Către Evsevie și Martinian, și Zosima și Maron, ca de răutate adică să se depărteze, iar de fapta bună să se apuce, apoi cu aceasta nu i-aș fi plecat, a căroră din doi este prihănirea; Măcar că te pari căci cu cuvântul adică pre mine mă prihănești: dar cu lucrul pre aceia îi comodisești. Danțul cel ce nu se pleacă mai marelui, fără de dulceață este: Cel ce nu se pleacă doftorului, ticălos este: Iar cel mai mare și doftorul, afară de prihănire sau sălășluit. Că din cei ce mai ales au putut să zică, și prea mare slavă pentru pricepere au luat, nimeni este, care de aceasta au scăpat, nu din a sa neputință, ci de la căci ascultătorii sunt domni ai sfârșitului, pentru hotarul de sine-și stăpâniri. Pentru aceia și cuvântul judecății adevărat este. Și ce se cade pre oameni a-i zice, fiind cu puțință de la însuși Mântuitorul a lua pre începutul pildelor; Căci când Iudeii și cel de un neam cu aceștia, aceia adică nu credea, și a-L ucide se apuca, iar acela a-L vinde se ispitea, niște cuvinte ca acestea au uneltit Cuvântul: măcar deși la oameni nimic nu au sporit cuvintele, cele ce și pre firea pietrilor după cuviință prea iscusite era a o muia, uneori adică cu socotelile dreptății oprindu-i: iar alte ori cu groaza muncilor împilând pre răutatea lor. Deci ce; i-au plecat; nicidecum. Pentru ce; de vreme ce al a se supune și nu, ascultării domni se cade să fie pentru hotarul de sine-și stăpâniri, precum am zis. Deci oare, dacă întru acea vreme ai fi fost, te-ai fi apropiat la Dumnezeu Cuvântul, și ai fi prihănit; nu ai mântuit pre Iuda: Măcar zicând nu l-au mântuit: Dar mi se pare că toți pre tine pentru nebunia și pentru nepedepsirea cea mai de pre urmă te-ar fi prihănit. Că acelui ce învață adică este, a nu lăsa nimic din cele ce aduc spre plecare: ar acelor ce aud, a se pleca, și nu. Deci de aceasta nimic nu se deosebește și cea de față acum, dacă pre pricina acelor ce nu sau supus cel ce nu i-am supus voi aduce-o: Iar dacă elinii și iudeii către aceasta se împotrivesc: (:că se cade cu nenumărați ochi pre împotriva punerile a le privi, și pre acestea a le răstura:) către aceia adică vom zice. Pentru care pricină Zeve, precum zice Homer,^{*111} nu au mântuit din primejdii pre cel prea iubit, ci l-au sfātuit numai: Iar către aceștia, pentru ce întru cea veche prin Moise și prin ceilalți prooroci vorbind Dumnezeu, nu i-au mântuit; Ci neascultați fiind cu munci pre dânșii i-au muncit; căci când cei ce au luat osândă împreună și sa LIPSĂ 370r cit, și pre aceia că nu sau supus legiuitorului o arată: Iar mai vârtos însăși legiuitorul, cum că cu va pleca pre toți să fie buni, mai înainte au văzut. Că Cel ce hotărăște pentru muncă, cum că nu va pleca pre cei răi, arătat este că știe. Că ceia ce la aceasta vor răspunde, aceasta și la Iudei se va zice. Deci se cădea adică aicea să stea dovada: Căci cum că toată pilda pentru aceasta sar fi zis, decât aceasta mai mic este. Că ce lucru minunat este, la om să vie, ceia ce și de însuși cuvântul sau atins: iar a nu se părea căci cu bună față sau vânat trândăvia, nici de la oameni mă voi depărta. Deci pentru care

¹¹¹ Omir

pricină Moise arătătorul de cele sfinte se împrôșca cu pietre; Iar Isaia se ferestruia,*¹¹² văzătorul Serafimilor; Iar Ieremia în groapa tinei se încuia; și Petru adică se ucidea: Iar Pavel se tăia; au căci nu toți la cuvinte lua aminte, și la sfătuirii; Iar dacă pentru căci de cuvinte retorice ori de îngroziri era neiscușiți, ai fi zis că acestea le-au pățimit, la cei dinafară, carii și întru cuvânt și întru iscusință și întru plecare prea mare slavă au avut, mă voi întoarce. Că pentru ce Platon, vistierul elinilor, și din însăși slobozenia au căzut; Au nu că pre nici un tiran n-au putut să plece; și Pitagora, cel ce mare pentru înțelepciune au cugetat, de împreunarea lui Falarid pentru ce au fugit; au nu căci și după atâta învățătură același iarăși tiran era; Și pentru ce Socrat, cel ce pre toți cei de atunci înțelepți i-au biruit, cu otravă osândit fiind au murit; au nu căci pre cei întregi înțelepțitori nu-i sufăr oamenii; Iar de vreme ce și Aristotel socotești că se biruiește, auzi, ce zice acela: nici cuvântul retoric în tot chipul nu va pleca, nici doftorul nu va însănătoși, ci dacă din cele ce se pot nimic nu va lăsa, din destul cum că are el pre știință vom zice: Căci cum Pericle sau prins: care cu zece picioare covârșea pre ritorii; încă după cum în comedie, pentru dânsul se vestește, oarecare plecare locuia în buzele lui. Că de ar fi putut să plece, vrând nu sar fi păgubit: Și cum Temistocle, cel ce pentru puterea firii înalt se propovăduiește, și însuși închipuind pre frică, se păgubea cu fugă: și cum Demosten cel ce pre aceleași putincioase, și iarăși neputincioase le arată, ca pre celelalte toate să le trec, și pre biruiri, și pre cuvântul cel pentru banii cei răpiți îl voi tăcea, pre Midia nu l-au prins, care atâtea rele l-au făcut pre el să pătimească; Căci cum că adică vrea pre dânsul să-l prindă, pentru care și cu toată puterea pre prihănire o au scris, arătat este: Deci pentru ce nu l-au prins; Nu cum că mai neputincioase pre cuvinte decât silnicia vrăjmașilor le-au scotit: că nu ceva luând, precum Eshin au zis, au vândut biruința: Că nu primește pre prihănirea câștigului celui urât mărimea de suflet a ritorului: nici cel ce au lăsat epitropilor celor bogăți cele părintești după biruință, acesta ar fi luat urât din capete: ci pre vrăjmași mai mari socotindu-i decât cuvântul, și cum că și cu sila acelora nicăieri nu se arată meșteșugul socotind, cu bună cuviință au domolit pre primejdie, mai bine socotind a se părea că se furișează prin blândețe, decât să se biruiască de judecata judecătorilor: Măcar că a se supune pentru frica aceasta, aceiași este cu a nu putea Midia să prindă pre cel dat la judecată: Iar mai vârtos și mai strălucită pre biruire aceasta o are. Că aceia adică era căci înaintea judecătorilor nu au putut cuvântul: Iar aceasta căci și de la însăși cel ce l-au scris, pre această slavă o au primit. Deci dacă un cuvânt ca acesta nu au arătat ritorului pre nădejdea plecării, care nădăjduia că-l va pleca. Apoi cum nu este greu lucru, o prea iscusitule, dintru aceia adică fiecare din socoteală să se judece, și cu neplecarea altora vătămare să fie, sau prepusuri: Iar la mine să se izvodească și să se înnoiască lucrul; și acestea nu laude a dobândi pofind am scris: (:că știi cum pre dânsule le defaim: că dacă laude

¹¹² herestruia

poftind, aş fi numărat şi aceia carii i-am plecat să îmbrăţişeze pre fapta bună, mulţi fiind şi sporiţi:) ci sârguindu-mă să arăt, că ori de se va pleca cineva, ori de nu se va pleca, socoteala aceluia ce sfătuieşte se cade a se cerceta, şi nu din sfârşitul lucrurilor, al căruia nu este domn, a se judeca.

Lui Teodosie diaconului. La cea scrisă: Cine nu ştie pre cetatea Efesenilor că este slujitoare a marei Artemide. 306.

De vreme ce ai voit să te înveţi pre cea în Faptele Apostolilor pusă, cine nu ştie pre cetatea Efesenilor că este slujitoare a marei Artemidei, şi a Diei; să ştii, că nu este cuvântul Scripturii, ci a scriitorului Efesenilor: şi de prisosit socotesc că este, proaste faceri de cuvinte a tâlcui: Pentru care mi se pare că şi cântătorul de Psalmi au zis: Povestitumi-au mie călcătorii de lege bârfe: ci nu sunt ca legea Ta, Doamne.

Nescrisă deasupra. 207.

De vreme ce iubitor de învăţătură fiind, mult învăţat voieşti să fii, şi aceasta voi zice-o, ca să nu mă par că te scârbesc pre tine, cei ce la elini pre idoli i-au făcut, frică să pricinuiască celor ce îi văd vrând, zicea, că din cer de la Dia sau trimis ori sau pogorât, mai presus decât toată mâna omenească. Pentru aceia şi din cer căzut pre dânsul şi ceresc vretas îl numia. Iar vretas este, de la căci se asemănă lui vrotu, adică omului. Iar aceia nu întru acest chip era: ci pre făcătorii de idoli sau gonindu-i sau ucigându-i, ca nimeni să nu poată să spună, că făcut de mână este idolul, pre vestea aceasta întru auzurile oamenilor o au vârat, ca să-i amăgească: carea şi pre cetatea Efesenilor o au înşelat. Pentru aceia şi scriitorul lor pre aceasta lor o au zis. Deci oarecarii adică zic, că pentru idolul Artemidei sau zis, adică a mare-i Artemidei. Iar cum că adevărată este aceia ori ca să se ucidă făcătorii de idoli, ori ca să se gonească, mărturiseşte cea făcută ieri şi alaltăieri în Alexandria cea de lângă Egipt. Că Ptolomeu adunând meşteri, ca pre idolul Artemidei să-l zidească, după lucru groapă mare poruncind să sape, şi aşternută pajişte meşteşugind, şi ascunzând pre vicleşug, au poruncit ca ei să cineze. Iar aceia cinând, în prăpastia aceia surpându-se, au murit, dreptă, precum mi se pare mie, osândă luând, că se apuca să plăsmuiască idoli spre înşelăciunea acelor ce vor ceti: Dar însă acela vrând să gonească pre meşteri, ca nefăcut de mână să se pară numindu-se Dumnezeu, pre care şi nepipăit de mână l-au numit, aceasta au lucrat. Dar nu sau tînuit. Că mai arătat făcându-se lucrul, în fiecare an cu plânsuri celor ce aşa au murit le răsplătea.

Lui Iron scolasticului. Pentru cetire împotriva elinilor. Pentru darul Scripturilor celor de Dumnezeu însuflete, și pentru folosul cel dintru dânsle. 208.

Nu defăima, o prietene, pre ascultarea cea de miere picătoare a dumnezeieștilor Scripturi, că a diavoleștii meșteșugiri este aceasta, care nu lasă comoara a se vedea, ca nu pre bogăție să o ținem. Că zice cum că nimic nu este ascultarea dumnezeieștilor noime, ca nu pre faptă din ascultare să o vadă pricinuindu-se.

Lui Teologie, la aceia, ochi pentru ochi. Și celelalte. 209.

Unul este adică al amândurora Testamenturilor legiuitorul: Dar legea adică, iudeilor celor ce era cu greu de înfrânat, pre fapte le oprea numai: iar Evanghelia, ca cea ce filosofilor dogmatisește, și pre gânduri, dintru care faptele odrăslesc, ca pre niște izvoare ale răutăților mai înainte le stânge, nu numai pre păcatele cele făcute muncindu-le cu deadinsul, ci nici să se facă, oprind cu întemeiere. Iar dacă voiești, și pre însăși graiurile să le golim și nimic nu ne împiedică, pre însăși Scriptura a auzi sau zis LIPSĂ 523r zice, celor de demult: ochi, pentru ochi, și dinte pentru dinte. Iar Eu zic vouă, să nu stați împotriva celui rău. Aceia adică măsură a osândeii hotărăște pre potrivirea patimii, atâta a lucra celor nedreptățiți iertând în ce fel au pățimit, întru frica de a nu pătimi pre aceleași mai înainte oprind pre rău. Că iconomia aceasta de mintea cea adâncă a legiuitorului se atinge: Iar aceasta, adică, Evanghelia întru blândețea Acelui ce au pățimit, au oprit pre sporirea răutății cea către cele mai rele. Că de vreme ce acelor munciți nedreptatea după dreptate sau hotărât, și către nimic a se lucra, greu sau legiuit, urmare era acelor asemenea: Că lucra fiecare nedreptățindu-se o prihănea: Și nu era încetare a celor mai dinainte aceasta, ci și înainte chemare a relelor celor mai grele: unul iarăși întărâtându-se și lucrându-o: Iar altul a doua oară a izbândi sârguindu-se: și nici un hotar al relelor știind: Nici izbândirii sfârșit, ci început de mai mari primejdii născător, care primejdii întru neîmpăcată oarecare vrajbă au căzut, și pre înțelepciunea legii o silea merinde a răutății să se facă, pre care surpătoare a greșelilor o au rânduit. Deci de vreme ce atâtea rele se năște, pre început, ca pre un foc stingându-l Evanghelia, au oprit pornirea înainte a răului.

Aceluia-și. La cea zisă, să nu te abați în dreapta, sau în stânga: Și cum căci cu osteneală se isprăvește fapta bună. 210.

De vreme ce slobozenia adică mijlocitoare este între înfrânare și scumpătate, iar mărime de suflet între mândrie și între smerenie: Iar blagocestia între evlavie și între păgânătate: Pentru aceia și vecine cum că sunt răutățile faptelor bune înțelepții bărbați hotărând, pre locul cel de mijloc faptelor bune l-au dat. și mie întru toate faptele bune calea cea prea de mijloc prea bună mi se arată. Și aceasta este, ceia ce ai voit a te învăța: să nu te abați în dreapta, nici în stânga: pre cale împărătească umblă. Că de vreme ce abaterile de la faptele bune în răutate sfârșesc: Că vrând cineva să fie iconom, mulți întru scumpete au căzut: sau ieftin întru neînfrânare: nu numai prea bună pre cea de mijloc, ci și prea împărătească după cuviință o au hotărât că este.

Lui Adamantin. La cea zisă în cântarea lui Avacum: Acoperit-au cerurile bunătatea Lui. 211.

De vreme ce mintea pre cele mai presus de minte a le înțelege nu poate, nici cuvântul pre cele mai presus de cuvânt a le tâlcui: Căci cum că aceasta așa se află, întăresc dumnezeieștile cuvinte, zicând: Mărima Domnului covârșește cuvântul, adică decât tot cuvântul mai înaltă este și mai presus de mărirea cea stăpânească: și nu au zis, firea, din care este mărirea, ci mărirea cea din ființă: dea loc toată firea omenească mărimii lucrului: și nu pre ființă să o iscodească, ci închină-se vredniciei: dea loc încă tot norodul îngerilor și al arhanghelilor, și al puterilor celor de sus că la aceasta privește cea zisă, care ai voit a te învăța: Acoperit-au cerurile bunătatea lui. Că vestește, cum că decât toată mulțimea îngerilor, și decât sfintele rânduieli mai mare este cuvântul cel pentru dumnezeiasca ființă.

Lui Varsanufie. La aceia, învățați-vă bine a face. 212.

De vreme ce mulți din cei ce pre cele prea mari le sfătuiesc, nici pre cele mici a le face nu sufăr, ci în cuvinte filosofind, în lucruri de rușine sunt vrednici, pentru aceasta sau zis aceia, învățați-vă bine a face. Drept aceia se cade potrivită cu cuvântul pre viață a o avea cel ce nu voiește și ocări să aibă, și sub muncă să se supună.

Aceluia-și. A lui Iezechil. Ce este cea scrisă: Dreptățile Mele le-au lepădat: și în legile Mele nu au umblat. 213.

De vreme ce ai zis, pentru care pricină au zis Dumnezeu prin Iezechiel: Dreptățile Mele le-au lepădat: și în legile Mele nu au umblat, scurtă tâlcuire voi unelti. Nu numai, zice, necredincioși s-au aflat, că și către cei de aproape răi sau arătat. Că de vreme ce cu oarecare cuprinzătoare despărțire în două, legiurile acestea se taie, și întru slujirea lui Dumnezeu, și întru iubirea de oameni a celor de o seminție: Pentru aceia și două lespezi sau scris: Că se putea după cea mai dintâi să greșească mulțimea cu necunoștința celui mai bun, și cu înșelăciunea acelor ce voiesc să se amăgească, ca unul ce nevăzut este Dumnezeu, și în multe părți despicate socoteala cea împrejurul Lui: Pre a doua o au adus asupra, care tuturor prea arătată este: Că nimeni nu este, care nu cunoaște, că rău lucru este și vrednic de muncă uciderea, și prea curvia, și lăcomia, și celelalte asemenea acestora. Dei fiindcă pentru păgânătate lua în răs pre norodul cel Iudaic, ca nu să se pricinuiască necunoștință, sau să zică că vrednici sunt ei de iertare, ca unii ce sau înșelat de oarecarii iscusii întru unele ca acestea, le mustră pre nedreptatea cea către cei de o seminție, și afară de toată iertarea îi pune, fiindcă nici de la oameni aceia carii firea cea de obște pârâș le este, nu sau depărtat, ci fără de rușine spre fărădelegi au mers. Deci prin acelea care lucrul cel arătat au defăimat, pentru aceasta au arătat și pre ceia ce se pare nearătată cu rea voire și cu rea obișnuință călcată.

Aceluia-și. Tâlcuire la cea scrisă întru Înțelepciunea lui Iisus: nu căuta să te faci judecător. 214.

Dacă nici a urma pre dreptate cu lesnire nu este, nici vânându-o să nu o dea în jaf: (:că unii adică pentru trândăvie nu o află pre aceasta: Iar alții pentru ascuțimea minții adică o vânează, dar pentru neslobode patimi o dau în jaf, sau cu frica, sau cu nebărbăția, sau cu banii, sau cu prietenia, sau cu vrajba stricându-o:) după cuviință sfătuitorul au sfătuit: Nu căuta să te faci judecător.

Lui Toma monahului. La aceia, să fie mijloacele voastre încinse. 215.

De vreme ce pre cele prea mari și prea dumnezeiești în scurt a le învăța voiești, să știi, că pentru aceasta au zis Mântuitorul: să fie făcliile voastre aprinse, că la fapta bună nevoindu-ne, și pre cuvântul cel prin gură scos, și pre cel în minte totdeauna strălucindu-l și în suflet, și în limbă să-l avem. Că cel ce adică este înăuntru, pre noi ne luminează, iar cel dinafară pre alții. Însă făclia cea dăscălească însuflețează-se, și adape-se, și hrănească-se de fapta bună cea părintească, ca nu întunecată să fie, și ne luminată.

Lui Iehirion. La cea zisă, de nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor: Și cum că aceasta nu se împotrivese aceia, Vai vouă cărturarilor. 216.

De vreme ce poate oarecare împotriva grăire ai socotit că zace în sfințitele Evanghelii, ai scris, cum că au zis Mântuitorul, fariseilor adică ca unor pustii de fapta bună: Vai vouă cărturari, și farisei, fățarnici: Iar Apostolilor, de nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor și a fariseilor, nu veți intra întru împărăția cerurilor: Îți trimit înapoi, că se cade a înțelege, mai mult, că sau zis, decât dreptatea care este cu cuviință, dar mai mult trebuia să o aibă aceia. Că nu cei ce între cei ticăloși și vrednici de plâns înoată, ar fi fost cu dreptate să împărătească: Ci cei ce pre cei după lege sporiți cu multă prisosință îi covârșesc, și cerului cuviincioasă petrecere au petrecut.

Lui Petru. La aceia risipiți Biserica aceasta: și în trei zile o voi ridica pre Dânsa. 217.

De vreme ce ai socotit că oarecare împotriva grăire sau scris în Evanghelie, ai vestit, pentru care pricină mincinoasă mărturie au numit pre cea zisă pentru risipirea și ridicarea Bisericii. Că sau zis: risipiți Biserica aceasta, și în trei zile o voi ridica pre dânsa. Zic: că aceia adică pentru Biserica zicea: Iar El pentru trup. Iar dacă ai fi zis de necrezut este aceasta: Că nu o au știut aceasta aceștia cândva, nici Ucenicii Lui, dacă nu din morți sar fi sculat: aș fi zis, că deși nu ar fi știut, nici așa pre cele adevărate le-ar fi mărturisit. Că una se făgăduia că va face, nu pre amândouă. Că a risipi adică acelora se cădea: Iar a o scula Lui-și. Că risipiți voi, și Eu voi ridica. Că a risipi adică, și a fiecăruia era: Iar a ridica a lui Dumnezeu.

Lui Ualendie preotului. La aceia, să nu vă grijiți, cum sau ce veți grăi. Și la aceia, gata să fiți dea pururi spre răspundere. 218.

De vreme ce ai zis că te minunezi, cum Mântuitorul adică au zis: să nu vă grijiți, cum sau ce veți grăi: dar unul oarecare din ceata Apostolească au sfătuit: Gata să fiți dea pururi către răspundere: să știi că nu este împotriva grăire: ci aceia adică pentru mărturisire sau zis: Iar aceia pentru învățătură. Căci când adică întru adunarea de prieteni ar fi cineva, ni se poruncește și noi a ne griji. Că necuvios lucru este, a nu ști, ceia ce a învăța ne făgăduim. Iar când divan ar fi înfricoșat, și noroad, și muncitori turbându-se, și despre toate părțile frică, pre al Său ajutor sau

făgăduit că ni-l va da. Că prea mare lucru era, oameni de pești puțin după neglăsuire deosebindu-se, tirani șezând, și ipați. Și voievozi fiind de față, și săbii golite, și toți aceia împreună luptându-se, intrând legați, și în pământ plecați să poată a rupe glas: căci cu cuviință ar fi fost aceia adică de dumnezeiescul ajutor să se îndulcească, iar aceia să învețe nu somnului ne învățaturii să se dea pre sine-și. Că înțelepți se cade să fie ucenicii înțelepciunii.

Lui Paladie diaconului. La aceia, dacă cineva episcopie poștește. 219.

De vreme ce pre mintea cea apostolească ne privindu-o, cea în Scriptură ascunsă, ci pre însăși numai slova văzându-o sus și jos vestești: Dacă cineva episcopie poștește, bun lucru poștește: Ca și cum ți sar fi cuvenit o sfințită începătorie ca aceasta, am adică prin acelea care voi dovedi, cum că nu întru acest chip au zis Apostolul, precum tu zici: Dar însă lăsând să răstorn pre aceasta: că fie, acela întru acest chip ceva au zis: tu pentru care pricină pre cele pentru tine necunoscându-le, și nici pre sine-ți a te stăpâni putând, poștești pre începătorie ca aceasta, care și decât împărăția este nu numai mai înaltă, ci și mai ostenicioasă; și nu socotești că este fără de vină stăpânire, ci nu fără de osândă slujbă; Însă deși tu decât toată nebunia mai dea cindea sporești, dar și eu m-aș fi înebuint, dacă m-aș fi arătat neispitindu-mă a vindeca patima ta. Că mie, o fericite, și aceia, dacă cineva, înfricoșat îmi este, și din temelii pre însăși sufletul îl clătește. Că de mărimea începătoriei este arătătoare. Iar dacă ai fi zis, cum; aș fi zis, că nu au îndrăznit să poruncescă, dar nici să nu dea voie, nici să nu sfătuisacă că nici au zis: Fiecare episcopie poștească: bine face. Căci cu adevărat pre dorul tău cel împrejurul lucrului poate oarecarii l-ar fi lăudat: ci spânzurând în mijoc pre pofta preoției, nici pornește spre dânsa, ca nu pre cei nevrednici să-i ridice spre lucru cu neputință, și care pre toată o covârșește și petrecerea și vrednicia: Nici oprește, ca nu urâtă să facă pre cea decât toată împărăția mai mare: Ci spânzurată pre sfătuire lăsându-o, și pre fiecare judecător al minții sale făcându-l, el nici a pofti, nici a fugi nu poruncește, numai nu strigând, și prin ochi, și prin sprâncene, și prin tot chipul, pre boldurile fricii întru cei ce aud vârandu-le: Eu adică lucru spânzurat de dumnezeiasca hotărâre și hirotonie, poftelor oamenilor nu dau: ci sfătuiesc și mărturisesc, că cel ce pre aceasta o poștește, să știe că nu pre cele fiecum le poștește. Că de slujbă, nu de odihnă este numele episcopiei arătat. Iar dacă nu crezi, pre cele de aicea înainte cetindu-le vei cunoaște pre mintea noastră. Că se cade episcopul, cu toate faptele bune să fie împodobit: și pre primejdiile cele străine ale sale să le facă. Că nu lui-și, ci supușilor trăiește: și de nenumărați ochi și limbi viața aceluia se cearcă.

Lui Isidor episcopului. 220.

De vreme ce ai scris, pentru care pricină nu au zis Pavel așa prost: Cu toți oamenii împăcați-vă: ci au adaos: de este cu puțință. Îți scriu înapoi: de vreme ce se poate uneori de nu este cu puțință, când pentru blagocestie este cuvântul, când pentru lucru drept, când pentru întreaga înțelepciune, când pentru toate în scurt faptele bune. Că binecredincioasul adică cu păgânul cum se va împăca; Dreptul cu nedreptul; Sau înfrânatul cu lacomul; cu cel ce de multe ori nu numai pre a celorlalți, ci și pre a sa vreme voiește să o strice. Iar dacă socoteli și se par că sunt acestea, vezi pre însăși Pavel, dacă cu toții sau împăcat. Iar dacă și mai de sus cuvântul ai fi voit să-l aduc, vezi pre Hristos, dacă cu toți sau împăcat. Că întru atâta îndrăzneală sau înebunit boierii Iudeilor, cât și pre Cruce pre Dânsul L-au pironit. Dar ce este de ar fi fost cu puțință; tu, zice, nu da cumva pricină de vrajbă, și cu dreptate și cu pricină binecuvântată a avea vrăjmaș. Iar dacă fără de socoteală aceia se îngreioază de tine, aceasta nu te va vătăma. Că nici Hristos, zicând, m-au urât pre Mine în deșert, au poruncit a nu avea vrăjmași: Că acestui lucru nu suntem domni: ci a nu nedreptăți, a nu semăna rădăcină de război, și mai ales, când blagocestia nimic nu se vatămă. Iar dacă cei răi pre cei buni îi urăsc, nu vă minunați. Că și mincinoșii apostoli pre Apostoli, și mincinoșii prooroci pre prooroci îi urăsc. Ceia ce și însuși Pavel arătat știndu-o, au scris. Și gonește pre pace împreună cu toți cei ce cheamă pre Domnul din curată inimă: Deci nu prihănes pre cel ce are vrăjmași, ci pre cel ce lui-și vrăjmași și-i face. Iar dacă nu se potrivește luminii întunericul: că nici este cu puțință: Nimic nu este din pricina luminii: dacă nu voiește necredinciosul (:pre blagocestie să o îmbrățișeze, nimic din pricina blagocestiei: dacă nu voiește lacomul:) la întreaga înțelepciune să se nevoiască. Nimic din pricina întregului înțelept, dacă nu voiește nedreptul să se depărteze de la nedreptate. Nimic din pricina dreptului dreptului ci din pricina acelora este prihănirea, carii mustrare a răutății lor socotesc pre faptele bune ale celor de aproape.

Lui Alimbie scolasticului. Pentru cetire, împotriva elinilor. Pentru darul scripturilor celor de Dumnezeu însuflăte, și pentru folosul cel din trânele 221.

De vreme ce, precum ai zis, izvoarele cuvintelor liniștind pre sufletul cel ce voiește să se adape îl vestejesc: Pre acelea, prea cuvântărețule, mai ales a le destupa te sfătuiesc pre tine, care cu bogate și pururi curgătoare ape sunt îndestulate, și nu pre cele ce au trebuință de aiurea de adăpare.

Aceluia-și. La aceia, Eu Dumnezeuul lui Avraam și a lui Isaac, și a lui Iacob: Și la aceia, Voi apăra pre cetatea aceasta pentru David, că să o mântui pre dânsa. 222.

Dumnezeiesc lucru este fapta bună, o fericite, și de Dumnezeu iubit, și fericit, și fără de moarte, și de uitare nebiruit. Că dea pururi pomenită este la oameni, iar la Dumnezeu dea pururi neuitată, cel ce uneori adică o tâlcuiește: Eu Dumnezeuul lui Avraam, și a lui Isaac, și a lui Iacob: alte ori, voi apăra cetatea aceasta ca să o mântuiesc pre ea, pentru David sluga mea. Atâta grijă lăsa lui Dumnezeu și cinste, și săvârșindu-se, aceia căroră fapta bună le era prea iubită. Iar dacă aicea așa pre dânsii înalt îi propovăduiește, cu care daruri nu le va răsplăti lor acolo.

Lui Iron: 223.

Mânia și iuțimea, se pare adică că una oarecare este și aceiași poate. Ci aceia adică vestește pre pronirea cea iute a patimii, care și pre cugete le fură: Iar aceia pre zăbovirea cea îndelungată în patimă. Pentru aceia adică și de la aburare sau zis: Iar aceia de la căci pofteste, și pre izbândă o îndrăgește.

Aceluia-și. La aceia, lupii și miei împreună vor paște 224.

Foarte mă minunez, cum lauda adică a Scripturilor, pre care le-au lăsat prea înțeleptul Ioan, pretutindenii mergând, până la marginile pământului și a mării au ajuns, dar de ne învățătura ta nu sau atins. Și minunându-mă nu pre acela îl priciuniesc, ci pre a ta necovârșită trândăvie o prihănesc, care pre același lucru l-au pățimit cu cei ce întru statornică miază zi și întru luminată alinare pre soare nu-l văd, pentru că puterea cea văzătoare întru dânsii cu totul sau stins. Că prin acelea care zici pre sine-ți te prihănești, că ne iubitor ești de cele bune. Că cine nu sau robit de acelea; cine încă din oamenii cei după dânsul născuți nu mulțumesc dumnezeieștii purtări de grijă, că după dânsul sau născut; și nu neîmpărțășit sau dus de la dumnezeiasca alăută, ceia ce pre basmul*¹¹³ cel muzical, care cu covârșirea celor zise după dreptate era necrezut, l-au făcut al său. Că nu pre fiară ale vâna cu dumnezeiasca muzică au făcut. Ci pre oamenii cei cu chip de fiară i-au domestnicit, pre sălbăticia lor îmbânzindu-o, și în blândețe și întru întocmire așezându-o. Că lupi și miei, nu cu chipul, ci cu năravurile, unii cu alții împăcându-se, întru aceiași i-au împreunat. Deci atingându-te de a lupta aceia, și toată neîmpodobirea ceia ce

¹¹³ basnul

întru tine acum dănuiește desăvârșit se va duce, și va da loc întocmitei aceleia muzici.

Lui Evdemon diaconului. Împotriva Iudeilor: Unde și uneltire a lui Iosif*¹¹⁴ pentru Mântuitorul cu însăși zicerile sale. 225.

De vreme ce și elinilor și barbarilor, și tuturor oamenilor mărturia vrăjmașilor după cuviință se pare că este vrednică de crezut, dar iudeii pre toată răutatea covârșindu-o, nu numai proorocilor nu au crezut, ci nici însăși lui Dumnezeu: Însă au fost oarecare Iosif iudeu desăvârșit al legii râvnitor, și pre tot așezământul cel vechi cu alte cuvinte adevărate tâlcuindu-l, și pentru iudei prea bine îmbărbtându-se, și întru toate pre cele ale acelora mai înalte decât cuvântul hotărându-le, și adevărului lucrurilor învrednicind a-i da loc: că nu au râvnit pre socoteala acelor necredincioși: de nevoie este socotesc pre zicerile aceluia a le pune de față. Deci ce zice; „Și au fost în vremea aceia un Iisus, înțelept, bărbat, de se cade pre Dânsul bărbat a-L zice. Că era de prea slăvite lucruri făcător, dascăl al oamenilor celor ce cu dulceață pre cele adevărate le primea: Și pre mulți iudei adică, pre mulți încă și din elini i-au adus la credință. Hristos era acesta. Și pre Dânsul pentru pâra bărbaților celor dintâi la noi cu Cruce certându-L Pilat, nu au încetat cei ce mai întâi l-au iubit. Că sau arătat lor a treia zi iarăși trăind, dumnezeieștii prooroci și acestea pentru Dânsul, și alte nenumărate minuni zicând. Deci iată a creștinilor, celor ce de la Acesta sau numit, nu sau stins seminția.” Dar eu de foarte mă minunez de iubirea de adevăr adică a bărbatului întru multe: Iar mai ales, întru acelea care au zis, „Dascăl al oamenilor celor ce cu dulceață pre cele adevărate le primea.” Că sunt carii cu necovârșită trândăvie au bolit, și iudeii cei ce nu au crezut, și pre cele prea luminate și dumnezeiești prihănuindu-le, dintru a sa trândăvie, iar nu din ne luminarea lucrurilor aducând pre hotărâre. Deci dacă și vrăjmașii împotriva adevărului a-i căuta nu au îndrăznit, cine este cel ce nu va crede lucrurilor celor decât soarele mai luminate.

Lui Pavel. Că se cade cei ce cu îndreptarea dogmelor strălucesc, și pre viață să o aibă cuvântului potrivită. 226.

Dacă biruit preeretici, și pre elini și pre iudei pentru îndreptarea dogmelor, cu dreptate ar fi fost și întru lucruri pre dânsii a-i birui, ca nu biruiți fiind întru aceia, întru aceasta să socotească că ne biruiesc, nici să poarte prin gură pre viața noastră, cei ce de credință sau lepădat: Nici să poată a zice, cei ce împrejurul celor nearătate

¹¹⁴ Iosif Flaviu

greșesc, cum este cu putință să creadă pentru cele nearătate; că dacă și înainte povățuitoare și cuprinzătoare este blagoestia, dar însă trebuință are și de petrecere dreaptă, ca prea desăvârșit și prea din vârf sporire să se arate. Și pentru acestea hotărăște dumnezeiasca Scriptură, zicând: Credința fără de lucruri moartă este. Deci cu toată puterea spre cu dinadinsarea petrecerii pre înșine să ne gonim, ca întru toate biruind, și tăcând împotriva luptătorilor celor ce îndrăznesc a zice să le astupăm gura.

Aceluia-și. La aceia, luați aminte milostenia voastră să nu o faceți înaintea oamenilor spre a se vedea. 227.

De vreme ce ai scris, cum este cu putință să nu se arate cel milostiv: zic, că pre socoteala acum o cercetează a celui ce miluiește. Că de vreme ce acelora cărora cineva voiește să placă, de la aceștia vânează pre laudă: Iar cel ce voiește lui Dumnezeu să placă, de la Dânsul voiește să ia pre laudă, aceasta au zis. Că nu cel ce sau văzut cu totul spre a fi văzut face, ci cel ce voiește a fi văzut, și pentru aceasta înpublică taina. Că deși lucru nu suferre a se ascunde, ci cel ce miluiește nu este dator să se arate: Că cel ce aceasta o lucrează, și pre cei ce i-au îi îmblicează, și pre a sa plată și laudă o propovăduiește.

Lui Paladie anagnostului. Pentru asemănări, prin care înțeleptul în multe chipuri cu față face pre înțelepciune. 228.

De vreme ce ai zis, pentru care pricină asemănările nu toate se iau, aș fi zis, ca să fie asemănări, și nu aceiașime să fie. Și lăsânt pre celelalte pre cea zisă a o lumina este cu putință mă voi ispiti. Oarecare înțelept bărbat, zic adică fiul lui Sirah, cel ce pre înțelepciunea aceia o au scris, cu față făcând pre înțelepciune, și neputând printr-o pildă sau prin trup sad și pre frumusețea ei și pre înălțime și pre buna mireasmă, și pre celelalte care-s cuviincioase înțelepciunii să le pună de față. Înconjurând cât era cu putință pre toate sadurile, și pre fiecare adunând pre cea potrivită și prea cuviincioase către arătarea ei, așa oamenilor o au zugrăvit, ca dintru acest sad adică pre frumusețe, iar din altul pre înălțime, iar din altul pre buna mirosire adunându-o, și ca dintru oarecare comoară, nu pre toate cele ce se cuvin sadurilor, ci pre acelea de care trebuință avea chipul, luându-le, vrednic ceva de înțelepciune a socoti au făcut. Și ca să nu mă arăt tăinuit ție cu ocară neînvățăturii mânjindu-mă, pre însăși zicerile nu le-am scis pre care neuitate cu cuvință era să le ai-bi tu.

Lui Zosima. Pentru dumnezeiasca venire. 229.

Lăsarea păcatelor omenești arătarea cea în trup a Fiului lui Dumnezeu, pre toți adică i-au înfricoșat și pre oameni și pre draci, și pre aceia adică a cruța pre fire plecându-i, ca una ce sau unit cu Dumnezeu: Iar pre aceia a se depărta de bântuila cea împotriva lor silindu-i, ca una ce fără de păcat de aceia sau făcut. Iar pre tine nimic dintru acestea nu te-au muiat, nici a te teme te-au făcut, nici a te înțelepți te-au învățat. Deci dacă om ești, cu cea mai dintâi pedepsește-te: Iar dacă drac, cu cea de a doua învață-te, a nu unelti rău pre firea cea prea bună a patimii. Că vei merge la judecată, pentru toate acestea sub pedepse supunându-te, și pentru nesimțirea cea lungă seamă vrând să dai.

Lui Alfie episocpului. Pentru Sinaherim. 230.

De vreme ce Sinaherim decât firea omenească și puterea mai mari au îngrozit lui Iezechia, pentru aceasta au cunoscut pre nimicnicia neputinței sale. Că cel ce dintru un iureș și dintru o strigare au nădăjduit să ia pre Ierusalim, mai pre toată oastea fără de război și fără de luptă pierzându-o, iubit lucru au socotit ca să se mântuiască singur. Și scăpând acasă, de ai săi sau ucis, ca împreună și pre neputința sa să o cunoască, și să nu fugă de osândă.

CARTEA. a-5-a.

A EPISTOLELOR, CELUI ÎNTRU SFINȚI PĂRINTELUI NOSTRU ISIDOR PILUSIOTUL.

Lui Antioh. 1.

Precum în trupuri din lăcomie relele ametecări se fac: că după ce pre ale sale hotare lăsându-le stihiiile, mai presus de hotare covârșire se face și întru nemăsurare va cădea, atunci bolile și cumplitele morți se întâmplă: așa și la suflete. Că dacă din

viața cea întreagă înțeleaptă la mânie ne-am prăvăli, și îngâmfați și cu chip de rob ne facem, prin aceia adică urâți, iar prin aceasta cu totul de răs făcându-ne. Că potrivit*¹¹⁵ răutăți amestecând, și îngâmfare împreună și momire, și urâciune dobândim, și de răs ne facem vrednici. Ci dacă pre lăcomia patimi o vom tăia, și smeriți cu deadinsul, și înalți cu întemeiere vom fi. Că întru acest chip este filosofia cea de la noi, pre smerita cugetare și pre înălțime întru un suflet le bagă: Pre smerita cugetare adică, căci asupra nimănui ne ridicăm: Iar pre înălțime, căci pre nimeni nu învrednicim a-l momi.

Lui Ermoghen și lui Lambetie, și lui Leontie episcopul. 2.

Deși către Zosima și către Eustatie, și către Maron, bărbați carii nici ceva bun din sine-și au, nici pre învățatura cea din lucruri o primesc, nici pre sfătuirea cea de la alții o îmbrățișează, ci întru mărturisită pirzare au căzut, de prisosit este, judecați, pentru cele cuviincioase a vorbi: ci cu dreptate ar fi fost rugăciuni către Dumnezeu a unelti, poate, cumva pre dânșii dintru adâncul răutății îi veți trage: că dumnezeiesc este precum se pare lucrul.

Lui Pavel. 3.

Dacă bogăția, și frumusețea, și tăria, și slava, și stăpânia, și toate cele ce se par că sunt bune, îndată și se vestejesc, și ca un fum se risipesc: cine este acesta neînțelegător, ca pentru una din cele zise să se îngâmfe și mare să cugete; Că cel ce pre toate împreună acestea le are se golește și pustiu se face, uneori adică și trăind, iar după ce au murit negreșit: Cel ce nu pre toate împreună le are, (:că nici este cu puțință toate a le aduna:) cum nu de răs va fi vrednic fălindu-se pentru umbre și pentru visuri și pentru ne lunate năluciri.

Lui Zosima preotului. 4.

Se cad, o prea bunule, a pleca prin lucruri pre ascultători, că este împărăție a cerurilor, și spre pofta ei a îndemna pre ascultători. Și se vor pleca ascultătorii, când vrednice lucruri de împărăție lucrând pre dascăl l-ar vedea: Iar dacă de muncă vrednice precum tu lucrând pentru împărăție ar filosofi, cum va pleca pre ascultători; Că același lucru face, precum dacă cineva ar pleca să îndrăgească vreun lucru pre cei ce sau încredințat de la dânsul mai întâi, că aceasta nu are fire să fie.

¹¹⁵ potrivit

Lui Dometie comitului. 5.

Biruire este, o prea înțelepte, nu a muri în război, ci a se teme de războinici, și a arunca pre paveță: Iar care au lăsat trupul poftind vitejie întru purtătorii de biruință a se scrie, legea au hotărât: Fiindcă și din luptători carii întru însăși lupta au murit, mai vârtos îi cinstesc cei ce pre nevoințele acestea le-au așezat decât cei ce pre aceasta nu o au pătimit: Deci dacă acestea așa sunt, pentru care pricină socotești că mucenicii căci au murit sau biruit, și nu pentru aceasta mai vârtos înalt îi propovăduiești; că sfârșit este a luptei acesteia nu trupul, (:care și părându-se că trăiește au murit:) ci a nu se strica lauda faptei bune.

Lui Paladie diaconului. 6.

Dacă nici mărimea episcopiei, nici căci nimic vrednic de dânsa nu lucrezi, nici limba Apostolească care au închipuit ce fel se cade să fie episcopul: Nici nemitarnicul divan care neamăgită pre hotărâre o va aduce, nici alt nimic nu te oprește pre tine de nebunia aceasta, prin care de poftă necuvântătoare îmbătându-te pre vrednicie a o cumpăra nădăjduiești, măcar de cei dinafară înduplecă-te. Că zic, cum că Pitac luând pre începătorie de la Militeneni, după ce au biruit pre Frion cu o singură luptă stăpânitorul rigului, au dat înapoi pre începătorie: Iar aceia nevrând să o ia, i-au silit, nevrând tiran, ci prost să fie. Deci dacă cel ce cu ale sale primejdii și cu sânge au câștigat pre începătorie de bună voie o au dat pre primejdie primindu-o asupra-și, iar pre tiranie lepădându-o, și mai ales fără de dare de seamă fiindu-i. Tu cel ce nici întru supuși a fi, precum zic, cu dreptate este, începătorie vinovată și care sub nenumărate dări de seamă zace și mai mare decât toată vrednicia omenească, pre care nici dându-ți-se a o primi ești dator, a o cumpăra nălucind în vis, nu numai nu te rușinezi, ci și te fălești. Și cine pre tine pentru atâta îndrăzneală nu te va prihăni.

Lui Palladie ipodiatonului. 7.

Cel blând mai iubitor de oameni cu dreptate ar fi fost să aibă pre socoteală decât dreptatea cea foarte, și cu dinadinsarea: că se cuvine lui mai vârtos decât pre dreptate a unelti pre iubirea de oameni.

Lui Alfin ipodiatonului. 10.

Mai bine este a nu se prinde întru răutate: Iar după ce sau prins a ști că sau prins, și degrabă ca dintru oarecare beție să se tragă. Că cel ce sau prins adică, dar că sau prins nesocotind, cu nesuferite boli bolește.

Lui Amoniescolasticului. 9.

Cei ce întru copii lor carii încă prunci sunt seamănă întâi adică pre cuvântul cel pentru dumnezeiasca covârșire și purtare de grijă: Iar a doua pre chipul cel pentru fapta bună, aceștia nu numai părinți, ci și dascăli prea buni fiind vor dobândi dumnezeieștile răsplătiri. Iar cei ce pre multa dumnezeire și pre răutatea ei o au sădit, ca unii ce au jrtfit pre fii lor dracilor, vrednice vor lua amaneturile.

Lui Simah. 10.

Întru războaiele cele dintr-o seminție, deși cei ce biruiesc decât cei ce se biruiesc sunt mai ticăloși: că mai mult decât aceia se rușinează: cu cât mai mult ceva decât ceilalți vor lucra: Dar însă după ce se vor împăca se vor despărți. Iar întru noi unde războiul mai greu este cât cel dintru o seminție: Ca unui trup este întrecere: fiindcă nevrând să se împace se împerechează. Ci acela se pare că se împodobește cel ce mai mult decât ceilalți au lucrat, și care a se rușina este dator. Că celor ce lucrează nu celor ce pățimesc munca le este gătită.

Lui Martinian, și lui Zosima 11.

Fugiți, o prea bunilor de răutate: Că puternică este să turbeze și nebuni să lucreze pre ai săi îndrăgitori. Și goniți pre fapta bună: Că puternică este să înțelepțească și întru așezarea cea cuviincioasă să păzească pre cei ce se țin de dânsa: Care și prin ochii cei ce de multe ori blând ceva și liniștit văd arată cum că este înăuntru mintea plină de întreagă înțelepciune.

Lui Zosima preotului. 12.

Mulți adică (:că pre toți ai zice aspru poate va face pre cuvânt:) prea greu și amar pre tine te comodisesc: Carii mă rog să nu adevereze. Iar de vreme ce și adevăratul tău frate plângându-te pre tine și tânguindu-se pre aceleași, ca să nu zic mai grele,

au vestit nouă, rugându-mă ca să trag pre tine, de este cu putință din fundul lăcomiei, cu care spre răul capului tău ai îmbătrânit. Multe a se bucura zicând celui ce te-au sfătuit pre cele metaherisite să nu le mai metaherisești, am scris în ce chip al tău făcându-te și pre rușinea lăcomiei înțelegându-o, și pre bătrânețe întru care te târăști, și pre dumnezeiasca preoție, spre care nu știu cum ai năvălit: Și pre ocările ceste de față și smintelile: Și pre munca ceia ce va să fie: Întru toate răutățile tăvălindu-te, la bătrânețe nu te dai lucruri tinerești lucrând. Că și cum pre cei tineri a fi întregi înțelepți îi vei sfătui, pre sine-ți nici la bătrânețe sfătuindu-te; Și cum nu te temi unele ca acestea lucrând, și de jertfelnic apropiindu-te; Și cum îndrăznești de preacuratele Taine a te atinge; Deci te sfătuiesc (:că deși te scârbești adevărul cu îndrăzneală se va zice,) ori încetează unele ca acestea lucrând, ori de cinstitul jertfelnic pre sine-ți depărtează-te: Ca nu cumva foc din cer peste capul tău să chemi, care dă trândavilor pricini de smenele acelea pre care le poftesc.

Aceluia-și. 13.

Aud că oarecare înțelept bărbat, și decât banii mai înalt, și la fapta bună nevoitor vorbind cu tine: și pre toate pornindu-le câte trebuia spre îndreptare, sau trimis nelucrător nimic a te folosi pre tine putând. Mai înaltă boala ta decât meșteșugul cel de la dânsul doftoresc aflându-se. Că fiind trebuință tu vrăjindu-te adică cu frumusețea noimelor, și îmbunându-te de pricepere, și sfiindu-te de înțelepciune să încetezi de răutate, nu numai nelucrător, ci și cu ocară pre acesta l-ai trimis: Deci ce se cuvine a face; Că dacă fiecare nimic nu folosește, ci și sfățuirea se defaimă: și râsul oamenilor sau călcat: Și căci de smintesc de tine mulți nimic sau judecat: Și dumnezeiasca frică neumblată este la tine: Și groaza judecății se ia în răs. Ne-am amăgit cu inimă de piatră vorbind.

Lui Edesie dregătorului. 14.

De vreme ce cu mânie adică aprinsă se ridică războiul și după ce se stinge mânia nu se stinge, niciodată pre sine-ți în războaie cumplite nu te arunca: Și mai ales când nici pentru blagocestie, ori pentru fapta bună cuvântul ar fi: Că întru acestea trebuință este până la sânge a te nevoi, nici pre aceia, nici pre acesta dându-o în jaf.

Lui Iehirion scolasticului. 15.

Când mărimea de suflet nu către dârjje, ci către blândețe ar privi, atunci și de mândrie scapă și de robie, ne lăsând să se amestece grozăvia cu buna cuviință.

Lui Petru. 16.

Deși la tirănia lui Evsevie, precum ai scris, pricină a peirii nimeni din cei îmbunătățiți nu au văzut decât pre singură fapta bună: (:că osânda pre judecată o ajunge, iar pomenirea judecății ceia ce va să fie mai iute pieire este celor ce o pomenesc:) dar însă nu te împuțina. Că nu va slobozi Ochiul Cel Atoatevăzător, fapta bună de răutate până în sfârșit să se covârșească: ci va face pre acelea care Lui adică i se cuvin. Iar faptei bune și răutății sunt îndatorite.

Lui Chir scolasticului. 17.

Să știi că greșeala ceia ce se pare că este mică târându-se, întru mare rău aduce: că zice, nimic de la aceasta, răutatea să năvălească în viață au făcut. Că mulți socotesc că a iscodi frumusețile cele străine nimic nu este: Dar dintru aceasta preacurviile se nasc, și răsturnările caselor. Că tac acum deocamdată, că la noi și mai înainte de faptă cel ce caută cu desfrânare, ca un preacurvar se pedepsește: Și tac, că și către tine mie acum îmi cuvântul, cel ce sfințitelor Scripturi adică nu crezi: dar lui Demosten zici căci cu osârdie te pleci. Deci să știi, o prea bunule, că nici de acela una ca aceasta nu sau tăinuit, ci arătat strigă: Lenevirea cea din fiecare zi și trândăvia preum vieților celor deosebite, așa și NU ÎNȚELEG 382v nu de la fiecare din cei ce se lenevesc face pre simțire îndată, ci spre capul lucrurilor întâmpină. Deci dacă vrednic de credință pre dânsul îl socotești, măcar lui pleacă-te, și pre cele mici greșeli taie-le, ca cele mari nici început să ia.

Lui Isaia ostașului. 18.

Mulți din oamenii din cele pentru sine-și și pentru ceilalți și pre hotărâri le scot. Că iubitorul de bani adică nu crede că este cineva necâștigător, nici neînfrânatul întreg înțelept, nici crudul iubitor de oameni, nici lacomul milostiv: Și altminteri*¹¹⁶ întregul înțelept socotește că mulți sunt întru acest chip, și necâștigătorul asemenea, și iubitorul de oameni: Deci dacă asupra tuturor vei hotărî, cel ce pre însăși hotărârea o ai de la toți, precum zic, cu dreptate nu ne minunăm. Că lucrul cel cuviincios și la tine sau întâmplat.

¹¹⁶ aiminterea

Aceluia-și. 19.

Mulți greșind și iarăși pocăindu-se, semne de biruință au pus împotriva patimilor: de la care mai întâi mărturisea pre biruire. Deci dacă și tu de multe ori ai greșit, pocăiește-te.

Lui Petru. 20.

Te pari a nu cunoaște, o fericite, că nu atâta priceperea celui ce zice, nici buna limbuție celui ce sfătuiește poate pre cel ce greșește să-l înduplece, precum celui sfătuit buna cunoștință. Că al a se pleca și nu el domn este. Iar dacă nu crezi, pre o aemănare uneltindu-o, cu care alt nimic nu va putea a se alătura, a te pleca voi putea: Că ce decât Cuvântul este mai cuvântăreț, sau ce decât Înțelepciunea mai înțelept cea ce atâtea și atâtea de multe au zis și blândețe și lucrătoare, ca să oprească pre iubirea de bani a Iudei, și nu au săvârșit; Nu de la neputința Sa, ci de la căci domn este cel ce aude al socotelii sale, pentru hotarul de sine-și stăpâniri, pentru care și cuvântul judecății vrednic de credință este. Deci dacă acestea așa sunt, de laudă adică vrednic este cel ce pre cele ale sale le împlinește: Iar de prihănire și de defăimare cel ce sfătuirilor celor bune nu se pleacă. Iar cel ce pre prihănirea celui ce nu sau plecat spre cel ce nu au plecat o întoarce, nebun este, ca unul ce și pre firea a lucrurilor celor dumnezeiești și acelor omenești nu o cunoaște.

Lui Leontie episcopului. 21.

Cu adevărat, precum ai scris, multe tulburări asupra Bisericilor au năvălit. Că unde estenumele păcii, acolo lucrurile războiului dănuiesc. Și acestea se întâmplă dintru căci multe și de multe feluri sau greșit de cei ce vrednicia cea dăscălească li sau dat în mână: Dintru care pre fiecare lăsându-l, pre unul la care toate privesc îl voi scie. Lucru cinstit și mare și strălucit: Și care pre adunările Apostolilor, ca pre niște luminători pretutindeni prin lume să fie le-au făcut. Acum nebăgându-se în seamă de tulburare au umplut pre Biserici. Și care este aceasta: Voi zice cu îndrăzneală, că nici întru alt fel așa fi putut: Că atunci cei îmbunătățiți la preoție era povățuitori, iar acum cei iubitori de argint: Atunci cei ce fugea de lucru pentru mărirea începătoriei, iar acum cei ce sar asupra lucrului, pentru mărirea desfătății. Atunci cei ce cu necâștigarea cea de bună voie se fălea, iar acum cei ce cu lăcomia cea de bună voie se îmbănoșază: Atunci cei ce înaintea ochilor avea pre dumnezeiescul

divan, iar acum cei ce nici pre înțelegerea acestuia o au. Atunci cei ce a se abate, iar acum cei ce a bate sunt gata. Și ce se cade pre cele multe a le zice; se pare cum că sau prefăcut de aceia vrednicia din preoție în tiranie: din smerita cugetare în mândrie: din post în desfătare, din iconomie în stăpânie. Că nu ca niște iconomi poftesc a ocârmui, ci ca niște stăpâni a face al său. Și acestea nu asupra tuturor sau zis, ci asupra celor vinovați: că sunt cu adevărat, sunt carii după haractirul cel Apostolesc adică viețuiesc, iar a arunca glas nu îndrăznesc: deși foarte sunt după aceasta numai prihăniți, că temându-se de mulțimea celor desfrânați, cât despre partea lor de îndreptarea cea atâta de mare se lenevesc.

Lui Daniil preotului. 22.

Deși cel ce îți este dator ție iertare nici cere de la tine, nici se sugrumă: pentru aceia și tu iertarea socotești că ai căci nu ai iertat aceluia datorita a greșelilor celor asupra ta, ci tu și nerugându-te, nici iertare cerând, dă-i pre aceasta, de este cu puțință adică, pre acela chemându-l: Iar de nu, cât după sine-ți, și nu te arăta lucrând pre cele ale celor ce poftesc să izbândească: Că așa și acela cucernicindu-se de filosofia ta, pre sine-și se va munci, ca acela ce unui sfânt bărbat au greșit.

Lui Teodosie episcopului. 23.

Nu urât lucru este a se birui de acestea, pre care cu neputință este a le birui. Deci nici tu să nu socotești că se biruiesc cei ce cu laudele tale pre cuvinte ale potrivii nu pot, ci pre voire primindu-o iartă-le neputinței. Că mai bine este socotind ei că zic cu lipsă decât a se pune sub prihănirea trândăvieii, să îndrăznească asupra unui neajuns lucru.

Lui Zosima preotului. 24.

Pre fărădelegea ta cea mai dintâi adică, o pricinuire cu bună cuviință se pare că o face iertată că fratele tău socotindu-se că izbândește: Iar al fărădelegii celei de acum nici un acoperământ întru acest chip nu ai, ci și din iertarea cea mai dinainte ai căzut. Că dacă pentru fratele tău cel ce sau nedreptățit mai întâi ai fi izbândit, cum pre dânsul acum cel pentru care atunci, precum ai zis, izbândeai nedreptățindu-l și gonindu-l despre toate părțile nu te rușinezi; Deci arătat te-ai făcut dintru aceasta cum că și pre aceia din voire o ai făcut: Că cel ce pre fratele său nu-l cruța, cum pre un străin l-ar fi cruțat.

Lui Ierachion. 25.

Nu floare mohorâtă a țeseturii, nici străluciri cu aur a pietrilor celor de multe feluri amestecându-se se cuvine a socoti că este podoabă a femeii. Ci multe din cele nepedepsite și o podoabă ca aceasta vândându-o, sățioase și urâte bărbaților se fac. Ci frumusețea sufletului cea alcătuită din faptele bune, care și a doririi este către împreună viețuirea adunătoare, și a dragostei este doftorie.

Lui Polihronie. 26.

Precum la ceteti buna prilejire a așezării pre buna prilejire a vremilor o trage, așa și la suflete dragostea cea către fapta bună pre dumnezeiescul ajutor îl vânează.

Lui Arhondie preotului. 27.

Dacă cei ce cu boldurile cele ascuțite ale slavei celei lumești se rănesc ostenele de bună voie îmbrățișează: Cei ce cu săgețile cele prea ascuțite ale laudei celei mai presus de lume sau stărpuns cu mult mai vârtos cu vitejie spre nevoința ostenelelor a se dezbrăca cu dreptate ar fi fost.

Lui Didim preotului. 28.

Lui Afrodisie fericitului, fratelui tău adică, dar preotului cu vrednicia, sfială în ochi îi locuia, iar plecare în buze, iar înțelepciune în limbă: și măsurare în pânțece, iar înfrânare întru cele după pânțece, și în scurt a zice, mai a tuturor faptelor bune de obște vistierie era, și încăpere. Deci fiindcă și către curțile cele cerești sau trimis, vrednice de ostenele primind laudele, nu se cade a te scrâbi, ci mai vârtos a te bucura că plățile nevoițelor de aceia le dobândește. Că cel ce pre sfârșitul cel de aicea a sfinților îl tânguiește, cu dreptate ar fi fost de la toți cei ce bine cugetă să se tânguiască. Precum și cel ce pre cei ce au biruit și sau încununat îi plânge, de tânguire ar fi fost vrednic și de lacrimi. Și acestea adică până întru atâta. Deci să știi încă că singură bogăția faptei bune întru întemeieri se duce, când cel ce o au câștigat pre aceasta nu trândăviei ar da avuția, nici începătorie ar îndrăgi: Că mai de cindea decât toată îndrăzneala, nu tu numai, ci și eu, socotesc că sporesc cei ce nici de ostenele nevoițelor se apucă, și întru cei încununați se numără: Carii nici

în adevărați ucenici sau scris, la povățuiri a alerga se sârguiesc: Căroră nu năravul pre loc, ci locul pre nărav li se încredințează: Că vând pre începătorii, ca să ocărăscă pre faptele bune: Și a zice se apucă, pre care nici ale învăța nu au primit: Și a porunci unele ca acestea îndrăznesc, pre care nici a le auzi nu suferă: Deci cine sub niște stăpânitori ca aceștia lucrând mare ceva și viteaz, sau a lucra sau a petrece ar putea. Și cine nu se va rușina a unor bărbați carii ieri și alaltăieri în crâșme sau în divanuri petrecea ascultărori făcându-se; și cine din vrăjmași nu ar fi răs, și cort și fățarniceii n-ar fi socotit lucrul; Dar de vreme ce ai scris, ce se cuvine a face; zic nimic altă, ci la fapta bună se cuvine a te nevoi, și a te liniști, și pre judecată a o aștepta, și pre meșteșugurile cele diavolești a le izgoni. Că măetru și în multe feluri este vrăjmașul omenirii, pre unele adică cu momiri, iar pre altele cu amăgiri să le vrăjească: și mai ales când nu știe pre lupta cea dreaptă: că n-ar fi prins degrabă: ci cu fățarnicia dragostei de multe ori ascunde pre veninul curviei. Că precum întru deopotrivă dumnezeire aducând pre om, decât dobitoacele l-au făcut mai ticălos: Nu numai de sporirile cele ce le avea dezbrăcându-l, ci și pre micșurătățile cele ce nu era întru dânsul pricinuindu-le: zic adică pre sudori și pre osteneli, și pre moarte și pre stricăciune. Ci de vreme ce mulți vânând pre meșteșugirile lui, deșarte unelte arătându-le: se cade, celor ce de pricepere se împărtășesc și pentru mîntuire grijă le este, și pre toate măiestriile lui să le ulmeze și să se păzească cât se poate: Când mai ales cu fățarnicia dragostei ar înșela: Că atunci cu greu de prins este și cu greu de biruit: Iar de vreme ce și pentru dogme ai vestit, să știi că am auzit oarecând pre oarecare măetru din bărbați înțelege pre mintea evangheliștilor cum că pre numele nașterii celei adevărate l-au întors, formăluind că nu este zidire Fiul. Că au zis, celor ce cred întru numele Lui cum că li sau dat stăpânire fii ai lui Dumnezeu să se facă. Și orice de veți cere întru numele Meu veți lua: Iar numele Acelui cu multe nume mai adevărat decât celelalte este numirea Fiului, care pre adeverire o arată, și pre înțelegerea zidirii o izgonește: Deci arătat este că celor ce adică îl zic pre Dânsul Fiu sau dat darul, iar peste cei ce zidire pre Dânsul îndrăznesc a-L zice darul nu vine. Iar de vreme ce și pentru petrecere ai arătat, pre toate împreună a le învăța poftind, îți trimit înapoi în scurt: Că înțelepții adică cei la elini, cei ce slavă pentru cinstea și pentru puterea cuvintelor de la toți au avut, vrând să arate ce este dreptatea, și ce este cuviința, și ce este cea după lege, și ce este binele, nenumărate cuvinte cheltuind, și dialoguri lungi care de la virinturi*¹¹⁷ nimic nu se deosebesc înșirând, atâta sau depărtat de a zice ceva din cele de trebuință, că și mai mult pre cei ce-l cetesc îi tulbură. Iar prea dumnezeiescul Cuvânt aicea venind, și pre gândul oamenilor celor în fire sădit pornindu-l, și pre voirea fiecăruia hotar al dreptății, și al cuviinței, și al celei după lege, și al binelui înfingându-o, prin scurtă zicere au arătat zicând: Toate câte voiți ca să vă facă vouă oamenii, și voi faceți-le lor. Apoi ca să nui se pară că nescrisă lege împotriva celei scrise au pus, pecetluind pre cele

¹¹⁷ tomuri

zise și arătând, că pre toate în scurt le-au cuprins, au zis: Că aceasta este legea și proorociei: Deci întru dânsule având pre îndreptarul a tuturor celor bune, ceia ce voim de la ceilalți nouă să fie, aceia de la noi spre aceia facă-se. Să știi încă și aceasta, că cei ce pre mărime și pre frumusețea zidirilor nu întru pricina blagocestiei rău le-au uneltit, ci și sau poticnesc de dânsule: (:că nu numai pre Ziditorul nu l-au cunoscut, ci și lor pre cinste le-au afierosit) aceștia înțelepți părându-se că sunt, întru noianul neînvățaturii sau înecat cu corabia. Că zidirile pre un meșter propovăduind (:că nici fără de calfă vreo casă se zidește, nici fără de făcător de corabie corabia, nici fără de dulceuri unealtă cântăreață se alcătuiește:) aceia de meșteșug mai vârtos decât de cele lucrute poticnindu-se, pre Ziditorul l-au prihănit. Deci unora ca acestora după cuviință, și petrecerea le este stricată: Că pre Povățuitorul totului din sufletul lor scoțându-l tot chipul de nedreptate și de răutate fără de frică a-l lucra nu sau lepădat. Iar de vreme ce și pentru cei cuvântăreți cauți, să știi că pre dumnezeiescul cuvânt pre cel cuvântărețu nu îl leapădă, dacă cu cuvântul pre a sa viață o pune la rânduială: Iar întru cuvinte filosofind, întru lucruri ne filosof sar arăta, cu cuviință nici cuvântul pre unul ca acesta nu îl primește.

Lui Zosima, lui Maron, lui Eustatie. 29.

Multa și neîncetat desfătare și către dorul cel afară de fire povățuiește, și pre toată a trupului adică sănătatea: Iar a sufletului blagorodia o vatămă. Deci încetați de aceasta: Și nu pre posturi, ci pre măsurarea cea cu adevărat întregă înțeleaptă desfătare, învățați-vă pre înșivă a o unelti: Și se va duce comodisirea ceia ce acum asupra voastră de la toți se cântă. Iar dacă pre înșivă în fundul lăcomiei vă aruncați, nu vă îngreioiați de cei ce vă comodisesc, ci asupra desfătării voastre hotărâți, ceia ce, precum zic, nu din sine-și este gătită (:că hotărâtori fiți:) ci dintru căci spre străine mese vă aruncați. Că dacă veți risipi pre ceață, atunci veți vedea pre frumusețea întregii înțelepciuni, ceia ce acum este vouă nevăzută.

Lui Ermoghen, lui Teodosie, și lui Elianos episcopilor. 30.

De nu fapta bună cea mai presus de fire a voastră văzând pre cuvântul meu, și la cei ce sunt acum, (:că mai multe nu știu:) și la cei ce vor fi, (:că mai mari sunt decât vor crede:) a zice m-aș fi pogorât întru nevoința laudelor voastre.

Lui Paladie diaconului. 31.

Mulți adică zic, că nu drept viețuind tu, ci a acoperi pre greșelile tale vrând, pre slava că ești iubitor de învățătură vânându-o, urmezi celor înțelepți: Iar eu aceasta adică nu aș fi zis-o, ci cu cercarea învățându-mă, că nu ca să știi pre cele neumblate ale Scripturii te fățărnicești a le iscodi, ci slavă de la oameni logodindu-ți: nu voi răspunde ție, dumnezeiescului Cuvânt plecându-mă, Celui ce poruncește a nu da pre cele sfinte câinilor, nici a arunca pre mărgăritare înaintea porcilor.

Lui Isidor diaconului. 32.

Întru tâlcuirea cea către Romani mai ales, o tizule, înțelepciunea lui Ioan prea înțeleptului sau învistierit: Că mi se pare, și să nu mă scotească cineva pre mine că pentru hatâr zic, că dacă Pavel dumnezeiescul limbă aticească ar fi luat, ca pre sine-și să se tâlcuiască, nu întru alt fel ar fi tâlcuit, decât ca cel mai înainte zis dea pururi pomenitul bărbat: Așa și cu entimime, și cu frumusețe, i cu chiriolexia împodobită este tâlcuirea.

Aceluia-și. 33.

M-am întâlnit oarecând cu un bărbat sfânt, al căruia ochiul adică de dascăl înfricoșat era și înțelept. Că multe îi era lui boldurile către cuvânt: Iar sprânceana ridicată fiindu-i de pre ochi însemna pre mintea învățăturilor: și tot, precum cu urmare este a zice, folos sufla, greu întru cei ce îl vedea băgând pre dorul dumnezeieștii înțelepciuni.

Lui Zosima, lui Maro, lui Paladie, lui Eustatie. 34.

Auzind că pre fiarele cele mâncătoare de cruziciuni covârșind, și decât tot războiul mai grea pace împăciunindu-vă între înșivă, pre un blând și dulce om, care și pre sine-și și pre alții sau obișnuit a-i folosi, a-l ocări nu vați temut pre acelea lui zicându-le, câte vouă se cuvinea a le auzi și foarte pre voi v-am plâns, că nici de sunteți din cei răi vă cunoașteți: Deci învățându-vă ieșiți din răutate:

Lui Dionisie. 35.

Aud că prea iscusit ești a închipui slavă deșartă, și laudă care nimic ție nu se cuvinea a o aduna. Deci dacă chipul faptei bune cinstit ție se arată, pentru ce la însăși fapta

bună nu te nevoiești; Ci de rod lenevindu-te, cu frunzele te împodobеști; că deși pentru ostenele rădăcina amară oarecărora se pare că este, dar rodul dulce și poftit.

Lui Nemesie. 36.

Decât toți mai bogați hotărăsc că sunt și mai împărătești cei ce pre dorul bogăției l-au călcat, între care cu totată puterea înnumărați să ne rugă a ne face: Că deși mulți tirăniei aceștia, precum chipului babiloneanului sau închinat: Dar noi urmând pre bărbăția celor trei coconi, măcar deși glasuri de trâmbițe și de surle și de toată muzicala cântare care prin aer purtându-se ar răsuna auzurile noastre, și cuptorul sărăciei ar arde, să nu luăm aminte la timpane, nici la fluiere, nici la cealaltă mălucire a bogăției. Ci măcar în cuptor de ar trebuință a cădea, pre sărăcie să o alegem, ca să nu ne închinăm aceea, și ne va fi nouă filosofia, aicea dică ca o rouă în mijloc șuierând, și pre toată slobozenia chinuindu-o, iar acolo pre cununile răbdării născându-le.

Lui Leontie episcopului. 37.

Dacă adică din cei stăpâniți pre oarecarii iar fi biruit răutatea, nimic, (:că se cade adevărul a zice:) nu ar fi fost atâta lucru greu, măcar deși greu ar fi, iar de vreme ce târându-se către cele mai grele, și pre oarecarii din cei ce li sau însortit să preoțească îi paște: Și precum ai scris (:capul răutăților, și decât toată primejdia mai greu:) dare de răspuns, nu știu cum, aceasta supușilor naște. Audă cei ce pre acestea le zic, nu cu cei rău sfințiți a măsura pre a sa viață, ci cu poruncile: Că Judecătorul nemitarnic fiind, dare de răspuns fără de cuvânt nu va primi, ci va zice mai ales adică că mulți din cei sfințiți au sporit, la carii se cădea luând aminte voi să îndreptați pre a voastră viață. Iar de vreme ce vați aflat că sunteți îndrăgitori ai răutății, dintru carii nu la cei ce au făcut vitejie ați luat aminte cu întindere, ci la cei ce au greșit, și aceia adică vor lua osândă vrednică de acelea care au lucrat, și voi de vreme ce pre fapta bună o ați necinstit, și pre răutate o ați îmbrățișat, și nici dorul împărăției, nici frica gheenei v-au făcut să fiți păzitori ai legilor Mele, pre munca cea mai de pre urmă veți lua-o.

Lui Avraam episcopului. 38.

Foarte mă minunez de trândăvia celor mulți, că cei viteji și minunați bărbați pre ostenele cele pentru fapta bună cu osârdie le răbda. Iar aceștia nici pre cuvinte

dintru care ostenele faptei bune sau obișnuit a odrăslit, a auzi nu sufăr. Deci cine crede lor, că pre sudorile cele pentru fapta bună adevărat le iau asupra-și, când pre cuvintele cele pentru dânsa îi văd pre dânsi cu greu primindu-le; Deci sfătuiește pre aceia pentru carii și ai scris, să se ție de cetirea Scripturilor. Că de aicea și cunoștința se naște.

Lui Isidor diaconului. 39.

Mulți părându-li-se că sunt bărbați și viteji nici pre năvălirea și împrășcarea ispitelor o au suferit. Deci muștrându-se întru singură părerea, dar nu întru faptă, că pre părerea bărbăției de la privitori o au dobândit, și-au împilat sprânceana. Pentru care lucru și se slobod, precum socotesc, ca să se ispitească oarecarii, la înțelegerea căci se par că sunt mari și cu greu de biruit vindecându-se, și către smerita cugetare gonindu-se. Nu mic folos este aceasta sufletului, a se stinge cugetul acelor ce nici pre cercare, nu zic pre nevoie, a o suferi nu au putut. Că cel ce adică după multe biruințe sau biruit, poate iertat va fi: Iar cel ce întru însăși împrășcăturile au căzut a celei mai de pre urmă neputințe, iar mai vârtos a trândăviei scoate arătare.

Lui Tavru eparhului. 40.

Bine să știi o locaș al istețimei, că dacă pre cei prea buni din prieteni, zic adică pre tovarășii adevărului, și mai presus decât banii părtaș i-ai fi făcut ai începătoriei, (:căci cu greșală lucru este precum de multe ori ca asupra unuia atâta greutate a lucrurilor să se pornească:) prin faptele bune a le sprijinitorilor republică sau stăpânire de obște ai fi săvârșit pre începătorie.

Lui Lambetie diaconului. 41.

Nebunie se pare sufletescului om cele dumnezeiești: de vreme ce celui ce celui ce nu voiește să se plece mai întâi, că împărăția cerurilor este, dorul ei a i se naște cu neputință este.

Lui Alipie dregătorului. 42.

Greu lucru este nu căci târziu ia osândă cel ce precum ai zis te-au nedreptățit pre tine, ci căci degrabă luând, să se arate mai pre urmă că nu te-au nedreptățit, care

lucru de multe ori sau întâmplat: Deci nu te scârbi spre a-l osândi, ci pre a-l cerca dacă cu adevărat te-au nedreptățit. Că din întârziere adică nimic nu te vei vătăma, iar din grăbnicie, dacă pre cel ce nu te-au nedreptățit îl vei osândi, foarte te vei nedreptăți.

Lui Dorotei strălucitului. 43.

Aicea adică, o prea bunule, nu este cu putință amândouă împreună a alerga, grăbnicia zic a muncilor și întârzierea. Că una alteia dă război, pentru că firea trupului stricăicoasă fiind nu suferă pre adunarea lor: Iar acolo nesticăciunea silind, și pre stricăciune izgonindu-o, și dezelegarea luptei acesteia sar fi făcut: Cât covârșirea muncilor, nici pre tărie din trup o va izgoni, nici pre trup întru ceia ce nu este îl va trimite.

Lui Serin diaconului. 44.

Precum mulți din oamenii prea mare bine socotind că este sănătatea trupului, nu foarte de dânsa se grijesc: că pre cele mai dulci decât cele folositoare protimisindule, nu o nimeresc pre dânsa: Așa și pre fapta bună lăudându-o, de calea ceia ce duce către dânsa fug.

Lui Anatolie diaconului. 45.

Vinul dacă cu bună vreme și cu măsură sar bea, ca acela ce sau cinstit, pricină de veselie se face: Iar dacă sar ocări, izbândește pre ocară, și osândește pre ocăcrători, răs, și rușine, și comodisire, și răni lor pricinuindu-le.

Lui Pavel preotului. 46.

Nu numai trupul nepipăit, ci și aruncările ochilor, pre care lumini pentru aceasta le numim, se cade să fie fecioare: și a nu le încredința lor fără de rușine și cu desfărnare să se ospăteze cu străinele frumuseți: ca nu din vedere către fapta să ne povățuiască.

Lui Evghenie diaconului. 47.

De vreme ce se cade din scrisorile tale a socoti pre mintea ta, o socotesc că tu pre osteneli adică cele pentru fapta bună cu dulceață le rabzi, și pre rodirile cele pentru dânsa le socotești că sunt mari, dar te mârnești căci socotești că la oameni ești rău norocit, puține ați scrie am socotit. Că te amăgești pre sine-ți pentru acestea îngreunându-te, pentru care a te bucura se cădea. Că dacă nu te îndoiești, că mare câștig va fi ție la Dumnezeu pentru dragostea cea către fapta bună, ce te tulbură pre tine prepusul oamenilor, deși așa fi dat că așa ei prepun; Iar cum că așa socotesc, prea cu lesnire mă voi ispiti a arăta: Că dacă tu singur din cei ce sau nevoit la fapta bună întru acest fel ai fi pătimit, ar fi fost adică nici atunci adevărat prepusul. Dar însă ar fi avut cei ce se îngreoeze de cele bune încai umbră a nerușinării. Iar dacă nici tu întâi, nici singur între unele ca acestea ca acestea primejdii ai căzut, ci mai toți cei prea buni, nu numai la creștini, ci (:de se cade pre toți ai cuprinde, și a stinge pre mâhnirea ta:) și la iudeii de demult și la elini, și la barbari, ce te scârbești; că dacă aceia, ca niște nevoitori viteji bătuți fiind, și răniți, și sângele curgându-le despre toate părțile, și la morți dându-se era. Pentru ce tu cu mâhnirea te vatămi pre sine-și, și faci pre împotriva luptătorul mai tare; Că același lucru faci, precum dacă ai fi zis, pentru care pricină pre nici unul din privitori lovește împotriva luptătorul, ci pre însuși cel ce sau scris și în stadion*¹¹⁸ au venit. Deci nu te scârbi unele ca acestea pătimind în ce fel și aceia, căroră nu le era vrednică lumea: ci te veselește, că precum te-ai împărtășit de nevoie, așa și de buna laudă și de slavă te vei împărtăși.

Lui Arpocra sofistului. 48.

Mai bine este adică ocărât fiind cu tăcere a suferi, și a filosofi: nu neveselitoare încă va fi și cea de la tine făcută. Că de vreme ce de oameni răi, și de la Simon, de la Zosima, zic, și de la Maron, de la Eustatie, și de la Martinian ai pătimit rău: Și ai socotit: că adică cu hotărâre a divanului ai munci pre aceia, amar lucru este: Iar cu tăcere a suferi smerit: cu cuvântătoare osândă ai muncit pre ocărători, trupurilor hotărând pre muncă: Care pre cei vinovați ai mușca adică sau obișnuit, dar cu primejdie nu înfășură. Deci mai bine eu judec decât scrisoarea pre gândul, de care a scrie ai început. Te-aș fi sfătuit pre tine și pre celaltă rămășiță a o adăoga, zic adică pre a suferi cu vitejie, și de prihănire slobodă a avea pre limbă. Că deși aceia cu dreptate ar fi fost acestea și decât acestea mai cumplit auzi, dar ție nu se cade a zice, celui ce a curăției casă ai pre limbă.

¹¹⁸ stadiu

Lui Evtonie diaconului. 49.

A te nevoi adică se cade pentru ucenicii faptei bune: Însă a nu te arăta lor pentru două, și ca nu pre aceia să-i răstorni cu fața în sus, și ca de prepusul momirii să scapi. Pentru aceia nici ma scris mai întâi. De vreme ce de la alții plecat fiind ai scris, pre trecere adică prihănindu-o, iar pre cele făcute cu deadinsul vrând a le învăța: să știi căci ca un pârâu curge foarte cu cuvintele potrivnicul tău, ca acela ce din retorice învățături se pornea, și val de laudă lui de la cei de față ridica, ca cei ce nu știa pre a ta bunătate, puține oarecare zicând el din sporirile cele ce sunt întru tine, (:că pre toate poate nu este cu lesnire:) întru atâta schimbare au prefăcut lucrul, cât acela adică rușinându-se sau dus, iar ascultătorii cântare înapoi au cântat.

Aceluia-și. 50.

Cel ce au nădăjduit adică spre Dumnezeu, pre prea mare și strălucită și necăzută: Iar cel ce spre om, pre subțire și pre neputincioasă și greșită, și de multe ori căzută nădejde se va răsturna. Pentru aceia se cade cei înțelepți, de aceia mai întâi adică ca de o sfințită anghiră a se ține, iar de cea de a doua a se depărta.

Aceluia-și. 51.

Foarte mă minunez de cei ce pre toate adică, câte vrăjmașul cel deobște diavol al tuturor voiește, cu dragoste le lucrează, apoi caută, de unde toate cele ale buneii rânduiei au pierit. Că dacă pre trândăvia ceia ce au covârșit și este nevindecată o vor împinge-o de la sine-și, împreună se va împinge bine știu și a căuta pre unele ca acestea.

Lui Arpocra sofistului. 52.

Monodia, pre care o ai scris către Martinian, și Zosima, și Eustatie și Maron, ca unii ce încă nici au murit adică, iar dea pururi păcătuind morți sunt, și pre suflete în trupuri, ca în mormânt îngropate le au, deși cu adevărat și după cuviință sau scris, de la mine lor nu li se va trimite. Că nu ție pricinuitori de război m-aș fi făcut: Că neîmblânzite zic oarecarii că sunt ei și nedomesticite fiare: Că dacă adică sfătuire ar fi fost, o aș fi primit: Iar de vreme ce plâns este întru un chip, nu m-am ispitit a o trimite: Iar dacă tu cu adevărat voiești, trimite-o: ca deși sar fi făcut vreodată neîmpăcată, să nu poți la altul a aduce pre pricină.

Lui Martinian, lui Zosima, lui Maron, lui Eustatie. 53.

O monodie oarecare din cei foarte pedepsiți, și carii la fapta bună cea din vârf sau suit au făcut către voi. Și este monodia, (:că știu că și aceasta nu o știți:) plâns întru un chip, nici facere de față, nici facere de obicei având. Și lucrul cel mai mare este, ceilalți adică pre cei ce au căzut din filosofie îi plâng: Iar acesta ca pre niște pirzători și carii niciodată au gustat din trânsa iau tânguit. Tot chipul adică de păcate și grăite și negrăite pre voi cei ce îl lucrați înăuntru aducându-vă, iar al părților faptei bune, nici în minte cândva cum că au venit întărind. Iar lucrul cel mai mare este că au zis, pre acesta nu mai înainte îl voi înceta: Că fiecare din cei ce au cetit monodia, de voi adică ca de niște cumplite fiare, și draci pierzători, și vrăjmași ai firii celei de obște se întoarce: Iar pre acela îl prihănește, care sau apucat adică, dar nu au putut să ajungă la cudinandinsare. Așa și decât tot cuvântul și scrisoarea mare răutatea voastră la toți se pare că este. Că fiecare pre păcatul vostru cel lăsat de acela comodisindu-l, pre acela adică îl socotește că sau biruit, care nu răutatea voastră a se întrece cu cuvântul au îndrăznit. Că pre păcatele voastre nu numai decât iartarea, ci și decât munca le socotește că sunt mai mari. Iar pre voi vă netrebnicește că nici cu asemănări siliți fiind, nici având pre cei ce vă urmează întru răutate ca aceasta ați ajuns, pre care nimeni din cei foarte pedepsiți a o ajunge cu cuvântul nu va putea. Ci ca cei ce ați lucrat câte nimeni din cei cândva întru fărădelegi vestiți, măcar târziu cândva pocăindu-vă.

Lui Iron diaconului. 54.

Pre unele din prihâniri sau obișnuit necrezute a le face viața celor prihăniți: Că de multe ori un bărbat bun văzându-se numai, și ne dând răspuns, nu numai pre toată prihânirea o au aruncat de la sine-și și grăirea de rău, ci și cu laude încununându-se sau dus. Deci dacă voiești pre vărjmașii tăi ai munci, la fapta bună nevoiește-te. Că laudele cele țesute ție de la toți, acelora decât toată munca sunt mai grele și mai amare.

Lui Agatodemon grammaticului. 55.

Dacă adică oarecarii din cei de tine ocârmuiți, și de turbare și de spumă plini fiind mândru ceva și afară de ocârmuire ar fi lucrat, trage-i înapoi pre aceștia și astupă-le gurile, ca nu asupra prăpăstiilor să se poarte: Iar dacă îndrăgitori de bani i-ai fi

simțit, dea pururi zi, ce îndrăcire este cea nouă și fără de socoteală a iubirii de bani: Căreia adăogirea materie și arșiță de multă poftă se face: Că totdeauna primind ea niciodată se umple. Și ca oarecare hidră*¹¹⁹ cu multe capete prin nenumărate guri pre hrană pântecelui fără de saț trimițând, atâta pre dânsa o pofteste mai mult, ca și cum nimic din început ar fi primit. Deci cine având minte, îndrăgitor acesteia ar fi ales să fie, ceia ce și aicea căci nu se satură muncește pre cel ce sau prins, și acolo în focul nestins îl trimite.

Lui Dometie. 56.

Nu cel ce cu totul este neiscusit de cele care se NU ÎNȚELEG 391v obișnuim scârbicoasesă să se întâmple, că este fericit cei mulți îl soctesc: Că aceasta cu neputință este: Ci cel ce de puține sau împărtășit. Că pentru mulțimea primejdiilor, care pre cei mai mulți îi covârșesc, fericit pre cel ce cu puține sau împărtășit îl hotărâsc că este: Iar noi și pre cel ce multe adică aicea au pățimit, dar cu vitejie au suferit, decât cel ce puține au pățimit mai vârtos îl fericim. Că după lupte și cununile se împletesc, și nevoițelor plățile urmeze.

Lui Zosima preotului . 57.

Întinăciune și spurciune, și pângărire, și ce cu adevărat nu din cele prea arătate urâte numindu-te pre tine, oarecarii o ticăloase Zosime, înconjură: Căroră nici vremea nici patima a le stupa gurile nu poate, toți mărturisind cei ce aud, cu puține în loc de multe, și cinstite în loc de urâte zic. Deci vezi, cum acestora vei astupa gurile: Și le vei astupa, dacă ai fi încetat de nesățioasa trândăvie.

Lui Epifanie diaconului. 58.

Nădejdea cea spre Dreapta cea nebiruită Acelui ce pre toate le ocârmuiește, nu numai pre îndulcirea acelor ce vor să fie o naște, ci și pre ostenelele cele acum le ușurează. Căci cu lesnire cineva suferă pre nevoiță cu nădejdea cununilor întraripându-se. Deci dacă și aicea împreună cu noi se luptă și ne ajută, și acolo cu cununi pre noi ne împodobeste și ne strălucește, și vederoși la îngerii și la oameni ne face, pre aceasta să o îmbrățișăm și împreună locuitoare să o avem, și de o seamă.

¹¹⁹ idră

Lui Teon. 59.

Nu foarte te înspăimânta, nici te minuna, dacă Zosima din a robilor, precum ai zis, rădăcină pornindu-se se mândrește, și măsuratec nimic nu cugetă. Că sau obișnuit buna norocire cea peste nădejde pre cei ce se înnebunesc spre ocară ai răsună.

Lui Ierachie diaconului. 60.

Foarte ne înșelăm pre înșine, și ne amăgim, dacă nimic lucrând din cele ce se cuvine a lucra cei ce voiesc să biruiască, pre cei ce pre toate le lucrează care se cade a le lucra cei ce vor să biruiască, a-i birui nădăjduim. Că același lucru este, cu și cei ce dorm și horesc pre cei ce privghează și se sârguiesc a-i birui, și cei ce se trândăvesc și se lenevesc pre cei ce nimic nu lasă din fapta bună nelucrat a-i birui.

Lui Marchian preotului. 61.

Graiurile cele ce au trebuință de multă cercare, și de lungă iscodire, nu cu hotărâre, ci cu dovadă se luminează. Că trebuință este și de gătire, și de perioadă*¹²⁰, și de dovadă, ca să poată acestea a dobândi strălucite tâlcuiri. Iar dacă cineva hotărând socotește că dovadă au uneltit, acesta afară de adunarea celor înțelepți sau sălășluit.

Lui Ioan diaconului. 62.

Dacă și dascălii și părinții de momire lăsându-se, ca ceia ce pre cele prea mari le vatămă și le strică, frică întind asupra, aceia adică ucenicilor, iar aceia copilor: Se cade și noi, dacă suntem întregi înțelepți, mai mult decât de cei ce ne ocărăsc de la cei ce ne momesc să ne întoarcem: Că mai mare vătămare are decât ocară cinstea cea întru acest chip la cei ce nu iau aminte: Și mai greu lucru este pre aceasta a o birui decât pre patima aceia.

Nescrisă deasupra. 63.

¹²⁰ period

Singură fapta bună destulă este a împodobi pre cel ce o are. Că nimeni din cei ce sunt întru vrednicii din sine-și are pre răsplătire, ci întru supuși câștigă pre cinste: Iar iubitorul de fapte bune și întru sine-și și nejefuit are pre laudă.

Lui Ierachie diaconului. 64.

Cel ce atâta mănâncă cât să dezlege pre foame, și cu unele ca acestea se îmbracă cât să se acopere cu cinste, căruță bună sufletului gătește pentru trup, și cârmaciului bine metaherisite pre cărne, și ostașului bine potrivite pre arme, și lăutarului cântăreață pre alăută. Că cel ce cu desfătare se îngrașă, și cu haine se împodobeste, a sălta pre dânsul îl gătește, și spre necuvioase poște îl aprinde, și mai moleșit*¹²¹ pre dânsul îl face, și pre sănătatea lui o vatămă, și cu multă trândăvie îl slăbănogeste pre dânsul, și sufletului vrăjmaș îl gătește. Drept aceia încetează și pre aceia și pre aceasta făcându-o.

Aceluia-și. 65.

Nu așa prost, o prea bunule, Cel ce au zidit deosebi inimile noastre au legiuit a nu căuta cu desfrânare spre femei, ci de supărări pre noi izbăvindu-ne. Că de vreme ce cu mult mai lesnicios lucru este a nu vedea femeie frumoasă, decât cel ce au văzut și sau rănit a trage afară pre săgeată, și a vindeca pre rană, aceasta o au poruncit. Că mai ușoare întru începuturi sunt nevoințele, (:Iar mai vârtos nici este trebuință de nevoieță:) celui ce nu deschide pre uși vrăjmașului, nici semințele primește. Deci dacă cu puțință fiind fără de împleticire a așeza pre biruință, pentru ce supărări ție îți dai de prisosit; Că nu atâta sudoare se întâmplă când nu vede, câtă când după ce au văzut să biruiască: Iar mai vârtos nici osteneală este cea mai dintâi, ci truda cea multă după vedere odrăsește. Deci când și câștigul prea mare este, sau și osteneala mică, pentru ce spre sine-ți te arunci în noianul cel neînnotat al poștei; Că nu numai cu lesnire cel ce nu vede, ci și mai curat va birui: Că precum cel ce vede cu osteneală mai multă și de spurcăciune se izbăvește, dacă poate sar fi izbăvit: Așa cel ce nu vede și de poftă este curat.

Lui Ofelie gramaticului. 66.

Nu cu totul cele ce se par nouă că ne sunt de folos, acestea și ne folosesc. Că mulți pre mulți biruindu-i, pre aceia adică nimic nu i-au vătămat, iar pre sine-și cu cele

¹²¹ moleșit

prea rele sau muncit: Pentru aceia și sau părut acela că au greșit din adevăr care au zis: Fericit este acela, căruia arcul întins fiindu-i se va griji unde se cade să lovească ...LIPSĂ ÎNSEMANARE MARGINALĂ 393r că mulți râvnite și strălucite lucruri dobândind, din această pricină spre răutățile cele mari rele pre sine-și sau învățat. Că pentru cele mai dintâi mare cugetând, mai cu îndrăzneală la cele de a doua sau ispitit: și mulți ne nimerind, cu folos sau pedepsit de cele mai grele lucruri să nu se apuce. Deci fiindcă a ști cele de folos și a le da dumnezeieștii purtări de grijă se cuvine, pre acestea de la dânsa să le cerem și date fiind să le primim, deși împotriva sar părea că sunt.

Lui Iron preotului. 67.

Precum cel ce totdeauna însetează, măcar deși lângă râuri și lângă izvoare ar șede, nu va simți pre veselie, căci nu poate să stingă pre patimă: așa cel ce mai multe pofteste, măcar deși nenumărate comori are, niciodată dulceață va simți, căci nu știe pre saț. Iar cel ce întru hotarul trebuinței pre sine-și se păzește, niciodată cu această nevindecată boală se va prinde, ci întru mângâiere va fi și bucurie, și neprins de celelalte patimi va petrece, de care cel ce dea pururi le iubește se vânează. Că nu multe a avea, ci a avea trebuință de puține neprinși face, și întru toată întemeierea așează: Că acela măcar deși nu sar nedreptăți întinderind are pre firică, ca acela ce poate a se nedreptăți: Iar acesta mai ales adică a se nedreptăți nu va putea: Dar deși sar părea că se nedreptățește, decât cei ce nu se nedreptătesc cu mult mai bune se va afla, și întru mai multă veselie va fi, căci și pre răsplătirile filosofiei le așteaptă.

Lui Evtonie diaconului. 68.

Nu te minuna, nici socoti gâcitură*¹²² pre cea mai înainte zisă ție de la noi, că ispitele de multe ori de cele grele și ne slobode patimi izbăvire și slobozire sufletului dăruiesc. Că precum la cei trei tineri, nu numai nu sau atins de dânșii focul, ci și către dezleagarea legăturilor au slujit, hotar al lucrării sale având pre pirderea fierului: Așa și ispitele pre trândăvie tăindu-o, și întru trezvie întorcând dezleagă pre mulți oameni din legăturile păcatului.

Aceluia-și. 69.

¹²² gâcitură

Greșită nădejde este, ceia ce din străină rea norocire, nu dintru a sa faptă bună este spânzurată. Că una ca aceasta cu lesnire se va duce: Iar dacă cineva din sine ar avea pre amaneturile înetemeierii, neprins va fi, și decât bântuitorii mai înalt.

Aceluia-și. 70.

Nu aceasta înțelege, că nimeni pre tine nu te va nedreptăți, ci că măcar de ar voi, nu poate: Și aceasta de nicăieri de aiurea se naște, fără decât dintru căci te ții de trebuință, și nu poștești mai multe. Că cel ce mai multe poștește, tuturor lesne prins este, și oamenilor și patimilor.

Lui Isidor preotului. 71.

Cei dintre bărbați prea buni, ca cei ce cu minte curată și sănătoasă pre firea lucrurilor, cât se poate mai ales, o văd, pre toate schimbările acestora cu măsură le suferă. Că precum cei iscusiți cântătorii pre toată fața primindu-o se laudă: așa și cei prea stăpânitori, ca unii ce sunt nevoitori ai vieții, cu toată cea dată cu bun chip se împacă. Că vezi pre dea pururi pomenitul Iov, care întru bogăție strălucind, întru sărăcie mai mult au strălucit: Și minunat fiind întru aceia, întru aceasta mai mult minunat au fost. Că se poate întru bogăție a se grozăvi, și de sărăcie apucându-se cu bun chip a se face. Iar cei ce minte nu au, pre rădăcina relelor a o ulma nesuferind, celor ce nimic sau puține scârbe că pre hotărârea relelor o dau. Că fiind trebuință pre a sa nebarbăție să o prihănească, asupra lucrurilor hotărâsc.

Lui Ghenadie. 72.

Deși de mai mari decât ca tine ascultători are trebuință ceia ce se va zice, dar însă se va zice: Că dacă pre toată împreună fericirea cea decât sau făcut oamenii cu cuvântul cineva o ar fi adunat, și întru un loc o ar fi strâns, nici cu a mia parte acelor ce vor să fie bunățăți o va afla asemenea: ci mai mult decât cea întru acelea prea mică parte este aicea cu vrednicia sunt rămase, sau cât ca o umbră și ca un vis de lucrurile cele adevărate sau depărtat: Iar mai vârtos, ca mai cuviincioasă icoană să uneltesc, cu cât sufletul decât trupul este mai cinstit, cu atâta și acelea decât acestea sau deosebit.

Lui Iron scolasticului. 73.

Unul adică din cei șapte vestiți înțelepți au sfătuit: „Nimic foarte.” Iar Platon vârful filosofilor au zis: Cu adevărat a face ceva foarte a face, mare schimbare se obișnuiește spre cea împotriva a răsplăți în vremi, și în saduri, și în trupuri, și cu aevărat și în politii nu mai puțin. Deci căruia din doi ai urma ai fi ales; vârfului filosofilor, sau celui decât filosofii mai mult; Că amândurora cu dreptate ar fi fost a te pleca: că acela adică au sfătuit: Iar celălalt și pre pricină pentru care se cade a te pleca sfătuiri au arătat.

Lui Lambetie diaconului. 74.

Cel ce păcătuiește adică ceva, și cunoaște, decât cel ce și păcătuiește și nu cunoaște mai bun mi se pare mie că este. Că acela adică dreaptă, iar acela stricată are pre judecata lucrurilor: Și acela adică spre pocăință va călători: Iar acela întru nesimțire va sfârși: Acela adică se va rușina greșind, iar acela nici se va rușina, cel ce nici pre însăși aceasta că greșește o știe: Pentru aceia cel ce pre firea lucrurilor cu deadinsul o au cercat, au zis: Nu numai pre acelea nu le face, ci și împreună binevoiesc cu cei ce le lucrează: A lăuda decât a lucra mai greu lucru cum că este, după cuviință hotărând. Deci se cade pre acela adică spre pocăință a-l îndemna: Iar aceluia simțire de cele făcute a-i pricinui. Că de nu ar fi simțit, nici de a păcătui ar fi încetat.

Lui Diogen diaconului. 75.

Foarte îți imput ție, că au murit la tine darul, pre care rugându-te atunci că fără de moarte îl vei avea întărit: Deci să știi, căci căzând iarăși în primejdie nu vei avea pre cel ce te va sprijini: Că de ajutoriri de nevoie se lipesc cei ce sunt uitători de daruri.

Lui Asclipie sofistului. 76.

Pre acela cu adevărat bărbat îl hotărâsc, pre carele nici greutatea lucrurilor, nici bântuiala vrăjmașilor l-au biruit: Că mulți de unele ca acestea obișnuindu-se a se prinde, cel ce nu întru bântuiele lesne prins sau aflat, ci și pre supărări cu cinste le suferă, și pricină de slavă face pre vrăjmași, și nu la cocoiniții cuviincioase robilor se sânguiește, ci mai înalt decât bântuitorii are pre cuget, acesta bărbat este la mine judecătorul. Că de vreme ce întru bunele norociri adică cu lesnire este și celor ne bărbați pre cuget să-l uneltească, iar greutatea pre cei buni îi judecă: Pre cel adică

întru buna norocire măsuratec, iar întru greutatea lucrurilor ne smerit, prea viteaz că este eu îl hotărăsc.

Lui Martinian, lui Zosima, lui Maron. 77.

Dacă precum zic oarecarii, nici cei foarte iscusiți, și carii pre cuvântare meșteșug o au făcut, pre ale voastre povestiri cu jale cu lesnire nu îndrăznesc a le vădi: Că se tem de mustrarea adică acestor de acum, și de necredința acelor ce vor să fie: Că aceștia adică mai multe zic că știu, de acelea care a zice ar fi putut: Iar aceia mai multe zic că știu, de acelea care a zice ar fi putut: Iar aceia mai puțin cum că ați lucrat voi decât cele ce se vor zice vor socoti: Care este această nevindecată îndrăcire, care v-au înebuinit pre voi să lucrați unele ca acestea, care și pre cei de acum prea iscusiți îi va vădi, și pre cei după acestea a nu crede îi va face; că nu vor voi să creadă cu lesnire, că oamenii pre unele ca acestea le-au lucrat, pre care nici pierzătorii draci a le lucra nu au îndrăznit. Că aceștia adică văzând pre cele lucrate, mai mici decât povestirile cu jale pre cuvinte, iar aceia auzind, mai mari le vor socoti: Acestea adică cum că nu au putut grăirea să fie deopotrivă cu fapta vor socoti: Iar aceia cum că sau mai mărit, și către mai mare măsură sau ridicat cele făcute vor gândi: aceștia adică cum că sau biruit ritorii, iar aceia cum că au covârșit vor hotărî: Că aceștia adică cum că înapoi de pricină au rămas, iar aceia cum că au covârșit vor zice. Deci dacă cum că toate mici pre lângă a voastră urâciune vor vesti: Încetați unele ca acestea lucrând, care și pre cei de acum îi va vădi, și pre cei ce vor să fie a nu crede îi va face.

Lui Evghenie diaconului. 78.

Să știi o fericite, că nu întru a nu lua răsplătiri, ci întru a lua mai strălucite, dacă întru toate ai fi sporit, căci încă n-ai luat va înceta ție. Că cel ce adică aicea ceva au luat strălucită: Iar cel ce nu au luat, mai strălucită acolo va avea pre cunună. Deci nu, ceia ce de mângâiere pricinuitoare este, aceasta de mahnire pricină ție să se facă. Că celui ce adică aicea au luat, după cuviință i se micșorează plata: iar celui ce nu au luat netricată arătat este că i se păzește.

Lui Chiril episcopului. 79.

Știe negreșit priceperea ta, că nici nedreptul câștig la milostenie este îndemânat: Nici ne înșățioșarea acelor ce iconomiesc pre Biserica Pilusiului saș știe. Deci prea bine ai fi lucrat, dacă ai fi încetat pre cei ce pre banii cei bisericești îi iconomiesc de lăcomii: Că dacă a se da din nedreptate celor ce au trebuință cele de nevoie nu este blagocestiv lucru, aceia nici a-i da pre dâșii celor ce au trebuință, ci întru ale sale comori ai înclua, cu totul prea pângărit. Deci învețe-se, că și a da sunt datori curat săracilor averile cele cu dreptate adunate, și de toată nedreptatea a le curăța: mai ales adică de vreme ce judecătorului aceasta se pare. Și apoi, că nici pentru aceia, pentru carii zic că se grijesc, lăcomesc, ci pre ale sale comori a le umple pofțind: Că dacă ai fi stins pre neînșățioșarea iconomilor, de multă îndestulare se vor îndulci săracii.

Lui Arpocara sofistului. 80.

Cel ce adică întru cele foarte căutate poate tare dezlegarea aduce asupra, după cuviință nu se teme mai grea împotriva punere făcând: Iar cel ce nu poate, dar pre puterea cuvintelor întru împotriva punere o arată, iar întru dezlegare neputincios se vede, se amăgește mai strălucită pre a sa biruire arătându-o. Că nu trebuia așa la început să se lupte cel ce va să se biruiască: Iar mai vârtos, de se cade adevărul a zice, vânzător al adevărului se va afla, prin acelea care pre puterea cuvintelor cea întru împotriva punerea, nu o au arătat întru dezlegare.

Lui Zosima. 81.

De nu voiești și ocări să ai, și sub munci să te supui, nu zic acolo (:măcar că nu nimic lucru este și acesta la cel ce are minte:) ci întru cele ori pre pământ, ori și în tot locul sunt divanuri, pre trândăvie scuturându-o ține-te de fapta bună:

Lui Artemidor. 82.

Cel ce pre toate cele despre partea lui împlinit spre ca să plece, și nu au plecat, ca unul ce au săvârșit cu dreptate ar fi fost să se laude: Atâta stă departe de a fi vrednic de prihănire. Iar dacă minunat lucru se va părea ție că este aceasta, va hotărî Pavel zicând. Și fiecare pre a sa plată o va lua după a sa osteneală: Nu au zis după împlinirea osteneții. Că cel ce nimic nu au lăsat din cele ce se cuvin să lucreze, de cununi după cuviință este vrednic.

Lui Pavel preotului. 83.

Strălucit ospătător pre acela îl socotesc că este, nu cel ce cu masă învă NU ÎNȚELEG 396v ospătează pre oaspeți, și sațiul a se ocări îl face, ci cel ce cu măsurarea celor gătite amestecă pre cuvântătoarea sfătuire, a căreia folosul și de suflet are fire să se atingă.

Lui Martinian, lui Zosima, lui Maron, lui Eustatie. 84.

Deși mulți de a voastră mântuire sau deznădăjduit, dar eu iarși vin ca să vă sfătuiesc adică pre voi a vă depărta de răutate, și să vă îndemn la fapta bună: Și mai înainte să vă vestesc adică pre amenturile cele ce celor răi se vor răsplăti, și să vă învăț plățile cele ce celor înbunătățiți se vor da. Deci dacă pre partea cea cuvântătoare cu totul o ați omorât, ci are vreo scânteie care poate iarși să strălucească, pre aceasta ațâțându-o aprinde-ți-o. Poate cumva măcar târziu cândva veți cunoaște aceasta.

Lui Ierachie diaconului. 83.

Foarte mă minunez, cum tâlharii adică, cei ce pre săbii goale le clătesc, și asupra celor ce nimic nu îi nedreptățesc se înarmează de sare împărtășindu-se, nu mai sunt tâlhari către aceia cu carii se vor împăca, ci preface masa în năravul cel neîmpăcat: Iar noi de dumnezeiasca masă învrednicindu-ne, ne împăcat război avem între înșine.

Lui Casie scolasticului. 86.

Dacă adică pre sfârșitul tatăului întru munca fiilor îl păzești, de două neviteze patimi te arăți pre sine-ți că te-ai biruit, și de ne bărbăție și de pomenirea de rău. Că împotriva aceluia adică neputând, a ne bărbăției: Iar pre aceștia ai munci sângundu-te, a pomenirii de rău vei scoate asupra ta arătare. Iar dacă nici pre aceștia i-ai munci, și prepusul bărbăției îl vei șterge. Că te vei scoti cum că și atunci nu de frică i-ai iertat, ci cu lucrul ai filosofit.

Lui Isaia. 87.

Nu dintru acestea, o prea bunule, spre mai rău te răsturna, dintru care se cade mai întreg înțelept să te faci: nici pre pricina de mântuire pricină de pierzanie o socoti: ci cucernicindu-te de dumnezeiasca îndelungă răbdare de fapta bună apucă-te: că nu până în sfârșit va suferi defăimat fiind Făcătorul, ci va aduce asupra-ți pre Mâna cea tare: Pentru aceia și mai înainte vestește și răspunde, că nu fără de judecată hotărârea Lui asupra celor vinvați se aduce: Căci, zice, Am tăcut; Au doară și dea pururi voi tăcea, și voi suferi; Voi opri și voi usca împreună. Numai nu zicând: Dacă adică vă veți pocăi nu voi aduce asupra ceia ce mai înainte Am zis: Iar dacă veți rămânea, cât despre partea mea afară de pricină sunt: Că voi pre muncă asupra înșivă a veni o ați silit.

Lui Pavel. 88.

Cel sporit se cade să fie mai înalt decât primejdiile: Iar aceasta va fi, dacă pre gând mai înalt decât patimile le-ar fi câștigat: Și ca unui cârmaci a metherisi pre cârme și a le ocârmui iar fi dat: Iar dacă pre cârmaci l-ar fi cufundat, înecare de corabie prea grea va pătimi, patimile înălțându-se, și pre gând întru însuși fundul noianului trimițându-l.

Lui Evsevie preotului. 89.

Deși, precum ai scris evlavia împăraților către Dumnezeu pre ne evlavia episcopilor o au vădit: Și cinstea acelora ceia ce covârșește către dâșii pre cei cinstiți i-au slăbănogit, și multa iubire de cinste a lor pricină de desfătare și de învierșunare acestora sau făcut: Dar tu nu te sminti: Că nu toți sau biruit de patimile cele zise, ci sunt carii se sârguiesc după apostolescul haractir a viețui: Iar dacă ai fi zis, puținii foarte, nici eu nu m-aș fi lepădat: ci și întru aceasta de mai înainte cunoștința Mântuitorului m-aș fi minunat Acelui ce au zis: „Mulți sunt chemați dar puținii aleși.”

Lui Marchian preotului. 90.

Nu supune făcătorilor de cuvinte pre auzuri: Că dacă cu lesnire vei crede pârâșilor, nu vor lipsi cei ce mint asupra-i și plăsmuiesc: Ci de voiești dă nestricate pre auzuri și va răspunde prea cu vitejie cel pârât: Și asupra acelora vei întoarce pre scârba ceia ce asupra lui în deșert au odrăslit.

Aceluia-și. 91.

Nu pentru odihna evreilor, ceia ce sau făcut în Palestina prin a lui Iisus fiul lui Navi voevozia, dumnezeiescului Pavel îi este cuvântul: Căci pentru aceia nici un cuvânt nu-i este lui, ci la ceia ce se aștepta că va fi caută, și asupra aceia scopul noimelor se atinge: Iar cum că aceasta este adevărată, însu-și pre sine-și se tâlcuiește zicând: Că dacă pre dânșii Iisus (:și arătat este că a lui Navi:) iar fi odihnit, nu pentru altă zi vorbea după acestea: Apoi rămâne sâmbetire norodului lui Dumnezeu. Că dacă pre dânșii, zice, acela iar fi odihnit, nu David după multe neamuri făcându-se, pentru odihnă vorbind ar fi zis: Astăzi de veți auzi glasul Lui, să nu vă învârtoșați inimile voastre. Drept aceia zice, adevărată odihnă norodului lui Dumnezeu, adică, acelor ce cu strălucire întru credință au petrecut li se păzește, nu în Palestina ci în Ierusalimul cel mai presus de lume gătită fiind.

Lui Teon episcopului. 92.

Sfătuire socotind ați trimite ție, voiesc, o prietene, ca mai înainte să vie către tine, după cum sau întâmplat a mă învoi cu prietenii mei, fiindcă cu dânșii m-am împărtășit la voirea cea pentru sfătuire. Deci dintru aceia unii adică și foarte sau temut, că nu pricină de vrajbă din purtarea aceasta de grijă să-mi găsesc: Fiindcă poate ți se va părea ție că în chip de sfătuire am voit pre tine a te grăi de rău: Drept aceia au zis că se minunează, dacă dintru însăși cuvintele război pieresc, nu near fi înconjurat: Era încă și cei ce foarte ne îndemna a cuteza, cum că vei primi tu: Și atâta au zis, că stau departe a aștepta ceva greu, cât și laudă a aștepta pentru aceasta. Iar mie, mi se pare amândouă părțile una adică că au scootit cele adevărate, iar alta că au greșit. Că din început adică cum că te vei mânia tu au crezut iar la sfrșit nicidecum: Ci și cum că mă vei primi pre mine ca pre sine-ți nădăjduiesc, și întru toate nu mai puțin: însă amândouă nădăjduindu-le, nu mă voi depărta de a zice pre ceia ce ne stă de față. Că mai întâi adică cei prea buni cu noi vor fi, oprind nu numai pre tine, ci și pre ceilalți carii vor îndrăzni a te scârbi. Iar apoi dacă și a se răni sar fi întâmplat cel ce faptei bune ajută, aceasta a o pătimi nu este greu lucru: deci ce este ceia ce voiesc a o zice; se va zice: Că te-ai aruncat cu capul în jos: Mai ales adică încetează asupra ta sabie împingându-o, și decât tot barbarul mai barbar pre sine-ți uneltindu-te, și cu atâtea rele pre sine-ți muncindu-te, cu câte nici cei foarte vrăjmași nu te-ar fi muncit. Iar dacă de răutate cu deadinsul a te ține ai socotit, și dogma aceasta nemișcată este la tine: Măcar ucenicilor faptei bune încetează dându-le război: Că nu numai a greși, ci și pre cei ce isprăvesc vreo faptă bună prin acelea care pre limbă asupra lor o înatrarmezi, ai

batjocori, hotar al celei mai despre urmă răutăți, iar mai vârtos a nesimțirii semn este.

Lui Paladie diaconului. 93.

Te-ai împărtășit adică de ceata ucenicilor, și verhovnic te păreai, mai iute decât ceilalți gonind pre vânatul dumnezeieștilor cuvinte: Dar acum lenevind-te nu numai ai socotit să te depărtezi, ci și la desfătări, precum m-am înștiințat te-ai dat pre sine-ți, cele ce nasc pre patimile cele după pântece. Deci cunoscând că mai greu se face răul negrijindu-se, întru împodobirea cea din început cea grabnică pre sine-ți mută-te.

Lui Sirin diaconului. 94.

La mulți bunele norociri cele îndată-și întru pândire se întâmplă, de nevindecate rele fiind începuturi: Deci nu întru toate pre niște biruințe ca acestea să le căutăm, ci ai unuia să ne facem ca pre toate cele ce se întâmplă neted și cu măsură, și cu chip cuvios și cu pricepere să le ocârmuim.

Lui Atanasie. 95.

De se cade în scurt pre fapta bună și pre răutate cu un cuvânt a o zugrăvi, așa fi zis: Că precum focul legat fiind către pornirea cea în jos, dea pururi pornit este către ducerea cea în sus, așa și fapta bună: Și precum trupurile cele grele pre ridicarea cea în sus adică cu totul nu o cunosc, iar pre pornirea cea către cele în jos o știu, greutatea pre pornire atârându-o, cât mai presus decât cuvântul să fie grăbnicia: așa și răutatea: Drept aceia de aceia adică se cuvine a te ține, iar de aceasta a te depărta.

Lui Evtonie diaconului. 96.

Cum că întru bunele norociri celor de aproape pre ale sale primejdii mai arătat a le vedea sau obișnuit toși cei ce în ispite cad, arătat este: Iar cum că înțelegând pre cea a lor sau vindecare, sau sporire: Că unii adică pentru păcate își iau osânde, iar alții se nevoiesc, ca mai strălucite cununi să dobândească: Cu lesnire sunt datori să sufere pre ispite, și nu numai că nu se scârbesc, ci și de mângâiere se umplu, cu

cutezare aş fi întărit. Căci cum că oarecarii aicea se vindecă, adeverează Pavel strigând: Iar judecându-ne de Domnul ne pedepsim, ca nu împreună cu lumea să ne osândim: Iar cum că oarecarii şi pentru cununi se nevoiesc, mărturiseşte dumnezeiescul cuvânt, cel către Iov zis: Au mă socoteşti pre Mine că întru alt fel ție ți-am vorbit, decât ca să te arăți drept; Drept aceia ori așa, ori aiminterea de pătimim, bune nădejdi să avem.

Lui Teodor scolasticului. 97.

Nu sili pre adevăr cu cuvinte zădărâtoare, nici ocări pre dânsul întunecând cu meșteşugul sofisticesc pre cunoştinţa cea cudinadinsată: ci pre toate a doua mână de adevăr socotindu-le, necrâşmărită şi nemitarnică pre hotărârea cea pentru dânsul adu-o.

Lui Apolonie lucrătorului de pământ. 98.

Lucrarea de pământ şi de nevoie, şi a tuturor meşteşugurilor maică este şi hrănitare. Că bine adică ea purtându-se, şi acelea se întăresc: Iar uitându-se ea, mai se sting. Deci nu te ruşina pentru lucrul, ci te făleşte, prea de nevoie, şi prea trebuincios meşteşug metaherisind: Că cei ce pre meşteşuguri către dulceaţă le uneltesc, a se ruşina ar fi fost cu dreptate.

Lui Ierachie diaconului. 99.

Cel ce întru însăşi vârful furtunii mântuieşte pre corabie, şi pre fire înnebunindu-se o înfrânează, de nenumărate laude şi fericiri şi cununi este vrednic: Că întreaga înțelepciune cea din bătrânețe nu a înfrânării este, ci a desfrânării neputință: Pentru aceia pre cea mai dintâi adică propovăduindu-o proorocul Ieremia zicea: Fericit este care au ridicat greu jug din tinerețea sa. Iar pre a doua nimeni a o fericit au învrednicit, ci fără de laudă o au lăsat toți. Deci nu aștepta bătrânețe-le, ca și cum întru dânsule te vei face întreg înțelegător: Că pre lângă aceia că este nearătat că întrânsa vei veni, nici cinste are lucrul.

Aceluia-și. 100.

De vreme ce nevoie este a suferi pre cele scârbicioase, măcar deși sunt cu greu de purtat, (:că a te împuțina nu va micșora, ci poate și va crește pre cele grele:) Cu vitejie suferă pre cele întâmplare, care și mai ales căci au trecut după cea mai multă parte slăbănogite sunt. Că ispita adică ceia ce au trecut foarte îndată către uitare caută, iar ceia ce se așteaptă de atâtea ori mânănește, de câte ori sar fi nădăjduit.

Lui Petru. 101.

Pre credința cea spre Dumnezeu nu știu cum o netrebnicesc cei necredincioși: a căreia lesnicioasă adică îi este cunștința și întemeiat câștigul, și nebiruit sfârșitul.

Lui Arpocra sofistului. 102.

Laud pre îndrăneala ta cea înțeleaptă, pre care cei ne viteji și cu cuviință de rob o netrebnicesc, muștrare a răutății lor, și a ne bărbăției pre aceasta după cuviință socotindu-o că este: Că îmbătându-se de frica acelor rău de dânșii lucrate, și scturându-se, asupra celor ce curat se trevesc, pre limbile cele neînfrânate ale sale le întrarmeze.

Lui Olimbie preotului. 103.

Deși a certa cu lesnire, și a tot omul este: iar a hotărî pentru cele cuviincioase că se cade a lucra, a unui prea bun sfătuitor: Dar nici a se certa sufăr Zosima și Maron, nici a se sfătui: Ci întru atâta nebunie au ajuns, cât și pre cei ce îi ceartă îi ocărăsc, și pre cei ce îi sfătuiesc îi grăiesc de rău. Iar de vreme ce oarecarii nici certându-se, nici sfātuindu-se, ci plângându-se au ieșit și sau îndreptat, și pre acest chip al tămăduirii l-au muștrat: Că rîd pre cei ce pre acesta din multă dragoste îl lucrează. Deci ce se cade a face; Că eu pre tine de aceia te voi întreba, cel ce supărări nouă ne dai, și ne superi ca cei ce putem a-i izgoni pre nebunia lor. Deci de adică aș fi putut, și nu aș fi avut trebuință de sfătuitori, și eu prea grabnică aș fi făcut pre îndreptare: Iar de vreme ce mai presus decât toată vindecarea este patima, și cu doftorești doftorii se crește mai vârtos, pre ajutorul cel din sfintele tale rugăciuni dăruiește-le lor: Poate cumva Cel ce și pre patimi și pre toată răutatea o biruiește pre dânșii îi va vindeca.

Lui Iron preotului. 104.

Nu nu știm că începutul războiului cel către potrivnicul tău din lăcomie luând sămânța, și prin mai multe altele sporind au sfârșit în prihănire: Dar te sfătuiesc, că și cu dreptate ar fi fost să te îndestulezi cu cele făcute. Că multe lucrând, mai multe au pățimit, ca nu cel ce se pare că este sfârșit a luptei, început să se facă de mai mari primejdii: Deci preimește pre cei ce te roagă pentru dânsul, și potolește lucrul: Mai bine socotind prin bunătate a te furișa mai vârtos decât de judecata judecătorilor a te birui: Că nearătat este sfârșitul, și mulți cu nenumărate dreptăți îndreptându-se, ca și cum nimic tare ar fi avut sau biruit: Iar dacă și luminată ar fi fost biruința, căci ai uneltit pre bunătate mai vârtos mai strălucit pre tine te hotărăște decât că ai fi biruit.

Lui Martinian, lui Zosima, lui Maron, lui Eustatie. 105.

Destul adică semn, și prea mare arătare a socotelii mele către voi este aceasta căci voiesc să vă sfătuiesc: Că toată sfătuirea pre folosul ascultătorilor îl caută. Și prin acelea care câștigă cineva pre cele bune, prin acestea nu se cade să zică căci cu vrăjmășie se află cel ce sfătuiește: precum dacă nici umbră, socotesc, de prihănire nu ar fi celor ce cu gătire a batjocori voiesc mai înainte de sfătuire, iar mai vârtos rugăciunea sfătuire fie. Mă voi ruga către Dumnezeu, ca minte întru voi mai bună să pună, și pre nesimțire să o izgonească, și lesne plecată și supusă pre inima voastră să o facă către fapta bună adică, ceia ce în fire sădită și necrâșmărită pre frumusețe o are a o îmbrățișa: Iar pre răutatea pre care cu osârdie o cuprindeți, cea în chip de fiară, și decât toată schilla mai ne veselitoare, și celor ce pre minte o au pierdut, nu știu cum, dulce, să fugiți. Iar dacă desăvârșit nu ați pățimit durere: că întârzierea cea către răutate aceasta o cehezășluiește: măcar pentru cei ce se smintesc de voi, încetați adică asupra prea dumnezeieștii credințe ascuțindu-vă limbile: și ai voștri faceți-vă, și ca nu pentru a voastră păgânătate și pre alții în fundul răutății să-i trimiteți.

Lui Ermin comitului. 106.

Nici începătorie, o minunatule, nici mărimă de vrednicie, nici buna norocire lumească, pre filosofia ta nu va putea să o plătească: care mai ales se obișnuiește pre socoteala oamenilor spre înălțime a o ridica. Ci pre toate acestea umbră socotindu-le și vis, nevoiește-te la fapta bună: Că aceasta este acelor ce o au câștigat neînvechită porfiră.

Aceluia-și. 107.

De lucrurile cele fără de moarte grijește-te, iar de cele ce după puțin numai sunt nu purta grijă: Că ori bune, ori rele ar fi cele de aicea, sfârșit au, și acesta prea degrabă: Iar cele de acolo margine nu cunosc, sfârșit nu știu: slovele acestea deși puține sunt, dar iubite, și de dragoste izvorâtoare.

Lui Elian scolasticului. 108.

Pățimim multe de multe ori noi oamenii, de vreme ce de cele adică vrednice de grijă ne lenevim, iar pre cele cu adevărat vrednice de lenevire cu osârdie le îmbrățișăm: de sârguință adică pre cele de copilărie, iar de copilărie pre cele de sârguință vrednice judecându-le: Că pre cele adică lucruri deși mari le socotim că sunt, iar pre cele deșarte ca pre niște de nevoie și trebuincioase le săvârșim. Ci iubirea de sine-și ne judecând drept, scârbă naște acelora căroră nicidecum li se cade: Că nu cei ce cu dreptate pățimesc, ci cei ce cu nedreptate pățimesc se cade să se scârbească.

Lui Filitrie. 109.

Cei ce sunt întru fapta bună prea tari, și pentru blagocestie mai presus se poartă și-s aleși, și atâta pre ceilalți îi covârșesc, cât luceafărul pre celelalte stele, aceștia luminători după cuviință vor fi: nu numai pre sine-și la atâta vrednicie aducându-se, ci și pre cei orbi luminându-i, și la vârful faptei bune povățuindu-i. Deci pre aceștia râvniți-i, și pre cei ce toate le fac, ca și pre cei ce văd să-i întunece.

Lui Arpocra sofistului. 110.

Înțelepți eu hotărâsc, (:că nu legiuesc, ci socoteală hotărâsc:) pre cei împodobiți cu faptele bune acelor gândite, în ce fel era cei ce avea cuvânt și înțelepciune de cunoștință: Iar buni, pre cei ce cu cele de la oarecarii numite fapte bune fără de cuvântare, în ce fel era cei ce înțelept adică a zice nimic nu putea, dar prin petrecerea cea prea bună pre privitori îi învăța: a căroră tăcerea decât cuvântul cel pustiu de fapte mai trebuincioasă este: Iar dacă cineva și pre cele gândite, și pre care le zic fără de cuvântare le-ar fi avut, pre acesta și bun și înțelept l-aș fi hotărât.

Lui Epifanie diaconului. 111.

De vreme ce ai scris, de unde numele iertării întru lăsare și iertare se ia: socotesc, că de vreme ce cel ce sau cunoscut pre sine-și, adică, cel ce nici pentru greșeli nu au cunoscut, că au greșit, ci păzește pre pildă sfătuitoare cea înțelepată: aceia, cunoaște-te pre sine: Nici întru isprăvi, dacă cândva puțin dormitând spre mândrie sar fi ridicat mare cugetând: ci pre a sa fire și neputință, cu deadinsul învățându-o, și nu mai presus de firea oemenească nălucindu-se se pocăiește. Cel ce au cunoscut, adică, cel ce au înțeles, că acela cu lucrul pre înapoia cântare o cântă, iartă celui ce sau cunoscut pre sine-și: Iar cel ce nu au cunoscut nu iartă. Pentru aceia acela adică de prihănire este vrednic, necunoscându-se pre sine-și: Iar acela căci n-au iertat celui ce sau cunoscut pre sine.

Acluia-și. 112.

Multe sunt și de multe feluri, o prea iubite, cele ce vatămă pre averea banilor: Că nu numai moliile, și vremea lungă, ci și clevetitorii, și tâlharii, și robii, și nearătarea ceia ce va să fie, și mai pre urmă, moartea, (:de care nu este cu putință a scăpa, deși de celelalte ai fi scăpat) și de averi și de bani va lipsi pre cel ce se pare că le are: că în nume, dar nu în lucruri are pre cele bune. Iar cel ce prin milostenii și prin faceri de bine acolo pre bogăție o au învistierit, și cu hotărârea acelui înțelept și adevărat sar fi încununat, loc află nejefuit, și întru care nimic din cele zise a se sui nu poate. Că acest fel de loc este cerul, de toată adică tâlhăria necălcat fiind, și decât tot pământul mai roditor: Și cu multă îndestulare din semințele cele semănate întru dânsul dând celor ce le-au învistierit totdeauna a culege pre roduri.

Lui Maron. 113.

Cele ce și nevârnd de multe ori vrăjmașilor le vei lăsa, de bună voie dă-le: și pre nevoie fă-o iubire de cinste, ca nu fără de folos să plângi: ci mai înainte trimițându-le pre dânse-le în veacul cel neîmbătrânit, le vei avea trebuincioase.

Lui Teofil. 114.

Mai înainte puțin, încă dimineață fiind, (:că se amesteca noaptea cu ziua:) întâlnindu-mă pre mine oarecare din bărbați prieteni mi-au vestit, că auzind

oarecarii cuvântăreți cum că tu ducându-te în călătorie depărtată, nu pentru fapta bună, nici ca pentru sine-ți, sau pre altcineva la filosofie să-l aduci, (:că apoi și te-ar fi lăudat:) ci pentru ca să strângi bani, foarte pre tine te-au prihănit, căci alegând pre vremea tinereții întru liniște și nelucrare să o petreci, acum la bătrânețe a călători te-ai ispitit: Când se cădea ție, deși mai întâi aiurea undeva ai fi petrecut, acasă să vii, atâta de aproape fiind sfârșitul tău. Că tinerii adică nădejde este că vor veni la bătrânețe adânci: iar cei bătrâni nimic alt, fără decât pre moarte a o năluci cu dreptate ar fi fost. Însă eu pre pricină cu deadinsul neștiindu-o, pentru care de aicea te-ai dus, nici i-am dat răspuns, nici am hotărât, ci m-am făgăduit a scrie. Deci tu pre cuviință a o lucra sârguiește-te.

Lui Teodor scolasticului. 115.

Care oare se pare pedepsirii tale că laudă și slavă bună cu dreptate este să dobândească, cel ce nimic adică sau sârguit viteaz să lucreze, și în bună norocire fiind și în bogăție, și în vredniciile cele ce se par strălucite; sau cel ce nimic adică, din cele ce ar fi putut n-au lăsat, ci pre toate lucrându-le, câte pre dânsul și de laudă vrednic îl face să fie, și pre ceilalți la fapta bună îi deșteaptă, și rău norocit fiind și întru sărăcie trăind; Mie adică aceasta mi se pare: Iar dacă și ție, nu te arăta pre cele împotriva hotărând.

Lui Casie preotului. 116.

De vreme ce ai scris că te minunezi, cum a preoți Zosima greu lucru fiind, nu greu se pare că este celui ce fărădelege l-au hirotonisit: îți trimit înapoi, că tu adică din năravul cel urător de rău după cuviință te îngreoezi: Că nimeni către aceasta împotriva ar fi zis: Însă aceia pre tine te-aș fi sfătuit, ca și curată de grăire de rău pre limbă să o păzești. Că dacă acela de nenumărate vrednic este, precum ai scris, trăsните, nici cu cinstea mai bun făcându-se, ci armă a răutății pre preoție metaherisindu-o, și îndrăznind pre cele neîndrăznite: dar tu pre gura ta a o pângări nu ești dator, pre pângăritele aceluia fapte tragodisindu-le și pre răutatea năravurilor povestindu-o.

Lui Pavel. 117.

Dacă tot gândul și toată cugetarea, precum ai zis, de la noroc oamenilor vine, prea necuvios ceva pătimind se va afla: Dacă unora adică le trimite cugete ca să

răspundă pentru dânsul, iar altora meșteșug și de știință învățătoare cuvinte le dă, prin care pre dânsul îl vor răsturna. Deci dacă el pre sine-și se răstoarnă, prin cuvintele acelea care dăruiește celor ce îl răstoarnă pre dânsul, cum a se întări el este cu puțință.

Lui Eustatie diaconului. 118.

Acest lucru cel acum îndrăznit de tine decât grelile acelea este mai greu: Te-ai întrecut pre sine-ți, și te-ai biruit: Deci întâietățile*¹²³ întru nevoița păgânătății și a desfrânării asupra tuturor le porți, ai covârșit, pre toți i-ai întrecut: Pentru aceia și de lacrimi pricină nouă te-ai făcut dea pururi curgătoare. Deci dacă voiești pre scârba noastră cea pentru tine să o vindeci, pre toate fă-le, ca să ștergi pre răul prepus.

Lui Teodor scolasticului. 119.

Dacă prea ascuțită ai pre limbă, mai ales adică pre dânsa înfrânează-o, și în frâu strânge-o: Iar dacă nu poți, uneltindu-o pre dânsa spre trebuință pentru dumnezeiasca și nesticata slavă, pentru ajutorul celor nedreptățiți, pentru ajutorarea celor prea bune, asupra lăcomiei acelor ce nedreptățesc, asupra ne învățaturii acelor ce pizătorilor draci pre purtarea de grijă a totului o dau, asupra vătămării la minte a ereticilor, asupra disidemoniei elinilor, asupra nepedepsirii iudeilor, asupra prihănirii acelor ce păcătuiesc. Iar dacă de acestea lăsându-te, pre ascuțime asupra celor ce te întâmpină o ai fi uneltit, prea necuvios ceva vei face. Că același lucru oarecare vei lucra, în ce fel dacă sabie ascuțită având, asupra prietenilor o ai fi adus, sau putere, asupra cetățenilor: Fiind trebuință pre aceia adică asupra vrăjmașilor, iar pre aceia asupra potrivnicilor a o unelti. Deci nu face pre doftorie otravă, ci cu trebuință pre dânsa uneltește-o.

Lui Ipatie dregătorului. 120.

Cum că adică cei ce se zăbovesc a lucra pre cele cuviincioase, voiesc de aproape să vadă pre cele grele, (:că cei ce pentru trândăvie asupra faptei bune ocărăsc, pre munci spre sine-și le trag, care însetează să muncească pre cei prinși:) socotesc cum că toți știu: Iar cum că în munci vor înceta greșelile, dacă nu cu pocăință se

¹²³ întâietățile

vor ridica, și potopul, și cele întâmplate în vremea sodomiților*¹²⁴ arătat strigă: La carii, deși oarecare întârziere sau făcut, dar nu până în sfârșit nepornită au rămas, osânda cea deabia adică, dar negreșit pornită.

Lui Ofelie grammaticului. 121.

Nu când mult cuvântul ar curge, și afară de vreme sar purta, minunat este: Ci când scurt adică ar fi cu lungimea, dar mult întru entimime, (adică înțelegeri) și întru scurtime pre nelipsire avându-o, de vreme mai ales însufletindu-se, mai viețuitor să se arate.

Lui Martinian, lui Zosima, lui Maron, lui Eustatie. 122.

De vreme ce nu numai căci lucrați acestea pre care nimeni cândva altul din cei întru cele prea urâte vestiți, de rușine sunteți vestiți, de rușine sunteți vrednici, ci și căci vă mândriți pentru acelea care a vă acoperi cu dreptate ar fi fost, pre toată nebuina o ați covârșit: Cu dreptate am socotit pre scrisoarea aceasta a o însemna către voi. Căci cu atâta decât aceia sunteți precum zic, mai răi, pre cât aceia lucra adică, dar le ascundea: Iar voi și vă împodobiti. Și vârful relelor acelora îl zic că este, că și cum că se înnebunesc vi se pare vouă cei ce cu cuviință trăiesc, și cum că își ies din minte cei ce vă sfătuiesc. Deci care răspuns va rămâne vouă; care milă, care iartare; nu pot zice.

Lui Toma. 123.

De singură câștigarea acelora să ne ținem, de care după izbăvirea vieții acesteia vom avea trebuință: Iar pre celelalte să le defăimăm.

Lui Arpocra sofistului. 124.

Pre cel ce clevește mai tuturor pre toți, cu mai grea groază înțelepțește-l: ca nu de muncă mai pre urmă să aibă trebuință.

Acluia-și. 125.

¹²⁴ sodomlenilor

Când pre scrisorile cuvântăreției tale le primesc, și de învățătură mă umplu, și foarte mă bucur. Că este întru dânsele și a așezământului, și a cuvintelor dovadă. Iar dacă la puțină vreme ai fi întârziat a scrie, foarte mă mâhnesc, și pre limbă mi-o tâmpesc, nici veselie mie pricinuindu-mi-se, nici folosul cel din cuvinte. Deci nu nedreptăți pre așezământul dragostei, ci adeseori scrie. Că așa vei fi mie mai mult veselitor.

Lui Filitrie, 126.

Eu, cum că adică mai înainte Biserica lui Hristos și pre dascăli îi avea străluciți, și pre ucenici sporiți, prea cu deadinsul știu: că și în vremea mea, nu numai de demult, sau făcut acestea amândouă: Iar cum că și acum aceasta nu este cu neputință să se facă, precum zic, ci cu puțință, nu este cu îndoială lucru: Că dacă de la povățuitori cu întărire va fi, și încetând de tiranie pre tiranica purtare de grijă o vor arăta, atunci și pentru în ce chip se vor mântui supușii, vor putea să chibzuiască: Iar mai înainte de a supune drept temelia, foarte de prisosit socotesc, cuvântul cel pentru vârf*¹²⁵ a se face: Că nu vor voi aceia, măcar deși de nenumărate ori vor auzi, să se supună, dacă nu prin lucruri sar fi învățat. Deci vremea aceasta de acum adică și pre sfătuire și de multa purtare de grijă are trebuință: Însă eu nu că nu se cade a sfătui, prea greu lucru îl socotesc: ci de aceia nu mă dumiresc, în ce chip se cade către dânșii a zice: Că mă încredințez cu deadinsul, dintru acelea care și fiind de față și auzind știu, că cele mai multe din dumnezeieștile porunci de dânșii au scăpat, căci nu voiesc pre cele cuviincioase să le lucreze, nici așa să le înțeleagă. Deci îi sfătuiesc pre dânșii, dacă și cu îndrăzneală aş fi zis, să sufere aceasta, văzând dacă pre cele adevărate le voi zice: Și pentru aceasta, ca mai buni să se facă. Că dintru căci momesc unii, întru atâta tulburare au căzut lucrurile creștinilor. Deci ce se cade a face; în scurt voi zice, și nu voi ascunde. Dacă adică basme socotesc pre dumnezeieștile Scripturi, la tăcere nevoiască-se: Iar dacă cu adevărat cereți legi, lucreze-le mai întâi, apoi grăiască în norod: Că unii ca aceștia ei nefiind, dumnezeiasca lege le încuie gura.

Nescrisă deasupra. 127.

De vreme ce nimic mare de fire, nici mai presus de fire are firea noastră, spre măsurare pre dânsa și spre blândețe, ca ceia ce cu adevărat este osebită a sa rudenie, să o gonim, pre toată mândria izgonindu-o.

¹²⁵ vârv

Lui Petru. 128.

Trupești numește Scriptura pre cei ce întru cele ale trupului sau alunecat, iar sufletești pre cei ce de urmarea gândurilor nimic nu se țin: Iar duhovnicești pre cei ce cu dumnezeiască și duhovnicească dăruire sunt împodobiți, și la urmarea gândurilor sau suit, și cu cele mai presus de fire se luminează: Precum aceia ca cei trei tineri aruncați fiind în cuptorul Babilonului să nu se ardă, nu ar fi lucru a fricii, dacă pre cuviință o ar fi cercat și pre neputința gândurilor o ar fi vânat. Iar dacă pre dumnezeiasca putere o va gândi, ceia ce și pre fire o biruiește, și pre urmarea gândurilor o covârșește, și decât toată măiestria mai înalte, primește pre cele zise.

Lui Teopemb. 129.

A se prinde adică întru acelea care nu se cuvine, celor ce nu foarte cu nesimțire se află dureros lucru este: Iar a se judeca, celor mai cinstiți. Iar a se prepune, celor ce sau suit la vârful faptei bune prea mare primejdie are.

Lui Nil. 130.

Și îngrozea de demult pre evrei Dumnezeu, și pre cele bune le făgăduia: Că cel ce adică îngrozește numai, și pre cele mai înainte le zice, spre deznădăjduire acelor mai bune zădărește, și cu totul pre ascultătorii celor mai rele a se da pre sine-și îi pleacă. Iar nădejdea cea bună o amelintează, și către lucrul cel mai bun îi gătește: de aicea pretutindenii îngrozindu-le lor pre robia cea în Babilon: și pre întoarcere mai înainte le o au zis.

Lui Pavel preotului pustnicului. 131.

Însuși cei ce se laudă că sunt alegători ai faptei bune și ai răutății, pre hotărîrea ceia ce biruiește fiind trebuință faptei bune a o da, răutății o dau. Și prin acelea care pre cei sânghitori adică îi izgonesc, iar pre cei răi îi adună, pre cei ce voiesc pre cele cuviincioase a le face, mai mâhniți i-au făcut. Și atâta au dat război celor ce au îndrăzneală, cât mai au stins pre pornirea a tuturor cea spre cele bune: Deci se turbează cei ce viața a câinilor și a porcilor o au împotriva apostoleștii vieți: Și fiind trebuință pre aceia ai goni, pricină de răs pre cele vrednice de plâns le fac, nu

numai nici o grijă de fapta bună făcând, ci și pre sine-și căci cei ce la fapta bună se nevoiesc pre cele ale celor prea răi le pătimesc fălindu-se, și de primire învrednicindu-se. Deci cine este cel ce pre cei ce așa se află îi va certa; Cine este cine este cel ce îi va îndrepta; cine este cel ce îi va muștra; cine este cel ce va stinge pre cugetele lor; cine este cel ce le va împila sprânceana; cine este cel ce îi va sfătui, ca nu numai pentru începătorie să nu se laude, ci și petru fapta bună, cine este cel ce îi va pleca pre dânșii, că sub prea cumplite osânde se vor supune; că dacă Judecătorul în Evanghii vorbind nu se crede, cine este cel ce la dânșii va fi crezut, și pre nebuina lor ceia ce se turbează, și a sta nu voiește, ci în toate zielele mai grea se face o va opri; că mulți apucându-se, pre aceia adică nu i-au folosit nimic, iar pre sine-și cu prea mari rele sau pătruns. Dar cum că acolo prea mari cunună vor lua, eu adică cu deadinsul știu: Iar cei mai groși din ceste de aicea făcute și se povățuiesc la fapta bună, și fug de răutate. Deci fiindcă aceasta din muștrări sau pricinuit, a pătimi cu nedreptate ceva rău cel ce au îndrăznit, și nimic a se folosi cei ce pre sfătuire o au primit, pentru aceasta mai vârtos acum cât mai înainte a zice pre cele prea bune mai înfricoșată sau făcut. Iar dacă, precum zici, oarecarii dinrânșii și sfătuitori caută, (:că nu toți în prăpastia iubiri de sine și a răutății sau pogorât:) a auzi ar fi fost cu dreptate, că mai ales adică sunt dumnezeieștile Scripturi, căroră urmând pre cuviința o ați fi cunoscut. Iar dacă și de sfătuitori aveți trebuință, încetați de a lucra pre acelea care lucrați, și atunci căutați pre sfătuitorul. Căci când de acestea veți înceta, și pre cale cea de a zice pre cele prea bune veți găti-o întemeiată, atunci pre cel ce sfătuiește pre cele cuviincioase căutați-l. Iar mai înainte de ce veți înceta, nu căutați, cine vouă zicând pre cele prea bune de voi a fi izgonit va voi: că nu veți afla. Iar acestea le scriu, nu ca și cum temându-mă ceva a pătimi de aicea, (:că multe pentru aceasta precum știți am pățimit:) și am zis celui ce m-au ocărât, mai încununat nevrând: Că mie mi-au dăruit Dumnezeu nu numai a crede întru Dânsul, ci și a pătimi pentru Dânsul: Ci acelora a le astupa gura vrând, celor ce se fățarnicesc a căuta sfătuitori, nu ca să se sfătuiască, ci ca să-l vrăjmășuiască. Căci cum că nu pentru frică acestea le-am scris, audă unii ca aceștia (:Că voi prin acelea care lucrați, și pre cei supuși spre răutate îi povățuiți, și sub îndoită muncă vă veți supune:) și cum că nu pre cuviință o ați lucrat, și cum că ați împiedicat pre cei ce ar fi putut să se mântuiască, dacă nu de la voi sar fi smintit. Deci încetați unele ca acestea lucrând, care nici vrăjmașii lui Hristos spre hula numelui Lui le lucrează: stingeți părerea de la cei mulți cea pentru căci v-ați învrednicit de starea înainte, înfrânați pre mândrie: Împilați pre sprânceană, gândiți, că pământ sunteți și cenușă: Socotiți pre cea mai înainte cu puțin, și pre cea după puțin: cunoașteți pre cei mai buni decât înșivă din fapta bună: Armele preoției asupra însăși preoției să nu metaherisiți: Asupra dascălului necâștigării îmbogățindu-vă să nu ocărâți: Nu basme socotiți pre evangheliceștile cuvinte cele semănite vouă: Să nu socotiți că a păcătui fără de muncă este: Nu

nedrept socotiți că este Dumnezeu: Să nu vi se pară că Dumnezeu cel Atoatevăzător trece cu vederea. Pre cei îmbunătățiți să nu-i izgoniți: Pre cei ce metaherisesc pre toată răutatea să nu-i adunați: să nu deprindeți pre cei ce vă văd la răutate: Să nu stingeți pre îndrăzneala acelor ce au dumnezeiască râvnă: să nu neguțitoriți pre primejdiile cele străine: Nu cu cuvântul pre cuviință sfătuind, cu lucrul pre acesta să o necinstiți, ci ce se cade a lungi, și acestea destule fiind pre cei ce nu prea cu nesimțire se află să-i boldească; Pentru aceia încetânt spre tăcere mă voi întoarce, ca săvârșitoare scrisoarea aceasta să se facă, pre Dumnezeu rugându-l.

Lui Paladie diaconului. 132.

Pentru aceia care ai scris, pot adică a zice: Dar ție a zice nu pot, dumnezeiescului Cuvânt plecându-mă Celui ce poruncește, „Nu dați cele sfinte câinilor.” Iar dacă pre turbarea câinilor o ai fi șters-o, și pre blândețea blagorodiei celei omenești o ai fi arătat, și neîntrebând îți voi zice, de schimbarea nu a chipului, ci a năravurilor bucurându-mă.

Lui Ofelie grammaticului. 133.

Hracticul cel epistolesc, nici cu totul neîmpodobit fie, nici iarăși întru gingășie împodobit sau în desfătare: Că aceia adică proaste, iar aceia neîmpodobită este: Ci cu măsura a se împodobi, și către trebuință, și către frumusețe destul este.

Lui Mina diaconului. 134.

Cei ce întru cumplite patimi, zic adică întru mânie și întru lăcomie, se par că biruiesc, decât toată biruirea mai cumplită biruință biruiesc: Că se poate la unele locuri biruința mai rea decât biruirea să fie, și nu se cade a se bucura pentru o biruință ca aceasta, când cu nedreptate sar întâmpla. Că dulceața cea dintru aceasta în puțină vreme veselind, veșnică rușine mergând vremea înainte naște.

Lui Ierachie diaconului. 135.

De vreme ce de grele, care lucrăm, simțire nici noi nu avem pentru trândăvia și iubirea de sine, nici altora le dăm, pentru ca și aceia nimic mai bun decât noi să se afle. Pentru aceasta scotind că suntem sănătoși, nici doftori căutăm, nici a ne

vindeca voim: Dar nici pre însăși aceasta, că suntem bolnavi, o știm: Care lucru a celei mai de pre urmă nesimțire este, iar mai vârtos al muririi.

Aceluia-și 136.

Cum că adică în tot chipul răutatea muncă naște, prea cu deadinsul știi: Iar cum că și bunătatea căci prea dumnezeiască este, sau căci foarte la Dumnezeu pre noi ne aduce, pre laudele cele ce covârșesc pre minte le naște: și aceasta o știi. Deci de aceiea adică fugi, iar pre aceasta gonește-o: Și nu pre dumnezeiasca îndelungă răbdare negrijire o socoti: Că negreșit le judecata cea prea cudinadinsată va aduce pre oi.

Lui Pavel. 137.

Bun lucru adică este a face bine prietenilor: Iar mai bun și tuturor celor ce au trebuință: Iar și vrăjmașilor prea bun: Că acela adică și vameșii și păgânii îl săvârșesc, iar acela cei ce dumnezeieștei legi se pleacă, iar acela cei ce pre petrecerea care se cuvine cerului o petrec: Deci cu cât îngerii de oameni cei ce viețuiesc după lege se deosebesc, pre atâta aceștia de vameși. Că pre atâta covârșesc, decât aceștia, pre cât de aceia sunt lipsiți. Că aceia adică binecuvântată este, iar aceia iubitoare de oameni, iar aceia decât cuvântul mai înaltă: Căci aceia adică prietenilor le face bine, sau celor ce le-au făcut bine, sau celor ce împotriva le va face bine și le va răsplăti: Iar aceia și celor ce cum sar întâmpla, carii nicidecum împotriva le va face bine: Iar aceia și acelora de la carii oarecare pătimească uneori încă și iarăși îi vor păgubi. Că mulți nici cu facerile de bine mai buni nu se fac, zavistia pre dânșii, nu zic întru cea a fiarelor, (:că sunt întru dânsele și răsplătiri de faceri de bine:) ci întru cea a dracilor mulțime numărându-i, care voiește a face adică nimic prea bun, ci și pre cei ce voiesc îi împiedică.

Lui Atanasie preotului. 138.

Stăpânul Hristos au fericit pre cei ce pentru Dânsul au auzit și zise și nezise, dacă mințind pre cei ce îi muștră sar fi prins. Deci se cade a ști, că amândouă se cade să fie la cel ce către fericirea cea prea din vârf au ajuns, și ca pentru Dânsul să pătimească, și ca mincinoase să fie cele zise, precum dacă nu lângă una ar fi și cealaltă, nu atâta folosește: Că folosește adică, dar nu atâta. Că ori pentru Dânsul pătimind pre cele adevărate le-am fi auzit, a ne rușina nevoie este: Că după o parte

bine sporind după cealaltă ne muștrăm. Ori nu pentru Dânsul adică, dar mincinoase, a răbdării adică plată luăm, însă nu pre fericirea cea din vârf o am fi dobândit: Pre care o am fi dobândit, dacă amândouă împreună ar fi alergat.

Lui Ilie diaconului. 139.

Dacă adică de singure cele dinaintea ușilor, și nu de cele neumblate sar fi atins întinăciunea, poate vindecată ar fi fost patima: Iar dacă de însăși sufletul sar atinge, fiecare să nu se amăgească pre sine-și. Iar dacă ar zice cineva pre oameni amăgându-i, nimeni nu se încununează dacă nu după lege sar nevoi, legiuită luptă socotind că este vederea, dacă de faptă sar fi depărtat: Începe-se, că Legiuitorul și Judecătorul a unor lupte ca acestea Au zis: „Cel ce caută spre femeie spre a o pofti, acum au precurvit cu dânsa în inima lui.” Deci legiuită luptă este, nu cea de la trândăvia fiecăruia și mai înainte prinderea în minte, ci cea de la nemitarnicul Judecător legiuită.

Lui Teodor scolasticului. 140.

Pre semne nu cunoști și pre cele de prihănie și pre cele de laudă vrednice, și pentru aceasta de tulburare sau umplut cuvântul: Că cele fără de voie cu cele de bună voie amestecându-le, de multă tulburare cât despre partea ta lucruri le-ai umplut. Căci cum că adică este Evsevie, precum ai zis, omușor, mic adică la trup, și urât la față, și barbar la limbă, întru prihănirea sa nu se povățuiește, adevărul judecând: Că acelea adică de la fire, iar aceasta de la creștere sau făcut: Iar cum că este la nărav ...NU ÎNȚELEGE 408r MARGINAL barbaria, și la limbă neținut, și la mânie sălbatec, și faptei bune vrăjmaș, și răutății ajutor: Că pre cei adică sânguitori îi izgonește: Iar pre cei răi îi adună: Aceasta cu adevărat de la dânsul se face, și decât toată iertarea este mai mare: Deci învățându-te ce a prihăni, și ce a lauda sar fi căzut, fără de socoteală la amândouă să nu te duci.

Lui Diusie. 141.

De vreme ce foarte mi se pare mie că te-ai pornit către lucruri politicești, ca și cum cu totul întru dânsule să sporești, te sfătuiesc să nu te arunci pre sine-ți întru noian de griji. Că bine să știi, că pironindu-te pre dânsule, nici pre gândurile cele ce te vor sfătui pre tine cele de folos le vei afla, ci deșarte se vor duce, nici când vei voi, nu vei ieși: Ci pre pierzarea adică, întru care vei sfârși, mai înainte vei vedea-o ca de o

curgere întru dânsa aducându-te: dar ați ajuta ție nu vei putea. Deci până ce ne mai înainte prins ești, sfătuiește-te cea cuviincioasă.

Lui Serin tribunului. 142.

Cea grea și cu greu de vindecat, și de doctoriile cele izvodite zădărnă mai vârtos boala iubirii de bani, întru alt fel nu va lua sfârșit, de nu de părerea că este câștig sar depărta cel ce sau prins: Dar părere am zis, de vreme ce cu adevărat pagubă este prea mare. Iar dacă cineva nu crede, cu dreptate ar fi fost să se încredințeze dumnezeiescului Judecător Celui ce au zis: „Că ce va folosi pre om, dacă pre toată lumea o va dobândi, iar pre sufelul său îl va păgubi; Că dacă de a aduna sar fi depărtat câte puțin, și întru a împărtăși va veni, și întru sănătate desăvârșit se va duce.

Lui Serin diaconului. 143.

De vreme ce urâciunea cea de obște oamenilor mai ales necrezută se pare că este întru prietenie, și întru mulți împerechindu-se, întru aceia se învoiesc, întru carii pre aceiași vrăjmași îi socotesc, se cade a ne păzi de unele ca acestea: Că mai ales adică se cuvine a filosofi și nu a izbândi. Iar dacă încă nu este cu puțință, se cuvine a ne păzi, nu cumva unuia împotriva altuia ajutând, ca să ne părem că de un vrăjmaș ne izbăvim, mai pre urmă și noi să ne prindem de cel mai tare din ajutorul nostru făcut.

Lui Macrovie. 144.

Nu căci odată sau de două ori ai biruit pre mânie și pre poftă, pre cele decât celelalte patimi mai tiranice să cazi cu fața în sus, și să socotești că desăvârșit ai biruit, și cum că de toată lupta te-ai izbăvit: ci căci mai ales ai biruit, priveghează și grijește-te, ca nu cumva și biruințele cele mai dinainte să se înegrească. Că mulți, nu zic de trei ori, ci de nenumărate ori biruind, mai pre urmă sau prins, și jalnică vedere sau făcut după cele multe biruințe robiți ducându-se. Că pre aceasta înțelegându-o oarecare din ceata Apostolească striga, zicând: Vedeti, să nu pierdeți ceia ce ați lucrat, ci plată deplină să luați. Și Pavel încă, cel ce nenumărate biruințe împotriva poftii celei în fire sădite au pus: Îmi trudesce trupul meu și-l robesc, nu cumva altora propovăduind, eu neiscusit să mă fac. Că știa, ca un iscusit bărbat, și nu fără socoteală la lupte mergând, și pre măiestriile diavoului, și pre scularea

asupra a trupului (:că acela adică cu biruinri-le mai mult se întărită:.) și neștiind pre lupta cea dea dreptul: Că sar fi prins cu lesnire: sub chipul prieteniei vârându-se, pre cei ce l-au biruit de multe ori îi prăvălește, și ca și cum niciodată nu se vor birui înșelându-i, și slăbănogindu-le osteneala, și pre toată gătitirea risipindu-o, așa pre dâșii în fundul desfrânării i-au pogorât. Iar acela nu se supune și saltă, și nici celor ce îl topesc pre dâșul se supune cu lesnire: Ci biruindu-se de multe ori în tinerețe, întru bătrânețe, au dezluptat pre biruiri, și pre strălucitele acelea biruințe cele asupra lui ridicate le-au pierdut. Deci cine este atâta de neînțelegător, sau cine este atâta fără de chibzuire, care văzând pre purtătorul de Duh bărbat după nenumărate biruințe îngrijat căci odată sau de două ori au biruit, nu se va prăvăli, și slăbănogind pre gătitire și pre îngrijare, nebiruit se va părea că este, ci nu mai mult se va găti, nu ca să biruiască acum, ci ca să nu se biruiască până în sfârșit mare socotind; Că celor ce mai ales pre comoara bunătăților o au se cuvine să privegheze, decât celor ce nimic bun n-au câștigat: Că aceia adică au, iar aceia nu au ce să păzească: și nu atâta scârbește ceia ce nu sau câștigat, cât lipsirea avuțiilor.

Lui Nil. 145.

Bunătățile cuvântului sunt adică, adevărul, scurtimea, luminarea, buna nemerire: Iar răutățile, minciuna, lunga cuvântare, ne luminarea, purtarea fără de vreme. Că ce folos este dacă adevărat adică ar fi, dar nu în scurt, ci supără pre ascultători; Sau în scurt adică, dar nu luminat; Sau luminat adică, dar nu în vreme; Iar dacă pre toate bunătățile le-ar fi avut, atunci lucrător va fi, și grabnic, și însuflețit, cu adevărul adică pre ascultători supunându-i, iar cu scurtimea biruindu-i: și cu luminarea adică îmboldindu-i, iar cu buna nimereală încununându-i.

Lui Ilie diaconului. 146.

Luminile cele dinăuntru ale ochilor, ca niște fecioare în cămări șezând, și cu genele ca și cu niște perdele acoperindu-se, cu dreptate ar fi fost de întreg înțelept gând să se epitropească, ca să se roșească adică dea pururi, și să se rușineze de cele ce se cade. Iar dacă cândva și străină frumusețe ar fi văzut, mai mult să se rușineze, și să tragă perdelele, și jos să caute, și pre pământ ca re o maică să-l socotească care învață, nu numai pre a noastră fire, ci cum că și frumusețea ceastă văzută dintrânsa au înflorit, și întrânsa se va întoarce după ce se va veșteji. Că dacă pre aceasta o ar fi lucrat, ar fi păzit cu adevărat pre cuviincioase fecioarelor: Iar dacă cu desfrânare și cu nerușinare ar fi căutat, cățele în loc de fecioare se vor afla, asupra străinilor frumuseți turbându-se.

Lui Toma monahului. 147.

Dacă adică neștiind Evsevie, i-au hirotonit pre dânșii, va avea măsurat răspuns întru necunoștință: Iar dacă precum zici, prea cu deadinsul știind, lupilor adică pentru răpiri, iar câinilor pentru lăcomie, iar vulpilor pentru viclenie au dat pre turmă: Pentru care și pre cinstitul Său Sânge Hristos L-au vărsat: Decât tot răspunsul au păcătuit mai mari. Iar acestea le zic, nu ca și cum aceia nevinovați vor fi, și osândă nu vor lua, ci cum că cel ce pre semințele păcatelor le-au dat, mai mult se va munci: Că cel ce pre pricină o dă, acelor ce se împlinesc pricinuitor este.

Lui Ioan scolasticului. 148.

Cea cânească și cu chip de fiară din pofte, nu se cuvine a se hrăni cu masă scumpă, ci cu cele de nevoie a se ospăta: Dacă ospățul prea bine a fi îl vestește, ca și blânde nouă și supuse să se facă. Că cei ce pre măsurare o covârșesc, și pre saț prin săturare îl ocăcăresc, și pre simțiri le vestejesc, și se amăgesc prin dulceață pre dulceața hranei pierzându-o.

Lui Teodosie scolasticului. 149.

Arătătoare de veselie, și arătătoare de dreptate, dar nu dreptă mi sau părut mie pricina pre care o ai scris. Deci dacă te pleci lui Platon celui ce au zis: Că aceasta cel mai de pre urmă hotar al răutății este, a se părea că este drept nefiind: nu pre cele ce se par, ci pre cele ce sunt adevărate vânează-le: Că așa și Dumnezeu pre tine te va lăuda, și oamenii te vor primi, și potrivnicul tău cu dragoste se va afla, și urâciunea va înceata-o.

Lui Herimon. 150.

Să nu te arăți, o prea bunule, mai cu sălbăticie bolind, întru acelea care prins fiind mai înainte ai luat osândă: ca nu ca un nesimțitor, și care nici cu munca te-ai făcut întreg înțelept, să te prihănești.

Aceluia-și. 151.

Pre urma se cade a merge acelor ce au păzit pre dumnezeiștile legi, dar nu a celor ce le-au călcat pre dânsle: Că aceia adică întemeiată este, iar aceia greșită, pentru aceia nici râvnită. Deci pentru care pricină unele ca acestea lucrând nu te învrednicești a lua osândă; de vreme ce oarecarii lucrând nu au luat aicea: dar să știi, că mulți adică și aicea au luat: Iar dacă oarecarii au scăpat, pentru răul capului lor: Că după ce se vor duce acolo vor lua mai cumplită: Iar tu căci pre cea ne râvnită o ai râvnit, mai mare negreșit adică acolo, uneori și aicea osândă vei lua. Că nu dacă ceva în vremile cele trecute fără de socoteală sar fi lucrat, și tu pre aceasta o ai fi râvnit, pentru aceasta vei scăpa, ci cu mult mai vârtos vei lua osândă. Că precum dacă cineva dintru aceia mai înainte sar fi prins, tu pre acelea nu le-ai fi lucrat, așa dacă tu te-ai fi prins, altul nu le va lucra.

Filea dregătorului, 152.

Asemănatu-te-ai, după cum ai auzit, celuia ce se tulbură greu, pentru căci dreăgăstoasa slavă nu ai nimerit-o. Deci socotind pre buna slavă a vieții acesteia, decât painjenii adică, mai proastă, iar decât visurile mai slabă mută-ți mintea ta la cea mai presus de lume, și ușor vei opri pre tulburarea sufletului. Că nu este cu puțință, cel ce le poștește pre amândouă, pre amândouă a le câștiga: Se poate adică ca să le câștigăm amândouă, când vom îndrăgi, nu pre amândouă, ci pre una, pre cea din cer: Iar cel ce le iubește amândouă, nu-i este cu puțință, a le câștiga pre amândouă. Drept aceia, de poștești slava, îndrăgește-o pre cea dumnezeiască, căreia și aceasta de aicea, de multe ori îi urmează.

Lui Eftonie diaconului. 153.

Dacă întru acelea care ești vrednic de prea mari laude, întru însăși acestea de cei ce a le sale primejdii le socotesc pre ale altora fapte bune ești prihănit, nu te mâhni: Pentru că însăși aceasta mai ales, prea mare arătare a faptei celei bune este.

Aceluia-și. 154.

Am auzit că te-ai sfădit tu cu acela către care nu voiesc să-i zic. Că nu ar fi fost vrednic de pomenire, alegând a trăi cu greu, și către cei îmbunătățiți cu asprime: Dar însă dacă adică sar fi pocăit, primește-l căindu-se: Iar dacă nu, și cunoști că

dacă întâi ai fi sărit asupra păcii se va folosi, și pre aceasta fă-o, că îndoită vei avea cunună, și pentru filosofia ta, și pentru așezarea aceluia.

Lui Ishirion diaconului. 155.

Pre scurtul dialog cel făcut de mine către oarecare arătându-l luminat, mi se pare că au dat răspuns către cele scrise de la tine. Că întâlnindu-mă pre mine oarecând oarecare, și zicând, fă-mă pre mine drept: I-am răspuns: Și cum ai fi putut să te faci drept păcătuind; Și zicând el nu voi mai păcătui: I-am zis: Deci dacă adeverezi, sau făcut ceia ce ai voit.

Lui Isidor episcopului. 156.

M-au întâlnit pre mine bărbatul pentru care ai scris, părându-se adică că se scârbește dar primejduindu-se se bucură. Că în fața lui măcar deși se prefăcea că se mâhnește, de arătată dulceață picătoare îi era mintea. Iar după ce cercându-l pre dânsul cu cuvinte, pre cele negrăite la lumină a le scoate l-am silit, atunci cu adevărat ca și cum prinzându-se, zâmbire cu mânie amestecată pre fața obrazului au trimis. Apoi lat râs hohotind, cum că sau bucurat foarte pentru cele întâmplare prea arătat au mărturisit.

Lui Nil. 157.

Se cuvine, precum mie mi se pare, a îngropa pre trup, și a-l prohodi în locul întru care și sau săvârșit. Că a femeieștii mi se pare și amînții celei mici este a-l muta din cetăți în cetăți, și pre tainele firii a le publica*¹²⁶, tot pământul patridă fiind.

Lui Ierachie diaconului. 158.

Nu cu masă plină, și cu cântare slăbănogită, și cu bogăție care curge pre fericire o hotărî, ci cu măsurare, și cu a nu fi lipsit de nici una din cele de nevoie: Că acelea adică ne slobod pre suflet, iar acestea îl fac împărat.

Lui Petru. 159.

¹²⁶ împublica

Rău lucru este adică a păcătui, iar mai rău și păcătuind cu nesimțire a se afla: Iar și voirea a fi stricată, și nici pre judecata lucrurilor dreptă a o avea, prea rău cineva după cuviință îl va hotărî. Că acela adică poate va înceta, iar acela simțire poate va lua a rănilor, și doftor va căuta: Iar acela în răutate prea cu dulceață petrecând, și laudă pre cei ce pre acestea le lucrează. Deci cu cât mai rău este cel ce nu simte deocamdată*¹²⁷ pre boală decât cel ce știe că bolește, cu atâta mai cumplit este decât cel ce nu simte cel ce și ajută bolii. Și pentru aceasta Pavel au zis. „Nu numai pre acelea le fac, ci și împreună binevoiesc cu cei ce le lucrează.” Că a lăuda și a ajuta decât a lucra mai rău lucru după cuviință sau hotărât: Pre care oarecarii neînțelegându-l, a-l tâlcui voind, au socotit să-l strice, și așa pre dânsul a-l rândui nu au pregetat: Nu numai cei ce le fac pre dânsule, ci și cei ce împreună binevoiesc cu cei ce le lucrează: Ca mai mare lucru să fie a face, și mai mic a împreună binevoi. Dar nu au cunoscut, că aceia adică a trândăviei era, iar aceia a socotelii celei stricate: Și aceia adică a amăgirii, iar aceia a judecății celei nesănătoase. Că cel ce adică se trândăvește și se va rușina: și întru pocăință poate va veni: Iar cel ce are pre a sa hotărâre ajutând patimii, nici se va depărta de răutate, nici se va rușina, ci și se va mândri.

Lui Teon episcopului. 160.

Dacă fiecăruia arătat este, că muncitorul decât cei ce nedreptățesc mai mare osândă după cuviință va lua, dacă sar fi aflat pre acestea lucrându-le, pre care a opri pre alți sau rânduit: Pentru ce pre sine-ți te amăgești, ca unul ce te vei tăinui de Neadormituul Ochi.

Acluia-și. 161.

Ție adică, precum ai scris, de a nu cunoaște pre nimeni: Iar altuia poate de a nu se cunoaște de nimeni: Iar mie a mă ține de fapta bună, deși nimeni din oameni nu va cunoaște, grijă îmi este. Deci care din noi minte are mai vârtos sănătoasă, celor ce cetesc lasă să le judece.

Lui Arpocra sofistului. 162.

¹²⁷ deocadată

Dumnezeiesc adică lucru este cuvântul: Că dumnezeiesc dar este, și din suflet cuvântător născându-se, pentru care și cuvânt se numește: Că a sufletului celui cuvântător este ținut cuvântul: pentru aceia și decât celelalte jivini covârșim: Cât cu întrecerile cele trupești și foarte decât dânsule suntem lipsiți, și cu grăbnicia, și cu tăria, și cu mărimea, și cu celelalte mai toate. Pentru aceia și vârful poezilor au zis: Nimic mai slab nu hrănește pământul decât omul. Iar cum că dumnezeiesc dar este, auzi pre Zditorul lui Iov vorbindu-i: Au tu luând țărână din pământ, ai zidit pre jivină, și cuvântător tu ai pus pre pământ; Că nu cuvântătorii deși oarecarii îl socotesc vestit, dar binevestește, mai vârtos pre cuvântare, cea prin cuvântare cunoscută. Căci cum vrea vestit să fie, nefiind cei ce îl propovăduiesc prin cuvânt; Și Pavel încă prea din vârf al darurilor celor cerești pre cuvântul înțelepciunii l-au hotărât. Deci dumnezeiesc oarecare lucru adică este cuvântul, iar mai dumnezeiesc fapta bună, iar prea dumnezeiesc credința. Și pre acela îl hotărâsc că este ca o podoabă, iar pre aceia ca un trup, iar pre aceia ca un suflet. Deci întru acela adică întru care cele trei vor fi, acesta necovârșit este și desăvârșit. Iar întru care una dintru acestea va lipsi, și mai ales cea mai protimisită, acesta nedesăvârșit este după aceia, după care lipsește: Că deși multă este deosebirea lor: Că aceia adică este între dânsule mare, iar aceia mai mare, iar aceia prea mare: Dar de nevoie este împreunarea lor. Căci cuvântul adică, măcar deși mai mult decât râurile ar curge, cum va împodobi pre cel ce nu are pre fapta bună, ca pre un trup; că nefiind cel ce să se împodobească, și aceia ce îl împodobește de prisosit este. Și cum nu supără pre auzuri cel ce pre singur glasul filosofește; Că mai bine este trup a avea fără de podoabă, decât podoabă fără de trup: Și fapta bună cum nu va fi moartă, de credință ca de suflet neînsuflețită fiind; și cum credința se va arăta, neavând pre fapta bună prin care va lucra; Că precum un lupătător prea bun luptă neavând, nici pre știință o va arăta: Așa și blagoestia prin lucruri ca prin niște unelte nearătându-se, moartă și nelucrătoare se pare că este, nu numai celor dinafară, ci și dumnezeiaștilor Scripturi: Căci credința, zice, fără de fapte moartă este: Deci nici cei ce cuvânt au numai să se laude, ca și cum pre totul l-au isprvit: Că le lipsește lor cele mai protimise, fapta bună și blagoestia: nici cei ce pre fapta bună o au fără de cuvânt și fără de credință să se fălească: Că le lipsește lor cuvântul și credința. Nici cei ce credință au, dar de lucruri și de cuvânt văduvesc, pre ceilalți să-i osândească: Că se muștră prin lucruri de dânsa lepădându-se: Ci pre ceia ce lipsește fiecare sârguiescă-se să o câștige: Că având pre credință adică ca pre un suflet, iar pre fapta bună ca pre un trup, iar pre cuvânt ca pre o podoabă, și aicea dea pururi pomeniți vor fi, și acolo străluciți și încununăți se vor împublica.

Deși fratele vostru adică după trup, iar al nostru după duh, sau dus adică de aicea mai înainte, ca și cum să nu mai vie, de nu pre voi v-ar fi căutat. Dar au venit iarăși, ca și cum să nu se mai întoarcă înapoi, de vreme ce au dobândit vânatul: Ci de dragoste silit fiind, va veni iarăși, ca să vă caute pre voi spre viață.

Acelorași. 164.

Deși arătați tuturor v-ați făcut și luminați gonind pre dumnezeiască credință, pentru alta adică nimic: că o lăudați pre dânsa, precum am auzit: Ci pentru căci nu voiți să vă nevoiți la fapta bună (:că în patimile cele trupești a vă tăvăli, precum zic oarecarii ați ales:) dar măcar târziu cândva cu dreptate ar fi fost pre înși-vă să vă plecați, ca răutatea adică rușine și ocară și muncă are, iar fapta bună cinste și laudă și cununi. Și dacă dulceață socotiți că are răutatea, iar fapta bună osteneală și sudori: Că toate acestea datori sunteți a lua aminte, că dulceața adică mai înainte de mai a se arăta se stinge, iar fapta bună fără de moarte are pre veselie. Și aceia adică prin lată și desfătăta cale călătorind, în strâmt și cu greu de trecut loc sfârșește. Iar aceia prin osteneli și prin sudori călătorind, în veslie lată ajunge. Iar dacă cuvintelor noastre nu credeți, dintru ai voștri pre voi a vă încredința mă voi ispiti. Că Platon adică filosofind dea pururi pomenit sau făcut, iar Dionisie tiranisind, sau stins: și Socrat adică se veselește, iar Arhelau împăratul sau tăcut: Și Solon adică se laudă, iar Cris cel ce decât toți oamenii au scotit că este mai bine norocit, și trăind sau robit, și lucru al focului celui persan vrea să se facă. Iar dacă pre aceștia filosofi îi socotiți, voi veni și către cei ce bine au petrecut, și au voievozit cu filosofie: Epaminoida voievodul Tibeilor, cel ce pre Lachedemoni în lectri i-au biruit, o haină numai având, și pentru aceasta în adunare a veni neputând, fiindcă în ziua aceia sau întâmplat spălându-o, și cu alta să se îmbrace nu avea, decât toți împărații perșilor mai vestit sau făcut. Și Aristid cu atâta sărăcie trăind, cât cetatea Atenienilor pre dânsul adică l-au îngropat după ce au murit, și pre fetele lui înzestrându-le după bărbați le-au dat, decât toți aceia dimprejurul lui Callie cel bogat, și a lui Alcibiad, cei ce și cu bogăție și cu neam, și cu putere stăpânea, mai strălucit au fost. Deci cucernicindu-vă măcar de acelea pre care le cinstiți, îmbrățișați pre fapta bună, prin care cu lesnire și către dumnezeiasca credință veți povățui.

Lui Labetie episcopului. 165.

Deși caut prea bun doftor, întru străine rele ale tale câștigând pre scârbe, ai fi obosit pre boala cea cu greu de vindecat a lui Zosima, nu numai luându-le în minte, ci și

arzându-o, și focul și fierul cel prin cuvinte metaherisindu-l: și multe adică împotriva păgânătății prea aspre zicându-i, multe încă blânde și de mântuire sfătuindu-l, nimic mai mult decât btjocorit a fi și urât de la dânsul ai dobândit: Să nu te împruținezi, ci să știi că de la Dumnezeu prea mari răsplătiri vei avea.

Lui Isidor episcopului. 166.

Deși închinătorii răilor draci, și ai idolilor celor nemișcători, nici prin cuvint grăite, nici prin lucru suferă, împotriva acelor ce propovăduiesc pre dumnezeiasca propovăduire au izvodit munci, ca și cum cu aceasta pre dânsii îi vor spăimânta, și din dreptul cuget îi vor scoate: Dar toate de dânsii sau biruit, și pre toate le-au supus, ca unele ce spre mai lăudată biruință acelor ce li sau dat război, și spre peirea acelor ce le-au meșteșugit sau gătit.

Lui Didim preotului. 166.

Cu mult mai bun lucru este, o înțelepte, a avea pre biruință curată de biruire, decât a birui după biruire. Că aceia adică deși cu sfârșitul se împreună, dar are și pre început propovăduindu-l: Iar aceia deși cu sfârșitul se unește, cu biruirea cea de la început se întunecă. Deci mai bună este cea mai dintâi: Iar dacă ar fi scăpat, a doua fie cea de a doua. Că mai bine este decât a rămânea întru biruire a se dezbirui aceasta. Că nu pre atâta de cea dintâi rămâne înapoi, cu cât decât cea de la sfârșit covârșește. Iar mai vârtos acela adică, deși nu precum cel mai dintâi, dar cu toate acestea înalt se propovăduiește. Iar acela cu totul de răs este, și pricină de comodisire tuturor se pune înainte.

Lui Timotei. 167.

Stăpânitorul, precum mi se pare mie, se cade și bun să fie și înfricoșat. Ca cei ce adică viețuiesc bine să cuteze, iar cei ce păcătuiesc să se oprească. Că una fără de alta ne începătorie mai vârtos este decât începătorie: Că dacă adică ar fi fost toți supușii ămbunătățiți, de singură bunătatea era trebuință: Iar dacă iubitori de păcate, de frică: Iar de vreme ce și buni și răi nevoie este să fie între supuși, amândouă se cuvine să se metaherisească de stăpânitorul. Că bunătatea adică să întărească pre cei întregi înțelepți, iar frica mai înainte să se oprească pre greșelile celor prea răi.

Lui Apolonie episcopului. 169.

Deși oarecarii din cei ce au petrecut împreună cu tine a stinge pre pornirea mea cea către ați trimite ție ispitindu-se au zis, că pre cei ce adică te cocoințesc foarte îi cinstești, iar pre cei ce te sfătuiesc îi defaimi: dar pre mine nu m-ar fi încredințat cineva, că este cu puțință atâta și prin cugetare și prin lururi să covârșească, dacă nu cineva a unora adică ucenic, iar a altora ascultător, iar a altora aflător ar fi. Deci pentru acestea adică ți-am trimis: Iar dacă mai cu îndrăzneală, decât vecinii îți scriu ție, să nu te tulburi pentru aceasta. Ci pentru însăși aceasta pre mine primește-mă, că pre cea cuviincioasă mie mai înainte de folos o am ales. Deci ceia ce voiesc a o zice, îndată foarte se va zice: Că nu au trebuință de mai înainte gătire înțelepții, ci pre lucrul cel bun luminat sau obișnuit a-l unelti. Deci la fapta bună te nevoiești, nu prin ca să fii arătat suferi a întuneca pre frumusețea acesteia. Că mare lucru este fapta bună, ci când ei-și nu-și mărturisește, mai mare și mai frumoasă se arată. Iar dacă socotești că se va tăinui, dacă nu o ai fi arătat: împotriva scotește, că atunci vei străluci, când nu o ai fi arătat. Că prigonitor este oarecum neamul oamenilor: Și către cei ce adică mare se fălesc împotriva se înarmează, iar de cei ce se sârguiesc a se smeri pre sine-și cu dulceață se biruiește: Și acelora adică strângându-le pre iubirea de cinste a lor, și cu relele cele ce nu sânt întru dânșii îl mânjesc: Iar acestora și pre bunătățile cele ce nu sunt le vestește. Și întru alt fel nici este cu puțință fapta bună a se tăinui: Ci măcar deși întru puțină vreme cu zavistia sar acoperi, îndată iarăși strălucește, și pre cei ce o au acoperit îi stăpânește: Că precum lumina nu este cu puțință a se tăinui, așa nici fapta bună. Și acestea adică zică-se pentru hotărârea oamenilor: Iar dacă și pre cea dumnezeiască voiești a te învăța, ai în dumnezeieștile Evanghelii pre cele pentru fariseul și pentru vameșul strălucit ca întru un stâlp zugrăvite.

Lui Timotei. 170.

Pe semne te temi, pre slava isprăvii să nu o micșoreze lungimea vremii. Dar se cade a ști, că decât lucrul cel cu graba greșit cel cu zăbava întemeiat mai de folos este: că nu mai puțin, ci și mai mult lăudați sunt decât cei întru grăbnicie străluciți cei ce cu pricepere și cu zăbăvnicie pre cele deopotrivă le-au lucrat. Că aceia adică și bani și trupuri cheltuind se par că au biruit. Iar aceia fără de pagubă pre biruință o dobândesc: Și aceia adică nu au pre dulceață curată de mâhnire, iar aceia adevărată pre veselie o dobândesc.

Lui Leontie, lui Lambetie, lui Alfie, episcopilor. 171.

Lucrul cel socotit bun facă-se, și celor sfătuiți credința ce prin lucruri urmează-le: Căci căroră adică nu le urmează puterea spre a păzi, aceștia de nevoie greșesc întru amândouă, și hotărând neajunse, și dezlegând iarăși pre cele părute. Dintru care una necovârșită nebunie, iar alta măsurată iertare are. Iar întru carii amândouă este cu putință a alerga, și a se sfătui, și a putea la sfârșit a aduce pre cele părute, a acestora pre una o ar pleca netrecută prihănire le este.

Lui Isidor episcopului. 172.

Cel ce se grijește de cei ce sunt împreună și mai înainte se ostenește, și se bucură adică pentru bunătățile lor: Și se mârșește pentru cele grele, iscusit vânător al câștigului dragostei este. Că pre atâția cu sine-și îi va lega, pre câți și iar fi văzut: Și pre atâtea iar fi văzut, pre câți vestea cea lăudată către dânsul îi va povățui: Și atâtea se vor povățui, câți a lucrurilor celor bune înfocați îndrăgitori sunt. Deci cine decât unul ca acesta este mai lăudat, sau cine este mai fericit decât de atâția prieteni să fie înconjurat.

Lui Andromah. 173.

Ori văzând nu pofti, ori poftind nu vedea: Iar dacă cea mai dintâi oarecărora adică grea se arată, iar oarecărora cu neputință, la cea de a doua se cade a se nevoi. Că mai bună este întemeierea decât iubirea de cinste fără de judecată: și pre aceasta nouă adică dumnezeiescul Cuvânt o poruncește. Iar de vreme ce tu pre cele ale elinilor le protimisești, și de acolo ție pre adevărul cuvântului a ți-l pune de față mă voi ispiti. Că pricinile adică războiului Troiei, și a celui din Missia, și a Cireilor împotriva Argilor, și a Tibeilor împotriva Fochienilor le voi trece, ca pre unele ce sunt tuturor știute: Că toate acestea și în zece ani, și pentru femei sau făcut. Ci din ale lui Xenofont, pre care și le ai în mână, pre dovadă o voi face. Deci să știi, că Ciros adică nici a vedea pre Pantia suferind, măcar deși cum că nebiruită frumusețe avea mărturisită era, nu numai de furtuna desfârării nu sau ispiti, ci și cu întreagă înțelepciune au strălucit. Iar Araspa, măcar că mare cugetând ca și cum și ar vedea și nu ar pofti, întru atâta rușine au încetat, poftindu-o pre dânsa, și rugându-o, și nu au nimerit pofta, cât silit au fost Cir nenumărate meșteșuguri și izvodiri să meatherisească, ca să izbăvească pre acela de urâtul prepus. Deci cine este mai bun la tine, cel ce cu întemeiere pre cele pentru sine-și le-au așezat, și până acum pentru întreaga înțelepciune este lăudat, ori cel ce cu iubirea de cinste cea deșartă pre sine-și sau rușinat, și atunci adică pre a sa îndrăzneală stingându-o, și celor după acestea dându-le să cmodisească și pre cele mai dintâi mândrie, și pre cea de

a doua ne slavă; Deci și tu pre cele pentru sine-ți bine ocârmuiește-le, și nu cu iubirea de cinstea cea deșartă înnebunindu-te, întru fundul învierșunării pre sine-ți ducându-te te prăpăstui.

Lui Pavel monahului. 174.

Tu adică vrednic de laudă ești, iar fratele tău cel mai bătrân mai vrednic, iar cel prea bătrân: prea vrednic. Căci cu vârsta și sporirea faptei bune sau alergat. Drept aceia și pentru tine, și pentru cel mai bătrân bună nădejde înflorește, că de vârsta ce au sporit acelu mai bătrân nu ve-ți rămâne înapoi, ci dea pururi pomeniți ca acela vă veți face. Deci având înrudite pre isprăvi, către dânsle tindeți scopul.

Lui Ierachie diaconului. 175.

Deși către câștig ne slobod privind, și iubire de bani poftind, prea bun lucru socotești că sau lucrat de tine, dar pre acelea care mai ales adică și tu le-ai fi voit, către cinste și slavă sunt urâte: Iar dacă și pre osânda ceia ce cu adevărat și cu totul va urma unor îndrăzniri ca a acestora o ai fi socotit, bine știi că prea te-ai fi fălit pre sine-ți. Deci chibzuiește pre trebuință. Că sfârșitul cel ce și aicea și acolo celor ce greșesc urmează îl știi.

Acelora-și. 176.

Neînfrânatul, cel ce cu trândăvie viețuiește, și pre poftele sale nu le muncește, ci pre frâu lor dându-le ca oriunde ar voi să-l ducă, dacă sar fi ispitit pre cele ale altora să le muncească, prea vrednic de răs va fi și de ocară. Că nu numai nimic nu va săvârși, ci și pricină de comodisire se va face, a isprăvi întru alții ispitindu-se, pre acelea care el nu le-au isprăvit. Că nu este cu puțință, nu este pre patimile cele străine a le stăpâni cel ce pre ale sale nu le biruiește: Că același lucru face, în ce fel dacă oarecare voievod pre a sa cetate adică, război între sine-și având, și bolind, și împerechindu-se întru o unire a o aduce nu ar fi putut, iar pre războaiele cele dinafară că le va birui sar fi făgăduit. Către care cine după cuviință ar fi zis. Trăsnitu-le, poate nu cunoști, că nu atâta războaiele cele de altă seminție, cât cele dintre sine-și strică; Deci sa cade mai înainte pre războiul cel dinăuntru a-l stinge, și atunci cu vrăjmașii cei dinafară a se lupta.

Lui Epifanie. 177.

Fiindcă ai zis că te minunezi, cum dumnezeiștile Scripturi a ne liniști noi zic că trebuie, măcar deși cineva pre noi near nedreptăți, iar tâlcuitorii acestora nu voiesc să se liniștească, nimeni pre dâșii nedreptățindu-i: Și dacă cineva sar fi apucat să-i mustre pre dâșii, zic că îi ocărăsc, și ca pre unul ce pentru vinovăție sau prins îl osândesc. Și acestea lucrându-le se îngreioiază, că și de la elini și de la Iudei se comodisesc, pre tine adică a te mustra ca pre un făcător de cuvinte nu pot: Dar cu dulceață pre cei ce le lucrează pre acestea, (:că nici asupra tuturor se cuvine a se întinde hotărârea:) i-aș fi întreat: pentru ce oare pre cele împotriva a celor ce ziceți le lucrați; Pentru ce altele adică a învăța, și altele a face vă apucați; Pentru ce pre limba elinilor și a iudeilor o ascuțiți, și împotriva prea dumnezeieștei credințe îi gătiți să se întrarmeze, carii de fapta bună se cade, dar nu de stăpânie să se biruiască; Deci ori se cuvine a înceta de faptele acestea, ori pre nimeni atâta se cuvine a-l prihăni căci toate rău se află, ori pre noi înșine.

Lui Ilie diaconului. 178.

Cel ce pre relele cele mai înainte arătate la vedere le lucrează, și nu se rușinează, acesta arătat este că tăinuindu-se nimic de relele cele negrăite nelucrat nu va lăsa: și pre cele mai mari metaherisindu-le, nu că adevărat întru cele mai proaste cu lenevire se va afla: Iar cel ce de cele mici se păzește, și de cele prea mari, precum se cade se va păzi.

Lui Isidor episcopului. 179.

Învierea a sufletului celui mort cu păcatele aicea se săvârșește, când cu faptele dreptății în viața aceasta sar preface. Iar murire se cuvine a înțelege pre reaua lucrare a sufletului, nu pre pierzarea cea întru a nu fi. Pentru aceia și pentru fiul cel curvar încă trăind sau zis: Mort era și au înviat. Și celui din răutate mort, și îngropat sau zis: „Deșteaptă-te celce dormi, și te scoală din morți, și îți va lumina ție Hristos”: Că celui ce pre moartea păcatului prin pocăință o au scuturat de la sine-și lumina cea adevărată îi răsare. Iar cea a trupului acolo se va săvârși, a tuturor adică asemenea pentru nemurirea, dar nu a tuturor asemenea pentru buna laudă. Că slava asemenea cu cele lucrute aici fiecăruia i se va da, după cum cuvintele cele nemincinoase ale Scripturii cuprind.

Lui Leontie episcopului. 180.

Cu bine hățuitor și plecător cuvânt a munci, iar mai vârtos a învăța se cade pre cei ce pre mânia cea neîmblânzită o metaherisesc, ca să înceteze de nebunia cea de bună voie. Că umflându-se întru ucideri de bărbați sfârșește.

Lui Ipatie dregătorului. 181.

Cei ce pre foc a-l stinge, nu materie lesne de aprins adaogă, nici altă hrană îi dă lui, prin care va crește și nebiruit se va face, ci materii metaherisesc care pre văpaie o încetează. Deci dacă și tu voiești pre cuptorul iubirii de bani a-l stinge, cu scoatere afară, dar nu cu adăogirea pre aceasta cu lesnire nădăjdui că vei săvârși-o: Iar materiile cele stingătoare ale iubirii de argint sunt, milostenia, și facerea de bine celor ce au trebuință.

Lui Luca prea strălucitului. 182.

Dreaptă dreptatea aceluia se arată, celui decât bani mai înalt, căruia nici un câștig pre ochii sufletului nu-i întunecă. Că dacă darurile orbește pre ochii celor înțelepți, pre cei neînțelepți ce nu-i lucrează; Că precum dacă pre amândouă cumpenele tereziei aur ai aduce, atârnă în jaf terezia, și nepotrivity arată pre cumpănă: așa și când domnul hotărârii aur ar lua, nimic drept nici sănătos va hotărî: Iar cel ce hotar al judecăților pre dreptate, nu pre a sa voie o face, acolo a spânzura gătește pre hotărîri, unde pre dreptate ivindu-se o ar fi văzut.

Lui Alfie episcopului. 183.

Nebuni eu socotesc pre cei ce întru cuvinte adică pre împotrivity le văd, iar întru lucruri nu le văd. Că pre lucrul cel din silogisme bine cuvântat punându-l înainte, pre cele potrivnice acelora căroră zic nu se leapădă a le lucra. Că pre necâștigare prea mare lucru bun, precum cu adevărat și este, hotărându-o, din primejdiile cele străine câștigă: că pre milostenie lăudându-o, pre cele ale celor ce au trebuință să se miluiască ale sale făcându-le nu se roșesc: Și pre lucrul cel împărțășitor și lesne de dat înalt propovăduindu-l, strângând bani nu se rușinează.

Lui Ierachie diaconului. 184.

Mai toți aceia care au grijă pentru fapta bună, zic, cum că iute adică către răutate privești, și o orbești către cele prea bune. Deci dacă acestea întru acest chip se află, curățește-ți de a doua oară pre mintea ta: Că aceasta este ochiul sufletului: Poate cumva și pre cele bune și pre cele urâte ai fi putut a le judeca. Că dintru cercarea aceasta pre acelea adică a le primi, iar de acelea a fugi te vei sângui.

Lui Arpocra sofistului. 185.

Cum că adică copiii cei ce întru stricate obiceiuri sunt hrăniți, nu cu lesnire împreună la fapta bună la bărbăție vor ieși, și priceperea ta prin acelea care au scris, au arătat. Iar cum că și așa se află lucrul, îndată și foarte se va zice. Că pre întreaga înțelepciune adică de la dânșii o răpește petrecerea împreună cu cei desfrânați: Iar pre înțelepciune fugirea de sudorile cele întru cuviincioasele cetiri: Iar pre bărbăție nebărbăția judecătorilor: Iar pre dreptate jurământul cel strâmb al măsăcricilor. Și de care ori împreună sar fi mâhnit, ori împreună sar fi bucurat cu cuviincioasa așezare; Căroră din două nevoie este să urmeze una, ori să rădă ori să se tulbure. Dintru carii aceia adică a cortului, iar aceia a alergării de cai dar este. Greu lucru socotind tu că sau biruit cu vederea tinerii, oprește-i pre aceștia, mai ales adică cu cuvântul, iar de nu sar fi plecat, cu frica. Că prea cu lesnire așa prea buni bărbați și iscusii ritori îi vei zidi. Iar de nu, precum ai scris, greu lucru socotesc a se opri de veselia aceia, care cu adevărat se aseamănă cântării sirenelor, decât care tăcerea mai trebuincioasă este oamenilor. Și dacă se întăresc că sau legiuit aceasta și sau slobozit, aceia învețe-se, pre care poate împreună cu celelalte bune neînțelegându-o, socotesc că se nedreptățește tinerețea și se nelegiuieste: Că cei ce pre purtătoarea de moarte dulceața cea din veselia aceasta din început o au băgat, și pre otrava cea purtătoare de moarte după socoteala vrăjmașului omenirii (:Cel ce și pre pricinile cele ce se întâmplă spre pierzarea le preface în sufletele privitorilor:) o au amestecat, nu așa prost au venit spre aceasta (:că apoi nici legile cele dinafară ar fi dat voie.) ci cu pricină adică ca și cum binecuvântată: Că văzând ei pre oști de împărați spânzurându-se, și la acestea iscusindu-se prin toată viața, iar pre noroadele cele de prin cetăți nesăvârșire având a primejdiilor celor din arme, și multă îndeletnicire având: Și cunoscând pre cei ce sunt întru o trândăvie ca acesta (:că nu toți pre îndeletnicire pentru lucru o metaherisesc:) de multe ori mai nou ceva sfătuindu-se: socotind că se cade a tăia din rădăcină pre rădăcina scularilor asupra, și a nu lăsa îndoit războiul povățuitorilor, pre unul adică dianafară, iar pre altul dinăuntru. Îndeletnicire oarecare pre aceasta o au aflat, și o au gătit celor ce fără de socoteală sau obișnuit a îndrăzni ceva: și le-au dat lor spre întrecere pricină, care atâta adică nimic nu poate a săvârși, dar puternică pre mânie a o cheltui împrejurul ei: Adică în trecerea cea necurmată a cailor, politicească oarecare

prigonire, care întoarcere către lupta aceasta pre cei ce dintru căci nimic bun nu voiesc să facă, cei ce poate ceva mai greu vor fi gândind: Acest lucru este pistriciunea cea împrejurul a jucării.*¹²⁸ Că pre unii adică cu privirile ospătându-i, iar ale alatora cu ascultările pre auz amăgindu-l, sau părut, măcar că plin era de răutate, că este împiedicare de sfat zorbagiu. Acestea le-au iertat din cele mai mici (:precum li sau părut:) cumpărând pre cele mai mari, pre liniște, pre întemeiere: Iar tinerii cei ce se cresc întru fapta bună, și cu prea buna armonie sunt împodobiți, nu se cade către împărtășirea acestora a merge, încă nici bărbații cei ce de ale sale suflete se grijesc: Drept aceia nici se duc să se împărtășească, ci mai buni de la toți să se judece că sunt, mai înalți fiind decât pierzătoarea aceasta veselie: Și mai ales, că dacă și cetăți și toți proștii și țărani pocăindu-se sar fi liniștit, și pre filosofie o ar fi îmbrățișat, sar fi încuiat priveliștile sau și deschise fiind pre nimeni nu ar fi silit: Sar fi pierdut încă și meșteșugul acelor ce întrânsele rău se nevoiesc, iar mai ales reaua meșteșugire: Și trei lucruri prea mari sar fi isprăvit, și mântuirea sufletelor, și așezarea cetăților, și întemeierea stăpânilor. Deci acestea adică destul era să le audă a ta înțelepciune. Iar de vreme ce și a mea limbă ai socotit că se cade a se porni, ca una ce mari oarecare, (:care lucru nu mi se pare,) ar fi săvârșit, ca să nu mă par că te scârbesc pre tine, și către dânșii scrise-i.

Copiilor elinilor. 186.

O tineri, (:că se cade vouă celor ce în cetăți viața nimic fără de socoteală a zice, ci adevărul al descoperi, decât toate cele ce sunt sau se par că sunt bunătăți și prea mare și prea frumoasă este fapta bună: Și același lucru sunt cei ce împreună cu aceasta viețuiesc, pre lângă cei ce sunt neîmpărtășiți de dânsa, care aceia adică pre lângă fiară: Iar îngerii pre lângă oameni: Că umblă prin târg îngerilor asemănându-se. Că precum luminătorii întru întuneric de năprasna ridicându-se întorc către sine-și pre căutăturile celorlalți, așa și aceștia pre ceilalți îi înspăimântă și îi luminează. Și aceia lăsând pre ale sale urmeze către glasul acelora bucurându-se: Și se fac către aceia, în ce fel către păstori oile, dându-le voie să-i ducă pre dânșii unde ar fi fost mai bine: Iar aceia luându-i supuși, le tâlcuiesc precum proorocii pre cele ce vor să fie. Că de vreme ce mulți din cei ce nu multă purtare de grijă pentru fapta bună fac, la carii dulceața cea îndată și trândăvia mai mult poate decât folosul care ar fi fost pre urmă: Carii pentru nesățioasa¹²⁹ și nedreptatea pre acestea de acum le iubesc, iar pentru răutatea năravurilor din cele după acestea nimic nu văd mai înainte, pentru cele în mâini numai purtare de grijă punând zic, acestea de acum bine fie: Aceia pre cele ce vor să fie privindu-le mai înainte vestesc, și lucrurile

¹²⁸ jucătoriei

¹²⁹ neînsățioșarea

întâmplându-se după cuvinte se încununează și înalt se propovăduiesc. Aceștia trăind adică pre cetățile cele surpate adică le îndrepteze, și pre cele ce stau le împodobesc, iar săvârșindu-se lasă bold de dorire: Că vestite le sunt mormânturile, și întru cinste neamurile, și neîncetată este pomenirea dreptilor. Că pre firea faptei bune o au câștigat, de care nu are fire să se stingă sfârșitul. Că din covârșirile cele trupești cu lesnire fiecare se stinge, și vremelnică are pre veselie, adică frumusețea, grăbnicia, puterea: Că trupul stricându-se, de nevoie și acelea deșarte se duc: Iar de singură fapta bună ca ceia ce în suflet fără de moarte se crește, nu are fire schimbare să se atingă. Drept aceia cu toată puterea se cuvine la fapta bună a vă nevoi, și nu să socotiți a vă părea că vă nevoiți. Dar nici la bogăție căscând gura să vă leneviți de aceasta. Că este aceia decât aceasta mai proastă: Că pre aceia adică cu lesnire cineva o ar fi jefuit: uneori furându-se, iar alteori mai mult silnicind. Iar pre aceasta nu ar fi putut jefui, nici după ce de trup sar fi despărțit. Iar fapta bună zic: Că nu una numirea pre voi să vă amăgească: Nu pre vitejia cea în războaie, de care de multe ori cei răi, decât cei buni se împărtășesc: Nici pre biruința cea olimpică, care și peste cei ce o dobândesc zboară: Dar nici pre iscusința cea în cuvinte: Că bine au zis Tucidid*¹³⁰. „Că neînvățătura cu întreaga înțelepciune mai de folos este, decât istețimea cu desfrânare.” Nici alt nimic din cele ce se risipesc în viața aceasta de acum: Ci pre ceia ce prin întreaga înțelepciune și pricepere, și prin dreptate și bogăție, și prin blândețe și dmolire, și prin filosofie, și prin celealte unele ca acestea se întărește și se împlinește. Dar mulți, zic, afară de vrednicie sunt bine norociți, și fără de fapta bună se îmbogățesc. Mărturisesc adică și eu: Iar aceasta cum este cu cuviință să se întoarcă de la fapta bună, nu văd. Că dacă adică ar fi putut cineva să arate luminat, după legea firii pre acestea oprite amândouă de a se împreuna, zic adică fapta bună și buna norocire, mai ales adică nici așa pricină binecuvântată ar fi fost pre bogăție mai înainte de fapta bună să o aleagă, și trândăviei poate ceia ce izvodește aceasta, iar fi dat iertare. Iar de vreme ce pre aceiași iar afla cineva și la socoteală prea buni, și străluciți, în viața aceasta de acum, pentru ce fugiți de fapta bună ca și cum negreșit pre bogăție o veți avea-o, dacă nu pre aceasta o veți câștiga-o. Că nu dintru a fi lipsiți de fapta bună este a câștiga pre bogăție. Ci și la fapta bună sar fi adăogat de multe ori, dumnezeiasca purtare de grijă unora adică pre cea după vrednicie dându-le, iar pre ticăloșia altora miluindu-o. Că de vreme ce de cele cu adevărat bunătăți, zic de cele cerești, pre sine-și sau lipsit, cele vremelnice lor le dăruiește, și cu acestea tăind pre darea de răspuns a lor. Deci nu priviți aceasta, că fapta bună nefiind sunt bine norociți oarecarii, ci carii ar fi fost întru buna norocire, dacă și întru fapta bună ar fi fost. Și apoi dacă cineva ar fi voit cu deadinsul să caute: Că deși prea slăvită se va părea ceia ce se va zice, dar se va zice: Din tot veacul cu cei bine cugetători, sau cu cei răi ar fi aflat pre adevărata buna norocire făcându-se, bună norocire eu hotărâsc pre

¹³⁰ Tucindid

îndestulare: Că împiedicare la desfrânare este gătirea dăruirii. Și voi negreșit nu veți ne crede, neuitată având pre sfătuirea lui Isocrat, nu așa prost zisă fiind, nici cu lesnire mustată, ci cu adevărat întărită. Iar bogăția a răutății mai vârtos decât a bunătații slujitoare este: Stăpânie adică trândăviei gătind, și către dulceturi pre tineri îndemnându-i. Iar dacă multora împotriva se pare, pentru că pre aceia ce se pare, și nu pre aceia ce este bună norocire o iscodesc, nici un lucru minunat nu este. Că cei ce afară de vrednicie se îmbogățesc, cu însăși aceasta căci afară de vrednicie mai cunoscuți se fac. Iar cei ce după cuviință sunt bine norociți, cu însăși aceasta căci după cuviință sunt bine norociți nu dau cuiva să se minuneze. Că lucrul cel de mirare, mai mult face pre cuvântul cel pentru sine-și. Pentru aceasta poate mai mici fiind cei ce afară de vrednicie se poartă, părere că sunt mai înalți au luat. Deci să punem, (:că se cade și din asemănare pre cuviință a o socoti:.) Că deopotrivă sunt ei: Și să cercăm care din două mai bună bogăția cu fapta bună, ori fiecare deosebi. Și apoi acela adică buna norocire lipsind, averii faptei bune poate să se bizuiască: Iar acela ducându-se buna norocire necinstit nevoie este să se afle. Și să supunem pre toată cale trândăviei tăindu-o, că și se despărțesc acestea după fire, și unora adică fapta bună, iar altora bogăție cu împărțire li se dă și li se întâmplă, și nu se mută buna norocire, precum cea a lui Cris. Deci cine nu ar fi voit să fie mai vârtos Solon decât Cris; Și cine nu Platon decât Dionisie; Și cine nu Socrat mai vârtos decât Arhelau; Și ce se cade pre mulți filosofi a-i număra, și a-i potrivi cu tiranii, a căroră și pomenirea sau stins, dacă nu pentru fapta bună acelora și pentru înțelepciunea; Pentru aceia și pre aceștia trecându-i, spre sfătuitor chip cuvântul îl voi întoarce. Deci dacă fapta bună adică mai înaltă este decât banii, iar buna norocire cea adevărată celor sânguitori urmeze, și cea părută încă umblă după dâșii: Deși pentru că după cuviință sunt bine norociți nu dau să se minuneze, cei răi pentru că afară de vrednicie se îmbogățesc mai cunoscuți făcându-se, și mai mulți părându-se. Iar dacă și deopotrivă ar fi fost cu numărul, mai buni sunt cei ce cu fapta bună sunt bine norociți: Iar dacă și sar fi despărțit acestea după fire, pre fapta bună înainte decât buna norocire se cuvine a o alege: Ce ne trândăvim pre cununa faptei bune văzându-o; Deci pentru aceasta adică și pentru altele multe, o copii din tânără vârstă se cuvine pre fapta bună să o iscușiți: Nu mai puțin încă, ci și mai mult pentru aceia ce se va zice: Că cel ce adică la bătrânețe pre aceasta o au îmbrățișat, pre toată vremea cea rămasă o cheltuiește, ca să poată pre cele păcătuite de dânsul după întâia și după a doua și după a treia vârstă să le șteargă, și toată sânguința la aceasta se cheltuiește de dânsul. Și nici așa de multe ori îi este din destul: Dacă ne iertate și mari ar fi cele greșite, ci se va duce către nemitrancul Judecător, rămășiță a rănilor purtând asupra lui. Iar cel ce din tânără vârstă pre fapta bună o au îmbrățișat, nu la aceasta își cheltuiește vremea, nici șade ca întru o bolniță, nevindecate răni tămăduind, și de la cei ce trec pre alături ticălos socotindu-se că este: Ci dintru începuturi strălucite primește celencirile: Și

acelaadică primește, și iubit socotește, dacă pre toate biruințele ar fi putut a le dezbirui. Iar acesta din însăși linia de biruințe și de laude se bucură, și biruințe împreunează cu biruințe: Și precum un Olimpic biruitor din linie prin laude spre celenci călătorind, așa se va duce către Puitorul de nevoie și Judecătorul a unor lupte ca acestea, cu multe și strălucite cununi pre cap încununându-l. Căci cum că este după ducerea cea de aicea dumnezeiesc divan, nu numai al lucrurilor, nici al graiurilor, ci și a cugetelor cercători, și filosofii, și făcătorii de cuvinte, și ritorii, și poeții, și scriitorii adevereze. Ale căroră și zicerile le-aș fi adăogat lângă sfătuirea aceasta, dacă nu aș fi socotit, că ocară uitării pre voi vă mânjește, cei ce uitate aveți pre învățături. Iar dacă judecată este, precum cu adevărat și este, pre fapta bună se cuvine a o iscusii: Iar deși oarecărora grea se pare că este, lesnicioasă vouă va fi, dacă veți fugi de priveliști, și de alergările cailor, de vătămarea ce de obște a lumii: Iar mai vârtos nu a lumii, ci a cetăților celor ce au pre unele ca acestea priviri: Iar mai vârtos nici a cetăților, ci a celor ce voiesc, și îngenuncheze de unele e unele ca acestea rele. Deci cu toată sârguința către nevoițele fapatei bune să ne dezbrăcăm: Cei ce adică din străluciți părinți sau născut, nerușinând pre neam: Iar cei ce din smeriți au odrăslit, strălucind pre cei ce i-au născut: Cei bogăți adică podoabă, iar cei săraci laude gătind, loruși: Părinții voștri adică de voi cucernicindu-se: Iar copii cei ce de aiurea vin, părinți pre voi socotească-vă. Că așa voi petrecând, și strălucită pre făclia faptei bune aprinzându-o, și dumnezeiască rază vouă din cer a lui Hristos se va arăta și vă va trage către Sine-și, descoperindu-vă vouă și pre împărăția cerurilor, și pre vrednicia cea prea strălucită întru dânsa a sfinților.

Lui Eghiptie. 187.

Dumnezeiesc socotim că este sufletul, dar nu parte a prea dumnezeieștii și prea împărăteștii firi: Și fără de moarte, dar nu a firii celei fără de început și făcătoare de o ființă. Că dacă parte ar fi fost a negrăite-i aceleia, nu ar fi greșit, nici sar fi osândit: Iar dacă acestea le pătimește, a ființei celei Prea Înalte facerea cu dreptate sar fi crezut, nu parte: Ca nu pre sine-și dumnezeiasca fire judecându-se, iar mai vârtos osândindu-se să se afle.

Lui Evanghelie diaconului. 188.

Precum cei ce prea buni din făcătorii de agalme măsoară pre întocmai potrivirea la care zidirea pre măsurare o trece: Așa și ziditorii faptei bune pre măsurare a o scoate afară nu ar fi fost cu dreptate: Că se înfing despre amândouă părțile lângă faptele bune răutățile, ca să amăgească pre cei îmbunătățiți măsurându-se. Adică,

blagocestia este capul, și temelia, și temeiul bunătăților: Dar stăruiește lângă aceasta despre amândouă părțile păgânătatea și disidemonia: aceia adică cu lipsire, iar aceia cu covârșire: Iar aceia și scăzând: Și lângă bărbăție dârjje și temere sunt înfipte, pre același lucru a-l lucra vrând: Pentru aceia se cade cel sporit pre răutăți necinstindu-le, pre faptele bune să le aleagă: și nu cu nălucirea faptelor bune întru răutățile cele ce îl pândesc să cadă.

Lui Isaia. 189.

Și de mânie și de înțelepciune plin cum că ești tu zic cei ce petrec împreună cu tine. Deci dacă acestea așa se află, pune frâu mâniei, ca nu sărind înaintea gândului să stingă și pre înțelepciune: Pentru aceia și pre sprânceană, precum zic, și pre frunte vecinile tâmpelilor le ridică.

Aceluia-și. 190.

De vreme ce biruit fiind potrivnicul cel mai dinainte al tău, dintru acelea care au pățimit, încă nu sau biruit pre sine-și întru a ști că trebuie să se vindece, să nu încetezi prin scrisori dându-i răspuns: Că bine faci, pre cele rău făcute bine tămăduindu-le. Că și noi sleindu-l¹³¹ cu cuvinte blânde pre patima lui ne ispitim a o tămădui.

Lui Dorotei diaconului doftorului. 191.

De vreme ce lucru arătat și mărturisit și de sfințitele Scripturi și de cei mai înțelepți din cei dinafară, prin asemănări ai voit a-l învăța, cât voi putea, multe prin puține mă voi ispiti ați tâlcui. Deci fiindcă ai zis: de unde arătat este, că cele netrupești decât cele trupești sunt mai nepățimicioase și mai tari. Zic, cu cât cele aproape de netrupnicia trupului mai tari și mai pătimicioase sunt, decât cele mai groase trupuri, cu atâta și cele netrupești nu numaidecât cele prea groase, ci și decât cele prea subțiri sunt mai nepățimicioase. Fiindcă piatra decât apa este mai groasă, pentru aceia rupându-se, nu încă se împreună: Iar apa despărțindu-se, iarăși împreunându-se se unește: Căci cu cât mai subțire este, cu atâta mai nepățimicioasă: Iar aerul (:Că se cade către mai subțire asemănare a merge:) nici poate să se despărțească: Că dacă ori întru un vas de lut, ori în niște foi sar încuia, și întru adânc sar arunca, nu suferă, ci poezește și se poartă pe deasupra, și pre epifanie o caută, și pre cea de

¹³¹ zleindu-l

un neam o vânează: Deci dacă aerul adică decât apa, iar apa decât piatra este mai subțire, pentru aceia și mai mai nepățimicioasă, ce te minunezi, dacă și cele netrupești mai tari sunt; Deci vezi și pre suflet că nu se arată adică, (:că nevăzut este:) dar tărie trupului și putere îi dă: Care ducându-se, nu numai mort rămâne trupul, ci și se risipește. Și întru ajutoririle cele doftorești (:că se cade și din meșteșugul tău vădirea a o face:) puterea fără de trup fiind, mai mare este decât trupul. Deci când pre cea a sa o ar face și sar duce, atunci plasuturul se află pre netrebnic: Că dacă puterea ceia ce este pusă întru dânsul netrupească fiind, și lucrând pre a sa, nu sar fi dus; Pentru care pricină dai ajutoririle materiilor celor păzite: Ci arătat este că trăiește ajutorul puterea înăuntru fiind, dar moare aceia ducându-se.

Lui Lambetie epsicopului. 192.

Pre scrisorile cele sfătuitoare și care suflă folos ale pedespirii tale primindu-le, gotul cel nepedepsit. (:Că așa pre dânsul este cu cuviință a-l numi:) Cum adică sau așezat, cu deșertul adică nu pot să zic: Dar din semnele ce i-au înflorit în față și tu l-ai fi însemnat. Că zâmbindu-se cătenel, au arătat pre dulceață cu fața din mânia ce-l biruia.

Lui Achilla, lui Ammonie, lui Orion. 193.

Mulți, o prea bunilor, împotriva luptători, ori și mai mari aicea decât acelea care au pățimit, a lucra așteptând, mai grele au pățimit decât acelea care la început au pățimit, nu dreptul biruindu-se, ci spre viața cea de aceia înainte strălucit păstrându-se. Pentru aceia se cade cu liniște mai vârtos și cu filosofie a munci pre cei ce fac nouă rău. Că acolo negreșit osânda pre dreptate o va hotărî, ceia ce și pricini de cununi pre ispitele cele de aicea le-au hotărât.

Lui Paladie diaconului. 194.

Dacă adică adevărate sunt cele vestite pentru tine, de crezut adică poate pre desprihănirea cu cuvântul o vei face, dar adevărate nu vei grăi: Iar dacă mincinoase, scrie pre desprihănirea, pre care noi întru auzurile acelor ce te comodisesc pre tine o vom întări. Iar dacă ai fi încetat de desfătarea ceia ce spre toată pornirea necuvântătoare sporește, și mai înainte de desprihănire mi se pare că ei vor cânta înapoi cântări de desprihănire.

Lui Isaia 195.

Nu te tănuiești, o prea înțelepte, nedreptățind: Și pentru aceasta de dreapta adică nedreptățire fugind, și către prihăniri scăpând, care către ajutorul celor nedreptățiti, dar nu spre scăparea acelor ce nedreptățesc sunt izvodite: Deci cunoscând că te-ai aflat, drept răspune.

Lui Teon episcopului. 196.

Cu cât eu cu cinstea la tine decât ceilalți covârșesc, cu atâta mă voi ispiti pre ceilalți cu dragostea a-i întrece. Că necuvios lucru este, mai înainte adică de ceilalți la tine a fi rânduit, și cu cei ce nu atâta sunt cinștiți de tine întru ale tale se tac. Deci fiindcă ai scris, cum că Evsevie episcopul Pilusiului și către pornire este și pornit, și către răpirea acelor străine gata, și către a se întărâta grabnic, și către răsplătirile acelor ce se roagă zăbavnic: Și în scurt a zice, de toate patimile cele neslobode neînfrânat, și este și se socotește: tu însuți dacă a spori voiești, de niște defăimări ca acestea curat pre sine-ți păzește-te. Că necuvios lucru este ca tu să te prinzi cu aceleași, cu care pre altul ce au căzut îl prihănești: Și doftor al altuia să voiești să fii plin de răni fiind: Și a lucra pre acelea a căroră amar pârâș ești.

Lui Isidor diaconului. 197.

De vreme ce au scris priceperea ta, cum că și Iudeii avea pre vrednicia punerii de fii: Că scris este „Fii am născut și i-am înălțat, iar ei de Mine s-au lepădat. Și pre Dumnezeu cele ce te-au născut pre tine l-ai părăsit.” Zic, că nu aflu nicidecum din mărturiile acelea care ai adus slobodă, nici curată pre cinste, ci cu prihănirea împleticită. Cât de nu ar fi voit să-i prihănească pre dânșii, nu ar fi propovăduit pre cinstea care o zice. De nu ar fi greșit nu ar fi dobândit poate pre numire: Ci în pricină de mai mare prihănire pre cinste cu defăimarea o au înjugat: Că împungându-i pre dânșii și a le înpublica pre nesimțire vrând, cu prihănirea pre cinste o au împleticit: Iar mai vârtos din cinste pre prihănire mai mare decât iertarea o au hotărât. Iar pentru cei din dar, strigă fiul tunetului: „Iar câți l-au primit pre Dânsul, le-au dat lor stăpnie ca fii ai lui Dumnezeu să se facă.” Iată cinste fără de prihănire: Iată vrednicia punerii de fii: Iată tocmeala singlitului celui mai presus de lume. Pre care sus și jos purtându-o Mântutorul zicea: „Ca să vă faceți asemenea

Tatălui vostru Celui din ceruri: Și știe Tatăl vostru Cel ceresc, de care aveți trebuință, mai înainte de a cere de la Dânsul.” Deci El însuși pricinuitorul punerii de fii pre vrednicie pretutindeni o propovăduiește. Iar cel ce din fruntea taberii Iudeilor evanghelicească măiestrie sau făcut, arătând pre cinstea aceasta cu lucrul adevărată, au zis: „Că nu ați luat duhul robiei iarăși spre frică, ci duhul punerii de fii, întru care strigăm Avva Părinte:” Însuși duhul împreună mărturisește duhului nostru, că suntem fii ai lui Dumnezeu: Iar dacă fii apoi și moșteni: moșteni adică ai lui Dumnezeu, și împreună moștenitori ai lui Hristos. Oh ce cinste! Cum sus au ridicat pre cei ce zac jos; Că împreună și pre mica cuviință a Iudeilor o arată Apostolul, și pre marea cuviință a creștinilor: Pre care cu toată puterea cu dreptate ar fi fost să o zicem: Ca nu căzând din vrednicie, mai greu să ne muncim, ca cei ce nici cu atâta cinste mai buni nu ne-am făcut.

Lui Arpocra sofistului. 198.

Precum un prea bun zugrav care pre un cal falnic și cu grumajii înalți zugrăvește, și numai nu însuflețit pre dânsul a-l face se filotimisește și cu firea se întrece, aruncă adică întru dânsul cu frâul minte, dar îl oprește pre dânsul întru însăși locul unde voiește să stea: Așa și pedepsirea ta prin cuvânt arătat întru noi pre înțelepciunea bărbatului o ai închipuit, cât pre însuși acela îl zugrăvesc cetitorii mai mult decât pre scrisori.

Aceluia-și. 199.

Cum că au primit scrisorile bunătății tale acela, pre care nu voiesc să-l zic (:că nu ar fi fost de scriere și de pomenire vrednic:) pierzător adică oarece și căscat au zâmbit: precum sau obișnuit, dacă cândva de mânie sar fi umplut: Și de nevoie înfricoșată sar fi apucat, și sar fi săvârșit poate de nu sar fi făcut nevoitor așezământurilor celor bisericești.

Lui Ofelie scolasticului. 200.

Foarte laud pre cetatea Lachedemonia cea veche, care oprea de a se împodobi femeile cele întregi înțelepte: Căci curvelor au socotit că se cuvine acest lucru, care și curse și mreji pentru vânarea tinerilor celor neînfrânați le izvodesc. Că ceia ce cinstită și întregă înțeleaptă se pare că este, dacă pre acest lucru l-ar lucra, pre a sa boală o publică. Pre care lepădându-le dumnezeiasca Scriptură sfătuiește: Ca nu cu

aur și cu mărgăritare, sau cu haină scumpă, ci cu lucruri bune să se împodobească, cele ce pre blagocestie o poftesc. Iar de se cade și pre însăși lucrul deosebi să-l privim, zic, că brățările și strălucirile pietrelor, și gherdanurile, și celor grozave, și celor foarte frumoase le sunt potrivnice. Că pre acelea adică le vădesc și le muștră, iar despre celelalte se întorc. Pre acelea adică le muștră mai rele arătându-se: Iar despre acelea se întorc, că lăsându-se de a vorbi pentru dânsele, pentru cele cinstite vorbesc.

Lui Elafie episcopului. 201.

Grea poftă de cuvânt în sufletele oamenilor în vremea aceasta au năvălit. Însă de cuvinte, zic, nu de acele care pot să facă întregi înțelepți, ci de acelea care să veselească pre ascultători, nu de duhovnicești, ci de sofiste: Nu de Apostolești, ci de ale lui Demostene*¹³², nu de proorocești, ci de prigoniri: Nu de cele ce pre sulfet pot a-l veseli, ci de cele ce pre auz a-l îndulci sau obișnuit. Nu de acelea care prin a se însufleți de faptele celui ce le grăiește sunt vii, ci de cele ce pentru buna limbuție întru auzuri moarte răsună. Deci ce se cuvine a face; A tăcea, și nimic a grăi; Ci de primejdie este lucrul. Dar a grăi; Dar nu spre folos și spre arătarea lucrurilor, ci întru bateri în palme cuvântul încetează. Că toate acestea, deși acestea așa se află, mai bun lucru este, după cum mi se pare, zicând să nu fie auzit, decât nezacând de Domnul să fie muștrat. „Pentru ce argintul Meu nu l-ai dat la schimbători, și Eu venind l-aș fi cerut pre el cu dobândă.” Deci grăiască cel ce poate, ca și către ascultători să fie judecătorului cuvântul.

Lui Olimpiodor. 202.

Lăsându-te, o înțelepte, de înalții grăitori și de înalții sofști, și de vânătorii de ziceri, de cei ce nimic mai mult decât cuvintele nu au, spre fapta bună cea lucrătoare pre sine-ți întinde-te, ceia ce fericiți arată pre îndrăgitorii săi. Iar de socotești cum că socotelilor celor vechi cu cale este mai vârtos a urma, eu pre ceialalți deocamdată trecându-i, pre însuși cel de dânșii mai înțelept decât toți oamenii propovăduit, adevător cuvintelor mele îl voi da. Deci ce zice Xenofont pentru dânșul; Nimic niciodată pre Socrat nimic păgânesc, nici necuvios nici lucrând l-au văzut, nici grăind nu l-au auzit. Că nici pentru firea tuturor, pentru care din ceialalți filosofi cei mai mulți vorbea, privind în ce chip cea numită de filosofi lume se află, și cu care pricini de nevoie fiecare lucruri din cele cerești sunt făcute, ci și pre cei ce se grijesc de unele ca acestea, cum că se înebunesc îi dovedea. Și

¹³² Demostnicești

mai întâi pentru dânșii aceasta privea. Care din două cândva după ce sau socotit că acum din destul știu pre cele omenești, vin către a se griji de unele ca acestea: Ori pre cele adică omenești lăsându-le, și pre cele dumnezeiești privindu-le, li se pare că pre cele ce li se cuvin lucrează. Și se minuna, căci nu le este lor arătat, că acestea nu este cu putință oamenilor a le afla. Fiindcă și cei ce prea mare cugeta căci grăiesc pentru acestea, nu pre aceleași le socotesc toți între sine-și, ci celor înnebuniți asemenea se află între sine-și. Deci acest Xenofont au scris. Încă și Platon cel decât ceilalți mai cuvântăreț, și mai ales decât toți pre Socrat știindu-l, pre aceleași cu Xenofont mai prin toate dialogurile sale au formăluit. Deci dacă și acela, iar mai vîrtos și aceia, și hotăra, și grăia, și scria: Apoi pre fapta bună cea lucrătoare se cade a o isculi. Că aceasta, după cum și lui Platon i se pare, este calea cea prea bună, care către blagocestie aduce, și întru lungime desfătată încetează.

Lui Cassian. 203.

Nu același lucru este ne sfătuirea, și ne voirea, că aceia adică pre nechibzuire, iar aceia pre fără de voința o vestește. Și aceia adică spre a lucra, iar aceia spre a pătimi caută. Că aceia adică este faptă nechibzuită, iar aceia patimă cu totul silită.

Lui Avsonie. 204.

Prigonirea adică cu judecata dezleagă-se: Iar judecata pre prihăniitorii cerești, iar cercarea pre cuviință hotărăscă-o, iar hotarul scie-se: Iar cele scrise întărească-se, iar cele întărite cu lucrurile adevereze-se. Și toată lesnicioasa sfadă ducă-se, și prietenia dănțuiască, căreia deopotrivă, și întru rânduiala faptei bune, și întru a sporirei, și întru a veseliei nimic nu este.

Lui Filitrie. 205.

Poate vrei, ori al prieteniei, ori de prietenie a fi pătruns, de un nume fiindcă cu dânsa, și pre alții întru aceasta ai împinge: că iată și pre noi departe fiind, și nici odinioară întâlnindu-ne prin scrisori întru a ta dragoste ne-ai aprins și atâta ne-ai rănit, cât nici întru o cirtă de vreme să nu putem a nu te pomeni.

Lui Didim. 206.

Cum că cel mai mare din fii tăi cu cel mai tânăr sau sfădit, zic oarecarii, și tu adică cum că știi, dar te faci că nu știi deci degrabă lepădând pre neștiința cea de bună voie, ispitește-te întru dragoste pre dâșii a-i schimba, ca nu cumva vreun rău să se nască netămăduit. Că sfada nu naște vreun lucru bun. Ca după cum de a fi ei, după purtarea de grijă a lui Dumnezeu ai fost lor pricinuitor, așa și de bine a fi ei să le fii.

Aceluia-și. 207.

Precum vrajba bine primită oarecum pre ocară cea de la vrăjmași o lucrează, așa și prietenia o leapădă pre aceasta și o săgetează.

Lui Orion. 208.

M-am bucurat mai presus de fire, înțelegând de prea buna schimbarea ta: Și cred, că vei șterge adică cât de în grabă pre neslava cea din răutate mai înainte pricinuită ție. Și vei lua iarăși pre podoaba faptei bune, și laudă dea pururi pomenită vei avea, aicea adică de la toți înalt propovăduindu-te, iar acolo de la Judecătorul încunându-te.

Lui Petru scolasticului. 209.

Eu nu voi da desăvârșit alegere, nici voi hotărî asupra unui bărbat, al căruia ascultător nu am fost, nici judecător. Iar după ce judecat fiind sar dovedi vinovat, atunci pre hotărârea cea supra lui se va aduce.

Lui Zosima preotului. 210.

Dacă nu voiești a te tămădui ceva, și mai mari faci pre rănilor săracilor, pentru ce celor ce se luptă cu fiara cea cu greu de domnesticit și cu greu de biruit a sărăciei mai grea le gătești lupta, pre refeneaua cea de la cei milostivi lor spre hrană dată a ta făcându-o. Pentru ce din niște câștiguri ca acestea pre nesățiosul tău umplându-l pântece, socotești că te îndulcești, privește-te pre sine-ți puțin deșteptându-te dintru o ieșire de minte ca aceasta. Zi către sine-ți: Dacă cel ce pre ale sale spre milostenie nu le dă, în râul se trimite cel de foc, ca și cu nesuferite munci să se muncească, apoi cel ce și pre ale săracilor ale sale le face, ce nu va pătimi; Dacă cel ce pre ale

sale nu le dă nu va fi iertat, cel ce și pre cele date le jefuiește unde va merge; Că dacă de sărăcie silit fiind pre noua aceasta tâlhărie, iar mai vârtos decât săparea de mormânturi mai rău furt l-ai fi izvodit, poate ar fi fost ție și vre-o urmă de vre-un nerușinat răspuns: Iar de vreme ce desfătându-te și zburând, pre străinile primejdii fiind trebuință a le ușura, tu le crești, care dare de răspuns va rămâne ție; Care milă; Care iertare; Pre acestea mai cu lacrimi amestecând cerneala, le-am trimis ție. Doară oarecum pre sine-ți adică te-ai fi cunoscut, și pre săraci de ai nedreptăți ai fi încetat, și pre Judecătorul l-ai fi împlânzit, și pre noi pentru a ta pocăință de veslie ne-ai fi umplut.

Lui Teodosie preotului. 211.

Un bărbat cu covârșire întru dumnezeiasca credință aflându-se, și cu cei ce pre aceleași [:fapte bune:] cu dânsul le metaherisesc a se întâlni de multă dobândă vrednic socotind, și acolo vine. Deci fă-te lui primitor de străini bun, ca și pre tine și pre celelalte Icoane ale faptei bune văzându-le, dorul său să-și împlinească.

Lui Avsonie corictorului. 212.

Fiindcă un bărbat oarecare târgoveț, supărări vrând să dea unui om ce cu liniștea trăiește, l-au tras pre el la divan: Binevoiește, degrab pre acesta adică a-l opri de a-i face strîmbătate, că hatâr îi vei face lui. Iar pre acela la țarină a-l trimite, ca pre răsplătirea iubite-i lui lucrări de pământ să o îmbrățișeze.

Lui Zosima preotului. 213.

Nu cu grăirea se cuvine, o prea bunule, a amăgi pre ascultători, ci cu fapta a supune pre privitori. Că naravul cel cintit este al plecaciunii, nu cuvântul. Că acela adică înduplecă, iar acela supără. Deci ce voiesc să zic, voi grăi: Un bărbat oarecare din cei cu fapta bună împodobiți, mult sau pornit asupra ta, multe adică gărind, dar de una mirându-se: Cum întinăciune fiind tu a Bisericii, neîntinată viață întru tugăciuni te rogi să iei. Că dacă pre cele de la sine-și, zice, înăuntru le aduce, ceară: *¹³³ Iar dacă poate și pre alții să-i pângărească din cele de rușine ale lui fapte, pentru care pricină aceasta se roagă să o ia, pre care a o avea nu voiește: Deci eu adică mă roșeam auzind, și în pământ căutam, și nici a căsca gura nu puteam. Iar cei ce era de față cu luminate laude pre acela îl încununa, cu una numai prihănindu-

¹³³ cară

I, căci n-au putut după vrednicia nepedepsirii tale să grăiască. Deci însuși chibzuiește, în ce chip pre această comodisire o vei șterge.

Lui Pavel preotului. 214.

Nu pentru mici lucruri și rele, ci pentru acelea care a zice vrednic este celor ce te întâlnesc grăiește. Că socotindu-te pre tine mulți că bârfești, și vor fugi degrabă, și te vor prihni cu lesnire, și vor crede îndată.

Lui Daniil preotului. 215.

Să nu te împiedice pre tine, o fericite, din drumul cel ce către fapta bună duce, căci pângăritul și de Dumnezeu urâtul, precum ai scris, Zosima îndrăznește a preoți: Ci însăși acest lucru pre tine mai vârtos întărească-te, spre a crede că negreșit este judecată, întru care fiecăruia răsplătirea cea potrivită i se va împărți. Că dacă toți aicea ar fi luat cele cuviincioase, unii adică răsplătirile, iar unii celencirile, de prisosit ar fi fost cuvântul judecății. Dar de vreme ce mulți adeseori bine norocesc, și mulți îmbunătățiți nu se bine norocesc, însă și aceasta care pre gâlceavă o face, a gâlcevei și a tulburării trebuie să fie supărătoare, căci feiecăruia cea după cuviință i se va da. Că Dumnezeu drept fiind nu ar trecut cu vederea pre acestea făcute, dacă nu ar fi vrut și a cuvintelor și a faptelor și a gândurilor după acestea să ceară seama. Și acestora adică cinstiri*¹³⁴, iar acelora pedepse să le hotărasă.

Lui Stratighie monahului. 216.

Acum pre mine, căci cu ajutorul lui Dumnezeu zică-se, așteptă-mă în Mănăstire: Că voi veni ca pre a ta înainte de toți să o văd blagocestia, și ca pre Teodosie cel întru toate minunat, de multă vreme fiindu-mi prieten, și foarte nouă cinstit să-l îmbrățișez.

Lui Arpocara sofistului. 217.

Din scriitori unii adică urât lucru socotesc să nu grăiască luminat, iar unii întru neluminare își pun tăria, și unii cinstesc măsurarea, iar unii afară de vremi se poartă. Unii adică urechi ascuțite și gătite spre ascultare caută, iar altora destul le este pre cei tineri să-i clătească: Și unii adică mai buni sunt întru trebuința înainte-i

¹³⁴ cinsti

cuvântării, iar alții întru pilde sunt bogați: Unii adică milostivire a arunca înăuntru sunt iscușiți, iar alții mânie, a unora adică zăbava le este de scârbă, iar a altora grăbnicia de veselie: Unii adică somn pricinuiesc, numai pre o formă de grăire metaherisind, iar alții și lipsesc [:pre dulceața cuvântului:] cu schimbările. Deci se cuvine cel iscusit a cerca Scripturile, decât tot și hatârul și vrajba fiind mai înalt, pre a fiecăruia scriitor și răutatea și bunătatea să o știe. Și aceia adică să-i dea hotărârea, iar pre aceia să o prihănească.

Lui Aftonie. 218.

Și fecioria, o prea bunule, și curvia, pre măsurile legii le-au covârșit, însă nu întru aceleași. Că aceia adică mai presus de dânsule au zburat, iar aceia le-au călcat. Și aceia adică pre cele ușoare și în sus mergătoare, și care pre cer îl locuiesc, iar aceia pre cele jos trăgătoare și grele trupuri le-au urmat: Aceia adică gonește pre cele decât schimbarea mai înalte, iar aceia pre acelea al căroră schimbarea le este împreună odrăslită, și munca tovarășă. Iar nunta cea cinstită amândurora acestora mijlocitoare fiind, decât aceia adică cu mult mai jos este, iar decât aceia mult mai înalt, ori pre cât nunta decât fecioria este mai smerită. Pentru aceia, aceia adică încununându-se, iar aceia osândindu-se, aceasta cu măsură*¹³⁵ își are lauda.

Lui Teodor diaconului. 219.

Dacă cuvinte aș fi zis că am de toată răutatea surpătore, după cuviință aș fi avut pricină de trufie. Iar dacă aceasta mai ales decât toate o știu, că aceluia adică care sfătuiește este să zică cele prea bune, iar aceluia ce se sfătuiește să se plece. Că acela adică a-l grăiri, iar acela al lucrării domn este. Pentru ce lăsându-te de a-mi da iertare, dacă a lăuda nu voiești, prihănești pre cel ce pre lucrul său cât despre partea lui l-au isprăvit; Iar dacă nici așa nu primești, vezi ca nu tu și pre negrăita înțelepciune să o prihănești, care nici pre Iudei cei ce sau depărtat de dânsa, nici pre vânzătorul nu l-au plecat. Că atâta de departe sta de a se pleca, cât acela adică l-au vândut, iar aceia l-au răstignit. Însă nu i-au plecat și nu i-au mântuti, dar de toți înalt se propovăduiește, fiindcă din voire, nu din împlinire lucrurile se judecă: Pentru ce prihănești pre cel ce atâta sau ostenit, și n-au putut pleca pre Martinian, și pre Zosima, și pre Maron, și pre Eustatie, să se depărteze de la răutate; Că atâta stau departe de a mă rușina pentru aceasta, măcar că a mă rușina mai mult decât fiecare, precum pre sine-mi mă încredințez, întru acelea care rușinea este bună, știu: Cât mă și fălesc căci măcar din parte de Stăpâneștile patimi m-am împărtășit.

¹³⁵ măsurată

Lui Eftonie diaconului. 220.

Dacă nici un lucru cu înverșunare nelucrat, nici cuvânt urât negrăit, precum zici, nelăsând, Zosima, și Maron, încă și asupra celor prea buni năvălesc; Acelea care nici cu cuvântul sunt grăite, nici cu lucrul suferite și grăindu-le și lucrându-le, tu să nu hotărăști asupra dumnezeieștii judecăți lenevire, ci minunează-te de a Ei îndelunga răbdare, ceia ce acum adică spre pocăință pre dânșii îi cheamă, și pre răspundere le-o taie, iar puțin mai pre urmă ori aicea, ori acolo cu pedeapsă prea aspră pre dânșii îi va pedepsi. Că dacă cei mai înainte de potop pre acelea care nu se cădea lucrându-le, ori cei din Sodoma mai presus de hotare greșind, ori Iudeii asupra Stăpânului turbându-se nepedepsiți au scăpat, vor scăpa și aceștia. Iar dacă aceia ai războiului lucru sau făcut, cât pre toate povestirile cele de jale și pre cele mai dinainte, și pre cele mai dincoace, le-au acoperit. Și acolo încă pre cele mai despre urmă vor pătimi pedepse. Tu pentru care pricină te împruțezi, ca și cum nepedepsiți vor fi aceștia; Căci cum că și acolo vor lua pedeapsă, arătat este dintru căci însuși Adevărul au grăit: „Mai ușor va fi pământului Sodomei și al Gomorii, decât cetății aceleia,” ceia ce au gonit adică pre propovăduitorii adevărului, și aceasta o au zis: fiindcă aceia [:jidovii:] mai grea osândă vor lua, iar Sodomienii mai ușoară, nu numai căci și aicea și-au luat pedeapsa, ci și aceia adică împotriva firii au ocărât, iar aceștia împotriva Stăpânului firii sau turbat.

Aceluia-și. 221.

Să știi, o bunule, că dacă lesne suferite și ușoare, și lesne vindecate am greși, și am pătimi aicea vreo răutate, ne ștergem de greșeli: Iar dacă fără de omenie și grele, și acolo ne vom munci, mai ușor adică, dacă și aicea ceva am pătimi, iar mai greu, dacă nepătimiti ne-am duce. Deci ca să nu poți a zice, că aceasta hotărâre este și nu dovadă, prin mărturii vrednice de credință va călători cuvântul. Deci pentru cei ce aicea se șterg de greșeli, martor care schimbare sau mutare nu primește este dumnezeiescul Pavel, zicând pentru cei ce cu nevrednicie cu dumnezeieștile Taine se împărtășesc: „Pentru aceasta între voi mulți sunt neputincioși și bolnavi, șo dorm destui: Că dacă pre înși-ne ne-am judeca, nu ne-am fi osândit: Iar judecându-ne, de Domnul ne pedepsim, ca nu cu lumea să ne osândim.” Și cea zisă încă către bogatul cel ce se trufia, pre aceasta și înțelegere o are: „Că ți-ai luat cele bune ale tale în viața ta, așijderea și Lazăr cele rele:” Adică, dacă sau lucrat de tine ceva bun, pre aceasta l-ai luat, desfătându-te și de nici o schimbare ispiti fiind. Iar dacă ceva și de acela [:adică de Lazăr:] sau greșit, pre acesta l-ai luat întru ne mângâiata

sărăcie cheltuindu-se și topindu-se. Iar pentru cei ce și aici și-au luat osânda, și acolo vor lua, însuși Judecătorul în Evangheliile au hotărât: „Mai ușor va fi pământului Sodomei și Gomorii decât cetății aceleia,” măcar deși aicea și-au luat osândă și Sodomienii și Iudeii; Aceia adică de foc cheltuindu-se, iar aceia războiului și foametei dându-se, și întru lipsă așezându-se, cât și pre ai săi copii i-au gustărit. Că toate sub dinții lor a veni nevoia cu totul le-au silit.

Aceluia-și. 222.

Ceia ce mai înainte pentru păcat o am zis, aceasta acum pentru isprăvi o voi zice. Că cel ce mici și proaste lucruri au isprăvit, dacă se va îndulci de vreun bine aicea, își va pierde plata: Iar dacă mari și mai presus de fire, și vrednice de minune, și acolo va lua [:plată:] cu măsură adică, dacă și aicea și-au luat. Pentru că luarea cea de aicea, scade din plată nu mică parte: Dar cu covârșire dacă aicea n-au luat. Și de voiești, prin asemănare voi lumina pre cea zisă. Fieca să zicem așa doi drepti desăvârșiți întru fapta bună: Însă unul aicea îmbogățească-se, iar celălalt sărăcească, acela adică slăvească-se, iar acela ocărăască-se: Acela adică de toți laude-se, iar celălalt comodisească-se. Deci ducându-se acolo cununa cea întocmai vor lua; eu nu zic. Măcar deși deopotrivă între sine-și i-am zis că sunt întru lucrarea faptelor bune: Dar ne lesnirea vieții celei de aicea pre potrivirea faptei bune întru nepotrivire o va așeza. Nu nemitarnicul Judecător cu nedreptate hotărând, ci acelui adică și aici și acolo plata măsurându-o: Iar aceluialalt curată pre veselie adeverindu-o. Căci cu dreptate este atâtea adică isprăvind, dar nu de aceleași îndulcindu-se, cu mai mare și mai luminată să se împodobească cunuă. Și nu numai întru isprăvi, o fericite, ci și întru păcate același lucru urmează. Că fie, de se pare, doi păcătoși, carii întru însăși culmea răutății să fi ajuns, cât nimic unul din altul să nu se deosebească: Dintru carii unul adică îmbogățească-se, iar celălalt sărăcească-se: Acela adică fie cinstit,^{*136} iar celălalt fie ocărât: Acela adică stăpânească, iar celălalt pedepsească-se. Deci oare ducându-se acolo pre aceiași muncă vor lua; eu nu socotesc. Măcar deși deopotrivă pre dânșii i-am zis că sânt întru lucrarea răutății: Dar starea vieții acesteia de aicea pre potrivirea răutății nepotrivită în vremea învierii o hotărăște, nu judecata pre dreptate trecându-o cu vederea, ci acelaia adică și aicea și acolo pre muncă cu grăbnicie măsurându-o, iar aceluialt pre nemângâiata muncă hotărându-i-o. Căci cu cale este ca cel ce pre aceleași adică le-au lucrat, dar nu pre aceleași le-au pățimit, mai mult să se pedepsească.

Lui Arpocra sofistului 223.

¹³⁶ onorat, respectat.

Știu că de la oarecarii adică nu voi fi crezut, iar de la alții cum căci covârșire am metaherisit voi fi socotit: Dar însă fiindcă îmi știi năravul meu, că altuia poate nu aș fi zis: Că știu că mulți din cele ale sale și pre hotărârile cele pentru alții le scot: zic, că mai cu dragoste îmi este întru fapta bună nevoindu-mă aici să pățimesc rău, decât pre răutate metaherisindu-o să mă încununez. Căci că las pre cunua cea acolo împletită faptei bune, și pre munca cea gătită răutății, însă și fapta bună cunună mi se pare mie că este, și răutatea muncă. Și eu nu aș fi ales, deși pre fapta bună o ar fi ocărât cineva, iar pre răutate o ar fi încununat, de la aceia adică [:fapta bună:] să mă depărtez, iar de aceia să mă țin: Ci pre aceia adică și ocărât fiind o sărut și o iubesc, iar de aceia și încununat fiind mă îngreuez și o ocărăsc.

Lui Ipatie dregătorului. 224.

Fiindcă și cumplit, adică, greu lucru este cel ce întru pofta banilor au căzut a se ridica și a mai căuta în sus. (Căci cu greu de îndreptat, ca să nu zic neîndreptat, unul ca acesta se face:) Pre toate se cade a le lucra, ca să nu se prindă de cel rău, că mai lesne este a nu se prinde, decât după ce sau prins să se scape pre sine-și.

Lui Paladie diaconului. 225.

Dacă ascultătorii legilor, acelora care se politicesc, nu se cuvine să fie neascultător, că mult mai vârtos cei ce a stăpâni cu soartă au luat. Căci cum ar fi vorbit supușilor, ori pre dreptate din nedreptate o ar fi ales, cei ce nici cum se cade a stăpâni nu știu; Deci câți dintru aceștia necercați fiind, și nici bine a se stăpâni învățați, (:că și acest lucru nu mic este:) a săpâni sau apucat, același lucru au pățimit cu cei neiscușiți adică oarecum de a hățui, și îndrăznesc în scaunele vizitiilor a se sui, carii și pre sine-și și pre cai au prăpădit: Ori celor neiscușiți a înota marea adică, dar întru atâta nebunie sau prăvălit, cât și pre corabia cea cu multă povară aducătoare, să se apuce a o ocârmui, cu care întru adâncul mării sau cufundat. Deci cel ce de a sa mântuire se ține, mai ales adică între mulțimea celor supuși pre sine-și rânduiescă-se: Iar dacă ecuvios dor de stăpânire asupra lui ar năpădi, gonească-l pre acesta de la sine-și, ori prin bine a se supune pre a putea bine a stăpâni învețe-se: și să nu se arunce pre sine-și în lucru: Iar dacă ar fi chemat, lepede-se, de-i este cu puțință, că mai bine este: iar de nu, apoi măcar de [:dumnezeieștile:] legi împărățindu-se stăpânească.

Lui Uranie diaconului. 226.

Pentru ce către mulți scapi, fiind cu puțință către unul; Pentru ce pre mulți îi cocoințești, fiind de față pre unul a-l ruga; Pentru ce pre cei neputincioși spre ajutor îi chemi, fiind trebuință spre dreapta cea nebiruită să alergi, și de toată ispita să te izbăvești; Că ispită este, nu a cădea în ispită, precum socotești, ci a fi biruit de dânsa: Iar cum că aceasta, deși se pare la mulți că este necrezută, dar adevărată este, puține oarecare din sfințitele Scripturi metaherisind, arătată voi face-o. Deci pre cea zisă adică de la Pavel: Nimeni nu se încununează, de nu se va nevoi după lege. Fiindcă unora li se pare că pre singure osteneala faptei bune le însemneză, o voi lăsa-o. Și către alt grai voi veni. Au zis prea viteazul Iov: Topitoare este viața omului pre pământ. Deci dacă însăși viața topitoare este, cum este cu puțință cel ce este în ispită, să nu cadă în ispită; Că cea zisă de la însuși Adevărul, rugați-vă, ca să nu intrați în întru acest NU ÎNȚELEG 431r ca să nu vă biruiți de ispită: Întru acest chip este, rugați-vă ca să nu vă biruiți de ispită. Că nu sau zis, să nu cadă, ci să nu între, adică, să nu se îngită de dânsa. Că nu a cădea adică, nu este cu puțință, iar cel ce au căzut a se întări și a se încununa este cu puțință. Și de voiești, prin asemănare prea scrută aceasta voi face-o arătată. Căci cu puțință este adică căzând cineva la leu să se mântuiască: ori cu puterea, ori cu meșteșugul. Și ce zic să se mântuiască; Că unii și au biruit pre niște fiare ca acestea. Dar cel cu totul mâncat și care în pânțele fiarei sau făcut, cum este cu puțință să scape; Deci aceasta este cea zisă de Hristos: Căci cu neputință este a nu cădea în ispită, iar cu puțință a birui: Și în fiecare parte dintru acestea, și chezași și martori sunt sfinții toți, pre carii atâtea grămezi de ispiti i-au săgetat, cât mai prin toată viața aceasta sau luptat. Dar nimeni dintru aceștia nu sau auzit; Ar fi zis cineva: sau auzit cu adevărat: Dar a fi auziți aceasta era, nu a cădea în ispită, căci cu neputință este: Ci ca cel ce au căzut, nu numai fără de vătămare, ci și cu cununi din locul cel de luptă să iasă. Deci să nu căutăm aceasta, a nu cădea în ispită, ci ca după ce am căzut mai străluciți să ne arătăm.

Lui Teon episcopului. 227.

Să știi, o prea bunule, că și întru aceasta greșim, cele adică împotriva noastră izbândindu-le, iar cele împotriva lui Dumnezeu trecându-le cu vederea. Căci când adică noi ne nedreptăm, blândețea prea trebuincioasă ne este: Iar când Dumnezeu, cât despre partea acelor ce ocărăsc, (:că nici o vătămare la firea aceia nestricăcioasă nu trece:) decât blândețea mânia mai frumoasă este. Iar noi împotriva lucrăm, vrăjmașilor noștri adică neiertători suntem, iar celor ce împotriva lui Dumnezeu își înarmează limba blânzi fiind și iubitori de oameni. Sau mâniat oarecând Moise cel

prea blând asupra celor ce au făcut vițelul mânie decât toată blândețea mai bună: Și Ilie asupra slujitorilor de idoli: și Ioan asupra lui Irod: Și Pavel asupra lui Elima: nu pentru sine-și, ci pentru Dumnezeu izbândind, care destul este adică să-și izbândească lui-și, dar primește și pre urâciunea de rău a celor îmbunătățiți: Iar pre oarecare cele împotriva loroși le trece cu vederea: Că pre aceasta o socotea că este faptă bună și filosofie.

Lui Avsonie corrictorului. 228.

Se cuvine bărbăției tale, ceia ce se întrarmează cu tăria legilor, a sili să se depărteze de a nedreptăți, cei ce de unde nu se cade se apucă să câștige împotriva celor mai neputincioși întrarmându-și dreapta lor.

Lui Iacob anagnostului. 229.

Mie deși ostenicioasă este fapta bună, dar și însuși lucrul ei, căruia plata îi urmează, alt dor mi se pare că este. Și foarte mă minunez de iubirea de cinste a dumnezeieștii mari dărurii, căci cunună cununii îi dăruiește, pre neîntinata fapta bună cu împărăția cerurilor împodobindu-o

Acluia-și. 230.

Nu striga asupra dumnezeieștii nepomeniri de rău pentru buna norocire a lui Evsevie și a celor de dânsul adunați: Carii pre fapta bună ocărându-o, iar pre răutate încununându-o, și se fălesc: Ci minunează-te de Dânsa, ceia ce pentru covârșitoarea bunătate spre pocăință pre dânsii îi cheamă: Și roagă-te să se pocăiască ei: Ca tu adică de sminteală să te izbăvești, și ei de muncă, și credința adică de comodisire. Iar dacă, care lucru să nu fie, până în sfârșit de răutate se vor înnebuni, și cu strechea și cu nebunia se vor turba, pre acelea care acolo vor pătimi, vor cunoaște, că mai bine era să fie întregi înțelepți.

Lui Zosima preotului. 231.

Deși tinerii nearătat au pre sfârșit, dar bătrânii prea arătat: Că aceia adică, deși de nimeni nu se sfiește moartea: Că asupra a toate-i și a vârste-i și a vredniciei merge: Dar cu toate acestea nădejde oarecare au că la bătrânețe vor veni: Iar aceia

nimic alt, fără numai a se face pământ: Că după trup zic: aşteaptă. Că bătrâneţea sau zis de la aceia că iubeşte pământul. Pentru aceia şi bătrânii în oarecare chip se gârbovesc şi gârbovi umblă, pre a fi siliţi la pământ mărturisindu-o. Deci dacă acestea întru acest chip se află, pentru care pricină la bătrâneţe nu te laşi de a întineri cu nedreptăţile.

Lui Teodor scolasticului. 232.

A nu izbândi cel nedreptăţit, dumnezeiesc lucru socotesc că este: Iar a izbândi cu măsură, după lege şi omenesc: Iar cei fără de măsură, fărădelege şi pierzători, iar mai vârtos diavolesc. Că pre mulţi a începe mâini nedrepte neplecându-i, căci este arătat păcatul, prin a munci fără de măsură întru prihnirea acelor ce au început au stătut. Că cel ce trece pre măsura nedreptăţilor, şi cu mai mari osânde decât cele greşite osândeşte, deşi se pare că după dreptate au făcut, întru acelui ce din început au nedreptăţit, (:deşi străină se pare că este ceia ce se va zice:) se opreşte prihănirea. Că al doilea el începe iarăşi.

Lui Teopemb preotului. 233.

Când adică cuvântul de lucru ar văduvi, nu numai nu foloseşte, ci şi a supăra sau obişnuit pre ascultători: Iar când lucru de cuvânt pustiu ar fi, are fire a îndupleca pre privitori. Iar dacă amîndouă sar încununa, şi cuvântul din faptă sar împodobi, atunci multă sporire va fi ucenicilor, dacă bine cunoscători ar fi.

Lui Alipie. 234.

Foarte mă minunez, cum a celor de alţii greşite şi păcătuite amari judecători şedem, iar pre ale noastre greşeli, decât iertarea fiind mai mari de multe ori, le trecem cu vederea: Şi împrejurul adică celor alor noastre orbim: Iar pre cele ale celor de aproape ascuţit vedem: Iar întru isprăvi pre cea împotrivă o pătimim, că cele ale noastre adică, măcar deşi mici ar fi şi proaste, mari se arată: Iar cele ale celor de aproape, măcar deşi mari ar fi şi minunate, le defăimăm. Că dragostea isprăvilor noastre, pre dreapta judecată a lucrurilor o vatămă, şi aceloraşi ochi şi pre cele ale noastre şi pre cele ale celor de aproape a le vedea nu le dă voie.

Lui Ierachie diaconului. 235.

Tu adică poate te amăgești pre sine-ți, ca și cum vezi pre folosul tău: Iar eu aș fi zis, că te pari adică că-l vezi, dar nicidecum nu-l vezi, ci și foarte către dânsul orbești. Iar dacă cu îndoială ți se pare ție că este lucrul cel preaslăvit, nici mie, nici vieții pre judecată să nu o lași: ci împărțășind celor ce cu priceperea covârșesc, de la dânsii primește pre hotărâre.

Lui Iacob anagnostului. 136.

Fugi, o prea iubite, de cei răi, ca ceia ce vătămătoare oarecrae așezare sufletului pe taină prin obișnuință gătesc: Că mulți amăgindu-se pre sine-și, ca niște prea buni, și viteji, și ca și cum de niște întâlniri ca acestea nu se vatămă, sau înșelat întru aceleași prăpăstii ca aceia încâtnel și câte puțin pogorându-se. Că mare rău este obișnuința, și cumplită dacă în fire se așează: Că a doua fire cum că este obișnuința oarecarii au hotărât. Iar alții și firea de obișnuință cum că se biruiește au hotărât, zicând: Pre piatră o găurește picătura de apă neîncetat picând. Măcar că ce este decât piatra mai vârtos. Și decât apa mai moale, dar însă necurmarea lovirii au biruit pre fire.

Lui Ierachie diaconului. 237.

Dacă adică de sănătatea trupului te grijești, pre măsurare cinstește-o: Că aceasta pre aceia o naște: Iar dacă prin desfătare a strechia și a sălta pre dânsul îl faci, te amăgești nu numai întrarmându-l pre dânsul împotriva sufletului, și cu anevoie de înfrânat făcându-l, ci și rădăcină și izvor al bolilor celor nevindecate a fi gătindu-l.

Lui Teodor scolasticului. 238.

Aceia, cum ai viețui, se cade să fii tu ocărât precum ai scris, nu se cuvine a o socoti că spre întoarcerea despre fapta bună sau zis: că nu ca spre răutate să călătorească, precum ai zis, ascultătorii, ci ca spre filosofie să se povățuiască, sau zis. Că nu de vreme ce negreșit se cuvine să fie ocărât și cel ce bine viețuiește, pre dulceață se cuvine a o alege: Ci nici negreșit de cei răi cei prea buni a se grăi de rău se întâmplă, se cuvine a filosofi. Că sau zis nu spre a fugi de fapta bună, ci spre ca cei ce se nevoiesc la dânsa, netrebnicindu-se să filosofască: Că zavistia împotriva lor întrarmându-se a fi comodisiți ei de multe ori îi face. Deci mai bine este, dacă

negreșit se cuvine fie ocărăți, cu nedreptate aceasta a o pătimi: Că cea după dreptate la cei răi este.

Lui Petru. 239.

Ori din iubirea de stăpânie mi se pare, ori din mai înainte prinderea în minte, din două cu greu de biruit patimi, că eresurile sau născut. Că unii adică întru supuși nesocotind lucru vrednic să fie: Iar alții după ce mai înainte sau prins în minte cu socoteala tâmpă, a se învăța neprimind, semințe de nouă învățătură au semănat, cu cei statornici la scoteală dreaptă a petrece neprimind.

Lui Nil scolasticului. 240.

Orb este danțul faptelor bune, dreaptă dogmă nepovățuindu-l: Deșartă încă este și dogma cea dreaptă care povățuiește, dacă danțul faptelor bune ar lipsi: Iar dacă începătorul danțului, adică dogma cea dreaptă le-ar povățui, iar ele ar dăntui, în tot chipul danțul se va încununa, ca unul ce după lege pre nevoință o au așezat.

Aceluia-și. 241.

Deși tu o prihnești, dar eu și întru aceasta foarte laud pre înțelepciunea Puitorului de lege, că din multa covârșire pre învierșunări a le izgoni, și pre socotelile cele desfrânate a le înfrâna Au voit. Că Cel ce pre scurgerea cea fără de voie o au hotărât că spurcă, pre fapta cea de bună voie cu mult mai vârtos o au oprit. Că prin aceia căci curgerea cea fără de voie, care nici păcat este, nici sub muncă aduce, spurcăciune au zis că este, și de curățiri vrednică o au socotit, pre greșeala cea de bună voie mai vârtos o au strâns. Iar de vreme ce pre singură preacurvia ai scotit că o au oprit El, te pari mie că ori nu ai cetit pre a doua Lege, ori că nu o ai înțeles, măcar că arătat este alcătuită: Că nu va fi, au zis, curvar din fii lui Israil, și nu va fi curvă din fiicele lui Israil. Că deși mai cumplit este cu mult preacurvia decât curvia, și decât iertarea mai mai mare, dar și curvia de munci este vrednică: Deși aceasta de legiuitorii cei dinafară nu știu cum sau slobozit. Că celor ce drept viețuiesc li se cade a fi curați și de aceasta: căci curvie, zice, și necurăție nici să se numească întru voi, după cum se cuvine sfinților. Și iarăși zice pentru curățenia: că de prea mari bunătăți pricinuitoare se face: „Pacea goniți-o și sfințenia, fără de care nimeni nu va vedea pre Domnul.”

Lui Evtonie diaconului. 242.

Mai ales acelea care nu se cuvin a le face, nici le gândi a le face. Iar dacă asupra celui ce așa se află și fuge nu numai de lucrul cel cu adevărat urât, ci și de cel din părere necuvios, să turbează oarecarii, și pre zavistia loru-și cu grăiri de rău o mângâie, aceasta pre tine nu te scârbească. Că sau obișnuit cei mulți, căroră nici cuvânt urât negrăit nu le este, nici lucru necuvios nelucrat, prin acestea pre cele ale sale a le acoperi.

Acluia-și. 243.

Cei foarte trândavi și către cele lesnicoase cu greu se pornesc: Iar cei viteji și bărbați, nici de cele foarte grele nu se tem, ci către acestea mai ales se dezbracă. Că mai vestită și mai strălucită așteaptă că va fi biruința și lauda mai slăvită.

Lui Pavel. 244.

De cort nimic, o prea bunule, viața aceasta de acum nu sau deosebit, nimic adevărat, sau întărit, sau statornic, sau înfipt având. Că umbră sunt cele ale celor muritori: zice comodia. De care nu știu cum te-ai robit, măcar că de cuvântul cel făcător de comedii te minunezi. Că aicea adică și cele bune și cele grele sfârșit au, și pre acesta prea degrab: Iar acolo cu veacurile cele fără de moarte amândouă se întind.

Lui Ofelie grammaticului 245.

Rece lucru este, deși nu se pare vânătorilor de ziceri, aceia graiuri de puțin folos a grăi, și pentru unele ca acestea a se face întrecerea. Dar fiindcă mare cugeți pentru că știi pre unele ca acestea cu deadinsul, nu necuvios lucru mi se pare mie că este ați stinge cugetul tău cel pentru acestea. Că cel prea bătrân și cel prea mic adică cel prea mare și cel prea tânăr, nu pentru doi frați, preum zici, ci la mulți se zice. Că pentru doi, cel mai mare și cel mai tânăr fiindcă alții nu sunt în mijloc: Iar dacă ar fi, cu numele cele rânduitoare pre cei din margine se cuvine a-i numi.

Lui Zosima preotului. 246.

Toți foarte se minunează și se înspăimântează, cum nu te rușinezi, pre aceia care trăind îi cocoințeai, pre aceștia săvârșindu-se îi grăiești de rău.

Lui Ierachie diaconului. 247.

Dacă cu deadinsul ai știut, care lucru și adevărat este, măcar că cei trândavi se prihănesc, că desfrânarea muncă naște, iar curăția cunună a sfințeniei: Pentru care pricină gonești adică pre aceia de care se cuvine a fugi, și fugi de aceia pre care cu cuviință este a o goni.

Lui Pavel. 248.

De multe ori între sine-și gândind, cum frica oamenilor decât a lui Dumnezeu este mai tare, și nici pre înțelegerea cuvioșiei încăpându-o, prihăneam pre nespusa trândăvie. Că pre cei mai puternici adică și ocărându-ne îi suferim cu multă blâdețe, frica în loc de frâu făcându-se, și mai înainte a merge ne lăsându-ne: Iar către cei mai neputincioși nici scârbindu-ne ne îngreoiem și îi urâm, măcar deși Hristos au poruncit: „Nu te mânâia asupra fratelui tău în zadar.” Care lucru cu mult este mai lesnicios decât a suferi altul ocărându-se în zadar. Că acolo adică multă este materia focului, iar aicea materie nefiind, pre văpaie o aprindem: și nu este deopotrivă lucrul altul foc aducând să nu se ardă, cu nimeni supărând să se liniștească și să se domolească. Că cel ce adică pre aceia o au biruit, a filosofiei celei prea înalte cercări au dat: Iar cel ce pre aceasta o fac, de laude este neîmpărțășit. Deci când pre lucrul cel mai mare pentru frica oamenilor săvârșindu-l, pentru Dumnezeu nici pre acela mai mic nu voim a-l săvârși, care dare de răspuns ne va rămâne nouă.

Lui Ermin comitului. 249.

Când capul cel ce este ca cetate mare a trupului, și a celor prea de nevoie și prea cinstite simțiri la oameni sălășluire, fiind datori pre aburii cei răi ce se trimit în sus de trup să-i ocărmuiască, și întru cuviința să-i așeze, nu numai aceasta nu o lucrează, ci și el de sine-și neputincios se întâmplă de este, pre pricinile cele bolnăvicioase a le izgoni neputând, care nădejde va fi trupului ori de mântuire, ori de tărie, nici una. Pentru aceia și în Pilusiu, precum a-i scris, Biserica ceia ce de

Evsevie se iconomisește, cu nenumărate rele de boli și de patimi este plină, celui ce se pare că o ocârmuiește pre aceasta, asupra ei au năvălit.

Lui Dorotei prea strălucitului. 250.

Dacă legiuitorii, o înțelepte, cei ce nenumărate munci asupra celor ce păcătuiesc întind, nu pre toți i-au plecat: Cei ce cu cuvântul și cu sfătuirea se ispitesc să-i plece ca să se depărteze de răutate, negreșit îi vor pleca; Sau neplecându-i se vor prihăni; Și cum nu este înțelegere nebunească; Iar dacă se cade și pentru însuși legiuitorii a da răspuns, așa fi zis: Că pre cele prea mari din munci le-au închipuit nu ca niște urători de oameni, ci ca niște purtători de grijă ai neamului. Că aceasta este sânguința la dânșii, ca să plece să nu fie răi: Iar cea a muncii, a doua oarece și celor ce nu se pleacă hotărându-se: Că nu pentru aceasta sau sânguit, ca să fie mulți răi, și să se muncească: Ci împotrivă, ca toți să fie buni și de nici o pagubă să fie trebuință. Ci aceia adică înfricoșează, iar cei răi rele lcrează. Și vreme nici una nu le este curată de răutate, ci multe și de multe feluri de boli le pozește, prin care arată că nu se pleacă legilor. Căci când cineva ar lua osândă, împreună și sau muncit, și pre căci nu sau plecat legiuitorilor o arată. Iar mai vârtos însuși legiuitorii cum că nu vor pleca pre toți ca să fie buni, știu: Că cei ce hotărăsc pre munci, că nu vor opri pre cei răi, arătați sunt că știu. Deci oare potrivnici sunt; nicidecum; ci nici li se pierde lor a fi legiuitori. Ci aceia adică se laudă, iar cei ce lucrează pre cele rele se netrebnesc. Deci același cuvânt fie și pentru căci sfătuiesc, dar nu săvârșesc: Că nu dacă Evsevie și Martinian, și Zosima și Maron cu mai mare boală decât vindecarea bolesc, acum cu cei ce iau sfătuit, dar nimic nu au săvârșit se cuvine a se prihăni: Ci aceștia adică se cuvine a se lauda, iar aceia fiindcă nici o vindecare primesc a se lepăda.

Acluia-și. 251.

Către cei adică buni smerit se cade a fi, iar către cei semeți înalt. Că de vreme ce aceia adică fapta bună socotesc că este blândețea, iar aceia bărbăție pre dârjie, acelora adică se cuvine a aduce pre smerita cugetare, iar acestora pre bărbăție, care stinge pre părerea lor de semeție: Ca pre aceia adică să-i folosești, iar pre aceștia să-i smerești la cuget. Că nu toți de aceleași se bucură, nici toți cu aceleași se vindecă ajutoriri: Ci câtă este mulțimea patimilor, atâta și cea a vindecărilor.

Lui Dorotei preotului. 252.

Deși se pare căci cu prietenul cel ce au murit la tine pomenirea împreună au murit, dar la mine este fără de moarte. Care aicea adică nu moare, dar acolo și mai mult va fi vie.

Lui Alipie scolasticului. 253.

Fecioria adică prea dumnezeiască este și prea mai presus de fire, iar nunta cea după lege cinste, iar curvia fărădelege. Pentru aceia și aceia de ceruri este vrednică, iar aceia de pământ, iar aceia se iad: Că aceia adică nunat îi este îndatorată,^{*137} iar aceia măsurată^{*138} laudă, iar aceia muncă. Că preacurvia, și uciderea, și celelalte greșeli, pre care nici a le pomeni nu este cu cuviință, cu atâta sunt și decât curvia mai grele, cu cât decât greșelile cele după fire cele peste fire mai pângărite. Ci pre acestea toate cele rele pocăința cea adevărată știe a le vindeca, de la Judecătorul pre știința aceasta luându-o.

Lui Timotei scolasticului. 254.

De vreme ce a nu pătimi nimic în viața aceasta de acum mai presus este decât după^{*139} om, mai bine este a pătimi cu nedreptate: Că aceia adică a filosofilor este, iar aceia a lucrătorilor de cele rele: Aceia adică acelor sporiți, iar aceia a metaherisitorilor de cele urâte: Și aceia adică este de cununi pricină, iar aceia de păcate răsplătire: Aceia adică îndatorat așează pre Dumnezeu, iar aceia de datorii este dezlegare.

Lui Lambetie diaconului. 255.

Foarte mă minunez cum unii adică din cei vechi pre tirăni împărătească purtare de grijă le-au prefăcut. Iar unii din cei de acum noi izvoditori, și pre păstoreasca iubire de fii în tiranică de sine legiuire o au mutat: Nu îndatorată începătorie cum că li s-au încredințat, ci de sine-și stăpânitoare stăpânie cum că li sau însortit socotind.

Lui Chir monahului. 256.

¹³⁷ îndatorată

¹³⁸ măsuratecă

¹³⁹ dupre

Cei ce de minte și de pricepere sunt neîmpărtașiți, pre aceia se află urându-i, pre carii îi vor prepune că sunt mai buni decât sine-și și pre urâciune o hrănesc nu de la carii sau nedreptățit, (:că mai mic poate ar fi fost răul:) ci de la aceia de la carii de lauda faptei bune rămâne înapoi.

Lui Zosima preotului. 257.

Nu pre hotărârea cea dintru a ta trândăvie, care de cei ce pre aceleași cu tine le lucrează este întărită, decât adevărul să socotești că este mai vrednică de credință: Că deși boala răutăți ceia ce te-au biruit pre tine acestea ție îți legiuiește, și pre cei ce aceleași cu tine bolesc laudători îi are: dar de nu ai fi venit întru nevindecată trândăvie: nu de la cei ce bolesc cu dreptate ar fi fost să ei pre hotărârile cele pentru lucruri, (:că dacă acestora ai fi urmat, și asupra doftoreștii vindecări și asupra filosofiei prihăniri vei hotărî:) ci de la cei ce sunt sănătoși. Iar dacă nimeni a fi sănătos ție ți se pare (:mai ales adică sunt.) Iar de nu crezi, dumnezeieștile Scripturi cetindu-le, vei ști pre răutatea bolii, și pre izbăvirea de răutate.

Lui Adamantin. 258.

Să știi, că prietenul tău înalt grăitorul și de ziceri vânătorul au venit adică ca și cum iarăși să se întoarcă acasă, dar au rămas robindu-se de dorul filosofiei: Și acum limba astupându-și, de socoteală se grijește: nimic lucru buna limbuție (adică ca să grăiască frumos) pre lângă filosofie învățându-se că este.

Lui Diogen diaconului. 259.

Pentru ce, o prea bunule, pre dumnezeiescul ajutor a doua mână de ajutor oamenilor îl socotești; Sau pentru ce pre prietenia celor muritori mai întâi o pui decât cea dumnezeiască; Măcar că se cade cu adevărat gândul pre cuviință privindu-o, nu puterii celei neputincioase oamenilor pre hotărârea biruinței să o lase, ci de dreapta cea nebiruită să se țină, de care cel ce se ține mai înalt cu adevărat decât ispitele se va arăta.

Lui Martinian, lui Zosima, lui Eustatie. 260.

Nu socotiți, o prea bunilor, că fără de muncă este a păcătui: nici lenevire pre dumnezeiasca îndelungă răbdare să o socotiți: Nici trândăvie pre nepomenirea de rău. Nici de vreme ce îndată nu v-ați muncit, și întru cele după acestea să gândiți că veți scăpa: ci până este cu putință, pocăiți-vă. Că prea necuvios lucru este, ca dumnezeiasca nepomenire de rău ceia ce la pocăință vă chiamă, merinde de mai mari păcat să se facă. Iar dacă pentru căci nu a-ți luat osândă, nici așteptați să luați: bine să știți, că Dumnezeu precum iubitor de oameni este, așa și nemincinos, și puternic: Că iubitor de oameni este, și pre cele întâi din păcate le trece cu vederea fără de muncă, vreme de îndreptare dăruind: Dar asemenea sau și mai mult greșelile crescând, la sfârșit muncește: Și împreună pentru toate, și pentru cele mai dinainte, și pentru cele mai de pre urmă îndrăznite osândește.

Lui Iehrion. 261.

Deși minunată și prea slăvită se va părea ție că este ceia ce se va zice, dar însă adevărată fiind se va zice: Că cel ce mari greșeli au greșit, dar sau tănuț și pre nimeni nu au smintit decât cel ce mai mici adică au greșit, dar cu îndrăzneală, și căci pre mulți i-au împiedicat, mai mică osândă va lua. Iar dacă nu crezi, și covârșire prihănești pre cuvânt, pre hotărârea aceasta voi aduce-o ție din ceruri, și pre legea aceasta de acolo îți voi ceti-o. Că pre prea bunul Moise, care pre toată fapta bună au trecut, nimic alt nu l-au oprit ca după noian și pre liman să-l dobândească, decât căci au smintit pre cei ce era împreună cu dânsul la apă. Că deși mai întâi oarecare greșeli i-au urmat: Că împotriva au grăit lui Dumnezeu, și odată și de două ori primit fiind în Egipt: și după acestea au zis: Șase sute de mii sunt de pedestri: și Tu ai zis: carne voi da lor și vor mânca o lună de zile: au oi și boi se vor junghia; Au toți peștii mării se vor aduna, și le va fi destul lor; Și după acestea sau împuținat, și dea pururi de grija norodului sau lepădat: Ci nimic alt pre dânsul nu l-au oprit de a intra în pământul făgăduinței, pentru care aceloralți tuturor le era ighemon și povățuitor de norod, decât cea la apă întâmplată. Pentru aceasta și nesticăcioasa Minte pre firea păcatului împublicându-o, și arătând de unde sau făcut neiertat, au zis: Căci nu M-ați sfințit pre Mine înaintea fiilor lui Israil: pentru aceasta nu veți băga pre adunarea aceasta în pământul, pre care l-am dat lor. Căci cu firea adică mai mic era decât acelea greșeala aceasta: Iar cu aceia căci sau amestecat cu vătămarea altora, nu numaidecât acelea, ci și decât iertarea mai mare sau făcut. Că acelea adică deosebi și în taină, iar aceia înaintea a tot norodul se păcătuia.

Lui Adamantin. 262.

Prietenul tău au venit adică nu ca să se învețe, precum au zis, ci ca să arate și să învețe, și pre cugetul părerilor că știe ceva să-l stingă. Dar sau dus pătimind, pre aceia care a o lucra au nădăjduit.

Lui Uranie diaconului. 263.

Sufletul acelor ce drept și cu osteneală învață, (că mulți cu arătare și cu defăimare tâlcuind slăbănogesc și pre osârdua ascultătorilor:) mai întâi prin ochi arată pre evlavie. Că multe sunt boldurile lor întru cuvânt: Apoi încă și pri sprâncene însemnează pre mintea învățăturilor: Și cuvânt măsuratec metaherisește, care nici din desfătare îl ocărăște, nici din smerenie se netrebnicește. Că deși tâlcuirea ar fi ne aticisită, dar pildele, și căci la evlavie privește va deștepta și va scula pre ucenici.

Lui Isaia. 264.

Nu căci este greu pre lucruri a le metaherisi, ca pre niște trândavi prihăni pre cei ce iubesc liniștea: Că căci de multe ori în furtuni cumplite au căzut, fericește pre cei ce cât se poate la limanul liniști se pornesc. Iar dacă și peste dânșii de multe ori stânci dau, dar nu este deoportrivă lucru căci nu numai pre noianurile lucrurile le înoată, ci și pre sine-și în noianul patimilor se aruncă, și cu pre ispită a o suferi. Că aceia adică a bărbaților celor ce se aruncă în primejdie este, și carii negusorească viață au ales: Iar aceia a dreptilor ce se isusesc, și carii ca aurul strălucesc. Iar dacă cea lucrătoare și iubitoare de osteneală îți place ție, învață-te că nu este aceasta cea ce tu o zici. Fiindcă și câte puțin mergând înainte, și pre cei clevetitori mai mult decât pre filosofi îi vei protimisi, și pre pricupeți decât pre cei ce cu slobozenie metaherisesc lucrurile, și pre cei ce pre măietrii le împletesc, și carii vicelșuguri cos decât pre cei ce poartă pre limbă dreptatea: Ci a se nevoi la faptele bune, și împrejurul acestora pre toată sârguința a o arăta.

Lui Ilie diaconului 265.

Se cuvine să se sfătuiască dascălul nu ce ar zice numai, ci ce lucrând ar pleca pre ucenici. Că tot cuvântul adică, când de lucru ar văduvi, nu numai deșert ceva se arată și zadarnic, ci și întru ocară se încetează: Iar mai vârtos cel ce se grăiește de la tâlcuitori. Căci cu cât prea cu gătire se sârguiesc să-l metaherisească pre dânsul, cu

atâta mai vârtos toți nu cred lui: Ci și pricină de râs îl soctesc că este el: Drept aceia mai ales adică se cuvine a lucra, și a zice: Iar de nu ar fi voit, nici a zice.

Lui Teon preotului. 266.

Ca nu curgând vremea nearătată să fie, prin multe semne prea arătată sau făcut, prin zi și prin noapte, prin săptămână și prin lună, și prin an și prin olimpiadă. Că mai întâi prin olimpiade se cunoaște: Iar după ce romanii au împărășit, prin ipatii cunoscută este. Că deși pornirea cerului, precum zice Palton, pre vreme o au născut: Dar soarele o măsoară și ipatia o închipuiește (:că anului acest nume îi este, care numiri și de ipați sau învrednicit.) Iar semnele acestea toate sau făcut, nu numai pentru trupuri și pentru cele lumești, precum zic oarecarii, și lucrurile și semnele, (:că testamentele, și tablele, și toate, ca și cu urmare să zic, amaneturile întemeieri prin acestea se pecetluiesc:) și arătate sunt și luminate. Ci ca și noi nu ca întru nearătat noian întotând, și prin semne nemăsurându-l pre acesta, de sine-ne la limanuri venind cu deșarte mâini să ne liniștim: Ci pre vremea ceia ce este prea iute, și care nici a se ține, nici înapoi a se întoarce, ci nici a sta știe împreună alergând pre faptele cele bune câștigându-le, cu multă neguțătorie la limanuri să venim. Deci să me ținem de vremea ceia ce se apropie: Căci cu puțință este atunci și a se prinde și a o ține: Că alergând alături a o goni nesăvârșit lucru este. Că întraripată fiind și este, departe adică lasă pre gonitori, dar cu neputință este de cei ce sunt aproape a se prinde.

Aceluia-și. 267.

Răutatea când cu neoprire sar turba, și nici înțelepți ar primi, de singură pedeapsa are fire să se oprească.

Lui Chiril episcopului. 268.

De demult preoția pre împărăție greșind o îndrepta și o înțelepția, iar acum sub aceia sau făcut. Nu pre a sa vrednicei pierzându-o, ci pre cei hirotoniți nu asemenea cu cei din vremea strămoșilor noștri avându-i. Că mai întâi adică evanghelicească și apostolească viață petrecând cei cu preoția încununați, după cuviință preoția împărăției era înfricoșată, iar acum împărăția preoției: Iar mai vârtos nu ei, ci celor ce li se pare că preoțesc adică, dar prin acelea care lucrează pre dânsa o ocărăsc. Pentru aceia mie mi se pare că și împărăția după cuviință face: Că nu pre preoție a

o ocărî void, pre care dumnezeiască o soctesc, ci a izbândi celei ocărâte, pre cei ce nu după cuviință pre dânsa o metaherisesc îi înțelepțește.

Lui Ilie diaconului. 269.

Nu pre cei ce greșesc, o prietene, și se muncesc aicea se cuvine a-i plânge, ci pre cei ce fără de muncă greșesc, că precum nu este lucru greu a boli, ci cel ce bolește vindecare a nu primi: nici a avea putreziciune vrednic lucru este de plânsuri, ci cel ce are a nu se împărtăși de doftoresc meșteșug: Că cel ce se taie și se arde spre vindecare călătorește, pre vindecarea cea din durere dobândindu-o: Așa și la suflete se cade să se afle. Că cele ce adică se pedepsesc aicea, către sănătate se trag: Iar cele ce fără de muncă greșesc, spre nesimțire călătoresc.

Lui Ermin comitului. 270.

Nu cu adevărat aceleași patimi pre aceleași rădăcini le au, nici toate muncile aicea din greșeli pricinile au: Ci unii adică pentru păcate se muncesc, iar alții pentru ca să se iscusească pătimesc: Că unii adică osândă, iar alții iscusință de faptă bună să ia. Că precum piatra cea cercătoare pre aur îl cearcă, dintru care piatră mi se pare, că și evasanizește: adică a se cerca, a se ispiti se trage, și numele au luat: așa și ispitele pre cei drepti îi vădesc precum lui Iov sau zis, au și se pare că întru alt fel ție am vorbit, decât ca să te arăți drept; Iar cei nebuni din ispite și pre viețile acelor ce se ispitesc le clevetesc. Care lucru și prietenii lui Iov, și Șemei, și barbarii l-au pățimit. Că aceia adică zicea dea pururi pomenitului încununat celui ce pre toată puterea diavolului o au tăiat. Au nu după vrednicia acelor care ai păcătuit te bați: Iar acela ucigător de bărbați numea pre acela prea blându-l, din reaua întâmplare adunând pre hotărârea aceasta pentru dânsul. Iar aceia fiindcă vipera de mâna cea apostolească se ține, zicea: Cu adevărat ucigaș este omul acesta, care mântuindu-se din mare osânda a trăi nu l-au lăsat.

Lui Teognost. 271.

Nimic, o minunatul, nu este bogăția, măcar deși multă ar fi, și despre toate părțile ar curge: Nimic nu este vrednicia, măcar deși împărătească ar fi: Nimic nu este priceperea, măcar deși cu bună limbuție sar împodobi, de nu nădejdea cea către Dumnezeu sar amesteca. Că ogăția adică este nestatornică, asupra căreia Dumnezeu nu hotărăște: că sau smuls de multe ori și înrădăcinată fiind întru cei ce

o au câștigat, ca oarecare sad neroditor și sălbatec, și pomilor celor de aproape vătămător: Greșită încă este și împărăția, de la Nebiruita dreaptă neocârmuindu-se: Priceperea încă neîmpodobindu-se cu dumnezeiasca înțelepciune, nebună este, căci și ca un frâu nu se povățuiește. Că se întoarce despre cei înțelepți înapoi, și pre sfatul lor îl vestejește. Deci și cele de aicea sunt nestatornice celor către Dumnezeu netatornici, și cele ce vor să fie mai cumplite, să ne ținem de sfințita anghiră.

Lui Nil. 272.

Îndrăzneată adică cu adevărat este cea de la tine scrisă, dar adevărată: Că îndreptarea lucrurilor cea mai înaltă dect toată nădejdea și decât rugăciunea care de Hristos sau făcut, se primejduiește a se întuneca de răutatea cea necovârșită a celor ce sau cinstit de dânsul: Căci ca și cum spre aceasta sau hirotonit, ca celui ce i-au cinstit să-i dea război, așa pre toate le lucrează, acelea care spre hulirea aceluia ar trece. Deci cine iar fi scos pre aceștia ori din prihănire ori din osândă; Carii pre armele preoției împotriva celui ce i-au întrarmat le-au metaherisit, și pre gurile necredincioșilor le-au deschis, și pre isprava și îndreptarea cea mai presus de fire nimic o au făcut.

Lui Dorotei prea strălucitului. 273.

Nimeni adică nu sar fi învrednicit de praznicul cel ceresc, nestrălucindu-se cu cunoștințele faptei bune: Iar de vreme ce cu cuvintele adică pre acesta cinstindu-l oarecarii, precum ai zis, dar cu lucrurile nu numai de praznic, ci și de muncă vrednice lucruri lucreze, arătați sunt că altele adică prin limbă poartă, și altele prin socoteală au. Pre carii nu se cade a-i râvni, ci și foarte a-i plânge.

Lui Dioscor, și lui Timotei. 274.

Nu este cu putință ca pricinile, o prea bunilor, pre care împotriva voastră le grăiesc oarecarii, măcar deși vrednice de credință pârându-se că sunt, să mă oprească pre mine de a nu vă sfătui cele cuviincioase. Că greu lucru ar fi fost, dacă pre dragostea noastră cea către voi pârilor cele de la alții o ar fi ridicat din mijloc: Deci ce voiesc să zic, în scurt auziți-o: Căci cu dreptate ar fi fost să arătați pre aceia că nu adevereze: Iar dacă adevereze, pocăiți-vă: Iar dacă nu voiți, să știți că din ceata prietenilor veți fi aleși.

Lui Paladie diaconului. 275.

Foarte de râs lucru este, pre alții a-i stăpâni stăpâni să se apuce cel ce pre sine-și a se stăpâni n-au putut. Că cel ce pre ale sale patimi tulburându-se nu numai le-au supus, ci și slobozenie lor de a face pre toate câte voiesc și pot le-au dat, acesta cu totul de râs va fi, pre cele ale celoralți ispitindu-sea le îndrepta. Că același lucru face, precum dacă oarecare doftor cu răni curgând pre cele ale celor de aproape sar apuca să le vindece.

Lui Ermin comitului. 276.

Și cei ce vând și cei ce cumpără, precum ai scris, pre preoție, mai mare arătare împotriva loruși scot, decît părerea că o au pentru lucru. Că nu ar fi îndrăznit unii adică a vinde, iar alții a cumpăra lucru dumnezeiesc, și care petrecerii celei prea bune și năravurilor celor drepte este îndatorată. Căci canon a lucrului este îndemânarea acelu ce ia, de nu l-ar fi socotit pre dânsul că este jucărie. Deci care muncă va fi gătită celor ce batjocoresc întru cele nebatjocorite, priceperea ta ar fi știut. Deci de demult la evrei din neam trăgându-se preoția, se prihănea mulți, pentru care pricină neamului, dar nu faptei bune sau dat: Iar după ce și spre cea mai bună parte sau mutat, și întru fapta bună sau schimbat, mai mult se ocărăște, decât când și mai de jos era, și neamului se sortise. Că atunci deși era oarecarii nevrednici, dar era și prea buni: Iar a se cumpăra cu bani cu totul era oprit. Iar acum când și spre cea mai înaltă parte au trecut, și faptei bune sau împărțit, mai mult sau călcat. Că cine din cei prea buni va pofti să cocoinicească, ca pre aceasta să o dobândească; sau cine va îndrăzni cu bani a cumpăra lucru îngerilor cuviincios; Deci dacă aceștia nici a cocoiniți nu poftesc, nici a o cumpăra nu îndrăznesc: Dar sunt precum ai zis cei ce cu cocoiniții și cu bani pre preoție mai înainte ocârmuirea, (:carii de nenumărate sunt vrednici arătat este că de munci:) aceștia și a cocoiniți și a o cumpăra nu sar fi lepădat. Deci cuvântul înconjură pământul și marea, că nimeni din cei ce bine viețuiesc de aceia întru preoție nu se va hirotoni. Nu de vreme ce pre cei vrednici nu-i primește lucrul, ci de vreme ce nu numai cu mulțimea celor mulți se ascund, ci și se urăsc, și se bântuiesc, și se izgonesc, ca unii ce vădesc pre viața celor mulți.

Acluia-și 277.

Să știi, o minunatule, că părerea de mărime de suflet ai câștigat pre vrăjmașul crușându-l: și însăși aceasta adică mai înainte o ziceam pre năravurile tale cu deadinsul știindu-le, că după ce la-i fi supus vei arăta mărime de pricepere, și vei mustra pre cei mici la suflet: Însă era cei ce nu credea, carii din cele ale sale și pentru ceialalți hotărăsc: Cu toate acestea sfârșitul au arătat, că nu ai greșit. Că pre care a-l prinde te-ai sârguit, prinzându-l l-ai slobozit, ca să nu te socotești neputincios, ci puternic și iubitor de oameni.

Lui Petru. 278.

Tu adică te minunezi, pentru care pricină în vremea strămoșilor adevărată cinste de la toți celor încununăți cu preoția se da, iar acum unii adică plini fiind de pricepere la arătare pre dânșii îi comodisesc: Iar alții în față se cucernicesc, dar întrascuns îi netrebnicesc. Și unii adică fug, iar alții măcar că și cocoinițându-i pre dânșii, pentru că și ale vrăjmășui pot, îi batjocoresc. Iar eu nu de aceasta mă minunez. Că nu pre aceleași cu aceia lucrându-le pre aceleași nu le dobândesc, ci pre cele împotriva acelor meșteșugindu-le, de cele împotriva se ispitesc. Că împotriva ar fi fost minunat lucrul dacă nimic făcând deopotrivă cu strămoșii, și pre însăși cinstea cu aceia o ar fi dobândit. Că la aceia adică și împărați greșind se înțelepțea, iar la aceștia nici proștii cei bogați: Și măcar deși a înțelepți pre oarecare sărac se vor apuca, s ocărăsc, ca unii ci întru aceleași se prind de multe ori, întru care pre aceia a-i înțelepți au îndrăznit. Pentru aceia mai înainte era preotul norodului înfricoșat, iar acum norodul preotului.

Lui Iraclid episcopului. 279.

Mare adică cu adevărat este greșeala, dar nu decât iertarea mai mare: Pentru aceia se cade a munci pre gătire, dar iertare ai da, poate oarecum spre vindecare va călători patima. Fiindcă și cei prea buni din doctori, când cineva multe răni ar pune împrejur, nu atâta doftorie aduc asupra, câte cere cu dinadinsirea meșteșugului, ci câtă suferă puterea celui bolnav ca nu pre răni tămăduindu-le, pre cel bolnav să-l strice.

Lui Petru: 280:

Deși tuturor arătat este, că nebun fiind, și de vrajbă îmbătându-se potrivnicul tău, însă bîrfește pre acestea, pre care putând le va lucra. Ci aceasta să nu te tulbure pre

tine, nici spre neîmpăcare să te aducă, ci și spre a-i face bine lui îndemne-te: Că deși fiară ar fi, și decît toată piatra mai nesimțitor, dar cu toate acestea, cucernicindu-se de facerea de bine va domoli pre vrajbă.

Lui Petru monahului. 281.

A dumnezeieștii înșelepaciuni zicerea proastă este, dar înțelegerea prea înaltă: Și acelei dinafară strălucită adică este grăirea, dar pe jos târâtoare fapta. Iar dacă cineva ar fi putut a aceleia adică a avea înțelegerea, iar a aceștia grăirea, prea înțelept după dreptate sar fi judecat: Că poate să fie unealtă a înțelepciunii celei mai presus de lume buna limbuție, dacă ca trupul sufletului sar supune, sau ca lupta luptătorului, nimic adică de la sine-și izvodind mai nou, dar tâlcuind pre noimele cele prea înalte ale aceleia: Iar dacă ar răzvrăti pre rânduială, și a fi roabă, fiind datoare, a povățui, iar mai vârtos a tiraniza ar socoti că este cu puțință, a se izgoni este cu dreptate.

Lui Voito monahului. 282.

Nu te tulbure pre tine căci mulți din cei îmbunătățiți nenumărate grele aici pătimesc, ci în minte vino-ți: Că și prietenii împăraților cestor de pre pământ, aceștia mai ales se primejduiesc în războaie și răni au, prin acelea care pre biruințe le-au pus, și în călătorie depărtată se trimit. Iar dacă nu primești, ia în minte că sunt oarecarii și din cei drepți și aicea bine norocind. Drept aceia dacă te smintesc pre tine căci eștia mai neputincios cei din ispite, zidească-te cei din odihnă. Și dacă te smintesc pre tine cei răi din odihnă, îndreptează-te pre tine cei din pedeapsă și din munci.

Lui Teodosie scolasticului. 283.

Foarte mă minunez de cei ce și pre lucruri și pre numele amestecă. Că întru atâta înțelepciune vin, cât pre îndrăzneală adică nerușinare o numesc, iar pre nerușinare îndrăzneală, întru amândouă greșind. Că pre aceasta o lucrează, ori ca îndrăznelii să-i astupe gura, ori ca pre nerușinare la mai mare răutate să o deprindă. Neștiind, ori știind adică, dar amăgindu-se pre sine-și, că nerușinare este bârfa cea pentru patimile cele urâte fără de rușine, iar îndrăzneala este darea de răspuns cea pentru cele prea bune bine îndrăzneată. Deci se cade a nu urma socotelilor acelor stricați, ci adevărului lucrurilor. Că nici împotriva oamenilor numai își înarmează unii ca

aceștia limbile, ci împotriva dumnezeieștii puteri. Că pre îndelunga răbdare a ei lenevire numindu-o nu se rușinează. Deci nici un lucru nu este minunat, dacă pre nume le schimbă cei cu totul îndrăzneți, când și la cer pre săgeți le trimit.

Lui Prim monahului. 284.

Cel ce cunună se făgăduiește celui ce la fapta bună se nevoiește, două daruri dăruiește: Unul adică pre lucrare, iar altul pre răsplătire. Că mie și însăși nevoița deși prea dureroasă este, decât celencil NU ÎNȚELEG 442r nu mai mic dar mi se pare că este. Dacă fapta bună adică pricină este de cunună, iar cununa nu se dă fără de faptă bună.

Lui Orion monahului. 285.

Mult mai întemeiat lucru este a nu ți se da război decât a fi ajutorat: Că aceia adică liniște lină are, iar aceia te silește a da război împreună cu cei ce ți-au ajutat, deși cu nedreptate ar da război. Că de multe ori nedreptățiți fiind oarecarii ajutor au chemat: pre care și dobândindu-l, celor ce le-au ajutat după dreptate, când li sau dat război de la cineva nu după dreptate izbâdesc, dar nedrept în loc de drept răsplătind.

Lui Zinon. 286.

Nu te min, NU ÎNȚELEG 442v adică a sfătui, o prea înțelepte, se cade pre tineri, dar nu teltin NU ÎNȚELEG adică nu a-i îndulci. Că aceia adică sau zis de la starea minții, iar aceia de la căci la aceia ce voiește îi aduce, sau de la căci voind se aduce. Deci de voie se cade a-i depărta, și la cea cuviincioasă a-i aduce, și a-i învăța de fapta bună a se ține, iar de răutate a se depărta. Că aceia adică cunună, iar aceia munci naște.

Lui Nil. 287.

Dacă la bărbat și la femeie doi că sunt sau zis: Pre care Dumnezeu i-au înjugat, om să nu-i despartă. Cel ce pre suflet cu sila îl desparte de trup, și ori să se sugrume pre sine-și dându-se, ori să se junghie, cum se va ierta; Că pre unii ca aceștia și blestemați și necinstiți, și după moarte cei vechi îi socotea: Și pre mână tăindu-o de

la cel ce pre sine-și sau ucis, afară oareunde de la celălalt trup și departe o îngropa: Nesocotind a fi lucru cuviincios ceia ce sau ascuțit cu uciderea, cu celălalt trup să se îngroape. Iar dacă mâna la oameni osândă și după moarte au luat, sufletul cel ce și pre mâna o au pornit care iertare va dobândi.

Lui Isidor episcopului. 288.

Cei pentru răsplătire pre cuviință o lucrează, mai de jos adică sunt decât cei ce cu dorul cel către cel bun sunt împodobiți, însă mai buni decât cei ce de frică și nu de dor pre aceasta o fac, mai mult decât ei sunt mai de jos decât cei ce cu dor la fapta bună se nevoiesc.

Aceluia-și. 289.

Deși oarecarii iscusiti sunt amăgindu-se că se tănuiesc, dar prinzându-se că greșesc: Însă cel înțelept mai înalt decât aceștia fiind va afla adică pre amăgire, și va vădi pre iscusință.

Lui Iraclid preotului. 290.

Mi se pare, că nu a bate, nu a ocărî, sau aproape a merge, ci a mostra numai cu îndreăzneală, nici sfiindu-se, nici înfricoșându-se se cade sfătuitorul: Iar dacă te îndoiești, pre cuvintele cele dumnezeiești le voi ceti ție: Căci au zis Dumnezeu lui Iezechil; „Și tu vei vesti celui fărădelege, și nu se va întoarce de la fărădelega lui cel fărădelege, întru fărădelegea lui va muri: Iar tu pre sufletul tău îl vei izbăvi.” **Că tăcând adică, și neîndrăznind, te împărtășești cu acela, zice, de muncă.** Că mai înainte am zis, de nu vei vesti, sângele lui din mâna ta îl voi cere. Iar pre cele de la sine-ți în lucru aducându-le te izbăvești de osândă. Că acelaia adică și mai grea se va face munca, nici pre a ta sfătuire primindu-o. Iar tu pre cea poruncită lucrându-o, nevinovat vei fi. Că nimic a dascălului nu este, decât neprinsă arătând pre viață să învețe, nicidecum sfiindu-se de vrednica credință acelor ce păcătuiesc. Iar a lucra sau nu, de socoteala ucenicilor sau spânzurat, și fie unde și pretutindeni de sine stăpânirea păzindu-se. Iar dacă ai zice: Dar cum Pavel pre cel ce au curvit l-au oprit; Mai mult decât eu voiesc zici: Că nu l-au bătut sau l-au ocărât, ci l-au despărțit de turmă, ca nu și la celelalte oi boala cea vătămătoare să se întindă. Iar dacă iarăși ai zice: Dar cum Ili sfătuiind, și nesăvârșind sau osândit; Aș zice, căci cu toată puterea la copii și la preoți se cade și a-i pedepsi, și a-i opri de preoție, și de la față a-i goni, și a-i deshirotoni: Și mai ales când la Dumnezeu ocară ar trece. Pentru

aceia au și greșit: Că trebuia el ca nu peste cuviință să fie iubitor de fii, ci dumnezeieștilor legi ce se ocăra să le izbândească: Iar oarecând oarecine a răspunde pentru dânsul vrând au zis: Că se pare că el nu sau osândit atâta, pre cât fii lui. Că aceia adică mânie dumnezeiească poezind asupra-le, urât și cu ticăloșie în război au murit. Iar acesta după adânci bătrânețe în cetate. Și însăși încă hotărârea, de la pre dumnezeieștile silabe cineva le-ar fi iscodit, se arată că nu asupra lui, ci asupra casei lui sau hotărât: „Că M-am jurat, zice, casei lui Ili, de se va curăța păcatul din casa lui Ili, ori întru tămâieri, ori întru jertfe, până în veac.” Nu au zis, zice, M-am jurat lui Ili: Nici căci nu se va curăța păcatul de la Ili: Că destul i-au fost lui poate spre înțelepție singură nepurtarea de grijă aceasta: Că întru celelalte era lăudat: Care i sau întâmplat lui aicea scârbicioase. Ci casei lui Ili: în loc de, negreșit cei ce au păcătuit trebuia să piară: Iar dacă, după ce au mutat la altă rudenie pre preoție, ar fi zis cineva: Au zis cel ce pentru dânsul pre darea de răspuns o au primit, că după cuviință. Că cei ce din fii lui carii au păcătuit, și pre Dumnezeu și pre născătorul l-au defăimat sau născut, nu mai trebuia să preoțească.

Lui Ilie diaconului. 291.

Pre vederea cea desfrânată, care cu frumusețile cele străine se ospătează pre sine-și, cum că o va munci după cuviință au îngrozit Mântuitorul, de supărări pre noi izbăvindu-ne și de multa neputință: Ca nu frumusețea prin ochi curgând înăuntru pre minte cu totul să o robească: Și pre cele mai de primejdie ale sufletului mai înainte apucându-le, pre gând să-l plece ca să dea loc patimii: Care biruindu-se, cu greu de vindecat, ca să nu zic nevindecat, se face răul. Deci păzește-te, ca nu patima cea tirană a dulceții supunând pre suflet, cu neputință adică nicidecum, dar grea să facă pre vindecarea lui.

Acluia-și. 292.

Deși toți sau obișnuit întru primejdiile cele neîmpăcate mai protimisit să socotească a dobândi acelea pre care ei le voiesc, decât se grijesc vrăjmașii din acelea pre care le poftesc: Dar noi cei ce ne fălim că suntem ucenici ai lui Hristos, nu numai pre folosul nostru, ci și a celor ce se prigonesc cu noi să-l căutăm. Că întru folosul celor de aproape, (:deși prea slăvită va fi ceia ce se va zice,) și al nostru se cuprinde.

Lui Isidor diaconului. 293.

Deși multe, precum ai zis, graiuri ale sfinților cuvinte către aceia care ar fi voit cineva greșind, să le tragă și să le silească cu lesnire sunt: Dar adevărul pre toți cei ce cu vicleșug pre dânsule ori a le strica, ori rău a le tâcui au îndrăznit și i-au biruit, și îi biruiește, și îi va birui.

Lui Evtonie diaconului. 294.

Nu cunoști, precum se pare, că la covârșirile faptelor a se întâmpla sau obișnuit zavistia: Și de aceasta nu este cu puțință a scăpa cei ce cu strălucire înalt se propovăduiesc, și pentru aceasta te pari că te-ai tulburat. Deci aceasta știindu-o, izbăvește-te de tulburare. Că mai bine este pre fapta bună metaherisindu-o să se grăiască de rău de la cei ce voiesc ca nimeni să fie sporit, decât pre răutate îmbrățișându-o să se laude de la cei ce pre dreapta judecată a lucrurilor nu o au câștigat.

Lui Ishirion. 295.

Dacă toți cei ce au cetit Scripturile, după tâlcuirea acelora și-ar fi așezat viața, avea oarecare pricină cuvântul tău: Iar dacă mulți pre care îi știi eu, încă și tu, pre sfătuirii laudându-le în mijlocul multora dumnezeiești scotindu-le, pre tot lucrul cel împotriva prin ascuns îl îndrăznesc, nu pentru aceasta pre Scripturi le vom prihăni: Au zis că nu nedreptățesc, și mulți nedreptățesc. Ci este aceasta către acestea; Am scris eu lui Zosima să se depărteze de desfrânare: Iar el mai mult se tăvălește în spurcăciune: Ce este aceasta către mine; nimic: Fără numai de nu pre mâhnire mi-ar fi zis-o cineva.

Lui Alfie episcopului. 296.

Foarte mă minunez, cum nu de aceleași se bucură toți oamenii: Ci unii adică iertându-se pentru acelea care greșesc la fapta bună: Iar alții la răutate se deprind. Și unora adică bunătatea ajutătoare de mântuire se află, iar altora de pierzătoare otravă: Că pre unii adică îi întărește, iar pre alții îi slăbănogeste: Pre unii adică îi înduplecă, iar de la alții și rușinea le păzește. Dar nici căci îndată și iau osândă, toți asemenea se folosesc. Că unii adică ca pre o nemenie pre aceasta o pricinuiesc: Iar alții cu frica adică, dar nu cu dorirea de cele rele se depărtează: Și unii adică întrecându-se cu osânda, a nedreptăți se ispitesc: Iar alții de a pătimi fugind, nu

lucrează pre acelea care a le lucra au voit: Mai buni adică fiind decât cei ce nici cu frica se înțeleptesc, dar mai de jos decât cei ce cu dorirea se fac străluciți, mai mult decât pre cât ei mai buni sunt decât cei ce nici de osândă se tem. Că aceia adică de muncă, iar aceia de mântuire fug: Și aceia adică pre a nu lua osândă, iar aceia pre a lua gonesc. Deci fiindcă ce se cuvine a face ai zis întru atâta amestecare, cu deadinsul adică pot să zis. Că Cel ce cercă inimile știe însă precum eu socotesc, se cade pentru cele mici adică păcate, dacă adică tăinuindu-se se fac mai buni, nici cum că știi să te fățărnicеști: Iar dacă întru mai rău se răstoarnă, după mustrarea și după măsurata certare iertare să dai: Iar pentru cele mari pre aceasta să o păstrezi, și să înțelepțești pre cei ce greșesc, și cu despărțire și cu certare, până ce se vor pocăi, și atunci să-i primească.

Lui Iosif preotului. 297.

Dacă adică aceia, căci decât ceilalți nu știi cum mai întâi te-ai ales, și la preoție te-ai rânduit, te-au îngâmfat pre tine, și mare a cugeta te-au făcut, cât nici pre cei ce întru supuși sunt adică, dar sunt străluciți să-i râvnești, te ticăloșesc pre tine pentru nebunia. Iar dacă nu socotești lucru vrednic către cei mai de jos să cauți, și însăși aceasta prea cumplit lucru este: Dacă decât cei ce atâta, precum ți se pare, sunt lipsiți de vrednicia ta mai rău întru lucruri te-ai fi arătat: Și pre aceia carii a-i săpâni nici un lucru minunat nu socotești, de aceștia să te pari că te biruiești. Dar deși viața acelora plină de trândăvie ar fi, tu nu se cădea pre purtarea de grijă cea pentru fapta bună să o lași. Că depărtarea aceia și dintre tine nu puțină fiind au luat de la tine pre iertare. Iar dacă aceia adică mai străluciți și mai sporiți sunt, măcar deși pre acela ce îi vor povățui neavându-l, însă tu (:că nimic nu voiesc să zic:) vezi unde sfârșește răul.

Lui Evtonie diaconului. 298.

Nu socoti că prin căci te nevoiești la fapta bună, clevetirile se izgonesc: Că mai ales unii ca aceștia se bântuiesc de la cei ce cinste nu au, pentru căci nu se nevoieșc la fapta bună, dar celor ce de la fapta bună se cinstesc le zavistuiesc. Că mai bine este nevoindu-se, cu vitejie să sufere pre relele obișnuințe ale clevetitorilor, decât de a fi zavistuiți lepădându-se, de fapta bună să se depărteze.

Lui Ermin comitului. 299.

Mă minunez, cum de Pavel minunându-se oarecarii din cei ce acum pre scaunul cel dăscălesc sunt ridicați, prin acelea care minunat sau făcut acela nu cearcă: Că acela, ca pre semne să le trec, și pre posturi, și pre privegheri, și pre griji, și pre râvna cea înfocată: Și cum că și cu cei ce erau neputincioși era neputincios, și alții smintindu-se el ardea: De la grăirea în norod care o au făcut către ucenici, strălucit după cuviință și vestit sau arătat. Că au zis, argint, sau aur, sau înbrăcăminte, a nimănu din voi nu am poftit: Voi înșivă știți, că trebuințelor mele, și celor ce sunt cu mine au slujit mâinile acestea. Iar aceștia, (:ci nimic greu nu voiesc să zic:) nu se rușineze pre sine-și alăturându-se cu un bărbat ca acesta, și zicând că sunt diadohi ai aceluia, dar nu se tăinuiesc, pentru aceasta de acela minunându-se, nu ca să-l urmeze, ci ca diadohi a unui bărbat dumnezeiesc socotindu-se să se cinstească nu de la acelea care ei lucrează, ci de la acelea care acela lucrând se laudă.

Aceluia-și. 300.

Dacă lui Pavel îi dau loc pentru căci au zis Mântuitorul, „vas al alegerii îmi este Mie acesta:” ce ar fi zis și pentru Samuil, care în vremile acelea au petrecut care nici desăvârșit cerea pre fapta bună; Că și acela supușilor pre hotărârea cea pentru dânsul lăsându-o, și înainte chemând pre cel ce vrea să-l mustre, dacă poftind ceva ca un stăpân au nedrepățit pre supuși: De nimeni nu sau prihănit, nici sau prins, întru acelea care adeseori aceștia se prind.

Lui Ierachie prea strălucitului. 301.

Dacă iconom sau sau zis de la căci fiecăruia al său îi dă, sau de la căci fiecăruia din ce în casă după vrednicie îi împărțește: după cuviință te minunezi, cum Evsevie nimic întru acest chip lucrând, ci și mâncător de norod fiind, încă și a dimigorisii, îndrăznește, pre cele ale săracilor ale sale făcându-le, și gura ași deschide apucându-se de Scripturi încuiată fiind.

Lui Dorotei prea strălucitului. 302.

Precum neîntocmirea ceia ce în viața aceasta dănuiește de potrivire se pare că este deosebită, așa și nepotrivirea cea din veacul ce va să fie. Că nu toți de aceleași se vor îndulci. Că nici este cu dreptate celor ce potrivire nu au făcut pre potrivire să o ia: A potrivirii este și a dreptății dovadă. Ci neîntocmirea cea adică aicea pentru

cugetare și pentru iscusință sau lăsat: Iar cea de acolo, pentru dreptate și pentru viața bună se va face.

Lui Pavel. 303.

Întru mulțumirile cele către Dumnezeu se cade toți să aducem înăuntru ceia ce avem, fiindcă nu avem ceia ce suntem datori: Că ce și am fi adus vrednic Celui decât toată răsplătirea mai Înalt.

Lui Petru. 304.

Aceia ne slăvite lucrând, slăvit să se pară că este, la mulți adică este poftit lucru: Iar la cei înțelepți nu este iubit. Că slava cea dinafară pre ne slava cea dinafară pre ne slava cea din lucru o întărește: Și trece că sunt sănătoși pre nălucirea căci cu adevărat sunt sănătoși pricinuindu-o, nici vindecare a primi nu-i lasă.

Aceluia-și. 305.

Precum dacă se cade cu totul să se fălească, nu pentru căci lucrează așa prost pre acelea care nu se cade trebuie să se fălească, ci pentru căci lucrează pre acelea care trebuie: Că este nelucrare decât lucrarea mai aleasă. Așa și pentru căci nu se slăvește așa prost nu se cade să se scîrbească, ci pentru căci după dreptate nu se slăvește: Că este ne slavă decât slava mai întemeiată.

Lui Teodosie. 306.

Desfătarea, cea a toate-i desfrânări și maică și hrănitore, când cu masă plină, și cu toate felurile de bucate și mizilicuri sar îmbeșuga, pre gustarea adică a privitorilor*¹⁴⁰ către poftă o va porni, iar pre mintea metaherisitorilor îngreunându-o să metaherisească pre oarecare o va pleca, atunci pre înneccarea de corabie lui îi pricinuieste, întru adâncul patimilor cufundându-l: Deci păzește-te de aceasta, și pre măsurare cinstește-o: bine știind, că nici năravul cel urât nu este cu putință bun să se facă cu unirea celor ce-l lucrează împodobindu-se, măcar deși toți ritorii și înțelepții împreună sar nevoi: Nici cel bun nu se va schimba la cea împotrivă, măcar deși unul singur, iar mai vârtos nici unul de sar arăta îndrăgitor al acestuia.

¹⁴⁰ văzătorilor

Deci trecând alături de hotărârea acelor mulți, de însăși fapta bună ține-te: și pre toate fă-le, și cu nenumărați ochi pre cele cele ale tale împrejur privește-le, ca nici o vătămare de la tine celor de aproape să se nască, prin a tăia pre toată rădăcina smintelii. Și dacă așa tu aflându-te, oarecarii din cei ce nimic adică bun nu lucrează, dar celor ce lucrează le zavistuesc te vor prihăni, nu te da pre sine-ți supus mâhnirii: ci și pre năpădirea aceasta vrăjmașului cu vitejie sufero, gândind, că nu ar fi meataherisit pre măiestria aceasta spre a surpa petrecerea ta cea ca un pîrg întărită, de nu desăvârșit l-ar fi împuns pre dânsul slava sporirii tale.

Lui Evanghelie. 307.

Deși nu este lesnire vremea cea trecută cu vederea să se cheme înapoi: Că prea iute purtare metaherisind nu lasă să alerge înapoi cei ce au greșit spre îndreptarea acelor păcătuite: dar dumnezeiasca iubire de oameni și decât cuvintele și decât legile și decât vremea mai înaltă fiind pre cei ce se pocăiesc îi primește: Și cu osârdia acelor pre a Sa bunătate împreunându-o, și cu vremea cea scurtă pre tăria pocăinței amestecându-o, vindecare dă celor ce au greșit.

Lui Isidor episcopului. 308.

Cei ce pre dumnezeieștile cuvinte ori a le strica, ori rău a le tâlcui au îndrăznit, decât toată darea de răspuns și iertarea au greșit mai mari: Că prin căci socotesc că mai înțelept ceva au izvodit, și pre sine-și și pre cei ce li sau plecat lor în noinaul ne învățaturii i-au aruncat. Că multe ziceri ale sfințitelor cuvinte răzvrătindu-le, pre ascultători trăgându-i către aceia care au voit, și silindu-i, din voia Legiuitorului au greșit: Nu pre cele ce sau părut Aceluia zicându-le, ci pre voirile sale întărindu-le.

Lui Aravianos episcopului. 309.

Se cade cel ce sfătuire scrie, ca cel ce de strălucită pricină se apucă, (:că nimic mai strălucit este decât a întoarce suflet rătăcit la calea adevărului:) a înmulți adică cuvântul unde a-l zăbovi este de folos: Iar a-l arăta numai unde a acestuia ar fi fost vreme: Și al meșteșugi adică, unde ar fi trebuință de meataherisire: Iar arătat a zice, câte luminat a se zice ar fi fost prea cu cuviință. Că de abia pre bunătățile acestea ale cuvântului metaherisindu-le ar fi putut suflet de patimi sufundat să-l tragă înapoi.

Lui Simah. 310.

Precum zici, dacă acelor de la noi schimbarea este domn, iar cele cerești decât schimbarea sunt mai înalte: pentru care pricină, o prea înțelepte, pre acelea adică nu le defaimi, și de acestea cu osârdie să te ții, și să întărești cu lucrurile pre cuvinte.

Lui Martinian, lui Zosima, lui Maron, lui Eustatie. 311.

Să știți, că un om adevărul dea pururi cinstindu-l, iar despre grăirea de rău întorcându-se, pre care nici a-l prihăni cineva ar fi putut, pre a voastră mai întâi răutate o comodisea, zicând că pre aceia răutatea adică îi chinuia să nască, iar răii și neîmblânziții draci sau domestnicit. Că pre toate cele bune se îngreoeze și de oameni și de lucruri. Iar întristător pre tot lucrul socotesc, care slavă de faptă bună aducea. Că împotriva blagocestivilor adică se îndârjesc, iar împotriva sânguitorilor năvălesc; ocărători fiind și vicleni, și saț de cele rele neștiiind. Iar eu auzindu-l, nici a-i astupa gura lui nu am putut (:că toți cei ce era de față ca pre un adevărat pre dânsul îl lauda,) nici cu totul la tăcere m-am nevoit. Ci zicându-i lui, cred că și cântare înapoi vei cânta: Că nu atâta sunt de nesimțitori, cât să aleagă întru niște răutăți ca acestea să fie până în sfârșit, spre a scrie pre scrisorile acestea am trecut. Deci vei voi cu dreptate ar fi fost acum să socotești pentru sine-vă, în ce chip, deși de judecată, nici o grijă nu vă este vouă, pre o ne slavă ca aceasta să o ștergeți.

Lui Ermisandru preotului. 312.

Cel ce i se pare că împreună pătimește durerea întru primejdii, dar poate să le îndrepteze, și se leapădă, smen prea mare asupra sa scoate, că nu împreună îl doare, ci bunătate de fățărniceste prin căci nu au ajutat. Că dacă, vino să zic, domn fiind de a dezlega pre foamea săracului, fiind trebuință a o dezlega și a izbăvi și pre acela de primejdie, și pre sine-și de scârbă, se fățărniceste că împreună îl doare, nu este iubitor de oameni, ci iubire de oameni fățărniceste.

Lui Ierachie prea strălucitului. 313.

Mulți din oameni ori pentru zăbăvnicia socotelii a ulma pre dreptate nu le este cu putință, ori după ce o au ulmat o dau în jaf. Că ori cu ne vitejie temându-se, ori

pentru crâciumărie*¹⁴¹ vânzându-o, ori pentru prietenie cucernicindu-se, ori de vrăjmășie zădărându-se, pre dreapta hotărâre nu o aduc. Deci se cade cel ce voiește să judece, mai întâi adică cu priceperea să fie îndestulat, ca să nu scape vânatul: Iar după aceia și cu bărbăție, și cu curăție, și cu dreptate, și cu nepomenire de rău să se împodobească, ca nu după ce sau vânat să se dea în jaf.

Lui Teon scolasticului. 314.

Cu putință este, o prea bunule, ca mai înalt să se facă decât ispita cel îmbunătățit. Dar se face mai înalt decât ispita, și o risipește pre dânsa, nu întru a o opri cu totul să nu vină, (:că de multe ori Dumnezeu îl lasă să se ispitească,:) ci întru a suferi cu vitejie cele ce i se întâmplă. Că se cade a dezlega pre ispită, deși nedezlegată sar părea că este, prin înțelepciune, și prin faptă bună, nu prin deznădăjduire: Și se dezleagă prin fapta bună și prin înțelepciune, nu prin cu totul a o opri, ci prin a se obișnui cu vitejie să sufere cele ce i se întâmplă. Că deși greu este lucrul, dar vindecă pre greutate prin pricepere, cu smerenie a suferi putând pre cele de scârbă. Că vindecare acelor nu de la noi este înțelepciunea cea întru noi. Și dezlegarea acelor de nevoie, deși de sine-și nedezlegate oarecărora sar fi părut că sunt, este întru cele adică grele vitejia, iar întru cele dea dreapta, (:că și acestea pentru cercare de multe ori se dau:) mărimea de suflet.

Acluia-și. 315.

Cel ce voiește să se îndulcească de nebiruitul ajutor, unele ca acestea se cade să ceară, care și pre cuvântul dreptății îl au, ca prin firea cererii pre ajutor să-l tragă asupra-și: Că la cei ce din ironie și prin lăcomie îl cheamă nu vine Cel ce cu de sine-și chemare la cei nedreptățiți vine.

Lui Primon. 316.

Însă-și aceasta, care zici că pricină este de căutare, de dezlegare este la mine judecătorul pricină. Că dacă de lume lepădându-te, cu necazuri te-ai pătrunde și cu ispite, să nu te minunezi: Că Hristos au zis, „Necaz veți avea în lumea aceasta.” Deci cum cauți odihnă, Puitorul de nevoiețe aceasta zicându-o; Că atunci cu cuviință era să te smintești, dacă potrivnice aceloră căroră Au zis sar fi făcut. Iar

¹⁴¹ crâcmărie

dacă după urmare toate merg, pentru ce te smintești; Că cel ce în vremea luptelor odihnă caută, și neîncunurat rămâne, și tulbură pre vremi.

Lui Ofelie grammaticului. 317.

Adeseori, o prea cuvântărețule, pre copii cei ce vin la tine cele pentru fapta bună și pentru întreaga înțelepciune sfătuiesti, și le citești Scripturi zicând. O copii, fie-vă vouă nu o socoteală singură cea împrejurul cuvintelor, ci și podoabă cea împrejurul năravurilor sânguința. Că sufletul curat de răutate pre învățătură curată o primește, și la aceia carii întreaga înțelepciune ar străluci lucrul cel prea cinstit decât faptele bune. Că deși întreagă înțelepciune este tot lucrul cel fără de păcat, dar dau pre numirea ei bine făcând oarecarii lucrului curățeniei, celui ce este prea împodobit, și prea înalt decât celelalte. Cu aceștia și înțelepciunea împreună va locui. Că dacă ighemos NU ÎNȚELEG 448v a metaherisi întru toate pre fapta bună aceasta veți voi, voi adică vă veți face bărbați buni și fericiți, iar eu pentru voi nu mai puțină, decât aceia carii v-au născut, ci mai bună slavă voi dobândi.

Lui Isidor episcopului. 318.

Pre sine-și, o înțelepte, cu ne slavă se mânjesc, și pre aceia că și-au ieșit din dreptele socoteli și-o arată, cei ce și grăirea împotriva celor ce drept se grăiesc înțelepciune li se pare că este: Că înțelept este adevărul, mai ales când prost ar fi și în scurt: iscusită este minciuna, măcar deși cu iscusința și cu frumoasa grăire sar părea că este împodobită.

Lui Iron preotului. 319.

Să știe priceperea ta pre aceasta, dacă o fudulă femeie împodobindu-se ar chema către sine-și pre cei ce o văd, măcar deși nu ar vâna pre cel ce o întâmpină, osândă ia căci umblă să-l vâneze. Că pre șoricească o au gătit, și pre otravă o au amestecat, și pre pahar l-au adus, deși nu sar afla cel ce să bea. Că nu din sfârșituri, ci din apucări lucrurile precum de multe ori se judecă.

Lui Evtonie diaconului. 320.

Știu că mai înainte decât după măsura lor au dobândit vrednicii: pentru aceasta a greși fără de frică socotind, nimic alt, fără decât pre dumnezeiasca iubire de oameni cea decât toată lauda mai înălăt, pricină a-lor sale păcate o hotărâsc. Care lucru nici a-l zice nu este cu cuviință. Dar nu se cade cei ce sunt bine cugetători așa să se afle, nici către aceiași îndrăcie cu aceia să se pornească, ci atunci mai ales să se sârguiască cinstei potrivită să arate pre viață, și cât se poate să se strălucească cu lucrurile: Ca și pre limbă de bine grăitoare, și pre minte bine cunoscătoare avându- o celor ce împotriva îndelungei răbdări își întrarmează limbile să le astupăm gurile.

Lui Ierachie preotului. 321.

Nu deopotrivă, o fericite, mai înainte de ce de preoție ne-am învrednicit, și după ce ne-am învrednicit, dacă vom păcătui, osândă vom lua, ci cu mult mai amară. Că cei ce nici prin căci de o cinste ca aceasta sau învrednicit mai buni nu sau făcut, mai greu cu dreptate ar fi fost să se muncească. Că se face după cuviință mărimea cinstei merinde de mai mare muncă.

Aceluia-și. 322.

Precum în corabie, când adică un corăbier din cei din corabie ar greși, mică pre vătămare celor ce împreună înoată aduce: Iar când cârmaci, de obște pre pierzarea o gătește. Așa cele ale supușilor greșeli, nu la obște atâta, pre cât asupra lor aduce pre vătămare: Iar cele ale celor sfințiți la toți ajung.

Aceluia-și. 323.

Dacă deabia, o bunule, isprăvind ceva bun cei ce cu slujba preoției sunt încununăți a folosi ar fi putut, (:că supușii isprăvile adică măcar deși mari ar fi, cu zăbăvnicie, iar greșelile măcar deși mici ar fi, cu iuțime le văd,:) cei ce cu trândăvie trăiesc, și nici o purtare de grijă pentru supuși nu fac. Care răutate nu pică întru cei ce socotesc că au ca pre o dare de răspuns a greșelilor sale pre păcatele povățuitorilor, și fără de frică spre toată răutatea merg; Deci mai ales preoții se cade să se grijească, ca cei ce și pentru sine-și și pentru supuși vor să dea seamă.

Lui Zosima preotului. 324.

A judeca și pre cele ale ocărilor și pre cele ale muncilor mărimi oamenii cu mulțimea știutorilor sau obișnuit. Că pre aceleași ocări, și pre aceleași munci nu la mulți făcându-se, nu asemenea de prea grele le socotesc. Deci dacă acestea întru acest chip se află, vezi cum ne vom afla înaintea a toate-i omeniri, și înaintea nordului îngerilor vrând sub osânde să ne supunem. Când mai ales și toată nerușinarea loc nu va avea, păcatele nouă ca niște umbre urmându-ne.

Lui Pavel. 325.

La oameni, ori muncind, ori răsplătind, nu cu totul puterea voinții urmează: Iar la dumnezeiasca judecată, ceia ce a munci adică silită este, iar a răsplăti voiește: Fiindcă puterea decât voința nu este mai slabă: negreșit amândouă în lucru vor ieși. Că pre unii adică îi va munci, iar altora le va răsplăti.

Lui Martinian, lui Zosima, lui Maron. 326.

Deși prea slăvită vi se va părea vouă ceia ce se va zice, dar însă se va zice. Deci zic că nici un bun nu clevetește, nici un rău nu se clevetește. Iar dacă gâcitură vi se pare cea zisă, mai arătată se va zice. Cel bun, măcar deși a zice ceva ori de urâciune de rău, ori spre îndreptare sar aluneca, nu clevetește: Că nu minciunile plăsmuiește, ci cele adevărate zice. Iar cel rău nu se clevetește: Că deși clevetirea plăsmuire este mincinoasă, dar cele adevărate aude.

Acelora-și. 327.

Toți oamenii cu aceștia și împreună a lucra și împreună a se osteni voiesc, la carii le-ar vedea pre osârdie de a lucra acelea care se cade întinerind: Că pre cei ce a dormi și a se trândăvi voiesc, și pre a sa mântuire și-o vând, nici de cuvânt după cuviință nu-i învrednicesc. Deci dacă acestea întru acest chip se află, după cuviință și dumnezeiescul ajutor nu la toți vine: Ci pre aceia lăsându-i, carii pre mântuirea lor și pentru trândăve mai înainte și-o beau: celor ce a lucra pre acelea care se cade voiesc pre al Său ajutor le dă.

Lui Serino diaconului. 328.

Cel îmbunătățit pre toate cele de prisosit se cade să le taie: Că nu numai întru hrană, ci și întru îmbrăcăminte, și în casă, și întru acoperământuri, și întru celelalte trebuințe se cade a o cinsti, și pre măsurare a nu o ocărî. Că ce, dacă ai posti adică dar ai strânge bani: Iar nu ai strânge bani adică, dar casă ai căuta, decât trebuința mai presus; Și ce, dacă măsurată adică casă ai metaherisi, dar cu îmbrăcăminte iscoditoare te-ai împodobi; Că măsuratec se cade să fie și cu cuvântul, și și cu chipul, și cu glasul, și cu căutătura, și cu umbletul. Că mulți și de bogăție fiind pustii, și de case și de îmbrăcăminte strălucită lipsiți, atâta trândăvie prin umblet arată, cât de răs sunt vrednici.

Lui Zosima preotului. 329.

Către sfârșit de aceia lumea se silește: Că nu va minți adevărul, care sfârșit cum că va fi mai înainte au vestit. Iar deși acela departe oarecărora sar fi părut că este, dar vremea fiecăruia în fiecare zi se silește, și pre sfârșit îl naște, și către margine privește. Că acelor mai bătrâni adică arătat este sfârșitul, iar a celor tineri nearătată este viața. Că nici un soroc neavând viața, ci spre toată vârsta moartea împărțindu-se, toți a priveghea se cade, și a aștepta pre aceia ce negreșit va să fie. Dar noi pre toate mai vârtos decât pre aceasta le așteptăm: Că pre cele adică neașteptate și ne nădăjduite în fiecare ceas le nălucim și le nădăjduim: Iar pre acela ce cu totul și negreșit va să fie, și care îndată și cu adevărat prea de multe ori va sta asupra-ne, nici a-l gândi nu primim: Ci muritori fiind după trup și stricăcioși, ca niște fără de moarte ne socotim: Și de sufletul adică cel fără de moarte nu purtăm grijă, iar mai vârtos nici cum că avem suflet socotim: Iar pre trupul cel muritor fără de moarte cum că este socotindu-l, împrejurul lui pre toată sânghința o nălucim. Deci care iertare vom dobândi, asupra celui fără de moarte adică moarte hotărând, iar pre cel muritor de toată cinstea învrednicindu-l; Și pre acela vătămându-l, ca pre acesta să-l împodobim; Și pre acela cu foame topindu-l, ca acesta a sălta și a se desfăta să poată; Că se cadea întâietățile adică sufletului, iar cele a doua mână trupului a le da: Că nu potrivit aceluia este, ci organ și vioară: Că de purtare de grijă are trebuință, nu de îndulcire nefolositoare: De hrană, nu de desfătare: De cumpătare,^{*142} nu de săturare: Dacă ar fi voit nu vrăjmaș, ci ajutor să fie sufletului.

Lui Martinian preotului. 330.

Cel ce voiește să clătească și să răstoarne pre socoteală veche și înfipă, și bună cum că este de cel rău mai înainte sau prins socotită: fiindcă lucrul cel foarte prea

¹⁴² măsurare

slăvit, fără de înainte cuvântări nu va fi lesne primit: Nu îndată și cele împotriva se cade să le zică. Fiindcă cu totul de râs va fi și se va comodisi de cei ce mai înainte sau prins, cu cea împotriva hotărâre: Ci mai înainte surpând bine prin alte cuvinte multe, atunci la cea împotriva să se abată. Că așa lesne primit va fi, și pre încredințare o va zidi.

Lui Alexandru poetului. 331.

Foarte mă minunez, cum oarecarii din oameni (:dintru carii unul și tu te pari că ești:) fiind cu cuviință de multe ori prin zugrăveli, ori prin agalme să se folosească: pre aceasta adică nu o iau în minte, ci spre ocară o privesc. Că dacă prea întreg înțelept și prea înțelept era Socrat. (: Că Platon și Eshin și Xenofont și Euripid aceasta o au întărit: că la Aristofan nu se cuvine a lua aminte, că acela ce nimic atâta de bine au știut, cât de rău au grăit, și au comodisit pre dascălul său, poate căci pentru filosofie pre dânsul l-au sfătuit:.) Dar a lui lucru este harurile goale, precum ziceți, și fecioare a scobi, nu la înverșunare pre tineri îndemnându-i, precum socotești, aceasta o au făcut, ci pre firea lor (:că iscusit era și întru acestea:) prin agalme povățuindu-o: Că de vreme ce mulți ori pentru câștig, ori pentru răsplătire, ori pentru prietenie, ori pentru slavă, ori pentru altceva haruri le dau: cu însăși aceasta a învăța pre privitori (:precum pre sine-mi mă încredințez:) au voit, că se cade harurile să se dea fecioare adică și neamestecate de tot câștigul, și de tot acoperământul slobode: Că și către nimic altceva privind, ci la însuși lucrul cel bun, să facă bine celor ce au trebuință, și nu luare poftind, ori slavă, să tragodisească pre primejdiile acelor ce le iau.

Lui Chir monahului. 332.

Foarte mă minunez de ne săturarea și cuviința de rob a celor ce dea pururi adică dar cer, dar nu dau, și semn socotesc că este aceasta de neslobod și nesățios suflet. Că darul adică pre cei ce îl iau întru datornică*¹⁴³ smerenie îi așază, iar pre cei ce îl dau întru slobodă cuviință are fire să-i crească. Că de slobozenie lucru este a împărți la altul pre dar, iar de rob căci luând pre dar, vinovat dea pururi pentru aceasta este. Că de nevoie cel ce sau făcut rob darului, ca o greutate având asupra capului, nu mai întâi însăși îndreptează sufletul, nici deopotrivă către cel ce i-au făcut bine privește, mai înainte de ce va dezlega pre datorie. Iar acestea le zic, nu ca cei ce cu adevărat au trebuință să nu se ceară dar legiuind, nici sfătuind pre cei ce se înviforă să nu alerge la liman: Dar nici pre cei ce cu lucrul nu pot să răsplătească

¹⁴³ îndatorată

prihănuindu-i. Nicidecum: însă nici pre cei ce cu lucrul nu pot, deși cu cuvântul pre daruri le mărturisesc silindu-i. Că deși se cade cel ce adică au făcut bine să se tănuiască, dar cel ce i sau făcut bine trebuie să pomenească pre dar. Însă nu voiesc pre aceasta să o grăiesc acum: Ci pre aceia îi prihănesc carii de nimic adică au trebuință: Dar pentru iubirea de bani dea pururi adică a lua se sârguiesc iar a da nu voiesc. Că cei ce adică sunt întru trebuință, nu este necuvios lucru să ceară dar, iar cei ce pot a da să ceară, prea necuvios. Că îndoit păcătuiesc prea mult, una adică că ei pentru poftă nesățioasă cer: iar alta, că și celor ce cu adevărat au trebuință le închie limanurile iubirii de oameni: Că cheltuiesc rău cele ce bine se cuvine să se dea.

Lui Paladie diaconului. 333.

Făcătorii de bine nu numai din acelea care au putut, ci și din acelea care au voit adică, dar nu au putut, se cuvine să se laude, și a le mulțumi adică lor din acelea care au voit, dar căci nu au putut a nu-i prihăni. Că cel ce nu din voire, ci din împilare pre lucruri le judecă, nepedepsit este, și pre firea lucrurilor nu o cunoaște, ceia ce nu totdeauna vuirii urmează, ci uneori se și împotrivește.

Lui Agatodemon grammaticului. 334.

Învățătura pre cel isteț adică, desăvârșit îl face: Iar pre cel zavistnic mai bun oarecum decât sine-și îl așază. Că precum nu toți cei ce în locurile cele de luptă sau ghimnasit luptători se săvârșesc, așa nici toți cei ce în școli au mers ritorii. Căci cu istețimea și cu puterile învățăturile împreunându-se desăvârșiți îi face: Iar dacă nici putere, nici istețime ar afla, iscusesc adică, ale unora sufletele, iar ale altora trupurile, însă nu dea pururi pomeniți pre dâșii îi zidesc.

Lui Isidor episcopului. 335.

Fiindcă după cuviință socotind pre dumnezeiasca fapta bună neajunsă și neurmată, ai scris minunându-te, cum Mântuitorul și pre Tatăl și pre Sine-și a-L urma noi poruncește. Zic, că după cuviință lucrurile de la cele mai mari iau asemănările, ca măcar de cea mai mică să ne ținem. Că deși neurmată este stăpâneasca fapta bună, dar însă când după putere a o urma pre dânsa ne sârguim, de urmare nu vom rămâne înapoi. Că precum grammaticii luând tăblița, copiilor cu multă frumusețe slovele le scriu, ca măcar către cea mai de jos parte a urmării să-i tragă. Așa și

dumnezeiescul Dar, pildă nouă de faptă bună ne-au pus înainte, ca și ca pre un lucru ajuns să o urmăm. Deci nu căci nu putem desăvârșit a o urma, de la cea după putere pre noi să ne gonească, ci aceasta mai ales mare nouă să se arate, căci ne-am învrednicit din parte a fi înăuntrul urmării dumnezeieștii icoane.

Lui Ghenadie. 336.

Deși prea slăvită se va părea ție că este ceia ce se va zice, dar însă se va zice: Că zic cum că mărirea deșartă din suflet ușor, și prost se naște, iar trecerea cu vederea a laudelor și defăimarea din mult isteț, iar mai vârtos din prea isteț. Că acela adică se minunează de laudele oamenilor cei ce ca iarba se vestejește, iar acela se întoarce despre dânsa: Acela adică prea mare socotește pre cea rătăcită și greșită a celor mulți hotărâre, iar acela prea proastă. Iar cum că acestea așa se află, voiesc a te întreba pre tine. Ce socotești pre cei mulți, căroră nici o grijă nu le este pentru fapta bună; Bine arătat este că trândavi, și de nici un cuvânt vrednici. Că ceia ce aceștia pentru fapta bună hotărâsc, aceasta cei învățați cu dreptate ar fi fost pentru dânsii să hotărască. Deci ca să te faci ca aceia nu mi se pare că ai fi voit. Apoi cum nu este prea jalnic lucru, iar mai vârtos de răs, pre slava acestora să o vânezi, cu carii nu ai fi voit să te faci asemenea; Iar dacă ai zice că mulți întru aceia socoteală hotărând vrednică de credință pre hotărâre au: Pre însăși aceasta vei zice-o, pentru care datori sunt să se defaime. Că cei ce deosebi de sine-și sunt sunt lesne defăimați, cu mult mai vârtos adunându-se aceasta o vor încredința. Că nebulia fiecăruia împreună adunându-se, mai mare mulțime crescându-se se va face. Pentru aceia și câte unul adică dintru dânsii cineva și ar fi îndreptat, dacă l-ar fi apucat cândva: Iar împreună fiind, ei nu ar fi putut, pentru căci nebulina spre mai mult se ridică, și cu soctelile cele unii de la alții se întăresc.

Acluia-și. 337.

Nu este iubitorul de slavă măreț în deșert: Că acela adică la fapta bună nevoindu-se, iar acela nevoindu-se slavă vânează: Și acela adică pre cea cuviincioasă, iar acela pre ceia ce nici de nicăieri lui nu-i este cuviincioasă slavă poștește: Și acela adică cu a sa frumusețe se cinstește, iar acela cu străină voiește să se împodobească: Acela adică pentru ale sale comori mare cugetă, iar acela pentru cele ce nicidecum lui nu-i sunt cuvincioase: Acela adică cu dreptate, iar acela cu nedreptate voiește să se cinstească: Deci cel întâi adică, deși desăvârșit este (:că se cade și la fapta bună să se nevoiască, și pre slavă să nu o poștească:) Dar însă decât al doilea mai înalt este: Și atâta el de dânsul mai mult se depărtează, cât pre cât de

cel desăvârșit el rămâne înapoi: Iar mai vârtos de se cade lucrul cel cu deadinsul a-l zice, nici să se alătore cu acela cu dreptate ar fi fost, cel ce nimic adică bun nu au lucrat, dar de slava cea pentru căci ca și cum au lucrat sau ținut, ci cu acela care și au lucrat, și pre slava cea pentru căci au lucrat o au defăimat.

Aceluia-și. 338.

Nu este mărime de suflet iubirea de cinste, precum zici: Că aceia pre toate adică cele grele cu vitejie, iar pre toate cele ce pre ceilalți îi îngâmfă cu măsurare le suferă: Iar aceia către slava numai caută. Și aceia adică se îndestulează cu sine-și și nimeni lăudându-o, iar aceia de nu ar avea pre cei ce să o laude, nici lucrează ceva bun: Aceia adică a fi, iar aceia a se părea bună voiește: Aceia adică pentru însăși bunul, iar aceia pentru cinste îl îmbrățișează: Aceia adică a face bine, prea mare lucru a fi pre facerea de bine socotindu-o: Iar aceia pentru slava miluiește. Deci cu cât mai înalt este acela care pre bun pentru dânsul îl lucrează decât cel ce îl lucrează adică, dar pentru plată aceasta o face, pre atâta mărimea de suflet de iubirea de cinste, deși se pare că pre aceleași lucrează, sau deosebit.

Lui Serin tribunului. 339.

Dacă toate numele cele ce se cuprind împrejurul dumnezeieștii și nestrucate-i firi, covârșesc pre măsurile omenirii, după firea noastră și după putere prea cuviincios lucru este a urma pre Dumnezeu. Și ce este aceasta, smerita cugetare. Că ce avem un lucru ca acesta, care și a ne ridica pre noi întru fudulie puternic este; După patriarhul*¹⁴⁴ adică, pământ suntem și cenușă: Iar după Puitorul de lege, țărână: Și după cântătorul de Psalmi, uneori vierme, iar alteori iarbă: Iar după vasul alegerii, ticăloșie, că întru acelea care pre sine-și se ticăloșește, asupra a toate-i omeniri hotărăște. Pentru ce întru care lucru nevoia firii pre noi ne oprește, întru aceasta pre cel ce este în chipul lui Dumnezeu, și care pre sine-și sau smerit să nu-l urmăm; Deci pre toată îngâmfarea ce este întru noi afară de fire strângându-o, la smerita cugetare, ceia ce firii și împreună tovarășă este și ajutorătoare să ne nevoim.

Lui Marchian. 340.

Greu mi se pare mie că este, cel ce sfătuiește pre cel ce lucrează pre acelea care nu este cu cuviință, să nu cadă întru necuvinoase cuvinte: Că acelea care nu este cu cuviință a le lucra, nici a le grăi nu este cu cuviință. Deci ce se cuvine a face: Că

¹⁴⁴ Avraam

dacă adică cu cinste vei grăi, nu vei să imputezi pre cel ce este vinovat cu cele zise: Iar dacă ai fi voit să imputez cu asprime, nevoie ai să te dezbraci, și pre acoperământ să-l ridici din mijloc. Pentru aceia și se laudă cel ce au zis: Mă tem, nu cumva cele cuviincioase pentru mine zicându-le, în cuvintele cele ce nu sunt cuviincioase mie să cad. Drept aceia pre oarecare loc de mijloc se cuvine a umbla, prin care nici pre sine-și cineva nu se va rușina zicând acelea care nu se cuvin, nici pre acela nefolosit nu-l va lăsa.

Lui Ermin comitului. 341.

Se obișnuiesc mulți celui ce din foarte lucrarea faptei bune strălucește a-i zavistui îngreunător și împovărat socotind pre cel ce nu pre acelea-și cu aceia-și le lucrează, ci din privilegiile*¹⁴⁵ cele prea bune se laudă, ca acela ce pre a loru-și viață o mustră, cu grăiri de rău și cu bântuiei îl împrășcă, pre care și a-l râvni și a-l încununa dator era.

Lui Andromah comitului. 342.

Foarte asupra nebuniei tale hotărâsc, că nu pre însăși dumnezeiasca credință de sine-și deosebi o judecă, ci din răutatea unora pre dânsa o netrebnicește. Că ce aceia au nedreptățit, dacă Zosima și Maron, precum zici, și Eustatie neîndrăznite îndrăznind, și fălindu-se pentru acelea care a se rușina cu dreptate este: Și pre toți acoperindu-i cei întru răutate vestiți, și nici întru mireni fiind datori a nu fi, în cliros se par că sunt: Și pentru ce nu de la cei ce o isrăvesc pre dânsa înalt o propovăduiește, ci de la cei ce greșesc o batjocorești; Și te pari că bine încuviințată trândăvie ai vânat că nu poți pentru dânsii la prea dumnezeiasca filosofie să te apropii; Iar dacă nu voiești de la cei ce strălucesc pre hotărâre să o lucrezi, pre însuși lucrul deosebi cearcă-l; Și-l vei vedea pre dânsul de atâtea laude vrednic, cât și cei foarte: retorici*¹⁴⁶ se deznădăjduiesc a putea să laude dacă ar fi fost trebuință a țese pre lauda lui, că mai mare este, decât ca și cu cuvântul a-l spune cineva: Iar dacă nici pre dânsul l-ai fi cercat, nici din cei sporiți ai fi hotărât lui, ci din cei ce greșesc a-l netrebnici a-i fi îndrăznit, nici după dreptate ai fi făcut, nici după cuviință. Iar dacă pre acela lăudându-l, te-ai fi îngreoiat asupra celor ce nu după cuviință pre dânsul îl metaherisesc, pre slava a bine cunoscătorului și pricinuatorului bărbat o vei lua, căci pre greșelile acelor ce păcătuiesc nu le întorci

¹⁴⁵ privilegerile

¹⁴⁶ ritoricoși

asupra lucrului celui dumnezeiesc și drept, și izbândire nu dobândește pentru nebunia acelor ce fărădelege pre dânsul îl metaherisesc.

Lui Teodor scolasticului. 343.

Faptele bune a celor ce cad în primejdii pre patimi a le îndoii sau obișnuit. Că prin căci nevrednice de acelea care au isprăvit au pățimit pre ascultători îi face de mai mare scârbă să se umple: Pentru aceia și povestirile cu jale pre plâns îl deșteaptă, când aduc înăuntru pre cei prea buni carii cu nesuferite pătimiri au pățimit. Însă acestea adică la aceia vestească-se, carii până la acestea de aicea socotesc că sunt lucrurile cele omenești: Că au uitat pentru acelea care a se bucura cuviincios lucru era, pentru acestea îngreuindu-se. Dar noi cei ce către altă așezare de viață ochiul sufletului după cuviință îl întindem, știm cu deadinsul, că nu de a se ticăloși cei îmbunătățiți vrednici sunt, când ceva greu vor pătimi, ci de a se ferici și înalt a se propovădui. Că mai strălucite lor prin acestea se gătesc cununile sporirii.

Lui Asclapie sofistului. 344.

Sau cetit cuvântul tău, pre care l-ai trimis. Și lăudat fiind pentru iscusința meșteșugului, nu te-ai tăinuit furând pre lucrul cel cocoințitor prin căci te pari că ai scris cu fățarnicie de sfătuire. Că de vreme ce părere de cocoinție are a lăuda pre cei ce mult pot, altă pricină au făcut, și alta ai lucrat. Căci ca și cum vrând să arăți pre pricină, pentru care îndemânatic este a povățui, așa pre laudă o ai împlinit. Deci pre socoteală ne lăudându-o de meșteșug ne-am minunat.

Lui Daniil preotului. 345.

Fiindcă ai căutat să te înveți, ce este împărăția lui Dumnezeu, și împărăția cerurilor, înapoi îți trimit, că unii adică socotesc că cea a lui Dumnezeu mai mare este și mai dumnezeiască, iar cea a cerurilor mai mică și mai de jos. Iar alții o zic pre dânsa că una este cu înființarea, și în multe feluri se glăsuiește, uneori adică cum că de la Dumnezeu cel ce împărățește, iar alteori cum că de la îngerii cei ce se împărățesc, și de la sfinți sau numit.

Lui Zosima preotului: 346.

Deși pentru acelea întru care prinzându-te mai întâi te-ai muncit, bolind mai sălbatec iarăși te-ai aflat: Dar de ai fi încetat de nebunie, vindecare ai fi dobândit: Iar dacă greu lucru ți se pare ție a te depărta de răutate, mai cumplită pare-ți-se că este mărimea muncii. Iar nu ți se pare că te muncești, ia aminte pre cei ce acolo se vor munci. Iar dacă nu crezi celor de acolo, vezi pre cei ce și aicea sau muncit, și se muncesc, și ieși din fundul învierșunării.

Lui Alipie episcopului. 347.

De vreme ce și trufia din măsurare și din cuviință căzând, și αωο, adică departe de minte făcându-se, pentru care și αωοβια adică trufie se zice, mândrie lucrează, pre μῦθεσιων adică presfățuire se cuvine a o lua la sine, care sau zis de la așezarea minții: Poate cumva auzind unii ca aceștia, așezați-vă inima, spre smerita cugetare cu bucurie vor călători.

Lui Arpocra sofistului. 348.

Ucenicilor celor cu greu de înfrânat, o înțelepte, frâul fricii ca unor mânzi pune-le, și astupe-le lor gura, când mândru ceva și fără de înfrânare ar fi lucrat, ca și cei lesne de înfrânat mai mult să se dea spre fapta bună. Că a se învrednici de aceleași cei ce nu pre aceleași le lucrează, prea necuvios lucru este, și faptei bune împidicător: Că întru mâhnire aruncând pre cei prea buni a amurgi îi face. Deci ca de năravuri mai vârtos, decât de cuvinte să te socotești pre sine-ți că ești învățator, arată-te lor întâi chip oarecare icoană pre viața ta. Că nu cuvântul atâta, pre cât viața la fapta bună povățuiește.

Acluia-și. 349.

Cum că pentru laude am fire a mă rușina, prea cu deadinsul știe învățătura ta. Căci când cu ucenicii tăi te-i vorovi m-ai învrednicit, și a întreba ceva din sfințitele Scripturi ai voit, eu însă am zis cât ne era cu puțință; Atunci de la voi adică bătaie în palme au ieșit și pornire de laudă. Dar eu atâta m-am înspăimântat și m-am rușinat cât în multă vreme fără de glas am rămas: Deci pentru ce oare laude alcătuind, care cu mult pre a noastră vrednicie o covârșesc a-i trimis;

Lui Evtonie. 350.

Precum frumusețea trupească nici de înspăimântări nu se schimbă, ci se păzește pre sine, măcar deși întru lacrimi ar fi: Așa și cea sufletească, ceia ce din măsurarea faptelor bune se adună, și se întărește, se păzește pre sine-și, măcar deși întru primeșdii ar fi. Deci la aceasta să ne nevoim, și nici o ispită a Dreptei celei nebiruite care cu adevărat ne ajută nu ne va birui pre noi.

Lui Arpocra sofistului, 351.

Doi oarecând frați credincoși și prieteni prea buni, și la fapta bună întrecându-se, judecător pre mine alegându-mă, și cu jurământ cum că vor primi cele ce se vor judeca întărind, pre acela l-am hotărât că este mai înalt, care întru celelalte toate deopotrivă fiind, întru smerita cugetare covârșește.

Lui Iron. 352.

Cucernicește-te de tatăl tău, care întru acelea care se cade să-ți poruncească te roagă: Și întoarce-te către fapta bună, ca să nu-l silești pre dânsul să metaherisească pre ale sale arme. Căci cu greu de biruit este și după fire și după legi arme purtând: și de nu te vei pleca iubirii de oameni, va metaherisi pre stăpânire.

Aceluia-și. 353.

De nu te cucernicești de fire, teme-te de legi, ca nu și din cele dumnezeiești și din cele omenești să greșești.

Lui Avsonie. 354.

Precum cel ce poștește a izbândi adică, dar nu poate cât despre partea sa, au izbândit: așa și cel ce a răsplăti voiește, dar nu poate au răsplătit: că pre totul lui și aceasta l-au făcut. Că de vreme ce cu totul voirii puterea nu urmează, din socoteli lucrurile se judecă.

Lui Ursenufie anagnostului. 355.

Deși în viața aceasta multe celor vechi aceștia de acum asemenea sau mai minunat lucrând, nu asemenea slavă dobândesc, (:că din neputința acelor ce i-au lăudat, ori din zavistie ori din lipsă, se par mai mici sunt:) dar în veacul ce va să fie atâta vor dobândi, câtă cu dreptate ar fi fost să dobândească cei ce cu bună slavă adică au viețuit, dar fără de slavă sau săvârșit.

Lui Ermin, lui Dorotei, lui Ierachie prea străluciților. 356.

Nu strigați, o prea bunilor, asupra dumnezeiștii purtări de grijă, că pre Zosima, deși nu au poruncit, dar nu l-au oprit să nu preoțească. Ci minunați-vă de îndelunga răbdare a Eii, ceia ce cu puțin mai pre urmă, de nu s-ar pocăi, pentru unele ca acestea îl va osândi pre dânsul, cât cei ce acum strigă asupra-i, pre nemitarnica hotărâre a Eii înalt o vor propovădui.

Acelora-și. 357.

Nu este același lucru a porunci, și a nu opri: Nici a hirotoni, și a ierta. Că aceia adică pre cât este cu cuviință, se poruncește să se facă: Iar aceia pentru voirea a de sine-și stăpânirii, cu care neamul oemenesc sau împodobit, se iartă. Deci nu pre cei ce cumpără pre preoție lăsându-i, pre cel ce îi iartă să-i prihănești. Că dacă adică nevinovată ar fi fost începătoria, după cuviință vați îngruna: Iar dacă atâta osândă ia cel ce pre aceasta o ocârmuiește, cât și pre cinste ar fi avut-o, cu dreptate ar fi fost să-i plângeți, că pre dumnezeiasca îndelungă răbdare spre merinde de răutate o metaherisesc rău.

Lui Zosima. 358.

Deși peste cuviință mai înainte sau arătat ție împovărător și îngreunător cel decât lauda mai înalt, Ermoghen episcopul, mai rănituri cuvânt metaherisind, și lungă prihănire asupra trândăviei tale întinzând, să nu te îngreunezi: Că dacă pre însăși aceasta, ca să te scârbească pre tine alegând numai, pre ale tale rele mai luminat le-au tragodisit, după cuviință te-ai fi îngreoiat. Iar dacă către folosul tău numai privind, pre harul cel întru cuvinte fără de vreme și vătămător l-au trecut cu vederea, ca pre lucrurile îndreptării să le dobândească, deși nu voiești a-l primi pre dânsul pentru voirea de bine, dar a-l ierta pentru atâta dragoste cu dreptate ar fi fost. Că și foarte sau temut, ca nu cumva de la dumnezeiasca purtare de grijă, ceia ce atâta pentru a ta trândăvie și răutate se hulește, osândă pentru dânsa să ia, cât

nici glas a slobozi îndrăznind pentru niște tragodii ca acestea lucrate. Deci ori încetează unele ca acestea lucrând, ori nu prihăni asupra celor ce pre nebunia ta o tânguiesc.

Lui Iacob anagnostului. 359.

Dumnezeiasca și nestricata și nebiruita Dreaptă neschimbată este, și dea pururi întru aceleași, și asemenea se află, nici sporire primind spre cel mai bun: Că prea din vârful este faptă bună: Nici schimbare spre cele mai rele: Că nu este cu puțință: Ci preface și schimbă pre cele ce au trebuință de a se face mai bune. Pentru aceia și Psalm scris deasupra este a celor ce se vor schimba: Adică, acelor ce vor primi pre mai îmbunătățire, și spre lucrul cel mai înalt și mai bun se vor sui: Deci dacă acestea întru acest chip se află, nu este grea, ceia ce ai voit să te înveți, „Aceasta este schimbarea dreptei Celui Prea Înalt:” Nu cu care se schimbă, că neschimbată este și decât toată schimbarea mai înalt; Că „Vedeți, zice, vedeți, că Eu Sunt, și nu M-am schimbat:” ci cu care schimbă, și preface, și mai bune face, și întru mai bună așezare aduce pre cei ce de aceasta au trebuință.

Lui Evloghie. 360.

Dacă mai multe decât cele de nevoie a grăi, nu este bărbătesc lucru, apoi mai mult decât cele de nevoie a scrie, va fi femeiesc. Drept aceia și grăind și scriind pre măsurare să o cinstim.

Lui Scarpion. 361.

Cum că nu aș suferi eu, dacă ceva necuviincios ai fi lucrat: Ci negreșit pre al meu l-aș face și te-aș izgoni pre tine din ceată și din prieteni, așa gândește.

Lui Epifanie diaconului. 362.

Cel ce adică pentru răutate se muncește a se rușina, iar cel ce pentru fapta bună a se făli cu dreptate ar fi fost. Că nu se cade pre aceleași a le cugeta ei, pricina, de la care se face, prea mult deosebindu-se. Că nici dacă tâlharul, și mărturisitorul pre aceleași le vor pătimi, asemenea se vor afla. Că aceluia adică îi este muncă cele

făcute: iar aceluia pricină de cununi: pentru aceia acela adică a se ticăloși pre sine-și dator este, iar acela a se ferici.

Aceluia-și. 363.

Cel ce cu dreptate și cel ce cu nedreptate pătimește ceva aicea scârbicios, nu sunt datori asemenea să se afle: Că aceluia după vrednicie i se întâmplă, iar aceluia pentru sporire. Pentru aceia și acela adică cu dreptate ar fi fost să zică: Nu cu vrednice bătaie de acelea care am păcătuit m-am bătut: Iar acela, nu sunt vrednice patimile vremii acesteia de acum pre lângă slava ceia ce va să fie. Că așa acela adică cu bună cunoștință pătimind va șterge pre păcate: Iar acela dacă cu vitejie va suferi, cununi va avea mai cinstite.

Lui Petru monahului. 364.

Strălucit, adică ai pre începutul nevoițelor, pentru aceasta și săltăm, și ne bucurăm, și pricină de praznic pre a ta sporire o facem: Dar cu dreptate ar fi fost să priveghezi și să te grijești, ca mai strălucit să ai pre sfârșit: Însă îl vei avea, dacă pre cele adică dinapoi le vei uita, iar spre cele dinainte te vei întinde: Și nesocotind că acum te-ai încununat, de osteneți ai fi încetat. Că mulți strălucit începând, și căzând cu fața în sus, sfârșindu-se urât au pierit: Care lucru depărteze-se de la sfințitul tău cap.

Lui Lampretie diaconului. 365.

Multă este cu dinadinsarea judecătorului Dumnezeu, care și pre graiuri și pre lucruri, și pre gânduri le cearcă, și până la ne intrate ajunge, și prin toate aduce pre cercare: Multă încă este și lenevirea noastră. Și acestea știindu-le, că negreșit sub osândă ne vom supune, deși nu sub aceiași toți. Că nu cei ce întru aceleași păcate vor cădea, negreșit pre aceiași osândă o vor lua, căci și pricinile se cearcă, și vremile și locurile: Adică ce zic: pângărită este uciderea. Că cine nu va zice; dar când și întru sfinte zile se face, mai pângărită se face: Iar dacă și în sfințit loc, prea pângărită: Fiindcă răul, și din vreme și din loc se crește și adăogire la muncă ea. Și curvia una pârându-se că este, și din vreme, și din loc mai grea se face. Deci una să căutăm, ca pre ale noastre bine să le îndreptăm: Și Judecătorului lasă-se cercarea cea cu deadinsul. Că nu dacă noi acum vom hotărî, El nu va hotărî. Ci nevoie este ca noi pre nemitarnica hotărâre să o așteptăm.

Lui Ipatie. 366.

Are fapta bună veselie adevărată și slăvită și nesfârșită, din buna știință născându-se, iar din cununile cele mai presus de lume aplecându-se, și din nădejdea acelor ce vor să fie hrănindu-se: Are încă și osteneli, și privegheri, și nevoințe, prin care se isprăvește. Că nu cel ce se trândăvește și doarme semne de biruință își va pune, ci cel ce strlucit cu potrivnicii sau luptat. Iar dacă ai zice iarăși, precum cu adevărat și ai zis, cum că este cu puțință cel ce pre lucrurile cele lumești le metaherisește să se încununeze, ca acela ce pre toate chipurile faptei bune le-au isprăvit: Și sârguindu-te, dar nu jucându-te cu deadinsul acestea le zici: Să nu-mi zavistuiști a mă învăța pre mine prea slăvita aceasta și mai noua învățatură. Că nici lesnicioasă, și îndemănatecă, și bătătorită fiind calea cea întru acest chip, supărări și îngreieri voiesc eu și a avea, și celorlalți a le da, zicând pre cuvîntul cel apostolesc: „Că prin multe necazuri se cade să intrăm noi întru Împărăția cerurilor. Pentru că Stăpânul Hristos au hotărât, cum că „strămtă este ușa, și necăjită calea, care duce în viață, și puțini sunt cei ce o află pre ea.” Iar aceasta nu pot să o învăț, că nu mă lași tu prin acelea care zici, și prin acelea care lucrezi, împotriva grăind și hotărârei acesteia, și dumnezeieștilor cuvinte, și împotriva învățând.

Lui Teognost preotului. 367.

Au căzut diavolul, deși fără de rușine se îndârjește: Dar se îndârjește, pre a noastră trândăvie merinde a trufiei sale făcându-o: Că semnul de biruință cel prea mare și dumnezeiesc, pre care Mântuitorul aicea venind împotriva lui l-au pus, se pare că dintru a noastră răutate sau întunecat: Nu pre a Sa putere pierzându-o, ci din neputința și din răutatea acelor ce îl poartă împrejur pre dânsul ocârându-se. Că cei ce se fălesc că sunt ostași ai bunului biruitor împărat, și pre numele cel dumnezeiesc a Lui, ca pre o mare vrednicie, precum cu adevărat și este îl poartă împrejur, desfătării și străngerilor de bani pre sine-și dându-se, și pentru sine-și cu dreptate fiind să se biruiască, pentru slava împăratului biruiesc. Că nu numai nu și acum asupra lor strigă: Nu pentru voi Eu fac, ci pentru numele Meu, ca să nu se spurce. Că de nu El însuși ar fi fost Cel ce acum întărește pre a Sa credință și pre toate lesnicioase eii le face, demult pentru trândăvia acelor ce o metaherisesc pre dânsa nu după cuviință ar fi defăimat: Dar de vreme ce Măririi Sale își părtinește, pre acelea adică la înălțime îl ridică, iar pre aceia cu prea amare osânde cu puțin mai pre urmă îi va munci. Că nici va suferi să se îndrăznească acestea fără de muncă: Nici pre cei ce dumnezeiescul Lui nume cât despre partea lor au meșteșugit

de sau hulit, nemunciți îi va lăsa: Ci și cu mai grele osânde va pedepsi pre cei ce și când greșea: atâta apărare sau îndulcit, și nici așa nu sau înțeleptit, ci merinde a trândăvie sale pre dumnezeiasca îndelungă răbdare o au făcut, și prin acelea care trebuia a se pocăi, prin acestea întru mai rău au venit.

Lui Isaia. 368.

Mare, și ascuțit la vedere, și neadormit este ochiul dumnezeieștii Judecăți: Și nu numai pre cele întru arătare lucrute le vede, ci și pre cele întru ascuns îndrăznite le urmează, și pre mișcările inimii le știe. Deci un Judecător ca acesta având, să ne ținem de fapta bună, și să ne depărtăm de răutate: Că aceia îi va răsplăti, iar pre aceia o va munci.

Lui Paladie diaconului. 369.

Nu a voi, o înțelepte, ci a lucra se cade pre cele prea bune: Că nici vremea sfârșitului o știi, nici viclenia diavolului, pre care împotriva noastră o meșteșugește, mânându-le înainte dea pururi pre aceste de acum, iar pre ceia ce va să fie ca întru u vis a o năluci făcându-ne. Că de vreme ce știe, că acestea de acum trăiesc oamenii, iar ceia ce va să fie cu îndoială este, se ostășește asupra-ne: Că aceasta de acum adică amâgindu-ne, iar pentru ceia ce va să fie sfătuindu-ne, dedesubt pune pre cei ce i se pleacă, carii socotesc că această de astăzi dea pururi este de față. Pentru aceia și vremea lucrării întru nimic a lucra cheltuindu-o, greșesc din buna vreme. Că vremea pre întârziere nu o așteaptă: ci și cu materiilr cele din vremea cea din mijloc face a se amăgi pre sine-și, căci nimic nu pot să facă se muștră.

Lui Apolonie episcopului. 370.

Deși grele nedumeriri întru lucruri întâmplându-se silesc pre putere să o piardă, și de cuviință pre înțelegerea cea în mijloc căzută să o despartă: Dar cu toate acestea cei ce de pricepere nu sunt neîmpărtașiți, și carii dumnezeieștii drepte pre cele ale sale le lase, pre cuviință mai vârtos decât ceia ce îndată se pare alegându-o, nu prin căci se par că se biruiesc să îngreioiază, ci căci cu adevărat au biruit se bucură. Că biruința cu adevărat este nu căci se pare că îndată și sau biruit, ci căci din fapta bună și din blagoceștie nu au căzut.

Lui Ermin, și lui Ierachie prea strălucitului. 371.

Nestricata și dumnezeiasca putere singură adică voiește după vrednicie să ne cinstească: Dar singură și poate prin acelea care ne va cinsti, cu voirea puterea întrecându-se. Drept aceia să o iubim pre dânsa, pre ceia ce singură și voiește să ne cinstească pre noi, și poate, prin acelea care nu numai după vrednicie, ci și mai presus de vrednicie ne va cinsti: Că nu sunt vrednice, zice, patimile vremii acesteia de acum pre lângă slava ceia ce va să se descopere.

Lui Teodor eparhului. 372.

Prea bun povățuitor de norod și egămos pre acela su l-aș hotărî, nu pre cel ce jertfi prin lucruri de mită pornește: și pre acelor cu sine-și deopotrivă, (:că nu i-aș fi zis mai răi:) ca a unor stăpâni glasurile le cumpără: Ci pre cel ce prin fapta bună și prin blagocestie de noroade este spânzurat: Și nu întru glasuri numai înalt propovăduindu-se, ci și întru socoteli încununându-se.

Lui Zosima, lui Maron, lui Herimon, lui Eustatie. 373.

Niște cuvântăreți și adevărați bărbați peste măsură pre voi îndrăgitori ai răutății cum că sunteți vă adeveresc, și pre greșelile voastre cele după fel comodisindu-le, multă chinuire varsă asupra celor fără de durere. Iar eu pre acestea nu le voi zice pentru două. Că nici voiesc să-mi spurc limba, nici de aș fi voit, nu aș fi putut: Așa pre tot cuvântul îl covârșesc. Deci al vostru lucru este să socotiți, cum veți înceta de niște lucrări ca acestea, care și pre cei ce le grăiesc a-i rușina îi face.

Lui Pavel. 374.

Pre faptele bune cinstește-le, nu după bunele norociri te griji: Că acelea adică fără de moarte lucru sunt, iar acelea cu lesnire se sting.

Acluia-și. 375.

Cel ce nu hotărăște, ci întreabă, și judecății ascultătorilor pre hotărâre o lasă, mai luminată și mai lucrătoare cu întrebarea pre dovadă o face. Că pre cei ce adică hotărăsc, pentru obrăznicie cei mulți îi prihănesc: Iar pre cei ce întreabă, și decât

obrăznicia, mai înalți îi socotesc că sunt, și cu dragoste îi încununează, căci pre cele zise le primesc, și mai mari îi socotesc dea pururi. Că cei ce odată au hotărât, a răsturna pre cele judecate se rușinează. Întru acest chip oarece și Hristos, înțelepciunea cea negrăită, pre la multe locuri adică au făcut, iar mai ales la lucrătorii de vie. Căntrebând ce va face lucrătorilor de pământ acelora; Apoi aceia zicând: Pre cei răi cu rău Îi va pierde pre dânșii, și via o va da altor lucrători de pământ: El pre hotărârea acelora o a întărit. Că putând să hotărască, au silit pre aceia prin întrebare pre hotărâre să o scoată, și așa El au adevărit; Așa și Pavel ucenicul înțelepciunii au făcut: Că putând să zică. Nici se cuvine ca femeia descoperită să se roage lui Dumnezeu; Prin întrebare mai căutătoare pre hotărâre o au gătit, zicând, oare cuvios lucru este ca femeia descoperită să se roage lui Dumnezeu; Deci și tu nu întinde, și întări, și te sfădi, dacă cândva ceva voi să dovedești. Că mulți celor ce așa se află, deși bine ar zice, împotriva le grăiesc: Ci prin blândețe, și prin domolire, și prin întrebare mai arătată pre dovadă gătește-o: Că așa vei câștiga împreună cu biruința și pre părerea că ești blând.

Lui Mina diaconului. 376.

Nu strâmbe și pre alături și silite celor ce întreabă pre răspunsuri să le facem, ci drepte și nesilite: Că sfințitele cuvinte adică la toate păcatele pre vindecări luminate le aduc. Și precum niște doftori ce altă doftorie în loc de alta aduc celor bolnavi, nu-i va folosi, ci și îi vatămă: Așa și cei ce nu știu pre cele adevărate tămăduiri fiecaruia greșală să le aducă, și de doftorescul meșteșug sunt neiscușiți, și pre patimi le cresc. Că mai înțelepți vrând să fie decât cei cuvântăreți, și pre cele ce se par lor dogmatisindu-le, nu numai pre sine-și ci și pre cei ce către dânșii ca la niște limanuri aleargă îi fac să nu nimerească nădejdea, în noian pre dânșii de căutări aruncându-i.

Lui Pavel. 377.

Nu cel ce de toată pricina către nedreptate pustiu este, drept cu dreptate este să se numească, ci care pre stăpânirea lucrului o are, de nedreptate nu se apucă: Nu însă nici cel ce de nevoie ete întreg înțelept întreg înțelept după cuviință se va numi, ci care pre stăpânirea dulceților o are de bună voie pre întreaga înțelepciune o îmbrățișează. Că aceia adică prin căci nu pot să lucreze pre acelea care voiesc, pre blândețe de multe ori o plăsmuiesc: Iar întru stăpânire fiind, se vădesc: Iar acei prea buni atunci mai ales rabdă, și de dreptate se țin când stăpânirea pre nedreptate o naște.

Lui Marchion preotului. 378.

Cel ce din fapta bună a lucrurilor se strălucește, acesta adevărată podoabă a preoției este: Iar care înăuntru vredniciei nu poartă pre cunoștință, străină bună cuviință formăluind cu singură cinstea se fălește, acesta de adevăr întru cei neadevărați sau aruncat. Deci fiindcă de Dumnezeu iubitorul adică Ermoghen mărturisind faptei bune și pre vrednicie o au avut: Căci către amândouă ce i se cuvin lui sau sârguit, podoaba adică a preoției pre cel vrednic căutându-l, iar dregătoria faptei bune pre adăogirea cea îndatorată de la dumnezeiescul dar: Iar urâtul de Dumnezeu, precum ai scris, Evseviev de fapta bună văduvind, cu singură preoția se fălește. Acela adică de la toți se laudă, ca unul ce mărturisind vredniciei și pre voire o aduce în lucru: Iar acela se netrebnițește ca un neadevărat, și care în moștenire de nicăieri lui cuviincioasă au năvălit.

Lui Dorotei prea strălucitului. 379.

Nu pre cei ce deabia, și prin nenumărate nevoițe pre fapta bună o au isprăvit, și întru blagocestiva preoție au sfârșit, din cei ce cu năvălire au sărit asupra eii să-i închipuiești: Ci pre aceia adică înalt propovăduiește-i, iar de aceștia depărtează-te. Că la cei ce nu din aceleași către aceleași vin, nu se cuvine asemenea a ne apropia: Ci pre cei ce adică celenci a faptei bune pre preoție o au avut se cuvine a-i lăuda și a-i ferici: Iar pre cei ce a sări asupra eii au îndrăznit, aceasta cum, o voi tâlcui-o: Se cuvine a-i prihăni și a-i ticăloși: Că pre calea ceia ce duce spre dumnezeiasca liturghie trecându-o cu vederea, și pre răbdarea cea prea cuviincioasă și prea blagocestivă a ostnelilor celor iubitoare de fapta bună în multă vreme necinstindu-o, și pre legi și pre celelalte sfințenii cele din dreapta petrecere lepădându-le, destule loruși au socotit că le este hirotonia: Pentru care și cu dînsa singură fâlindu-se, împotriva celor ce drept viețuiesc se scoală.

Lui Arpocra sofistului. 380.

Nevoie este cel ce se îndeletnicește la un meșteșug, prea bine pre dânsul să-l învețe: Căci cei ce la multe pre sine-și se dau, deși sar părea că multe știu, dar nu la sfârșitu cel al tuturor prea din vârf vor ajunge, ci de se cade, lucrul cel cu deadinsul a-l zice, pre toate jumătățite și fără de vreme le vor avea. Iar deși dar părea căci

covârșesc prin căci multe știu, dar împotriva se covârșesc prin căci rămân înapoi de săvârșirile cele din fiecare meșteșug.

Lui Casian dregătorului. 381 .

Asemenea ceva au pățimit fratele tău cu slujitorii, carii sau trimis să aducă pre Hristos , dar sau întors cu multă minune: Și precum aceia sau biruit din grăirea în norod; Și trimiși fiind să-L lege, sau întors legați cu minunea: așa și el, precum au zis, robindu-se de frumusețea celor zise, nu numai de a se împotrivi prea dumnezeieștii credințe sau depărtat, ci și propovăduitor al eii și ajutor sau arătat. Că nimic decât adevărul nu este mai luminat, nici mai fără de răutate, când cineva nu ar lucra rău. Deci bucurându-te, împreună cu noi roagă-te, ca cei ce îl întâlnesc nu numai să nu se vatăme, ci și să se lumineze la minte.

Lui Evloghie. 382.

Nu mic lucru eu socotesc a suferi cu vitejie pre schimbarea lucrurilor: Că mulți adică mai greu lucru socotesc că este ca din buna norocire în rea norocire căzând cineva să-și păzească cugetul neîntinat: Dar eu prea greu lucru socotesc, ca din reaua norocire la buna norocire alergând cineva, să-și păzească cugetul măsuratec. Că și acesta și acela semn de bărăbție este la mine, nici a ocări întru bunele norociri, nici a se împuțina întru relele norociri, ci întocmai pre cuget a-l avea.

Lui Petru corictorului. 383.

Cel ce au luat su soartă stăpânirea, de legi cu dreptate este să se stăpânească: Iar dacă el le strică pre acestea, cum după lege va fi stăpînitor, el de răutate stăpânindu-se; Deci cu dreptate și după lege stăpânește, tu adică pre sine-ți cu cea prea mare stăpînire, iar pre supuși cu pogorământ. Iar dacă necunoștință a dreptății si pricinui, împărtașește-o celor înțelepți, și pricepuți, și carii pre dreptate o cinstesc, iar pre urâtele luări le defaimă. Iar deși sar fi uitat ceva, îndreptează: Iar de ți se pare că aceasta defăimare aduce, să știi că laudă prea mare îți naște: Și aceasta nu de la mine atâta o zic, pre cât în vechi istorii cetindu-o. Că oarecare împărat foarte de dreptate grijindu-se scria cetățenilor: Dacă ceva voi scrie afară de dumnezeieștile legi rânduind să se facă, să nu luați aminte ca la un necunoscător. Iar dacă acela împărat fiind, și de la oameni nevrând să se osândească: Că dumnezeieștii judecăți numai unul ca acesta vinovat este: pentru aceia, și cântătorul de Psalmi zicea, „Ție Unuia am greșit:” Atâta de dreptate se grijea, tu cel ce și

împăraților și boierilor celor mai mari ești supus, cu cale ar fi fost de dreptate să te ții, și nicidecum pre aceasta să nu o calci: gândind, că deși de osânda cea de aici ai scăpa de cea dumnezeiască nu vei scăpa.

Lui Maron. 384.

Cel ce de patimile trupului cele ne slobode sau robit, (:ca și mai groasă pildă să metaherisesc:) sau asemănat unui vizitiu, care au căzut din căruță, și se trage de hăturile care nu sunt lăsate de el, ci împletite cu dânsul, și osândă pentru trândăvie își ia. Unde cu adevărat împotriva celor după fire se întâmplă. Că fiind trebuință căruța de meșteșugul vizitiului să se povățuiască bine, vizitiul de cai se târăște rău. Că a povățuirii celei după fire răsturnare, este abaterea cea afară de fire. Pentru aceia se cade mintea să ocârmuiască pre trup.

Aceluia-și. 385.

Lucrul adică cel cu socoteală făcut și cu bărbăție, viteaz eu îl chem: Iar cel fără de socoteală, și puterea cea fără de minte, dârjje o numesc.

Lui Alfie monahului. 386.

Pentru singură averea acelor străine, mai ales, războiele se ațâță: Însă nu pre toți cei ce dau război se cade a-i prihăni: ci pre cei ce adică vor începe ori mâini nedrepte ori răpire, ca pre niște pierzători draci se cuvine a-i scoti: Iar pre cei ce izbândesc cu măsură, nici se cuvine a-i prihăni ca pre niște nedrepti. Că după lege lucru fac: Însă nici se cuvine a-i lăuda ca pre niște filosofi și înalt a-i propovădui, ca pre cei ce cerului cuviincioasă petrecere petrec, nu întru împotriva a lucra pre acelea care au pățimit, ci întru a suferi cu vitejie pre nebărbăție judecând: Iar pre cei ce cu dreptate adică muncesc dar covârșesc pre măsura muncii, ca pre unii ce nedreptățesc se cuvine a-i prihăni: Că cei ce fără de măsură muncesc, a doua oară iarăși încep munca. Că deopotrivă a măsura se cade cu greșelile pre munci, nu a covârși: Ca nu pre dreptate și pre cea după lege covârșindu-o, și pre socoteala cea pentru căci cu dreptate au muncit vătămându-o, în cei pierzători să o scrie.

Lui Olimpie. 387.

Cum că a se părea că știe cineva ceva de a nu ști nimic pricină este: Deși gâcitură se pare ție că este cea zisă: Mărturisește Platon, pre care dea pururi prin gură îl porți, zicând către Alciviad: Care din două pre sine-ți te-ai socotit, că n-ai știut aceasta; ori pre mine mai uitat învățând, și mergând la școala dascălului care pre tine te învăța să cunoști pre lucrul cel mai drept și mai nedrept; și ce, dacă nu poci; Nu ți se pare că întru alt fel aș fi știut eu pentru cele drepte și nedrepte, așa, dacă ai fi aflat: Dar nu socotești că aș fi aflat; Și prea cu adevărat, dacă ai fi căutat: Apoi nu ți se pare că am căutat; eu socotesc, dacă te-ai fi părut că nu știi. Deci dacă acestea întru acest chip se află, atunci vom ști, când părându-se că nu știm pre dascăli îi vom căuta.

Lui Atanasie și lui Teognost. 388.

Cum că adică fericitul Timotei prea următor sau făcut și prea minunat pre toată fapta bună din pildă a o închipui întru sine-și, știți deși eu nu scriu. Iar cum că decât la toți mai ales lângă noi stăruia, și de la noi socotea, (:deși așa nu se afla lucrul:) că i sau făcut lui începutul sporirii spre cel mai bun, multe putând a zice, le voi lăsa, păzindu-mă ca să nu scîrbesc pre oarecarii pentru acelea care mă fălesc. Dar una voi zice-o, a căreia toți și prieteni și vrăjmași îi sunt martori: Că atâta se biruia, și atâta cucernicie către noi avea, cât dacă voie lui sar fi dat, unde voiește, în curțile împărătești să petreacă ori la mine, pre aceasta mai mult o ar fi ales. Deci pentru două cu greu suferind pre sfârșitul acestuia, pentru una adică pentru necovârșita fapta bună, iar pentru alta pentru neasemînata dragoste, de două m-am mângâiat, și de căci cu slavă de aicea sau dus, și de căci de la Dumnezeu s-au încununat.

Lui Teodosie pustnicului. 389.

Destul este aceasta, să-mi mărturisească mie sfinția ta, că nu era greutate a năravurilor care pentru mici face pre mânie, ci iscusință a lucrurilor celor stricate, și car spre mai rău vor veni, dacă nu oarecare nevoie le-ar fi oprit: Că au arătat, precum ai zis, lucrul, cum la Eustatie și la Zosima, și la Maron sau crescut nebunii la cele către desfătare și către învierșunare: Că srechind și turbându-se, puțin de nu pre chendravi i-au acoperit. Deci nimic nu rămâne, decât ai plânge pre dânșii: Iar dacă și le-aș fi dăruit lor pre rugăciunile tale, bine ai fi făcut.

Lui Pavel. 390.

Știu pre oarecarii, poate încă și tu, pre laudele cele date neprimindu-le: nu căci nu era mai înalți decât câștigurile, că de toată lauda erau vrednici, ci căci mai mari poftea: Carii și părere de nebunie câștigă, de cea adevăra bună laudă golindu-se. Deci se cade mai ales adică a fi mai înalți decât câștigurile: Iar de nu, a iubi pre măsurare: Că nu pre cea mai presus de vrednicie căutându-o, și din cea după vrednicie să cădem, și de nebunie prepus să avem, nu pentru căci am luat ceva bun lăudându-ne, ci pentru căci am primit ceva rău comodisindu-ne.

Lui Nil. 391.

Cei ce cu măsură se scârbesc și a lăcrima pot: Iar cei ce se spăimântează pentru cele prea mari primedii, nici a lăcrima nu pot, de covârșirea patimii robindu-se, și toată câtă urmează a vea, cu iuțimea focului cheltuind-o, că fără de glas și mârniți sunt: Nici cuvânt, nici lacrimi slobozind, ci cu posomorârea feței arătând pre așezarea sufletului. Iar pre aceasta le-o naște lor ne așteptarea: Că lucrul cel nu mai dinainte cugetat cu gândul, căci de năprasnă li se întâmplă îi înspăimântează.

Lui Evtonie diaconului. 392.

Deși multă și mult împleticită este nebunia răutății, dar tu cu fapta bună pre aceasta biruiește-o. Că de vreme ce decât fapta bună adică nimic nu este mai strălucit, iar decât răutatea nimic mai întunecat, mulți de multe ori din cei ce nici a zice, nici a lucra ceva strălucit se nevoiesc, văzând a loru-și adică pre grozăvie, iar acelor îmbunătățiți pre strălucire: alegând pre oarecare din cei ce nimic bun, nici a zice, nici a face nu aleg, îl înalță, și îl laudă mai presus de vrednicie, unii adică cu ne învățatură, iar alții cu viclenie aceasta lucrându-o, ca să surpe pre slava acelor iubitori de osteneți, nu ca să arate minunat că este pre cel ce nu este întru acest chip. Dar cel sânguitor mai ales adică și decât laudele se cade să fie mai înalt: Iar dacă și ar înseta de acestea, să caute pre vicelșug, că aceia ori a-i tăia lui pre drumul cel către fapta bună vrând, ori a-l scârbi, au lăudat pre cel de grăire de rău vrednic: Și pre cei ce adică pentru neînvățatură aceasta o fac, de iertare să-i învrednicească: Iar pre cei pentru zavistie, să-i plângă: Că atâta se depărtează de a lucra ceva bun, cât nici către cel îmbunătățit, nu se află cu împăcare.

Lui Zosima preotului. 393.

Arătat erai de demult că pre preoție nu cu blagocestie o câștigai: Că nu prin petrecere prea bună a o câștiga judecai, ci cu bani a o cumpăra năluceai. Arătat ești și acum pre poftă în lucru aducându-o, măcar că la apusurile vieții fiind de aceia. Deci care iertare ție îți va rămâne, celui ce împreună cu răutatea a muri voiești.

Lui Isidor. 394.

De aș fi văzut, o tizule, pre un bărbat măestru adică din cele văzute pre trebuință să o sămuiască, dar mai măestru din cele nevăzute pre cuviință să o vadă, și întru ispite și întru primejdii pre mușcarea acelor ce sunt împreună și prin cuvinte și prin îndemnări, și prin netemerea sa putând să o scoată: Pre acesta și prea priceput și prea viteaz l-aș fi hotărât.

Lui Apolonie episcopului. 395.

Pre acela numai eu împărat și ighemon îl socotesc că este, care stăpânindu-se pre sine-și pre supunere de blândețe și de iubire de oameni o au spânzurat: Iar pre ceilalți tirani se cuvine a-i numi, cei ce prin ostenele altora loru-și dulceți necuviincioase își strâng.

Lui Atanasie diaconului. 396.

Dacă tot omul datorie a morții este, și cu neputință este aceasta, ca să nu dea datoria: Care lucru nici împărați, nici tirani, nici stăpânitori, nici înțelepți, nici drepți n-au putut să-l facă fără de întărire, (:că dumnezeiască este hotărârea cea ce cere pre aceasta:) pre ceilalți adică se cuvine a-i ticăloși, și a-i plânge, căroră sfârșitul început se face de munci: Iar pre aceia se cuvine a-i lăuda și înalt a-i propovădui, a căroră sfârșitul nevoițelor întru începutul cununilor au stătut. Că pre hotarul fericirii celei din vârf aflându-l, de celelalte toate negrijindu-se, pre singur sufletul l-au împodobit, a căruia și trupul palat de curăție l-au arătat: Care și întru înviere întru mai bine împodobindu-se, împreună cu trupul viața cea fără de moarte o va viețui.

Lui Ishirion preotului. 397.

Se cuvine a fugi, o prea bunule, de cei răi și gonindu-te: de nu ar voi să se pocăiască: Și a goni pre cei prea buni, și fugind, deși nu ar voi să se liniștească.

Lui Teodosie preotului. 398.

Cum că adică și pre ocări și pre nedreptăți a le euferi, și aici aduce slavă, și acolo încă laudă va aduce prea mare, prea cu deadinsul știi: Iar cum că a mulțumi celui ce te nedreptățește, și te ocărăște, ca celui ce spre mai mare filosofie te gonește: Și mai ales când de multe ori aceasta făcându-o și sar mândri: Ca să nu zic, că pre ale noastre cununi le voiesc, din străine primejdii să se țese: Prea mare este, și decât a mea putere mai mare, care a suferi adică pre a fi ocărâtă și nedreptățită poate, dar încă nu au isprăvit pre a mulțumi celor ce o nedreptățesc, și să se roage curat pentru cei ce totdeauna o supără: Și mai ales când nici voiesc să se pocăiască, ci și pre cei ce pentru dâșii se roagă îi râd. Aceasta de la mine învațe-o: Iar dacă tu și pre aceasta o ai isprăvit, foarte pre tine te laud și te fericesc pentru mărimea de suflet: Că eu, (:că nu aș fi ascuns pre greșeala mea:) de multe ori curat rugându-mă pentru cei ce pentru oarecare întâmplare mi sau făcut vrăjmași, și vrând să mă rog și pentru cei ce pentru cugetare și sârguință prin singură gura pre aceasta făcându-o NU ÎNȚELEG 464v m-am prins: Însă nu nu cred celor ce la atâta faptă bună sau suit, ci și mă bucur și împreună mă bucur, și m-aș fi rugat la măsura aceasta să ajung. Că nu pătimesc patima multora, carii când nu pot să se apuce de oarecare faptă bună, necuvios ceva lucrează: Că ori nu cred celor ce au isprăvit, dintru care lucrează și pentru ceilalți hotărând: Că au fire mai toți dintru ale sale și pre hotărârile cele pentru cei de aproape a le aduce: Ori rușinându-se căci pentru micșorarea de suflet sau prins, se fălesc ca și cum au isprăvit: Și mai ales când pentru nearătat lucru pricina ar fi: Ori la vedenii aleargă, de lucru fugiind, ca scăpare că nu din trândăvie, ci din judecată sănătoasă nu au isprăvit. Care lucru eu știu pre oarecarii că l-au pățimit din cei ce nu au putut să isprăvească, nici pre aceia să nu aibă două haine, că trebuia să nu zică, că se cade a privi, ci a se minuna de cei ce au isprăvit, dar a mărturisi că au rămas înapoi de nevoița aceasta. Că eu pre aceia mai ales înalt îi propovăduiesc, carii au săvârșit pre acelea care acum deocamdată a le săvârși nu am putut.

Lui Martirie. 399.

Prea bun lucru este, o prea iubite, a cruța pre vreme: ca să nu sufere ca iarăși să vină asupra, nici în deșert, cheltuindu-se pre aceiași cale să se întoarcă: Ci legii celei nedezlegate a firii plecându-se, (:că prea iute este și prea grabnică:) aleargă

adică neîncetat drum, iar a se prinde celor ce voiesc nu se dă. Drept aceia se cade a ne ține de dânsa apropiindu-se: Că este cu puțință atunci a o prinde și a o ține: Că după ce au trecut și a o goni nesăvârșit lucru este, și a o prinde cu neputință.

Lui Ermin comitului. 400.

Nu te minuna, dacă atâția păstori zicându-se pre oi le mănâncă lupii: Că atâta stau departe oarecarii dintrânșii, (:că nu se cade pre toți a-i prihăni:) de a le păzi și de a le griji, cât nici pre chipul câinilor acelor ce le păzesc nu-l urmează, ci pre cele ale lupilor le lucrează, pre oi mănâcându-le. Că nu le-au fost lor din destul lâna și laptele, ci și de dânsele sau apucat, nu de trupuri, (.că mai mic lucru ar fi fost:) ci de suflete: pre toată adică cea grasă junghindu-o, iar pre toată cea neputincioasă trecându-o cu vederea, și pre toată cea rănită negrijindu-o, iar pre cea tare și care nu se supune învierșunării lor, cu vicleșuguri și cu vrăjmășii ucigându-o.

Lui Dorotei prea strălucitului. 401.

Cu dulceață și cu dragoste pre adevăr cinstindu-l mă par că mă biruiesc, ori mințind biruiesc: Că adevărind adică, deși mă voi părea că mă biruiesc, am biruit: Iar cu amăgire biruind, deși mă voi părea că am biruit, mă biruiesc.

Lui Martinian, lui Zosima, lui Maron, lui Eustatie. 402.

Fiindcă vă fățarniciți că nu cunoașteți, cum că răutatea decât toată munca este mai cumplită, lucru drept am socotit pre însăși aceasta să vi-o vestesc. Iar dacă pre sine-vă vă amăgiți de dulceți cocoințindu-vă, luați în minte și pre muncile cele îndatorate învierșunării, și care negreșit se vor răsplăti, și depărtați-vă de aceasta.

Lui Serin. 403.

Uneori bucuria nemăsurată decât scârba mai mult pre suflet îl nedreptățește: Că aceia adică îl îngâmfă, și nebun pre dânsul îl lucrează, și de fire uitare îi pricinuieste: Iar aceia pre cugetul lui îl smerește, și pre îngâmfare îi o deșartă, și de fire îi aduce aminte, și la fapta bună îl îndeamnă. Deci se cade și decât bucuria și decât scârba mai înalt să fii, și cu măsură și cu știință pre năpădirea amândurora să o suferi.

Lui Ierachie diaconului. 404.

Și decât doftorul deși prea bun ar fi, și decât ajutoririle deși multe ar fi și scumpe, și decât boala deși lesne de vindecat ar fi, mai mult poate voirea aceluia ce bolește, dacă sar fi încredințat pre sine-și că bolește, și la vindecare a merge sar fi sârguit. Că deși acelea toate împreună ar fi alergat, și nimic nu ar fi rămas din cele ce aduc la sănătate, nimic atâta nu vor putea voirea bolnavului împotriva lucrând, și acestora tuturor dându-le război. Deci dacă și tu știi că bolești: Nu mic lucru este încă și aceasta, (:că mulți bolind nici că bolesc nu știu:) sârguiește-te și vindecare a dobândi: Și ai fi dobândit, dacă pre sine-ți te-ai fi întins, și pre dumnezeiasca știință o ai fi chemat către sine-ți, ceia ce și pre fire, și pre boli, și pre toată răutatea o biruiește.

Lui Paladie diaconului. 405.

Deși cel ocărât de la tine arătat este mâniat, și pe furiș arătând ca și cum nu îndelung te va osândi pentru îndrăzneala, căci ești și ocărător și rău: Ci cred, că se va supune sfătuirii, și nu va izbândi. Deci dacă ai scăpa acum de osânda ceia de la oameni (:că vei scăpa precum mi se pare:) pre sine-ți înțelepțește-te, și te osândește, cu pocăința adică pre sine-ți bătându-te, iar cu darea de răspuns pre cel ocărât mângâindu-l, și nu căci nu încă lucrezi pre aceleași pre întemeiere dobândindu-o. Că dacă întru aceleași ai rămâne, deși de osânda cea de la oameni te-ai tăinui, de cea dumnezeiască nu te vei tăinui.

Lui Serin. 406.

Dacă celor ce se nevoiesc la fapta bună, cu îndrăzneală și acum li se cuvine să viețuiască, și după viața aceasta de aici să stea înaintea dumnezeiscopului divan: Iar celor ce pre răutate o îmbrățișează rușine și acum le urmează, și acolo le va urma: Pentru ce pre aceia adică nu o îmbrățișăm: iar de aceasta nu în sărita fugim.

Lui Iron monahului. 407.

Fapta bună lucru este și de nevoie, și folositor, și bun, și cuviincios, și câștigător, și trebuincios. De nevoie adică, că decât a petrece drept nimic nu este mai de nevoie:

Iar folositor, căci către fericire aduce: Iar bun, căci cinstește pre cei ce o au: Iar cuviincios, că împodobește pre cei ce o au câștigat: Iar câștigător, că dezleagă sfârșitul eii pre osteneli: Iar trebuincios, că nimic decât dânsa nu este mai trebuincios. Deci cine dacă foarte nu este ieștit din multe nu foarte se va ține de dânsa.

Lui Isaia. 408.

Cum că mărimii de suflet adică și marea cuviință îi urmează, iar micșurimei de suflet mica cuviință, prea cu deadinsul mi se pare că știi tu: Iar cum că după dreptate aceia adică se cuvine lauda, iar aceia temerea, și aceasta mi se pare că o știi. Că aceia adică și pre buna norocire cu măsură, și pre reaua norocire cu vitejie o suferă: Iar aceia uneori adică foarte înaltă, iar alte ori foarte ssmerită se face, cu lcururile împreună schimbându-se, și de evripu nimic deosebindu-se.

Acluia-și. 409.

Dacă împrejur curgând pre nedrepata bogăție văzându-o, bogat pre sine-ți te socotești: Și pre cei ce filosofesc îi ticăloșește, ca pre unii ce cu cumplită fiare se luptă: să știi că ceia ce pre aceia îi socotești, aceasta tu asemenea cu aceia dacă te-ai cerca o pătimești: Iar dacă nu simți, nici un lucru minunat nu este. Fiindcă și cei ce cu nebunie se turbează, lucrând pre acelea care le lucrează, pre sine-și se fericesc: Dar cei ce cu adevărat sunt sănătoși rād.

Lui Emilian. 410.

Pentru aceasta lucru este, precum se pare, a scăpa de gândul iubirii de slavă: Fiindcă ceia ce o face cineva spre surparea lui, aceasta început de altă iubire de slavă se află. Deci pre cei ce adică sunt pustii de fapte bune, dar a se slăvi poftesc, ca pre niște cu greu de vindecat, se cuvine a-i învăța, zicând: Că nevoinți-vă la fapta bună, și atunci căutați slavă: Iar pre cei ce cu fapte se fălesc, și pre slavă nu o defaimă, ca pre niște cu lesnire de tămăduit, se cuvine a-i vindeca, zicând: Că mai mari vor fi și mai strălucite faptele, când și pre slavă o veți defăima, ceia ce și a cădea se rușinează, și a sta nu poate, ci spre neființă să meargă cu lesnire știe. Căci cuviința o căutați, dar nu încă este vreme de aceasta: Va veni vremea când veți străluci ca soarele: Iar pre cei ce decât slava oamenilor mai înalți, ca pre niște filosofi a-i lăuda.

Aceluia-și. 411.

Mai dumnezeiesc lucru este ca cel ce lucrează ceva bun, să nu caute slava cea de la oameni: Iar dacă lucrând cineva o ar căuta, iubitor de slavă unul ca acesta este, nu măreț în deșert. Că cel ce este deșert de fapte bune, și slavă caută cu cuviință lui, măreț în deșert este, pentru acelea care nu le lucrează fălindu-se, și cu străină față trufindu-se. Că nu numai pre mărirea deșertă se cuvine a o socoti, (:că dacă aceasta sar fi dat și iubitorul de slavă măreț în deșert după cuviință sar fi numit:) ci dacă chiar și-ar grăi numele, cel ce este deșert de lucruri bune, dar se șine de slavă, măreț în deșert cu dreptate sar fi numit.

Lui Proshie scolasticului doftorului. 412.

Nu precum în noian, o înțelepte, de la izbirea vânturilor celor sălbatice se face, așa și în suflet, ci de la trândăvia lui. Că de nu el ar aprinde văpaia, de nu hrană ar da focului, de nu pre fețele cele frumoase le-ar iscodi, de nu pre frumusețile cele străine le-ar cerca, de nu la priveliști unde-s grămezile dulceturilor s-ar sui, de nu ar îngrășa cu desfătare pre trup, de nu ar cufunda cu vis pre gândul cel ce îl hățuiește, nu se înalță văpaia, nu se aprinde flacăra, nu se face mai cumplită fiara, nu se curmează ca de niște vânturi iuți curăția minții.

Lui Zosima, lui Herimon, lui Maron. 413.

Vie blândă se zice, de la căci ne îmblânzește pre noi vinul, cu vreme și cu măsură aducându-se: Că și credință oamenilor și dragoste le pricinuieste, și de veselie pricinuitor, de plâns doftorie, și de trândăvie surpător este: Și celor ce bolesc ajutor prost, și de multe feluri de patimi vindecare: Iar celor sănătoși reazem, și de sănătate păzitor: Iar dacă cineva pre nimic NU ÎNȚELEG 467r prea: și pre măsură prea bună: necinstindu-o o ar fi ocărât asupra lui, își va izbândi ocară: Și pre cap și pre tâmple le va tulbura, iar pre tărie o va izgoni, și pre tot trupul îl va slăbănogi: Iar pre mâini și pre picioare legându-le (:că precelelalte pre cele decât acestea mai necuviincioase, nici este bine a le grăi:) le va da și prietenilor și vrăjmașilor spre răs.

Lui Leontie. 414.

Fapta bună atâta stă departe de a se muștra de schimbări, cât și lor pre frânele cele cuviincioase punându-le le îndreptează către cuviință. Căci cu bogăția adică pre iconomie o amestecă, iar cu slava pre măsurare: și cu începătoria adică pre ne mândria, iar cu sărăcia pre bărbăție. Deci dacă și pre izvodirile lucrurilor le biruiește, și dea pururi pomenită și aicea are și acolo va avea pre laudă, pentru ce nu o îmbrățișăm pre aceasta.

Lui Arpocra sofistului. 415.

Cele ce pentru îngropările celor ne filosofi și neînvățați sau obișnuit a se împlini, altora se cuvine a le lăsa: Iar tu cu laudele cele mai desăvârșit acopere pre cel ce sau mutat, și cu cele neșefuite și prea cuviincioase îngropării împodobește-l, pre darul cuvântului dăruindu-l: Ca și pre acela să-l cinstești, și pre cei după noi spre râvnă să-i aduci.

Lui Gesie dregătorului. 416.

Deși biruindu-te de acelea care ai pățimit, încă a te birui pre sine-ți nu ai putut spre a nu munci, ci spre a osândi pre cel ce te-au ocărăț ca întru un vis nălucește: Mai ales adică străin este și acest lucru de creștin. Iar dacă pre lege te-ai rezema, dă-te deocamdată: Că ori vremea pre tine te va vindeca, ori acela își va da răspuns, dacă atâta este mânia: și după acestea vei putea pre dânsul să-l muncești, nimic de vreme spre a nu se osândi acela vătămându-te. Și acestea până întru atâta. Însă zi prietenului tău: Vino până la noi, ori ca să dai din acelea care ai, ori ca să te împărtășești din acelea care nu le ai: Că tu adică zice că ai înțelepciune de a grăi cu mare cuviință ne lepădându-se, iar noi zicem pre adevăr cu prostimea și cucernicia împodobit. Că ori celor ce se află înalți vei urma cu dragostea, ori te vei întoarce acasă nimic păgubindu-te.

Lui Zosima preotului. 417.

Dacă adică singur dorul iubirii de bani de la tine și ar fi trecut și sar fi dus, nu atâta prihănire de la toți ai fi suferit: Iar de vreme ce toți întru tine, precum zic, fără de dănțuire au dănțuit, socotind că mai mari decât toată munca păcătuiești, ca de o pestriță și cu multe chipuri fiare se abat. Deci dacă voiești pre o ne slavă ca aceasta să o ștergi, pre cele cuviincioase oamenilor celor îmbunătățiți și le zi și le lucrează.

Lui Avsonie corictorului. 418.

Laud pre cugetul tău cel înțelept, că pre frică cu blândețe amestecându-o pre nimeni n-ai, nici pre cei ce pentru frică urăsc, nici pre cei ce pentru blândețe greșesc: Ci ție pre următoarea amestecare împotriva ți-o dau supușii, că întregă înțelepciune pre dragoste împreunându-o: Că de vreme ce pre cele ce prea mult unele de altele se despart le-ai amestecat, și ei pre răplătirea cea potrivită ți-o dau ție înapoi, de la tine învățându-se să împreune pre cele despărțite.

Acluia-și. 419.

Isprăvile tale adică, (o prea blând ochi celor nedreptățiți, deși celor ce nedreptătesc este prea înfricoșat:) mai mari sunt decât limba acelor ce le laudă pre dânezele. Dar se roagă ca mai mult să se biruiască de a ta faptă bună ceia ce spre mai mult sporește.

Acluia-și. 420.

Cel ce celor măsurateci la obiceiuri fără de mândrie se aduce, iar de cei ce cu socotelile se îngâmfă, și către trufie privesc nu se spăimântează, acesta de fapta bună prea mare semn scoate.

Lui Luca prea strălucitului. 421.

Nici pre îndrăzneală nerușinare se cuvine a o numi, nici pre nerușinare îndrăzneală: ci pre ceia ce adică pre cei ce greșesc cu bună rânduială îi mustră, îndrăzneală: iar pre cei ce pre cei ce isprăvesc ceva bun, îi ocărăște, nerușinare: Că aceia adică doftoreștii sau asemănat, iar aceia vătămatoarei așezări, căci aceia adică pre cei bolnavi îi tămăduiește, iar aceia pre cei sănătoși îi tulbură.

Lui Chir preotului. 422.

Deși decât toată împărăția este mai înaltă și mai vrednică preoția, dar cei ce pre aceasta o au luat cu soartă nu se cade împotriva acelorlalți pentru aceasta să se ridice, ci prea cuviincioasă și prea potrivită podoabă a aceștia să se socotească pre

blândețea cea cu pricepere: gândind, că mai înaltă adică este decât toată omeneasca și cinste și vrednicie: Dar pentru dumnezeiescul și dar și rânduială pre aceasta o au luat pentru folosul celorlalți, pre care nu ar fi cu dreptate cu tirania să o ocărăscă.

Lui Arpocra sofistului. 423.

Era oarecând doi frați buni, carii sau fost împerechiat întru sine-și atâta, cât și pre cei ce la cuvinte de pace îndrăznea să-i aducă, vrăjmași îi socotea. Iar eu (:că se cade adevărul a-l grăi:) de ne nemereală temându-mă pregetat-am cu vreunul din trănșii mai întâi să vorbesc: Iar mai pre urmă socotind că acest lucru este ne viteaz, și poruncindu-mi mie că trebuie aceasta negreșit să se facă, deși nu aş nimeri scopul, am venit spre lucru: socotind adică că acest lucru greu este, dar însăși de cele ne nădăjduite apucându-mă. Și cu atâta l-am aflat lesnicios pre acesta, cât nici de azvârlituri nu au fost trebuință. Că destul i-au fost aceluia a mă atinge eu de cuvinte. Drept aceia și tu nu lua aminte la greutatea lucrului, ci apucă-te de nevoie: că poate nici de osteneli nu vei avea trebuință.

Aceluia-și. 424.

Când tabăra de întreagă înțelepciune, și de supunere, și de rânduială, și de voievodală faptă bună sar împărtăși, atunci potrivnicilor cumplită se arată, și mai înainte de buna îndrăzneală biruințele de multe ori le pune, vrăjmașii spre rugăciune mergând și mijocind. Deci fiindcă acestea de la noi fiind datoare să se facă împotriva dracilor, nu se fac: Că nu unii cu alții împotriva aceluia, ci împotriva unora altora cu aceia ne ostășim: Nu este minunat lucru, dacă ne biruim: Ci mai vârtos acela, dacă nimic făcând dintru acelea care celor ce biruiesc se cuvine, ne-am învrednici să biruim.

Copiilor lui Arhondie. 425.

Am trimis pre prea bunul Evtomnie, acela ce de cuvinte împăcătoare va fi vouă povătuitor: Deci cucernici-ți-vă mai întâi adică de cuviință, iar al doilea de înșivă, al treilea de mine, cel ce întru acelea care se cuvine să poruncesc, vă sfătuiesc: Al patrulea, de cel ce au primit atâta osteneală să pătimească pentru a voastră pace: și pre toată vrajba izgonindu-o, cu dragoste pre prietenia cea către înșivă o îmbrățișați.

Lui Zosima preotului. 426.

Deși aici, o că toate mici către a ta nesimțire se vor zive, locul primește pre cei ce nu de la aceleași locuri au venit, dar acolo alegere va fi cu deamănuntul. Deci mai înainte adică, când învățătorii Bisericii și pentru prea bună petrecere cu dumnezeiscul Duh se strălucea, și aicea se despărțea cei ce greșea: Și pocăindu-se, iarăși se înnumăra întru sfințita adunare a Bisericii. Iar acum (: că nimic greu nu voiesc să zic:) toate fără de rușine se îndrăznesc, și nimeni nu este cel ce să-i pedepsească. Ci celor îmbunătățiți sunt grei: Iar celor iubitori de păcate sunt blânzi: Că pre aceia adică îi fac să amortească, iar pre aceia la mai mare răutate îi deprind: mai ales când și bogăție împrejurul lor ar curge. Deci, fiindcă și Evsevie, (:cel ce nu știu cum pre tine te-au hirotonit, faptei bune vrăjmaș fiind:) pre tine cel ce la cea mai de pre urmă răutate ai venit nu te izgonea din împlinirea Bisericii, nu socoti acum că și acolo nimic greu nu va pătimi. Că atâta și pre acela și pre tine vă va munci osânda, pre cât aicea îndelung răbdând nimic nu au folosit, ci și a se huli pentru voi au primit.

Lui Paladie diaconului. 427.

Cel precum tu negustat din osteneli, nu este cu dreptate să zică că are trebuință de odihnă: Că pre urmă de osteneli este odihna: Iar fără de acelea desfătare cu dreptate ar fi să se numească. Că cei ce în osteneli au încetat se cuvine să se odihnească: Iar cei ce cu totul au stătut departe de a se osteni, neînfrânați se cuvine a-i numi și deșerți. Drept aceia până ce tu nu ai primi pre sudori, se cuvine să stai departe și de numele odihnei.

Lui Avsonie corictorului. 428.

Legile adică pre cel ce asupra ta sau întărâtat prinzându-l l-au trimis sub mâinile tale ca să ia osândă: Iar tu (:că mai înalt ești și decât ocară și decât defăimarea, pentru aceia și filosofie cu începătoria cea după lege ai amestecat,:) puține sfătuindu-l pre acesta, prin căci îl vei învrednici de iertare mai bun fă-l: Că atunci adică cu lesnire, și acelor cum sar întâmpla este: Iar iertare a da, a unora, în ce fel tu ești.

Lui Isaia. 429.

Te pari că dintru căci adeseori iertare, pentru acelea care greșești dobândești, și la a păcătui mai mari decât iertarea te-ai deprins: Deci pre frâul înfrânării metaherisindu-l, ispitește-te a te orpi pre sine-ți de a te purta peste prăpăstii: și pre doftoria iertării netrebnică să nu o faci: Ca nu ca un necunoscător pre tine și nesimțitor dumnezeiasca osândă de aceia să te pedepsească.

Lui ofelie grammaticului. 430.

A prea mare-i scrieri și învățături bunătate este εΙ... NU ÎNȚELEG 469v epistolia adică de pricină grăirea și dovadă: Că nu cade numai să se întărească, că aceasta fiind este, ci și pentru căci este, de este cu putință, să arate,. Că aceasta este cu adevărat știință, căci cu pricină a ști.

Lui Serin. 431.

Nu peste fire, nici afară de măsură a te sătura de buna norocire pofti: Ci pretutindeni pre omenire privește-o, și către schimbări caută, cele ce pot întru o zi de multe ori către lucrurile cele împotriva să se prefacă. Că așa și dorit vei fi, și pre buna norocire adevărată o vei avea: Iar dacă și sar întâmpla schimbare, nimic greu nu vei pătimi, ca acela ca mai înainte ți-ai învistierit ție-ți comorile iubiri de oameni.

Lui Serin diaconului. 432.

Celor nedrepti judecata le datorează dreapta muncă, și negreșit le-o va da, fiindcă voiește nedreaptă să fie judecata, ceia ce pre toate cu dreptate le ocârmuiește, și de dreptate multă purtare de grijă face.

Lui Didim și lui Iron preoților. 433.

Nu se cade a vă minuna, dacă cei răi celor buni le-au dat război: că împotriva era lucru minunat, dacă nu așa sar fi aflat: Că deși foarte necuviincios lucru se pare, și nici cu cuvântul grăit, căci nu lucru suferit este acesta, dar însă după socoteală se face. Că se împotrivește întunericul luminii: și tâlharii făcliile stingându-le spre a

tâlhări se abat. Că muștrare socotind a vieții lor pre năravul acelora, izgonit pre dânsul a-l face se sârguiesc.

Lui Teon. 434.

Prea slăvit lucru este, o prea bunule, cel ce decât părerea ceia ce stăpânește este mai înalt, și de obișnuință străin.

Lui Leontie diaconului. 435.

Nimic, o prea bunule, întru a ta faptă bună fără de har, nici urât, decât despre partea ta, să nu ierți să se facă, ci și celor ce oarecare de nou izvodiri la legile cele Bisericești sfătuiesc, zi-le că se vor tângui și aici și acolo, de nu noua izvodire ar fi încetat. Că precum împreună cu necuvântare sau ridicat, cu îndrăzneală fără de socoteală mai mult ridicându-se spre apucare decât cu dreaptă judeată a vredniciei, așa după cuviință și se vor surpa iarăși. Că neputincios lucru este dea pururi cel afară de vrednicie: și acelor ce după îndrăzneală fără de socoteală se ridică nimic întărit, ci grăbnicia are pre schimbare, dacă nu împreună cu fapta bună sar face.

Lui Zosima preotului. 436.

Greu lucru este adică, și căci de desfătare și de desfrânare sau prins omul ce se pare că în preoție în oarecare chip este: Dar cel decât toate prea jalnic acela este, că pre cele ale celor nesfințiți și pângăriți le lucrezi, și de slava cea de a te socoti că pre preoție o ai câștigat te ții.

Lui Evtonie diaconului. 437.

Tu adică după cuviință te minunezi, cum ticălosul Zosima cu osârdie de răutate se ține; și legătură de snop este aceasta neruptă, care după ce sar tăia nu sar duce purtându-se spre necuvioase fapte. Iar alții nu se minunează, ci și după cuviință socotesc căci cu răzvrătirea cea din început răutatea sau crescut. Că pre aceia adică că din rob tată sau odrăslit, după cuviință o lasă. Că mulți robi, decât unii ce se par că sunt slobozi mai buni sunt cu năravurile, iar pre povățuirea cea din copilărie o netrebnicesc, ca una ce este plină de toată răutatea. Pentru aceia și împreună cu dânsul sau întărit așezământul relelor, și întru deprindere răutatea sau sporit. Deci

lăsând de a te minuna, pre vindecarea cea prin sfințitele tale rugăciuni dăruiește-i lui: poate cumva sar fi pocăit.

Lui Nil. 438.

Deși cei iubitori de cinste prin laude mai ales se ascut, (:că însetează de laude mai mult decât de băuturi:) ci cu măsură se cade a le face acestea, și nu prea a le țese. Că mulți din covârșirea laudelor slăbănogindu-se, slăbănogesc pre gătirea cea spre osteneli.

Lui Agatodemon și lui Ofelie grammaticului. 439.

Fiindcă și cugetările cele întru un chip și dojenirile taie în oarecare chip pre tăriile sufletului celor mai leneși: (:Că li se pare lor toată schimbarea formei dulce:) se cade scrisorile din sânghință și din mângâiere să se amestece. Că din mângâiere adică cei învățați nimic nu se vor vătăma, iar de sânghința ceia ce sau amestecat cu mângâierea cei nu prea trândavi se vor folosi.

Lui Teodosie. 440.

Știu adică dintru acelea care aud, că nu pentru foarte vechi lucruri grăind, fără de frică lucrezi prihănirea cea împotriva ticălosului Zosima, împreună ajutorătoare neavând spre grăire de minciună pre vreme: Că pre însăși lucrurile le aibi mărturisind: Dar se cade nu atâta pre limbă a o întrarma la prihănirea cea împotriva lui, pre cât la plânsurile cele pentru dânsul și la rugăciuni. Că prihănindu-se, mai mult spre răutate, precum se pare, se zădărăște: Iar plângându-se, poate sar fi tras și ar fi ieșit din răutate.

Lui Zosima. 441.

Mulți adică, o prea bunule, la elini pre fapta bună cea de bune obiceiuri învățătoare isprăvindu-o se laudă: Iar dacă și trândăvia părintesc și obișnuit lucru le-ar fi fost lor, nici așa nu se cădea ca noi pre purtarea de grijă cea către fapta bună să o dăm în jaf: Că mijlocul între noi și între aceia nu puțin fiind lipsește pre iertare.

Lui Macarie episcopului. 442.

Dacă niște cuvinte ca acestea metaherisind cuvântul, care și pre firea cea neînsuflețită după cuviință o ar fi înduplecat, nu au plecat pre neîmblânzita aceia fiară care asupra lui sau turbat: au arătat luminat, că a se pleca și nu, a ascultătorilor este, pentru hotarul de sine stăpâniri, pentru care și cuvântul judecății vrednic de cuvânt este.

Lui Martirie. 443.

Pre cei lesne spulberatici și nestatornici și bucuria și scârba din starea cea cuviincioasă îi azvârle, aceia adică întrariându-i și a ocări plecându-i: Iar aceia smerindu-i și fricoși făcându-i. Iar pre cei statornici și întemeiați, și temelie a priceperii au, nici una dintru acestea din cuviință nu-i scot. Că pre ale aceia adică săltările le umple, ca și cu oarecare frâu cu gândul trăgându-le înapoi: Iar decât aceia mai înalți se află, pre nemăsurarea ei muncindu-o.

Lui Agatodemon. 444.

Nou ceva am văzut, pre care cu lesnire nu l-ar fi primit cineva, necercând cu deadinsul lucrul. Că trei împreună prieteni pentru un lucru rugându-se, cel adică prea iscusit au mai întărâtat, iar cel mai puțin iscusit au îmblânzit, iar cel prost de a grăi au plecat. Și au putut adică cel neînvățat atâta, pre cât trebuia cel prea iscusit: Dar au pătit cel prea retoric, ceia ce trebuia să o pătimească cel prea neînvățat. Iar după ce întrebat au fost acela, la care mijlocirea aducea, au zis, că la năravul celor ce se ruga au luat aminte, nu la cuvânt: petrecii sau plecat, nu limbuției. Deci dacă viața pre cuvântul biruiește, și socoteala pre limbă, mai întâi pre socoteală, apoi pre limbă se cuvine a o împodobi. Iar dacă nu crezi că sau făcut acestea, la a li Homer*¹⁴⁷ mijlocire, pre care dea pururi pre limbă o ai, trimite pre mintea ta: unde cel din Itaca*¹⁴⁸ prea iscusit fiind, mai mult au întărâtat pre Apelianul: iar cel mai puțin iscusit, pedagogul zic, l-au îmblânzit: Iar Telamonie, cel foarte prost de a grăi l-au plecat. Și au putut adică Telamonie atâta, pre cât trebuia Laetrie: dar au pătit acesta, ceia ce trebuia acela.

Lui Zosima preotului. 445.

¹⁴⁷ Omiriceasca

¹⁴⁸ Itacheanul

Pre scoteala mea arătat voiesc a o pune. Iar dacă cineva cu covârșire i se va părea că sau zis, pare-i-se. Că îndrăgitorii faptei bune vor mărturisi ceia ce se va zice. Deci zic, dacă adică faptei bune muncă, iar răutății cunună sar fi învistierit, prea cu dulceață, osândă aș fi luat îmbunătățit fiind, decât m-aș fi încununat îndrăgitor al răutății fiind. Atâta răutatea adică, deși cunună ar pricinui, decât toată munca mi se pare mie că este mai cumplită: Iar fapta bună mai vrednică de cinste, măcar deși de muncă nu ar fi neîmpărtășită. Deci dacă adică ceia ce sau zis de mine aceasta este covârșire, precum ar fi zis oarecarii, întru acest chip este și destul fie: Iar dacă și negreșit faptei bune cunună, iar răutății muncă îi este gătită, care lucru este cel ce te-au plecat pre tine ca în fundul răutății să te cufunzi pre sine-ți, cu dulceață eu te-aș fi întrebat pre tine.

Lui Palladie diaconului. 446.

Omușor rău, și urât, și întinat, căci cu ce nume nu din cele urâte numind întru scrisorile tale pre Zosima, adevărat adică îl grăiești, dar mă tem nu cumva și tu cu puțin mai pre urmă întru acest chip să te afli. Că pre acelea, precum zic oarecarii, ai început a le lucra, pre care acela lucrându-le întru nevindecată nesimțire au săvârșit.

Lui Moisi diaconului. 447.

Un lucru bun numai mi se pare mie că are bogăția, că celor ce mai mult o iubesc pre dânsa primejdii de spaimă le naște.

Lui Zinon. 448.

Ceia ce voiesc în scurt a o zice pentru cel întru toate prea bun Ermoghen, adevăratul episcop, aceasta este: Că atâta cu fapta bună pre cei prea străluciți întrecându-i, cât aceia pre ceialți toți. Ca și cum nimic mare lucrând, așa se află. Atîta au socotit că trebuie a avea pre smerita cugetare, ca pre o cetate, sau păzitoare de celealte isprăvi.

Lui Evtonie diaconului. 449.

Precum pre unele din prihăniri sau obișnuit necrezute a le face viața acelor judecați, îmbunătățită fiind și strălucită: Așa pre unele din laudele are fire necrezute a le face năravul acelor ce se laudă, viclean fiind și rău. Că deși mulți din oamenii, cei ce nimic vrednic de cuvânt nu voiesc a face, se bucură pentru clevetiri, ar se îngreioiază pentru laude: Că pre acelea adică și împotriva loru-și socotesc că se zic, iar de acelea niciodată așteaptă să se îndulcească. Dar însă cei încununați cu fapta bună, pre cei prea buni adică pre carii nu știu, prihăniți fiind, și mai înainte de cunoștință îi izbăvesc de prihăniri: Iar pre cei răi dacă pentru hatâr sar lăuda, nevrednici îi socotesc că sunt de laude, nu din cele zise, ci din cele lucrate aducând hotărârile. Drept aceia nici cei prea buni celvetindu-se să nu se îngreoeze, (:că nimic nu sunt cele grăite către dânșii:) nici cei prea răi lăudându-se să nu se bucure. Că străine sunt de dânșii laudele.

Lui Iraclie. 450.

Câți mai mult poftind, din totul au căzut, și cele de prisosit adunându-le, și pre cele de nevoie le-au pierdut, și covârșind hotarele cele legiute, și de cele cu măsură*¹⁴⁹ sau golit; Deci se cade a tăia de prin prejur pre cele de prisosit, ca întru cele de nevoie să ne îmbogățim: Că nu a avea bogăția, ci a nu avea trebuință de bogăție, bogăție este prea mare.

Lui Evtonie diaconului. 451.

Nu același lucru este, o minunatule, a fi în prepus, cu a se prinde: Că acela adică și asupra celui ce nu au lucrat se grăiește, iar acela asupra celui ce sau aflat. Iar dacă Evsevie, precum, ai zis, pre cei ce în deșert se prepun și se clevetesc îi izgonește, iar pre cei ce sau prins de mai mare treaptă îi învrednicește, uneori adică cocoințiilor plecându-se, iar alte ori bani poftind, să nu te minunezi. Că dacă adică celelalte toate cu socoteală sar fi lucrat de dânsul, poate și acesta de îndreptare l-ar fi învrednicit: Iar dacă toate le lucrează care a le lucra nu este cu cuviință, și acest lucru vrednic fiind de năravurile lui pre nimeni să nu înspăimânteze.

Lui Pavel. 452.

Nu cu adevărat cel ce multe științe sau meșteșuguri au învățat, nici dacă decât toți oamenii prea isteț ar fi, pre fiecare dintrânsele desăvârșit le știe cu deamănuntul,

¹⁴⁹ măsuratece

vremea cea datorată la nevoița și la cugetarea meșteșugului celui dintâi să se cheltuiască, la deprinderea altui meșteșug cheltuindu-se: Ci covârșește adică prin aceia că știe multe, dar se covârșește de la fiecare din cei ce l-au meșteșug desăvârșit sau iscusit. Deci nici tu nu voi pre toate a le ști. Că dintru acest lucru nimic cu deadinsul a ști împrejurul fiecăruia se face. Ci la un scop privind, acolo întinde-ți ochiul minții, că așa vei birui lucrul.

Aceluia-și. 453.

De bine grăitoare și cinstită se cuvine a avea pre limbă: Iar de vreme ce pre cei ce întru însuși fundul răutății sau cufundat se cuvine a-i scoate, dar prea necuvios lucru se pare a fi ca cel ce voiește pre alții să-i scoată, el să cadă: Cât este cu puțință, cu dreptate ar fi fost a opri urâciunea lucrurilor cu frumusețea zicerilor: Ca nu vrând pre aceia ai strânge pre a sa limbă cu totul să o spurce: Nici voind a izbăvi de întinăciune, el să se întine. Iar dacă ai fi zid, că nu este cu puțință și cinstit a grăi, și a atinge pre auzitori: Aș fi zis, că cel ce muștrarea cea măsuratecă o defaimă, acesta și de cea ne nemăsurată și goală mai mult sar fi lenevit. Că dacă blândețea acelui ce grăiește, și cinstirea zicerii nu-l folosește, apoi nici goală vestirea acelor lucrute de dânsul va folosi.

Lui Agatodemon grammaticului. 454.

De multe ori aceia ce gândește cineva spre întemeierea sa, aceasta se află de prea cumplite primejdii pricină. Și ca pre celelălate ca să le trec, una, prin care toate le voi vesti, o voi zice-o. Tiridat (:precum zic unii:) cel ce peste Parți¹⁵⁰ și peste alte multe neamuri au împărățit, la multă putere suindu-se, și cu bogăție îndestulat fiiind și cu ajutor, și la însuși hotarul buneii norocirii celei omenești ajungând, temându-se ca să nu fie ucis cu otravă, doftorie tămăduitoare lui-și și-au gătit. Deci schimbându-se lui buna norocire, întru atâta nevoie au venit, cât sau abătut la băutura de otravă. Iar după ce nimic n-au isprăvit (:că sau întâmplat, precum am zis, mai înainte băutura împotriva toate-i ucigătoare de bărbat doftorie tămăduitoare mai înainte bând, ca otrăvurile să nu-l vatăme pre dânsul:) a căreia puterea mai înainte apucând, pre otrava cea de moarte nu o au lăsat să-l stăpânească: Deci ce este cea de aicea; pre oarecarele din purtătorii de sulite și din purtătorii de schiptruri trăgându-l spre dânsul, îi poruncește să-l lovească de moarte în piept cu sabia: Iar acela lovindu-l l-au ucis: Așa nimic pre acela nu l-au folosit întemeierea ceia ce i sau părut lui. Că de la vrăjmași așteptând să pătimească

¹⁵⁰ Parteni

aceasta, și pentru aceasta tămăduitoare doftorie metaherisind, nici vrând au putut să moară, până ce sabia în piept au străbătut. Deci se cade nimic întru acest fel a gândi, ci a trăi de prostime mai vârtos lipit fiind, și dumnezeiesștii pronii lăsând pre ale Sale.

Lui Amvelie comitului. 455.

Nimic atâta nu face după lege a stăpâni, cât după lege a se stăpâni. Că cel bun întru supuși, bun va fi și întru povățuitori: Iar cei ce când sunt proști a proistoși sunt lesnicioși, și către a se stăpîni neîndemânateci, aceștia întru stăpânire prea neîndemânateci sunt.

Norodului Pilusiului. 456.

Cu dragoste au primit solie cel ce pre stăpânirea voastră o au dobândit. Că de mult pornit fiind să vină, și pre cele ale voastre întru mai bună vedere să le așeze, pre a noastră socoteală o aștepta: de care ținându-se ca un de sine-și chemat mai vârtos decât ca unul ce este chemat va veni.

Lui Teodosie preotului. 457.

Cel ce la a ta cinstire de Dumnezeu aduce scrisoarea aceasta, destul din casă și din sine-și ca de la un dascăl iscusit fiind, și tărie și meșteșug întru nevoințele faptei bune nu puțin adunând, sau pornit către pustie, olimpicelor propovăduiri pre sine-și supunându-se, și ca și cu nevoințele olimpice cele pentru suflet să se lupte. Deci arată-i lui prin acelea care lucrezi pre legile luptelor: Ca nici afară de luptă făcându-se să greșească din scop, nici în lupte șezând să se biruiască: ci bine iscusit arătându-se, de cununi și de laude să se învrednicească.

Lui Asclapie sofistului. 458.

Arocrat, al năravurilor mai vârtos decât al cuvintelor învățătorul, ce ce cu dumnezeiasca credință cu covârșire era încununat, (:cărui numele adică îi era sofist, iar viața din filosofie neîntinată:) cel ce cu mulțime de tineri înconjura și îi vâna, ci pre aceia carii îi vedea că arată semne de faptă bună îi număra împreună în ceată: cel ce nu de la aceia carii plăți ar fi luat pre aceștia îi iubea, ci pre aceia carii

îi știa că vor fi sârguitori, de aceștia grijindu-se, viața și-au săvârșit. Deci fiindcă de învățători are trebuință cetatea, vestește pre cineva, și primindu-l nu va greși.

Lui Isidor episcopului. 459.

Cel ce se nevoiește la fapta bună, cu dreptate ar fi fost ca și pre dumnezeiasca plecare să o cheme spre ajutor: Iar cel ce nicidecum nu se grijește de fapta bună, nici l-ar fi chemat auzitor nu va avea pre Dumnezeu. Că spre Cel ce pre toate cele de la sine-și le împlinește cu dragoste se pleacă: Dar ca și prin asemănări călătorind cuvântul mai arătată aceasta să o facă, trecând pre a zice: Dacă curva voiește să se mântuiască, dar nu voiește să fie întregă înțeleaptă, cum se va mântui; Aceia voi zice-o: fie cineva buni adică poftind să se învețe, dar la dascăl nemergând: apoi cu un gramatic ce șade în târg întâlnindu-se aceia o ar fi zis, fă-mă pre mine să mă învăț bun: Oare nu socotești că acela luminat iar răspunde zicând, trăsnițule, și cum ai fi putut să te înveți, nici la dascăl mergând, nici carte și tablă având, nici a te osteni voinde; Căci cu dorirea ta adică dacă osteneala sar împreună și a mea sârguință, va fi mai mult. Iar dacă ai zice că poștești adică, dar nu ai face acelea care cei ce le poftesc le fac, cum vei putea să te înveți; Întru acest chip sunt și cei ce zic că poftesc fapta bună adică, dar de calea ceia ce duce către dânsa fug.

Lui Iron preotului. 460.

Nimic lucru cinstit nu socoti că este, acela care nu ar aduce către fapta bună, nici ar face mai buni pre cei ce împrejurul lui se sârguiesc. Și aduce spre fapta bună a urma celor îmbunătățiți, și a vorbi*¹⁵¹ cu cei prea înțelepți, dar nu cu cei prea învierșunați: cu cei prea pașnici și cu carii împreună a petrece de folos este, dar nu cu cei prea sfăditori. Că se cade bine a ști, că de răutate mai cu lesnire cineva se împărtășește decât de fapta bună. Că dacă ar fi fost cu lesnire lucru a se împărtăși de fapta bună, trebuia și cu cei prea răi împreună a fi cei ce pot pre aceasta să o dăruiască. Dar fiindcă acest lucru cu greu este, mai bine este întru întemeiere a fi, și a fugi de cei răi. Că dacă aceia nu se folosesc, pentru care pricină tu te păgubești;

Lui Ierachie diaconului. 461.

Firea cu nevoie și cu hotare sau legat, iar voirea cu slobozenie și cu stăpânire sau cinstit. Deci pentru ce pre trup împodobindu-l, de suflet nu te grijești; nenumărate

¹⁵¹ vorovi

lucuri adică de vei meșteșugi, pre trupul cel grozav frumos nu-l vei face: Dar mai lesnicios lucru este pre suflet la însuși vârful frumuseții să-l sui, de ai fi voit. Și acel lucru adică deși cu puțință ar fi fost, nefolositor ar fi fost și zavistuit: Iar acesta și folositor, și decât zavistia mai înalt, și decât pizma mai presus. Iar dacă socotești că greu lucru este a te sui la vârful faptei bune, mai cu adevărat adică sunt și cei ce pre acesta l-au covârșit, și din adâncul răutății către vârful faptei bune sau suit. Iar dacă greu lucru ți se pare ție că este acesta, încai depărtează-te de răutate, și te apucă de calea cea ce duce către fapta bună: Că a se deosebi încă puțin de sine, nu se cade a socoti că este puțin lucru. Iar aceasta va fi, dacă pre meșteșugurile adică cele rele, nici tu a le metaherisi nu ai fi voit, nici pre cei ce le meataherisesc i-ai unelti: ci cu cele bune și lucruri, și bărbați te-ai fi împreunat pre sine-ți. Că de cei buni adică nici urât fiind nu se cuvine a fugi, iar de cei răi și iubit fiind.

Lui Teodor augustalie. 462.

Arătarea cea mândră și prea îngîmfată nu este a cugetului celui stăpânitor, precum socotești, ci cea blândă și bine apropiată, și la toți cu blândețe a se arăta: Că aceia adică cu chip de fiară este și de șerpi, iar aceasta stăpânitoare, și supușilor prea folositoare. Că nu de la cuget, ci din înțelepciunea povățuitorilor lucrurile supușilor se isprăvesc: Că acela adică și lor și supușilor cu greșeală este, iar aceia amândurora înetemeiată: Acelora adică, dacă pre stăpânie spre partea cea mai proată o ar fi plecat să caute: Iar acelora, dacă pre blândețea cea povățuitoare spre dragostea cea ce este mai mare decât frica o ar fi schimbat.

Lui Alipie. 463.

Îndrăcitul spre priveliști, o prea bunule, spre îndrăgiri îndrăcite se fac: Deci fugi de aceia, ca să nu se nască aceasta. Că mai bine este a nu se înrădăcina boala, decât înrădăcinându-se a se deznădăcina. Care lucru unora adică greu, iar altora cu neputință se pare că este.

Lui Diogen diaconului. 464.

Dacă adevărata și curată prietenie pre ne frică o adevărează, pentru care pricină tu pre cei încredințați ție de la prieteni întru arătată primejdie i-ai aruncat; Ci poate de prietenie adevărat fiind și nedesăvârșit aceasta o ai lucrat.

Lui Asclipie. 465.

Fiindcă poate vrând să arăți decât înțelepciunea cea lumească mai înaltă pre bărbăția cea în războaie, ai pus împotriva noastră pre ritorul ce zice: Cu cât arătarea decât tănuirea mai bun lucru este, și cei ce biruiesc decât cei ce sau gonit lucrează ceva mai cinstit, cu atâta mai bine Conon au așezat zidirile decât Temistocle. Că acela adică tănuind, iar acela biruind pre cei ce l-au oprit acestea le-au făcut. Aceia o zic, căci cu adevărat adică nici aceasta, nici aceia nu le lăudăm: Ci pre aceia adică, de nu sar fi împodobit cu dumnezeiasca învățatură, nimic nu o socotim că este: Iar pre aceia o netrebnicim. Că a fi nedreptățiți, nu a nedreptăți ne-am învățat. Iar bărbăție socotim, pre trecerea cu vederea întru cele grele, și a suferi cu vitejie pre cele ce ni se întâmplă. Iar de se cade ceva și către ritorul a spune, aș fi zis: Dar cel ce cu înțelepciunea au biruit o decât ritorii prea bunule, arătat era că și biruind, dacă sar fi întâmplat, dând război mai mult ar fi biruit: Iar cel ce cu bărbăție au biruit nearătat era, dacă cu înțelepciunea ar fi biruit cu armele biruit fiind.

Lui Zinon. 466.

Ermoghen episcopul bun bărbat, deși altcineva ar fi fost, că hrănit fiind întru legile lui Hristos, și pedepsit întru Apostoleștile pilde, și de episcopie vrednice și cugetând și lucrând, împreună crescută cu vremea pre slavă și pre cinste o au avut. Că zavistia ceia ce sau deprins a deochea pre ceilalți carii la fapta bună se nevoiesc, împotriva acestuia pentru mărimea blândeții a smeritei cugetări nici a privi nu au îndrăznit. Căci cu privgherea cea cu cele prea slăvite din lucruri împodobindu-se, cu smerita cugetare, și pre zavistia cea pierzătoare de cele prea bune cu totul o au robit. Deci dacă și tu pre urma aceluia ai fi voit a călători, ca la un întâi chip la oarecare iscoană privind, pecetluiește pre fapta bună cu smerita cugetare, că bună întemeiere, și prea mare pecete peste visteria isprăvilor vei pune.

Lui ilie preotului. 467.

Cel ce a învăța pre alții nu poate, iar a se învăța el voiește de primire este vrednic: Iar cel ce pre lângă aceia că nu știe și a învăța pre alții se apucă, cu ce maai de pre urmă nepedepsire bolește, nici a se învăța el nu va putea, părerea că știe ceva loc nedându-i.

Lui Serin diaconului. 468.

Dacă pre acelea de care te-ai îndoit nedobândindu-le, ci luminat biruindu-te, acum dar te pari că ceri, arătat ești că prin numele darului a dezlega pre cele judecate te ispitești: Iar dacă ai fi zis că și de la cel ce au judecat te-ai nedreptățit, (:pre aceia adică că după dreptate te-ai biruit, o voi lăsa-o de a grăi:), iar pre aceia, cum că sau judecat, o voi zice-o. Că nimic nici așa judecat ar fi fost, cel ce au judecat nemitarnic fiind, de nu ar fi fost cu dreptate. Dar însă și după ce te-ai biruit dar îți dau: Carele nici din început m-aș fi luptat, dacă prihnindu-te pre sine-ți iertare ai fi cerut. Că se cade pre cugetul acelor ce greșesc adică, dar nu socotesc că au greșit, al curăța: Iar celo ce se pocăiesc iertare a le da.

Lui Iron dregătorului. 469.

Nu ca un taur și mândru și necinstitor de cirezi, pre sfințitele soboare le necinsti: ci prea mare podoabă socotește că este a te încirezi cu sfinții. Că acest lucru nu numai podoabă, ci și întemeiere ție îți va pricinui, pre lângă căci nu te-ai făcut vânat de fiară.

Lui Ermin comitului. 470.

Dacă grea, precum ai scris, și întunecoasă noapte pre lucrurile lui Evsevie le ține: Că urmează clevetirilor muncile, care nici o răsuflare spre a cunoaște adevărul nu dau, și necunoscându-se încă prihămirile hotărârea cea pentru pierzarea acelor clevetiți se scoate: Iar prihămirile cele prefăcute de muștrări văduvind răpesc pre cei nevinovați, legile întru ne împodobire de nou schimbându-se. Că cei ce sunt împrejurul lui către năravurile lui privind, și pre viața lor întocmindu-o, de la cei vinovați clevetirile asupra celor neprihăniți a le muta nu se leapădă: Celor adică cu adevărat răi cu plăți răsplătindu-le, iar pre cei ce nu cumpără pre cel ce are stăpânirea visteriei*¹⁵² întru cele prea urâte prihănindu-i. Că pentru căci le este cu putință a cleveti, cei adică cu cele prea grele vinovați cu aur pre muncă o domolesc. Iar cei ce nu numai se curățesc, ci și cu fapte bune se împodobesc, ca niște răi se vânează: Cu bani pre nedreapta vrăjmășie ori neputând, ori nevrând să o împlinescă: Iar spre preoție nu cel plin de faptă bună se trage, ci care cu bogăție este îmbelșugat, cu aur pre vrednicie a o cumpăra voiește, măcar deși de cea mai de pre urmă răutate ar fi fost plin: Deci dacă și acestea, mai multe decât acestea și mai

¹⁵² vestirii

mari lucrând, încă nu au luat osândă, nu hotărî nepurtare de grijă asupra dumnezeieştii pronii: ci de îndelunga răbdare adică a Eii minunează-te, ceia ce la pocăinţă pre cei ce greşesc îi cheamă: Iar pre a celor ce nu se pocăiesc plânge-le nesimţirea, ceia ce întru amară munci pre dânşii îi duce.

Lui Evdemon preotului. 471.

Fiindcă bine vreme, a faptei bune arătare cerând, şi arătând cât de cu bărbăţia pre cei mulţi i-ai întrecut, primeşte în loc de alt oarecare câştig pre bătuiala cea lucrată asupra ta: Şi vremii ceia ce chiamă către fapta bună, auzi, nimic slab, nici ne vitez arătându-i, ci mai înalt decât ispita ispitindu-te să te arăţi.

Lui Posidonie preotului. 472.

A greşi lui Dumnezeu Celui ce iau cinstit, decât toată primejdia şi munca se cade a socoti că este mai greu lucru. Că nu atâta socotesc eu că va fi durerea cea din muncă, pre cât ruşinea ceia ce se va întâmpla dintru căci celui ce ne-au slăvit: Iar căci şi pre însăşi armele, prin care sau cinstit, asupra lui pornindu-le sau prins, şi pre cinste împotriva celui ce iau cinstit metaherisindu-o sau aflat, pre toată îndrăcirea o covârşeşte. Că aceia adică necovârşită nebunie, iar aceia nevindecată îndrăcire are. Deci se cade cei sfinţiţi, ca nişte Biserici, de toată tiranica şi urâta patimă necălcaţi pre sine-şi să se păzească.

Lui Maron. 473.

Din lucruri, de multe ori veştile răsar: Deci cele adevărate nu cu lesnire, poate încă nicidecum nu se sting: Iar cele mincinoase care şi de la vrăjmaşi pentru zavistie se lucrează, ca ţeseturile de painjen, degrab se risipesc. Deci înceatează de necuvioasele fapte: Iar de nu, nu te mânia asupra vestii, ca ceia ce pretutindenii te comodiseşte: Că nici este cu putinţă din rădăcină ramuri să nu răsară.

Lui Isidor episcopului. 474.

Cred, că de ar fi cunoscut de la cuvioşia ta cel ce puterii sale îşi crede, căci, cu Dumnezeu zic, Biserica din ajutorul cel de sus întărită fiind, şi legile întemeiate, nimeni fără de dreptate să silească pre săracul spre ocară Bisericii celeia ce întinde

celor nedreptățiți mâna nu va putea, se va depărta de nedreptatea cea asupra săracului, iar mai vârtos de cea supra sa. Că nu atâta cel ce pătimește, că acum deocamdată așa zică-se cel ce lucrează se nedreptățește.

Atanasie preotului. 475.

Mai înainte pre alții îi auzeam, iar acum am cunoscut că prea iscusit fiind tu ritoricești: Care întru fapte atâta de fărădelege și rele fiind tu, de cuvinte ce au bună cuviință nu te-ai lipsit: Dar nu cel ce cu meșteșug pre cele adevărate le-au biruit, de laude este vrednic, ci cel ce pre adevăr fără de meșteșug îl grăiește. Deci lăsând iscusința, ține-te de adevăr, și pre viața ta către aceasta privind, îndreptează-o. Că deși pre oameni ai amăgi ai fi putut, dacă încă cu adevărat și la ei te-ai fi aflat, dar pre netăinuitul Judecător nu-l vei amăgi.

Lui Martinian, lui Zosima, lui Maron, lui Eustatie. 476.

Am vorbit cu un sfânt bărbat, căruia lucrul îi este a ruga pentru cei ce greșesc pre Dumnezeu (:și îl știți pre care îl zic,:) și vedeam că pricină de lacrimi necurmăte i sau făcut lui viața voastră. Că rușinându-se pentru cele de la toți pentru voi comodisite, zicea celor ce se ispitea a-l mânia: lăsați-mă, amar voi plânge, nu puteți a mă mângâia pre mine. Apoi după ce au încetat puțin de plânsuri, nu știu căci cu mintea gândind, (:că nu este întemeiat lucru a îndrăzni asupra celor nearătate:), că îndumnezeit făcându-se și la cer căutând, ca și cum vedea pre însuși Stăpânul tuturor, au strigat: Slavă Ție Împărate, slavă Ție. De câtă îndelungă răbdare noian este la Tine: De câtă nepomenire de rău vistierie: Cei ce pentru numele Tău din nearătați și necinstiți străluciți și vestiți sau făcut, cinste împotriva Ta Cel ce i-ai cinstit o au metaherisit, și îndrăznesc cele neîndrăznite, și ocărăsc asupra celor sfinte, decât iertarea mai mari păcătuind. Deci dacă și cel ce pentru alții mijlocește, pentru greșelile voastre de dumnezeiasca îndelungă răbdare sau spăimântat, cine pentru voi se va ruga; cine va mijloci; cine va sta înainte. Deci gândind, întru câte rele ați venit, încetați neiertate greșind.

Lui Olimbie, și lui Isidor. 477.

Înțelept eu socotesc nu pre cel ce rapsodiile (cusături) poezilor și iscusința ritorilor, și subțirile grăiri ale înțelepților, precum socotești, pre limbă le are, ci pre cel ce

obiceiul l-au iscusit, și năravul l-au pus la rânduială. Că unul ca acesta mi se pare că nici de aceia nu se răstoarnă. Că răutatea pre iscusința grăirii lângă sine luându-o, cu mult mai grele rele decât neînvățătura lucrează. Iar dacă te minunezi de cea zisă, va adevări Tucidid care zice: „**Neînvățătura cu întreaga înțelepciune mai folositor lucru este, decât istețimea cu desfrânare.**” Deci dacă nici pre istețime acela o au lăudat, pentru că spre rău se face celor ce nu o lucrează bine pre dânsa, nicidecum pentru învățătura cea dinafară vom hotărî ca pentru o vrednică de cuvânt, când năravul desfrânat ar fi. Iar dacă adică amândouă sar împreuna, și înțelepciunea și învățătura, adică, năravul și cuvântul, bine va fi: Iar dacă una din două ar lipsi, mai bine este a alege pre cea mai bună: Iar cum că acestea așa se află, va adevări și Platon, pre care tu și numai numindu-l te mândrești. Că zice: zic, că sufletele cele prea istețe care rea povățuire au dobândit, cu covârșire rele se fac, și prea mari nedreptăți și neoprta răutate din rea, dar nu din vitează fire care cu creșterea se strică se întâmplă, iar firea slabă de mari nici răutăți, nici bunătăți pricină cândva va fi. Deci dacă vârful istoricilor, și verhovnicul filosofilor, pre obiceiul decât cuvântul, și pre năravul decât multa învățatură protimisindu-l sau arătat, ce lucru necuvios zic, pre rod zicând mai de nevoie decât frunzele a le socoti; Că rod adică hotărâsc că este fapta bună, frunzele buna limbuție. Deci face adică oarecare podoabă pomului frunzele clătindu-se împrejurul rodului, dar rodul este acela ce se caută, pentru care și frunzele sau făcut: Și poate așa sau chemat φιλων (adică frunze:) de la căci îl păzește pre dânsul (:adică pre rod:).

Aceluia-și. 478.

Tu adică foarte te-ai minunat de cele de mai înainte trimise: Dar te pari că le răstorni pre dânsule prin căci ai scris, pentru care pricină Zosima, și Eustatie, și Maro, nici cu cuvântul, nici cu viața strălucind, ci cu cea mai de pre urmă nepedepsire întru amândouă bolind, și batjocură și răs tuturor puși fiind înainte, se par că preoțesc. Dar eu în scurt și arătată darea de răspuns îți voi face-o. Că dacă pentru dânsii cuvântul l-aș fi făcut fapta bună decât învățătura protimisindu-o, după cuviință pre mine întru nevoie de dare de răspuns m-ai fi așezat: Iar dacă a fețelor adică nici un cuvânt nu era, ci însuși lucrul de sine-și sau cercat: Cât și tu însuși spăimântându-te, precum am zis, de frumusețea și adevărul celor scrise, mai mari laude decât mine ai țesut. Pentru ce acum oare oamenii carii fiecum viețuiesc în mijloc i-ai pus, a mustri pre acela mai înainte scrise ispitindu-te; Că nici dacă aceia de nenumărate rele sunt plini, și pre toți i-au acoperit, precum ai scris, cu fărădelegile, acum cuvântul cel de la noi carele cu adevărul este întărit se va răsturna. Ci aceia adică acum întru acest chip sunt pre lângă căci se comodisesc, și osândă nesuferită vor lua: Iar adevăraul va străluci mai mult, nu de la puțini răi

muștrându-se, ci cu aceasta mai ales mai strălucit făcându-se, că pre cei ce nu-l îndrăgesc pre dânsul, rău slăviți arătându-i, pre îndrăgitori prea lăudați îi lucrează.

Lui Evtonie diaconului. 479.

Câți din oameni scotești că sunt ne numiți și ne slăviți cu mult mai îmbnătățiți făcuți fiind decât cei lăudați; Căci aceia adică poeteci au dobândit și făcături de cuvinte, carii pre tot lucrul cel lucrat nu către adevăr îl judeca, ci către pofta care avea îl socotea, și pre cel isprăvit până la cer înalt îl făcea: Iar aceia căci nu au avut lăudători pentru zavistie. Care lucru strălucitelor fapte a urma sau obișnuit. Deci aicea adică deși sau părut, aceia adică că înalt sau propovăduit, iar aceia că sau tăcut, lumea de aceia către sfârșit silindu-se, acolo pre cei cu adevărat străluciți și slăviți îi vom vedea, dumnezeiasca judecată nesuferind din părerea oamenilor să aducă hotărârea, ci dintru a Sa, cea adevărată și ne căzută. Deci nu te lenevi, dacă cetățean ceresc fiind, ai simți pre limbile celor ce-ți zavistuiesc ție, cele mai ascuțite decât vârful sulii ce se poartă asupra ta, ci pentru aceasta mai ales mai strălucit așteaptă că vei fi.

Acluia-și. 480.

Să știi, că întru ostenele faptei bune dintâi până la sfârșit a răbda nu este cu puțință, așteptarea plăților neamestecându-se încet cu sudoarea, și câte puțin și fără de scârbă și ușor, și în oarecare chip cu veselie trimițând către sfârșitul nevoițelor. Deci dacă ai fi văzut pre un om de ostenele faptei bune, adică dulcelețurile desfătării cele ce sunt la cei cu minte, fugând, să știi că nădejde bună nu-i înflorește lui.

Acluia-și. 481.

Înfricoșat lucru este, și foarte înfricoșat a fi întru preoție acum. Că una din două i se va întâmpla lui: ori după canoanele cele vechi și Apostolești viețuind să fie urât și vrăjmășuit de la cei ce pre obișnuința cea vătămătoare și fărădelege care acum au poezit ca pre o lege dumnezeiască o păzesc, și pre cei ce drept viețuiesc îi izgonesc; Ori plecându-se pre sine-și ca și pre mântuirea sa să o treacă cu vederea, și pre alții mulți să-i smintească, pentru care și osânde și cumplite va lua. Deci fericit lucru este adică nici a se prinde cândva cu un dor ca aceasta: Iar dacă neprinzându-se sar fi hirotonit, ție-se de scopul cel mai dintâi, și cu îndrăzneală pre cele vechi și

Apostoleși lucruri a doua oară înaoiscă-le, nu cu cei ce acum crâșmăresc preoția, și carii socotesc că toate le sunt lor cu puțință și a le grăi și a le lucra, la greșeli ajutând. Că mai bine este a fi vrăjmășuiți și a se deshirotoni, decât cu niște bărbați ca aceștia a se rându.

Lui Lambetie episcopului. 482.

Nu a comodisi, ci a plânge dator ești pre Evsevie și pre Herimon și pre Zosima, cei ce precum ai scris sunt verhovnici ai relelor, și carii nimănu covârșire nu au lăsat: Iar dacă și Eustatie și Maron urmelor lor urmând, încă nu au putut adică să se întreacă, dar arătați sunt că și ei îi vor covârși, spre rugăciune mă voi porni, ca și acelora și acestora pocăință ca din oarecare meșteșugire să se arate: Poate cumva deși nu ar fi putut se dezbiruiască atâtea și acest fel de biruiri, dar încai oarecare mângâiere întru cumplitetele acelea munciri li sar fi născut lor.

Lui Teodor scolasticului. 483.

Nu este urât lucru de laudele cele prea mari a se birui, celor ce a potrivi pre cuvinte nu le este cu puțință: Însă nici drept, celor ce lipsesc de vrednicie, acum și pre cea după putere a o scădea. Că cel ce sau sânguit a lăuda adică, dar sau biruit, cu slava voirii sau împodobit: Drept aceia dacă pre ne slava răutății vom a o arunca de la înși-ne, să ne ispitim pre aceia a-i lăuda, căroră mai presus de cuvinte le este lauda: Că mai bine este întru cuvinte biruindu-ne cu buna cunoștința voirii să ne împodobim.

Aceluia-și. 484.

Cu mult mai întemeiat lucru este a nu da război decât împreună a da. Că aceia adică liniște neînvăluită are, iar aceia silește împreună a da război de multe ori cu ajutătorii, și dacă cu nedreptate ar fi dat război, și dar nedrept în loc de drept ar răsplăti.

Lui Isihirion. 485.

Te pari că nu cunoști negura lumeștii năluciri, și lumina dumnezeieștii filosofii. Drept aceia pre unul din cei ce au luat cercare a amândurora lucrurilor se cade

martor vrednic de credință a ți-l aduce de față: Că nouă poate nu te vei pleca. Deci pre care-le îl socotești crednic de credință; Voiești pre Solomon în mijloc să-l aducem; Că acesta când cu dorul lumешtilor lucruri sau stăpănit, și prea mari pre dănele le socotea, și decât minunea mai înalte, și pre toată grija împrejurul or o întorcea: Strălucite case zidind, și aur strângând: Și muzicale danțuri adunând, și neamuri de făcători de mese și de bucătari câștigând: Și pre desfătarea cea din îmbrăcăminte, și pre veselia cea din livezi, și pre dulceața cea din strălucite trupuri cu îndestulare lui gătindu-și, și pre tot, ca și cum am zice, drumul, mângâierii și al veseliei tăindu-l. Iar după ce puțin de acolo ca dintru o nebulie sau întors și sau deșteptat, și ca din oarecare labirint (lagon) neguros către lumina cea prea strălucită a filosofiei celei mai presus de lume au putut să caute, atunci pre înaltul acela și vrednicul de ceruri glas l-au izbucnit: „Deșertare deșertărilor, toate-s deșertăciune.” Deci dacă cel ce au fost în vremile care nici multă cu dinadinsare a filosofiei cerea, au putut să priceapă nebunia lucrurilor, și multă deșertare să prihănească asupra lor: Care iertare vom avea cei ce la vârful cel mai înalt al filosofiei ni sau poruncit să ne suim, și nici pre același glas cu acela nu putem să-l slobozim, ci atâta cuprinși suntem și înconjurați de umbre și de visuri, cât și pre mântuire o trecem cu vederea.

Lui Lambretie, lui Stratighie, lui Casie. 486.

Oare nu ați socotit că scrisoarea cea prin vreme arătată prihănirii o vor da-o cei ce cu pofta au obosit; Mă încredințez adică: Însă nu am zis, se va prinde, prihănirea cea ce cu tăcerea asupra sa au adevărit: ci și cu lesnire și degrab va da răspuns, că trupearca boală pre tăcere o au născut.

Lui Nil. 487.

Cum că și cutarele ție celui ce te-ai făcut sirman*¹⁵³ în loc de tată sau făcut, știu. Deci fiindcă acela adică din oameni sau dus: Dar fii acestuia au trebuință de cel ce să le dea mâna, și pre sirmănie le va mângâia. Bine vei face, dacă și tu în loc de tată te-ai făcut lor, pre facerea de bine cea părintească spre fii plătindu-o.

Lui Maron. 488.

Deși defaimă iubirea de bani pre toată munca, și prin toate cele grele merge, saț nesățioasei patimi măestrind: Dar căci nici când câștigă, măcar deși pre ale tuturor

¹⁵³ siriman

le-ar lua, nu dobândește oarecare încetare, ci dea pururi se ridică și se crește boala, și întru nevindecare sfârșește, cu dreptate ar fi fost să înceteze, ca cea ce prin singură aceasta vânează, pre aceia care a o vâna prin multe primejdii și pedepsi nu au putut. Că încetării adică sațiul îi urmează, iar cu căutarea patima se crește, și cu puține a se îndestula bogăția să hotărăște, iar prin mai multe a pofti sărăcia se cunoaște. Deci dacă cea împotriva se obișnuiește a se întâmpla îndrăgitorului de bani, (:că pre care o pofteste a o dobândi nu poate:) de aptima aceasta în sărita fugind, și de sațiul bogăției, și de odihnă, și de cinste te vei îndulci.

Aceluia-și. 489.

Celor ce adică nimic bun pentru cele bune nu grăiesc, a nu lua nimic bun: iar celor ce și grăiesc de rău, și oarece rău a mai lua le urmează.

Lui Teodosie, lui Epimah, lui Pavel, monahilor. 490.

Cea înfrânată, o prea bunilor, după biruire au biruit. Iar fecioara curată pre biruință o are de toată biruirea.

Lui Zosima preotului. 491.

Cei vii, și grijesc încă pre cei morți, și vrăjmașii se împacă. Deci pentru ce și pre legile firii, și pre hotarele vrăjmașiei le covârșești, pre cel mort prihănuindu-l; Că tu împotriva prafului*¹⁵⁴ și a cenușii socotești că-ți ascuți limba: dar mai întâi adică pre însăși cuviosia o ocărăști, de care toți oamenii se țin: Apoi suflet fără de moarte are, a căruia izbânditor îi este neadormitul Ochi.

Lui Nil. 492.

Aceleași păcate și de la loc și de la vreme mai grele se fac: Adică uciderea este pângărită: iar dacă și la loc sfânt sar îndrăzni, mai pângărită se face: Iar dacă ca și în vreme sfântă, prea pângărită. Deci dacă ia de sine-și este grea, dar ar mai lua și pre adăogirea cea de la loc și de la vreme, mai mare și mai grea se face.

¹⁵⁴ pravului

Lui Pavel ipodiaconului. 493.

Nu gândi aceasta, o prea bunule, că nimeni pre tine nu te va supăra, ci cum că de ar voi nu va putea. Iar aceasta de nicăieri de aiurea nu se naște, fără decât dintru a te ține de trebuință, și a nu pofti mai multe.

Lui Elisei monahului. 494.

Deși împreunarea ta cea cu sfântul Teodosie în puțină vreme au fost, dar însă pre folosul cel de la dânsa ostenelele bun și viteaz l-au făcut. Că atâta de degrabă și cu obiceiurile năravurilor, și cu cunoștința dumnezeieștilor Scripturi te-ai asemănat, și următor mai cu deadinsul decât zugravii te-ai făcut, cât nici acela pre altul împreună petrecător mai înainte de tine, nici socotea, nici avea: și tu, măcar deși nu ai fi spus la cine ai fost ucenic, arătat ești prin cele lucrute.

Lui Stratighie monahului. 495.

Cel ce cu filosofie firea lucrurilor, că decât curgerile râurilor, și decât fumul ce se risipește în aer, și decât umbra ce trece nimic mai bune, ci și mai rău se află, nici de cele bune sar fi înălțat cândva, nici de cele scârbicioase sar fi smerit: ci întru prefacerea acestora neschimbată va păzi pre socoteală. Că cel vede ce de cele bune ce sunt de față nu se ține, nici de cele ce nu sunt nu se va scârbi.

Lui Zosima preotului. 496.

Dacă, precum zic oarecarii, rău pentru cea mai de pre urmă sărăcie crescut ai fost, pentru care pricină acum pre viața cea desfătăță o gonești; și mai ales nu știu de unde punând înainte-ți masa, ci asupra celor ce pre cele Sicilicești le pun năvălind, dintru carii unul sau silit scrisorile să le însemneze. Că dacă mulți din cei desfățați și carii bine sau crescut pentru filosofie su prostime sau învățat pre sine-și a trăi, prea mare folos și slavă dintru aceasta vânând, cum tu având și pre tovarășa obișnuință împreună nevoindu-se, întru cea împotrivă te-ai mutat; Deci întoarce-te pre sine-ți către prietena ta și de o masă prostime, ca nu și ție-ți furtuni, (:că desfătarea maică este a ocării:) și prea dumnezeieștii credințe ocară să-i gătești. Că cei ce cu covârșire, sunt lipsiți de dânsa, foarte asupra ta se întărătă, că pentru a ta îndrăcire de gâtlej aceia se comodisește.

Lui Teogonost preotului. 497.

Cei ce pre înșelepciunea ceia ce pre toate cele bune întru sine-și le cuprinde, (:cât și Stăpânul tuturor de acest nume mai mult decât de alt oarecare-le se bucură auzindu-l, fiindcă și cu multe nume se numește.) rău și călcat lucru o socotesc, prea îndrăzneț ar fi fost la mine judecătorul. Dar mi se pare, că a o avea adică poftesc, iar ostenele ale suferi nu primesc, asupra cărora dumnezeiasca înțelepciune zboară, căci nu pentru trândăvie se pare că rămân ei înapoi, zavistuiind celor înțelepți batjocoresc numele aceia: Însă înțelepți zic nu pre cei ce înălțimea lui Platon, și frumusețea lui Tucidid, și iscusința lui Demosten o râvnesc, ci pre cei ce pot a da cuvânt pentru dumnezeieștile dogme, și nu prin a sa trândăvie cu tăcere pre biruire o primesc. Că ascultătorii, nu pre neiscusința acelu ce grăiește, ci pre putrejunea dogmei o prihănesc.

Lui Alfie. 498.

Fiindcă fiecăruia câștigul sau decât de obște a se așeza ceva bun mai protimisit îi este, pentru aceasta lucrurile Bisericii în jos cad: Și împotriva sau întâmplat celor ce au fost în vremea credinței strămoșilor. Că atunci adică cele ale sale la obște sau pus înainte, iar acum cele de obște spre sine-și oarecarii mutându-le, nu se rușinează din străine primejdii câștigând.

Lui Nil. 499.

A se râde adică de la cei cinstiți și întregi înțelepți, greu lucru este: Iar de la cei desfrânați și lacomi, nu este greu: Că din dreapta judecată a lucrurilor greșind, râd pre cele mai înalte decât minunea.

Lui Petru. 500.

Mare și viteaz cuget nu este cu puțință să se nască celui ce mici și rele lucrează. Că lucrurilor și cugetele se obișnuiesc a le urma. Că cel ce adică pre cele lumești le metaherisește, nimic ceresc, nimic îngeresc va năluci: Iar cel ce petrecerea cea cuviincioasă cerului o petrece, deșertăciuni și bârfe, și umbre și visuri, pre lucrurile cele lumești le va socoti. Pentru aceia și acela adică, mic la suflet după cuviință sar

fi numit, pentru mici lucruri mândrindu-se: Iar acela mare la suflet, fiindcă pre cele cu adevărat mari decât cele ce se par le protimisește.

Lui Evtonie diaconului. 501.

Nimic atâta de prea lesnicios lucru nu este, multe fiind lesnicioase, cât a se amăgi fiecare pre sine-și. Că mare este fiecăruia voia. Că de vreme ce lucrurile cum au fire să fie nu le socotește, ci pre a sa socoteală cu toată puterea a o întări alege, ceia ce voiește, aceasta o socotește: Măcar deși lucrurile de multe ori împotriva grăiesc.

Lui Ursenufie. 502.

Precum cei viteji momirea îi biruiește, iar pre cei neviteji frica: Că acelora adică supunea se pare că este nesilit, iar acestora frica netrecut stăpân. Și aceia adică prin căci se înduplecă împotriva luptătorii, se biruiesc: Iar aceia căci nu se înduplecă, se dau. Deci nu socoti că toți cu un ajutor se vindecă: Ci patimilor și puterilor celor ce pătimesc potrivite aducând doftoriile nădăjduiește căci vei birui pre dânșii.

Lui Paladie diaconului. 503.

Dacă adică cu adevărat pre lucrurile cele lumești le-ai fi defăimat, nimic de obște nu-ți este ție cu dânsele: Iar dacă slavă vânând, le defaimi adică pre dânsele, dar te ții de dânsele ca de niște pururi vecuitoare, nu nădăjdui a amăgi pre cei ce prin lucruri cele împotriva de la tine se învață.

Lui Serin diaconului. 504.

Dacă slavă poftești, defaimă slava, și atunci de dânsa te vei îndulci: Că prigonitor oarecum este neamul oamenilor, și către mândrie se obișnuiește a bate război: Iar către smerenie cu dulceață are fire să se împace: Că a birui adică se sârguiește pre cel ce biruință poftește, iar a se birui se obișnuiește cu dulceață de cel ce biruință nu poftește.

Clericilor Pilusiului. 505.

Vă păreți că nu cunoașteți numele ajutorului, care sau zis de la .. NU ÎNȚELEG 483r adică aleargă cu strigare: și pentru aceasta mai târziu ajungând, și mai cu zăbavă mergând nu ați nimerit vânatul. Că cel ce are trebuință de ajutor, vânat și lucru al cruzimii bântuitorilor sau făcut.

Lui Alipie. 506.

În copiii cei ce încă sunt prunci, mai întâi adică cuvântul cel pentru covârșire și a lui Dumnezeu și a purtării Lui de grijă, și apoi și cel ce pentru fapta bună se cade să se samene: Ca împreună crescându-se și la vârstă de bărbat ajungând iubitori de Dumnezeu și îmbunătățiți bărbați să-i săvârșească.

Lui Zosima preotului. 507.

Trebuia mai cu bărbăție să se tragodisească faptele tae, poate încai așa te-ai fi rușinat: Dar fiindcă nu se cade ca cei ce de cinste se țin să-și întine limbile sale, prea degrab și prea cu cuviință se va zice: Că de mari rele pricini sunt dulcelele cele după pânțele.

Lui Teopemb preotului. 508.

Nici cuvânt, nici pricină rămâne celor ce a învăța adică îndrăznesc, dar cele împotriva acelor care grăiesc lucrează: Că cei ce adică nici lucrează, nici a învăța se apucă, după cuviință mai cu măsuratecă muncă se vor osândi: Iar cei ce se fălesc adică pentru cuvântul dăscălesc, dar nu fac pre acelea care le zic, cu netrecută și ne iertată.

Acluia-și. 509.

Dacă și pentru trupești războaie, nu se cade cei ce mai mare putere au, ca ceia ce este arătată biruința, să se întărească. Că multe nenădăjduite de multe ori sau făcut: Și supunerea îndată este nenădăjduită, iar celui ce voiește împotriva să lucreze nădejde bună îi urmează: Că mult mai vârtos cei ce se nevoesc pentru suflet nu pre puterea împotriva luptătorilor se cade a o înfricoșa, ci pre mulțimea acelor ce au biruit gândindu-o, dumnezeiescului ajutor bizuindu-se spre nevoiță se meargă.

Lui Zosima preotului. 510.

Întru atâta cruzime și neomenie zic oarecarii că ai venit tu, cât și pre calea dumnezeieștilor cuvinte împotriva o tai. Că acela poruncind, a nu te mări în deșert pentru căci faci milostenie, tu nici cum că pentru mărimea deșartă te frângi spre cererile săracilor, se întăresc. Deci știind că mai bun lucru este adică a ascunde milostenia, iar nicidecum a da fără de omenie, încai pre calea cea de mijloc amândurora călătorește-o. Că mai bun lucru este decât nicidecum a face cât de puțin a face. Că aceia adică în cea mai de pre urmă muncă sfârșește, iar aceia încai pre lauda cea de la cei ce îi văd o câștigă.

Aceluia-și- 511.

Puțina mâncare adică și pre suflet îl folosește, și pre trup sănătos îl face: Iar îndestularea pre amândouă le vatămă, acelaia adică înțelepciunea, ar acelaia sănătatea izgonindu-o: Și aceia adică și poftele cele în fire sădite le domolește, iar aceia și pre cele afară de fire le deșteaptă. Că desfătarea pre pânțele umplându-l, și pre dulcelele cele de sub pânțele le destupă: Drept aceia pre aceia adică se cade a o metaherisi, iar pre aceasta a o necinsti.

Lui Maron. 512.

Cum că adică nenumărate furtuni locuiesc în sufletul îndrăgitorului de bani, nimeni nu știe: Iar cum că întru niște furtuni ca acestea, nici odihnă, nici saț, nici slobozenie, nici altceva nu simte, ca acela ce de atâtea vânturi se rupe, și aceasta arătată este. Deci cine acest fel de viață ar fi ales, întru care toate sunt adică stânci, și fiare, și vifore, și valuri, iar veselia și pacea departe izgonită.

Lui Isaia. 513.

Deși te pari că ești bogat, nu defăima pre săraci ca pre niște lesne prinși: Mai ales adică pentru osânda cea ce urmează nedreptilor. Iar dacă pre aceasta o defaimi, și așa depărtează-te de nedreptatea cea supra lor: Știind, că deși și a te nedreptăți pre tine nu pot, dar împreună a pieri cu tine vor putea. Că mulți spre prihănire sau pornit, și nu numai la pământ au surpat casele acelor ce i-au nedreptățit, ci și de însăși sufletul a se lipsi au făcut.

Aceluia-și. 514.

De prea mari laude și cununi vrednici zic să sunt cei ce fără de învățăturile cele scrise pre cuviința o au lucrat, și pre pricinile cele în fire sădite spre bunătate le-au lucrat, și cu slobozenie pre pornirile cele către fapta bună le-au metaherisit. Iar dacă acestea așa se află, cei ce după lege și după dar greșesc, și pre însăși calea nu voiesc a călători, precum cei vechi, au călătorit, care milă vor dobândi;

Lui Anatolie. 515.

Foarte oarecarii te prihănesc pre tine, că pre aceia carii adică nici ai vedea nu este cu cuviință, cu aceștia prea cu dulceață vorovești: și cu aceia carii a vorovi prea de rușine lucru este, pre aceștia obișnuiți i-ai făcut: și pre aceia carii fiind de față ai cinsti vrednic lucru este de necinste, pre aceștia și nefiind de față îi iubești. Deci dacă adevereșc, pocăiește-te: iar de nu, arată: Ca să astupăm gurile celor ce pentru ale tale clevetiri se bucură.

Lui Nil. Lui Petru, lui Pavel. 516.

Nepomenirea de rău cea pentru ocări foarte pre suflet îl folosește: Pre care dacă aș fi știut că-l folosește adică, dar greu se face, foarte m-aș fi mâhnit, nu căci fuge de greutatea ceia ce este întru dânsa, ci căci folosul îl leapădă: Iar dacă și lesnicioasă și prea bună este. Că atunci și cu anevoie și greu lucru este, și de furtună pre suflet îl umple: Mai bine este a filosofi.

Lui Ofelie grammaticului. 517.

Dacă în cort rîd iubitorii de priveliști, mai moale decât cuviința, iar întru hipodrom*¹⁵⁵ se mînie mai mult decât se cădea, acolo adică de urâte lucruri înmuierindu-se, iar aicea cu întrecerile cailor către în nebunie îmbătându-se, (:că puțin de nu urmează pre ale kedavrilor:) când întru așezarea cea cuviincioasă se vor arăta; Sau când pre cele cuviincioase bărbaților le vor lucra; Drept aceia se cade ori prin cuvinte plecătoare, ori prin nevoie a opri pre unii ca aceștia de la o ne împodobire ca aceasta.

¹⁵⁵ ippodromie

Lui Lambetie diaconului. 518.

Când cineva, o agalmă de sine-și sădită a înțelepciunii, fără de obrăznicie adică ar arăta bărbăția, iar fără de ocară sălbăticia: și asprimea adică curțită fiind de posomorâre, iar întreaga înțelepciune nu fără de omenie, ci cu negrăită față, luminată amestecată: Atncea curate de relele cele ce sunt înfipte lângă faptele bune, pre însăși faptele bune arătându-le, dea pururi pomenit va fi și lăudat.

Lui Stratighie monahului. 519.

Deși sunt oarecarii măestri adică înșelând a se tăinui, și măestri aflându-se cu amăgire se desprihănesc: Dar iubitorul de Dumnezeu mai înalt decât aceștia se află. Înțelept adică fiind să priceapă amăgirea, iar mai înțelept să vădească măestria cea întru cuvinte ascunsă.

Aceluia-și. 520.

Nu numai acestea se cuvine a le învăța, prin care cel ascuțit adică desăvârșit grăiește, iar cel zăbavnic mai bun oarecum este, ci și pre acelea prin care sufletele mai bune se facă: Ca nu numai prin căci limba este curățită, ci și prin căci socoteala este împodobită să strălucească.

Lui Alfie preotului. 521.

Necuvios lucru este pricinile acelor ce nu sau supus celor buni, spre cei ce nu i-au supus a le muta: Și mai ales când se arată că prin toate cele ce le sunt cu putință sau sânguit, prin care supunere se zidește.

Aceluia-și. 522.

Nici un lucru decât cel ce pofteste slavă nu este mai ticălos, nici decât cel ce o defaimă mai înalt. Că acela adică de la sine nimic mare având, întru care sar fi împodobit, prin nălucirea cea dinafară mai strălucit socotește că i se cuvine să fie: Iar acela ca dintru al său izvor cinstindu-se, nimic de adăogirea cea dinafară are

trebuiță. Pentru aceia și decât acela adică nimic mai ticălos, iar decât acela nimic mai lăudat nu ar fi putut fi.

Lui Alexandru preotului. 523.

Cu cât decât a defăima a lăuda mai bun lucru este, pre atâta mie se pare că se deosebesc cei ce nici faptă bună pre fapta bună o socotesc că este, de cei ce zic că faptă bună adică este ea, dar nu o îmbrățișează: Că aceia adică pentru judecată stricată, și pentru a nu fi gândul, asupra sa hotărâre scot, iar aceia prin căci o laudă pre dânsa, deși nu o ar fi lucrat, arată că prea mare ipolipsis împrejurul ei au.

Lui Maron. 524.

Nu este cu cuviință celor pentru răutate grăiți de rău acelea a le zice, pre care celor zavistuiți pentru fapta bună, și aceasta o pățimesc, a le zice le este cu cuviință. Deci ori încetează unele ca acestea lucrând, ori neîncetând, acelea nu le zice, care celor îmbunătățiți li se cuvin. Că necuvios lucru este pre aceleași a le zice, pricina, de la care amândurora părților se întâmplă, schimbată fiind.

Lui Paladie anagnostului. 525.

Nu tuturor pre sine-ți te încredința, o prietene, celor ce a te învăța pentru fapta bună se făgăduiesc, că nici toți de aceia sunt vrednici de cuvânt: ci acelora, căroră cu adevărat fapta bună prin lucruri strălucește. Că acum socotesc și te rog a te pleca nu pre un dască a metaherisi, ci a nu metaherisi pre toți cei ce voiesc.

Lui Paladie, lui Serin, diaconilor. 526.

Ca și cum nu va suferi dumnezeiasca judecată, dacă nici cu îndelungă răbdare ne vom face mai buni, ci negreșit osândă va lucra mai amară celor ce nici cu suferirea la mai bună petrecere nu sau sânguit pre sine-și a se rându, așa ne aflăm.

Lui Iron episcopului. 527.

Pre cel ce prin cuvânt, adică fapta bună o împodobește, iar prin lucru răutatea o cinstește: și se aseamănă cu cei ce joacă în cort: și zice pre acelea ca nu le știe, nici prin lucruri adeverează pre acelea care prin cuvinte le laudă: Îl sfătuiesc de a lauda adică pre fapta bună să nu înceteze, (:că nici este cu dreptate:) dar să înceteze de răutate, ca întru amândouă să fie strălucit.

Lui Dometie comitului. 528.

Ceia ce la iscușitele cele ce pre sănătate o păzesc Isocrat o au sfătuit: câștigă-ți din nevoie nu pre cele către tărie, ci către sănătate sunt de folos: Iar aceasta ai fi dobândit, dacă ai fi încetat de osteneți încă a te osteni putând. Pre aceasta și la mâncare și la băutură, și la celelalte, fără de care a trăi nu este cu puțință, dacă o ai fi metaherisit, foarte te vei folosi: metaherisește pre mâncări și pre băuturi, nu pre cele ce către tărie, ci pre cele ce către sănătate privesc. Iar aceasta o ai fi dobândit, dacă ai fi încetat de mâncări și de băuturi, încă a mânca și a bea putând. Iar dacă ai zice, dar pentru ce nu pre cele spre tărie; aș fi zis: că mai ales adică nu pre nevoitori, ci pre iubitorul de cuvânt îl dojenesc. Apoi cum că și după însuși ritorul: Tăria cu înțelepciune adică folosește, iar fără de aceasta pre cei ce o au îi vatămă. Și pre trupurile a celor ce o iscusesc se pare că le împodobește, dar pre purtările de grijă ale sufletului le cearcă. Iar dacă socotești, că sofistul de meșteșugul doftoresc fiind neiscusit, și pre cu dianadinsare neștiindu-o, cu străin meșteșug nu după cuviință se fălește: să știi, că și Isocrat Koule, căruia toți i se pleacă, au zis că sănătatea se păzește cu neștiința: pentru aceia și lipsa maică a sănătății după cuviință sau zis. Încă doi înțelepți bărbați au zis, acela adică nimic prea: Iar acela măsura prea bună este. Deci dacă și la hrană, și la iscușite, aceia câte puțin nu este mic lucru: că la sănătate privește: să ne păzim, ca nu cumva cu sațiul pre sănătate să o izgonim.

Lui Ipatie. 529.

Și aicea, o prea bunule, fiindcă celor ce vor să fie nu crezi, fapta bună mai străluciți arată pre îndrăgitorii ei, ori prin buna norocire, ori prin reaua norocire ar fi trecut. Că pre cei bine norociți mai străluciți, și greutate întâmplându-li-se nu-i lasă să cadă în ne vitează mahnire, unora adică podoabă, iar altora liman făcându-se.

Lui Atanasie preotului. 530.

Toți, precum cu urmare este a zice, oamenii din cele ale sale și pentru ceilalți hotărârile le scot: Că dreptul crede că sunt mulți drepti, și întregul înțelept întregi înțelepți, și tâlharul tâlhari, și ucigașul de bărbați ucigași de bărbați. Dcei nu te minuna, dacă și Zosima, cel ce pre toți cei ce întru fărădelegi sunt vestiți i-au covârșit, din cele pentru sine-și hotărăște că toți sunt răi.

Lui Zosima. 531.

Deși cu nevindecată nebunie ce te-au biruit pre tine și se pare ție că se înebunesc cei ce te înțeleptesc, și își ies din minte cei ce te sfătuiesc: Dar dacă puțin te-ai fi deșteptat și te-ai fi ridicat, cântare înapoi vei cânta, și pre hotărârea cea împotriva o vei face. (aduce)

Aceluia-și. 532.

Deși tu și cel ce și-au vândut ție preoția, tu adică de iubirea de stăpânire, iar acela de iubirea de argint îmbătându-se, acela adică o au vândut, iar tu i-ai cumpărat numele, că nu așa fi zis lucrul: Dar dă-te pre sine-ți sfințitelor Scripturi, și pre tine te vor face preot. Că dacă legilor lor te-ai fi supus, ceia ce nu după cuviință o ai primit, după cuviință vei metaherisi-o.

Lui Ammonie anagnostului. 533.

Te-ai amăgite pentru acestea îngreunându-te, pentru care a te bucura era cu cuviință: Că trândăvia adică, fără de osteneală este, și nu numai ne încununată, ci și muncă suflă: Iar viețuirea cu osteneli și cu sudori de laude și de cununi pricină este. Deci cu carii cu dragoste împreună te-ai fi numărat, cu cei ce se desfătează adică aicea, dar se vor munci după acestea; Ori cu cei ce pătimesc adică aicea, dar acolo se vor încununa; Eu adică socotesc cu aceștia. Iar dacă și tu pre aceștia îi râvnești, nu fugi de osteneli, ci pre buna laudă gonește-o.

Lui Didim preotului. 534.

Nu prihăni pre cei ce de neîmblânzita aceia fiară în sărita fug, de cea întru cele jalnice prea crude, iar întru cele prea de rușine prea obraznică. Ceia ce vrăjmași socotește pre cei ce nici cu socoteala vatămă pre cei de aproape, nici din poruncă.

Lui Valentei. 535.

Cei ce fără de vrednicie au dobândit preotească cinste nevoie este să se supună celor ce nu după cuviință li-o au dat, deși la însuși Dumnezeu cele lucrate privesc. Pentru aceia și unora altora pre nedreapta aceasta răsplătire dând, putere nu mică spre a se întrarma asupra celor ce bine viețuiesc iau. Iar dacă cineva ori pre aceștia, ori pre aceia iar fi prihănit, pornesc cu cele lucrate și ironie, (lucare în răs) care lucru decât cele lucrate mai dureros este, căci se face a ierta mințind cum că acestea voiește Dumnezeu.

Lui Atanasie preotului. 536.

Urâciune au odrăslit către tine la toți pentru păgânătatea, cea îndrăznită de Zosima prietenul tău. Că cei adică mai fără de cruțare zic, cum că nu ne împărtășit ești tu de lucrare: Iar cei mai blânzi, ne împărtășit adică cum că ești, dar putând să-l oprești, nu ai voit: Pentru aceia și cu dreptate ar fi fost de la toți cu prihănirile să fii împrășcat: Iar unii cum că ai voit adică, dar nu ai putut: Însă nici aceștia pre hotărârea cea scoasă pentru tine nu o aduc: ce zic. Deși nu sau împărtășit de pricină, că a unui bărbat ca acesta prieten sau făcut, sau întinat. Deci tu cu dreptate este să voiești, ca pre ne slava aceasta să o ștergi.

Lui Evdemon a lui Filip. 537.

Fiindcă nu deopotrivă ascultăm pre dascăli, ci la cei ce spre cele lumești îndeamnă luăm aminte cu mintea: Iar al celor ce spre filosofia cea cerească ne îndeamnă nici glasul nu-l suferim: Pentru aceasta pre acelea adică lucruri, iar pre acelea le socotim deșarte.

Lui Iron preotului. 538.

Se cade și întru a grăi și întru a scrie măsura a o cinsti: și nu afară de vreme a se purta, de nu zăbăvnicia ascultătorilor ar sili nevrând pre cel ce grăiește, și spre lung a cuvânta l-ar fi silit.

Lui Zosima, lui Maron, și lui Herimon. 539.

Deși prea mari și decât iertarea mai mari a-ți greșit, dar de iertare pre acestea le va învrednici Judecătorul, dacă cu adevărată pocăință vă veți vindeca.

Lui Ierachie preotului. 540.

Cei ce mai înainte de primejdii, de frică sau robii, și a suferi pre așteptare nu au putut, mai înainte de lucruri de schimbarea vremii sau grijit, cum nu vrea întru însăși cele grele aruncându-se neviteji să se arate; Drept aceia dacă fiind de față nimic nu au folosit pre ajutători nefiind de față prea mult iau folosit, și pre scârba cea din vânzare o au tâmpit.

Lui Atanasie preotului. 541.

Dacă a nu te părea că filosofești, precum zici, filosofie prea bună ai scotit că este. Bine ar fi: Iar dacă început a trândăviei, și schimbare a petrecerii nălucindu-te, aceasta în șagă o ai arătat, prea rea scoteală ai metaherisit. Că se cade a adică drept, și spre arătare a vieții. Iar dacă cineva prinzându-se de trândăvie, pre însăși aceasta rușinându-se să o zică, de la a nu se părea că filosofește începând, întru nicidecum a filosofi ar fi săvârșit, mai bun ar fi arătat pre cel ce sau sânguit pre însăși aceasta să o arate, că a filosofi au ales.

Lui Daniil preotului. 542.

Nu se cade a se vătăma darurile prin căci întru nedrepte lucruri sau dat înapoi răsplătirile: Că cel ce cu dreptate adică sau ajutorat, dar cu nedrepte lucruri celui ce i-au ajutat îi izbândește, nu după dreptate pre darul strică cel drept. Și mie mi se pare că cel ce nu așa au răsplătit bine cunoscător este. Că cel ce drept ajutor au dobândit, cu dreptate și răsplătirea să o dea înapoi dator este, ca să păzească numirea darului. Însă nici cei ce întru acelea care se cuvin au făcut bine, întru acelea care nu este cu cuviință nu ceie răsplătirile: Nici nemulțumitori să numească pre cei ce întru acelea care nu se cuvine le-au răsplătit.

Lui Petru dregătorului. 543.

Te-ai trimis ca să săvârșești nu ca să pricinuiеști, la cei trimiși supărări: Ca să mijlocești, nu ca mincinoasă să arăți mijlocirea: Ca să îndreptezi, nu ca să răzvrătești: Dcei ca să nu te supui sub prihănirea relei mijlociri, vino ca prea degrabă să dai răspunsul, și pre ne slavă să o ștergi.

Lui Ofelie grammaticului. 544.

Prea mare, o prietene, bunătate și întărire a istoriei și a privirii este grăirea pricinii, și ceia ce pre pricini celor ce nu le știu le descopere. Că dacă de fapta bună aceasta ar fi văduvit, și de dovadă pustie va fi.

Lui Maron. 545.

Nu de la mine, ci de la însăși firea lucrului învață-te, că deși nenumărate câștiguri de bani vei izvodi, saț nu vei afla: Căci cu câștigurile sațiul neîmpăcat este, iar cu măsurarea și cu puțina mâncare, și se împacă, și împreună dăntuiește, și împreună locuiește. Deci încetează nejunse gonind. Că gonindu-se nu se ajunge, iar negonindu-se de sine-și chemat vine, nu numai odihnă, ci și veselie născând.

Lui Asclapie sofistului. 546.

Mă minunez, cum Homer*¹⁵⁶ și Pindar se roagă ca viteji să fie cei ce nu vor să se tăinuiască, dacă cândva ar fi fost: Iar Tucidid arătat se roagă, a nu fugi de osteleni, sau nici pre cinstiri a le goni: Iar Sofoclit zice, fără de osteleni nimic nu este bine norocit. Prin osteleni învățând cum că slava cea dea pururi pomenită a vieții o cumpără cei ce se pleacă: Iar cei ce poftesc să dobândească slavă nevestejită, și împărăția cerurilor o doresc, nu știu cum socotesc că prin trândăvie se obișnuiesc a veni cele bune oamenilor.

Aceluia-și. 547.

Fiindcă nu cel ce zice atâta, deși pre toată iscusința și meșteșugul retoric îl va porni, zidește pre supunere, pre cât cel ce aude: Nu este cu cuviință pre cel ce grăiește adică cele prea bune, dar nu pleacă, al prihăni: ci acela care-le cu cele prea mari a se pleca nu au voit.

¹⁵⁶ Omir

Aceluia-și. 548.

Precum o cetate cu ziduri nebiruite cu turnuri*¹⁵⁷ fiind, își râde de cei ce o înconjură pre ea, așa și sufletul, dacă cu toate faptele bune pre sine-și sar îngrădi, și cu dumnezeiescul ajutor sar întări, în rușine și în răs face să săvârșească măestriile celor ce îl înconjură pre dânsul.

Lui Isaia. 549.

Nu dumnezeiasca îndelungă răbdare, te prindă pre tine la răutate, ci la fapta bună îndemene-te. Că prea necuvios lucru este a se vătăma cineva prin cele bune: Iar bun îndelunga răbdare ceia ce milă adică celor ce se pocăiesc, iar judecată celor nepocăiți le naște.

Lui Paladie diaconului. 550.

Aud, că boala sufletului tău din mici lucruri și rele pornindu-se asupra celor prea de primejdie au mers, decât meșteșugul doftoresc mai înaltă făcându-se. Deci dacă acestea așa se află, dă-te pre sine-ți știutoarei și dumnezeieștii Mâini: Căreia nici boală, nici vreme, nici firea nu-i este împotriva luptătoare: și cu lesnire spre sănătate te va întoarce.

Lui Teofan. 551.

De lucrul cel îndatăși greu pre gând degrab, o prietene depărtându-l, tot fă-te a nădejdi celeia ce va să fie: Fiindcă și noi, când vestea pre lucrul cel greu ni l-au vestit, nu puțin scârbindu-ne, a ne scoate din scârbă ne-am plecat pre înșine.

Lui Ilie diaconului. 552.

Deși nici o mărturisire nu este la tine, mie se cuvine ierata a-mi da celui ce prin acelea care se rușinează cineva a da răspuns mărturisesc că am greșit. Deci să nu se nască la tine mândrie, căci eu nu ma așteptat a ta dare de răspuns, ci mai vârtos

¹⁵⁷ pîrguită

spre dragoste te povățuiască: Că atâta ajutor îmi este mie care caută către pace, cât și celor ce se rușinează a da răspuns iertare le dau.

Lui Alipie. 553.

Eu scoteala mai înainte de limbă mă rog să o pedepsească cei ce se apropie de mine: Iar dacă și amândouă ar fi, și scârbește pre oarecarii, adevărul cu îndrăzneală se va zice. Ca pre niște agalme îi grijesc, și tuturor mă arăt mare cugetând căci niște prieteni ca aceștia am.

Lui Petru scolasticului: 554.

Cei ce adică pre judecata lucrurilor o au dreaptă, dar de trândăvie se biruiesc, poate și se vor dezbirui, și vor pune împotriva ei semne de biruințe: Iar cei ce nici pre însăși aceasta nu o știu, căci se biruiesc, când de biruință se vor apuca.

Lui Petru anagnostului. 555.

Fiindcă iscusită adică și nebiruită este frumusețea sufletului, când cu măsurarea faptelor bune se strălucește: iar greu și în chip de fiară se face chipul lui, când pre rușinea răutății întru sine-și o sughe. Să ne sârguim pre aceia adică a o câștiga, iar pre aceasta a-l șterge de a înșine.

Lui Aplolonie. 556.

Știu adică, că unii degrabă, iar alții târziu a se vindeca pentru ocări, semn îl fac de cum că nimic din cele zise nu știu întru sine-și. Căci cum fiecare sar afla, aceasta socotesc că trebuie a o face. Că cei adică mai tari și mai viteji prea degrab a se pleca semn al faptei bune îl fac, nu lucrurile socotindu-le, ci pre ale sale mai înainte prinderi în minte întărindu-le. Iar dacă ai fi zis, ce se cuvine a face; Așa aș fi zis, că fiindcă în tot chipul se cuvine a se vindeca, mai bine este adică degrabă: Iar de nu, încai târziu: Că fără de moarte a se turba nu este omenesc.

Lui Isidor episcopului. 557.

Străbate și izvorăște*¹⁵⁸ pretutindeni cuvântul, pre ale tale bunătăți bine vestindu-le: pre care cu dreptate ar fi fost să le întărești cu isprăvile cele din fiecare zi. Căci ca frunzele a curge sau obișnuit lauda acelor ce mai pre urmă se trândăvesc.

Lui Ofelie grammaticului. 558.

Ceilalți filosofi meșteșug al meșteșugurilor, și știință a științelor o hotărăsc că este filosofia. Iar Pitagora, râvnă a înțelepciunii: iar Platon câștigare a științelor: Iar Hrisipp, meșteșugire a îndreptării cuvântului. Și când ei cei ce se par că sunt desăvârșit, nu asemenea hotărăsc, noi adevărată filosofie hotărâm, pre ceia ce nimic din cele ce se cuvin la blagocestie și la fapta bună nu trece cu vederea.

Lui Evtonie diaconului. 589.

Deși au venit spre tine zavistia ceia ce și mai de toți cei înbunătățiți sau apucat, de la cei ce ale sale primejdii pun pre faptele cele bune ale altora, iar mai vârtos mai mult (:îngreoeze de bunătățile alatora, decât de răutățile sale, nu te tulbura: ci pre însăși aceasta mai ales socotindu-o că este semn al faptei bune, la bunătatea ta adaoge. Că așa tu dea pururi pomenit vei fi, iar aceia osândă vor lua, decât care mai mari nu ar fi fost cu puțință a lua.

Lui Petru. 560.

Eu canon al prieteniei prea drept socotesc pre cel ce fără de pricinuire adică cu frații suflă, dar nu cu cocoiniție prieteniile le aduce, nici prin în ascuns metaherisește învrăjbirile: ci întru toate cu sufletul gol, prost adică fiind cu socoteala, și prost cu limba, dar mai prost încă mai mult cu viața.

Lui Nilamon scolasticului. 561.

Pre cei de sunet fricoși, și de singur auzul celor grele se tem, și nici mișcare de frunze nu sufăr, firca împotriva celor ce se întâmplă mari pricinuind prepusurile: așa și cei ce greșesc, cu muștrări despre toate părțile se împroașcă, știința și de la

¹⁵⁸ izvoară

lăudători, și de la prihănitari, și de la știutori, și de la cei ce nu-i știu însăgetând pre cei ce le-au lucrat.

Lui Zosima preotului. 562.

Cum că nimic desfrânat, nici copilăresc nu se cade a lucra, ci întreagă înțeleaptă și pedepsită a avea în toată viața pre dietă, fiecăruia arătat este celui ce de minte și de înțelepciune nu este neîmpărțășit. Deci ce treci cu vedrea o comodisire ca aceasta care împotriva ta se cântă, fiindcă zic cei înțelepți, nici tânăr fiind împrejurul poftelor erai măsuratec pentru sărăcia, nici după ce ai îmbătrânit pentru vârsta; Pentru ce atâta te turbezi; Pentru ce hotarele poftelor le covârșești. Deci sau încetează unele ca acestea lucrând, sau oprește-te pre sine-ți de Jertfelnic.

Lui Serin tribunului. 563.

Cum că imerocales este, adică, floare care numai întru o singură zi înflorește slăvișoara lumii acesteia, iar lauda faptei bune și nevestejită și fără de sfârșit, tot oricare-le din cei ce de minte și de înțelepciune nu sunt ne împărțășiti ar fi adevărit. Iar dacă mulți de aceia adică se țin, iar pre aceasta o defaimă, nici un lucru minunat: Fiindcă și cei bolnavi pre hrana cea sănătoasă adică o leapădă, iar pre cea bolnăvicioasă o poftesc: Și cei desfrânați pre curvă în loc de femeie întreagă înțeleaptă o aleg. Ci se cade cei cu minte nu de la cei bolnavi, ci de la cei sănătoși să ia hotărârile.

Aceluia-și. 564.

Și păgânesc, lucru și ne viteaz am socotit că este, pre cei ce nu viețuiesc bine adică, dar cu stăpânie sunt îmbrăcați, a-i griji, iar pre cei ce sunt împodobiți cu fapta bună, dacă ar fi proști, a-i defăima: Și re aceia a-i lauda, iar pre aceștia a-i batjocori. Deci nu te minuna, dacă dreptatea mai înainte de folosul o pui, și cuviința mai înainte de câștig, și fapta bună mai înainte de stăpânie. Deci dacă nu aș fi făcut aceasta, m-aș fi părut că pre Evtonie adică, că se vrăjmăuește, l-am trecut cu vederea, iar pre Evsevie, că tiranizează, l-am grijit. Căci cu Evtonie dă război adică tot clerul, unul de bună voie, iar altul și după amelintarea stăpânitorului: Dar prihană a războiului acestuia, eu a nu știu nici una. Însă zic ei că aud pre cei ce zic, că a faptei bune este creștere prea vestită: Iar pre cel ce semnul războiului îl dă deși mulți urându-l și de rău grăindu-l îl cocoințesc, eu ca pre unul ce este vrăjmaș al faptei bune, și

diavolului îi ajută, celui ce în sufletele cele omenești seamănă neghinile, nici a-l vedea nu pot, nici cu nenumărate morți de mă va îngrozi.

Lui Iann scolasticului. 565.

Fiindcă răutatea prin cele ce îndată se par că sunt veselitoare merge, și pre dulceață o are împreună împărțitoare: Iar fapta bună osteneală întinde înainte și nevoiță: Pentru aceasta aceia adică pre mulți, iar aceasta puținii au tras spre dorul ei. Că trebuință fiind, văzând că dulceața răutății adică cu lesnire se stinge, iar veselia faptei bune dea pururi pomenită este și fără de moarte: Și cum că aceia adică neslavă și rușine, iar aceia laude și slavă naște: Și cum că aceia în muncă, iar aceia în cinste se săvârșește. Și aceia pre diavolul îl are ajutător, iar aceia pre Dumnezeu Legiuitorul celor prea bune. Și aceia adică răstoarnă, iar aceia întărește viața noastră: Și cum că aceia adică de la cei de față de multe ori se batjocorește, iar aceia și de la cei ce nu o metaherisesc pre dânsa se laudă: și aceia adică foc, iar aceia împărăție îi este gătită. Deci fiind trebuință acestea toate gândindu-le, de aceia adică a se întoarce, ca de o cu chip de fiară și șerpească, iar pre aceasta a o îmbrățișa ca pre o dumnezeiască și mai presus de lume: împotriva fac, pre curvă în loc de femeie întreagă înțeleaptă o aleg.

Lui Petru. 566.

Tare este adevărul, și tăcut de multe ori: și pre cei ce voiesc să ascundă cele negrăite mâhnirea îi dă la iveală și suspinul cel nu de bună voie, ci nu se tănuiesc de cei înțelepți, carii pre tine și a te întări cu dreptate socotind pre noi spre ați scrie ne-au pornit. Drept aceia, o prietene, înșelegând stricăciunea lucrurilor celor lumești, nu te scârbi depărtându-te de dânsule, nici te întâlnești adeseori cu cei ce se tăvălesc întru dânsule, și multe din patimile sale cu vorbile*¹⁵⁹ le amestecă, ci cu cei ce sunt împodobiți cu fapta bună.

Lui Maron. 567.

Pre fărădelegea ta cea mai dintâi o pricină binecuvântată se părea că o face iertată, unchiul tău socotind a izbândi: Iar a fărădelegii acesteia de acum nici un acoperământ întru acest chip nu ai avut: Că din lăcomie la aceasta precum se pare

¹⁵⁹ voroavele

te-ai pornit: Și pricina cea pentru cruzimea cea mai dinainte o ai descoperit, goală pre voirea ta cea rea arătându-o.

Lui Dorotei prea strălucitului. 568.

Dacă sfătuitorul adică a sfătui este Domn, iar cel ce se sfătuieste a se pleca. Și acela adică pre al său l-au făcut, iar acela nu întărit socoteala cu a o aduce în lucrare pre dânsa, ci este către cel ce l-au sfătuit; Că asemenea faci, precum dacă în divan de la judecători cuvânt ai fi cerut, iar de la ritor*¹⁶⁰ hotărâre: Iar ceia ce o zic, întru acest chip este. Primește divanul și pre judecător și pre ritor, aceia adică hotărâre având, iar acela cuvânt. Drept aceia acela adică domn este a zice, iar acela a hotărî. Și pun hotărârea după cea părută, iar ritor nici unul nu aduce lui-și hotărârea. Deci dacă adică întrând ritorul tace, greșește: iar dacă cel ce grăiește și cu dreptate, și cu toată cuviința nu pleacă, a judecătorilor este greșeala. Deci precum necuvios lucru este a cere cuvânt de la judecător, așa și de la ajutori hotărâre: Iar dacă judecătorii și cu iscusință și cu dreptate grăind ritorul ar fi hotărât, de biruință adică au lipsit pre ritor, iar de fapta bună nicidecum. Întru acest chip ceva gândească și pentru cel ce au sfătuit adică dar nu au plecat.

Lui Zosima preotului. 569.

Mulți din cei ce întru vrednicii cu covârșire cu prea dumnezeiasca credință sunt încununați, adeseori asupra noastră se pun, pre viața ta prin gură purtându-o, și asupra celui ce te-au hirotonit pre tine strigând, și prea curatele Biserici zicând că se întină, și preoția cum că se ocărăște grăind, cei botezați prin pângăritele tale mâini la semnele cele de mântuire spunând*¹⁶¹ că se nedreptățesc. Pre carii nu așa prost, ci și foarte cu destulă gătire, precum eu socotesc, răspunzându-le i-am înfrânt: Nu viața ta, (:că se cade a zice adevărul:) apărându-o că m-aș fi prihănit: Ci aceasta arătând, că nimic mireanul nu se vatămă de preotul ce nu viețuiește bine. Iar cum că nici așa nu i-am astupat lui gura, mai luminat au zis: Că pre noi adică destul ne-ai plecat, iar pre ceilalți toți, și pre cei cuvântăreți, și pre cei proști cine îi va pleca, pre cei ce în fiecare zi acestea le comodisesc; atâta ocărând, acelea care se cuvinea a se tăcea, cât și se împublică de aceia cele lucrute de la dânsul; Ci ca de acelea lăsându-ne, spre rădăcina răutăților să venim: pentru care pricină pre însuși marele meșter al relelor nu-l pleci să iasă din atâta beție; Că una din două siliți suntem să gândim, ori că nu voiești să-l pleci și foarte putând, ori că nu poți și

¹⁶⁰ avocat

¹⁶¹ spuind

foarte voind. Dar însă la cea mai dintâi nu se poate a crede asupra ta, că fiind cu puțință răutatea aceluia să o dezlegi, nu voiești: rămâne aceia, căci cu neputință socotind că este a te liniști. Iar eu deși acestea așa se află, aceasta adică nu o am mărturisit rușinându-mă. Dar atîta am zis: că voi adică acestea cu jale le grăiți, neștiind poate, căci cu nevoire nu este cu puțință a face pre cineva bun. Însă eu pre cele de la mine le voi face. Așa trimițind pre aceia, și mai cu lacrimi amestecând cerneala, și scrisoarea aceasta a o însemna am socotit. Căci cum că de multe ori ți-ma scris ție, acelea care și pre firea cea neînsufeliată a o îndupleca putea, însuși pre tine te chem martor, cel ce nu voiești să te depărtezi de lăcomie, ca și pre sine-ți și pre noi de prihăniri să ne izbăvești, și celor ce prihănesc să le astupi gura. Iar cum că nici acum nu-ți poruncesc, ci ca unui biruit îți ajut, și pre patima ceia ce se pare că este nebiruită, a o birui mă ispitesc, scrisorile acestea vor mărturisi care sunt mai iuți decât cele ce sau trimis ție mai întâi. Că de vreme ce sfătuirea cea mai blândă o ai defăimat, nevoie este și pre cea mai lucrătoare a o metaherisi. Deci pentru ce atîta (:că mă silesc pre acelea care nu le voiesc să le zic:) asupra ta te-ai înebunit, pentru ce ne deslipit de răutate te ții; Pentru ce ocărăști, cât despre partea ta, pre fapta bună; pentru ce Bisericile le întini; pmnetru ce pre dumnezeiescul sfârșit batjocorindu-l nu te înfricoșezi; pentru ce faci pre oamenii ce i-au aminte la viața ta să socotească că se vatămă și la semnele cele de mântuire; pentru ce și pre cei ce sunt prea gătiți din păgâni să vină la Biserică, îi nedreptățești gonindu-i de la poartă; pentru ce cortul de mai noi lucruri l-ai umplut; pentru ce noauă lucrările în viață le aduci; pentru ce pre plîngerile cu jale cele vechi le-ai covârșit; Dacă de Dumnezeu nu te temi, fiindcă acum îndelung rabdă, încai de oameni sfiește-te: Dacă de judecată nu te înfricoșezi, încai de ipolipsitul cel bun ține-te: Dacă nimic cu socotești că este după ducerea de aciea, (:Că aceasta faptele tale cele cinstite luminat o strigă:). Încai de commodisirea oamenilor cucernicește-te. Iar dacă nici o purtare de grijă pentru aceasta nu faci, măcar de a te caterisi teme-te. Că se cuvine să o pătimești tu aceasta. Că dacă și acum acestea lucrându-le nu te îngrozești: că se pare cel ce te-au hirotonit pre tine că de răutate se bucură: Dar poate cel după dânsul va face aceasta, și lui Dumnezeu și Jertfelnicului, și Prea Curatelor Taine, și oamenilor făcând spre plăcere. Mulți, o ticăloase Zosima (:că silit sunt și la plânsuri să ies:) mai înainte de tine au fost păgâni și păcătoși, nici de Dumnezeu temându-se, nici de viața bună grijindu-se: Dar pre toți tu i-ai întrecut: al tuturor acelora te-ai făcut verhovnic: Necrezută și neurmată pildă te-ai făcut. Că au avut aceia oarecare fapte bune, iar tu cu răutate adică și cu dulcelețurile te-ai împăcat, iar împotriva faptei bune neîmpăcat război ai ridicat: A tuturor te-ai făcut commodisire și răs și sminteală. Că văzându-te pre tine cu pângărite mâini de sfințitele Taine apucându-te, fug, neîmpărtășiți mai vârtos alegând să fie, decât de la necurate și pângărite mâini prea curatele Daruri să le primească, măcar că multe de multe ori de la mine auzind ei, că nimic nu se vatămă cu aceasta, unii adică dintru dânsii nu

se pleacă, iar alții nici auzurile nu le supun socotind că pentru aceasta bârfesc: Și pre Valaam și pre Caiafa le-am pus înainte, carii prea păgâni și prea nedrepti au fost, apoi acela adică cum că blagosloveniile le-au grăit, iar acela au proorocit. Și corbul încă pasărea cea necurată și urâtoare de fii l-am pomenit, prin care Ilie sau hrănit. Dar deși întru toate celelalte plecându-se, și minunându-se, nu voiesc să se plece înru cea zisă pentru tine. Că din covârșirea celor ce sau greșit de tine și se greșesc hotărârea cea împotriva o aduc, nu la cele zise de mine, ci la cele lucrate de tine luând aminte, și sfaturile lepădându-le: Dar o ce numindu-te pre tine mă voi ține de adevăr; și ce zicând te voi izbăvi de nebunie; și ce scriindu-ți te voi înceta de învierșunare; Ori încetează unele ca acestea lucrând, ori de sfințita Masă pre sine-ți depărtează-te: ca fără de frică de aceia fii Bisericii la dumnezeieștile Taine să se apropie, fără de care a se mântui nu este cu puțință.

Sfârșit, și lui Dumnezeu Celui ce nu prin cele puternice, ci prin cele slabe: nici prin cele înțelepte ale lumii acesteia, ci prin cele proaste, au vânat toată lumea, și A Căruia putere întru cele neputincioase se săvârșește. Fie-I de la toată zidirea laudă.

Sau tălmăcit în Sfânta Mănăstire Neamțul.

**Iar de pre izvodul cel tălmăcit sau prescriș de a doua oară în Sfânta Mănăstire Secul, de nevrednicul între monahi, și mult păcătosul Teofan. La anul 1769.
Mai.**

Dicționar

A

adeveri = a confirma, a dovedi
agalmă = *pagina 450v manuscris*
ajutorințe = a ajuta, ajutoare, ajutorințe = de la a ajuta
anghiră = ancoră
apleca = a alăpta un prunc
aticească =
amelințarea = amenințarea

B

benchetuiri = de la banchet
biruire, a avea pre biruință curată de biruire = a nu fi fost mai înainte biruit
blagocestie = dreapta credință ortodoxă, împreunată cu fapte plăcute lui Dumnezeu

C

cireadă = turmă de tauri sau de vaci, uneori grămadă mare de grâu. a cirezi = a aduna în turmă
cirtă = o părticică, o bucățică mică mică
celencirile = răsplătirile
cliros = cler
cocoiniți = a linguși, a măguli.
comodisi = a certa, a batjocori, a ocări.
comodia = comedia ?
câtinel = ușurel

D

danțul = dansul
divan = scaun de judecată
digomorisi = *445v manuscris*
dejuga = a desperechea, a ușura de povară, (de la a înjuga o pereche de boi.)
desidemonie =
desprianire = a ieși din prihană
dezbirui = după ce ai fost biruit a birui
dulcețuri = aici se referă la desfătări, beții, curvii,
dârjie = dârzenie , de la a fi dârz
doftor = doctor
doftorie = doctorie

E

epifanie = arătare

F

filotimisește = străduiește ?

formălui = a forma sau a formula ceva imaginar, închipuit

G

ghimnasit = 451v

gâlcevi = a se certa

grozav = aici sensul de urât

gustărit = de la a gusta

goni = a alerga după, și de a fugări pe cineva

H

hățui = a manevra, a dirija, a conduce calul. De la hățurile cu care se conduce căruța.

I

ipatii = ani

izvodi = inventa, unori de a stârni ceva rău intenționat

ipolipsis = 485v

Î

împleticit = încurcat cu împletit

împlătoșat = înzăoat

împerechea = a se dezbină, uneori a se uni a face răul

înjugat = împerecheat pentru a trage la jug, a munci din greu

însorti = a lua cu soartă

întreg înțelept = a fi curat despre curvie, a viețui cu plăcere de Dumnezeu

întrarma = de la a se înarma , a se pregăti de război împotriva cuiva

înpublica = a face public, a face reclamă

J

K

L

lihnar = lampă

M

metaherisi = a se folosi de, a isprăvi

mâhniciune = mâhnire

munci = aici are sensul de a chinui, tortura
moloșit = moleșit, comod, moale

N

netrupnicie = netrupesc
nemenie = *pg. 629 cu 444v*
nepățimicoase = fără de patimi, fără de a suferi schimbări
noroci = de la a fi norocos

O

ogradă = curte, ogrăzi pluralul

P

pedagogisi = a învăța, a educa
pedepsit = aici a fi educat
pistriciune = pestriță, uneori cu sensul de necurat, amestecat cu răul
pățimicioase = pătimitoare
poezește = de la poezie
pornit = mânios
a proistoși = a fi în frunte, primul, a domina
priveliște = teatru, spectacol
pricire = contradicere, ceartă uneori
prepune = a bănuși, presupunere
protimisi = a folosi, a realiza
propovidnic = propovăduitor
pururealnică = dea pururi

R

refeneaua = darul sau jertfa pentru cei săraci
retoric = frumos grăitor, avocat uneori

S

sad = răsad
singlit = senat
sisticesc = *pg. 87r manuscris*
scârbicioase = aducătoare de întristare
săvârși = a se săvârși = a muri
slobod = liber
streche = a fugi de nebun (o mică insectă asemenea țânțarului care atunci când
înțepă îl face pe animal să fugă de nebun.
sofizmata = *92v manuscris*
staidie = aici stadion, alte ori măsură de distanță

Ș

șagă = glumă

știința = aici are sens de conștiință

T

tiranisi = a teroriza, (de la tiran)

tragodii = tragedii

tragodisi = a face tragedie

trezvie = a fi tot timpul treaz, atent, a străjui mintea.

tropeon = pg 166, *manuscris IIIv*

Ț

U

ulma =

V

verhovnic = întâi stătător

vrăjmășui = de la a fi vrăjmaș

vorovi = vorbi

X

Z

zorbagiu = aiurit, răzvrătit, uneori scandalagiu